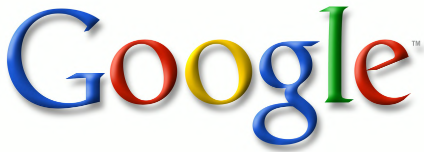

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM
SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM

SIVE LATINORUM, SIVE GRAECORUM

ACCURANTE J.-P. MIGNE

Bibliothecæ Cleri Universæ

BREPOLS — TURNHOUT

SÆCULA IX-X. ANNI 813-948.

HISTORIÆ

BYZANTINÆ

SCRIPTORES POST THEOPHANEM,

EX EDITIONE FRANCISCI COMBEFISII;

ACCEDIT

JOSEPHI GENESII

HISTORIA DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS;

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIAE GRAECAE TOMUS 109

TURNHOLTI (BELGIUM)
TYPOGRAPHI BREPOLS EDITORES PONTIFICII

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CIX CONTINENTUR.

SCRIPTORES POST THEOPHANEM EX EDIT. FR. COMBEFISII.

JOSEPHUS GENESIUS.

Original edition published by J.P. Migne, Paris 1863
Reprint by Brepols, Turnhout (Belgium) 1975

NOTITIA

IN

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

(FABRIC. *Biblioth. Gr.* VI, 348.)

Venit jam recensendum volumen *Scriptorum post Theophanem*, sive qui historiam Byzantinam ab Leone Armenio, Mich. Curopalatæ imperatoris, in quo desinit Theophanis Chronicon, successore, produxerunt usque ad Nicephorum Phocam imp. et ex mss. codd. recensiti atque versione donati sunt a Francisco Combefis, ord. prædicatorum congregationis S. Ludovici, sed lucem demum viderunt post ejus fata (*a*), Paris. 1685, fol.; unde etiam adnotationes quas in hos scriptores vir doctus parabat, desiderantur. Scriptores ipsi hoc ordine leguntur :

1. ANONYMI (quem incerta conjectura Leontium Byzantinum vocari video a Labbeo in *Protreptico*, p. 14 et 46) *Chronicon*, Theophani continuando Constantini Porphyrogenneti jussu conscriptum libris IV (*b*), de totidem imperatoribus : lib. I, *De Leone Armenio*, qui A. C. 813 cœpit imperitare; lib. II, *De Michaele Balbo;* lib. III, *De Theophilo* Michaelis, et lib. IV, *de Michaele* Theophili filio, quem nece sublatum scribit 24 Sept. anni Græcorum 6376, hoc est Christi 868. Græca Combefisius vulgavit ex apographo Barberiniano codicis ms. Vaticani (*), quod Holstenius Roma transmiserat. A Constantino Porphyrogenneto, vel ejus nomine verba quædam inserta videntur lib. II, ubi de Creta a Saracenis liberanda sermo, p. 51.

2. CONSTANTINUS PORPHYROGENNETUS imperator, A. C. 959 exstinctus, de vita avi sui Basilii Macedonis, qui Michaeli Theophili filio A. C. 868 successit, quemque notat cum illo decessore suo Michaele annum unum habenas imperii gessisse, deinde vero alios annos undeviginti solum rerum summam præclare administrasse, usque ad annum nimirum 888. Vita ista jam lucem viderat, cum Leonis Allatii versione, in ejus *Συμμίκτοις* A. 1653, 8°, divisa in sectiones sive capita 70. Sed Combefisius Græca ad jam memoratum apographum Barberinianum recensuit, novam adjunxit versionem, et sectionibus 101 aliter atque Allatius dispescuit, quæ diversa capitum distinctio crucem solet figere citantibus scriptorem, vel citata loca inquirere cupientibus. Quod in titulo legitur : Ἱστορικὴ διήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως, ἣν Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων ὁ τούτου υἱωνὸς, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσας διηγημάτων τῷ γράφοντι προσανέθετο, per τὸν γράφοντα intellige auctorem quatuor præcedentium librorum, quibus hanc Vitam bona venia imperatoris subnexuit, et qua testatur se deterritum esse, ne et ipse Vitam Basilii scriberet, ita enim Anonymus ille Chronici scriptor in præfat. ad eumdem Constantinum, cujus jussu ad Theophanem continuandum accessisse se profitetur : Εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίμου σου πάππου, τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλεοῦς Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς εἰς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη οὐδοτιοῦν διηγήσασθαι. Labbeum, qui hanc Vitam non a Constantino ipso, sed ab alio ejus jussu scriptam est suspicatus, refellit Martinus Hanckius *De Hist. Byz. scriptoribus* p. 473, atque solus ille (Hanckio nec visus scriptoris anonymi locus, nondum enim prodierat) sufficit ab Labbei et qui eum sequitur Cavei (ubi de Leontio Byz. chronographo agit ad A. C. 920) conjecturam elidendam.

3. ANONYMUS (alius ut videtur et succinctior quam qui priorum quatuor librorum est auctor) *De rebus Leonis Philosophi*, qui Basilii filius et successor fuit, pag. 217-232. *De Alexandro Leonis fratre* p. 233, 234. *De Constantino Porphyrogenneto Leonis F.*, qui puer septennis pervenit ad imperium, et primos septem annos sub Nicolao patriarcha et aliis tutoribus, matre Zoe, annos sex et viginti cum Romano Lacapeno, socero, ac denique solus annos quindecim præfuit, atque ita per annos LV vixit dignitatemque imperatoris gessit : pag. 235-292. Et *De Romano juniore Constantini Porphyrogenneti filio*, pag. 293-300.

(*a*) Obiit Combefisius Parisiis A. 1679, 23 Jun., ætatis 47. De ejus vita consulendi Carolus Peraultus in *Viris sæculi XVII illustribus qui in Gallia claruerunt*, tomo II, pag. 48, et Lud. Elias du Pin in *Bibliotheca scriptorum ecclesiasticorum*, t. XVIII, pag. 99.

(*b*) Librorum distinctionem ab ipso auctore esse patet ex pag. 108.

(*) «Codex ipse,» inquit Immanuel Bekkerus in Præfatione ad editionem Bonnensem anni 1838, «cum post pacem Tolentinam Parisios devenisset, a Carolo Benedicto Hasio descriptus est in illo codicum Italicorum Parisios translatorum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditurum. Inde compertum librum hujus argumenti, quod sciamus, unicum inter Vaticanos numerari 167 esseque membranaceum, quadratum, sæculo XII nitide scriptum, fine mutilum, cætera, si primam exceperis paginam, bene conservatum, foliis 168.»

Plura promittit ille scriptor de Theophili urbis præfecti (p. 275) et de aliorum summæ in aula CPol. auctoritatis virorum moribus, quæ non exstant, certe lucem non viderunt.

4. Anonymi *Dissertatio stelitcutica contra Iconomachos* (c) *et synodum Copronymianam*, scripta circa A. C. 745, atque adeo ante septimam synodum sive Nicænam secundam, p. 303-311.

5. Joannis *monachi Hierosolymitani, narratio de origine motuum Iconoclastarum*, p. 312, 313. Idem hic Joannes (forsitan Hierosolymæ urbis postmodum episcopus) cujus *Λόγον ἀποδειxτιxὸν de sacris imaginibus* ad Constantinum Cabalinum sive Copronymum edidit Combefisius t. II *Auctarii novi*, sive in *Historia Monothelitarum*, pag. 665, et quam codices alii tribuunt Joanni Damasceno. De codice Regio, ex quo duo hæc opuscula Combefisius descripsit, et in quo etiam leguntur testimonia Patrum quæ pro imaginibus in synodo Nicæna secunda afferuntur, videnda clarissimi Montfauconi Palæographia Græca, p. 65, 66. *Videri autem potest*, inquit Combefisius, *præclarus ille codex quasi ὁπλοθήxη universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum adversus hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta. Ex illo illustris Petrus de Marca* Vigilii confirmationem quintæ Synodi *pridem produxit* (d), *tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, tantaque in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione quasi non plane illi exploratæ veritatis ac nutantis fidei, scripsit* repertam esse inter acta quintæ synodi.... *Habet hic codex* Leontium De sectis, *longe editis emendatiorem, et auctoritatibus quæ illic desiderantur, auctiorem. 'Οδηγοῦ plura capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere liceat, sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret, etsi omnia decoquit vulgator et interpres.*

6. *Ex narratione de miraculis S. Demetrii martyris* (e), ἐx τῶν τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου ἐν μεριxῇ διηγήσει θαυματουργιῶν, fragmentum de revelata ab ipso excisione ac direptione Thessalonicæ, p. 314-316.

7. Joannis Cameniatæ, Thessalonicensis, narratio diserta et elegans A. C. 904, scripta ad Gregorium Cappadocem, *De Thessalonicæ excidio* cui scriptor ipse interfuit, et quam illo ipso anno (Leonis Philosophi XIX) cepit Leo Tripolites, Agarenorum dux. Hæc prius cum Allatii versione prodierat in ejus *Συμμίxτοις*, vulgatis a Bartholdo Nihusio 1653, 8. Sed Combefisius iterum recensuit, et novam interpretationem suam adjunxit, divisitque in capita 79, cum in Allatiana editione dispescatur in sectiones 45. Hic Cameniata, patre exarcho Helladis natus, fuit in clericorum ordine lector, et Ecclesiæ Thessalonicensis cubuclesius, hoc est qui metropolitano in publicum procedenti pedum archiepiscopale præferret. Dicitur etiam τῶν ἐν τοῖς οἴxοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἷς. Vide cap. 55 edit. Combefisianæ (Allat. 30) et Hanckium lib. I *De scriptoribus Hist. Byz.*, cap. 22.

8. Demetrii Cydonii, Thessalonicensis, *Monodia* sive comploratio ἐπὶ τοῖς ἐν Θεσσαλονίxῃ πεσοῦσι, *de civibus qui* in dissidiis, seditione ac tumultu intestino *Thessalonicæ* A. C. 1343 sub imperio Joannis Cantacuzeni *perierunt*. P. 385-392. De illo tumultu Gregoras XIII, 10, et Cantacuzenus III, 94.

9. *Pars ex Vita Basilii junioris anachoretæ CPol.*, A. C. 944 vel 952 exstincti, scripta a Gregorio ejus discipulo, de Constantini Ducæ clade et interitu, quem Constantino Porphyrogenneto adhuc puero ad imperium vocare Nicolaus (f) patriarcha et alii quidam instituerunt, pag. 394-399. Vitam illam Basilii anachoretæ integram vulgavit Henschenius tomo III Act. Sanctor., ad 26 Martii, p. 668, Latine ex versione Combefisii, et Græce ad calcem voluminis pag. 24, ex ms. codice Mazariniano, Antwerp. 1684, fol.

10. Symeonis magistri et logothetæ *Annales a Leone Armeno usque ad Nicephorum Phocam* (pag. 401-498) ex codice ms. Raphaelis Tricheti du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam regis Christianissimi est perlatus. Scripsit Symeon iste similiter *Annales ab orbe condito*, qui hactenus lucem non viderunt, exstantque in altero ac majori regio codice qui in Leone Armeno desinit, videturque in illa priore parte, leviore opera auctor perfunctus, et in multis Theophani consonat, quem et ipsum constat desinere in Leone Armeno. *Ascriptum majori illi codici Regio*, inquit Combefisius, *alia manu, pauloque recentiori :* hic est Metaphrastes ; *cujus tanti visi sunt Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut ea omnibus anteponat.* Vide Hippolyti verba apud Allatium *De Simeonum scriptis*, p. 34, qui Simeonem Metaphrasten magistri et logothetæ cursus primum, tum etiam generalis logothetæ dignitatem gessisse pluribus disputat. Exstant etiam hi Simeonis Annales in Bibl. Cæsarea, in quam illos intulit Busbequius, ut notatum Lambecio lib. II, pag. 588. Quoniam tamen in codice Raph. Tricheti du Fresne, Chronico huic postremum inserta Mich. Pselli historia, Combefisius t. I, *Bibl. Patrum concionatoriæ* suspicatur alterius esse Simeonis quam Metaphrastæ, et fortasse illius qui orationes XXIV collegit ex operibus S. Basilii : quippe Metaphrastes paulo ante Psellum in vivis esse desiit. *Ni ipse Psellus, Symeonis illi Chronologiæ ex* IX *historicis, se decimum adjunxit,*

(c) Inscribitur *Dialogus*. Sed nihil habet quod dialogum referat.

(d) In Diss. de epistola Vigilii, Paris. 1642, et ad calcem operis *De concordia sacerdotii et imperii* inter dissertationes varias Petri de Marca, pag. 207, 227 seq. Vide et Baluzium ad lib. V ejusdem operis cap. 12.

(e) De hoc Demetrio vide Baronium ad Martyrolog. 8 Octobr.

(f) Vehementer eo nomine in Nicolaum scriptor hic invehitur, vocatque eum per ignominiam, p. 398, ἀγριxόλαον, et p. 399, ἡττίλαον.

sive alii addidere : opus certe a Theophane ad explendam Historiam Byzantinam summe necessarium.... Pselli Historia lucis plurimum accipiat, ex ejus Epistolarum lecta manu ad imperatores, Cæsares, summosque sæculi principes ac magistratus, ad patriarchas, metropolitas, Ecclesiarum antistites ac præsides, ne Mich. Cerularii pro synodo accusationem dicam, ejusdemque a Constantini Lichudis qui illi suffectus est, necnon Xiphilini ἐπιταφίους, luculentissimas scilicet in eos laudationes, viros nimirum qui utraque militia CPoli egregie fulserunt, ac illo dicente, qui ipse publicarum curarum iis socius, ac πολιτευόντων *fere summus, Constantino præsertim Monomacho imperatore, ad quem et politici scripti non spernendi tractatus.* Præter Mich. Pselli Historiam etiam Leonis Diaconi similem lucubrationem edere Combefisius altero statim volumine constituit, sed morte prævento viro illo maxime industrio, nemo fuit hactenus qui litterarum studiosos hoc beneficio obligaret (*). In codice Regis Galliæ 1837, præter Mich. Pselli, φιλοσόφων ὑπερτίμου, epistolas et de casu templi S. Sophiæ atque in Joannem patricium Monodias, exstat ejus *Varia Chronographia a Basilio et Constantino Porphyrogeniti ad Michaelem Ducam.* In alio codice ejusdem thesauri Regii occurrit *Leonis Diaconi Historia ab excessu Constantini Porphyrogeniti ad Joannem Tzimiscem* sub quo scriptor ille vixit. Λέοντος διακόνου ἱστορία ἀρχομένη ἀπὸ τῆς τελευτῆς τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ ἐπιλεγομένου Τζιμισχῆ. Utroque et Psello et Leone Diacono ms. usus in Glossario suo Græco concinnando et in aliis scriptis suis præclarus Cangius. Ex Chronico ms. continuatoris Theophanis, et altero itidem ms. Simeonis Logothetæ nonnulla de XLII martyribus Amoriensibus per Saracenos circa A. C. 841 occisis referuntur ab Henschenio t. I *Act. Sanctor. Martii*, pag. 466, 467, et Græce pag. 894 seq.

11. Denique collectionem Combefisianam scriptorum post Theophanem claudunt Georgii *monachi* Βίοι τῶν νέων (*g*) βασιλέων, *Vitæ imperatorum Leonis Armeni, et qui post eum rebus præfuerunt*, usque ad Romanum Lacapenum, cum jam Constantinus Porphyrogennetus solus imperitaret, defunctum A. C. 948. Diversus est hic Georgius a Georgio Hamartolo, cujus Chronicon ab exordio mundi ad Michaelem Theophili filium, sub quo ipse vitam agebat, adhuc ms. delitescit in variis bibliothecis. Utriusque et tertii insuper Georgii monachi Chronicon sive Historiam ms. evolvisse se testatus est Raderus in *Viridario sanctor.*, notis ad Vitam Ignatii patriarchæ CPol. scriptam a Niceta Paphlagone : *Præter ea quæ passim ad oram notavi, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diversus est a Georgio syncello Tarasii, quamvis in fronte nomen syncelli præferat : diversus item a Georgio monacho qui Chronicon scripsit, quod a Panvinio laudatur, tametsi Chronicon illud Georgii nomen præscriptum non habeat. Tres enim diversos monachos manuscriptos partim ex Palatina Boiorum, partim ex Augustana bibliotheca, ineditos omnes nec translatos hactenus mecum habeo conferoque.*

(*g*) Hinc apparet non diu post vixisse. Cæterum pag. 528 adnotatum, ἕως ὧδε τὸ Χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ Λογοθέτου.

(*) Hoc munus nostris diebus præstitit vir clarissimus Carolus Benedictus Hasius, Instituti Franciæ et Academiæ Inscriptionum socius. Edit.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ

ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ,

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἀρχομένη [1] ὅπου ἔληξε Θεοφάνης . . . . . . τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου, τοῦ κουροπαλάτου, ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου [2].

Τῶν δὲ καθ' ἕκαστα τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἐξέθετο, νῆ τῶν [3] μετέπειτα δῆλα γίν . . . . τῆς βασιλείας [4].

—

CHRONOGRAPHIA

CONSCRIPTA

JUSSU CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI

DOMINI CONSTANTINI

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATONIS FILII

Inde ducens exordium ubi Theophanes desiit . . . . . Michaele scilicet Theophili filio Curopolata imperatore, hoc est a Leonis Armenii imperio. . . . .

Argumenta singula imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteros superiorum temporum gesta lateant dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

—

1-3 Hoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magnifica ornamenta virtutesque accedit, quod ea quæ tempore perefluxerunt jamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum **4** studeas revocare, historiæque bonum cura prosequaris, nec velut ii qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. Atque horum quidem, qui ea æmulati sunt quæ nemo bonus unquam æmuletur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus præstarent, nihil operæ posuerunt, quod neque litteris educati sint, sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. Quid enim ejusmodi imperatorem excolere deceat, quod homini ratione prædito nihil commodi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, præcipueque scientiæ rationalis, quibus imperii robur præstatur, ne homines in præceps ruentes paulatim obbrutescant, ac ne id quo universis præcellimus, silentio traditum periclitetur.

A Καὶ τοῦτο πάντως· τῶν σῶν, ὦ φιλοσοφώτατε βασιλεῦ, καλῶν, μετά γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὸ τὰ τῷ χρόνῳ παραρρυέντα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὂν πρὸς παλινζωΐαν αὖθις καὶ παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν [P. 2], καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι καλοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τὴν βασιλικὴν ἐπειλημμένοις [5] ἀμεληθῆναι ἀρχήν. Οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλωτον ὑπεξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. Τινὲς [6] διενηνοχέναι ἐσπουδάκασι τῶν πολλῶν κατ' οὐδὲν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοι, ἀλλ' ἀγροικίας γεγόνασι κατεντρύφημα. Τί γὰρ τοιοῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα δεῖ, ὃ μὴ... ἐπιφέρει [7] τὴν ὄνησιν μετὰ λόγου γινομένων [8]; δέον ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ ὧν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθοιεν B κατὰ πρανοῦς φερόμενοι ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύσῃ τοῦτο, ᾧ τῶν πάντων διαφέρομεν, ἀφωνίᾳ παραδοθέν.

VARIÆ LECTIONES.

[1] ἀρχομένου P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. [2] post Ἀρμενίου in P lacuna, quæ non est in codice. [3] νῆ τῶν] ἵνα τῆς P. [4] τῆς βασιλείας om. P. [5] τοὺς — ἐπειλημμένους? [6] οἵ τινες? [7] μὴ κοινὴν ἐπιφέρει? [8] γινόμενον?

'Αλλ' ὅσον μέν σοι πεπόνηται, πραότατε βασιλεῦ, A περὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἵνα τἄλλα.. .., θεωρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σὺ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς, ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. Ἱστορεῖς δὲ αὐτὸς, χεῖρα μόνως λαβὼν ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, κἂν ἀποχρώντως ἔχωσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρὸν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔν στι θηρασαι τοῖς σπ.υδα οις τὰ χρήσ μα Αμέλει το'γαρουν πάσης ἀσχολίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκὼς σπουδὴν, ἅτε δὴ τούτου μάλιστα τοῖς ὑπηκόοις φιλομαθέσι τε καὶ φιλ στορο σιν ζῆλον καὶ ἀρετὴν ἐγγεννῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων, τὰ δὲ ἐκ των ἀκοῇ παραδεδομένων συνηθροικως ὥσπερ τι κοινὸν διδασκαλεῖον προθεῖναι πᾶσιν ἐβουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης [9] ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς ἱστορίας ἀρίστην, B τὴν τῷ μακαρίτῃ Θεοφάνει γενομένην κατάληξιν, (1) [πάντων τῶν βασιλέων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ πεπραγμένα διὰ λόγου συλλαβεῖν· εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίμου σου πάππου τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλεοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ ἱστορουμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγου εὐκοσμίας κατὰ τὸ τῶν γενομένων ἀληθὲς καὶ εἰλικρινὲς ἐς τὸ φανερὸν παρὰ τῆς σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη ουδοτιοῦν διηγήσασθαι] ὃν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστείαν, τὸ εἶναι υἱωνὸς λαχὼν, ἀποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἱκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὖθις παρ' αὐτοῦ τινα εὔκλειαν.

C [P. 3]. Ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασιλείαν καὶ ἧτταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταπροδοθέντος [10] ὑπὸ τῶν ἑαυτου κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνησθεὶς ἀναῤῥήσεως, μηδὲν μήθ' ὅθεν ἦν μήθ' ὅπως ἐτράφη δῆλον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς Ἡμεῖς δὲ ὥσπερ τῇ κεφαλῇ τὰ ἄλλα μέρη συνάπτοντες, αὐτήν τε τὴν ἱστορίαν ὁλόσωμον ἀλλ' ουχ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμεν, καὶ πρὸς τὸν ἑξῆς καὶ κάτω χρόνον τοῖς μὴ ῥαθυμότερον ζῶσι διαβιβάζομεν κέρδος, ἀλλ' οὐ ζημίαν αὐτοῖς πορίζόμενοι, εἴγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὔοδον τῶν ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγινώσκειν.

A Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in rationali scientia tum in hominum cura, ut alia prætermittam, commemorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu ipse palam, quod et illi sapientes. Scribis autem ipse, manum duntaxat nostram tibi ministrantem assumens, quæcunque superioris ætatis hominibus gesta noscuntur, tametsi illa abunde vitiosa sint nec virtutis laude admodum splendeant, quod hinc quoque viri stud osi commodum referant Sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis litterarumque curæ posthabitis, quod nimium ea res doctrinæ historiæque amantibus subditorum animis æmulationem virtutemque inferat, ex iis **5** quæ aut ab aliis scripta aut audi- B tione accepta sunt unum corpus contexens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio decrevisti, hujus historiæ illud optimum ratus initium, ubi felicis memoriæ Theophanes scribendi finem fec sset, [ita nimirum ut omnium imperatorum ad hanc usque ætatem tuumque imperium res gestas sermone complectatur Quanquam inclyti avi tui, inter Augustos fama celeberrimi Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique perspicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia tua omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retractare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens cum tuis orna- C mentis abunde honestas, tum rursus quamdam ab eo claritatem recipis.

Is porro in Michaelis Curopalatæ imperio acceptaque a Bulgaris clade per suorum proditionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti evius facta mentione, scribendi finem fecit, ejusque nec natales aut patriam, nec educationem lectoribus aperu Nos autem velut memb a iq ia capiti jungentes tum ipsum historiæ corpus integrum, non qu si dimidia par muti um, ep , t n ad ea quæ deinceps secutisque temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet præstantes iis qui in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis damni afferentem. Quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile ut bonorum pariter atque malorum vitam cognoscamus.

VARIÆ LECTIONES.

[9] ταύτην vulgo. [10] καταπροδοθέντι ?

NOTÆ.

(1) Inclusa addita ex conjectura R. P. Goari, eaque non levi, sed ex scriptoris ipsius verbis petita.

ΛΟΓΟΣ Α'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΟΣ.

—

LIBER I.

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

—

6 1. Ejus itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. Genus partim ex Assyriis, partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. Hi cum scelestæ mentis proposito truci nece parentes sustulissent, exsilio damnati sunt; in quo velut profugi, pauperem tolerantes vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. Jam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tempus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanæ rei ludibrio occubuit. Supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc orientalium thematum agentem præsidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. Porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somniaret, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi truceique aspectu 7 atque animo generoso, quique præterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaelem Balbum, necnon Thomam Gazura palude oriundum, abjectæ omnes sortis homines nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent.

2. Hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas sæcularis claritatis jactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti ejus quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad Deum pro eo preces fundat, quo ejus gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. Ad quem protinus monachus: *Noli, Bardani, ejusmodi aliquid temere aggredi ac præsumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. Sed si quid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullum parandi principatus cogitationem assumens,*

[P. 4] α'. Πατρὶς μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος Λέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἐξ Ἀσσυρίων, τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἳ καὶ τοὺς ἰδίους ἐξ ἀνοσίου γνώμης σφαγῇ μιαιφόνῳ παραδόντες γεννήτορας ὑπερορίας κατεδικάσθησαν, κἀκεῖσε δὴ τὸν πένητα βίον, ἅτε δὴ καὶ φυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. Ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κώμην Πίδραν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θέμα τελοῦσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλλάσσεται· ἔνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμωτάτοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος δόξης εὐμοίρησεν ἐπὶ γενναιότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς βασιλείας ἴθυνεν ἡνίας, ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ᾧ Τοῦρκος ἐπίκλην, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διά τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπανθούσας αὐτῷ [P. 5] ἀρετὰς ἐξαπέσταλκεν· ὃς ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἑκάστοτε ὀνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα καὶ ἄλλως ἀστεῖον ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφόροις ἐγκαταλέγει καὶ διακόνοις, καὶ πρό γε τούτου ἢ μετὰ τοῦτο μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, ταπεινοὺς πάντας καὶ ἀζήλους ὄντας καὶ ἀρτίως εἰς γνῶσιν ἀγομένους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγκεχειρισμένοις ἀρχάς.

β'. Ἐκρέμαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας ἐσάλευον· καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὢν ἐραστὴς ἀνδρί τινι μονάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χῶρον καὶ ἐνδιαιτωμένῳ τὴν ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς Θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαβήματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιβραβευούσας αὐτῷ. Ἀλλ' ἤκουσεν αὐθωρὸν, ὡς *Οὐ δέοι τοιούτων κατατολμᾷν πραγμάτων, Βαρδάνιε, δι' ὧν ἀπώλειά τε περιουσίας καὶ ὀμμάτων περικοπὴ καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται· ἀλλ' εἴ τι ἔχεις πεισθῆναί σοι συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τούτων διὰ βραχέων, ἀρχήν τινα μηδ' ὅλως τῶν τοιούτων σου πραγμάτων βάλλων εἰς νοῦν.* Ἐπληρώθη κατηφείας καὶ

ἀχλύος ὁ ἄνθρωπος τούτων τῶν λόγων ἀκηκοώς. Καὶ τέλος ἐξῄει τοῦ δωματίου πλήρης ἀθυμίας καὶ θλίψεως. Ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἄνδρας, Λέοντά τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι τούτῳ ὁ μοναχὸς ἐθεάσατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέφειν παρεκελεύετο· καὶ ὡς καινῶν τινων καὶ ξένων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θᾶττον ἢ λόγος ὑπέστρεφεν. Ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν αὖθις ἐξελιπάρει μὴ πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα αὐτομολῆσαι δεινὰ καὶ τὴν ἀποῦσαν κακοπραγίαν τῆς παρούσης εὐδαιμονίας ἀλλάξασθαι· αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτιδι γλώττῃ διεμαρτύρετο, βεβαιῶν ὡς Ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεύτερος τῆς σοὶ πεποθημένης βασιλείας γενήσονται ἐγκρατεῖς, ἀλλ' οὐ σύ, ὁ τρίτος δὲ εὐφημίας μόνης καὶ ἀναῤῥήσεως μετασχὼν οὐδ' ὅλως εὐοδωθήσεται, ἀλλὰ καὶ κακῶς τὴν ψυχὴν ἀποῤῥήξει τὴν ἑαυτοῦ. Τούτοις βαλλόμενος τὴν ψυχὴν ποικίλως ἠφίει κατὰ πρόσωπον τὰς χροιὰς καὶ αὖθις ἀπῄει τὴν οἴκαδε, ὁμοῦ μὲν βλάσφημά τινα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὕβρεις ἀποῤῥίπτων, [P. 6] ὁμοῦ δὲ τούτοις τὰς ἐκείνου δι' αὐτοὺς ἐξαγγέλλων προῤῥήσεις, καὶ γέλωτα πολὺν καταχέων τῶν εἰρημένων.

γ'. Χαίρειν οὖν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' ἰνδικτιῶνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συναθροίσας πολλήν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν τέσσαρα θέματα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγών, τῶν Ἀρμενιακῶν χωρὶς (οὐδὲ γὰρ ὑπεῖξαν αὐτῷ), τῆς ἐπαναστάσεως ἄρχεται. Ἐμίσει μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ ὑπήκοον τῷ βάρει πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν, ὃ γέγονέ πως καὶ ἀφορμὴ καὶ σύνδρομον ἐκείνῳ τῆς ἐπαναστάσεως· γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἴτιον. Ὡς γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθησεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατάλληλα τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ ἀλλ' οὐ κατὰ πρόσωπον τὰ ἆθλα προθείς, ἔδοξε καὶ βασιλείας τούτοις ἄξιος μεταλαχεῖν. Ὅθεν ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ φωνῇ βασιλεύς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεών τε καὶ γερῶν ἐκ τοῦ δήμου καταξιωθείς, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγεῖραί τε καὶ κατασκευάσαι, τὴν ἐπὶ Νικομήδειαν φέρουσαν ᾔει ὁδόν. Ἀλλ' ἀποχρῶσαν καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκστρατεύσας, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύσελπιν ποιήσας αὐτὸν τῷ πλήθει τῶν ἀντιπαρατασσομένων, ἔπεισεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσασθαι. Ἄρτι μὲν γὰρ Λέων, ἄρτι δὲ καὶ Μιχαὴλ ἀποῤῥυέντες πρὸς βασιλέα, ἆθλον ὁ μὲν τὴν φοιδεράτων καὶ βασιλικὸν οἶκον τοῦ Ζήνωνος καὶ τὸν Δαγισθέα, ὁ δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν καὶ τὸν τοῦ Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποιήκασιν. Ὅθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συγγνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλέως μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν· κἀκεῖ τοὺς τῆς ἀπαθείας λόγους δεξάμενος καὶ τὸ χρυσοῦν σταυρίδιον, ὃ [11] παρὰ τοῦ Νικηφόρου φορούμενον αὐτῷ

A *cujus res se ita habeant.* Quo audito mœstitia quædam ac caligo hominem incessit, tristique et afflicto animo e tugurio pedem refert. Tum monachus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Michaelem et Thomam, equum adducentes, quem conscenderet, videns, ducem redire jubet. Is vero nova quædam et inaudita se auditurum sperans **8** dicto citius reversus est. Tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium cum præsenti rerum secundarum statu commutare quærat. His autem ipsis futurorum præscia lingua contestatus est certoque affirmavit fore ut primus alterque imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent. ipse illo nunquam potiretur. Tertio, cum fausta B omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cessurum, sed fore ut et animam male abrumperet. His mente perculsus Bardanius, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta quædam verbaque atrocia in monachum jactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu hominis dicta excipiens.

3. Ejus itaque sermonibus valere jussis, ad decimam nonam Julii mensis, indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto exercitu, eque subjectis thematibus verborum lenocinio quatuor in sententiam pertractis, Armeniis duntaxat in fide perstantibus (nec enim ut Bardanio morem gererent induci potuerant), re- C bellionem orditur. Erat vero Nicephorus tum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere eos opprimeret. Hinc novandarum rerum ansa quædam et occasio fuit; sed et alia quædam huic causa accessit. Nam cum Bardanius adversus Agarenos rem feliciter gessisset, prædamque, qua potitus erat, maximam æquissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largitus **9** præmia, tantam exercitus omnis iniit gratiam, ut ei dignum putaverint qui imperio potiretur. Hincque adeo publice imperator proclamatus, pluresque alios honores ac præmia populi in eum studiis consecutus, ut et templum ejus nomine erexerint, D Nicomediam versus iter contendit. Verum cum Nicephorus imperator idoneum nec ullatenus imparem exercitum in eum eduxisset, et militum multitudine perculsum de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam peteret. Jam enim Leo atque etiam Michael cum ad imperatorem defecissent, ab eoque donati essent, alter fœderatorum præfectura regiaque Zenonis domo et Dagistea, alter aulæ comitis dignitate ac Cariani ædibus, fecerant ut suis ille rebus diffideret. Quapropter tum sibi ipse tum copiis veniam ab imperatore precatus ad Malaginas usque iter reflexit, quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque

VARIÆ LECTIONES.

[11] τὸ vulgo.

cruce aurea, Nicephoro gestari solita, certo datæ fidei pignore ad eum missa. Tum ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; cumque capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii præses. Tum ille ense, quo præcinctus erat, comam amputans, vilique indutus toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco prædium pulchre excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator mandaverat. **10** Illuc itaque trajiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. Haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facto atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque Dei templum confugiunt. Inque eum modum Philomelii quoque monachi vaticinatio exitum habuit. Cæterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus austerioris vitæ disciplinam colebat, vino, piscibus, oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desæviret. Ad hæc una tunica corpus contegebat, æstate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinam. Non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. Hanc itaque severioris vitæ regulam consectatus duravit donec Leo imperio potitus est. Quin et Domnicam conjugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. Atque hæ quidem ac ejusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro fœderatorum præfectura, quam gerebat. Sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens adversus **11** eum qui beneficio affecerat. Cæterum clarebat, aliaque aliis nectens prælia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia jussa ne rem quidem exsequebatur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia præbere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniæ publicæ, tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agareni excursiones facerent Romanamque ditionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam prædam citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga saluti suæ consulebat), sed militaribus

A ἀπέσταλτο πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ πίστωσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονὴν νύκτωρ, τὸν Θωμᾶν μόνον συγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι σπουδάζων. Καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεστὼς τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ᾗ περιεζώννυτο σπάθῃ τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελὼν, καὶ πενιχρὰν ἐσθῆτα ἀμφιασάμενος, εἴχετο τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἔνθα δὴ τούτῳ κτῆμα καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ μένειν περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. [P. 7] Ἐκεῖσε γοῦν περαιωθεὶς, καὶ τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνομάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικοὺς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καί τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθέμενοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν B ὀφθαλμῶν, γνώσει καὶ εἰδήσει τοῦ βασιλεύοντος, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θείῳ καὶ μεγάλῳ ναῷ· καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόῤῥησις τοῦ τὸ [12] Φιλομήλιον ἐνδιαιτωμένου μονάζοντος. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος τῆς σκληροτέρας εἴχετο ἀγωγῆς, οἴνου τε καὶ ἰχθύων καὶ ἐλαίου ὁλοσχερῶς ἀπεχόμενος, γυμνήν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγεγόνει χειμών. Ἔτι δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιεννύμενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. Ἔζη δὲ οὐ σιτίνῳ, κρίθης δὲ ἀλεύρῳ ἐγκρυφίαν ποιῶν. Καὶ οὕτω παρέπεμπεν τὸν ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὁ Λέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατής. Ἀποκαρῆναι δὲ καὶ C τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκαν ἅμα θυγατρὶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετονομάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμας πτωχοῖς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιαῦτα.

δ'. Ὁ δὲ Λέων εἴχετο τῆς δόξης καὶ ἐγαυρία ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἀδόξου περίβλεπτος ὁραθεὶς κατὰ τὴν τῶν φοιδεράτων ἀρχήν. Ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπείχετο, τοιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην φανείς. Πλὴν εἴχετο, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλην ἐν τῷ τοιούτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. Καί ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν παρὰ τοῦ τὰ σκῆπτρα διέποντος Νικηφόρου ἐγχειρισθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν D ἐντολῶν, οὐδ' ἐξεπέραινέ τι, ἀλλ' ἐν πολίχνῃ Εὐχαΐτων τὸν καιρὸν ῥᾳστώνῃ καὶ ἀμελείᾳ κατατρίβων ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρασχεῖν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, οὔτε μὴν τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ληϊζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς οὗτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρου ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὔ (ὀξείᾳ γὰρ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοὺς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίοις ἐμβαλὼν χρήματα. [P. 8] Οὗ δὴ ἕνεκα δίκας, εἰ καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιστεύσαντι δοὺς Νικηφόρῳ, πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νώτου

VARIÆ LECTIONES.

[12] τοῦ κατὰ τὸ?

ὑπήχθη καὶ στέρνων καὶ φυγῇ ἀϊδίῳ τὴν ζημίαν ἀπέτισεν. Ἀλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματίου κατὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου πεσόντος μηνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἕκτῃ τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ υἱοῦ Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρίαν τρωθέντος ὡς δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζῆσαι ὀκτὼ, συμβασιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἔτη ὀκτὼ μῆνας ἑπτὰ, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἀποβίωσιν, γαμβροῦ μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεᾶς δὲ καταγομένου τοῦ Ῥαγγαβὲ καὶ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένου ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς ὑπερορίας κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἔθος τῆς χρηστότητος ἕνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς κατάγεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τούτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ ῥαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ πατρικίων τιμᾶται μετ' οὐ πολὺ τιμῇ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἡνίκα καὶ τὴν παλαιὰν φιλίαν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρτης ἡ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετάταξις προετίμησεν, καὶ τῶν ἀποῤῥήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἐκτὸς πρακτικώτατον.

ε'. Ἀλλ' ἔμελλεν αὖθις ἀχαριστίας ἁλῶναι γραφῇ, ὠμότητι συντραφεὶς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεὶς [13], καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος. Ὅθεν ἄρτι Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκριναμένου καὶ σπονδὰς ζητοῦντος εἰρηνικὰς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τάξιν, οἶμαι, δοθῶσιν φόρου αὐτῷ, ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστιθέντος ὡς καὶ τοὺς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοὐπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει, ἄτοπον ἐφάνη τὸ τῶν προσφύγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεύων Μιχαὴλ ὅλως [14] ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἄρχοντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης βούλεσθαι μὴ ἀποτυχεῖν. Ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλὴ, Θεόκτιστον μάγιστρον ἐπικυροῦντα καὶ συντιθέμενον ἔχουσα τῇ δόξῃ, καὶ διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες γυμνούς. Καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν· [P. 9] πῶς γὰρ ἄν τις φιλάνθρωπος δόξῃ καὶ συμπαθὴς τόν γε διά τινα σφαλέντα δὴ περιπέτειαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀρνησάμενον ἐνεγκαμένην, ἧς οὐδὲν γλύκιον, ὥς φασι, πρὸς δὲ καὶ γαμετήν τε καὶ ἔγγονα, ὡς εἰς ἄσυλον καταφυγόντα βωμὸν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτείᾳ, τοῦτον ἐκδίδοσθαι ὠμότητι Σκυθῶν, θηρίων διενηνοχότων οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ φοβερὸν καὶ ἄγριον ὁρῶσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας καὶ διὰ τοῦτο ἀποῤῥέοντας πρὸς τὸ ἥμερον καὶ πρᾶον ἡμῶν συχνῶς, ἅτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαντες, δεδιότες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολὺν περὶ τούτων λόγον πολλάκις καὶ μέχρις ἡμῶν κεκινη-

pecuniis proditis et quasi in manus hostium conjectis. Quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, pœnas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exsilio multatus. Cæterum cum Nicephorus adversus Scythas movens accepto in acie vulnere fatis concessisset Julii mensis vigesima sexta, indictione quarta, Stauraciusque ejus filius ipse quoque lethali in prælio affectus vulnere non plures duobus menses diesque octo patri superstes exstitisset, Michael **12** vero Curopalata post Stauracium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabæ ortus prosapia, ad armamentarii ædes morans) imperii sceptra adeptus esset mense Octobri, indictione quinta, Leo exsilio solvitur, Romanorum principum, cum primum inaugurantur, solemni clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis palatinis lictoribus accensetur. Nec longa mora, patricii dignitate augetur duxque Orientalium creatur, quando et Michael veterem viri, quocum fuerat educatus, amicitiam renovans, quem aulæ comitem relicta Bardanii factio ante provexerat, arcanorumque conscium assumens, rerum domesticarum fidissimum testem eorumque quæ foris agenda essent efficacissimum ministrum adhibuit.

5. Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium scelestissimus, sequentibus esset obscuraturus. Unde cum jam Bulgarorum dux Crumnus concordiam et pacis fœdera amicitiasque ambire se simularet ac animum pacis cupidum præferret, dummodo annua, quæ pendi solita erant pro eo ac majoribus visum erat, Romani tributa præstarent, ea demum adjecta conditione, ut et Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugæ suæ quique genti redderentur, transfugarum **13** caput illud absurdum senatui visum est, quanquam Michael imperator totus in principis Bulgarorum sententiam ibat, quod ineundæ pacis occasionem illam sibi nolebat aufugere. Obtinuit tamen senatus sententia, quam Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac pondus auctoritate sua adjiceret. Iterum ergo relictis colloquiis ad belli aleam revocatum negotium; idque magis decere merito judicatum est. Quomodo enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui hominem casu aliquo aut vicissitudine in errorem prolapsum, patriaque, qua nihil dulcius esse aiunt, contempta, ad hæc uxore et liberis, ceu ad aras inviolabiles, ad Romanæ ditionis loca confugientem, Scythicæ gentis immanitati, cujus a feris nihil indoles differat, dedendos putaverit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint, multos suorum id non ferentes ad lenitatem et mansuetudinem nostram sæpenumero transire ani-

VARIÆ LECTIONES.

[13] ἐκτραφεὶς] an ἐντραφεὶς? [14] ὅλος?

madvertunt. Ne igitur universa ipsorum gens in nostram paulatim sese effundat, veriti eorum principes sæpius et ad nostram usque ætatem multos de hac re sermones moverunt. In vanum tamen, quod communi fertur adagio, cecinerunt, viros nacti firmi propositi, et qui a sententia non facile dimoverentur.

A χασιν. Ἀλλὰ κενὴν, τὸ δὴ λεγόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἔψηλαν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στεῤῥοῖς.

6. Brevi itaque cessatum mora, ambæque mox gentes ad arma concurrere. In his Michael legatum suum reverti jubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere: enimvero quo se adjutore usurum exspectabat bellique socio, implacabilem **14** hostem offendit. Cum enim ex verborum illa jactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub jugum missurum, animatus imperator suscepta jam expeditione, modum omnem excedentes Barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; sæpiusque provocante Michaele, instructa in eum acie, pugnæ is aleam compressa audacia detrectasset, quin imo vires suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cujus incertus exitus est, conclusisset. « Quando enim, aiebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamus, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? » Cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani majestate, terga hostibus vertere. Hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. *Sane*, aiebat, *imperator, movenda nobis in* **15** *eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exserere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, præclare victorem fore.* His Michael verbis a sua in diversum actus sententia pugnam conseri jussit. Moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus ejus hoc consilium tum Michaelem, tum hostes latuerat. Quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia prælii vis afferre solet, nullumque belli facinus utravis acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum cœpisse conflictum partes advertebant, tum ipsis Bulgaris tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere, ubi autem ambæ acies nihil

ϛʹ. Τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων ὁπλίζονται. Καὶ Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπεραιοῦσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θᾶττον ἠξίου μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων· καὶ βοηθῷ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν ἄσπονδον. Ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλαύχων ῥημάτων καὶ ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥωμαίων ὁ Κροῦμνος ἀπέπεμπε, φθόρους σωμάτων ἐπαπειλῶν καὶ γῆς δῄωσιν καὶ δένδρων ἐκτομὰς καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ ὅλως καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάῤῥους ποταμὸς φερό-
B μενος πάντας ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεβεβαίου, ἄρτι δὴ τοῦ βασιλέως ἐκστρατεύσαντος καὶ συστείλαντος τὰς ὑπερορίους ἐκείνας ἀπειλὰς, καὶ μόνον οὐ τοῖς οἰκείοις ὅροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος, ἀλλ' οὐκ ἐκπηδᾷν καὶ τὴν [15] ἡμετέραν ληΐζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκαλουμένου μὲν τοῦ Μιχαὴλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπαυθαδιαζομένου, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλέα [16] χεῖρα ἀνταῖραι κατατολμῶντος, ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαὴλ ἀρκεῖσθαι τὸ προπετὲς ἐκείνου καὶ αὔθαδες ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ [17] κατακλείσαντα, μὴ καὶ μάχην ἐπισυνάψαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ μέλλοντος· « Ἐπεὶ γὰρ, ἔλεγεν, ἐκ παρατάξεως ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἷοί τέ ἐσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ'
C ἑαυτοῦ [18] μένειν ἀναγκάζομεν, τί καὶ δράσαιμεν βιαζόμενοι; » Διὰ τοῦτο οὖν παλινδρομεῖν ἠρέμα πως καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκείαν βασιλείαν βουλομένου, ἀπρεπὲς ἐφάνη τῷ Λέοντι καὶ οὐ κατὰ βασιλέα Ῥωμαίων νῶτα διδόναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλὴν [P. 10] τῷ μὴ ὀρθὰ μηδ' ὑγιᾶ φρονεῖν, σεσαθρωμένα δὲ καὶ δόλια, καὶ ὅλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι τὴν τῶν Ῥωμαίων μελετῶντι ἡγεμονίαν. Ἀλλ' *ἰτητέον* ἔφη, *πρὸς αὐτοὺς, ὦ βασιλεῦ, καὶ ὄψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδούμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δεικνύμενον, τῇ σῇ καταθαῤῥοῦντα καὶ προπολεμοῦντα πεποιθήσει τε καὶ εὐχῇ.* Τούτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐκτραπείς τε καὶ παρασαλευθεὶς συῤῥῆξαι παρεκελεύσατο τὸν πόλεμον. Ὡς δὲ μόνον ἐγένετο
D συμβολὴ, νῶτα δοὺς ὁ Λέων τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατο, τὴν βασιλείαν ἀεί πως ἐπιζητῶν. Καὶ τοῦτο τέως ἄδηλον ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς ὑπεναντίοις· μήπω γάρ τινος γεγονότος, οἷα φιλεῖ κατὰ πόλεμον, μηδετέρῳ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ' ἔτι κατ' ἀρχὰς οὔσης τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνεῤῥάγησαν ἀγνώστου, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πᾶσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτοὺς διασπᾶν καὶ αὖθις ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. Ὡς δὲ ἀμφότεροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ' ἀληθῆ δὴ ἔγνωσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν εἰργάζοντο τῶν φευγόντων νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν ἀλλ' οὐκ

VARIÆ LECTIONES.

[15] τὴν om. P. [16] βασιλέως P. cf. p. 109 d. [17] αὐτῷ ? [18] ἑαυτὴν vulgo.

ἀντιπίπτειν μετ' ὀλίγων ὧν διεπείραζε. Καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδόασι διασῶσαι καὶ καρτερῶς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἐθελοκακησάντων καὶ τὴν οἰκείαν προδεδωκότων παράταξιν, ἀλλ' οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. Πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἥττῃ συνεχόμενα βαρείᾳ καὶ φοβερᾷ τὸν βασιλέα ἔπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους αὐλὰς παρεπέμπετο, τὸν Λέοντα οἷόν τινα πρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεύειν τοῦ μή τινα γενέσθαι λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ καιροῦ λαβόμενος ἐπιτηδείου τὸν στρατιώτην ὄχλον ἠρέθιζέ τε καὶ βλάσφημά τινα ῥιπτεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως ἠνάγκαζε, καὶ *μὴ ἂν ἔλαφον, ἐκεῖνο δὴ τοῦ μύθου, ἡγεῖσθαι λεόντων καλὸν* ἔλεγεν *εἶναι, τὴν ψυχὴν ἀσπασάμενον νῦν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους φυγόντα τῆς γυναικός, τὸν ἑαυτοῦ ἡμᾶς καταλιπόντα λαὸν παρανάλωμα τῶν ἐχθρῶν*. Οὔπω πέρας πρὸς τοὺς [P. 11] κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκβάντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων κατασπαρέντα στωμυλίᾳ καὶ συνδρομῇ. Καὶ τέλος ἀνάῤῥησις αὔθωρον, καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιώτην ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. Ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. Sicque adeo pugnatum sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. Non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnasse, cum aulici ac palatinæ cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent, atque aciem suam prodidissent, non quæ ex Leonis partibus essent. Enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil ejusmodi exspectaretur, superiores evadunt : gravi autem tremendaque clade attriti Romani imperatorem **16** de salute sua anxium e prælio reducunt. Verum is quidem aulam repetit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem foris excubantem, ne quam hostes ultra prædam abigant ac liberius agros populentur, relinquit. At Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et maledicta quædam in imperatorem jactare eos cogit. *Haud e re*, aiebat, *ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat; qui videlicet modo arrepta fuga in uxoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos hostes vastitate consumant.* Vixdum in eum modum socios affatus peroraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambitum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos ille ejusdem fere tenoris sermones habuerat. Postremo actutum secuta acclamatio, ejusdemque diei pars modicissima eumdem privatum simul et imperatorem aspexit.

ζʹ. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ, καὶ φόβοι τοῦτον καὶ δέη ὑφεῖρπον, εἴτε σκηνὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἵν' ἀπολογίαν σχοίη εἰς ὕστερον, εἴτε καὶ ἀληθείᾳ τὰ ταῖς τηλικαύταις πράξεσιν ἀκολουθοῦντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἁρπάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμουμένοις μαλακώτεραι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασιλείων μετάσχῃ αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόῤῥω που αὐλιζόμενος. Ἀλλ' ἔμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνσκηνῶσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα πονηρότατον διεγεῖραν Μιχαὴλ τὸν Τραυλὸν καιρίαν οἱ καθικέσθαι διηπείλει, εἰ μὴ τὴν ἀνάῤῥησιν ἀσμένως προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασίλεια ἀφίξεως. Ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena hæc ac simulatio erant, quo in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi molitionibus molesta obsistant, secum animo reputabat : nam et quibus constitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi solent mollescere. Hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in castris stativis ac procul agens aulæ compos evaderet. Omnino tamen futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. Idcirco etiam **17** spiritus nequam afflatu Michael Balbus lethale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat : fore nimirum sibi curæ quæcunque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum. Quod ita factum est.

ηʹ. Ὡς δέ τις ἀνὴρ (Ἰωάννης οὗτος ὁ κατὰ τὸν Ἑξαβούλιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν ποιούμενος ᾔσθετο τὸν Λέοντα τοῦτον καταλελειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως εἰσόδῳ (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόῤῥωθεν), οὐκ ἐν καλῷ τὴν ἐκείνου ἔφησε γενέσθαι προστασίαν τῶν στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεται τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαί τι καὶ τὸν ἄνδρα μεταστῆσαι καλῶς. Πλὴν ἔδει τὸν τέως τῷ κῳδίῳ θῆρα κρυπτόμενον ἀνακαλυφθῆναί ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς ἐν χοάνῳ χρυσὸν τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτούς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο πολλάκις κατά τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν περίοδον γίνεσθαι, ἐξ αἰτήσεως, οἶμαι, δαι-

8. Ubi autem Joannes quidam Hexabulius, cui mœnium cura credita erat, sub ipsum mox imperatoris in urbem ingressum, Leonem cognovit Romanæ ditionis ac tuendis agris præsidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem conjectaret), haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui præfectus esset. Quamobrem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam colore virum magistratu moveat. Verum necesse erat ut quæ hactenus ovina pelle contecta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi Dei probarentur haud secus ac flamma aurum in conflictorio purgat. Sinit autem id non raro, per recur-

rentium temporum quamdam periodum, ita evenire, dæmone, puto, ejus sibi copiam flagitante, uti in Jobo noscitur contigisse, ut pii innotescant et discernantur, mali vero abdi . otu: ac ej'ciantur.

9. Vix namque sermonem finierat, cum fama prævolans acclamatum imperatorem tyrannum annuntiat. Eo rumore nuntioque attonita civitas ac fere mente mota vix se continebat, belli civilis formidine, cujus mole haud raro urbes integræ concidunt. Verum imperator obstupuit q i d m an'mo, haud tamen mente u batus est, sed viri **18** tantum ingratos mores detestatus, leni quasi sus . ro bon m aiens obsequi d'vinæ olt nta , pavore ac turbatione urbem liberavit : cu ictos l ortatus ut tyranno venienti occurrant, quo nimi um nullo civium pollutam cruore ac incolumem civitatem custodiret. Porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis obsisteret pugnaque cum tyranno decerneret, ac cum ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque præstantis imperatoris partibus fore pollicerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cujus tum in aula protostratoris munus esset, nolle se a t imperium fraternis cædibus cruentatum Quamobrem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus Leonem adire atque ei deferre coegit. Ea re indignabundam ejus conjugem Procopiam ac bacchantis pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti modiolum imponeret At ille severioribus verbis eam castigans, seque totum Deo committens, futurum rei eventum præstolabatur. Jam enim percrebuerat rumor ingressum tyrannum per Auream portam, omnemque senatum ad sacras præcursoris ædes, Studii opera a f ndamentis exstructas, obviam processisse, ac supinis ma ibu l usu faust'sq c ominibus in urbem e cipere ac deducere. Cum autem ad palatium jam appropinquaret, eique cora divina **19** Dei Verbi propter nos facti hominis imagine, ad locum quem Chalcem vocant vota redditurο tantisper consistendum esset, quod punicei coloris brevem quamdam vestem militari more discinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui in his elegantiam colunt), eam mox exuit ; quam ipsam in manus acceptam Michael ex linguæ vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc præfectum stabuli agens, illico induit. Fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael imperio regendo Leoni successor esset. Ubi autem ad Scyla venerunt (locus est sic dictus in ingressu palatii), sequens a tergo idem Michael dum incautius graditur ac celerius præeuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis imperatoriæ vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit audaciorisque aliquid facinoris ab eo exspectandum ominatus sit ; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Leone ingresso, una cum liberis

A μονικῆς, καθάπερ ἐπὶ Ἰὼβ, εἰς γνῶσιν μὲν καὶ διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτρίωσιν δὲ καὶ ἀποποίησιν τῶν κακῶν.

θ'. Οὔπω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσα τὴν τοῦ τυράννου ἐμήνυεν ἀναγόρευσιν. Προσπεσούσης δὲ ταύτης, ἡ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἔκφρων γενομένη μόλις ἑαυτὴν συνεῖχεν, τοὺς ἐμφυλίους κατοῤῥωδοῦσα πολέμους, ἐξ οὗ πολλάκις αὔτανδροι πόλεις κατεβαπτίσθησαν· ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχήν, οὐκ ἐταράχθη δὲ ν γ ωμη , [P. 12] ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐτοῦ μόνον κατεγνωκώς, ἠρέμα πως ὑποψιθυρίσας ὡς καλὸν τῷ θείῳ θελήματι ἕπεσθαι, ἀφῄρει τῆς πόλεως τὸ περιθαμβὲς καὶ ταραχῶδες, ἅπαντας προ-
B τρεψάμενος χωρῆσαι τούτου πρὸς ἀπαντὴν, ἵνα μένουσαν σώζῃ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄχραντόν τε καὶ καθαράν. Ἵστασθαι δέ τινων πρὸς τὰ δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακελευομένων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχνουμένων βεβαίων ὑπὲρ βασιλέως πράου τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς γαμετῆς Προκοπίας κα Μ ουήλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιτῶν πρωτοστράτορος τηνικαῦτα γχάνοντος, οὐκ ἔφη χρῄζειν τὴν βασιλείαν αἵμασι [18] καταῤῥεομένην ἀδελφικοῖς. Ὅθεν καί τινι τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ γνησίων παράσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτᾷν ἐκεῖσε ἐξεβιάσατο. Ἐφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα καὶ οἷον ἐκβακχευθεῖσα ἡ τούτου δὴ γαμετὴ δεινὸν λέγε-
C ται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα (οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος καλέσασα γύναιον) τῇ κεφαλῇ ἐπίθοιτο τὸ μοδίολον. Ὁ δὲ στεῤῥοῖς λόγοις ταύτην ἐπιῤῥαπίσας, καὶ ὅλον δὴ ἀναθεὶς ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, ἐκαραδόκει τὰ μέλλοντα. Ἄρτι γοῦν κατηγγέλλετο τὸν τύραννον εἰσιέναι διὰ πύλης τῆς χρυσηλάτου, καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ Προδρόμου νεών, ὃν ὁ Στούδιος ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν ἀπήντα καὶ ὑπτίαις ἐδέχετο ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. Ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις ἤγγιζε καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς θείας εἰκόνος τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν, ἔμελλε στῆναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεί τι φοινικοβαφὲς θοιμάτιον κατά τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄζωστον ἐπημφίετο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν
D οἱ περὶ ταῦτα κομψοί), τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέννυται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων παράσημον, ἐπιμελητὴς τῶν τοῦ Λέοντος ἵππων τηνικαῦτα τυγχάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβὼν αὐθωρὸν ἐπαμπίσχεται. Ἔδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου δεύτερον τῆς βασιλείας τυχεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὰ Σκῦλα [19] ἐγένοντο, οὕτω δή τινα τόπον κατὰ τὰς βασιλείους εἰσόδους λεγόμενον ἀκρ τῶς πως ἐπ ῤῥέων καὶ κατ' ἴχνος θέων αὐτο τὸ πρὸς ῇ πέζῃ λ γον τοῦ ἱματίου ἄκροις ἐπέβη ποσίν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθάνεσθαι τὸν Λέοντα καί τινα παράβολον κ νησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾷν. Τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο.

ι'. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα

VARIÆ LECTIONES.

[18] ἰδεῖν αἵμασι? [19] τὴν Σκύλα P : cf. 4 19.

ε καὶ γυναικὶ τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ A
οῦ τεμένισμα [20], [P. 13] ὁ Φάρος κατονομά-
ιπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς
χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγάς τινας ἀσφαλεῖς,
ιον τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ
νον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν χωρεῖ ἐκκαλούμενος.
υλῆσαι μὲν ἐκ Θεοῦ καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς
καλῷ θέμενος, ἐκεῖνον μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ [21]
περόριον θεὶς ἡσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσόν
ιτ' ἔτος ἐπιχορηγῶν, ἔνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν
λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετονομασθέντα ἐπι-
φασιν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. Συνῆν δὲ αὐτῷ
στράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεὶς καὶ
σθεὶς ὢν ἐτῶν εἴκοσι προστάξει τοῦ Λέοντος,
ήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὢν τὴν τῶν Ἱκα-
διεῖπεν ἀρχὴν, ἅτε δὴ φίλιος τοῖς στρατιώ- B
ι ἐν ὑπαίθρῳ διάγουσιν εἶναί τε θέλων καὶ
λλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ [22] τὴν κό-
ι αὐτὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ
υνεῖναι ἐτύγχανεν τῷ μονήρει βίῳ προσκείμε-
ν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπεσχοίνισε καὶ ἀπέσπασε
ὸς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην Προκοπίας
κεν, καίτοι γε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ
ἱκετεύσαντος. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου
νόμενος μηνὶ Ἰανουαρίῳ ια', ἔτει ,ϛτβ', τὸν
ποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἐν τῷ δεξιῷ
τῆς ἐκκλησίας ἐτέθαπτο· ὁ Εὐστράτιος δὲ
ὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ἔτη ἐπιβιοὺς πέντε
κα [24]] καὶ αὐτὸς ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ιε' τοῦ
ρίου μηνὸς, ἔτους ,ϛτζ', ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει C
κλησίας πεσών. Ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότε-
κήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως
ος εἶναι λαχὼν, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ
καλουμένῃ [25] Σατύρου, ἣν ἄρτι ἐκ βάθρων
ενος ἔτυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέθηκεν.
ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέκληται
τοιῷδε. Ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ
ματος τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομά-
Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων
ηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ οὐ καθ' ὁμωνυμίαν,
πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν, τῷ τοιούτῳ
ι ὀνόματι· ἐξ οὗπερ καὶ ὁ τοῦ [26] Βρύου παλάτια
Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα
το. Ἀνατέλλων δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην· Κυν-
ντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως D
μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλσώδη καὶ δύσβατον [27]
αὶ πρὸς θήραν ζώων ἐπιτηδείαν, [P. 14] ἐλάφου
ης φανείσης καὶ καταδιωκομένης καὶ χειρω-
ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυ-
ριον ἵδρυται, εὑρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ
βασταζομένη, γράφουσα οὕτως· *Τοῦτό ἐστι
σιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ
λοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος
έας.* Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνου δὲ παρ-
θόντος πολλοῦ ὕστερον.

atque uxore, detonsa coma ad Dei delubrum secedunt, quod Pharum vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctuque ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Ægypto celebris nomen imitans officiumque præstans, Leonis illic exoraturus clementiam. Ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegans privatum illic agere jussit, auri summam quotannis in ejus sumptus subministrans; ubi et monachi **20** assumpto habitu atque Athanasii indito nomine ad annos duos supra triginta vixisse fertur. Erat cum eo et Eustratius ejus filius, qui ipse Leonis jussu detonsus ac virilibus orbatus est, ætatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanatorum præfecturam gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa habentium gratiam iniret multaque rerum peritia polleret, ipse quoque tunc coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam una instituit. Uxorem vero ab illo abjunctam atque avulsam in monasterium quod Procopiæ vocant transtulit, quanquam Michael hoc enixe amoliente ac deprecante. Ac Michael quidem in vivis esse desiit undecimo Januarii, mundi anno 6032, depositaque mortalitate in eadem insula, ad cornu dextrum ecclesiæ, sepultus est. Eustratius vero cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipse ad quintumdecimum mensis Januarii, anni 6037, in sinistra ecclesiæ parte conditus. Ignatius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, Ecclesiæ Cpolitanæ præsul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum deposuit. Hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sortitum **21** est. Verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Græcanica superstitione eidem Satyro fanum exstructum erat, ex ejus vicinia hæc ipsa appellatio monasterio hæserat; ex ejus porro ruinis Theophilus imperator ablata materie regias ædes exstruxit, quas vocant Brya. Ut autem Oriens vocaretur, ejusmodi causa accidit. Veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi jam monasterium conditum est, eo quod locus dumosus esset et impervius silvestriumque animalium venationi idoneus, cum apparuisset prægrandis cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum est captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: *Hoc est altare Michaelis cœlestis militiæ principis, quod Andreas apostolus posuit.* Verum hæc non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluxerat.

VARIÆ LECTIONES.

[20] Cedrenus: τὸν τῆς Θεοτόκου ναόν. [21] Cedrenus Πρώτην. [22] δὴ P. [23] καὶ δέκα] videntur redundare. [24] o P. [25] ἐν τῇ μονῇ τῇ κ.? [26] ὁ τὰ τοῦ? cf. 61. [27] δύσβατα et ἐπιτήδεια?

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quærendum quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelem ut nihil operæ asserendo sibi imperio hostique obnitendo posuerit, cum nec formicæ, ut adagio fertur, ira desit; tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. Hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cujusque causam, neque hanc solum, sed quæ occulta sit, compertam habere; qua **22** qui careat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. Erat Michaeli imperatori vicina quædam ancillula. Hæc certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futuraque edicebat. Cui ad littus cui Bucoleoni nomen sæpius venienti, inde contenta inclamabat voce: *Descende inde, Michael, descende; ac alienis cede*, has scilicet in eum voces intendens. Hoc ita sæpius factitatum sic percrebuit ut nec sponte surdos unisque studentes vitæ deliciis lateret. Sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris ejus animo ingerens, ea res pervenit. Mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melisseno, cognomento Cassiteræ, quo vere amico uti videretur, quos fama jactaret sermones cummunicat. Is porro singulare quid vereque tutum præstandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripietur, solerti ex illa indagine inquirendum quænam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. Placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: *Cum ad arcem*, inquit, *tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unius nomen Leo, qui mulo vehatur, alterius alia nuncupatio: is porro est qui imperio potietur.* Hæc itaque sceleratissimus **23** ille imperatori audisse dejerat: nec rerum quæ gestæ erant quidquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sani, mulieris sermones vocat. Haud enimvero ipse nugarum loco habuit aut temere fusas voces existimavit. Abit enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone ac data acceptaque fide, bonoque et fidenti animo esse illum jubens, divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quæ illum imperatorem fore clare denuntiaret. Hæc ergo secretius et ad aurem dicta, velutque secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris majori expressione adjecti (iis scilicet quæ Philomelii monachus primum vaticinatus erat), sic afficiunt ut non inani jam specie exilique quadam repræsentatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo potitus esset. Ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis spei flammam novis ardoribus accendit, altaque mœstitudinis abysso Michaelem mersit, atque illius quidem animi robur erexit, hujus vero graviter concussit.

A ια'. Ἐπαναχτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τὴν οὕτως ὡς ἐξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μηδ' ὅλως ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἔνεστι γάρ, ὡς ἡ παροιμία, κἀν μύρμηκι χολή), τὸν Λέοντα δὲ θαῤῥούντως ἐπιβῆναι καὶ κατατολμῆσαι αὐτῆς. Καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἴποιμι ἂν ἐγὼ εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργεστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε, ἐπικεκαλυμμένην καταφοράν, ἧς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικὴ στερουμένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἴ τινα ὄνησιν παράσχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ὑπῆρχε δὲ [28] Μιχαὴλ θεραπαινίδιόν τι πρόσοικον, ὃ κατά τινας ἐκβακχευόμενόν τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπεφοίβαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγιαλῷ B προσφοιτῶν, *Κατάβηθι ἐκεῖθεν, κατάβηθι*, γεγωνότερον, *ὦ Μιχαήλ*, ἐπεβόα, *καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀφίστασο*, πρὸς αὐτὸν δὴ τοῦτον ἀποῤῥιπτοῦσα φωνάς. Οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον παραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἔφθασεν ὀψὲ γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, θροῦν καὶ λαλιάν τινα οὐκ εὔελπιν ἐμποιοῦν. Καὶ ὃς (φιλεῖ γὰρ ἕκαστος τὸ λυποῦν ἐκπομπεύειν τοῖς φιλουμένοις) Θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερᾶς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκοινοῦτο, καί τινα βουλὴν ἐξανύεσθαι ἐσυμβούλευεν αἰσίαν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. Ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβόληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκριβολογῆσαι τρόπῳ C παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλεύσοντος, καὶ κλῆσιν ἥντινα φέρει, καὶ ὁποῖος τούτου ὁ χαρακτήρ. Ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστειλαμένη, *Κατὰ τὴν ἀκρόπολιν*, φησί, *γενομένῳ σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο τινὲς ἄνθρωποι εἰσελεύσονται· Λέων ὄνομα τῷ ἐνὶ ἐποχουμένῳ ἡμιόνῳ, θατέρῳ δὲ ἕτερον· οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατευμοιρήσειεν.* Ταῦτα γοῦν ἐκεῖνος ὁ θεομισὴς ἀνὴρ ἐξόμνυταί τε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδέν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μηδὲν ἔχοντας ὑγιές. Ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ λῆροι ἢ ἔμετος ἄλλως· ἄπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἄνδρα [P. 15] ὡς ἀκηκόει, καταλαβὼν ἐν τῷ τοῦ θείου Παύλου σηκῷ τῷ ὀρφανοὺς τρέφειν λαχόντι, συνεδριάσας καὶ ὁμολογίαις κατεμπεδώσας καὶ ὀχυρώσας D καὶ θαῤῥεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσάμενος, ἐκ θείας φωνῆς ἔλεγεν διδαχθῆναί με ἀποῤῥήτως τὰ μέλλοντα, τήν σε βασιλέα διαπρυσίως κηρύττουσαν. Ταῦτα γοῦν ὑπολαληθέντα καὶ οἷον δεύτερά τινα χρώματα ὡς ἐν ζωγραφίᾳ ταῖς προτέραις ἐμμορφωθέντα σκιαῖς (ἐκείνας λέγω πρώτας τὰς [29] ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον μοναχοῦ ἐκφανθείσας) οὐκέτι ἐν εἰδώλῳ καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασιλείαν ὁρᾷν, γυμνὴν δὲ καὶ οἷον ἐν ἐκβάσει σαφῶς. Τοῦτο οὖν τήν τε ἤδη κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ οἷον ἀπομαρανθεῖσαν φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφεσθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν ἀβύσσῳ ἀθυμίας καταδῦναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύργον ἀνέστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσει-

VARIÆ LECTIONES.

[28] δὲ] δὲ τῷ? [29] τὰς om. P.

σιν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον, ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἐξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτερᾶς. Ἀλλ' αὖθις ἐπὶ τὴν ἱστορίαν ἰτέον.

Ὡς δ' οὖν τὴν αὐτοκράτορα εἴληφεν ὁ Λέων ἀρχὴν, ἀναῤῥηθεὶς δημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ς' ἰνδικτιῶνος, Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλῶτταν ὑποσυρίζοντα τῇ τῶν πατρικίων ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ υἱοποιησάμενος, Θωμᾶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμήλικα καὶ συμπαίστορα τῶν φοιδεράτων τουρμάρχην ἐγκαθιστᾷ. Καὶ Μανουὴλ δὲ τὸν Μιχαὴλ πρωτοστράτορα πατρικίοις ἐγκαταλέξας καὶ στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, *Οὐκ ἔδει σε*, ἔφη, *πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ ὁπλίζεσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Προκοπίας γενόμενον*. Καὶ ὃς εὖ μάλιστα παῤῥησιαζόμενος, *Ἀλλ' οὐδὲ σὲ ἔδει*, ἀντέφησεν, *κατὰ τοῦ εὐεργέτου, ἔτι δὲ καὶ συντέκνου σου, χεῖρα ἀντᾶραι*. Τότε μὲν οὖν τούτοις κατεσιγάσθη, τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθεὶς ἀρετήν.

ιγ'. Ὡς δὲ τὸν τῶν Βουλγάρων ἄρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκῃ φρονηματιζόμενον διακήκοεν, καὶ αὖθις δῃοῦντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ ληϊατοῦντα τοὺς ἀγροὺς καὶ πολλὰ μὲν σώματα, πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρπάζοντα, οἰκήσεις δ' ἑτέρωθεν κατεμπιπρῶντα καὶ ὅλως ὄντα ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δεῖν ᾠήθη διὰ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμνῆσαι αὐτὸν, ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τειχῶν διεῤῥυηκότα δι' ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησάμενος ἐξεβοήθει διὰ ταχέων, καὶ γενόμενος ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιούτῳ τινὶ διεχρήσατο στρατηγήματι. Ἡμέρας ἱκανὰς ἔν τινι [P. 16] τόπῳ ἐπιταφρώσας ἑαυτόν τε καὶ τὸν στρατὸν ἐκαθέζετο ἑκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπόμενος τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν, οὐδενός. Ἐπεὶ δὲ τοὺς παρακειμένους καὶ κατ' αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀκήκοεν, τοῦ μὲν οὗ ἐφήδρευε τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καὶ ῥώμῃ τε καὶ καρτερίᾳ γεγυμνασμένων, ἑνὶ μόνῳ τὴν ἑαυτοῦ παραγυμνώσας γνώμην, καὶ πρὸς λόχον ἐπί τινος βουνοῦ χωρεῖ, σύνθημα τοῦ πολέμου καὶ ὥραν εἰπών. Ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρατηγὸς [30] ἐγυμνοῦτο τοῦ βασιλεύοντος, φυγῇ χρήσασθαι τοῦτον, τὸν βασιλέα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγονότων εἰδότες οὐδέν. Ὅθεν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἐναντίοι μένειν ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ' ὅλως ἐδύναντο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ᾤοντο τὸ στράτευμα ἔχειν. Νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτεισιν ἐκ τοῦ λόχου ὁ Λέων ἀπροσδοκήτοις οὖσι κακῶν, καὶ συμμίξας αὐτοῖς ἀνδράσιν ὅπλων γυμνοῖς καὶ ἐκλελυμένοις ὕπνῳ τε καὶ θάῤῥει τῆς τοῦ βασιλέως φυγῆς τοσοῦτον ἐνειργάσατο [31] φθόρον καὶ φόνον πάντοθεν ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα ὡς πανδημεὶ αἱρῆσαι τὸ στρατόπεδον καὶ μηδὲ πυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, διασωθῆναι. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ προνομῆς ἀνάρπαστον θεὶς, καὶ τὰ τέκνα τούτων ταῖς πέτραις καὶ τῇ γῇ προσκροτῶν, τὴν ἑαυτοῦ

A Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat, Cassiteras, ac vere deceperat. Verum iterum nobis resumenda narrationis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice acclamatus, mense Julio, indictione sexta, Michaelem Balbum patricia auget dignitate; cujus etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat. **24** Thomam autem, singulariter coætaneum suum ac cum quo juvenis fuerat educatus, fœderatorum tribunum constituit. Manuelem quoque Michaelis protostratorem patriciis adlegit, Armeniorumque duce constituto, *Non te decebat*, inquit, *adversum me arma sumere ac imperatori et Procopiæ consilium præbere*. Ad quem ille summa usus libertate : B *At neque te*, inquit, *decebat adversus eum a quo beneficio affectus esses*, *ad hæc vero qui et tuus compater exsisteret, manum levare*. Tunc quidem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem.

13. Ubi autem Bulgarorum principem superiori victoria elatum majoresque spiritus ducentem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac populari multamque tum hominum tum pecorum prædam agere, domosque præterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem operæ pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. Ubi autem nihil barbari iras inflexit, diruta mœnium opera sua studioque instaurans, urbis res brevi in tuto posuit ; veniensque C Mesembriam stratagemate ejusmodi hostibus illusit. Dies non paucos castris positis altoque vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, substitit, annonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad delicias ullo commeatu deficeretur. Ubi autem assidentes Bulgaros armisque in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu discedens e loco in quo consederat, haud spernenda militum assumpta manu, **25** virorum scilicet fortium et qui laboris patientes essent, cum uno duntaxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quemdam contendit. Ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse eum cuncti existimarunt, quod nimirum ejus discessionis consilium universos lateret. D Hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressione facta in manus se exercitum habere nulloque negotio ejus potituros putabant, cum ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali subverentes irruit, inermibusque ac somno solutis congressus per existimatam illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis ex condicto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profligaverit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. Sed et incursione facta regionem omnem deprædatus puberes quidem omnes inde abduxit,

VARIÆ LECTIONES.

[30] στρατός. margo Combef. [31] ἐνειργάσαντο P.

parvulis autem ad saxa ac humum allisis Romanam mox ditionem repetiit. Eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes locum digito ostendunt, nec quidquam acceptæ tunc cladis memoriam oblitterant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorem hominem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit. Nulla illi majoris minorisve sceleris distinctio : sed si quis ullius sceleris reus **26** teneretur, una erat sententia, una ultio, cujusvis necessarii membri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. Hæc sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. Cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero consecutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis monachus, ejusque de se vaticinii munera præstare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a Deo impetrare ut imperium suum victoriis augeret. Verum ille jam e vivis excesserat, malus autem quidam ac invidus dæmon (nec enim hominem appellavero qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus, hominis scilicet cujus mens omnis imprudens et inconsulta, virus infudit) senis ædiculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. Hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plaustro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta jactare. Rogavit nihilominus semoto omni timore denuntiare breve fore Leonis imperium, qui idolis (o linguam exsecrabilem!) animum adhiberet, inque **27** pardalis et Bacchæ Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguæ petulantia vocans) spem collocaret. At Leo, verum dæmonum idolum, inscitiæ mancipium, homo umbra elinguior, cum hæc spernere debuisset, sin autem, ad eum qui Ecclesiæ clavum regebat referre eique exponere, necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non hominibus qui nihil sani saperent, quique non ejus commodis, sed suis ipsorum lucris studerent suasque cum primis res curarent, (proh amicitiam dolo compositam!) amico Cassiteræ communicat, refertque quæ ex nuntio verba acceperat. Porro ille malum malo furoremque furore non leniens, sed excitans, virum alium, qui ejusdem erga sacras imagines sententiæ esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa

A κατέλαβεν ἐν τάχει. Ὅθεν ἔκτοτε ἐκεῖνος ὁ βουνὸς Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ ἀεὶ ἐκεῖσε διαβιβαζόμενοι τῶν Βουλγάρων τὴν κεφαλὴν ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

ιδ'. Τοῦτο γοῦν θρασύτερόν πως αὐτὸν καὶ ἰταμώτερον ἐνειργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύντροφον ὠμότητα ἐναπέῤῥαξε. Μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἁμαρτήματος, ἀλλὰ κατὰ πάντων ἐφ' ᾧτινι καταλαμβανομένων μία ψῆφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὁποιονοῦν καὶ πάντων ἐπ' ὄψεσι τίθεσθαι ἐκκρεμές. Ἃ καὶ πᾶσι πεποιηκότων [32] τοῖς ἀνθρώποις ἐνέτικτον μῖσος δὴ τούτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν· οἷς γὰρ B ἄκρατον τὴν ἐγχώριον θηριωδίαν ἐνήσκησεν, ἀλλ' οὐ κεκολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πρᾳότερον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγενίδα φύσιν ἐκφαυλίζων ἀνηλεῶς, μισθὸν τὸ ἔχθος, ἀλλ' οὐ τὴν φιλίαν ἠμπόλησεν.

ιε'. Ταῦτ' οὖν ἔπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαί οἱ δοκεῖ τῆς προῤῥήσεως [P. 17] εὐχαριστήριά τινα προπέμπων [33] αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους νίκας δῆθεν αἰτῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἤδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, πονηρὸς δέ τις δαίμων καὶ βάσκανος (οὐ γὰρ ἄνθρωπον τοῦτον καλέσαιμι τὸν πάντα συγχέαντα καὶ ταράξαντα καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν ὄφιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ ταλαιπώρου Λέοντος ὠσὶν ἐγχέαντα [34], ἀνεπίστατον κεκτημένου ὅλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέC ροντος οἰκίσκῳ ἐν εὐλαβείας προσχήματι ἐγκατέλαβεν. Συμβάτιος οὗτος ἐλέγετο, ὃς τὸν [35] βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ κόλπον λαλῶν, ἦ μὴν ἐξελιπάρει μηδὲν καθυποστελλόμενον ἐξειπεῖν, ὡς Οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολὺ εἰδώλοις (ὢ τῆς καταράτου γλώσσης ἐκείνης!) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παρδοῦς καὶ θυάδος καὶ ταραξίου σεβομένοις, τὴν βασιλεύσασαν Εἰρήνην καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ἀφέτῳ γλώττῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. Ὁ δὲ Λέων, τὸ ὄντως δαιμόνων εἴδωλον, τὸ τῆς ἀμαθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σκιᾶς ἀφονώτερον, δέον τούτων κατολιγωρῆσαι, ἢ εἰ [36] μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ θεατρίζειν ταῦτα D τῷ τὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡνίας ἰθύνοντι, καὶ σύνοδον συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερευνῶν [37], ἀλλ' οὐκ ἀνδράσι μηδὲν ὑγιὲς φρονοῦσι, μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ δόλου φιλίας!), ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα προμηθουμένων καὶ προδιοικουμένων, τῷ φιλουμένῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτερᾷ, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα ἄγει τούτῳ εἰς φῶς. Ὁ δὲ κακῷ τὸ κακὸν καὶ λύσσῃ λύσσαν οὐ θεραπεύων, ἀλλ' ἐπεγείρων, ἕτερόν τινα τῇ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐνισχημένον κατὰ τοῦ [38] Μαυριανοῦ ἔμβολον ἐνσκηνοῦντα ὑπαγνωρίζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσχηνεύων καὶ ὑπεράγγελον τοῦτον εἶναι διαβεβαιούμε-

VARIÆ LECTIONES.

[32] f. πεποιημένα. margo Combef. [33] προσπέμπων?. [34] ἐκχέαντα P. [35] τὸν] καὶ P. [36] εἰ om. P. [37] ἀνερευνῶσαν? an ἀνερευνῶντα? [38] τοῦ] τὸ?

νος· *Τούτῳ οὖν, ὦ βασιλεῦ, χρῶ περὶ τῶν τοιούτων μυσταγωγῷ· καὶ ὃ ἂν εἴποι σοι ποιῶν οὐχ* A *ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος.*

ιϛ'. Ὡς οὖν ἐπεράνατο τὰ τῆς συμβουλῆς, μεταθέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον καταντλήσας ταῖς φλυαρίαις προσέθηκεν, ὡς Κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβόμενον, αὐτὸν ἐνταῦθα βασιλέα ἀγάγω σοι, περί τε πίστεως καὶ ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πραγμάτων συμβουλευόμενον. Τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα τὴν βασιλείαν κατευθυνεῖν καθυπισχνοῦ, καὶ τρισκαιδέκατον ἀρίθμει τῶν ἀποστόλων, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, εἴ γε Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συστοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Μὴ ὑπισχνουμένου δὲ, ἀλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξώλειαν καὶ ἀπώλειαν καὶ κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἠπειλῆσθαι B τούτῳ ἐπόμνυε ἐκ Θεοῦ. [P. 18] Ταῦτ' οὖν ἐκ σκαιωρίας καὶ γνώμης πονηρᾶς ἀναδιδάξας, τὸν βασιλέα ἦγεν κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρόν· καὶ ἐπείπερ εἰσῄεσαν μετὰ τοῦ Θεοδότου καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπήρχοντο, *Οὐ χρή σε*, ἔφη ὁ μοναχὸς, *τὴν ἁλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὦ βασιλεῦ, ἰδιώτου σχῆμα ἀλλάσσεσθαι καὶ τρώγειν γνώμας οὕτω τὰς τῶν πολλῶν.* Καὶ ὃς ἐκπαθὴς ἅμα καὶ παραπλὴξ τῷ ῥήματι τούτῳ γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιὰ τῷ ἀνδριάντι εἵπετο ἀληθῶς, καὶ ὅλως ἤρτητο καὶ ἐκρέματο ἐξ ὤτων ὥσπερ τι κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν διὰ μέτρου ποιήσεως.

ιζ'. Αὐτίκα γοῦν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναγορεύει καθαίρεσιν, καὶ τὸν πατριάρχην (Νικηφόρος δὲ οὗτος ἦν) C γραφῇ αὐτοχείρῳ ἠξίου τοῦτο [39] συγκατατίθεσθαι, εἴ γε μὴ μέλλοι ὑπερορίαν καταψηφίζεσθαι. Ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηράμενος τὴν τοῦ τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον ἢ συνεῖναι τοιούτῳ κρίνας ἀπήγετο πρὸς τὴν καταψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν· καὶ Θεόδοτος ὁ Κασσιτερᾶς τὸν τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἆθλον ἐλάμβανε κατὰ τὸν τοῦ θείου Πάσχα καιρόν. Ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ τεκμήριον παραδραμεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἅτε τῆς ἱερωσύνης προϊστάμενος, ἐζήτει τὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου πρὸς τὴν θείαν πίστιν συγκατάθεσιν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσειν, ὑπερθέσθαι δὲ μέχρις ἂν ἡ τῆς βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀνάῤῥησις γένηται, δηλούσης τῆς ἀναβολῆς ὡς καὶ αὐτοῦ γε προεσχημένου τῇ τῆς αἱρέσεως μανίᾳ ἐκ γενετῆς. D

ιη'. Ἕτερον δὲ τοῦ λεχθέντος σαφέστερον· ὡς γὰρ ἄρτι τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἐδεῖτο τοῦ διαδήματος, καὶ τοῦτο ἔδει τὸν ἀρχιερέα τῇ καταπτύστῳ ἐπιθεῖναι κεφαλῇ, προσήγγισεν δὲ ταύτῃ καὶ κατεπαφώμενος οὐ τριχῶν, ὅπερ ἐδόκει, μαλακῶν, ἀκανθῶν δὲ καὶ τριβόλων, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ ἐνῆν, ἐν αἰσθήσει ἐγένετο, ἀκίσιν οἷον κατακεντούμενος καὶ τὴν χεῖρα ὀδύναις περιπειρόμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν

quædam et excelsa in ejus laudem deblaterans, atque ejus majorem angelo præstantiam affirmans: *Hoc igitur, imperator, qui in rebus istiusmodi initiat atque edoceat; utere; nec si quid illo doctore egeris, ab honesto et eo quod officii est quidquam aberraveris.*

16. Vixdum datum consilium erat, cum ad monachum properare operæ pretium duxit; nugisque hominem exsaturans adjecit sequenti nocte se ei imperatorem adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis eum sit consulturus. Fac ergo illi polliceare annos duos supra septuaginta **28** imperium recturum, numeraque tertium decimum apostolum. Vaticinare ei fore ut videat super regni solium filios filiorum, si modo Leonis Isaurici edictum sequi in animum induxerit: sin noluit polliceri, sed rem se præstiturum abnuat, obtestare stragem illi, interitum, præcipitia, barathra a Deo imminere. Hæc scelerato animo mentisque pravitate docto monacho, qua hora convenerant, imperatorem adducit. Cumque ingressi una cum Theodoto arcana aggressi essent: *Non decebat*, inquit monachus, *communi te veste purpuram commutare ac sic vulgi animis illudere.* Ille audito hoc verbo vehementer affectus menteque attonitus, ac cum alias ex divina eum præscientia loqui existimaret, plane velut umbra statuam sequitur, totusque ex monachi verbis, haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos quidam versibus luserunt.

17. Statim ergo abolendas venerabiles imagines edicto sanxit, jubetque Nicephoro patriarchæ ut scripta sua manu schedula assentiri se profiteatur, exsilio multandus, ni faciat. Is autem, qui et aliunde tyranni in Dei cultum male affectam mentem conjecerat, rapique ad mortem quam cum homine ejus indolis versari satius ducebat, sponte ad constitutum confessori exsilium adduci se patitur. Theodotus interim Cassiteras circa divini Paschæ solemne tempus, navatæ operæ præmium, **29** episcopalem sedem nanciscitur. Operæ pretium vero sit ut nec quod antecessit ejus mentis prætercurramus indicium. Divinus namque Nicephorus, quippe qui sacerdotio præsidebat, divinæ eum fidei assensum præbere symboli professione omnino flagitabat. Ad quem ille non se tunc facturum, atque interim dilaturum, dum ejus in imperatorem acclamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se hæreseos labe olim exque indole laborare ostendens.

18. Est et aliud, eo quod dicebam, perversæ ejus circa fidem mentis clarius indicium. Cum enim tum primum imperator acclamatus necdum diademate potitus esset, atque ipsum devoto capiti sacratissimus antistes impositurus esset, ubi se ad rem accinxit contigitque, non velut molles crines tangere videbatur, sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi aculeis com-

VARIÆ LECTIONES.

[39] τούτῳ?

punctus ac doloribus manum confixus, existima A bat. Verum hæc quidem antea. Tunc vero patriarcha, ejus pœnæ accepta sententia, in exsilium proficiscebatur, quando etiam ferunt, cum navigio procul abduceretur, e maritimo quodam loco eminus beatum Theophanem vidisse, suffitu cereisque se prosequentem ac velut triumphi quadam specie præclara illa confessione deducentem. Cujus ille, ut par est, officium cultumque libenti animo suscipiens, atque precibus Deo commendans, sublatis in altum manibus velut amplexabatur, supremum procul osculum figens. Percontanti vero quidam ex iis qui secum comitabantur, cuinam sic ex animo desiderioque supremum osculum daret, prophetica **30** lingua respondisse, Theophani confessori, B monasterii Agri præposito; quod et ita brevi accidit, cum eum deinceps nunquam patriarcha viderit, isque coronam confessionis adeptus sit. Atque hactenus ea quæ sunt divini antistitis.

19. Leo autem hoc velut fausto regiæ gubernationis principio posito, quod Ecclesiæ res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitionis studio laborans, rei publicæ curam aggreditur, ubique vesparum more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens numeros, tum multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes a fundamentis excitans, atque omnem Romanum orbem cunctasque provincias lustrans, ut et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. Hincque adeo, cum e vivis excessisset, dixisse ali- C quando aiunt sanctum Nicephorum, etsi impium, strenuum tamen rei publicæ cuius civitatem amisisse virum. Magistratibus quoque ac prætoribus, non civilibus modo, sed et militaribus, valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum amore superior esset, præferebat eos cunctis qui omnium maxime a muneribus sese continebant, unumquemque pro eo ac optimus erat, non ut opibus affluebat, honorans. Æqui ac justi tenacissimus videri voluit; nec tamen erat. Cæterum juri dicundo dabat operam, sedensque ipse in Lausiaco plerasque lites finiebat. Sane cum quis aliquando apud eum **31** expostulasset raptam sibi uxorem, quam nimirum illustrium quidam virorum rapuisset, nec præfectus sæpius interpellatus ejus ullam rationem D habuisset, illum quidem statim sisti jussum neglectæque reum justitiæ, testium depositione peractum, pœnæ addixit, cessare illum jubens severiusque corripiens, adulterum vero legi tradi præcepit.

20. Verum his ille rei publicæ blandiebatur, ejusque sibi benevolentiam, ut ita dicam, cauponabatur. Ad fidem autem quod spectat ac pietatem valde insaniebat, ut nec Deum nominare e re illi honestumque videretur. Nam cum tricennales cum Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundæ illi essent induciæ pacisque fœdera jurejurando firmanda,

A πρότερον · τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος
καταχειροτονήσασαν ψῆφον δεξάμενος, ἐπορε
ὅτε δὴ καὶ λέγεται ἐφ' ὁλκάδος αὐτῷ φερομένῳ
κρὰν κατά τινα τόπον παραθαλάττιον πόρρ
ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιάμασί τε
λαμπάσι δεξιούμενον, οἷόν τινα προπομπὴν τ
λῇ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προπέμποντα. Ὃν, ὡς ε
ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ Θεῷ παραδοὺς δι' εὐχῆς
χεῖρας οἷον ἄρας μεταρσίως περιεβάλετο τε
[P. 19] πόρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδοὺς ἀσπα
Ἐρομένου δέ τινος τῶν συνεπομένων, ὡς δὴ ε
τοῦτον ἀποδίδως εὐκτῶς τε καὶ ἐφετῶς; — Τί
ολογητῇ » φάναι « Θεοφάνει » προφήτιδι γλώ
« μονῇ προεστῶτι τοῦ Ἀγροῦ. » Ὃ καὶ συνέβη
B οὐ πολὺ · αὐτός τε γὰρ τοῦτον ἑώρακεν οὐδε
κἀκεῖνος τὸν τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο
τὰ μὲν τοῦ ἀρχιερέως οὕτως.

ιθ'. Αὐτὸς δὲ οἷόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀ
ἐπιθεὶς [60] δεξιὰν τὸ τὰ τῆς Ἐκκλησίας οὑτωσὶ
κονομῆσαι, καὶ τὴν φιλοτιμίαν εἴπερ τις νοσῶν
κοινῶν πραγμάτων ἀντελαμβάνετο, πανταχ
κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρων μεθ' ἑαυτοῦ
στρατιώτην τε ὄχλον γυμνάζων αὐτὸς, καὶ τ
πολλαχοῦ τῶν κατὰ Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν δι'
τοῦ ἐκ βάθρων ἀνεγείρων, καὶ περιπορευό
πανταχοῦ, ὡς φοβερὸς εἶναι καὶ καταπληκτικὸ
αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς. Ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἅγιον Ν
C φόρον φασὶν εἰπεῖν ποτε μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβ
ὡς εἰ καὶ ἀλάστορα, ἀλλ' οὖν ἐπιμελητὴν τῶν
νῶν ἡ πόλις ἄνδρα ἀπώλεσεν. Καὶ περὶ τὰς ἀρχ
καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον, ἀλλ
τὰς στρατηγικὰς, διεπτόητο ἰσχυρῶς · χρημ
κρείττων [61] αὐτὸς ὢν τοὺς ἀδωροτάτους
των προέκρινεν, ἀριστίνδην πάντας, ἀλλ' οὐ
τὰ πλοῦτον τιμῶν. Καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐρα
λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγίνετο δέ · πλὴν ἀντεπ
ταύτης, καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι' ἑαυτοῦ ἐ
ραινε κατὰ τὸ Λαυσιακὸν ἐγκαθήμενος. Καί
δή τινος ἔγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένου περ
ναικὸς ἁρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις τῶν ἐπιφ
ἀνηρπάκει ἀνδρῶν, καὶ ὅτι Οὐδὲ λόγων ἠξίωμα
ὑπάρχῳ πολλάκις διενοχλῶν, ἐκεῖνον μὲν, ἐπ
D αὐθωρὸν παραστάντα οὕτως ἔχειν ἐπεμαρτύρ
εἰς εὐθύνας ἦγε τῆς ἀρχῆς μεταστήσας καὶ πι
πολλὴν καταχέας αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκ
ναι προστέταχεν.

κ'. Ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἷον ὑπέ
καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν εἴποι τις, εὔνοιαν
πήλευσεν · περὶ δὲ τὴν πίστιν ἐμαίνετο κρατα
τοσοῦτον ὡς μηδὲ Θεὸν ὀνομάζειν ἐδόκει τούτῳ
λόν. Καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτας σπονδὰς τοῖς
νοις δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐν
τως ποιῶν καὶ εἰρηνικὰς συμβάσεις καταπρατ

VARIÆ LECTIONES.

[60] ὑποθεὶς ? [61] χρημάτων γὰρ κρ. ?

A νος, ἐπεὶ δι' ὅρκων ταύτας ἔμελλε βεβαιοῦν τε καὶ ἐμπεδοῦν, οὐ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις ἐχρῆτο, Θεὸν καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομένην μητέρα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ πραττομένων ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' οἷά [P. 20] τις ψυχὴ βάρβαρος θεοσεβείας ἀπῳκισμένη, κύνας μὲν, καὶ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσιν, ἐχρῆτο μάρτυσι τῶν πραττομένων καὶ ἀπέτεμνεν καὶ διὰ στόματος ἄγειν οὐκ ἐμυσάττετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι ἐμφορούμενοι, τὴν τῶν Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκείνοις μέλλουσί ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβάζεσθαι πρὸς ἐκείνην, ὡς ἔοικε, κατεπίστευσεν. Καὶ σαφῶς οὑτωσὶ οὐκ ᾐσχύνετο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργαρίτας, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν, ἔμπροσθεν ἠφίει τῶν χοίρων καὶ χρῆσθαι τούτοις ἐπὶ στόματος ἐξεβιάζετο, ἄξιος βδελυρίας ὁ ἀνὴρ B ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὖθις αὐτὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διέπων βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἠρυθρία μυσταγωγούμενος καὶ τελούμενος ἐν πανδήμῳ θεάτρῳ καὶ οὕτω γε δὴ πλήρει τῶν ἀπίστων τε καὶ πιστῶν, τοῦ αἰωνίου σκώληκος καὶ πυρὸς, ἀλλ' οὐκ ἄλλων ἐπάξιος. Καὶ ὅσους δὲ [12] τὸν ὀρθὸν εὕρισκε λόγον τηροῦντας, τούτους πικρῶς κατῄκιζε καὶ δεινῶς· ἑτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων οἱ στίφη τε καὶ συστήματα συνεκρότει τε καὶ συνήγειρεν ἐν ἑαυτῷ παρὰ πλευρὰν αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς ὠφελείαις. Τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ἐγκατέλεκτο, παντὸς ἀνάσκητος ὑπάρχων καλοῦ. Οἷς καί τινα γραφὴν ὁ Λέων νεαρᾶς τινος καὶ μιαρᾶς ἐξαρχομένην πίστεως ἀναγράψαι κελεύσας, τὸν κατὰ C τῶν θείων εἰκόνων δρόμον ἐδίωκεν. Ἀνερρίπισε δέ πως οἷον καὶ ἐξεφύσησεν εἰς ὕψος αἴρων αὐτὸν (καὶ γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ τῷ νῷ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματός τε καὶ κλήρου τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ἀρχηγός. Λοχῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ καὶ οἷον ἐξ ἐνέδρας ὡς τὸν Πρωτέα αἱρήσειν ἐρῶν, ἐπεὶ κατά τινα καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκοον ῥητὸν ἐκκλησιαζόμενον ἐκηρύττετο, *Τίνι ὡμοιώσατε Κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτὸν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν;* ἐπεὶ γοῦν τοῦτο κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν ἐξηχεῖτό τε καὶ διεβεβόητο, ἠρέμα πως ὑποσυρεὶς καὶ ἑαυτὸν εἰς προὖπτον ἀγαγὼν, *Σύνες ὅ τι λέγει* [13], φησὶν, *ὦ βασιλεῦ*, *τὸ ἱερὸν* D *λόγιον· καὶ μηδείς σοι μετάμελος ἐπὶ τοῖς ἐναρχθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἅπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδὼν ποιήσας εἰκόνισμα τῆς ὀρθῆς ἔχου λατρείας τῶν μὴ σεβομένων αὐτά.* Τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκαεὶς καὶ τὴν ἄθλιον ἐκείνην ψυχὴν προσεκπυρωθεὶς ὅλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσεβῶν τὴν ἑαυτοῦ μανίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν θείαν καὶ δικαίαν ὀργήν. Ὁ μὲν γὰρ θεσπίσματι πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπερορίας μετεπέμπετο, [P. 21] συλαγωγῶν τούτους, τῆς τοῦ πατριάρ-

non quibus Christiani solent sacramentis usus est, ut nimirum Deum cœlestesque virtutes, sive quæ Christi Deique parens carne fuit, dictorum gestorumque inspectores testesque adhiberet, sed velut barbarus quidam omnisque religionis expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus utens, et dissecabat, nec quibus illi libenter ingurgitantur, hæc ipse ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod vero Christianam fidem eis concredidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent traducendi, ne sic quidem impietati litare eum puduit. Tum enim in eo quod fidei margaritas, juxta Domini sententiam [a], mittebat ante porcos, hisque illos vir impius vere exsecrandus ore tenus uti compellebat, **32** tumque in eo rursus quod ipse Romani moderator imperii, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initiari non erubuit ac consecrari, non alio plane præmio quem æterno verme et igni dignus fuit. Porro si quos veræ fidei tenaciores offendebat, eos vero dire graviterque excruciabat. Alioqui vero ejusdem secum sententiæ hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens ac muneribus obruens. Inter illos Joannes grammaticus fuit iisque accensitus, vir nulla honesti luce præditus. His Leo scriptionem quamdam ad novam ac exsecrandam acceptandam fidem jubens edere, adversus divinas imagines cursum intendebat. Excitavit autem ac velut flammam in immensum extulit, quippe cum levis esset nec sensato animo quidquam aggrederetur, sacri collegii clerique palatini præses. Olim enim observans, velutque ex insidiis quasi Proteum quemdam hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico ecclesiæ conventu sententia hæc proferretur: *Cui similem fecistis Dominum, et cui simulacro assimilastis eum? Nunquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est* [b]? Cum ergo sententia hæc quandoque in sacra Phari æde cantu altaque voce ederetur, ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium producens: *Intellige,* **33** *imperator,* inquit, *quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat pœnitudo eorum quæ cœpta sunt: sed si quid sacrarum imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato eorum rectæ adhære religioni qui nullum eis adhibent cultum.* His itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano judicio accensus infelicique illo exæstuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem adversumque impios divinam justamque indignationem. Omnes namque episcopos dato rescripto ad se ab exsilio accersit, eos spolians atque a patriarchæ procul conspectu eliminans ejiciensque

[a] Matth. VII, 6. [b] Isa. XL, 18, 19.

VARIÆ LECTIONES.

[12] δὲ] μὲν? [13] λέγει om. P.

sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. Multis tamen bonæ confessionis suscipiendæ auctor exstitit, qua constantes fidei athletæ obaudire tyranno noluere.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebat. Nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, modo autem terræ motus ac eruptiones, quandoque etiam flammæ similes vasto aere ejaculationes, alias denique, quæ malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. Cohiberi tamen non poterat, suis agrestis more, in præceps degravatus animus. Tandem igitur tardus ille quidem, at cujus letale vulnus, a Deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum trudat malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum fœderatorum præfecturam gerens, majestatis crimine delatus, vix multoque **34** labore illud a se depellere potuerat. Verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatæ victimæ haud longe post ostenderet. Porro Michael, præcipitis procacisque linguæ vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibique fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patiatur, nisi re vera non virorum magis quam iræ imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulæ ejus ad ipsum sermones pervehrerent. Etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vaticinium ejus animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaelem edixerat. Eorum qui observarent unus quoque Hexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. Interim igitur, cum effrenem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimeret, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alebat, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. Postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatæ tyrannidis ac majestatis reus decernitur. Pridie Christi Verbi nostri natalis isthæc agebantur. Quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum æde pro tribunali causam cognoscente, **35** nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neci detur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive iræ affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum projiceretur, acri illic flamma absumendus. Decretum erat; ipse tragœdiæ inspector futurus Leo præcurrebat. Sub hæc autem Theodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa proruens, Bacchantis more furibundo motu sese agi-

A χου θέας πόῤῥωθεν καθιστῶν καὶ ἀποκηρύττων αὐτοὺς, ὡς τῷ οἰκείῳ βουλήματι πειθηνίους κατεργαζόμενος, πολλοὺς τὴν καλὴν ἀναιρήσασθαι μαρτυρίαν πεπεικὼς τῷ γε μὴ πεισθῆναι αὐτῷ.

κα'. Θεὸς δὲ, οἷος τρόπος ἐκείνου οὐ σύντονός τις, ἀλλὰ μακρόθυμος, τὴν ῥομφαίαν ἐστίλβου μὲν, οὐκ ἤφίει δέ. Νῦν μὲν γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ διάπυροι ἥλιοι, νῦν δὲ σεισμοὶ καὶ ἀναβρασμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὸς οἷα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις, καὶ ἑτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις τῶν δεινῶν τὰ ἀκμαιότατα ἐπεσείοντο. Ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισχεῖν τὴν ψυχὴν, συὸς δίκην κατὰ κρημνοῦ ἐπιβρίσασαν. Ἐντεῦθεν ὀψὲ γοῦν καὶ καιρίως πλήττουσα μάχαιρα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἵν' ἥλῳ τέως ἧλος ἐκκρουσθῇ καὶ κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῇ. Μιχαὴλ τοῦτο B ἦν, ὃς τὴν φοιδεράτων τότε ἐπειλημμένος ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσιώσεως ἁλοὺς, μόγῳ πολλῷ καὶ κόπῳ ἀποτρίψασθαι ἴσχυσεν. Ἀλλ' ἔμελλεν ὑπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων ἀεὶ καθάπερ διαπεπραγμένον ἱερεῖον δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. Ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει γλῶσσαν ὁ Μιχαὴλ πρόλαλόν τε καὶ ἰταμὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομπεύων θηριοτροπίαν, ἅτε δὴ αὐτῷ καὶ συναυξηθεὶς καὶ τῇ ἐκ χειρὸς γαννύμενος ἀνδρειότητι. Ὁ Λέων δὲ (οὐ φέρει γάρ τις πάντων κρατῶν ἑνὸς ἡττᾶσθαι μωροῦ, εἰ μή γε ὄντως οὐκ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ βασιλεὺς καταστῇ) ὠτακουστάς τινας τούτῳ λόχον κατέστησεν, ὡς ἂν διά τινος πορθμείου διαβιβάζοιντο λόγοι οἱ αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὑπείδετο τὸ μέλλον, τῆς κατὰ τὸ C Φιλομήλιον προῤῥήσεως ἐξημβλωκυίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἣ τὸν Μιχαὴλ δεύτερον τοῦ Λέοντος ἀναῤῥηθῆναι διωμολόγησεν. Τούτων τῶν ἐφεδρευόντων εἷς ἦν καὶ Ἐξαβούλιος, ἀνὴρ οἷός τε ὢν ἦθος καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν. Ὡς οὖν χρόνου προϊόντος οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀθυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἷόν τις κυματίας πᾶσαν ἀκαίρως ἰλὺν ἐξέβρασεν ποταμὸς, ἠπείλησε τῷ Λέοντι πανώλειαν καὶ (P. 22) ἄλλ' ἄττα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρὸς, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστο, γίνεται ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεμπεδούντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῶν. Ἡμέρα ἦν προτεραία τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. Ἐπεὶ γοῦν πάντοθεν κατάφωρος D ἐγεγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἀσηκρητείοις ἐξετάζοντος, καὶ δρασμὸς τῶν τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τὴν ἐπὶ θάνατον, καὶ θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἵν' ἔχῃ καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν θεατήν τε καὶ αὐτουργὸν, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς ἐκνικώμενον, εἴτ' ἄλλως τῇ ὠμότητι ἐφηδόμενον, κατὰ τὴν τοῦ βασιλικοῦ βαλανείου κάμινον δριμέως ἐκριφῆναι πυρὸς παραβόσχημα. Ὥριστο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προέθεεν τὰ τοῦ δράματος ἐποψόμενος. Ἀλλ' ἡ τούτου σύζυγος (Θεοδοσία ἦν, τὸ τοῦ Ἀρσαβὴρ θυγάτριον) ἀνασπούδασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὡς ἔκ τινος βακχείας ἐξοιστρηθεῖσα, ἀπέσπευδε τοῦτον καὶ τῆς ὁρμῆς ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὔτε τὴν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θείου μέλλων σώματος μετασχεῖν. Ἐχθειό-

μενος [44] οὖν τὰ δεινά, καὶ τῷ Θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ A γένηται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν παλίντροπον ἐπεβράβευσε, τῷ παππίᾳ τὴν αὐτοῦ ἐπιτρέψας φρουράν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' ἑαυτοῦ φρουρεῖσθαι ἠξίου τὴν κλεῖν. Ἐπηπείλει δὲ καὶ τῇ γυναικί, καί, *Οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψεσθε*, ἔφη, *σύ τε, ὦ γύναι, καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἐκεῖθεν ἁμαρτήματος προσηλευθέρωσας.* Τούτοις τὸ μέλλον ἀπεφοίβασέ τε καὶ προεκήρυξε.

tans, viri occupat iter eoque retrahit hominem impium et Dei hostem vocans, qui nec divino impartiendus corpore diei reverentiam haberet. Mala ergo reveritus remque in religionem vertens, ac timens ne inde Dei iram in se excitaret, in præsentia quidem vita reduce ac salute Michaelem donavit, ejus tuto custodiendi cura papiæ demandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. Sed et uxori comminatus est: *Visura*, inquit, *es tu et liberi mei, et quidem brevi, quæ inde eventura sunt, etsi me ab ejus rei scelere hodie liberasti;* quibus verbis sibi ipse futuri eventus malique imminentis malus vates effectus est.

κβ'. Καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἔκ τινος χρησμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ [45] Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως B πᾶσαν τὴν αὐξηθεῖσαν εὐδαιμονίαν καὶ βασιλείαν ἀποκείρεσθαι μέλλοντος. Ὁ δὲ χρησμὸς ἦν Σιβυλλιακός, ἔν τινι βίβλῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκείμενος, οὐ χρησμοὺς μόνον ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γενησομένων βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν λέων θηρίον μεμορφωμένον, χῖ στοιχεῖον κεχαραγμένον ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς γαστρὸς αὐτοῦ. Τούτου κατόπιν ἀνήρ τις ἐπιθέων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χῖ. Πολλοῖς οὖν πρὸς σαφήνειαν τούτου δειχθέντος, ὁ τηνικαῦτα τὴν τοῦ κοιαίστορος ἐπανῃρημένος ἀρχὴν μόνος διετράνου τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς Λέοντος οὕτω καλουμένου βασιλέως τινὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως θανάτῳ ὀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

22. Ex quodam namque oraculo ejus animo timor insederat, quo ferebatur die festo Christi Dei nostri secundum carnem natalis sic adultam **36** omnem felicitatem ac imperium sublatum iri. Oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro palatinæ bibliothecæ repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio potituri essent figuræ formæque coloribus expressæ continebantur. Erat ergo leo bestia efformata, cui superne a dorso ad ventrem littera X exarata erat. A tergo autem vir quidam incurrens per ipsam hanc litteram leonem hasta configebat. Cum autem multis solvendum ænigma fuisset propositum, unus tunc quæstoris fungens munere oraculum clare explicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam, Leo nomine, Christi die natali exitiosa nece tolleretur.

C

[P. 23] κγ'. Προσῄει δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν· ἡ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχήν. Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσῃ ἀεὶ κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. Αὐτῆς δὲ πολυετῆ χηρείαν προβαλλομένης, δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῄζειν τῆς χύτρας, *Καὶ πῶς*, ἀντέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, *ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν* D *ἐμὸν υἱὸν παροργίζων τε καὶ Θεόν;* Πολλά τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν αὐτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν ταύτην ἐκτραγῳδήσασα.

23. Nec minus Leonem perterrebat ejus matri oblata visio. Quæ initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc vero alte animo hærens ipsum valde mordebat. Cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum ædem frequentaret, apparuit puella quædam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cingebat. Interim videt ædem totam cruore exundantem. Tumque puellam uni cuidam adstantium jussisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibendam porrigeret. Illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes nec quidquam eorum quæ sanguine prædita sunt gustasset, ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puellam respondisse: *Quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque filium meum* **37** *ac Deum irritare?* Quo ex tempore filium obsecrabat ut ab hæresi abolentium imagines resiliret, hancce tragice visionem referens.

κδ'. Καί τις δὲ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ ἐδειμάτου τοῦτον οὐχ ἧττον· αὐτοῦ γὰρ Ταρασίου τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετηλλαχότος Μιχαήλ τινα ἐξ ὀνόματος διακοῦσαι ἐπιπηδήσαντα προτρεπομένου ἐπιπλῆξαι καιρίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος. Πρὸς τούτοις καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθῆτος θᾶττον μεταμφίασις. Ἃ συμφορήσας ἐπάλ-

24. Perturbabat et alia haud modice nocturna visio. Nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclitum patriarcham, qui pridem in vivis esse desierat, hortantem ac jubentem cuidam nomine Michaeli ut irruens in Leonem letali eum ictu conficeret et in altam abyssum præcipitem daret. Exagitabat etiam monachi Philomeliensis vaticinatio; sed et prætoriæ chlamydis subitario im-

VARIÆ LECTIONES.

[44] ἐνθυμούμενος? [45] τοῦ] τῆς?

petu indutæ recordatio. Quæ omnia congerens A metu concutiebatur, animoque fluctuans, omnem noctis somnum invisum habebat. Quamobrem profunda jam nocte, ejusmodi consilium iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. Ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem metum ac stuporem injecit. Nam reum quidem in papiæ lectulo egregio cultu, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. Tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens num, quod solent anxii et in vitæ discrimen adducti, curis solutum suavemque, an vero sollicitum ac castigatum somnum duceret. Ubi autem solutum B nihilque sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contrectando somnum illi excusserat), insperatis hisce spectaculis acrius incensa 38 ira discedit, non solum illi, sed et papiæ dirum exitium minitans. Nec ea res papiam latuit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. Quibus illi gravissime turbati metuque maximo conterriti, quod eis saluti foret, id vero deliberant.

λετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίνετο, τῷ ὕπνῳ κατὰ τὴν νύκτα ἀπεχθανόμενος. Ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσάμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπίαν φερούσας πυλίδας καταῤῥάξας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενὴς τὼ χεῖρε) τὴν ἐπ' αὐτὸν διήνυσε πρόοδον. Ὡς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῄει, θέαμα ὁρᾷ εἰς ἔκπληξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ τὸν μὲν κατάκριτον ἐν σκίμποδι τῷ τοῦ παππίου περιδεξίως, τὸν δὲ παππίαν ἐπ' ἐδάφους κοιμώμενον εὕρισκεν. Τὰς χεῖρας ἐπῆγε πρὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν κεφαλήν, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα, ὅπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπακολουθεῖ, ἀφροντίν τινα καὶ ἡδὺν ἢ ἐμμέριμνον ὕπνον καὶ κεκολασμένον καθεύδει. Ὡς δ' εὗρεν ἄνετον καὶ πάσης ἀπηλλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπαφιώμενος αὐτὸν B διύπνισεν), μείζονα τὸν θυμὸν ἔθρεψε τοῖς ἀπ' ἐλπίδος τούτοις θεάμασι, [P. 24] καὶ δεινὸν ἀπῄει οὐκ αὐτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ παππίᾳ ἐνσείων. Οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παππίαν, ἀλλά τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαὴλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωρασάμενος ὑποδημάτων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. Οἷς ἐκπαθεῖς γενόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθέντες βουλὴν ἐξήρτυον αὐτοῖς τὴν σωτήριον.

25. Jam primum dilucescebat, simulatque Michael adhærere sibi animo sordes aliquas, quas per Theoctistum, quem et postea caniclii dignitate ornavit, religiosorum virorum cuipiam velit aperire. Permisit imperator, ejusque rei licentiam fecit. Atque Michael Theoctisto : *Sane conjuratis denuntia* C *cuncta me imperatori indicaturum, ni strenui quid molientes ab hac me morte ac carcere liberaveritis.* His porro auditis conjurati tale quid consilii struunt. Moris erat ut sacer clerus, non ut modo intra palatium (quod exinde eaque occasione primum inductum est), sed quisque secum domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia ad eburneam portam congregarentur, redditurі Domino Deo matutinas laudes. His conjurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotalibus amicti vestibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum exspectabant. Hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus constitutus, 39 D uti crebro solebat, illud moduli inceptasset, Sprevere summi cuncta amore principis (erat enim ex indole canora voce, eaque divinis modulandis laudibus ejus ætatis cunctos mortales suaviore vincebat), confertim insiliunt, primoque impetu ac aggressione in cleri præfecto decepti sunt, sive quod is corpore imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obduxerat: cum enim per hiemis aspera ingens frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum pileo caput contegentes. Sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrale se ipse subducens irrito conatu præsidium quærit. Tueri

κε'. Ἕως ἄρτι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γίνεται τῷ Μιχαήλ, ψυχικάς τινας κηλῖδας ἐπαγομένῳ, διὰ Θεοκτίστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τετίμηκεν ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαί τινι προσαναθέσθαι τῶν θεοφιλῶν. Ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγκεC χώρητο ταῦτα παρὰ βασιλέως. Καὶ ὅγε δή φησιν τῷ Θεοκτίστῳ *Τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνειπεῖν διαπειλεῖ τῷ βασιλεῖ, εἰ μή τι γένηται παρ' ὑμῶν γενναῖον, τοῦτον με διασῶζον τοῦ θανάτου καὶ τῆς εἱρκτῆς*. Καὶ οἱ συνωμόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλὴν τοιαύτην συῤῥάπτουσιν· Ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ τῷ ἱερῷ οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλείοις, ἔκτοτε λαβὸν τὴν ἀρχήν, προσμένειν διὰ νυκτός, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἄρτι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὴν ἐλεφαντίνην συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσοντας Κυρίῳ τῷ Θεῷ τὴν ἑωθινήν. Τούτοις οἱ συνωμόται ὑπὸ μάλης φέροντες ἐγχειρίδια ἐγκαταμιχθέντες, ἅτε δὴ καὶ κνέφᾳ καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαθόντες στολαῖς, συνεισD ῄεσαν ἀφειδῶς, ἔν τινι σκοτεινῷ λοχήσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι. Ὡς δ' ὁ ὕμνος διεπεραίνετο καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ που πλησίον ἦν τοῖς ᾄδουσιν, προεξάρχων πολλάκις τοῦτο δὴ τὸ φίλον αὐτῷ τό, Παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ (ἦν γὰρ φύσει τε εὔφωνος καὶ ἐν ταῖς μελῳδίαις, τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτατος), τότε δὴ εἰσπηδήσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμάρτανον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἔπαρχον ἀποπλανηθέντες, εἴτε δή τινι ἐμφερείᾳ καὶ σώματος ὁμοιότητι, εἴτε κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· κρυμώδους γὰρ οὔσης καὶ χειμερίου τῆς ὥρας ἐνὶ περιβλήματι ἀμφότεροι διεκαρτέρουν, πίλῳ τὴν κεφαλὴν ὀξυτάτῳ περικαλύπτοντες. Ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγεμὼν τὸν κίνδυνον ἀπεώσατο (αὐτίκα

γὰρ γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλακρώματι τὴν A σωτηρίαν ἐθήρασεν), ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδύτοις ἐπισυρεὶς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνασθαι διεσπούδαζεν. Ὅθεν τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διαρπάσας ἢ κατά τινας θεῖον σταυρὸν, τοῖς ἐπερχομένοις ἀντιπαρατάττεσθαι ἐβούλετο. Ἀλλ' οὗτοι πολλοὶ καὶ οὐ καθ' εἷς ἐπιδραμόντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον καὶ τῇ τοῦ σταυροῦ ὕλῃ τὰς τῶν ξιφῶν ὁρμὰς ἀποπέμποντα. Ἀλλ' ἔκαμεν πάντοθεν ὡς [P. 25] θηρίον βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογνοὺς ὅρκῳ τῆς ἐνοικούσης χάριτος ἐν τῷ ναῷ τινα εὐμεγέθη καὶ γιγαντεῖον ἐπιφέροντα ὁρῶν τὴν πληγὴν ἐδυσώπει καὶ ἐξελιπάρει τρανῶς · τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὗτος ὡρμᾶτο γενεᾶς. Ἀλλ' ὅγε, *Οὐχ ὅρκων*, εἰπὼν, *ἀλλὰ φόνων καιρὸς*, ἔτι τε κατὰ τῆς θείας ὀμόσας χάριτος, παίει διανταίαν κατὰ χειρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαῤῥάξαι ταύτην δεινῶς, B ἀλλὰ καὶ τὸ κέρας τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. Συναποτέμνει δέ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν, ὅλμου δίκην τὸ σῶμα καταλιπών.

κς'. Τοιούτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα (ὥρα δὲ ἦν δεκάτη τῆς νυκτὸς), βασιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πέντε μησὶν, ὠμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσέβειαν, εἴπερ τις τῶν πρὸ αὐτοῦ · καὶ τούτοις τήν τε προσοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὺν καὶ ἀνδρείαν κατῄσχυνεν. Λέγεται δὲ καί τινα φωνὴν οὐρανόθεν αὔθωρὸν ῥαγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην πολλοῖς · ἧς καί τινες ἀκηκοότες ναυτίλοι, τὸν καιρόν τε καὶ τὴν νύκτα ἀπογραψάμενοι, C ἐκ τῆς ὕστερον ἐρεύνης ταύτην εὗρον οὖσαν ἀληθινήν.

A se ille tamen conabatur: quapropter thuribuli catena vel (ut alii perhibent) divina cruce arrepta invasorum impetum propulsare studebat. Verum ii non singuli, sed facto cuneo irruentes vulnera infligebant, cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucisque materia gladiorum ictus depelleret. Tandem vero bestiæ in morem undequaque petitus fatiscit; quando et desperata salute unum quempiam procera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per gratiam in templo habitantem adjuravit palamque obtestatus est ut parceret. Erat is Crambonitarum stirpe oriundus. Ad quem ille, *Non sacramentorum istud*, inquit, *sed cædium tempus est;* ac insuper per divinam ipse gratiam jurans manum ejus adverso vulnere percussit, tanta vi ut B non solum a clavicula eam penitus amputaverit, sed et crucis cornu dissectum **40** procul dissilierit. Simul quoque alius quispiam ejus abscisso capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitæ finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima, cum annos septem, menses quinque, imperium rexisset. Crudelitati, si quis alius decessorum, prætereaque impietati operam dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda re publica bellicamque fortitudinem obscuravit. Aiunt et vocem quamdam statim cœlitus erupisse, quæ lætum de ejus exitio nuntium in vulgi aures perferret; ac navicularios quosdam eo audito, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando C postea veram eam esse noctem comperisse.

ΛΟΓΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.

LIBER II.

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

[P 26] α'. Ἀνῃρηκότες δὲ τὸν Λέοντα οἱ περὶ D τὸν Μιχαὴλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδήλωται συντάγματι, τὸ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε καὶ ἀφειδῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξήγαγον, μή τινα φόβον ἔχοντες ἤδη διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπιβούλων καὶ συνωμοτῶν τὴν βασίλειον αὐλήν. Συνεξέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν, Συμβατίῳ τῷ κατὰ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ · οὓς καὶ ἀκατίῳ ἐνθέντες πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον, ἔνθα καὶ τῶν παίδων εὐνουχισθέντων τὸν Θεοδόσιον συνέβη δυστυχῆσαι περὶ τὴν ζωὴν καὶ τῆς τοῦ σώματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεκοινωνηκέναι πατρί.

D 1. Hac Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrenique licentia trahentes per Scyla ad circum eduxerunt, nullo jam metu deterriti, quod **41** omnis regia conjuratis, iisque qui Leonis vitæ insidiati essent, foret conferta. Una quoque illius uxorem ejiciunt cum quatuor liberis, Symbatio, cui per inaugurationis solemnia inditum Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon Theodosio. Hos omnes lembo impositos in Proten insulam duxerunt. Ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cujus defuncti corpus una cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e Papiæ custodia eductus, adhuc A pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quæ apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno consedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutatus est ac adoratus. Jam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix malleo compedes diffissi essent; illotis manibus, nullo Dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctus honesti officio, ad divinum magnumque templum processit, id satagens ut ex patriarchæ manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutaretur, eorum duntaxat præsidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac conjurati fuissent. Cæterum amborum quis B merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non **42** velut carnifex (quod enim evenerat, divinæ providentiæ cuncta gubernantis exstiterat), sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erubescendum lugendumque foret, non quod juste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset (quanquam ne hoc quidem in iis habendum quæ laudem merentur), sed quod non in cædium loco, sed in divino mundoque, et in quo Domini duntaxat sanguis ad nostrorum delictorum scelerumque expiationem quotidie funditur.

β'. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνενεχθεὶς, ἔτι τοὺς πόδας σιδήρῳ δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἕνεκεν τέως εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ τὸν βασίλειον ἐκάθισεν θρόνον, [P. 27] καὶ παρὰ πάντων τῶν τέως ὄντων ἐν τῷ παλατίῳ προσεκυνήθη αὐτοκράτωρ ἀναγορευθείς. Ἤδη δὲ μεσούσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν σφύρᾳ θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονιψάμενος, οὐ τὸν θεῖον φόβον κατὰ νοῦν εἰληφὼς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας, πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προελήλυθεν τοῦ στέφους ἐκ τῆς πατριαρχικῆς χειρὸς καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναῤῥήσεως, ἐκείνους μόνους φραγμὸν καὶ περιχαράκωμα ἔχων τοὺς τοῦ φόνου μετεσχηκότας καὶ συνομωμοκότας B αὐτῷ. Ἔνθα καί τις ἀμφοτέρων θαυμάσειεν τὸ κακόγνωμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε τῶν τηλικούτων κολάκων καὶ φιλούντων τότε δὴ βοηθὸν, πάντων ὥσπερ ἑρπετῶν εἰς καταδύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ πρὸς πάντας ἄφοβον καὶ αἱμοχαρὲς, οἷς ὥσπερ τις ἀπὸ νίκης ἀθλοφόρος ἐπανερχόμενος, ἀλλ' οὐ δήμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικούσης Προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατεῖαν διήρχετο δέον ἐγκαλύπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἄξιον αἷμα δικαίως ἐξέχεεν (καί τοί γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπαινετῶν), ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐν ἀξίῳ τόπῳ, θείῳ δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἔνθα τὸ Δεσποτικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἁμαρτιῶν.

3. Verum ad ejus patriam recurrat narratio, C eum medium assumens, cujus se res exsequi profitetur. Tulit hunc Phrygiæ superioris civitas, dicta Amorium. In ea Judæorum eorumque quos Athinganos vocant frequens semper multitudo consedit. Sed et alia quædam hæresis, ex aliorum cum aliis societate jugique consuetudine, nova prorsus exque novis et inauditis decretis conflata emersit, cujus ipse quoque Michael accepta a majoribus superstitione particeps fuit. Secta hæc divinum quidem lavacrum ut salutare et a suis explorate agnitum probatumque, eos qui initientur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, præter unam circumcisionem, ex legis Mosaicæ ritu servat. Quisquis hac secta est initiatus, præceptorem ac velut D præfectum Hebræum quemdam sive Hebræam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quæ ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat domuique ac substantiæ eum præficiat. **43** Hac a puero Michael institutus ejusque primum documentis imbutus, ne sic quidem quæ primo insederat opinionem puram retinuit, sed velut pravæ religionis nothæque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Judaicam spuriis aliis adjunctis polluit. Hactenus quidem illam sequebatur inque virilem provehebat ætatem, agre-

γ'. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν θρεψαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγγέλλουσα [46]. Ἤνεγκε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον οὕτω καλουμένη, ἐν ᾗ καὶ Ἰουδαίων καί τινων Ἀθιγγάνων πλῆθος ἀεί πως ἐγκατοικίζεται· καί τις δὲ αἵρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ὁμιλίας καινὸν ἔχουσα τρόπον καὶ δόγματα ἐπιφύεται, ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχεν ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. Αὕτη δὲ τοῦ μὲν θείου λουτροῦ ὡς σωτηριώδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοὺς [47] διωμολογημένου τοὺς τελουμένους μεταλαγχάνειν ἀνίησι, τἄλλα δὲ πάντα σώζει φυλάττουσα κατὰ νόμον τὸν Μωσαϊκὸν, πλὴν τῆς περιτομῆς. Διδάσκαλον δὲ καὶ οἷον ἔξαρχον ὁ ταύτῃ μεμυσταγωγημένος D Ἑβραῖόν τινα ἢ Ἑβραΐδα κέκτηται, τοῦ θείου τελέως βαπτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπιστεύει, καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι [P. 28] τὴν αὐτοῦ. Ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς μετασχὼν καὶ ᾗ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' οἷόν τις ἀπιστίας σύνοδος γεγονὼς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόῤῥω γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν Χριστιανῶν παρενόθευσεν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιβδήλευσεν. Τέως μὲν οὖν εἴχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἄνδρας τελοῦσαν ἡλικίαν ἀνήγετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὥσπερ τινὰς ἕλικας ἄμπελος συνανιούσας ἔχων

VARIÆ LECTIONES.

[46] ἀπαγγέλλουσα? [47] αὐτοῖς?

αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδαγωγούμενος κατάλληλα προσῆει μαθήματα διδασκόμενος, οἷς πολλάκις τὴν βασίλειον δεδραγμένος ἀρχὴν ἐφαίνετο σεμνυνόμενός τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. Τὴν λογικὴν δὲ παντάπασιν, ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν καὶ πείθειν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς αἱρέσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὀπίσω πορεύεσθαι, ἠτίμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλως ψυχῆς. Καί τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατὸν τὰ ἑαυτοῦ τε εἴδεσθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμψάντων χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ κεκρατηκότα ἀνθαμιλλᾶσθαι ἠδύνατο.

δ΄. Πλὴν ἐτίμα τὰ ἑαυτοῦ. Τὰ δὲ ἦν συῶν μὲν τῶν ἀρτιτόκων προλέγειν ὅσοι τε ἔσονται εὐτραφεῖς καὶ σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμοιρήσουσι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐναντίοις περισχεθήσονται, καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἑστάναι τῶν λακτιζόντων εἰδέναι, ὄνους δὲ λακτίζοντας ὡς πορρωτάτω ἀποτρέπεσθαι [48] εὐφυῶς, ἡμιόνων τε κριτὴς ἄριστος εἶναι, καὶ τούτων ὅσοι μὲν πρὸς φόρτον ἁρμόδιοί τε καὶ ἐπιτήδειοι, ὅσοι δὲ τοὺς ἐπιβάτας εὐφόρως, ἀλλὰ μή τινι πτοίᾳ περιδεεῖς γινόμενοι, φέρουσιν [49]. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους μόναις ὀφθαλμῶν διακρίνειν βολαῖς, ὅσαι τε πρὸς δρόμον εὔτονοί τε καὶ τάχισται πεφύκασιν καὶ ὅσοι πρὸς πόλεμον τὸ καρτερικὸν διασώζουσιν, προβάτων τε καὶ βοῶν τὴν εὐτοκίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι τὴν δαψίλειαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγώντων, τὸ δὴ μεῖζον, τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν ἀρτιγενῶν γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν ποῖον ὁποίας ἐστὶν ἴδιον. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν δὲ καὶ τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σεμνολογήματα.

ε΄. Ὡς δ' ἤδη ἤκμαζε τὸν πένητα βίον διαθλῶν τε καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε δὲ τοῦτον πάσῃ ἀποτρίψασθαι μηχανῇ, καί ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρέστη δὴ στρατηγῷ, [P. 29] ἑαυτόν τε ὑποφαίνων καὶ τῇ τῆς γλώττης τραυλότητι τὸν ἄρχοντα ἐκκαλούμενος, τῶν Ἀθιγγάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκεῖος τῷ στρατηγῷ ὢν αὐτόν τε τοῦτον Μιχαὴλ καί τινα ἕτερον περιβοήτους ἔσεσθαι μετ' οὐ πολὺ διηγόρευε καὶ βασιλείας αὐτῆς ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακράν. Τούτοις τὴν ψυχὴν ὁ στρατηγὸς ἐκθερμανθείς, καὶ τὸ μέλλον ὥσπερ κατατρυγῶν, οὐκ ἔγνω βραδύτητι τὸν καιρὸν ἀπώσασθαι, οὗ πάλιν τυχεῖν οὐκ εὐπετὲς οὐδὲ ῥᾴδιον. Τράπεζα γοῦν παραχρῆμα, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν τούτους δὴ τοὺς ἄνδρας εἰς ἑστίασιν συγκαλεῖ. Ὡς δὲ τοῦ πότου ἀκμάζοντος καὶ τὰς θυγατέρας ἄγων ἐδίδου ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστάσει τούτους τὸ πρῶτον ἐποίει καὶ δίχα φωνῆς, ἀποδεχομένους δὲ ὅμως μετὰ ταῦτα καὶ συγκατατιθεμένους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἄνθρωπον, ὁμολογοῦντας αὐτόν.

stes mores ac inscitiam haud secus ac vitis malleolos una surgentes habens. Quinimo quorum disciplinæ hæreret ac quos pueritiæ institutores haberet, eorum congrua moribus studia condiscens grandescebat, quibus haud raro, etsi jam imperii nactus infulas, magis sibi placere ac gloriari videbatur quam ipso diademate. Eam autem quæ rationem excolit scientiam et eruditionem, seu litteras quibus evertenda essent illius problemata, ac quibus suaderi licebat atque doceri haud sequendam suam illam hæresim ac superstitionem, tum est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit. Quanquam ei licebat tum sua colere tum nostra non aspernari, quando nec certamini par videri poterat adversum tantum sapientissimorum virorum, ætate ac numero longe præstantem, chorum.

4. Enimvero sua illa colebat plurisque faciebat. Ejus vero fere generis erant, nempe suum recens natarum vaticinari ac conjicere quæ pingues plenaque ac adulta corporis mole, quæve contra exiles ac macilentæ essent futuræ; prope equos calcitrones scire stare, asinos vero calce petentes quam procul scite ingenioseque propellere; acri judicio **44** de mulis censere, inque illis discernere qui oneribus convehendis idonei, qui sessori aptiores leniorique indole ipsum nullo excutiant consternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculorum conjectu dignoscere, qui ad cursum robusti atque celeres, quique in præliis fortes ac laboris patientes perstituri essent. Oves quoque et boves quænam fecundæ ac quæ ex indole lactis largæ copiam nactæ. Scire denique, tametsi nullum balatum mugitumve tam matres quam recens nati fetus ediderint, quæ cujusque proles exsistant. Hæc ejus primæ ætatis (sed et extremæ dicam) studia ac honestamenta.

5. Cum autem pauperem tolerando vitam adolescentiæ jam annos prope excessisset, omnique demum arte atque opera eam a se amoliri studeret, ac quandoque suum ille ducem adiisset, tumque se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat balbutienti ac præpedita voce, eumdem compellaret, Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc ipsum Michaelem aliumque quemdam brevi post clarissimos fore prædixit, ac Michaelem non in longum tempus imperio esse potiturum. Eo vaticinio incensus animo prætor, ac velut futurum jam coram legeret ac decerperet, occasionem quam semel lapsam haud facile rursus assequi possis, in longiores moras nullatenus ablegandam putavit. Statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis neglectis hos ambos in convivium adhibet. Tum vero incalescente **45** mero dux adductas filias eis in sponsas tradit sibique generos facit. Ac primum quidem rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem agit, ita ut vox ipsa illos deficeret: postea tamen et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati, non hominem, qui sic demereretur.

VARIÆ LECTIONES.

[48] ἐπιτρέπεσθαι P. cf. 4 26 extr. [49] φέρουσιν] Cedrenus ἐκτραχηλίζουσιν.

6. Subjici quidem multa arti divinandi, avium volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam, haud multum abnuerim. Sic autem exerceri ut munda sit nihilque per eam dæmonibus obsequii præstetur, qui procul a Deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis qui recte sentiant, cum et eos qui haud sincerum purumque vitæ genus consectentur, sed illaudabile ac illiberale, ejus perfecte adeptos scientiam audiverimus. Quorsum hæc a me modo mota quæstio est? Nempe ne quis homines illis studiis deditos ejusmodi aliquid divino afflatu loqui existimet, aut Deum pravæ eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibique inde ipsi interitum consciscant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans sibique idonea nactus organa non in uno duntaxat aut altero homine imperii ac tyrannidis jacit semina, sed in multis; hosque subornans et instigans, ut adoriantur populosque evertant ac bella civilia conflent, **46** illis auctor exsistit, haud fere aliter ac cæcus, qui sæpe lapides mittat: plures enim petendo forte contingat ut et non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. Hæc itaque nobis extra historiæ filum, ne quis actus ejusmodi in ipsum Numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora imperia ei tribuat, illa præsertim fultus auctoritate, qua dicitur: *Ex semetipsis regnaverunt, sed non per me* [c].

A ϛ'. Εἶναι μὲν οὖν τέχνῃ τῇ μαντικῇ πολλὰ τὰ ὑποκείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις ὀνείρων τε ἀγέλας καὶ παντοίων σωμάτων διεντόμων θέας, ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ πολὺ διοίσομαι. Εἶναι δὲ καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὑπηρεσίας, πόῤῥω Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπουδαζόντων βαλεῖν, οὔτ' αὐτὸς εἴποιμι οὔτ' ἄλλος, οἶμαι, τῶν φρονούντων εὖ, ἐπεὶ καὶ τοὺς οὐκ εἰλικρινῆ τινα βίον διώκοντας καὶ καθαρὸν, τοὺς ἀσπούδαστον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης λαβεῖν ἀκηκόαμεν. Τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζήτηται; Ἵνα μή τις ἐπιπνοίᾳ θείᾳ τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίζῃ τι τοιοῦτον διασαφεῖν, καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν Θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῶν, ταυτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἀρχῆς, μηδὲ τοὺς ἐπιδιδόντας τούτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν οἰηθῇ, ἅτε B καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸν ἀρχέκακον ὄφιν καταιτιῴτο, ὡς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπεριπατῶν καὶ ὄργανα καταλαμβάνων ἁρμόδια οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ τούτους ἀναπείθων τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλειν μὲν πείθει καὶ δήμους ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλίους μάχας ἐργάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ λίθους πολλάκις ἐπαφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γὰρ βάλλων τάχα [P. 30] καὶ μὴ ὁρῶν ὀψὲ καὶ μόλις τοῦ βαλλομένου καταστοχάζοιτο. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ θεωρίαν, ἵνα μὴ τῷ Θείῳ ἀναφέροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πράξεων μηδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας ἀρχὰς, ἐκείνῃ δὲ τῇ C Γραφικῇ βοηθούμενος μαρτυρίᾳ, τῇ, *Ἑαυτοῖς ἐβασίλευσαν*, λεγούσῃ, *ἀλλ' οὐ δι' ἐμοῦ*.

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomeliensis monachi, quam superius retuli, prædictionem recolens, majori audacia impudentiaque Leonis cædem implevit; rursumque perpetrato facinore citius quam pro honesti rectique ratione ad divinum templum, pari itidem procacia audaciaque, processit, male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens, pejusque ei qui beneficii secundas in eum partes impleverat (id est Leoni, qui et ejus filium e sacro baptismate adoptaverat) hominum ingratissimus vices reddens. Cæterum portionem quamdam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis matrique ac uxori utendam decernit; quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit. Ac matri quidem atque uxori jussum ut in monasterio, quod Dominorum vocant, libere suique juris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, præceptum **47** ut Proten insulam tenerent. Quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilius dictus fuerat, cum excisis virilibus vocis usum amisisset, ejus impedimento solvi a Deo votis exorabat linguamque

ζ'. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντεως φωνὴν ὡς θείαν τινὰ πρόῤῥησιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ αὖθις ὀψέ ποτε τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὥς μοι πρότερον εἴρηται, τὸν τοῦ Λέοντος φόνον θρασύτερόν πως μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσεν, ἔκτοτε μελέτην τοῦτο διηνεκῆ σχὼν, καὶ αὖθις τὴν εἰς τὸν θεῖον ναὸν θᾶττον ἢ ἔδει θαῤῥούντως ἐξειργάσατο πρόοδον, κακὸς μὲν περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανεὶς, ἐκεῖνον δὴ τὸν εἰρημένον Βαρδάνιον, κακίων δὲ περὶ τὸν δεύτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἦν. Πλὴν ἀπόμοιράν τινα ποιεῖται καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν χορηγεῖσθαι D πράττει τοῖς τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῇ τούτου μητρί τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καί τινας τῶν ἑαυτοῦ παίδων πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδωρήσατο, τῇ μητρὶ μὲν καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην τῶν Δεσποτῶν ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν κελεύσας αὐθεντικῶς, τοὺς ἄῤῥενας δὲ τῶν παίδων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται, ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνίᾳ πως συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γόνιμα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν αὖθις τὸ εὔηχον ἀπολαβεῖν, ἐδέετο δὲ καὶ τοῦ ἐν θεολογίᾳ διαλάμ-

[c] Osc. VIII, 4.

ηγορίου, ἐκεῖσέ που ἀνεστηλωμένου τυγ- A
Εἶξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ δεήσεως
τῶν φώτων πανήγυριν ἐπακήκοεν. Ὁρᾷ
θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα κατὰ τὸν ὄρθρον
ϊγόμενον καὶ, *Τὸν κηρὸν*, οὕτω δὴ λέγοντα,
ἀνάγνωθι. Ὁ δὲ πιστεύων τοῖς λεγομένοις
ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ τὸ,
σοῦς ὁ ἐμός. Ἔκτοτε γοῦν τὴν πατροπα-
ύτοῦ οὐ διέλιπε βδελυσσόμενος ἄνοιαν καὶ
θείας εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μετετίθετο δὲ
τῶν ἁγίων χαρακτῆρας περιπτυσσόμενος
ιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀψὲ τοῦ καιροῦ καὶ
ἐς ὕστερον.

; δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπ- B
υ ἀρχὴν καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὡς ἐβούλετο
ς, [P. 51] ἐπιστολὴν ὁ μακαρίτης Νικηφό-
ιπει, τὴν τῆς πίστεως παρακαλῶν ἀνάκλη-
ῆαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς
νας. Ἀλλ' *οὔτε καινουργήσων*, ἀπεκρί-
ιχαὴλ, *τῶν περὶ πίστεώς τι δογμάτων*
ια, οὔτε μὴν τῶν ἤδη παραδοθέντων καὶ
ηθέντων καταδρομήν τινα ἐργάσασθαι
αίρεσιν. Ἕκαστος οὖν τὸ δοκοῦν
ιείτω καὶ ἐρετὸν, ἀμαθὴς πόνων καὶ
λύπης διατελῶν. Πλὴν οὐ μέχρι τέλους
τήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μηδ' ἐξ ἀρχῆς
ριστιανὸς γεγονώς· ἀλλ' ὅσῳ τῆς βασιλείας
γκρατής, τοσούτῳ κακοδαίμονι φύσει καὶ C
τὸν κατὰ Χριστιανῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων
ε πόλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς διαπτύων
τε περιβάλλων δεινοῖς καὶ ποιναῖς ἐξευρί-
ιὰς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμ-
φρουραῖς καὶ ὑπερορίους ποιῶν. Ἐντεῦθεν
ιον τὸν μετὰ βραχὺ τοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
ιβόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν τηνικαῦτα Σάρ-
ιδρον, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπείκοντας
τῶν εἰκόνων ἐξαρνουμένους τιμὴν, τῆς πό-
λεῖ, καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ πα-
κατὰ τὴν νῆσον Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου,
Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ, τὸν δὲ μακαρίτην Εὐ-
ὰ Θεοφίλου τοῦ οἰκείου υἱοῦ θανάτῳ παρα-
ωνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. Ὅσῳ δὲ τὴν
κληρονομίαν ἐπίεζε καὶ οἷόν τις θὴρ ἄγριος D
;ο, τοσούτῳ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων
ἔρους ἐδείκνυεν, ἀγαπωμένους καὶ στεργο-
ιτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόντως.
ράφοι μὲν τὰ καλὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν
ὗτος δὲ τὸν τοῦ Κοπρωνύμου βίον οἷόν τι
μα καὶ πρωτότυπον θεὶς ἀπομιμεῖσθαι εἰς
τούδαζεν. Διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύ-
σεβείας, ἄρτι μὲν Σάββατα νηστεύειν νομο-
ιτι δὲ κατὰ τῶν θείων προφητῶν τὴν γλῶσ-
ινῶν, ἀνάστασίν τε τὴν μέλλουσαν καὶ τὰ
πιστῶν ἀγαθά. Διάβολόν τε ὅλως μὴ εἶναι
ετο, ἅτε μηδ' ὑπὸ τοῦ Μωσέως τούτου πα-
νου. Πορνείαν δὲ κατασπαζόμενος, καὶ τὸν
ων δεῖν ὀμνύναι μόνον Θεὸν νομοθετῶν, καὶ

rursus sonoram restitui; quin et Gregorium Theologum interpellabat, cujus imago quodam ibi loco erecta erat. Annuit sanctus, ac sancto luminum die supplicationem exaudit. Videt enim divinam illam imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicentem: *Cereum accipe et lege*. Ille ut morem gereret, ingressus legit clara altaque voce ejus in eam diem orationis exordium, *Rursus Jesus meus*. Hinc itaque eoque miraculo, quam patre auctore impietatem acceperat inque sacras imagines improbam mentem, exsecrandi nullum deinceps finem fecit, inque sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac coloribus expressas figuras veneratione amplecti non cessabat. Verum hæc sero tandem nec nisi post longum tempus ita evenerunt.

8. Cum jam itaque Michael imperio potitus esset suoque illud nutu moderaretur, scribit per epistolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem, et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio cultusque adhiberetur. Ad quem Michael: *Non veni*, inquit, *ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem, neque ut eorum quæ jam tradita sunt ac explorata quidpiam exagitarem ac everterem. Quisque igitur quod visum fuerit sibique arriserit, secure faciat, nihil inde sibi laborum timens, nihil* **48** *quod molestiam faciat*. Non tamen in finem usque hujus tenax propositi fuit, qui ne a principio quidem verus Christianus exstiterit: sed quanto magis compos imperii fiebat, tanto mala indole ac sævissima adversus Christianos genusque suum bellum acrius excitavit, modo quidem monachos despuens omnisque generis diris suppliciis torquens, aliasque ex aliis pœnas excogitans, modo alios fideles virosque religiosos in carcerem trudens ac exsilio relegans. Hinc quoque Methodium, qui brevi post patriarchalem sedem adeptus est, Euthymiumque tunc temporis Sardensium antistitem, quod ejus voluntati morem non gererent nec ut sacrarum imaginum cultum negarent adduci se paterentur, urbe ejecit. Ac quidem sanctum Methodium custodiæ tradit in Andreæ apostoli insula, quæ est prope Acritam: beatum autem Euthymium per filium suum Theophilum taureis dire cæsum occidit. Quantum autem Dei hæreditatem premebat aprique in morem depascebatur, tanto Judæos vectigalium ac præstationum onere levabat, quos supra omnes mortales præcipue amabat atque colebat. Cumque pictores pulcherrima corporis, quæ penicillo manuque pictis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copronymi vitam ceu exemplum quoddam formamque propositam habens accuratissime eum reddere satagebat; quamobrem etiam ad summam impietatis arcem evadit. Modo Sabbatis jejunandum sanciebat, modo adversus divinos prophetas linguam acuebat; ac tum futuræ resurrectioni, tum **49** bonis illam corritantibus fidem detrahebat. Non esse prorsus diabolum, ut quem Moses non tradiderit, affirmabat. Fornicationem amplexabatur, ac solum, qui est super omnia, Deum juramentis adhibendum

statuit. Judam petulca ac effreni lingua beatis accensebat; salutaris Paschæ festum cavillabatur, tanquam male nec legitimo tempore celebraretur. Græcanicam ac sæcularem eruditionem seu disciplinam despuens, nostram quoque ac divinam sic aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne quis aliquando illius inscitiæ resistere posset eumve coarguere, neve rursus disciplina adjuti oculorum linguæque velocitate in legendo ejus rei palmam ei præriperent. Adeo enim in componendis litteris legendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret quam sui nominis elementa pro mentis tarditate is recenseret. Verum hæc missa sunto ut quæ viri sancti ejus ætatis palam exagitaverint: exstant enim libri ejus notantes ac traducentes dedecora. Nos vero reliquam historiam prosequamur, ac quæ mala pepererit illius impietas videamus.

A τὸν Ἰούδαν ἀκολάστῳ γλώσσῃ κατατάττων τοῖς σωζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου Πάσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παίδευσιν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον καταφρονῶν [P. 32] ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδοτριβεῖσθαί που συγχωρεῖν, ἵνα μήτε τῇ αὐτοῦ ἀλογίᾳ ἔχοι τις ἀντιστῆναί ποτε καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τάχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμῃ φερόμενος διὰ τῆς παιδεύσεως τὰ δευτερεῖα τοῦτον [89] φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μῖξιν τῶν γραμμάτων ἐκεῖνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥᾷον ἄν τις διῆλθε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κεκωμῳδημένα θείοις ἀνδράσιν ἐατέον· B πλήρεις γὰρ βίβλοι τὰ ἐκείνου ἐκστηλιτεύουσαι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὰ ἑξῆς προσδῶμεν τῆς ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθέων αὐτοῦ πράξεων ἐνορῶντες.

9. Per hoc tempus bellum civile ab Oriente inceptum omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque angustias brevemque numerum, cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus coegit, **50** nempe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fusos utero, fidi denique ac præstantis amici in eum qui ipse vel maxime amicitiæ jura sancta vellet. Horum malorum inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur opinio. Nam cum simus homines, audituque duntaxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa adeo tempora habeamus ejuscemodi historiæ monumenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tradita (alios scilicet aliosque rumores) conscribere; quæ plane ambiguitas ac error huic, quod tractamus, nihil officit argumento: imo inde futurum ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui semper digladiantur sicne vel sic sese res habuerit. Foret quidem id optimum, ut et nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perspecta haberemus: quia vero quod longum effluxit tempus, ceu quoddam interjectum velum, debiliorem nostram cognitionem facit, operæ pretium sit ut famæ obsequentes ac conjecturæ vel tenui saltem radio res in lucem producamus et non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

θ'. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς παντοίων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κακῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀνθρώπους εἰργάσατο, πατέρων δηλονότι τὰς δεξιὰς κατὰ τῶν υἱῶν ὁπλισάντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς φύντων γαστρὸς, καὶ φίλου τὸ τέλος κατὰ τοῦ φιλοῦντος τὰ μάλιστα. Θωμᾶς τούτων ἦν ἔξαρχος, περὶ οὗ διττὸς λόγος φέρεται. Ἀνάγκη δὲ ἀνθρώποις οὖσιν ἡμῖν, καὶ ἀκοῇ, ἀλλ' οὐκ ὄψει ἐκ τῆς τοσούτου χρόνου παρολκῆς τὰ τοιαῦτα κατειληφόσι C τῆς ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν σωζομένην ἔχοιμεν, καὶ τοὺς τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε μόνον παραδιδομένους λόγους ἀναγράφειν, οὐδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλάνης λυμαινομένης τῆς προκειμένης ἡμῖν ὑποθέσεως, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρας τυγχανούσης τοῖς γε μὴ οὕτως ἔχειν ἀλλ' οὕτως διαπληκτιζομένοις ἀεί. Ἄριστον μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυμνῆς ὑπαρχούσης τῆς ἀληθείας καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς παραπετάσματος τὴν πανείδησιν οἱ ἄνθρωποι εἴχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος οἷόν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν γνῶσιν ἐργάζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κληδόνι πειθομένους εἰς φῶς ἄγειν ποσῶς τὰ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ποταμῷ τῆς λήθης παραδοῦναι ὁλοσχερῶς.

10. Una eaque prima opinio, in quam et ego manibus pedibusque eo, scriptis quibusdam monumentis facientibus fidem, hæc est, nempe ortum Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus, ad hæc Sclavorum satis prosapia, qui sæpius in Oriente et Asia cohæserunt. Ægre itaque pauperem vitam sustentans fortunarumque aliquid quæsiturus, relicta **51** patria Cpolim venit. Ubi viro cuidam ordinis senatorii adhærens, ejusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac fœditatis processit ut et heri cubile torumque polluere conatus sit. Qua re detecta cum probrum ingens ferre

D ι'. Ὁ μὲν οὖν εἷς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ πείθομαι ἐξ ἐγγράφων τινῶν ἔχων τὸ βέβαιον, τοῦτον ὁρμᾶσθαί φησι τὸν Θωμᾶν ἐξ ἀσήμων τε γονέων καὶ πενιχρῶν, ἄλλως δὲ καὶ Σκλαβογενῶν, τῶν πολλάκις ἐγκισσευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Πενίᾳ γοῦν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην [P. 33] ἐμπορευόμενος τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην εἰσέφρησεν. Καὶ δή τινι τῶν συγκλητικῶν ἐξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεὶς αἰσχῦναι δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι τὴν δεσποτικὴν εὐνὴν καὶ τὰ λέκτρα τούτου ἠπείγετο. Ἐπεὶ οὖν φωραθεὶς οὐχ οἷός τε ἦν τὸν πολὺν ὄνειδον καὶ τὰς διὰ

VARIÆ LECTIONES.

[89] τούτων P.

τούτῳ ὑπομεῖναι πληγὰς, φυγὰς πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ A γίνεται, καὶ τούτοις πίστιν ἱκανὴν ἔκ τε τῶν καταλλήλων αὐτοῦ δοὺς πράξεων διὰ πολλῶν ἤδη χρόνων (ἔτος γάρ που διηνύετο τούτῳ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν) καὶ ἐκ τοῦ τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἠρνῆσθαι ἡμῶν, πολεμικῆς τινος φάλαγγος γίνεται ἀρχηγὸς καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁπλίζεται, κραταιοτάτῃ χειρὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τὴν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι καθυποσχόμενος. Καὶ ἵνα μή τινα ἐμποδὼν παρὰ Ῥωμαίοις γινόμενος σχῇ, πάντας δὲ συνεφαπτομένους καὶ τούτου προκινδυνεύοντας, Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διετράνου καὶ ἐπεφήμιζεν, ὃν ἡ ἄνοια καὶ τὸ τοῦ ἤθους ὠμὸν πάλαι μὲν μετὰ τῆς βασιλεία, ἀφείλετο καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, τηνικαῦτα δὲ καὶ τὸν βίον μετηλλαχὼς ἦν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῶν πράξεων μέγεθος καὶ αἱ βόσκουσαι τοῦτον ἐλ- B πίδες κοινωνόν τινα τῶν πραγμάτων ἀπῄτουν (οὐ γὰρ ἂν ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπελάμβανε κραταιοῦσθαι), καὶ υἱόν τινα ἐπείσακτον εἰσποιεῖται, τῇ τοῦ σώματος μεταμορφώσει τὴν τῆς ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνάμεις ἀρκούσας παρασχὼν καὶ Κωνστάντιον μετονομάσας ἄλλοθεν, ἑαυτὸν δὲ ἑτέρωθεν τὴν τῶν Ῥωμαίων κείρειν καὶ κατατρέχειν ἐπέταττε γῆν. Λέων τότε καιροῦ ὁ ἐξ Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκεκρατήκει ἡνίας, ἐν ὑστέρῳ καιρῷ· ὃς δύναμίν τινα κατ' αὐτοῦ συστήσας οὐκ ἀξιόλογον αὐτὴν μὲν σφαλῆναι ἐποίησεν (ἅμα γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσει ἐτρέπετο πρὸς φυγὴν), τοῦτον δὲ θρασύτερον καὶ πλέον ἢ ἦν τὰ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος καὶ πολὺς C οὕτως ἔχειν λόγος περὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ στάσεώς φησι τὴν ἀρχήν.

ια'. Ἅτερος δὲ τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ τῆς κλήσεως διενηνεγμένος, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν πάλαι συνόντα, παρὰ τοῦ ἡγησαμένου δὲ Λέοντος τιμηθέντα· ὃς τὴν τῶν φοιδεράτων τηνικαῦτα διοικῶν ἀρχὴν, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρτι διήκουεν ἀνῃρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδικῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν (ἐτύγχανε γάρ που πόῤῥωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν), καὶ ἅμα τὴν [51] περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν [P. 34] τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόῤῥησιν φοβούμενος, χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικράν τινα καὶ ἀσθενῆ, βαρεῖαν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ νεανικὴν, πᾶσαν ἡλικίαν τῶν δόρυ δυναμένων κινεῖν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐτύγ- D χανε γάρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ἅτε δὴ κακῆς μὲν αἱρέσεως μετεσχηκὼς τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτι γλῶσσαν χωλεύουσαν ἔχων εἰς ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν διεβεβόητο, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης οὐχ ἧττον χωλεύουσαν ἔφερεν, ἐβδελύσσετό τε καὶ εἰς φόρτον λελόγιστο τοῖς πολλοῖς. Ὁ Θωμᾶς δὲ, εἰ καὶ τὸ σκέλος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος ἦν, ἀλλ' οὖν τῇ γε πολιᾷ αἰδέσιμος, καὶ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγχανεν, ὅτι τὸ εὐπροσήγορον καὶ ἀστεῖον, οἷα δὴ φιλεῖ ὁ στρατιώτης ὄχλος, αὐτῷ που συνουσίωτο ἐκ παιδὸς, καὶ τῶν κατὰ γενναιότητα σώματος

A non posset ac præterea pœnas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit; quibus cum se satis multorum jam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi Dei nostri ejurata fide probasset, militari cohorti ab eis præficitur ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum imperium illorum se ditionis facturum pollicitus. Ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adjungantur suoque periculo tutandum eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas una cum imperio luminibus quoque olim privaverat, quique tunc etiam in humanis esse desierat. Quia B vero cum actionum magnitudo, tum quæ eum pascebant spes, rerum quemdam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terræ marique victorem fore arbitrabatur), extraneum quemdam sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proderet. Huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte Romanam ditionem **52** populari ac incursare jubet. Leo Armenius rei publicæ habenas tunc moderabatur, sub imperii sui extrema tempora. Is parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursu terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac ma- C jora quam pro sui ratione sapere impulit. Prima hæc est longeque celebris ac vulgata primi ejus motus ac defectionis narratio.

11. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam familia fuerat ac quem Leo imperator creatus honoribus auxerat. Is tunc fœderatorum agmini præpositus in Orientalium themate degebat. Ubi itaque Michaelem a Leone paulo ante sublatum audiit, ejus ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaele convenerat), simul quoque Philomeliensis monachi de se vaticinia timens, in eum movet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed ingentibus virilique fortitudine ac vegeto robore D instructo exercitu, cum nulla ætas ad arma idonea desideraretur. Alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athinganorum nefandæ hæresis, uti dictum est, commercio pollutus esset, tum quod balbutientis linguæ vitio laborans imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod non minus animo quam lingua impeditus esset, homo scilicet perversis moribus, exsecrationi **53** erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero quanquam crure oblæso ac genere barbarus erat, canitie tamen venerabilis, magisque a cunctis amabatur, quod nempe ad congressum facilis atque urbanus erat; quas utique dotes ordinibus gratissi-

VARIÆ LECTIONES.

[51] τὰς P.

mas a puero jam sibi asseverat, corporisque robore nulli cedebat. Itaque publicorum vectigalium exactoribus in suas partes adductis, vulgusque magnificis largitionibus sibi demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit exque manu minima magnus. Alios verborum lenocinio amicitiæque quadam specie sibi conciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesserat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala jam doctos periculo non latebant. Eo initio eruperunt bella civilia, instarque Niliacorum cataractarum aperta, non aqua, sed cruore terram large irrigarunt. Hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohortalem, centurio adversus exercitus ducem cruento ferro dextras armaverunt. Hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. Civitatum Asiæ integræ, ac quantæ erant, exterrente metu deditionem Thomæ faciebant; quæ autem imperatori fidem servantes diu sæpiusque restiterant, multis cædibus prædarumque vi ac direptionibus postmodum et ipsæ collum submittebant. Denique tota Asia in ejus partes concessit, exceptis duntaxat Catacyla Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus. **54** Hi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. Idcirco etiam Michael gratiam referens, quod ejus causam non prodidissent, nummi unius argentei in ærarium principis inferri soliti (ac fumarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. Nam cum alii omnes jampridem (ipsique perinde ac cæteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentiæ memor unum illis remisit.

A οὐ δή τινος ἐφαίνετο δεύτερος. Οὗτος οὖν τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσποιησάμενος, καὶ ἐκ μεγαλόφρονος ἐπιδόσεως σπουδάζων ὑφ' ἑαυτὸν ποιεῖν τοὺς πολλούς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγας ἐξ ἐλαχίστης χειρός· τοὺς μὲν γὰρ ἦγε πειθοῖ καί τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὴ ὁ τῶν καινῶν πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρως ἐνῆν [82], τοὺς δὲ βίᾳ καὶ γνώμῃ ἀβουλήτῳ, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐν πείρᾳ ἤδη γεγένηντο. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφύλιοι ἀναῤῥηγνύμενοι πόλεμοι, καὶ οἷόν τινες Νειλῷοι καταῤῥάκται ἀνοιγόμενοι, οὐχ ὕδατι, ἀλλ' αἵματι τὴν γῆν κατεπότιζον. Ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δεσποτῶν καὶ στρατιώτης κατὰ ταξεώτου καὶ λοχαγὸς κατὰ στρατηγέτου τὴν χεῖρα φονῶσαν καθώπλιζεν, καὶ πᾶσα τέως ἡ Ἀσία βυθιζομένη κατέστενεν.

B Αἱ μὲν γὰρ αὐτάνδρῳ τῶν πόλεων ἀνήρηντο τῷ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πεισθεῖσαι· αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπίπτουσαι, τὰ πιστὰ τῷ γε κρατοῦντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀνδραποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεραι. Πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὀπίσω τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τὸ Ὀψίκιον Κατάκυλα στρατηγοῦντος καὶ Ὀλβιανοῦ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσούτοις μόνοι στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεφάνησαν. Οἷς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεδωκόσιν αὐτόν, τὸ εἰς τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμιεῖον δημόσιον καπνικὸν οὕτω λεγόμενον μιλιαρίσιον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο τελούντων ἀνέκαθεν μιλιαρισίων, [P. 55] ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε τὸ ἓν ἀφείθη

C διὰ τὴν εὔνοιαν.

12. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus jucunde habuerunt. Suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obsistente incursionibus vastare aggrediuntur. Quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducique in captivitatem sineret, operæ pretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere, objectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. Resque adeo ex voto successit. Nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibique belli socios adjungit, hoc pactus eisque pollicitus, quod et superius diximus: *proditurum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subjecturum.* Quocirca nec consilio suo frustratus est, quin et coronam, imperii **55** insigne, consequitur, et imperator ab Antiochenæ tunc Ecclesiæ præsule, Jacobo nomine, proclamatur. Cogitque ingentem exercitum, quin potius collatum accepit, ad corroborandum sibi imperium, nec ex illis duntaxat

ιβ'. Ἃ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφαίνετο καὶ ὅλως ἐντρύφημα· καιροῦ γὰρ λαβόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ νῆσον κατέτρεχον ἀδεῶς, μή τινος ἐμποδὼν ἱσταμένου αὐτοῖς. Διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακηκοότι, ἐπεί τινα κίνησιν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ᾤετο καὶ νεωτερισμόν, εἴ γέ τινα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴκου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τούς τε παῖδας καὶ γυναῖκας καταληφθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν, συμφέρον κέκρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὁρμὴν δι' ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκ-

D πλῆξαί τε καὶ πρὸς εἰρήνην πανούργως ἐκκαλέσασθαι. Ὃ καὶ συνέβη· ὡς γὰρ αὐτοῖς ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων ἐξ ὑποστροφῆς ἀνυπόστατος κατεφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικοὺς σπονδάς τε ἐποιεῖτο εἰρηνικὰς καὶ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλεῖτο αὐτούς, συντιθέμενός τε καὶ ὑπισχνούμενος ἃ καὶ πρότερον εἴρηται, *τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὅρια καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ὑπὸ χεῖρας ποιῆσαι ἀρχήν.* Ὅθεν τοῦ μὲν βουλεύματος οὐ διήμαρτεν τοῦ οἰκείου, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηνικαῦτα μεταποιουμένου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταίωσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τούτων δὴ τῶν ἡμῖν γειτονούντων καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[82] ἔρως ἐνῆν] his aptior post πραγμάτων locus.

ὁμορούντων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνδότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων, Ἰνδῶν, Περσῶν, Ἀσσυρίων, Ἀρμενίων, Χάλδων, Ἰβήρων, Ζηχῶν, Καβείρων, καὶ πάντων τῶν δὴ Μάνεντος συστοιχούντων δόγμασι καὶ θεσπίσμασι. Τούτοις οὖν οἷον κατοχυρωθεὶς καὶ πάντοθεν ἑαυτὸν περιφράξας; ἄριστον ὑπετόπασε τοῖς τρόποις καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ υἱὸν εἰσποιήσασθαι ὥς μοι ἐδήλωται.

ιγ'. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. Ἃ δὴ ὁ βασιλεύων ἀκηκοὼς, μεῖζον εἶναι κρίνας τῶν ἔργων τὴν ἀκοὴν, κατ' αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεων οὐδ' ἀξιόλογον· ᾧ συῤῥαγεὶς ὁ Θωμᾶς τοὺς μὲν ὥσπερ τι ποτὸν διψῶν ἀνεῤῥόφησεν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν τρέψας τὰ καθ' ἑαυτὸν διετίθετο κραταιότερον. Ναῦς τε ἐξαρτύων διήρεις καὶ ἑτέρας στρογγύλας σιταγωγοὺς ἑπομένας αὐτῷ καὶ ἱππαγωγοὺς, [P. 36] ἐντεῦθεν καὶ τοῦ θεματικοῦ στόλου γίνεται ἐγκρατὴς, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν ἀθροίζεσθαι ἐγκελεύεται, αὐτὸς δὲ ἤδη που ἀνανταγώνιστος εἶναι δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ληϊλατεῖ. Ὀκτὼ γὰρ μυριάδων κατάρχων καὶ ἑνὶ λόγῳ τούτους ἡνιοχῶν τὴν ἐπὶ Ἄβυδον ᾔει φέρουσαν δὴ περαιωθησόμενος. Ἐπεὶ δὲ πάντα καταδραμὼν σποδὸν καὶ κόνιν, μή πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κραταιότερα, ἐνειργάσατο, καταλέλειπτο δέ τι χωρίον εὐφυὲς καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως ἄμοιρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο [33] καταδραμεῖν μετὰ τῆς προσούσης φάλαγγος ἐπιτρέπει υἱῷ. Ὁ δέ τισι δαιμόνων γοητείαις κατεπαιρόμενος καὶ μαντείᾳ [34] τὴν ψυχὴν ἐμφυσώμενος τῇ προτεραίᾳ τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκοον τοῖς ἑαυτοῦ ἐκεκράγει, *ῥητήν τινα ἡμέραν ἔσεσθαι*, καθομολογῶν καὶ φάσκων, *ᾗ μέλλοι εἰς τὴν βασιλεύουσαν προσελθεῖν*. Τότε γοῦν θρασέως ἱππαζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην ὁ δείλαιος ἐξεχόρευσεν. Διεσπαρμένως γὰρ φερόμενος καὶ [35] γυμνὸν εἶναι τῶν ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἰόμενος λόχῳ δή τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐθωρὸν ἀποτμηθεὶς τῷ βασιλεῖ ἀποστέλλεται Μιχαήλ. Ὁ δὲ οὐδὲν ὑφιεμένῳ κατὰ τὴν πορείαν, εἰδὲ μὴν τοῖς δεινοῖς τῶν ἔργων καὶ χαλεποῖς, τῷ ἑαυτοῦ ἀποστέλλει πατρί. Ἄρτι ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θρᾴκην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου (Ὀρκώσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ σύνοδον ἡ σελήνη ἀφώτιστος ἦν, πολλαχοῦ διαπεραιοῦται κατὰ τὴν Θρᾴκην. Ἔμελεν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα τῷ Μιχαὴλ, ὅθεν πᾶσαν περιελθὼν τὴν Θρᾳκῶν ἰσχυροτέρους ἅμα παρῄνει γενέσθαι πρὸς τὸν ἀποστάτην καὶ τὰ ἑαυτοῦ φρονεῖν μέχρις αἱμάτων παρεκάλει, μήτε τὴν βασιλέως πίστιν μήτε μὴν τὴν σφῶν ἐξαρνουμένους ἀνδρείαν καὶ ἀρετήν. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ ὄψις ἄμαχόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνου μὲν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ὑποκεχωρηκότος, τοῦ Θωμᾶ δὲ κατὰ πρόσωπον παρισταμένου μεταθέσθαι συνέβη πάντας εὐκόλως, ὡς

A Agarenis qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex iis qui remotiora ac interiora colunt, Ægyptiis scilicet, Indis, Persis, Assyriis, Armeniis, Chaldis, Iberis, Zechis, Cabiris, iisque omnibus qui Manetis doctrinam et opiniones sequuntur. His itaque omnibus velut firmissimo præsidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut cum moribus etiam appellationem mutaret sibique filium, uti superius dictum est, adoptaret.

13. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui ejus sponte partibus adjungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, majorem rebus rumorem existimans, non justas satis aut mole pares in eum copias mittit; quas Thomas prælio congressus cunctas delevit, partimque sitientis more velut
B haustum aquæ absorpsit, partim reliquis in fugam actis res suas amplius confirmavit. Adeoque naves biremes aliasque rotundas onerarias ad annonam et equos convehendos instruens, eo apparatu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, jubetque classem omnem ad Lesbum congregari. Jam porro ipse, cum a nullo superari posse videretur, Asiam omnem populatur. Octoginta namque hominum armatorum millia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu **56** quo vellet educens, Abydum, inde trajecturus, petit. Quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida, sed et munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilius adhuc reli-
C quum ab ejusque illa direptione immune exstiterat, filio adoptivo adoriri illud jubet, cum ea parte exercitus cui præerat. Is porro quibusdam dæmonum præstigiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inclamaverat, dicens : *certo quodam die solemni pompa urbem augustam se ingressurum esse.* Tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desiliit. Dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli imperatori mittit. Ille mox ejus patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. Jam Thomas caput
D acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici ora actaque in Thraciam exscendit. Ejus rei cura ante etiam trajectionem Michaelem sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent; **57** quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suæ ac fortitudinis obliviscerentur. Cæterum imbecille quid visus vulgo ipse Michaelis conspectus. Quamobrem etiam illo in augustam urbem recepto, ipsa statim Thomæ sola præsentia tanta omnes facilitate mu-

VARIÆ LECTIONES.

[33] τούτῳ P. [34] μαντείαν P. [35] καὶ] τὸ P.

tati contigit, ut nec verbis quidem illis induci opus A fuerit, neque ultro ad expugnandam urbem augustam ei socios adjunxerint.

14. Hæc citius quam par erat imperatori delata: idcirco etiam exercitum ex residuis ex Asia, si qui jam suppetebant, nonnullasque copias Catacylæ et Olbiani opera cogit, jam sibi de rerum summa periculum verti sentiens. At neque classis curam negligit, multaque celeritate adversum hoste n terra marique educit. In tantas autem angustias rerumque difficultates conjectus est, ut et ferream catenam ab arce ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcendum, extenderit. Vivebat tunc in Scyro, quæ una est Cycladum insularum, vir quidam exsul, sæpius ducis exercitus functus munere, jamque infenso in Michaelem actus B animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod silentium sibi imperare noluisset, sed pio fervore animi ac Leonis amore salutatum Michaelem ingressus multis eum conviciis asperissset ac 58 cædem exprobrasset. Ad quem tunc Michael: *Novi*, inquit, *animi tui mæstitiæ pelagus ac tristitiæ magnitudinem;* jubensque patienter ferre quæ contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relegavit. Hunc belli socium ascitum Thomas duodecim millium terrestrium copiarum agmini præfecit. Classem quoque quam habuerat adornans, aliumque ei ducem præficiens, ambos tanquam præcursores regiam Constantini C urbem tentaturos præmittit, e re sua fore existimans, si terra simul marique eam adoriretur. Hoc ubi sic gestum est, simulque navales ac terrestres copiæ ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil enim extenta ferrea catena impedimento fuit aut urbem juvit), nihil aliæ aut certe exigui momenti visæ sunt, unde nec dignum aliquid memoria gesserunt. Cæterum Thomas ipse arietibus, testudi[illegible] [illegible] machinis, quibus murus concutiendus arbitrabatur, [illegible] eorum artifices con[illegible] Anastasio quodam, qui [illegible] D [illegible] 59 [illegible]

μηδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἡγουμένῳ κατὰ τὴν βασιλεύουσαν.

ιδ΄. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θᾶττον ἢ ἔδει τὸν βασιλέα· ὅθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη που καταλελειμμένων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκυλα καὶ Ὀλβιανοῦ συναθροίζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον δεδιώς. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἠμέλει στρατοῦ, τάχει δὲ πολλῷ πρὸς τὴν ἐκείνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν [P. 37] ἀντιπαρεσκευάζετο δύναμιν. Εἰς τοσοῦτο δὲ ἧκε δυσεργίας καὶ περιστάσεως ὡς καὶ σιδηρᾶν ἅλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὺ πολίχνιον ἐπεκτεῖναι, τὴν ἔσωθεν ἄβατον τηρῶν ὁδόν. Ἦν δέ τις ἐν Σκύρῳ νήσῳ τῶν Κυκλάδων μιᾷ πολλάκις ἐστρατηγηκὼς ἀνὴρ ὑπερόριος, ἄρτι δὲ τῷ Μιχαὴλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος· ὄνομα τούτῳ Γρηγόριος ὁ οὕτω λεγόμενος Πτερωτός, ὃς ἀδελφιδοῦς μὲν ὑπάρχων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀναιρεθέντος ὑπερόριος γίνεται, ὅτι μὴ σιγῇ, ζεούσῃ δὲ τῇ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσκυνήσων τὸν Μιχαὴλ εἰσερχόμενος πολλοῖς ὀνειδισμοῖς αὐτὸν περιέβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. Ὦ Μιχαὴλ τότε μὲν εἰπών, *Οἶδά σου τῆς ἀθυμίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς λύπης τὸ μέγεθος*, φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γενόμενα· τρίτης δὲ παρῳχηκυίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πεποίηκεν ὑπερόριον. Τοῦτον ἑταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύματός τινος τοῦ κατὰ γῆν ὡσεὶ ** χιλιάδας δ' ὄντα ἀνέδειξεν στρατηγόν. Καὶ τὸν κατὰ θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γενόμενον εὐτρεπισάμενος [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἐπιστήσας στρατηγὸν] οἷόν τινας προδρόμους ἐξέπεμψεν, ὠφέλιμον εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἅμα ποιεῖσθαι τὰς προσβολάς. Γενομένου δὲ τούτου καὶ κατὰ ταυτὸν ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ πεζικῶν δυνάμεων ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (οὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἢ βοήθειαν ἡ ἐξαρτηθεῖσα σιδηρᾶ σειρὰ ἐπιδέδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἡ τούτων παρουσία λελόγιστο· ὅθεν [illegible] ἐπέπρακτο. Πλὴν ὁ Θωμᾶς, κριοὺς καὶ χελώνας καί τινας ἑλεπόλεις, δι' [illegible] κατασκευάσας [illegible] Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ [illegible] D [illegible] ἐπιστρέψαντα, [illegible] ἀπελευθερώσας [illegible] βασιλευούσῃ [illegible] ἐκστρατευόμενος [illegible] στρατηγικὴν [illegible] καὶ [illegible] καὶ τῶν

[illegible]

περαιτέρω δὴ τούτων πολιχνίων ἐπῆλθε διά τινος A στρατεύματος πείσων, καὶ μή τινα ἔχειν ὑπὸ [57] νώτου [P. 38] ἐχθρόν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρασκευὴν δοὺς ἑαυτῷ, ὡς ἔκ τινος ἀπόπτου κατεῖδε τὸν μὲν Μιχαὴλ τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τέγους τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ καταπεπηγότα κἀκεῖθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἰσχὺν αἰτούμενόν τε καὶ προσλαμβάνοντα, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τό τε ζωοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς πανάγνου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν πραγμάτων δυσελπιστίαν καὶ [58] παντοῖος ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ τὸν χαμαιλέοντα, εἴγε μὴ πρὸς ὁρατοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ B ἀοράτους τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι. Οὐκ ἔχων δ' ὅ τι καὶ πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχλῳ δὴ τοσούτῳ τεθαῤῥηκὼς, τὸν διὰ μάχης ἔκρινεν ἀγῶνα τῶν τοιούτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτήν. Ὅθεν τῇ ἑξῆς ἅμα τῷ φωτὶ σημάνας τὸ ἐνυάλιον τοὺς ἄνδρας ἐξῆγε, καὶ τῷ μὲν υἱῷ κατὰ τὸν ἐν τῇ χέρσῳ τοῦ τείχους περίβολον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ τεῖχος καταπειράζειν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερνῶν πύργους ἐποιεῖτο τὴν προσβολὴν, κλίμακάς τε τῷ ὕψει προσφέρων ἀναλογούσας καὶ χελώνας ἄλλοθεν καὶ ἑτέρωθεν τοὺς κριοὺς, τοξεύμασί τε καὶ πετροβόλοις πανταχόθεν χρώμενος, οἷς ἔμελλε πάντοθεν παντοῖος φαινόμενος καταπλῆξαι C μὲν τοὺς πολίτας, κρατήσειν δὲ καὶ τῆς πόλεως. Οὐ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἠμέλει τειχῶν, ἀλλὰ τῷ ναυτικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρί τε καὶ τοξεύμασι, πρὸς δὲ καί τισι τετρασκελέσιν ἑλεπόλεσιν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταυτὸν δὲ καὶ ἀτέχνως εἰπεῖν· ὅθεν οὐδὲν τῶν εἰς ὄνησιν φερόντων αὐτῷ ἡ τοσαύτη δύναμις συμπαρομαρτούντων ἀνδρῶν κατεπράξατο. Τὸ μὲν γὰρ ναυτικὸν εὐθύς τις ἐναντίος ἐπιγενόμενος ἄνεμος συνδιέλκυσέ τε καὶ ἄλλο ἄλλῃ διασπαρῆναι ἐποίησεν, ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος ἐξαισίου· κατὰ δὲ τὴν ἤπειρον γενναίως μὲν τῶν ἀπὸ [59] τῆς πόλεως ἀπομαχομένων, καὶ τέως μὲν τὰς κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιούντων διὰ τῶν ἐκ τῶν πύργων ῥηγνυμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ' ἄλλων ὀργάνων πῇ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τούD του μεγάλην ῥοπὴν τοῖς πράγμασι τεθεικότος καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν καταμαρτυρήσαντος, πῇ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ καταλαμβανόντων ἀσθενεστάτων ὄντων καὶ οὐ κατὰ μάχην γενναίαν τε καὶ διασείειν τείχη εἰδότων, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἱσταμένου ἀνδρὸς ὑποχώρησίν τινα παρασκευαζόντων. Ὡς οὖν ἐφαίνετο ταῦτα [P. 39] οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαθρυλήσασαν πάντα φήμην καὶ διακωδωνίσασαν, ἧττω δὲ καὶ ὡς ἔκ τινος ἀσθενεστάτης φρενὸς διακυβερνώμενα καὶ ἐκπεραινόμενα, ἀνεθάῤῥησέ τε ἡ πολιορκουμένη πόλις ὅλως, καὶ τοσοῦτον ἑκηβολωτέροις ἐχρῆτο τοῖς

A paratui castrisque componendis dies aliquot insumit, velut e specula Michaelem videt belli signum in Blachernensi Deiparæ tecto defigere, atque inde vires adversus hostes deposcere sibique corrogare, ejusque filium Theophilum una cum sacro ordine urbis ambitum omnem atque mœnia circumire, ac tum vivificum crucis lignum tum intactæ Christi Dei nostri parentis vestem circumferre. Ea res ejus maxime spes dejecit, chamæleontisque in morem cogitationum æstu varius ancepsque agebatur, siquidem illi non modo contra hostes visibiles sed et contra inaspectas quasdam fortitudines pugna conserenda erat. Sic itaque consilii incertus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum indicem cogitationum Martis aleam fore decernit. B Prima itaque diei insequentis luce dato classico suos castris educit; ac filio quidem terrestrem murum oppugnare jussit, ipse cum majori copiarum parte validioribusque **60** machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Blachernarum turres aggreditur, scalas admovens murorum altitudini congruentes. Alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando, exque balistis densus lapidum imber; quo tam varia undique omnisque generis oppugnatione tum oppidanis terrorem injiceret, tum urbe potiretur. At neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens, ignique et jaculis adhæcque tetrascelis quibusdam obsidionalibus machinis profuse (perinde- C que dicas, temere nulloque judicio ac arte) tentare jubet. Quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium nihil ei commodi attulit. Illico enim adversus ventus classem dissipavit, alioque atque alio naves disjecit; quippe cum ingens procella esset ac mare æstuosum. Terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque telorum e turribus fortiter missorum grandine inutiles scalas ei reddentibus, ad hæc tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod quidem maximum rebus momentum attulit eumque gerendo bello imperitum ostendit), partim vero attingentibus quidem et assequentibus, imbecillioribus tamen) nec satis forti conatu et ut muros concutere possent vel etiam præsidiarios ex turribus excutere atque illinc D fugare. Ubi igitur non ex prioris famæ ratione, cuncta magno quodam vulgantis **61** rumore, hæc apparuere, quin potius longe minora, ac quæ mens debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa civitas animos audaciamque resumpsit, tantaque vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto obsidentium agmina procul recedere deque salute consilium inire coegerit. Quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione urbem offendit. Præterea vero ipsa quoque tempestas asperiorem aerem reddebat. Velut itaque appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquia

VARIÆ LECTIONES.

[57] κατὰ? [58] δυσελπιστίαν ἀφίκετο καὶ? [59] ἀπὸ] αὐτοῦ P.

frigidiore Thracia, ad hiberna et ad reducendas copias animum convertit.

A βέλεσιν ὡς πόρρω που τούτους αὐλισθῆναι ἐ· κάσαι, τὰς τοσαύτας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντα περὶ τῆς ἰδίας βουλεύεσθαι σωτηρίας. Ὅθεν ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν οὐχ ὡς ᾤετο, στεῤῥότερα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπήντησεν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον ἐδείκνυ τὸν καιρόν, ἅτε δ χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ τῆς Θρᾴκης τῶν ἄλλων [⁸⁹] οὔσης δυσχειμέρου, ἐπὶ παραχειμασίαν ἐτράπ τὴν τοῦ στρατοῦ ἀναχομιδήν.

15. Vere itaque mitius illucescente turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantini urbem putavit. Neque vero Michaelem qualem antea, sed jam et terrestribus quibusdam et navalibus copiis instructum invenit. Rursus igitur camdem partem quam prius, sinum scilicet Blachernensem, eodemque apparatu aggreditur. Prima itaque luce, data pugnandi tessera, ac dum jam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus malorum oblivionem multaque eis bona collaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint nec civium fratrumque cruore fœdari in animum induxerint. **62** Hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferociores, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solutos, nihil jam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibique robur ac firmitatem adjecit. Quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil ejusmodi exspectabant, parti eorum congreditur, justaque satis clade afficiens clare victoria potitur. Sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. Cum enim imperatoriæ triremes altum peterent, jamque pugnæ conserendæ adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. Classiarii pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. Sic absque labore dissoluta Thomæ classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute præclarum facinus edidisset.

ιε'. Ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἥμερον ἐπιλάμποντ τὸν στρατιώτην ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηρ καταλιπεῖν ἐκβιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὖθι γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλ Κωνσταντίνου. Ἀλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ πρότερον, ἄρτι δὲ στρατιωτικήν τινα δύναμιν σχε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δ τιχήν. Κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἧει τὸ μέρος ὁ μενος ᾗ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχ B Ὡς οὖν ἡμέρα ὑπέλαμπεν καὶ τὸ σύνθημα ἐδίδ πολεμικὸν καὶ τεῖχος ἔμελλε κατασείειν τῶ χερνῶν, εἰς λόγους δή τισιν ἐκ τοῦ τῶν τειχῶν ὥρου ἦλθεν ὁ Μιχαήλ, ἀμνηστίαν αὐτοῖς δεινῶν γελιζόμενος καὶ ὑπισχνούμενος δώσειν ἀγαθὰ εἰ μόνον δὴ μετατάξοιντο καὶ μὴ βουληθεῖεν α ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν καταχραίνεσθαι. Ἀ πίθον τετρημένον [⁹⁰], τὸ τοῦ λόγου, τούτους ἐ ράνας [⁹¹] τοὺς λόγους, ἐκείνους μὲν θαρσαλεωτ ὅτι δὴ καὶ παρακαλοῖντο, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν κ ἐκ τοῦ φόβου συστάσεως λελυμένους εἰργάσατο τὸν δὲ σταθερόν τε καὶ στεῤῥότερον. Ὅθεν ἅς πολλῶν πυλίδων κατ' αὐτῶν συῤῥυεὶς, ᾗ μὴ εδόκων ἐκεῖνοι, συῤῥήγνυταί τισι τούτοις εἰς μ καὶ φθόρον ἱκανὸν ἐργασάμενος τὴν νικῶσαν C δάνει λαμπρῶς. Κατὰ θάλατταν δὲ καὶ μᾶ κατ' ἤπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. Ὡς γὰρ σιλικαὶ τριήρεις ἀνήγοντο καὶ εἰς χεῖρας συ σθαι ἔμελλον, ἄρτι δὴ πόλεμον συγκροτοῦντ λίθους ἐπαφιέντος τοῦ ἀποστατικοῦ πλωΐμου, ο ὅ τι παθόντος καὶ τίσι δείμασι καὶ θορύβοις πε πηθέντος καὶ πρύμναν κρούσαντος κατήγετο τὴν χέρσον· καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς β αὐτομολοῦντες ἐθάῤῥουν μετατιθέμενοι, οἱ δὲ π οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ κατὰ γῆν ἀπεδίδρασκ κατὰ θάλασσαν εἶναι καὶ διαμάχεσθαι ἀπαρνη νοι παντελῶς. Οὕτω μὲν οὖν ἀπονητὶ διελύθη τ τικὸν, καὶ τέως ἐχώρησεν [P. 40] εἰς οὐδὲν, ἄξιον οὔτε [⁹²] τοῦ πλήθους τῶν νεῶν οὔτε τῶν εἰς ἀναβεβηκότων ἀνδρῶν διαπραξάμενον.

16. Hinc quoque, cujus jam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguæ auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longeque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini **63** poculis dedito, et cui maxime prudentia deesset, qua potissimum ac præ omni alia virtute parantur victoriæ, partem aliquam secum assumens subjectæ legionis, priusque monachi cujusdam studiani collegii, in eam rem missi, opera communicato cum imperatore consilio, a reliquo se exercitu avellit, tyrannoque a tergo secedit, tum ut illum exterreret ac turbatione im-

D ις'. Ὅθεν καὶ Γρηγόριος ὁ δηλωθεὶς συνεω αὐτόν τε τοῦτον τὸν ἀποστάτην εὐκαταφρόνητο τε καὶ πλέον προϊόντος τοῦ χρόνου γενησόμενο δὴ πότοις σχολάζοντα καὶ φρονήσεως ἀμοιρ κατὰ πολὺ, δι' ἧς πεφύκασι μᾶλλον ἢ ποθεν ἄλ αἱ νῖκαι προσγίνεσθαι, μοῖράν τινα τοῦ ὑφ' ἑ τάγματος συλλαβόμενος, καὶ πρότερον δὲ κοινο σάμενος τῷ βασιλεῖ διὰ μοναχοῦ τινος τοῦ ἀπ Στουδίου τοῦ [⁹³] βασιλέως ἀποσταλέντος, ῥῆξιν καὶ τοῦ ἀποστάτου γίνεται κατὰ νώτου, ὁμοῦ μὲ τον ἐκδειματῶν καὶ θορύβου πληρῶν, ὁμοῦ τῶν εἰς βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων, ἀλλὰ μ

VARIÆ LECTIONES.

[⁸⁹] ἄλλων μᾶλλον οὔσης? [⁹⁰] τετριμμένον P. [⁹¹] ἐναπεράσας? [⁹²] an εἰς οὐδέν, οὐδὲν ἄξιον ? [⁹³] δίου ὑπὸ τοῦ ?

τῇ αὐτοῦ γαμετῇ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτηροῦντο ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ Θωμᾷ προσθεμένου) διαλλαγὴν καὶ συγγνώμην πραγματευόμενος. Ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεὺς ταῦτα ἔφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον γὰρ ἀπεκέκλειστο καὶ τῶν ἔξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγὺς μόνον τις, ἀλλ' οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ ᾑρημένος ἐτύγχανε. Καὶ ὁ Θωμᾶς τὸ μὴ πολὺν ἐξαίφνης τοῦτον γενέσθαι κατορρωδῶν, καὶ φόβον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν τῆς πόλεως οὐκ ἐξεκίνησε, ταυτὸ τοῦτο προμηθούμενος, καὶ προνοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν· ὀλίγους δέ τινας, καὶ ὅσους ᾔδει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλαβὼν ἐξῄει πρὸς αὐτὸν, καὶ περιγίνεται τούτου, καὶ φεύγοντα καταλαβὼν ἀναιρεῖ. Καὶ αὖθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυνάμεις τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ γράμμασιν ἐπιστέλλων τὰ ἑαυτοῦ περιαγγέλλει ἁπανταχοῦ, ὡς εἴη τε νενικηκὼς, ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ τὸ προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως κελεύων ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν προσβάλλοι μετὰ στερροτέρας δυνάμεως μέρεσιν. Ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τελοῦσαι πεντήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις πολεμιστηρίοις ἅμα διήρεσι καὶ σιταγωγοῖς τῷ τῶν Βυρίδων [64] κατὰ Θρᾴκην λιμένι ἐγκαθορμίζονται, ἐξ οὐρίας πλέουσαι. Καὶ ὁ βασιλικὸς δὲ πυρφόρος στόλος τούτοις μηδὲν ἐγνωκόσιν ἐκεῖσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν αὐτάνδρους αἱρεῖ τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτῃ χειρὶ, ὀλίγων παντελῶς ἔξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ πρὸς τὸν τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγον ποιουμένων πολὺν, ὡς ἂν εἶεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν στρατιᾷ· ὃ καὶ γέγονεν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ θάλατταν τοῦτον ἐκυβερνᾶτο καὶ ηὐθύνετο τὸν τρόπον· κατὰ γῆν δὲ ἀεί πως ἀκροβολισμοί τινες ἐκ μέρους καὶ φόνοι ἐγένοντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαὴλ, νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου αὐτοῖς ἐπεξιόντος μετὰ Ὀλβιανοῦ [P. 41] καὶ Κατάκυλα, καὶ πληγὰς ἔσθ' ὅτε καιρίας διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος· οὐ μὴν ἀγῶνές τινες λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως καὶ τῆς ἰσορρόπου δυνάμεως ἔσχον τὸ κῦρος, ἅτε δὴ πολλῷ τοῦ Μιχαὴλ ἐλαττουμένου καὶ μὴ πρὸς τὴν ἐκείνου εὔζωνόν τε καὶ ἱππικὴν στρατιὰν ἀντιτάσσεσθαι δυναμένου.

ιζ'. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἔφθασεν ἡ φήμη κατὰ τὴν οἰκουμένην τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα τινὰς ἐς βασιλέα πέμψας ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῳ γνώμῃ συμμαχίαν καθυπισχνεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀρκοῦσαν διδόναι καθωμολόγει. Ἀλλ' ὅ γε Μιχαὴλ, εἴτε τῇ ἀληθείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων πλῆθος καταιδούμενός τε καὶ ἐλεῶν, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμενος (ἐτύγχανε γὰρ ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἠξίου ἀποδοχῆς τούτου, παρῃτεῖτο δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἴ τι γένοιτο παρὰ τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπικουρίαν αὐτῷ κατεμήνυεν. Ἀλλ' ὅ γε Μορτάγων καὶ

A pleret, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et liberis (nam et illos Michael, quo ex tempore ad Thomam defecerat, in carcere habebat), majestatis scilicet reus, veniam indulgentiamque obtineret. Sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo enim omnis extra commeatus occlusus erat), nec si quis, non solum eorum qui prope essent verum etiam qui longius abessent, ejus partes secutus esset. Thomas autem veritus ne subito magna Gregorii auctoritas fieret, isque suis ordinibus terrorem injiceret, nihil soluta obsidione aut castris ab urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo insequeretur, paucos aliquos, ac quantos opprimendo Gregorio sufficere existimavit, assumens, in illum educit; prælioque fusum ac in fuga comB prehensum necavit. Hincque celeriter ad reliquas copias urbem obsidentes reversus litteras in omnes partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste arrogaret, dedit; classemque, quam in Achaia habebat, ad se quam primum adduci jubet, quo rursus instructioribus copiis mari pugnam consereret. **64** Constabat illa cum bello aptis biremibus, tum onerariis trecentis quinquaginta navibus; quæ et brevi secundis auris ad Byridensem in Thracia portum appellunt. Imperatoria autem scyphonibus instructa classis, illic hostes in statione incautos aggressa, multas eorum naves cum ipsis vectoribus capit, alias vi maxima comburit; paucæ admodum cladi superstites celeri fuga portum Blachernensem C petunt, id omnino satagentes ut terrestribus copiis, quod et ita contigit, jungerentur. Sic res mari gerebatur, felicique adeo exitu. Terra vero continuæ prope sigillatim erant velitationes cædesque edebantur, modo Michaele, modo ejus filio Theophilo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem suos educente. Horum præliorum varius exitus, datæque et acceptæ æquo pene marte subinde strages. Justa tamen pugna nunquam certatum, eo quod imperator cum hoste, cujus essent numerosiores expeditæque ac equestres copiæ, acti congredi non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum imD perator, fama excitus, quæ jam totum orbem pervaserat, Romanorum imperatorem intra muros obsessum teneri, misso clam ad Michaelem nuntio ultro se auxilia missurum pollicetur ac copias quantæ adversus hostem sufficerent. At **65** ille, sive revera Romanorum, in Thomæ castris militantium, reverentia inque eos miseratione, sive alias parcendum sumptibus ducebat (nullus enim unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato Bulgari proposito auxilia recusavit, nec quidquid demum tyrannus præstiterit, eis se usurum significavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis prædaque ac spoliis gauderet, fœdusque tricennale

VARIÆ LECTIONES.

[64] alii Βηρύδων. margo Combef.

cum Leone ejus decessore pactum confirmare magisque stabilire quæreret, adversus tyrannum exercitum parat. Quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui Ceductus nomen, castra ponit. Percrebrescebat rumor; nec fieri poterat ut irruptio tyrannum falleret. Merito itaque perturbatur, animoque plane attonitus est. Ubi tamen emersit exque ea se æstuatione collegit, adversus illum sibi movendum constituit. Quoniam autem diviso exercitu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in expugnanda urbe Augusta non exiguo sed numeroso fortique exercitu opus erat, eoque magis quod jam imperator exercitum haud contemnendum paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus quidam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute **66** hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsidionem in totum solvit, inque Bulgaros, quibus se parem esse arbitrabatur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam committit.

18. Cæterum tyrannus in eo prælio magna suorum strage vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade afficitur. Cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e prælio incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi secum cogitabant quomodo rursus coirent ac agmen instaurarent. Bulgarus autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, ingentisque prædæ compos effectus, victoria ferox eaque superbiens redit in patriam. Classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum strage, tota ad imperatorem deficit illique adjungitur. Thomas porro desertor eo temeritatis erupit, dæmonum, ut videtur, illi belli sociorum afflatu, ut et cladibus undique attritus cæsusque atque ex amplissimis rebus in angustias compulsus, nec justo unquam prælio victoria potitus vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi admotarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri feracitate tum ex aquarum irriguo longe commodissimo, consederit. Inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac **67** igni incendebat. Haud tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu, Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integræ fidei, habens adversus illum educit. Offendit autem non pavidum aut rei exspectatione suspensum, sed fortiter

A ἄλλως πολέμοις χαίρων καὶ τὰς ἐκ τούτων λείας καρποῦσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντούτεις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπιβεβαιῶσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράννου στρατιὰν εὐτρέπιζεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὅρων ἔντοσθε μετὰ παῤῥησίας γενόμενος κατὰ τὴν Κηδούκτου χῶρον οὕτω καλούμενον ἐστρατοπέδευσεν. Ἠκούοντο δὲ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀποστάτην οὐκ ἦν· περιεδονήθη μὲν, ὡς εἰκὸς, καὶ τὰς φρένας κατεκτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιὰν ἐξώπλιζεν. Καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἐδόκει παντελῶς ἀσθενής τε εἶναι καὶ εὔπτωτος (ἥ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα οὐκ εὐαριθμήτου, ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἐδέετο πολιορκουμένη, ἤδη
B καὶ τοῦ Μιχαὴλ δυνάμεις οὐκ ἀγεννεῖς συλλέγοντος καὶ κατὰ πόδας ἵστασθαι δυναμένου, καὶ πολλάκις ὄλεθρον ἐπαγαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ μικρᾶς τινος τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχούσης ἐδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατά τινα λάβρον χειμάῤῥουν ἀσθενέστερος παρ' ὃ [66] ἦν δόξῃ τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ εὐχείρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον παρατάσσεται καὶ ἀνταγωνίζεται.

ιη'. Καὶ ἐπεὶ ἐς χεῖρας ᾖεσαν κατ' ἀλλήλων, ἡττᾶται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τύραννος, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἦν
C τῆς σωτηρίας λαβέσθαι, [P. 42] φυγαδείᾳ ταύτην εὑρίσκουσιν, καὶ ἔν τινι χώρῳ δυσβάτῳ σκεδαννύμενοι ἐσκόπουν πῶς συνάγωνται. Ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθὺς τά τε σώματα προσλαβόμενος ὧν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλῆς γενόμενος ἐγκρατής, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νίκῃ ἐπαιρόμενός τε καὶ γαυριῶν. Τὸ δὲ καταλειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο ἀκήκοεν, τοῦτο [67] δὴ τῇ πόλει προσεδρεῦον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. Ὁ δ' αὖ ἀποστάτης εἰς τοσοῦτο ἧκε θάῤῥους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχούντων, ὡς ἔοικε, δαιμόνων ἐγκρατής, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος, καθαρᾶς τε νίκης οὔ ποτε μετεσχηκὼς οὔτ' ἀπὸ παρατάξεως οὔτε μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομέ-
D νων διὰ πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, αὖθις ἐπισυναχθεὶς κατά τι πεδίον, Διάβασιν οὕτω καλούμενον, σταδίους ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανοὺς καὶ πρὸς στρατοπεδείαν εὐφυὲς ἔκ τε τῶν φυομένων καὶ ὑδάτων ἐπιῤῥύτων ὄν, συναθροίζεται. Κἀκεῖθεν τὰς προνομὰς ποιῶν πάντα μὲν πρὸ [68] τῆς πόλεως ἔκειρε κόσμον καὶ ἐπυρπόλει, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. Ὃ καὶ συνεὶς ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιόλογον συστήσας στρατὸν, αὐτόν τε Ὀλβιανὸν καὶ Κατάκυλαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμῆτας ταγμάτων καὶ ἀκεραίους, κατ' αὐτοῦ ἐκστρατεύει· καὶ τοῦτον οὐ κατοῤῥωδοῦντα οὐδ' ἐκφοβούμενον, ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα μετὰ σπου-

VARIÆ LECTIONES.

[66] ὃ] οὗ P. [67] τοῦτο] τό? an τοῦτο δὴ τὸ? [68] μὲν τὸ πρὸ?

A δῆς ἐφευρὼν συνῆλθεν εἰς χειρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ πᾶν βουληθείς. Ἔνθα δὴ καὶ καταστρατηγῆσαι τὸν βασιλέα βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγεῖται βουλῇ καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. Ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ συῤῥαγῆναι τὸν πόλεμον νῶτα διδόναι τῷ βασιλεῖ ἐκέλευσεν, οὐ τὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων γνώμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἔκπαλαι γυναικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμιαινόντων· οἳ ταχεῖαν ἔσεσθαι καὶ οὐκ εἰς τοσοῦτον χρόνον ἐκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθροις διατριβὴν προσδοκήσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη που ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηνύετο) καὶ ἀνηνύτοις ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινομένων ἐδόκουν ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἑνὸς ἐπιθυμίᾳ καὶ ἀπονοίᾳ δουλεύοντες, B τηνικαῦτα τὸ κελευσθὲν ὡς ἕρμαιόν τι λαβόντες οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἐβούλετο ἐξεπλήρουν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἐδόκει καλόν. Ὁ μὲν γὰρ ἐγκλῖναι τούτοις εἰς τοσοῦτον ἐπέτρεπεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλῦσαι καὶ αὖθις ὑποστρέψαι στεῤῥῶς φονεύοντας· [P. 43] οἱ δὲ κόσμῳ καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὰν κατόπιν θέουσαν, καὶ οὐχ ὡς ᾠήθη εὐδιαλύτως [69], εἰδότες ἀσχηματίστῳ χρῶνται φυγῇ. καὶ ἄλλος ἄλλῃ διεσκέδαστό τε καὶ διεφέρετο. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, νῦν μὲν ὀλίγοι καὶ αὖθις ἕτεροι, τῷ βασιλεῖ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν σώζεται κἀκεῖσε τῆς φυγῆς ἵσταται. Ὁ δέ γε τούτου νόθος τε καὶ παρέγγραπτος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαμβάνεται πτολίσματος. C Καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ δὲ πρόνοιάν τινα, ἵν' ἕκαστος τούτων πρὸς ἑαυτὸν ἑλκύων τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρίαν τῷ ἑτέρῳ διδοῖ ἄνεσίν τε καὶ καιρὸν εἰς τὴν προνομήν.

ιθ'. Ἀλλ' ὅ γε βασιλεὺς ἐκ ποδὸς τούτοις ἑπόμενος πρῶτον ἔγνω τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεγενημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τούτῳ ποινήν. Ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδιδράσκων πόλεμον, ἅμα δὲ τῷ [70] τοὺς τὴν Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιούτων ἀμαθήτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδείων, οἷς ἐν σπάνει καὶ ἐνδείᾳ ἀλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἡ πόλις ἐδείκνυτο. D Ἔγνωστο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἡ πρᾶξις ἐλάμβανεν. Ὁ δέ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζώου πρῶτον ἰδέαν ἄχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἐξωθεῖ, οὐ παρακλητικοῖς, ὡς ἂν εἴποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξεων διοικῶν, τυράννῳ δὲ γνώμῃ καὶ αὐθεκάστῳ· ὃ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθυμίασέ τε μῖσος καὶ ἀνενέωσεν. Ἔπειτα ὡς ἤδη ἤκμαζεν ὁ λιμὸς, σωτηρίας [71] ἐλπὶς οὐδαμοῦ, ἠνάγκαζε δὲ καὶ τοὺς ἑαυτῆς φόρους ἀνελλιπεῖς ἀπῄτει δὴ ἡ γαστὴρ, οἱ μὲν λάθρα διά τινων πυλίδων οἱ δὲ διὰ τειχῶν καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεῖ ἑαυτοὺς ἐπεδίδουν, οἱ δὲ πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὸ Βύζης πτολίεθρον

A sustinere paratum; quamobrem collatis signis decernendum statuit. Tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. Jubet nimirum suos primo congressu terga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eum mente affecti essent, viri scilicet ejus jampridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dextras polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tandiu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes præbuerant. Ubi autem jam tempus trahebatur, quippe cum annus jam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare senserant quæ nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiæ serB virent, tandem id quod ipsis imperatum erat, insperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. Nempe jussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter cæderent. Verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irruentem imperatoriam **68** aciem vident, veram reipsa nihilque simulantes capessunt fugam; aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci, modo plures, ad imperatorem confugiunt seque illi sacramento astringunt. Tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim, evadit incolumis ibique C fugam sistit: ejus vero nothus ac facticius filius Anastasius ex fuga Byzæ castrum occupat. Neque id casu, sed certa Dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri inducias tempusque pabulandi præberet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei pœnam reddendam constituit. Obsidet autem, non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinos illi civitati Scythas ea instrumenta docere nolebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessariarum penuria, raro in civitate commeatu nec copiosa annona in ea reposita. Sic D itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. Obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per ætatem non liceret arma ferre, urbe ejicit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et **69** oppidanorum in eum conflavit auxitque odium. Deinde ingravescente jam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret suaque tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alii cæcis quibusdam portis furtim dilapsi, alii loris per muros submissi, pars sese imperatori dedunt, pars

VARIÆ LECTIONES.

[69] ἐνδιαλύτως P. mox malim ἰδόντες. [70] τῷ om. P. [71] σωτηρίας δ' ἦν ἐλπὶς ?

Byzam ad Anastasium ejus filium profugiunt. Tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocuti delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam vinctumque manibus in hostis potestatem tradunt. Quodque pridem regum moribus sederat jamque usu inoleverat, Michael primum observans, ejusque calcibus calcata cervice pedes manusque truncat, asinoque impositum ignominiæ causa per omnes ordines circumduci jubet, id unum lugubri proferentem voce: *Qui vere rex es, miserere mei.* Percontante autem ex eo Michaele, *Num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique conjurati ejus socii essent*, plures forsitan delaturus erat, nisi Joannes quidam Hexabulius imperatorem monuisset, ***Haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere.*** Quo is sermone majores miserorum civium suorumque amicorum pœnas dissolvit. Sic vero etiam desertor **70** vitæ finem accepit, lentis confectus suppliciis rituque bestiæ mori difficilis animam abrumpens, circa medium mensis Octobris, homo initio quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et propositi strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit, nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum animis erat. Utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio molesque exstiterit, non multum refert. Quandiu quidem illi bellum quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac temeritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat, erant ejus facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo cedebant. Ubi autem Asiam fere universam subjecisset inque Europam non imbelli animo nemine obsistente trajecisset, vir nullis litteris, nullis humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus, animis jam exarsit superbiaque inflatus est, ac a sano sensu suo in amores quosdam et impudicas nuptias jugi temulentia ac bacchatione actus descivit. Ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis quoque pro arbitratu suo judicandi facimus facultatem, si cui nostra non arrideant. Verum hæc hactenus. Sed et Byzienses, prostantis periculi metu, cito sententiam mutarunt. Mox enim infortuniorem Thomæ accepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vinctum manus ac pedes **71** Anastasium adduxerunt. Qui iisdem ac pater excarnificatus suppliciis vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero hæc ita evenerant sublatusque tyrannus erat, maritimæ tamen urbes Thraciæ Panium et Heraclea ejus tuebantur partes ac Mi-

A ἀπεδίδρασκον. Ἐπεὶ οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπευκτὰ καὶ λυπρὰ τούτοις κατεδήδοτο, ἄχρι δὲ τῶν σεσημμένων σκυτῶν τε καὶ καττυμάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντές τε καὶ λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσί τε διὰ χειρῶν καὶ προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. Ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ εἰς συνήθειαν ἤδη ἐλθὸν πρῶτον τελέσας καὶ ὑποκάτω θεὶς τῶν ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τοῦτον [P. 41] καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀπαράσσει αὐτοῦ, ἐπὶ ὄνου τε θεατρίζει πᾶσι, τοῦτο μόνον ἐπιτραγῳδοῦντα· *Ἐλέησόν με, ὁ ἀληθῶς βασιλεῦ*[72]. Ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως, *εἴ τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων καὶ ἕτεροι εἶεν τὰ αὐτοῦ φρονοῦντες*, τάχα ἂν πολλῶν
B κατεῖπεν, εἰ μή τις ἀνὴρ Ἰωάννης ὁ κατὰ τὸν Ἑξαβούλιον οὐ δέον ἔφη εἶναι, ***Ἀλλὰ καὶ ἄτοπον, ἐχθροῖς κατὰ φίλων πιστεύειν, ὦ βασιλεῦ.*** Καὶ οὗτος μὲν τούτῳ διέλυσε τῷ λόγῳ τὰς μείζονας τῶν ταλαιπώρων δὴ πολιτῶν καὶ φίλων αὐτοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, ταῖς κατὰ μικρὸν ποιναῖς τὴν ψυχὴν ἀποῤῥήξας ὥσπερ τι ζῶον δυσθανατοῦν, μηνὸς μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγονέναι δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ φανεὶς πολὺ καταδεέστερος αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. Πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ παρὰ τὴν τῶν πολεμούντων
C πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολὺν ἔχει λόγον. Ἕως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος ἔνδοθεν, ὃν φθάσας ἀνεῤῥίπισεν αὐθάδει γνώμῃ καὶ τολμηρᾷ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων κραταίωσιν ἦν, ἐῤῥώντο τῶν λόγων αἱ πράξεις οὐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν Ἀσίαν μικροῦ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην σὺν οὐκ ἀγεννεῖ τῷ φρονήματι μηδένα ἐμποδὼν εὑρηκὼς, ἀνὴρ ἅτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὁρμώμενος, βαναύσου δέ τινος καὶ ἀγυρτικῆς ὁμιλίας, ἐξῆπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἔρωτάς τινας καὶ γάμους οὐ σωφρονικοὺς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχείας ἀγόμενος καὶ αὐξανόμενος. Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντελείας δίδομεν καὶ
D ἄλλοις ἄλλως ἐννοεῖν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις βούλωνται ἐξακολουθεῖν. Πλὴν περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. Καὶ οἱ ἐκ Βύζης δὲ ἐφ' ἑτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, ὑφορώμενοι τὸν προεστῶτα κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πυθέσθαι τὰ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεποιηκότες τὸν Ἀναστάσιον ἤγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. Ταυτὰ[73] δὲ καὶ οὗτος [δέ τε] πεπονθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετήλλαξεν.

κ'. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπαντησάντων κατὰ Θρᾴκην πόλεις παράλιοι, τό τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ τοῦ τυράννου φρονῆσαι· τοσοῦτον

VARIÆ LECTIONES.

[72] ἀληθῶς βασιλεύς? [73] ταῦτα P.

ἄρα μῖσος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ πᾶσιν ἐνέφυ καὶ ἐξ ἄλλων μὲν ἴσως, πολλῷ δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ βούλεσθαι τὸν [76] κατὰ τῶν [P. 45] θείων εἰκόνων ἀναῤῥιπισθέντα καταλῦσαι. Πλὴν ταύταις πλησιάσας, τοῦ μὲν σεισμοῦ ἐπιγινομένου [77] καὶ τοῦ τείχους τοῦ Πανίου καταβληθέντος ἡ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὶ γέγονε τῷ Μιχαήλ· ἡ δ' Ἡράκλεια καὶ ὡς ἀντέχουσα, ὅμως τῶν ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν καταχυριευθεῖσα, ἁλίσκεται καὶ αὕτη ἀναιμωτὶ, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράννου ἀπαλλάττεται, πίστεις δεδωκυῖα τῷ βασιλεῖ.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμᾶν συμβεβηκότα τοιοῦτον ἔσχε τέλος ἐκ τῆς εἰρημένης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τροπαιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν κατ' ἤπειρον ἔρχεται πόλεων, οὐδὲν ἕτερον ἀπὸ στασιωτῶν ἐννοήσας ἢ ἐπὶ τῆς ἁμιλλητηρίου θέας ἐπὶ τούτῳ γεγενημένης ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένους ποιῆσαι διελθεῖν καὶ ὑπερορίους τοὺς αἰτιωτάτους γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς Γαζαρηνὸν τὸν Κολωνιάτην, ἀνθρώπους μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυλάττοντας τῷ Θωμᾷ, κατέχοντας δὲ τὸν μὲν τὴν Καβάλαν τοῦ Χοιρέα, τοῦ Γαζαρηνοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκεῖθεν ποιούντων καταδρομὰς, καὶ ληστρικῶς ζῶντάς τε καὶ τυραννικῶς, χρυσοβούλλιον ἐκπέμπει ὁ Μιχαὴλ, τιμὰς μεγάλας τὰς τῶν μαγίστρων καθυπισχνούμενος καὶ ἀμνηστίαν κακῶν, καὶ δῆλον τὸν τοῦ Θωμᾶ θάνατον τούτοις ποιῶν. Ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπεισεν ὁ ἀποσταλεὶς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθασσον κεκτημένους ψυχήν· ἑτέρους δέ τινας τῶν ὑποβεβηκότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν μεταθεὶς ἔπεισεν ἐξελθόντας [78] πρὸς τὰς συνήθεις λῃστείας ἀποκλεῖσαι τούτοις τὰς τῶν τειχῶν πύλας καὶ λόγου καταλελοιπέναι χωρίς. Ὅπερ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς εὗρον κεκλεισμένας τὰς πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανῦσαι ὁδὸν, τῷ φόβῳ βαλλόμενοι. Ζῶντες δὲ ὅμως ἁλόντες τῷ ξύλῳ ἐξήρτηνται καὶ τοῦ βίου ἔξωθεν γίνονται. Ἄξιον δὲ μηδὲ τοῦτο παραδραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρηνὸς προδέδοτο καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκέκλειστο. Ἄνδρα τινὰ ἄγροικον ὁ ἀποσταλεὶς δεξιωσάμενος φωνῆς ἐπιμελούμενον καὶ ταῖς ᾠδαῖς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς ἀνειμέναις ταύταις καὶ ἀγροικικαῖς, μέλος τι ἔπλεξεν πρὸς τὸν ἐκείνου οἰκονόμον ἔχον τὴν ἀναφοράν. Ἦν δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω· *Ἄκουσον, κῦρι οἰκονόμε, τί λέγει Γυβέριν· Ἐάν μοι δῷς τὴν Σανιάναν, μητροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισάρειαν* [P. 46] *σοι δώσω*. Τοῦτο πολλάκις ᾀδόμενον ἐν αἰσθήσει τοῦτον γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πεποίηκεν. Ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀναφορὰν, ἐξελθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἔκλεισεν κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἔξωθεν ἐγκατέλιπεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἡ πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ κατάληψις.

κα'. Οὐκ ἔμελλε δὲ ἄχρι τούτων ἡ φορὰ στήσεσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἠπείρων, Ἀσίας φαμὲν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ Κυρίου οἷόν τινος κεφαλῆς

A chaeli resistebant: tantum nimirum omnium animis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis, tum præcipue quod suscitatam adversus sacras imagines persecutionem sopire nolebat. Ubi tamen ad illas accessit, disjectis terræ motu Panii muris, nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit. Heraclea vero quanquam resistebat, a maritimis ipsa partibus expugnata, nulla civium strage capitur, dataque imperatori fide studere tyranno desinit.

Hic rerum Thomæ finis ex tali principio fuit; sicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit. In socios autem defectionis Thomæ nihil acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo in eam rem constituto manibus a tergo revinctis B eos circumduci, ac qui maximorum rei scelerum essent, exsilio solum vertere jussit.

Mox quoque ad Chœream, necnon ad Gazarenum Coloniatem, Thomæ quondam domesticos eique constanter servantes fidem (tenebat alter, 72 nempe Chœreas, præsidio Cabalam, alter, nempe Gazarenus, occupabat Sanianam; ex quibus præsidiis crebras illi excursiones habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) auream bullam, imperatorium scilicet diploma, mittit Michael, magistrorum honore præcipuo se illos evecturum pollicitus ac impunitatem daturum, Thomam jam exstinctum significans. Verum nuntius ab imperatore missus homines arrogantes ac præfracto C animo ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibusdam præsidiariorum sub illis merentibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut ad solitas populationes prædasque agendas egressis murorum portas claudant ac nec responso dignatos relinquant. Sicque adeo contigit. Illi clausas portas nacti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt. Vivi tamen capti eque ligno suspensi vita extruduntur. Neque vero omittendum reor, quo se modo habuerit Gazareni proditio, et ut sit muris exclusus. Michaelis legatus rusticum quemdam vocis modulantiam affectantem solutisque ac rusticano more compositis canticis sese oblectantem cum humaniter excepisset, carmen quoddam contexuit, quo Gazareni œconomum alloqueretur, cujus hic ad D verbum tenor. *Audi, domine œconome, quid dicat Gyberi. Si Sanianam dederis, faciam te metropolitam et Neocæsaream tibi concredam.* Dum hæc sæpius cantillat, œconomo mentem aperit, ut rem intelligat. Cum igitur sensum perspexisset ac quid verba illa designarent animadvertisset, 73 egresso quandoque Gazareno portas claudit et foris hominem relinquit. Hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipsis propemodum nubibus minitantia, et ut illa rursus a Michaele in fidem recepta sint.

21. Neque vero malorum vis atque impetus hoc cardine erat sistendus: sed cum duæ continentes, Asia scilicet et Europa, veluti caput et cauda divini

VARIÆ LECTIONES.

[76] deest διωγμὸν vel πόλεμον. Combef. [77] τῇ μὲν σεισμοῦ ἐπιγενομένου? ἐξελθόντων ?

numinis indignatione quanquam ipsi non intellexerant) cædibus, incendiis, terræ motibus, rapinis, civilium motuum injuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e cœlo, signis ex aere castigatæ fuissent, postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quamdam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. Verum corrigi non poterant qui Dei hominis effigiem colendam negavissent. Quo igitur tempore Thomas res novas moliri cœperat, rei fama in omnes late partes perlata Agareni occidui Iberiæ sinus incolæ, Oceano finitimi, quos jampridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate deesset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiæ ac meridionalem plagam : non enim tota bonis terræ dotibus pollet aut satis ferax est : occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squallidior est minusque **74** ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non sufficiens. Justa corporis mole præditis, ac quos necesse sit commeatus abundantia adolescere, non ejus penuria. Hi igitur ad Apochapsum gentis amerumnam accedentes rogabant, *Ut coloniam ipsis ducere liceret atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos necessariarum rerum inopia premeret.* Princeps statim magnis instructis navibus justisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad Orientis insulas, quæ nostræ ditionis erant, interim prædatum educit, tum subditis rem gratam præstiturus, quorum cupiditatem alienis opibus satiaret, tum adeo exploraturus num quæ fertili solo ac opimo insula occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. Postquam igitur ad multas insulas appulsus neminem sibi resistentem majoresve aut minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatæ præsidio erant, eo quod omnis classis earum præsidio constituta suppetias Thomæ adversus Cpolim adnavigarat), ingentique præda ex omnibus, ad quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam deprædatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bonitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque ubertatem fertilis esset : *En*, ait, *non est hæc alia quam terra fluens lacte et melle.* Ac tum quidem navibus omnis generis præda oneratis **75** domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. Exeunte porro hieme vereque ineunte, quadraginta navium classe bellicosis hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis spretis insulis, contendit. Jam ergo appulsus erat, et ad promontorium quod Characem vocant exscensum fecerat. Cum

A καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίεσαν, παιδευθέντων φόνοις, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἁρπαγαῖς, ἐμφυλίοις καταδρομαῖς, πόλεων ἀνελπίστοις μεταβολαῖς, σημείοις ἐξ οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς ταλαιπώροις νήσοις οἷόν τινα μέσην, ἵν' ὁλόσωμος εἴη ἡ πληγή, ἐπέδραμε τὰ δεινά. Ἀλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρνημένους μορφὴν προσκυνεῖν. Ὅθεν ἄρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἄρξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἠκούετο [77] πανταχοῦ, οἱ τὸν ἑσπέριον κόλπον τῆς Ἰβηρίας τῷ Ὠκεανῷ γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἱσπάνους τούτους ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος μετωνόμασεν), εἰς πλῆθος σωμάτων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλακότες, τὴν κατ' αὐτοὺς ἑσπέριον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐδαίμονα ὁρῶντες, καὶ λειπομένην μὲν
B τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ ἀφθονίας κατὰ πολύ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο [78] ἑῷον τῆς Ἰβηρίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἅπασα πρὸς πᾶσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτηδεία καὶ εὔφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἴρηται, αὐχμηρόν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς), καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρέφειν δυναμένης αὐτοὺς καὶ διοικεῖν ἄνδρας σώμασιν εὐμεγέθεσι χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορίᾳ ἀλλ' οὐκ ἐνδείᾳ αὐξανομένους [79], οὗτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχαψ τῷ ἑαυτῶν ἀμερμουμνῇ *ἀποικίαν τινὰ καὶ* γῆς *μετανάστασιν ᾔτουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει τε στενοχωρουμένοις καὶ ἀναγκαίων σπάνει πιεζομένοις.* Ὁ δὲ πλοῖά τινα ἐπισκευάσας μακρά, καὶ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν τούτων ἐμβιβάσας, ἐπὶ λῃστείαν τέως, λανθά-
C νουσαν ἔχων τὴν ἔννοιαν, τῶν πρὸς τῇ ἕῳ κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόντων ἐτράπετο, ὁμοῦ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων τούτους προσκορεννύς, ὁμοῦ δὲ κατασκεψόμενος [80] εἴ τις ἔστιν οὕτως εὔφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ εἰς μετοικίαν αὐτῶν. [P. 47] Ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαραταττόμενον μικρῷ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὕρισκεν (ἐχηροῦντο γὰρ πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοηθείας, ἄρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκβοηθουσῶν καὶ πλεουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὠφελείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκαρποῦτό τε καὶ ἐλάμβανεν, ἧκε καὶ πρὸς τοὺς Κρηταιεῖς, καὶ τούτους καταδραμὼν καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν καταμαθὼν τὴν τῆς γῆς ἀρετήν,
D καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν καὶ ἀγαθῶν εὔφορος ἀφθονίαν, *Τοῦτο*, ἔφη, γῆ *οὐκ ἄλλη ἢ ἡ ῥέουσα μέλι καὶ γάλα.* Καὶ τότε μὲν παντοίων γενόμενος ἀγαθῶν [81] ἀπῄει τὴν οἴκαδε, καὶ πάσῃ χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικὸν ἐξήρτυεν· ὡς δ' ὁ χειμὼν ἐτετελείωτο καὶ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, τεσσαράκοντα πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων καὶ ἐπιτήδειον ἄνεμον ἐπιτηρήσας τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων θέμενος εἰς οὐδέν. Ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ κατήγετό τε καὶ προσωρμίζετο. Ὡς δ' οὐδὲν οὔτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὔτε κατὰ τὴν ἀπόβασιν ἐφάνη τούτοις

VARIÆ LECTIONES.

[77] ἤκουστο margo Combef. [78] τοῦτο] τό? [79] αὐξωμένους P. [80] κατασκεψάμενος P. [81] τὸν στόλον ἐμπεπληκὼς ἀγαθῶν Cedrenus.

τῶν ἀπευκτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ A πρὸς ἁρπαγὰς εὐχερῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς τε καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπεραίνετο, τοὺς μὲν ἐπιτηδείους εἰς τὰς συνήθεις προνομὰς ἀπέστελλε δουλαγωγήσοντας τοὺς ἐχθρούς, αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἄρτι δὴ τοῦ πνεύματος ἐπακμάζοντος κἀκείνων ἅμα πορρωτέρω σταδίων δέκα ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν ἁπάσας κατέφλεξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. Τέως μὲν οὖν τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ ἐπαλινόστουν εὐθέως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνοντο καὶ εἰς λόγους ἦλθον νεωτερικούς. Ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἃ πάλαι ὠδίνοντο [82], ὡς *Αὐτοί τε τούτων ὑμεῖς* [83] *ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν ἀγαθήν, ἐμοί τε ταύτης οὐδετέρα κρείττων* B *νενόμισται, εἰς* [84] *ταύτην ἦλθον ὁδὸν ὑμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς ἐξ ὑμῶν ἀπαλλάττων ὀχλήσεως*. Ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμέμνηντο καὶ παίδων οὐκ ὠλιγώρουν, *Καὶ γυναῖκες*, ἔφη, *ὧδε ὑμέτεραι αἱ αἰχμαλωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μετὰ μικρὸν* [85] *ἐξ αὐτῶν*. Ὅθεν τοῖς τοιούτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβὼν τὴν ἐπωνυμίαν ὁ τόπος σώζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακάς τε τὰς προσηκούσας ποιούμενοι καὶ τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες.

κβ'. Χρόνος δὲ ἐῤῥύη πολὺς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλέα ἡ φήμη ἐδίδαξε. Καὶ δὴ τὸν πρωτοσπαθά- C ριον Φωτεινόν, [P. 48] πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θεοστέπτου Αὐγούστης τυγχάνοντα, στρατηγοῦντα δὲ τηνικαῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεβάλετο· ὃς ἐκεῖσε παραγενόμενος, καὶ τῶν μὲν γενόμενος θεατής, τῶν δὲ καὶ ἀκροατής, τρανότερον ἀνεδίδασκε τὸν Μιχαὴλ τὰ πραττόμενα, καὶ δύναμίν τινα ἠξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοβήσουσαν τοὺς ἐχθρούς. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ βασιλικοῦ ἱπποστασίου καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεύων ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Φωτεινοῦ· οἳ καὶ ἑνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἔστησαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρήσιμον τὸ τέλος ἐνέσκηψεν. Αὐτός τε γὰρ ὁ προῤῥηθεὶς Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μάχης εὐθὺς D τραυματίας πεσὼν καὶ σφαγῇ παραδοθεὶς τοὺς λοιποὺς οὐ νικᾷν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἡττημένους· καθ' ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρίῳ μόλις διασώζεται πρὸς τὴν Δίαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν πραχθέντων αὐτάγγελος γίνεται. Ἀλλ' οὗτος μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἦγετο παρὰ τοῦ βασιλέως ἀεί, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίδα αὖθις τῆς Κρήτης ἀλλάσσεται.

κγ'. Τοῖς δ' Ἱσπανίοις ἔτι πως ἐν ταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἀνήρ τις ἐκ τῶν ὀρέων τῆς νήσου ἐπικαταβὰς μονάστης ἄλλον ἔφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδειότερον πρός τε πολίσματος κτίσιν καὶ

autem nec in appulsione nec exscensione triste aliquid accidisset, jamque libere prædas agerent ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consilii ratio. Viros idoneos ex more populatum mittit prædamque acturos; ipse cum reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia, processerant, vento etiam invalescente, injecto igne omnes ad unam naves incendit. Quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus omnis exercitus tum illico ad castra reverti cœpit, tum ferocius ejus tanti facinoris rationem reposcere. Ad quos dux: *Factum est*, inquit, *quod vos pridem parturiebatis. Vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui coloniam ac terram bonam quæsieritis. Ad me quod attinet, hac præstantiorem nullam existimavi. Hocque adeo iter suscepi, ut et vobis bona pararem et vestræ me interpellationis molestia liberarem*. Cum autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, respondit Apochapsus, *In promptu sunt uxores, mulieres captivæ, et quos* **76** *ex illis brevi suscepturi estis liberos.* His itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque jacientes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernoctabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes.

22. Non longum fluxerat tempus, cum omnis ejus molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. Is itaque Photino protospathario, felicis recordationis Zeos a Deo coronatæ Augustæ proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. Quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quæ gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profligandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum ingenti exercitu et apparatu Photino duci imperator suppetias mittit. Conjunctis illi viribus adversus Agarenos bellum instruunt; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. Quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens atque jugulatus reliquis non victoriæ durandique fortiter certaminis, sed fugæ ac cladis auctor fuit. Eaque fuga Photinus conscensa celoce, **77** ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptæ nuntius exstitit. Imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta Siciliæ cum imperio illum præesse jussit.

23. Porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulæ montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruantur annona ac tuti con-

VARIÆ LECTIONES.

[82] ὠδύνοντο II. [83] ὑμεῖς] αἴτιοι ὑμεῖς? [84] εἰς] ὥστε εἰς? [85] μακρὸν?

sistant. Tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita exstat: ejusque tunc præses Apochapsus fuit. Inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. Ipsius Cretæ urbes novem supra viginti ipsi atque pedites cepere. Ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illæsaque mansit verbo quidem subjecta, quæ tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. Tunc sane et Cyrillus Gortynæ episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi victima innocens jugulatus est; cujus et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariæ, ad Deum clamat, nihil mutatus perseverans. Ex ejus sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. Exstant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurium, qui tum pro Christo martyrium **78** sumpserunt, tum inclytorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. Sic ergo et per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublati sunt.

24. Cæterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad Deum converti recteque factis placabilem eum ac propitium reddere oporteret, secus, velut a se ipso non Dei nutu salutem consecutus, contra ac publica jura legesque habeant, vitæ suæ rationes instituit. Proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum senatu agit ut se ad nuptiarum fœdera iterum inducant, nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem præstiterit. *Ostendant non posse imperatorem cælibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant.* Ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit, quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. Ac primum chirographo subditos obstringit, fidemque exigit, ea se præstituros quæ nec fiant nec esse unquam possint, ejus futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, dominam habituros. Adeo non in hoc modo ævo sed post suam quoque mortem se imperaturum **79** existimabat, cum ex Deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; *Per quem reges regnant et tyranni tenent terram* [d]. Cæterum morem gerit illi senatusconsulto, unus ipse omnis terræ dominans; quique castitatis propositum ini-

A τῆς λοιπῆς διαρκείας καὶ ἐπικρατείας αὐτῶν. Καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τούτοις ἐπέδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἔκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγεγόνει αὐτῆς. Ἐκ ταύτης οὖν οἱόν τινος ἐξ ἀκροπόλεως ὁρμώμενοι πᾶσάν τε ταύτην τὴν νῆσον κατέτρεχον καί τινας τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοὺς τοὺς οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. Καὶ πόλεις δὲ Κρήτης ἐννέα πρὸς ταῖς εἴκοσιν εὔζωνοί τε καὶ πεζοὶ ᾐχμαλώτευσαν, μιᾶς ἔκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀναλώτου καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν Χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώβητον. Τότε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ τούτοις εἰς ἄρνησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίαστο· οὗ B καὶ τὸ αἷμα βοᾷ μένον ὡς τοῦ Ἄβελ ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναλλοίωτον· καὶ μύρον μὲν ἐκεῖθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγοις τισὶν ἐναποματτόμενον, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιῶσαι οὐ πρόσεστιν. Προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγήγερται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. [P. 49] Τοιούτῳ γοῦν τρόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀνηρπάσθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταιεῖς.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ ὀψὲ καὶ μόλις τοὺς περικυκλοῦντας τοῦτον ἐχθροὺς καὶ περικτυποῦντας ὁ Μιχαὴλ ἀπεσείσατο, δέον πρὸς Θεὸν τραπέσθαι καὶ τοῦτον ἐξευμενίσασθαι, ἵλεω διὰ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τοὐναντίον C ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ βούλονται, ὡς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθείς, ἔπραττέ τε καὶ ἐπεπολίτευτο. Τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὡς πένθος ἄληστον ἔχει αὐτῆς, τὴν σύγκλητον ἐποίει διά τινων μηνυμάτων κρυφίων καὶ μυστικῶν αἱρήσασθαι τοῦτον πεῖσαι γυναικὶ αὖθις ζευχθῆναι, καὶ οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανάστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς· *Οὐ γάρ ἐστιν οἷον γυναικὸς ἄνευ φάσκειν βασιλέα τε ζῆν καὶ τὰς ἡμετέρας στερεῖσθαι γαμετὰς Δεσποίνης καὶ βασιλίδος.* Ἐπέπειστο γοῦν ὀψὲ διὰ τῶν ἐπιπλάστων λόγων, οὓς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· καὶ πρῶτον μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τῶν μήτε ὄντων μήτε ἐσομένων πᾶσαν ἀπῄτει χεῖρα, ὡς D αὐτήν τε τὴν ἐσομένην αὐτῷ γαμετὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἔκγονα ὑπερασπίζειν καὶ ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ μὴ παύσαιντο θάνατον, ἀλλὰ κἀκείνην τε μετ'[88] ἐκείνους βασιλείας ἔχοιεν καὶ δέσποιναν, ὡς εἰκός. Οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκεῖνον ἀλλὰ καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ᾤετο κατακρατήσειν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ Θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χειρί, *Δι' ὃν βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς.* Πλὴν ὑπέκυπτεν ὁ πάσης κυριεύων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, καὶ συνάψεσθαι ἄκων ἠνείχετο ὁ σώφρονα βίον ἀνῃρημένος. Ἤγετο οὖν πρὸς γάμον

[d] Prov. VIII, 15.

VARIÆ LECTIONES.

[88] μετ'] καὶ?

ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναῖκά τινα πάλαι τὸν κό- τὰ αὐτοῦ ἀποστέρξασαν, Χριστῷ δὲ νυμ- ι καὶ ἀσκήσεσιν ἐκ παιδὸς κατὰ τὴν ἐν ρ νήσῳ μονὴν σχολάσασαν καὶ προσανέχου- θεῷ· Εὐφροσύνη ταύτης ἡ κλῆσις, καὶ πα- μνύνετο Κωνσταντίνου εἶναι, δικαίᾳ κρίσει ωσιν ὑπομεμενηκότος παρὰ μητρός. Ταῦτα ἔραινεν, καὶ ἵλεω δι' αὐτῶν οὐ μόνον οὐκ ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

αἰκατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων αινομένων αὖθις ἐπαποστέλλει στρατόν· ς ὄνομα τῷ στρατηγέτῃ, ὃς τηνικαῦτα τὴν ιῤῥαιωτῶν διέπων στρατηγίδα, ἑβδομήκοντα ρεις τῶν ὑφ' ἑαυτῷ καὶ πάντων τῶν θεμα- δῶν, βρέμων ἅμα καὶ πολλῷ [P. 50] φρο- ταρενέβαλεν [87]. Καὶ ἐπείπερ οὐδ' ἐκείνοις ποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς μάχην χωρεῖν τὴν τὰς δυνάμεις καὶ γενναιότητας ἐπιδειξομένην ρ εἶσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὴ εὐ- συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἑκάτεροι κατὰ τὸν ωρήσαντες ἄρτι δὴ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας ; ἐφαπλοῦντος [88], οὐδέτεροι μὲν ἄχρι μεσού- ας ἐνέκλινον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ τες οἱ Κρηταιεῖς ἤδη τοῦ ἡλίου κλίναντος ι πρὸς φυγήν, τότε δὴ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αν, πλείους δὲ τὰ ὅπλα ῥίψαντας αἰχμ- ἔλαβον, ἐκ ποδὸς ἑπόμενοι. Τάχα δ' ἂν σπου- ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθημερὸν, εἰ μὴ νὺξ ἤδη η ἀνέστρεψεν [89] ὡς τὰ πράγματα καὶ ἀνά- τούτοις ζητοῦσι φόνον ἀλλ' οὐ σωτηρίαν ι. Οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ πάν- ον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλ- πρὸς πότους καὶ τρυφὰς, ὡς ἐν οἰκείᾳ ἀλλ' λλοτρίᾳ διάγοντες, ἐξεβάκχευον, μήτε τινὸς μήτ' ἄλλης σωτηρίας τῆς κατὰ τὸν πολε- μον γινομένης φροντίσαντες, ὕπνου δὲ μόνου τὰ πάντα ῥᾳδίως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολ- ἀμελείας τε καὶ ῥᾳστώνης. Ὅθεν περὶ μέσας πεὶ διὰ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπο- υπνοῦντες οἱ Κρηταιεῖς ὕπνῳ καὶ οἴνῳ καθ- τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον, ἐξελθόντες μαχαίρᾳ πάντας ἀπώλεσαν, ὡς έλον, τὸ δὴ λεγόμενον, ὑποστρέψαι καὶ ἐκεῖ- ωθῆναι, ἢ μόνον τὸν στρατηγὸν ἐμπορικοῦ ι πλοίου καὶ τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. Πλὴν καὶ πεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡγεμὼν ἀνα- ιὲν οὐχ εὕρισκε φεύγειν δὲ διήκουεν, ὁλκάσι εθ' ἡγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οἳ καὶ όντες τοῦτον ἐν Κῷ ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες ῆναι ἐποίησαν. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν μάχην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολ- γκόντα Ῥωμαίοις συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἥττης κείνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτε κρατήσασαν καὶ

A isset, invitum simulans in nuptias consentit. Ducit vero non quamlibet feminam, sed quæ olim sæculo ac sæculi rebus nuntium remisisset, Christoque desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio quod iu Principe (sic dicta) insula situm est, exercitata ac Deo addicta esset. Euphrosynæ illi nomen erat. Clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa juste matre ulciscente luminibus cæcatus fuerat. Hoc ille facinore non modo non placavit divinum Numen, quin potius ejus in se Romanamque rempublicam graviorem iram provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Saracenos Cretam obtinentes ac diripientes Cratero duce emittit. Is cum Cibyræotarum tunc præfectum ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque B provinciarum ac insularum assumptis, ferox admodum ac minitabundus Cretam applicuit. Cumque nec Agarenis pugnæ alea subterfugienda videretur, sed committendum prælium, quo suas illi vires ac bellicam fortitudinem experirentur (singulari enim illi fortitudinis laude inter suos claret), animose utrinque pugnatur. A prima luce ad meridiem usque neutra inclinata acies, sed strenue utrique pugnantes egregium **80** militaris peritiæ ac fortitudinis specimen exhibebant. Postremo vergente ad vesperam die superati Cretenses fugam faciunt. Eorum multi in pugna cæsi, plures abjectis armis a Romanis persequentibus capti. Ac forte accelerato negotio majorique dili- C gentia ipsam ea die urbem cepissent, nisi nox ingruens res in diversum mutasset, et Romanis quietem captantibus non salutem peperisset sed interitum stragemque. Hi enim tanquam victoriæ securi, speque fulti fore ut universos, qui pauci remanserant, die crastino facili negotio in potestatem redigerent, perinde ac si domi, non in hostico agerent, potationibus et luxuria noctem transigebant. Excubiarum seu aliorum quibus in bello saluti cautum videatur nulla eis ratio; somnum duntaxat et quietem omniaque facile evertentem socordiam et mollitiem cogitabant. Cretenses itaque (quippe suarum rerum anxii) vigiles, cum Romana castra vino somnoque depressa a suis excubitoribus didicissent, ad mediam circiter noctem confestim D impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut ne nuntium quidem (quod adagii est) reversus sit aut cladi superstes exstiterit. Unus dux Craterus mercatorio usus navigio salutem expedivit. Verum hunc quoque Agarenorum dux diu multumque quæsitum, nec usquam inventum, cum fuga evasisse audisset, naves præfectosque mittit qui hominem quærant ac insequantur. Hi in Co insula eum asseculi in **81** crucem agentes sustulerunt. Hicque adeo belli illius atque prælii eventus fuit, unde ingens rei Romanæ creata calamitas, non ob eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod

VARIÆ LECTIONES.

[87] ... συνέλαβεν P. [88] ὑφαπλῶντος P. [89] ἀνέστρεψεν Cedrenus : P enim ἀντέστρεψεν.

etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra duraverit; quæ cum ibi aliisque locis semper exscindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

26. Secundum hæc vir quidam rei militaris apprime gnarus prudentiæque ac sagacitatis laudis non expers, cognomento Oorypbas, imperatoris jussu exercitum cogit, Quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. Is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens, partimque locatis insidiis partim prælio congressus, Agarenos in eis internecione delevit ac sustulit. *Hanc vero, de qua nobis sermo est* (id est Cretam) *ad nos, ut videtur, lue hac liberandam transmisit. Quæ porro illam spectant, omnino curabit Deus: sed et nobis curæ erit, quorum animos ejus vindicandæ sollicitudo diu noctuque divexat ac conficit.*

27. Eodem tempore Euphemius quidam in Sicilia tribunus virginis cujusdam in cœnobio agentis, olimque in eo suscepto religiosæ institutionis habitu merentis, amore corripitur, explendæque libidinis ingenti desiderio copulatis cum ea nuptiis accenditur. Quod vero exemplum baud procul erat, rem ejusmodi nihil vetans aut ab eo deterrens, ipse **82** nimirum Michael (nam et ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e monasterio raptam invitam ad se subducit. Adeunt itaque Michaelem virginis germani, gestumque scelus expostulant. Tum imperator Siciliæ prætori mandat, *siquidem verum eos crimen detulisse compererit, legis in eum rigore Euphemio nasum abscindat.* Euphemius vero ubi rescivit, secumque jure agendum reputans ac imperatoris iram reformidans, ascitis in conjurationem tum ei militantium manu tum nonnullis aliis tribunis, prætorem in hoc venientem ut pœnas ab eo reposceret, fuga delusit, atque ad Africæ ameramnunem confugit, pollicitus omnem se illi Siciliam subjecturum ac grande tributum soluturum, si modo is ei imperiales infulas nomenque deferret nonnullasque copias belli subsidio subministraret. Facit ille, ac Romanorum imperatorem acclamat; numerosoque assignato exercitu illius ipsius opera Siciliæ compos efficitur; nec illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi adjuverunt suamque pariter operam ad regionis illius defectionem contulerunt. Hæc clarissime uberiusque exsecutus Theognostus historia quam tunc edidit, venitque in manus nostras; is scilicet qui de orthographia librum conscripsit ex qua possit, singula plenius discere cui libuerit. Cæterum Euphemius haud ita post defectionis mercedem suæque præmium improbitatis capite cæsus recipit. Regio namque habitu cum et Syracusas lustraret, longiusque a stipatoribus suis, quantum **83** fere est jactus sagittæ, prævolans ad urbem accessisset, tyrannique ac regio fastu alloquendo cives demulce-

A διαμείνασαν πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκεῖσε καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἀποτεμνομένην ἀεὶ, ἀναθάλλουσαν δὲ ἀλλαχοῦ.

κς'. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήρ τις στρατιωτικῆς πείρας, πρὸς δὲ καὶ φροντίσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ ἄμοιρος, οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὠορύφας, στρατόν τινα ἀθροίσας τὸν [P. 51] τεσσαρακοντάριον τότε καλούμενον βασιλικῆς ἐκ προστάξεως, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίνων, τάς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγιστοι ἐφέροντο, κατατρέχων, καὶ τοῖς μὲν λόχους ἐπάγων, τοῖς δὲ καὶ φανερῶς πολεμῶν, ἐξωλόθρευσέ τε καὶ ἀπωλείᾳ παρέδωκεν· *Ταύτην*[**] *δὲ, ὡς ἔοικεν, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς Θεῷ πάντως μελήσει, μελήσει* B *δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὴν ψυχὴν δαπανῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς.*

κζ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφήμιός τις κατὰ τὴν Σικελίαν τουρμάρχης τελῶν παρθένου τινὸς ἤρα ἀσκητηρίοις ἐνδιαιτωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν ἔκπαλαι ἀναλαβούσης σχῆμα, καὶ διὰ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκπληρῶσαι, τὴν παρθένον λαβὼν πως εἰς γαμετήν. Ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πόρρωθεν εἶχεν οὐ κωλῦον οὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὴ τὸν Μιχαὴλ (καὶ γὰρ, ὡς εἴρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν), ἀφαρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκητηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ὑπηγάγετο. Ταύτης οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίασι, τὰ τοῦ δράματος C διηγούμενοι. Ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, *Εἰ οὕτως φωράσοι ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ῥῖνα τοῦ τετολμηκότος Εὐφημίου ἀποτεμεῖν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν.* Καὶ ὁ Εὐφήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπειλὴν, συνωμότας λαβὼν τούτους τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καί τινας τῶν συντουρμαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παραγινόμενον παρελαύνει ἐκεῖθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικῆς ἀποδιδράσκει ἀμεραμνουνῆ, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιῆσαι καθυποσχόμενος καὶ διδόναι φόρους πολλοὺς, εἰ μόνον ἀναγορεύσει τοῦτον βασιλέα καί τινα παράσχοι βοήθειαν. Ἀναγορεύει γοῦν τοῦτον βασιλέα Ῥωμαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλὴν, καὶ τῆς Σικελίας ἐγκρατὴς γίνεται, παρ' αὐτοῦ τούτου λαβὼν αὐτὴν, D οὐ τούτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἑτέρων συνδρόμων γενομένων ἐπὶ τῇ τοιούτων ἀπωλείᾳ τόπων. Δηλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτερον ἡ τότε γραφεῖσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφότι καὶ εἰς χεῖρας ἐλθοῦσα ἡμῶν, ἣν ὁ βουλόμενος μεταχειριζόμενος τὰ καθ' ἕκαστον ἀναδιδαχθήσεται. Πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' οὐ πολὺ ἆθλον τῆς ἀποστασίας καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει τὴν τῆς ἑαυτοῦ στέρησιν κεφαλῆς. Σχῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὸν ἀπῄει καὶ κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἄποθεν γενόμενος τῆς ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς [P. 52] τε καὶ βασιλικῶς. Τοῦτον ὡς προσερ-

VARIÆ LECTIONES.

[**] ταύτην. — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogenneti verba, ut videtur. Goar.

ον ἔγνωσαν δύο τινὲς ἀδελφοί, γενόμενοι σύμ- A
καὶ ταυτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ
ικῶς, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν ἀπονέ-
ς. Ὡς δ' Εὐφήμιος τήν τε παρ' αὐτῶν ἀναγό-
ν ἀσπαστῶς ἐδέξατο καὶ τῶν ἄλλων κατήκουεν
ν, προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως ἀποδώσων
σπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
ι προσερείσας τῷ στόματι ταῖς θριξὶ μὲν
εται ἰσχυρῶς πρὸς ἑτέρου τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ
ῦ ἑτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλήν. Καὶ ὁ μὲν
μιος τοιούτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

. Οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε
καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοβαρδίας ἐγένοντο
ιτεῖς, πᾶσαν κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες
σκηνοῦντες ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ ἐν μακαρίᾳ
ήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν B
είνου δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας
καὶ ἔτη τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατὴς
τὸν βίον κατέλυσε, τῷ δυσουρίας νοσήματι
, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρχήν, μήτε
ρὸς Θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
αυτοῦ μορφὴν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα
υνεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
ρῶν Μεθόδιόν τε καὶ Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρή-
, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπαυξήσας ἀκατάλ-
ν πόλεμον, τά τε κατὰ Θωμᾶν καὶ τῶν Κρη-
ν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρίκων διὰ
υτοῦ κακίαν ἀποστείλαντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ
ᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη
ασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιόρυθμοί τε
τοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ ἀοιδί- C
βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίοις
ετάγησαν. Πεπλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ
ιὸς, λέγων οὕτω·

χὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονί,
ὰν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
γλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

η δὲ ὁ τούτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων
τόλων, ἐν τῷ ἡρῴῳ Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι
νῳ Θετταλικῇ.

ret, sic accedentem duo quidam fratres conspicati pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice adeunt, convenienti pro majestate honore eum prosequentes. Euphemius eorum lubens salutationem admittit, exque aliis eosdem titulos audit. Tum viros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes redditurus. Ergo cum caput inclinans alterius fratrum ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum valide tenet, alter ab humeris caput amputat. Ac quidem Euphemius tali mortis genere fatis concessit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia solum sed et Calabria et Longobardia potiti sunt, omnem eam regionem incursantes ac populantes, ad usque tempora felicis recordationis Basilii imperatoris illic constitutis sedibus. Hæc enimvero illius declarabit historia. Michael autem cum annos novem menses octo imperium tenuisset, urinæ difficultate ex renum passione orta exstinctus est, cum nec infensissimum in Deum odium posuisset (ea scilicet ratione, quod ejus qui pro nobis carnem assumpsit effigiem adorare nollet; quin potius illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque, de quibus in superioribus sermo habitus est), Agarenorum quoque implacabile bellum auxisset; ac Deus ob ejus nequitiam et Thomæ rebellionem et Cretensium atque **84** Africanorum, de quibus jam dictum est, Saracenorum bellum immisisset. Sed et omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio defecit, suique omnes juris ac sibi capita exstiterunt, quoadusque inclytus ille Basilius imperium regendum suscepit: tunc enim Romanæ facti sunt ditionis. Impletum vero est quod de illo ferebatur oraculum, in hanc sententiam.

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Linguæ imperitæ, et auri cupientissimus.

Cadaver ejus repositum in Justiniani monumento, ad ædem Apostolorum in arca ex marmore viridi Thessalico.

ΛΟΓΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

—

LIBER III.

THEOPHILI MICHAELIS FILII IMPERIUM.

—

53] α'. Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ D
ύσαντι ἐννέα ἔτεσιν πρὸς μησὶν ὀκτὼ ἐν τῷ πρὸ
ι βιβλίῳ δεδήλωται· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἤδη Θεόφι-
νδρὸς ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καὶ
είαν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ὀγδόης
ιῶνος διεδέξατο, λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης
ρ ἔμπυρος ἐραστὴς καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ

1. Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus octo, quibus rerum potitus est, superiori libro a nobis exposita sunt. Ejus autem filius Theophilus, virilem jam ætatem ingressus, paternum imperium suscepit mense Octobri, indictione 8. Is ferventissimum quidem justitiæ studium præ se **85** ferebat, legumque civilium sedulus observator videri voluit:

revera tamen simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum præstare ac nulli contra se aliquid moliendi ansam ullam præbere satagebat. Veritus ergo quod impendebat periculum, conjuratos omnes, qui imperium patri detulerant Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque delere. Idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona consecuti essent, quippe honores ullos aut magistratus obtinerent, ad Magnauram convenniant. Convenerunt omnes, nec qui imperium contemnere auderet ullus fuit. Tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tenebris tecta mentis sævitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit. *Voluit,* inquit, *valdeque expetiit, vos, plebs mea et hæreditas, inclitæ memoriæ pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipiscendo imperio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis atque præmiis munerari. Quoniam tamen citius quam illi constitutum erat vivis excessit, et ante tempus animo conceptum, eum fugit occasio : ne plerisque ingratus videatur, me non modo ejus quod ornavit imperii successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. Singuli igitur e medio exeuntes sese nobis ostendant.* His sermonibus fraudem sibi fieri passi deceptique miseri seipsos singuli prodidere cunctisque **86** manifestos facere. Mox itaque præfectum leges civiles exsequi jubet. *Age tu,* inquiens, *pro eorum vitæ rationibus vicem illis redde, quod non solum non timuerint Deum, ut humano cruore dextram fœdarent, sed et unctum Domini imperatorem miseri sustulerint.* Hæc locutus conventum illum primum utique et admirandum dimisit ; quem si quis laudaverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem animique mansuetudinem prope accessurus sit. Ac illos quidem per hunc modum e medio sustulit. Illud sane his laude dignum honestumque adjecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in monasterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. Fuit illa quam Michaelis alteram conjugem tradidit a nobis contexta historia ; nec quæ inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. Cur vero non attulerunt ? Quod non spe in Deo collocata uxorem duxerat (alioqui legitimo toro copulandam duxisset, non quæ jam Christo se voto obstrinxisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, et quæ a Deo omnes procul abduxere.

A νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβής· τῇ δ' ἀληθείᾳ ἔξωθεν ἑαυτὸν τῶν ἐπιβουλευόντων διατηρῶν, ὡς ἂν μή τις κατ' αὐτοῦ τι νεανιεύσηται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. Τὸν ἐπηρτημένον οὖν κίνδυνον ὑφορῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ συνωμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχηκότας, κατὰ τοῦ Λέοντος δὲ ἐπαναστάντας, ἅπαντας ἔγνω ὀλέθρῳ παραδοῦναί τε καὶ σφαγῇ[91]. Ὅθεν δόγμα ἐξέθετο ἅπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ἀπολαύοντας φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς οἱασοῦν, κατὰ τὴν Μαγναῦραν συναθροισθῆναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγεγόνει καὶ τοῦ προστάγματος[92] οὐδεὶς ἐτόλμα καταφρονεῖν, [P. 54] τὴν τῆς ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηριωδίαν, ἠρέμα πως καὶ πραείᾳ φωνῇ οὕτω πως ἔλεξεν ἐν βραχεῖ, ὡς *Ἐβούλετο μὲν καὶ δι'* B *ἐπιθυμίας εἶχεν, ὁ λαὸς καὶ κλῆρος ἐμός, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς βασιλείας ὑπερμαχήσαντας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἄγαν πατὴρ πολλῶν μὲν τιμῶν, πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν ἑτέρων καταξιῶσαί τε καὶ γερῶν· ἀλλ' ἐπεὶ ἔφθασεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι θᾶττον ἢ εἶχε βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἔξω γέγονε τοῦ καιροῦ, ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας μόνον διάδοχον ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιούτου καλοῦ τούτοις ὑπόχρεων ἐγκατέλιπεν. Διὸ ἕκαστος ἐκ μέσου ἀγόμενος δεικνύτω ἡμῖν ἑαυτόν.* Τούτοις ὑποκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν νοῦν ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνου καὶ πᾶσιν ὡρᾶτο κατάδηλος. Εὐθὺς οὖν νόμῳ τῷ πο- C λιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὕπαρχον ἐγκελεύεται, καί, *Ἄγε δή,* φησίν, *ὦ οὗτος, τούτους κατ' ἀξίαν τῶν βεβιωμένων ἀμείβου, οὐ μόνον οἷς οὐκ ἔδεισαν τὸ θεῖον, αἵματι ἀνθρωπίνῳ μιάναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ Χριστὸν Κυρίου βασιλέα ἀνελόντες οἱ ἄθλιοι.* Τούτοις διέλυσε τὸν σύλλογον ἐκεῖνον τὸν πρῶτον δή πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἴπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο[93] ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' εἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ πραείας ψυχῆς. Καὶ τούτους μὲν οὕτως πως ἐξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προσεπιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκεῖνό γε καὶ καλόν, τὸ ἀπελάσαι καὶ πρὸς τὴν ἐν ᾗ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μονὴν Εὐφροσύνην τὴν ἑαυτοῦ μητριὰν ποιῆσαι παλινοστῆσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμετὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων D ἐκεῖσε χειρογράφων καὶ ὅρκων πολλῶν, οὐχ ὁσίως πραχθέντων γε καὶ γενομένων, ὠφελησάντων οὐδέν. Τί δήποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ Κυρίου πεποιθὼς ἠγάγετο γαμετὴν (ἢ γὰρ ἂν ἔννομόν τινα, ἀλλ' οὐ τὴν ἤδη συνταξαμένην ἠγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ ἑαυτοῦ θρασύτητι καὶ τοῖς ὅρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσί τε καὶ Θεοῦ πάντας πόῤῥωθεν ἀποπέμψασι.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. Ad sequentia quod attinet justitiæ severus cultor exstitit, cunctisque malis sui terrorem, bonis admirationem injecit, his quidem, quod malis infestus justusque erat, illis, quod gravem atque austerum præferebat. Sed **87** non potuit omnibus vitiis carere. Quamobrem fidei quidem in

β'. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τούτου τοιαῦτα· τὰ δ' ἑξῆς ἀντεποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ θαυμαστὸς ἀγαθοῖς, τοῖς μὲν ὅτι μισοπόνηρός τε καὶ δίκαιος, τοῖς δ' ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός. Πλὴν οὐχ ἦν τοῦτον πάντων καθαρεύειν τῶν πονηρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἴχετο μὲν τῆς ἐπὶ Θεὸν καὶ τὴν τούτου πάναγνον μητέρα, ὡς ἔλεγε,

VARIÆ LECTIONES.

[91] σκαφῇ P. [92] πράγματος P. [93] ἔλοιτο?

χετο δὲ καὶ τῆς πατροπαραδότου μιαρᾶς A
μάχων αἱρέσεως, καὶ ταύτῃ γε δὴ τὸν
55] καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττέ τε καὶ
ἐδίδου κακώσεσι, πάντα τὸν τῆς βασι-
ὶ χρόνον ἠρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς
πολέμοις ἀνδραγαθίας καταλλήλως ἐλάμ-
ἡττητό τε ἀεὶ καὶ οὐ κατὰ βασιλέα ὑπ-

ροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν
πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πίστεώς τε
ίας, ἀπῄει ἔφιππος διὰ τῆς κατὰ τὴν
είας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρ-
ναὸν ἑκάστῃ ἑβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυ-
απεμπόμενος. Ἀπῄει δὲ πᾶσι μέν, πρὸ B
τοῖς ἀδικουμένοις διδοὺς ἑαυτόν, ὡς ἂν
ὐτῶν ἐκτραγῳδεῖν ἀδικήματα καὶ μὴ
ν κακοποιῶν κωλύοιντο ὑφορωμένων τὴν
ἕτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος
οιτο τῶν ὠνίων· ὅθεν ἑκάστου [94] τῶν
ἴνων ὅσου πωλεῖται κατὰ τὴν ἀγορὰν
ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν
καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἑνὶ τοῦτο εἴδει ἀλλὰ
τῷ τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' οὖν
εἴτ' οὖν καὶ πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περι-
εἰς ἀμφίασιν τελοῦντι, καὶ πᾶσιν ἁπλῶς
τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῶν βουλομένων
Διά τοι τοῦτο οὐδὲ ῥᾳδίως ἂν εἶδέν τις
λυθότα εἰς πρόκενσον, πολλὴν ἐνδεικνύ- C
δὴν πρὸς τὰ κοινά τε καὶ ἐπιμέλειαν νῦν
ηρίοις, νῦν δέ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς
ῆς ἑβδομάδος.

ἐπεί τινα τῶν ὀφθαλμῶν ἑστίασιν τὰ
πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς
ῦσι τοὺς βασιλεῖς, τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν
ίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων οὗτος
ν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακά, ἔνθα πρότερον
οὔσης συνέβη βασιλικὸν ἀποπνιγῆναι
δείσους ἐργασάμενος, ἐκεῖθεν τὸ λεῖπον
καὶ ἑαυτὸν ἔτερπε τούτοις καὶ ἐψυχ-
ς τὸ εἰκός. Καί ποτε τούτου ἐκεῖσε ἐνδια-
εἴτε δὴ καὶ δειπνοῦντος, ὡς λόγος, συνέβη
μυριοφόρον ἐξ οὐρίας πλέουσαν ἀναπε-
δὴ τοῖς ἱστίοις τῷ μεγέθει τὸν λιμένα [95] D
αι καὶ τὸν βασιλέα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν.
ῦν αὐτίκα τίνος τε ἡ ὁλκὰς εἴη καὶ ὅ τι
ἐδωδίμων. Ὡς δὲ τῆς Αὐγούστης ἤκουσεν
τοῦτο οὐχ ἦν, τότε μὲν ἐφησυχάσαι λέ-
διαπέμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἧς εἰώθει
τὰ τὰς Βλαχέρνας ἰέναι. Ἐπεὶ δ' ἥ τε
ρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὅρμος δῆλος ὑπῆρχε
ἀναμαθόντι διά τινος, τῆς εἰς τὸ πλοῖον
ἐπήρχετο ὁδοῦ· ἦν δὲ κατὰ τὸν Βόσπορον.
ὶ ἐπείπερ παραγενόμενος παρὰ τὴν πρύ-
τῆς νεὼς ἀκολουθούσης τῆς τάξεως, ἠρώτα
ητον οὐχ ἅπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ δὶς καὶ

Deum inque ejus castissimam matrem, uti aiebat, sancte adhærebat : sed et impuræ venerabiles imagines impugnantium hæresi a majoribus acceptæ addictus erat, eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem variique generis malis afflixit, nec quandiu imperii habenas moderatus est, quiete eam agere permisit. Unde etiam congruentem hanc a Deo mercedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis ediderit, sed victus semper, nec ut decet imperatorem exque majestate domum redierit.

3. Qui ergo studiosus justitiæ esset, ergaque sanctam Dei Matrem fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica stipante satellitio ad divinam Blachernensem ædem equo procedebat. Hujus autem pompæ ea ratio erat, ut se omnibus, iis maxime qui ulla injuria afficerentur, ipsorum auditurus querelas, in conspectum daret, nec ullus maleficus pœnam ab eo irrogandam timens accessum prohiberet. Simul etiam ut per forum equitans res venales inspiceret. Omnium itaque in foro venalium pretium exquirebat ; neque vero obiter rem præstabat, sed operose admodum ac morose, nec in uno duntaxat mercium genere, sed in omnibus esculentis sive etiam potulentis, vestibus item ac operimentis ; quidquid denique in fore mercium prostabat. Quamobrem vix unquam solemni imperatorum more pompa procedere **88** visus est, qui procurandæ reipublicæ magnam diligentiam ac curam haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis, uti dictum est, in publicum procedens.

4. Unde quia suburbana quædam aspectu jucunda atque amœna haud raro principum animos ad se pelliciunt, ipse muros palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi prius cum lacus esset, imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quærebat, seque his, ut par est, oblectabat. Illic quandoque versante Theophilo, sive etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quamdam onerariam prægrandem pansis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtegere ac imperatorem in stuporem agere. Percontabatur igitur statim, cujusnam illa esset quidve annonarum adveheret. Ubi porro Augustæ esse audivit, resque notior erat quam ut latere posset, tunc quidem siluisse aiunt, diemque exspectasse quo ipsi moris erat Blachernas procedere. Cumque dies appetiisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum scilicet. Veniens itaque stipatus obsequio, et ad puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed iterum atque tertio, num quid alicui deesset eorum quæ in usum familiæ **89** cedunt ac annonæ sunt, triticum scilicet et vinum aliudve edulium. Cumque

VARIÆ LECTIONES.

:ον ? [95] λιμένα Combefisius, λειμῶνα.

sæpius rogati vix tandem respondissent nullius se A egere quandiu illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent, ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent. *At nescitis*, inquit, *me qui Dei nutu ac voluntate imperator exsistam, ab Augusta ac conjuge naucleram factum esse?* Additque indignabundus : *Num quis unquam imperatorem Romanum ejusve conjugem mercaturam exercere vidit?* Tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quidquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicio dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro ejusmodi aliquid factitare unquam deprehenderetur.

τρὶς, ὅπου δή τις ἔχοι χρείαν τῶν ἐδωδίμων, ἢ οἴνου ἢ τινος ἄλλου τῶν κατ' οἶκον ἀναλισ[κομέ]νων. Ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες μόλις ἅπαξ κρίθησαν *Μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς ση[ς ἀπο]μοιρούμεν δεσποτείας τε καὶ βασιλείας*, καὶ [προσ]τιθέντων *Μηδὲν* [96] *εἰδέναι τῶν ὧν ἐρωτώμεθα*. *Οὐκ ἴστε*, ἔφησεν, *ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλεύ[ο]μενον ἡ Αὐγοῦστα καὶ σύμβιος ναύκληρ[ον] εἰργάσατο; καὶ τίς πώποτε*, μετὰ πικρίας λέ[γων] τοῦτο ψυχῆς, *βασιλέα Ῥωμαίων ἢ τὴν [αὐτοῦ] γαμετὴν ἔμπορον ἐθεάσατο;* Καὶ ἐπὶ τούτ[οις] ἀπολογήτων μενόντων, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μ[όνους] ἐξιόντας τοὺς ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην [παρα]δοῦναι πυρὶ αὐταῖς ἀγκύραις καὶ ἱστίοις καὶ ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατειπὼν δὲ καὶ παντοίαις ὕβρεσι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὡς καὶ αὐτῆς ἐπαπειλῆσαι ἐξαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποιοῦσα φωραθείη.

5. Cæterum Theodora (hoc enim Augustæ nomen) B Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebissam : parentes Marinum patrem, virum non obscurum aut privatæ sortis hominem, sed qui drungarius exstiterit vel (ut aliis placet) tribunus : Matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium ejus ætatis hominum genio atque hæresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerarentur. Porro Theodora regia pridem ex imperatorum **90** more corona donata, Mater quoque Theoctista zostæ quam vocant (id est cingulo donatæ) ac patriciæ dignitatem consecuta erat. Ibi itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi modo Gastriorum exstructum C monasterium est, exque Niceta patricio emerat, Theodoræ filias invitans (quinque illæ numero erant, Thecla et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, quibus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hortabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno lacte dignos assumerent, abominantes paternam hæresim sacrasque venerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effigies ; simulque in manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui labiisque admovens puellas sanctificabat, inque earum amorem illas excitabat. Hoc illa cum identidem factitaret, ardensque erga imagines desiderium neptibus fre- C quens accenderet, non fefellit res Theophilum. Is enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munerum accepissent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset, reliquis interrogationem ejus tanquam muscipulam solerti animo constanter declinantibus, Pulcheria non magis ætate quam sensu immatura, quam blande tractatæ essent referre, ac quam variis pomis donatæ, unaque venerabilium imaginum venerationem adiungere, atque ita rem **91** simplici sensu verbis-

ε'. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἡ Θεοδώρα (τοῦτο γὰ[ρ ὄνο]μα τῇ Αὐγούστῃ) Παφλαγονίαν ἐσέμνυνεν, κα[ὶ χω]ρίον Ἔβισσαν, γεννήτορα δὲ Μαρῖνον οὐχ ἅ[πλῶς] τινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγάριον δὲ ἢ [τουρ]μάρχην κατά τινας, καὶ μητέρα Θεοκτίστη[ν] οὕτω Φλωρίναν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρου[ς εὐ]σεβείᾳ ἐντεθραμμένους [98] καὶ τὴν τῶν σεπτ[ῶν εἰ]κόνων προσκύνησιν οὐχ ἐξαρνουμένους με[τὰ τῶν] κατ' ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δ[ὲ καὶ] ἐνστερνιζομένους ὑπερφυῶς. Ἀλλ' ἡ μὲν Θε[οδώρα] διαδήματι βασιλείας πάλαι δὴ κατέστεπτο, αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζωστή τε καὶ πα[τρικία] τετίμητο. Αὕτη δὴ οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑ[αυτῆς] οἶκον, ἔνθα δὴ ἡ τῶν Γαστρίων μονὴ τὴν πῆξι[ν ἔχει] τὰ νῦν καὶ ἵδρυσιν (ἣν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνο[υ τοῦ] πατρικίου ἐξωνησαμένη Νικήτα), τὰς τῆς Θεο[δώρας] θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸ[ν ἀρι]θμὸν, ἥ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε καὶ [Πουλ]χερία, καὶ ἡ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑ[πάγε]σθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παρ[αλαμ]βάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν θηλεία[ς ἐκεί]νας ἐξελιπάρει καὶ καθικέτευεν, ἀνδρίζεσθ[αι δὲ] καὶ τῆς μητρῴας θηλῆς ἄξια διανοεῖσθαι κα[ταλι]ποντα, τὴν πατρῴαν μὲν αἵρεσιν ἀποῤῥιπτιζο[μένας], καταφιλούσας δὲ καὶ κατασπαζομένας τὰς τ[ῶν σε]πτῶν εἰκόνων μορφάς. Καὶ ἅμα ταύτας εἰς χεῖρ[ας ἐμ]βάλλουσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἔν τινι κιβωτί[ῳ]) προσώπῳ καὶ τοῖς χείλεσιν [P. 57] ἐπιτιθ[εῖσα] ἡγίαζέν τε αὐτὰς καὶ πρὸς τὸ ἐκείνων φίλτ[ρον] ἤγειρεν. Τοῦτο οὖν ἐνδελεχῶς ποιοῦσα καὶ ταῖ[ς ἐγγό]νοις τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσ[α], ἔλαθε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον ὅτι τε αὐταῖ[ς] τῆς μάμμης δεδώρηται καὶ ὅ τι χάριτος ἐξεἰρ[γασται] ἄξιον. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τούτου τὰς πεύσεις [ὑπο]φρονοῦσαι ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐῤῥωμένως ἔτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία ἅτε ἡλικίᾳ καὶ νῷ [νηπιά]ζουσα τάς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθ[ος τῶν] ὀπωρῶν, συνηρίθμει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν ε[ἰκόνων] προσκύνησιν, οὕτω δὴ ἁπαλὰ φρονοῦσα καὶ λ[έγουσα] ὡς νινία πολλὰ εἴη αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[96] μηδὲ P. [97] λέγοι ? [98] ἐκτεθραμμένους P.

ῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθησι μετὰ A
ιατα. Ταῦτα γοῦν τὸν βασιλέα εἰς μανίαν
λαλούμενα. Ἀλλὰ πρᾶξαι μέν τι τῶν ὀρι-
ῇ πικροτέρων εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τοῦτον τό
υναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλάβεια, καὶ ἡ
ι δὲ πρὸς τούτοις οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν
ριδήλως σκώπτουσα καὶ διελέγχουσα ἐπί τε
ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διωγμοῖς καὶ τῇ
ῃ αἱρέσει, καὶ μόνη μικροῦ φανερὸν ποιοῦσα
; αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέχθειαν), ἀπέτεμνεν
τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τούτου θυγατέρων
αὶ διεκώλυε γίνεσθαι συνεχῆ.

ύτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμ-
Ὑπῆρχέ τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον
ν, τοῦ Ὁμηρικοῦ Θερσίτου διενηνοχὸς κατ'
ένδερις ὄνομα τούτῳ, ἄσημά τε φθεγγόμενος B
τας κινῶν καὶ θυμηδίας ἕνεκεν τοῖς βασι-
διαιτώμενος. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ
τῆς βασιλίσσης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐ-
; εἰκόνας περιειλημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς
μετὰ σπουδῆς προσάγουσαν. Ταύτας ὑπ'
ν οὗτος ὁ παραπαίων τί τέ εἰσιν ἐπυνθάνετο,
σιέστερον διέβαινεν. Ἡ δέ, *Τὰ καλά μου*,
ὕτως ἀγροικικῶς, *νινία· καὶ ἀγαπῶ ταῦτα*
Κατὰ τὴν τράπεζαν τηνικαῦτα εἱστιᾶτο ὁ
, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς διαβάντος ἤρετο
οι ποτὲ ἐτύγχανεν ὤν. Ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν
ίναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσα-
αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαί-
Συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεύς, καὶ πλήρης ὀργῆς
, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν C
λλαις τε πολλαῖς ὕβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν
λων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτὴν ἀποκα-
ῦμα διεξῄει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίοντος.
έως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννύουσα, *Οὐ
στιν*, ἐξ ἑτοίμου ἔλεγεν, *ὦ βασιλεῦ, σὺ*
[P. 58] *ὡς ὑπείληφας σύ· τῷ δὲ κατ-
ιου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπαινί-
ιὰ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ Δένδερις
ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ
ιλεῖ*. Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε
ἐν· τὸν Δένδεριν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας
καθυποβάλλουσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω
γουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν
τινί. Καί ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος D
δεσποίνης κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα
περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἡ
ισπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεὶς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὄπισθεν μερῶν
ος, *Σίγα, σίγα περὶ τῶν νινίων*, ἀντέφησεν, *βασιλεῦ*. Ταῦτα μὲν οὕτω.

αί τινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθιζομένου,
ι νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιόν, συνέβη
δὴ τὸν στρατηγόν, ὑφ' ὃν ἐτέλει ὁ στρατιώ-
ωτι κατασχεθῆναι τοῦ ἵππου, ὑφ' οὗ ὁ ἄν-
; σέσωστο καὶ πολλάκις ἐκ θανάτου ἐρύετο.
γοῦν τοῦτον πολλάκις ἐξαιτησάμενος πᾶσί τε
; καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ὑπισχνεῖτο πολλὰ διδό-
ἀνθρώπῳ) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἦγε δὲ
ν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ' οὕτως εἶχε τὸν ὑπ-
τα, διεδέξατο τοῦτον τῆς ἧς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ

A que narrare, plures illi in arca esse puppas, quas osculata vultui orique admoveret. Ob quæ furore percitus imperator est: ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia tum probitas ac religio. Nec præterea ejus minor erat loquendi arguendique fiducia. Etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas confessorum persecutiones eum arguebat; sola denique fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. Unum duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustæ obtigit. Alebatur in aula delirus pumilio et Homerici Thersitæ persimilis, Denderis nomine, impeditæ linguæ, risum movere aptus, joci duntaxat causa in regiam B adhibitus. Is quandoque in Augustæ sacrum cubiculum subito irrumpens, ipsam sacras osculantem imagines easque oculis devote adhibentem offendit. Has coram delirus homo intuitus interrogat quidnam essent, propiusque visurus accedit. Ad quem Augusta, ita subrustice, *Meæ sunt pulchræ puppæ, quas valde diligo*. Imperator tum mensæ accumbebat; vidensque hominem ad se propere venientem, ex eo quæsivit ubinam fuisset. Respondet ille apud manam (sic Theodoram appellans), vidisseque illam ex pulvinari pulchras puppas proferentem. Intellexit itaque imperator, **92** plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis conviciis complucns etiam idololatram effreni ore C appellavit, deliri hominis sermones simul referens. At illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quæsito: *Non ita est*, inquit, *o imperator, non ita est ut tu suspicaris: sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantes in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse veniens domino ac imperatori insipienter nuntiavit*. Sic itaque ejus interim iras exstinxit: Denderin vero paucis abhinc diebus castigans sapere deinceps docuit, ita insinuans, *Cave unquam de pulchris puppis ulli loquaris*. Adeoque cum Theophilus aliquando a potu jactabundus adversusque Augustam sese efferens de ea illum interrogaret, num iterum mana pulchras puppas D exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, *Tace, tace de puppis*, inquit, *o imperator*. Atque hæc ita gesta sunt.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili præditus esset, contigit ut dux, sub quo militabat, ejus equi amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis elatus e prælio fuerat mortemque evaserat. Cum ergo oblatis sæpius precibus amplaque mercedis pollicitatione repulsam tamen pateretur, ac neque vim minasque **93** adhibens quidquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. Miles ergo domi privatus

degebat ac equum in deliciis habebat. Fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam æmulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam mœrore conficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. Contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quæreret; missisque litteris primores omnes ac magistratus seu duces ejusmodi equum diligenter quærere et ad se mittere jubet. Prætor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. Hoc crimen, et hæc equi amissio. Orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis jusserat imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi præsidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. Quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile præbentem et juris ac æqui tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? Urbem regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens ejulansque ac frenum equi tenens supplex orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam eum ipsum viri **94** necis auctorem esse. In stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quæ dicebantur quidquam intelligens, interim quidem servari mulierem jubet, dum in palatium ipse rediisset. Cito itaque reversus feminam accersit. Mox illa præsto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. Jubet itaque imperator prætorem sisti, et de equo acriter inquirit. Illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producitur in conspectum mulier, reum de vi peractura. Ejus mox prætor aspectu haud sibi jam de mendacio blandiri; moxque supplex miserabilem in modum lugens atque ejulans imperatoris pedes astringit. Quid tum ille? Viri facultates viduæ atque liberis ratis portionibus hæreditario quasi jure ascribit, eumque magistratu movet; atque in eum modum justa illius sententia, ac quantopere iniquos raptores odisset, cunctis innotescit.

A καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατειπὼν τοῦ ἀνδρός.
οὖν ὁ στρατιώτης ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἵππον
ἐντρύφημα. Παρῴχετο δὲ καὶ χρόνος ἱκανὸς, ὁ
ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλ
καταδαπανῶν αὐτὸν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχοῦσι
νῶς. Ἐγένετο οὖν ἵππου ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ
φίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδ
διὸ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀ
μασιν ἀνερευνῶν ἐκέλευε τοιόνδε καὶ τοιόνδε
στεῖλαι αὐτῷ. Ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφο
ἀφείλετο τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ
βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἀπέσταλκεν. Αὕτη ἡ αἰτία
τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέρησις. Ἐπεὶ δὲ κατά τινα
πέτειαν πάντας ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς
δήποτε αἰτίᾳ πεπαυμένους, ἐξιέναι πρὸς πόλ
B καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερού
ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς, γυναῖκα καταλελοι
καὶ τέκνα πτωχά. Τί οὖν ἡ γυνή; Καὶ τὸ φιλ
ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῷ
ἀνδρὸς φίλτρῳ ἐκκαιομένη, καὶ τοῖς τέκνοις
καὶ χορηγοίη οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζωὴν, τὴν
λεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον,
ἡμέρᾳ εἴθιστο πρὸς Βλαχέρνας [99] ἀπιέναι, τοῦ
τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδ
γονυπετοῦσα καὶ κατολοφυρομένη ἐδέετο τοῦ
λέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, [P. 5
ἀνεδίδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἴη ὁ ἵππος, καὶ οὐκ
τις, ἀλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρὸς σφαγῆς.
πλαγῆς [1] οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρ
τῆς γυναικὸς καὶ περιθαμβὴς, καὶ τῶν λεγο
C εἰδὼς οὐδὲν, τέως μὲν αὐτὴν ταμιευθῆναι διω
τῆς αὐτοῦ ἄχρι ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτορα
καλεῖν ταύτην καὶ δὴ [2] ἔφησεν τὴν γυναῖκα
σπουδῆς ἐπαναδραμών· καὶ ἥδε παρέστη εὐ
ἐκδιδάσκουσά τε πάντα καὶ διεξιοῦσα σαφῶς. Κ
οὖν τόν [3] τε ἀφικέσθαι τὸν στρατηγὸν ὁ βασ
καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικήν.
οἴκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οι
ἁρπαγῆς τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεβεβαίου,
ἵστησι κατὰ πρόσωπον τὴν ἄνθρωπον ἔλεγχο
λεγομένων καὶ κατήγορον. Οὐκ ἔφερεν οὖν ὁ σ
ηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὄψι
γυναικὸς ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἱκέτης γίνεται ἐλ
καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς πόδας λαμβάνει μετὰ
D θμοῦ. Τί οὖν ὁ βασιλεύς; Ἐκείνην μὲν τὴν γυ
μετὰ τῶν αὐτῆς παίδων ἀδελφοὺς ἐξ ἴσου κα
ρονόμους τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσεως, μεθίστησί τε τῆς ἀρχῆς αὐτὸν, καὶ πᾶσι κατάδηλος
ται ἡ δικαία κρίσις αὐτοῦ καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἅρπαγας φιλαπέχθημον.

8. Nec minus ædificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. Nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exædificans, ejus velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut ægre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et **95** hactenus ejus nomen litteris expressum celebri memoria reti-

η'. Οὐχ ἧττον δέ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκε
τὴν ἑαυτοῦ ἐδείκνυτο ἐπιμέλειαν. Τείχη τε γ
χθαμαλώτερα ἐκ βάθρων ἀναδειμάμενος, τὸ
ὥσπερ ἀποξύσας καὶ πρὸς ὕψος μετὰ κάλλο
ἄρας [4], ἄβατα πάντῃ πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς,
μέχρι τοῦ νῦν τὴν τούτου προσηγορίαν ἐμφαί
ἐγγεγραμμένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. Οὐ μὴν δὲ

VARIÆ LECTIONES.

[99] Βλαχέρναις P; quod nescio an tueatur collatum illud p. 71 b: πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον τεύματι διεσώθησαν. [1] ἐκπλαγεὶς B. [2] καὶ δὴ] τότε δή? [3] τὸν | αὐτὸν? [4] ἐξάρας?

ἀπελάσας ἐξ οἰκημάτων, καὶ καθάρας A
ι τὸν χῶρον, ξενῶνα τὴν ἐκείνου φέροντα
ιν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέ-
νουντε καὶ εὔοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ
ιατα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ
ἀλεξήματα, κατεσκεύασεν. Οὕτως εἶχεν
ς πόρνας. Πλὴν ὅτι γέ φασιν αὐτόν ποτε
ιπαινίδος τῆς Θεοδώρας ἁλόντα συμφθα-
ἰ, ῥᾳθύμως τότε βιοῦντα· ἐπεὶ γοῦν
; ἐκ τοῦ καλοῦ διαμαρτίας, καὶ ἄλλως
ιοδώραν τοῦτο λαθοῦσαν, κατηφιῶσαν δὲ
σαν καὶ στυγνάζουσαν, ἔκτοτε ἐξειπεῖν
ινύμενον καὶ φρικτῶς τὰς χεῖρας ἐπαί-
; Θεὸν ἦ μὴν τότε καὶ μόνον διολισθεῖν,
ὑμην ἐπιζητεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός.
οις οἶκόν τινα καὶ ἀνάκτορα ταῖς ἑαυτοῦ B
ι παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον χῶρον τὰ
πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησέν τε καὶ ἤγειρεν,
; τινα καὶ κολωνοὶ τῆς [P. 60] ἐκείνων
ρις ἡμῶν διασώζονται.

ι δὲ παλαιῷ ἔθει ἑπόμενος ἐβούλετο τοῖ
τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάδηλα,
κωνοὺς εὐφροσύνης λαμβάνων, εἴτε μᾶλλον
; μέλλειν ὀρᾶσθαι αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύ-
διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν τότε μὲν
αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἔφθημεν εἰπόν-
καλον. Πολιτικῆς γὰρ εὐταξίας τοῦτον
χάνοντα, οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἱρέσει τούτου
ἐνοντα, ἔτι γε μὴν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀντιῤ- C
λόγους κεκτημένον δραστήριον, ἠγάπα
διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἁπάντων
· οὗ δὴ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας
ξαπέστειλεν, ἄλλα τε δοὺς αὐτῷ πολλὰ οἷς
ιι βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἀλλοφύλων
ἦται, προσεπιδοὺς δὲ καὶ χρυσίον κεντη-
σσάρων [8] ὑπερβαῖνον ποσότητα. Ἀλλὰ τὰ
μεραμνουνῇ ὡς δῶρα ἀπέσταλκεν· τὸ χρυ-
ς εἴη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν,
; τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· εἰ γὰρ ἅμ-
ὁ ἀποσταλεὶς τὸ χρυσίον ἔχει σπείρειν ὡς
πολλῷ δή που μᾶλλον τὸν ἀποστείλαντα
ου [8] θημῶνας θαυμάζεσθαι χρή. Διὸ καὶ
ς τούτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πο-
ὴν σύστασιν ἔχοντα, ἃ ἡ κοινὴ γλῶττα καὶ D
ἱ καλεῖ χερνιβόξεστα, αὐτῷ ἐπιδέδωκεν,
ἐξαίρων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν.
ρικόμενος καὶ τὰ Βαγδὰ ἄρτι καταλαβὼν
ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἔνδον περινοίας καὶ λόγου
ιτικοῦ [7], πολὺς δὲ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἐπανθοῦν-
ου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρά τινα
τελλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι δι-
ἀλλὰ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων μόνον
ι. Ἐκ τούτου ἐθαυμάζετό τε, καὶ τὸ αὐτοῦ
ν ἐγίγνετο ὄνομα. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι
ς τῶν βαρβάρων προσβὰς ἐξέπληξέ τε πάν-

nent. Quin et meretrices ex ædibus deturbans, totumque eum locum emundans, illic domum hospitalem summa pulchritudine ingentique amplitudine, auris salubrem, amœnos habentem prospectus, suo ex nomine condidit; quibus rebus noxiæ passiones morbique eliminantur ac salutaria remedia præstantur. Eo scilicet animo erga scorta affectus erat. Aiunt quidem eum quandoque, cum tunc paulo licentius viveret, unius ex Theodoræ puellis specie captum, cum ea fœdatum esse: at ubi tamen se ab honesti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem fefellisse (cui turpe facinus ingentem mœstitiam ac squalorem animique dolorem afferret), jurejurando illi confessum esse, manibusque tremendum in modum ad Deum sublatis hac se duntaxat vice lapsum omnino affirmasse, ejusque delicti ab ea veniam petere. Ad hæc domum quamdam celsaque tecta ac palatia filiabus suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti sumptu extruxit atque erexit; quorum hactenus reliquiæ aliquæ atque rudera memoriam conservant.

9. Q..a vero ex antiquo more ea quæ erant augustæ majestatis imperiique Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut lætitiæ socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem injiceret, idoneum judicat ac dignum qui istiusmodi munus exsequatur Joannem tum syncellum ejusque antea, ut in superioribus diximus, præceptorem. Virum **96** namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, ejusque hæresis quam ille coleret longe tenacem, ad hæcque disputandi solertia acrem, cum primis diligebat, ac præ omnibus sui ordinis maximo in honore habebat. Ob hanc itaque causam etiam ad Syriæ principem legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum imperium sui admirationem consciscit alienigenasque in stuporem agit, tum vero etiam auri immensam summam, et quæ auri centenaria quatuor excederet. Verum priora quidem muneris loco ameramnunæ missa: aurum vero ad Joannis munificas elargitiones spectabat, ostentationisque causa simul ac augendæ opinionis. Nam si ei qui legatione fungitur, instar arenæ pro libito aurum licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit, ob divitiarum acervos ingentesque thesauros stupori futurus est. Idcirco etiam duo vasa auro gemmisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quæ impurior sit Græce dicta χερνιβόξεστα (nos malluvia dicamus), præterea tribuit; quo suum is legatum magnifice gloria efferret atque honestaret. Cumque adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex mentis solertia, vaticiniorumque peritia clarus habetur, egregie quoque ex divitiis omnique exteriori cultu ac majestate; non exigua quidem his qui ad se missi essent aut qui ipsi sponte obviam venirent præbens, sed magnifica,

VARIÆ LECTIONES.

ράκοντα marg. Combef. [8] πλούτῳ P., corr. in margine. [7] προφορικοῦ?

et quæ unum duntaxat Romanum imperatorem A decerent. **97** Hinc illi admiratio longeque ac late pervolans nominis claritas. Cæterum ubi primum Barbarorum fines attigit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicæ percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quærerent, munerum aurique munificentia ac copia ingenti admiratione afficiebat. Tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit. Eoque animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa majoris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei B largitione tribuebat. Quandoque vero communi mensa cum Barbaris epulans malluviorum, quæ diximus, alterum cujus illi usus in ministerio erat, ministris præcipit ut consulto amitterent. Tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes Barbari præ vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, jacturam ægre ferentes, nullam non diligentiam quærendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, jubens ille proferri alterum, servoque mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. Hinc quoque ameramnunes et ipse C munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis **98** eum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram projecit), tum captivos centum recens carcere eductos ablatisque captivorum pannis ornato vestitu indutos, amplum scilicet munus, donavit. Verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, aitque interim illos quidem remissius indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat, redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. Res sic transacta stupore Saracenum affecit. Nec jam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi D thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere, quoadusque magnifice rursus Constantinopolim remisit. Reversus autem ille ad Theophilum ex legatione, resque illi Syriæ enarrans, suasit ut Bryense palatium ad Saracenicarum ædium similitudinem exstrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. Præfectus operi exque Joannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine, qui et ipsa patricia dignitate ful-

A τας, καὶ τῆς [a] ἐρωτήσεως χάριν αὐτῷ ὑπηντι
καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεύς, τ
φιλείᾳ τῶν δώρων καὶ τοῦ χρυσίου θαυμάσαι τι
ἐποίησεν. Τότε δὴ πλησιάσας τῷ Ἰσμαὴλ καὶ
πρόσωπον στὰς, καὶ ἀπαγγείλας τοὺς ἐκ βασ
λόγους αὐτῷ, ἐπεὶ ἀπηγγέλκει, ἄπεισι πρὸς τ
παύσεως καταγώγιον. [P. 61] Μᾶλλον δὲ καὶ μ
βουλόμενος ἐξᾶραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα,
ἐφ' οἱαδηποτοῦν αἰτίᾳ πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας
γάλῃ τε καὶ μικρᾷ, σκεῦός τι ἀργύρεον χ
πληρῶν ἑκάστῳ ἐπεδίδου φιλοτιμούμενος. Κα
δὲ τοῖς βαρβάροις συνεστιώμενος τῶν εἰρημένω
χειρονίπτρων τοῖς ὑπηρετοῦσι παρήγγειλεν ἀπ
τούτων ἑκουσίως τὸ ἕτερον, ὃ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκέ
Ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννὴς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ
B ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι τῷ κάλλει
καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γε καὶ τῇ μεγαλοπρεπε
βλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐπο
καὶ ἔρευναν, καὶ πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγό
ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῇ τὸ κλαπὲν, τηνι
οὗτος τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν κελεύσας, καὶ, « Το
φθείρεσθαι, » ἐπειπὼν, εἰς θάμβος ἦγε τοὺς
κηνοὺς, τὴν τοιαύτην ζήτησιν αὐτοῦ καταπαύσ
Ὅθεν καὶ ὁ ἀμεραμνουνῆς ἀντιφιλοτιμούμενο
τούτου δεύτερος ὀφθῆναι μὴ βουλόμενος, ἀλ
δώροις αὐτὸν ἐθεράπευεν, οἷσπερ αὐτὸς οὐχ ἡλ
ἀλλ' ὡς χοῦν αὐτοῦ κατενώπιον ἔῤῥιπτεν, κα
ἐδίδου αἰχμαλώτους ἑκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς
γῶν καὶ ἀμφιάσεσι κοσμήσας εὐπρεπέσι, τ
C αἰχμαλωσίας περιελόμενος ῥάκια. Ἀλλὰ καὶ
ἐπῄνει μὲν πάνυ καὶ ἀπεδέχετο τοῦ διδόντος
καλόδωρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τού
ἀνέσει μὲν τέως καὶ ἐλευθερίᾳ μένειν παρ' ἑ
μέχρις ἂν τὴν ἀντισήκωσιν ἐξεργάσηται, καὶ
αἰχμαλώτους Σαρακηνοὺς ἐπιδοὺς ἐκείνοις
ἡμετέρους ἐκλήψεται. Τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξ
τὸν Σαρακηνόν· καὶ οὐκέτι ὡς ξένον, ὡς οἰκ
ἡγούμενος τοῦτον συνεχῶς μετεκαλεῖτο, καὶ
ρούς ἐδείκνυε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν οἴκ
κάλλη καὶ τὴν αὐτοῦ σεμνοπρέπειαν, καὶ οὐ
τιμῶν γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὗ μεγαλο
πάλιν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέσ
Ὃς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον ἄρτι ἐξεληλυθὼς,
τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος, ἔπεισε
D Βρύου ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν
σκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἔν τε σχήμασι καὶ π
μηδὲν ἐκείνων τὸ σύνολον παραλλάττοντα,
τούτου παρισταμένου καὶ κατὰ τὴν Ἰωάννου
σιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὃς ὀνο
Πατρίκης οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τι
τρικίων δὲ τιμῇ ἐσεμνύνετο, τοῦτο μόνον περ
ρον ἐργασάμενος, τὸ κατὰ τὸν κοιτῶνα [P.
ἀνεγεῖραι ναὸν εἰς ὄνομα ὑπεραγίας δεσποίνη
Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιούτω
τίων τὸν τρίκογχον ναὸν κάλλει τε κάλλισ
μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, καὶ τὸ μὲν μέ

VARIÆ LECTIONES.

[a] τῆς] τοῖς? [b] καὶ om. P.

ῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν τούτου A ὑρων γυναικῶν ἁγίων ὀνόματα.

gebat. Unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione

... Dominæ nostræ Dei Genitricis sacram ædem exstruxit, ut et templum **99** triconchum ... atrio (velut triplici apside), longe illud pulcherrimum ac multis mole præstans. Ac media porticus cœlestis militiæ principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positæ, sacrarum ... dicatæ nomine, quæ ipsæ martyria dedicarunt.

... περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἐδόκει τε καὶ ἐνομί-... αλοπρεπὴς ὁ Θεόφιλος· καὶ θαυμαστὸς περὶ ... ιστοὺς ἡμᾶς καὶ τὰς τὰς σεπτὰς καὶ θείας ... προσκυνοῦντας οἷος! Ὡς βάρβαρός τις καὶ ..., πάντας παρελάσαι φιλονεικῶν ἐπὶ τούτῳ. Οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Λέων δὲ ἦσαν καὶ ... τούτου πατὴρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μή τινι ...αμμένων εἰκόνων, κἂν εἴ που γραφόμεναι τὴν ἅγιος φωνὴν ἐγχαράττεσθαι, ὡς οὐχ ... ταύτην ἁρμόζει ἐπιγράφεσθαι ἢ τῷ Θείῳ, B ...χοις βαλὼν τῷ νῷ· πῶς γὰρ, εἴγε καὶ αὐτῆς ... φωνῆς ὑψηλοτέρας οὔσης μεταδοὺς ὁ Θεὸς ...ώποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δὲ [10] ..., ... του προφήτου ἦν ὁ φθεγ...μενος, ἧς ἅγιος ...σει ταπειν...ο...έρας οὔσης κατὰ πολύ; πλὴν ὁ ..., φησί, θεσπίσας ἦν, ἅτερος δὲ ὁ Λέων τὸ ...οσκυνεῖσθαι· *Ἐγὼ δὲ τὸ μηδὲ χρώμασι τυχοῦσθαί τε καὶ μορφάζεσθαι, καθὸ ...ῆ ὄντα οὐ χρὴ πρὸς ταῦτα ἐπτοῆσθαι, ...ην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν.* Ἐντεῦθεν ...ροῦντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θεῖαι θηρία δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ τούτων ἀνεστη-... καὶ ἐνεγράφοντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνδραπο-...του διάνοιαν ἐξελέγχοντα. Ἐντεῦθεν βεβή-... δι' ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ κειμήλια ἐφυβρίζοντο C ...ς ἐῤῥιπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα, ... τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ...μμένας μορφάς. Ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ δεσμωτήρια τῶν διὰ τιμῆς ἀγόντων αὐτὰς ...φόντων, τῶν μοναζό...ων, τῶν ἐπισκόπων, ...ένων, τῶν ποιμα νομένων, πλήρη δὲ τὰ ὄρη ... σπήλαια τῶν ὡς κακούργων ἀναιρεθέντων καὶ δίψει, καὶ τῶν ἐκ πολιορκίας δεινῆς οὐχ ...τον. Ἄρτι γὰρ ἀβάτους τηρεῖσθαι τοῖς μο-...ς πόλεις ἐγκελευσάμενος, καὶ πάντη τούτους ...ύπαιον ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας, ἀλλὰ μηδὲ ...ραν ὁρᾶσθαι τολμᾶν, [P. 63] εἰργάσατο ... μοναστήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς ...κα καὶ κοσμικὰ καταγώγια. Τινὲς μὲν γὰρ D ...ροδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἱερὸν ἔνδυμα ... θέλοντες λιμῷ τακέντες καὶ κακουχίαις· οἱ δὲ πρὸς τοσοῦτον ἀγῶνα μηδ' ἀντ-...ιν δυνάμενοι τῶν ἐνδυμάτων μὲν κατωλιγώ-...ην ἑαυτῶν δὲ σωτηρίαν πως ᾠκονόμησαν· ... ῥᾳθυμότερον διαζῶντες τὸν ἄνετον καὶ ...νον ἠσπάσαντο βίον, τῶν θείων ὕμνων καὶ ... ἐσθήματος ἀφειδήσαντες, τὸ [11] μηδὲ τού-...ίζεσθαι τοὺς συλλόγους τὸν τύραννον βούλε-...πολλάκις καὶ μόνα δύναντα: τηρεῖν καὶ οἷον

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque meruit Theophilus erga fideles vero, ac qui venerandas sacrasque imagines colerent, qualem se exhibuit? Plane ut barbarus durusque, ac qui decessores omnes tyrannos eo nomine odioque superare contenderet. Fuerunt illi Leo ac Michael ejus pater, cujus sanctio fuerat ut nulli pictarum imaginum, quovis illæ loco pictæ haberentur, nomen *sanctus* ascriberetur; quod eum titulum ac vocem uni duntaxat Deo convenire arbitraretur, non felici satis conjectura. Quomodo enim, cum et vocem *Deus* longe sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis Deus impartiat, siquidem ipse per prophetam ait: *Ego dixi, Dii estis* [.], sancti vocem longe abjectiorem his ablatam velit? Hæc enimvero Michaelis lex atque sanctio. Alter vero, scilicet Leo, nullam eis venerationem habendam constituerat. *At ego*, inquit, *jubeo ne coloribus quidem esse pingendas, eo quod non deceat humilem degenerique animi proposito rerum ejusmodi admiratione defigi, inque solam veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit.* Divinæ itaque effigies in cunctis ecclesiis dejiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque simulacra erigebantur ac pictis coloribus repræsentabantur, belluinam **100** ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. Exinde sacrosancta donaria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac tem... in terram jactabantur igni... q... e ... adeb... ur ... of na ue ... communia pretiosa reposita ac cimelia habebantur, quæcunque divinas formas insculpta habebant. Hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pictoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. Montes quoque ac speluncæ iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac in obsidione hostili, dire conficiebantur. Cum enim sanxisset ne monachis ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, ea utique molitione atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita mortuorum palam sepulcra reddidit sæculariumque hospitia. Nam quidam eorum, cum ut virtutem sacrumque habitum proderent induci non possent, fame ærumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt, suam tamen salutem quoquomodo procurarunt. Alii denique segnius vitam insti-

... LXXXI, 6.

VARIÆ LECTIONES.

[10] φύσει θεοῖς. θέσει δὲ interpres. [11] τῷ?

tuentes, delicias ac luxuriam consectati sunt, ne A divinarum quidem laudum et canticorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qu soli non raro servare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coerceant.

χαλινός τις εἶναι τοῖς πρὸς τὰ πάθη ἀτάκτως ολισθαίνουσιν.

101 11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi libertas exsulata videretur. Sed eorum qui majori fervore ducebantur, quidam singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abrahamitæ monachi, hominem adorientes, erudite, ac tum ex sanctorum Patrum dictis, admirandi nimirum Dionysii et Hierothei ac Irenæi, demonstrarunt non nuper ac recens adinventam monachorum vivendi rationem et disciplinam, sed esse peranti- quam priscæque originis magnoque in pretio hominibus habitam; tum sacrarum imaginum efformationem ab apostolorum jam ævo illisque familiarem ostenderunt, quando et divinus Lucas san- B ctæ Deiparæ imaginem penicillo ac coloribus expressit, ipseque adeo Christus Dominus ac Deus noster linteo impressam sui imaginem nulla manus opera elaboratam nobis reliquit. Hoc modo divinissimi isti viri cum tyranni dementiam ac sævitiam præ summa dicendi libertate irritassent, post multos alios cruciatus urbe ejecti sunt; qui cum ad præcursoris oratorium sic nuncupatum Phoberi (velut tremendi dicas), in Ponto Euxino situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus confecti cœlestem beatitudinem consecuti sunt. Horum sacra pignora diu multumque in solo temere jactata atque projecta, nec sepulturæ honorem consecuta integra illæsaque servata sunt, donec tandem fidelibus agnita atque elata convenienti honore iis qui pro Christo martyrium sump donata sunt.

ια'. Πλὴν οὐχ ἦν πάντη τὴν παῤῥησίαν καὶ
θερίαν ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποφοιτήσασαν, ἀλλ
θερμοτέρων τινὲς μὲν καθ' εἷς, τινὲς δὲ συστ
ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς ὁρμώμενοι,
λογικῶς ἔκ τε τῶν εἰρημένων τοῖς Πατράσιν
Διονυσίῳ τε τῷ θείῳ καὶ Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρ
ἀπεδείκνυον ὡς οὐ χθὲς καὶ πρώην ἡ τῶν μο
πολιτεία τε καὶ κατάστασις ἐπινενόηται, παλ
τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπέρ
Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θείων εἰκόνων ἐκτύπωσι
τροφόν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοδίαιτον ἀπεδεί
εἴγε Λουκᾶς μὲν ὁ θεῖος τὴν τῆς Θεοτόκου μ
ἐνετύπωσεν, αὐτὸς δὲ Χριστὸς ὁ Δεσπότης ἡμ
Θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπί τινος ὀθόνης ἀπομαξ
ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγκατέλιπεν. Οὗτοι γ
θειότατοι ἄνδρες τὴν τοῦ τυράννου μανίαν κ
ριωδίαν ἐκκαλεσάμενοι τῷ σφόδρα παῤῥησια
μετὰ πολλὰς ἑτέρας βασάνους τῆς πόλεως ἐξ
σαν, πρὸς δὲ εὐκτήριον Προδρόμου τὸ οὕτω
μενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον
γόντες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φορ
λείως καταπονηθέντες, τῆς ἄνω λήξεως ἠξιώθ
ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα ἐπὶ πολὺ ἄλλως ἐῤῥι
πρὸς τοὔδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοιρηκότ
διετηρήθησαν καὶ ἀλώβητα, μέχρις ὅτου τοῖς
γενόμενα φανερὰ ἐκηδεύθησάν τε καὶ κατα
τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμήθησαν

102 12. His assimilis pariquc clarus facinore C monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem subvectus divinaque æmulatione plenus tyrannum arguere constituit ac, si fieri posset, colendas sacras imagines illi persuadere. Adeoque hominem coram conveniens cum alia multa disputat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quæ ait: *Si quis vobis annuntiaverit præter quam quod accepistis, anathema sit* [f]. Verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapientiorem pro sui ratione ac disputando acriorem tyrannus adverteret, ad Joannem suum quondam præceptorem ac magistrum misit, jubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis dejiceret. Verum hunc quoque præclarus certator, non sophisticis ac dialecticis ra- D tionibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hactenus solutus est. Postea vero ad montem Calon dictum (ac si pulchrum nomines) veniens, ac illic divinum quemdam virum Deoque afflatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac imperatorum successionibus vaticinatus, ad Christi amantem Leonem Augustum ac liberos ejus perseverans, ad Dominum migravit.

[P. 64] ιβ'. Τούτοις ἐφάμιλλος καί τις γε
μοναχὸς, ἄρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀ
μῶν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τύραννον ἐλέγξ
ἔγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων πεῖσαι, ε
τόν. Καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στὰς ἄλλα
εξῄει πολλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου
τοῦτο δὴ τὸ φάσκον· *Εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζετ*
ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἀλλὰ καὶ
πληγὰς ἐπιθεὶς οὐκ ὀλίγας, ἐπεὶ σοφώτερα
διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατώτερα εἰπεῖν, π
Ἰωάννην ἐξαπέσταλκεν, καθηγητὴν αὐτοῦ γ
τε καὶ διδάσκαλον, διαλεκτικαῖς ἀποδείξεσι χρ
καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκελευσάμενος. Ἀλλὰ κ
τον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς
λεκτικαῖς ἀποδείξεσι, τοῖς ἀποστολικοῖς δὲ κα
γελικοῖς ῥήμασιν ἀφωνότερον ἰχθύων ἀποδείξ
μὲν ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ
οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, Ἰγνάτι
θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν χειροτονίας τε ἠ
καὶ περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ β
ἀναδιδάξας, ἄχρι καὶ τοῦ φιλοχρίστου Λέον
τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς Κύριον ἐξ
σεν.

[f] Galat. I, 8.

Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τὰς θείας ἐκτυποῦντας A
ς ἐξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ τύραννος ἐνενόησεν ἢ
αἱρουμένους ἐμπτύειν τε καὶ ὡς βέβηλά τινα
ἄφους ῥιπτεῖν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σώζε-
καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβόητος δὲ τηνι-
κατὰ τὴν ζῶα γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην)
θαι τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον
ω μὲν τῶν θωπειῶν, κρείττω δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ
ς εὑρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἢ δὶς, ἀλλὰ καὶ πολλά-
κ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτον ταῖς βασάνοις
ισεν ὡς πρῶτον μὲν συναποῤῥέειν τὰς σάρκας
ατι καὶ μηδὲ ζῆν ὅλως ὑπονοεῖσθαι παρὰ πολ-
Ἐπεὶ δὲ τῷ δεσμωτηρίῳ τοῦτον αὖθις ἐγκαθ-
ίνον μόλις τε ἀναῤῥαΐσαντα διήκουσε, καὶ
τοῦ τέχνῃ ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν
ν ἀναστηλοῦν μορφὰς, πέταλα σιδηρᾶ ἀπαν- B
θέντα ταῖς παλάμαις αὐτοῦ τεθῆναι προσ-
. Ἐδόσκετο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ
μετο, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορεύσας ἔκειτο ἡμιθνής.
ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηρεῖσθαι καὶ
τερον ἔναυσμα· ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν
ιον ἀνεμάνθανεν, ἱκετείαις τῆς Αὐγούστης καὶ
ἄλλων οἰκε οτέρων τῆς εἱρκτῆς μὲν ἀπέλυσεν,
ρὸς τὸ να Προδρόμου τὸν οὕτω καλου-
του Φοβεροῦ ἐναπεκρύβη, [P. 65] ἔνθα καὶ τῶν
συνουσῶν αὐτῷ εἰ .ό.α διέγραψε του Προδρό-
τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ
ἐπιτελοῦσαν πολλάς. Καὶ τότε μὲν ταῦτα,
ὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς ὀρθοδοξίας
ψάσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ θεανθρώ- C
ησοῦ Χριστοῦ οἰκείαις οὗτος χερσὶν ἀνεστήλωσεν.
ὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρας
ώμην δοῦναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ,
δικος ὁ Θεός, ἔφη, ὦ βασίλισσα, ἐπιλαθέσθαι
ῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων,
υ δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν
ν καὶ προτιμῆσαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστε-

Καί ποτε δὲ τὸν ὁμολογητὴν Θεοφάνην καὶ
ρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν, ἐπείπερ λογιότητι
οντας ἀνεγίνωσκε τῶν πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ
ικοῦ τρίκλινον ἐξεκάλει δημοσίᾳ διαλεξομένους
ῆς πίστεως· καὶ, Ἄγε δή, φησὶν, ὑμεῖς ὦ κατ-
ι, τίσι πειθόμενοι ῥήσεσι τῆς Γραφῆς καὶ D
ηκότες τὰ εἴδωλα, ἀφέτῳ δὴ γλώσσῃ καὶ
τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλῶν, προσκυνεῖτε,
ὺς πολλοὺς καὶ ἀκεραίους καλῶς ἔχειν
ποιεῖν διαβεβαιοῦσθε; καὶ ἄλλ' ἅττα προσ-
βλάσφημα καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῆς εἰκόνος Χρι-
οῦ Θεοῦ γεγωνοτέρᾳ φωνῇ. Καὶ οὗτοι δὴ [11] μα-
, Ἐμφραχθείη τὸ στόμα, εἰπόντες, τὸ κατὰ τοῦ
λαλοῦν ἄνομα, καὶ τούτῳ δὴ τὸ θράσος αὐτοῦ
αλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἄδικος κατὰ
πον ἐλεγχόμενος), τὸν θῶπα τέως ὑποκρίνεται,

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum pictores omnes e medio tollere statuisset, aut si vitæ mallent consulere sacras imagines conspuere ac velut profana quædam solo allidere et conculcare jussisset, ut hoc facto incolumitatem suam redimerent, Lazarum quoque **103** monachum ea ætate pingendi arte celebrem in sua vota cogendum esse putavit. Unde cum et adulationibus superiorem nec suæ quidquam voluntati cedentem offendisset, cum ille non semel et iterum, sed et sæpius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subjecit, ut primum una cum cruore carnes dissilirent ac ne vivere quidem multis æstimaretur. Ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab ægritudine habentem artemque repetentem, sacras denuo in tabellis imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes ejus palmis admoveri jussit. Igne itaque ejus depascente carnes tandiu duravit, donec victus malo semianimis jacuit. Verum decebat ut divina gratia eum posteris velut igniculum incolumem præstaret. Quoniam igitur tyrannus eum jam animam agere audierat, Augustæ supplicationibus nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus ipsum e carcere dimisit. Ita demum, in Præcursoris templo, quod Phober vocant (velut dic terribilis), se occultavit; ubi etiam ægre ex plagis habens ejusdem Præcursoris imaginem depinxit, quæ et hactenus exstat multosque ægrotantium morbos depellit. Atque hæc hactenus. Exstincto autem tyranno cum rectæ fidei lux affulsisset, Dei hominis Jesu Christi imaginem in Chalce porta (id est ærea) suis ipse manibus excitavit. Tum invitante illustri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret, *Non injustus*, inquit, *o Augusta, est Deus, ut nostræ dilectionis* **104** *nostrorumque ejus causa laborum ac ærumnarum obliviscatur, illiusque odii exsuperantisque insaniæ majorem rationem habeat*. Verum hæc postea.

14. Quia autem Theophanem confessorem ejusque fratrem Theodorum, quam pro vulgi usu, majore præstare eruditione non ignorabat, sibi eos ad Lausiacum triclinium quandoque sisti publice de fide disputaturos jussit. Atque ibi, *Agedum*, inquit, *exsecrabiles vos, quibusnam Scripturæ locis ac testimoniis persuasi idola* (sic nimirum sacras imagines impotenti impuroque ore vocans) *colitis, simplicique vulgo ut sic faciant operæ pretium esse asseritis?* Aliaque blasphema atque absona adversus Christi Dei imaginem clariori voce magisque contenta adjecit. Ad hæc cum beati viri dicerent: *Obstruatur os, quod loquitur adversus Deum iniquitatem* [a], eoque vocis tonitruo tyranni audaciam depressissent (non enim rex injustus patienter sustinet, cum in faciem arguitur), interim

[a] Psal. LXII, 12.

VARIÆ LECTIONES.

[11] οἱ? an δὴ οἱ?

blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam rem, et quibus suadeatur adorandas esse imagines, testimonia afferri rogat. Cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaiæ prophetia adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simulque librum suum evolvens vera. se loqui exque codicis fide ostendebat. Ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in **105** Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomæ tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. Missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. Imperator de industria a loco aberrat, inque alia parte vercundia ductus evolvit. Cum autem beatus Theophanes ostenderet intentoque digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sane non ferens ille virorum dicendi libertatem, sibique ipse veritatis conscius, simulatæ hactenus patientiæ larvam abjiciens feramque detegens, *Haud*, inquit, *æquum ut a talibus imperatori illudatur.* Jubet itaque in interiorem Lausiaci hortum adductos ducentis unumquemque fustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incisis, infuso atramento, ineptos hosce iambos, ipsomet eorum anctore, incribi jussit:

Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Dei Verbum pedes fixit,
Generi salutem ut humano daret,
Apparuere et isti venerando in loco,
Superstitiosi, erroris vasa pessima.
Et inde, multa postquam perfidi
Deo facinora patravissent turpia impie,
Ut desertores, vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem **106** *hanc delati,*
Imperii caput, non destitere ab impia vecordia.
Compuncti igitur, facinorosi veluti,
Notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.

Illis itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam reportarunt: at ferox imperator, omnes miseros majori ipse miseria superans, blasphemi sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut omnium, quotquot unquam fuerunt, hæreticorum pessimus haberetur. Præterea Michaelem quoque, sanctæ civitatis (Hierosolymorum scilicet) ecclesiæ syncellum, cum aliis multis monachis in carcerem compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

15. Atque hæc ejusque generis Theophili adversus fideles sanctosque facinora. Et in eum quidem, qui cum verus Deus esset, propter nos homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque ejus famulos, non ita brevi ac definito tempore, sed quandiu superstes fuit, ærumnis conficiebat extremisque malis affligebat.

16. Quædam vero cantica edens versusque ac modulos pangens canere ea jussit; in quibus et *Benedicite* quarti toni ex ode octava *Audi, filia*, con-

A καὶ παρὰ τῶν προφητῶν ἐζήτει μαρτυρίας εἰς
τοῦτο ἐναγούσας, τὸ προσκυνεῖσθαι αὐτάς. Τ
μακαρίου Θεοφάνους ῥῆσίν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἡ
προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταῦ
Θεόφιλος ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βίβλον
ελίττων ἐδείκνυε [13] τοὺς λόγους πιστούς. Ὡς δὲ
θεῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μόνον ὁ ἅγιο
ϐλα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βι
ἐληλακυίας, ἐκείνην ἔλεγε προστιθεὶς τὴν
ἰέναι πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν πατριαρχικὴν
Θωμαΐτῃ κατὰ τήνδε τὴν θέσιν κειμένην βιϐλ
κην εἰς τῶν λεγομένων βεϐαίωσιν. Ἐπεὶ γοῦν
ἐσταλτό τις καὶ θᾶττον ἢ λόγος ἤγαγεν, ἑκὼν
βασιλεὺς περὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ εὕρεσιν ἡμάρτανε
ἀλλαχοῦ ἀνελίττεν αἰσχυνόμενος· ὡς δ' ὑπὸ το
B χαρίτου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκετο, δακτυλοδεικτο
ὡς Ἔτι τρία φύλλα διαϐιϐάσας τὸ ζητούμενον κα
ϐοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ [P. 66] τῶν
παῤῥησίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχειν οὕτως
τὸ τῆς μακροθυμίας μέχρι τοῦ νῦν ἐπίπλαστον
ῥίψας καὶ τὸν θῆρα ἀνακαλύψας, *Οὐ δίκαιον*, ἔ
βασιλέα ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ἐνυϐρίζε
Ὅθεν προσέταξεν ἐν τῷ τοῦ Λαυσιακοῦ μεσο
ἀπαχθέντας ἀνὰ διακοσίων ῥάϐδων τυφθῆναι
τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγραφῆναι βαρϐαρικῶς ἐ
τηθέντας [14] οὓς συνέθηκε λήρους ἰαμϐικούς. Ε
οὗτοι·

Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἐστησαν εἰς σύστημα [15] τῆς οἰκουμένης
C *Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεϐασμίῳ τόπῳ*
Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεϐοφρόνως
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγό
Οὐκ ἐξυφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Τούτου δὲ θᾶττον γενομένου ἐκεῖνοι μὲν τ
ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας ἀνεδήσαντο στέ
οὗτος δὲ ὁ σοϐαρὸς καὶ πάντων ἀθλίων ἀθλιώ
πᾶσιν ἐδείχθη βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ τῶν
ποτε κακοδόξων κακοδοξότερος. Πρὸς τούτοις
Μιχαὴλ τὸν σύγκελλον τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν πόλ
κλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τ
D λακὴν ἐγκαθεῖρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑ
μηχανώμενος.

ιε'. Τὰ μὲν δὴ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τ
αὐτοῦ τὰ νεανιεύματα· καὶ τὸν μὲν δι' ἡμᾶς
ἄνθρωπον, Θεὸν ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ὕϐριζ
καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἁγίους [17] θεράποντας οὐχ οὕτ
χεῖ χρόνῳ καὶ περιωρισμένῳ, κατὰ πάντα
ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου καὶ ἀντικέστ
εϐάλλετο συμφοραῖς [18].

ις'. Ὕμνους δέ τινας ποιῶν καὶ στιχηρὰ μ
ᾄδεσθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτο
Εὐλογεῖτε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην, *Ἄκουε, κόρη*

VARIÆ LECTIONES.

[13] ἐδεικνύει vulgo et hoc loco et alio quodam supra correcto. [14] ἐκκεντηθέντας P. [15] σύστασιν P in margine. [16] ὑϐρίζεται P. [17] ἀληθινοὺς Cedrenus et Scylitzes. [18] ὑπέϐαλλε ταῖς c. ?

μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν παρασχὼν, ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο. Φέρεται δὴ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πατέρες περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει οὐ παρῃτήσατο τὸ χειρονομεῖν, [P. 67] δοὺς τῷ κλήρῳ αὐτῆς λίτρας ὑπὲρ τούτου χρυσίου ἑκατόν. Καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον, *Ἐξέλθετε, ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί*, τῆς ἐκείνου [19] φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς.

ιζ'. Ἐπειδὲ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ φύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπῆν, ἐθέσπισεν ἁπανταχῇ ἐν χρῷ ταύτας ἀποκείρειν καὶ μή τινα Ῥωμαῖον ὄντα τοῦ τραχήλου περαιτέρω φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δέ τις φωραθῇ, πολλαῖς αἰκιζόμενον [20] μάστιξι πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάγεσθαι ἀρετήν· τούτῳ γὰρ καὶ οὗτοι τριχώματι ἐσεμνύνοντο. Ὅθεν καὶ νόμον ἐξέθετο τοῦ μή τινα διόλου κατατολμᾶν περαιτέρω τοῦ αὐχένος προβαίνειν ἐᾶν.

ιη'. Ἔδει δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ συγγένειαν προνοήσασθαί τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τούτῳ δοκοῦν· καὶ διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε τηνικαῦτα θυγατέρων ὑπάρχειν πατὴρ, ἔρημος δὲ ἀῤῥενικῆς ὡρᾶτο γονῆς, τὴν πασῶν ἐσχάτην Μαρίαν ὑπερβαλλόντως ἠγαπημένην οὖσαν τῶν ἄλλων ᾠήθη δεῖν συζεῦξαι ἀνδρί. Ὁ δ' ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνιτῶν κατήγετο γενεᾶς, χώρας τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοὔνομα, Μουσελὲ τὴν ἐπωνυμίαν, τῷ εἴδει ὡραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς οὕτω καλουμένας τῆς Κρηνιτίσσης οἰκίας· ὃν πρῶτον μὲν τῇ τῶν πατρικίων καὶ τῶν ἀνθυπάτων τιμήσας ἀξίᾳ διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τούτου φιλόστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μάγιστρον καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀνηγόρευσεν, στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέπεμψεν, χρείας τηνικαῦτα κατεπειγούσης τινός. Καὶ ὁ μὲν ἀπῄει καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἀνύων, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεῖ· καὶ διὰ τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καί τινες ἐλοιδόρουν καὶ βλάσφημά τινα ἔφασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμεῖ καὶ δεῖ ποτε τὸ ἄλφα τοῦ θῆτα καταχυριεῦσαι. Ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συῤῥαφείσας διαβολὰς ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος διακήκοεν, τὸν φθόνον ὥσπερ κατευλαβούμενος πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδέετο οἰκτεῖραι τοῦτον καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸν μονήρη βίον μετατάξασθαι. Ἀλλὰ τότε μὲν οὔτ' ἐκεῖνος συνεχώρησεν, τὴν χηρείαν τῆς θυγατρὸς προβαλλόμενος, καὶ ὁ ῥηθεὶς Καῖσαρ ἔμενεν ἐφ' ἡσυχίας πολλῆς τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος πράγμασιν. Ὡς δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐγέννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡ τούτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμετὴ τὸν βίον μετήλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετίμηκεν ὡς καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι περιηργυρωμένῃ καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελαξευμένων ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀσυλίας τοῖς ἐφ' οἵοις δήποτε ἐγκλήμα-

cinnans rhythmumque apponens in Dei ecclesia cunctis audientibus cantari præcepit. Sed et fama est eumdem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore **107** illectum, ac velut se parentes ad filios ac nepotes habent, haud a dignitate officioque alienum putasse solemni quandoque festo in Magna ecclesia manu gestuque certa lege movendo cantoribus præire, eam in rem centum auri libris ejus ecclesiæ clero tributis. Modulum quoque in die festo palmarum, *Exite, gentes, exite et populi*, ejus ingenii fetum esse dicunt.

17. Quia vero a natura paucos rarosque capillos habebat ac recalvaster erat, lege sanxit ad cutem ubique detondendos, nec ulli Romanorum fas esse ultra collum demissos gestare. Sin autem aliquis legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad pristinam Romanorum virtutem revocandum esse. Nam hac quoque illi honestabantur cæsarie. Lege itaque cautum ne quis omnino ultra collum capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere exque arbitrio componere decebat, quod quinque tunc filias nec ullam hactenus masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam sibique præ reliquis eximie charam, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. Delectus maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria, Alexius cognomento Moseles, forma elegans ac florenti ætate, ad arcis partem in Crenetissæ **108** dictis ædibus habitans. Huic patricii primum ac proconsulis, quo erat in filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam magister, ac demum Cæsar ab eo creatus, copioso instructus exercitu in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. Eo Alexius profectus cum esset, præclare ei res cesserunt exque soceri voto. Quo factum est ut crescente in eum imperatoris amore ac desiderio una quoque hominum in eum invidia magis augesceret. Non deerant qui criminarentur et maledicta quædam in eum jactarent, quasi dominandi cupido ipsum incessisset, ac fore ut Α in Θ quandoque imperium usurparet. Quamobrem ubi hæc in se per calumniam rescivit Alexius Cæsar, velut timens cavensque invidiam, multis apud imperatorem precibus agebat ut suæ misertus sortis ad monastica eum vota transire pateretur. Verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse objiciens, ac, quem diximus, Cæsar multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. Ubi autem ille Michaelem filium susceperat, ipsiusque filia ac Cæsaris uxor diem obierat, illam quidem usque adeo coluit, ut et ejus cineres in arca argenteis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea iambis cujuscunque flagitii reis eo confugientibus asyli jus constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem ac monasticum habitum susceperat, cum

VARIÆ LECTIONES.

[19] ἐκείνης P. [20] αἰκιζόμενος P.

nos ad bellum procedentibus eam connumerari jussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraemus, uti dictum est, **113** etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deliberationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum ametamnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum 'nim't ei d m, idqi e interdiu factitandum esse. Contra Theophobus præsentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congrediendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congrederentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu conterritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armatorum ad pugnam conserendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholæ cum domestico adversæ acici impetu coactæ cedere ac fugam inire. Hincque adeo imperator cum cohorte prætoria et duobus Persarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam saluti metuens evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscentibus **114** nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod et ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eisque circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedivit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit. Hinc Persæ ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concredi postulant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias

A πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐναριθμεῖσθαι προσέταξε.

κβ'. Τουτοις γουν τεθαρρηκὼς ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ᾔδει τούτους ἀνδραγαθιζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ των Ἀγαρηνῶν ἔξεισι καὶ τοῦ Ἰβραὴμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος Ἐπείπερ γοῦν ἐγγὺς ἀλλήλων ὅ τε τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐγεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, ἔδει δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μανουὴλ οὐ δίκαιον ἔφησε βασιλέα Ῥωμαίων πρὸς ἀμεραμνουνῆ πολεμεῖν, ἀλλά τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἐξιέναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλέα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν πεζικοῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεήσειεν, ἐπικυκλῶσαι τὸ ἱππικόν. B Ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλέα, εἰπόντων πολλῶν, σφετεριζομένου [24] τοῦ Θεοφόβου τὴν τῶν Ῥωμαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου εν νυκτὶ πολεμεῖν· πλὴν ἔδοξεν εἰς τοὐμφανὲς μεθ' ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ μὲν Ἰβραὴμ, εἴτ' ἄλλως καταλαζονευόμενος εἴτε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχωρησεν, Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριάδων ὀκτὼ ἐξαπέστειλεν, οἳ καὶ καρτερῶς ἄγαν ἀνδρισαμένων ἀμφοτέρων ἐπὶ πολὺ, [P. 71] τέλος ἐνδοῦναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομεστίκου καὶ πρὸς φυγὴν τραπῆναι ἐξεβιάσαντο. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντο, τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπί τινος βουνοῦ C σέσωστο, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. Καὶ ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολυς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπιζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν, τῶν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακαρτερούντων. Διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης κρότοις χειρῶν τε καὶ ἀλαλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χαίρειν προσποιούμενοι, κιννύραις τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεδόνουν, ἐλπίδας οὐ τὰς τυχούσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι. Ὃ καὶ συνέβη· μίλια γὰρ ἓξ ὑποχωρῆσαι τούτους εἰς τοὐπίσω τινὰ κατορρωδοῦσι προσβολήν τε καὶ κύκλωσιν προσεγένετο. Ὅθεν ἀδείας τυχόντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν βασιλέα, πόρρω που νυκτων φυγῇ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρα[τεύ]μ[α]τι καὶ τὰ D νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. Μέμψεσι μὲν οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς στράτευμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερόντως τοὺς περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέραιρεν Ὅθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπύρῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, καὶ θυμηδίᾳ τινὶ ἀρρήτῳ ἀναθαρρυνόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον ἐλιτάνευον, καὶ τρέπειν τούτους ἐξ ἀηττήτου δυνάμεως ἐβεβαίουν· διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

κγ'. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἔξεισι πάλιν μετὰ δυνά-

VARIÆ LECTIONES.

[24] ὡς σφ. !

Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ A
πέρας νίκης τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπαυθαδιαζο-
καὶ ἀλαζονευομένων, τούτοις συμπλακεὶς πολ-
ε χειροῦται τούτων, καὶ λείαν λαμβάνει ὡς
ντε καὶ εἴκοσι ἄχρι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης
ἐς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. Ἔτυχε
ς τῶν ἐπὶ χειρῶν εὐφυΐᾳ ὀνομαστῶν αἰχμ-
ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. Τούτῳ μεγάλας τὰς κατὰ
ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχο-
ροεστὼς ἐμαρτύρει, καὶ ἐβεβαίου ὡς εἴη τε
περὶ τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην
ς, καὶ ὅτι δυσὶ δόρασι χρώμενος περὶ τὴν
ιν [μὲν] ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐφυῶς πρὸς
ατ' αὐτοῦ διαβαίνει. Ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν
ἁμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομεστίκου θρίαμβος ἐτε-
προηγεῖτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει B
τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοὺς περὶ αὐτοῦ λό-
πισφραγίζων, ἐκέλευσέ πως ἰδὼν ὁ βασιλεύς,
; ἐπαίνοις κλαπείς, [P. 72] ἵππον τε τὸν ἄνδρα
ι καὶ δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφυΐαν τούτου
στείαν ἁπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. Καὶ δὴ
γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρ-
τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγό-
ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μβ'
ων φάλαγγος γεγονώς, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ
τήριζε τὸν Ἀγαρηνόν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων
καταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. Ὧ καὶ χαλεπή-
βασιλεύς, *Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτός, ὦ
λα καὶ ἄνανδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι;*
αὐτίκα, *Δύο μέν, βασιλεῦ, μὴ μαθὼν οὐδὲ* C
ιρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν
ς τοιαύτης χρεία ἀδολεσχίας· ἐνὶ δὲ δόρατι
ος τὴν εἰς Θεὸν πεποίθησιν ἔχω βεβαίαν
μηνίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβαλῶ.
ῥῆσίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεὺς ἦ μὴν
κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὅρκον ἐπαγαγών,
παραδοῦναι τὸν ἅγιον, εἰ μὴ τοὺς λόγους ὄν-
ἔργον ἀγάγοιεν [25]. Ἵππον οὖν ἀναβὰς ὁ Θεό-
καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χεροῖν θᾶττον ἢ λόγος ἐν οὐ
; περιόδοις τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ
οὕτω φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. Ὁ μὲν οὖν
ς ᾐσχύνθη ἅτε δὴ καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν
νὸν ὑπ' ἀνδρὸς εὐνούχου καὶ οὐ γενναίου
πανοῦργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδού-
ου ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγοις αὐτόν, D
τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰδού-
δωρήσατο.

Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἱσταμένου καὶ τοὺς
ς κατ' ἀλλήλων ὁπλίζοντος, ὁ Θεόφιλος δύνα-
λὴν ἠθροικὼς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἔξεισι,
ν ὅσιον Μεθόδιον τῆς εἱρκτῆς ἀναρρυσάμενος
θ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ νῦν μόνον καὶ πρῶ-
ἀλλ' ἀεὶ τοῦτο ποιῶν καὶ πλησίον που ἔχων
εἴτε τοῦ ἀσαφῆ ἕνεκεν καὶ πολλοῖς ἄγνωστα
ν καὶ γνώριμα τούτῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐνυπάρ-
αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτύγχανε τῶν ἀποκρύ-
ων ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἴτε δή τινας ἐπ-

adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum congressus, multis eorum subjugatis, captivos ad viginti supra quinque millia abducit; illustrique potitus præda ad urbem augustam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris. **115** Hunc scholarum præses bellica virtute eximium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte præclare industrium ac corporis robore strenuum, ejusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggrederetur. Quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmans. Videns itaque imperator, ejusque celebri fama motus, conscenso equo duplicique arrepta hasta artis suæ ac solertiæ specimen spectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subsannare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem injiceie debeat ea molitione præstare etiam atque etiam asserere. Ad quem indignabundus imperator, *Num vero, effeminate tu et evirate, ejusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis præstare?* Contra Craterus: *Duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec uti valeo: nam nec nugarum ejusmodi usus aliquis in bello exsistit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum iri hominem ac excussum prorsus confido.* Tunc imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum jurare Cratero, se ei vitam erepturum, nisi **116** re ipsa quod verbis jactaverat impleret. Mox ergo Theodorus conscenso equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem altum sapere non sivit. Puduit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque vestibus honoris causa, civium animos offendere veritus, si quid homine aliter uteretur.

24. Jam vero rursum vere appetente ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos proficiscitur, educto e carcere sibique adjuncto sancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, sed et semper factitabat, penes se virum habens, sive ut ejus sapientiæ vi obscura vulgoque ignota dissolveret eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investigator), sive id cavens, ne quas is turbas se absente ob sacrarum

VARIÆ LECTIONES.

γάγοι? [25] καὶ πρῶτον] δὲ πρ. P.

nos ad bellum procedentibus eam connumerari jussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraemus, uti dictum est, 113 etiam ipse in nos movisset. Cum itaque ambæ jam acies, ac tum Agarenorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deliberationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romanorum imperatorem cum ameramnune conserta acie pugnare; unum aliquem cum parte exercitus in eum 'mini t ei d m, idqie interdiu factitandum esse. Contra Theophobus præsentem in acie imperatorem adesse suadebat; noctu tamen congrediendum, impressione facta per Persicas pedestres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas præsto fore, quæ hostilem exercitum essent conclusuræ. Verum non acquievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam. Aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congrederentur. Cæterum Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu conterritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octoginta millibus armatorum ad pugnam conserendam. Diu utrinque fortiter dimicatum; tandem scholæ cum domestico adversæ aciei impetu coactæ cedere ac fugam inire. Hincque adeo imperator cum cohorte prætoria et duobus Persarum millibus, una etiam adjuncto Theophobo, in collem quemdam saluti metuens evasit. Acriter ad vesperam usque circa illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscentibus 114 nec eum prodere sustinentibus. Nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliisque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. Quod et ita contigit. Hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eisque circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. Imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedivit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. Ac quidem proditorem exercitum imperator acrius objurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, præmiisque ac honoribus magnifice accepit Hinc Persæ ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concredi postulant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. Quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias

A πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἀγαρ ἐναριθμεῖσθαι προσέταξε.

κβ'. Τούτοις γοῦν τεθαῤῥηκὼς ὁ Θεόφιλος, ἐπ ἄλλως ᾔδει τούτους ἀνδραγαθιζομένους, εἰς πό κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἔξεισι καὶ τοῦ Ἰβραήμ ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαντος Ἐπείπερ ἐγγὺς ἀλλήλων ὅ τε τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς ἐ νει καὶ ὁ Θεόφιλος, ἔδει δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μα οὐ δίκαιον ἔφησε βασιλέα Ῥωμαίων πρὸς ἀ μνουνῆ πολεμεῖν, ἀλλά τινα μέρος λαβόντα τῶν τιωτικῶν ἐξιέναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος δὲ μὲν ἐπὶ παρατάξεως τὸν βασιλέα ἐβούλετο, νύ δὲ ἐπιτεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν πε καὶ ὅτε πάλιν δεήσειεν, ἐπικυκλῶσαι τὸ ἱπ

B Ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλέα, εἰπόντων πολλῶν, τεριζομένου [24] τοῦ Θεοφόβου τὴν τῶν Ῥωμαίων καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· ἔδοξεν εἰς τοὐμφανὲς μεθ' ἡμέραν συῤῥῆξαι τὸ λεμον. Καὶ ὁ μὲν Ἰβραήμ, εἴτ' ἄλλως καταλαζο μενος εἴτε δὴ καὶ φόβῳ βασιλέως περιστοιχιζόμ μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν, Ἀβου δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυρ ὀκτὼ ἐξαπέστειλεν, οἳ καὶ καρτερῶς ἄγαν ἀνθ μένων ἀμφοτέρων ἐπὶ πολὺ, [P. 71] τέλος ἐνί τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομεστίκου καὶ πρὸς τραπῆναι ἐξεβιάσαντο. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετ βασιλικῆς φάλαγγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, όντο, τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπί τινος

C σέσωστο, τὸν περὶ ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος ἄχρι μὲν ἑσπέρας πολὺς ἦν ὁ περὶ αὐτὸν πό τῶν μὲν ἐλπιζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακ ρούντων. Διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης κρότοις τε καὶ ἀλαλαγμοῖς ἐχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασ χαίρειν προσποιούμενοι, κιννύραις τε καὶ χ καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεδ ἐλπίδας οὐ τὰς τυχούσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες ποιῆσαι. Ὃ καὶ συνέβη· μίλια γὰρ ἓξ ὑποχω τούτους εἰς τοὐπίσω τινὰ κατοῤῥωδοῦσι προ τε καὶ κύκλωσιν προσεγένετο. Ὅθεν ἀδείας τυ μικρᾶς οἱ περὶ τὸν βασιλέα, πόῤῥω που νυκτων χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο πρὸς τῷ καταπροδόντι τοῦτον στρα μ τι

D νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς διεσώθησαν. Μέμψε οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς στρα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερόντω περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέραιρεν. Ὅθεν οἱ Πέρσαι διαπύρῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, καὶ θ τινὶ ἀῤῥήτῳ ἀναθαῤῥυνόμενοι μετ' Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον πειν τούτους ἐξ ἀηττήτου καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμον φοβον.

κγ'.

VARIÆ LECTION

[24] ὡς σφ. ?

μεω; ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς προτέρας νίκης τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπαυθαδιαζομένων καὶ ἀλαζονευομένων, τούτοις συμπλακεὶς πολλούς τε χειροῦται τούτων, καὶ λείαν λαμβάνει ὡς τῶν πέντε καὶ εἴκοσι ἄχρι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρᾶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. Ἔτυχε γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν εὐφυΐᾳ ὀνομαστῶν αἰχμάλωτον ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. Τούτῳ μεγάλας τὰς κατὰ πόλεμον ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν προεστὼς ἐμαρτύρει, καὶ ἐβεβαίου ὡς εἴη τε δεξιὸς περὶ τὴν ἱππασίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην γενναῖος, καὶ ὅτι δυσὶ δόρασι χρώμενος περὶ τὴν ἱππασίαν [μὲν] ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐφυῶς πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. Ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν ἵππων ἁμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομεστίκου θρίαμβος ἐτελεῖτο, προηγεῖτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοὺς περὶ αὐτοῦ λόγους ἐπισφραγίζων, ἐκέλευσέ πως ἰδὼν ὁ βασιλεύς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπείς, [P. 72] ἵππον τε τὸν ἄνδρα ἐπιβῆναι καὶ δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφυΐαν τούτου καὶ ἀριστείαν ἁπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. Καὶ δὴ τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντος τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς οὕτω λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μβ' μαρτύρων φάλαγγος γεγονώς, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ ἐξεμυκτήριζε τὸν Ἀγαρηνόν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων οὐδὲ καταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. Ὧ καὶ χαλεπήνας ὁ βασιλεύς, *Ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτός, ὦ θηλυδρία καὶ ἄνανδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι;* Καὶ ὃς αὐτίκα, *Δύο μέν, βασιλεῦ, μὴ μαθὼν οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεία ἀδολεσχίας· ἑνὶ δὲ δόρατι χρώμενος τὴν εἰς Θεὸν πεποίθησιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρημνίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβαλῶ.* Τὴν παῤῥησίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεὺς ἦ μὴν ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὅρκον ἐπαγαγών, θανάτῳ παραδοῦναι τὸν ἅγιον, εἰ μὴ τοὺς λόγους ὄντως εἰς ἔργον ἀγάγοιεν [33]. Ἵππον οὖν ἀναβὰς ὁ Θεόδωρος καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χεροῖν θᾶττον ἢ λόγος ἐν οὐ πολλαῖς περιόδοις τὸν Σαρακηνὸν κατεκρήμνισε, καὶ μέγα τούτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ᾐσχύνθη ἅτε δὴ καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακηνὸν ὑπ' ἀνδρὸς εὐνούχου καὶ οὐ γενναίου τινός, πανοῦργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδούμενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγοις αὐτόν, στολάς τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰδούμενος ἐδωρήσατο.

κδ'. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἱσταμ[illegible] μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ὁπλί[illegible] μιν πολλὴν ἠθροικὼς [illegible] καὶ τὸν ὅσιον Μεθό[illegible] καὶ μεθ' ἑαυτοῦ [illegible] των [34] ἀλλ' ἀ[illegible] αὐτὸν [illegible]

A adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charsianum congressus, multis eorum subjugatis, captivos ad viginti supra quinque millia abducit; illustrique potitus præda ad urbem augustam redit. Inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris. **115** Hunc scholarum præses bellica virtute eximium, ejus scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte præclare industrium ac corporis robore strenuum, ejusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggrederetur. Quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmans. Videns itaque imperator, B ejusque celebri fama motus, conscenso equo duplicique arrepta hasta artis suæ ac solertiæ specimen spectante coram tota civitate exhibere jubet. Id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subsannare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem injicere debeat ea molitione præstare etiam atque etiam asserere. Ad quem indignabundus imperator, *Num vero, effeminate tu et evirate, ejusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis præstare?* Contra Craterus: *Duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec C uti valeo: nam nec nugarum ejusmodi usus aliquis in bello exsistit: una vero arrepta, Dei fretus auxilio, equo dejectum iri hominem ac excussum prorsus confido.* Tunc imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum jurare Cratero, se ei vitam erepturum, nisi **116** re ipsa quod verbis jactaverat impleret. Mox ergo Theodorus conscenso equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum præcipitem altum sapere non sivit. Puduit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. Interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque vestibus honoris causa, civium animos offendere D veritus, si quid homine aliter uteretur.

24. Jam vero rursum vere appetente ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos proficiscitur, educto e carcere sibique adjuncto sancto Methodio. Neque vero tunc primum fecit, sed et [illegible]mper factitabat, penes se virum habens, sive ut [illegible] sapientiæ vi obscura vulgoque ignota dissol[illegible] eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus [illegible]usarum rerum operosus investigator), sive id [illegible]s, ne quas is turbas se absente ob sacrarum [illegible]

[illegible]ES.

imaginum amolitionem in urbe excitavet. Præcipui enim civium, inque eis viri religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. Idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. Itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitis superioribus, **117** contigit circumventum imperatorem in vitæ periculum adduci, quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique majus dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus caperetur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus: *Eia, vir', ape. revereminj, quæ suum regem, ejus vi amoris perculæ, pone volant,* leonis instar catulorum causa dimicantis, medios cuneos imperatorem quæsiturus irrumpit, animoque fatiscentem inventum, et ex ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitu eam fuga expedire, hortatus est ut se illi præeunti ac multorum strage iter aperienti comitem daret. Postquam vero erumpentem timens pavensque imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perrumpit, ut a periculo virum eruat. Ac ne tum quidem voti compos effectus, tertio demum firmiori proposito cuneum imperatori undique affusum ipsumque coarctantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut et equum, cui insidebat, loris alligare ipsumque rursus liberare contigerit. Animo saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum atque hostibus calcata cervice suppedaneum fore pertimescebat. Idcirco velocius simul majorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quoque minatus, nisi ille sequeretur, ægre tandem periculo exemit, paucis quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolumem **118** reddidit. Idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis muneribus colebat.

25. Cæterum major in eum vis invidiæ fuit; ac qui tot millibus armatorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat, paucorum aulæ familiarium suæque gentis hominum malis artibus superatur. Majestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiæ advertens, ac a fidelissimo quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gratiam meritus Theophilo a poculis erat eique ministrabat, certior factus fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur seque ad Agarenos transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus donatus est. Itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec leves strages illorum victor dabat, ut qui bellicæ rei peritia ac solertia supra communem vulgique usum præstaret. Quodque nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta hæc facinora per Romanos captivos, ac qui

A ἀναστάσεις φυλαττόμενος παρ' αὐτοῦ παθεῖν διὰ τὸν κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. Οὐ μικρῶς γὰρ ἐδόκει τιμᾶν τὸν ἄνδρα καὶ σέβεσθαι τὸ τῆς πολιτείας ἔκκριτον καὶ φιλόθεον· διά τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπάνειν ἐφαίνετο τούτῳ σεμνόν. Καὶ δῆτα προσπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καθυπερτερούντων, συνέβη τὸν βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ ψυχῆς, ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγέτης δεινὸν ἡγησάμενος καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν [27] δορυάλωτον [P. 73] βασιλέα γενέσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν ἀναθαῤῥύνας καί, *Ὦ ἄνδρες*, εἰπών, *τὰς μελίσσας αἰδεῖσθε, αἳ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναι πέτανται*, εἰσῄει ὥσπερ τις λέων περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, B τὸν βασιλέα ζητῶν. Ὡς δ' εὗρεν ἀποκαμόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίας ἀπογνόντα, προφασιζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα διαφυγεῖν, *Ἄγε δή*, φησεν, *ὦ βασιλεῦ ἀκολούθει μοι εὐρεῖαν τὴν φάλαγγι ποιοῦντι καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντι*. Ὡς δ' ὁ Μανουὴλ ἐξῄει καὶ τὸν ἑπόμενον δεδιότα πολλὰ καὶ κατεπτηχότα βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὖθις ἐῤῥήγνυ μετὰ πολλῶν τὴν φάλαγγα, τοῦτον ἐξελέσθαι βουλόμενος. Ὡς δ' ἡμάρτανεν αὖθις, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στεῤῥοτέρας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον ἐγεγόνει τούτου, ὡς καὶ ἱμᾶσι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιδῆσαι ἵππον καὶ αὖθις ὑπεξερύσασθαι ἐτύγχανεν. Ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνήρ, βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον C γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον· ὅθεν ταχυτέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τούτῳ συνακολουθήσειεν, ὀψὲ καὶ μόλις τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακρουόντων τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλεξε. Διὸ τιμαῖς τε τούτων ἐφαμίλλως ἐδεξιοῦτο καὶ πρεπούσαις δωρεαῖς ἐθεράπευεν, εὐεργέτην καὶ σωτῆρα πολλάκις ἀποκαλῶν.

κε'. Ἀλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ κατὰ πολλῶν καὶ τοσούτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν διασώσας τὸν βασιλέα ὑπ' ὀλίγων οἰκείων κατεπαλαίετο. Ὅθεν εἰς καθοσίωσιν καὶ ἐπιβουλὴν παραλόγως ἐκ λοιδορίας ἐγκληθείς, καὶ πολὺν εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδών, ἐπεὶ διά τινος πι- D στοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μανουήλ, τότε δὲ ἐκ χαρίσματος οἰνοχοοῦντος τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἐξυπηρετοῦντος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν καὶ ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρίς, ἀποστασίαν τολμᾷ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται. μέγας παρ' αὐτοῖς ὀφθεὶς καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. Ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν πλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἳ οὕτω δὴ Κορμάτοι καλοῦνται, πολύς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ἅτε δὴ καὶ πείρᾳ καὶ συνέσει διαφέρων [P. 74] πολλῶν. Καὶ τὸ δὴ κρεῖττον λόγου, ὅτι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων καὶ καθειργνυμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα εἰργάζετο, πίστιν αὐτοῖς δοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οὐ φεύξονται· ὅτε

VARIÆ LECTIONES.

[27] an δεινὸν ἡγησάμενος τοῦτο καὶ πέρα δεινῶν? cf. p. 103 b, 130 a, 451b.

ρασὰν λέγεται κατασχεῖν καὶ τῷ ἀμερα-οτάξαι οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν λὰ καὶ τῷ καινῶς πως καὶ παρηλλαγμένως ὑτοῖς· ἥ τε γὰρ τῶν σχημάτων μεταβολὴ φωνῶν παρὰ δόξαν μεταλλαγὴ εἰς δειλίαν ἠνάγκαζε τοὺς πολεμίους. Οὐ μὴν δὲ πολλῶν ἀτιθάσσων θηρίων κατασινομένων βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων ῶν αὐτοῖς γεγονὼς, διαφερόντως ἠγαπήθη ῷ ἄρχοντι καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

λλ' ἐπεὶ μετάμελον τῷ βασιλεῖ ἐνεποίησε κούοντι καὶ λύπης αἴτιος κατέστη πολλῆς, λων ἐδόκει τούτῳ κινεῖν ὡς ἂν τὸν ἄνδρα ο:το καὶ παλινδρομῆσαι ποιήσειεν. Ὅθεν ηνικὰς σπονδὰς διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι σιν Ἰαννοῦ, πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλαγίου, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγαγεῖν, ὅτε βούλλιον τούτῳ καὶ ὅρκους ἀπαθείας δι' αὶ ἑτέρων προτέρων πολλῶν ἐξαπέστειλεν. ὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν οὕτως διὰ ντεύξεως καὶ συντυχίας, κρυπτῆς δὲ καὶ λλοις, ἡ τὸν Ἰαννῆν γνώμη τοῦ Θεοφίλου μεταστήσασα καὶ μεταμφιάσασα καὶ τοῖς σιν Ἴβηρσι καὶ μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ μα μετὰ λιτῆς φοιτῶσιν ἐξομοιώσασά τε ταμίξασα τῷ ἐν ᾧ διητᾶτο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ αγδᾶ ἐγκατέστησεν ἐπαιτεῖν τε προσποιηκαὶ τὴν τοῦ βασιλέως μετάνοιαν ἀναδιδάαὶ μάρτυρας τῶν εἰρημένων τό τε τοῦ βακόλπιον καὶ τὸ χρυσοβούλλιον ἐδίδου, συμτε καὶ παντελῆ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν όμενα· ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ, τὴν ψυχὴν ἀνακαεὶς, τὴν οἴκαδε ἐμελέτα

Ἐπεὶ γοῦν ἔκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῶν πρόν εἰρημένων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν, αὔξησιν δὲ ἑκάστην ἐλάμβανεν, μηνύει τῷ ἀμεραμνουσεως ἔχοι καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων στρααὶ τοὺς ἐχθροὺς, οἳ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς α, ἀμύνασθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν εις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν πεσθαι τὸν ἀμεραμνουνῆ [28] εἰς πλείονα τῶν ένων [P. 75] ἀσφάλειαν. Κατανεύει τοῖς ν ὁ Ἰσμαὴλ, καὶ κατὰ τῶν ὧν ἐπεθύμει ν. Ὡς δὲ πλησίον που τοῖς τῶν Ῥωμαίων ίνοντο, δῆλα ποιεῖται [29] τὰ κατ' αὐτὸν τῷ κίας στρατηγῷ καὶ τὴν εἰσαῦθις πρὸς Ῥωάνοδον. καὶ ἅμα ἐδίδασκεν ὡς χρὴ κατὰ τόπον λόχον τινὰ καὶ ἐνέδραν γενέσθαι, *ν ἐκεῖσε δὴ γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηνῶν ἐπ' ἄλλον δή τινα τόπον ἐξελαύνειν μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαι καὶ πρὸς τὰ ν ἤθη ἐπαναδράμω αὐτός.* Ὃ καὶ γέγονεν· ἐκεῖσε δή που ἐπλησίαζεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ υἱὸν κατασπασάμενος, *Ἄπιθι,* ἔφη, *ὑγιής,*

vincti in carceribus essent, ei militantes exsequebatur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros. Quando etiam Chorasan cepisse ferunt ac ameramnunæ subjecisse. Isthæc vir tantus conficiebat non insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam quamdam nec usitatam rationem inire videretur: ordinum enim et aciei alia aliaque compositio tesseræque ac vocum inopinata mutatio in animi angustias **119** ac pavorem hostes conjiciebat. Nec solum adversus hostes strenue egit, verum etiam estiis regioni vastitatem afferentibus eos liberavit, multorumque eis bonorum auctor, printer ejusque proceribus summe charus fuit.

26. Verum cum ejus percrebescente fama Theophilum rei pœniteret, nec levis dolor inde eum incessisset, nullum non funem movendum statuit, ut virum ad se revocaret ad seque redire compelleret. Unde alii quidem per Jannem monachum, quo tempore missus est ad commutandos captivos, pacis eum fœdera iniisse ac Manuelem ad se revocasse ferunt, quando etiam litteras et securitatis fidem jurejurando firmatam per eum pluresque illo priores misit. Alii ejusdem quidem Jannis opera rem peractam malunt, non tamen sic aperto colloquio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum ut Jannes jubente Theophilo profectus sit, habituque mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis Hierosolymam voti causa proficiscentibus, unum illorum simulans, sese adjunxerit, eoque habitu Manuelis domum Bagdæ subierit. Illic mendici ea specie ad eum aditum nactus imperatorem pœnitere docuit, verbisque fidem fecit illius prolata collari cruce ac litteris, quibus is securum redderet omniumque offensarum oblivionem sancte promitteret. Acceptis in manus Manuel litteris, incenso ardoribus animo, serio cogitat in patriam domumque reverti. Quia igitur temporis ipsa longinquitate rebusque adversus **120** ameramnunæ hostes, quas supra retulimus, bello præclare gestis suam illi magis in dies probarat fidem, nec ulla jam suspicione laborabat, significat hoc sibi animo constitutum, ut et adversus Romanos educat et inimicos (suos apud imperatorem delatores) ulciscatur, qui in Cappadocia sedes habebant. Ac quo magis institutum celet, ipsum ameramnunæ filium secum mitti rogat. Annuit petenti Ismaelus, ac in quos expetierat hostes Manuelem emittit. Ubi jam Romanos pene fines attigerat, Cappadociæ prætorem de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos redire significat, simulque certo loco locandas insidias docet: *Ut cum,* inquit, *illuc venero, Saracenorum prædonibus alio dimissis, in Romanorum ipse cuneum incidam, atque ita ad patrios lares revertar;* uti etiam factum est. Ubi enim prope jam ad locum accesserat, Ismaelis filium prolixe salutans ac osculans: *Abi,* inquit, *abi, fili, incolumis ad patrem tuum; scito vero non ad alium me proficisci quam ad meum verum imperatorem ac dominum.*

VARIÆ LECTIONES.

[28] τοῦ ἀμερ.? [29] δῆλα ποιεῖ? an δηλοποιεῖ?

Salvus inde receptus Cpolim in sacram Blachernensem ædem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. Quocirca etiam magistri honore donatur, exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus præficitur. **121** Non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum, non tamen majestatis accusatum Theophilo imperante fugisse, sed Michaele Traulo ejus patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres ejus inimicitias suspectas haberet.

Interim vero etiam Jannes CPolitanus episcopus ordinatur, Aprilis vigesima prima, die Dominica, impietatis præmium perversæque fidei ac sacris imaginibus negati cultus sacerdotium consecutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, et ut futuram imperatorum successionem vaticinio condiscat operosius incumbit, mulierem quamdam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorumdam relatione accipit. Eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa quærit. Ad quem vates, successurum ejus filium cum conjuge, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures imperium teneat. Illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate conjunctum, raso capite Theophilus monachum facit, ejusque ædes in domum Dei ac monachorum domicilium redigit. Neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Jannem patriarchali sede dejectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. Quare vehementi dolore **122** concitus Theophilus, remque altius mente retinens, sæpenumero Augustam, ad hæc et Theoctistum logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Jannem patriarchali sede dejici autve imagines coli paterentur. Tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionibus posuit, ut et Jannis ex pelvi divinatione Basilium imperii arcem suscepturum perspicue viderit. Præter imperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. In his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quærenti, prædixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalem habitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarium tabularum ac matricularum præfecto prædixit fore ut in Circi funda necaretur ejusque substantia fisco addiceretur. Et hæc quidem hactenus juxta Platonem....

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expeditione utrinque suscepta, utrinque abs se metu re integra domum redierunt. Eodem fere tempore

A *ἄπιθι, τέκνον, πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ δὲ ἴσθι πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν ὄντως βασιλέα καὶ κύριον.* Διασωθεὶς δ' ἐκεῖθεν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπεφοιτήκει ναόν, τὸν Θεόφιλον εἰδὼς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. Ὅθεν καὶ μάγιστρος τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτοῦ, καὶ δομέστικος προβιβάζεται τῶν σχολῶν. Εἰσὶ μὲν δ' [30] οἳ φυγῇ μὲν χρήσασθαι τὸν Μανουὴλ φασι πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα σπουδήν, οὐ μὴν καθοσίωσιν ἐγκληθέντα ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ τούτου πατρὸς, εἴτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν φερόμενον, εἴτε δὴ καὶ παλαιὰν δεδοικότα μῆνιν αὐτοῦ.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταν-B τινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ἆθλον ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὰς θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπενεγκάμενος.

κζ'. Ζητητικῷ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαν ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γύναιόν τι ληφθὲν ἐκ τῶν Ἄγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τούτους Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρά τινων ἀνεμάνθανε. Τοῦτο οὖν ἤγαγέ τε παρ' ἑαυτῷ ὁ Θεόφιλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βασιλεία διαρκέσει ἐπὶ πολὺ ἐπυνθάνετο. Ὡς δὲ, Σοῦ μὲν διάδοχον τὸν σὸν υἱὸν καὶ γαμετὴν, ἀπεφοίβασέ τε γενέσθαι καὶ ἐμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχεῖν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καίτοι γε προσῳκειωμένον C αὐτῷ πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέκειρεν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐνδιαίτημα. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γύναιον ἀπεθέσπισεν· τόν τε γὰρ Ἰαννῆν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πόῤῥω που γενέσθαι ἐνεσήμανεν, καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν. Οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεόφιλος ἐπώδυνος γεγονὼς καὶ δυσαπόνιπτα ταῦτα φέρων ἀεὶ πολλὰ [P. 76] πολλάκις ἐπῆδε τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ, πρὸς δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ παρῄνει καὶ πλήθει κατεδέσμει ὅρκων τοῦ μήτε τὸν Ἰαννῆν ὑπερορίας τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσκυνήσεως. Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἠρεύνα τε καὶ ἐξιχνίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ D τὸν μέλλοντα Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὑπειληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδεῖν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν κατὰ τὸν Τριφύλιον τὰ αὐτῷ συμβησόμενα διετράνου τὸ γύναιον, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ πυνθανόμενον· αὐτόν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱεῖς κληρικοῦ σχῆμα ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμειφθῆναι· ὃ καὶ γέγονεν. Καὶ Γεώργιον δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένον ἐπὶ σφενδόνῃ τῇ κατὰ τὸν ἱππόδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ ἀνειλῆφθαι ταμείῳ. Καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πη κατὰ Πλάτωνα...

κη'. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον οἵ τ' Ἀγαρηνοὶ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες ἔμειναν ἄπρακτοι παντελῶς ἀλλήλους καταπτούμε-

VARIÆ LECTIONES.

[30] δ'] δή? an τοι?

ι. πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπανέστρεφον. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ὅ τε χαγάνος Χαζαρίας καὶ ὁ Πὲχ πρὸς τοκράτορα Θεόφιλον ἔπεμπον πρεσβευτάς, τὸ ον ὅπερ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς ῆναι ἐξαιτούμενοι, ὅπερ ἑρμηνεύεται μὲν Λευκὸν α, ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὸν Τάναϊν ποταμόν, ὃς ε Πατζινακίτας ἐντεῦθεν καὶ αὐτοὺς διείργει αζάρους ἐκεῖθεν, ἔνθα καὶ Χαζάρων ταξεῶται ωνται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ἰ αἰτήσει καὶ παρακλήσει πεισθεὶς ὁ Θεόφιλος αθαροκανδιδάτον Πετρωνᾶν τοῦ ἐπονομαζομέαματεροῦ, μετὰ χελανδίων βασιλικοπλωΐμων ῦ Κατεπάνω [31] τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν, ρας τὴν τούτων αἴτησιν κελεύσας ὑπαγαγεῖν. ια τῷ τὴν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μαῆς ἐκεῖσέ που προσορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου B κεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στρογγύλαις εἰσαγαγὼν μέχρι τοῦ Ταναΐδος διεβιβάσθη, ἔνθα καὶ τὴν ἔδει τούτοις οἰκοδομεῖν. Ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόόρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν καχλήκων τοῦ ποἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ιας διὰ καμίνων, καὶ βίσαλον ἐργασάμενος, ισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μέν, ἐπεραίου πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιαν ἐπανέστρεψεν. Ἐδίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ νος τῷ βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βουλήν, οἷς εἰς τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ, καί, ἄλλως ἄρξεις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὁλοσχεστρατηγὸν προχειριζόμενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ν ἄρχουσί τε καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύων C. » Οὐδὲ γάρ, οὐδ' ἡμέτερός πω τῆς ἐκείνων ύμενος ἐξαπεστέλλετο στρατηγός, [P. 77] λεγόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων λεως τὰ πάντα ἦν διοικῶν. Ἐπὶ [32] τούτῳ ὁ ς Θεόφιλος οὐκ ἄλλον ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Πε, ὡς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπατε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαπέστειλεν, τὸν τεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπείκειν ἀστως αὐτῷ· ἐξ ὅτουπερ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλστρατηγούς. Οὕτω μὲν οὖν ἥ τε τοῦ Σάρκελ οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἡ πρὸς τοὺς Χερσωνίτας τῶν ν ἀποστολὴ στρατηγῶν.

A chaganus Chazariæ ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis domus candida dicatur, ipsis ædificet. Porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces et Chazaritæ disterminantur; ubi et Chazaritæ **123** præsidiarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis substituti, stationem habent. Horum postulatis annuens imperator Petronam Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regia et Paphlagoniæ capitaneo misit, rem præstituros quæ illi rogaverant. Ubi autem Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in terram statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanaim usque, quo loco exstruendum illis B oppidum erat, trajecit. Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glarea calcem facit; exque subjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine magnifice perfecto opere domum redit. Reversus vero Petronas imperatorem de Chersone monet, ut qui gentis mores locique genium expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno jure compotem fore, quam si proprium urbi gentique præsidem ducemque præficeret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas crederet. Hactenus enim nemo regionem procuraturus Cpoli præses mitti solebat; sed quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat. Imperator approbato consilio ipsum quem diximus Petronam, usu regionis peritum judicans, protospatharii dignitate auctum præsidem **124** mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso præsidii obaudiant. Hincque perserebuit ut præsides Chersoni præficiantur. Atque in eum modum tum præsidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem præsides.

Ἔξεισι δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηβριθέστερος, τῆς πατρικῆς ἡττᾶσθαι τόλμης τος ὤν. Ὅθεν καὶ ποῤῥωτέρω πρόεισι τῆς D, ὁμοῦ μὲν κείρων τὴν γῆν καὶ πορθῶν, ὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ; καταστρεφόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόἐκπολιορκήσας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ νουνῆ, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκεῖθεν διὰ γραμμάιοτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς ς αὐτοῦ, κἂν οὐκ εἶχέ πως τὸν ἀκούοντα. ἴτα μὲν διεικησάμενος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ιν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφόβῳ τὰ τῶν Περσῶν σθαι προτρεψάμενος καὶ αὖθις διὰ ταχέων ραμεῖν πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' οἱ Πέρσαι συσχόντες ατὰ τὴν Σινώπην βασιλέα καὶ ἄκοντα ἀνεκή-

29. Porro Theophilus majoribus rursum animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna se minorem audacia videri ægre ferens. Longe itaque in Syriam progressus obvia quæque vastat, deprædatur, diripit, duasque captas civitates solo tenus diruit; quin et ipsam expugnat Sozopetram ameramnunæ patriam, a qua ille ut recederet scriptis litteris etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. Hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophilo cum mandatis ut res Persarum componeret iisque compositis festine ad eum rediret. At Persæ eum Sinope destientes, reluctantem sane, imperatorem consalutarunt. Is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deterritus, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate ausuque aiebat. Quocirca illi minis territi

VARIÆ LECTIONES.

[31] ...πετάνῳ P: cf. p. 300 c. [32] ἐπεὶ P.

obfirmatius hærere proposito, animosque Theo- A phobo, quem medium habebant, facere. Ille porro clam imperatori rem significat, jurejurando confirmans non se, sed Persas hujus auctores facinoris esse. Ac tum quidem Theophilus voluntatem
125 Theophobi approbavit, et in aulam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, injuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere jubet. Et quoniam in ingentem jam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta millia assurgebat), haud e re visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permitteret. Utili itaque consilio bina millia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turmarum præfecti illis præessent. B Hincque factum ut hactenus Persarum nomen cohortes illæ ac turmæ retineant, in quas dispersi fuere. Audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tum illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. Quanquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit.

A ρυξαν· ὃς αἰδοῖ τε καὶ φόβῳ πρὸς τὸν βασιλ
λόμενος ἀνένευέ τε καὶ δεινὰ πείσεσθαι τούτου
ἐπὶ τῷ τολμήματι. Ὅθεν πλέον κατορθω
αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλέως ἀπειλὰς εἴχοντο μ
γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ
θαρρύνοντες. Ἀλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρα τὰ τελ
δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφορεῖ
αὐτὸς ἐκεῖνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ὑπαίτιο
ἐκείνου τε ὁ βασιλεὺς ἀσμένως ἀποδέχεται τὴν
ρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασίλεια εἰσκαλεῖ, τὴν
εὐκληρίαν ἀποδιδούς· συγγνώμην τε ἅπασι τοῖ
καὶ ἀμνηστίαν κακῶν δοὺς τῆς Σινώπης, εἴτ
Ἀμάστριδος, ποιεῖ ἐκδημεῖν. Καὶ ἐπείπερ ε
πληθίαν ἐνέδωκάν [33] τε καὶ ηὔξησαν ὡς εἰ
μυριάδας ἐληλακέναι, οὐ συμφέρον ἐδόκει τῷ
B τούτους ἐλευθέρους εἶναι καὶ ἀνειμένους, ἀλλ
σκεψάμενος ἑκάστῳ θέματι χιλιάδας δύο ἀπέ
ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγ
ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο
ἄχρις ἡμῶν τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἱ τῶ
των τοῦρμαι κεκλήρωνται, ἐφ' οἷς διεσπ
Τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασύτερόν πως κα
τερον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτούς τε διασπαρ
διανεμηθῆναι ἐποίησεν καὶ τὸν Θεόφοβον [P. 78] μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε τῆς ζωῆς. Ἐγένετο δὲ δεύτερον αἴτιον, ὃ δηλώσει πάντως ὁ λόγος κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρόν.

30. Cæterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ictus animi dolore est sicque excanduit, ut undique ex Babylone et Phœnicia et Cœlesyria Palæstinaque et inferiore Libya conscripto exercitu ingentibusque conductis copiis, clypeis omnium inscribi jusserit Amorium, susce- C ptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia innuens. Collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriæ
126 suæ ignominiam furore exæstuans. Sed et Theophilus adversus illum profectus Dorylæum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. Fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorum, majori vi quam quæ inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. Ingentes nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. Id enimvero infame parumque virile ratus Theophilus, præclarum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiret ducisque strenui rationibus atque incolumem D præstaret. Electus in eam rem Aetius patricius ac Orientalium dux. Quia vero etiam justis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret ac victoriam illi præriperet. Ad hæc cohortibus illos præfecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Craterum et Theophilum ac Babutzicum. Hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

λ'. Ὁ δὲ ἀμεραμνουνῆς τοσοῦτον ἐτρώθη τὴ
ἐπὶ τῇ καταλήψει τε καὶ πορθήσει τῆς
αὐτοῦ ὡς πανταχοῦ θεσπίσαι τε καὶ κηρῦξα
ἡλικίαν ἔκ τε Βαβυλωνίας καὶ Φοινίκης καὶ
Συρίας Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Λιβ
C ἀθροιζομένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψ
ριον, τὴν κατ' αὐτοῦ διάβασιν μετὰ θρ
αἰνιττόμενος. Συνήγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν
πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, μανίᾳ ἐπὶ τῇ τῆς
αἰσχύνῃ πυρπολούμενος τὴν ψυχήν. Ἀντεπ
καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν
δρομιῶν πόῤῥω που τοῦ Ἀμορίου διακείμεν
λῶν οὖν συμβουλευόντων μετοικῆσαι τὸν ἐν
οἰκοῦντα λαὸν καὶ τέως ὑπεκδραμεῖν τὴν
φορὰν τῶν Σαρακηνῶν (πολὺς γὰρ ηὔξητο
ἐπήγετο ἄληκτον), ἄτοπον μὲν ἐφαίνετο
Θεοφίλῳ καὶ ἄνανδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς
εὔοδον τὸ μᾶλλον ἐποχυρῶσαι αὐτὸ καὶ σ
γενναίου διασῶσαι βουλαῖς. Ἀέτιος ἦν οὗτ
τρίκιος καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός.
D καί τινος πολυχειρίας ἐδέετο, καὶ ταύτην ἀπ
ὁ Θεόφιλος ὡς πανταχόθεν ἀντιστησομένου
ἐχθρὸν ἐκνικήσοντος. Ἐπὶ τούτοις ἐδίδου δ
νας καὶ ἄρχοντας τοὺς μετὰ βραχὺ μαρτυρ
Θεόδωρόν τε τὸν Κρατερὸν καὶ Θεόφιλον κα
βούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λ
καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μ
γεγόνασιν ἀρχηγοί.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens.

λα'. Ἐπεὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν
νῶν ἐπέστη μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγε

VARIÆ LECTIONES

[33] ἐπίδωκαν?

οὕτω μαντευομένῳ καὶ συμβουλευομένῳ A καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ ιὐτοῦ μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ ἀως χωρήσαντος. *Εἰ γὰρ οὗτος*, φησί, *r, ἕψεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρί· καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐπακολουθούσης νίκης.* Λαβόντος γοῦν αὐτοῦ Ἄμερα τὸν ι διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους άδας δέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων καὶ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸν : προσέβαλεν [P. 79]. Ἀπῄει καὶ ὁ Θεόφι- ιὐτοῦ στρατόπεδον ἔχων οὐκ ἀγεννές, ἔκ τε :αὶ τῶν δυτικῶν καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ιστάμενον. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Ἀνζὴν οὕτω ιλούμενον ἐγίνετο, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸ τῶν B ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἐπί τινα ον καὶ τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκότα χῶρον ὁ ς τῶν σχολῶν λαβὼν ἀνήνεγκεν Μανουήλ, ἐκ στοχασμοῦ βραχύτερον [34] ἐδόκει τὸ τῶν ὢν πλῆθος· οὐ μὴν πρὸς τοῦτο συντιθεμέ- Μανουὴλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἐδόκει ἐσμός. φησί, *βασιλεῦ, τὸ καρτερὸν στοχαζόμε- ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμφοτέρων δι-* πεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πως οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ' ὁ ίων ἐδόκει στρατός, βουλὴν ἐδέοντο ἀρτύειν · ἡ δὲ ἦν ἔκ τε Μανουὴλ συνισταμένη καὶ , νυκτὸς ἐπιτεθῆναι τοῖς πολεμίοις. Ἀλλ' ρεῖττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀντέφησαν, οἷς ιλεύων ἐπέπειστο. Ὡς δ' οὖν ἔλαμψεν ἡ C ιάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐκθύμως τῶν ν ἀγωνισαμένων ταγμάτων, οἱ Ἰσμαηλῖται ι εἰς φυγήν, ἀφέντες τὸ πολεμεῖν. Ἀλλ' οἱ ἐπιμόνῳ χρώμενοι τοξείᾳ, καὶ τὸ καταδιῶκον ιμαίων ἀνακεκρουκότες, ἱστάναι [35] ἀλλ' οὐ ἔπεισαν τοὺς Σαρακηνούς· ὅθεν ἑαυτοὺς ιστησάμενοι, καὶ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως ν βάλλοντες, ἑτεραλκῆ τὴν μάχην ἐποίησαν. δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσαι ἀλλ' οὐδὲ πόῤῥωθεν κατιδεῖν τῷ βάλλεσθαι ς, νῶτα κλίναντες τὸν βασιλέα κατέλιπον. ἱ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἔξαρχοι μετὰ ων τοῦτο δρᾶσαι ἢ ἐννοῆσαι τετολμήκασιν, ιριστάντες τῷ βασιλεῖ σώζειν ἐβούλοντο, ῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχησάντων αὐ- D βαλλόντων αὐτούς. Κἂν ἀπώλοντο πανδη- μὴ νὺξ ἐλθοῦσα καὶ βραχύς τις ὄμβρος ενος τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσατο αἷς ι καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίοι, αὐτοῖς δὲ ήν ἐκ βελῶν περιεποίησεν καὶ σωτηρίας ἔδωκεν ἀφορμάς [36].

Tarsum venit, recte conjicit, habitoque cum suis consilio, judicat haud e re sua esse ut statim Amorium petat. Tentandum prius imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte filio suo. *Si enim filius*, inquit, *victor exstiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria : sin autem secus contigerit, præstat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud præsto sit, ac comes exspectanda.* Assumpto **127** itaque Amera tum Melitines præside ac Turcorum decem millibus omnique Armeniorum exercitu ac præside præsidum, ad Dazemonem castra posuit. Contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo ex Persis exque occidentalibus et orientalibus conflato exercitu. Ubi autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, statuit Saracenorum copias quam numerosæ essent dispicere, antequam acies congrederentur. Manuel itaque scholarum domesticus in tumulum locumque cæteris editiorem Theophilum duxit, quantumque conjectura assequi licebat, hostium copiæ minores videbantur. Tamen hastarum, consentiente quoque in hoc Manuele, cum par copia videretur, *Sed, o imperator*, inquit, *robur conjiciens utriusque exercitus densam hastarum segetem considera.* Postquam itaque robustiorem suo hostium exercitum Theophilus judicavit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. Nempe suadebant Manuel et Theophobus noctu aggrediendos hostes : reliqui vero duces interdiu ineundam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque imperator assensus est. Hac ergo prælata sententia, prima statim luce acerrimum prælium commissum est. Quo in prælio imperatoris ordinibus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. Verum Turcis assiduo sagittarum jactu atque grandine insequentes Romanos inhibentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes frontem verterent. **128** Se ipsos itaque iterum colligentes, eminusque fortiter jacula contorquentes, pugnæ sortem mutarunt. Romani propius accedere pedemque conferre non valentes, ac nec procul aspicere quos sagittis hostes configerent, terga vertunt relicto imperatore, prætorianarum legionum ducibus ac Persis nihil tale vel factitandum ac ne animo quidem cogitandum sibi indulgentibus; sed agmine imperatorem cingentes hoc satagebant, ut præsenti eum periculo eximerent, cum undique fusa hostium agmina jugi sagittarum imbre conclusos obruerent. Omnesque ad unum cecidissent, nisi et nox ingruens tenuisque delapsus imber, arcuum nervis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, , a tanto illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos præstitisset, ac ægre tandem salutis illis occasio fuisset.

ηθείας γὰρ ἤδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ι περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττῃ πως κηνῶν τὸν Περσῶν ὅμιλον σπένδεσθαί πως τοὺς διήκουσε, καὶ συνθέσθαι τούτους αὖθις

32. Intempesta nocte cum Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac paciscentes, nempe pollicentes Romanum se exerci-

VARIÆ LECTIONES.

[34] ...lites et Cedrenus βαρύτερον. [35] ἐστάναι ? [36] ἐφορμάς P.

tum prodituros, atque ad eum, a quo defecerant, principem esse reversuros. Rem ille statim imperatori secreto denuntiat, hortaturque ut cum delectis suæ saluti consulat, nec exspectet dum in hostium manus veniat. Quærente illo : *At qui fiat ut tanta militum turba, qui mihi adhæserunt, incolumis abeat? Tibi modo*, inquit, *imperator, Deus salutem præstet; reliqui mox suis rebus consulent.* Tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et **129** cum ad Chiliococomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita profitebantur, qui imperatorem in pugna prodidissent; jamque suis ipsi gladiis pectora nudabant, atque ad ejus se pedes oppleti lacrymis provolvebant. Verum Theophilus, inaudito rei spectaculo præ illis animo saucius, *Cum ego divina ope*, inquit, *incolumis evaserim, evadetis et vos, si cum hoste fortiter pugnaveritis.*

33. Hoc ergo hostium stratagema Persarumque noctu cum eis collocutio (idemque est fœdus dicas) Theophobi inimicis ejusque necem machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. Porro ameramnunes audita suorum non levi victoria, nihil jam cunctatus Amorium aggreditur. Conjuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus, ipsius scilicet ameramnunæ et filii, qui jam fortiter dimicaverat, valloque ducto cœpta obsidio est. Interim imperator Dorylæum reversus Ameramnunæ animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expeditione revocare posset et ad sua remittere. Haud vero ille paret, alto pectore dirutæ patriæ ac vastatæ injuriam ferens. Quin imo legationem spernit; mancipium vocat ac ignavum, graviterque subsannat ac ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in novaculæ acie res posita sit. Retinet vero etiam quos ille legatos miserat, **130** quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet.

34. Ac vero tempore prælabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur. Hactenusque Agareni irrito conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt : ad septuaginta enim millia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. Verum fieri non poterat ut transiret quem Deus cœlitus gladium intentaverat, ob contumelias quibus hæresi in dies augescente ab eis excipiebatur. Idcirco plebeius quidam exque populi fæce (Boiditzes misello nomen erat) illis jam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia jactis litteris, ita suggessit. *Quid vos, amici, tantis exantlatis laboribus, re infecta ærumnis confecti recessuri estis? Venite ergo ad eas turres, ubi superne lapideus*

A τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων καταπροδοῦναι πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν [P. 80] χωρεῖν κεφ Δῆλα γοῦν τῷ βασιλεῖ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σι μετὰ λογάδων ἠξίου καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἀλ Καὶ, *Πῶς ἔσται τοῦ τοσούτου λαοῦ*, ἐπερωτῆσ τοῦ βασιλέως, *ἡ σωτηρία, ἐμοὶ προσμεινάν Σοί*, φησὶ, *μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σώζεσθ Θεοῦ· οὗτοι δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς δι σουσιν.* Ὀψὲ γοῦν κατὰ τὸ περίορθρον τοῦ βασι φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιοκώκωμον [36] σωθέντος, οἱ λειποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βα προσαπαντήσαντες ἀναξίους ἔφασκον εἶναι τῆς ζ βασιλέα ἐν πολέμῳ καταπροέντας, καὶ ἅμα ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσι καὶ τοῖς ποσὶν ὑπετ αὐτοῦ, δάκρυσι βρεχόμενοι παρειάς. Ἀλλ' ὁ Θεό B τρωθεὶς ἐκείνων μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ π δόξῃ τοῦ πράγματος, *Εἰ ἐγὼ*, φησὶ, *σέσωσμ Θεοῦ, σωθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι τῶν ἐχθρῶν.*

λγ'. Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα ἡ νυκτερινή πως λαλιὰ τῶν Περσῶν, ταυτὸν δ σπονδὴ εἰπεῖν, τοῖς μὲν Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ τον ψηφιζομένοις αὐτοῦ δευτέρα τις γέγονεν καὶ ἀφορμὴ εὔκαιρος εἰς διαβολὴν, τῷ δ' ἀμ μνουνῇ ἀκηκοότι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ Ἀμορίου καταδρομή. Ἥνωτο γοῦν κατὰ τὴν το σιλέως πατρίδα ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα, αὐτ τοῦ ἀμεραμνουνῆ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προπολε σφοδρῶς τοῦ υἱοῦ, καὶ χάρακα περιέβαλλον κα C πολιορκίας ἀπήρχοντο. Καὶ τέως ἀπόπειραν ἀποστραφεὶς κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δ αὐτὸν ἐκεῖθεν ἀποστῆσαι καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα πα παλινοστῆσαι. Ἀλλ' οὐ πείθεται, ἐνδομυχοῦσα ρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἅλωσίν τε καὶ πόρθ Μᾶλλον μὲν οὖν ἐξουθένει καὶ ἀνδράποδον ἐκά καὶ δειλὸν, μυκτηρίζων καὶ διακωμῳδῶν οἷς ο τούτου τούτῳ, ἀλλὰ νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἑστῶτι ἐπει Εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας πρέσβεις ο που, τῶν δρωμένων ἐπόπτας καὶ μάρτυρας.

λδ'. Καὶ δὴ [37] χρόνου παρῳχηκότος διέφυγεν πόλις τὸν ὄλεθρον, τῷ πᾶσαν ἰδέαν πολιορκία μὲν ἐνδεικνυόντων, τῶν δὲ καταβαλλόντων, καὶ λῶν ἀνῃρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν, τῶν ἀμυνομένων, τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτω D τέως μενόντων τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῆς πολλῆς δ κατασπωμένων τῷ πλῆθος ἀνῃρῆσθαι λαοῦ. Κα ὡσεὶ χιλιάδες ἑβδομήκοντα ἐκλελοιπότες εὑ σαν [P. 81] μετὰ τὴν ἅλωσιν ἀριθμούμενοι. Ἀλ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ Θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημ ἄνωθεν, οἷς ὑβρίζετο τὸ θεῖον αὐξανομένης δ αἱρέσεως. Διὰ τοῦτο ἀνήρ τις τῶν ὑποβεβη (Βοϊδίτζης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος) μέλλουσι πως ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν μετ' αἰσ παλινοστεῖν, *Τί*, φησὶν, *ὦ οὗτοι*, γράμματα διὰ πεπομφὼς, *τοσοῦτον τεταλαιπωρηκότες μέ ἀποφοιτᾶν, κεκμηκότες ἄπρακτα καὶ κε κότες; Ἔλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς πύ*

VARIÆ LECTIONES.

[36] Χιλιόκωμον? [37] ὅτι τοι?

υς, ἔνθα μὲν βοΐδιον ἄνωθεν λίθινον, ἔξω-
ἱ λέων ἐκ μαρμάρου ἐφίσταται, κἀκεῖσέ
ριτυχόντες, τὰ ὑμέτερα δηλαδὴ φρονοῦντά
διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθενεστέρων
ὄντων, ἔνθα δὴ τῶν ἐπάλξεων, ἐγκρατεῖς τε
τω γενήσεσθε καὶ ἐμὲ πολλοῦ ἄξιον κρί-
Ἦλθον κατὰ τὸν λόγον ἐκείνου, καὶ εἰσῆλθον
| προσβολῇ, παίοντες καὶ τιτρώσκοντες τοὺς
μβανομένους. Οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθνη-
ν οὐκ ἦν. Πάντες δὲ ἀνῃροῦντο καὶ ἔπιπτον
ὺς κινοῦντες ἐξ αἵματος. Οὕτω μὲν οὖν αἱ-
τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν ἀνόμων ἀνομωτέρως
ιται, ἐκείνων μόνον ζώντων τῶν μέχρι τοῦ
παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα
ων μεγιστάνων τε καὶ κραταιοτέρων ἀνδρῶν,
οἱ μβʹ μάρτυρες συνηρίθμηντο. Οἱ δ' ἄλλοι
ς μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο τρόπαιον.
ἀρ, οὐδ' οὕτως ἔπεισε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος
ς δευτέρους ἀποστείλας, ἐπὶ κεντηναρίοις
ίοις ἐξωνήσασθαί τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώ-
τὸν αἰχμάλωτον λαὸν, εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς
ς πρὸς γένος [37] αὐτῷ πλησιάζοντας καὶ ἐπὶ
χίαν αὐτῷ ἀποσταλέντας ἐκεῖ. Ἀλλὰ μέγα
γαυριῶν, μέγα δέ γε φυσῶν ἐκείνους τε τοὺς
ς καὶ τοὺς δευτέρους τούτους ἀνταπέστειλε
ς, καταμωκώμενός τε καὶ πλύνων ὕβρεσι,
τοις μόνοις, φάσκων, ἐξωνήσασθαι βού-
κεντηναρίοις, ἔνθα τῶν χιλίων μέχρι φιλο-
ἕνεκα καὶ δωρεᾶς ὑμῖν καταναλοῦται; Οἷς
καρδίαν παθὼν ὁ Θεόφιλος, καὶ ὥσπερ ὑπὸ
τινος ἀναζέων ἢ ἐλαυνόμενος, ἐδεῖτο τοῦ περ-
ος ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. Χλιαροῦ
τῷ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη
ν ἐξ ἐκείνης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ
φθῆναι καὶ ἄκοντα, καὶ τῇ νόσῳ ταύτῃ τοῦ
ι ἐκτός. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Ἀμόριον

Κατὰ δὲ τὴν οἰκείαν χώραν παλινδρομήσας ὁ
νὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγοὺς ἐν φρουρᾷ
κοτεινῇ τῷ ξύλῳ ἀσφαλισάμενος καθεῖρξεν,
βραχεῖ τινι ὕδατι καὶ ἄρτῳ τούτους ἐντει-
ς ἀποζῆν. Ἐν τοσούτῳ δὲ σκότει ἀσφαλείᾳ
οντο ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν
τι αὐγάζεσθαι, ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ
εσθαί τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν φυλάκων ἀπο-
, τῶν ἄλλων στερουμένους ἀνθρώπων, καὶ ὡς
ιᾳ βαθυτάτῃ διάγειν. Τούτοις τοῖς δεινοῖς ἐπὶ
λεις ἔτεσι προσεκαρτέρησαν. Ἄρτι δὲ κατὰ
μπτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς ὁ τὸ Ἀμόριόν τε
ς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος Βοϊδίτζης
τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα
ον καὶ σοφίᾳ ἐντεθραμμένον φωνήσας (Κων-
ος δὲ οὗτος ἦν ὑπηρετῶν τῷ πατρικίῳ κατὰ
λόγῳ γραφὴν), *Οὐ χρήζειν* ἔφη *τινὰ τῶν*
παρεῖναί σοι καὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνειν μυ-
ν ἀκροατήν. Ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κων-
ος καθωμολόγει, *Ἄγε μοι*, ἔφησεν, *ὦ φιλτάτη*

A *bubulus, foris vero leo marmoreus impositus est meque ibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam ac religionis cultu conjunctus exsistam; ac cum alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula, compotes urbis efficiemini ac me plurimum coletis.* Veniunt itaque ut præmoniti erant, moxque aggressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si quos obviam habebant. Qui **131** necem effugeret, nullus erat. Cædebantur et cadebant omnes, ac cruoris rivi late diffluebant. Sic itaque captum Amorium, majorique scelere ac improbitate impiorum manibus proditum. Illi tantum mortem effugerunt, qui Bagdad usque missi sunt, viri scilicet per themata ac legiones proceres fortissimique, quibus etiam connumerati sunt quadraginta duo
B martyres. Reliqui omnes hostili gladio perempti sunt. Nam nec secundis missis legatis, qui ducentis centenariis eos qui bello capti essent de exercitu ab hostibus essent redempturi, Barbari animum Theophilus ullatenus inflexit; nec modo alios, sed ne eos quidem licuit liberare qui se affinitate contingerent illucque suppetias ab ipso missi essent. Verum ille immensum glorians, fastuque tumens ac superbiens, utrosque tam primos quam secundos legatos prolixe derisos probrisque onustos ac compulsos remisit, hoc unum adjiciens: *Num tam paucis centenariis vultis redimere, qui munificentiæ ac liberalitatis ostentandæ causa ad mille usque centenaria expendistis?* Ex his Theophilus cordis dolore affectus, ac velut igni quodam exæstuans, aquam
C ex nive expressam sibi afferri postulavit; quæ in tanto illo pectoris æstu cum prope tepida illi videretur, imprudens dysenteriæ morbo ex illa potione corripitur, eaque ægritudine moritur. Hactenus ea quæ spectant ad Amorium.

132 35. Agarenus porro ad suam regionem reversus, quos diximus proceres compedibus vinctos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi aqua ac pane vitam sustentare jubens. Tantis vero obsitus tenebris locus erat sicque arcta tenebantur custodia, ut nec alta meridie lucis quidquam eis splendesceret. Una vox erat, qua alter alterum di-
D gnoscebant: nulla eis cum aliquo, præterquam cum custodibus, consuetudo: cum aliis penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant. Tantis malis ad annos septem conflictati sunt. Jam autem quinta Martii Amorii proditor et a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens vocato Constantino viro prudente et sapientiæ studiis educato (hic namque Constantinus, ut historiæ monumenta testantur, Patricio ministrabat in scribendis litteris): *Haud*, inquit, *opus est quemquam tecum intus esse, eaque audire quæ tibi secreto commissurus sum.* Cumque Constantinus neminem adesse affirmasset, *Age*, inquit, *charissima mihi*

VARIÆ LECTIONES.

ἐνους?

ac dulcissima anima : scis enim quo te pridem desiderio medullitus prosequar. Ne, quæso, renuas in crastinum, adjuncto tibi Patricio, una cum protosymbulo comprecari ac Saracenorum more cæremoniari, ne utrumque gladio ac verberibus confici contingat. Cum enim id ille imprimis velit ac moliatur, operæ pretium putari ut tanquam fido amico rem tibi manifestam facerem. Velis ergo in manifesto una cum illo vota reddere oreque tenus orare : Deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo **133** *crede; nec ab æterna, cujus ille auctor est ac qua muneratur, vita excidetis.* His nihil emollitus aut mente deceptus invictus pugil : *Discede a me,* inquit, *operarie iniquitatis, discede.* Hisque dictis statim recessit, nihil eorum quæ seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi timidior cogitatio obreperet. Hoc solum ait, latam in eos in diem crastinum mortis sententiam. His auditis Patricius Deo gratias egit; suisque rebus dispositis socios omnes Constantino adjutore excitat, ut totam noctem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis.

36. Mane igitur quidam præses superbo incessu fastuque egressus eos duntaxat qui inter reliquos primores essent exire jubet. Exierunt igitur viri quadraginta duo, moxque claudi carcerem præcipit. Interrogat ergo quotum jam annum in carcere agant, aliaque inepta, eo animo ut suas illi nugas audirent. Ad annum quod attinet, septimum respondere; robusteque ex divina Scriptura fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermonibus mortis sententiam exceperant. Cumque ad Euphratem venissent, ad cujus oram eorum civitas Samara exstructa est, Theodorum Craterum miser ille conatur coarguere, si qua illi ratione liceret defugiendam mortem suadere. *Quonam vero modo,* inquit, *Theodore, mortis compendio ad Deum te evasurum confidis, certoque rem speras, qui salutaria* **134** *ejus mandata, uti vos vocatis, non dilexeris? Nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus fueras, laicorum habitum institutumque amplexus es? nonne manus, cum a sanguine insontes essent, nunc iterum inter prælia sordibus ac inquinamentis replebas?* Ad quem Theodorus nihil cunctatus nullaque mora : *Hæc ipsa,* inquit, *causa est cur neque sanguinem fundere recusem, quo nimirum pretium ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum conciliet; quemadmodum tu, si quis servorum fugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exsequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis.* Ita locutus certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, aitque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens : *Age, rogo, Christi miles, qui apud terrenum regem nobis omnibus majores honores consecutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe.* Ad quem sacer Constantinus : *Tibi potius velut strenuo*

A *καὶ γλυκεῖα ψυχή (γινώσκεις γὰρ τὸν ἀ*
πόθον σου συμφυέντα μοι), βουλήθητι με
Πατρικίου τῷ πρωτοσυμβούλῳ συνεύξασθ
μαγαρίσαι τὴν αὔριον, ἵνα μὴ παρανάλω
νησθε μαχαίρας καὶ αἰκισμῶν. Τοῦτο γὰρ
διὰ σπουδῆς ἔχοντι καὶ μελετῶντι συ
ἡγησάμην σοι ὡς φίλῳ δηλοποιῆσαι.
Θέλησον γοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερὸ
εὔξασθαι, Θεῷ δὲ τὰ κρυπτὰ ἐτάζοντι κ
κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐχ ἁμαρ
αἰωνίου ζωῆς. Τούτοις οὐ μαλαχισθεὶς μηδ
απατηθεὶς ὁ ἀήττητος, *Ἀπόστηθι,* ἔφη, *ἀπ*
ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ἀπόστηθι. Καὶ ἅμα τ
ἀπεφοίτησεν, διηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ Πατρικ
λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερὸν, ἵνα μή τις
B δρίας ἐναποτεχθῇ αὐτῷ λογισμὸς, μόνον δὲ,
νάτου ψῆφος ἐς αὔριον καθ' ἡμῶν ἐξενή
Εὐχαρίστησεν ἐπὶ τούτοις τῷ Θεῷ ὁ Πατρίκι
διαθέμενος τὰ κατ' αὐτὸν διὰ Κωνσταντίνο
συμπαρόντας ἅπαντας εἰς πάννυχον ὑμνῳδί
ἵστησιν.

λϛ'. Ἕωθεν δὲ μετὰ σοβαρᾶς τις φαντασία
ἐξεληλυθὼς τοὺς προεξάρχοντας μόνους τῶν
ἐξελθεῖν ἐπιτρέπει. Καὶ δὴ ἐξίασιν ἄνδρες
τεσσαράκοντα, καὶ εὐθὺς κλεισθῆναι προστά
φυλακήν. Ἠρώτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἐστ
τὴν φρουρὰν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογία
ηκόους τούτους βουλόμενος τῶν αὐτοῦ
φλυαριῶν. Ἀλλ' οὗτοι τό τε ἔτος ἀποκριθέν
C ἕβδομον, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνων ἐκ τῆς θεία
φῆς ῥωμαλέως καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντι
τες λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν [P. 8
ἐκρίθησαν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν Εὐφράτην ἐγένο
περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμηται Σ
ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο τὸν Κρατερὸν Θεόδωρον ὁ
ριος, εἴ πως ἀλλὰ τούτῳ γε πείσει τὸν
ἐξαρνήσασθαι. Καὶ, *Πῶς,* ἔφη, *σὺ, Θεόδωρ*
ῥησιαζόμενος διὰ θανάτου φοιτᾷν ἐλπίζε
Θεὸν, οὗ τὰς σωτηρίας, ὡς φατε, οὐκ ἠγ
ἐντολάς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου
πάλαι ἐγκατελέξω, πρὸς σχῆμα ἦλθες τῶ
κῶν· οὐδὲ χεῖρας ἀθώους οὔσας αἱμάτ
νῦν ἐν πολέμοις ἐπλήρους πάλιν αὐτ
μολυσμάτων τε καὶ μιασμάτων. Καὶ ὁ Θ
C οὐκ ἐμβράδυνας, μηδέ τινα χρόνον ἀναβαλ
Διὰ τοῦτο, ἔφη, *καὶ τὸ ἐμὸν ἐκχέαι α*
κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτρον τε καὶ λουτρ
πεπλημμελημένων ἀναφανὲν τὴν βασιλεί
αὐτοῦ, ἢ [34] *ἀποδράσας τίς σου τῶν οἰκετ*
αὖθις ἐπανακάμψας τὴν σοὶ φίλην λειτ
ἐκτελοίη, εἰς τὴν συγγνώμης χώραν ἀ
ἀγνωμοσύνης χωροίη. Καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆ
σεως εἰσῄει ὥσπερ τις Ὀλυμπιονίκης στάδ
πρὸς τὸν Πατρίκιον Κωνσταντῖνόν φησι, τὴ
πουσαν ὥσπερ αὐτοῦ δειλίαν καὶ φόβον ἀπ
Ἄγε δὴ, ὦ στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸ πρ
εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν ἐπὶ γῆς β

VARIÆ LECTIONES.

[34] ἢ, ἢ εἰ

λαχὼν, πρῶτος καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀναλάμβανε στέφανον. Ὁ δ' ἱερὸς Κωνσταντῖνος, *Σοὶ μᾶλλον ὡς γενναίῳ καὶ κρατερῷ*, ἔφη, *τὸ τοιοῦτον προσῆκεν ἀξίωμα, ὅθεν ἀκόλουθον ἕξεις με, σαυτὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδούς.* Ἐπιῤῥώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παρακλητικοῖς, κατὰ τὰς κοσμικὰς ἀξίας πρὸς τὸν διὰ μαρτυρίου ἕκαστος ἐχώρει δὴ θάνατον, πάντων θαυμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθήσεως καὶ γενναίας τούτων ψυχῆς ἄθλησιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

A *exque nominis ratione κρατερῷ* (victori scilicet et robusto viroque forti) *ea convenit dignitas; unde me habebis comitem, cum primum te Deo victimam obtuleris.* Sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque sæculari militia majori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. Verum hæc postea.

λζ'. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρων τὴν ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν ἧτταν καὶ ἀδοξίαν, πατρίκιον Θεοδόσιον, ὃς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβούτζικος, πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας ἐξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αἰτῶν γενναῖά τε καὶ πολυάνθρωπα. Οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθενείᾳ ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς ἑαυτοῦ κέκρικεν ἡττᾶσθαί ποτε, φυγομαχίᾳ δὲ καὶ ταυτὸν εἰπεῖν προδοσίᾳ τοῦτο πάσχειν ἀεί. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλαβεν πεῖραν καὶ τῶν ὧν προσεκαλεῖτο ἐθνῶν δύναμιν καὶ ἰσχὺν [ᾔσθετο] (μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς βασιλέα ἐπικουρίαν ὁ ῥὴξ ἀπεδέδεκτο) [P. 84] καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐστράτευσεν ὁ δυστυχὴς Θεόφιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ ἀεί πως ἡττᾶσθαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἀποσταλεὶς Θεοδόσιος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι προέφθασεν. Ἐκείνου τε γὰρ ἡ ἀποβίωσις τὸν στρατὸν ἐκεῖνον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐλθεῖν οὐ πεποίηκε, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπικρατήσασα ἡ τῆς δυσεντερίας νόσος θανατεῖν [39] ἐποίει ἀλλ' οὐ πρὸς ὅπλα χωρεῖν.

135 37. Tum vero Theophilus imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium patricium, cui Babutzicus nomen erat, ad regem Franciæ mittit, fortes inde B auxiliarios ac numerosas copias ad se mitti petens. Existimabat enim suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnæ detrectatione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. Ac plane rem experturus erat, ac gentium, quarum auxilia rogaverat, sensisset potentiam, siquidem Francorum rex legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnuebat, novaque rursus acie infortunatus Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat, quod in præliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat Theodosius prius in humanis esse desiisset. Nam tum illius mors in causa fuit ne Francorum auxilia in urbem regiam venirent; tum dysenteriæ invaC lescens morbus imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

λη'. Ὥρα δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοφόβου εἰς μέσον θεῖναι καὶ πᾶσι καταστῆσαι σαφῆ. Ἔκ τε γὰρ τῆς εἰρημένης ἤδη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐν τ τὸν πόλεμον συστήσεσθαι αἰτίας, ἀλλὰ καὶ [40] τῆς κατὰ τὴν νύκτα γενομένης λαθραίας ὁμιλίας πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἄλλοθεν δέ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορίαι καθοσιώσεως ἐπιφυεῖσαι καὶ αὐξηθεῖσαι μισητὸν εἰργάζοντο τὸν ἄνδρα καὶ φοβερόν. Καὶ ἐπεὶ μὴ οἷός τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐεξαπάτητον ὄντα εἰδὼς τὸν Θεόφιλον, φυγαδείᾳ χρησάμενος πρὸς τὴν Ἄμαστριν (πόλις δὲ αὕτη Ποντικὴ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ χωρεῖ τε καὶ γυναικῶν καί τινων ἐκκρίτων ἀνδρῶν. Ἀνήγετο οὖν στόλος εὐθὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ πόλεμος σφοδρὸς ἐξηρτύετο ὡς πρὸς ἐχθρὸν τοῦ βασιλέως κατάδηλον, καὶ τοῦ τοιούτου στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος οὕτως Ὠορύφας λεγόμενος. Ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν, *Οὐκ* ἔφησε *δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν ὄντα αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρειν πιστῶν*· ὅθεν ὑπείκει τῷ βασιλεῖ ὅρκοις δελεασθεὶς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπανάγεται τοῖς ὅρκοις θαῤῥῶν. Ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τούτους θέμενος εἰς οὐδὲν νῦν μὲν εἱρκτῇ τινι καὶ φρουρᾷ τῇ κατὰ τὸν Βουκολέοντα τοῦτον τίθησι, φρουρεῖσθαι προστάξας· μιᾷ δέ τινι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἑαυτὸν ἤδη ἀποβιοῦντα καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντα, κελεύει ἐν νυκτὶ ἐξ αὐθεντίας ἀποτμηθῆναι οἷόν τι

38. Porro tempus est ut et Theoph bi in medium producamus ac cunctis eas notas faciamus. Ex ea enim, quam dixi jam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna, quin et ex nocturno clanculum cum Saracenis, quo de supra, habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque majestatis crimina exosum virum reddebant et formidolosum **136** Et quia is non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis et uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. Mox ergo in eum missa classis, D graveque omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum imperatoris hostem, instructum bellum. Classi præerat excubiarum drungarius Ooryphas nomine. Verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semetipsum Dei timore: *Iniquum*, ait, *qui sit C ri ianus, fidelium cruore gaudere.* Cedit itaque Theop ili juramentis deceptus, iisque fretus ad eum reducitur. Verum ille eorum spreta religione hactenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari jubet: quadam vero die, cum se jam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristemque sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari præcipit exsectumque caput ad se

VARIÆ LECTIONES

[39] θανατᾶν? an συνθανατεῖν? [40] καὶ] δὲ P.

deferri. Ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso: *Nunc*, ait, *neque tu Theophobus nec ego Theophilus*. Non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedidit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama percrebuit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutum esse, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

137 39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciæ maritima populari prædasque agere ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum maritimam deprædari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque omnem supellectilem Mysorum, quod aiunt, prædam facerent. Constantinus tamen Contomytes ejus tunc provinciæ præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehensos jugulavit cunctosque strenua manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romanorum classis in Thaso insula navali prælio expugnata tota penitus periit. Deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus et Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi infaustis adeo omnibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed et nimii æstus ac rursus exuberantes pluviæ prorsusque aeris inæqualitas intemperiesque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quati destitit.

138 40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum gemitu ducens spiritum: *Alius*, inquit, *istiusmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juventutis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens filiique orphani sortem miseram, ministrorum item atque servorum qui probis moribus ac obsequiis innutriti sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o vestra præsen-*

A πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον καὶ λυπηρὸν, καὶ π
τὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλήν. Ἐπεὶ γε
κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν
ῥῖνα λαβὼν *Νῦν γε*, ἔφησεν, *οὐδὲ σὺ Θ*
οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. Εἰσὶ δὲ οἳ τὸν θάνατον
φόβου τῷ Ὠορύφᾳ, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ διδόα
σκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτ
κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λά
νυκτός. Ἐκεῖθεν οὖν διαβεβόηται μέχρι τοῖ
Πέρσαις μὴ ὄψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον,
ἀφθαρσίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβδην ἀλλ' οὐκ ἀναφα
ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

λθ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρῆτες
παντὶ στόλῳ ἀράμενοι τὴν παράλιον ἐδῄουν τ
κησίων καὶ ᾐχμαλώτιζον. Παρὰ τοσοῦτον ἐ
B ἐχώρουν τὰ νεανιεύματα καὶ τὰ στρατ
παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλῖτιν μόνον ἐπειρῶντ
δραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπ
καλεῖται Λάτρος, ἐνσκηνούντων καὶ τῶν μ
βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῷ ξίφει χωρεῖν κα
λείαν τὰ ἐκεῖσε ποιεῖν. Ἀλλὰ Κωνσταντῖνο
τὸν Κοντομύτην τηνικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ
τούτου ποιῶν, ἐπείπερ ἔξω πρὸς τὴν χέρ
νοντο, ὡς δελφῖνας τούτους ἀπέσφαξε καὶ
χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν. Καὶ τ
τῆς [61] αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ τὸ
βριον μῆνα, εἰς ἰνδικτιῶνα ὀγδόην, ὁ τῶν Ῥ
στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθε
ἅπας ἀπώλετο. Καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς δὲ τὰς Κ
C νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσα
Ἰσμαηλιτῶν κατασύρων στρατὸς οὐκ ἐπαύ
αὖθις ἐν Ἀβασγίᾳ ὅ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Ϊ
ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατι
ρῶς ἐδυστύχησαν, ὀλίγων ἄγαν ἐκεῖθεν ἐ
ψάντων. Ἀλλὰ καὶ αὐχμοὶ καὶ πάλιν χειμῶ
σιοι καὶ ὅλως ἀνωμαλίαι καὶ δυσκρασίαι
ἀέρα γινόμεναι ἐκάκουν τὴν γῆν καὶ τοὺς
ἐξ ὧν σιτοδεῖαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισμ
τιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ ἐγίνοντο κατὰ τὴ
ἅπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

μ'. Ἐπεὶ δὲ ὅλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ
οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαῤῥοίᾳ καὶ φθόῃ, ο
μοῦ στῆναι τῆς ψυχῆς ἔτι δυναμένης ἀλλ' ἀ
αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐδεδίει [δὲ]
D υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύρ
ἐκκλησιάσας [ὅτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶ
δείων κουφισθεὶς καὶ ἀρθεὶς, καὶ πολὺ
πνεῦμα ἐν στεναγμῷ, *Ἄλλος μὲν*, ἔφη, *ἀ*
ρόμενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταιγίδ
νεότητος ἄνθος ἐξετραγῴδησε καὶ τὴν τ
εὐδαιμονίαν, αἷς ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβα
με δεινῶς τὰ νῦν ἐποφθαλμίζει καὶ ἐξ ἀ
με ποιεῖ. Ἐγὼ δὲ τὴν τῆς [62] *γαμετῆς μου*
προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσποτμίαν κ
νίαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἤθεσι καλοῖ
φέντων καὶ θεραπείαις καὶ τῆς ἐμῆς συ
καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλαίομαι

VARIÆ LECTIONES.

[61] τὸν αὐτὸν τῆς? [62] τῆς om. P.

καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειροήθεις A *καὶ πραεῖς καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ πορεύομαι βίον, καὶ* [P. 86] *ἀλλάσσομαι ἀνθ' ἧς οὐδ' ὅλως ὅ τι μοι προσαπαντή- ἔγνωκα. Ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς ἧς γλώττης ἀκούσεσθε καὶ ἣν ὅτε πικρὰ τοῦ ντος ἔνεκεν καὶ συμφέροντος· καὶ τὴν θάνατον εὔνοιαν εἴς τε υἱὸν καὶ γυναῖκα νουσαν ταμιεύσασθε, ἐκεῖνο πάντως προσ- νύμενοι, ὡς ὁποῖός περ ἕκαστος τῷ πέλας) γενήσεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ ν συμβήσεται.* Τοιούτοις ῥήμασι τῆς βασι- πάντας κατακηλούσης γλώττης καὶ ἡμερού- ὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ιφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμόν τε καὶ B ὑν.

Μικρὸν οὖν ἔτι ἐπιβιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα ανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετήλλαξεν, τῆς ίας γενόμενος ἐγκρατὴς μῆνας τρεῖς ἐπὶ δώ- ιεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περι- ους, παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυσαττόμενός χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ ν αὐτοῖς ἀφειδῶς, ἀνθ' ὧν ἕνεκεν καὶ τὸ δυσ- δνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ὥσπερ τινὰ ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ θρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξιέπαινον, μήτε μὴν στέραν ἧτταν ἀναμάχεσθαι δυνηθείς, καίτοι ωκαίδεκα πολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν ῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς ικεὶς καὶ πρὸς παρατάξεις χωρήσας οὐκ ἀγεν- C Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν ταῦθα καταλιπόντες ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκο- αὐτοῦ που περὶ [a] τὰ ἀνάκτορα οὔσας βα- θα, ἀξιολογωτάτας οὔσας καὶ μνήμης τυχεῖν.

Εὐθὺς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιὼν κατὰ τὸ πον ὑπαντώσας εὑρήσεις αὐτάς. Ὅ τε γὰρ νὸς, ὃς οὕτω φέρει τὴν κλῆσιν διὰ τὸ ἀπὸ [b] αδώσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καριανοῦ οἷόν τινα ν ποταμὸν, ὁ καὶ χρηματίζων σήμερον βε- ν τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σηρι- ῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ἐστὶν, οὐ μὴν δὲ αὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρυσωμένην ἔχων ὀροφὴν χος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλῆσιν λαχὼν· τρισὶ γχαις μετεωρίζεται, μιᾷ μὲν κατὰ τὴν ἀνατο- D νοικοδομούμενος, ἣ καὶ ἐκ τεσσάρων κιόνων ίων ὑποστηρίζεται, δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ καὶ μεσημβρίαν φημί. Τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ ιέρος ὑπὸ δύο μὲν κιόνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ τὴν ἔξοδον δίδωσιν. Τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ ιυ κατεσκεύασται, [P. 87] αἱ ταύτης δὲ ἑκα- ιν ἐκ γεγανωμένου χαλκοῦ. Ἡ ἔξοδος εἰς τὸ ιενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἰον ὁμοιότητος τὴν ἐπωνυμίαν λαβὸν, ὃ ἴσην ὁμοίαν τοῦ Τρικόγχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ιῦσαν ὡραιότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν ικίλων τοῦτό τε κἀκεῖνο μαρμάρωται. Ἀλλὰ

tium concio, quod vos mansuetos milesque relinquens ad eam quam nescio vitam proficiscor, gloriamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum sit ignoro. Verum hactenus meæ memores linguæ estote, quam nunquam amplius estis audituri; quæ et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem reponite, istud omnino cogitantes, fore ut qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat. Verbis ejuscemodi **139** imperatoris lingua concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret nullus erat, majorque omnium pectore erumpens gemitus ac ejulatus quam ut ullus satis conjectura assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitæ superstes vigesima die Januarii naturæ debitum solvit, imperio potitus annos duodecim menses tres. Adversus rectæ fidei professores per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione nulla cis [venia indulgentiaque adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen apud omnes velut hæreditario quodam jure reportarit. Nunquam pro imperii majestate ac laude dignum adversus hostes tropæum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit, idque eum octodecies per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione toties cum illis signa contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua ejus ædificia exstantia in palatio procedamus, utpote præmagnifica dignaque memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti ædificia illa in faciem incurrent. Nam et Cariani domus, sic dicta quod a gradibus quamdam velut fluminis planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quæ et hactenus **140** sericarum vestium penus est, ac vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed et illi vicinum Triconchum, auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. Triplici enim concha assurgit, una ad Orientem exstructa, quæ et quatuor columnis Romanis (porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meridiem. Ea porro domus pars quæ ad occidentem spectat, duabus columnis sustinetur tribusque portis exitum præbet. Harum media argento conflata, utrinque illi adjacentes ære splendent. Exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus fulgentem venustatem præfert: utrumque enim varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac præmagnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. Hinc per styracem ad ejus fun-

VARIÆ LECTIONES.

[a] περὶ] ἐπὶ P. [b] ἐπὶ?

deferri. Ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso : *Nunc*, ait, *neque tu Theophobus nec ego Theophilus*. Non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphæ adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedidit, noctu ab eo ac secreto capitis pœnam excepisse. Hinc apud Persas fama percrebuit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptæ vitæ perennitatem consecutum esse, eo quod ejus mors nunquam palam prodita est.

137 39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciæ maritima populari prædasque agere ac captivos abigere. Eo usque autem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum maritimam deprædari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorumque omnem supellectilem Mysorum, quod aiunt, prædam facerent. Constantinus tamen Contomytes ejus tunc provinciæ præfectus, quod relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in continenti deprehensos jugulavit cunctosque strenua manu internecioni dedit. Eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romanorum classis in Thaso insula navali prælio expugnata tota penitus periit. Deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac populandi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. Iterum quoque Theophobus et Augustæ frater Bardas cum exercitu in Abasgam missi infaustis adeo omnibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa expeditione reduces fuerint. Sed et nimii æstus ac rursus exuberantes pluviæ prorsusque aeris inæqualitas intemperiesque terram ac colonos lædebant, indeque rerum penuria ac fames. Vix quoque vel unum diem, quandiu ille rerum potitus est, terra motibus quati destitit.

138 40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhœa taboque exhauserat, nec usquam jam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quærebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. Ibi ægre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum gemitu ducens spiritum : *Alius*, inquit, *istiusmodi affectus ægritudine, tantoque quatiente turbine, juventutis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus jam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. At ego uxoris futuram viduitatem prævidens filiique orphani sortem miseram, ministrorum item atque servorum qui probis moribus ac obsequiis innutriti sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro*, o vestra præsen-

A πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον καὶ λυπηρὸν, καὶ
τὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλήν. Ἐπεὶ γ
κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν
ῥῖνα λαβὼν *Νῦν γε*, ἔφησεν, *οὐδὲ σὺ*
οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος. Εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θάνατον
φόβου τῷ Ὠορύφᾳ, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ διδό
σκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐ
κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λ
νυκτός. Ἐκεῖθεν οὖν διαβεβόηται μέχρι τ
Πέρσαις μὴ ὄψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον
ἀφθαρσίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβδην ἀλλ' οὐκ ἀναφ
ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

λθ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρῆτε
παντὶ στόλῳ ἀράμενοι τὴν παράλιον ἐδῄουν
κησίων καὶ ᾐχμαλώτιζον. Παρὰ τοσοῦτον
B ἐχώρουν τὰ νεανιεύματα καὶ τὰ στρα
παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλῖτιν μόνον ἐπειρῶν
δραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὃ
καλεῖται Λάτρος, ἐνσκηνούντων καὶ τῶν
βίον ἀσπαζομένων γυμνῷ τῷ ξίφει χωρεῖν κ
λείαν τὰ ἐκεῖσε ποιεῖν. Ἀλλὰ Κωνσταντῖν
τὸν Κοντομύτην τηνικαῦτα τὴν πρόνοιαν το
τούτου ποιῶν, ἐπείπερ ἔξω πρὸς τὴν χέρ
νοντο, ὡς δελφῖνας τούτους ἀπέσφαξε κα
χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρέδωκεν. Καὶ
τῆς [41] αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ τ
βριον μῆνα, εἰς ἰνδικτιῶνα ὀγδόην, ὁ τῶν
στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθ
ἅπας ἀπώλετο. Καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς δὲ τὰς
C νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσα
Ἰσμαηλιτῶν κατασύρων στρατὸς οὐκ ἐπαυ
αὖθις ἐν Ἀβασγίᾳ ὅ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς
ἀδελφὸς Βάρδας ἀποσταλέντες μετὰ στρατ
ρῶς ἐδυστύχησαν, ὀλίγων ἄγαν ἐκεῖθεν
ψάντων. Ἀλλὰ καὶ αὐχμοὶ καὶ πάλιν χειμῶ
σιοι καὶ ὅλως ἀνωμαλίαι καὶ δυσκρασίαι
ἀέρα γινόμεναι ἐκάκουν τὴν γῆν καὶ τοὺς
ἐξ ὧν σιτοδεῖαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισ
τιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ ἐγίνοντο κατὰ τ
ἅπασαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

μ'. Ἐπεὶ δὲ ὅλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ
οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαῤῥοίᾳ καὶ φθόη
μοῦ στῆναι τῆς ψυχῆς ἔτι δυναμένης ἀλλ' ἀ
αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐδεδίει [δὲ
D υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαγναύ
ἐκκλησιάσας [ὅτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τ
δείων κουφισθεὶς καὶ ἀρθεὶς, καὶ πολὺ
πνεῦμα ἐν στεναγμῷ, *Ἄλλος μὲν*, ἔφη,
*ρόμενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταιγί
νεότητος ἄνθος ἐξετραγῴδησε καὶ τὴν
εὐδαιμονίαν, αἷς ὁ ἐξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβ
με δεινῶς τὰ νῦν ἐποφθαλμίζει καὶ ἐξ ἀ
με ποιεῖ. Ἐγὼ δὲ τὴν τῆς* [42] *γαμετῆς μοι
προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσποτμίαν
νίαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἤθεσι καλο
φέντων καὶ θεραπείαις καὶ τῆς ἐμῆς σ
καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλαίομα*

VARIÆ LECTIONES.

[41] τὸν αὐτὸν τῆς? [42] τῆς om. P.

ὄντες, καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειροήθεις A *ὄντας καὶ πραεῖς καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ* [P. 86] *ἀλλάσσομαι δόξαν ἀνθ' ἧς οὐδ' ὅλως ὅ τι μοι προσαπαντήσεται ἔγνωκα. Ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς ἧς οὐκέτι γλώττης ἀκούσεσθε καὶ ἣν ὅτε πικρὰ τοῦ πρέποντος ἕνεκεν καὶ συμφέροντος· καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὔνοιαν εἴς τε υἱὸν καὶ γυναῖκα διαβαίνουσαν ταμιεύσασθε, ἐκεῖνο πάντως προσενθυμούμενοι, ὡς ὁποῖός περ ἕκαστος τῷ πέλας τούτου γενήσεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται.* Τοιούτοις ῥήμασι τῆς βασιλικῆς πάντας καταχηλούσης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμόν τε καὶ ὀδυρμόν. B

μα'. Μικρὸν οὖν ἔτι ἐπιβιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τὸν βίον μετήλλαξεν, τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατὴς μῆνας τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περιεχομένους, παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυσαττόμενός τε καὶ χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ ἐπάγων αὐτοῖς ἀφειδῶς, ἀνθ' ὧν ἕνεκεν καὶ τὸ *δυστυχὴς* ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ὥσπερ τινὰ κλῆρον ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξιέπαινον, μήτε μὴν τὴν προτέραν ἧτταν ἀναμάχεσθαι δυνηθείς, καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμους παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυτάκις αὐτοῖς συμπλακεὶς καὶ πρὸς παρατάξεις χωρήσας οὐκ ἀγεννεῖς. C Ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα καταλιπόντες ἐπὶ τὰς καταλοίπους οἰκοδομὰς αὐτοῦ που περὶ [48] τὰ ἀνάκτορα οὔσας βαδιούμεθα, ἀξιολογωτάτας οὔσας καὶ μνήμης τυχεῖν ἱκανάς.

μβ'. Εὐθὺς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιὼν κατὰ τὸ πρόσωπον ὑπαντώσας εὑρήσεις αὐτάς. Ὅ τε γὰρ Καριανὸς, ὃς οὕτω φέρει τὴν κλῆσιν διὰ τὸ ἀπὸ [49] τῆς γραδώσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Καριανοῦ οἷόν τινα πλατὺν ποταμὸν, ὁ καὶ χρηματίζων σήμερον βεστιάριον τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σηρικῶν, τῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ἐστὶν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρυσωμένην ἔχων ὀροφὴν Τρίκογχος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλῆσιν λαχών· τρισὶ γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται, μιᾷ μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν συνοικοδομούμενος, ἣ καὶ ἐκ τεσσάρων κιόνων Ῥωμαίων ὑποστηρίζεται, δυσὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν φημί. D Τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος ὑπὸ δύο μὲν κιόνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἔξοδον δίδωσιν. Τούτων ἡ μέση μὲν ἐξ ἀργύρου κατεσκεύασται, [P. 87] αἱ ταύτης δὲ ἑκατέρωθεν ἐκ γεγανωμένου χαλκοῦ. Ἡ ἔξοδος εἰς τὸ καλούμενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπωνυμίαν λαβὸν, ὃ ἴσην τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τρικόγχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπανθοῦσαν ὡραιότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν παμποικίλων τοῦτό τε κἀκεῖνο μαρμάρωται. Ἀλλὰ

A *tium concio, quod vos mansuetos mitesque relinquens ad eam quam nescio vitam proficiscor, gloriamque commuto, cujus loco quid mihi eventurum sit ignoro. Verum hactenus meæ memores linguæ estote, quam nunquam amplius estis audituri; quæ et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem reponite, istud omnino cogitantes, fore ut qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat.* Verbis ejuscemodi **139** imperatoris lingua concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrymas teneret nullus erat, majorque omnium pectore erumpens gemitus ac ejulatus quam ut ullus satis conjectura B assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitæ superstes vigesima die Januarii naturæ debitum solvit, imperio potitus annos duodecim menses tres. Adversus rectæ fidei professores per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione nulla cis [venia indulgentiaque adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen apud omnes velut hæreditario quodam jure reportarit. Nunquam pro imperii majestate ac laude dignum adversus hostes tropæum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit, idque eum octodecies per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione toties cum illis signa C contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. Verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua ejus ædificia exstantia in palatio procedamus, utpote præmagnifica dignaque memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti ædificia illa in faciem incurrent. Nam et Cariani domus, sic dicta quod a gradibus quamdam velut fluminis planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quæ et hactenus **140** sericarum vestium penus est, ac vestiarium vocatur, illius curæ opus est. Sed et illi vicinum Triconchum, auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. Triplici enim concha assurgit, una ad Orientem exstructa, quæ et D quatuor columnis Romanis (porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meridiem. Ea porro domus pars quæ ad occidentem spectat, duabus columnis sustinetur tribusque portis exitum præbet. Harum media argento conflata, utrinque illi adjacentes ære splendent. Exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab ejus elementi affini figura. Parem Sigma Triconcho in parietibus effulgentem venustatem præfert: utrumque enim varii coloris marmoribus incrustatum est. Quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac præmagnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. Hinc per styracem ad ejus fun-

VARIÆ LECTIONES.

[48] περὶ] ἐπὶ P. [49] ἐπὶ?

damentum descendens eamdem cum superioribus figuram habere invenies ac compositionem, novemdecim columnis subnixum, constructa porticu piperato lapide. Prope hanc porticum, paulo interius magisque ad orientem, aliud quidpiam Tetraserum excitavit artifex, ipsum perinde triplici concha comprehensum, ad similitudinem imminentis illi Triconchi; quarum una quidem ad orientem spectat, duarum vero aliarum alteram ad occidentem, alteram ad meridiem comprehendit: **141** quæ autem pars ad aquilonem vergit, duplici columna vero piperina discretum mysterium habet, sic rite pro rei ratione nuncupatum, eo quod haud secus ac specus resonans repetitum sonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive quis ad orientalis sive ad occidentalis conchæ parietem accedens silentio ac secum ipse loquatur, exque diametro ac ex adverso recta alius stans parieti aurem admoveat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis locutus esset, distincte audit. Tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi contingit.

43. Huic ædi adjunctum unaque constructum ejus, quod dicebamus, Sigma peristylium. Post hæc subdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens phialam æream, cujus labrum argento coronatum. Hæc auream habens cochleam sic appellata est, mystica Triconchi phiala, ex vicino scilicet utroque ædificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut sic vocaretur. Eodem prope loco juncti exstant gradus ex Proeconnesio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis, duplici ordine graciliorum columnarum fulta. Sunt et ibi, ad latus orientale Sigma, ærei leones duo hiantibus faucibus erecti. Hi aquam evomentes, mediamque omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguam **142** præbent voluptatem. Phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliæ ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat præbebatque delicias, cunctis quidem haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis contentiusque psallebant. In gradibus consistens omnis populus et magistratus una cum officialibus imperatoris comitatum implebant, medium habentes, in ea scilicet quam dicebam marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam scholarum domesticum cum excubito et duobus factionum, Prasinæ scilicet atque Venetæ, tribunis, ita ut Venetæ quidem factionis tribunus staret juxta domesticum scholarum, Prasinæ vero tribunus juxta excubitum; sin autem quandoque domesticum excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes quos diximus tribunos. Horum omnium inspector erat imperator, omni jucunditate

A τοῦτο μὲν τὴν ὀροφὴν ἔχει στεῤῥάν τε καὶ λαμπρὰν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίοσιν ἥδρασται ἐκ λίθου δοκιμίνου· διὰ στύρακος δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατιὼν τὴν αὐτὴν ἔχοντα τοῦ σχήματος εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν εὑρήσεις, ἐννέα πρὸς ταῖς δέκα κίοσιν διαβασταζόμενον, καὶ τὸν περίπατον ἔχοντα κατεστρωμένον ἐκ λίθου πιπεράτου. Τούτου δὲ πλησίον τοῦ περιπάτου, ἐνδότερόν που καὶ ἀνατολικώτερον, Τετράσερόν τι ὁ τεχνίτης ἐξήγειρεν, τρισὶ καὶ αὐτὸ κόγχαις διειλημμένον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ Τρικόγχου. Ἀλλὰ τὴν μὲν μίαν πρὸς τὴν ἀνατολὴν, τὰς ἑτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν δύσιν θατέραν δὲ πρὸς τὴν μεσημβρίαν συμπεριείληφεν. Τὸ δὲ ἀρκτῷον μέρος ἐκ δύο κιόνων ἀληθινοπιπέρων ἔχει διανειργόμενον Μυστήριον· οὕτω τὴν
B κλῆσιν ἔχει τοῦτο κατάλληλον. Καὶ ἡ αἰτία ὅτι καθάπερ τὰ ἄντρα συνεπηχῶν [43] ἀδλαβῆ τὴν ἠχὼ διαπέμπει πρὸς τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἴ τις τῷ τοίχῳ πλησιάσας τῆς ἀνατολικῆς κόγχης εἴτε δὴ καὶ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπῃ καὶ καθ' ἑαυτὸν, ἐκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπέρας ἱστάμενος ἕτερος, εἰ τὸ οὖς τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης ἐκείνης φωνῆς αὐτήκοός πως γενήσεται. Τοιοῦτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

μγ'. Τούτῳ δὴ τῷ οἴκῳ παρεμπήγει πως καὶ συγκατεσκεύασται ὁ τοῦ Σίγμα περίστυλος, ὁ πρότερον ἡμῖν εἰρημένος. Ἐκ δὲ τούτου ὕπαιθρόν τι καὶ ἐξάερον κέχυται, μέσον μὲν φιάλην ἔχον χαλκῆν, ἐξ ἀργύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἐστεμμένον· ἡ διάχρυσον στροβίλιον ἔχουσα οὕτω κατωνόμασται, μυ-
C στικὴ τοῦ Τρικόγχου φιάλη, ἔκ τε τοῦ πλησίον ᾠκοδομημένου Μυστηρίου καὶ τοῦ τρικόγχου οἰκήματος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. Ἐκ δὲ ταύτης αὐτοῦ που πλησίον καὶ ἀναβάθραι ἑστήκασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν τροπικὴ ἐκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κιόνων ἐστηριγμένη. Αὐτοῦ που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾶ λεοντοχάσματα ἐπεπήγεισαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγμα ἐπλήρουν τοῦ νάματος, τέρψιν οὐ μικρὰν παρέχοντα· ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων, πιστακίων καὶ [P. 88] ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουναρίων πεπληρωμένη, κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου, πᾶσιν ἐκίρνα καὶ παρεῖχε
D τρυφὰν τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἑστηκότων ἐκεῖ, πᾶσι μὲν ἀναντιῤῥήτως τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι καὶ τὸ σύντονον. Κατὰ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας ἱστάμενος καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν [44] ταγμάτων τὴν τάξιν ἐπλήρουν τὴν βασιλικὴν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν εἰρημένην μαρμάρινον τροπικὴν, εἰ μὲν τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ ἐσκουβίτου καὶ τῶν δύο δημάρχων, τοῦ τε πρασίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν [45] τοῦ δομεστίκου ἱσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, πλησίον δὲ τοῦ ἐσκουβίτου τοῦ τῶν πρασίνων, εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε δομέστικος καὶ ὁ ἐσκούβιτος, ἀλλὰ τέως τοὺς

VARIÆ LECTIONES.

[43] συνεπηχοῦν? [44] ὑπηρετικῶν margo. [45] μὲν] δὲ P.

γε δημάρχους ἔχοντες. Τούτων ἔφορος ἦν ἁπάντων ὁ A βασιλεὺς, καὶ θυμηδίας ἁπάσης πληρούμενος, ἐν χρυσῷ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἐξανιστάμενος, ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρτημάτων ἐκείνων ἐπαπολαῦσαι διὰ τῆς θέας καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξαλμάτων. Οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατεσκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔρως ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνήθεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' [78] ἡμέραν προελεύσεις ἐν αὐτῷ δὴ Τρικόγχῳ ἐκτελεῖν. Οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀργύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστηκυῖά ἐστιν ὀροφὴ τέσσαρσι κίοσι μετεωριζομένη ἐκ Θετταλικοῦ, τοῦ καὶ πρασίνου, λίθου. Ἀντικρὺ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὴ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, B κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα τρίκλινοι πεφυκότες τῷ Θεοφίλῳ ἐξῳκοδόμηνται. Πυξίτης ὄνομα τῷ ἑνί τε καὶ κατωτέρῳ, ἅτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν ἀνώτερος δὲ, καὶ αὐτοῦ τὸν βασίλειον κλῆρον ἐν ἑαυτῷ διαιτᾶσθαι λαχών. Τούτου δὴ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηνται, ἀσηκρῆτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοὔνομα, οὕτω δὲ τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. Οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγμα περίδρομον ἐγκολαφθέντες τοῦ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου (Ἰγνάτιος οὗτος ἐκαλεῖτο) τυγχάνουσιν. Κατὰ τὸ εὐώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἕτερός τις τρίκλινος ἐξήρτηται, ὃς Ἔρως μὲν ἐπικέκληται, ὁπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. Ἐντεῦθεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένας ἀσπίδας καὶ ὅπλα παντοῖα ἴδοι τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταις τοὺς C τοίχους διαμορφουμένας, ὡς τὸ εἰκός. Καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικόγχου ἄχρι δὴ τῶν δυσμῶν οὕτως ἔνεστιν ἰδεῖν τοὺς ἀνεγηγερμένους οἴκους ἐκεῖ· κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοις μὲν καὶ τὸν Μαργαρίτην [P. 89] προσαγορευόμενον. Τρίκλινος οὗτος ἐκ βάθρων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκὼς [79], ὃς ὀκτὼ μὲν κίοσιν ῥοδοποικίλοις τὸν ὄροφον στηρίζεται, τοὺς τοίχους δὲ ζώοις πεποικιλμένους παντοδαπῶς καὶ [80] τὸ ἔδαφος ἔχει ἐκ Προικοννησίου λίθου καὶ συγκοπῆς ἅπαν κατεστρωμένον. Ἴδοις δὲ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κιόνων Βαθυΐνων τὸν χρυσῷ κατάστικτον κύκλον τῆς ὀροφῆς ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θετταλικῶν τὰς στοὰς ἀνεγηγερμένας καὶ βασταζομένας, τοῦ τε ἀνατολικοῦ μέρους καὶ τοῦ μεσημβρινοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος ὁμοίως D τοῖς Μαργαρίτου κατεστρωμένα λαμπρῶς. Οὗτος μὲν ὁ κοιτὼν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ διαιτώμενον τὸν Θεόφιλον ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς μεσημερίας [81] μέχρι τῆς μετοπωρινῆς [82] καὶ αὖθις· ἄρτι δὲ τῆς χειμερινῆς γειτνιαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μετῳκίζετο κοιτῶνα τὸν κατὰ τὸν Καριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου ᾠκοδομημένον διὰ τὰς τῶν νότων ἰσχυροτέρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὃ καὶ νῦν τοῦ παππίου ἐστιν ἰδεῖν καταγώγιον. Οὐχ ἧττον δὲ κατόψει καὶ τὸ ἐκεῖσε δὴ ἡλιακὸν ὑπ' ἐκείνου καταβεβλημένον κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὡρᾶτο καὶ τὸ παλαιὸν τζυκανιστήριον, ἐκεῖσε τηνικαῦτα τυγχάνον, ἔνθα

A repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus ejusmodi civiumque tripudio delectatus esset. Ita hæc, inque eum usum a Theophilo exstructa. Tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Triconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portæ argenteæ **143** sublime quatuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. E regione autem illius et a tergo, haud procul ab iis quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quæ exstant triclinia, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites B nomen uni ac inferiori: alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. Ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti: qui autem in Sigma porticu exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. Ad lævum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. Hinc non aliud quis in eo videat quam clypeos omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis, ut par est, coloribus manuque ac penicillo expressa. Inque eum modum a Triconcho ad occiduas usque partes excitatas ibi ædes liceat conspicere: ad orientem autem etiam videas quam vo- C cant Margaritam. Est autem illa triclinium a fundamentis a Theophilo excitatum, cujus tectum columnæ octo Rhodio marmore variæ fulciunt: muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavimentum omne Prœconnesio stratum lapide et tessellatum. Videre etiam licet orbem **144** cameræ cubiculi quod illic est, auro distinctum et quatuor columnis Bathuinis suffultum; quatuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum orientalis lateris tum meridialis. Ejus parietes et pavimentum magnifice strata perinde ac Margaritæ. Versabatur in eo cubiculo Theophilus ab æquinoctio verno ad æquinoctium autumnale ac deinceps. Jam autem appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclinio commeabat, quod ipse construxerat; D in quo ab australium ventorum vehementioribus se protegeret. Cubiculum hoc nunc papiæ domicilium est. Nec minus videbis, quod illic exstat, sic dictum Solare ab eo ad aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat, vetus Sphæristerium, ubi et nova exstructa ecclesia; suntque duæ phialæ et hortus interior, ab inclytæ memoriæ Basilio imperatore effecta. Et quidem ad plagam orientalem hæc sunt ejus ædificia: ad austrum vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui nunc sunt, constitutis, prætcrea etiam cubicula exstruxit, quod Camilam vocant, alterumque illi vicinum; quodque iterum

VARIÆ LECTIONES.

[78] καθ'] μεθ' P. [79] ἀνεστηκώς· ὃ P [80] καὶ om. P. [81] ἰσημερίας? [82] μεσοπωρινῆς P.

prope illud ordine tertium est : ac modo Augustæ vestium penus (hoc est vestiarium) est. Cæterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro distinctum, quod columnæ sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime **145** fulciunt. Parietum inferiores quidem partes similibus marmoreis crustis constratæ sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quæ poma decerpunt. Præterea vero etiam pavimentum ex Prœconnesio lapide stratum. Una quoque exstructum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimæ Dei Genitricis nomine, alterum Michaelis principis cœlestis militiæ, subjectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum aspectans, bibliothecæ usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto; cujus rursus cœnaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendidos habet, pavimentum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. Quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quatuor columnis subnixum, pavimentum Prœconnesio stratum lapide. Parietum aerem (inferiores scilicet partes) quemadmodnm primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet : reliquum vero, ubi deficiunt tessellulæ, arbores quædam versicoloresque figuræ implent ex Prasino marmore. Huic subjectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynæceo præfectorum domicilio addictum est. Tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustæ vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. Pavimentum candido lapide Prœconnesio stratum; parietes omnes, non tunc quidem **146** sed postea, Michaele Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. Ejus quod huic conjunctum cohærensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quæ ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Peganusiique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustæ ornamentum præbent. Appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. Dicas videndo pratum esse diversis floribus scatens. Huic ad occidentale latus aliud cubiculum adhæret, eadem marmorum elegantia instructum. Ad hæc tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. Aliud vero est ad ejus pedes, in duas ædes divisum, haud longe ab Augustæ sacro cubiculo; ubi etiam Christi amans Leo imperator Sanctæ Annæ exstruxit oratorium; cujus ipsius tectum columnis quatuor Bathuinis fulcitur, pavimentum ex Prœconnesio candido la-

A καὶ ἡ Νέα ἔκτισται Ἐκκλησία καὶ αἱ δύο φιάλαι εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκήπιον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου γενόμενα βασιλέως. Καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος αὗται αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουβούκλεια προσεδείματο, τόν τε Καμιλᾶν οὕτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκείνου κουβούκλειον δεύτερον καὶ τὸ τούτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον, ὃ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης ἐστὶ βεστιάριον. Ἀλλ' ὁ μὲν Καμιλᾶς ἓξ κίοσιν ἐκ Θετταλικοῦ λίθου, τοῦ καὶ πρασίνου, τὴν χρυσοκατάστικτον ὀροφὴν μετεωριζόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἐξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσαυγῶν ψηφίδων ἀγάλματά τινα τρυγῶντα καρπούς, ἔτι δὲ καὶ
B τοὔδαφος ἐκ λίθων Προικοννησίων, συνῳκοδομημένον ἔχει καὶ εὐκτήριον, δύο περιέχον βήματα, ἓν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης Θεοτόκου, θάτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ὑποβεβηκὸς δὲ τούτου μεσόπατόν ἐστιν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρίνου κλουβίου πρὸς τὸν Χρυσοτρίκλινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου Πορφυρογεννήτου βασιλέως· οὗπερ τὸ ἀριστητήριον αὖθίς ἐστιν ἐκ λίθων μὲν Βαθυΐνων τοὺς τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροιῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. [P. 90] Τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλᾶν κουβούκλειον δεύτερον, τὴν ὀροφὴν ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κιόνων ἐστηριγμένον δοκιμίνων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προι-
C κοννησίου λίθου κατέστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ [53] πρότερον, τὸν μὲν ἀέρα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφίδων ὅλως καταγλαϊσμένον φέρον, δένδρα δέ τινα καὶ ποικίλματα ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λεῖπον ψηφίδων ἀναπληρούμενον. Τὸ τούτῳ δὲ ὑποβεβηκός, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἴκησιν τῶν τὴν γυναικωνῖτιν πεπιστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν. Τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουβουκλείου, τὸ καὶ νῦν τῆς Αὐγούστης βεστιάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τούτοις τὴν ὀροφὴν καὶ τοὔδαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τοὺς τοίχους δὲ ἅπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὕστερον ἀλλ' οὐ τότε καταγλαϊσθέντας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. Τὸ τούτῳ δὲ ἡνωμένον καὶ συμπεφυκὸς κατώγεον ἑπτὰ μὲν κίοσι Καριανοῖς τὴν ὀροφὴν στηρίζεται, πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν,
D τοίχοις δὲ δύο ὠχύρωται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγανουσίων καὶ Καριανῶν, πρὸς δὲ καὶ πρασίνων καλλωπιζομένοις ποταμίων Θετταλικῶν· Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριβῆ συγκοπήν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἐδάφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲν σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὡραίων λίθων ἐξηρτυμένην ἔχει. Εἴποις ἂν αὐτὸ ἰδὼν λειμῶνα εἶναι διαφόροις ἄνθεσι βρύοντα. Τούτῳ πρὸς μὲν δύσιν κατὰ πλευρὰν κουβούκλειον ἥνωται τὴν τῶν μαρμάρων ὡραιότητα κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἔτι δὲ καὶ κίοσι πέντε Καριανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμάς, τὴν ὀροφὴν βαστάζουσιν. Ἕτερον δὲ πρὸς πόδας τούτου ἐστὶν, εἰς δύο

VARIÆ LECTIONES.

[53] ὡς τὸ add. Combefisius.

μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Αὐγουστιακῷ δὲ πλησιάζον κοιτῶνι· ἔνθα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς εὐκτήριον τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐδείματο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κιόνων Βαθυΐνων τὴν ὀροφὴν ἀνεγειρόμενον, τὸ ἔδαφος δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Προικοννησίου, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθυΐνων πλακῶν διαμορφούμενον. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Αὐγούστης πλησιάζει κοιτῶνι, ὡς ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τοῦ Μουσικοῦ τὴν μὲν κάθοδον ἐν τῷ προῤῥηθέντι ἔχει κοιτῶνι διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν εἴσοδον· [P. 91] εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον [84], κοιτῶνα καὶ τρίκλινον ὃν Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος ἔκτισε βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὸν πόρτικα τοῦ πέμπτου κουβουκλείου, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Ἁγίου Παύλου εὐκτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου ἵδρυται βασιλέως.

μδ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατά τε βοῤῥᾶν καὶ νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνῳκοδόμηνται, ὑφ' ἡμῶν δὲ ἱστορίᾳ παραδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα τὰ ἐκείνου ἔργα, ὁποῖά ποτ' ἂν ᾖ, λήθῃ παραδίδοσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκείνου περὶ τὸν βίον προαιρέσεως. Ἀλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνους, τόν τε οὕτω καλούμενον Λαυσιακὸν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανοῦ, ἐκεῖνος τοῖς χρυσοειδέσι ψήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλάθωσιν ἐκ τῶν Βασιλίσκου τοῦ τυράννου παλατίων μεταγαγὼν τῷ Λαυσιακῷ περιέθηκεν. Καὶ ἕτερον δὲ τρίκλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλείων σεμνῶν τε καὶ λαμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσόπατον τοῦ δευτέρου κουβουκλείου τοῦ μετὰ τὸν Καμιλᾶν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοειδῆ ὀροφὴν ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσὶν, ἥτις οὕτω λέγεται διὰ τὸ τὴν δέσποιναν ἐκεῖσε ἔκπαλαι διανέμειν τὸ ὀξὺ ταῖς ἀρχοντίσσαις κατὰ τὸν τῶν βρουμαλίων καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Λαυσιακοῦ, ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκοπὴν, εἰργάσατο μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἐδάφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ ἐκ χρωμάτων ἀλλ' οὐ μαρμάρων, τοὺς τοίχους ὡραΐσας, ὑπὸ ἐμπρησμοῦ δὲ ὅμως ἀφανείᾳ παρεδόθησαν. Καὶ Θέκλα δὲ ἡ τούτου πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβούκλειον, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Πρωτομάρτυρος Θέκλης εὐκτήριον ἵδρυται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἤγαγεν εὐμορφότατον· ἐκεῖσε δὲ καὶ τὸν βίον οὖσα κλινοπετὴς ἐξέλιπεν.

A pide, ad parietes Bathuini marmoris crustis distinctum. Verum istud Augustæ sacro cubiculo vicinum est, uti diximus : quod autem ad Musici occiduum latus est, ita consertum est ut ex illo per scalam in sacrum idem cubiculum descensus atque aditus pateat. Inducit vero et **147** ad novæ fabricæ cubiculum tricliniumque, a Basilio inclytæ memoriæ imperatore conditum : ad porticum item quinti cubiculi, quo loco exstat Sancti Pauli oratorium, ab inclytæ memoriæ Basilio imperatore excitatum.

44. Hæc in palatio ad aquilonem et austrum a Theophilo constructa ædificia, nobis autem, qui B nolumus aliquid eorum quæ gessit, quidquid tandem illud sit, oblivioni tradi, quo nimirum ejus animus demerendi cives neminem lateat, litterarum monumentis tradita. Sed et triclinia, tum cui Lausiaci nomen tum quod Justiniani ædificatio est, auro rutilis tessellulis ornavit; capitula quoque ex Basilici tyranni palatio translata Lausiaco adhibuit. Aliud item triclinium cum quatuor splendidis ornatisque cubiculis, quorum duo versus mesopatum xystumque secundi cubiculi, quod est post Camilam, tectum auro rutilum quadruplici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. Palatii locus est ita dictus, quod illic more olim recepto Augusta nobiles matronas sub brumalium tempus coccino purpuraque impartiat. Duo alia cubicula ad partes C Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exædificavit, pavimento strato Prœconnesio lapide ac parietibus vario colore, quanquam non ex marmore, ornatis; quæ tametsi talia erant, incendio perierunt. Sed et Thecla ejus filiarum natu maxima cubiculum, ubi et **148** Theclæ protomartyris oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit; quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit.

VARIÆ LECTIONES.

[84] κινούργιον P : cf. p. 204 B.

ΛΟΓΟΣ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

LIBER IV.

MICHAELIS THEOPHILI FILII IMPERIUM.

[P. 92] α'. Τοιούτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Θεόφιλος ἐχρήσατο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τούτου υἱὸς διεδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ. Τῶν δὲ πραγμά-

D 1. Istiusmodi vitæ finem nacto Theophilo Michael ejus filius, illius successor, imperium capessivit, annos tres natus, ex quo eum parens Theodora partu effuderat. Rerum curatores ac procu

ratores fuerunt, quos ei pater reliquerat, Theoctistus eunuchus per id tempus caniclio præfectus ac dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustæ frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriundus, qui et Augustæ patruus erat. Firmato itaque reipublicæ statu, et cum rerum hactenus recta gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum cultus instauraretur pristinumque honorem illæ rursus reciperent. Ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani monachi, quippe quibus ille fidei **149** plurimum habebat, facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sanciendi imperatoribus auctor exsistat. Multi præterea ex aliis montibus divinorum patrum Manueli amicitia juncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux erat, ad eum venientes eademque rogantes ad rectum tandem eum sensum trahunt, et ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur; quod et illorum ad Deum precum instantia consecutus est.

2. Postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem monachi negligendam ducunt, sed obsecrando eorum quæ sancte Deo pollicitus esset meminisse rogabant; qua admonitione divina æmulatione ejus prorsus animum incenderunt. Communicato itaque cum sociis procuratoribus consilio, cum illis persuasisset operæ pretium esse bono res statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea de re commune consilium habiturus. At illa, quippe religiosa matrona vereque regina atque Augusta, ubi de recta fide audivit, *Hoc*, inquit, *semper et desideraveram, nec versare animo unquam cessabam, etsi hactenus plurium senatorum procerumque, qui illi studeant hæresi, ingens deterruit numerus, ne quid hactenus ejus rei molirer. Nec minus qui tuendæ ecclesiæ sibi partes vindicant, metropolitæ omniumque maxime patriarcha. Is namque,* **150** *cum maritus exiguam quamdam hujus hæresis radicem a majoribus traxisset, eam longe auxit doctrinisque suis ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor nimirum illi effectus, ut ad verbera tormentaque adjiceret animum, quorum quotidie adversus sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser incensor ac doctor fuit.* Tum illi : *Ecquid vero causæ est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas hancque communem totius plebis lætitiam festamque lucem peragi jubeas?* Statim ergo accersito biglæ drungario (erat hic Constantinus Thomæ patricii postmodumque dromi logothetæ pater) patriarchæ denuntiat plures undique viros pietate spectabiles, monachos item convenientes supplicationem Augustis

A των ὑπῆρχον φροντισταὶ καὶ ἐπίτροποι οὓς ὁ Θεόφιλος κατέλιπεν, ὅ τε Θεόκτιστος ὁ εὐνοῦχος, τηνικαῦτα κανίκλειος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου τυγχάνων, καὶ ὁ πατρίκιος Βάρδας ὁ τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸς, καὶ Μανουὴλ ὁ μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων κατ-αγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆς Δεσποίνης ὑπῆρχεν. Ἐπεπήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικὰ, καὶ καλῶς τέως τὰ πράγματα διηυθύνετο, ἔμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν θείων εἰκόνων προσκύνησις ἀνακαινίζεσθαί τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλινδρομεῖν αὖθις τιμήν. Καὶ δὴ Μανουὴλ νόσῳ πιέζεται δεινῇ καὶ χαλεπῇ· πρὸς ὃν εἰσρέοντες μοναχοὶ τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ [P. 93] πίστις οὐκ ἀγεννὴς πρὸς αὐτοὺς) ἀνάκλησιν τῆς ὑγιείας ὑπισχνοῦντο ῥᾳδίαν τε καὶ ταχεῖαν γενέσθαι, ἢν μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνησιν εἰκόνων B αὐτός τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πεῖσοι θεσπίσαι ἁπανταχοῦ. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὀρῶν πολλοὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων προσφιλεῖς τούτῳ τυγχάνοντες, ἐκεῖθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες ὅτε τῶν Ἀρμενιακῶν ἐστρατήγει, προσφοιτῶντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἔπεισαν ὀρθὰ φρονῆσαί ποτε καὶ τὸ ποθούμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον ῥάων γένοιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ.

Ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῆς νόσου ἀπήλλακτο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ ἠμέλουν, ἀλλὰ παρακλήσεσι χρώμενοι τῶν πρὸς Θεὸν ὑποσχέσεων ἠξίουν μεμνῆσθαι, πλήρη τοῦτον τοῦ θείου ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνα-C κοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὸν ἀρχὴν δεξιὰν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι [83], καὶ μεταρρυθμίσας αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ βούλημα ἀγαγὼν, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἴσῃει τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. Καὶ ἐκείνη μὲν θεοφιλὴς καὶ ὄντως βασίλεια, ἐπεὶ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἤκουσε, *Τοῦτο*, ἔφη, *καὶ δι' ἐπιθυμίας ἦγον ἀεὶ καὶ μελετῶσα διέλειπον οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν συγκλητικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει τῇ τοιαύτῃ προσανακειμένων αἱρέσει πληθὺς ἐκώλυεν ἄχρι τῆς σήμερον, οὐχ ἧττον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες μητροπολῖται, καὶ μάλιστα ὁ πατριάρχης, ὃς μικρὰν ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἱρέσεως τὸν ἐμὸν ἄνδρα τὴν ῥίζαν ἐκ τῶν γονέων ἐπὶ πλεῖον ηὔξησέ τε καὶ στερεωτέραν εἰργάσατο* D *ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεσί τε καὶ πυκναῖς παραινέσεσιν, εἰς χαλεπὰς αἰκίας καὶ βασάνους ἐκτραπῆναι τοῦτον ποιήσας, ἃς ἐκεῖνος ὁσημέραι κατὰ τῶν ἁγίων εὕρηκεν, ἀλείπτης τε καὶ διδάσκαλος τῶν τοιούτων κακῶν ὁ ἄθλιος γεγονώς. — Καὶ τί γοῦν οὕτω, Δέσποινα, φρονοῦσάν σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ κωλῦόν ἐστιν*, ἀντέφησαν, *μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι καὶ τὴν πάνδημον ταύτην κελεῦσαι εἰς πέρας ἐλθεῖν ἑορτήν*; Εὐθὺς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς βίγλης δρουγγάριον (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, ὁ τοῦ πατρικίου Θωμᾶ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατὴρ) δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὡς

VARIÆ LECTIONES.

[83] ὑποθεῖναι? cf. 1 19.

πολλαχόθεν συνεληλυθότες εὐλαβεῖς τε καὶ A
δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν
πανσέπτους κελεῦσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας.
οὖν ὁμόλογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ
παλαιὸν κόσμον ἡ τοῦ Θεοῦ [P. 94] Ἐκκλησία
δανέτω· εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ
θῇ, τοῦ μὲν θρόνου ἔξω γενοῦ καὶ τῆς πόλεως,
τὸ προάστειόν σου μικρὸν διάβηθι, μέχρις
ογος τῶν ἁγίων Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ·
ρ ἕτοιμοι διαδικάζεσθαί τε καὶ διαλέγεσθαι
θειν σε περὶ τούτων κακῶς λέγοντα.
ατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ Θετταλὸν (τρίκλι-
οὕτω κατονομαζόμενος) τηνικαῦτα ἀνέκειτο
μποδος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος·
τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν B
κομιστὴν τούτων οὐδὲν ἕτερον φήσας ἢ βου-
ι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ ἀπέσταλ-
ὶ θᾶττον ἢ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς
ιστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ᾔδει δειλίαν μὲν
ον ἐκ τῆς τοῦ αἵματος δαψιλοῦς ἐκχύσεως
ἐν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἤ τινα κίνδυνον
ς. Θροῦς οὖν καὶ βοὴ εὐθύς τις περιήχει τὴν
αν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς,
νουσα τὸν δρουγγάριον, ὡς ἡ δέσποινα ἐκ κε-
τὸν πατριάρχην κατέσφαξεν. Τῶν γοῦν λε-
ν ἐταστὴς ἀκριβὴς ὁ πατρίκιος Βάρδας ἀπο-
αὐτάς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένας
πως κατεφώρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον
υγεν, αὐτῶν τῶν θεραπόντων κατειπόντων
καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) C
ν καθυποβαλλόμενα. Ἔκτοτε οὖν οὐδενὸς..,
τοιαύτῃ αἰτίᾳ καὶ γνώμῃ αὐτοφόνῳ ἐπειλημ-
ἀπηλαύνετο μὲν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο
ριος, κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγό-
περιορισθεὶς τὰ Ψιχὰ, εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς
καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς σώσας ἀδιαλώβητα,
ἐγχρονίου μὲν καθείρξεως, καὶ ταύτης σα-
, ὡς ἔοικεν, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόῤῥοιαν κλη-
νος, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώ-
τῆς Ἐκκλησίας κυβέρνησίν τε καὶ πηδαλιού-
ὀρθόδοξος οὗτος ἦν ὁ μέγας καὶ τῆς Ἐκκλησίας
ς πρόμαχος.
κόπει δὲ καὶ ὅπως ἐν ταυτῷ συναγαγούσης
ναίας καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονυίας τῷ ἀν-
' οὐκ ἐναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ὀρ- D
, καὶ τὴν παῤῥησίαν ἀναλαβέσθαι θεσπίσασα.
ἡ, ἔφησεν, ὦ *κλῆρος Θεοῦ καὶ Πατέρες,
ἣν τῶν ἱερῶν καὶ πανσέπτων* [P. 95] *ἀνα-
των εἰκόνων ὑμῖν χορηγούσης καὶ διδού-
ι μάλιστά μου μετ' εὐμενείας, ἀντεπιθεῖ-
δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσποίνῃ οὔσῃ
ητε, οὐ ταπεινήν τινα καὶ μικρὰν, ἵνα μη-
ς νομίζοιτο, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῖν ἢ
τουμένῃ ἀνάρμοστόν τε καὶ ἀσύμφορον,
ιον δὲ καὶ μονίμου καὶ παρὰ Θεῷ εὐαπο-
καθεστώσης καὶ νομιζομένης. Ἡ δέ ἐστιν
ὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ βασιλέα περὶ τού-
αβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις
νηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρ-*

A ontulisse, ut omni colendas veneratione imagines restitui jubeat. Si igitur ita confitearis hisque consentias, Dei ecclesia vetus ornamentum recipiat; sin autem hæsitas nec recte sentis, relicta sede ac urbe in suburbanum tuum tantisper recede, dum sancti Patres una tecum conveniant. His enim in promptu est ut judicio tecum contendant ac disputent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant.

3. Erat Jannes in patriarchalium ædium triclinio, quod Thessalum vocant, in lectulo jacens, cum ad eum regia mandata perlata sunt; moxque auditis
B **151** animo perculsus unum hoc respondit, se de his probe deliberaturum; idque locutus mandatorum latorem dimisit. Ac dicto citius arrepto in manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat, mortem vero aut periculum aliud nullum sibi creandum timebat. Confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio ecclesiam circumstrepere; quin et ipsas regias aures ante reditum ipsius drungarii occupare, patriarcham imperatrice auctore interfectum esse. Missus itaque Bardas patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflicta sensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent et
C incisoria venarum instrumenta seu scalpella in medium proferrent. Exinde igitur nulla cujusquam miseratione, ut qui talis reus criminis suæque ipsius animæ insidiator deprehensus esset, expellitur, ejectusque miser ecclesia in suburbanum suum ita dictum Psichæ (ac si Micas) relegatur; inducitur vero is qui multis laboribus atque ærumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno, ut par est, carceris pædore atque fœtore pili defluxerant, quanquam ei Dei nutu ac Theodoræ Augustæ assensu ecclesiæ gubernatio clavusque debebatur, magnus scilicet invictusque ecclesiæ defensor Methodius.

4. **152** Sed et Theodoræ animum considera, quomodo scilicet generosi pectoris matrona, et quæ
D vere marito adjutor exstiterit, non illi adversata sit, in unum congregatis quotquot usquam erant orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. *Eia*, inquit, *Dei hæreditas ac patres mei. Cum humanissime sacrarum venerabiliumque imaginum restitutionem vobis indulgeam atque præbeam, rogo ut mihi, quæ præsertim domina sim ac Augusta, justam gratiam munusque reponatis, non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiæ nomen mereatur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti haud satis congruum aut utile videatur, sed conveniens illud ac perenne, quodque Deo acceptum merito exsistat ac habeatur, nempe ut viro meo ac imperatori eorum quæ in causa imaginum deliquit*

indulgentia veniaque præstetur, tantumque scelus oblivione a Deo deleatur. Sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilium imaginum adorationem præconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis. A

τίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται, οὐδ' ἐμὲ ο ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν οὔτε τὴν τῶν σεπ κόνων προσκύνησιν καὶ ἀνάῤῥησιν, ἀλ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀνάληψιν.

5. Expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui ejus præses erat Methodius, *Justa*, inquiunt, *est, Augusta, petitio tua ; neque nos possumus ire infinitias. Æqui enim ac justi ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, præsertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum præsertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa. Eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a pœnis illi a Deo* **153** *constitutis,* B *majora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haudquaquam liberare possumus. Licet quidem nobis (inque eam rem claves cœlorum concreditas a Deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed his duntaxat qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram commigraverint. Quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint, cum levia sunt delicta, quibus nec desit pœnitentia. His autem qui spe non bona vivis excesserint feruntque palam suæ damnationis sententiam, pœnas diluere minime possumus.*

ε'. Καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. Ὅτι μ *δίκαια*, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτη ἐ Μεθόδιος ἔφασαν, *δέσποινα, ἐξαιτῇ, οὐδ ἔχομεν ἀπαναίνεσθαι· δίκαιον γὰρ τοῖς ταις καὶ ἄρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτ ἐπιτίθεσθαι δαψιλῶς, ὅταν μὴ τυραννὶ χεὶρ, ἀλλ' ἔστι γνώμη θεοφιλής. Ἀλλ' οὐπ δίκην* [86] *ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον βίον διαβε δυνατοὶ ἐξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς φαν νοι. Δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλεῖς οὐραν στευθέντες παρὰ Θεοῦ, τοῖς βουλομένοις ἀνοιγνύναι αὐτάς*[87] *· ἀλλὰ τοῖς κατὰ βίον ἔτι οἰκονομουμένοις, πρὶν ἀλλαχοῦ μεταο ἔστιν δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν κρὰ τὰ σφάλματα ᾖ καὶ μετάνοια τούτοις π Τοῖς δ' ἤδη μετὰ πονηρῶν ἐλπίδων ἀπάρο πρόδηλον φέρουσι τὴν κατάγνωσιν οὐχ τὰς εὐθύνας διαλύειν τούτοις ἡμεῖς.*

6. Tum Augusta, sive id vere sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est, nosque assentimur) jurejurando tamen sacro illi C choro affirmabat, cum sub ejus exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et deploraret, ac coram exponeret quanta eum suosque istiusmodi hæresis invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicatio, dirarum prolixa vis, populi defectio, subiisse illi rei pœnitudinem, simulque imagines petiisse, ac fervent animo, eadem ipsa Augusta in manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque angelis spiritum tradidisse. Hac illi voce audita, Augustæque mores indolemque reveriti, quippe cum femina omnium religiosissima Christique amans esset, ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirerent, communi sententia ac suffragio, dum- D modo se res Theophili ita haberent, ejus veniam delicti se a Deo exoraturos dixere, simulque rei scriptam **154** cautionem Augustæ tradidere. Interea recepta ecclesia, sanctissimoque Methodio pontificali honore sublimato, sanctorum jejuniorum prima dominica, una cum Augusta, peractis in sacra sanctissimæ Dominæ nostræ Deique Genitricis Blachernensi æde in Dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum Dei Verbi templum veniunt, riteque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. Inque eum modum proficiebat orthodoxa Ecclesia, et ut verbis Scripturæ utar, *Reno-*

ϛ'. Καὶ ἡ Δέσποινα, εἴτ' ἀληθῶς εἴτε καὶ ἄ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φίλτρῳ (ὅπερ ἔσ ἡμεῖς συγκατιθέμεθα), ἦ μὴν ἐνωμότως τ ἐκεῖνον θίασον ἐβεβαίου ὡς μεγάλα τραγῳδοῦ κατολοφυρομένης καὶ πάντα ἐκτραγῳδούσης τῆς ἐξόδου τούτου καιρὸν, καὶ διαγραφούσης, ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμισημένοις ἐν τηλικα λει περὶ τῆς τοιαύτης αἱρέσεως, εὐχῶν σ ἀρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσῆς μετάμελος τῆς αἱρέσεως. Καὶ ταύτας ἅμα μενός τε καὶ κατασπασάμενος ζεούσῃ ψυχῇ, χερσὶ καθυποβαλούσης, τοῖς ἀπάγουσιν ἀγγ πνεῦμα παρέδωκεν. Ταύτης ἐκεῖνοι ἀκηκοότε φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς [P. 96] Αὐγούς λαβηθέντες (ἦν γὰρ, εἰ καί τις, φιλόχριστο ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς μὲν ἁμαρτίας ταύτης τως τοῦτ' ἔστιν, συγγνώμην ἔφασαν εὑρήσει Θεῷ, καὶ ἅμα δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴ τούτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδοσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκ ἀπολαβόντες, καὶ τῷ Μεθοδίῳ ἁγιωτάτῳ τὴν χιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώ ἁγίων Νηστειῶν Κυριακῇ σὺν αὐτῇ τῇ Δεσπο νυχον ὑμνῳδίαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνα τεμένει τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Δεσποίνης καὶ Θ τετελεκότες, τῇ ἕωθεν μετὰ λιτῆς τῷ [88] μεγ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν αὐτῆς αὖθις ἀναλαμβάνει ἡ ἐκκλησία, τῆς μυσταγωγίας τελειωθείσης ἁγνῶς. Καὶ ἡ μ δοξος οὕτω προέκοπτεν Ἐκκλησία, *ἀνακαιν*

VARIÆ LECTIONES.

[86] οὐ τῆς Θεοῦ δίκης margo Combef. [87] αὐτούς? [88] ἐν τῷ?

ς, τὸ τῆς Γραφῆς, πάντων τῶν αἱρεσιωτῶν A τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων καὶ [59] ιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ διὰ τὴν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομα- κ ἐπηλύτης καὶ ξένος, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς ς ταύτης τῶν πόλεων βλάστημα (φύεσθαι δὲ ἐμπέλῳ βάτον ἠκούσαμεν), οὐδ' ἐξ ἀσήμου λλὰ καὶ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, ω τῶν Μοροχαρζαμίων λεγομένης.

ῦτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία δη- ῆς μονῆς τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου ιῖς Ὁρμίσδου διακειμένης ἡγούμενος ἄνωθεν βασιλικῷ κλήρῳ καταριθμούμενος, διαφε- παρὰ Μιχαὴλ ἠγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε ύτω τῷ κοινωνὸ: εἶναι τῆς τούτου αἱρέσεως, B τῷ διαφέρειν επὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἐσχη- λὴν ἠγάπητο καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος τατο. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ, εἶθ' καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπό- προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ ς αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ ἡ γοητεία τοιαύ- νους ποτὲ τρισὶν ὑφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν ἔχοντός τε καὶ καταληϊζομένου, καὶ, ὡς εἰκὸς, ντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου , ἀποσκευάζεσθαί που τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμ- ι καὶ θάῤῥους πληρωθῆναί τε καὶ χαρᾶς, εἴγε ῇ τούτου ἐπακολουθοίη [P. 97] βουλῇ. Ἡ δὲ ύτη· Ἐν τοῖς εἰς τὸν εὔριπον τοῦ ἱπποδρο- C ρυμένοις χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ; τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατά τοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἀρχηγούς . Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς ἰσαρίθμους φαλαῖς προσέταττε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν σθῆναι αὐτὰς τρισὶν, ἐπὶ χειρῶν γενναιότητι οντας· κατὰ δέ τινα ὥραν νυκτερινὴν πρὸς ημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτοῦ καὶ ύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἡνίκα ; κελεύσειεν [60], μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ύτας κατενεγκεῖν, ὡς ἐξ ἑνὸς κρούσματός τε ήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτεμεῖν κεφαλάς. Τού- ς λόγοις εὐφρανθεὶς τε ἅμα καὶ ἐκπλαγεὶς ὁ ος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. Ὡς οὖν αν πόῤῥω δὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἄνδρες τὰς D ; κατέχοντες, ὁ δὲ Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύμα- τὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γέ- καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικοὺς ὑπειπὼν καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖ, ἄρχουσι δύνα- ; τὸν ἀνδριάντα μεταγαγὼν, ἢ μᾶλλον τὴν οὖ- ύτερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν ισσάντων δυνάμεως, παίειν ἕκαστον προστάτ- τικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυ- ις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀν- ος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλακώτε-

rubatur ut aquila [b], proscriptis toto terrarum orbe cunctis hæreticis, eorumque antistite, Joanne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Jannis nomen inditum est. Fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. Nam et ex vite rubum enasci auditum est. At neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut ejus res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ ædes situm est, olim præpositus ac palatino ascriptus clero, Michaeli Balbo imperatori charissimus fuit, sive eo solum nomine, quod hæresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quæsierat illaque ejus fama percrebuerat. **155** Utut sit, illi charissimus fuit, ac Theophili præceptor constituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum eum syncelli dignitate ornat; tum deinde patriarcham Cpolitanum præficit, cum is illi divinatione ex pelvi vates ac præstigiis quædam auguratus esset. Fuit autem divinatio ejusmodi: Gens quædam infidelis sævaque tribus ductoribus Romanæ ditionis terras locaque incursabat, exque ea prædas agebat; quæ res, ut par est, Theophili animum omniumque subditorum mœstos anxiosque habebat. Jannes dimissa illa animi ægritudine optime de rebus sperare ac gaudere jubet, si modo illius consiliis parere in animum induxerint. Consilium tale erat: Inter æreas statuas in circi Euripo erectas statua quædam triceps exstare ferebatur. Hæc ille capita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert. Tres ergo ingentis molis fabricari malleos jubet, totidemque robustissimis viris tradi. Quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse manda erit, summa vi capita ferire præcipit. unoq e lut ictu ac conatu ea exscindere. Recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus, rem exsequi jubet. Veniunt itaque intempesta jam nocte viri quidam **156** malleos ferentes: Joannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. Tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quæ in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quæ in statua ex superioribus dæmonum invocationibus hærebat, dejecta destructaque, viros omni conatu statuæ capita ferire imperat. Horum bini validissimis ictibus duo statuæ capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens nonnihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. Haud fere aliter cum gentis ducibus actum est. Orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ducum unus et alter sub tertio ca-

al. cii, 5.

VARIÆ LECTIONES.

αὶ] μετὰ ? [60] κελεύσαιεν P.

pitis abscissione cadunt, uno duntaxat superstite, A sed non plene sano. Sic gentis rebus in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. Ac quidem ejusmodi Jannis præstigiæ.

ρον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὸν μὲν κατέκλι
μὴν καὶ ὅλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κε
Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς [61] ἡγεμόνας ἐ
λούθει. Ἔριδος γάρ τινος κραταιᾶς ἐπεισπε
αὐτοῖς καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἐκτομὴν τρίτου μόνου διασωθέντος μὲν, οὐχ ὑγιῶς δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεῖα μετὰ φυγῆς ἀφώρμα καὶ συμφορᾶς. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς γοητείας οὕτως.

8. Huic porro præstigiatori frater carnalis erat, Arsaberus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. Huic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocæ monasterium, ædificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac præterea cisternis instructum fuit. Illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt. **157** In ejus postico in promptu B fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. Hæc itaque illius nefanda officina. Illic modo ad cubiculi thalamique delicias cum sacræ virgines tum aliæ insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu fœdaretur; modo jecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac præstigiæ aliæ mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adjutoribus, exercebantur. Hincque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis ejusdem sententiæ atque hæresis hominibus vera quædam dæmonum ope prædicebat. Hoc enimvero impurum ejus domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transiit monasterium. Neque id modo, C sed et quæ ad illum attinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocæ a fundamentis erectum monasterium est.

9. Cæterum ille ejusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare jussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. Sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quodam exsul versaretur pictaque imago quædam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam jubet atque ejus oculos effodi, unum hoc addens, non posse se ejus effigiem formamque intueri. Audivit hæc D Augusta, **158** ac qua virum decebat castigatione, scuticæ taureisque subjecit.

10. At ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. Hæc autem in eo erat, constuprasse scilicet mulierem unici filii matrem, id est, Metrophanis, ejus videlicet qui haud multo post Smyrnensis episcopus fuit. Hanc auri multa vi conducentes, aliaque pollliciti, modo eorum fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam ejusque filii procuratores accusant. Mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, ex-

η'. Τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικὸς,
Ἀρσαβὴρ, τὴν τύχην πατρίκιος παρὰ Θεοφίλου
θείς. Τούτῳ γοῦν προάστειον κατὰ τὸ εὐώνυμ
ρος τοῦ ἐκπλεομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ
Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ π
λεῖς στοάς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τούτοις
μενάς. Ἐκεῖσε δὴ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶ
αγωγὰς λέγεταί τι ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδι
B τῶν Τροφωνίου παρόμοιον, ὄπισθεν δὲ τῆς ἀνο
νης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πυλίδα εἶναί τι
βαθμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὴ τοὺς θέλοντας
πέμπουσαν. Ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐρ
ριον. Ἐκεῖσε δὴ τούτῳ τινὲς νῦν μὲν ἐταμ
θαλαμηπολούμεναι, μονάζουσαί τε καὶ ἄλλως τ
λος γυναῖκες μὴ διαφθείρουσαι, αἷς συνεφθε
νῦν δὲ μαντεῖαι δι' ἡπατοσκοπίας [P. 98] καὶ
νομαντείας καὶ γοητείας καὶ νεκυομαντείας ἐνη
το, ταύταις προσχρωμένου κοινωνοῖς τε καὶ β
Ὅθεν πολλάκις καί τινα προλέγειν τούτῳ συν
τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θ
μόνῳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφροσιν.
τοῦτο μὲν τούτου τὸ μιαρὸν ἐνδιαίτημα ὀψέ πο
Βασίλειον τὸν τηνικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπ
C ληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη
τιστήριον, οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπ
θὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βάθρων ἡ τοῦ
μεγαλομάρτυρος ἀνιδρύθη μονή.

θ'. Τότε δὲ οὗτος καὶ πᾶσα ἡ αὐτοῦ, ὡς εἴ
συμμορία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες οὐχ
παραπέμπειν τὸν ἑαυτῶν βίον ἐδοκίμαζον, ἀ
καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεανιεύοντο.
γοῦν τὴν καθαίρεσιν ὑπερορίας ἔν τινι μονῇ γε
εἰκόνος μιᾶς κατὰ τὸν ὄροφον ἱστορημένης κ
νῶς οἷον ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος
τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καὶ
σθαι ταύτην διά τινος οἰκέτου προστάττει κ
ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγ
D *Τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾷν*. Ἠ
γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ
στιγι καὶ παιδείᾳ διὰ σκυτάλης καθυποβέβλητ

ι'. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡ
ἐρᾷν, μῶμον δέ τινα καὶ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν
Μεθοδίῳ προσάπτειν, καὶ μῶμον εἰς γυναικὸ
ρὰν παῖδα κεκτημένης μονογενῆ (Μητροφάνης
ἦν, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμεν
καὶ χρυσίων ἱκανῶν ἐξωνησάμενοι καὶ ἅμα κ
σχόμενοι εἰ μόνον τούτοις συμφήσειεν, πολλ
ελέγοντο πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτροπ
τοῦ παιδὸς αὐτῆς. Βῆμα γοῦν εὐθέως καὶ κρι
φρίκης γέμον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτο

VARIÆ LECTIONES.

[61] τοὺς om. P.

σιαστικῶν. Οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ A
ὧν, οὐ τῶν μονήρη βίον ἐπιληλημμένων, οὐκ
τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων· τοὺς μὲν
ὡς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας κατηφιῶντας οἷον
δὼς, τοὺς δ' ἡ τοῦ κροτεῖν καὶ χαίρειν ὑπ'
ἡδονή. Ἥγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς
ὁ τῶν λεγομένων ἡ ἄνθρωπος ἔλεγχος. Ὁ
ἡ παραστάσει τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ὑποστει-
οὐδαμῶς, Ὅπως τε ἔχεις, κυρία, ταύτην
εἰς ἐπήκοον (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ γνώριμος ἐκ
ἀρετὴν), καὶ ὅπως ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα,
ταύτης ἀνδρὸς καὶ τῶν προσηκόντων αὐ-
ς τούτῳ ἐπήνθει τὸ ἄπλαστον. Οἱ δὲ μᾶλλον
τες ἐγαυρίων ὑφ' ἡδονῆς, τὰ τῆς κατηγο-
ξοντες καὶ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν.
τος μόλις τῆς κατηγορίας ἐπήσθετο, ζήλῳ B
, ὡς ἂν μὴ δι' αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐκκλησίας κιν-
αὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι [62] καιρὸν
λλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν
όνου μετεωρίσας αὑτὸν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὸν
ναγαγὼν [P. 99] γυμνὴν [63] ἐδείκνυεν τὴν
υματουργημένην ἔχων καὶ οὐ κατ' ἄνθρωπον,
ηγεῖτο τὴν θαυματουργίαν, ὡς πρὸ πολλοῦ
πρεσβυτέραν Ῥώμην γενόμενος, σφριγών-
αὶ ἐνακμαζόντων τῶν παθῶν, ἔρως τις αὐ-
τεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθους ὁρμήν.
ὶν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τουτου οὐκ
ι, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρε πρὸς τὸν
τάσας ἐξελιπάρει τυχεῖν τινος ἐπικουρίας
ῆς. Καὶ δὴ τῷ κόπῳ τῆς εὐχῆς ὀψὲ πρὸς C
θεὶς, φανῆναί οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ
πτόμενον καὶ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα τῶν
οὕτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ, Ἀπολέλυσαι
ῶν παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε. Τούτοις
ὸν μακρὸν ἐκεῖνον πέπεικε σύλλογον, αἰ-
λήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. Οὐ μὴν ὁ
ς Μανουὴλ τούτοις ἠξίου λύεσθαι τὰς κατ-
ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ ἠπείλει ἢ μὴν ἀπαγα-
ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν.
εὐθέως ἔκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δρα-
αν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσίου
αι, καὶ Ἔτι ἔν τινί μου τῶν κιβωτίων, οὕτως
, σεσημασμένον ἐστὶ καὶ πεφύλακται σφρα-
ν. Αὐθωρὸν οὖν ἀποστείλαντες ἐκεῖνό τε,
ν ἡ γυνὴ, εὗρον τὸ χρυσίον κατὰ τὴν κιβω- D
ήγαγον, καὶ οὗτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμ-
ιαὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐ
αὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης
τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες καὶ τιμω-
νὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὀρθοδοξίας πανηγύρει
πάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου
ς θεομήτορος πρὸς τὸν θεῖον καὶ περιώνυμον
ὰς ἀφικνεῖσθαι νεὼν καὶ τὸ οἰκεῖον ἐνηχεῖ-
οῖς ὠσὶν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς θείας
πέχθειαν· [P. 100] δ καὶ τηρούμενον ἐφάνη
καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐταμιεύθη ζωῆς. Καὶ
γ' ἱκανὸν αὐξηθεῖσα τοιαύτη αἵρεσις τοιοῦτον

A que utroque ordine, civili scilicet sacroque, judicium cogitur. Nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; monachi omnes, ac quisquis audire poterat aut loqui, præsto erant. Alios pro criminis novitate mœstos pudor adduxerat, alios insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur. Producuntur ergo accusatores in medium, et quæ reum erat peractura, mulier coram sistitur. Methodius, simul atque mulier astitit, nihil quidquam veritus deque solita subtrahens comitate et salutatione cunctis audientibus ex ea percontari: *Quonam te modo habes, domina?* dudum enim virtutis nomine illi nota erat. *Quonam modo hic atque ille?* de marito iisque qui ullo eam modo contingebant. Tantus in eo candor ac simplicitas efflorebat.

B Adversarii majori clamore sublato, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, jamque aperte crimen se evicturos putabant. Is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne **159** quid ejus causa Ecclesiæ res Christique honor labefactarentur, nempe non nesciens aliud pudoris, aliud subticendi ac gravitatis tempus esse, paululum se a throno subrigens sinumque ad se colligens verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut se res habuerit gestumque miraculum sit, referebat. Cum nimirum pridem jam ad seniorem Romam venisset, adhucque in ipso fervèrent ac vigerent carnis libidines, majore quam pro affectus ipsa vi amore

C exarsisse. Hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum apostolorum principem expansis ad ejus templum manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impetraret. Dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis apostolum, qui eam tangendo partem libidinis sensum omnem exstingueret; simulque dixisse: *Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi.* His ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. Nolebat tamen magister Manuel his objecta crimina dilui. Quinimo mulieri minitabatur se illi vitam adempturum, nisi rem omnem veritatem doceret. Illa porro totam statim fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redem-

D ptam esse, auri pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum subque illorum sigillo domi se habere. Confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca **160** aurum ac allatum est. Accusatores, miserante patriarcha serioque rerum dominos exorante, non quarum rei erant pœnas dederunt justæque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt, ea duntaxat indicta multa, ut quotannis solemni restitutarum imaginum die (ὀρθοδοξίας festum vocant) prælucentibus facibus a venerabili Dei Genitricis Blachernarum æde ad divinum celeberrimumque Sapientiæ templum venirent, dictumque

VARIÆ LECTIONES.

[62] εἰδὼς εἶναι Combef. [63] γυμνὸν P.

in eos anathema ob eorum in sacras imagines A odium suis ipsi auribus audirent. Quod in multos annos servatum est, ac quoad illi vitæ superstites fuerunt. Ac quidem tantis aucta compendiis ejuscemodi hæresis talem quoque Dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinæ sacrarum imaginum effigies formæque effulserunt, qua divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venera cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

δὴ εἶχε καὶ τὸ πέρας ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν θεῖαι τῶν ἁγίων εἰκόνων μορφαί, οὐ θεϊκῶς ἡμ τρευόμεναί τε καὶ τυπούμεναι, σχετικῶς δὲ κ βασμίως τὴν δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμ μήν πως διαπορθμεύουσαι.

11. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiæ cœtum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recreabat. Has nempe ædes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum exstruxerat. Sacerdotum nemo deerat, nemo confessorum: inter illos aderant Theophanes Smyr- B nensis episcopus ejusque frater Theodorus. Vergente ad finem convivio cum jam placentæ ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis, **161** legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. Sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustæ oculos observare. Quærebant ergo, quid causæ esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. Ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus litteris insculpti sustinuissent, illiusque immanitatem a quo ejusmodi pœnam sustulissent. Tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancte Patrum conventus promiserat animo cogitans, *Hujus* inquit, *scripturæ causam adversum virum* C *tuum ac imperatorem clare admodum, Deo incorrupto judice, disceptabimus.* Gravi sermo Augustam dolore affecit, effusaque in lacrymas: *Hæcne*, inquit, *vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis, verum etiam in jus vocare vultis?* *Non ita*, ait, *non ita*, surgens statim patriarcha ac reliquus sacerdotum cœtus: *Promissa*, inquiunt, *rata manent, spreto horum virorum contemptu.* Sic itaque ista pacata sunt, assertaque Ecclesiæ moribus tranquillitas est.

ια'. Ταύτην ἄγουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δ νῆς εἱστία ποτὲ ἐν ταυτῷ τὸ τῆς ἐκκλησίας πλ πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν ἑαυτοῦ ἕνεκεν θυγα ὁ Θεόφιλος ἐνεδείματο. Οὐκ ἦν γοῦν ὅστις οὐ ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν. Τούτοις B θμιοι Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ ὁ αὐτοῦ ρος ἀδελφός. Ὡς οὖν τὰ τῆς εὐωχίας παρῄ καὶ εἰς βρῶσιν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακ παρέκειντο, συνεχῶς ἀτενιζούσης τῆς βασιλί τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν Πατέρων κ σης καὶ στεναζούσης συνέβη πως τούτους ὁμολόγου ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ζούσης αὐτοῖς· Φησάντων γοῦν, ὡς Τίς ἄρα, δέσ ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ὁράσεως ἀτενοῦ ἐκ τῶν γραμμάτων ἔφη θαυμάζειν καρτερίαν καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν εἰς ὑμᾶ ὁ μακαρίτης Θεοφάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς τε κ προησφαλισμένων διανοηθείς, *Ὑπὲρ ταύτης, τῆς γραφῆς εὖ μάλα τρανῶς ἐν τῷ τοῦ Θεο κάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὺν τῷ* C *σου καὶ βασιλεῖ.* Τούτῳ περίλυπος γενομένη μὴν καὶ σύνδακρυς, *Καὶ ταῦτα*, ἔφησεν ἡ βα *ἡ ὑπόσχεσις καὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὁμολογίαι ὡς μὴ μόνον συγκεχωρηκέναι, ἀλλὰ καὶ ἀγῶνας ἐνάγειν καὶ καλεῖν;* *Οὔ*, φησὶν ὁ πα χης, αὐθωρὸν ἀναστὰς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέω *σίλεια, Οὔ· ἀλλ' ἕξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα ὀλιγωρίας τούτων λογιζομένης οὐδέν.* Οὕτ οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀκύμαντα.

12. Sed et alia quædam hæresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hacque potissimum dignitate fulgebat, curata et ad saniorem sensum traducta, in impera- D toris solemni pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis **162** albis tunicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa consummationem adeptis.

ιβ'. Καὶ ἑτέρα δέ τις αἵρεσις οὕτω τῶν Ζ λεγομένη ἀναφανεῖσα, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγ ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν ἀσηκρήτων ἐ τοις τιμήν, ἐθεραπεύθη τε καὶ πρὸς θεοσέβεια D ηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων [P. 101] τε καὶ ἐσθη καταξιωθέντων χρίσεως τῶν ἀντιποιουμένων καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

13. Cæterum Bulgariæ princeps, Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferri. Missis itaque ad Theodoram nuntiis, minatur rupto fœdere adversus eam se copias educturum. At illa, nihil muliebre aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, *Me quoque vicissim adversum te offendes copias educentem, nec me victoria potituram diffido. Sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes*

ιγ'. Ὁ γε μὴν ἄρχων Βουλγαρίας (Βώγωρι ἦν) θρασύτερον ἐξεφέρετο γυναῖκα τῆς βα κρατεῖν διακηκοώς· ὅθεν καὶ τινας ἀγγέλους ἀπ κεν πρὸς αὐτήν, τὰς συνθήκας λέγων καταλύ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς αὐτὴ μηδὲν θῆλυ ἐννοοῦσα ἢ ἄνανδρον, *Καὶ ἐμὲ* κατεμήνυσεν, *κατ' αὐτοῦ εὑρήσεις ἀντιστρα τεύουσαν. Καὶ ἐλπίζω μὲν κυριεῦσαι*[65] *σου· εἰ γένηται, καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σο*

VARIÆ LECTIONES.

[64] ἐθη ἐσιώθη? [65] ἐλπίζομεν κυριεῦσαι P.

τὴν νίκην ἀρίδηλον ἔχουσα· γυναῖκα
λ' οὐκ ἄνδρα ἕξεις ἡττηθέντα σοι. Διὰ
ι οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινεν, μηδὲν τολμή-
ιεύεσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὖθις ἀνενέου

ιλ δὴ ζήτησίν τινα καὶ πολλὴν ἔρευναν περί τι-
χοῦ, οὕτω καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπίκλην
ι, εἴτε ἔκ τινων ὀνειράτων καὶ ὄψεως, εἴτε
ως, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἡ Θεοδώρα
ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποίει, καὶ αὐτὸν ἠξίου
ιμάτων ἀνερευνῆσαι καὶ τιμῆς ὅσης καὶ
ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῇ. Ἠξίου δὲ
ς, ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκείας
ρεσβεύειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν
τισθείσης ποτὲ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ
λέως αὐλῇ. Αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν κα-
ιενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὸν τῆς
σίας παιδευθεῖσα καιρὸν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν
νῶν τάξιν τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ
ὡς ἔστι [66], θαυμάζουσα διαφερόντως, ἐπεὶ
νόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ
ἐκθειάζουσά τε καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρ-
ιταβάλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
παρὰ τοῦ εἰρημένου Κουφαρᾶ μικρά τινα
ιὶς καὶ τῶν μυστηρίων κατηχηθεὶς) τοῦτον
ιστείλας τὴν οἰκείαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ-
ἦν ἔμενεν ὅπερ ἦν, ἀπιστίᾳ κατισχημένος
αὐτοῦ θρησκείαν τιμῶν. Ἀλλά τις πληγὴ
ιοῦσα θεήλατος (λιμὸς δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον
χυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς ἔοικεν, μετα-
μένων καὶ τὰ κακὰ μεταμανθανόντων) τὴν
πολιόρκει καὶ κατέτρυχεν γῆν. Καὶ ὃς Θεὸν
ἠνάγκαζεν ἐπικαλεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν
τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν πολλάκις καὶ τῆς
ἀδελφῆς θαυμαζόμενόν τε καὶ σεβόμενον, ὡς
Τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω
; θεοσέβειαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ
ινεσίας καταξιοῦται, καὶ [P. 102] Μιχαὴλ
ιάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, παρὰ
ὸς ἐκεῖνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς
ος τῶν πόλεων.

ιαί τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναί φασιν, ὡς
δεινὸν περὶ τὴν κυνηγεσίαν τὸν Βώγωριν
ι κεκτημένον ταῦτα καὶ κατά τινα οἶκον
ιτοῦ, ἐν ᾧ συνεχῶς ἀφικνεῖτο, θελῆσαι ἐξ-
ιαι, νύκτωρ ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ
: τῶν ὀφθαλμῶν ἐντρυφήματα. Ὡς γοῦν ὁ
ς αὐτὸν ἔρως ἐπεισῆλθεν, μετακαλεῖται μο-
τινα τῶν καθ' ἡμᾶς Ῥωμαίων ζωγράφον·
ὸς ὄνομα τῷ ἀνδρί. Τοῦτον οὖν στάντα κατὰ
τον ἔκ τινος θείας προνοίας *οὐ τὰς ἐν πολέμῳ*
τασίας ἢ τὰς ζώων καὶ θηρίων ἐπικελεῦσαι
ν σφαγὰς, ἀλλ' ἃ βούλοιτο, τοῦτο μόνον ἐπ-
ὡς εἰς φόβον τοὺς ὁρῶντας ἐκ τῆς θέας ἐν-
ι βούλοιτο καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἔκ-
ν ἀπὸ τῆς γραφῆς. Μηδὲν γοῦν οὗτος πρὸς φόβον
ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδὼς παρου-

A *quam manifesta victoriæ jura futura sint, eum tibi non vir, sed mulier victa concesserit.* Hoc responso perterritus barbarus quietem bello prætulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiæque rursus fœdera renovavit.

14. Inter hæc Theodora omni diligentia perquirendum statuit sic nuncupatum Theodorum monachum cognomento Cupharam, sive quibusdam insomniis visoque monita, sive alia ratione inducta: is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. Mittit ergo ad Bulgariæ principem, datisque litteris rogat ut hominem sedulo perquiri jubeat, quo libuerit pretio ex ipso redimendum. Ille vicissim occasionem nactus missis legatis sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus B captam, et quæ tunc in aula servaretur. Hæc itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque litteras per **163** eas captivitatis moras, omnemque prætcrea Christianorum ordinem inque Deum reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plurimum admirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat prædicandæ illi Christianæ institutionis et obsecrandi fideique ac pietatis in eo semina jaciendi. Ille jam pauca quædam ab eo quem diximus Cuphara didicerat, primæque institutionis rudimenta audierat. Misso itaque monacho commutationis jure sororem recepit. Mansit tamen id quod erat, infidelitate scilicet laborans suæque adhuc cultor supersti- C tionis. Cæterum plaga quædam divinitus illata, famis scilicet (sic enim comparatum, ut qui addictiore indole crassiorique ingenio sunt ac terreni, erudiantur malaque dedoceantur) illius infestans regionem direque affligens, Deum, cujus sæpius, ut par est, Theodorus sororque laudes prosecuti essent ac cujus erant cultores, malorum depulsorem invocare cogit. Quo a malis liberante Bogoris veram amplectitur fidem, ac lavacrum regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia missus fuerat consecutus, ex imperatoris nomine Michael appellatur.

15. Sed et aliquid ejusmodi accidisse aiunt. Nempe cum Bogoris princeps venatione supra mo- D dum delectaretur, hæc quoque in domo quadam, in quam frequens concedebat, voluisse depingi, ut noctu perinde interdiuque iis spectaculis **164** oculos pasceret. Hoc itaque amore captus monachum quemdam ex nostris Romanum pictorem, Methodium nomine, accersit. Ubi autem virum coram habuit, divino quodam nutu ac providentia, *Nolo*, inquit, *depingas hominum in bello cædes aut bestiarum ferarumque jugulationes, sed quod videntibus solo aspectu terrorem injiciat ac quod pictis coloribus in stuporem agat.* Is vero, quem non lateret nihil perinde terribile esse ac secundum Domini adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu depinxit; atque hinc justos præmia laborum per-

VARIÆ LECTIONES

[66] ἔστι] εἰκός?

cepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes, judice nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente. Hæc princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque aspectu Dei in se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. Non latuit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. Ille parva suorum manu, divinum crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit; nec jam occulte, sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. Ad veram itaque fidem ac pietatem translatus ad Augustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine ditionis illius terminis; eoque majori fiducia rogat, quod **165** jam non duo, sed unum exsistant, insolubili fidei amicitiæque vinculo colligati. Subjectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. Placuit Theodoræ petitio, deditque Bulgaris regionem quæ tum deserta erat, quidquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum ditionis) ad Debeltum usque: Bulgari Zagoram vocant. Per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem transivit, Deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quamdam rem promissam consecuti, Romanis se fœderatos indivulsæ societatis vinculo subjecerunt.

16. Hunc in modum se res Occidentis præclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositæ erant. Porro Theodora successu elata, ac quasi majora tropæa adjicere gestiens, Paulicianos quoque per Orientem conatur ad veram transferre fidem, sin minus, exstirpare ac de medio tollere; quæ res ingentibus malis Romanum orbem implevit. Mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratuum. Erant illi Argyri ducisque filii, et Sudales. Hi alios in crucem agebant, alios gladio cædebant, alios maris profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce generis suppliciis; publicata substantia ac fisco illata. Porro Theodoto Melisseno Orientalium duci in **166** ministerio erat Carbeas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac sectæ socius. Is cum patrem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissime ferret, ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque millibus ejusdem secum religionis assumptis, ad Meliteniæ Amerem profugit; indeque ad Ameramnunem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et accepta fide, paulo post communibus studiis Romanam ditionem invadunt, et ut ex ea, quod in maximam jam multitudinem excreverant, tropæa erigerent; urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Ar-

σίαν, ταύτην ἐκεῖσε καθυπέγραψεν, καὶ τοὺς δικαίους ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκεῖθεν δὲ τοὺς πεπλημμεληκότας τοὺς τῶν βεβιωμένων δρεπομένους καρποὺς καὶ πρὸς τὴν ἠπειλημένην κόλασιν ἀπελαυνομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. Ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιδὼν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, νυκτῶν ἀωρὶ τοῦ θείου μεταλαγχάνει βαπτίσματος. Ἐφ' ᾧ καταφανὴς γεγονὼς τὴν ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὓς καὶ μετά τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ θείου τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων αὐτοῦ, τοὺς καταλοίπους οὐκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανδὸν ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. Ἐπεὶ γοῦν μετετέθη πρὸς θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιναν περὶ γῆς, πλήθει στενούμενος τῷ ἑαυτοῦ, καὶ ἀξιοῖ παρὰ ταύτης παρρησιαστικώτερον ὡς ἤδη ἓν, ἀλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστει τε καὶ φιλίᾳ συνδεθέντων τῇ ἀρρήκτῳ, καὶ ἑαυτὸν ὑποθήσειν καθυπισχνεῖτο καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι ἀΐδιόν τε καὶ ἀδιάπτωτον. Ἡ δὲ εὐμενῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηνικαῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὅριον τυγχανούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἥτις οὕτω καλεῖται Ζάγορα παρ' αὐτοῖς. Οὕτω μὲν οὖν ἅπασα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν μετερρυθμίσθη, Θεοῦ πρὸς τὴν [P. 103] οἰκείαν μετακαλεσαμένου γνῶσιν αὐτούς, καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ πληγῶν· καὶ οὕτω γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλης τινὸς ἐπαγγελίας ἀξιωθέντες πρὸς κοινωνίαν ἄρρηκτον καθυπέβαλον ἑαυτούς.

ιϛ'. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν Δύσιν λαμπρῶς τε καὶ ἐτεθρύλητο πανταχοῦ. Ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον τρόπαια ἐπιθεῖναι μείζω δι' ἐφέσεως ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν Παυλικιανοὺς ἐπειρᾶτο μετάγειν ὡς βούλοιτο πρὸς εὐσέβειαν ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ πολλῶν κακῶν τὴν ἡμετέραν ἐνέπλησεν. Ἡ μὲν γὰρ πέμψασά τινας τῶν ἐκ' ἐξουσίας (ὁ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὁ τοῦ δουκὸς καὶ ὁ Σουδάλης οἱ ἀποσταλέντες ἐλέγοντο), τοὺς μὲν ξύλῳ ἀνήρτων, τοὺς δὲ ξίφει παρεδίδουν, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. Ὡσεὶ δέκα μυριάδες ὁ οὕτως ἀπολλύμενος ἠριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν τῷ βασιλικῷ ταμιείῳ... ἤγετο καὶ εἰσεκομίζετο. Ὑπῆρχεν οὖν τῷ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδοτος οὗτος ἦν ὁ κατὰ τὸν Μελισσηνόν) ἀνήρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρβέας ὀνόματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχήν, τῇ πίστει τῶν εἰρημένων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκαυχώμενός τε καὶ σεμνυνόμενος. Ὡς οὖν τὸν ἑαυτοῦ οὗτος ἀκήκοε πατέρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ, πέρα δεινῶν τοῦθ' ἡγησάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ προστησάμενος, φυγὰς μετὰ καὶ ἑτέρων πέντε χιλιάδων τῆς τοιαύτης κεκοινωνηκότων αἱρέσεως πρὸς τὸν τῆς Μελιτηνῆς τηνικαῦτα κατάρχοντα Ἀμερ γίνεται, κἀκεῖθεν πρὸς τὸν ἀμεραμνουνῆ παραγίνονται. Μετὰ δὲ πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγους ἀσφαλείας δόντες τε καὶ λαβόντες ὁμοίως,

:αι μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων γῆς, A
τροπαίων ἕνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυπληθίαν
αν [67], πόλεις τε κτίζειν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς,
ν καλουμένην Ἀργαοῦν καὶ τὴν Ἀμάραν,
ς πολλῶν ἐκεῖσε ἐπιῤῥεόντων τῇ αὐτῇ κακίᾳ
ένων καὶ ἑτέραν κτίζειν κατάρχουσι, Τεφρι-
την κατονομάσαντες· ἀφ' ὧν ὁρμῶντες πολ-
αὐτὸ γινόμενοι, ὅ τε τῆς Μελιτινῆς Ἄμερ,
πως συμφθείροντες τὰ στοιχεῖα Ἄμβρον
ν οἱ πολλοὶ, καὶ ὁ τῆς Ταρσοῦ Ἀλῆς καὶ
ντος ὁ Καρβέας ὁ δείλαιος, οὐκ ἔληγον αὐ-
τῇ τῶν Ῥωμαίων γῇ λυμαινόμενοι. Ἀλλ' ὁ
ῆς ἔν τινι τῶν Ἀρμενίων χώρᾳ ἄρχειν ἀπο-
ἐκεῖσε θᾶττον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον κατ-
σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ
ῦ συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως B
εἰς ἐμφύλιον στὰς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας
] ἐφθείρετό τε καὶ ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐκ ἄλλοις
ν ᾤετο δεῖν. Εἰς τοσοῦτον δὲ τούτοις ἡ ἔρις
ο καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις ἂν
μόλις ἔληγεν χιλιάδας ἡ τούτων ἰσχὺς ἐκ
ντά που καὶ μικρόν τι πρός. Ἐπεὶ γοῦν
ν ἐχθρῶν ὑπερίσχυσεν, ἔγνω αὖθις θρασύ-
αστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὅπλα
τῷ Καρβέᾳ ἑνούμενος. Ἀντεστρατεύετο δὲ
Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομεστίκου τότε ἀρχὴν
· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδᾳ ταύτην διέπειν ἐδέ-
λ' ἐπεὶ σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπί-
τὸν ἀδελφὸν ἠξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν
ίων, πράγματι ταύτην διέπειν καὶ διοικεῖν.
λὴν ἀνθορμᾶν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ C
ιέναι καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς (ἄρτι γὰρ τὴν
ν ἡλικίαν παραμείψας πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν
ο) ἐβούλετό τε καὶ δι' ἐπιθυμίας εἶχεν ἀεί.
ιέ πως ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν ἐμφυ-
ότερον, ὡς οὐκ ὤφειλεν, ἐναπάρξασθαι, οὐκ
οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος
γνώμῃ τε καὶ βουλῇ. Ὅθεν δὲ καὶ ὅπως, δη
αὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πως
ενον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν ἐστερημέ-
τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. Ἀλλ' ἔνθα μὲν
ν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσται, συγ-
πάντως οἱ φιλομαθεῖς ἀπονέμοιεν τοῖς [68]
, ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γράφειν ἐθέλουσιν,
τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώ- D
ηλοῦν δεῖ [69] ταύτην καὶ σαφῆ καθιστᾶν τοῖς
σχουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων
μένης τῆς ὠφελ[illegible] α[illegible] ο[illegible],
l), rationes scribamus. Ubi autem liquido
n facere, quod nusquam aliunde, sed inde
Ἐγένετο δὲ τούτῳ τῷ Βάρδᾳ ἔρως τῆς βασι-
κ ἀγεννής, καὶ ἔρως οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους,
αὐξανόμενος, νῦν δὲ ταῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρ-
οσεπικοπτόμενος, ἀλλὰ δύσερώς τις καὶ δυσ-
ετος. Μᾶλλον δὲ, ἵνα τὸν λόγον πορῤωτέρω
εν, ἐγένετο δὴ τῷ Μανουὴλ πρὸς τὸν Θεόκτι-
ἀμφοτέροις ἐπιτροπεύουσιν καὶ αὐτοῦ που

A gaum et quam Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem hæresi laborantibus, tertiam quoque ædificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi uno quasi agmine acieque conjuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarunt) Tarsique præfectus Ales atque hic miser Carbeas, populandæ ferociter vastandæque Romanæ ditionis nullum finem faciebant. Verum Ales in Armeniorum quamdam provinciam cum imperio missus citius illic periit quam vota ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega, cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna decernendum **167**
B putabat. Adeo autem eorum aucta contentio est sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta millia aut paulo plures essent, ad decem vix millia exercitus omnis redactus sit. Amer itaque hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, movere ducis ferocitate decernit. Contra hos expeditionem facit Petronas, domestici tum munus administrans. Quæ dignitas nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tutor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thracensium duce, hanc sibi vicariam operam præstandam rogaverat.

C 17. Cæterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope annos attigerat, omnino volebat, reique hujus jugi desiderio flagrabat. Is vero eum primo animus incessit inque eam mentem inductus est non a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset, Bardæ scilicet curatoris sententia ac consilio. Undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subjecta rerum declarabit narratio. Plane enim mutum propemodum atque inane historiæ corpus videatur, quam deficiant rationes ac causæ eorum quæ gesta conscribuntur. Cum autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis
D rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, quibus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quæ fictitiæ sint **168** (quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile occurrerit, operæ pretium lectoribus declarare omnis eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. Erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inaugesceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perdite amans atque impotens. Imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manueli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo

VARIÆ LECTIONES.

εὐδόσαν? [68] τοῖς] τοὺς P. [69] δεῖ om. P.

curatores erant inque aula degebant. Ex ea Manuel majestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insusurrarent. Id Manuel criminis metuens, vimque invidiæ insuperabilem nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. Se itaque domum recipit, quæ ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religiosæ domus formam redegit, ibique pulverem (corpusculum scilicet) deposuit. Inde quotidie veniens iis intererat quæ a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua, sed Theoctisti opera Manuelem sic aula submovisset et, ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non jam alterius ope, sed sua ipse opera cuncta conficere statuit, **169** atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probrum ex nurus suæ consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere.

19. Nempe imperatori pædagogus erat, vir dissolutæ vitæ, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. Hunc Michael ex Barda et Theoctisto matreque majoribus in aula honoribus donari ac officiis poscebat. Non parebat Theoctistus, nec ut illis ejus votis morem gereret adduci se sinebat. Aiebat enim, *quæ sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda.* Hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quædam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura præsenti reipublicæ statui detrahebat : *non bene res administrari ; relictum imperii hæredem Michaelem Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. Nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum ; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul ejiciendum esse.* His itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid ejusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. Sæpius eam in rem cum convenissent, ea demum illis rata sententia, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exsilio relegandum curarent. Sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur. **170** Ea necis viro inferendæ constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quæ ærarii erant expeditis ad Lausiacum exeuntem, brevi spatio imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt *tollendum hominem* inclamaret. Considebat tunc Bardas in Lausiaco. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illi ipsi præire ipsumque antecedere videns saluti fuga consulere conatur. Fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant a secretis, locus erat : tunc enim

A κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαιτωμένοις, διαφορά τις, ἣ καὶ καθοσίωσιν ἐπεκάλει καὶ λάθρα ταχέως εἶχεν ὑπολαλούμενα αὐτῷ. [P. 105] Ταύτην δὴ ὁ Μανουὴλ εὐλαβούμενος, καὶ τὸν φθόνον ἄμαχόν τινα καὶ δυσκαταγώνιστον ἐνορῶν, ᾠήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο ποῤῥωτέρω τοῦ παλατίου. Καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν κινστέρναν τοῦ Ἄσπαρος ὄντα, ὃν εἰς σεμνείου τύπον ὕστερον ἐνηγάγετο [70] καὶ τὸν χοῦν ἐκεῖσε κατέθετο. Ἐκεῖθεν γοῦν ἑκάστοτε ἀφικνούμενος κοινωνὸς ἐγίνετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα διοικήσεων. Τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, καὶ τὴν τύχην λαβὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον κοινωνὸν, ἐβουλεύετο
B καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἑτέρου, δι' ἑαυτοῦ δὲ διανύσαι τὸ πᾶν, καὶ τέως τὸν Θεόκτιστον καθελεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω φορᾶς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἅμα τὸν πολὺν ὄνειδον τὸν ἐπὶ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνείδιζε τοῦτον διηνεκῶς) ἀποῤῥαπίσοι καὶ ποῤῥωτέρω ποιήσεται.

ιθ'. Ὑπῆρχε γοῦν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ παιδαγωγὸς ἀνάγωγός τε καὶ πόῤῥωθεν τρόπων τῶν εὐγενῶν. Τοῦτον ἠξίου ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεόκτιστον καὶ τὴν μητέρα ἀνωτέρω τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων ἀναγαγεῖν καὶ μείζονα τούτῳ ἐπιβραβεῦσαι τιμήν. Οὐκ ἐπείθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεόκτιστος, οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρέσκειν ἀρεσκείαις ἠβούλετο, *ἐπαξίως*, λέγων, *καὶ οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν*. Τοῦτον
C ὄργανον τὸν παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρὸν οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῇ ἑαυτοῦ ἐνσπείρων καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ψυχῇ, ἄλλα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς *Οὐ καλῶς οἰκονομοῦνται, καὶ ἔτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας πόῤῥω σου ταύτην οὗτος ποιεῖ, γάμον μητρί σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μιᾷ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόῤῥω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς*. Ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πήξας ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγειρέ τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο, συνετῆς ἔφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. Ὡς δὲ πολλάκις περὶ τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος. μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ [71] μέσου τὸν Θεόκτιστον ποιῆσαι δολοφονίᾳ τινὶ ἢ ὑπερορίᾳ. Ἐδέδοκτο οὖν
D ταῦτα, καὶ πέρας ἔσπευδε τοῖς βουληθεῖσιν [72] ἐπάγειν· [P. 106] τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τοῦτον μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέρχεσθαι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακολουθῆσαι μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακραγεῖν τὸ, *Ἐπάρατε αὐτὸν*, τοῖς πραιποσίτοις. Τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυσιακῷ συνεδρίαζεν. Ὡς οὖν ὁ Θεόκτιστος προέκυπτεν ἐξιὼν, τὸ τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἅμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὁρῶν ἔγνω φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματεύσασθαι. Ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἱππόδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεῖα· καὶ γὰρ ἐκεῖσε τότε τὸ τῶν ἀσηκρητῶν ὑπῆρχε καταγώγιον. Ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ὁ εἷς συλληφθεὶς μένειν, ἀλλ' οὐ φεύγειν κατηναγκάζετο· καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[70] ἀνηγάγετο? [71] ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπεφαίνοντο ἐκ? [72] βουλευθεῖσιν?

ὁ Βάρδας γυμνώσας αὐτοχειρίᾳ τοὺς οἵτινες ακωλύσοντες ἀμυνόμενος ἠπείλει, πρὸς τὸν [73] τῶν ὑπὸ χεῖρά τινι. Ἀλλὰ ψαῦσαι μὲν ἐτόλ- τούτου τότε οὐδείς, ἀπήγετο δὲ πρὸς τὰ Σκῦλα, ᾧ τέως παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ' ἀποφήναιντο. Ὡς δ' οὐ ζῆν δέει τῆς Αὐγού- αὐτὸν ἐδουλεύσαντο, ἵνα καὶ μὴ θᾶττον ἀπο- τῶν καθ' ἑταιρείαν τινὰ ἐξαπέστειλαν γυμνὸν ἰόντα ξίφος αὐτῷ. Ὡς δ' οὖν εἶδε ξιφήρη τὸν ιπον ἐπιόντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδυ, αδὰς βουλόμενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ' ἔλαθε κατὰ ρα πληγεὶς καὶ θανάτῳ παραδοθείς, τῶν ἐγκά- ἐκχυθέντων αὐτοῦ. Ὅτε δὴ καὶ ὁ Μανουὴλ ληπτος ὥσπερ γενόμενος τῷ Βάρδᾳ καθαρῶς αι ἀνειπεῖν·

Ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
Ὀπλίζε σαυτὸν εἰς σφαγὴν καθ' ἡμέραν.

Ἀλλ' ὁ μὲν Θεόκτιστος οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας ηψεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας οῦ κανικλείου φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς ἑαυτὸν μβανεν· ἡ δὲ δὴ Θεοδώρα τούτων ὡς ᾔσθετο, ομος δὴ θέουσα, πολλὰ κατολοφυρομένη ἀν- ιν καὶ ὀδυρμῶν τὰ βασίλεια ἐπλήρου, ἀραῖς ιέρους καθυποβάλλουσα καί, *Ὦ ἀναιδεῖς καὶ ιαροι*, λέγουσα, *θῆρες, τί σὺ μέν, ἀχάριστον ημα, τὸν δεύτερόν σου πατέρα πονηρὰ ἀντ- ας ἀγαθῶν; καὶ σύ, βάσκανε δαῖμον καὶ* ρέ, τὸν ἀδελφὸν ἐπιτραγῳδοῦσα, *τὴν ἐμὴν ας ἀρχήν, καθαρὰν φυλαχθεῖσαν καὶ ἄχραν- ἔστι Θεὸς τῶν τολμωμένων ἔφορος, ὃς ἀμφο- υς οὐκ ἄλλοίως, ἀλλ' ὁμοίῳ θανάτῳ παραδώσει ῳ καὶ φονικῷ.* Καὶ ἅμα ἐπεθείασέ πως, τὰς ς πετάσασα, *Ἴδοιμι ἐπιπεσοῦσαν, Κύριε, υ τὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκδίκησιν.* Ταύ- ὖν ἔκτοτε τὰς πυκνὰς ἀρὰς μὴ φέροντες καὶ ισμούς, καὶ ἅμα τὴν κατ' αὐτὸν ἐλαύνων [74] ὁ ας ὁδόν, ἔγνωσαν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν ἀπώσα- καὶ γυμνῇ χωρεῖν πρὸς ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν λῇ. [P. 107] Ὅπερ ἐκείνη καταφωράσασα (καὶ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατή) ἀντιπράττειν ρετο δεῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων ας ἐκφεύγουσα· τὸν δὲ τέως πλοῦτον, τὸν σήμε- ιν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυριζόμενον, ἔγνω τῇ λήτῳ ποιεῖν φανερόν, τὸν υἱόν τε τῆς ἀφειδοῦς ινης κωλύουσα καὶ τὴν ἑαυτῆς κηρύττουσα ἀρε- Καὶ δὴ εἰς ἐπήκοον στᾶσα ἐξεβόησεν, ὡς *Πρὸς ἐνενήκοντα χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ίῳ κεντηνάρια ἐναπόκεινται, ἀργυρίου δὲ τριῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἄνδρα θησαυριστήν τε καὶ ποριστήν, τῶν δὲ αὐτὴν μὴ ιαλίσκειν φιλούσης καὶ κατασπαταλᾶν.*

ʹ. Ἀλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυ- ὶς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μι- καὶ ἀκαίρῳ φιλοτιμίᾳ. Ταῖς γὰρ τῶν ἵππων λαις, εἴπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ος ἡνιοχεῖν (ὃ τῆς τότε ταπεινωθείσης τῶν

A illorum ibi diversorium erat. Verum unus a multis comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici jussit. Nemo tamen tunc ausus est ei manum injicere. Interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. Cum tamen haud consultum putassent Augustæ metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, fœderatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensem illi adacturum. Ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa scamnum subiit. Imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis

B occubuit. Tum quoque Manuelem velut numine actum sic clare Bardæ denuntiasse ferunt:

171 *Semel ense districto in Theoctisti necem,*
Quotidianam porro accingere ad necem.

20. Verum hunc quidem Theoctistus vitæ lineam accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem in se transulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque ejulatu ac fletu aulam implere, filiumque et fratrem diris devovere. Et: *O immanes*, aiebat, *impurissimæque bestiæ! quid tu quidem, ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? quid vero tu, invide dæmon ac pessime* (tragice in fratrem exaggerans), *imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? est Deus hu-*

C *jus tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet.* Simulque divino furore correpta, passis in cœlum manibus: *Videam, Domine, videam in viri hujus caput irruentem vindictam.* Ejus itaque extunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occeptam viam insequi vellet, eam quoque aula movendam statuere, nudoque (quod aiunt) capite quidquid libuisset patrare. Quo illa deprehenso, ut erat mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo quod hominum cædes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in regia pecuniarum vim senatui exponendam duxit, 172 ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem

D probaret. Vocato ergo in concionem senatu, in omnium auribus sic clare stans dixit: *Auri centenaria mille nonaginta, argenti ad tria milia, in ærario fiscoque regio reposita sunt. Hæc partim a marito, partim etiam a me post ejus obitum (quæ inanes sumptus oderim ac luxuriam) congesta partaque.*

21. Quamvis autem tantæ erant opes regiæ ingentique adeo thesauro repositæ ac cumulatæ, Michaelis tamen dementia absurdisque et immodicis largitionibus in nihilum prorsus cessere. Cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec

VARIÆ LECTIONES.

προστάττων τὸν Combef. [74] ἐλαύνας P.

equos ipse agere in Circo a se alienum putaret, (o A quam protrita tum abjectaque imperii dignitas!) eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismate suscipiendis liberis fiscum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. Aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Chœrus, quod est *porcus*, ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris cœtusque convivantium impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu prolucentem ipsam facem exstinxerit, sic inauditæ rei miraculo centum auri libras concessit. Alias quoque Cheilæ unius e sociis aurigis, suscepto B quodam ex sacro baptismate filio, auri totidem libras **173** tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. Cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegisset, Circensium amator perditissimus, diesque regiis largitionibus constitutus appeteret, ac parandæ pecuniæ ratio deesset quibus donati milites adversus hostium valide acies decertant remque tuentur Romanam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido fabrefactum, nec non reliquam regiæ magnificentiæ supellectilem, auri pondo non minus quam centenaria ducenta conflans, ex illis pecuniam fisco inferendam cudi præcepit. Quin et C regias quasdam tam imperatorum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro solidas aliasque auro intextas, in regio ærario privato positas, penuria tandem pressus conflandas exposuit. Quanquam illis necdum conflatis Michael e vivis exemptus est. Inclytus autem Basilius, ipse imperio potitus, cum integras adhuc ac incolumes reperisset, ipsas recepit, ac quam nunc vocamus senzatum monetam cudi jussit, e tantis divitiis nihil inveniens præter auri centenaria tria et milliarensium sacculos novem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis, deploravit coram senatu, unde tantis illis angustiis procuranda ipsi res publica foret.

174 22. Verum hæc postea contigerunt. Tunc D autem moris erat Theodoræ, ut sacram Blachernensem ædem frequens adiret, tum ut vota quædam Deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. Cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filiabus attonsam ad Cariani interim palatia relegant: postea vero non semel tantum, sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. Verum haud multo post Theodora e vivis excessit. Inclytus vero Basilius suscepto imperio, cum ejus cadaver tum filias in aviæ monasterium transtulit, quod Gastria vocant,

A Ῥωμαίων βασιλείας!) οὐ παραιτούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ συνηνιοχούντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα υἱοθετούμενος τὸν βασίλειον ἐξεκένου πλοῦτον, πεντήκοντα δὴ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἑκάστῳ τριάκοντα χρυσίου λίτρας ἐπιχορηγῶν. Ποτὲ δέ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασβέσαι, τῷ παραδόξῳ τοῦ τοιούτου θαύματος χρυσίου λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. Καὶ Χειλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ B ἡνιοχοῦντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος ὁμοίως χρυσίου λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. Οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. Ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηνικαῖς καὶ ἀθέσμοις κατανάλωσε πράξεσι, δεινὸς ἐραστὴς ὢν ἱπποδρομίας, ἦλθεν δὲ ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων πόρος οὐκ ἦν δι᾽ ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν ἐχθρῶν παρατάξεις ἀμύνονται, τήν τε χρυσῆν ἐκείνην καὶ πολυθρύλητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς δύο γρύπας ὁλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὁλόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα τῆς βασιλικῆς ἐνθέσεως, ὁλκὴν ἔχοντα τῶν διακοσίων οὐκ ἔλαττον κεντηναρίων, χωνεύσας χαράξαι δέδωκεν ἐν τῷ C βασιλικῷ ταμιείῳ. [P. 108] Καὶ στολὰς δέ τινας βασιλικὰς καὶ αὐγουστιακὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τὰς μὲν ὁλοχρύσους, τὰς δὲ χρυσοϋφάντους οὔσας ἐν τῷ εἰδικῷ, πρὸς τῷ τέλει, ἐκδέδωκεν ἐξαπορῶν, ὡς ἂν χαραχθῶσι. Πλὴν οὐκ ἔφθασαν χωνευθῆναι, καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, ταύτας δὲ Βασίλειος ὁ ἀοίδιμος τὴν βασιλείαν λαβὼν καὶ καταλαβὼν ἔτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέσατο, καὶ τὸ νῦν σενζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκελεύσατο [78], ἐκ τοσούτου πλούτου μηδὲν ἕτερον εὑρηκὼς ἢ χρυσίου κεντηνάρια τρία, μιλιαρίσια δὲ σακκία ἐννέα, ἃ καὶ δημοσιεύσας καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλήτου ἐνώπιον τὴν ὅθεν ἔμελλε ποιήσεσθαι τῆς πολιτείας διοίκησιν.

κβ΄. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γεγόD νασιν· τότε δὲ εἴθιστο Θεοδώρᾳ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνῶς πως ἐπιφοιτᾶν ναὸν, ὁμοῦ μὲν εὐχάς τινας ἀποδιδοῦσα Θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. Ὡς γοῦν ὀψέ ποτε ἀφίκετο, τὸν Πετρωνᾶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμψαντες ὁ Μιχαὴλ τε καὶ Βάρδας ἀποκείρουσί τε ταύτην μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τὸ μὲν περιορίζουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς ἀποστείλαντες εἰσεκόμισαν τὸν ἐνόντα πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς, ἀλλ᾽ [οὐ] βασιλικῶς εἴασαν ζῆν. Ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν μετ᾽ οὐ πολὺ τῶν τῇδε μεθίστατο, καὶ βασιλεὺς ὁ ἀοίδιμος Βασίλειος αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας

VARIÆ LECTIONES.

[78] ἐνεκελεύσατο ?

A ῆς μάμμης ἔπεμπε μοναστήριον ἐνδιαιτᾶ-τω τῶν Γαστρίων κατονομαζόμενον, καὶ ῆν τε καὶ πολιτεύεσθαι. Αὕτη μὲν οὕτως ὄνομα τῷ υἱῷ, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι, πονηρόν, ἀλλ' ἀπολιποῦσά τε καὶ σεμνόν. Ἐδήλου δὲ καὶ αὐτῆς βίβλος ὅθεν τε κἀκ τίνων ἐξέφυ καὶ θεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῇ ὅσαι δὴ ς ἐκ κοιλίας γεγέννηνται· δηλώσει δὲ αὕτη ιν αὐτῆς τὴν λοιπήν. Ἦσαν οὖν οἱ δηλω-μένες δύο ἀδελφοί, ὅ τε Πετρωνᾶς στρατηγὸς Θρᾳκήσιον καὶ πατρίκιος τηνικαῦτα, καὶ δηλωθεὶς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλου εἴς τι τῶν οὐ αταληφθεὶς, τῆς συνήθους προελεύσεως ἱστα-τὰ τὸ Ὡρολόγιον ἐτύφθη μαγγλάβια ἑξήκον-φαὶ δὲ τρεῖς, ἥ τε εὐφήμῳ οὕτω καλουμένη B Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Ἀλλ' ρία εἰς κοίτην ἐδίδοτο Κωνσταντίνῳ τῷ Βαβούτζικον, [P. 109] ἡ δὲ Καλομαρία τῷ τηνικαῦτα μὲν πατρικίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ , [ἡ δὲ Εἰρήνη] τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ τὰ τὸν [76] πατριαρχικὸν θρόνον ἀντιλαβομέ-ου ἀδελφῷ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεκνώσασα τέφανόν τε τὸν μάγιστρον, καὶ Βάρδαν ῦ ἀδελφὸν καὶ μάγιστρον τὸν τοῦ πατρι-σταντίνου καὶ στρατηγοῦ Σικελίας, τὸν τοῦ [77] ου γαμβρὸν (ἐκεῖθεν γὰρ αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ ου ἐκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν πατριάρχην ἔσωζε Φώτιον· ἐξάδελφοι γὰρ ἴγιστροι οὗτοι τούτου ἐτύγχανον. Αὕτη δὲ ηρ τῶν εἰρημένων, ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀν- C θανάτου ἡμάρτανεν, οὐχ εἵλετο καὶ δεύτερον ν ἀποθνῄσκοντα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῇ ἑαυτῆς ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασίλεια, αὐχμηράν τινα ὴν ἐστολισμένη στολὴν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέ-ν ὕπαρχον ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ ὶ τὸν τειχιώτην, ἀλλὰ καὶ τὸν νούμερον μένη, κατὰ νουμηνίαν ἀπῄει βάδην τε καὶ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις νους τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου Νουμέρων, τίνος τε χάριν ἀποκέκλεισται ἕνα ἐρωτῶσα καθ' ἕνα καὶ διοικοῦσα τοὺς μὲν δι' οὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνήσεως, ἑκάστῳ τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορη-μικρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνῖτιν οὕτω.

ut illic morantes sanctæ ac religiosæ vitæ institutis ætatem transigerent. Sic quidem illa ex hac luce migravit, bonum nomen ac venerabile, non ut illi malum atque exosum, filio relinquens. Ostendimus libro superiori undenam, et ex quibus Theodora orta parentibus, quomodo item in aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero ejus reliquum genus ac cognatos ostendemus. Fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensium dux ac tum patricius, Bardasque, de quo egimus. Porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, cum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad Horologium jussus est vapulare. Sorores tres exstitere, quas **175** sic honorifico nomine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene. Ex his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calomariam duxit Arsaber tum patricius ac deinde magister: [Irene autem] Irenes matris Photii (ejus qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duobus susceptis filiis, Stephano magistro et Barda illius fratre atque magistro, qui Constantini patricii et Siciliæ prætoris (qui et Contumites) gener fuit (hinc enim hæc illi appellatio hæsit), cum Photio patriarcha affinitatem servavit. Ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini fuere. Horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque frustra morientem videret in animum inducere noluit. Vivens itaque vidua et cum sorore in aula agens, squalida quadam atque humili induta veste, præfectum manu tenens, unaque assumpto tichiote ac cohortali duce, mensis cujusque initio lento gradu pedesque per scholas ibat, ad eos qui vincti in Chalce et in prætorio atque Numeris tenerentur; singulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera, tum suggestione ad sororem iis prospiciens, haud exiguam cuique benedictionem ac eleemosynam tribuebat. Hactenus quæ spectant ad feminas.

δὲ Βάρδας ἦν ὅλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτρο-λ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενος· ἔνθεν καὶ τὴν D ἄτου, οἷον ἆθλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀνα-ται κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ τοῦ Ἄμερ, ρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὄντος αὐτοῦ εἰς ἄνδρας ἐξ ἀγενείων, δυνάμει καὶ χειρί. Ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπ-ῆς, κατὰ πόλιν Σαμόσατα λεγομένην, δυνά-ρίθουσαν καὶ ἰσχύϊ, ἄγονται, καὶ ταύτην ν πολιορκεῖν. Ἀλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ ; αἴροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀν-ς μὲν γὰρ ἦν τρίτη τῆς ἐφεδρείας τούτοις πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἔμελλον ναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν, ὡς ἂν

176 23. Porro Bardas in procurando administrandoque imperio totus erat; ac velut qui imperatorem affinitate attingebat, præ reliquis illi charus ac dilectus erat. Idcirco etiam velut in summotæ sororis præmium curopalatæ dignitate ornatur, unaque cum Michaele, qui efflorente jam lanugine annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut supra dicebamus, proficiscitur. Postquam itaque in hosticum progressi Samosata venerunt, urbem scilicet civium multitudine ac robore potentem, ejus obsidionem aggrediuntur. Nimirum non intellexerant non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. Tertia itaque obsidionis die, quæ prima dierum ipsaque

VARIÆ LECTIONES.

om. P. [77] τὸν τοῦ] τοῦ καὶ?

domina fuit, expleto jam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicæ imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum ? adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartiendi erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. Ipse Michael vix in equum evadens fugientis specimen, non viri fortis ejusque qui prior in acie staret, dedit. Sic ægre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. Illic Carbeæ (cujus supra meminimus, qui et Tephrices conditor **177** fuit) egregie aiunt virtutem enituisse, ut non solum gregarios multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces ceperit, nempe Tzangotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque legatos atque tribunos haud pauciores centum. Servabantur ergo hi, quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat, ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt. Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, *num venereorum amore afficiatur, motusque libidinosos in corpore sentiat?* Negante illo, ac asserente *nihil se iis affici*, eadem iterum ex Abessalone percontatur. Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod sic re ipsa afficeretur, *ita secum agi ac carnis motus molestos ferre*, respondit. Tum ei Carbeas: *Tu a vinculis liber esto*, simulque dimisit; Seoni vero: *Certe non vult Deus ut a carcere libereris*, simulque restituto, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter jam annus a superiori clade effluxerat, audiens Michael triginta millium in Romanam ditionem factam irruptionem, ac iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thracensibus ac Macedonibus quadraginta millibus alacer eis obviam venit. Ubi autem ad locum quemdam pascuis uberem Celarium dictum fixa tentoria essent, Amer jam infestis in eos signis procurrens, longius digressus **178** ab strata publica, Chonarium tendebat. Ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso prælio, imperatorem impressioni imparem ad fugam cogit. Ac vero tandiu ille fugæ institit, quandiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. Jam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto æstu, editum quemdam locum Anzen nomine, accessu difficilem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. Illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer locum cingit, velut scilicet indagine imperatorem capturus. Ac certe captivum cepisset, nisi Palatinæ cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. Agebatur periculum aurum...

A τῶν ἁγίων μυστηρίων μετάσχοιεν, ἐξαίφ ἀφυλάκτως τελοῦντες αὐτά, εἴτε καὶ καταφρ ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς βασιλέα Ῥωμαίων ἆραι τολμῶντος χεῖρά τι τὴν ὥραν ἐν ᾗ τῶν θείων ἔμελλον μετασχεῖ ρίων, πάντοθεν μεθ' ὅπλων ἐκπεπηδηκότες λεως, οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὅστις Ῥωμαίων [P. ἐχρῆτο φυγῇ. Ἔνθα καὶ ὁ Μιχαὴλ μόλις ἵππον ἀναβὰς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ μῶν· οὕτω που μόγις ἐκσέσωστο, σκηνὰς (τὴν ὅση τούτοις θεραπεία προσῆν ἐκεῖ καταλ Ἔνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἀ Καρβέαν τὸν τὴν Τεφρικὴν οἰκοδομησάμ πολὺν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ κα σθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν

B λαβεῖν τόν τε τζαγγότουδον τὸν Ἀβεσαλὼμ τὸν παλατῖνον, καὶ ἑτέρους ὑποστρατήγους μάρχας ἄχρι τῶν ἑκατόν. Ἐτηροῦντο οὖν θέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέμου πα ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ δὴ χρήματα ἱκανὰ τί ἐδίδοσαν, οἴκοθεν μεταπεμψάμενοι, τὴν αὐ λύτρωσιν ἐξαιτούμενοι. Ὡς δ' ἔλαβεν ἐπὶ Καρβέας, ἠρώτα τὸν Σηὼν εὐθύς, *εἰ πρὸς ἀ ἔχοι ἐρωτικῶς καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα κινη τὴν ἐμπαθῆ*· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηὼν κα τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἠρώτα πάλιν τὰ ὅ Ἀβεσαλώμ. Ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωράσας κα μοχθηρίαν, εἴτε καὶ ἄλλως ἀληθῶς, *τοῦτ σχεῖν καὶ κίνησιν ὑπομένειν*, εἰπών, το

C *Λυτρεῦσαι*, ἔφη, *τῶν δεσμῶν*, καὶ ἅμα ἀπ δὲ Σηών, *Οὐ βούλεταί σε τὸ Θεῖον λυθῆνα ειρκτῆς*, καὶ ἅμα ἐδίδου τούτῳ τὰ λύτρα τ αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῇ φρουρᾷ ἐγκατεῖχε οὗ τὴν ψυχὴν ἀπεστάλαξεν.

κδ'. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἤδη χρόνος παρῆ μυριάδας ἔχουσ τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων τεύειν, τὴν ἧτταν αὖθις ὁ Μιχαὴλ ἀνακ ἐπιθυμῶν, Θρᾳκάς τε καὶ Μακεδόνας μέχρι τάρων συνηθροικὼς μυριάδων, ἐξῄει πρόθ αὐτοῦ. Ὡς δὲ κατά τι χορτοφόρον πεδίον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνητο, ἄρτι δὴ Ἀ κατεστρατηγῶν πορρωτέρω τῆς πετριμ ὁδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπιστείδων. Ἐν

D ἐγγύτερόν τε γενόμενος καὶ χεῖρας δὴ πρὸς πόλεμον συνάψας, νεανικὸν φεύγειν, ἀλλ' (τὸν βασιλέα ἠνάγκασεν. Ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἕως τὸν τῶν ἵππων ἀκμάζειν δρόμον, ἀλλ' πεσθαι ὑπελάμβανεν. Καὶ δὴ σταθερᾶς τ ἐρίας ἐνούσης καὶ καύματος οὐκ ὀλίγου ἐκ τῆς τοῦ ἡλίου φλογώσεως, κατά τινα ὀρ βαίνειν τόπον βιάζονται, Ἀνζὴν οὕτω λ δυσπρόσοδόν τε καὶ τραχέσι λίθοις οὐκ εὔοδ ὁ φεύγων ὁ βασιλεὺς ηὐλίζετο, καὶ ὁ Ἀμὲρ αὐτῷ ἐπακολουθῶν [P. 111] περι ἐν δικτύῳ θέλων λαβεῖν. Κἂν ἔλαβεν αὐτὸν τον, ἀλλ' ἡ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰσχὺς ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνεστηκ ... μικρόν τι τούτους ὤνησεν. Ἐν

ιχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιό-λὴν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ φοτέρους δὴ διασώσουσαν. Ὁ δὲ τὰ δι' ὧν νερὸς ὁ βασιλεὺς ἀφελέσθαι συμβουλευσάμε-ὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογά-ρῶν καὶ δυνάμει προεχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν λαγγα διαῤῥήξαντα ἔξω τούτων γενέσθαι πε-ς. Ὡς δὲ καὶ περὶ τοῦ παραμένοντος ὄχλου τε ατοῦ δεύτερον ἐπυνθάνετο, ὅπως δὴ σωθεῖεν, ὴλ, *Ἀλλὰ σὲ μὲν γένοιτο*, φησὶν, *βασιλεῦ*, *αι ἀβλαβῆ, Θεῷ δὲ μελήσει περὶ αὐτῶν· οὐ τιν ἐπ' ἴσης βασιλέα καὶ Ῥωμαίων τινὰ ωτον γενέσθαι ἐχθροῖς*. Ἀλλαξάμενος οὖν ῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ περὶ τὸν Μανουὴλ ὅλος ο; ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τούτου μεθ' ἑτέρων άντων τὴν φάλαγγα. Ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δει-οντο καὶ παρατάξεως πλησίον που τῶν ἐχθρῶν, τῷ φόβῳ δυνάμεώς τε γενόμενος καὶ χειρῶν ἵνειν ἠγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. Ὡς δ' ὁ λ τὴν φάλαγγα διακόψας τε καὶ περισωθεὶς τὸν ι οὐκ εἶχεν ὁρᾷν, αὖθις τὴν κατόπιν ἔθει ὁδὸν, ρ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς. Ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο ὶ καὶ πολὺς φόβος [18] συνέπιπτε τῶν Σαρακη-ω δὴ ποῤῥωτέρω χωρήσειν ὁ Ἄμερ, νάματά χορτάσματα ζητῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν· τυχὼν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις που ἐκεῖθεν διεσέ-σεως, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπανήρχετο.

ευτερος οὖν μόλις που παρῆλθε χρόνος, καὶ κστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χι-στρατοῦ ὁμοῦ μὲν τὴν Ἀρμενιακὴν ὁμοῦ δὲ πρὸς θάλασσαν Ἀμισὸν ἐξεπόρθει τε καὶ λαγώγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ τὸν ἐκείνῳ τῷ ἄφρονι Ξέρξῃ λέγεται παθεῖν, εῦσαι ῥάβδοις τύπτειν τὴν θάλασσαν, ὅτι μὴ έρω προκατεστόρεστο, ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν ληλα-καταλαμβανομένη κεκώλυκεν. Ἐφ' οἷς ἀσχάλ-ιχαὴλ καὶ ἀδημονῶν ἐκέλευσε τὸν Πετρωνᾶν, τῆς βασιλίσσης τυγχάνοντα καὶ τῶν Θρᾳκη-ν στρατηγίδα διέποντα, παντὶ σθένει συμπα-ντα τὰς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεις χωρῆσαί ποι ιοῦ καὶ μὴ παρορᾷν ἐπὶ πολὺ τὴν τῶν Ῥω-[P. 112] καταληϊζόμενον γῆν. Ὁ τοῦ Βάρδα ν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἦρχεν ις ἔτι κομιδῇ περὶ δέκα ἢ ἐννέα ἔτη που ὤν· ούτῳ Ἀντίγονος. Ὃ καὶ θαυμάζειν μοι ἔπει-ως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὥς φασιν, ἀντι-ινος, ἑαυτῷ πάντα οἷον λαφύσσων καὶ προσ-ος, οὐχ ἑτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχείρει ἀρχὴν ῷ δεινῷ τε καὶ δυσχερεῖ. Πλὴν ἐδίδου τὸ ταύ-σωπεῖον τέως τῷ ἀδελφῷ. Ὁ δ' ὡς τῶν βασι-ήκουσε γραμμάτων πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτὸν ιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακελευομένων, θεὶς τε καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν ὅπως καλῶς βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἔφεσον δρει προσήδρευεν, εἴτ' ἀπολεγόμενος εἴτε καὶ θεν ἐπικουρίας δεόμενος. Ἐκεῖσε γοῦν αὐτοῦ ως ἐνδιαιτωμένου, φήμη τις ἄγγελος προτρέ-

A cunctisque nimium conterritis cogit Michael Manuelem consilium edere, quo ambo præsens discrimen possint effugere. Ergo auctor est imperatori, ut depositis regiis vestibus plebeioque ac vulgari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum manu, perrupto fortiter hostium cuneo inde omnino evadat. Cum vero etiam de turba ac militibus ibi relinquendis iterum ille percontaretur, quonam modo illorum quoque saluti consultum foret, infit Manuel: *Te utinam salvum recipi contingat, imperator: illorum autem Deo cura erit. Non enim paris aleæ est imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.* Imperator itaque commutato habitu, **179** totusque Manuelis lateri hærens, perrupto una cum sociis hostium cuneo sequi conatur. Sub ipso vero rei B discrimine, ac cum prope jam tentanda hostilis acies esset, præ formidine deficiente eum omni virtute ac manuum robore, remanere malebat quam Manueli præire. Manuel perrupto agmine, ac cum ipse liberatus esset, nusquam conspecto imperatore, redit iterum, illius capitis periculum formidans. Iterum vero facta congressione ac Saracenis oppido territis, visum Ameri paulo longius recedere, fluentaque ac pabula quærentem receptui canere; quo tempore ægre tandem Michael sumpta audacia tuto evasit, et ad regiam urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egressus Amer cum quadraginta millibus, simul quidem Armeniacum tractum simulque maritimam Ami-C sum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum præsidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum esset. Quo etiam tempore imitatum eum ferunt illud Xerxis insipientis animi facinus, ac jussisse mare virgis cædi, eo quod non longius porro constratum esset, sed e vicino prædas agentem a conatu prohiberet. Hæc graviter ferens Michael, ægroque inde animo, Theodoræ fratrem Petronam, qui tum Thracensibus præerat, omni conatu una assumptis Romanis legionibus adversus **180** eum proficisci jubet, nec ultra Romanam ditionem, quam sic hostis diriperet, despicere. Bardæ tunc filius prætorianorum ac scholarum dux erat, valde tum adolescens, novem aut decem circiter annorum, Antigo-D nus nomine. Quod et subit mirari, quomodo qui solertiæ studere videretur ac prudens haberetur, sibi ipse omnia velut devorans ad seque trahens, non alteri eam præfecturam traderet, adeo præsertim molestis difficilibusque reipublicæ temporibus. Cæterum hujus muneris personam interim fratri defert, et ut vicarias ipsi partes præstans domesticum ageret. Auditis itaque ille imperialibus litteris, quibus arma sumere adversus hostem juberetur ac rem strenue agere, animo turbatus nutansque, atque, ut bellum prospere gerere posset consilia agitans, in monte Sancto, qui Epheso adjacet, hærebat, sive despondens animum et quasi impe-

VARIÆ LECTIONES.

γένος ?

rium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. A Eo porro illic morante, rumor quidam præcurrens Joannem illum monachum famaque celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus incedentem et in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. Virum solitarium nec unquam cella exeuntem illa mirabatur ætas. Audiens itaque de illo patricius, haud procul eum abesse asello invectum, festinus illi occurrit ac pedes ejus complectitur. Ad quem statim Joannes : *Vade*, inquit, *contra Saracenos, imperialibus parens litteris. Vade: Deum enim liberatorem tibique præeuntem habebis, si modo, omnis alterius* **181** *amuleti loco, charissimum illi Joannem in omnium scutis depictum palam gestaveris.* Adjecitque hanc unam nec aliam esse B causam cur hoc iter susceperit. Hujus Petronas armatus precibus in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque præruptis natura tutum, Amerem considentem invenit. Hunc locum præterfluit fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine Lalacaon; pratumque adjacet, quod rustica voce incolæ Gyrin dicunt. Cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi viam præcludat. Statim ergo Armeniacorum et bucellariorum, Coloniæque ac Paphlagoniæ duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant, duces autem Orientalium Obsiciique et Cappadociæ cum Seleuciæ et Charsiani clusurarum præfectis, qui latus Meridianum; ipse demique cum præ- C torianis quatuor cohortibus Thraciæque ac Macedoniæ ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent unaque pericula adirent) Occidentale occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. Ubi itaque Amer sic se undique vallatum ac feræ instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omina recurrendum putavit; accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen pratique et fluvii. Captivus interrogatus paulum immutatis litteris Ptosontem **182** Posontis loco dixit. Amer ruinam sibi significare exposuit; fluvium quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos vertendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyris vocaretur. *Haud ta-* D *men animum despondendum* monet, *sed robur excitandum inque crastinum fortiter pugna dimicandum*; simulque omnes arma assumere, ac recens tersos gladios velut recens cusos ac fabrefactos jubet ostentare. Quia vero illucens jam dies inducias aliquas vincendi Romanos videbatur offerre, tentandum putavit exitum, disjecta, qua parte aquilonare latus servabant, Romanorum acie. At ubi loci difficultas ducumque illic stationem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad meridianum latus impressionem facit. Verum illic quoque pari adversariorum acie viam præcludente,

A χουσα Ἰωάννην ἐκεῖνον μοναχόν τε καὶ
μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, ἀνυπόδετον τοὺς πό
κατὰ τὸ Λάτρος ἐνδιατρίβοντα, αὐτομολ
γειλεν. Τοῦτον ἡσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυ
μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρόνος ἐκεῖνος ἐθαύ
δ' οὖν περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁ πατρίκιος διακη
που πλησίον ἐστὶν ὀνάριον ἐποχούμενο
θέων τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ
νεν. Ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, *Ἄπιθι*, φησὶ,
Σαρακηνῶν τοῖς βασιλικοῖς πειθόμενο
σιν, ἄπιθι· Θεὸν γὰρ ἕξεις ῥυόμενόν
προευόμενον, εἰ μόνον τὸν αὐτῷ
Ἰωάννην ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτ
ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον φέροις
B ἅμα προσετίθει, ὡς *Οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνε*
του τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποίημαι.
εὐχαῖς καθοπλισθεὶς κατά τινα τόπον οὕτω
Πόσοντα, φυσικήν τινα ἀσφάλειαν διὰ πε
καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει
Τούτῳ καὶ ποταμὸς παραῤῥεῖ ἀπὸ τὸ ἀρκτ
μεσημβρινὸν ἐλαυνόμενος, Λαλακάων ὀν
καὶ λιβάδιον παράκειται Γῦριν ἀγροικικ
λούμενον. Ἔγνω γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκ
ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντη ἔσπευδεν ἀδι
καταστῆσαι καὶ ἄφυκτον. Καὶ δὴ τοὺς μὲν
μέρος καθέξοντας στρατηγοὺς τῶν Ἀρμ
Βουκελλαρίων καὶ Κολωνείας καὶ Παφλ
ἔστελλεν αὐθωρὸν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὸ
κῶν τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας στρ
C τοῖς Σελευκείας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλει
αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων
[P. 113] καὶ τῶν Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας
(καὶ γὰρ εἰρηνευόντων τῶν Βουλγάρων
τοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύ
στρατεύειν) τὸ δυτικὸν μέρος κατείληφε
τὸ θέμα τῶν Θρᾳκησίων μεθ' ἑαυτοῦ. Ὡς
πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι καὶ ὡς θηρί
κλεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκ
δεῖν οἰωνίσασθαι, καί τινα τῶν αἰχμαλ
καλεσάμενος ἠρώτα τήν τε τοῦ τόπου
καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. Ὁ
τηθεὶς αἰχμάλωτος μικρὸν παραγραμμα
σοντα ἔφησεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτο
πτῶσιν ὁ Ἄμερ διεσάφησεν, λαοῦ τε κα
D φράζων τὸν ποταμὸν, καὶ γυρισθῆναι δε
παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῆς τοῦ λιβαδίου
σεως, ὅπερ ἐκαλεῖτο Γῦριν. *Ἀλλ'* ὅμω
οκνητέον, φησὶν, *ἀλλὰ διεγερτέον* καὶ
αὔριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδρι
ἅμα ὁπλίζεσθαι πάντας καὶ νεόσμηκτα
νεουργὰ τὰ ξίφη ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ
ἐξανατέλλουσα τὴν ὅπως περιγένηται τοὺ
ἀνοχὴν ἐπέφερεν, δεῖν ἔκρινε πρὸς μὲν [70]
φυλάττοντας τὴν ἔξοδον αὐτῷ ἐκζητεῖν,
τοῦ τόπου κακία καὶ τῶν ἐκεῖσε ταχθέν
ηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ διεκω
μεσημβρινὸν ὁρμᾶσθαι ἐξεβιάζετο. Ὡς

VARIÆ LECTIONES.

[70] μὲν] τοὺς?

ι εὕρισκεν τῶν ἐναντίων παράταξιν, ἔγνω A
οὗ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λεῖος
σιτος) τῶν λοιπῶν κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον
καὶ τὸν Πετρωνᾶν ἑώρα κατασκηνούμενον
τοντα. Καὶ δὴ κρότῳ καὶ βοῇ κατὰ τῶν
ἱφαλλόμενος οὐδ' ὅλως εἴκοντας τοὺς Ῥω-
ιεύρισκεν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους καὶ αὐτῶν
ἀντικρούοντας καὶ μᾶλλον ἀνθισταμένους
διὸ καὶ μικρὸν συσταλεὶς καὶ εἰς ἑαυτὸν
μενος ἐπεβάρει πάλιν μετὰ δυνάμεως, ἔκ-
ινα καὶ κάθοδον ἑαυτῷ ποριζόμενος. Ἀλλὰ
τούτῳ οὐκ ἐνδόντες, ἀλλ' ὑπαντήσαντες καὶ
ντες τῷ συμπεφράχθαι, καὶ μέχρις τούτων
ἶν κατηνάγκασαν. Ἐπεὶ δὲ πάντοθεν ἀνα-
καὶ ἄλλους ἄλλοθεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ
ιὰ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦντας καθεώ- B
ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς καὶ τὰς φρέ-
τινὶ κεραυνῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξιφῶν,
ἑρων ** ἀμελῶν· ἔνθα καιρίαν πληγεὶς
ὐτός τε πτῶμα γίνεται χαλεπὸν, καὶ τῶν
σώζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. Ὡς δὲ τὸν τούτου
τινος φάλαγγος ἀποδρᾶναί που διήκουον,
ὁ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχης καταλα-
ποθεν χειροῦταί τε μετὰ τοῦ στρατεύματος
κατηγῳ φέρων δίδωσι Πετρωνᾷ. Οὕτως μὲν
ωνᾶς τὰ κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας τρόπαια
; εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τι-
ήτην ἄλλον ἀποκαλῶν. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς
εῳ ἀναθεὶς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελαύ-
ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν
ν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετήν. Καὶ C
μὲν Πετρωνᾶς τὸ τοῦ δομεστίκου οὐκέτι
ιν καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν
ς τιμήν· καὶ ὁ μοναχὸς τὴν πρὸς Θεὸν
παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς τὸν Πετρωνᾶν ἀνεδί-
διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. *Καὶ ποῖ*
Ιετρωνᾶ;, ἀπαίρων τὸ σὸν ἀρνίον, ὁ ποι-
καὶ ἐραστὰ, βούλει καταλιπεῖν; μετὰ
ἐπυνθάνετο. *Ἆρα τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ*
μὴ πρὸς τὸν πρότερον ὄλισθον αὖθις
ὸ καὶ γένωνταί μοι τὰ ἔσχατα τῶν προ-
κρείττονα. — Καὶ βούλει, φησὶν ὁ μονα-
συνεπακολουθῆσαι, Καὶ οὗτος, *Ναὶ, Πά-*
, μεθ' ἡδονῆς. Καὶ δὴ νόσῳ καὶ οὗτος
μα τῇ οἴκαδε ὑποστροφῇ ἐδήλου τὰ συμπί- D
ῷ ἀββᾷ, καὶ ἀντεδηλοῦτο φάναι, ὡς *Μετ'*
ήσῃ μετὰ μικρὸν ὡς ᾐτήσω. Καὶ δὴ τινων
παρελθουσῶν ὁ μοναχός τε μετεκαλεῖτο πρὸς
, καὶ οὗτος αὐθωρὸν ὡς ἐκ συνθήματος ἐπ-
ι λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν
μφοτέρων ἡ ἐκεῖθεν ἀποδημία ὡς ἅτερος
καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος, μὴ
τὸν θάνατον. Τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου
ὁ Πετρωνᾶς χρησάμενος λέγεται, ἐτελεύτα δὲ καὶ
πρὸ ὁ Μανουὴλ νόσῳ δή τινι κρατηθείς.

Ἐπέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασι-
λέως συνεχῶς τιμὰς, ὥσπερ τις νέος γαῦρος
φιλότιμος τὰς ποικίλας τῶν πρὸς τέρψιν στο-

A statuit loci ipsa benignitate tractus (erat enim reliquis magis ad planitiem vergens accessuque facilior) illa potius parte irruere qua et Petronam videbat stationem habere. Strepitu itaque ac clamore sublato in hostes irrumpens, ne minimum quidem cedentes, sed fortiores ipsumque strenue ex adverso comprimentes ac validiori manu resistentes, offendit. Quamobrem etiam tantisper impetum cohibens, iterumque in se ipsum collectus, magna vi rursus impressionem facit, exitum aliquem inque plana descensum quærens. Ac ne tum quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac retro cogentes, hinc **183** inde obseptum eum tenendo, rem postmodum tentare vetuerunt. Undique igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque,
B qui ad aquilonem quique ad meridiale latus positi erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute, ac velut fulmine ictus, in medios se enses primumque obvios inserit; ubi letali accepto vulnere cum ipse tristi fato cadit, tum suos omnes, ne uno quidem cladi superstite, perdit. Ejus filium cum cohorte quadam fugam arripuisse ubi rumor percrebuit, Charsiani clusurarum præfectus pone assecutus cum exercitu manu capit ac Petronæ imperatori tradit. Sic ergo Petronas erectis de Amere tropæis, magna deinceps veneratione ac cultu monachum prosequebatur, alium eum divinum vatem vocans. Atque adeo conscientia sua illi deposita, eum adducens, urbem augustam petit, amplissimo apud imperatorem ac Bardam viri virtutem præco-
C nio jure merito efferens. Cæterum Petronas non jam ultra domestici personam simulacro gessit, sed regio munere ipse ea dignitate augetur. Monachus cum se ad Deum emigraturum divinitus cognovisset Petronam rei admonet. Ad quem ille lugens: *Ubinam vero*, inquit, *tu pastor meus ac amator ovi culam tuam humanis excedens vis relinquere? num in hoc sæculo? at vereor ne in priora prorsus delicta diffluam, mihique posteriora nihil meliora prioribus fiant.* **184** — *Num vero*, inquit monachus, *tibi animo sedet, ut me sequaris?— Ita, Pater*, inquit, *lubentissime sequar.* Morbo itaque et ipse correptus, statim ac domum rediisset, ea narrat quæ abbati evenerant; vicissimque refert dixisse monachum
D *ipsum quoque, uti petierat, brevi morientem eum secuturum.* Ac sane paucis elapsis diebus, cum monachus ad Deum evocatur, tum statim Petronas velut ex condicto magnifice sequitur, ita nimirum ut quamvis brevi sic intervallo dissiti erant, ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. Moritur vero et illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex aliis continue dignitates profusa principis largitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam

VARIÆ LECTIONES.

ἑτέρων?

ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. Mutata itaque functione ad Cæsaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia reipublicæ cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. Quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum præbebat. Ita Bardas nepotis curatorem agebat, cui nec vita ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitæ hoc instituto illum avocaret. Interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo destinabat, cujus **185** quandoque sibi ipse compos fore videretur. Cæterum hæc quidem in futurum illi reposita: interim vero sæcularis ac profanæ sapientiæ cura suscepta, cum jam plura lustra humaniores litteræ imperatorum barbarie ac inscitia obsolevissent ac prope exstinctæ essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. Nec tamen hoc Bardæ facinus, quanquam summam præferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, ejus noxas reliquas eluere valuit. Præerat huic scholæ ac doctor philosophiæ erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Jannis patriarchæ patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. Tunc autem cessare jussus

A λάς. Μετέβαινε γοῦν καὶ πρὸς τὴν Καίσα δόξαν τε καὶ τιμήν, τοῦ Μιχαὴλ οὐ πρὸς ἕ τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπτοημένου ἢ θέ ἵππων ἁμιλλητήρια. Καὶ τὸ δὴ χαλεπόν, οὐ μόνον θεατὴς εἶναι, εἴγε καὶ τοσοῦτον ἐσ ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἡνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν Ῥωμαί λείας, θέαμα τυγχάνων καὶ παίγνιον πᾶσ κατάγελως. Οὕτως ὁ [P. 115] Βάρδας τοῦ ἐ ἐπετρόπευεν, καὶ οὐδὲ ζῆν, ὡς ἔοικεν, ἐθέ μὴ τοῦτον μεταπείσει τὸ ἀνδράποδον. Πλ τέως αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασιλείας χάζετο ὥστ' αὐτὴν εὐκαίρως περιληψόμενο ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ σοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσού παραρρυεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὅλως κεχωρ B τῶν κρατησάντων ἀγροικίᾳ καὶ ἀμαθίᾳ) κα δὰς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μαγναύραν αὖθις ἀκμάζειν καὶ ἀνηβᾶν ταύτην ἐσπούδα πεφιλοτίμητο. Καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ τε καὶ περιβόητον ὂν οὐκ ἴσχυσέ πως τὰς ἄλλως κῆρας αὐτῷ ἀπονίψασθαι. Ἦρχε δὲ τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν ἐξη Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, συγγένειαν μὲν τοῦ ἐξαδέλφου τῷ πατριάρ ᾠκείωτο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονίκης ἐπειδὴ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχόλαζεν, εἰ προεβιβάζετο τὴν σχολήν, τὴν ἀμαθίαν π ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

atque amotus, quod iconomachorum hæresis cultor erat, huic negotio præpositus opera sua ac i inscitiam procul abigebat atque fugabat.

27. Operæ pretium autem videatur, ut et noverimus qua ratione vir tantus in ejus qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. Erat is Theophilus Michaelis pater. Hic ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiæ ejusque germanarum (arithmeticæ scilicet et geometriæ, nec non astronomiæ, quin et celebratissimæ musicæ) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligenti in eam opera, solitudinis tranquillo, **186** ingenii dexteritate, in vili quodam tuguriolo discipulos erudiebat, et quam quisque mallet scientiam docebat. Cum autem longum jam tempus transisset multique eo doctore non pœnitendos progressus fecissent, contigit ut ejus discipulorum juvenis quidam, summam per eum nactus geometriæ peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique juventa erat, illustrium uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum Ameramnunes cum Græcanicis aliis disciplinis operam dabat, tum præcipue geometriæ deditus erat. Accidit autem ut ejus, de quo diximus, juvenis herus

C κζ΄. Ἄξιον δὲ μηδ' ὅπως εἰς γνῶσιν ἦλθ λικοῦτος ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμ φιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαὴλ σπορεὺς καὶ Οὗτος οὖν ἐπεὶ τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκ στήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀρι τε, φημί, καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, τῆς πολυθρυλήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρ ἐλάσας ὡς οὐδεμιᾶς ἕτερος σπουδῇ τε πε βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγέθει φύσεως, εὐτ καταλύματι χρώμενος καὶ καταγωγίῳ τοὺς φοιτῶντας ἐπαίδευεν, ἐκδιδάσκων ἥντινα ἂ καὶ βούλοιντο. Ὡς δ' ἤδη χρόνος παρίππ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὰς ἐπιστήμ ἔχοντες, συνέβη τινὰ νεανίαν τῶν ἑαυτοῦ φ D τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἄρτι τὸ πέρα ληφότα, ὑπογραφέα γενέσθαι τινὸς στρατ τάξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς ἕνεκεν τοῦ ἕ πῆσαι τούτῳ ἀκολουθεῖν. Ὡς δὲ κατὰ τὸν ἅμα τούτῳ ἐγένετο, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, ὅπως, ζωγρεῖται καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινι εἰς διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας δίδοται. [P. 116] ἐκεῖνος οὕτω καλούμενος τηνικαῦτα μὲν τῶν λιτῶν ἐτέλει ἀμεραμνουνῆς, ἄλλοις τε μαθήμ λάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὁ πλεῖστον οὐκ ἀμελῶν. Λόγου δέ ποτε παρὰ νεανίαν ἔχοντος δεσπότου κινηθέντος περὶ τ

VARIÆ LECTIONES.

[81] στρατηγίδος P.

δῆς ἀμεραμνουνῆ [82] καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμελείας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν, *ἀκοῦσαι τούτου*, εἶπεν ὁ νεανίας, *ἐπιθυμεῖν καὶ τῶν αὐτοῦ διδασκάλων, ὡς καὶ αὐτοῦ τινα ἔχοντος ἐπιστήμην γεωμετρικήν*. Ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ ἀμεραμνουνῆς, μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολλῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐπυνθάνετο, *εἰ γνῶσιν τῆς τοιαύτης κέκτηται ἐπιστήμης*. Καὶ ἐπεὶ τὴν συγκατάθεσιν ἐποιήσατο, ἔτι μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους ὁ βάρβαρος κεκτημένος, οὐκ ἔλεγεν ἑτέρους εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν [83] τῶν ἐκείνου διδασκάλων ἐκτός. Ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν, *τούτων διακοῦσαι ἐπιθυμεῖν καὶ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας*, εὐθὺς οὗτοι παραστάντες ἀπήρχοντο ταύτης, καὶ διεχάραττον τά τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα, καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν ὅτι ἐδίδασκον ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο λέγοντες τοιαύτην ἔχοι [84] τὴν κλῆσιν καὶ τοιαύτην τὸ ἕτερον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ διότι οὕτως τέ ἐστιν καὶ κλῆσιν ἔχοι, κατάλληλον ἀπεδίδοσαν οὐδαμῶς, ἀμάθειαν καὶ ἄγνοιαν, ἀλλ' οὐ στενότητα γλώττης πως ἔχοντες. Ὡς οὖν τούτους γαυρουμένους ἑώρα καὶ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νεανίας καταγραφῇ, *Τί*, φησὶν, *ὦ οὗτοι, ἐπὶ παντὸς λόγου καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἐχούσης καὶ τοῦ* [85] *διότι, ὑμεῖς τὴν ὕπαρξιν μόνον λέγοντες, τοὺς τούτων παρατρέχετε λόγους ὡς οὐκ ἀναγκαίους, καὶ εἰς ταυτὸν τὸν διδασκόμενον ἄγετε ὅπου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον μηδέ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα;* Τῶν δὲ διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων διευκρινεῖν καὶ διδάσκειν παρακελευομένων, ἐπεὶ διερμηνεύοντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουον, ὡς *Τοῦτο μὲν διὰ τόδε καὶ τοῦτο διὰ τόδε τὴν εἰρημένην ἔχει κλῆσίν τε καὶ γραφήν*, καὶ ἅμα αὐτῶν ὁ νοῦς διηνοίγετο καὶ τῶν λεγομένων συνίεσαν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες ἠρώτων, *ὁπόσους τὸ Βυζάντιον τοιούτους τρέφει ἄνδρας ἐπιστήμονας*. Ὡς δὲ *πολλοὺς* οὗτος ἔλεγεν *καὶ ἑαυτὸν τῷ τῶν μαθητιώντων χορῷ ἀλλ' οὐ τῶν διδασκόντων* κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τούτου αὖθις ἐπανηρώτων, οὐ [86] ζῶσιν ἔτι ἠρίθμηται καὶ ὑπεράνω πέφυκε γῆς. Ὁ δὲ, *Ἔστι τε*, ἔφησεν, ὑπὲρ γῆς, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξεθείασεν, ἀκτήμονα βίον διάγειν λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον, ἐπὶ σοφίᾳ διαλάμποντα. Γράμματα [P. 117] γοῦν εὐθὺς ὁ Μαμοῦν πρὸς ἐκεῖνον διαχαράττει, τόνδε τὸν νοῦν περιέχοντα, ὡς *Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδάσκαλον. Ἐπεὶ γοῦν τόσος ὢν περὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ὄντων δι' ἀρετὴν καὶ γνώσεως βάθος ἄγνωστος εἶ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως οὔπω τοὺς καρποὺς ἀπείληφας, ὅτι μηδὲ τιμῆς ἠξίωσαι παρ' αὐτῶν, μὴ ἀπαξιώσῃς ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας μεταδοῦναι ἡμῖν. Εἰ γὰρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς αὐχένας σοι κλινεῖ γένος ἅπαν τὸ τῶν Σαρακη-*

A de ameramnunis in disciplinis diligentia sermonem domi haberet; cumque et geometriæ meminisset, *Eum*, ait juvenis, *ejusque lubens magistros, quippe ipse geometriæ non omnino rudis, audirem*. Id vero ut audivit ameramnunes, ingenti gaudio ad se adolescentem accersit, quæritque ex illo, *Num ejusmodi scientiæ cognitione aliqua præditus sit*. Ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem accommodet in animum inducit, neminem geometriæ gnarum arbitratus præter magistros suos, qui in aula agerent. Dicente illo *libenter se auditurum eorumque doctrinam exploraturum*, **187** illi statim adstantes geometrica auspicantur, figurasque triangulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere, B strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vocari, hoc illius esse nomen; causam vero et rationem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat, nullam illius momenti afferentes, meram suam inscitiam ac ignorantiam, sola linguæ angustia pro ejus verbositate non pressi, prodebant. Tum juvenis elato animo ventosos ob eam figurarum descriptionem videns, *Cum in omni doctrina*, inquit, *ac negotio rei causa ejusque assignata ratio primas teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, quasi nullius frugis rationes omittitis, inque eumdem classem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui earum rerum ignarus, redigitis?* hæsitantibus illis, et ut ipse causas distincte ederet atque doceret rogantiC bus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audiere. *Istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitum sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem*; eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermonemque intellexerunt; porro hominem admirari ac cum stupore percontari: *Quotos Byzantium viros ejus generi. sicque eruditos aleret?* Respondente illo: *Longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex magistrorum numero esse*, rursus de doctore quærunt: **188** *Num adhuc vivat ac superstes sit*. Respondet vero: *Omnino superstitem esse*, virique magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere. Statim ergo Manium ad hunc litteras in hanc sententiam scribit: *Ex fructu arborem, ex discipulo magistrum* D *agnovimus. Ergo tu, qui tanta rerum præditus scientia ob virtutem ac scientiæ altitudinem civibus tuis ignotus es, necdumque sapientiæ ac scientiæ fructus percepisti* (quippe nullum ab eis honorem consecutus), *ne dedigneris venire ad nos, tua nos doctrina impartiturus. Hoc si feceris, tibi cervicem gens omnis Saracenorum inclinans tanta munerum ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam hominum obtigit*. His ergo litteris adolescenti traditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum jubet proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur; ac si velit, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eos tran-

VARIÆ LECTIONES.

[82] σπουδῆς τοῦ ἀμ.? [83] ἀπὸ τῶν οὐρανῶν P. [84] ἔχει? [85] τοῦ] τὸ P. [86] οὐ] εἰ?

rat Romano relicto orbe, suaserit. Ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adstitit, ejus incensus aspectu, veluique calore exæstuans, in gemitus cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrymis. Ac primum quidem rerum incertus magister hærere, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cujus gratia hæc agerentur. Adolescentis enim longiore mora **189** immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari præbebat quam qui notus erat. At ubi paulatim sui notitiam fecit, nomenque ac disciplinas edidit, et captivitatem adjecit, causamque redemptionis ac cur venerit, simulque litteras in manus dedit, tunc sane communi ambo luctu planctuque soluti sunt. Cum tamen Leo haud sibi tutum intelligeret, si quando ab hoste clanculum litteras accepisse deprehenderetur, ad logothetam accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem conscivit) ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque amerammnis litteras tradit. Sicque virum imperatori innotescere contigit, inque illius necessariorum numerum cooptari. Hic discipulus ac epistola, quæ hactenus in angulo delituerat, Leonis sapientiam in apertum produxit, adjectaque illa eum per egestatem vitæ sorte exemit. Logotheta namque Theophilo litteras ostendit; quem ille accersitum ditat, publiceque doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra æde præficit. Ubi non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse ut natali solo relicto se ad eum conferret, geometricas quasdam ac astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quæstiones solertia mentis solvendas ac exponendas mittit. Leo ubi rite singulas interpretatus esset ac uniuscujusque solutionem edidisset, quædam etiam admirationis **190** causa futura prædicendi signa adjecit. Tunc amerammunes acceptis in manus litteris majorem in modum viri desiderio animo affici altamque vocem tollere, ejus philosophiæ ac disciplinarum defixus admiratione. Mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem litteras scribit, hunc fere continentes sensum. *Statueram, quod est amici discipulique officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a Deo imperium tantaque hæc subjectæ plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem virum philosophia aliisque disciplinis longe celebrem habes, ad breve tempus mittas ac mecum versari jubeas, ut me sua ille doctrina ac virtute, quarum tanto amore flagro, impertiat. Neque ob religionis gentisque diversitatem præstare rem differas: sed magis quod talis est qui rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac mites amicos. Pro hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac fœdus perenne componemus.* Tantis ille redimendam viri præsentiam putavit, et quod is illi utendum præberet. At Theophilus dato responso, nec consentaneum ratus

A τῶν. *καὶ πλούτου καὶ δωρεῶν ἀξιωθήσ*
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἠξίωται. Ἐπιδ
τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δώροις αὐτὸ
φρονησάμενος, τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνε
λευσεν, καὶ τιμὰς εὐθὺς ὑπισχνεῖτο καὶ
καὶ αὖθις, εἰ βούλοιτο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδο
εἰ τοῦτον πείσειε τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπ
Ὡς τὴν [87] βασιλεύουσαν ἔφθασε καὶ τοῦ διδ
πρὸς πρόσωπον ἔστηκεν, ἡ τούτου θέα ἀνα
τε καὶ οἷον θερμαίνουσα ὀλοφύρεσθαι κατην
καὶ δάκρυσιν οὐ παρειὰς μόνον ἀλλὰ καὶ τ
καὶ στέρνα διάβροχα ἐμποιεῖν. Καὶ τὸ πρῶτ
σία τῶν δρωμένων τὸν διδάσκαλον κατεῖχ
τίς τε εἴη οὐκ εἰδὼς, καὶ ὅτου ταῦτα ἕνεκεν δ
τοιτο· ἥ τε γὰρ τούτου μορφὴ ἀλλοιωθεῖσα τι
B καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας κακουχίᾳ ἀλλοῖον τ
νίαν ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον εἶναι τὸν γνωριζόμενο
δίασκεν. Ὡς δὲ τὴν τούτου γνῶσιν κατὰ μικρ
δου, ὄνομα καὶ μαθήματα ἐπειπὼν, καὶ πρ
τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπ
σεώς τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐ
τὴν γραφὴν, τότε δὴ κοινῇ τὴν τραγῳδίαν ἐ
καὶ θρηνῳδίαν. Πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λο
νος τὴν ἐκ τῶν ἐχθρῶν γραφὴν, εἴ γέ ποτε κ
ρος γένοιτο, τῷ λογοθέτῃ πρόσεισι (Θεόκτιστ
ἦν ὁ παρανάλωμα τῷ Βάρδᾳ γενόμενος) καὶ
τὰ τοῦ αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ,
δίδωσιν τὴν τοῦ ἀμεραμνουνῆ γραφήν. Αὕτη
τῆς τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὸν βασιλέα γνώ
C καὶ οἰκείωσις. Οὕτω, ὁ μαθητὴς καὶ τοῦτο τὸ
τήν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαίθρῳ γεν
γωνίᾳ τέως οὖσαν ἐποίησεν καὶ τῆς εὐτελεί
νης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. Τό τε γὰρ
ἐμφανίζει τῷ Θεοφίλῳ ὁ λογοθέτης, καὶ πρ
ται τοῦτον αὐτὸς, καὶ πλουτίζεται καὶ ἐν
Ἁγίων μ' ναῷ διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ β
ἐπείγεται. Οὐ πολὺς γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ δ
Μαμοῦν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς
τὴν ἀλλοτρίαν ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐ
ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ ἀστρολογικῶν
των [P. 118] καί τινων ἑτέρων δυσδιαγνώστω
λαίων, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἀξ
δ' οὖν ἕκαστον προσηκόντως ἡρμήνευσεν ὁ Λ
τὰς τούτων λύσεις ἐξέθετο, προσεφήρμοσέ
D τοῖς καί τινα προγνώσεως [88] ἐκπλήξεως ἕνε
δὴ μεγάλως ἐπὶ χεῖρας λαβόντα αὐτὰ τὸν
μνουνῆ τρωθῆναι δὴ τῷ τούτου πόθῳ, καὶ μέ
κραγεῖν, τὸν ἄνδρα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν
των ὑπεραγάμενος. Ὅθεν εὐθὺς οὐ πρὸς
πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τ
τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὡς *Ἐβουλόμην μὲ*
ἀφικέσθαι σοι, ἔργον φίλου τε καὶ μαθη
πληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἥ τε προσανακειμένη μ
ἐκ Θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τὴν χεῖρά μοι
καὶ ἐξουσίαν λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀ
ὃν ἔχεις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις
μαις περιβόητον ἄνδρα βραχύν τινα χρό

VARIÆ LECTIONES.

[87] τὴν] γῆν P. [88] τινας προγνώσεις?

εῖλαι, καὶ συγγενέσθαι μοι τοῦτον πεῖσαι, A
διδασκαλίας τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης με-
ντα καὶ ἀρετῆς τῷ οὕτως ἔχοντι ἐμοὶ πρὸς
ς ἐρωτικῶς. Πάντως δὲ οὐκ ἀναβολή τις
ται ὅτι τε τῶν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ καὶ
ς πίστεως ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον
ος ὁ ἀξιῶν, πέρας ἡ αἴτησις λήψεται
ίλοις ἐπιεικέσι τε καὶ χρηστοῖς. Χάρις δὲ
ταβληθήσεται ὑπὲρ τούτου χρυσίου μὲν

bonum proprium aliis tradere, rerumque scientiam gentibus procedere, cujus causa Romanum genus ubique gentium admirationem habet honorique ducitur, ejus minime votis annuit: Leonem vero majori porro in honore lubens, Joanni patriarchalem tum sedem **191** administranti jubet ut eum Thessalonicensem metropolitam ordinet, virum scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis necessitudine ipsum contingeret.

[89] κεντηνάρια, εἰρήνη δὲ καὶ σπονδαὶ ἀΐδιοί τε καὶ ἀτελεύτητοι. Τοσούτοις μὲν ἐκεῖνος τοῦ ἐξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἄφιξιν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀνταποκρίνας καὶ ἄλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι καλὸν καὶ τὴν τῶν [90] ὄντων γνῶσιν ἔκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥωμαίων γένος έταί τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς πλείονος σχὼν τὸν ν τοῦ πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντιποιούμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονικέων μητρόπολιν, καὶ ρη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειούμενον τούτῳ κατὰ συγγένειαν χειροτονεῖν ἐγκελεύεται.

Ὃς ἐπεὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν B
ονίκην ἐγένετο, εἶχε μὲν ἅπαντας τὴν αὐτοῦ
υμένους τε καὶ τιμῶντας ἀρετήν, εἶχε δὲ
τιμῶντας τοῦτον λαμπρότερον ἔκ τινος
ἣν ὁ λόγος δηλοῖ. Περὶ τὰς τῶν καρπῶν
τεῖρά πως τοσοῦτον ὡρᾶτο ἡ γῆ καὶ ἄτεκνος
εῖνο καιροῦ ὡς καὶ θάνατον κατεπείγεσθαι.
ὸν τῷ τῆς συμπαθείας οἴκτῳ βληθεὶς μήτ'
ν παρῄνει μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι,
βούλοιντο τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας καὶ αὐ-
τυχεῖν. Περί τινα γοῦν καιρόν, ὃν ἐκ τῆς
ογικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρων τινῶν ἐπιτολαῖς τε
ίσεσιν ἀπόρροιάν [P. 119] τινα καὶ συμπά-
τοῖς περιγείοις προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα
κατεβάλλετο καὶ ὑπὸ κόλπους ταύτης ἐδίδου,
ύτην γενέσθαι συνέδη εὐφορίαν τε καὶ εὐκαρ- C
ιπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέτελλεν καὶ ὁ τοῦ θέρους ἐφ-
ι καιρός, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς
τὸ ἑξῆς, πάντως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμητον
ων ἐνεγκαμένου ταῖς τῶν ἀναγκαζομένων λι-
ς ἐπιδόντος καὶ ἱκετείαις, ἀλλ' οὐ τῇ ἐκείνου
ὰ τοιαῦτα ματαιοπονίᾳ. Τοῦτο γοῦν τὴν ἐπὶ
τῶν Θεσσαλονικέων ηὔξησε πρὸς τὸν ἄνδρα
ν καὶ τὸ φίλτρον αὐτῶν διήγειρεν, ὡς εἰκός.

28. Ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam venit, omnium in se civium animos, ipsum pro virtute venerantium ac colentium, convertit. Accidit vero etiam aliquid quod eam ejus venerationem ac cultum magnificentius auxit. Eo tempore tanta fuit terræ sterilitas omniumque frugum penuria, ut et mors jam immineret. Visa autem Leo civium tanta miseria, miserantis animi affectu saucius, hortatur mœstitiam ponere nec calamitatibus immori, si modo divinam opem consequi velint atque ejus quoque auxilio juvari. Ad certum itaque tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum quarumdam exortu conspectuque benigniores quasdam e cœlo influentias in hæc inferiora demitti, sementem facere jubet inque terræ sinum jacere; quo facto tanta fertilitas frugumque ubertas appetente vere messisque tempore contigit ut in multos deinceps annos collecta annona suffecerit, ita plane Deo uberem illam messem conferente, cum se facilem miserorum supplicationibus ac votis præbuisset, non quasi inanis illa astrologi observatio, tantæ illius benignitatis causa exstiterit. Ea tamen res Thessalonicensium erga Leonem amoris vim ac flammam, uti par est, majorem in modum excitavit auxitque

Θαυμαζόντων δὲ πολλῶν περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας,
ως εἰς ἄκρον ἔφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν,
ι πρός τινα τῶν ἑαυτοῦ συνήθων φάναι, ὡς
ὴν γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν κατὰ τὴν
αντινούπολιν διατρίβων κατώρθωσεν, ῥη-
ν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλή- D
ατὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος· ἐκεῖσε
νι σοφῷ ἀνδρὶ ἐντυχὼν καὶ τὰς ἀρχὰς μό-
ι τινας λόγους παρ' αὐτοῦ λαβών, ἐπεὶ μὴ
βούλετο εὕρισκεν, τῇ χέρσῳ ταύτης περι-
ν καὶ μοναστήρια καταλαμβάνων καὶ τὰς
μένας βίβλους ἀνερευνῶν τε καὶ πορι-
ς, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων
αιότερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ τῆς
ως οὕτως ὕψος ἀνεβιβάζετο ὅτε δὴ καὶ
σχὼν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασι
ταν αὖθις ὑπέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν

29. Porro plerisque ejus sapientiam mirantibus, **192** ac qua ille ratione ad omnium scientiarum apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad quemdam sibi familiarem *grammaticam quidem ac poesin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero et philosophiam nec non arithmeticam in Andro insula versantem. Illic enim cum docto quodam viro consuetudinem habuisse, ab eoque principiis duntaxat ac præceptis quibusdam rationibusque imbutum, nec quantam desideraverat nactum eruditionis vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque adeundo, atque in illis exstantes libros scrutando sibique comparando atque in montium jugis acri diligentia evolvendo et in eis meditando, ad tantæ doctrinæ fastigium evasisse. Tumque abunde disciplinis expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum semina*

VARIÆ LECTIONES.

ατὸν margo Combef. [90] τῶν om. P.

palo) cingerent. Verum hi quidem abunde Dei ira exsaturati, Photio, qui ad Ecclesiæ gubernacula sedebat, Deum exorante urbique propitium reddente domum rediere; nec multo post legatis in urbem missis divinum efflagitantes baptismum, etiam impetravere.

34. Partim itaque hæc Rossorum vastabat incursio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galeas septem ac onerarias quasdam adducens, deprædabatur infestabatque, modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Prœconnesum usque pervagans: partim denique continui terræ motus labefactabant et solo tenus diruebant. Horum unus, quo die Domini ac Salvatoris nostri in cœlos recepti solemnis memoria agitur, Exacionii tertiam **197** partem solo prostravit, eam scilicet quæ ad austrum spectat elegantique cultu exstructa templa habet ac magnificas ædes: alter statuas evertit, tum scilicet Victoriam, quæ ad Auream urbis portam collocata erat, tum quæ in Deutero (velut Secundum dicas) ad Sanctam Annam suis firmiter basibus fixæ stabant. Hanc Leo mathematicus collapsam videns, illius palam casum designare dixit, qui ab imperatore potentia proximus esset. Longioris operæ esset arefacta flumina ac fontes referre, aliaque tum in Isauria tum in singulis quibusque provinciis visa portenta.

35. Quæ omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus ad Sancti Mamantis in Steno templum totus incumbebat. Quandoque autem — prius vero narrabo consuetudinem quamdam, qua Saracenorum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis indicabatur ac detegebatur. Castellum quoddam ac præsidium Tarsi Ciliciæ vicinum, Lulum nomine, exstructum est. In eo præsidiarii cum Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in Argæo colle excubias agunt; iterumque qui in Argæo, his qui in Isamo; hique vicissim his qui in Ægilo; Ægilum rursus his qui in colle Mamantis degunt: sequitur Cyrisus, huncque rursus Mocilus; ex eo Auxentii collis diætariis, qui in magno Palatio ad Phari solare constituti erant, nulla mora periculi index erat. Quandoque igitur, cum ad illud, quod diximus, Mamantis martyris templum, Michael agendis equis se **198** accingeret, jamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vesperam Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nempe veritus ne sua illa aurigatio auditione ea perculsos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitæ ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. Sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec cum ejus rei pudebat. Idcirco ne quem illius certaminibus

A χαὴλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντος. Πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τότε θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ Θεῖον ἐξιλεωσαμένου τοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοὺς οἴακας ἔχοντος, οἴκαδε ἐκπεπόρευντο· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεία αὐτῶν κατελάμβανεν, τοῦ θείου βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοὺς λιτανεύουσα, ὃ καὶ γένονεν.

λδ'. Τὰ μὲν οὖν ἡ τούτων ἐκάκου ἐπιδρομή· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης στόλος ἀναγόμενος, ὡς κουμβαρίων ἄχρι εἴκοσι, ἐπὶ γαλέας καί τινας σατούρας μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, ἐληΐζετό τε καὶ κατεδουλαγώγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περινοστῶν, νῦν δὲ ἄχρι Προικοννήσου τὴν παράλιον ἅπασαν. Τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς τοὔδαφος ἔβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἣν ἡ τοῦ Κυρίου καὶ
B Σωτῆρος ἡμῶν ἀνάληψις ἑορτάζεται, τὸ πρὸς νότον τρίτον τοῦ Ἐξακιονίου πρὸς γῆν ἐδαφίζοντες, ναούς τε εὐπρεπεῖς καὶ οἴκους λαμπρούς, νῦν δὲ στήλας τήν τε κατὰ Χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένην τάς τε ἐν τῷ Δευτέρῳ κατὰ τὴν Ἁγίαν Ἄνναν στεῤῥῶς ἱσταμένας ἐγκατασείσαντες· ἣν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπεπτωκυῖαν ἰδὼν τὴν τοῦ δευτέρου ἐκ βασιλέως πτῶσιν ἔλεγεν ἐπαπειλεῖν καθαρῶς. Μακρὸν εἴη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ πηγῶν καὶ ἄλλ' ἅττα παθήματα κατά τε Ἰσαυρίαν καὶ καθ' ἑκάστην χώραν ἐπιγινόμενα.

λε'. Ἃ πάντα ὁ βασιλεύων ἐν δευτέρῳ θέμενος ὅλος εἴχετο τῶν ἱππικῶν ἀγώνων κατὰ τὸν ἐν Εὐ-
C ξείνῳ ἀνεγηγερμένον ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος. Καί ποτε δὲ — ἀλλὰ συνήθειάν τινα διηγήσομαι πρότερον, ἣ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν διὰ πυρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμνου τῷ βασιλεῖ. Ἔρυμά τι καὶ φρούριον τῇ κατὰ Κιλικίαν Ταρσῷ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν οὕτω καλούμενον Λοῦλον ἔστιν. Οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρουρεῖν, ἅμα τῷ τὴν ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομήν, διὰ φανοῦ δηλοῦσιν τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον [99] βουνόν, καὶ οἱ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν Ἴσαμον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἴγιλον, καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν· εἶτα τοῦτον ὁ Κύριζος διαδεχόμενος, καὶ αὖθις τοῦτον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου [P. 123] δὲ ὁ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ
D τὸ ἡλιακὸν τοῦ Φάρου ἐπὶ τούτου [1] διαιταρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει δὴ φανερά. Ποτὲ γοῦν τοῦ Μιχαὴλ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦ μάρτυρος Μάμαντος ναὸν ἱππάζεσθαι μέλλοντος καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἱπποδρομίας δεδωκότος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ Παπίου ἐδήλου τὴν τῶν ἐθνῶν ἐκδρομήν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ βασιλεὺς δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν ἡνιοχείαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θεατῶν τῆς τοιαύτης ἕνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάσαι τούτοις μᾶλλον ἀγωνιζόμενος. Οὕτως ἐκεῖνος ἐθεατρίζετό τε καὶ οὐκ ᾐσχύνετο. Ὅθεν ἵνα μήτε τις τῶν αὐτοῦ ἀγω-

VARIÆ LECTIONES.

[99] Cedren. ἐν Ἀργέῳ. Zonar. Ἀργαίῳ. Combef. [1] τουτο[?]

ιμπάνειτο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκεῖθεν ἀνια-πῖπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατὰς, ιὺς πλησιάζοντας φανοὺς ἐνεργεῖν προσ-λλὰ σιγῇ βαθείᾳ καὶ λήθῃ τὰ τοιαῦτα παρα-αι μακρᾷ.

ιλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρα γένηται ἡ ς ἀναγωγία καὶ ἄνοια, αὐτοῦ ἐφ' ἅρματος υ καὶ τῆς βαλβῖδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν ὶ βένετος, καὶ πράσινος ὁ λογοθέτης Κων-, ὁ πατρικίου Θωμᾶ καὶ γεγονότος λογο-ῦ δρόμου πατὴρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶς καὶ Κρασᾶς· οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τῷ πρωτοασηρολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ ιλλ' ὁ μὲν ἦν κομβινογράφος τῶν Βενέτων, ὁ ρασίνων), αὐτῶν οὖν ἐφ' ἅρματος ἱσταμένων τῆς ἡνιοχικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθα-ι δεινῶς ὁ Ἄμερ κατατρέχει τε καὶ κατασύ-ρκήσιον καὶ τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ ὄνται ὅσον οὐδέπω δεινὰ, καὶ ἐπὶ τούτῳ ιντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγείλαν-τὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομεστίκου τῶν πόκρισιν καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα τε καὶ δεικνύοντος, *Τίνι*, φησὶν, ὦ *οὗτος*, *ρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς*, *τοῦτο σπουδάζοντι, εἰ μὴ τὸν μέσον εὐώνυμον ἰδεῖν παρατετραμμένον; ὑπὲρ οὗ μοι πᾶς ὁ*

αὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ εἰ βούλει γε, ίσκετο, ἑτέρων δὲ ἀπρεπεστέρων ἐκτὸς ἦν, μέτριον ἦθος ἀμέτρως καταδιώκων ἐξ-[P. 124] τοῦ πρέποντος καὶ τῆς βασιλικῆς τι-μάλιστα. Καί ποτε γυναίῳ, ἧς τὸν παῖδα άμενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχὼν, ἐκ βα-μὲν ἐρχομένῃ, τὴν ἑαυτῆς δὲ [97] κάλπιν ἐπὶ χούσῃ, ἐκ τοῦ ἵππου ἀποῤῥιφεὶς τοὺς μὲν ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τούτῳ ἐπηκολούθουν ἐκεῖσε ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἀκό-τινα καὶ μυστικὰ ἀνδράρια ἑταιρισάμενος ετὰ τῆς γυναικὸς, τὴν κάλπιν τῶν ἐκείνης ναλαβὼν, καὶ, Ἄγε *δὴ, ὦ γύναι, θαῤῥοῦ*-ιεξεν, *ἐμὲ κατὰ τὸ οἴκημά σου ἀπόδεξαι, πιτυρώδους ἔχεσιν ἔχοντα καὶ ἀσβεστο*-λεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λέξιν εἰπεῖν. Ἐπεὶ δὲ τῷ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεὸς καὶ πάντων ἠπό-ε μὴν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης [98] στολί-ουσα, ὁ Μιχαὴλ θᾶττον ἢ λόγος εἶχε στρα-δ ἔφερε σάβανον ἐκ τοῦ βαλανείου ἔτι διά-ν λαβὼν, ἀντὶ λεπτῆς ὀθόνης, ἢ τῇ τραπέζῃ ι, χρησάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναικὸς αὐτὸς ἦν τὰ πάντα, βασιλεὺς, τραπεζοποιὸς, ;, δαιτυμών. Ἐκβαλὼν δὲ τὰ ἃ εἶχεν τῆς ; ἐκείνης ἡ κιβωτὸς, εἱστιᾶτο ταύτῃ καὶ νει, τὴν μίμησιν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀναφέρων καὶ Θεόν. Κἀκεῖθεν βάδην αὖθις ἄπῄει πρὸς τορα, πολλῆς εὐηθείας καὶ ἀλαζονείας καὶ καταγινώσκων τῶν προτοῦ βασιλέων· οὐ ἐκεῖ-υ εἰ ἤκουσαν, Ἀλλ' *οὐκ ἄλλως τρυφῶντα*

A decesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii ea ignium indicatione languidiores spectatores redderet, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia aboleri præcepit.

36. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac vecordia clarius innotescat) cum in curru staret[1] jamque equi carceribus emittendi essent (incedebat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constantinus, Thomæ pater dromi logothetæ, albo Cheilas, ruseo Crassas: at neque protoasecretis neque protonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter factionis Venetæ combinationum, alter Prasinæ scriba erat) — his itaque in curru, solemni equestribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Amerem B graviter Thracensium regionem populari ac diripere jamque ad Malagina prope accedere, ac mala imminere: eaque re mœsto animo dejectoque 199 vultu protonotario domestici scholarum responsum nuntiante, acceptasque ab eo litteras in manibus habente ac ostendente, *Qua* inquit, *heus tu, audacia me tam necessario certamine occupatum istis de rebus interpellas, cum in hoc unum incumbam, ut eum qui medium tenet in lævam partem avertam? de quo mihi totum hoc certamen est.*

37. Neque vero hoc duntaxat desiderio aut (si mavis) libidine perditoque amore laborans, ab C aliis turpioribus immunis vitiis erat: sed præterea dum modestiam citra modum sectatur, a decoro quam maxime excidit, eaque gravitate quæ imperatorem condeceat. Obviam quandoque muliercnlam habuit, cujus e sacro fonte filium susceperat, e balneo redeuntem, ac quæ manibus situlam gestaret. Tum equo desiliens alios senatorii ordinis viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in palatium abire jubet: ipse cum impuris libidinosisque, quos sibi asciverat, ex vulgi fæce hominibus, muliereulam secutus, ablataque ei e manibus situla, *Bono animo sis*, inquit, *o mulier*, *meque tua domo accipe, furfuracei panis recentisque casei* (ἀσβεστοτύρου, præstat enim ipsam ejus vocem ponere) *appetentiorem*. Cum autem mulier inaudita spectaculi novitate stuperet, omnique egestate premetur, ac D ne mensam quidem haberet aut lintea quibus illi sterneret, Michael dicto citius, asperiorem pannum 200 ex balnei usu detergentis siccandisque corporibus, madentem adhuc inde a muliercula allatum accipiens, mappæ loco linteique subtilioris pro mensæ usu sternit, ereptaque mulieri clave unus omnia fit, imperatorisque et mensem instruentis coquique et convivæ munus obit. Productisque quæ pauperculæ mulieris penus erant, cum ea epulabatur ac concænabat, Christum meum ac Deum bello eo facinore referens atque imitans. Peracto convivio, lento pede in palatium redit, magnæ stu-

VARIÆ LECTIONES.

P. [98] ταύτην?

humanitatis et arrogantiæ fastusque damnans superiores; cujus illi nugas si audivissent, utique dicturi essent, *at non temere deliciis diffluentem atque ludentem hæc te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victu militum amans cum eis lubens, non cum cupis malisque ac impuris mulierculis concenares.* Hæc itaque omnia exosum reddebant Michaelem, Deique in illum justissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalitium (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu sacerdotales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad hæcque turpiter ac impure, quæ pura sunt, eos peragere cogebat. Ejus chori principem, sic nuncupatum Grylum, patriarcham vocabat; reliquos undecim præcipuarum illustriumque sedium metropolitas; **201** quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fasces. Idcirco Coloniæ præsulis sibi ipse nomen indebat. Quia vero etiam cantillare divinaque peragere mysteria illis incumbebat, cantica modulosque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc æmulati quod sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. Aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. Accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchæ obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. Hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharæ sonitu, sanctissimos viros conviciis compluit verbisque turpissimis fatigat. Quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo ei precaturo, quem beatum Ignatium esse finxerat. Ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi petit: latebat enim adhuc quis esset, cum his de facili barbam **202** tegeret. Tum ille statim ventris crepitum fœtoris plenum verbaque obscena edens, Augustæ piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit, quæ et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorrem fore prænuntiavit.

39. Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abscesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati præstamur, iter iniret. Quapropter talium auctores et inventores non mala longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adscive-

A *καὶ παίζοντα ταῦτα*, ἔφησαν, *ἐχρῆν σε ποιεῖν καὶ τὸν ἡμέτερον τῦφον καταγινώσκειν, ἀλλὰ προπολεμοῦντα καὶ τῶν ἀναγκαίων σπιλίζοντα καὶ τοῖς στρατιώταις σύνδειπνον ὄντα καὶ ἐραστὴν, ἀλλ' οὐ γυναίων καπήλιδων καὶ μοχθηρῶν*. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα μισητόν τε ἐποίει τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκίνει δικαιοτάτην ὀργήν.

λη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ φρατρία, Σάτυροί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι· εἴπεν ἄν τις αὐτοὺς θιασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. Οὓς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θείων κατολιγωρῶν, ἱερατικὰς στολὰς χρυσοϋφάντους τε ἐπετίθει καὶ B ὠμοφόρια, καὶ ἄλλως ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἁγνὰ, καὶ πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, οὕτω Γρῦλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἕνδεκα μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινώνει, [P. 125] οὐδὲ βασιλεύειν ἠξίου· ὅθεν ὁ Κωλωνείας οὗτος ἐλέγετό τε καὶ ὀνομάζεται πρόεδρος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ᾄδειν ἐχρῆν αὐτοὺς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν ᾠδὰς ἐξεπλήρουν διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἠρέμα πως οὕτω καὶ λιγυρῶς ἐπηχοῦντες, τὰ μυστικὰ μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτῳ φορᾷ καὶ διαπρυσίῳ, τὰς ἐκφωνήσεις δῆθεν τῶν ἱερέων. Καὶ σκεύη δὲ διάχρυσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκείμενα ὄξους τε καὶ σινήπεως ἐκπληροῦντες τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμ- C βάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρῦλος καὶ ὄνῳ ἐποχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καί ποτε συνέβη συντυχεῖν Ἰγνατίῳ τῷ μακαρίτῃ πατριάρχῃ κατὰ πρόοδον τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ἑπομένῳ. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρῦλος, ἄσμενος τοῦ πράγματος ἐπιδράμενος ἐξῆρχέ τε τῶν κρουμάτων καὶ τὴν φελόνην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέρας τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδορίαις καὶ αἰσχίστοις ἔβαλλε ῥήμασι. Καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἔτι ζῶσαν καὶ τοῖς ἀνακτόροις διαιτωμένην μετεκαλέσατό ποτε εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον. D Ὡς οὖν ἐξῄει μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς ἡ ἱερωτάτη γυνὴ, ἔῤῥιψεν[99] εἰς τοὔδαφος ἑαυτὴν ἐξαιτουμένη εὐχὴν (καὶ γὰρ ἐλάνθανε τέως, τὴν γενειάδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον), ψόφον αὐθωρὸν ἐπαφεὶς δυσωδίας πλήρη καὶ ῥήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς ἑαυτοὺς ἐξεκαλεῖτο ἀρὰς, ἣ καὶ τὸ μέλλον ἀποφοιβάσασα τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἔξω γενέσθαι διεσάφει τῷ Μιχαήλ.

λθ'. Ἀλλ' οὐκ ἦν ἄνδρα παρατραπέντα δὴ τῆς εὐθείας καὶ ἀποστάντα τῆς ἀρετῆς ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ὁδοῦ. Ὅθεν οὐδὲ πορρωτέρω δὴ τὰ κακὰ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκεῖνοι πλησιάζειν ἐποίουν οἱ τῶν τοιούτων αἴτιοι καὶ ἐφευρεταί. Καὶ πρῶτον μὲν

VARIÆ LECTIONES.

[99] ἢ καὶ ἐῤῥίψεν?

ιτὸν ὁ Βάρδας· ταῦτα ἐπέφερεν, μᾶλλον δὲ ὁ Θεὸ- A
ος ὁ κανίκλειος πρὸ αὐτοῦ, εἴτε δὴ τῷ παντελῶς
χαρίζεσθαι πάντας δὴ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν
οτέρων ἀνακόπτειν διδαγμάτων ὡς ἐπιτρόπων
ρούντων, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἑνὸς ἀναστέλλοντος,
ἑτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονοῦντος ἐξ ἐριθείας [1] καὶ
αστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς
μεῖς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις [P. 126] τοι-
; ἐθεασάμεθα. Πλὴν ἐπήγαγον εἰς ἑαυτοὺς τὰ
καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται,
όμενος, νῦν δὲ ταῖς αἷς ἐπεχείρει δουλείαις μὴ
οδούμενος. Καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλάκις
ιθεὶς ἡγεμὼν, καὶ κατὰ πολλῶν ὁρμήσας πολε-
νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικήσας ὑπ-
ῖεν ἢ τὸ σύνολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν,
ιενος δὲ καὶ πανωλεθρίᾳ τὰ στρατεύματα B
οὺς, οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσεως ἀμοιρῶν καὶ
καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων ἀπείρως
ἅτε δὴ μήτε μελετήσας ταῦτά ποτε, ἢ τινι
ιείζονι αἰτίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημένῃ
Καὶ γὰρ ἡλιακῶν ποτε ἐκλείψεων δύο γεγενη-
, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν οὗτος προκριθεὶς στρατ-
θεομηνίας ἀπήλαυσε δυστυχῶς· οἱ μὲν γὰρ
ίῳ [2] περιπεσόντες περὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐδυσ-
αν, οἱ δὲ καὶ τῆς ξηρᾶς ἐπιβάντες ταῖς ἐκεί-
ιστυχίαις συνεκοινώνησαν. Καὶ οὗτος μὲν οὕτως
το ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ δὲ πάλιν θρασύ-
ψάμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας μυ-
; ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. Καὶ αὖθις κατὰ τῶν
ίτῃ Ἀράβων στρατεύσας ἄπρακτος ὑπέστρε- C
ὐκ ὀλίγους τῶν περὶ αὐτὸν ἐκεῖσε καταλιπὼν
φυγῇ χρησάμενον ἀθρόως ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς.
ταῦτα μὲν ἐκεῖνος πρότερον.

Νῦν δὲ [3] σύμβολά τινα προφανῆ καὶ κομητῶν
αἱ καὶ ὄψεις ὀνειράτων γινόμεναι τὰ μέλλοντα
ίρδᾳ δεινὰ παρεγύμνουν, οὐκ ἐξ αὐτομάτου
ς ἢ καὶ ἄλλως ἀλόγῳ φορᾷ, προνοίᾳ δέ τινι
ι τὸν θάνατον ζητοῦντος ὡς τὴν ἐπιστροφὴν
αρτωλοῦ. Κατὰ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν οὗτος
ὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ
ιχαὴλ ἐν πανδήμῳ πανηγύρει καὶ προελεύσει
. Ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο
οῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὴν D
ν, τὸ σχῆμα ἀγγελοειδεῖς· ὡς δὲ προσωτέρω
ι ἐχώρησαν, ἄλλο μὲν ὁρῶσιν οὐδὲν, ἐπὶ [4] δὲ
όνῳ τινὰ γηραιὸν ἐγκαθήμενον (Πέτρον εἶναι
τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπώπτευσαν)
ρὶ τοὺς ἐκείνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον
ούμενον καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεπόνθει δεινὰ ἐκ-
ι ἰδεῖν ἐξαιτούμενον. Ὁ δὲ ἐκείνῳ τε οἷα συμ-
ν ἔφησε δοῦναι οὐκ εἰς μακρὰν, καὶ τῶν
ιτων ἑνὶ (δύο δὲ τούτῳ [P. 127] χρυσοφο-
; ἐφαίνοντο) μάχαιραν οὐ μεγάλην δοὺς, Ἄγε

runt. Primumque Bardas in suum illa caput vertit; quin illo quoque prior Theoctistus caniclio præfectus, sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quo fungebantur, a nequioribus eum studiis revocare studebant; sive sane quod uno corripiente alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permitteret quorum exempla nec nostra ætate defuerunt. Ut u sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. At quidem Theoctistus, uti dictum est, modo jugulatur, modo in iis quæ gerenda susceperat inauspicatissimus invenitur. Multis enim sæpius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut pro suis hostibus superior sed victus semper, iisque quas ducebat copiis internecione deletis, sive prudentia rationisque judicio destituebatur ac rei bellicæ rudis erat, cui nunquam navasset operam **203** aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive etiam illa quam modo dicebam. Cum enim aliquando semel et iterum sol deliquium passus esset, Theoctistus adversus Abasgos summa ducis potestate exercitui præfectus Dei iram infelicissime expertus est: pars enim naufragio vitam infeliciter amiserunt, pars in littus recepti ipsi nihilominus cladis socii exstiterunt. Ac quidem ille exercitus ita periit. Nec longo post tempore præfidentius majorique audacia bellum aggressus supra quadraginta millia de exercitu amisit. Iterumque suscepta adversus Cretenses Arabes expeditione irrito conatu reversus est, non paucis suorum illic desideratis, eo quod fuga usus cœptum repente negotium deseruisset. Verum hæc ille prius.

40. Tunc autem perspicua quædam signa, orti cometæ, visa insomnia, mala prodebant quæ Bardam essent exceptura; ea vero non a casu seu alias cæco impetu, sed quadam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut convertatur, quærit [1]. Itaque sibi in somnis visus est ad Dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michaele festivo totius populi conventu solemnique pompa procedere; quo cum venisset et ad medium templi progressus esset, duos quosdam albis indutos angelica specie occurrisse; tumque ad ulteriora procedentes præter senem in patriarchali solio residentem aliud nihil vidisse. Hunc Petrum apostolorum **204** principem esse putaverunt, ad cujus pedes provolutus Ignatius acceptarum injuriarum ultionem exposceret. Senem miserationis affectu ductum brevi eum se ulturum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo apparerent vestibus auro contextis splendide ornati, pugione tradito in hæc verba locutum esse: *Agedum*, inquit, *hunc*

[1] ech. XVIII, 32.

VARIÆ LECTIONES.

[1] ριθεία; P, ἐρεσχελίας in margine. [2] ναυαγίᾳ? [3] δὲ] μὲν P. [4] ἐπὶ] περὶ P.

quidem ad lævam constituens, Theorgistum (ita Cæsarem nominabat) *membratim concide : alterum vero Asebotecnon* (imperatorem scilicet ita appellans) *in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia.* Sic insomnium finem habuit, quod nec ipsum somnium, sed veritas fuit. Destinabat Bardas in Cretenses una cum Michaele, assumptis omnibus copiis, expeditionem suscipere. Veniens itaque ad sanctissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis ædem, quam Hodegi vocant, se suaque illi commendaturus ac quasi vale dicturus, prælucentibus facibus ingressus est. In ipsis vero ædis penetralibus excussa subito ex ejus humeris chlamys maximorum malorum præsagium dedit. Idem pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive jam futuræ rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suæ in illos amicitiæ memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata distribuit. Verum necesse erat ut illa finem acciperent. Cœpta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cepi nomen **205** pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac diligenti opera figebant. In his accidit, sive id dedita opera sive per ministrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco expanderetur, Cæsaris autem in quodam tumulo pauloque editiori loco. Hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes, qui Michaeli adversus Cæsarem obtrectabant, viro calumniabantur eique insidias struebant. Ingens tamen Cæsaris potentia inimicos turbabat et ad audendum facinus segniores reddebat. Tum enim Antigonus scholarum domesticus Bardæ quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius parebat honoremque habebat; tum duces alii, Symbatiusque dromi logotheta, Bardæ ex filia gener, ejus plane rebus studere cogebatur. Verum nesciebat Bardas hunc fraude a Michaele in suas traductum partes, eique præcipium necis auctorem fore. Instructo ergo consilio paratisque insidiis, ac expeditis qui rem præstituri essent, non alii quam Symbatio concredita facinoris tessera est. Jam ergo lectis relationibus Symbatius ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat. Verum iterum moræ atque timores, eo quod præsens ac in conspectu cohors Cæsaris fœderatorum erat. Veritus itaque Michael ne inter has moras re detecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum conjuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audentiores facit. **206** Ac sane parum abfuit quin Cæsar periculo tutus abiret necemque evaderet : tanto scilicet metu conjurati perculsi erant, sicque animis languebant. Verum iterum misso nuntio Michael Basilio accubitori significat in novaculæ acie constitutam rei necessitatem esse : desperare se vitam ; ad Bardæ necem se cito instruat. Quibus auditis Basilius, deque

A δή, ταύτῃ, ἔφησε, *τὸν μὲν τῇ τῶν εὐωνύμων χώρᾳ ἐγκαταστήσας μεληδὸν διάτεμνε τὸν Θεόργιστον*, οὕτω δὴ τὸν [a] Καίσαρα εἰπών, *τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβότεκνον*, οὕτω τὸν βασιλέα κατονομάσας, *κατάλεγε μὲν τοῖς δεξιοῖς, τὴν δ' ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι πρόσειπε.* Καὶ ὁ μὲν ὄνειρος οὕτω δὴ ἐτελεύτα· ὃ δὲ ὕπαρ ἀλλ' οὐκ ὄναρ ἐστὶν, ἄρτι κατὰ τῶν Κρητικῶν πανδημεὶ μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλίζετο. καὶ πρὸς τὸν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναὸν, ὃς οὕτω δὴ Ὁδηγοὶ κατονομάζεται, προσφοιτήσας εἰσῄει μετὰ λαμπάδων τὸν συντακτήριον ἐκπληρῶν. Ὡς οὖν τοῖς ἀδύτοις πλησιάζων ἀπῄει, ἄρνω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἡ χλανὶς ὀλισθήσασα αἰσθέσθαι τοῦτον καινοτέρων δεινῶν ἐνεποίησεν. Καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν αὐτὸν B ἀπαίρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' αὑτοῦ εἴτε καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλαυνόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταυτὸν καὶ συμποσιάσας μεμνῆσθαί τε τῆς αὐτοῦ παρῄνει φιλίας αὐτοὺς καὶ λεγάτα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. Ἀλλ' ἔδει ταῦτα τέλος λαβεῖν. Ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξῄεσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρᾳκησίων ἐπέβησαν κατὰ Κήπους, τόπον τινὰ οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τούτοις ὑπηρετοῦντες προφθάσαντες τὰς σκηνὰς κατεπήγνυον ἁμίλλῃ χρώμενοι καὶ σπουδῇ. Ἔνθα πως, εἴτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἴτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τὴν μὲν τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίου καὶ ὁμαλοῦ αὐλαίαν ἐκπεταννύουσιν, εἰς λόφον δέ τινα καὶ ὑπερανεστηκότα χῶρον τῆς γῆς τὴν τοῦ C Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἑρμαῖόν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος λαβόντες οἱ τῷ Μιχαὴλ κατεβόων τοῦ Καίσαρος, κατῃτιῶντο τὸ γεγονὸς καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔῤῥαπτον συμβουλάς. Ἀλλ' ἔθραττεν αὐτοὺς καὶ νωθροτέρους πως πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ἐποίει ἡ τοῦ Καίσαρος κραταιοτέρα ἰσχύς· ὅ τε γὰρ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἀντίγονος τούτῳ μᾶλλον, ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπειθάρχει καὶ ἥγετο, οἵ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοὶ, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοὺς λόγους διδοὺς, οὕτω καλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυγατρὶ αὐτοῦ ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναντιῤῥήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο. Ἀλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπεὶς καὶ μᾶλλον τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ κατεργασόμενος. Ὡς οὖν ἡ βουλὴ ἠρτύθη καὶ ὁ λόγος ηὐτρέπιστο καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἕτοιμοι, σύνθημα ὁ Συμβάτιος ἀλλ' D οὐκ ἄλλος ηὐτρέπιστο. Ἄρτι οὖν ἐξῄει τὰς ἀναφορὰς ἀναγνοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγχαράττων αὐτοῦ. Ἀλλ' αὖθις ἀναβολαί [P. 128] τινες ἦσαν καὶ ἀτολμίαι τῷ παρουσιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἵστασθαι τὴν τοῦ Καίσαρος ἑταιρείαν· ὅπερ ὁ Μιχαὴλ εὐλαβούμενος μὴ κατάφωρος γένηται καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπισπάσῃ τὴν μάχαιραν, ἐθαρσοποίει τε τοὺς ἄνδρας διά πιστοῦ τινος καὶ θαῤῥαλεωτέρους ἐδείκνυ ταῖς ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς. Κἂν παρῆλθεν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόνον ὁ Καῖσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δέει τούτων καταπλησσομένων καὶ ἀθυμίᾳ καταβαλλομένων· ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως δῆλον τῷ Βασιλείῳ (παρα-

VARIÆ LECTIONES.

[a] δὴ τὸν] τὸν om. P.

ινος δὲ οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἑστῶσαν A ν, καὶ ἀπελέγετο τὴν ζωήν, καὶ πρὸς τὸν καθώπλιζεν. Ὧν ἀκηκοὼς ὁ Βασίλειος, καὶ οῦ βασιλέως κατοῤῥωδῶν, ἀποῤῥίψαι πείθει αὐτοὺς, καὶ, *Ὦ τῆς ἀνδρίας*, εἰπὼν, *καὶ ιου ψυχῆς!* ἐπτέρωσέ τε ἄφνω αὐτοὺς καὶ ἦσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. Οὓς ὁ Βάρδας ξιφήρεις ἰδὼν καὶ καταπλαγεὶς ἔγνωκέ τε ιατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔῤῥιψε τοῦ βασιιὐτόν. Ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον διεκφυγεῖν· ὅθεν ιν ἐκεῖθέν τε αὐτὸν ἀποσπῶσι καὶ μεληδὸν μνουσι, μηνὶ Ἀπριλλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, ἰνδι; τεσσαρεσκαιδεκάτης. Εἶτα κοντῷ τὰ παιτούτου ἀπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματε καὶ θριαμβεύουσι. Θορύβου δὲ πολλοῦ νου καὶ ταραχῆς, ἦν ἰδεῖν καὶ τὸν Μιχαὴλ μι- B δὸν περὶ ψυχῆς θέοντα· ἀλλ' ὁ τῆς βίγλης ἱριος (Κωνσταντῖνος δὲ ἦν) ἐν μέσῳ που ἰς τὸν πολὺν ἐκεῖνον διέλυσε θροῦν, εὐφη:ε βάλλων αὐτὸν καὶ παρατάξεις ἀνθοπλίζων ῶν ἐπανισταμένων. Ὁ μὲν δὴ Βάρδας οὕτως ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτως ἡ κατὰ τῶν Κρηλύθη στρατιὰ, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντος.

.β'. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο ἢ καὶ πρὸ ἡμερῶν τῷ Βάρδᾳ παρεσημαίνετο. Ἡ γὰρ α, εἴτ' ἄλλως θεοφορουμένη εἴτε δὴ καὶ ὑπό ῶν μεμελετημένων διακούσασα, ἐσθῆτά τινα ἰην μὲν καὶ χρυσαῖς πέρδιξι πεποικιλμένην, λογοῦσαν δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ι πολὺ ἀποδέουσαν αἰνιγματωδῶς ἐξαπέστειὁ τε γὰρ[a] πέρδικας ἀλλὰ μή τινας ἄλλας τῶν ἐνυφᾶναι[b], ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἐσθῆτος εἰς δόλον ἐμπεσεῖν θᾶττον ἢ ἔδει προυσή- C

Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεφε, τόν τε ον, ἐπεὶ μὴ εὐμοίρει παιδὸς, υἱοποιεῖται καὶ ν μαγίστρων τιμῆς ἀξιοῖ. Ἐπεὶ δὲ χρόνου ος [P. 129] τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἷός τε ὁ ἦν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀφελείας ᾐσθάνετο καὶ ανάστασιν μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ κλήτου διήκουεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖ ικῶς, καὶ τὸ περιμάχητον διάδημα τῇ κεφαλῇ πιτίθησι, καὶ βασιλέα τῇ ἡμέρᾳ Πεντηκοστῆς, αΐῳ, εἰκάδι ἕκτῃ, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαι; ἀναδείκνυσί τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν ν Ἐκκλησίαν ἣ ἐπώνυμον Σοφία Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν οὗτος ὁ Βασίλειος καὶ ὅθεν, καὶ ὅπως ἦλθεν σιν τοῦ κρατοῦντος, ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία D ιτὰ νῦν δὲ τῆς βασιλείου δόξης ἀξιωθεὶς εἴχετο ις βασιλείας, ἀπείχετο δὲ τῶν καθ' ἑκάστην ηρίων καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν ατον Γρῦλον καὶ ψευδοπατριάρχην αἰσχρουργῶν ἀκαίρως ἐνετρύφα ὁ Μιχαήλ. Πάντων μὲν ρον εἶναι καὶ τῶν αἰσχρῶν καὶ τῶν φυσικῶν τε πολλοῖς, καὶ ἡ πεῖρα τούτων διδάσκαλος ς· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι οὔτε τῶν ἱπιῶν οὔτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσιῶν τε καὶ ν χόρος ἦν, ὥς φασιν. Ἃ πειρώμενος κωλύειν

A imperatoris salute sollicitus, timorem conjuratis excutit, hisque verbis : *O audacem fortemque animum!* mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggrediendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irruere contuens, terrore perculsus, præsentique vitæ animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abjicit. Haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. Statim ergo inde avulsum membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, indictione quarta decima. Tum ejus genitalia conto præfixa per ludibrium ostentant atque traducunt. Ingenti autem excitato tumultu magnaque orta turbatione, videre erat Michaelem vix non in vitæ periculum adductum : verum Constantinus biglæ drungarius in medium prorumpens ingentem B illum tumultum compescuit, tum faustis ominibus Michaelem prosecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. In hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

41-42. Sed et aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theodora **207** namque (sive alias numine afflata, sive etiam alicujus relatu docta structas Bardæ insidias) vestem quamdam, eam quidem pulcherrimam aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturæ imparem longeque quam pro illa breviorem, sub ænigmate ad eum miserat. Tum enim perdices, non aliæ quævis aviculæ, temere intextæ, tum et vestis ipsa brevitas, citius quam C par esset eum dolo circumventum iri fuere præsagio.

43. Cæterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. Tumque Michael impar ipse administrandæ reipublicæ et cum sua eum illa gerenda simplicitus stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in eum defectionem propterea quia illo principe res Romanæ male administrabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti imponit, ac die sacro Pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta decima, imperatorem constituit, acclamatque in Magna ecclesia, cui nomen Dei Sapientia exsistit. At quisnam fuerit hic Basilius ac cujas, quave ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum historia declarabit. Jam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinebat, necnon a turpissimi pseudopatriarchæ Gryli spurcitiis, quibus importune **208** Michael oblectabatur. Afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quæ horum magistra experientia exsistit. Michaelem tamen tum rerum potientem, ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at

VARIÆ LECTIONES.

[a] μὲν P. [b] ἀνυφᾶναι P.

neque aliorum, compotationum turpiumque, satietas capiebat. Hæc Basilius cum prohibere vellet, ac Michaelem procul ab eis avocare modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, sacerdotum diras, senatus prope rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit; hostisque loco amicus, ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. Hinc brevi post Basilicinum quemdam imperatoriæ tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis qui secundo præfecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque ocris adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in hæc verba oravit : *Par erat, patres conscripti, ut hunc olim vobis illustri hoc habitu virum producerem, cui inest*

Primum corona forma digna regia,
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.

Quam vero præstabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare quem et pœnitet creavisse? Factum hoc ac verba exitii Michaelis origo exstiterunt. Istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis **209** stuporem injecit, et ut vox omnibus hæreret fecit; quod fabulosorum more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. Inde itaque auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit, hoc scilicet ejus fomento ac causa, quod una se cum ejus sodalibus vitiis dedere non pateretur, nec illorum effreni licentiæ morem gereret. In tantam enim sæpius dementiam mero obrutus ac per ebrietatem Michael erumpebat, ut absurda quædam modumque omnem injuriæ excedentia præciperet, atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum juberet. Ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac fore ut is eorum aliqua pœnitudine duceretur (quod et contingebat), plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici erant. Quin et parum abfuit ne et ipse Basilius pari involveretur exitio, illius ebrii petulantiæ non raro factus ludibrium. Sustinebat tamen, ac tandem aliquando quadam ducendum pœnitentia Michaelem existimabat. Verum fieri non poterat ut jam a prima ætate, haud secus ac currus rota, inflexus, quidquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem reciperet. Itaque atrociores adversus Basilium structæ insidiæ. In eo autem illæ positæ, ut inter venandum specie quidem feriendi feram, revera autem configendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret. Consilium hoc is ipse qui mandatum acceperat hastamque vibrarat, in **210** vitæ exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. Ac hastam [illegible] misit, a Basilio tamen aberravit. Inque [illegible] servatus Basilius, in vitæ proxime

A ὁ Βασίλειος καὶ πορρωτέρω τούτων ποιεῖν αὐτὸν, νῦν μὲν παραινέσεσι χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μῖσος περὶ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερέων ἀρὰς καὶ τὰς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεὶς καὶ οἷον ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ ἑαυτὸν καθυποβαλὼν, καὶ ἀντὶ φίλου ἐχθρὸς καὶ μεμισημένος ὁ υἱοθετηθεὶς ἐνομίζετο. Ἐντεῦθεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καί τινα ἄλλον, τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος ἐρέτην τηνικαῦτα τελοῦντα (Βασιλικῖνος οὗτος ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἠξιωμένου τὸ δεύτερον), ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθησιν, καὶ τὰ παράσημα τῶν ὑποδημάτων περιβαλὼν ἐξάγει πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἔχων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν φησὶν, ὡς *Ἔδει πάλαι με*
B *τοῦτον εἰς τουτονὶ τὸν περίβλεπτον κόσμον, ὦ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν·*

Πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
Καὶ δεύτερον δὲ συμφυὲς πέλει στέφος,
Ἅπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·

καὶ ὅτι *Πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμεμέλημαι ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐβασίλευσα.* Αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. Τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλαγῆναί τε τούτους ἐποίησε καὶ ἀφασίᾳ [P. 130] καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας βασιλέας σπαρτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναδίδωσιν. Ηὔξητο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγίνετο, ὑπέκκαυμα ἔχον καὶ αἴτιον τὸ μήτε συμφθείρεσθαι
C βούλεσθαι τούτοις αὐτὸν μήτε μὴν συνεπάγεσθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν. Εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλάκις ἄνοιαν ἐξ ἀκρατοποσίας καὶ μέθης ἐξώκειλεν, ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεινά τινα καὶ πέρα δεινῶν ἐγκελεύεσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὦτα καὶ ἄλλου τὴν ῥῖνα καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου προσέταττεν· ἃ εἰ μή τινες οἴκτῳ κρατούμενοι παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἔπεμπον, ἀνάκλησίν τινα καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι, ὅπερ καὶ ἦν, κἂν ἀπώλετο σύμπας ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκαρτερῶν. Μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροινίας οὐκ ὀλιγάκις παίγνιον γεγονώς. Ἀλλ' ἐκαρτέρει καὶ ἔμενε μετάμελόν τινα γενηθῆναι κατὰ τὸν ἄνδρα
D ὀψὲ γοῦν ὑποτοπάζων. Ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον ὥσπερ ἁρμάτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καμφθέντα, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, τὴν ἐξ ἀρχῆς εὐθυωρίαν λαβεῖν. Τοιγαροῦν μείζονα κατὰ Βασιλείου συῤῥάπτει ἐπιβουλήν. Ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ κυνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου τὴν τῆς λόγχης ῥίψιν ποιῆσαί τινα τῶν ὑπασπιστῶν. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ προσταγεὶς καὶ τὴν λόγχην ἀφεὶς κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου καιρὸν ἐξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. Ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγχην ὁ κελευσθεὶς, διημάρτανε δέ· καὶ οὕτω σέσωστο ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὑπὸ τοῦ τὸν θάνατον καταπεπατηκότος Θεοῦ. Ταῦτ' οὖν ἔκπυστα γενόμενα πᾶσι καὶ φανερὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἠκόνησε μάχαιραν. Ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν

σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν A
ιν, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε
ιν φιλούντων Βασίλειον (κοινὸς γὰρ καὶ κατ'
θάνατος ἐπηπείλητο), σφάττεται ὑπὸ τῶν
ν τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα
ου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, μηνὶ Σε-
ι, εἰκάδι τετάρτῃ, ἰνδικτιῶνος πρώτης,
κισχιλιοστοῦ τριακοσιοστοῦ [P. 131] ἑβδο-
ἕκτου, ὥρᾳ τῆς νυκτὸς τρίτῃ, βεβασίλευ-
μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς
καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἕν, καὶ
τρισὶ μησὶ χρόνον ἕνα ὕστερον μετὰ Βασι-

. Καὶ τὰ μὲν εἰρημένα σκηνικά τε ἅπαντα
ικά, ἄξιον δὲ μεμνῆσθαι καὶ τῶν ἐπαινε- B
γὰρ τῶν ὧν ἔφερεν ἀναθημάτων ἐν τῷ πε-
ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατασκευὴ φιλεργ-
σθεῖσα καὶ φιλοτίμως ἐπαινετή. Οὔτε γὰρ
τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ
οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν
κτὰ τὸ μέγεθος ἐξισάζεται, οὔτε τις εὐπρέ-
ὡραιότης τινὶ τῶν γενομένων ἐπήνθησεν,
κεῖ τῶν ὡραίων καὶ τιμίων συνδεδραμηκό-
τὸ ποτήριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. Οὐ
αὶ ὁ εἰς φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ
ὅπερ φασὶ πολυκάνδηλον, τινὶ τῶν ἄλλων
αι, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὅλος γενόμε-
ας ἔχων ἑξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ
ὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωτεῖα καὶ τὸ σεβά- C

discrimen adductus, Deo, qui mortem calcavit, illi salutis auctore. Hæc itaque cunctis prodita ac palam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt. Ne enim etiam Basilium (uti nuper Cæsarem et antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive senatusconsulto, sive Basilii amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus in sancti præclari martyris Mamantis palatio neci traditur, die vigesima quarta Septembris, indictióne prima, anni 6376, hora noctis tertia. Imperavit cum Theodora matre sua annos quatuordecim, solus undecim, posteaque adlecto Basilio annum unum, menses tres.

44-45. Ac ea quidem quæ hactenus dicta sunt scenica omnia et ad Circum ludosque spectantia: operæ pretium vero est ut et eorum meminerimus quæ laudem aliquam merentur. Quæ enim in celebratissimo Dei Sapientiæ templo donaria obtulit, pro structuræ ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. Neque enim ullum veteris ac sacræ supellectilis pignorum, sive illorum quæ subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse cœperunt, sacris ædibus ornamento fuerunt, oblato ab eo disco vel mole æquatur vel pari elegantia est ac venustate: in cujus **211** structuram, quidquid usquam venustum est ac pretiosum, videatur conflatum esse. Accedit et calix, ipse quoque disco perquam affinis. Quin et circulus multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabrefactus (πολυκάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit: imque ex auro conflatus librarum sexaginta pondo longe reliquis præcellit, palmarium sane plane augustum.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

Κωνσταντῖνος βασιλεὺς ἐν Θεῷ Ῥωμαίων, ὁ τούτου υἱωνός, φιλοπόνως ἀπὸ διαφόρων ἀθροίσας διηγημάτων τῷ γράφοντι προσανέθετο.

—

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

BASILII

INCLYTI IMPERATORIS

Constantinus Dei gratia Romanorum imperator, ipsius nepos, studiose ac diligenter ex variis narrationibus congessit, ac scriptori contribuit.

—

[12] 1. Ἦν μὲν[1] προθυμία καὶ ἔφεσις ἐκ A
ἐμπειρίαν πραγμάτων καὶ γνῶσιν ταῖς τῶν
τέρων ἐμφυτεῦσαι διανοίαις διὰ τοῦ ἀειμνή-

1. Cupienti olim animo accensoque desiderio rerum experientiam ac notitiam, sempiternæ memoriæ immortalisque historiæ ore, studiosiorum

VARIÆ LECTIONES.

[1] μοι A i. e. editio Allatiana.

animus inserere optabam. Ac quidem statueram, si modo vires obsecundarent, omnis retro imperii Romani Byzantii imperatorum eisque subjectorum 212 magistratuum bellique ducum seu prætorum et legatorum singulorumque actus gestaque nobiliora scripto consignare. Quod tamen istiusmodi provincia multo tempore continuoque labore et librorum copia atque a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret, quæ sane mihi deesse videbam, secundæ necessario navigationi animum adjeci, uniusque saltem imperatorum, qui majestatem imperii mirum quantum promovit (qui ab imperio seu regno nomen habuit) Romanæque reipublicæ ac rebus ab initio ad vitæ usque exitum plurimum profuit, res gestas vitæque omne institutum ac rationem commemoranda mihi proposui, ne scilicet stirpis regiæ diu multumque productæ primus fons radixque posteros lateat, habeantque ejus nepotes domestico exemplo erectam virtutis regulam et statuam atque principem formam, in quam imitationem intendant. Sin autem etiam longiora adhuc præstabuntur vitæ spatia, ac morborum etiam exiguæ quædam dentur induciæ, nec exteriorum curæ impediant, continua forsan serie totius illius progeniei ad nos usque adjiciemus historiam.

2. Hic enim vero cujus nunc historiam profitetur oratio, Basilius imperator ex regione Macedonum trahebat originem, referebatque ad Armenios, Arsacidas genere. Vetere enim Arsace, qui Parthorum imperium tenuit, ingentem virtutis et laudis gloriam consecuto, posteris lex inolevit non ab aliis quam ab Arsacis familia ejusque nepotibus Parthos, 213 Armenios Medosque ipsos, qui regia potestate ipsis præsint, esse habituros. In hunc itaque modum, cum illæ, quas dixi, gentes ab stirpe ejusmodi imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur quandoque ex humanis sublato, contigit de jure regni deque principatus istiusmodi successoribus dissidium oriri. Hincque adeo Artabanus et Clienes non solum avito imperio spoliati, sed et in vitæ jam periculum adducti, in regiam hanc Constantini urbem veniunt. Leo Magnus tunc imperio præerat, Zenonis socer. Hic igitur viros suscipiens ac pro generis splendore magnifice pertractans, ædes ad habitandum congruaque victus stipendia in urbe regia illis assignavit. Ut autem horum e patria fugam et in regnantem hanc urbem accessum omnique humanitate ab imperatoribus susceptos esse didicit is qui tum res Persicas administrabat, datis litteris, benevolentiæ in eos larva, in paternum se illos imperium restituturum pollicitus, revera autem ea sibi molitione gentem conciliare ac subjicere satagens advocabat. Acceptis litteris, dum adhuc quid sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem famulorum imperatori defertur ac epistola ipsa

A στου καὶ ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, καὶ ἐβουλόμην, εἰ ἄρα οἷός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς [P 133] ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν καὶ ὑποστρατήγων καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιολογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράψασθαι. Ἐπεὶ δὲ ἐδεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ πόνου συνεχοῦς καὶ βιβλίων ἀφθονίας καὶ σχολῆς τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων [9], ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν, εἰς τὸν δεύτερον ἐξ ἀνάγκης ὑποβέβηκα πλοῦν, καὶ τέως ἑνὸς βασιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς βασιλείας ἐπώνυμος ἦν καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων ἐγένετο καὶ τοῖς πράγμασιν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς τὰς πράξεις καὶ τὴν ὅλην ἀγωγὴν διηγήσασθαι, ὡς ἂν B καὶ τοῖς μετέπειτα μὴ ἀγνοῆται βασιλείου στελέχους ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου παρεκταθέντος ἡ πρώτη πηγὴ καὶ ῥίζα, καὶ τοῖς ἐκγόνοις ἐκείνου οἴκοθεν εἴη ἀνεστηκὼς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανών τε καὶ ἀνδριὰς καὶ τὸ ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. Εἰ δὲ ἐπιμετρηθείη καὶ χρόνος ἡμῖν ἔτι ζωῆς, καὶ γένηταί τις καὶ [10] τῶν νόσων ἐκεχειρία μικρά, καὶ μηδὲ [11] τῶν ἔξωθεν εἴη τι ἐμποδών, ἴσως προσθῶμεν ἐχομένως καὶ τῆς ἄχρις ἡμῶν κατιούσης αὐτοῦ γενεᾶς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας ἀφήγησιν.

β'. Πλὴν οὖν οὗτος ὃν ὁ λόγος νῦν ὑποδεῖξαι κατεπαγγέλλεται, αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὡρμᾶτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἷλκεν ἐξ Ἀρμε- C νίων ἔθνους Ἀρσακίων. Τοῦ γὰρ παλαιοῦ Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἡγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόντος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε μὴ ἄλλοθεν βασιλεύεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους, ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρσάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Οὕτως οὖν τῶν εἰρημένων ἐθνῶν ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένων σειρᾶς, κατά τινας χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατάρχοντος ἐξ ἀνθρώπων ἀποιχομένου συνέβη στάσιν γενέσθαι περὶ τὰ βασίλεια καὶ τοὺς διαδόχους τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλιένης οὐ μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαμβάνουσι Κωνσταντινούπολιν. Λέων ἦν ὁ μέγας τηνικαῦτα τὴν Ῥωμαϊκὴν διέπων ἀρχήν, ὁ D Ζήνωνος πενθερός. Οὗτος οὖν τοὺς ἄνδρας ὑποδεξάμενος καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρονησάμενος οἴκησίν τε καὶ δίαιταν τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένειμε. Μαθὼν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγήν, καὶ ὡς εὐμενῶς ὑπὸ τῶν κρατούντων ἐδέχθησαν, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς [P. 134] διέπων ἀρχῆς γράμμασιν αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρῴαν ἡγεμονίαν ἐγκαταστῆσαι [12] δῆθεν ὡς εὐνοῶν ὑπισχνούμενος, ἑαυτῷ δὲ τὴν τοῦ ἔθνους ἐντεῦθεν ὑποταγὴν μνηστευόμενος. Δεξαμένων δὲ τούτων τὰ γράμματα καὶ περὶ τῶν πρακτέων ἔτι διασκοπουμένων, μηνύεται ταῦτα παρά τινος τῶν ἐξ-

VARIÆ LECTIONES.

[9] πράξεων A. [10] ἀπὸ add. A. [11] μηδὲν P. [12] ἐγκαταστῆναι P.

ὶντων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ ἐπιστολὴ A :ται. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐχ ›σοῦτον τὴν ἀρχὴν ὅσον ἑαυτῷ τὸ ἔθνος ὁ ὑποτάξαι βουλόμενος τὴν τούτων ἐποιεῖτο ψιν, ὅπερ οὔτε τοῖς καλουμένοις οὔτε τῶν ν λυσιτελεῖ τοῖς πράγμασιν, πρόνοια γί- μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἐλθεῖν. τοῦτο ὑποτεμνομένου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ ὐχέρειαν τοῦ δρασμοῦ μετ' εὐπρεποῦς τοῦ ;, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας δῆθεν καὶ ἀδείας , εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν μετὰ ν καὶ τέκνων (καὶ αὗται γὰρ μετὰ ταῦτα πεκλάπησαν) μετοικίζονται. Τοῦ δὲ χρόνου καὶ τῶν Σαρακηνῶν ἐπὶ μείζονος δυναστείας ένων, τὴν ὁμοίαν πεῖραν τοῖς τῶν προτέρων ;ς Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερμνουνῆς προσβά- B ὶ διὰ γραμμάτων μετεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν εὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχήν. Φωραθέν- κὶ τοῦ τοιούτου δράματος Ἡρακλείῳ τῷ τη- βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμάτων ἐγχειρισθέν- ὶ μὴ εὐνοίᾳ τούτων ἔγνω τὴν μετάπεμψιν ην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν [13] οἰκείας ἐπικρατείας τα μηχανωμένων (ἤλπιζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ ς τὴν παλαιὸν Ἀρσάκην εὐνοίας ῥᾳδίως, εἰ ἔχοιεν μεθ' ἑαυτῶν, προσάξεσθαι [14] οἱ Σα-), διὰ τοῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐ- κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ζονος ἀσφαλείας μετῴκισε τούτους αὖθις ὁ ;· εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἐπὶ λαμπροτέρας ς καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδρια- ν. Εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, C ιν ὥσπερ συνεστηκότες φατρίαν τε καὶ φυλὴν θος ἐγένοντο καὶ ἐπ' εὐπορίας κατέστησαν τὴν πάτριον εὐγένειαν διασώζοντες καὶ ἀσύγ- ὸ γένος διαφυλάττοντες.

ρόνους δὲ ὕστερον, ἡνίκα Κωνσταντῖνος μετὰ ; τῆς μητρὸς ἐβασίλευεν, Μαΐκτης ἐκεῖνος, ατος Ἀρσάκου καὶ αὐτὸς ὤν, κατά τινα πρε- ἢ χρείαν εἰσήει πρὸς τὴν περίβλεπτον ταύτην ντινούπολιν· [P. 135] ὃς ἀνδρὶ περιτυγχάνει χην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλουμένῳ, καὶ γνοὺς ὸ τῆς ἔξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν ολὴν ἰδιότητος οὐχ ἕνα τῶν τυχόντων καὶ τα- ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς ὁμιλίαν ατασταὶς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροφον D ;, ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ οἰ- ροκρίνει, τῆς οἰκείας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν ρὸς ἀρετήν· καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἀσπασάμενος ίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἠγάγετο, ἐξ ὧν ὁ ρουμένου προῆλθε πατήρ, ὃς καλῶς ἀναχθεὶς ἐπαινουμένης ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἄνδρας , καὶ εὐεξίᾳ σώματος καὶ ῥώμῃ διαφέρων τοδαπαῖς κοσμούμενος ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκί- ; δι' ἐπιγαμίας θέλοντας αὐτὸν οἰκειώσασθαι. ἰ τις εὐγενὴς καὶ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδρια- ν τὴν οἴκησιν ἔχουσα, ἀποιχομένου τοῦ ταύ- δρὸς σωφρόνως τὴν χηρείαν ἀνύουσα (φήμη

contrahitur. Rei itaque explorato momento, Persamque non tam illis imperium quam sibi gentem subjiciendam, quod sic invitabat, procurare haud dubia conjectura comperto, quod neque **214** his qui invitabantur nec vero Romanis rebus operæ pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum consilium exitum habeat. Quapropter succisa, si qua videretur, opportunioris fugæ facilitate, honesti specie, velut ad liberiores agros et ut majori securitate fruantur, imperator Nicem Macedoniæ urbem cum liberis et uxoribus (nam et illas postea subduxerant) transfert. Decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in majorem principatum crescentibus, eamdem ac primis Arsacidarum nepotibus fraudem adhibet qui tum genti præerat amermnunes, scriptisque litteris ad avitam nimirum potestatem ac imperium revocabat. Verum ejusce quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur, deprehensa, litterisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari intellexisset, sed ut hæc machinantes eaque occasione Saraceni ditionem augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile pro veteris Arsacis amore in suas partes gentem traherent), idcirco etiam Philippos, alteram e' ipsam Macedoniæ urbem, quasi majoris securitatis causa Nice remotos transmittit. Hincque deinde velut illustriori civitate donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim transfert. Viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes **215** tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati, paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

3. Secutis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum Irene matre administraret, Maictes ille ex Arsacis prosapia ducens originem, legationis causa seu alterius negotii obeundi gratia illustrem hanc Constantini urbem petens, atque in ea forte fortuna in ejusdem gentis ac familiæ hominem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori habitu gestuque nec non vestium proprio cultu non unum quem infimæ plebis vulgique agnoscens, sed virum ingenuum ac spectabilem, consertoque sermone ac fabulando ejus vim consuetam usuque familiarem inveniens, ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suæque alienam habitationem pro viri virtute ac præstantia præfert, ejusque amplexus affinitatem filiarum unam sibi matrimonio jungit; ex quibus ortus illius parens cujus nunc historiam teximus. Mulier vero quædam nobilis et pudica Adrianopoli habitans, viro demortuo caste sobrieque in viduitate agebat: fama erat haud prorsus obscura, ex magno Constantino eam genus ducere. Hæc illi reliquis, iisque apud quos consederat, præstantior visa; eamque ob rem ejus

VARIÆ LECTIONES.

ρόσθεσιν margo Combef. [14] προσάξασθαι A.

filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuam verecundiaque **216** ornatam, uxorem duxit; ex quibus regia hæc radix Basilius succrevit, paterno quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosapiam sibi vindicans, materno vero Constantini natalibus magnifice glorians, utroque demum Alexandri claritatem jactans. Tali ex progenie ortus Basilius multa statim futuræ gloriæ sublucentia signa exhibuit. Tænia namque quædam coccinea tum primum enascentibus pilis circa caput visa, circaque fascias purpurei tinctus.

A γάρ τις διέτρεχεν οὐ παντελῶς ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἕλκειν αὐτὴν τὴν συγγένειαν), τῶν ἄλλων προτιμοτέρα τῶν τε [15] καθ' οὓς παρῴκησεν ἐνομίσθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγενείᾳ καὶ κάλλει διαφέρουσαν σώματος καὶ αἰδοῖ κεκοσμημένην ἠγάγετο· ἐξ ὧν ἐβλάστησεν ἡ βασίλειος αὕτη ῥίζα Βασίλειος, πατρόθεν μὲν ἕλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ᾗ προείρηται· ἡ δὲ μήτηρ τῇ τε τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενείᾳ ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ θατέρου μέρους τὴν Ἀλεξάνδρου ηὔχει λαμπρότητα. Ἐκ τοιούτων γεννητόρων προελθὼν ὁ Βασίλειος εὐθὺς πολλὰ τῆς ὕστερον δόξης σύμβολα εἶχεν ὑποφαινόμενα· ταινία τε γὰρ κοκκοβαφὴς παρὰ τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῶν τριχῶν ἑωρᾶτο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ περὶ τὰ σπάργανα πορφύρεα βάμματα.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque consiterat, quanquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum fœdera commiscebat. Quia vero Crumus ille Bulgarorum princeps, violatis quæ illi cum Romanis intercedebant fœderibus, hostili aggere cinctam Adrianopolim diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditionem coegerat, civesque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem ejusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat, accidit Basilii quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille præsul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianæ doctrinæ **217** jecerunt semina, a gentilium errore Scythas retrahentes et ad divinæ cognitionis lucem traducentes. Quibus in illos ira percitus Crumi successor Mutrago, cum Manuelem virum sanctissimum tum alios plures ejus rei delatos, cum tentando ad ejurandam fidem inducere nequivisset, variis tormentis excruciatos per mortem martyres consecravit. Sicque contigit multos sanguinis necessitudine Basilio conjunctos eique affines martyrii gloria potiri, ut nec ejus quæ inde est honestatis posset expers videri. Jam vero, cum plebem suam Deus visitaret atque ei in patriam reditum præstaret (Bulgarorum enim princeps, Romanus diutius vires aciesque ferre non valens, collum rursus subdere annuebat), congregata apud eum, quæ in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, conjectis in puerum Basilium oculis, liberali forma decorum gratiusque subridentem ac circumsalientem, indole formaque delectatus illum ad se traxit, pomumque ei miræ magnitudinis dedit. Puer vero animi candore cum pari fiducia principis incumbens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis suæ illustre specimen dabat, adeo ut princeps

B δ'. Ἦν δὲ μέχρι τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὥσπερ φατρίαν συνεστηκὸς, εἰ καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις πολλάκις τοῖς ἐγχωρίοις συνανεκιρνᾶτο, ἐν [16] Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἴκησιν. Ἐπεὶ δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας σπονδὰς πολέμιον χάρακα τῇ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ χρόνον προκαθίσας συχνὸν ὁμολογίᾳ ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν παρεστήσατο, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ [17] Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε, συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννήτορας, ἔτι τοῦτον ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔχοντας, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἔνθα τὴν οἰκείαν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀνόθευτον διασώζοντες C ὅ τε θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τοῦ Χριστοῦ (οὔπω γὰρ ἦν [P 136] τὸ ἔθνος μετ[εν]ηνεγμένον πρὸς τὴν εὐσέβειαν) καὶ πολλαχοῦ τὰ [18] τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβάλοντο σπέρματα, τῆς ἐθνικῆς τοὺς Σκύθας πλάνης μεθέλκοντες καὶ πρὸς τὸ τῆς θεογνωσίας μετάγοντες φῶς. Ἐφ' οἷς πρὸς ὀργὴν κατ' αὐτῶν κινηθεὶς Μουτράγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος αὐτόν τε τὸν ἱερώτατον Μανουὴλ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐνδεικνυμένους, ὡς [19] οὐκ ἴσχυσε πειράσας πεῖσαι ἀποστῆναι Χριστοῦ, μετὰ πολλῆς αἰκίας τῷ διὰ μαρτυρίου θανάτῳ παρέπεμψεν. Καὶ οὕτω συνέβη πολλοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς εὐκλείας τυχεῖν, ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος D αὐτὸν ἀμοιρεῖν. Ἄρτι δὲ ἐπισκεπτομένου Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς πρυτανεύοντος (ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν ἔνευεν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκεῖα ἀπολύεσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βασίλειον τῇ τε μορφῇ ἐλευθέριον καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περισκαίροντα πρὸς ἑαυτὸν ἐφειλκύσατο, καὶ μῆλον θαυμαστὸν τῷ μεγέθει ἐπέδωκεν. Ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ ἄρχοντος ἐπερειδόμενος γόνασιν [20] ἐν τῷ ἀπλάστῳ ἤθει τὴν οἰκείαν εὐγένειαν

VARIÆ LECTIONES.

[15] τε] γε ? [16] ἐν om. P. [17] καὶ post μετὰ om. A. [18] τὰ] πρὸς τὰς A. [19] ὡς om. A. [20] γούνασιν A.

νυτο [21], ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἄρχοντα, ...ίνεσθαι δὲ λεληθότως τὴν δορυφόρον τάξιν ...

Ἀλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἐξῆλθεν εὐ-θεοῦ πρὸς τὰ οἰκεῖα ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς ...ωτος λαὸς τῶν Χριστιανῶν, συνεξῆλθον δὲ καὶ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον αὐτοῖς παῖδα ...αγόμενοι. Ἐγένετο δέ τι περὶ αὐτὸν εὐθὺς ...ὴν πρώτην ἡλικίαν θαυμάσιον, τὴν εἰς ὕστε-...ην παραδηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἶμαι σιγῇ παρ-... Τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῶν τούτου γονέων ...ὸν ἴδιον ἐξελθόντων ἀγρὸν καὶ τοῖς θερισταῖς ...ούντων καὶ διεγειρόντων συντόνως ἐργάζεσθαι, ...ὶ πλήθουσαν ἀγορὰν ἡ ἡμέρα προέκοπτε καὶ ...ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτῖσιν ...γεν, οἱονεί τινα σκηνὴν ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν ...ων σκευάσαντες ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμη-...νον ἔθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου θέρμης ...ς διέλθῃ τὸν καύσωνα. Ἐν δὲ τῷ ἐκείνους ...εῖσθαι τοῖς θερισταῖς ἀετὸς ἐπικαταπτὰς καὶ ἐπικαθίσας ἡπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ ...εσκίαζεν. Ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φω-...λεθρον ἴσως ἐπάξει ὁ ἀετὸς τῷ παιδί, [P. 137] ἡ ...εὐθὺς οἷα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος ...ν παῖδα ἐξέδραμεν. Ἰδοῦσα δὲ τὸν ἀετὸν σκιὰν ...έρυξι τῷ παιδίῳ [24] περιποιούμενον, καὶ μηδὲ ...ὴν ταύτης ἐκπλαγέντα ἐπέλευσιν, ἀλλ' ὥσπερ ...ως πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα, οὐκ ἠδυνήθη κατὰ ...χεῖρον εἰς κρείττονα πεσεῖν λογισμόν, ἀλλὰ ...βαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτη ὁ ἀετὸς ...ἔδοξεν, ἀπεχώρησεν. Ἐκείνης δὲ αὖθις πρὸς ...ρα καὶ τοὺς ἐργάτας ὑποστρεψάσης, ὁ ἀετὸς ...ὸ πρότερον σχῆμα παρῆν τὸ παιδίον ἐπισκιά-...αὶ πάλιν ὁμοίως ἡ φωνὴ παρὰ τῶν θεατῶν, ...μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ ...ἀποσοβούμενος [25], καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς ...ργαζομένους ἐπιστροφή. Ἐναργέστερον [26] ...ι τῆς Προνοίας δηλῶσαι θελησάσης ὅτι οὐ ...ινα τύχης αὐτοματισμόν, ἀλλὰ θείᾳ προγνώ-...τελούμενον δείκνυται, ἐκ τρίτου συνέβη τὰ ...ὁ ἀετὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βοῶν-...αὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν ἀετόν, καὶ ὁ ἀετὸς πρὸς ...ὶ μόλις ἀπαλλαττόμενος. Οὕτω τῶν μεγά-...ραγμάτων ἀεὶ πόῤῥωθεν ὁ Θεὸς προκατα-...εἴ τινα σύμβολα καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὕστε-...οῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἐχομένην ἡλικίαν οὐκ ...ς γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ πολλάκις εὑρέθη ...οῦ ἐν τῷ ὑπνοῦν σκιαζόμενος. Ἀλλ' ἐν οὐ-...ενὶ λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ ...ς καταστῆναι [27] τὰς ἐν αὐτῷ ἀρετάς, κἂν ...τὰ προφαινόμενα ἠμελεῖτο καὶ παρελάνθα-...δενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ ...λθῃ [28] ποτὲ βαλέσθαι εἰς νοῦν. Πλὴν ἐπεὶ καὶ ...τοις ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν οὐ πόῤῥω τυχὸν ...τρόπου θωπεύοντος, καὶ νομισθῶμεν ἴσως

A etiam atque etiam admiraretur, stipatorum vero cohors secum ipsa tacita furore commoveretur.

5. Verum ut ea quæ interea evenerunt paucis transigam, omnis ille Christianorum populus, sic velut captivus abductus, propitia Dei bonitate **218** ad propria migraturus exiit: Basilii parentes ipsi quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus secum adducentes. Contigit vero prima statim ætate mirabile aliquid circa ipsum, futuræ ejus fortunæ certum præsagium; nec fas esse existimo ut silentio a nobis prætereatur. Messis enim tempore, cum parentes in agrum exiissent messoribusque præciperent et ad laborem strenue obeundum excitarent, cum differto foro, ut aiunt, altior dies B procederet jamque sol meridianis radiis acrius adureret, constructo ex spicarum manipulis velut tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum ponunt, et ad solaris ejus caloris æstum illæsa valetudine transigendum. Dumque messoribus animum advertunt, advolans aquila explicatisque desuper alis assidens puero præstabat umbraculum. Sublatus videntium clamor, ne quid forte aquila puero noceat; moxque mater (caræ scilicet prolis nimium amans) ad puerum accurrit, vidensque aquilam passis alis umbram puero ministrantem, ac nec ejus quidquam adventu territam, sed in eam gratiose oculos velut intendentem, ne sic quidem in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit, sed in eam lapidem jecit; quæ statim avolavit et, C ut videbatur, secessit. Rursusque ea ad virum messoresque reversa, aquila priorem in modum puero assidens umbram faciebat. Similique rursus **219** ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater ad messores reversa. Cum vero divina providentia evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut fortuna, sed divinæ rem præscientiæ esse quod gerebatur, tertio hæc eadem contigerunt. Aquila sursum puero imminens, videntium clamor, mater ad aquilam, aquila per vim ægreque tandem abscedens. Sic Deus semper magnarum procul rerum signa quædam certaque futurorum indicia quasi fundamento præjacit. Quin et in sequentem ætatem D hoc ipsum in eo non raro contigit, sæpiusque inter dormiendum visus est ab aquila obtegi. Sed horum tunc fere nulla ratio habebatur. Antequam enim, quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi magna erant quæ prælucebant, negligebantur tamen et in occulto manebant, cum nemo in mentem inducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia res evaderent. Cæterum cum in his quoque diutius immorari haud procul forte ab assentationis indole abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum honestarumque penuria in his stylum trahere ac

VARIÆ LECTIONES.

...ὑπεδείκνυτο P. [22] αὐτῷ A. [23] ἐπὶ] περὶ AP. [24] παιδὶ P. [25] ἐκσοβούμενος A. [26] καὶ ἐναργέστερον ... [27] καταστῆσαι P. [28] ἔλθοι A. [29] δόξῃ A.

historiam existimemur, quæ ejus generis sunt pue- A rilisque ætatis omnia omittemus, atque ad ea quæ sequentia sunt sedulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, rejiciamus.

220 6. Puer itaque apud patrem educabatur, cumque agendorum præceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quæ virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palæstra præclarissime exercens ac colens erga Deum sanctos piosque mo- B res, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestia faciles, erga æquales ac tribules nullo doli fuco benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensos, virtutum omnium compendio luculenter effulsit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, æqualitatis ac prudentiæ amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amori habebatur.

7. Jam vero emensa illi pueritia, ad adolescentiæ annos provecta ætate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens ad futuri ævi statum translatus est. Hinc luctus C planctusque ac mœror, ut par est, domum irrumpere; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quæ inde tristitia, ærumnarum moles desolatæ familiæ obturbare. Sollicitudinum examen rei familiaris procurandæ causa. Omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum incumbit **221** diligentia. Quia vero, quæ ab agricultura peti solent subsidia, ipsa exigua viliaque esse videbantur, ad reginam urbium proficisci deliberabat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare, patrociniumque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. Noverat enim in magnis urbibus, ac potissimum regiis, industrias indoles inclarescere, eosque qui dote aliqua vulgo D præcellant splendidiori fortuna enitere, in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque a se, quod non ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere ac marcescere. Quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad urbem augustam conferret: retrahebat tamen ac detinebat matris amor, et quod ejus levare molestias vel maxime cuperet, quodque adeo illa alendæ spes senectutis objice-

A ἀπορίᾳ τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τούτοις τὴν ἱστορίαν ἀπασχολεῖν, τὰ τοῦ ὁμοίου εἴδους καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῇ προαγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπαίνων ἀπληστίαν ὥσπερ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀπωθούμενοι.

ϛ'. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτέων ὑφηγητὴν καὶ τῶν ῥητέων ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτρίβην πρὸς ἅπαν σπουδαῖον καὶ ἐπαινούμενον, οὔτε μιξανθρώπου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεὺς, οὔτε Λυκούργου νομοθέτου [P. 138] καὶ Σόλωνος, οὔτε ὑπερορίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρός τε τὸ θεῖον B ὁσιότητα καὶ εὐσέβειαν καὶ πρὸς τοὺς τεκόντας αἰδῶ καὶ εὐπείθειαν, πρὸς γεραιτέρους [30] ὕπειξιν καὶ πρὸς ἥλικας καὶ φυλέτας ἄδολον εὔνοιαν, πρὸς δυνάστας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλως ἐξέλαμψεν [31], σώφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρεῖος ἀναφαινόμενος, τήν τε ἰσότητα μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινοτέρων κατεπαιρόμενος· ἐξ ὧν εὔνοια παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλῆ καὶ ἐράσμιον.

ζ'. Ἤδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν καὶ πρὸς τὴν τῶν μειρακίων ἐλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικωτέροις καιρὸν ἔχοντος προσβαίνειν [32] C ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀπῆρε κατάστασιν, πένθος δὲ καὶ θρῆνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἰκὸς, ἐπεκώμαζε· χηρεία περὶ τὴν μητέρα καὶ ὀρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἱ ἐντεῦθεν ἀνίαι καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέῤῥει δὲ καὶ φροντίδων ἑσμὸς τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἕνεκα· ἔῤῥεπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθὺς πᾶσα ἡ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἡ πρόνοια τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρά τις [33] καὶ ἀγεννὴς ἐδόκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντεῦθεν, ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ προσπορίσαι τὰ δέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστασίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ᾔδει γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ μάλιστα ταῖς βασιλευο- D μέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις εὐδοκιμεῖν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατά τι προέχοντας ἐπὶ λαμπροτέρας τύχης γνωρίζεσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέραις τῶν πόλεων καὶ ταπειναῖς, ὥσπερ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι καὶ φθίνειν [34] τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὑφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδείκνυσθαι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χωρεῖν καὶ μαραίνεσθαι. Διὰ ταῦτα μὲν ἡ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσοδος ἐδόκει αὐτῷ λυσιτελὴς καὶ συμφέρουσα, ἀνθεῖλκε δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ τῆς μητρὸς πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικου-

VARIÆ LECTIONES.

[30] γέροντας P. [31] ἐξέλαμπεν A. [32] προβαίνειν P. [33] τις] τε P [34] φθείρειν codex Barberinus.

ιύτης τὰ δυσχερῆ, αὐτῆς ἐκείνης μάλιστα τὰς φους ἐλπίδας προβαλλομένης καὶ τὴν ἐγγύθεν σης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς καθ-

πεὶ δὲ κυρωτέραν ἔδει τὴν θείαν γενέσθαι :αὶ τοῦτον πρὸς ὅπερ ἀφώριστο [P. 139] κατὰ ὁδῷ βαδίζοντα ἀνελθεῖν, ὀνειράτων ὄψεις . τὴν μητέρα ὑπενδοῦναι αὐτῷ [23] καὶ ὑπεῖ- πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς, μᾶλλον δὲ αὐτὴν παρορμῆσαι αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν υσαν πόλιν καταλαβεῖν καὶ ἐπιδείξασθαι τὸν ῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γενναίου φρονήματος ματα. Ἔδοξε γάρ ποτε ὄναρ ἡ μήτηρ ὁρᾷν ἐξ αὐτῆς ἀναβλαστῆσαι φυτὸν, ὡς ἡ Κύρου δε τὴν ἄμπελον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐ- :ναι ἄνθεσί τε κομῶν καὶ καρπῷ βρῖθον, χρυ- εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τούτου μέγα στέλεχος, κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. Τοῦτο δὲ α τῶν συνήθων καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα κατευ- δοκούντων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ : τύχης ἔσεσθαι δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς Καὶ αὖθις δὲ μετά τινα χρόνον ὀλίγον ὁρᾷ ὑς ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραιὸν, οὗ πῦρ ἐξῄει στόματος, διαῤῥήδην λέγοντα πρὸς αὐτὴν, *ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασί- ῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας παρὰ Θεοῦ τὰ α ἐγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψα- οῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσ-* Ἡ δὲ πρὸς τὴν χαρμόσυνον ταύτην ἀγγε- χυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χαρᾶς προσ- τε τὸν γηραιὸν ἐκεῖνον καὶ, *Τίς εἶ*, εἶπεν *κύριέ μου, ὁ μὴ ἀπαξιώσας ἐποφθῆναι λη σου, ἀλλ' οὕτως εὐφρόσυνα εὐαγγέλια μίσας μοι;* Ὁ δὲ, *Ἠλίας*, φησὶν, *ὁ Θεσβί- ι*, καὶ ἀπέπτη τῶν ὀφθαλμῶν. Διυπνισθεῖσα νη, καὶ ταῖς δεξιαῖς ταύταις ὄψεσι, μᾶλλον ; ἀποκαλύψεσιν οἷον ἀναπτερωθεῖσα καὶ ζω- τα, προθύμως αὐτὴ παρώρμα καὶ ἐξέπεμπε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ οἷα μήτηρ ι καὶ παρεκάλει τόν τε θεῖον φόβον διηνε- ιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν ἀεὶ τὸν τῆς ; ὀφθαλμὸν πᾶσαν πρᾶξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν φορᾷν καὶ μηδὲν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἐφ- πουδάζειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι καταστήματι ίας ἀρετὰς ἐπιδείξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τὴν κὴν κατασχῦναι εὐγένειαν.

ρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θρᾴκης πρὸς τὴν ν ταύτην τῶν πόλεων πασῶν ἐπορεύετο, τῶν τινι καὶ περιφανῶν προσμῖξαι βουλόμενος θεραπείαν καὶ δουλείαν αὐτοῦ ἑαυτὸν ἀπο- ὶ καταστῆσαι. Καὶ τὸ μεταξὺ διανύσας δι- , καὶ κατὰ τὰς Χρυσᾶς πύλας τῆς βασιλί- όμενος, καὶ δι' αὐτῶν ἤδη καταφερομένης ρας εἰσελθὼν, πλησίον τυγχάνοντι τῷ τοῦ μάρτυρος Διομήδους προσπελάζει μοναστη- ὶ ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας κατάκοπος [P. 140] ὢν ου πρὸ [24] τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκεῖσε βάθροις

A ret, vicinamque opem ac obsequium in his quæ officii essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victoriæ partes divino consilio cederent, paulatimque quasi via, ad quod fuerat præordinatus, Basilium decebat ascendere, somniorum visa matri suadent ut illi morem gerat ac acquiescat volenti se in urbem conferre; quin imo ipsa in eam rem eum **222** incitet, ac adhortetur ut Byzantium veniat, vernansque gratiis animi pratum ac generosæ mentis præstantes dotes exhibeat. Videbatur enim sibi quandoque parens in somnis videre maximam ipsa enasci arborem, velut olim Cyri mater vitem viderat, B eamque supra domum stantem, comantem floribus fructibusque onustam, majorem e terra stipitem (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et folia auro rutila præferre. Cumque necessariorum cuidam earumque rerum conjectori existimato idoneo rem retulisset, claram hæc audivit magnamque filio protendere fortunam. Rursusque non multo post videt in somnis virum senio gravem, ignem ex ore mittentem, in hæc clare verba ipsam alloquentem: *Charissimo tibi filio Basilio concredenda a Deo sunt imperii Romani sceptra ac gubernacula; ideo necesse est horteris eum ut Cpolim vadat.* Mater jucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, senem venerata, *Ecquis*, inquit, *tu, domine mi,* C *qui mihi ancillæ tuæ non solum apparere dignatus es, sed et nuntium sic lætum afferre?* Cui ille: *Elias*, inquit, *Thesbites sum;* atque hoc dicto ex oculis evolavit. A somno ergo excitata, faustisque hisce visis seu potius divinis revelationibus spe sublata novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc profectionem urgebat, et ut augustam urbem peteret incitabat; proque matris munere admonebat ac obsecrabat ut et Dei timorem continue in animo haberet, ejusque **223** providentiæ oculum suas omnes actiones animique sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique præsentia suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuita- D tem macularet.

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciæ ad hanc urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque virorum adjungeret, illiusque obsequiis ac servitio operam studiumque addiceret. Emensoque itinere, et cum ad urbis Aureas portas venisset, inclinata jam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti martyris Diomedis monasterium, quod prope erat, accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positis sic neglectim projecto corpore quiescebat. Et ecce, circa primam fere noc-

VARIÆ LECTIONES.

[23] τοῦ P. [24] ποδὸς A.

tis custodiam, martyr Diomedes monasterii præfecto in somnis astans ad fores monasterii jubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligenter, ciboque et tecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovere : esse enim a Deo unctum in imperatorem, ipsumque exstruendo augendoque monasterio operam quandoque collaturum. Verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco præceptum **224** habuisset, sed se rursum somno dedisset, eadem iterum videt auditque. Et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio martyrem videt non jam blande ac hilariter præcipientem, sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius jussa præstaret. Tunc itaque velut ægre emergens mortique vicinum somnum oculis excutiens ad fores venit, et ut ei martyr præceperat, ex nomine vocat : *Basili*. Cui ille statim respondit : *Ecce ego, domine, quid jubes servo tuo?* Introducens vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. Tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, martyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset jurejurando obstringit. Cum autem Basilius nec acceptare videretur, quod res ejus modum excederet, sed potius rogaret ut ejus insinuatione nobiliorum cujusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se præstiturum præfectus in se recepit. Quodque monasterio familiarius utebatur sæpiusque amice invisebat Michaelis imperatoris Bardæque Cæsaris consobrinus (Theophilitzen quasi subblandiendo ac minuendi forma **225** vocabant; cognomen viro Pædeuomeno), ei præfectus Basilium commendat. Erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formæque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore præstantes in comitatu habere studebat, sibique illis placebat ac honestari ambiebat. Vidisses statim sericis indutos ac reliquo cultu egregie ornatos. His adlectum recens admodum quæsitum juvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis præstare visum, suum protostratorem fecit, majorique in dies amore prosequebatur, ac pro eximiis ejus dotibus admirabatur. Cernebatur enim et manu strenuus atque animo prudens, et ad præstandum quidquid injunctum esset oppido promptus et solers.

ἀτημελῶς οὕτως ἐπιῤῥίψας ἑαυτὸν ἀνεπαύετο. Καὶ δὴ περὶ πρώτην τυχὸν φυλακὴν νυκτὸς ὄναρ τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται, κελεύων ἐπὶ [37] τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἐξελθεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλέσαι Βασίλειον, καὶ ὃς ἂν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τοῦτον εἰσαγαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιῶσαι, τροφῆς τε καὶ σκέπης καὶ ἐνδυμάτων καὶ πάσης μεταδόντα τῆς ἐνδεχομένης χρείας καὶ θεραπείας· κεχρισμένον γὰρ εἰς βασιλέα τυγχάνειν παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ αὔξησιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονῆς. Ὡς δὲ φαντασίαν ἄλλως καὶ κενὸν διανοίας ἀνάπλασμα δόξας τὸ ὁραθὲν ὁ ἡγούμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐκδέδωκεν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ὅμοια. Ὡς δὲ καὶ ἔτι νωθὴς καὶ ὑπνώδης, ὡς ἔοικεν, ὢν οὐκ ἀνέφερεν, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πράως καὶ ἱλαρῶς παρακελευόμενον, ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλοῦντα καὶ μάστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέρειν πειρώμενον, εἰ μὴ θᾶττον ὑπηρετήσει πρὸς τὰ λεγόμενα. Τότε δ' οὖν μόλις οἱονεὶ ἀνανήψας καὶ τὸν γείτονα θανάτου ὕπνον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτιναξάμενος τῷ [38] πυλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τοῦ μάρτυρος πρόσταγμα ἐξ ὀνόματος ἐκάλει· *Βασίλειε*. Ὁ δὲ εὐθὺς ἀπεκρίνατο· *Ἰδοὺ ἐγὼ, κύριε, τί προστάσσεις τῷ δούλῳ σου;* Εἴσω δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ῥυπῶντά [39] τε καὶ αὐχμῶντα καὶ πολὺν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὸν [40] ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ θεραπείας ἠξίωσεν καὶ πάσης φιλανθρωπίας μετέδωκεν. Εἶτα τὸ μυστήριον παρ' ἑαυτῷ φυλάττειν καὶ πρὸς μηδένα ἐκλαλῆσαι διὰ τὸ κινδυνῶδες εἰσηγησάμενος, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε πρόῤῥησιν καὶ πρὸς τὸ μεμνῆσθαι μετὰ τὴν ἔκβασιν ἠσφαλίσατο. Τοῦ δὲ, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν ὄντος τοῦ πράγματος, μηδὲ παραδέχεσθαι δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιοῦντος εἰσοικισθῆναι καὶ πρὸς δουλείαν δοθῆναι τῶν ἐμφανεστέρων τινὶ, προθύμως ἑαυτὸν εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ ἡγούμενος. Καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν τοιαύτην μονὴν καὶ πολλάκις ἐτύγχανεν ἐκεῖσε φιλίως φοιτῶν ὁ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος συγγενὴς, ὃν ὑποκοριζόμενοι Θεοφιλίτζην ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παιδευόμενον, τούτῳ συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ ἡγούμενος· ἐτύγχανε γάρ πως τὸ Θεοφιλίδιον τοῦτο γαῦρον ὂν τῷ φρονήματι καὶ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἀφεστὼς, [P. 141] ἀλλὰ εἰς σπουδὴν ἔχον γενναίους ἄνδρας καὶ εὐειδεῖς καὶ εὐήλικας καὶ ἐπ' ἀνδρίᾳ μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτῆσθαι περὶ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τούτοις μέγα φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι· οὓς εὐθὺς ἦν ὁρᾶν σηρικαῖς τε κοσμουμένους ἐσθῆσι καὶ τῇ ἄλλῃ καταστολῇ διαπρέποντας. Τούτοις καταλεγέντα τὸν νέηλυν νεανίαν Βασίλειον, καὶ [41] κατὰ πολὺ προέχειν δόξαντα τῶν λοιπῶν κατά τε σωματικὴν ἀλκὴν καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν, πρωτοστράτορα αὐτοῦ πεποίηκεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἠγαπᾶτο παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις προτερήμασιν ἐθαυμάζετο· ἐφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν συνετὸς καὶ πρὸς τὸ κελευόμενον πᾶν ὀξύς τε καὶ ἐπιτήδειος.

VARIÆ LECTIONES.

[37] ἐπὶ] περὶ AP. [38] τῷ om. P. [39] ῥυπῶντα καὶ P. [40] τὸν om. P. [41] κατὰ om. P.

ἡ μήτηρ αὐτοῦ διηνεκῶς ποτνιωμένη A
, καὶ διὰ τὸ μήπω μαθεῖν ὅπως αὐτῷ τὰ
μίας εὐώδωται δυσθυμοῦσά τε καὶ ἀσχάλ-
πει πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνους μέγα φυτὸν
προσεοικὸς, κατὰ τὴν αὐλὴν αὐτῆς ἑστη-
ις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς
ους καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, οὗπερ ὑπερθεν
φῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἐκαθέζετο.
σα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὶ τῶν εὐλαβῶν
ἡ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἄνναν [48]
κ. ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ θείου ναοῦ, ἀλλὰ ταῖς
ιι νηστείαις ἐσχόλαζε, τὰ τῆς ὄψεως
Ἡ δὲ εὐθυμεῖν τε παρῄνεσεν ἐπὶ τῷ υἱῷ,
θὲν ἐπικρίνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπεφήνατο
ωμαίων γενέσθαι σου τὸν υἱόν. Τοῖς προ-
καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ B
ρὶ αὐτοῦ ἐδυσφόρει οὐδὲ ἤσχαλλεν, ἀλλὰ
ταῖς ἐλπίσι καὶ τὴν ἄνωθεν ἀντίληψιν
η [49] ἀνέθαλλεν.

ιέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὸν κύριον
ιείου Θεόφιλον διά τινας τοῦ δημοσίου
αρὰ τοῦ βασιλεύοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα
αρος ἀποσταλῆναι εἰς Πελοπόννησον. Συν-
ῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορισθεῖσαν
λείαν καθυπουργῶν. Γενόμενος δὲ κατὰ
ας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσῄει
ῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν
ενος. Ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οἰκείαν
, ὡς ἔοικεν, ἀσχολούμενος οὐ συνεισῆλθεν [50]
' ὕστερον καταμόνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ C
Ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδοὺς πρὸς τὸν
ναὸν παραγέγονε. Μοναχὸς δέ τις ἐκεῖσε
ς τὰς διατριβὰς, καὶ τὸν πλείονα χρόνον ἐν
ποστόλου σχολάζων ναῷ, τὸν μὲν Θεόφιλον
ἰδὼν [P. 142] οὔτε διανέστη οὔτε ἐπηύ-
τινὸς ἠξίωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ
εἰκὸς, δορυφορίαν καὶ λαμπρότητα αἰδε-
τερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὑπεξ-
ὡς τινι τῶν κρειττόνων καὶ τὴν ἐξ ἔθους
εῦσιν εὐφημίαν προσήνεγκεν. Ὅπερ τῶν
χόντων ἰδόντες καὶ ἀκηκοότες τινὲς τῇ
; τόπους ἐκείνους εὐγενεῖ καὶ πλουσιωτάτῃ
ἡ Δανηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομά-
γγέλλουσιν. Ἐκείνη δὲ διὰ πείρας τὸν μο-
ώσκουσα, ὅτι προορατικοῦ χαρίσματος κατ- D
οὐκ ἐγένετο περὶ τὸ λεχθὲν ἀμελής. ἀλλὰ
σαμένη τὸν μοναχὸν διῆλθε προσονειδίζουσα·
ς *χρόνος ἐξ οὗ σοι γνώριμος*, ἔφη, *τυγ-
Πάτερ πνευματικὲ, καὶ οἶδάς με πάντως
πὲρ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ
περέχουσαν καὶ προάρχουσαν, καὶ οὐδέ-
' ἐπηγέρθης θεασάμενός με οὔτε ἐπηύξω
' οὐδὲ τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἐκγόνῳ μου τὴν
τιμὴν ἀπένειμας. Καὶ πῶς νῦν ἄνθρω-
λῆ καὶ ξένον μηδὲ γνώριμον τοῖς πολ-
ν καὶ ὑπεξανέστης καὶ ὡς βασιλέα ἐτί-*
Ὁ δὲ εὐλαβὴς ἐκεῖνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν

10. Ejus porro mater continue quiritans mœrensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupresso similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cujus vertice Basilius ipsius filius assidebat. Experrecta igitur die sequenti mulieri cuidam religiosæ, quæ velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et jejunio vacabat, **226** visum narravit. Jussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium ejus filium Romanorum imperatorem fore. Jam itaque prioribus aliis istud quoque mater præsagium adjungens, haud amplius mœrebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata exspectansque divinum auxilium senectam recreabat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basilii herus Theophilus, exposcentibus publicæ rei negotiis, a Michaele imperatore et Barda Cæsare in Peloponnesum mitteretur. Fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. Veniens autem Patras Achaiæ, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreæ primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. Quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assiduus, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. Postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. Id ita gestum cum præsentium aliqui in oculis vidissent **227** audissentque, prænobili cuidam ac opulentissimæ iis in locis matronæ, cui a viro Danelis nomen, denuntiant. Illa vero, quæ certo sciret experimento monachum futurorum præscientiæ dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. Accersito itaque monacho in hæc fere verba exprobrabat: *Tot anni sunt, Pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe præstare locique incolis præcellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns assurrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti ejuscemodi honorem detulisti. Quid igitur causæ est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et assurrexeris et imperatoris honore colueris?* Cui pius ac religiosus monachus: *Non ut tu loqueris, unum quem e vulgo vidi, sed velut magnum imperatorem a Christo unctum con-*

VARIÆ LECTIONES.

ην P. [49] εἰσδεχομένη A. [50] συνῆλθεν P.

spexi, et assurrexi, faustisque ominibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. Quos enim Deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur et cultus. Postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque quæ illi injuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basilius, quod eum morbo corripi contigerat, ibi relinquitur. Convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. Accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter omnino **228** ac sapienter velut sementem quamdam in bonum arvum mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. Dedit enim illi cum justam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Joanne filio suo necteret. Rejiciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poscebat, pro matronæ scilicet, quæ videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abjecta vilique sorte. Ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. Tum mulier, velut majori assumpta fiducia, ad eum palam infit, *Magnum te Deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. Ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quæro, quam ut diligas ac nostri miserearis.* Basilius omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se juris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. Sicque inde profectus ipse quoque ad urbem augustam et ad herum redit. Porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia prædia in Macedonia redemit, satisque affines omnes et consanguineos ditavit; ipseque quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. Mansit tamen cum hero, illius hactenus obsequio addictus.

ἀπεκρίνατο, ὅτι *Οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ἐν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγὼ, ἀλλ' ὡς βασιλέα τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ κεχ[ρισμέ]νον εἶδον, καὶ ἐξανέστην καὶ ἐπευφήμησα· [τοῖς] γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τετιμημένοις ὀφειλομένη [πάντως] ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή.* Διατρίψαντ[ος] ... νυν ἐν τοῖς ἐκεῖσε μέρεσιν ἐπὶ χρόνον τινὰ τ[οῦ κυ]ρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπείσας τοῦ δημοσίου δουλείας ἀνύσαντος καὶ ἀνα[στρέφειν] πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἀσθενείᾳ σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθ[ι] λιμπάνεται. Ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηκούσης μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγέν[ετο,] πρὸς τὴν ἄνοδον καὶ αὐτὸς ἡτοιμάζετο. Μετ[απεμψ]αμένη δὲ αὐτὸν ἡ προῤῥηθεῖσα γυνὴ Δανηλὶ[ς πολ]λοῖς καὶ μεγάλοις δεξιοῦται χαρίσμασιν, ἐμ[φρόνως] πάνυ καὶ συνετῶς ὥσπερ τινὰ σπόρον εἰς [ἀγαθὴν] αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήσῃ π[ολ]λαπλασίονα ἐν εὐθέτῳ καιρῷ. Δέδωκε γὰρ καὶ χρυσὸν ἱκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπη[ρεσίαν] τριάκοντα καὶ ἐν ἱματισμῷ καὶ διαφόροις ... πλοῦτον πολὺν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητήσασα [66] ... τερον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευμ[ατικῆς] ἀδελφότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ... υἱόν. Ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ αὐτὸν μᾶλλον οὖσαν δ[ιεκρούετο] τὴν ἔντευξιν διὰ τὸ δοκοῦν τῆς γυναικὸς πε[ριφανὲς] [P. 145] καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ ὁρώμενον εὐ[τελές·] ὅμως πλείονα παράκλησιν δεξάμενος ὑπ' ... τοῦτο πεποίηκε. Καὶ τότε οἱονεὶ ἐπὶ πλέον [θαρρή]σασα εἶπε φανερῶς πρὸς αὐτὸν, ὅτι *Σὲ ὁ Θε[ὸς μέ]γαν ἄνθρωπον ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλε[ι] ἀνυψοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ... παρὰ σοῦ πλὴν ἵνα ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῇς ἡμᾶς.* ... τῆς γῆς ἐκείνης ἁπάσης, εἰ δυνατὸν, κυρ[ίαν] τὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγείλ[ατο.] οὕτως ἐκεῖθεν ἀπάρας ἀνῄει καὶ αὐτὸς πρ[ὸς τὴν] βασιλεύουσαν καὶ τὸν αὐτοῦ κύριον. Ἀπὸ δὲ τῶν [ἐκεῖ]θεν αὐτῷ προσγεγονότων χρημάτων μετὰ τὴν [ἄν]οδον ἐξωνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδονίαν μεγ[άλα] ἱκανῆς [66], καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτὸς, ... χρήμασι. Συνῆν δὲ ὅμως τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ ...

κατέστησεν ἐπ' εὐπορίας ἅπαντας τοὺς προσήκοντας ταῖς ἀρεταῖς, οὕτω δὴ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς ... νει αὐτῷ.

229 12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus solenni mensæ apparatu in regiis ædibus in propinquo regiæ atrio opiparoque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam convivatorem ac epulonem facit. Cæsar, una secum senatus primates affinesque ac necessarios assumens, prætereaque amicos Bulgaros, ex more Cpoli morantes, ad convivium venit. Intererat epulis et Theophilus Basilii herus, eo quod etiam ipse Cæsaris consanguineus erat; sed et Constantinus patricius, Thomæ patricii pater, nostro hoc ævo cursus logothetæ, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. Porro Bulgari semper jactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bulgarum haberent corporis viribus torisque præcellen-

ιβ'. Κατὰ δέ τινα τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονο[ς ὁ πα]τρίκιος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν κλητ[όριον ἐν] ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἳ κατὰ τὴν πλησ[ίον] τοῖς βασιλείοις αὐλὴν ᾠκοδόμηνται καὶ πο[λυτελῶς] ἐσκευάσατο, ἑστιάτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν πατέρα Βάρδαν ποιούμενος. Ὁ δὲ Καῖσα[ρ τοὺς] μείζονας τῆς συγκλήτου καὶ τοὺς οἰκείους τ[ῶν ἑαυ]τῶν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας [67] συνήθως κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῇ βασιλευο[ύσῃ] διατρίβοντας. Παρῆν δὲ τῇ ἑστιάσει καὶ Θε[όφιλος ὁ] τοῦ Βασιλείου κύριος οἷα συγγενὴς καὶ αὐτ[ὸς τοῦ] Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πατρ[ίκιος ὁ] τοῦ καθ' ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ ἐν [68] σοφίᾳ ἄκρου καὶ ἀδωροτάτου περιφανῶς πα[τήρ]

VARIÆ LECTIONES.

[65] ἐπιζητοῦσα P. [66] ἱκανῶς P. [67] Βουλγάρων P. [68] ἐν om. A.

πατὴρ. Οἱ δὲ Βούλγαροι ἀεί πως οἰηματίαι A εὐχηματίαι τυγχάνοντες, ἐπεὶ ἔτυχον τότε αυτῶν ἔχοντες Βούλγαρον [49] ἐπ' ἀνδρίᾳ σε- ιενον σώματος καὶ ἄκρον ἐν παλαισμοσύνῃ οντα, ὃν οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι τότε τῶν προσ- ντων κατέβαλεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκουν ἐπ' φρονεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἠλαζονεύοντο. πότου προϊόντος καὶ θυμηδίας χορευούσης ἠν τράπεζαν, λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφι- ὸς τὸν Καίσαρα, ὅτι *Ἔχω, δέσποτα, ἄνθρω- ς ἐὰν κελεύῃς ἵνα παλαίσῃ μετὰ τοῦ περι- ι τούτου Βουλγάρου. Μέγιστον γὰρ ὄνει- ιῦτο Ῥωμαίοις, καὶ οὐδεὶς ὑποίσει τὴν ιείαν αὐτῶν, εἰ οὗτος ἀκαταγώνιστος ἐν αρίᾳ παραγένηται.* Τοῦ δὲ Καίσαρος γε- προστάξαντος [50], ὁ προμνημονευθεὶς Κων- B ιος πατρίκιος, σφόδρα φιλίως πρὸς τὸν Βασί- ιακείμενος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων ἕλ- γένος, [P. 144] ἐπεὶ δίυγρον εἶδε τὸν τόπον αγωνίζεσθαι ἔμελλον, καὶ ἐδεδοίκει μή πως τῃ τυχὸν ὁ [51] Βασίλειος, αἰτεῖ προτροπὴν γε- παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐκ ξύλων ἐπιῤῥανθῆναι [52] κατὰ τὸ ἔδαφος. Οὗ γενομένου συμπλα- ὸ Βουλγάρῳ ὁ Βασίλειος, καὶ θᾶττον συμπιέ- ι περισφίγξας αὐτὸν, ὡσεὶ δεσμόν τινα χόρ- ῦφον καὶ ἄψυχον, ἢ ἐξ ἐρίου πόκον ξηρόν τε φρὸν, οὕτω ῥᾳδίως αὐτὸν ἐπάνω τῆς [53] τρα- μετεωρίσας ἀπέῤῥιψεν. Τοῦ δὲ γεγονότος τῶν παρόντων ἦν ὃς οὐ περιεῖπε καὶ ἐθαύ- ὸν Βασίλειον. Ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλγαροι τὴν περιουσίαν τῆς εὐχερείας τε καὶ δυνά- μειναν ἐνεοί. Ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἡ τοῦ Βασιλείου φήμη εἰς πᾶσαν λιν διαφοιτᾷν, καὶ τοῖς ἁπάντων διεφέρετο στόμασιν, ἀπόβλεπτος ἤδη καθεστηκώς.

A tem primasque in lucta sibi vindicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta dejecisset, haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra modum arrogantes pene insultarent. Compotatione itaque procedente ac hilaritate in mensa effuse tripudiante, ait pusillus ille Theophilus ad Cæsarem : *Habeo, domine, hominem in comitatu, qui, si jusseris, cum famoso illo Bulgaro sit luctaturus. Maximo enim probro Romanis cedet, nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo superatus redierit.* Jubet Cæsar ita præstari ; isque cujus memini, **230** Constantinus patricius, amicitiæ nexu Basilio conjunctissimus, quippe qui et ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenæ solum, qua colluctaturi B erant, veritusque ne per ejus lubricitatem Basilius pede offenderet ac laberetur, Cæsarem rogat ut scobe lignorum locum conspergi præcipiat. Factum est ; consertaque Basilius lucta cum Bulgaro citius prehendens atque constringens, velut levem exsuccumque fœni manipulum aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno molimine in mensam levans allisit. Eo facinore nemo præsentium fuit qui non Basilio impensus animo sit eumque admiratione laudaverit. Sed et ipsi Bulgari subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti conticuerunt. Ex illa hora cœpit per omnem civitatem Basilii fama magis percrebrescere, jamque factus conspicuus per omnium celebris ora volabat.

Ἦν δὲ παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀφ- C ης καὶ ἄτακτος, σκληραύχην τε καὶ ἀγέρωχος, ἀλλα γενναῖος καὶ ἀγαθὸς καὶ καθ' ἡλικίαν λλος καὶ τάχος μέγας [54] καὶ θαυμαστὸς, ὃς λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ ἢ ἄλλως πως ἀφεθεὶς, δυσχερὴς εἰς χεῖρας αὖθις ἐλθεῖν καὶ πολλὰ ιτα πρὸς τὸ κατασχεῖν παρεῖχε τοῖς ἱπποκό- υνέβη δέ ποτε τὸν βασιλέα πρὸς θήραν ἐξελ- αὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐπιβεβηκότα αὐτοχει- δῳ τυχεῖν λαγωοῦ. Εὐθὺς οὖν ὑφ' ἡδονῆς εὺς θᾶττον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ τὸν λαγωόν. Ἄφετος δὲ ὁ ἵππος καταλειφθεὶς στησεν, καὶ πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῶν ἱπποστασίου ἀρχόντων καὶ μαγγλαβιτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς συγκινηθέντων, οὐκ ἦν ατὸν τὸν ἵππον λαβεῖν, ὥστε θυμωθέντα τὸν D κελεῦσαι, εἰ κρατηθείη, διακοπῆναι τοὺς υς αὐτοῦ τῶν ποδῶν. Ὁ δὲ Καῖσαρ Βάρδας ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως μὴ διὰ μίαν κακίαν το- ἀρετὴν ἵππου μάτην παραπολέσθαι. Ὁ οὖν ος συμπαρὼν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγει πρὸς ὅτι *Εἰ παραδράμω τὸν βασιλικὸν ἵππον καὶ ῦ ἐμοῦ ἵππου ἐκτιναχθεὶς ἔποχος αὐτοῦ ι, ἆρα μὴ διὰ τὸ βασιλικοῖς φαλάροις*

13. Erat porro apud Michaelem equus frena mordens et indomitus duraque cervice et superbus ; cæterum generosus et bonus, statura et pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. Is freno solutus, seu alias liber dimissus, ægre admodum rursus ad manus veniebat, plurimumque negotii equisonibus detinere satagentibus facessebat. Contigit vero aliquando ut imperator illo ipso equo venatum profectus sua ipse manu **231** fuste leporem feriret. Quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. Liber equus dimissus resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili præfectis, tum manglabitis alioque circum comitatu navantibus operam, qui equum capere posset nullus fuit. Quare ira accensus imperator, si teneri unquam D equus possit, exscindendos jubet illius posteriores pedes. Bardas autem Cæsar, qui rebus aderat, imperatorem rogabat ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum hero aderat, ei infit : *Si imperatoris equum prævertero, meoque ipse equo excussus illi insedero, nunquid mihi succensebit imperator, quod ille ejus phaleris stratus est ac ornatus?* Insusurratur sermo auribus imperatoris ; remque præstari jubet. Basilius promi-

VARIÆ LECTIONES.

ύλγαρον ἔχοντες A. [50] προσταξάμενος P. [51] ὁ om. P. [52] πρίαμα μετὰ P. [53] τῆς om. P. [54] μέγας] γας P.

pte dextreque exsecutus est. Vidit imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem ac sapientiam admiratus a Theophilitze eum statim tulit, suorumque stratorum ordini allegit. Adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem ejus in omnibus supra reliquum vulgus præstantiam videret. Quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in protostratoris dignitatem evexit.

A *κεκοσμῆσθαι αὐτὸν ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ βασιλέως γένηται κατ' ἐμοῦ;* Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπομνησθέντος καὶ κελεύσαντος τοῦτο γενέσθαι, ἑτοίμως καὶ εὐφυῶς ὁ Βασίλειος τοῦτο πεποίηκεν. Ὁ θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὴν μετ' ἀνδρίας εὐφυΐαν αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη αὐτὸν ἀνέλαβέ τε καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς κατέταξε στράτορας. Προσεῖχε δὲ καὶ ἠγάπα αὐτὸν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους [P. 145] ἐν πᾶσι διαφέρον κατὰ πολύ. Διὸ καὶ πολλάκις ἐπιδειξάμενον κατενώπιον αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἀξίαν ἐβίβασε [85].

14. Postea venatione indicta in loco cui nomen Philopatio, protostrator, uti moribus constitutum est, præibat, ferens imperatoris clavam in **232** cingulo; barducium usus vocat. Edito vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e silva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. Porro Basilius impetu in eum irruens, barducioque imperatoris a tergo projecto, caput medium ferit duasque in partes diffindit. Cæsar pone imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait: *Arbitror virum hunc omnis nostræ familiæ exitium fore.* Hinc enim conjiciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum ex ea dexteritate ac felicitate imperatoris animus propensus esset. Neque propter hoc solum, sed quod etiam, ut aiunt, a Leone, viro in omni sapientiæ genere primas obtinente, audierat, cum ex illo sæpius sciscitatur, *Primum a quodam juvene familiam vestram eversum iri invenio.* Deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Cæsari monstrasse, dicendo, *Hic est quem vestrum successorem dicebam fore.* Unde etiam suspectum habebant, nullumque finem insidias Basilio struendi Cæsar faciebat, quanquam nihil ille irritum facere potuit eorum quæ divina voluntate decreta erant. Non enim sic inexspectata ut semper ineluctabilis est fatorum vis. Et hæc quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

ιδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγεσίου καταγγελθέντος εἰς τὸ λεγόμενον Φιλοπάτιον, ἦν ὁ πρωτοστράτωρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ βασιλέως προπορευόμενος [86] ἔφιππος, ἐπεφέρετο δὲ καὶ τὸ ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν
B ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ βαρδούκιον οἶδε καλεῖν ἡ συνήθεια. Θορύβου δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπληρούντων τὸ κυνηγέσιον, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγεθέστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας διαπτοηθῆναι καὶ εἰς ταραχὴν ἐμπεσεῖν. Ορμήσας δὲ κατ' αυτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ ῥίψας ἐξόπισθεν τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον, ἔτυχε τοῦ θηρίου κατὰ τὸ μέσον της κεφαλῆς καὶ ταύτην ἐδιχοτόμησεν. Ὁ δὲ Καῖσαρ ὄπισθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς πορευόμενος καὶ τὸ γεγονὸς θεασάμενος εἶπε πρός τινας τῶν συνεπομένων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστῶν, ὅτι *Οἶμαι πάσης τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μέλλειν γενήσεσθαι·* κατεστοχάζετο γὰρ καὶ τὸ [87] πρὸς πάντα τούτου ἐπιτυχές τε καὶ εὐτυχὲς καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως διαθεσιν
C πρὸς αὐτόν. Ου μονον δὲ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντός φασι τοῦ τηνικαῦτα ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ πρωτεύοντος ἀκοῦσαι αὐτὸν, ἐν τῷ πολλάκις περὶ τούτων πυνθάνεσθαι τοῦ ἀνδρὸς, πρῶτα μὲν, ὅτι *Ὑπὸ νεανίσκου τινὸς εὑρίσκω τὴν κατάλυσιν τῆς ὑμῶν γενεᾶς·* ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφάνειαν προέβαινεν ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδεῖξαι τῷ Καίσαρι, λέγοντα, ὅτι *Οὗτος τυγχάνει ὃν ἔλεγον διάδοχον ὑμῶν μέλλειν ἔσεσθαι.* Ἐξ οὗ καὶ ὑφωρᾶτο καὶ ἐνήδρευεν ὁ Καῖσαρ ἀεὶ τὸν Βασίλειον, εἰ καὶ μηδὲν ἀκυρῶσαι ἠδύνατο τῶν ὑπὸ τοῦ θείου προκυρωθέντων βουλήματος· οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἄφυκτον ἀεὶ τὸ πεπρωμένον ἐστίν. Καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ κατὰ παράβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως εἴρηται.

233 15. Cumque imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatæ obambulationis ad Armamentareæ (sic dictum) locum trajecit; tum cœna seorsum parata, et imperatore cum Theodora matre aliisque affinibus et ex senatu magis necessariis ad mensam sedentibus, vocatus est protostrator imperatoris jussu; illoque sedente cœpit Theodora imperatrix oculos in eum intendere et conspicere ac considerare exactiusque examinare, demum agnitis quibusdam in eo notis sensim animo linqui, ut vix tandem effusa in eam aqua et rosarum stillis animum revocaverit. Tumque qui aderant se subduxerunt. Recepto autem animo ac recreato, scisci-

D ιε'. Φιλοθήρου δὲ τοῦ βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον κυνηγεσίου τε χάριν καὶ μετρίου περιοδεύματος κατὰ τὸν τῆς Ἀρμαμενταρέας λεγόμενον τόπον περάσαντος, εἶτα δουλικίου κατ' ἰδίαν εὐτρεπισθέντος καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τραπέζης μετὰ Θεοδώρας καθεσθέντος τῆς οἰκείας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν καὶ οἰκειοτέρων τῆς συγκλήτου, προσεκλήθη καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, καὶ καθεσθέντος αὐτοῦ ἤρξατο Θεοδώρα ἡ βασιλὶς πυκνότερον ἀτενίζειν καὶ ἀφορᾷν πρὸς αὐτὸν καὶ κατανοεῖν καὶ παρεπισκοπεῖν αὐτὸν [88] ἀκριβέστερον. Ἐπιγνοῦσα δέ τινα σύσσημα ἐν αὐτῷ κατ' ὀλίγον ἐλιποψύχησεν, ὥστε καὶ ὕδωρ ἐπιχεθῆναι [89] αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ ῥόδων στάγματος τὸ

VARIÆ LECTIONES.

[85] ἀνεβίβασεν? [86] προπορευόμενος τοῦ βασιλέως P, omisso ἔφιππος. [87] τὸ om. A. [88] αὐτὸν om. P. [89] ἐκχεθῆναι P.

ιόλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτεπερ οἱ παρόντες A
πταν. Εἰς ἑαυτὴν δὲ ἐλθοῦσα καὶ ἀναλαμ-
'. 146] παρὰ τοῦ υἱοῦ καὶ βασιλέως ἐπηρω-
ἱρα τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν οὕτως
εισυνέβη αὐτῇ ἡ ἔκστασις. Ἡ δὲ μόλις
ε τῶν θορύβων τῶν φρενῶν συναθροίσασα
ι *Ὃν ἤκουον παρὰ τοῦ πατρός σου,*
καὶ τέκνον ἐμὸν, μέλλειν ἐξολοθρεῦσαι
ὰν ἡμῶν, οὗτός ἐστιν ὃν λέγεις Βασί-
ι σύμβολα γὰρ, ἅπερ ἔλεγεν ἔχειν τὸν
ιδέχεσθαι μέλλοντα, οὗτος ὁ ἄνθρωπος
. *Ὅθεν τὸ πρᾶγμα ὅλον τῇ διανοίᾳ* [61]
ιῦσα [62], *καὶ ὥσπερ κατ' ὀφθαλμοὺς*
ιον βλέπουσα, διαταραχθεῖσα ἐξέλιπον.
ιλεὺς τὸ δέος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς
τὸς [63] ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος, B
τέλαβες, εἶπεν, *ὦ μῆτερ· ὁ γὰρ ἄνθρω-*
ς ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνυ ἀφελὴς, ἀν-
ιον ἔχων, οἷαν ὁ πάλαι Σαμψὼν, καὶ
ιρον, ἀλλ' ὥς τις Ἐνὰκ ἢ Νεμβρὼδ ἐν
ιαις ἡμῶν ἀναφανείς. Ἐξ αὐτοῦ τοίνυν μηδένα φόβον ἔχε, μηδ' ὑπόνοιάν τινα κεκτήσῃ.
Καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιοῦτον κῦμα ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενος παρέδραμεν ὁ Βασίλειος.

ε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρα-
ιν ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν
, τῷ γένει Σκλάβον, ὃς διὰ φιλοδέσποτον
γε πολλάκις τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ ἄλλων
ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἐξ-
ν, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ θείου αὐτοῦ Βάρδα
ιρος, ὡς τὸ πλεῖστον τοῦ κράτους εἰς ἑαυ-
άγετο καὶ πολλάκις ἐκφέρεται τοῦ καθ-
ιαὶ ἐκ τοῦ ἐνίας τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρε-
χήσεων ἑτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδι- C
ῷ βασιλεῖ. Δι' ἃ συμπεισθεὶς ὁ Καῖσαρ
οἰκείων φίλων καὶ γνησίων παραινετῶν
ιώλων κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται,
ἷς διαβολαῖς κατ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα
ος, καὶ πιθανῶς συνθεὶς τὰ κατηγορού-
εκίνησε τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ
τὸν [64] Δαμιανὸν εὐνοίας μετέστησεν, ὥστε
ξασθαι πεῖσαι τῆς οἰκείας ἀξίας αὐτόν.
τος οὖν ἐκείνου ἐχήρευε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον
ιοῦτον ἀξίωμα. Ἀλλ' ὅταν ἡ Πρόνοια πρὸς
ι συνελαύνῃ τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις
καὶ πανουργία τοῖς οἰκείοις σοφίσμασι
ιεται. Τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων
καὶ τοῦτον [66] εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπαναβιβα-
ἰώμα λογοποιούντων καὶ λεληθότως ἐπι- D
ιν, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα μετὰ καιρὸν
προβάλλεται παρακοιμώμενον ὁ βασιλεὺς
λειον, τιμήσας αὐτὸν καὶ πατρίκιον, καὶ
συζεύξας εὐμορφίᾳ σώματος καὶ κάλλει
καὶ κοσμιότητι πρωτευούσῃ πασῶν [67] τῶν
σχεδὸν, ἡ θυγάτηρ ἐτύγχανε τοῦ παρὰ
π' εὐγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε
ρος. Τούτου δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἑκά-

taute ex illa filio et imperatore quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset, a mentis se ægre turbatione colligens, *quod nimirum*, ait, *quem audivi a patre tuo, domine et fili mi, familiam nostram exstirpaturum, ille est quem tu Basilium vocas. Quæ enim is signa dicebat habiturum, qui noster hæres et successor futurus esset, hic homo habet. Hinc rem totam animo complexa ac velut jam oculis excidium usurpans, conturbata actaque vertigine animo defeci.* Imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, *Male suspicaris*, inquit, **234** *o mater. Hic enim homo idiota est et oppido simplex, robore duntaxat præditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quidquam amplius; sed velut Enachus et Nembrodus nostro hoc ævo exsistit. Nihil itaque ex illo timeas, nec sinistram ullam suspicionem geras.* Inque eum modum tum Basilius divino numine ejusmodi obortam procellam evasit.

16. Erat per hæc tempora Michaeli accubitor eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. Is, pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat non satis ex officii ratione negotia pertractantibus, tum præcipue de Barda Cæsare imperatoris avunculo, quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, sæpiusque æqui ac honesti metas excederet; nonnullas etiam Cæsaris dispositiones evertebat, docens imperatorem aliter se res habere ac ille insinuaret. Idcirco Cæsar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, imperatoris ab eo animum avertit ejusque in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate movendi auctor illi exstiterit. Expulso itaque Damiano ea dignitas per aliquod tempus vacavit. Cæterum divina providentia, quo illi constitutum est, res agente, **235** cassa prudentia est suisque astutia ipsa capitur dolis. Cum enim Cæsar aliique plures alii alium Damiano sufficiendum loquerentur, remque clanculum pro cujusque animi propensiore affectu sollicitarent, præter omnem illorum spem post breve tempus suo ipse nutu imperator Basilium accubitorem præficit, patricii quoque collata dignitate, nuptumque data muliere corporis forma et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate ac prudentiæ laude celeberrimi. Hoc ita gesto, ac cum magis in dies imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns

VARIÆ LECTIONES.

κάμψασα P. [61] τῇ διανοίᾳ om. A. [62] περιλαβοῦσα P. [63] καθεστὼς P. [64] ἀνατρέπειν P.
ι. P. [66] τοῦτον] ἄλλον P. [67] πάντων P.

Cæsar invidiaque stimulatus ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damianum auctores exstiterant inque eas impulerant, non raro maledictis ac conviciis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, *quibus*, inquit, *ego, supra quam decebat fidem habens, ejecta vulpe ejus loco leonem induxi, ut nos omnes devoraret ac deglutiret.*

17. Jam vero Michaele imperatore cum avunculo Barda Cæsare adversus Cretam profecto, ac Cæsare arrogantius rebus utente majorique quam pro munere auctoritate imperia edente ac præcipiente, crebræ in eum quotidie ac continuæ criminationes cœptæ imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thracesiis **236** maritimus ad Meandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria aulæa sive cortinæ in humili et depresso loco, Cæsaris in conspicuo excelsoque expansæ sunt. Hac velut speciosa arrepta occasione, qui gravi pridem animo erant ac Cæsarem oderant, multa in eum crimina jaciunt, ut qui jam insolesceret palamque in imperatoris contemptum injuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc ambitiosi animi specimen de industria quæsierat, ut imperatoris tentorium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque exstaret. His itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias convertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. Nec enim palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere dignitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et sodales fœderatosque pertimescerent, cunctique proceres ac duces exercitus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum attenderent, eo quod præ illo magis rebus invigilaret singulaque arbitratu suo et nutu mutaret; sed præcipue ob proconsulem et patricium Antigonum, illius filium, tunc temporis prætorianarum scholarum domesticum. Cæterum etiam habebat imperator multos ejus sibi consilii conscios, ac qui ipsi in se recepissent cædem se perpetraturos. Mane itaque **237** Cæsar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de præsentibus negotiis consilium cum eo habiturus. Opportunum vero illud tempus ad ejus cædem ratus imperator, nutu Symbatio patricio cursus logothetæ, qui Cæsaris filiam sibi matrimonio junxerat ac conjurationis cum imperatore socius erat, indicat ut exiens sicarios inducat. Egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. Dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso sceleris articulo ob facinoris immanitatem vertigine cor-

A στην ἐπιδιδούσης τῆς τοῦ βασιλέως ἀγάπης πρὸς τὸν Βασίλειον, ὁρῶν ὁ Καῖσαρ καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμενος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀῤῥωδῶν πολλάκις τοὺς ἐπὶ διαβολῇ τοῦ Δαμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους καὶ παρορμήσαντας ἐλοιδορεῖτο καὶ κατεμέμφετο, ἄφρονας αὐτοὺς καὶ κακοβούλους ἀποκαλῶν, *Οἷς, φησὶν, ἐγὼ παρὰ τὸ δέον πεισθεὶς, καὶ ἐξεώσας ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισήγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς λαφύξῃ καὶ καταζμώξηται.*

ιζ΄. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ θείου Καίσαρος [68] κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντος, καὶ σοβαρώτερον τοῦ Καίσαρος χρωμένου τοῖς πράγμασι καὶ ἐξουσιαστικώτερον ἐκφέροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πυκναὶ καὶ συνεχεῖς αἱ κατ' B αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἑκάστην τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι. Ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ τῶν [69] Θρακησίων παράλιον) καὶ εἴτε κατὰ τύχην εἴτε κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως αὐλαίας ἤτοι κόρτης ἐπὶ χθαμαλοῦ καὶ ἐπιπέδου ταθείσης τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπόπτῳ καὶ [70] ὑψηλῷ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ πάλαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς κατ' αὐτοῦ [71] ὡς ἐντρυφῶντος ἤδη καὶ φανερῶς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζοντος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ ἀρκούμενος κἂν τούτῳ φιλοτιμήσασθαι ἔσπευσεν, ἵνα χθαμαλὴ μὲν καὶ ταπεινὴ ἡ τοῦ αὐτοκράτορος σκηνὴ δείκνυται, ἡ δὲ ἐκείνου περιφανὴς καὶ μετέωρος. Πεισθεὶς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν C κατ' αὐτοῦ συσκευὴν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως· οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερῶς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποφήνασθαι διὰ τὸ ὁμότιμον σχεδὸν εἶναι καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ δεδιέναι πάντας τὴν ἑταιριῶτιν αὐτοῦ φατρίαν καὶ σύστασιν, καὶ τὸ πάντας τοὺς ἄρχοντάς τε καὶ στρατηγοὺς αὐτῷ προσανακεῖσθαι καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν βασιλέα ὁρᾷν, ὡς καὶ μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι νήφοντος καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μεταφέροντος ἕκαστα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθύπατον καὶ πατρίκιον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ δομέστικον τὸ τηνικαῦτα τῶν βασιλικῶν τυγχάνειν σχολῶν. Πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοινωνοῦντας [P. 148] αὐτῷ τοῦ βουλεύματος καὶ κατεπαγγελλομένους καταπράξασθαι τὴν σφαγήν. D Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἕω συνήθως ὁ Καῖσαρ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἦλθε σκηνὴν, καίτοι πονηρῶν οἰωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλεύσωνται, εὔθετον καιρὸν τοῦτον εἶναι νομίσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀναίρεσιν διὰ νεύματος γνωρίζει τῷ πατρικίῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὃς καὶ γαμβρὸς ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς ἐκοινώνει βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφείλοντας. Ὃς ἐξελθὼν καὶ τὸ συγκείμενον σημεῖον πεποιηκὼς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον [72], τῇ οἰκείᾳ ὄψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπὶ

VARIÆ LECTIONES.

[68] θείου καὶ Καίσαρος? [69] τῶν om. P. [70] καὶ om. P. [71] fort. πολλὰ κατ' αὐτοῦ διαβάλλουσιν, vel διαβολὰς προβάλλουσι. Combef. [72] ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον om. P.

ιακόψυχοι [73] τυχὸν ὄντες ἀπεδειλίασαν καὶ
τῷ δεινῷ γεγονότες διὰ τὸ μέγεθος τῆς
ιιγγίασαν, καὶ τριβὴ τοῦ χρόνου ἐγένετο,
ᾳ κατέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ διά [73*] τινος τῶν
κατευναστῶν μαθὼν αὐτοὺς κατεπτηχέναι
ι καὶ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἐγχείρημα, τῷ ὄντι
ὀλμημα καὶ φρενὸς ἀνδρείας καὶ εὐθαρ-
τῶν ἔνδον τινὰ οἰκεῖόν τε καὶ πιστὸν ἐκ-
ὸς Βασίλειον τὸν πατρίκιον καὶ παρακοι-
καὶ δηλοῖ μετὰ δέους αὐτῷ, ὡς *Εἰ μὴ*
αῤῥώσῃς τοὺς εἰς τὸ πρᾶγμα ηὐτρεπι-
καὶ παρορμήσῃς αὐτίκα πρὸς τὸ ἔργον
πάντως οἶδα ὅτι εὐθέως ἐμὲ δεήσει
ου ἀναιρεθῆναι· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν
τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ
ἄλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς
ι μου. Ἅπερ ἀκηκοὼς ὁ Βασίλειος, καὶ
ασιλέως μή τι πάθοι [75] ἐν ἀγωνίᾳ γεγο-
ον θαῤῥαλέους ἐποίησε τοὺς δειλοὺς καὶ
οντας εὐθαρσεῖς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως
ηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισεν. Ὧν ὥσπερ
ισθέντων καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς
ως σκηνὴν, ὁ Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτὸν
ι τὴν συνδρομὴν, ἀναπηδήσας τοῖς τοῦ
περιεπλάκη ποσίν. Ὃν ἐκεῖθεν ἑλκύσαντες
ρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφαξαν. Πρώτην εἶχε μετ' εἰκάδα ὁ μὴν ὁ [76] Ἀπρίλλιος,
ιρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως. Εὐθὺς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεῖ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν
ιαν ἐπανέρχεται.

A repti moras nectebant. Hinc imperator consilii inops penitus hæsitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum conjuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre, (mentis sane sensusque generosi audacisque facinus!) ex cubiculi intimis domesticum quemdam fidumque ad Basilium patricium et accubitorem mittit, metuque actus denuntiat: *Ni citius iis qui ad rem patrandam parati sunt animos addideris, utque statim manum operi admoveant eos impuleris, ne confestim novi ab eo me necatum iri. Neque enim fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias struxi; vosque potius meæ necis auctores videbimini esse ac sicarii.* His auditis Basilius, anxiusque ne quid mali imperatori **238** accideret, quam citissime B pavidos audaces facit, terrore perculsos fiducia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant impellit. Velut itaque animis pleni, in imperatoris tentorium irrumpunt. Cæsar, id quod erat advertens, in se suique tollendi gratia fieri concursum, resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. Quem inde extractum sicarii ante illius pedes jugularunt, mensis Aprilis die vicesima prima (id est a. d. 11 kal. Maias), 14 indict. Statimque dimisso exercitu imperator Constantinopolim revertitur.

δὲ Προνοίας ἀγούσης τὸν Βασίλειον εὐμη-
ὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὴν ἐκ
ατείας ὑποστροφὴν υἱοποιεῖται τοῦτον ὁ
ἐτύγχανε γὰρ καθάπαξ οἰκείας γονῆς
καὶ τῆς τῶν μαγίστρων ὑπερλάμπρου τι-
Ἐφ' ὧν τῇ βασκανίᾳ διαῤῥηγνύμενος [78]
ς Συμβάτιος, καὶ μὴ δυνάμενος τὸν φθο-
αθορᾷν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν καθ' ἑκάστην
αμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσοῦ-
μέχρι τότε διακονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος
ασιλεύουσαν ζῇν, τῆς δὲ τῶν Ἰώνων [79]
ησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχήν. Οὗ
ιν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ
θέματος στρατηγόν. Ὀλίγου δὲ διελθόντος
ι τῶν πραγμάτων ἐπισφαλῶς σαλευόν-
τῆς ἀρχῆς κραδαινομένης καὶ ζητούσης
ησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις
αι ἢ πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι,
ὲ τὰ πολλὰ λανθάνειν διὰ τὸ τὸν κοινω-
ρχῆς Καίσαρα ἀεὶ τὰ κατεπείγοντα διοι-
ιὐτῷ σχεδὸν ἀνακεῖσθαι τὰ πράγματα καὶ
ναν πᾶσαν τῆς κοσμικῆς διοικήσεως, ἐγί-
αβοήσεις τε καὶ διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ
παρά τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ
τος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων
διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων [80] τὰ
, ἔτι δὲ καὶ [81] παρὰ τῶν [81] στρατευμάτων

18. Verum Providentia solerti Basilium ferente C consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus imperator ab illa expeditione Basilium in filium adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos susceperat, et magistrorum præfulgente dignitate condecorat. His Symbatius logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere, munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in urbe regia vivere non posset; Ionumque (id est, Thracesiorum) præfecturam, et ut illis dux præficiatur, deposcit. Imperator votis annuens ejus quod dicebam thematis ducem præficit. Parvo elapso tempore, cum res periculi salo jactarentur imperiumque nutaret ac præsidem curatoremque D quæreret, quod imperator aliis potius rebus **239** animum adverteret quam ut ex officii ratione rempublicam gereret (et ante quidem non ita plerisque patebat, quod imperii collega Cæsar urgentia quæque administrabat, inque eum tota fere rerum moles omnisque Romani orbis administrandi cura incumbebat), adversus imperatorem expostulationes et querimoniæ moveri, tum a senatu civiumque proceribus, tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura commissa erat, nec non ab exercitibus urbanaque omni multitudine; de quibus per necessarios intimosque certior

VARIÆ LECTIONES.

ώτεροι P. [73*] παρὰ A. [74] αὐτὸν] αὐτῷ A. [75] πάθῃ A. [76] ὁ post μὴν om. A. [77] τῆς om. P.
ενος P. [79] Ἰωάννην A, i. e. Janninorum. [80] μετεγχειριζομένων P. [81] καὶ et τῶν om. P.

lactus, vix tandem aliquantisper emergens suamque agnoscens in procuranda republica non modo negligentiam ac segnitiem, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, timensque ne multitudo concitata turbas cieret aut rebellaret, statuit rerum gerendarum adjutorem et imperii collegam sibi adhibere. Quodque ante non multos dies Basilium adoptaverat, eumque non solum viribus sed et prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo præstare noverat, satisque idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriæ atque operæ deerat, una quoque divina Providentia rem promovente, in hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basilium imperatorem constituat. Ac sane Deo consilium prosequente reique adjutore, die ipsa Pentecostes, qua Patris ille Paracletus in Christi Deique nostri discipulos **240** venit, in celebri et a Dei Sapientia nuncupato templo Basilius regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et judicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Junii, indictione secundum Romanos 14. Ubi audivit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Peganem patricium, qui Opsicii præfectus erat, ad defectionem attendunt animum tumultumque excitare parum caute constituunt. Itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaelem acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem se levare ostenderent, Basilium vero maledictis impetunt omnique verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. Talique apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Constantinopolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. Hieme autem appetente dirimuntur, clam ac viritim sceleris sociis aufugientibus. Quare tragœdiæ auctores saluti fuga consulere conati sunt. Ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latæ Petræ vocant, Peganes vero Cotyaium **241** occupat. Nihil tamen eo commento commodi consequuntur. Capti enim ab imperatoris milite vincti ad eum adducuntur. Agebat tunc imperator in S. Mamantis regiis ædibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus affatim cæsos, demum lege agens supplicio damnavit. Ac Symbatius quidem oculo effosso atque una manuum amputata in exilium mittitur: Peganes vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. Quanquam hos ipsos

καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἃ διὰ τῶν οἰκειοτάτων ὁ βασιλεὺς γνοὺς, καὶ μόλις οἷον ἐπὶ βραχὺ ἀνανήψας, καὶ ἐπιγνοὺς τὴν οἰκείαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειαν καὶ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀφέλειαν, καὶ ἐπανάστασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαβηθεὶς, ἔγνω κοινωνὸν τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι καὶ τῆς [82] ἀρχῆς· καὶ ἐπείπερ πρὸ ὀλίγου υἱοποιησάμενος ἦν τὸν Βασίλειον, ᾔδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον ἀνδρίᾳ, ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἱκανὸν ἀναπληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστέρημα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγούσης εἰς τοῦτο Προνοίας αὐτὸν, βεβαιοῖ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλέα [83]... Καὶ δὴ Θεοῦ συνεφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας [84] Πεντηκοστῆς, ἐν ᾗ τοῦ Πατρὸς ὁ Παράκλητος πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μαθητὰς, ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ ἐπωνύμῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ναῷ τὸν βασίλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος. Ἕκτην πρὸς ταῖς εἴκοσιν εἶχεν ὁ Μάϊος μὴν, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινεμήσεως. Μαθὼν δὲ τὸ γεγονὸς ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατήκοντα φθόνον αὐτὸν ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομανέντα σχὼν καὶ Πηγάνην ἐκεῖνον τὸν πατρίκιον, ὃς τῆς [85] κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἡγεῖτο στρατηγίδος [P. 150], εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μοῦλτον ἐξ ἀπονοίας ἔγνωσαν συνιστᾷν. Ἀναπείσαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς [86] στρατεύματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλεύματα [87], εὐφημοῦντες μὲν τὸν Μιχαὴλ ὡς βασιλέα διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγεσθαι καὶ μὴ δοκεῖν πτέρναν ἀποστασίας αἴρειν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαις πλύνοντες ὕβρεσι. Φρυαξάμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ θέρους καιρὸν, καὶ πολλοὺς ἀγροὺς τῶν κατὰ τὴν βασιλίδα δυνατῶν πυρπολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ποιουμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὅρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύσαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμὼν, διαλύονται, διαδιδρασκόντων λάθρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τολμήματος. Ὃ συνιδόντες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειράθησαν. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέτρας φρούριον ὑπεισέρχεται, ὁ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυάειον. Ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπώναντο [88]· ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως ληφθέντες χειρὸς δέσμιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. Καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος παλατίοις διάγοντα [89]· οὓς ἰδὼν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνειδίσας τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπεξελθὼν ἱκανῶν, ὕστερον ἐκδότους τοῖς

VARIÆ LECTIONES.

[82] τῆς om. P. [83] βασιλέα... om. A. [84] ἁγίας om. P. [85] τῆς om. P. [86] αὐτοῦ A. [87] εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλεύματα om. P. [88] κατώναντο P. [89] διάγοντα om. P.

…ιναῖς ἐποιήσατο. Καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος A …τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στε- …ξορίαν ἐκπέμπεται, ὁ δὲ Πηγάνης καὶ [20] …ῶν ὀφθαλμῶν ὑποπεσὼν ἐκκοπῇ καὶ τῇ …ιὰ ξίφους ἀνατομῇ, πρὸς ἐξορίαν καὶ …ἐλλεται· οὓς ὁ γενναῖος βασιλεὺς Βασί- …ιν μόναρχον [21] ἐξουσίαν ἐδέξατο, καὶ [22] …ας ἀνεκαλέσατο καὶ ταῖς πρὸ τῆς ἀπο- …ρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μηδὲ ἴχνος …; πρὸς αὐτοὺς ἐνδειξάμενος καὶ ὁμοδιαίτους πολλάκις ἐποιεῖτο καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο, καὶ …ετῶν ῥᾷον αὐτοὺς ἐποίει φέρειν τὸ τῆς ἀνοίας ἀτύχημα.

generosi pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exsilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulsit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris injuriæ memoria sæpius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cujus sibi per dementiam auctores exstiterant, infortunium levabat ac miseriam.

…ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ καὶ ἡ πρὸ …καὶ τριακοσίων ἐτῶν πρόῤῥησις καὶ προ- …ἶλος ἐλάμβανεν Ἰσαὰκ τοῦ διορατικω- …ἱερέων καὶ μοναχῶν, ὃς ἐξ Ἀρσακιδῶν …καταγόμενος δι' ὁράματος ἔμαθεν ὅτι B …τὸν χρόνον τὸν μεταξὺ ἐκ τῶν [23] ἀπογό- …ου μέλλει τις ἐπὶ τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς …κῆπτρα ἀναβιβάζεσθαι. Γίνεται δὲ κατ' …ἄγμα τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ παντὶ …πέδῳ [P. 151] καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς …ῃν ἀνὰ πάσαις ταῖς χώραις καὶ πόλεσιν …εσι· πάντες γὰρ ἐπιστῆναι τοῖς πράγμα- [24] ἄνδρα καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πεῖραν …αὶ ἐγνωκότα τοὺς κατὰ τῶν πενήτων …ερεχόντων κονδυλισμοὺς καὶ τὰς ἀδίκους …ἀφαιρέσεις καὶ τὰς ὥσπερ ἀναστάσεις …στέρων καὶ τοὺς παρὰ τῶν ὁμοφύλων …λοὺς, ἃ πάντα ἐπὶ τῆς τοῦ Μιχαὴλ βα- …καιρὸν διὰ τὸ πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι …ι ἢ περὶ τῶν τοιούτων ἐθέλειν σκοπεῖν. C

19. Verum hæc postea. Tunc vero etiam finem accepit quæ ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculumque præcesserat, Isaaci, viri inter sacerdotes atque monachos dono prænoscendi futura præcellentissimi. Trahebat is quoque ex Arsacidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum decurso spatio fore ex Arsacis posteris, qui Romani imperii sceptra capesseret. Res ex omnium voto successit, **242** tum scilicet procerum ac nobilium, tum reliquæ omnis plebis ac civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late imperio per provincias urbesque subditorum. Omnes enim maxime peroptabant virum ejusmodi rebus præfici, qui tenuiorem ipse fortunam expertus procerum majorumque in pauperes injurias non nesciret iniquasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum non excidia et direptiones plagiaque nosset. Quæ omnia Michaele imperatore occasionem tempusque nacta etiam etiamque vim abuerant, cum ille aliis potius rebus animum attendebat quam ut publicis ejuscemodi m ac studium poneret.

…ν δὲ, ἐπεὶ ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐγενόμην, …τὴν μὲν κατὰ τὸν βασιλέα Βασίλειον …ολάσαι ἐπὶ μικρὸν, ἄνωθεν δὲ ἀναλα- …σαι διὰ βραχέων, ὡς οἷόν τε, οἷος ἦν ὁ …ιλεῖ Μιχαὴλ καὶ οἵοις πράγμασιν ἔχαιρε …ι τὸν χρόνον καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σπου- …δημόσια κατανήλισκε χρήματα, ἵν' ἐν- …ναι λογιζόμενος ἔχοι πᾶς ὁ βουλόμενος …Βασίλειον θεία ψῆφος σαφῶς ἦν ἡ ἐπὶ τὸ …ίσασα (ἀδύνατον γὰρ ἦν ὡς εἶχεν ἔχοντα …ὰ πράγματα) καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ …' ἑαυτοῦ τὰ ξίφη ἠκόνησε καὶ τὰς τῶν …ὐτὸν ἐστόμωσε δεξιὰς καὶ εἰς τὴν οἰ- …ὴν διηρέθισε· τοσοῦτον ἑαυτὸν τῶν καθ- D …ιδιήτησε, καὶ τοσοῦτον πρὸς πᾶσαν πα- …εβακχεύθη πρᾶξιν, καὶ οὕτως τά τε θεῖα …καὶ πρὸς τοὺς τῆς πολιτείας ὁμοῦ καὶ …νόμους ἐξύβρισεν. Συστησάμενος γὰρ …ἀσελγῶν καὶ μιαρῶν καὶ παμπονήρων …χορὸν δυσσεβῆ, καὶ τὴν τοῦ βασιλικοῦ …τιμάσας σεμνότητα, περὶ κώμους καὶ …ἔρωτας ἀσελγεῖς καὶ αἰσχρὰ διηγήματα, …ἡνιόχους καὶ ἵππους καὶ ἅρματα καὶ …εν μανίαν καὶ παρακοπὴν τῶν φρενῶν ὁ

20. Enimvero cum huc usque devecta mihi oratio sit, operæ pretium esse existimo ut Basilii imperatoris tantisper intermissa historia, re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quæ Michaelis imperatoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne tempus atque operam perderet ac ærarium exhauriret; ut inde reputans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut Basilius ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant statu, consisterent), ipsumque in se ipsum Michaelem gladios strinxisse, atque eorum a quibus necatus est dexteras roborasse et in propriam cædem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio extorrem **243** fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriæ ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac traducebat; sic denique civiles ac naturæ leges violaverat. Sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum cœtum adhibens, regiæque majestatis dignitatem indignis modis dehonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narratiunculis, tum etiam aurigis et equis et curribus ac (quæ inde est) insania ac dementia vir misera-

VARIÆ LECTIONES.

…ι. P. [21] μονάρχην P. [22] καὶ om. P. [23] τῶν om. P. [24] ἤθχοντο τοῖς πράγμασιν P.

bilis dies insumebat, inque ejus generis monstra ac pestes publicas ærarii opes effundebat. Quodque sane omnium miserrimum est, ipsa quoque nostræ fidei symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu constituens qui venerabilium sacerdotum cœtus formam referrent, deridenda illa ac ostentui habenda exponebat. Pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoscatis et reliqua.

21. Quod is itaque aurigam ageret cursusque agitaret, equorum currui aurigæ amictu ipse insidens et in cursibus reciprocis cum æmulis decertans, tum intra urbem ipsamque regiam, tum ruri in regiis ædibus quæ in S. Mamantis sunt, immensamque pecuniæ vim in istis insumeret, ita nimirum ut bellici sumptus in spectaculorum ac ludorum usum converterentur, Romanæque opus in thymelica tripudia et nugas effunderentur, **244** inque impuras et sceleratas bacchationes lascivosque amores thesauri regii prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus notum sit ac manifestum, omittendum mihi esse duxi. Quod autem res divinas ludos sibi fecerit, exque impuro obscenoque ac effeminato illi adhærentium sodalitio patriarcham unum vocaverit, exque illis undecim metropolitas designarit, tanquam ipse ad complendum numerum duodecimus foret, id vero narrabo. Profanum ac sceleratissimum Grullum patriarcham appellans, archieraticaque auro interstincta ac præfulgenti veste amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine metropolitarum alios undecim, uti dicebam, ex eodem sibi adhærentium sodalitio constituens, ac duodecimum se ipsum Coloniæ archiepiscopum vocitans, præbens singulis citharam, quam sub sacerdotali amictu ferrent, et præcipiens ita tectas pulsare, sic cum illis ludens ac deridens traducensque rem sacram peragebat, cum scelestis scelestissimus, cum profanis impius. Cum secreta precatio recitabatur, sensim ac lene citharis strepere injunctum erat: cum vero sacerdotem vocem elevare vel chorum respondere tempus poscebat, tum illis graviter plectro pulsatis intonare decebat, melodiaque adstantium aures, et ut clare audirentur, circumsonare. Ad hæc sacris vasis, lapidibus pretiosis margaritarumque **245** fulgore intermicantibus, argentoque et auro conflatis, quibus non raro in sacris mysteriis usus fuerat, sinapi acetumque injicientes, sic sodales multo cum risu verbisque turpibus et obscenis, spurcissimisque et exsecrandis gestibus, impertiebant. Verum hæc sinamus.

22. Cum aliquando sanctissimus patriarcha Ignatius, ecclesiastico omni cœtu et ordine stipatus, pias supplicationes in pomerio extra muros obiret, et ad divinum quoddam templum consueta cantica

A ἄθλιος διημέρευε, καὶ εἰς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ἀφειδῶς ἐξεκένου τὰ δημόσια χρήματα. Καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντιτύπους τῶν σεμνῶν ἱερέων ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μίμων καὶ γελοίων καταστησάμενος, μυκτηρισμὸν καὶ χλεύην ἐτίθει ταῦτα καὶ γέλωτα. Διηγήσομαι δέ τινα ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλά, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπά.

[P. 152] κα'. Ὅτι μὲν οὖν ἁρματηλάτης καὶ ἡνίοχος ἦν, ἐπὶ [95] τοῦ δίφρου τῶν ἵππων μεθ' ἡνιόχου στολῆς καθεζόμενος καὶ πρὸς τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιτέχνοις διαμιλλώμενος ἔνδον τε [96] τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν βασιλείων καὶ ἔξω κατὰ τὰ ἐν τῷ τοῦ μάρτυρος Μάμαντος βασιλικὰ ἐνδιαιτή- B ματα, καὶ ὅτι πάμπολλα χρήματα εἰς ταῦτα ἀνήλισκε, θεωρικῶν γενομένων τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμελικὰς ὀρχήσεις καὶ λέσχας ὁ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχεῖτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελγεῖς καὶ παρανόμους βακχείας καὶ ἔρωτας ἀσώτους ἀσώτως καὶ ῥύδην ἐξεφοροῦντο οἱ βασιλικοὶ θησαυροί, ὡς πᾶσι γνώριμον καὶ καταφανὲς καθεστὼς παρήσειν μοι δοκῶ· ὅτι δὲ τὰ θεῖα κατέπαιζε, καὶ ἀπὸ τῶν συνόντων αὐτῷ μιαρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρογύνων καὶ πατριάρχην ἕνα ὠνόμαζε καὶ μητροπολίτας ἐκ τούτων ἀφώρισεν ἕνδεκα ὡς αὐτοῦ συμπληροῦντος τὸν δώδεκα [97] ἀριθμόν, τοῦτο δὲ [98] διηγήσομαι. Τὸν γὰρ ἐναγῆ καὶ μιαρώτατον ἐκεῖνον Γρῦλλον [99] τὸ τοῦ πατριάρχου ἐπιφημίσας C ὄνομα, καὶ ἀρχιερατικῇ τοῦτον χρυσοστίκτῳ καὶ ὑπερλάμπρῳ κοσμήσας στολῇ καὶ ὠμοφόριον περιθείς, καὶ ἐν τάξει μητροπολιτῶν ἑτέρους ἕνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τῶν ὁμογνωμόνων αὐτῷ συνεδρίου σκευάσας, καὶ δωδέκατον ἑαυτὸν Κολωνείας ὀνομάσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ κιθάραν ἕκαστον ἔσωθεν τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφέρεσθαι δούς, καὶ ταύτας κάτωθεν ὑπηχεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς τὴν ἱερὰν δῆθεν παίζων καὶ κατορχούμενος ἐπετέλει μυσταγωγίαν καὶ λειτουργίαν, μετὰ τῶν παμμιάρων ὁ μιαρώτατος [1], μετὰ τῶν βεβήλων ὁ ἐναγής. Καὶ ὅτε μὲν μυστηριώδης δῆθεν εὐχὴ ἐλέγετο, ἠρέμα τὰς κιθάρας ἔδει ὑποφωνεῖν· ὅτε δὲ ἱερέως ἐκφώνησιν ἢ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπόκρισιν ὁ χρόνος [2] ὑπέβαλλεν, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας τῷ D πλήκτρῳ κρουομένας ἔδει ἠχεῖν καὶ ἐξάκουστον αὐτῶν τὴν μελῳδίαν καθίστασθαι. Εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς, ἅτινα λίθοις τιμίοις καὶ μαργάρων κατεκοσμεῖτο φαιδρότησιν, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατεσκευασμένοις, ἃ καὶ λελειτουργηκότα πολλάκις τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ ἐτύγχανεν, ἐν τούτοις τοίνυν σίνηπι καὶ ὄξος ἐμβαλόντες οὕτω μετεδίδοσαν τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλωτος καὶ ῥημάτων αἰσχρῶν καὶ σχημάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυρῶν. Εἶεν.

κβ'. Τοῦ δὲ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἰγνατίου ποτὲ, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ τάξεως, λιτανείαις [3] πρόοδον πρὸ τῆς πόλεως ποιουμένου καὶ πρός τινα πορευομένου θεῖον

VARIÆ LECTIONES.

[95] ἐπὶ] ἐκ P. [96] τε om. P. [97] δωδέκατον P. [98] δὴ A. [99] Γρῦλλον Barberinus, Γροῦλλον AP. [1] παμμιαρώτατος P. [2] ὁ χορὸς P. [3] λιτανείας A.

ιτὰ τῆς εἰωθυίας [P. 153] ἱερᾶς μελῳδίας καὶ
ἰσεως, συνέβη καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βέβηλον
ιλέως [4] πατριάρχην Γρῦλλον, ἱερατικὴν στο-
πεχόμενον καὶ ὄνῳ ἐποχούμενον, μετὰ τῶν
:στέρων αὐτοῦ μητροπολιτῶν καὶ πάσης αὐτοῦ
ινῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως,
ια τῶν οἰκείων πράξεων θυμελικῶς ἐπιτραγ-
ις καὶ ᾄδοντας ἐξ ἐναντίας χωρεῖν. Ὡς δὲ
ἐγένοντο, τοῖς ὤμοις τοὺς φελόνας μετεωρί-
καὶ τὰς κιθάρας εὐτονώτερον κρούσαντες,
ιατα καὶ ᾄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον
.ους τοῦ ἱεροῦ ἀντεπᾴδοντες, καὶ Πανικῶς τε
:υρικῶς σκιρτῶντες, καὶ κυμβαλίζοντες, καὶ
τέχνους τοὺς ἱερεῖς [5] καὶ τὸν ἀρχιερέα μυ-
ιντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν
. Πυθόμενος δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς, καὶ
οἵτινές εἰσι καὶ παρὰ τίνος καὶ ἐπὶ ποίᾳ
ει συνέστησαν, πολλὰ καταστενάξας καὶ
υσάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ αἴτιον,
ὰ δακρύων τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς στῆσαι τὴν τοι-
λασφημίαν καὶ ὕβριν καὶ διασκεδάσαι παρὰ
ν τοὺς δυσσεβεῖς, ἵνα μὴ βεβηλῶνται τὰ ἅγια
μυστικὰ καὶ σεπτὰ διασύρωνται, τῆς προκει-
μνῳδίας ἐχόμενος τὴν πορείαν διήνυεν.

Ἄλλοτέ ποτε ἐπὶ φαυλισμῷ δῆθεν τοῦ ἀοιδί-
του [6] Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς
μητρὸς ἐμπαιγμῷ ὁ ἀνόητος καὶ παραπλὴξ
; τοιοῦτόν τι ἐδραματούργησεν· Ἐν τῷ ὑπερ-
› Χρυσοτρικλίνῳ ἐπὶ τοῦ [7] βασιλείου θρόνου
ισθεὶς, καὶ τὸν αἰσχρότατον Γρῦλλον μετὰ
ἱερατικῶν ἐνδυμάτων ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀλη-
:ριάρχου πλησιαίτατα ἑαυτοῦ [8] παρακαθισά-
καὶ τὴν ἀρχιερεῖ Θεοῦ πρέπουσαν ἀπονέμων
καὶ μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ἐπι-
θαι τὴν ἐξάγιστον γενειάδα πεποιηκὼς,
ιν μητέρα διά τινος τῶν θαλαμηπόλων εὐ-
δηλοῖ, ὡς *Ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Ἰγνά-
ταῦθα μετ' ἐμοῦ συγκαθέζεται, καὶ εἰ βού-
ῖεῖν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἐλθὲ καὶ μετ' ἐμοῦ
εις αὐτῆς.* Ἐκείνη δὲ οἷα φιλευσεβὴς γυνὴ
ίθεος, πόθον πολὺν καὶ πίστιν ζέουσαν πρὸς
ώτατον κεκτημένη Ἰγνάτιον, σπουδαίως ἐκ-
ια ὡς ἤκουσε, καὶ μηδὲ ἀτενίσαι δι' αἰδῶ
ιη, ἔξω δὲ πάσης κακίας καὶ ὑπονοίας τυγχά-
αὶ μηδέν τι φαῦλον ὑποτοπήσασα, προσέπεσε
ιὸν, ἐδόκει, τοῦ ἁγίου ἐκείνου ἀρχιερέως, καὶ
ὑτῆς ἐδέετο εὔχεσθαι. [P. 154] Ὁ δὲ παμμία-
ῖνος τῆς καθέδρας ὀλίγον ὑπεγερθεὶς καὶ ἀπ' [9]
οὐναντίον ἀποστραφεὶς, ὀνώδη ψόφον ἀπὸ τῶν
ιν ἐγκάτων ἀφεὶς, πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγξατο,
*α μὴ λέγῃς, κυρὰ, ὡς οὐδὲ κἂν τούτῳ σε
ίμεθα.* Τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακαγχάσαντος καὶ
οῦ παμβεβήλου παμμέγεθες ἐκγελάσαντος,
ιλλὰ καταφλυαρησάντων ἢ μᾶλλον τῷ παρα-
ῆς γνώμης ἀλογώτατα ἐξοιστρησάντων, ἐπι-
τὸ πλάσμα καὶ τὴν ἀπάτην ἡ βασιλὶς, καὶ

A modulando religiosa pompa modestiaque procederet, contigit ut et impius profanusque patriarcha Grullus, sacerdotali stola indutus asinoque vectus, cum metropolitis ejus ipsam impietatem majori impietate superantibus omnique sua scena et Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerando ac concinendo, adversis frontibus concurreret. Cumque prope fuissent, rejectis in humeros sublatisque penulis plectroque graviore pulsatis citharis, verbaque meretricia ac canones ad sacræ modulum cantionis ex adverso cantillantes, Panumque in morem et Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstrepentes, velutque artis æmulos sacerdotes divinumque antistitem naso suspendentes. diaboli-
B cam choream iterque paragebant. Sciscitatus vero Dei præsul, discensque quinam essent et a quo quave de causa conflatus **246** illis cœtus, ab imo pectore ducto suspirio horumque principem atque auctorem deplorans, fusisque ad Deum cum fletu precibus, ut ejuscemodi blasphemiæ ac injuriæ fidem imponeret impiosque penes infernum dissiparet, ne sancta profanarentur mysticaque ac veneranda sic procaciter irriderentur, institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

23. Alia item vice, ut inclytum virum Ignatium patriarcham contumelia afficeret ipsamque parentem irrideret, amens menteque captus imperator tale quid comminiscitur: In præfulgido ac rutilanti aureo
C triclinio regia sede sublimis, impurissimo Grullo archieraticis vestibus induto, loco veri patriarchæ proxima sede assidere jusso, ac qui Dei antistitem decebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumento obtegere, matri suæ per eunuchum quemdam e sacro cubiculo mandat, *adesse sanctissimum patriarcham Ignatium ac secum sedere; et ut veniat, si eum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet.* Illa, uti religiosissima Deique amans, ingentem amoris vim ardentemque fidem erga sanctissimum patriarcham nacta, simulac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satisque intendere præ pudore valens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut
D dolum suspicata, ad **247** sancti antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit, rogatque pro se preces fundi. At scelestissimus ille paululum e sella sese erigens, eique dorsum obvertens, asinino crepitu ab exsecrandis exploso visceribus, sic eam affatus est, *Ne dicas, domina, quod ne hoc quidem te dignam duxerimus.* Iis imperatore cacchinnos sustollente, ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimaque iis blaterantibus, seu potius male sano sincipite stultissime œstroque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta, altisque gemitibus nequissima deplorans, dirasque plurimas in filium jactans, ad extremum edixit: *En,*

VARIÆ LECTIONES.

βασιλέως om. P. [5] ἱεροὺς A. [6] τοῦτον A. [7] τοῦ om. P. [8] ἑαυτοῦ om. P. [9] ἐπ' P.

fili improbe, Deus manum suam abstulit a te ; datusque tibi est sensus reprobus, ut facias quæ longe ab officio sunt. Atque his dictis, et cum ejulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. Talia generosi principis facta strenua; ejuscemodi illius circa divina sacrosque homines religiositas ac reverentia.

24. Cum talia atque his plura deterioraque, quandiu rerum potitus est, ab eo in dies patrarentur, ac tum etiam cum Basilium imperii collegam allegisset in iisdem versaretur, videns hæc ille audiensque nimis graviter discruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. Hocque animo agitans, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus eum **248** studiis avocatum ad officium frugemque meliorem reducere ; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab ejusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat : *Æquum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quæ officii sunt, optimaque documenta tradere, et quæ utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. Exosi sumus* (*ne te lateat, domine*), *exosi sumus :* nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quæ ille turpia absonaque agebat socius illi accederet : *tum sane universæ civitati tum senatui ; Deique sacerdotibus exsecrabiles devotique habemur ; nec est qui non criminetur ac vituperet. Quando vero etiam hominum diras atque odia nihili faciamus, at Dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus.* Verum hæc dicendo petras seminabat littusque alloquebatur et Æthiopem lavare videbatur. Sic alte insita infixaque illi hæserat improbitas; sic ad omne salutare monitum obsurduerat, aspidis in morem obturans aures ad incantamenta. Non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et jam monitorem oderat et aversabatur ; hacque adeo inter sodales et orgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innuebat, **249** tumque etiam clarius ostendebat. Cumque scelesti illi ac pestes intelligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ratione calumnias subornabant. Nempe audaciam ac proterviam ejus morum gravitatem vocabant ; quod illi libidinum socius non accederet, malevolentiam ; quod denique pari cum illis fœdere non delinqueret, contemptum appellabant. *Ecquinam fiat,* aiebant, *ut te diligere profiteatur, qui non gaudeat lectaris, nec quæ tibi ex animo sint sub-* ... magis cedens imperator

A πολλὰ τῶν παρόντων καταστενάξασα, καὶ πλείστας ἀρὰς τῷ υἱῷ ἐπιρρίψασα, τέλος ἐξεῖπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι *Ἰδοὺ, κακὸν τέκνον, ὁ Θεὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδόκιμος νοῦς ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα.* Καὶ ταῦτα εἰποῦσα καὶ μετ' ὀδυρμοῦ [καὶ] θρήνων τὰς οἰκείας τρίχας ἐκτίλλουσα ἀνεχώρησεν. Τοιαῦτα τοῦ γενναίου βασιλέως τὰ νεανιεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἡ περὶ τὰ θεῖα καὶ τοὺς ἱεροὺς [10] ἄνδρας ὁσιότης τε καὶ εὐλάβεια.

κδ'. Τοιούτων δὲ καὶ χειρόνων πολλῶν καθ' ἑκάστην παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινομένων, ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸ προσλαβέσθαι καὶ ἀνυψῶσαι τὸν Βασίλειον περὶ τὰ ὅμοια ἀνεστρέφετο, ὁρῶν ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκεῖνος λίαν ἐδυσφόρει καὶ ἠνιᾶτο καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπελέγετο. Βουλόμενος δὲ πᾶσαν τὴν [11] δυνατὴν ἐπιφέρειν βοήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπανόρθωσιν δοκούντων B τείνειν παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἑτέρων ἐπειρᾶτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐπαναγαγεῖν, ἔπειτα ἐθάῤῥησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐνοούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νουθετῆσαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰ δυνατὸν, ἀποστῆσαι [12] τῶν τοιούτων ἀσεβημάτων, καὶ τοιάδε πρὸς αὐτὸν μεθ' ὑποπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ [13] σχήματος· *Δίκαιόν ἐστιν, ὦ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσούτων εὐεργεσιῶν τε καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπολαύσαντα καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθέναι τὰ ἄριστα καὶ ὑπομιμνήσκειν τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια. Μισούμεθα, γίνωσκε, δέσποτα, μισούμεθα* (συγκατεμίγνυε γὰρ καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθὲς, καίτοι μηδενὸς τῶν ἀτόπων αὐτῷ [14] κοινωνῶν) *παρά τε* C *τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ παρὰ τῶν ἀρχιερέων Θεοῦ ἐπάρατοι καθεστήκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς διαβάλλουσι καὶ κακίζουσιν· Ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς οὐδὲν λογισώμεθα, δεδοικέναι κἂν τὴν ἀπὸ Θεοῦ ἀγανάκτησιν χρὴ, καὶ φοβεῖσθαι μὴ πειραθῶμεν αὐτοῦ ὀργιζομένου* [P. 155] *καὶ χαλεπαίνοντος.* Ἀλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἔσπειρεν καὶ αἰγιαλῷ προσελάλει καὶ σμήχειν ἐῴκει Αἰθίοπα· οὕτω δυσαποιὸς ἡ πονηρία γέγονε παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐξεκώφει [15] πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βύων τὰ ὦτα ὡσεὶ ἀσπὶς πρὸς ἐπᾴσματα. Οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἤδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς D θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς διαβάλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλλοτρίωσιν ὑπηνίττετο [16], εἶτα καὶ παρεδήλου τρανότερον. Ὅπερ δὴ συννοήσαντες ἐκεῖνοι οἱ μιαροὶ καὶ ἀλάστορες κατ' αὐτοῦ συνεκινοῦντο καὶ συνετάττοντο, καὶ τὰς διαβολὰς πιθανῶς ὑπεκρίναντο, αὐθάδειαν μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύσνοιαν ὀνομάζοντες καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρτάνειν καταφρονεῖν. Καὶ, *Πῶς γὰρ ἂν εἴποι σε ἀγαπᾶν*, ἔλεγον, *ὁ μὴ χαίρων οἷς χαίρεις αὐτὸς, μηδὲ συσπουδάζων ἐκπορίζειν σοι τὰ καθ' ἡδο-*

VARIÆ LECTIONES.

[12] ἀποστῆναι P. [13] τοῦ om. A. [14] αὐτῷ om. P. [15] ἐξεκεκώφει P.

'ς δὴ μᾶλλον ὑπενδιδοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ πει-
θάνατον τῷ Βασιλείῳ ἐτύρευεν [17], καὶ ἀφορ-
τει τῆς ἀναιρέσεως εὔλογον, ἀλλ' οὐχ εὕρι-
:ς τοσοῦτον δὲ προῆλθε τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ
ρὸς τὴν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναίρεσιν καὶ
ἀπὸ τοῦ παλαμναίου συνεδρίου, οἷς τὰ πάντα
, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς θήραν ἐξέλθωσι,
ει τοῦ τὸ θηρίον βαλεῖν ἀκοντίσαι τὴν λόγχην
τοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν διαχρήσασθαι· ὅπερ
φασι, πεποιηκὼς καὶ ἀφεὶς τὸ ἀκόντιον
ιὲν ἥμαρτε, καὶ παραδραμὸν τὸ δόρυ προσ-
ῆ γῆ, αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἴφνης τὸν χαλινὸν
καὶ συναρπάσας κατὰ τοῦ κρημνοῦ ἀπ-
σεν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ τὸ
θεῖν ἐπ' [18] αὐτὸν, ὅτε καὶ ἀνόνητα [19] μετα-
ος, ὥς φασι, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε
.ῆσαι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοι-
μὴ τολμῆσαι [20] κατὰ τὸν ὅμοιον ὄλεθρον πε-
: αὐτοί· καί τινα τῶν εὐλαβῶν προσκαλεσά-
ιετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ
καὶ τοῦτο ἐξωμολογήσατο καὶ ἐξηγόρευσεν.
Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὑρεῖν ὁ βασιλεὺς πρὸς
ῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέραν ἦλθε
πονηράν τε καὶ ἄθεσμον. Ἐβουλεύσατο γὰρ
ιεῖν τοῖς σκήπτροις καὶ ἕτερον σύγκληρον.
τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Βασιλικῖνον ἐκεῖνον,
| ἕνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου
ντα, φαῦλον καὶ μιαρὸν θηλυδρίαν τε καὶ
ιον [21], ἀπὸ τῆς Νικομήδους ὁρμώμενον, ὁμό-
ελφὸν τοῦ κατὰ τὸν Καπνογένην Κωνσταν-
οῦ δὶς τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχει-
ς ἀρχήν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύνουσιν εἰς τὴν
ην τριήρη κατειλεγμένος ἐτύγχανε [22]. Τοῦ-
τὸν δυσώνυμον Βασιλικῖνον ἐνδύει ποτὲ τὴν
ητον βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὸν περί-
καὶ ἐπίφθονον στέφανον χλαμύδα τε πάγ-
καὶ τὰ κοκκοβαφῆ καὶ [23] διάλιθα πέδιλα
λλα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἐξάγει τε αὐ-
ς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς ἅμα κρατῶν
υργῶν αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκεῖνος πάλαι τὸν
ιλητον Ἔρωτα, καί φησιν ἐπὶ λέξεως·

'ετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε.
κα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;
ῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
δεύτερον δὲ συμφυὲς πέλει στέφος,
παντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·

[24] *Πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι*
α ἢ τὸν Βασίλειον! Ταῦτα πάντες οἱ κατὰ
λεια ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ἔμειναν ἀχα-
ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἐξ ἀφροσύνης
ιλέως ἐμβροντησίαν τε καὶ παρακοπήν [26].
ἦν ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ
σμων καὶ ἀσελγῶν πράξεων ὅλως τῶν δεόν-
στηκὼς καὶ φρενοπλὴξ καὶ παράφορος.

A fidemque habens inferendæ Basilio necis occasionem captabat, ejusque tollendi rationem verisimilem quærebat; sed nulla suppetebat. Tantum vero illius furor processit, ut et ad occultam necem animum impulerit; quam nonnullis ex sicariorum illo collegio, quibus omnia credebat, commisit, ut nimirum venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri, hastam in eum mitterent eaque ratione necarent. Id quemdam patrasse ferunt, missoque spiculo, ab eo aberrasse, prævolansque telum humo defixum esse, equum vero repente mordentem frena una secum raptum per abrupta saxa præcipitem egisse, atque eo casu illum vitam finisse. Quando et frustra pœnitentia ductum aiunt sodalibus mandasse ne deinceps insontem aggredi auderent, nisi velint et B ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; accersitoque **250** viro quodam religioso, cum aliis delictis suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut occasionem inveniret interimendi Basilium, ad alia consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur. Nempe secum ipse constituit ut et alium pariter hæredem sceptris immittat. Ac sane Basilicinum illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius collegii, hominem nequam ac sceleratum effeminatumque et gulæ mancipium, Nicomedia oriundum, C fratrem germanum Constantini Capnogenæ, qui postea semel iterumque præfecti urbis munus adeptus est: tunc vero inter regiæ triremis remiges ascriptus erat. Hunc itaque infaustum Basilicinum quandoque regia, multis nominibus celebrata, induens purpura, spectabilique atque omnium votis expetenda capiti imposita corona, chlamydeque holoserica adhibita, et coccineis lapidibusque pretiosis interstinctis calceis, aliisque regiis insignibus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero ille quondam decantatissimum Erotem. Atque ad verbum ait:

D
Videte omnes, et admiramini.
An non convenit ipsi regia dignitas?
Primum quidem species digna imperio:
Secundum autem congenita est corona,
Suntque dignitati congrua omnia.

Quanto melius erat me hunc **251** *imperatorem fecisse quam Basilium?* Hæc qui in regia erant universi videntes et audientes, defixi steterunt, tantam viri vecordiam stupentes mentisque evecisionem. Sic nimirum præ immodica ebrietate scelestissimisque ac impurissimis actibus, quidquid prorsus honesti ac officii est excusserat, emotæque mentis insanusque ac titubans ratione erat.

VARIÆ LECTIONES.

ρευεν P. [18] εἰς P. [19] καὶ ἀνόνητα Combefis: ὅτε ἀνόητα AP. [20] τολμῆσαι] θελήσαιεν? [21] φιλό-
.. [22] ἐτύγχανε om. P. [23] καὶ au e διάλιθα om. P. [24] ὅτι] οἱ P. [25] ἀφανῶς P. [26] παρατροπὴν P.

26. Neque tamen quod suave solum, et solutum A et deliciosum, et remissum, et molle, et indecorum, ex ebrietate habebat Bacchi gratiarum datoris gaudiique, quem se et imitari putabat et ambiebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque præferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desiit tragœdiam. Ex temulentia enim debacchans feliciorcque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem proruebat. Cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quidquid prorsus sanæ mentis est excusserat, ad cædes animum adjiciebat innocentumque hominum atroces pœnas ac neces imperabat. Hæc fere illius ad ministros jussa : *Hunc illumque tollentes lictori tradite. Alteri oculos effodite; alterius manus pedesque præscindite. Hic capite luat; ille igne* B *torreatur.* Eos ministri arripientes, cum scirent haud sanæ mentis fuisse cum sententiam ferret, dedebant illi quidem custodiæ, non tamen **252** pœnis addicebant: sæpe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat eisque exosus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti judicio damnatum in pœnam rapiebant. Hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quæ pridie vesperi facta essent meminerat, C sæpiusque nonnullos ex illis quærebat quos temulentus damnaverat mortique addixerat. Audiens vero a stipatoribus et ministris quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti pœnitebat ac ingemiscebat. Et aliquando quidem quæsiti inveniebantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quæ nefarie illi gesta erant pœnitentia, illis sublatis in quos sententiam dixerat. Rursus iterum mane, vinique potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis factisque strenue protracto, eadem patrabat. Hæc vero quisnam audiat videatque, vel si saxeum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? Nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piaculi D petulantiam lenius sustineat. Stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut æquitas indulgentia hæc seu ulciscendi subtractus vigor.

253 27. Jam vero omni pene exhausto ærario, ejus scilicet opibus in studiis rebusque ejusmodi fœde dilapidatis necessario imminebat procerum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste exspectata cædes bonorumque publicatio, ut non deessent imperatori sumptus, quibus aurigis, meretricibus, aliisque impuris hominibus ac

κϛ'. Πλὴν οὐ τὸ μειλίχιον μόνον καὶ λ τρυφηλόν τε [27] καὶ ἀνειμένον καὶ ἁπαλὸν καὶ κινηκὸς ἐκ τῆς μέθης ἐκέκτητο τοῦ χαριδότ σου, ὃν μιμεῖσθαι ᾤετο καὶ ἐσπούδαζεν· ὡς ὠμηστὴς [28] πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον [29] ἐρινυῶδές τε καὶ τιτανικὸν, καὶ πολλάκις παννυχὶς εἰς τραγῳδίαν συμφορῶν ἐτελεύτ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν καὶ ἐκ τῆς παρανόμως εἰς ἅπαν ἐξώκειλε δυσσεβές. ὅλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο κ τὰς οἰκείας φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνο καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώπων ἀλλοκότους π σφαγὰς, καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐνεκελεύετο· *Τ* φησὶ, *καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ δημίῳ κ καὶ ἑτέρου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξατε, λου τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκόψ οὗτος κεφαλῆς τιμωρείσθω, κἀκεῖνος πυρίκαυστος.* Οὓς λαβόντες οἱ ὑπηρέται ἔξω τῶν φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐ ἀποφάσεις, γινώσκοντες, ἐμφρούρους [P. αὐτοὺς ἐποίουν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυ Πολλάκις δὲ, εἰ ἔτυχέν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχ ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ κελ τῇ τιμωρίᾳ τὸν ἀθῶον ἐξεδίκουν κατάδικο δείλαιος ἐκεῖνος καὶ ἄθλιος [30] τότε μὲν ο ἐστιν εἰδὼς, παρὰ τῶν κατευναστῶν τῷ προσανεκλίνετο σκίμποδι καὶ τῷ γείτονι τοῦ ὕπνῳ ὡς ἀνδράποδον ἐξεδίδοτο· ἕωθεν ὕπνου τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοὺς καὶ τὴν ἐκείνην ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου σαντος, ἐξεγειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἑσ μνητο, καὶ ἐζήτει πολλάκις τινὰς ἀφ' ὧ μέθῃ κατεψηφίσατο καὶ τῷ θανάτῳ ἐξέδω θάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρ τῇ ἑσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφίσατο, μετεμε ἔστενεν. Καὶ ἄλλοτε μὲν εὑρίσκοντο οἱ ζη ἄλλοτε δὲ ἀνόνητος ἦν αὐτῷ ἡ ἐπὶ τοῖς ἀνο ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀνῃρημέ λιν δὲ τῆς ἑσπέρας καταλαβούσης, καὶ νεαν πότου πόῤῥω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλασ γων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμ νετο. Ἃ τίς ἀκούων τε καὶ ὁρῶν, εἰ κα καρδίαν ἐκέκτητο ἢ παντάπασιν ἀναίσθητο πρὸς ὀργὴν ἐκινήθη καὶ διεθερμάνθη ποτὲ τῶν ἀναιτίως ἀπολλυμένων ἐκδίκησιν; πρᾳότατον πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀνασχ μαι τὴν τοσαύτην τοῦ καθάρματος παροιν θιότης γὰρ καὶ ἀναλγησία, οὐ μακροθυμία λογίζεται ἡ φειδώ.

κζ'. Ἤδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποθέ μάτων ἐπιλιπόντων [32], ἐν τοῖς τοιούτοις ανα αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρτητο τοὺς ἐν τέλει πά νερῶς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημεύεσθαι τὰ αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἡνιόχοις ναις καὶ ἀσελγέσιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. κοντα γὰρ καὶ ἐνναχόσια κεντηνάρια κεχα

VARIÆ LECTIONES.

[27] τε om. P. [28] ὠμός τις P. [29] ἐκεῖνον om. P. [30] καὶ ἄθλιος om. P. [31] ἐν om. P. [32] ἐπι om. A.

χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε ἀσήμου καὶ ἐπισήμου, A
ντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ
ηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἔτι δὲ καὶ Θεοδώ-
τούτου μητρὸς ἄλλα προσθείσης τριάκοντα
εισάσης τὸν χίλια τῶν κεντηναρίων ἀριθμὸν,
λοις τεσσαρεσκαίδεκα χρόνοις, ἀφ' οὗ τὴν
ων ἐξουσίαν οὗτος ἐδέξατο, πάντα διεφόρησε
ωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ
εὑρεθῆναι πλὴν τρία καὶ μόνα [34] κεντηνά-
πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον ἐπιλιπεῖν, κἂν ἐκ πο-
ἐῤῥει, [P. 158] οὕτως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως
ιμενα; Ἡνιόχου γάρ ποτε παιδίον δεξάμε-
οὕτω καλουμένου Χειλᾶ ὁλόκληρον αὐτῷ
ιον ἐδωρήσατο. Ἀλλὰ καὶ τῷ πατρικίῳ
ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν
ς ὠνόμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες B
μᾶλλον καὶ ῥυπαρὸν ἄξιος ἦν τῆς τοιαύτης
εως, τούτῳ τοίνυν αἰσχρολογοῦντί ποτε
ιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς φλυαρίαις
μένῳ, ἔκ τε τοῦ παντελῶς ἀπερυθριᾶσαι
ν τῶν ἐπονειδίστων ὀκνῆσαι καὶ ψόφον ἀκό-
πὸ τῆς μιαρᾶς ἀφέντος γαστρὸς, οὕτω βαρὺν
δρῶς καταιγίζοντα ὥστε καὶ τὸ φαῖνον
ἀποσβεσθῆναι [35], πεντήκοντα λιτρῶν ἐπι-
ίμησεν ὡς Ἡράκλειόν τινα τοῦτον ἆθλον
. Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ
τέρμετροι αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. Ταῦτα δὲ
εἰς στρατιώτας καὶ προμάχους καὶ ἀριστεῖς
ὺς ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας
οὕτως [37] προΐετο, μεγαλοψυχίας ἄν τις καὶ C
ότητος καὶ τρόπου φιλοτίμου ἐνόμισε σύμ-
ε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους καὶ ὀρχηστὰς
ολόχους καὶ κόλακας καὶ βδελυρίας ἁπάσης
ἀφρόνως διεσκορπίζετο, εἰς δέ τι τῶν σπου-
ροίη [38] οὐδ' ὀβολὸς, ἀσωτίας πάντως καὶ
ς καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἄν τις εἶναι
ι. Καὶ τούτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν,
' εἴρηται, καὶ ναοὺς περισυλᾶσθαι καὶ εὐ-
ους αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντας τοὺς πλέον
ων κεκτημένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι
φάττεσθαι. Δι' ἃ δὴ πάντα συμφρονήσαντες
ἴλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμφρον τῆς συγ-
βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασι-
ρατιωτῶν, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ Ἁγίου
ς Μάμαντος ἀναιροῦσιν αὐτὸν, ἐκ τῆς ἄγαν D
ίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ
τα. Ὥσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ ἔχεις
όντες καὶ πρὶν ἢ τρῶσαι ἀναιροῦσιν οἱ ἄν-
διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω
ἀνδρῶν τοὺς ἰώδεις καὶ φονικοὺς πρὸ τοῦ
καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτεῖναι οἱ ἐκ
προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. Καὶ οὗτος μὲν
ὺς, αἰσχρῶς τε καὶ ὀλεθρίως ἑαυτῷ καὶ τοῖς
σι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, τῶν προ-
νων ἐπάξιον.

ganeonibus gratificaretur. Septuaginta namque supra nongenta auri signati centenaria præter argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a patre Theophilo atque in regio servata ærario, quibus mater Theodora triginta aliis superadditis mille centenariorum numerum compleverat, annis quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus solus ipse rerum potitus est, plane distraxit ac dilapidavit, ut post ejus mortem non plura tribus reperta sint. Et quomodo non futurum erat ut deficerent, vel si ex fluviis influerent, cum sic perdite atque prodige dissiparentur? Cum enim aliquando aurigæ, cui nomen Chilæ, filium ex sacro fonte suscepisset, integrum centenarium magnificus donator erogavit. Sed et patricio Himerio, quem Chœrum (id est porcum) imperator ob oris asperitatem inelegantiamque vocabat, qui tamen ob porcis affinem sordidamque vitæ rationem eo potius nomine dignus videbatur, quod aliquando ipso coram obscena verba effutiens et scenicis nugis abutens, omni prorsus projecto pudore nihilque turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem valideque displosum **254** ut procellæ in morem lucentem faculam flatu exstinxerit, quinquaginta libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen confecisset, liberalis munerator congessit. Sic quoque ejus erga alios ei similes nepotes modum omnem præmia muneraque vincebant. Hæc porro si in milites primipilariosque ac viros strenuos, seu etiam alia virtute præstantes, sic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiæ et liberalitatis magnique ac generosi animi signa non nemo arbitraretur: quod vero in mimos et aurigas et saltatores et scurras et adulatores et sordidissimos ac inquinatissimos quosque dementer dissipabantur, honesti vero ac virtutis præmio ne obolus quidem ministrabatur, prodigentiæ omnino et dementiæ et stupiditatis certa indicia esse existimet. Quibus jam deficientibus necesse erat, uti dicebam, templa spoliari, religiosas sacrasque domos præda temerari ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores direptis facultatibus mactari et jugulari. Quapropter probatissimi nobilium eque senatu prudentissimi, una conspiratione per milites pro sacro cubiculo excubantes in palatio S. Mamantis martyris, eum interimunt, sic nimirum ut immodica vinolentia consopitus absque ullo sensu somnum cum morte conjunxerit. Quemadmodum enim scorpios et viperas semel intuiti homines ob innatum illis virus, antequam etiam vulnus infligant, statim necant, sic et venenosos cruentosque viros, antequam vulnerent **255** ac interficiant, student tollere qui ab eis creandum sibi periculum exspectant. Sic ille, turpiter ac exitiose sibi pariter e vivens, talem et finem nactus est, iis condignum quæ per vitam gesserat.

VARIÆ LECTIONES.

om. P. [34] μόνον A. [35] ἀποσεισθῆναι A. [36] εἰ μὲν om. A. [37] οὕτος P. [38] πρoΐει AP. παρα-
[39] ἤπερ A.

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, A qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilius; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a Deo votis iis exposcebatur, imperator acclamatus est. Is vero, mox ac reipublicæ clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas Deo dicavit, hæc verbis solemnibus orans, *Christe rex, qui tuo judicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro.* Moxque accersitis senatus primoribus muniisque publicis ac dignitatibus præcellentibus, iis coram regiorum thesaurorum penum aperuit; nec aliud quidquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, B centenaria. Quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quemdam eunuchum, Basilium protospatharium, intelligensque quo illæ abiissent, cum optimatibus ejus rei causa consilium habuit. Horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in ærarium referre oportere. Imperator **256** judicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in ærarium publicum singulis referendam sanxit. Ita factum est ut et illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad ærarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare cœpit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

29. Qua die imperii summam adeptus est Basi- C lius, velut Deo Romanarum rerum in melius mutationis indice, multorum tropæorum nuntii in augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. Pompa itaque progressus imperator ad magnum Dei templum, cui ab ejus sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quæ non suppetebant), sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. Uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. Ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummariæ egestate pre- D meretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem Dei munere ac nutu ob ejus in pauperes misericordiam ac æquitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potiente in lucem **257** productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris ærario, quod nempe ejus decessor Michael conflatis egregiæ fabricæ pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus,

[P. 159] κη'. Προάγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὁ μέχρι τοῦδε δευτερεύων ταύτης Βα καὶ παρά τε τῆς ἐντίμου βουλῆς καὶ τῶν ὑ κότων ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύμ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικοῦ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι ρικῶν εὐχῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύετ τοκράτωρ Βασίλειος. Ὃς ἅμα τῷ παρελθ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ ἡνίας Θεῷ ἀνατέθεικεν, εὐξάμενος ἐπὶ λέξεω *Χριστὲ βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν βα δεξάμενος, σοὶ καὶ ταύτην καὶ ἐμαυτὸν ἀνα* Προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς τῆς γε προκρίτους καὶ [60] ἐν ἀξιώμασι προὔχοντας, τῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν [61] ἀνέῳξε κ καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐκ τοῦ τοσούτου τῶν χρ πλήθους εὑρέθη πλὴν τρία καὶ μόνα, καθὼς πρὸ ὀλίγου μοι εἴρηται, κεντηνάρια. Ζητή ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἐξόδου καταγραφήν, κ την εὑρὼν παρά τινι τῶν εὐνούχων γέρ πρωτοσπαθαρίῳ [62] Βασιλείῳ, καὶ γνοὺ ταῦτα ἐχώρησε, βουλὴν περὶ τούτου τοῖς προὔθηκεν· ὧν ἡ ψῆφος ὁμοφώνως συνᾴδο τοὺς ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀ ψαι πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑπ δίκαιον τὰς ἡμισείας ὧνπερ ἔλαβον ἕκαστ στρέψαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευ οὕτως συνέβη κἀκείνοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσ τιμίας ἐτύγχανον, οὐκ ὀλίγον ἔτι περιλειφθῆ δωρεᾶς, καὶ τῷ βασιλικῷ θησαυροφυλακίῳ τρ ἐπισαχθῆναι [63] κεντηνάρια, ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπείγουσιν ἤρξατο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ [64] βασιλεὺς

κθ'. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τ κράτορα ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὥσπερ ἐ μένου Θεοῦ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν Ῥω πραγμάτων μεταβολήν, συνέβη πολλῶν ἐ ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαβ ἀνάῤῥυσιν πλήθους αἰχμαλώτων Χριστιανῶ θῆναι. Πρόοδον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν ναὸν τὸν τῆς ἐκείνου Σοφίας ἐπώνυμον ποιησ καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ εὐχαριστίας αὐτῷ ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν), ἀλλ' ἐκ κείων, ἃ ἐκέκτητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις δι Καὶ ἡ τούτου δὲ σύζυγος Εὐδοκία ἡ βασιλὶς σ υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Λέοντι ὑπατεύσασα τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἐδω Πλὴν εἰ καὶ τότε ἔτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ β ὥσπερ εἴρηται, [P. 160] ἀλλὰ μετὰ ταῦτα π νετο καὶ ἑτέρων [65] χρημάτων πλῆθος αὐτῷ τοῦτο μὲν Θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πένητα αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν θησαυρῶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς σαντος προελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τ εὑρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προβεβασιλευκὼς τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λέγω χρυσῆν ἐκείνην καλουμένην πλάτανον καὶ τ ὁλοχρύσους γρῦπας καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς σφυρ

VARIÆ LECTIONES.

[60] καὶ om. A. [61] θησαυρὸν A. [62] τῶν πρωτοσπαθαρίων A. [63] ἐπισυναχθῆναι A. [64] ὁ om. P. [65] ...ρον A.

καὶ τὸ ὁλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν A
; τραπέζης χρυσωμάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς
ἀς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἄρ-
ιεγάλοις ἁρμαζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγχα-
χρυσοῦφεῖς· ἃ δὴ πάντα συγχωνεύσας, ὡς
ιι, εἰς τὰ καθ' ἡδονὴν αὐτῷ ἔμελλεν ἀποχρή-
· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὑρέθη ὁ χρυ-
ὶ χαραχθεὶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ
· *Δεῖ γάρ*, φησὶ, *χρημάτων, καὶ ἄνευ τού-
ὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων*. Ἀλλὰ
ιὲν ὕστερον.
Ὅτε δὲ, ἐπείπερ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων
; Προνοίας προβιβασθεὶς ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος,
ιπὸ γραμμῆς, φασὶν, ἄξιος ἐσπούδαζε φανῆ-
ι μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ δι- B
ιει καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν
ὸν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ
ἴτιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἅπασι γένοιτο καὶ ὅπως
ἄμεινον ἐμφανῆ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ
ττα δέξηται. Καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς
ατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προ-
το, οἷς ἦν καὶ οἴκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὖσι, καὶ
ῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως
ι ἔργον καὶ σπούδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων
ις χεῖρας καθαρὰς ἀπὸ παντοίου διαφυλάξαι
τος, εἶθ' οὕτως πασῶν τῶν ἀρετῶν πλέον τι-
δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευάσαι ἐμ-
ἐσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυνα-
θαι ὑπὸ τῶν πλουτούντων τοὺς πένητας,
δίκως ζημίᾳ τινὰ ὑποβάλλεσθαι, ἀλλὰ ῥύεσθαι C
καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ,
τὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους οὕσπερ
ὸν φθασάντων ᾔδει λειποψυχοῦντάς τε καὶ
οντας, καὶ ἀναῤῥωννύντας ἐπὶ τῆς ἀρχαίας
ις εὐετηρίας σπουδάζειν ἀποκαθιστᾷν. Ὧν καὶ
ῆν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω ῥοπὴν (τοιοῦτοι
ὄντως οἱ ἐκλεγόμενοι) καὶ διὰ τὴν τοῦ κρα-
ς περὶ ταῦτα σπουδὴν [P. 161] καὶ ἐγρηγο-
πανταχόσε περίβλεψιν εἰς πᾶν τὸ δέον προθύ-
λλήλους ὑπερβαλέσθαι ἁμιλλωμένων, ἅπασα
ικία εὐθὺς ἀπὸ πάντων ἠλαύνετο, καὶ τὸ δίκαιον
ισιάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριάρεω χεῖ-
ὸς τὰ ἀλλότρια ἐκτεινόμεναι ἐκνεναρκωμέ-
ωσπερ καὶ παρειμέναις ἐῴκεισαν, καὶ τὰ ἀσθενῆ
ὕτου τῶν πενήτων μέλη ἐῤῥώννυντο διὰ τὸ D
ἕκαστον τὴν οἰκείαν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ
ον ἀμπελῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ
κῆν τὴν πατρῴαν μηδένα εἶναι τὸν τολμῶντα
ῆν ἑαυτοῦ [46] ποιεῖσθαι ἐξουσίαν, ἀλλ' ἕκαστον
συνήθει καὶ πατρῴᾳ τούτων σκιᾷ ἀναπαύεσθαι.
τω μὲν περὶ [47] τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν τῶν
ῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ἐπικρα-
ὁ εὐσεβὴς διεγένετο βασιλεύς. Εἰ δέ τις οἷον
κίας ἔν τινι στερεῶς εὖ μάλα συναθροισθεὶς
ιν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι ἢ τέλεον
ῆναι οὐχ οἷός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ

auroque solido organo, variaque alia mensæ supellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustalibus indumentis, magnorumque principum ac magistratuum vestibus, cunctis auro contextis), uti dictum est, reposuerat ac pro libidine abusurus erat. Prærepto enim illo aurum repertum est, signatumque imperatori in omnibus perquam utile fuit. *Opus enim* ait [i] *esse pecuniis; nec si desint, fieri posse aliquid eorum quæ deceat*. Sed hæc postea evenerunt.

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii gubernacula divinæ providentiæ nutu Basilius sederat, statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus sedulo operam posuit ut nihil rei magnitudini impar videretur. Itaque noctu pervigil erat, interdiu animo dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum non consilium versans, ut boni alicujus auctor subditis fieret et ut illustrem magnamque res mutationem in melius acciperent. Hinc primum incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a recti libra declinans omnium optimos delectos promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione, primum opus ac studium erat ut præ reliquis a quovis munere **258** manus puras servarent; tum ut præ omnibus virtutibus justitiam colerent, et ut ubique æquitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi vel quemquam innoxie noxam subire sinerent, sed inopem et egenum de manu fortiorum eriperent [j]; paulatimque eos recrearent quos ob præteritorum injuriam animo delinqui noverant ac collabi, eosque sublevantes ad pristinam omnes felicitatem reparare studerent. Hi porro, tum qua ipsi jam initio ratione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales enim omnino deligebat), tum imperatoris circa hæc sollicitudine ac vigili in omnibus circumspectione, cum se mutuo in omni officii genere superare contenderent, statim omnis injustitia ab omnibus procul facessere, ac justitia omni palam coli libertate; manusque supra quam Briarei antea ad aliena rapienda extentæ torpidis stupefactisque similes decidere; infirmaque prius egenorum membra robur viresque accipere, idcirco nimirum quod singulis suam libere exercentibus glebam, vineæque proventu fruentibus avitæque olivæ ac ficus, nemo erat qui hæc sibi quavis injuria usurpare auderet, sed quisque in horum consueta avitaque umbra conquiesceret. In hunc se modum pius imperator erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Romani imperii **259** sese ditio protrahebat. Sin autem aliquis veluti malitiæ ramus in aliquo valide nimis conglobatus a singularibus præfectis ac magistratibus aut convelli aut exscindi omnino non

[i] Demosth. *Olynth.* I. [j] Psal. xxxiv, 10.

VARIÆ LECTIONES.

[46] ...τοῦ P. [47] περὶ om. A.

poterat, [illegible] imperatore, [illegible] A compr[illegible], [illegible] nam [illegible]. Cum enim [illegible] imperator per omnem late ditionem [illegible] contenderet, [illegible] nes provincias [illegible] statio, [illegible] aliena a ratione visa, [illegible] omnisque æqualitas ac justitia [illegible] dam exsulo ac fuga in [illegible] homines novum vivere [illegible].

31. Sed et qui ad judicia [illegible] in eam rem instruct[illegible] volunt ate religiosi integrique [illegible] honoribus ab humiliori gradu [illegible] atque exaltans, annuisque stipendiis et frumentatione B aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos [illegible] religiosas constituit. Potissimum vero, quam Chalcen vocant, conspicuam olim ac admirandam ædem, temporis injuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia, forte etiam incendiorum vi, multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque refecit, **260** forumque judiciale destinavit, Areopago Heliæaque multo augustius. Nec judicum solummodo delectu ac promotione illis providit qui se injuria lædi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a potentioribus per vim quotidie in urbem traherentur. Veritus enim ne necessarii commeatus pe- C nuria necdum absoluto negotio haud raro quidam urbe excederent, sufficientes constituit reditus, unde actores procurarentur, donec a judice dicta eis sententia esset. Nec ista modo ejus inventa ad injuriam penitus profligandam, sed et seipsum in hanc dedidit partem. Cum enim a ducendis exercitibus aut dandis responsis undequaque adventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haud raro, ut fere contingit ob imperii amplitudinem, injuria afficerentur ac velut ad prytaneum ad ejusmodi judicii locum confugerent suasque expostulationes offerrent, magno labore assiduaque diligentia examinabat, atque D in eum modum iis qui injuria afficiebantur vindex sedebat; eos vero qui faciebant, pœnis a lege præscriptis, ne talia deinceps auderent, deterrebat. Subsecutis deinde temporibus fama est, cum ad eum judicii locum atque palæstram accessisset illis vindex futurus qui ulla injuria pulsarentur. **261** nemine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui damnum aliquod injuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. Ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes qui querelarum ali-

A [illegible]

λα'. [illegible] εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδείους, καὶ [illegible] [78] [illegible] ἔχειν τὸ [79] ἱκανὸν μαρτυρουμένους, [illegible] γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὐσεβές τε καὶ [illegible], ἀξιώμασί τε τῆς ταπεινοτέρας B βαθμίδος [illegible] καὶ ἀνάγων καὶ ῥογῶν ἐνιαυσίων [illegible] καὶ φιλοτιμιῶν [illegible] κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγυιὰν καὶ [illegible] ἐγκατέστησεν. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ [illegible] τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ [illegible], τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν κρατούντων ῥᾳθυμίᾳ, ἴσως δὲ καὶ ἀπό τινων ἐμπρησμῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαρρυὲν καὶ τὴν ὀροφὴν [illegible], αὐτὸς καὶ πόνῳ καὶ δαπάναις συχναῖς [illegible] τε καὶ περιεποιήσατο καὶ κοινὸν [illegible] δικαστήριον, Ἀρείου τε πάγου καὶ Ἡλιαίας λαμπρότερον. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε καὶ προβολῆς [80] τοὺς ἀδικεῖσθαι [P. 162] λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προενοήσατο, ἀλλὰ C καὶ διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυροτέρων βίᾳ ἑκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀναγκαζομένων εἰσέρχεσθαι. Δείσας γὰρ μὴ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων πολλάκις τινὲς πρὸ τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῆς [illegible] ἀναχωρήσωσι, πρόσοδον ἀρκοῦσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ [81] ἐγκαλοῦντες κατά τινων ἀπετρέφοντο, ἕως τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπόφασιν ἔλαβον. Οὐ ταῦτα δὲ μόνα πρὸς τὴν παντελῆ τῆς ἀδικίας ἐπενοήσατο ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτο μέρος ἐπέδωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στρατειῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματίζειν ταῖς ἁπανταχόθεν πρεσβείαις, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκατιὼν καὶ εἰς τὸ [illegible] τοὺς [82] πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς ἔοικεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν D εἰσπραττόντων τοὺς δημοσίους φόρους πολλάκις, οἷα συμβαίνει, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὥσπερ εἰς κοινὸν πρυτανεῖον εἰς τὸ τοιοῦτον διαιτητήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις προβαλλομένους μετὰ πολλοῦ καὶ συχνῆς ἐπιμελείας ἐξήταζεν, καὶ [illegible] τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυνεν καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔπαυε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα ποιεῖν. Χρόνοις δὲ ὕστερον λέγεται [illegible] κατελθεῖν εἰς τὴν τοιαύτην διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησιν· ὡς δ' ἔτυχεν οὐδεὶς ἐγκαλῶν, ὑποτοπήσας ὑπό τινων τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε

VARIÆ LECTIONES.

[78] μὲν] τῶν P. [79] τὸ om. P. [80] προσβολῆς A. [81] οἱ om. P. [82] τοὺς] τὸ τοὺς AP.

; κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως εἴ τις ἔστι A
ς ποιούμενος ἔγκλησιν· ὡς δ' ἐπανῆλθον
δένα μηδαμοῦ εὑρηκέναι λέγοντες ἐγκα-
:τά τινος, δακρῦσαί φασι τὸν γενναῖον ἐκεῖ-
ιονῆς, καὶ οὕτω τὴν εὐχαριστίαν ἀποδοῦναι
ιῶν δὲ ὅτι ἔστι τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ
ρορμὴ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ σύντομον τοῖς τῶν
ιορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἕκτου
άτου τυχὸν κεχρῆσθαι τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς
.ῖς τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, ἠθέλησε
οιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελεῖν
καὶ διωρίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ
οίκοις ἀναγινώσκειν ἐστὶν ἐν δυνατῷ, καὶ
:ς καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμέ-
:ητος τοὺς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεσθαι χώ-
:οθεν τὸ εἰς τοῦτο τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν B
[83] καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφέων, πρὸς

quid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt generosi pectoris virum in lacrymas effusum esse, atque in eum modum Deo gratias egisse. Ad hæc considerans inde improbis injuriæ ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis brevitatis causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis, sextantis atque unciæ, uterentur, hanc quoque injuriæ occasionem ablaturus, statuit decrevitque ut litteris simplicibus, quæ vel rusticis lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur, expensis de suo in chartas et scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus injuria fieret. Et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curæ diligentiæque indicium, quodque nemini ullam fieri injuriam vellet; talisque in administratione civilium rerum et publicarum erat.

ειῖσθαι τοὺς πένητας. Καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίας
θέστηκε γνώρισμα, καὶ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς οὐδένα ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. [P. 163] Καὶ τοιοῦτος
ιρὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

βουλόμενος δὲ μηδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ
:ῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ [84] κο-
ριεχόμεναι σκάφει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ
ς καὶ αὗται τυγχάνουσιν, ἐκείνου δὲ καὶ
:ε θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα κε-
εὐλάβειαν), ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἷον εἶναι
:ινὶ καὶ ταράχῳ τυγχανούσας ἑώρα διὰ τὸ
; λύμης ὑπὸ τοῦ προάρξαντος καὶ ταύτας
ῖν καὶ ἐξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας καθέδρας
ης τὸν ἐννόμως τούτων κατάρχοντα, ἀντ-
ι δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ C
; συνόδου καὶ συνελεύσεως τῶν ἁπανταχόθεν
ι Θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὸν σάλον κατὰ τὸ
ον ἔστησεν, τήν τε πρὸ τούτου ἑβδόμην
οδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπεῖς τῶν
ων αἱρετικῶν τῷ ἀναθέματι δοὺς, καὶ τὸν
υμφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν
ανονικῶς παρασχὼν, τὸν δὲ [85] ἀντεισαχθέν-
ειν κελεύσας ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μετα-
Κύριος. Καὶ οὕτω μὲν εὖ καὶ καλῶς τὰ [86]
Ἐκκλησίαν διέθετο, καὶ τὴν ἐνδεχομένην
γαλήνην τῇ οἰκείᾳ σπουδῇ καὶ προμηθείᾳ
ο.

32. Cumque nollet videri ecclesiarum Dei curam negligere (omnino enim, ut quæ in mundi navigio contineantur, ipsæ quoque imperatoriæ **262** providentiæ sunt obnoxiæ, ac potissimum illius, viri scilicet religiosi ergaque divina veneratione cultuque longe propensi), has quoque velut in salo jactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam communem a decessore contraxerant, sedeque pulsus et a grege amotus fuerat qui eis legitime præerat, alio in ejus locum suffecto, tranquillare studuit; communique synodo ac conventu cunctis ex locis Dei præsulum habito, quoad licuit, ecclesiarum procellam sedavit, tum superiorem septimam sanctam synodum confirmans, ac qui adhuc essent, Iconomachos anathemate feriens, tum vero legitimum Ecclesiæ Sponsum atque liberis patrem canonice reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum Dominus ad se transferret, cessare jubens. Sic itaque probe riteque res ecclesiasticæ illi compositæ, haecque ratione studio suo ac cura omnem ei possibilem tranquillitatem præbuit.

ρῶν δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους πολλὴν
καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὥσ-
:ονηρῶν συναναστροφὴν, λέγω δὴ τὴν τῶν [87]
ων καὶ πολιτευομένων ἀδιάκριτον καὶ κοι-
ιαφὴν, καὶ τούτους κατὰ τὸ προσῆκον καὶ
ον προσφόρως ἐπηνωρθώσατο, τὴν τῶν
ων [88] ἀχρηστίαν περιελὼν, καὶ τῶν κυρίων
ας τὸ πλῆθος, καὶ ὥσπερ ἐν συνόψει, ἐν [89]
ς διὰ τὸ εὐμνημόνευτον τὴν προτέραν ἀπει-
λαβών.

33. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas reperisset, ob bonarum scilicet atque malarum, ut sic loquar, permixtionem, quod nempe tum antiquatæ tum quæ vigebant nullo delectu ac communi uno corpore conscriptæ habe- D rentur, has quoque convenienter, ac quoad res ferebat, commode emendavit, antiquatis, quæ jam nullius usus forent, sublatis, earum vero quæ ratæ essent multitudine plane explicata, **263** ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illorum infinitate comprehensa.

.λ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀεὶ παραφύεται φθόνος

34. Quia tamen invidia bonis semper adhærescit,

VARIÆ LECTIONES.

:ῶν γραφέων om. A. [84] τῷ om. P. [85] τόν τε P. [86] τὰ] καὶ τὰ A. [87] τῶν om. P. [88] καὶ πολι-
ι — ἀνῃρημένων om. A. [89] ἐν om. A.

uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, malique dæmones annuorum terræ proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. Haud tamen omnino eis licuit, non sinente Deo ut depressa deviciaque malitia brevi quasi reparatis viribus conviviscerel exque orbe æquitatem ac justitiam pelleret. Conjuratorum uno prodente eorum in apertum deducta machinatio est. Subsecutis criminis indiciis evictaque causa, legum severitate extremum imminebat supplicium, ut nimirum bonorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. At generosi principis clementia una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores exstiterant, pœnam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores pœnas exigendas. Idcirco ea, quam dixi, pœna tum illis **264** pœnitentiæ tempus præbuit, tum malos reliquos coercuit. Studens autem majorem in modum eorum reprimere animos qui injuste aliorum cædibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu majores Constantinum atque Leonem, regie jam educatos ac eruditos omnique virtute ex imperii ratione excultos, ad imperii dignitatem promovet, velut nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historiæ partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis ejus liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum statuerit, declarare. Velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque Deus copiosa probaque sobole donavit. Post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit. Illorum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, Deo offert Deique Ecclesiæ adlegit ac consecrat. Filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimæ martyris Euphemiæ monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque Deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent quæ pure ac incontaminate immortali sponso Christo sponsæ virgines copulantur. Hæc, licet subsecutis **265** temporibus acta sunt, hic tamen posita sunto, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni conjuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac Deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens reipublicæ cura ad externa quoque bella susci-

A ὡς τοῖς γλυκέσι μάλιστα τῶν ξύλων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ εὐετηρίᾳ καὶ εὐθηνίᾳ βασκαίνοντα τὰ φαῦλα δαιμόνια διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται τὴν τῶν ἀγαθῶν συνταράξαι φορὰν, ἐκ τούτων καὶ τούτῳ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ὁπλίζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώπων καὶ δυσσεβῶν. Οὐ συγχωροῦντος [60] δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεχομένου Θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αὖθις ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκείαν ἧτταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς γῆς, κατάδηλος ἡ τούτων [P. 164] πονηρία καθίσταται ἀφ' ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν. Ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπήρτητο μὲν ἀπὸ τῶν νόμων αὐτοῖς ἡ ἐσχάτη τιμωρία, τουτέστι, μετὰ καὶ δήμευσιν καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων ἔκπτωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀλ- B λοτρίωσις. Ἀλλ' ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνῃ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὡρίσατο τέως τῶν προκαταρξάντων τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλέον δ' ἂν τὴν εἴσπραξιν ἐμετρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγίνωσκε καὶ ἄλλους προτρέψεσθαι [61] πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην ὑπαχθῆναι αὐτὸν καὶ βαρυτέρας ἀνταποδόσεως. Διὰ τοῦτο τῇ λεχθείσῃ ποινῇ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καιρὸν καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν πονηρῶν ἐσωφρόνιζε. Βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστεῖλαι τὰς ὁρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἤδη βασιλικῶς ἀναγομένους καὶ C παιδευομένους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμποντας ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἱονεὶ κραταιοτέρας ῥίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς βασιλείας ὄρπηκας ἐπὶ ταύτης ὑψῶν.

λε'. Ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγήσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων ἤδη διαλαβεῖν, ὅπως περὶ ἑκάστου αὐτῶν εὐσεβῶς ἐβουλεύσατο. Κατὰ γὰρ τοὺς πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους πολύπαιδα καὶ καλλίπαιδα καὶ τοῦτον ἔδειξεν ὁ Θεός. Μετὰ χρόνον τοίνυν τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραὰμ, προσάγει Θεῷ καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέ- D γει [62] καὶ ἀφιεροῖ. Τὴν θήλειαν δὲ γονὴν ἰσάριθμον οὖσαν τῇ ἄῤῥενι ἐν ἱερῷ σεμνείῳ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καθιεροῖ καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα Θεῷ ἀνατίθησιν, καὶ σχήματι καὶ καταστολῇ κοσμήσας ὁμοίως ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ ἀθανάτῳ Νυμφίῳ νυμφευομέναις παρθένοις Χριστῷ. Ταῦτα δὲ εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερον τυχὸν γέγονεν, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα κείσθω συνημμένα, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγήσει τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

λς'. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἴκοι καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ καὶ θεάρεστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ ζέουσα περὶ τῶν ὅλων φροντὶς καὶ πρὸς ὑπερ-

VARIÆ LECTIONES.

[60] συγχωροῦνται P. [61] προτρέψασθαι A. [62] καταλέγει A.

κατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ ρίᾳ καὶ γενναιότητι πλατύνῃ μὲν τὰ ὅρια ;, πορρωτέρω δὲ συνώσῃ [P. 165] καὶ ἀπωσμενὲς, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐλαττωθέντας ρικοπῆναι τὰς διδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια διὰ νέων συλ-:αὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν παροχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἔῤῥωσεν· ἔπειτα τούτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοῖς πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας ς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἱ πεφροντικέναι τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' ἱρ τῶν φυλετῶν καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων ιάρων ἐστράτευσεν. Ἤδει γὰρ ὡς οὐδὲ τῶν καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἔστιν ὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου ι ὑποδηματοράφος, μήτι γε τῶν σπουδαιονὰ τεχνῶν κατωρθωκὼς φαίνεται. Τὴν δὲ ἐπιστήμην ἢ τέχνην εἰ δίχα μαθήσεως ς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι τῷ βουλομένῳ, ἄρα νοῦν, ἀλλ' ἐλήρουν οἱ πολλὰ περὶ τὸ το πονήσαντες ἐν τοῖς τακτικοῖς συγγράμοἱ μέγιστοι τῶν αὐτοκρατόρων καὶ στρατπολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συστήσαντες, ἐθάῤῥησε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυλαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι, οὔτε κήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. καὶ [63] ὁ γενναῖος οὗτος πρότερον γυμνάκαταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικὰ, νεοσύλλεκτον στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παταῖς ἁρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς ὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τονώσας τὰς δεξιὰς, αὐτῶν προσέβαλε [65] τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὰ ὅπαια ἔστησεν καὶ τὰς μυρίας νίκας ἀνείβραχέων δὲ διηγήσομαι [66].

A pienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. Primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetæ largitiones et stipendia regiæque annonæ iliis subtractæ essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatus subministratione ac elargitione roboravit. Exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinæ castrorum expertos ac præ omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunisque suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affinibus atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. B Noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam sutoriam (nedum aliquam nobiliorum artium, ac quæ magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. Scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integræ fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligenti opera tradiderunt, **266** maximique imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropæa erexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto adversas acies tentavit. C Atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticæ operam dederit. Idcirco vir ille generosus exercitatis prius instauratisque militaribus ordinibus, admistisque tyronibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes multa tropæa erexit et innumeras victorias reportavit. Hæc vero enarrabo quam paucis

ἡ κατάστασιν πόλεως ἐνευκαιρήσας καὶ πράξεσιν, ἔαρος ὑπολάμποντος [67] τὰ ὅπλα καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυν, ἡγούμενος χρῆναι τὸν ὡς ἀληθῶς ἄρχοντα ου προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν γειν τὸ ὑποχείριον πόνους καὶ ταλαιπωρίας αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. Καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς :είνους ὁ τῆς Τεφρικῆς [P. 166] ἐξηγούμενος, ειρα κατωνόμαζον, ἐπ' ἀνδρίᾳ καὶ συνέσει δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων [68] ἱ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων την αἰχμαλώτους ποιούμενος ἐφρόνει σοὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν στρατεύει ὁ βασιλεύς. Τοῦ δὲ σοβαροῦ καὶ κείνου πρὸς τὴν γενναιότητα τοῦ ἐπιόντος ιτος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτο-

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per ejus opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, viro principi pro populo suo adeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac D quiete agant, sponte suscipiendos labores ac ærumnas. Cumque ea ætate Tephricæ princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute præstare visus ac prudentia, Romanam ditionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet ac se reliquis præferret, adversus illum ejusque urbem **267** imperator exercitum ducit. Eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus ex-

VARIÆ LECTIONES.

m. P. [64] καὶ ante τὴν om. P. [65] προσέβαλλε A. [66] post διηγήσομαι verba aliquot deesse [67] λάμποντος, [67*] P. εἴλετο P [68] Ῥωμαίοις A, an ὑπὸ Ῥωμαίοις?

perire aut principum cohortisque imperatoris tentare, sed sedulo nimiumque huc satagente, ut suam sibi servaret urbem atque tueretur, ibat imperator nemine prohibente diripiens vastansque et exscindens incendensque pagos omnes et oppida, quae Chrysocheris ditionis erant, immensas omnium praedas ingentemque captivorum multitudinem trahens. Sed et ipsam aggressus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quae aegre expugnari posset, quod praesertim omnis circum aeer brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commeatus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positis praesidiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illam inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis reversus est.

38. Ingentes Tephricae factas caedes alia Ismaelitarum urbs cum vidisset (Taracem vocant), missis legatis pacem expostulat et in sociarum urbium albo ascribi rogat. In his optimus imperator, quantum 268 erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subjectos morenque gerentes aequitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos socios nactus est. Hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Locanam C tunc praesidio tenens Romanaeque ditionis fines assidue molestans, ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subjecit, illius aequitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac justitiam cum virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque observantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem) misit; superatisque velociter viae angustiis ipsam urbem adoriuntur primoque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique praeda ac spoliis potiti, qui pridem in ea vincti D tenebantur, ex carcere liberant. Tum vicinas terras incendunt, Samosatum diripiunt, eodemque impetu superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac ingenti praeda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnuchum fluvium, ubi Caramistum est, morantem, desidis quidem similem, sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

269 40. Hinc discedens cum universo exer-

A ... ἐωρακὼς μὴ τολμήσαν
ἀντιπροσιόντας καὶ μόνην τὴν σ
καὶ περιέπεσθαι διεγνωκότας,
τὰ πολίσματα ἐρημίαν ἀπέδειξ
κατατέμνων καὶ πυρπολῶν πάσ
ἄγεσθαι φύσας καὶ κωμοπόλε
ἐπιφορὰν καὶ [70] αἰχμαλωσίαν πε
δ... δὲ καὶ αὐτῇ τῇ ἄστε
ἐκπολιορκῶν καὶ προσεδρείας
παραθεὶς, ὡς ἑώρα καὶ τειχῶν
διὰ ἰσχυρὰν καὶ ἀφθονίᾳ χρει
αὐτὴν καὶ δυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ
ἐλαχίστου χρόνου τῷ πλήθει τῆ
... [71] καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν
B τῆς πρὸς τὴν πολιορκίαν χρονί
περὶ αὐτὴν [72] φρούρια τήν Ἄβα
καὶ ἕτερά τινα ἐκπορθήσας, καὶ
τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατὸν
εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδρ
... [73].

λη'. Τῶν ἐν τῇ Τεφρικῇ τεῖνο
ἑτέρα τῶν Ἰσμαηλιτῶν πόλις Θε
λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα εἰρ
ταῖς συμμαχίσιν ἐγγράφεσθαι.
πλεῖς, ὅσην πρὸς τοὺς ἀντιτατ
τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποταττομ
δεικνύμενος ἡττήθη τε τῆς πρε
της ταῖς αἰτοῦσι μετέδωκε, καὶ
πολεμίων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτη
C τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτίκιός τι
τότε τὴν Λόκαναν καὶ συνεχῶ
Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο,
τὸν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τ
τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε,
μετὰ τοῦ ἀνδρείου ἐπιεικὲς καὶ
δίκαιον.

λθ'. Ἕως [74] δὲ πρὸς αὐτὸν εἶχ
μιοι, καὶ περιεσκόπουν πρὸς ὃ μ
τὸ πονοῦν καὶ αὐτοὶ συνασπίσω
κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας
πολεμιστῶν, οἳ σπουδῇ τὰ στενὰ
αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, κ
λαμβάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐν αὐ
αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ λε
D δεσμίους χρονίους ἐξάγουσι τῆ
ἐφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας
ἐκπορθήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ ῥύμ
ράσαντες κατὰ πολλὴν ἐρημίαν
τὸ παραστρατοπεδεύειν τοὺς πο
καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσ
ἔστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορ
νοὺχ ποταμῷ, ἔνθα τὸ Κεραμ
ἔοντα καὶ ἀργεῖν μὲν δοκοῦντα,
σόφως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα κατα

μ'. Ἐντεῦθεν ἄρας ὁ βασιλεὺ

VARIAE LECTIONES

καὶ] δὲ καὶ P. [70] κατοχυρούμ. Barberinus. [71] κατηρείπατο P. [72] αὐτῆς A. [7…
hell us [75] ἀνδρίαν —ὑποταττομένους om. A. [75] ἀντὶ] ἐκ P. [76] ἕως] ὡς P. [77] Κ…

ὡς ἐπὶ Μελιτηνὴν [78] ἀπάγουσαν διῄει ὁδόν. A
ταῖς ὄχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς
τὸν ὥρᾳ θέρους πλημμυροῦντα καὶ πελαγί-
τὸ δὲ προσκαθῆσθαι τῇ διαβάσει καὶ ταπεινὸν
ειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγεννὲς ἐνόμισε
ξιον τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρᾳ τοῦ-
διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ
ζετο. Θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθεῖσθαι
είων στρατιωτῶν καὶ τοὺς πόνους ῥᾳδίως
ιν πεῖσαι, ἅμα δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἑκουσίοις
ειν πόνοις, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλάκις
μὴ ξενοπαθῇ μηδὲ ἀήθης εὑρίσκοιτο, συν-
ο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προ-
καὶ τὰ μείζονα βάρη τοῖς οἰκείοις αἴρων
ρὸς τὴν γέφυραν διεκόμιζεν. Εἶδεν ἄν τις
μέγεθες βάρος οὗπερ ὁ βασιλεὺς ῥᾳδίως ἐβά- B
ρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ μόλις διακομί-
Οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περαιωθεὶς τὸ φρού-
ὺς ὃ Ῥαψάκιον λέγεται ἐξεπόρθησεν. Ἰδίᾳ
Κάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν
υ καὶ Ἀρσίνου κελεύσας καταδραμεῖν, λείας
καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐτῶν ἐκυρίευσεν καὶ τά
τό τε Κουρτικίου καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ Ἄμερ
Ιουρινὶξ καλούμενον καὶ τὸ Ἄβδελα [79] ἐξ-
εν. Αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν, εὐαν-
τότε καὶ πλῆθος ἐχούσῃ βαρβάρων συχνὸν,
ῆς πόλεως μετὰ βαρβαρικῶν ἀλαλαγμῶν [80]
αγμάτων ἀπήντων αὐτῷ, τὴν οἰκείαν ἀρετὴν
το, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ
εμίους περιφανῶς ἐκπλαγῆναι [P. 168] τὴν [81] C
αὐτοῦ καὶ εὐχέρειαν. Ἐμφρόνως γὰρ ἅμα
ικῶς προσμίξας τοῖς πολεμίοις, καὶ κατὰ
εννιαῖος φανεὶς καὶ τόλμῃ διαφέρων, καὶ
δεινὰ δρώμενος εὐθαρσής τε καὶ ἀκατάπλη-
κτος τοὺς ἀντιτεταγμένους ἐτρέψατο φόνῳ
εἶθ' οὕτως οἱ σὺν αὐτῷ τοὺς κατ' αὐτοὺς
καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιροῦντες ἐδίωκον,
οῖς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον κατα-
αι καὶ τὸ πρὸ τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κε-
ι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἁλῶναι, καὶ ἄλλους
κόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περιλιπεῖς εἰς
συγκλεισθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδου παν-
είργεσθαι. Ἔνθα διενοεῖτο μὲν ὁ βασιλεὺς
τε πήγνυσθαι καὶ ἅπαν ὄργανον πολιορκη-
ταπέμπεσθαι καὶ ἔργα τόλμης καὶ γεν- D
ς περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι· ὡς δὲ
ν πόλιν τειχῶν τε περιβολῇ καρτερὰν καὶ
ῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσάλω-
θετο δὲ [82] παρὰ τῶν αὐτομόλων καὶ ἐπιτη-
ειν ἀφθονίαν πολλὴν καὶ μὴ δεδιέναι χρονίαν
αν, ἄρας ἐντεῦθεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε
ροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ
πᾶν διαφθείρων τὸ ἐν ποσὶ, τὸ Ἀργαοὺθ
ν αὐτῶν φρούριον καὶ τὸ Κουτακίου καὶ
υ καὶ Ῥαχὰτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν. Εἶτα

citu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. Ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem æstivo tempore lateque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus trajectui assidere, ac donec detumuissent aquæ humiliore alveo exspectare, ponte jungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instructa sunt. Cupiens vero militum laborem lenire et ad ejus molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consternaretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adjungebat, majoraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. Vidisses tunc ejus ponderis onus imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. In hunc modum transmisso Euphrate statim præsidium Rhapsacium expugnat. Seorsum vero Chaldos et Coloniatas regionem quæ inter Euphratem et Arsinum effunditur jubens excurrere, ingenti præda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. Ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac strepitu **270** effusis ipse suæ virtutis egregium specimen dedit, ut non modo ejus asseclæ, sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. Solerter enim fortiterque hostibus congressus, manuque fortem et audacia præstantem fidentisque animi virum ac interritum terribilibus præferens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos objectosque ad urbis usque portas cædentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomœrium multis cadaveribus consterneretur vallique muro circumducti aqua cruore misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte transfugerent; reliqui denique in urbe includerentur, omnique postmodum exitu penitus arcerentur. In his cogitabat imperator machinas figere, cunctaque expugnandis urbibus aptata instrumenta convehere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum videret urbem mœnium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudine ac robore captu difficillimam, audissetque a profugis necessario commeatu abunde instructam, nec diutinam timere obsidionem, inde discedens in regionem Manichæorum irrupit, excisisque arboribus ac ædibus igni succensis cunctisque obviis devastatis eorum castellum Argauthum Cutaciique et Stephani et Rachatum concremans penitus evertit. Postmodum subje-

VARIÆ LECTIONES.

[78] ... λιτινὴν A, et infra Μελιτινῇ. [79] Ἄβδηλα A. [80] ἀλαλαγῶν A. [81] τὴν om. P. [82] παρὰ] περὶ P, παρὰ τά. [83] δὲ] μὲν AP.

cto **271** omni milite large copioseque muneribus A accepto, ac qui singulari virtute fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac victoriæ sertis in urbem reversus est; ingressusque per Aureas portas, quo fere ritu veteres imperatores in præmagnifica nobilique Roma triumphum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus ominibusque deducentibus, in magnum Dei Sapientiæ templum ad vota congruamque gratiarum actionem Deo persolvendam, statim ut erat ex itinere, profectus, atque a patriarcha victoriæ corona redimitus, in regiam receptus est.

41. Rursus vero curæ eum civiles sollicitabant, diversarumque gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumbebat; paululumque B cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus civilibus administrationibus judiciisque addicta opera, diligentiam ille suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. Nullum tamen faciebat finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi Deumque supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad Deum adhibitis tum Michaele cœlestis exercitus principe, tum Elia propheta, ne prius vita excederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius capiti infigeret; quod et postea contigit. Sequenti enim anno, cum is **272** quem dicebam Chrysochir Romanam ditionem invasisset C eamque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. Cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, jam etiam tempore vocante, ad sua redire statuisset gravique onustus præda domum rediret, scholis præfectus duobus ducibus, quorum unus Charsianis alter Armeniacis præerat, præcipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrrhyacem; indeque, si D quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent.

τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πολυσίως φιλοφρο νος, καὶ τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστ μήσας, μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικ φάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλαι κ μεγαλόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς βους κατάγοντες, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νι ἐκβοήσεις καὶ εὐφημίας δεξάμενος, καὶ πρὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς εὐ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εἰ εἶχεν ἐξ ὁδοῦ παραγεγονώς, καὶ ὑπὸ τοῦ τ τριαρχοῦντος τῷ τῆς νίκης στεφάνῳ ταινιωθε εκατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

μα'. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικ χοντο, καὶ ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἐθνῶν πρεσβ πρόσφορα ἐχρημάτιζε· καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς συνευφρανθεὶς καὶ τῇ γυναικὶ, καὶ τοὺς κατὰ περιελθὼν ἱεροὺς καὶ θείους ναοὺς καὶ τὰ ἀποδοὺς, συνήθως ἦν αὖθις ἐπὶ τῶν πολιτικ κήσεων καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκο μονίαν καὶ ἄγρυπνον πρόνοιαν [P. 169] ἐνδεικ Οὐ διελίμπανε δὲ ὅμως καθ' ἑκάστην εἰς τ καὶ θεῖον ναὸν εἰσιὼν καὶ ἱκετεύων τὸν Κύρ μεσίτας πρὸς τοῦτο τόν τε ἀρχιστράτηγον καὶ Ἠλιοῦ τὸν προφήτην πρὸς Θεὸν προβαλ τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου ὑπεξελθεῖν πρὶν ἢ Χρυσόχειρος ὄλεθρον ἐπιδεῖν καὶ τρία βέλη καταπῆξαι μιαρᾷ κεφαλῇ. Ὃ καὶ γέγονεν Τῷ γὰρ ἐπιόντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίω λόντος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυ καὶ ταύτας ληϊζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐ ἦθος ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμε ἐξελθὼν [84] καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατ παραλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἐμφανῶς ναι πρὸς αὐτὸν ἀπεδειλία, τὰ τῶν Ῥωμαίω τεύματα συμπαρείπετο τέως αὐτῷ ἀπό τι στήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνεῖργε καταδρ οὐ συνεχώρει κατὰ τῆς χώρας ἀδεῶς διασκ Ὡς οὖν τὰ μὲν δρῶν τὰ δὲ ἀπρακτῶν ὁ β ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτὸν, τῆς οἰκεῖα ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ λείας συχ τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισε δύο τῶ ηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος [85], τὸν Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς τοὺς δυνάμεως ἑκάτερον, ὥστε συμπαρομαρ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυ κἀκεῖθεν εἰ μὲν ἐπαφήσει κατὰ τῶν Ῥ ορίων στρατὸν, δῆλον τοῦτο τῷ δομεστίκῳ σθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκεῖον φωλεὸν ἀμεταστρεπτὶ βαδίζων εἰσδύνειεν, ἐάσαντας τοῦτον αὖθις θεῖν πρὸς αὐτόν.

42. Jam itaque ad eum qui dictus est Bathyrrhyaci locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. Interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quædam et pu-

μβ'. Ἤδη οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύμ γονότος ἐν ἑσπέρας καιρῷ κατὰ τὸν καλούμ Θυῤῥύακα καὶ αὐλισμένου κάτω πρὸς τὴν τ ὑπώρειαν, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν όντων τὰ τούτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλ σκοπούντων, ἐμπίπτει τις ἔρις περὶ τῶν [86] καὶ ἅμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώ

VARIÆ LECTIONES.

[84] ὃς ἐξελθὼν om. P. [85] ἀφηγούμενος A. [86] τῶν A.

ις καὶ λοχαγωγοῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ A ἐπιγραφόντων τὸ πρεσβεῖον τῆς κατ' ἀλκὴν ἔμπαλιν δὲ τῶν 'Αρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων οῖς πολέμοις ἀνδρίας τὸ πρωτεῖον ἐκείνους Ως οὖν ἐπὶ πλέον τα τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς αὶ τὰ φρονήματα διηρέθιστο, λεχθηναι φασι ὂν πρωτευόντων τοῦ τῶν [87] 'Αρμενιακῶν τος, ὡς *Ἵνα τί μάτην ἐν λόγοις ἕκαστοι ἡμεθα καὶ αὐχοῦμεν διακενῆς, ἐξὸν τοῖς ἡν ἀμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; πολεμίων οὐ μακρὰν απεχ....., ἐξ- ιὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀριστεῖς καὶ ἐκ τὰ χεῖρα γενναιότητος κριθῆναι τοὺς ντας*. Τοὺς τοιούτους τοίνυν λόγους διακη- στρατηγοὶ, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὁρμὴν υμίαν κατανοήσαντες [P. 170] τοῦ λαοῦ, B ντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ιεξίων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηυλισμένοις μέλ- κιτίθεσθαι, διχῇ διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ κκριτον αὐτῆς [88] ἄχρις ἕκτης ἑκατοντάδος ν γε τῶν [89] στρατηγῶν προσβαλεῖν [90] ἐκρίθη βαρβάρων στρατῷ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαρι- Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἐς δόκησιν πλήθους αὐ- πρὸς τὰ μετέωρα συσκευάσαντες, καὶ σύν- ντες καιροῦ, ἵν' ὅταν οὗτοι προσβάλωσι τοῖς κἀκεῖνοι σὺν ἀλαλαγμῷ μεγίστῳ καὶ σάλ- νεπηχούντων καὶ τῶν ὀρέων αὐτῶν, ἐκπλη- ςὴν ἀναῤῥήξωσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίας ἐν- καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῇ στρατοπεδείᾳ ιμένων πλησιάζουσι. Πρὸ τῆς ἕω δὲ, οὔπω C υ τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παραλλάξαντος ἡμι- , βοῇ στιβαρᾷ παιανίσαντες καὶ τὸ [91], *Σταυ- κηκε*, συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, λαξάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. ν τῷ ἀνελπίστῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, συστῆναι μήτε τὸ ἐπιὸν πλῆθος ὅσον ἐστὶ καιρὸν κατιδεῖν, μήτ' ἄλλο τι σωτήριον κ τοῦ παραχρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὥρ- ρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλέως τούτους πάν- νου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συνελαυνού- ς ὄλεθρον. Τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων μὴ συνόντας συνεχῶς ἐπιβοωμένων στρατ- ιὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμε- άπερ αὐτοῖς συντέτακτο, καὶ τῶν φευγόντων να φόβον συνελαυνομένων καὶ ταραχὴν, συνέβη μέχρι μιλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν δίωξιν καὶ αξὺ χῶρον ἀπείροις καταστρωθῆναι νεκροῖς.

gua de virtutis præstantia incidit. **273** Charsianitæ virtutis, quæ in fortitudine est, primatum sibi vindicabant: contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitebantur. Augescente itaque rixa, et cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum cœtus primoribus in hæc verba peroratum ferunt: *Quid frustra verbis singuli ferocimus atque jactamus, cum in promptu sit virtutis specimen dar., qua de ambigimu.? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri præstantes exsistant, facinoribus editis in l... re... c qui orti ...o- bore præcellat, judicio primas obtinere.* His ergo ductores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes, necnon ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. Selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertæ multitudinis speciem præferentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribilem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. Sic arma induunt, ac occulte per noctem ad hostium **274** castra accedunt. Summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subjecto nobis hemisphærio emersisset, magna voce pæana cantantes, et *Vicit crux* conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. At barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplandæ irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quidquam salutare consulere posse, sed fugæ se dare, imperatoris prorsus assidua ad Deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque præfectum continue compellantibus, sicut fuerat præceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum milliare persequuntur, interjectumque spatium cadaveribus consternunt.

Ὅτε καὶ τὸν ἀναιδῆ καὶ θρασὺν ἐκεῖνον Χρυ- D λέγεται, σὺν ὀλίγοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐ- καταδιώκειν Ῥωμαίων [92] τινὰ, τὸ Πουλάδην ιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικὴν αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστεϊσμοῦ μετέχειν καὶ συνήθη καὶ γνώριμον χρηματίσαι Χρυσόχειρι. ὁ βάρβαρος τότε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ας διώκοντα, ἐπιστραφεὶς, *Τί σοι*, φησὶ, *ὦ ἄθλιε, διεπραξάμην, Πουλάδη, ὅτι με καταδιώκεις μανιωδῶς ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν*

43. Inter hæc etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quemdam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricæ quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. Hunc ut vidit barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum: *Quid tibi*, inquit, *mali feci, miser Pulade, quod sic insane persecuturus me persequeris?* cui ille brevibus: *Quod*

VARIÆ LECTIONES.

[87] om. P. [88] ταύτης A. [89] Allatius Γετῶν, manuducentibus Getis. [90] προσβαλεῖν om. A. [91] καὶ συμβοήσαντες om. A. [92] Ῥωμαῖον A.

[illegible] Deo bene propitio, confido, patrone : **275** meoque ... te insequor. Præibat itaque ille quasi mente captus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus : Pulades intrepide audacique animo insequebatur, donec ad altam foveam deventum est. Substitit equus, præ voragine transilire trepidans titubansque. Dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto latera transfigit, statimque doloris vi circumactus equo decidit. Tum e comitatu unus, cui Diaconitzæ nomen, se equo præcipiens dominum collapsum procurabat, ejusque capite genibus suis apposito casum deplorabat. Interim alii Puladæ succrescunt, equisque exsilientes Chrysochiris fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipsum quoque vinctis aliis adjungunt. Sic pene inaudito eventu præterque spem omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum gaudii nuntiis Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. Versabatur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo ejus filiæ pietatis palæstra exercebantur. Allato capite votorum suorum precumque memor, intentoque in eum cum lacrymis mentis oculo qui facit **276** voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas præcepit, oriusque nervum tendens tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quamdam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum millibus, quos per multos sui principatus annos perdiderat. Atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricæ potentia, opitulante Numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus facto propitio.

44. Jam vero viro inclyto patriarcha Ignatio sancte Deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro cunctisque laudantibus virumque prædicantibus vivis exemplo et ad meliorem vitam translato, ei rursus Ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonice sapientissimum Photium in regiæ urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omni eum humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute præditus erat. Verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi justitiæ cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandæ viri fortunæ esset omittebat. Unde **277** etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac

[illegible] με; Ὁ δὲ ... ἀντέστρεψεν [93], ὅτι τῶν εὐεργεσιῶν σου, κύριε, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναί σοι κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν πεποιθώς εἰμι ἐν Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο καταδιώκω ὀπίσω σου. Ὡς οὖν ὁ μὲν προῆγεν οἷα βεβλαμμένος τὰς φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δειλός, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ' εὐτολμίας καὶ θάρσους νεανικοῦ, ἐντυγχάνει τάφρῳ βαθείᾳ ὁ διωκόμενος, ἣν ὑπερπηδῆσαι ὁ ἵππος ἐπεδειλία [94] τε καὶ διώκλαζεν. [P. 171] Καὶ ἕως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ Πουλάδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ ἀλγήματι κατερρύη τοῦ ἵππου. Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Διακονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἵππου ῥίψας ἑαυτὸν ἐπιμελείας ἠξίου τὸν πεσόντα δεσπότην, καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὸ συμβὰν ἀπωδύρετο. Ἐν τοσούτῳ δὲ προσγίνονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καταλλόμενοι τῶν ἵππων τὴν [95] τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποψυχοῦντος ἤδη [96] καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην ἐκεῖνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμίων ἀριθμῷ. Οὕτω δὲ παραδόξως καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ὑψωθέντος καυχήματος, συντόμως μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσαποστέλλεται βασιλεῖ ἡ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλή. Ἐτύγχανε δὲ τηνικαῦτα διάγων κατὰ τὸ Πετρίον λεγόμενον, ἔνθα τὸ σεμνεῖον τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων διατριβῆς ἐχρημάτιζεν. Καὶ τῆς κεφαλῆς προσενεχθείσης [97] τῶν οἰκείων ἀναμνησθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς τὸν ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρύων τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμόν, τόξον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη προσέταξε, καὶ θᾶττον τὴν νευρὰν ἐντείνας [98] τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἓν ὅλως διήμαρτεν, ἐναγιασμόν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς προσαγαγεῖν αὐτῷ οἰηθεὶς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, ἃς ἐν πολλοῖς τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ κατηνάλωσεν ἔτεσι. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἐδέξατο συνεργείᾳ Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἱκεσίαις καμφθέντος Βασιλείου τοῦ εὐσεβῶς βασιλεύοντος.

μδ'. Ἄρτι δὲ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἰγνατίου ὁσίως καὶ θεαρέστως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσίᾳ τῇ πολιᾷ [99] καὶ τῇ κύκλῳ δορυφορίᾳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν [1] ἀλλαξαμένου ζωὴν καὶ διαβάντος πρὸς τὴν ἀμείνονα, ἀπέδωκεν αὖθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντιποιεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπῆ σοφίαν τε καὶ ἀρετήν, ἀλλὰ κἂν [2] εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἄγειν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. Ὅθεν κἂν τοῖς βασιλείοις διατριβὴν αὐτῷ δοὺς τῶν οἰκείων παίδων ἀπέδειξε παιδευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

[93] ἀπέφησεν P. [94] ὑπεδειλία? [95] τὴν om. P. [96] ἤδη om. P. [97] προσενεχθείσης om. A. [98] ἐκτείνας P. [99] πολιᾷ] σκιᾷ A. [1] προσοῦσαν A. [2] κἂν μὴν A.

καλον. Οὕτως οὐδένα, καθ' [P. 172] ὅσον
ν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ πᾶσιν εὐμε-
αὶ προσηνῶς προσεφέρετο καὶ τὸν δυνατὸν
ὐκ ἠμέλει παραμυθούμενος.

λλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονι-
; τοὺς ὑπὸ χεῖρα διατιθέμενος, εἶχεν ὅμως
οῦντας, μᾶλλον δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβου-
αὐτοῦ τῇ ζωῇ. Ὁ γὰρ οὕτω λεγόμενος Κουρ-
ὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἐξυβρίσας, ὡς ἔοικε,
ος ἐρᾷ, καὶ ὁμοφρόνων πλῆθυν συνωμότας
ιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. Ὡς δὲ πρὸ τού-
ῆς συσκευῆς ἐξ ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν ἐμηνύθη
λεί, παραδίδονται τοῖς νόμοις οἱ πονηροί.
ὅλιν ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία
νόμων αὐστηρίαν παρέθραυεν καὶ τὰς ποι-
ρίαζε· διὸ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος
αλμούς, οἱ λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ [3] σῶμα
καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν φιλανθρώ-
φρονίζοντο. Καὶ οὗτοι μὲν οὕτως πατρικῶς
ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστηκὸς ἐπαν-

ὐτὸν δὲ οὐκ εἴα καθεύδειν ἡ ὑπὲρ τῶν ὅλων
καὶ τὰ ἔτι περιλιπῆ τρόπαια. Ἀλλὰ] πρῶ-
ὸ πλεῖστα τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφε-
ρώτατον κάστρον, τὸ Λοῦλον λεγόμενον, τῇ
περιττῇ ῥᾳθυμίᾳ καὶ τῇ τῶν λυσιτελῶν
αὔτανδρον [4] παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν
ἣν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὀχυρωθὲν καὶ
ενον, τῇ οἰκείᾳ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βα-
ὶ τῷ ἀφθόνῳ τῶν δωρεῶν, πειθοῖ καὶ βίαν
γῶν [5], τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετ-
αὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐξουσίαν τῶν Ῥω-
ετήγαγεν [6]· ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦος κάστρον
ὸν ἑκουσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ
κράτορα ἀνηγόρευσεν. Τὴν δὲ τῶν Μανι-
όλιν τὴν [7] Καταβάταλα καλουμένην κατὰ
ὸν ἐκεῖνον διὰ τῶν οἰκείων στρατηγῶν ἐξ-
ιν. Ἀλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἡ δι' ἑτέρων
[8] εὔφραινεν, ὅσον [9] ἠνία τὸ [10] μὴ τοῖς αὐ-
ς καὶ κινδύνοις τὰ τρόπαια ἵστασθαι. Διὰ
θις καὶ [11] Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν
σλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἷα γενναῖον σκύ-
εμίων γεύσῃ φόνου καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδά-
ῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους
ς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ
ἐξώρμησε [12], καὶ τὴν πρὸς τῷ Ἀργέᾳ [13]
αν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων πόλιν κα-
, [P. 173] καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξ-
λαὸν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε
προδιερευνητὰς καὶ προδιόπτας ἔμπροσθεν
ιλε, καὶ κατόπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας
; εἵπετο, ἵνα ἐνεργοῦ μαχαίρας ἡγῆται τὸ
ιτον, τὸ δὲ ἔτι στιβαρώτερον ἀπελαύνηται.
ρήμους ὀξέως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τὸ

A disciplinis præfecerat. Ita neminem, quoad licebat, mœstis illius rebus negligebat, sed cunctis benigne placideque utebatur; ac quibus modis poterat, omni studio levamen adhibebat.

45. Quanquam vero sic patris humanitate erga subditos afficiebatur eorumque sedulo curam gerebat, non defuerunt tamen qui eum odio haberent, seu potius qui inviderent ac vitæ insidiarentur. Nam Curcuas, quem vocant, opibus deliciisque lasciviens tyrannidem, ut par est, affectabat, adjunctaque conjuratorum pari animorum consensu turba aggrediendæ rei commodum tempus exspectabat. Uno tamen ex conjuratis ante aggressionem instructas illi detegente insidias, traduntur legibus scelerati. Iterum tamen generosi imperatoris cle-
B mentia legum severitatem tantisper mitigavit ac pœnas moderata est. Excussis itaque oculis ei qui auctor conjurationis exstiterat, reliqui inflictis verberibus ademptisque capillis humanius castigati sunt. Ac illi quidem in eum modum paterna magis indulgentia quam herili severitate ad officium sanioremque mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicæ curæ, et quæ superioribus tropæa restabant adjicienda, somnos ei divellebant. Verum primum castrum Lulum Romanæ rei utilissimum, ipsum munitissimum, superiorum temporum projecta vecordia eorumque neglectu quæ e re communi **278** forent cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum,
C obque loci securitatem iis munitum ac præsidio servatum, prudentia sua ac cura imperator, munerumque copia, qua vi qua suasione, Barbarorum ditioni excussit Romanoque imperio iterum subjecit. Ex quo et castrum Meluus se illi sponte dedidit, dominumque imperatorem agnovit. Manichæorum urbem Catabatalam dictam, eo tempore per duces suos excidit. Non sic tamen delectabat quod per alios excisa esset atque direpta, ac moleste habebat quod non suis ipse laboribus tropæa erigebat. Rursus itaque, assumpto Constantino filiorum natu maximo, ut tanquam generoso catulo hostium ei cædis gustum faceret, artisque militaris necnon fortis audaciæque animi inter pericula ipse illi præceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus
D est; veniensque Cæsaream, quæ ad Argeum montem est, primam Cappadocum urbem, exque militari ratione suos exercens, avulsam ex eis selectorum partem velut rimatum ac speculatum regionem præmisit: ipse cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis ensis vivida magis virtus præiret, solidior sequeretur. Desertis illi brevi superatis, arces Psilocastellum et Paramocastellum diripuerunt, inque illis **279** repertos captivos duxerunt. Adventantium copiarum metu exterriti Phalacri castri incolæ sponte imperatori deditionem fecerunt.

VARIÆ LECTIONES.

ι. P. [4] ἄντανδρον A. [5] προσάγων P. [6] κατήγαγεν P. [7] τὴν om. P. [8] πόρθησις margo [9] ὅσον om. A. [10] ἠνιᾶτο μὴ AP. [11] καὶ] τὸν P. [12] ὥρμησε P. [13] Ἀργέτᾳ A.

A Ambri filius Apabdeles Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens, tunc ejusque præsentia Melitenensium se turmæ commiscens fuga salutem expedivit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quocunque tandem terræ sinu atque latebra se abdidisset. Hujus irruptionis clade et Caisus sive Catasama, et Robana sive Endelechone diripiuntur : itemque Ardala et quam vocant Eremosycæa. Tunc et Semas ille Taelis filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines depopulabatur, ad imperatorem confugit.

τε Ψιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον ἐξεπόρθησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέντας ἠνδραποδίσαντο. Καταπλαγέντες δὲ τῷ δέει τῆς ἐπιούσης δυνάμεως οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἑκουσίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ὁ δὲ τοῦ Ἄμβρου υἱὸς Ἀπάβδελε Ἀναζάρβης ἀμέρας [15], ἕως μὲν μακρὰν ἀπεῖχεν ὁ βασιλεύς, βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν [16] στίφους φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, μόνην [16] ἀσφάλειαν ἡγούμενος ἱκανὴν τὸ λαθεῖν ὅποι γῆς καταδέδυκεν. Τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φθορᾷ καὶ τῆς Καϊσοῦ ἤτοι τῆς Κατασάμας καὶ τῆς Ῥοβὰμ ἤτοι τῆς Ἐνδελεχώνης ἡ πόρθησις γέγονεν, ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἀνδάλου [17] καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημοσυκαίας [18], ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταὴλ [19], τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἐξ ἐφόδου τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἐσχατιάς, πρὸς τὸν βασιλέα κατέφυγεν.

47. Quod si brevius simpliciusque ac quasi cursim magna annotamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur : simul enim istiusmodi operum facinorumque celeritatem æmulari narratio videtur; qua sic leviter simpliciusque transcurrit. Citius enim tunc illa capta præsidia designataque facinora quam nunc a me narrata sunt. Præterea cum longi jam temporis mora res singulas gestaque facinora silentio velut obscurarit, ac nec pugnarum modos nec ex impetu aggressiones neque exporrectas contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possimus **280** vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenterque in illis immoremur, unde narratio dilatatur. Quæ autem nullo certo teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volitent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne confictam eorum quæ ne gesta quidem sunt narrationem imperatori appingere videamur. Ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis adhuc ageret, quæ alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens videbatur admittere. Nos vero, qui ne ea quidem quæ omnium ore testata sunt scriptorum monumentis consignare valemus, aut per otium possumus, vix certe in iis quæ dubia sunt sermonem protraxerimus. Verum retroagatur oratio, et in viam recurrat quam sibi ab exordio narrationis proposuit.

B μζ'. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἱονεὶ κατ' ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θαυμαζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκαλείτω. Ἅμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκείνων μιμεῖσθαι ἡ διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἁπλῆ τε καὶ ἐπιτρέχουσα· θᾶττον γὰρ ᾑρέθη τότε ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων ἔλαβε τὴν συντέλειαν, ἢ νῦν ἀπήγγελται. Ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη ῥεύσας διὰ μέσου πολὺς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μεταξὺ σιγῆς οἷον ἠμαύρωσε, καὶ οὔτε παρατάξεων τρόπους οὔτε προσβολῶν ἐφόδους οὔτε φαλάγγων ἐκτάσεις καὶ συστολὰς οὔτε στρατηγημάτων ἐπικαίρους χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν [20] ἔχομεν, οὐκ ἔστι περὶ τὰ κατὰ μέρος ἐγχρονίζειν καὶ οἷον ἐμφιλοχωρεῖν, ἐξ ὧν πλατύνεται τὸ διήγημα. Τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν C πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβασανίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δόξαι πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέναι τῷ βασιλεῖ, μάλιστα ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἔτι ζῶν τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. Οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων ὁμολογούμενα δυνάμενοι [P. 174] ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῇ σχολῇ γε ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομηκύνοιμεν. Ἀλλ' ἀνακρουέσθω, καὶ καθ' ὁδὸν τῆς ἐξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω.

48. Secundum hæc imperator Onopnictem fluvium et Sarum cum exercitu trajecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus excisis loca itineribus invia in commoda redegit, atque in eis palantes cohortes dissipavit. Inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viæ angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. Tum Germaniciam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque mœnia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset, cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis at-

μη'. Μετὰ ταῦτα τοίνυν τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμενον ποταμὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος ἦλθε πρὸς Κουκουσόν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμας ἐμπρήσας καὶ τὴν ἄβατον τῇ [21] D τῶν δένδρων ἐκτομῇ βατὴν πεποιηκὼς τῶν ἐν ταύταις λόχων ἐκράτησε. Πρὸς δὲ τὴν Καλλίπολιν καὶ Παδασίαν φθάσας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδεύων ὁδῶν, τοῦ ἵππου ἀποβὰς πεζὸς [22] διεξῄει τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τοῦ οἰκείου κόπου τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. Τηνικαῦτα δὲ τῇ Γερμανικείᾳ προσβαλών, ἐπεὶ τὸ ἀνθιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει καὶ τοῖς τείχεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὰ περὶ αὐτὴν πάντα π

VARIÆ LECTIONES.

[15] Ἀναζάρβης ἀμέρας om. A. [16] μετὰ Μελετινῶν A. [16] μόνον A. [17] Ἀρδάλου A. [18] ἐρήμου Συκαίας A. [19] ὁ Τουταὴλ A, omissis τὰς δυσχωρίας—λυμαινόμενος ἐσχατιάς. [20] ἐπαγγέλλειν A. [21] τῇ om. P. [22] πεζὸς om. P.

; καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη [23] ὡς πεδίον φανισμοῦ πρὸς Ἄδατα παρεγένετο. Τῶν δὲ ιύτης πόλεως μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαί- ιγωνίζεσθαι, ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συνελα- ιαὶ διεγνωκότων τὴν πολιορκίαν ὑφίστασθαι, ὰ πρὸ τῆς πόλεως καταληϊσάμενος, καὶ τὸ μενον πολίχνιον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκ- ς καὶ διαρπαγῆναι ἐφεὶς [24], καὶ προθυμοτέ- ι τῶν ὠφελειῶν πρὸς τὸ πονεῖν τοὺς στρα- πεποιηκὼς, αὐτοῖς προσβάλλει τοῖς τείχεσι, πρὸς πολιορκίαν ἐκέχρητο μηχαναῖς, καὶ ἰδος ἦν οὐ μικρᾶς διὰ τὸ βάρος τῆς περὶ [25] νάμεως κατὰ κράτος τὴν πόλιν ἑλεῖν. Ὁρῶν ἔνδον ἀδεῶς τὰ προσπίπτοντα φέρεσθαι, καὶ ιτομένους ἐπὶ προδήλῳ σχεδὸν ὀλέθρῳ τῆς αὐτῶν, ἐφ' ὅτῳ πεποιθότες ὀλίγον αὐτοῦ ι δοκεῖν ποιούμενοι φαίνονται ἐπυνθάνετο. παρ' ἑνὸς ἀκούσας τῶν ἐγχωρίων, ὡς ὑπὸ ν παρ' αὐτοῖς εὐλαβῶν, εἴτε ἀπό τινος θειο- νώσεως εἴτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς μεθόδου γι- ος, πληροφορίαν δεδεγμένοι τυγχάνουσιν σοῦ τοῦ νῦν πολιορκοῦντος αὐτοὺς, ἀλλ' ὑφ' ινὸς τῶν κατὰ γένος [26] σοι προσηκόντων, ιτίνου καλουμένου, πεπρωμένον εἶναι τὴν ἁλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς προσπί- ιη ἐκπλήττεσθαι. Τοῦ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιδεί- αὶ ὡς οὕτω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μηδὲ αὐτοῖς εἰπόντος διαπίπτειν πάντως πυθό- ἐν τῷ νῦν τὴν πόλιν ἁλίσκεσθαι, οὐ τοσοῦ- ηγούμενος ἔλεγε τὸν Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον [27] αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιεῖσθαι ἀνάστα- ν δέ τινα μετὰ χρόνον συχνὸν τῶν ἀπογόνων ι. Ἐφ' οἷς ἐκεῖνος οἷον διοργισθεὶς, καὶ βου- ξελέγξαι δι' ἔργου λόγον ἄλλως κενὸν τὸ λα- ι, συντονώτερον τῆς πολιορκίας ἀνθήψατο ργέστερον ἐχρήσατο [P. 175] ταῖς παρα- Ὡς δὲ πάντα πονοῦντος αὐτοῦ ἑώρα μὴ ουσαν τὴν σπουδὴν, μηδὲ ἐπί τινος ἀσφαλοῦς ἑδρασθῆναι ἠδύνατο, ἐνενόει δὲ καὶ τὴν ἐν ι τοῦ πλήθους ἐν τόποις κρυμώδεσι κάκω- τοὺς πολεμίους ἑλεῖν κρεῖττον τὸ τοὺς οἰ- περισώσασθαι λογισάμενος πρὸ χειμῶνος ισαι λυσιτελὲς ἐδοκίμασεν. Καὶ οὕτω μὲν ἡμῖν δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται τοῖς μετὰ τοσ- ρόνον τῆς προῤῥήσεως ἐκείνης ἰδοῦσι τὴν τίς ἡ ἐν τοῖς βαρβάροις ἐκείνοις καὶ οὐδὲ ὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς ἀκριβὴς ωσις καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψις. Καὶ γὰρ μὴ δυνηθέντος τότε τὴν πόλιν ἑλεῖν, νῦν ἐπὶ ιτέρων χρόνων Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πορφύ- τος, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱὸς, ἐκεί- ιωνὸς, τὸ τοιοῦτον προτέρημα ἀπηνέγκατο ράφη τῷ κατορθώματι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκούντων τὴν Ἄδατα, ὡς ἦν ἄρα -κεδ' , ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ παῖς τῶν εἰς τὸ παππῷον [28] κράτος υνθῆναι τολμησάντων περιφανῶς διασώζηται. Ἀλλ' εἰς ἴχνος αὖθις ὁ λόγος παλινδρομείτω ύτω τὰ ἐφεξῆς [29].

que **281** vastatis Adatam pervenit. Oppidani aperto Marte certare non ausi, intraque mœnia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. Imperator suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo cui nomen Gero, prædam militibus concessit; ejusque emolumento animosioribus redditis, eisque ad laborem addita alacritate, in muros ingruit, machinisque adhibitis spe fovebatur, eaque non levi, quibus fretus robustis copiis erat, urbem vi expugnatum iri. Videns autem obsessos metu solutos oppugnationem ferre, jamque aperto fere patriæ excidio nihil obturbari, sciscitabatur qua confidentia nullam sui rationem habere viderentur. Audiensque ex quodam indigenarum, a viro apud eos religioso pioque, sive ille ex diviniore afflatu sive scientiæ alicujus præceptis instructus tenebat, certo se accepisse non ab illo qui nunc obsideret, sed ab alio quodam ei genere conjuncto, Constantino nomine, in fatis esse ut urbs diriperetur, eamque ob rem illius assultibus animum non despondere. Illo filium monstrante, sicque eum vocari dicente, nec prorsus cassum fore vaticinium, tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit is qui oraculum referebat, non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum urbem esset **282** eversurus, sed alium quempiam illius nepotum, post longam satis annorum seriem. His imperator prope ira concitus, satagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic jactabant, evincere, majori quam antea vi ac conatu oppugnationi instabat. Videns vero, quidquid operæ conferret, nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum esse, consideransque non leve exercitus damnum, quod sub dio algente cœlo noctes ageret, plurisque ducens suos incolumes servare quam hostes capere ac subigere, ante hiemem recedere operæ pretium putavit. Sed hæc hactenus. Nobis vero subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, quænam tanta apud barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitæ nec religionis cultu admodum probati sint. Cum enim ille tunc urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus purpuræ surculus, sapientissimi Leonis filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; ascriptumque illi est facinus internecionis incolarum Adatæ. Proinde, ut auctor Homerus est, bonum erat defuncti filium relictum esse; quo nimirum ultor eorum quæ in avi majestatem illi proterve ausi fuerant palam filius servaretur. Verum vestigium rursus oratio repetat, et quæ sequentia sunt eloquatur.

VARIÆ LECTIONES.

[23] ιη A, *vallibus ante urbem misere devastatis* Allatius. [24] ἐφεὶς] ἀφεὶς, ἐφ' οἷς P. [25] περὶ] πρὸς P. [26] ὸ γένος P. [27] ὃς] ὃς ἐξ A. [28] πατρῷον P. [29] ἑξῆς P.

283 49. Tunc itaque imperator multis captis ac manubiis referto exercitu, ubi captivorum onus ob viæ anfractus difficiles ipsamque ejus longitudinem ense levari jusserat, ad reditum adjecit animum, ingentem sui metum Agaris nepotibus relinquens. Timens vero ne se inter angusta locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem esse, Non putassem) suorum manipulis in subsessis opportune locatis, plures eorum qui se alios capturos arbitrabantur vivos cepit. His rebus Abdelomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollicitus, locaque subjecturum ac traditurum. Votis annuens imperator postulata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit. Hinc rursus Argeo monte pertransito cum Cæsaream venisset, victoriæ nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque præsto erant, manubiorum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichæorum oppidis convecta. Inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam necari præcepit, quippe cum vix quidquam frugis ex illis exspectaretur, nec exercitus opimis jam spoliis onustus secum eos habere vellet ac advehere, inutile impedimentum itineris. Medæum reductus imperator, sparsis in suos muneribus ac pro cujusque virtute ac præstantia collatis honoribus, **284** omnique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequebatur. Veniensque Byzantium priori more victoriæ coronam patriarchæ manu faustasque a populo triumphales voces accepit.

A μθ'. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμ
καὶ λαφύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, ε
αἰχμαλώτους διὰ τὸ δύσβατον καὶ πολὺ τῆς
ξίφει κελεύσας ἀποφορτίσασθαι, ἐπανόδου ἐ
πολὺ δέος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἄγαρ ἐκγόνοις ἀπ
Προσδοκήσας δὲ ὅμως ἐπίθεσίν τινα κατὰ τ
νοὺς τῶν τόπων (ᾔδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴ
τηγοῦ τὸ, Οὐκ ἂν προσεδόκησα) καὶ λόχους
ἐπικαίροις ὑφεὶς πολλοὺς τῶν ἄλλους [30] ἑλεῖν
ἐζώγρησεν. Ἅπερ ὁ Ἀβδελομὲλ ἐκεῖνος ἰ
τῶν ἐκεῖσε τόπων ἐκυρίευε, πρέσβεις πέμψα
καὶ εἰρήνης ἐδεῖτο τυχεῖν, εὐγνώμονα δοῦλο
γενέσθαι καθυπισχνούμενος καὶ τῶν ὑπ' αὐ
τουμένων φρουρίων [31] καὶ τόπων ποιούμε
ὑπόστασιν καὶ ἐγχείρισιν [32]. Οὗ τὴν δέησιν
B λεὺς δεξάμενος τὰ αἰτούμενα δέδωκε, καὶ συ
αὐτὸν τὸ ἀπὸ τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφύλων ε
λοντήν. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν τὸ τοῦ Ἀργέου
ὄρος καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἔκ τε
νείας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας ἐδέξατ
λοῦθει δὲ καὶ τὰ σύμβολα, λαφύρων καὶ αἰχ
πλῆθος, ἅπερ ἀπό τε φρουρίων τῆς Ταρσοῦ
Μανιχαϊκῶν ἐτύγχανε πόλεων. Ἔνθα καὶ
ὄχλον τῶν Κούρτων προσενεχθέντα ἀποσ
προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγχανο
μοι, καὶ προκαταπεπλησμένον ὑπάρχον τ
τευμα οὐκ ἐβούλετο καὶ τούτους ἔχειν δυσ
παρενόχλημα. [P. 176] Ἐν Μηδαίῳ δὲ γεγον
στρέψων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμὰς διανείμας
C αὐτὸν καὶ ἀναλόγως τῆς οἰκείας ἕκαστον
προβιβάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸ
χειμασίαν ἀφεὶς εἴχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βα
σαν φθάσας κατὰ τὸ πρότερον ἔθος διὰ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἐδέξατο στέφανον καὶ πα
δήμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

50. Jam porro annis superioribus Tephricæ depressa potentia ac pene exstincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere cœperat, rursusque Romanæ ditionis fines jugiter infestabant. Adversus illos per hæc tempora Andreas ille Scytha haud raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui prædatum excurrebant a toto avulsos exercitu interfeceerat atque ceperat. Cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiæ argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ab imperatore præfectus est. Tuncque majori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et vicit. Quandoque vero Tarsi amera, verba mittendo impietatis et amentiæ plena adversus Dominum nostrum Jesum Christum ac Deum sanctissimamque ejus parentem, *Experiar*, aiebat, *an tibi commodum allaturus sit Mariæ filius, ipsaque illius mater, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero.* Accepit ille conviciantis **285** epistolam, multisque lacrymis sanctæ Dei Genitricis Fi-

ν'. Ἤδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπαν
καὶ παντάπασαν ἀπεσβηκυίας τῆς Τεφρικῆς
Ταρσιτῶν ἰσχὺς ἀναθάλλειν καὶ αὐξάνεσθαι
καὶ πάλιν ὑπὸ [33] τούτων αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶ
ἐσχατιαὶ συνεχῶς ἐπιέζοντο [34]. Τὸ τηνικαῦ
δρέας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλάκις ἠνδρίσ
αὐτῶν, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμ
λοὺς τῶν εἰς προνομὴν ἐκτρεχόντων καὶ τ
ἀποῤῥηγνυμένους στρατεύματος ἀνῄρει καὶ
D λώτους ἐλάμβανε. Καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια
τε καὶ συνέσεως καθ' ἑκάστην ἐξέφερεν, εἰς
πατρικίων προῆλθεν ὑπὸ [35] τοῦ βασιλέως
καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχὴν [36]. Καὶ τότε
λον ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας τε καὶ δυνάμεως
ἐμφανέσι μάχαις πρός τε τοὺς ἀπὸ Μελιτ
τοὺς ἀπὸ [37] Ταρσοῦ παρετάξατο καὶ νενί
Γράψαντος δέ ποτε πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀμηρεύο
Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας [38] καὶ ἀπονοίας
κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ Μητρὸς, ὅτι *Ἴδω τί σ
Μαρίας ὠφελήσει υἱὸς καὶ αὐτὴ ἡ τούτου*

VARIÆ LECTIONES.

[30] ἄλλων AP. [31] φρουρίων] χωρίων P. [32] ἐγχείρησιν AP. [33] ἀπὸ AP. [34] ἐπιέζοντο om. A. [35]
[36] καὶ εἰς — ἀρχὴν om. A. [37] ἀπὸ — τοὺς om. A. [38] καὶ νενίκηκε om. A. [39] βλασφήμους A.

ἐν τῷ μετὰ δυνάμεως ἀδρᾶς ἀπιέναι [60] με A
οῦ, λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοίδορον γραμματεῖον
ακρύων πολλῶν τῇ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος,
ημένον φερούσης [61] καὶ τὸν Υἱὸν, προσαν-
ἐπειπών· Ἴδε, ὦ Μῆτερ τοῦ Λόγου τε καὶ
καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ Πατρὸς καὶ ὑπὸ
· ἐκ τῆς Μητρὸς, οἷα ὠνείδισε καὶ ἐῤῥυά-
ατὰ τοῦ σοῦ περιουσίου λαοῦ ὁ βάρβαρος
καὶ ἀλαζὼν ὁ νέος Σεναχηρὶμ, καὶ γενοῦ
; καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν δούλων σου, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας
αῦτα πρὸς Θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ
ν πολλῶν προσευξάμενος καὶ εἰπὼν, ἄρας
ωμαϊκὰς δυνάμεις ἄπεισι κατὰ Ταρσοῦ. Καὶ
ἐ τὸν τόπον γενόμενος ὃς λέγεται Ποδανδὸς [62],
αὶ ὁ ὁμώνυμος ῥεῖ ποταμὸς, τὸ βαρβαρικὸν B
ἀντιπαρατατττόμενον στράτευμα. Προσβαλὼν
ἐ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος
ῆς περὶ αὐτὸν ἁπάσης δυνάμεως, ἣν τοῖς πα-
ικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
ισε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα
άμενος, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὑποστρατήγων
ζῶν τε καὶ λοχαγῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλή-
P. 177] ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένων, τρέπεται
ολλῷ τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος, πρότερον αὐ-
ρόντος τοῦ ἀμηρᾶ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνθού-
σης δυνάμεως. Ὀλίγοι δέ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ
ς καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις που τεταγμένων, διαφυ-
μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀποσώζον-
ψας οὖν τοὺς οἰκείους, τοὺς δὲ πολεμίους εἰς C
ρον συναγαγὼν καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησά-
κολωνὸν, ὡς ἀντὶ στήλης εἴη καὶ τοῖς μετ-
, εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψε μετὰ λείας καὶ λα-
καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ τὴν
κατεθεὶς καὶ μόνου Θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος
είνῳ ἐπιγράφων [63] τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα
ἐκνίκημα. Διὸ καὶ δείσας μὴ ἀπληστίᾳ νίκης
ἐφέσει τοῦ πλείονος καὶ τὰ προϋπηργμένα,
μβαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμήνη-
ονερὸν, ἐπέσχετο τοῦ πρόσω χωρεῖν. Δῆλα δὲ
απραχθέντα τῷ αὐτοκράτορι ποιησάμενος ἐκω-
ιὰ τὸν τῶν ὁμοτίμων φθόνον ἄξια τῶν ἔργων
ραβεῖα λαβεῖν, οἳ συνεχῶς διεθρύλουν προκα-
βάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς καὶ τὸν ἄνδρα
λοντες ὡς ἐθελοκακήσαντα καὶ ἀποστερήσαντα D
ίους τὴν ἅλωσιν τῆς Ταρσοῦ· Ὅτε γὰρ, φασὶν,
ῖρας ἡμῶν ταύτην δέδωκεν ὁ Θεὸς, εἰ ἐπ-
ε τῇ νίκῃ, τεθαῤῥηκότος τοῦ πλήθους οἷς
γάσαντο, ἀπωλέσαμεν ταύτην τῇ ῥαθυμίᾳ
τρατηγοῦ. Ὑφ' ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ βα-
παραπείθεται (ἀπατῶνται γὰρ πολλάκις καὶ
οι λεγομένων αὐτοῖς τῶν καθ' ἡδονὴν) καὶ πα-
τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρέαν ὡς μὴ τελείως ἐπ-
ντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ

lium in sinu ac ulnis gestantis imagini eam apponens ait: *Vide, Verbi Deique Mater, tuque, qui prææternus ex Patre eaque Matre tempori obnoxius es, quantum barbarus iste insolensque ac novus Senachirim conviciatus sit fremueritque adversus populum tuum peculiarem. Adjutor esto ac defensor servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur potentiæ tuæ.* Hæc ad Deum contrito corde multisque lacrymis comprecatus atque locutus, assumptis Romanis cohortibus adversus Tarsum proficiscitur. Atque ubi ad locum venit cui Podando nomen, ubi etiam recurrit fluvius ejusdem nominis, in adversam hostium aciem incidit; fiduciaque in Deum posita vir fortis animi, cum omnibus copiis, iisque hortatoriis verbis ad pugnæ aleam serio ante animatis, hostium impetum suscipit; multisque prudentiæ ac fortitudinis editis facinoribus, necnon legatis, centurionibus, manipulariis ac reliqua omni militari turba strenue dimicantibus ingenti strage barbarorum exercitus funditur, ipso prius amera cæso, omnique ejus florenti exercitu. Pauci in castris extremaque acie constituti, vix periculi elapsi, Tarsum recipiuntur. Suis itaque sepultis, hostibusque in unum locum aggestis magnoque ex eis instar tituli in **286** monumentum exstructo tumulo, cum spoliis et manubiis multisque captivis ad sua reversus est, moderate se in victoria gerens, unique Deo facinus ascribens, illique tribuens et militarem ducisque sic felici exitu solertiam et ingentem hanc victoriam. Quare etiam veritus ne insatiabili victoriæ ardore majorisque compendii cupiditate ipsa jam parta, uti non raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, impetu inhibito substitit. Perlato ad imperatorem eorum quæ illi strenue gesta erant nuntio, obstitit æmulorum pari dignitate invidia ne pro operum merito præmia digna reciperet. Nempe occupantes imperatoris aures viroque detrahentes jugiter obtundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio privasset: *Cum enim Deus*, aiebant, *in manus nostras tradidisset, si victoriam persecutus esset, pleno fiducia milite, ex pugnæ jam illi consertæ gloria, ducis ignaria nobis erepta est.* Dum hæc sæpius dicuntur, imperator falsa persuasione decipitur (falluntur enim plerumque etiam viri prudentes, per eos qui ea quæ ex animo sunt ac placent illis loquuntur), abrogatoque Andreæ imperio, ut qui strenuis facinoribus hostes insequendo non satis institisset, ejus loco Cestam illum, Styppiotam dictum, ordinibus præficit omnisque exercitus ductorem constituit, abs se Tarsum expugnatum iri pollicentem, aliaque multa et fortia se peracturum stolide nimis existimantem atque jactantem.

εἰνου προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγμάτων ἐξηγεῖσθαι καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκεῖνον τὸν Κεστὰ υππιώτην λεγόμενον, τήν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα ἀφρόνως ον καταπράξεσθαι [64].

VARIÆ LECTIONES.

πιέναι? [61] φερούσῃ A. [62] προσειπὼν P. [63] Ποδανδὸς A. [64] περιγράφων AP. [64] τὰ om. P [64] κα-ξασθαι P.

51. Is statim Romanis omnibus **287** cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidam, sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. Barbaros enim prædam paratam ratus, nec eorum quæ e re essent quidquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans aut imperatoriæ peritiæ ac consilii solertiæque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderataque audacia ac temeritate. Barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid præstiterat eorum quæ cati ac solertes duces præstruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solutum noctu aggrediuntur, stratagemate usi pro eorum in angustum redactis rebus afflictaque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. Cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. Multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstrepentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. Consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tumultum **288** equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari potiti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obtritis ac suffocatis. Sic pene inaudito casu præterque spem omnem victores Ismaelitæ, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu pæana concinebant. Hunc finem stolidæ expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropæum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

52. Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. Quæ autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. Eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis majorem in modum Michaele imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novæ nostræ Romæ cesserat, potissimaque Siciliæ parte Carthaginensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad hæc etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Scythæ, Chrobati scilicet et Serbli et Zachlumi, Terbuniotæ item et Canalitæ et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii jugo, cui pridem suberant, sui juris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. Plerique **289** vero majoris defectionis specimine etiam baptismum ejuraverant, ut nullum erga

A να'. Ὁς αὐτίκα πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δι
λαβὼν καὶ ἐξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τ
δρέαν οὐκ ἐθελόκακον καὶ δειλὸν, ἀλλὰ περ
μένον καὶ φρόνιμον καὶ ἄριστον στρατηγόν
σάμενος γὰρ τοὺς βαρβάρους ἑτοίμην λείαν κ
τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, οὐδὲ προλ
οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ εὐβουλίας
τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κ
τόπον ὃς Χρυσόβουλλον [67] λέγεται, μετὰ φρο
ἀνοήτου καὶ θράσους ἀπερισκέπτου. [P. 17
βάρβαροι τὸ ἀπροφύλακτον αὐτοῦ κατασκεψά
τοῦ μήτε τόπους ὀχυροὺς καταλαβέσθαι μήτε
καὶ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπεδείας, μ
τι τῶν ἃ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν
φρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενον, κλέ
B νίκην βουλεύονται, καὶ ἀπαρασκεύῳ καὶ ἀμ
ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτὶ, στρατηγήματι χρ
νοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περίστασιν, ὡς
σοφῷ. Ὀλίγοι γάρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρα
καὶ εὐαρίθμητοι τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουρ
ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ ἵππους συναγαγόν
χνοὺς καὶ βύρσας ξηρὰς ἐξάψαντες ἀπὸ τῶν
οὐρῶν ὑφ' ἓν παράγγελμα κατὰ πολλὰ [68] τ
μαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαφιᾶσι μέρη. Εἶτα κα
ἀπὸ διαφόρων τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδου
τες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος γυμνοῖς τοῖς ξίφε
ἐπήδησαν. Ποίας οὖν καὶ ταραχῆς ἐμπεσοί
τῷ Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταρα
ἵππων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπ
συνέβη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον
C ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμ
μένων καὶ συμπνιγομένων ὑφ' ἑαυτῶν. Ο
παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες
Ἰσμαὴλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς
κόψαντες, τυμπάνων βοαῖς καὶ βαρβαρικοῖ
λαγμοῖς ἐπαιάνιζον. Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς
στρατηγίας ὁ φθόνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἔβρ
καὶ τοιοῦτον ἡ βάσκανος Νέμεσις κατὰ τῶν
χησάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόπαιον ἔ

νβ'. Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον
εἶχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλ
σιλείου, τὰ δὲ πρὸς δυόμενον ἔρχομαι διηγή
Ἀκολούθως γὰρ τοῖς λοιποῖς καὶ τῶν κα
Ἑσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντ
D τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ, καὶ πάσης σχεδ
λίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νέᾳ Ῥώμῃ προαφ
καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ τῆς γειτ
τῶν Καρχηδονίων δυνάμεως καταπολεμηθεί
ὑποφόρου τοῖς βαρβάροις γεγενημένης, ἔτι
καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ τῶν ἐ
τούτων διακειμένων Σκυθῶν, Κρωβάτοι φ
Σέρβλοι καὶ Ζαχλοῦμοι Τερβουνιῶταί τε κα
λῖται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Ῥεντανοὶ, τῆς ἀ
τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αἰ
τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθεστήκεισαν [69], ὑπ

VARIÆ LECTIONES.

Χρυσόβουλον. [68] κατὰ τὰ πολλὰ P. [69] καθειστήκεισαν P.

ων μόνον ἀρχόμενοι. Οἱ πλεῖστοι δὲ τὴν ἐπὶ A
πόστασιν ἐνδεικνύμενοι καὶ τοῦ θείου βαπτί-
ἑαυτοὺς ἠλλοτρίωσαν, ὡς ἂν μηδὲν ἐνέχυρον
ς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεως ἔχοιεν.
Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν ἐχόντων καὶ
ταις ὄντων ἀναρχίαις καὶ ἀταξίαις, [P. 179]
ἕντο μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνος
νοὶ, καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσαντες τόν τε Σολ-
καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφοὺς, οὓς ἐν κακίᾳ
λεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν
ιων ἐπίστευον, ἓξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολε-
κατὰ Δαλματίας στόλον ἀπέστειλαν, ὑφ' οὗ
κ πόλεις ἑάλωσαν Δαλματῶν, οἷον ἥ τε Βούτο-
Ῥῶσα καὶ τὰ κάτω Δεκάτορα [80]. Προχωρούν-
κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις,
καὶ ἐπὶ [81] τὴν τοῦ ὅλου ἔθνους μητρόπολιν, ἣ B
ιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρ-
κησαν. Ἑλεῖν δὲ ἐξ ἑτοίμου οὐκ ἔσθενον διὰ τὸ
ς τοὺς ἔνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὡς ὑπὲρ ψυχῆς,
μενον, θέοντας. Ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν
ῳ ἐταλαιπώρουν καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαύνοντο
, πέμπουσι πρέσβεις ὡς βασιλέα ὑπὸ τῆς
; στενοχωρούμενοι, καίτοι σχεδὸν οὐκ ἀγνο-
ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατῶν ἀπησχόληται [82],
παρακαλοῦντες καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὔπω
ουσιν ὑποχειρίοις [83] γενέσθαι τῶν ἀρνητῶν
στοῦ. Οὔπω δὲ τῶν πρέσβεων καταλαβόντων
λεύουσαν, ἀλλ' ἔτι χρονοτριβούντων περὶ τὴν
ἐξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται βασιλεὺς,
ὸν ἐγρηγορότα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φρον- C
Βασίλειον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἐξουσίας πε-
αι πράγματα· ὃς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ
ούτων δυσφορῶν καὶ διαπονούμενος, καὶ τότε
πρέσβεων ἐπιμελῶς ἀκροασάμενος καὶ ὡς
ραύματα τὰ τῶν ὁμοπίστων παθήματα ἡγη-
;, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγίνετο τῶν εἰς τὴν
τευσάντων βοήθειαν μελλόντων ἐξαποστέλλε-
καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος νεῶν ἑκατὸν καὶ
δεόντως ἑτοιμασάμενος, καὶ ἄνδρα συνέσει
ειρίᾳ τῶν πολλῶν διαφέροντα ἐκλεξάμενος,
τρίκιον Νικήταν φημὶ, τὸν τοῦ πλωΐμου
ριον, ὃς κατ' ἐπωνυμίαν Ὠορύφας ἐλέγετο,
τινὰ πρηστήριον κεραυνὸν κατὰ τῶν πολεμίων
αι. Οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὶ, οἱ τῇ πο-
τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλων D
όντες τοὺς Ῥαουσίους [84] πρέσβεις ἀποστεῖλαι
σιλέα τοὺς αἰτησομένους δύναμιν καὶ στρα-
' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπογινώ-
ἅλωσιν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκω-
ἐκ βασιλέως δείσαντες βοήθειαν, λύουσι τὴν
ίαν καὶ τῶν τόπων ἐκείνων ἀπαναστεύουσι [85].
ὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λαγοβαρδία ὠνόμασται,
ισαντες τὸ κάστρον Βάρεως ἐξεπόρθησαν, καὶ
κατασκηνώσαντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι
ἄστην ἐπιτιθέμενοι [P. 180] καὶ τῶν ποῤῥω-
τατα τολμῶντες καὶ ἀεί τι προσλαμβανόμενοι, πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἄχρι καὶ αὐτῆς σχεδὸν τῆς
γαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. Καὶ εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα.

A Romanos amicitiæ ac subjectionis pignus retinerent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque cum modum per anarchiam laborantibus ac perturbatis, arrepta Agareni Carthaginenses occasione conjunctis viribus expeditionem suscipiunt; creatisque ducibus Soldano, Sambano et Chalphuso, qui longe militia bellicæque rei experientia tribulibus reliquis præstare existimabantur, sex supra triginta naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dalmatarum plures urbes captæ sunt, Butoma, Rosa et inferius Decaterum. Sic cum secundis auris res hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius B gentis metropolim, quam Ragusium vocant, eamque ad longum tempus circumsederunt. Haud tamen facile expugnare potuerunt, iis qui intra mœnia erant magno animo concertantibus, quippe quibus pro anima, ut aiunt, cursus agitaretur. Dum itaque Ragusini pro temporis diuturnitate malis conficerentur atque ad incitas redacti essent, legatos ad imperatorem mittunt, necessitatis angustiis pressi; quanquam non nesciebant aliis potius rebus eum distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum misertus eis vindex foret, ac tueretur qui jamjam in infidelium Christumque negantium potestatem essent redigendi. Nondum legati in urbem venerant, sed in itinere adhuc subsistebant, cum ignavus C malusque imperator in humanis esse desiit, 290 rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem Basilium per ejus excessum transivit; qui antea quoque ægre ferebat atque animo angebatur: tuncque legatis diligenter auditis, suaque ipsius vulnera eorum mala ducens, quos ejusdem fidei fœdera sociarent, in auxiliorum apparatu erat, quæ supplicibus mittenda destinabat; instructaque centum navium classe, cunctisque rite apparatis, singularis prudentiæ virum experientiaque supra vulgi usum præditum deligit, Nicetam patricium cognomento Oorypham, rei navalis drungarium, quem velut fulmen cuncta amburens ac prosternens in hostes immitteret. Agareni ut missos ad impe- D ratorem legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt, tum quod urbem brevi capiendam non sperarent, tum quod mittendas ab imperatore subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt; indeque solventes atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen est) transmittentes Barensem arcem expugnarunt; ibique habitantes cum vicinioribus quotidie ingruerent ac remotiora tentarent semperque ditioni suæ aliquid adjicerent, omnem Longobardiam adusque præcelsa quondam prope gloria Romam subegerunt. Atque in hunc modum se res Occidentis habebant.

VARIÆ LECTIONES.

ἄτερα P. [81] ὑπὸ A. [82] ἐπησχόληται AP. [83] ὑποχειρίους P. [84] Ῥαουσαίων infra. [85] ἐπαναστεύουσι A.

291 54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobati nimirum et Serbli et reliqui, ejusque qui tum rerum potiretur æquitatem in omnibusque justitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario præesse ac imperare pluris facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. Quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus ejuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanæ potentiæ jugo ac illius ductori rectorique subjici. Horum votis ac petitioni, ut quæ niti ratione viderentur, se facilem præbens imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur atque doleret, velut ditionis suæ non modica accisa parte raptaque ac discerpta) placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detrectarat ductusque pœnitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinæ fidei restitueret, atque ex delictis, quæ vel ignorantia **292** vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. Peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptismate impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima ejus jussione ex suis ejusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio præessent, accipientibus. Non enim ille magistratus illis præpositos venales habuit, ut inde eaque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis præficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio præesse prudenter constituit. Atque hæc quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segniterque administrato imperio in Romanam ditionem trajecerant pulsique Ragusio fuerant, uti jam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea deditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discruciabatur; horumque sollicitudine invigilans modum quærebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul ditione abigere ac propellere. Jam itaque quæ **293** ante Ragusinorum causa ...mnis Dalmatarum missæ fuerant co... ductore, ut supra di-

A νδ'. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματίᾳ παρὰ τῆ
μαϊκῆς ἐπικουρίας γεγονὸς καὶ τὰ προμνημονε
γένη θεασάμενοι, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ Σέρβλοι
λοιποὶ, καὶ τοῦ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίω
ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ
πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἄρχεσθαι τοῦ ἐπισ
ἐκ θρασύτητος ἄρχειν προκρίναντες, σπουδὴν
ται πάλιν εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν ἐπα
καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαναχθῆναι δούλωσ
δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τ
σιλέα πέμπουσιν, οἵ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρ
ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θείου βαπ
τος ἀπαυτομολήσαντες, τῆς τε [56] ἐξ ἀρχῆς
δουλώσεως καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γεγόνασ
χρήσιμοι εὐκαίρως ὑπομιμνήσκοντες, καὶ ἀξ
B τῇ φιλανθρώπῳ ζεύγλῃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσ
ὑπὸ τῷ ταύτης ἀγελάρχῃ τάττεσθαι καὶ αὐτοι
ὡς εὐλόγου τῆς δεήσεως ἐπακούσας ὁ βασιλεὺ
καὶ πρὸ τούτου ἐδυσφόρει περὶ αὐτῶν καὶ ἦσ
ὡς οὐ μικρῷ μέρει περικεκομμένης καὶ διηρ
νης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀ
ἀφηνιάσαντα υἱὸν, εἶτα μεταγνόντα καὶ ὑπ
ψαντα ὁ φιλάνθρωπος πατὴρ, καὶ αὐτὸς
προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ ἱερεῖς εὐθέω
καὶ βασιλικοῦ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέσ
ὡς ἂν πρὸ τῶν ἄλλων τοῦ [57] ψυχικοῦ τούτους
νου ἐξέληται καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν
σώσηται καὶ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπ
πλημμελημάτων αὐτούς. Ἀνυσθέντος δὲ τοῦ τ
C θεοφιλοῦς ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θείου μετασ
βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελ
ὑπόπτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν
ρίαν ἡ βασιλέως ἀρχὴ, πάντων φιλανθρώπῳ τ
τοῦντος προστάγματι ἐκ τῶν οἰκείων καὶ ὁμ
δεξαμένων ἄρχοντας εἰς ἐπιστασίαν αὐτῶν.
ὠνίους ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν [58] ἐπιστασίαν αὐτῶ
ἀρχὰς [59], ἵν' ἐντεῦθεν τοὺς πλεῖον διδόντας κα
μωμένους αὐτοῦ τὸ ὑπήκοον εἰς τὸ τούτων κ
σιάζειν προβάλληται· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ'
ἐκείνων ἐκλεγομένους καὶ οἱονεὶ χειροτονου
ὡς αἱρετοὺς ἄρχοντας καὶ πατρικὴν πρὸς
διασώζειν ὀφείλοντας εὔνοιαν, ἄρχειν αὐτῶν
χῶς διωρίσατο. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

[P. 181] νε'. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελοῦ
D ῥαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶ
μαίων διαπεράσαντες βάρβαροι καὶ τοῦ Ῥ
ἀποκρουσθέντες, καθάπερ ἤδη πρότερον εἴρη
κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴ
τρέχοντες καὶ ἀφειδῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μ
πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ πρ
τὰ δὲ πολιορκίᾳ χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα
λεὺς ἠνιᾶτο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων
σιν ἐπαγρυπνῶν ἐζήτει πῶς ἂν εὐπετῶς δυ
τελέως [60] τροπώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἢ κἂν
Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἀπώσασθαι καὶ ἐξε
δυσμενεῖς. Καὶ τὰς μὲν ἤδη χάριν τῶν Ῥα
καὶ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Δαλματῶν προαποσ

VARIÆ LECTIONES.

...m. A. [59] εἶχεν ἀρχὰς, ἵν'] οὐχ ἵνα A. [60] τέλεον A.

A ιις, ὧν ἦρχεν, ὡς φθάσαντες εἴπομεν, ὁ κατὰ
ορύφαν Νικήτας πατρίκιος, οὐκ ἀξιομάχους
τοσαύτην τῶν βαρβάρων πληθὺν ἐδοκίμασε,
τα διὰ τὸ χρείαν εἶναι καὶ πρὸς τὴν μεσόγαιον
χις ποιεῖσθαι τὰς συμπλοκὰς καὶ πολὺ τῆς
της ἀπαρτᾶσθαι, ὅπερ ἐδόκει πρὸς νηΐτην στρα-
ύμφορον καὶ ἀδύνατον· ἄλλας δὲ πάλιν ἀπ' ἐν-
ν ἀποστέλλειν δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσι-
διά τε τὸ τῆς ἐκστρατείας δαπανηρὸν καὶ τὴν
ν τὴν τῶν ἐνταῦθα χωρῶν. Καὶ συνετῶς βου-
μενος πρὸς Λοδοΐχον τὸν ῥῆγα Φραγγίας καὶ
ἴπαν Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι
ντεῦθεν δυνάμεσι καὶ μετὰ τούτων συμπαρα-
θαι κατὰ τῶν ἐν Βάρει κατοικησάντων Ἀγαρη-
ελεύσας καὶ τὰς ὀλίγῳ πρόσθεν μνημονευθεί-
B ύρας τῶν Σκλαβηνῶν συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου,
ῶν οἰκητόρων Ῥαουσίου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς
ίων πλοίων περαιωθέντας τὸ πέλαγος Δαλμα-
ῶν ὁμοῦ πάντων γεγενημένων καὶ μεγάλης
ιθείσης δυνάμεως, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς ναύ-
συνέσει καὶ ἀνδρίᾳ πολὺ πάντων διέφερε,
ν ἡ Βάρις ἁλίσκεται. Καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ
χώρα καὶ πᾶν τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊ-
ξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ τοὺς οἰκείους ἡ
ἀπολαμβάνει οἰκήτορας, τὸν δὲ Σολδάνον ἐκεῖ-
ιὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ ῥὴξ
ίας ἀναλαβόμενος ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν· ταύτης
ὐτὸς ἦρχεν ἔτι καὶ προσέτι Βενεβενδοῦ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὴν Ἑσπέραν στρατεία τῷ βασιλεῖ
ον πέρας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ δόξῃ κατεκοσμήθη ἡ βασιλεύουσα.

Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς
παρέκβασιν διηγήσεσι τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ
ὸν ἐντυγχανόντων ψυχαγωγεῖν ἀκοάς, [P. 182]
C γητέον καὶ ὅσα μεταξὺ [41] τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας
λδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμηρᾶ καὶ τῶν οἰκητόρων
ης καὶ Βενεβενδοῦ συνέβη καταπραχθῆναι. Ἐπὶ
ν γὰρ ἐν Καπύῃ συνὼν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς
ίας ῥηγὶ οὐδέποτε ὤφθη ὑπό τινος τὸ παράπαν
. Ὁ δὲ ῥὴξ τῷ κατάφωρον αὐτὸν γελῶντα πε-
ῖτι χρυσίου δόσιν κατεπηγγείλατο. Προσήγγει-
ν τίς ποτε τῷ ῥηγὶ γελῶντα τὸν μέχρι τότε
ωπὸν Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρεί-
ιάρτυρας. Ὃν καλέσας ὁ ῥὴξ τὴν αἰτίαν τῆς
ολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθάνετο. Ὁ δὲ *Ἁμα-
φησί, κατιδὼν καὶ τοὺς ταύτης κατανοήσας
ύς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦ-
ὶ τὸ ταπεινὸν αὖθις μετεωρίζεται, καὶ ὡς*
D *ι ταῦτα λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβε-
τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα ἅμα
νθυμηθεὶς πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίων πραγμά-
καιρόμεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς
ἐμέ, ὥσπερ ἐκ μετεώρου γέγονα ταπεινός,
καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεσθαι πάλιν
ναι πρὸς μέγεθος.* Ἅπερ [42] ἀκούσας ὁ ῥήξ,
τῷ τὰ οἰκεῖα λαβὼν καὶ ἐκεῖνον συνετὸν λογι-
ος, ἤρξατο παῤῥησίας καὶ συνδιαιτήσεως μετα-
ι αὐτῷ.

ximus, adversus tantam barbarorum multitudinem haud satis pares existimans, ac vel maxime quod in mediterraneis haud raro manus conserendæ essent longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret nec certe ab illis præstari posset, alias vero rursus Byzantio copias mittere haud ille utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum Franciæ regem et ad Romanum antistitem legatos mittit, ut abs se missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barii sedes habentes pugnam instruant, jubens ut et quas paulo ante memoravimus, Sclavenorum gentes institutum suum juvent, transmisso Ragusii incolarum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. Hoc modo conjunctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanæ classi præfectus longe omnibus solertia ac fortitudine præstaret, Barium brevi capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. Rex Franciæ Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens Capuam adduxit, cujus illa ditionis erat ut et Beneventum. Huncque **294** prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; ejusque spoliis ac claritate urbs augusta ornatur.

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quæ parum a scopo excurrere videntur, quamdam sermoni varietatem non illubens conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operæ pretium videatur ut et ea referamus quæ inter regem Franciæ et Soldanum Africæ ameram civesque Capuæ et Beneventi contigere. Soldanus enim annos duos cum rege Franciæ Capuæ moratus nunquam ab ullo prorsus visus est ridere. Rex, si quis ridentem deprehendisset, auro donandum pollicitus est. Nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Soldanum ridentem, qui hactenus mœstus severoque vultu exstitisset; reique profert testes. Vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac risus causam sciscitatus est. Cui ille: *Videns*, inquit, *currum, ejusque rotas considerans, quomodo aliæ earum partes e sublimi axe in imum deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego incertæ ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc fieri posse judicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius fastigium attollar.* His rex auditis, deque suo statu cogitans, illumque virum prudentem indicans, libere postmodum **295** secum congredi ac versari permisit.

VARIÆ LECTIONES.

[41] ιετὰ P. [42] ὅπερ P.

57. At Soldanus, homo vafer et astutus nec A Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. Haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici jam usum, Capuæ ac Beneventi proceres veniebant. Quibus ille, amicitiæ larvam simulans, *velle se*, aiebat, *regis ad eos consilium arcanum proferre, sed metuere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret.* At ille jurejurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse. Tum ille: *Hoc regi constitutum, ut vos omnes ferro vinctos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto potiturum existimet.* Illis vero non certam omnino fidem ejus verbis habentibus, B sed certius adhuc illorum argumentum quærentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur: *Non potes has urbes tuto in ditione tenere, quandiu primores civium hic sedes habent. Itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas juris retineas, vinctos illos quantocius mitte in Franciam.* His persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, præcepit. Convisens rursus Soldanus patricios: *Nenunc quidem*, inquit, *mihi fidem adhibetis, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis jussu construant; ac si catenas* **296** *et vincula inveneritis, iis quæ vestræ salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.* Intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita C diceret, vera loqui, nec de aliis jam diffisi sunt. Modum ergo quærebant quo regem ulciscerentur. Brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. Is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est.

58. Accedit ad patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. Ea erat ut in patriam reverti sineretur. Facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, receptoque proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptæ salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. Missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contumeliose legati, D addente rege illorum se magis gratulari exitio. Mittunt itaque arcium præfecti nuntium ad imperatorem. Is porro, humano cum esset pronoque ad miserendum ingenio, statim legatum remittit nuntiaturum ut ad se brevi mittenda auxilia exspectent. Capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. Cui Soldanus: *Si meæ voluntati morem gesseris, cum sa-* [illegible] *tum vero munera ex me consequeris.* Assen- [illegible] quid jusserit **297** facturum se [illegible] *extra muros constitutus* [illegible] *quidem ministe-*

νζʹ. Ὁ δὲ πανοῦργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος ἐκ τῆς ἑκατέρων ἔγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. Πολλάκις γὰρ πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν καὶ ὡς ἐξ εὐτυχοῦς δυστυχῆ, οἱ τῶν κάστρων Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ παρεγίνοντο ἄρχοντες. Ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλαττόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς *αὐτοὺς ἀπόρρητον βούλευμα τοῦ ῥηγὸς* ἔλεγεν *βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον*. Τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἔφη *Βούλεσθαι τὸν ῥῆγα πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγγίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως οὔσης αὐτῷ ἀσφαλοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων*. Τῶν δὲ μὴ πάνυ πιστὸν τέως ἡγησαμένων τὸ μηνυόμενον, ζητούντων δὲ σαφεστέραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν ῥῆγα ὁ Σολδάνος τοιαῦτα φησίν, ὡς *Οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλὴς ἡ τῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν* [63] *· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους θᾶττον πρὸς Φραγγίαν δεσμίους ἀπόστειλον*. Πεισθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ ῥὴξ ἁλύσεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρείᾳ κατεπειγούσῃ τινί. Ἰδὼν οὖν αὖθις ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, *Οὐδ' ἔτι μοι*, φησί, *πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον;* [P. 183] *ἐρευνήσαντες ἴδετε τί οἱ χαλκεῖς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ ῥηγὸς προστάξει· καὶ ἐὰν εὕρητε ἁλύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένων ὑμῖν*. Γνόντες οὖν ἐν τούτοις τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τἆλλα ἔτι ἠπίστησαν, τρόπον δὲ ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. Καὶ δὴ μετ' ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ οὐκέτι τὴν εἴσοδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρῆμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὖθις ἀνθυπενόστησε.

νηʹ. Πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος, τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκείαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ [64] ἀπελθεῖν. Συγχωρηθεὶς οὖν καὶ κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης τε [65] καὶ Βενεβενδοῦ, τὰ χαριστήρια τούτοις τῆς σωτηρίας ἀποδιδούς. Οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγα διαπρεσβεύονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Στέλλουσιν ἄγγελον πρὸς τὸν [66] βασιλέα οἱ τῶν τοιούτων κάστρων ἐξηγούμενοι. Συμπαθὴς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλάνθρωπος ὢν θᾶττον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν δηλώσοντα τούτοις προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. Γίνεται δὲ τοῖς πολεμίοις ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστείλασι. Λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς *Εἰ ὑπηρετήσεις μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιωθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις*. Τοῦ δὲ συνθεμένου τὰ κελευσμένα ἅπαν ποιεῖν, *Βούλομαι*, ἔφη, *στῆναί σε*

VARIÆ LECTIONES.

[65] τε om. P. [66] τὸν om. A.

ου ἐκτὸς, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς [67] Ἐγὼ A
διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα [68] καὶ τὰ
τα μοι πάντα πεποίηκα· ἀλλ' ἐκ τοῦ
βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ
ὑμῶν τῆς δεήσεως. Ὑποσχομένου δὲ αὐ-
οὕτως ἐρεῖν, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ
ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει
δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, καὶ
τοὺς παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν
αἰτησάμενος, ἔφη, Εἰ καὶ πρόδηλός μοι
ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσὶν ἡ σφαγὴ, ἀλλ'
ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. Πλὴν αἰτῶ
ὑμᾶς ἀποδοῦναί μοι τὴν χάριν εἰς τὰ
α καὶ τὴν σύνευνον. Ἐγὼ γὰρ, ὦ κύ-
εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέ-
ν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐκπλή- B
τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ
προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέ-
ἐκεῖθεν βοήθειαν. Διὸ στῆτε γενναίως
ειλανδρήσητε [69]· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς
εἰ καὶ μὴ ἐμέ. [P. 184] Ταῦτα οὖν οἱ τοῦ
ὑπηρέται ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην
σφοδρῶς, εὐθέως αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατα-

rium meum implevi, et quæ jussus eram cuncta feci: nulla tamen vobis præsto fore ab imperatore auxilia existimetis: non enim petitioni vestræ aures præbuit. Hæc se ita dicturum pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. Prope itaque muros admotus, rogansque adesse primores civitatis, ut audiant, infit: *Etsi manifesta mors mihi imminet cædesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. Verum rogo atque obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. Ego enim, domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus impleri, vestra ad Romanorum imperatorem legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia exspectate. Quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. Veniet enim qui vos liberabit, quanquam me periculo non eximet.* Quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum statim gladiis conscindunt. Veritus itaque Soldanus exspectatas ab imperatore copias obsidionem solvit et ad propria rediit. Ex eoque tempore urbium illarum præfecti Romanæ rei fideles perstiterunt, easque in imperatoris obsequio conservarunt.

φοβηθεὶς οὖν ὁ Σολδάνος τὴν ἐκ βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ οἰκείαν χώραν ὑπέστρεψεν. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου διέμειναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἑκάστρων, καὶ ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συνετήρησαν δούλωσιν.

έδη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ
ων Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπι-
ἐλθεῖν· ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις
ρὸς Θεὸν καὶ ταῖς ἔμφροσι διατάξεσι καὶ
τῶν πραγμάτων μεταχειρίσει μετὰ τῶν C
[70] ἡ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεᾶ τὴν ἧτταν
Ἀγαρ ἠνέγκαντο. Ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμη-
Ἰσμὰν ὠνομάζετο, τριάκοντα πλοίων μεγί-
κομβάρια λέγεται, στόλον ἐξαρτυσάμενος
κάστρου Εὐρίπου [71] ὁπλίζεται. Τοῦ δὲ στρα-
λλάδος (ὁ Οἰνιάτης οὗτος ἦν) κελεύσει βα-
ἱκανὸν εἰς φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ
λλάδος εἰσαγαγόντος καὶ τοῖς τείχεσι τὰ
παρασκευασαμένου ἀμυντήρια, ὡς εἶδον
κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τείχεσι πλησιάζοντα
βαρβάρους βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀνασπέλ-
ἐπωθεῖν πειρωμένους τοὺς ἔνδον ἐκ τῶν
θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις γενόμενοι
ἀντηγωνίζοντο, καὶ τοῖς [72] πετροβόλοις
καὶ τοξοβαλλίστραις καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν D
ἔσεσι χρώμενοι συχνοὺς τῶν βαρβάρων
την ἀνήλισκον. Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν
πλείστας ἐπιφόρου γενομένου τοῦ πνεύμα-
ρῷ πυρὶ κατενέπρησαν. Ἀπορῶν οὖν καὶ
ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἐφέσει χρημάτων
ους πολλοὺς ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγά-
τοῦ χάρακος θεὶς καὶ χρυσίου ταύτην πε-
, Τοῦτο γέρας, ἔφη, καὶ ἀριστεῖον ἐγὼ
ετὰ καὶ παρθένων ἐπιλέκτων τὸν ἀριθ-
όν, τῷ πρώτως ἐπιβάντι τοῦ ἄστεος καὶ

298 59. Contigit vero per hæc tempora ut et Agarenorum classis Romanam ditionem invaderet. Verum imperatoris assiduis ad Deum precibus solertibusque statutis necnon commoda rerum administratione, victoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas combaria vocant) instructa classe Euripi arcem aggreditur. Helladis prætor (Œniates hic erat) imperatoris jussu justas satis copias ad tuendam urbem ex omni Græcia inducit, et in mœnibus præsidia apta disponit. Tum videntes oppidani naves mœnibus propinquare, barbarosque spissis sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ardore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrariisque et arcubalistis ipsaque manuum vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum necabant. Neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum nacti ventum, igni Græco incenderunt. Anceps itaque animi ægreque ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se morti objicere, ingenti scuto auro pleno pro vallo exposito, *Hoc*, inquit, *præmium ac honorarium illi dabo, necnon lectas virgines centum, qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriæ auctor exstiterit.* **299** Viderunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito reseratis foribus, in barbaros fortiter irrumpunt. Multisque cæsis, ipsoque amera lethali

VARIÆ LECTIONES.

m. P. [68] πεπλήρωκα P. [69] δειλιανδρήσητε P, δειλιανδρίσητε A. [70] Ῥωμαϊκῶν A. [71] Ἐρίπου A.
ι. A.

vulnere accepto demortuo, cæteri in fugam versi insequentibus ad reliquas usque naves victoribus contrucidabantur. Ingensque barbarorum facta strages. Qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro diffugerunt. In hunc modum navalis barbarorum exercitus absque navalibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantiumque forti robore, illustri profligatus victoria est ac inglorie abscedere coactus.

A *τοῖς ὁμοφύλοις βραβεύσαντι τὸ νικᾷν.* Ὁ
ἀπὸ τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ
τομένου κατανοήσαντες, τοῖς παρακλητικοῖς τ
γων ἑαυτοὺς παρεθάῤῥυνον, καὶ ὑφ' ἓν σύνθημ
πυλῶν αὐτοῖς ἀναζυγεισῶν ἀνδρείως κατὰ τῶν
βάρων ἐξώρμησαν. Καὶ πολλῶν ἀναιρουμένων,
μένου δὲ καὶ τοῦ ἀμηρᾶ καιρίαν πληγὴν κα
τος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐ
μένων μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν κατεσφάτ
καὶ φόνος ἐγένετο τῶν βαρβάρων πολύς. Οἱ γὰρ περιλιπεῖς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν μετ'
νης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. Οὕτως ὁ βαρβαρικὸς στόλος δίχα ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως
τοῦ βασιλέως εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαραταξαμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἡττήθη καὶ δυσκλεῶς ἀ
ρησεν.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortæ sunt procellæ. Saete enim Apochapsis filio ejus insulæ amera, sed et Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac viginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione myoparonum multitudo erat et penteconterorum (plerique sacturas galeasque vocare sueverunt) cum illis in Romanæ ditionis loca excurrentes Ægæumque omne deprædantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Prœconnesum irrumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant. Congressus vero, cujus ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum **300** tunc triremium præfectus, fortique cum illis conserto prælio, statim ad viginti Cretensium naves igni Græco combussit, harum classiariis barbaris, aliis alias gladio, igni, aqua absumptis. Reliquæ naves, quotquot maris periculo superiores exstiterant, salutem fuga quæsierunt.

ξ'. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασκεδασθέντ
B φους, [P. 185] αἱ ἀπὸ Κρήτης αὖθις ἀντηγε
θύελλαι. Τοῦ γὰρ Σαὴτ ἐκείνου τοῦ Ἀποχά
τοιαύτης ἀμηρεύοντος νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ Φ
τινα συνεργὸν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστ
ἑπτὰ καὶ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγ
Προσῆν δὲ αὐτοῖς ἀναλόγως καὶ πλῆθος μυοπα
καὶ πεντηκοντόρων, ἃς [73] σακτούρας καὶ γαλ
ὀνομάζειν εἰώθασι πάμπολλοι. Μεθ' ὧν κατ
Ῥωμαίων ἐξιόντες ἐπικρατείας καὶ πάντα τ
γαῖον καταληϊζόμενοι, πολλάκις δὲ καὶ μέχρι
Ἑλλησπόντῳ Προικοννήσου ποιούμενοι τὴν ἐ
σιν, πολλοὺς ἠνδραποδίζοντο καὶ διέφθειρον.
βαλὼν δὲ τῷ τηνικαῦτα τῷ τοιούτῳ ναυτικ
Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας πατρίκ
C τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρεων ἄρχειν λαχὼν, καὶ
μετ' αὐτῶν καρτερὰν [75] συστησάμενος, εὐθὺς τ
εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ συ
έφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους μάχαιρ
πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῇ τὴν σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διέφυγον
δυνον, ἐπορίσαντο.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnæ exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuere, sed rursus rei navali animum attendentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac prædabantur, ductore classis, cujus supra meminimus, Photio. Mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene præerat, Nicetas Oorypha. Is fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; appulsusque ad Cenchreorum portum, cum didicisset occidentaliores Peloponnesi partes, Methonam Patrasque ac loca Corintho vicina, Barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens catumque consilium iniit. Haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Maleam flectendo mille milliarium spatium remetiri, commodique temporis jacturam facere ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu **301** solertique experientia ad alterum littus per siccum ac continentem traductis

ξα'. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρῆτες ἐλαττω
καὶ δυστυχῶς ὑποστρέψαντες οὐχ ἠγάπησαν ἠρ
ἀλλὰ πάλιν τῶν κατὰ θάλασσαν πραγμάτων
χοντο, καὶ τὰ μᾶλλον τῆς βασιλίδος ἀπέχοντα
Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νήσους
παρελύπουν καὶ ἐληΐζοντο, τὸν ἀνωτέρω μνημ
θέντα Φώτιον ναύαρχον ἔχοντες. Ἀποστέλλεται
καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρ
τούτων καλῶς ἀφηγούμενος Νικήτας, τὸν Ὠο
φημὶ, ὃς αἰσίως χρησάμενος πλῷ δι' ὀλίγων ἡ
καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. Καὶ τῷ
D προσορμισάμενος Κεγχρεῶν [76], καὶ μαθὼν
δυτικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην κα
τρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορίνθου χωρία, λυμαίνε
βαρβαρικὸν, βουλὴν βουλεύεται συνετὴν καὶ σ
Οὐ γὰρ ἔκρινε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον
θεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου [77] κάμψας τὸ τῶν χιλ
λίων [77*] μῆκος ἀναμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκ
ὑστερῆσαι καιροῦ, ἀλλ' ὡς εἶχεν, εὐθὺς ἐν νυκ
τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ πολυχειρίᾳ καὶ ἐμπ
πρὸς τὸ ἐκεῖθεν μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαβιβ
τὰς ναῦς ἔργου εἴχετο. Καὶ οὔπω πεπυσμέν

VARIÆ LECTIONES.

[73] ἃ A. [74] γαλαίας A. [75] κρατερὰν P. [76] προσορμίσας Κεγχρέων P. [77] Μαλαίου AP. [77*] μ
om. A.

ιυ τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιφαίνεται, A ς αὐτῶν τῷ δέει τοὺς λογισμοὺς διά τε τὸ πέρας μάχης δέος καὶ διὰ τὸ τῆς ἐφόδου [P. 186] οὐδὲ συστῆναι καὶ ἀλκῆς μεμνῆλῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπο- ; δὲ καταποντιώσας τῶν πολεμίων νεῶν, ρβάρων τοὺς μὲν ἀνελὼν τῷ ξίφει, τοὺς ίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν τούδν ἀνελὼν, τοὺς λοιποὺς διασκεδασθῆναι ῆσον ἠνάγκασεν· οὓς σαγηνεύσας ὕστερον ν διαφόροις τιμωρίαις ὑπέβαλε. Τῶν μὲν τῆς σαρκὸς ἀπέωσε δορὰν, μάλιστα τῶν ων τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ' ιρεῖσθαι λέγων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον· ἐκ ἔντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου[79] ἄχρι τῶν σφυρῶν ; δριμείας ἐξεἵλκυεν· ἄλλους δὲ κηλωνείοις B ιν, εἶτα ἀπὸ τοῦ μετεώρου πρὸς λέβητας[80] στοὺς ἐμβάλλων τε καὶ ὠθῶν, τοῦ ἰδίου ιδιδόναι βαπτίσματος ἔλεγε τοῦ ἐπωδύνου ῦ. Οὕτως οὖν καταχερτομήσας, καὶ ἀναῶν ἐργασθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξά- καὶ αὖθις κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρα- ρατεύειν οὐκ ὀλίγον δέος ἐνέβαλεν.

' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διεσκέδαστο καὶ ἀκλύστως ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἄφος ηὐθύνετο· ἐκ δὲ τῆς Ἑσπέρας αὖθις ινὸς ἐπηγείρετο. Ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ῆς παμμεγέθεις ναῦς ἑξήκοντα τὸν ἀρι- σκευασάμενος[82] κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπιξώρμησε, καὶ τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος καὶ C ατα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφαληκύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. Ἅπερ ἀκησιλεὺς συντόμως πρὸς τὴν βοήθειαν δι- καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμεων : οὗτος ἦν) μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπει[83] ήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταῶν πλῆθος ἐξαρτυσάμενος. Σύντομον δὲ ιν ὁ Νάσαρ πεποιηκὼς καὶ αἰσίοις χρηνεύμασι δι' ὀλίγου μὲν χρόνου τὴν Μεέλαβε, θᾶττον δὲ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων πὸ τοιαύτης αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι· ρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποις κατ' ὀλίγους λαθραίως ἀπέφυγον, ὧν τῇ τὸ προσῆκον τάχος ἀφαιρεθεισῶν τῶν χουσῶν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὀξύτητι κατὰ D ων ἐπέλασιν, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπλιτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. Μηνύει ἀν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ διὰ οστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείων πάνλειποτάκτας ἐζώγρησε καὶ ἐμφρούρους κοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων φόνου τὰς ήση καθαρὰς καὶ τὸ προσῆκον ἐμποιήση πολοίποις τῶν ἐρετῶν, ὡς ἂν μὴ καὶ ἄλλης μίμησιν ἡ τούτων κακία καὶ ἐθελοκα- 187] οἱ πλεῖστοι καὶ ῥαστωνεύωνται, βου-

A navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale quid cogitantibus aut præmonitis repente ingruit; impletisque terrore eorum animis tum ob prioris pugnæ cladisque recentem memoriam, tum ob inexspectatam irruptionem, nec coire nec prorsus fortitudinis meminisse permisit, sed navium aliis igne absumptis aliis submersis, ipsorumque barbarorum aliis ense sublatis, aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea intra casses adactos ac quasi venatu ac indagine captos diversis suppliciis subjecit. Aliis cutem detrahit, iis maxime qui ejurati Christi baptismatis rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium, dicens. Aliis corrigias ab occipitio ad B pedes usque malleosque acerbo cruciatu extrahebat. Alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto in lebetes pice plenos injiciens pellensque, ipso illorum baptismate illos se impartiri aiebat, quanquam acerbo et caliginoso. Sic subsannans, ac pro facinorum ratione debitis pœnis excrucians, non levem timorem injecit, ne deinceps Romanam ditionem armis infestare ac diripere audeant.

62. Hoc modo meridianis flatibus dissipatis, Romani imperii navis a naufragio tuta dirigebatur. Ex Occidente sæva rursus procella **302** exoritur. Africæ namque amermumnes magnis navibus sexaginta instructus Romanam ditionem invasit; cunctaque interjecta diripiens ac multis adductis C captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthum insulas pervenit. Quibus auditis imperator ad opem ferendam quamprimum accingitur; navaliumque copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus iisque multis stipatum. Celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus brevi Methonam venit: ne tamen citius hostes aggrederetur, tale quid obstaculo fuit. Non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim diffugerant; quorum desertione, navibus ea quæ deceret celeritate carentibus, deficiente remis impellentibus vehementi in hostem impetu, haud operæ pretium putavit sic male instructa classe cum hostibus congredi, remque adeo per celerem cursorem denun- D tiare studet imperatori. Ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit et in carcerem trudit. Spectans vero qua demum ratione et a tribulium cæde impollutas manus servaret, et reliquis remigum quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet pluresque sic desertores ac elanguidi segnesque fierent, sapientissimum **303** init consilium. Nempe excubiarum drungario præcipit ut vinctorum in prætorio ac maleficorum, in quos legum severitate lata capitis sententia sit,

VARIÆ LECTIONES.

om. P. [79] ἠνίου AP. [80] πρὸς τοὺς λέβητας P. [81] ἀναλόγοις A, ἀναλόγας P. [82] σκευασάμε-
ἀποπέμπει P.

triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbæ tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. Qui secus faxit, is vero morte luat. Hos porro ceu desertorum navalium capita in hippodromo acriter cædat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, pœnas debitas luant. In eam rem operam conferre jussus Joannes Peloponnesi prætor, dictus Creticus. Is porro imperatoris jussioni parens, pro vinctorum numero totidem furcas erigi jubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugæ auctores exstitissent. Quibus auditis visisque Romani classiarii tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quæque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitie vitæque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

A λὴν βουλεύεται συνετήν. Τῷ γὰρ τῆς βίγλης δρουγγαρίῳ διακελεύεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ δεσμίων τε καὶ κακούργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατεψήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἔτι νυκτὸς οὔσης ἐξαγαγεῖν [84], καὶ τούτων ἀσβόλῃ τὰ πρόσωπα χρίσαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ψιλώσαντα διὰ φλογὸς, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνώρισμα τῆς μορφῆς, ἐξασφαλίσασθαι δὲ τοῦ μηδένα τῶν ἁπάντων τολμῆσαι προσειπεῖν αὐτοὺς ἢ προσφθέγξασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τόλμης ὁρίσασθαι θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἐξάρχους τῶν λειποταξησάντων ἐκείνων πλωΐμων ἐν τῷ [85] ἱπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπεξελθεῖν, καὶ ἑτοίμως διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιηγκωνισμένους διεξελθεῖν, εἶτα ποδοκάκαις [86] ἀσφαλισθέντας ἐκπεμφθῆναι πρὸς B Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὅθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο [87], καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται. Ὑπηρετήσασθαι δὲ [88] πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ στρατηγὸς ἐπετράπη Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικός· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν ἰσαρίθμους τῶν ἀποσταλέντων δεσμίων ἐν Μεθώνῃ φούρκας στῆναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἐξάρχους τῆς φυγῆς πεμφθέντας ἀνεσκολόπισεν. Ἅπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ᾤκτείρησε καὶ αὐτὸς ἐπεῤῥώσθη πρὸς τὰ δεινὰ, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφὴν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα.

63. Inter hæc ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mardaitis **304** suppletis auctisque ordinibus, ascitoque prætore adjutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviæ ac timiditatis jam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subjecta prædia insulasque diripiebant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexspectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque cum vectoribus ac reliqua supellectili et impedimentis igni cremabant. Quæ vero naves ignis ereptæ periculo sunt, eas Nasar ecclesiæ Dei, quæ est Methonæ, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. Rei vero omnem eventum ocius imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. Imperator ob præclare gesta laudatum ulterius progredi jubet.

ξγ'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λεῖπον τῆς στρατείας ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαϊτῶν ἀναπληρώσας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπίθεσιν εὐτρεπίζεται. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καταγνόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὸν μεταξὺ χρόνον μάτην αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐξερχομένων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας C ληϊζομένων χώρας καὶ νήσους, ἐξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανῶς γεγονὼς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ναυτικὸς, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. Καὶ μήτε συστῆναι μήτε πρὸς ἀλκὴν τραπῆναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάττοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς κατεφλέγοντο. Ὅσαι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον [89] διέφυγον, ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς χαριστήρια ἐδωρήσατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλειφθέντων [90] σωμάτων ὠφεληθῆναι τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. Δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα θᾶττον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρὴ τὸ ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται. D Ὃν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐγκελεύεται.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque trajicit, urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, prædasque agit. Onerariæ plures captæ ac scaphæ. Onus olei ingens **305** copia mercesque aliæ pretiosæ. Tantam inde olei vim invectam ferunt ut ejus libra venierit obolo. Sed et ad Italiæ partes transvecta

[P. 188] ξδ'. Ἐπεὶ οὖν τοῖς προκατειργασμένοις πρόθυμος ἦν ὁ στρατὸς, διαπεραιοῦται πρὸς Σικελίαν καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι τοῖς ἐκ [91] Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑπόφορα, ἐπιὼν ἐληΐζετο· καὶ φορτηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν παμπόλλων ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἔλαιόν τε δαψιλὲς ἦν καὶ ἄλλα τῶν τιμιωτέρων πολλά. Τοσοῦτον δέ φα-

VARIÆ LECTIONES.

[84] ἀγαγεῖν P. [85] τῷ om. P. [86] πεδοκάκαις P. [87] ἐνομίζετο P. [88] δὲ om. P. [89] κίνδυνον om. A. [90] περιληφθέντων AP. [91] ἐκ om. P.

κωντ,θῆναι τότε τὸ ἔλαιον ἐκ τῆς τοιαύτης A
υγῆς ὥστε ὀδολοῦ τὴν λίτραν πιπράσκεσθαι.
σας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐ-
ος, καὶ ταῖς ὁπλιτικαῖς καὶ ἱππικαῖς τῶν
ων δυνάμεσιν ἑνωθεὶς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ
ς ἡγεῖτο πρωτοβεστιάριος καὶ Λέων ὁ τῶν
καὶ Μακεδόνων τότε [93] στρατηγὸς, ὃν Ἀπο-
ν ἐκάλουν, πολλὰ καὶ ἐπωφελῆ τῇ Ῥωμαίων
πεπράξατο· τόν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὖθις
α στόλον ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Στῆλαι ὁ
άσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ατεχόμενα κάστρα ἔν τε Καλαβρίᾳ καὶ Λα-
ᾳ, πλὴν ὀλίγων πάνυ, πάντα τῆς βαρβαρικῆς
λευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐξουσίαν
ε. Καὶ οὕτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείτ-
ν καὶ φθόνου φανεὶς καὶ νεμέσεως μετὰ πολ- B
ρύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ἐπανῆλθε
πλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ πολλὰς ἀφορμὰς παρασχὼν τῆς
ν εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως.

eadem classis, pedestribusque ac equestribus Romanorum copiis conjuncta, quarum ductor erat Procopius imperatoris protovestiarius et Leo (Apostupem vocabant) Thracum et Macedonum dux, multa, eaque Romano imperio utilia, gessit. Nam et classem rursus ex Africa profectam in insula cui Stelæ nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni urbes munitas ac præsidia in Calabria et Longobardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta eis erepta eorumque jugo liberata Romanæ ditioni restituit. Inque eum modum Romana quidem classis insidiis, invidentia Nemesique superior, spoliis opima multisque clara victoriæ coronis, ad imperatorem reversa est, implens omnes cives ac rempublicam lætitia, multaque imperatori gratiarum actionis et confessionis divinæ laudis præbens nomina atque momenta.

'. Αἱ πεζικαὶ δὲ δυνάμεις οὐ πάντη τὸν φθό-
υγον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικὰ καὶ λαμπρὰ
ἐσαντο, ἐξ ἔριδος δὲ καὶ φιλονεικίας κατ'
ν ἀγῶνα συμπεσούσης ἀπώλεσαν τὸν μείζονα
όν. Τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν
ον, συμβαλόντων δὲ ὅμως τοῖς πολεμίοις,
ὸν μὲν Ἀποστύππην μετὰ τῶν Θρᾳκῶν τε
εδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος [94] ἀγωνιζόμενον
τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόνον ἐργάζεσθαι,
ροκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβηνῶν [95] τε καὶ Δυ
κτὰ τὸ ἕτερον μέρος ἀντιταττόμενον ὑπὸ τῶν C
ν πιέζεσθαι. Μὴ πεμφθείσης δὲ παρά του
ήγου βοηθείας πρὸς τὸ πονοῦν διὰ τὴν προ-
ένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὸ κατὰ
όπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐσφάγη κατὰ
ξιν, του ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. Τοιοῦτον
τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης, θέλων τι καὶ
αμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς
υσκιάσῃ συμβὰν, τό τε [96] οἰκεῖον στράτευμα
αὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν τατ-
ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον
έμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν
ῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἷλε, καὶ πάντα
ὐτῷ λαὸν ἐξηνδραποδίσατο· ἐξ ὧν τό τε
τικὸν [96] ἀποχρώντως ὠφεληθῆναι συνεχώρη-
89] καὶ βασιλεῖ συχνὰ προσήγαγε λάφυρα. D
κ ἐπεῖδε τούτοις ἡδέως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ ὡς
τὸν Λέοντα ἀντημείψατο, ἀλλ' ἐπεὶ διερευνώμενος εὕρισκεν ἐκ τῆς συμπεσούσης φιλονεικίας
ἣν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολωλέναι τὸν ὁμοστράτηγον, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσε καὶ ἐξόριστον
ίῳ οἴκῳ ἀπέστειλε πλησίον Κοτυαείου τυγχάνοντι.

65–66. Terrestres vero copiæ haud prorsus invidiam effugere. Verum gesserunt illæ quidem fortia claraque facinora; orta tamen sub ipsius prælii tempus discordia ac contentione ducem amiserunt qui major dignitate erat. Cum enim dissideret Leo a Procopio, conserto **306** tamen cum hostibus prælio contigit Leonem cum Thracibus et Macedonibus in dextra acie victoria potiri atque hostium magnam stragem dare, Procopium vero cum Sclavinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore premi hostium impetu; cui laboranti cum ob præcedentem discordiam nulla a collega missa essent auxilia, fusa penitus illius acie ipsemet in fuga equo lapsus necatus est. Hunc exitum cum pugna habuisset, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obtegeret, tum suas ipse copias assumens tum ex Procopii clade residuas colligens, Tarenti arcem expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitusque diripiens populum omnem captivum abduxit. Hinc et milites non parum præda juvit, et imperatori opima spolia obtulit. Non tamen imperator hæc libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni reddidit: sed cum habita rei indagine ex contentione in ipso pugnæ conflictu Leonem collegam perdidisse invenisset, abrogato ei munere in domum suam, quæ haud procul Cotyaio est, relegavit.

'οιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαις ὁ Ἀπο-
; ἐχρήσατο. Συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ
ωτοστράτωρ Βαϊάνος [97] καὶ Χαμάρετος ὁ κου-
ιος καὶ πρῶτος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ γρα-
ὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου πρὸς βασιλέα συνέθεσαν,
δηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Προκο-

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna est. Pari enim **307** consensu tum protostrator Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius necessariorum primus, accusationem struunt apud imperatorem contra herum suum, qua et protovestiarii Procopii necem ejus voluntate certoque con-

VARIÆ LECTIONES.

ε om. A. [94] κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος om. A. [95] Barberinus Σκλαβήνων. [96] τε om. A. [93] ὧν τότε τρ. A. [97] πρ. αὐτοῦ Βαγιάνος A.

silio factam insinuabant, reumque majestatis agebant, necnon gravia quædam alia ac difficilia ei imponebant. Accusationis libellum Chamaretus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. Ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baianum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. Sceleris indignitate ac imperatoris metu conterriti assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. Quibus imperator auditis, Bartzapedonem manglavitam qui illos detineret quam celerrime mittit. Jam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu approperantes invenit. Conatur ille, quæ ad eum erat divalis jussio, homines tenere. Enimvero illis obnitentibus ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. Pater ipse captus vinctusque ad imperatorem tum in regiis ædibus in Hieria versantem adductus, ejusdemque jussu Manuelis magistri judicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia **308** quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. Ac quidem Apostypis, viri alioqui haud probi, res ejuscemodi finem habuere.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desidere segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. Per Ægyptum itaque urbesque Syriæ maritimas constructis navibus Romanam ditionem terra marique infestare parabant. Operæ pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris haberent, hominem Romano habitu linguaque utentem, qui singula dispiceret eisque referret, miserunt. Verum imperator reipublicæ curis enixe invigilans, ac quæ bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, triremium ac biremium majori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies exspectabat. Classiarii interim, ne per otium insolescerent, exstruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine Salvatoris nostri Jesu Christi sanctorumque cœlestis militiæ principum necnon Eliæ **309** prophetæ ædificabatur) operam conferre jussit; cum vero ex Syriæ finibus hostium classis emerserit, mox præsto esse ad illorum excipiendum impetum. Veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata classe ac imperium exspectante, cunctaque assecutus riteque conjiciens, his qui miserant nuntiat. Hi porro contra quam speraverant

A πίου θάνατος γνώμῃ τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγ
καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τινὰ βα
δυσχερῆ. Ἣν ὁ Χαμάρετος λαβὼν καὶ πρὸς
σιλεύουσαν εἰσελθὼν τῷ βασιλεῖ ἐπιδέδωκεν. Μ
δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστύππη [99] υἱοί, ὅ τε Βάρ
ὁ Δαβίδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου [1] καθίσταντ
ξίφεσιν αὐτὸν ἀνηλεῶς κατακόψαντες. Διὰ
τοιοῦτον τόλμημα καὶ τὸ ἐκ βασιλέως δέος ὤ
μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς [2] Συρίαν φυγεῖν. Ἀκο
ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῷ Βαρτζαπέδ
μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατασχεῖν [3]
καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. Οὓς ἤδη πρὸς Καππ
κατέλαβε, τὴν πρὸς Συρίαν ὁδὸν συντόνως ἐ
τας. Πειραθεὶς οὖν αὐτοὺς κατὰ τὸ πρόστα
βασιλικὸν κατασχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάντ
B ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη κατὰ τὴν τ
ἀψιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγῆναι τοὺς δύο τοῦ
στύππη [4] υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ
ἀχθῆναι πρὸς βασιλέα κατὰ τὰς ἐν Ἱερείᾳ βα
οἰκίας τὸ τηνικαῦτα τυγχάνοντα· ὃς τῇ κρίσ
νουὴλ τοῦ μαγίστρου βασιλικῇ κελεύσει ὑπ
καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπείς, ἀφαιρε
καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διά τε τὴν ἔνδει
κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πεῖραν τῆς πρὸς το
μίους φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξ
κατεγήρασε. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστ
οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστόν, τοιοῦτον τέλος ἐδέξ

ξη'. Ἐν ὅσῳ δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑσπέραν δ
ὑποστρατήγων τῷ βασιλεῖ κατεπράττετο, οἱ
σημβρίας ἀναπνεύσαντες Ἄραβες ἀργεῖν
C σχολάζειν καὶ ῥαθυμοῦν [5] νομίσαντες ἀνεθάρ
καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνθάπτεσθαι πραγ
πάλιν διέγνωσαν, καὶ δὴ κατά τε τὴν Αἴγυπ
τὰς ἐν Συρίᾳ παραθαλασσίους πόλεις ναῦς τε
μενοι κατὰ τῆς ὑποφόρου Ῥωμαίοις γῆς καὶ
σης ἐκστρατεῦσαι διενοοῦντο. Κρίναντες δὲ
κατασκόπων πρότερον [P. 190] τὰ βασιλέω
γματα κατιδεῖν, τὸν ἐποψόμενον ἕκαστα καὶ π
τοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῇ στολῇ καὶ
χρώμενον, ἐξαπέστειλαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τα
τοῦ κοινοῦ φροντίσιν ἀεὶ [6] ἀγρυπνῶν καὶ τὰ
προπαρασκευαζόμενος, ἐπεὶ μηδὲ τὰ ἐν Συρ
πηγνύμενα πλοῖα τοῦτον διέλαθε, πλειόνων [7]
ρῶν κατασκευὴν ἐποιήσατο, καὶ τὰς ναυτι
D νάμεις κατὰ τὴν βασιλίδα συναγαγὼν ἐκαραδ
μέλλον. Καὶ τέως μέν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ
κὸς ὄχλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοι
τοῦ κατὰ τὴν βασίλειον αὐλὴν ἐγειρομένου τέ
εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστ
τῶν ἀρχιστρατήγων καὶ Ἠλιοὺ τοῦ Θεσβίτου
σατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὁρίων Σ
ἐκεῖθεν στόλος ὑπερκύπτων φανῇ, ἀποσταλῆ
τούτους πρὸς τὴν ἐκείνων ἀντιπαράταξιν.
οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος, καὶ τό τε πλῆθ
τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἑτοίμη πάρεστ

VARIÆ LECTIONES.

[98] γεγονότος A. [99] Ἀποστύππου A. [1] Βαγιάνου A. [2] πρὸς om. P. [3] καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν
[4] Ἀποστύππου, Barberinus ἀποστάτου. [5] καὶ ῥαθυμοῦντα A, an αὐτὸν ῥαθυμοῦντα? [6] ἀεὶ
[7] πλειόνων A.

πεμψιν, καὶ πάντα καταμαθὼν τε καὶ στοχα-ς, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστείλασιν, οἳ παρ' ἐλ-δ ἐμπαράσκευον βασιλέως ἀκούσαντες, τότε ῇξαντες τὴν ἡσυχίαν ἠγάπησαν καὶ τὴν πρὸς ιλουν σπουδὴν διελύσαντο, ἔμενε δὲ ὅμως κατὰ πλεύουσαν ἡ ναυτικὴ πληθὺς εἰς τὸ εἰρημέ-ον ἀσχολουμένη.

Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγε-νας ἥττας δείσαντες μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἤδη ἑξῆς διαπεράσαι ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πει-καὶ διὰ τοῦτο ναῦς ἱκανὰς καὶ αὐτοὶ τεκτη-, ἐπεὶ τοῦ ἦρος διεληλυθότος οὐδεμίαν ἐκ ς δύναμιν κατελθοῦσαν ἐπύθοντο, ὑποτοπή-πρὸς ἄλλοις πολέμοις ἄσχολον τυγχάνειν τὸν ς στρατὸν ἐκστρατεύεσθαι κατὰ Σικελίας ιαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἐλθόντες μητρόπο-Συρακούσας φημὶ, ταύτην ἐπολιόρκουν καὶ τὴν ἐληΐζοντο καὶ κατεδῄουν τὴν χώραν καὶ στεια. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς [a] Σικελίας δῆλα ῷ βασιλεῖ καταστήσαντος, εὐθέως ἡ κατὰ Συ-τρεπισθεῖσα δύναμις πρὸς Σικελίαν ἐκπέμ-Ἀδριανόν τινα ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γὰρ τε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος. Ὃς βασιλίδος ἐξορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ σας ἐπιτηδείων καὶ δεξιῶν, μόλις κατῆλθεν λοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ δὲ ἐν τῷ λιμένι υμένῳ Ἱέραχος προσορμίσας τὰς ναῦς ἐπί-νεῦμα ἀνέμενε, ῥᾳθυμότερος, ὡς ἔοικεν, ὢν χων ζέουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναν-ιβάλλεσθαι πνεύματα καὶ δι' εἰρεσίας [P. 191] διὰ μέσου γαλήναις πρὸς τὸ προκείμενον ρεσθαι. Ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ ν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν σφο-τῇ πολιορκίᾳ ἐπικειμένων καὶ πᾶσαν μη-νούντων καὶ σπευδόντων πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι ιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπουδαζό-υνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἁλῶναι καὶ ιαττομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἐξανδρα-ιαι δὲ πᾶσαν τὴν κατὰ τὸ ἄστυ πληθὺν καὶ ὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς πολεμίοις γενέσθαι, φῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι τοὺς θείους ναοὺς, καὶ ἐρείπιον χρηματίσαι τὴν τε πόλιν περιφανῆ καὶ λαμπρὰν καὶ πολλὰς πολλάκις Ἑλληνικάς τε καὶ βαρβαρικὰς δυνάμεις ν ἐλθούσας καταβαλοῦσαν.

δὲ συμβάντος αἴσθησις ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ῷ Ἀδριανῷ· Τόπος τίς ἐστι κατὰ Πελοπόν-μακρὰν Μονεμβασίας διεστηκὼς, καθ' ἣν [b] κὸς στόλος ηὐλίζετο, Ἕλος προσαγορευόμε-τῆς περὶ αὐτὸν δασείας καὶ συνηρεφοῦς νομα κληρωσάμενος. Ἐν τούτῳ τοίνυν δαι-ς ἐφήδρευε δύναμις, ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε ποιμένων πολλάκις ἐθεραπεύετο, ὡς ἂν ιεν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα διαφυλάττοιτο ι. Ὧντινων δαιμόνων οἱονεὶ πρὸς ἀλλήλους ινων καὶ ἐπιχαιρόντων ἤκουσαν οἱ νομεῖς ὡς χθὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάν-κάπτται καὶ πυρὶ παραδέδοται. Ἅπερ πρὸς

A audito regiæ classis apparatu, metu deterriti cessare hactenus eligunt, expeditionisque ac excursionis solvunt propositum. Navales tamen copiæ ac classiarii Byzantii manebant, atque huic quod dixi operi insistebant.

69. Barbari autem Carthaginenses, propter jam acceptas clades veriti ne et in suas deinceps sedes Romana classis trajicere tentaret, eaque ratione multis et ipsi exstructis navibus, cum exeunte vere nullas imperatoris exisse copias didicissent, rati illius cohortes bellis aliis distineri, adversus Siciliam cum navalibus copiis proficiscuntur. Venientesque ad ejus metropolim (nempe Syracusas) vallo B eam cinxerunt, circa eam posita diripientes agrumque ac suburbana vastantes. Hæc simul ac imperator a Siciliæ prætore significata accepit, copias adversus Syriam destinatas in Siciliam mittit, navarcho quodam Adriano: hic enim navalibus tum copiis præerat. Solvens itaque Adrianus Byzantio, **310** quod ventis secundis ac commodis destituebatur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit, Monembasiæque in portu, quem Hieracis vocant, appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat, homo segnior, ut videtur, nec cor ferventibus munitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adversantibus ventis sibi connitendum putaret, ac interim dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur, C quo propositum est remigando contendere. Dum itaque in eo portu longiores is moras nectit, et Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia veniant opus occeptum perficiant, contigit civitatem vi armisque capi, multaque præsidiariorum facta strage oppidanorum multitudo omnis in servitutem adducta est. Ejus multæ divitiæ hostibus spolia cessere: urbs funditus eversa, sacræ in ea ædes igne succensæ. Civitas ad ea tempora præclara ac nobilis, et quæ plerasque sæpius tum Græcas tum barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat, parietinis tantummodo claret.

D 70. Res Adriano in hunc modum innotuit: Est locus in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam Romana classis stationem acceperat, Helus nomine a silvæ prope ambientis condensitate ac opacitate. In eo dæmonum vis quædam insederat, quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas **311** pascebant pecudes, ab eis illæsas ac incolumes præstarent. Hos illi dæmones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt, quasi pridie capta urbe Syracusana cunctisque in ea eversis ac igni traditis. Hæc pastores dum nonnullis referunt, pervenit narratio ad ipsum Adrianum. Accersitis vero ipsis pastoribus, exque illis diligenter ac cu-

VARIÆ LECTIONES.

[a] om. A. [b] ὃν A.

riose sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quæ A audierat. Volens autem suis quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque per eos dæmonibus quandonam capiendæ Syracusæ essent, jam captas esse Syracusas audivit. Mœrore itaque correptus ac consilii inops rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum dæmonum dictis existimans, cum nulla eis insit præscientiæ vis, ignorans scilicet non fuisse eam præscientiam, sed eorum manifestationem quæ evenerant gestaque erant; qua nimirum illi, ob subtilitatem motusque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe præveniunt. Adhuc tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxatorum (i. e. præsidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excidio superstites B fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. Hinc itaque certior jam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui ad eumdem obstiterant, ad regressum flarent accommodi, cum classe **312** Byzantium venit, et in magnum Dei templum, ejus sapientiæ invocatione ac præconio clarum, supplex confugit. Cladis tamen magnitudine acerbe nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nimium prope furorem animique dolorem propellente, nec sacræ ædis religio nec pro illo supplex antistitis obsecratio omnino Adrianum pœna exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsan haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandæ temeritati adhibetur, omnino innoxium præstare valuerunt. Sic imperator C in suis moderatæ iræ ac castigatæ, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

τινας τῶν νομέων ἐξηγουμένων ἔφθασε καὶ πρ Ἀδριανὸν τὸ διήγημα. Ὁ δὲ τοὺς ποιμένας α μετακαλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητ εὗρε τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίνοντα καὶ τὰ παρ ποιμένων λεγόμενα. Βουληθεὶς δὲ καὶ αὐτήκοο σθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ μετὰ τῶν ποιμένων γ νος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσαγαγὼν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήψεται [11] Συρακ ἤκουσεν ὅτι ἤδη ἑάλω ἡ Συράκουσα. Λύπῃ ἀμηχανίᾳ περισχεθεὶς ὅμως πάλιν ἀνέφερε, μ ναι πιστεύειν οἰόμενος τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν νων λεγόμενα ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς τῆς προγνώ ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνωσις ἦν, ἀλλὰ τῶν βάντων καὶ τελεσθέντων δήλωσις, ἐκ τοῦ λεπτομ καὶ ταχυκινήτου τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπιδημίας γελίαν [12] προφθανόντων αὐτῶν. Διαπιστοῦντος ὅμως αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν τινὲς τῶν δράντων τὸν ὄλεθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόν Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξατῶν τυγχάνοντες, αὐτά τῶν ὀλεθρίων διηγημάτων γεγόνασιν. Ἀφ' ὧ πληροφορίαν δεξάμενος ὁ Ἀδριανὸς, ὡς εἶχε τ ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναντιούμενα πν τα ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ἄνοδον καθεστήκεισαν, λαμβάνει μετὰ τοῦ [P. 192] στόλου τὴν βασι σαν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ αὐτοῦ Σοφίας ἐπικεκήρυκται ὄνομα, ὡς ἱκέτης ἔφυγεν. Ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ λέως σπλάγχνα δριμέως διασπαράξαντος καὶ ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προαγαγ οὐδ' αὐτὸ; ὁ θεῖος ναὸς, οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσ ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξεῖλκυσ Ἀδριανὸν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκ τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σ νισμὸν τῶν ἄλλων ἐπαγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀθωῶσαι [13] οὐκ ἴσχυσεν. Οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτριον καὶ κεκολασμένον ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάνυ τι ἐμετρίαζεν.

71. Sic igitur occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum præsenti freti prosperitate viciniora quoque loca invasuri exspectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Macedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. Is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quasi torporem ac segnitiem, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operæ pre- D tium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare jubetur, ejusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manuque fortis **313** ac consilio solers, mittitur. Hic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium præfectis arrogatis, assumptoque Diaconitze illo qui pridem Chrysochiris Tephricæ tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. Unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiæ et bellicæ virtutis ac fortitu-

οα'. Οὕτω τοίνυν τῶν κατὰ τὴν Ἑσπέραν κρατυνομένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης χίας καὶ κατὰ τῶν προσεχεστέρων ἐκστρα προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ κ ξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς [14] ἐκ Καππα στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδίᾳ δυνάμεων μετ κῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτ Καππαδοκῶν. Ὃς τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς ἀρχ ραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπ Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειραθεὶς τῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλησιν κ θυμίαν, ὡς ἔοικε, μᾶλλον δὲ ἀνανδρίαν τε κα φὴν, μηδὲν ἄξιον λόγου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυν καταπράξασθαι δυνηθεὶς, παραλύεται τῆς ἀρχ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ κατὰ τ κᾶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελὴς τε καὶ πνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλὴν γενναῖός συνετὸς, προσεπαγαγὼν καὶ πλείονα δύναμιν ἀ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀρχόντων καὶ τὸν [15] Διακ ἐκεῖνον, ὃς ὑπηρέτης ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν Τε Χρυσόχειρος ἦν, στῖφος [16] τῶν ἀπὸ Μάνεντο

VARIÆ LECTIONES.

[10] προσάγων P. [11] λήψεσθαι P. [12] ἐπαγγελίαν A. [13] ἀποθωῶσαι P. [14] ὃς] ὁ? [15] τὸν om. P. [16] φους AP.

ιίαν ἐλκόντων προσεπαγόμενον. Ἑνωθεὶς οὖν φόρος ταῖς μετὰ Στεφάνου [17] δυνάμεσι πολλὰ νίσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρίας καὶ γεν-τος ἀπεδείξατο. Τήν τε γὰρ πόλιν Ἀμαντίας ἐχειρώσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ τρεψάμενος, καὶ τὸ κάστρον ὃ Τρόπας κατ-ζετο καὶ τὸ τῆς Ἁγίας Σευηρίνης πρὸς τὴν προ-δεσποτείαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο, άχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς νενίκηκε, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' στρατὸν ἱκανῆς ὠφελείας ἐνέπλησε. Καὶ ταῦτα ως ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος ἔζη Βασίλειος, ὁ κατεπράξατο· τὰ δὲ λείποντα προσέθηκεν ν ἐπὶ τοῦ πραοτάτου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ων [18] Λέοντος τοῦ ἐκείνου [19] υἱοῦ. Εἰ δὲ μὴ μέναι τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτύγχα-. 193] ὥσπερ οὖν ἡ διήγησις, ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ [20] της πράξεως ἀκριβὴς ἠγνοεῖτο χρόνος, διὰ μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο ι. Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις [21] καταπραχθέντα αὐτοῦ [21*] καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἔφθασεν ἐλθεῖν ἀκοὴν, διά τε ρᾶς καὶ ὑγρᾶς κατὰ Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύγχανεν.

Χρὴ δὲ αὖθις τὸν λόγον ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰς ς ἐκείνας ὧν αὐτουργὸς ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτι-ὶ διηγήσασθαι [22] ὅπως ἀεὶ τοῖς κοινοῖς ἐν-ούμενος πράγμασι καὶ [23] πρὸς τὴν κοσμικὴν ιειαν τεταμένην ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοιαν μὲν τὰ πρὸς τὸ δέον τῇ ἔμφρονι μεταχειρίσει θυνεν, ἄλλοτε δὲ τὴν ἀκοὴν ὑπετίθει καὶ ἐπι-ἠκροᾶτο ἱστορικῶν τε διηγημάτων καὶ πολι-παραγγελμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων καὶ ιῶν τε καὶ πνευματικῶν νουθετημάτων καὶ ισεων, ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν [24] ιὸν ἐξεπαίδευε καὶ κατηύθυνε κάλαμον, καὶ ιν στρατηγῶν τε καὶ αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν ὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πο-ὺς ἀγῶνας διηρευνᾶτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ ιτα τούτων καὶ ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς ς πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μίμησιν κατατίθεσθαι, τῶν ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ἀρίστῃ πολιτείᾳ διαπρε-ν ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων [25] ς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπτεν, αὐτὸν ὶ δεικνύειν ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα, ολλὴν ἐντεῦθεν [26] ἐκαρποῦτο ὠφέλειαν. Διὸ ὺς ἔτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακαρίων ἀν-τῶν τὴν ἄϋλον πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ ταύτῃ ζωῇ καὶ πολίτευμα μεταθεμένων ἐν ῖς, γνωρίζειν καὶ ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν το [27] περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φροντίδι ἐτί-Ὑπὸ δὲ τῆς ἄγαν εὐλαβείας [28] οὐ πρὸς ἑαυτὸν μετεστέλλετο, ἀλλ' οὐδὲν τὸν βασιλικὸν ὄγκον νος ἐβάδιζε πρὸς αὐτοὺς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐ-ετελάγχανε, καί πως ταῖς [29] ἐξ αὐτῶν εὐλο-ἐστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἐστηρίζετο καὶ ποδ· τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιώματα κατηυθύ-

dinis obiit opera. Continuo enim Amantiam urbem cepit, multa strage fusis fugatisque hostibus; arcemque Tropas et sanctam Severinam ad pristinum imperii Romani dominium reduxit; aliisque præliis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit, atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. Et hæc quidem in vivis agente inclytæ memoriæ Basilio imperatore vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone imperatore ejus filio postea adjecit. Etsi autem non aliæ aliis tempore conjuncto pugnæ exstiterunt, perinde ac illas digessit instituta nobis narratio; quod tamen uniuscujusque gestæ rei præstitique facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula conjungentes, uti professi eramus, disposuimus. Ac quidem bello gesta tum per seipsum tum per legatos Basilio **314** imperatori, terra æque et mari, in Oriente et Occidente, quæcunque in notitiam meam venerunt, hæc fere ac talia sunt.

72. Recurrat porro oratio necesse est ad eas actiones quarum ipse per se imperator auctor exstitit; narretque quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti æquique finem dirigeret, modo vero aurem accommodaret audiretque sedulo historicas narrationes et politica documenta moralesque instructiones, Patrum denique ac spiritalia adhortamenta et admonitiones; modo etiam manum ad scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac modo quidem prætorum ac imperatorum mores vitasque et rerum aggressiones bellicaque certamina rimans ac dispiciens, ex eis præstantissima laudemque habentia seligens in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitæ disciplina religiosa pietate claruissent vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes exscinderet, ipsum se sui potius quam subditorum imperatorem regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. Quapropter etiam beatos viros adhuc superstites, quique in terrena hac vita nihil terrenum habentem vitam instituant, ac qui in cœlos vitæ suæ **315** rationes ac municipatum transtulerint, nosse et cum eis congredi ac sermonem miscere pluris faciebat, ejusque rei magna tenebatur cura; qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersebat, sed posita spretaque majestate imperii so ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad Dei justificationes dirigebatur, hincque semper in

VARIÆ LECTIONES.

τέφανον A. [18] ἁπάντων om. P. [19] ἐκείνου, οἰκείου P. [20] ἐπεὶ om. A. [21] πολέμῳ P. [21*] ἑαυ-. [22] διηγήσεως A. [23] καὶ om. A. [24] τὸ AP. [25] κατεμάνθανεν P. [26] ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκ P. ει P. [28] εὐλαβείας οὐ om. A. [29] ταῖς om. A.

ille manentem virtutum quaternionem erat videre. Admirationem habebat prudentia fortitudini conjuncta, temperantiæque comes justitia; cunctaque in melius proficiebant. Dixisses humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam jugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quisquam alium injuria ulla violaret; iique quos quotidie reipublicæ magistratus præficiebat diligentiam ponerent ut domini herique æmularentur erga Deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique justitiam et æquitatem. Illius enim præceptum erat et documentum, *ut nec major minorem per potentiam opprimeret, nec præcellentem egenus maledictis incesseret aut crimen illi intentaret, sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur ac foveret, isque præcellentem tanquam communem patrem et servatorem benediceret, exque animo absque omni dolo bona ei precaretur* **316** *a Domino.* Sic vero componens, divinæque providentiæ suas ipse curas annectens, eorum quæ officii ac convenientia essent multa palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat. Mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exsequuntur, atque ad Dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a Providentia excitari et ad utilia dirigi atque futura prædoceri.

A νετο. Καὶ ἀπὸ τούτου διηνεκῶς ἐνδιαιτωμένην παρ αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρχεν ὁρᾷν τετρακτὺν, [P. 194] καὶ ἐθαυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρίας τὸ φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. Καὶ ἐδόκει αὖθις ὁ βίος ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γενέσθαι εὐταξίας [30] καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηνεκῆ κεκτημένου πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐσταθεῖν τὸ ὑπήκοον καὶ ὑπὸ μηδενὸς μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομένων ἑκάστοτε μιμεῖσθαι σπουδαζόντων τὴν Δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ Θεῖον εὐλάβειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσότητα. Ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παράγγελμα τὸ, *μήτε τὸν ἥττονα ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι* B *μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ τοῦ ἐνδεοῦς λοιδορεῖσθαι ἢ διαβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνόν τε ὡς ἀδελφὸν ἀγκαλίζεσθαι καὶ περιέπειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς κοινὸν πατέρα καὶ σωτῆρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν καὶ ἀδόλως αὐτῷ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ Κυρίου ἐπεύχεσθαι.* Οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ῥυθμίζων καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκείαν ἐξαρτῶν πολλὰ τῶν δεόντων κατὰ τοὺς ὕπνους ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅταν ἔμφροντις [31] ἐπὶ τὴν κοίτην ᾔει καὶ περί τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ ἑώρα τὸ ἐκβησόμενον καὶ ἐπ' ἐλπίδος ἐγίνετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστελλε θόρυβον. Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τους λειτουργ αν ὥσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξουσίαν ἀνύοντας [32] καὶ τὴν θείαν τῷ ὄντι διακονίαν C ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἀφωμοιωμένους παράδειγμα τὸν δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τῆς Προνοίας παραθαῤῥύνεσθαι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθυ εσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκεσθαι.

73. **Quod** vero alio ferens orationis impetus suo enarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, operæ pretium fuerit scripto consignare. Id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequii in imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiorem gradum conscendisset, gratiarum aliquid petiissent. Hi erant S. Diomedis monasterii præfectus matronaque Peloponnesia Danelis; quorum spes longe majoribus bonis cumulavit. Magnum enim martyrem Diomedem tum donariis pretiosis tum librorum copia donavit, pignoribusque aliis **317** ac splendidis vestibus magnifice ornavit; ejusque nomine exstructum monasterium magna prædia uberesque reditus præbendo abunde locupletavit, et ut nullis unquam necessariis deficeretur providit; ædificiorum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit atque ditavit

ογ' Ἀλλ' ὅπερ ἡ ῥύμη τοῦ λόγου παρήνεγκε φέρουσα καὶ κατὰ τὸν οἰκεῖον ῥηθῆναι καιρὸν οὐκ ἐπέτρεψεν, ἐνταῦθα ἤδη μετὰ τὸ σχολάσαι τῶν πολεμικῶν ἀγώνων τὸν λόγον καὶ τῶν πολεμικῶν [33] ἀφηγήσεων καλὸν ἀναγράψασθαι. Λέγω δὲ τὸ [34] περὶ τὴν μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττονι ἔτι τύχῃ ὄντα θεραπευσάντων τὸν βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. Οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ Ἁγίου Διομήδους D τῆς μονῆς προεστὼς καὶ ἡ ἐκ [P. 195] Πελοποννήσου γυνὴ Δανηλὶς, οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. Τόν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυρσι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει καὶ βιβλίων ἱκανῶν παροχῇ καὶ κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὀνόματι τούτου μονὴν καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων ἱκανῶν ἀφθόνῳ χορηγίᾳ καὶ δαψιλείᾳ πρὸς τὸ εὔπορον ἤγαγε, καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνενδεὲς αὐτῇ ἐμνηστεύσατο, καὶ κτισμάτων πολυτελέσιν οἰκοδομαῖς κατελάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ κατεπλούτισεν.

VARIÆ LECTIONES.

[30] εὐεξίας A. [31] ἔμφρων τις P. [32] ἐξουσίαν ὡς ἀνύοντας A. [33] πολιτικῶν? [34] τὸ om. P.

ἐ τῆς Δανηλίδος υἱὸν ἅμα τῷ γενέσθαι τῆς A
ρατῆς μεταπεμψάμενος τῷ τοῦ πρωτο-
ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν
μετέδωκε διὰ τὴν φθάσασαν κοινωνίαν
κτικῆς ἀδελφότητος. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μή-
καίπερ σχεδὸν γραῦς ἤδη τυγχάνειν νομι-
θεν ἔσχε καὶ μεγάλην ἔφεσιν ὥστε τὸν
εῖν καὶ ἀπολαῦσαί τινος καὶ αὐτὴ πε-
ὲν τῷ γήρᾳ [35] τιμῆς διὰ τὴν ἐκ τοῦ εὐ-
ιαχοῦ προαγόρευσιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην
τε καὶ δεξίωσιν, προστάξαντος τοῦ βασι-
ως πάνυ καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας
ίας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἀνελήλυθεν.
ιτε ὀχήματι ἔποχος οὔτε ἵππῳ γενέσθαι
τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὴν ἄφθονον
ι περιουσίαν, ἐπὶ σκίμποδος αὐτὴν ἀνακλί- B
ὶ τριακοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα
ἰσχυροὺς τὸ σῶμα, βαστάζοντας αὐτὴν
λεύσατο [37], καὶ οὕτως ὑπὸ δέκα τὸ λέχος
αὶ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλους ὑπαλλασσόντων
οποννήσου μέχρι τῆς βασιλευούσης ταύ-
ῶλεων πορείαν διήνυσεν. Δοχῆς δὲ γεγο-
ῇ Μαγναύρᾳ, καθώς ἐστιν ἔθος τοῖς βασι-
ιαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας
ῶς περιφανῶν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι
εἰσήχθη καὶ αὐτὴ πρὸς βασιλέα ἐντίμως
πρῶς, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελῆ,
ικῶν [38] βασιλέων οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι καὶ
βασιλέα Ῥωμαίων εἰσήγαγεν. Ἦσαν γὰρ
ὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἐξ ὧν ὑπῆρχον
τομίαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. Ἤδει γάρ, ὡς C
λουτοκράτωρ ἐκείνη γραῦς ὅτι ἀεὶ τυγχά-
οῖς σπάδουσι τούτοις εἰς τὰ βασίλεια, καὶ
ὑπὲρ τὰς μυίας ἐν ἔαρος ὥρᾳ κατὰ προ-
ὸν ἀναστρέφονται· καὶ διὰ τοῦτο τούτους
ίσατο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοὺς εὑρίσκοι
τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασίλεια
Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατόν,
[39] ἔργα παμποίκιλα, ἃ δὴ νῦν παραφθα-
ὸν τοῦ ὀνόματος [P. 196] τῇ τῶν πολλῶν
έται σενδαῖς, ἑκατόν, λινομαλοτάρια ἑκα-
γὰρ ἐπὶ τούτοις κοινολεκτεῖν), ἀμάλια λινᾶ
κόσια, καὶ ἕτερα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραχνίου
; λεπτότητα, ὧν ἕκαστον εἰς καλάμου κόνδυλον ἐνεβέβλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν, καὶ σκεύη πολυτελῆ ἐξ
ὶ χρυσοῦ ἱκανὰ καὶ διάφορα.

ροδεχθεῖσα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα D
πῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέσεως καὶ εὐγε-
ς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλέως ἀξιω-
πολλῶν μετασχοῦσα βασιλικῶν δεξιώσεων
, ἐγεγήθει τε καὶ ἐγάννυτο καὶ ἔκπλεως [40]
ἧς, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ
ι λαβεῖν. Διὸ δὴ [41] καὶ προσέθηκεν ἔτι
ιως ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δώροις οὐ μικρὸν
Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτῆμα
αὐτῆς φιλοδώρως τότε τῷ υἱῷ καὶ βασιλεῖ
Διατρίψασα δὲ κατὰ τὴν μεγαλόπολιν

74. Danelidis vero filium, statim atque imperio potitus est, protospatharii dignitate cohonestavit, liberumque ei ad se aditum colloquiumque concessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam dudum societatem nexumque. Quia vero etiam mater, etsi jam fere anus senioque confecta, ingenti desiderio ardebat visendi imperatorem majorisque aliquid honoris in senectute consequendi, tum propter religiosi monachi vaticinium, tum propter alia munera hospitiumque, imperatoris jussu honorifice admodum magnoque comitatu ac servitio Byzantium venit. Sed cum neque curru neque equo vehi posset, forte etiam luxu soluta ob abundantes divitias, in lectica jacens, lectis in eam rem trecentis robusto corpore juvenibus, ab illis se in urbem deferri mandavit. Sic decem lecticam sustollentibus, denisque aliis succedentibus, quod a Peloponneso ad urbem regiam iter est confecit. Accepta in Magnaura **318** convivio (quo loco Romani imperatores suscipere solent, si quos illustrium magnorumque gentis alicujus satraparum ac principum excepturi sunt) ad imperatorem honorifice ac splendido cultu inducitur, ejus generis tantaque dona inferens, quanta nemo fere unquam aliarum gentium regum ad hæc usque tempora Romano imperatori intulit. Vernæ erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati erant. Noverat enim, ut videtur, prælocuples anus semper aditum in aulam spadonibus patere, inquo illa plures versari quam in caula pecudum verno tempore muscæ. Ejusque rei gratia eos antea præparaverat, ut forte opportunum comitatum haberet, quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam ingressura esset. Erant item mulieres sciastriæ centum, sindonesque lepore vario distincti (quos nunc corrupta forsitan voce rude vulgus sendes vocat) centum. Linomalotaria centum (præstat enim in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Amalia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuissima ac aranearum ipsa stamina vincentia, quorum unumquodque in calami articulo condebatur, et ipsa centum. Vasa pretiosa argentea atque aurea multa ac varia.

75. Sic vero conveniente cultu recepta, proque animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice accepta, et quæ imperatoris mater audiret digna habita, multisque regio munere officiis ac honoribus decorata, gaudio exsultabat nec tenere **319** lætitiam poterat, uberemque mercedem, quin et longe excedentem, se accepisse confitebatur. Quamobrem etiam præter ea quæ dicta sunt munera, cumulatæ magnificentiæ specimen edens, haud exiguam Peloponnesi partem adjecit, quam jure proprio possidebat, tuncque filio et imperatori munifice

VARIÆ LECTIONES.

τι A. [36] ἀνακλίσασα P, ἀνεκλίνατο A. [37] ἐνεκελεύσατο ? [38] ἐθνικῶς A. [39] Barberinus σινψιλὰ] καλὰ P. [40] ἔκπλεων A. [41] δὴ om. P.

concessit. Versata autem in magna hac urbe quantum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augustaque, longe plures prioribus majoresque honores consecuta, reversa est. Quemadmodum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit.

76. Eo tempore exstruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod Novam Basilicam Ecclesiam vocare consuevimus, ac Salvatoris nostri Jesu Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliæ Thesbitæ nomine erigebatur. Ejus vero interioris ambitus commensa spatium, magnas anus nacotapetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavimentum variis pretiosis lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem et pulchritudinem pavonum præ se ferens, tegeretur, magnitudine et forma admirabili. Sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non minora mittebat sic ab ea illatis muneribus. Quoniam vero in longiores **320** annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho præsciendi facultate prædito, ipso adhuc superstite, audierat *ipsam post annum alterum e vita esse migraturam*, desiderium insedit ut et illius filium Leonem, jam rerum summa potientem, præsens viseret. Rursusque, sicut antea fecerat, electis juvenibus sustollentibus, tantum illud viæ spatium facile ac sine molestia emensa est. Viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblatis muneribus, ac substantiæ suæ hærede instituto (jam quippe ejus filius Joannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petiisset, qui ejus facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. Cumque discessisset, brevi vivis excmpta est.

77. Protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quæcumque anus postulasset ac statuisset ea impleret, cum ad Naupacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote didicit illam ex hac vita migrasse. Veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex ejus voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. Inventa auri signati ingens copia ac pecuniæ **321** innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibusque et æramentis et mancipiis et jumentis, omnes privatorum opes superans, quinimo ipsas regum ac tyrannorum prope exæquans. Quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex

ταύτην ἐφ' ὅσον αὐτῇ φιλοτιμιῶν τε καὶ ἀπολαύσεων, αὖθις πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἀνθυπενόστησεν ὥσπερ τις δέσποινα τῶν ἐκεῖθεν [63] βασίλισσα, πολλῷ πλείονας τῶν προτέρων καὶ μείζονας καρπουμένη τιμάς [64]. Ὃν δὲ τρόπον τὴν ἄνοδον ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν κάθοδον.

ος'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ ὁ περικαλλὴς οὗτος ναὸς καὶ περίοπτος [65] ᾠκοδομεῖτο ὃν Νέαν Βασιλικὴν Ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλιοὺ τοῦ Θεσβίτου ἠγείρετο. Λαβοῦσα δὲ μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρήματος ἡ γυνὴ εἰργάσατο καὶ ἀπέστειλε νακοτάπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ ἐπώνυμον φέροντας, ὑφ' ὧν ἅπαν [66] τὸ ἔδαφος, ἐκ διαφόρων ἐντίμων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμοσμένων, πρὸς ἀλλήλους συντεθειμένων, ποικιλίαν καὶ κάλλος ταώνων [67] μιμούμενον, καλύπτεσθαι ἔμελλε, θαύματος ἀξίους μεγέθει καὶ ὡραιότητι. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέστελλεν. Ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλέον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης ἐπεκταθῆναι [68] ζωὴν, ζῶντος δὲ ἔτι καὶ [69] τοῦ προορατικοῦ ἐκείνου μοναχοῦ ἤκουσε [P. 197] παρ' αὐτοῦ *ὅτι μετὰ δεύτερον χρόνον μέλλει ἀπαίρειν τοῦ ζῆν*, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη τὴν αὐτοκράτορα λαβόντα ἀρχὴν, ἀνελθοῦσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη τὸ τοσοῦτον διάστημα τῆς ὁδοῦ διήνυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀβαρῶς. Ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρᾷον βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυμαστὰ δῶρα καὶ πρὸς τοῦτον εἰσαγαγοῦσα καὶ κληρονόμον αὐτὸν τῆς οἰκείας ποιησαμένη ὑπάρξεως (ἤδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάννης ἐτύγχανε τὸν βίον ἀπολιπὼν), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὸν ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράψασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφείλοντα τὴν περιουσίαν αὐτῆς, ἀπῇρεν αὖθις συνταξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρεψάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν τῆς σαρκὸς ἀπόθηται χοῦν. Καὶ δὴ κατελθοῦσα μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν.

οζ'. Ὁ δὲ πρωτοσπαθάριος Ζηνόβιος, ὃς ἦν ὁρισθεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς τὸ πάντα τὰ παρὰ τῆς γραὸς αἰτηθέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπάκτου ἤδη καταλαβὼν ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐκγόνου [80] αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διάταξιν τὰ πάντα διῴκησεν. Εὗρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομίσμασι πάμπολυν καὶ ἄλλην περιουσίαν ἔν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν ἐσθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικῶν ὀλίγον καταδεέστερον [81]. Ἐπεὶ δὲ τὰ οἰκετικὰ ταύτης ἀν-

VARIÆ LECTIONES.

[63] ἐκεῖ A. [64] τιμάς om. A. [65] περίβλεπτος A [66] πᾶν P. [67] Barberinus ταῶνος. [68] ἐπεκτανθῆναι AP. [69] καὶ om. P. [80] ἐγγόνου ? [81] καταδεεστέραν ?

ι εἰς πλῆθος ἄπειρον ἦν, κελεύσει βασιλικῇ ων ὥσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἱστά- ιἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα.]θη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης κτήματα καὶ χρή- αὶ ψυχάρια ὡς ἐκείνη κατὰ τὴν διάταξιν αὐ- ορίσατο, καὶ κατελείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ βασιλεῖ εἰς ἴδιον κλῆρον τῶν ἄλλων χωρὶς εια ὀγδοήκοντα. Ταῦτα εἰ καὶ πολὺ [52] τοῖς τὰ μὲν ἐτύγχανε πρότερα τῶν ἱστορουμένων ὸ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ και- ι δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον [53], καὶ οὐδὲ σφόδρα ῖον ἐδόκει τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὅμως εἰς χάριν ημένης γραὸς καὶ ἔνδειξιν τοῦ πλούτου καὶ γενείας αὐτῆς καὶ τῆς προαιρέσεως ἐνταῦθα κείσθω κατὰ παρέκβασιν.

A illis imperatoris jussu in Longobardiæ thema quasi coloniam, tria millia manu missa sunt. Dispertita etiam illius reliqua prædia et pecuniæ et mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat; imperatori ejus hæredi præter alia in jus proprium relicta suburbana octoginta. Hæc etsi tempore longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic narratio texitur priora exstiterint, alia non modico post intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videantur quæ historiæ inserantur, in gratiam tamen dictæ anus, ejusque et divitiarum et nobilitatis propensæque voluntatis ac consilii specimen, hic in transcursu locum habeant.

Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς με- ὶν πολεμικῶν ἀγώνων, οὓς διὰ τῶν [P. 198] ὑπὸ πολλάκις ὥσπερ ἀγωνοθετῶν πρὸς τὸ δέον υνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θείων ναῶν, ἐκ ογεγονότων διαῤῥαγέντας σεισμῶν καὶ ἢ κα- ἔντας παντελῶς ἢ πτῶσιν ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων ον ὑπομεῖναι δηλοῦντας, ἐπιμελείᾳ τε διηνε- ; τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτηδείων ἀφθόνῳ ; καὶ παροχῇ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἤγειρε, λείᾳ καὶ κάλλος προσθεὶς, τῶν δὲ τὸ ἀσθε- σχύσας διὰ τῆς τῶν δεόντων ἐπιβολῆς καὶ θώσεως τοῦ μὴ καταῤῥυῆναι, ἀλλὰ πρὸς ἀκμὴν πανελθεῖν καὶ νεότητα ἐγένετο αἴτιος. Δηλω- καὶ καθ' ἕκαστα.

78. Christi autem amans religiosissimusque Ba- B silius imperator inter bellica certamina, quæ haud raro per subjectos duces legatosque agonothetæ in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, plerasque sacrosanctas ac divinas ædes, ex superioribus terræ motibus quassatas ac vel penitus collapsas vel proxime fatiscentibus rimis ruinam minitantes, jugi cura necessariorumque larga suppeditatione ac præstatione, **322** alias quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque structura tum eleganti opere refecit; alias vero laborantes suffulciens, adjiciendo quæ opportuna essent, ac quassata læsaque instaurando, effecit ne diffluerent, sed ut pristino vigore, nova quasi fabrica resurgerent. Verum singula indicanda.

Γοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θείου ναοῦ ὃς τὸ C γάλης τοῦ Θεοῦ Σοφίας κεκλήρωται ὄνομα, ὸς δύσιν ἀψῖδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον, διαῤῥαγεῖσαν καὶ πτῶσιν οὐκ εἰς μακρὰν ῖσαν αὐτὸς ἐμπειρίᾳ τεχνιτῶν περισφίγξας ανεωσάμενος ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργά- καθ' ἣν καὶ τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα τὸν ν Υἱὸν ἐπωλένιον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ ὧν ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον ωθεν ἔστησε. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύ- κτίσμασί τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμότατα ισατο. Οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν ἐπηνωρθώσατο [54], ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προσ- λάττωσιν ταῖς παρ' ἑαυτοῦ ἐπιδόσεσιν εἰς αὔ- ήγαγεν. Ἐνδείᾳ γὰρ ἐλαίου σχεδὸν κινδυνευόν- ποσβεσθῆναι [55] τῶν λύχνων τῶν ἱερῶν, μεγί- D στήματος ἐπιδόσει, ὃ προσαγορεύεται Μάντεα, ; τὸ φῶς διαμένειν προσεπενοήσατο ἄσβεστον, ς ἐξυπηρετουμένοις εἰς τὸν θεῖον τοῦτον ναὸν ηλεύσατο τὰ ὀψώνια ἐκ τῆς ἱκανῆς προσόδου τοῦ κτήματος, ὅπερ οἶδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἀνυτόν τε καὶ ἀδιάλειπτον.

79. Celeberrimi enim divinique templi quod a magna Dei Sapientia nomen sortitum est, quæ ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole celsaque exstructione gravem, misere distractam ac celerem minantem casum, subtili artificum opera astringens instauransque tutam firmamque reddidit; in qua et Dei parentis Filium nullo satum semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrinque apostolorum principes Petrum et Paulum erexit: reliquos item ejus hiatus, tum in fabricis tum expensis, largissime sarcivit. Non solum enim muris putrescentibus subvenit, sed, et imminutos reditus ipse tribuendo adauxit. Cum enim parum abesset ne præ olei inopia lampades sacræ exstinguerentur, maximo collato prædio quod Mantea D vocant, ut eis lumen inexstinctum constaret effecit, utque ex ipsius prædii reditibus censu perpetuo templi ejusdem ministris opsonia cibique præberentur.

Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν θείων Ἀποστόλων περιφα- ὶ μέγα [56] τέμενος, τῆς προτέρας εὐπρεπείας φαλείας διαπεσὸν, ἐρεισμάτων περιβολαῖς καὶ ῶν διαῤῥαγέντων ἀνοικοδομαῖς ὀχυρώσας, καὶ ας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ῥυτίδας πε- , ὡραῖον αὖθις καὶ νεουργὸν ἀπετέλεσεν. Καὶ

323 80. Sed et divinorum Apostolorum celebre magnumque delubrum, pristino decore amisso ruinosoque ædificio, fulcrorum ambitu collapsarumque partium instauratione stabiliens, abrasoque quod veteratum tempore erat rugasque contraxerat, elegans rursus novique operis fabricam

VARIÆ LECTIONES.

...ολλὰ P. [53] ὕστερα? [54] ἐπανωρθώσατο P. [55] ἐλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποσβεσθέντων A. [56] μέ- A.

fecit. Divinum quoque in Pega S. Deiparæ templum collapsum, ac quo olim decore fulserat orbatum, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. Similiter alterum quoque Deiparæ templum, Sigma cognomento dictum, diro casu deformatum a fundamentis novum exstruxit ac priore firmius constabilivit. Sed et Stephani martyrum primi in Aurelianis templum terræ motus quassatione ad solum usque subrutum a fundamentis exstruxit. Baptistæ vero ac Præcursoris sacras ædes in Strobylæa et Macedonianis, alteram a fundamentis exstruxit, alteram potiore parte reparavit. Sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucæ evangelistæ illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis nova condidit.

81. Præterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sublapsum, cujus adytum terræ allisum erat ita ut divinam ipsam mensam præfringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. Vicinum quoque illi ex parte occidentali Andreæ primum **324** vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, convenienti cura pristino decori reparavit. Divinam item S. Romani ædem et ipsam collapsam a fundamentis ædificavit. S. Annæ quoque in Deutero et S. Christi martyris Demetrii sacras ædes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. Sancti vero martyris Æmiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab ædibus sanctæ Dei parentis, vetustate fatiscentem videns utrinque turrito opere fastigiando novam reparavit.

82. Præterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram ædem, a multis retro annis non modo collapsam, sed et penitus abolitam, ædificavit, majestate, elegantia, ac pulchritudine priori longe ædificio præstantem. In Domnini Embolis (ut vocant) sanctæ Dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasiæ pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adjecto. Similiter quoque inclyti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, ædem communiens ac firmans. Gloriosorum vero martyrum Hesperi et Zoes divinam ædem, fere solo tenus dirutam, pari priori elegantia et majestate exstruxit. Ad hæc vero etiam martyris Acatii in Heptascalo divinum templum pene diffluens **325** jamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuminando firma basi stare fecit. Eliæ vero prophetæ templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cujus propemodum ruina exspectaretur, corroboravit ac magnifice exstruxit, a com-

A τὸν ἐν τῇ Πηγῇ δὲ τῆς Θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπτωθέντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος ἀνενεώσατό τε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον ἤπερ τὸ πρότερον ἔδειξεν. Ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐπώνυμον, πτῶμα πεσόντα δεινὸν ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησε καὶ ἑδραιότερον [P. 199] τοῦ προτέρου εἰργάσατο. Καὶ τὸν ἐν Αὐρηλιαναῖς δὲ Στεφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν ἄχρις ἐδάφους καταπεσόντα [57] ἐκ θεμελίων αὐτῶν ἀνεδείματο. Τοὺς δὲ τοῦ [58] Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου σηκοὺς ἱεροὺς ἔν τε τῇ Στροβυλαίᾳ [59] καὶ Μακεδονιαναῖς, τὸν μὲν ἐκ βάθρων, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον ἀνῳκοδόμησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ἱερὸν, καὶ τὸ α τοῦ δυτικώτερον κείμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρας πτωμάτων νέα εἰργάσατο.

B κα'. Ἔτι δὲ καὶ τὸ Μωκίου τοῦ μάρτυρος [60] μέγα τέμενος, οὐκ ὀλίγοις ὑποπεσὸν ῥήγμασι, καὶ τὸ ἄδυτον τούτου μέρος ἄχρι τῆς γῆς καταβληθὲν ἐσχηκὸς ὡς καὶ τὴν ἱερὰν κατεάξαι τράπεζαν, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἠξίωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν. Καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατὰ τὸ μέρος τὸ [61] πρὸς δυσμὰς Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαῤῥυέντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δεούσῃ ἐπιμελείᾳ ἀνήγαγεν. Τὸν δὲ τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βάθρων ἀνεδείματο. Καὶ τὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐν τῷ Δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος [62] Δημητρίου καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν καὶ εὐπρεπεῖς ἀπειργάσατο. Τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτο- C ρος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατεῤῥικνωμένον ἰδὼν καινουργεῖ, ἑκατέρωθεν πυργώσας ἑδράσμασι.

πβ'. Πρὸ, δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθέντα, ἀλλὰ καὶ τέλεον ἠφανισμένον, νέον [63] ἐδείματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. Ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγομένοις Ἐμβόλοις τὸν εἰς ὄνομα τῆς θείας [64] Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς [65] μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντὶ ξυλίνης τὴν ὀροφὴν ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθεὶς ἀξιάγαστον. Ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πονήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὀροφὴν νέαν εἰργάσατο, καὶ [66] τοίχων ἐν οἷς ἔδει κατοχυ- D ρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαῖς [67]. Τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἑσπέρου τε καὶ Ζωῆς τὸν θεῖον οἶκον ἠδαφισμένον σχεδὸν κατάλληλον τοῦ πρώην ἐδείματο. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ [68] θεῖον ναὸν ἤδη σχεδὸν καταῤῥυέντα [69] καὶ πρὸς πτῶσιν συνελαυνόμενον ἀνακαινίσας καὶ παντοίοις κατασφαλισάμενος ὀχυρώμασι τοῦ πτώματος ἥρπασε καὶ ἑδραίως ἑστηκέναι πεποίηκεν. Τὸν δὲ Ἠλιοῦ τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πετρίον ναὸν ὥσπερ [P. 200] λειποψυχοῦντα ἀνέῤῥωσε

VARIÆ LECTIONES.

[57] ἄχρις ἐδάφους καταπεσοντα om. A. [58] τοῦ om. AP. [59] Στροβλαίᾳ A. [60] καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος P. [61] τὸ ante πρὸς om. P. [62] χριστομάρτυρος A. [63] νέον om. P. [64] θείας] τοῦ P. [65] τῆς om. P. [66] καὶ om. P [67] ἐμβολαῖς P. [68] Πασκάλῳ A. [69] καταῤῥέοντα A.

ανῶς ἐκτίσατο, ἐλευθερώσας καὶ τῆς πε- A
σης [70] καὶ πιεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν

λλὰ τί στρεφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν ἱ καὶ πάνυ μεγάλα καθέστηκε, καὶ οὐ προσ- τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ' ; βασιλείους αὐλὰς αὐτὸς ἐπιστατῶν τε καὶ ν ᾠκοδόμησεν; Ὅπερ ἀρκεῖ καὶ μόνον τὴν) θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν ὁσιότητα καὶ τὸ πρὸς λόμενα μεγαλουργόν τε καὶ θαύματος ἄξιον. ινος γὰρ ὥσπερ τῆς περὶ αὐτὸν εὐμενείας την Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν Γαβριὴλ [71] καὶ τὸν Θεσβίτην Ἠλίαν τὸν ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν ινυψώσεως ἐχρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα B ιὶ μνήμην ἀΐδιον, ἔτι δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν Ἱεράρχαις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ ι ναὸν ἐδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη τος καὶ ζέουσα πίστις καὶ ἀφθονωτάτη ;, καὶ τὰ πανταχόθεν συνέδραμε κάλλιστα, ισι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τυγχάνειν ν ὡς νύμφην ὡραϊσμένην καὶ περικεκο- μαργάροις τε καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρου σιν, ἔτι δὲ καὶ μαρμάρων πολυχρόων ποι- ὶ ψηφίδων συνθέσεσι καὶ σηρικῶν ὑφασμά- τολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νυμφίῳ. Ὅ τε γὰρ ὄροφος ἐκ πέντε συμπληρού- σφαιρίων στίλβει χρυσῷ καὶ εἰκόνων ὡς στράπτει κάλλεσιν, ἔξωθεν μετάλλοις ἐμφε- ῷ χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἵ τε παρ' ἑκάτερα C πολυτελεῖ καὶ πολυχρόῳ τῶν μαρμάρων λλονται, καὶ τὰ ἄδυτα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ ῳ καὶ λίθοις τιμίοις καὶ μαργάροις κατα- ι καὶ καταπεπλούτισται. Καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς ι τὰ θυσιαστήρια κιγκλίδες καὶ τὰ ἐν αὐ- τυλα καὶ τὰ ἄνωθεν οἷον ὑπέρθυρα χρη- οἵ τε ἐντὸς θᾶκοι καὶ αἱ πρὸ τούτων καὶ αὐταὶ αἱ ἱεραὶ τράπεζαι, ἐξ ἀργύρου ικεχυμένον ἔχοντος τὸν χρυσὸν καὶ λίθοις μαργαριτῶν ἠμφιεσμένοις πολυτελῶν τὴν καὶ σύστασιν ἔχουσιν. Αὐτὸ δὲ τὸ ἔδαφος P. 201| ὑφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐφ- ν δόξει τυγχάνειν [72] ἀνάπλεων· οὕτω πᾶν : καὶ καταπεποίκιλται τῷ πολυχρόῳ τῶν ων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυει- D αὐτὰς περικλειουσῶν ψηφίδων ζώναις καὶ μογῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιττῷ τῆς περι- ἅπασι χάριτος. Ἔνθα καὶ πλῆθος ᾀδόντων υμένων ἀφώρισε καὶ προσόδους ἱκανὰς [73], ἃς φιλοτίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς δια- τοῖς προσανέχουσι τῷ τοιούτῳ ἱλαστηρίῳ ν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεᾷ φιλοτιμη-

Ἀλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος καὶ οὕτω τὰ

munium ædium circumambientium prementiumque injuria liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum illud omnique dignum admiratione adjungimus, quod ad ipsum regiæ atrium, ipse operi præsidens auctorque molitionis, exstruxit; quod vel unum illius in Deum pietatem et cultum, inque iis quibus manum admovisset magnificentiam admirandosque conatus, abunde potest ostendere? Velut enim Christi in eum angelicarumque potestatum primatis Gabrielis nec non et Eliæ Thesbitæ (zelotæ illius, qui ejus matri provehendi filii in regni solium nuntius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam sempiternam, itemque sanctæ Dei Genitricis et Nicolai inter hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque templum ædificavit; in quo pari fœdere ars et divitiæ fervensque fides et locupletissima voluntas coivere, ac quæ ubique gentium pulcherrima sunt concurrere, ipsa ejusmodi ut penes convisentes quam audientes, majorem fidem habeant. Templum hoc, velut sponsam splendide ornatam cultamque margaritis et auro argentique nitore, prætereaque marmorum multiplici colorum varietate **326** tessclarumque compositionibus ac sericorum pannorum stragulis collucentem, immortali sponso addixit. Tectum enim quinque semicirculis constans auro renidet imaginibusque velut stellarum splendoribus micat, parte extima æris metallis auri fulgorem quam proxime referens. Parietes hinc inde pretiosis variisque coloris marmoribus variati collucent, templique penetralia ipsa auro argentoque et lapillis margaritisque interstincta variaque magnifice splendescunt. Ab exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eisque imposita quæ vocant hyperthyra, intusque positæ sedes, et qui ante illas sunt gradus, ipsæque sacræ mensæ, omnia argentea superfuso auro lapidibusque pretiosis, unionibus inditis, conflata compactaque consistunt. Ipsum stratum solum sericis texturis aut Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. Sic universum subjectis varii coloris marmorum crustis, variique generis ambientibus tessellati operis zonis, exquisitæque artis compage, in omnibus denique circumfluentis gratiæ abundantia condecoratur ac variatur. Cantorum in eo ministrantium constituta multitudo, uberesque assignati reditus, quos magnifice largiterque in eos impartiendos præcepit qui istiusmodi propitiatorii obsequiis addicti essent, hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc munificentiæ genere superaret.

327 84 85. Ac templi quidem structura ea est

VARIÆ LECTIONES.

[70] ιστοιχιζούσης A [71] Μιχαὴλ Bandurius p. 593. [72] Χριστῷ om. P. [73] τυγχάνον P. ι A.

ornatusque interior, quantum brevi sermone res A magna declarare licet, et quæ spectantium animis omnem stuporem injiciant; exteriora vere quænam rogo? Ad occasum, inque ipso vestibulo, duæ erant constitutæ phialæ, altera ad austrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes materiæque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. Quæ ad austrum, ex Ægyptio lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. Circa eam dracones statuaria arte elegantissime efformatos videas. In medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumjectæ candido marmore columellæ, ipsæ chori quadam specie compositæ, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialæ pedes basimque aquæ defluebant ac subje- B cta quæque copioso imbre compluebant. Quæ autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, haud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. Superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi effictique ab artifice galli gallinacei hædique et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subjectum phialæ pavimentum quasi evomentes. Ubi et pocula conspiciuntur, circa quæ **328** tunc prætereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat.

86. Exeunti per templi portam quæ spectat C ad aquilonem, oblonga porticus cylindri ferme specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex præclaris martyrum gestis ejus ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. Ad australes vero atque mare spectantes fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, paris longitudinis ac spatii cum ea quæ ad aquilonem spectat porticu, ad regiarum usque ædium protensum atrium; in quo imperatores ac reliqui aulæ proceres equo assidentes pila ludere consueverunt. Atrium inclytus imperator, coemptis ædibus quæ ibi antea erant soloque æquatis ac D cæmentis ejectis, perpolivit, et in ejusdem atrii parte, quæ ad mare spectat, perpulchras ædes exstruxit, quas dicti jam templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. Ædium autem coemptio atriique exstructio commode aptoque consilio exstitit, quod illi exercitio destinatus antea imperatoribus locus divini templi ædificationi cessisset. Spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi faciem hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novæ Edem, **329** omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem

A ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῷ λόγῳ δηλῶσαι δυνατ
μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέντα ταῖς τῶν θεω
διανοίαις ἔκπληξιν [75] · τὰ δὲ ἐκτὸς οἷα! Πρὸς
ραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαύλια
δύο ἑστήκασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον [76], ἡ δὲ πρὸς β
πᾶσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης [77] ὑπερβολὴν καὶ
λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ [78] τῶν ἔργω
μιουργοῦ. Ὧν ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου
ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν
σιν. Περὶ ἣν καὶ δράκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὓς
ξόος τέχνη ἄριστα διεμόρφωσεν. Ἧς μέσον μ
νοειδὴς καὶ διάτρητος ἀνέστηκε στρόβιλος, π
κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἔνδον ὑπόκενοι χοροῦ
σώζοντες ὑφεστήκασι, στεφάνην ἄνωθεν ἐ
περιθέουσαν, ἀφ' ὧν ἁπάντων κρουνηδὸν τ
B κατὰ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμένα τῆς φιάλης
ἔῤῥει καὶ κατώμβρει τὰ ὑποκείμενα. Ἡ δὲ
βοῤῥᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ
τινων Ὀστρίτῃ καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμ
ἐδέξατο τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολύ
στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυ
προβαλλομένη ἐξέχοντα. Ὕπερθεν δὲ κατὰ τ
ριτρέχουσαν στεφάνην τῇ φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ
διετυπώθησαν ἀλεκτρυόνες τράγοι τε καὶ κρ
τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὑδάτων ἐ
γόμενοι καὶ οἷον ἐξεμοῦντες κατὰ τὸ τῆς
ὑποκείμενον ἔδαφος. Ἔνθα καὶ κύλικες ὁρ
περὶ ἃς τότε οἶνος ἀνέβλυζε κάτωθεν, τοὺς π
τας ποτίζων καὶ δεξιούμενος.

C πς'. Ἐξιόντι δέ σοι τὴν βόρειον πύλην το
μακρός τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδροει
ἐνύλων γραφῶν κατηγλαϊσμένος τὴν ὀροφὴ
μαρτυρικοὺς περιέχων ἄθλους καὶ τὰ παλαί
[P. 202] ἑστιῶν ἅμα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν
διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτ
τῶν μαρτύρων ἀριστείαις εἰς τοῦτον ἐναγομέ
ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν πειρωμένην τὴν
σιν. Κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν θά
πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασ
πορείαν θελήσειας, ἄλλον εὑρήσεις ἰσομήκη τ
βοῤῥᾶν καὶ ἰσόδρομον δίαυλον, ἄχρι τῆς βα
αὐλῆς καὶ αὐτὸν παρατείνοντα, καθ' ἣν μεθ
σφαιρίζειν βασιλεῦσί τε καὶ τοῖς τῶν εὐδο
παισὶ καθέστηκε σύνηθες· ἣν καὶ αὐτὴν ὁ αὐ
D διμος βασιλεὺς, τὰς πρότερον ἐκεῖσε τυγχ
οἰκίας ἐξωνησάμενος καὶ ἄχρις ἐδάφους κατ
καὶ περικαθάρας τὸν τόπον, εἰργάσατο, κατὰ
θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης αὐλῆς καὶ τὰς π
λεῖς οἰκίας δειμάμενος, ἃς οἱονεὶ ταμιεῖον κα
νομεῖον τοῦ εἰρημένου τυγχάνειν ναοῦ διωρίσ
δὲ τῶν οἰκημάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆ
διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς τὸ τοιοῦτον γυμνάσι
μένην τοῖς βασιλευσιν ἐν τῇ τοῦ θείου ναο
οπλισθῆναι οἰκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. Τὸ δ
κλειόμενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χωρίον
τὸ ἑῷον τοῦ ναοῦ μέρος παράδεισον ἐξειρ

VARIÆ LECTIONES.

[75] κατάπληξιν A. [76] νότα P. [77] καὶ τῆς τέχνης P. [78] τοῦ om. A. [79] χώρων P.

ἀνατολὰς καὶ αὐτὸν φυτευθέντα τῆς νέας Ἐδὲμ A παντοίοις κομῶντα φυτοῖς καὶ ὕδασιν ἀφθόνοις κατάῤῥυτον· ὃν ἀπὸ τῆς θέσεως Μεσοκήπιον άζειν εἰώθαμεν.

'. Ἀλλὰ ἀπόχρη περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ ἀπειροκαλίας τις γραφὴν ἀποίσεται καθ' ἡμῶν. μεταστρεπτέον [80] ἤδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔργων τοῦ φιλοπόνου καὶ τῶν καλῶν προμηθοῦς κράτορος. Κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασίλεια τίνα τῶν ντε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ιμίαις οὐχ ὑπερβέβηκεν ἔν τε πολυτελείᾳ καὶ ι καὶ τῷ καινοπρεπεῖ τῶν σχημάτων καὶ ταῖς πάντα τὰ ἀξιάγαστα χάρισιν, οὐ μόνον ἐν ναῶν ›ναῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ κιτητηρίων βασιλικῶν ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν ομαῖς, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς τὸ τερπνὸν καὶ μετὰ B έρποντος πολὺ τὸ χρήσιμον ἐχόντων καὶ θαύ; ἄξιον; Ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ πᾶσιν σασιν πρόκειται, ἢ καὶ μᾶλλον ἀκριβὴς τῶν των πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς ῆς παρατεθῆναι τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, [P. ἵν' ἐντεῦθεν ὅ τε δημιουργὸς αὐτῶν ἀξίως θαυται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι μὴ ιλῆ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. Ἔστι [81] γὰρ εὐθὺς τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασθεὶς Ἠλιοῦ τῷ Θεσβίτῃ ναὸς, οὐ τὰ ἐντὸς μόάσης ἀνάπλεως πολυτελείας καὶ ὡραιότητος, ἤδη καὶ τὰ ἐκτός. Ἄνωθεν γὰρ τὸ στέγος ἅπαν ῷ κατελάμπετο, ἐκ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων συνεστηκὸς, εἰ καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἡ πολλὴ τῶν C ων ἐπιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι νιφετοί τε καὶ πατὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἐλυμήναντο. ιμένον δὲ τῷ τοιούτῳ ναῷ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι ολυπαθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων ἐντος εὐκτήριον ἀνεδείματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν υ κάραν καὶ ἄλλων πολλῶν μαρτύρων ἱερὰ θετο λείψανα, ἀφ' ὧν ἐκεῖνός τε καὶ οἱ μετ' ψυχῆς τε [82] καὶ σώματος τὴν ῥῶσιν λαμβάνουσι. νεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ κατασκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτήριος , οὗ τὸ πολυτελὲς καὶ ὑπέρτιμον τοῖς οὐχ ἰδοῦσιν ος νομισθήσεται· τοσοῦτος ἄργυρος [83] καὶ χρυκαὶ τιμίων λίθων καὶ [84] μαργάρων πλῆθος ἐν τῇ υ [85] περιβολῇ καταβέβληται. Τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἐξ ἀργύρου σφυρηλάτου καὶ στιβαροῦ μετ' D σεως, τὸ τῶν χρυσοχόων ἀκριβὲς τῆς τέχνης κνύμενος, κατεσκεύασται, οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν καὶ ωνύμων τοῖχοι ἄργυρον ἄφθονον καὶ αὐτοὶ ἐπιvον ἔχουσι, διηνθισμένον χρυσῷ καὶ τιμίοις κιλμένον λίθοις καὶ μαργάρων λαμπρότησιν. ὲ διείργουσι τὰ ἄδυτα τοῦ θείου οἴκου τούτου ις, Ἡράκλεις, ὅσον ὄλβον ἐν ἑαυτῇ περιείληῆς οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου τὴν σύστασιν ἔχουσιν, ἡ δὲ ταῖς κεφαλίσι τούπικειμένη δοκὸς ἐκ καθαροῦ χρυσίου πᾶσα συνε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰνδῶν περικε-

A aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi hortum medium) nuncupamus.

87. Sed hæc hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset. Convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenui ac studiosi præclarisque intenti curis imperatoris opera. In ipsa enim regia quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, ejuscemodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove effigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum ædium pulchritudine et magnificentia et amœnitate, verum etiam in cu- B riarum domorumque vere regiarum ac præmagnificarum ædificiis; quibus itidem amœnitas cum magnificentia comes sit, et cum amœnitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? Quoniam tamen ejuscemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arceantur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. Statim enim ad orientalem regiæ partem exstructum exstat Eliæ Thesbitæ templum, non intus solum sed et foris omni cultu et lepore magnificentissime stipatum. Supra enim tectum omne auro renitebat, ex tes- C sellulis **330** totum apte compactum, quanquam modo præruptorum imbrium vi hiemalibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit detriveritque. Huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati suppliciis martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum ejus caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde tum ille tum posteri animi corporisque incolumitatem hauriunt. E propinquo est et quam Salvatoris nostri ac Dei nomine oratoriam domum exstruxit, cujus magnificentia cultusque omnem excedens æstimationem his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti aurique vis lapidumque pretiosorum D et unionum copia in ejus fabricam impensa est. Pavimentum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurificum subtili arte, incausto confectum est. Dextra lævaque ædis parietes, ipsi quoque copioso convestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. Divinæ hujus ædis adyta separantes cancelli (Deus bone!) quantas in se continent divitias! quorum columnæ imæque partes ex argento constant solidæ, capitellis autem trabs superposita ex auro solida, universas Indorum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cujus

VARIÆ LECTIONES.

[80] μεταστρεπτέον P. [81] ἔτι AP. [82] τε om. P. [83] τοσοῦτος γὰρ ἄργυρος A. [84] λίθων καὶ om. A. [85] ...ίτων A.

multis partibus **331** Dei-viri Domini effigies arte A chymica efficta est. Adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesauros recondat, sermo refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi impervium) sinere. In his enim quæ vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. Et hæc quidem orientalia, ut sic dicam, regiæ decora, inclyti imperatoris Basilii fidei germina.

88. In aliis partibus alia exstant. Inter ea sacri præconis Pauli venerabile oratorium est, eumdem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. Illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbes argento colliguntur, sumptuumque immensitate et pulchritudine B nihil reliquis minus habere conspicitur. Similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nomine in Marciani ambulacrorum extremo quasi summa arx ab eo templum ædificatum, cui et cœlestis militiæ principis oratorium conjunctum est. Quod item illi superius sanctæ Dei Parentis oratorium est, qua decoris elegantiæque excellentia non affluit? Cujusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

89. Ædium vero decora, quæ velut regiarum regias in regia Basilius imperator exstruxit, præstantiorum sermonum præconio ad sui **332** laudem indigent, manuque perfectiori ad ea pro C orationis majestate penicillo chartis illinenda, quæ nemo satis imitando assequi possit. Novi enim decoris domus cui Cænurgio nomen est, quam a fundamentis exstruxit, quem spectantium stupore non afficiat? illam sedecim columnæ ordinibus digestæ suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis coloris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varietate exornavit, vitis formam circa eas affingens, omnisque generis animantium figuras in ea efformans. Reliquæ duæ et ipsæ onychitis naturam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactæ sunt, sed distortis striis lævi planoque orbantur, cum eas ita variare artifici placuerit, utpote qui ex multiplici varietate D decorum captaret et delectabile. Super columnas ad tectum usque et orientale hemisphærium ex pulcherrimis tessellulis domus omnis inauratur, præsidentem habens operis auctorem, stipantibus commilitonibus legatis subjectisque ducibus, qui instar munerum captas ab eo urbes illi offerunt. Rursusque desuper in abside ac tecto depicta sunt Herculea imperatoris certamina subditorumque causa exantlati labores ac rerum præclare bello gestarum sudores Deoque auctore partæ victoriæ tropæaque; sub quibus tanquam cœlum stellis prælucidum surgit exstatque cubiculum ab eodem imperatore affabre fabrefactum, venustum et va-

χυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ᾗ κατὰ πολλὰ μέρη καὶ ἡ θεανδρικὴ τοῦ Κυρίου μορφὴ μετὰ χυμεύσεως ἐκτετύπωται. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἅγια περιείληφε καὶ ἐν ἑαυτῷ θησαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῦν, ἐᾷν δὲ μᾶλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λόγου εὐλογωτέρα ἡ σιωπή. Καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἑῷα κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἅπερ ἐκ τῆς τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Βασιλείου πίστεως ἐξανέτειλεν, ταῦτά ἐστιν.

πη'. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό τε τοῦ ἱεροκήρυκος Παύλου σεπτὸν τυγχάνει εὐκτήριον, τὸν αὐτὸν κεκτημένον δημιουργὸν, μετὰ τῆς αὐτῆς πλουτοχορήγου[86] [P. 204] χειρὸς καὶ αὐτὸ δομησάμενον· καὶ τὸ τούτου γὰρ ἔδαφος ἄργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελείᾳ καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὁρᾶται λειπόμενον. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπύργιον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεὶς θεῖος ναὸς, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου εὐκτήριον ἥνωται. Καὶ ὁ τῆς Θεομήτορος αὖθις ὑπέρκειται, ποίαν εὐπρεπείας καὶ ὡραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν, ἢ τίνος οὐκ ἂν ὀφθαλμὸν ἑστιάσοι καὶ ψυχὴν εὐφράνοι καὶ ὅλον ἡδίω ποιήσοι τὸν θεατήν;

πθ'. Τὰ δὲ τῶν οἴκων κάλλη, ἅπερ ὡς βασιλείων βασίλεια ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδείματο, λαμπροτέρων ἐδεῖτο κηρύκων λόγων εἰς δήλωσιν καὶ χειρὸς ἐντελεστέρας εἰς τὸ δύνασθαι λόγῳ δηλοῦν ἃ τοῖς ἔργοις ἐστὶν ἀμίμητα. Ὁ γὰρ καινοπρεπὴς οὗτος οἶκος, οὗ τὸ Καινούργιόν ἐστιν ἐπώνυμον, ὃν ἐκ βάθρων ἐκεῖνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ ἐγείρει πρὸς ἔκπληξιν; ὃν ἑκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἑστηκότες ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὀκτὼ τούτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς, ἣ τὸ πράσιον χρῶμα κεκλήρωται· οἱ ἓξ δὲ τὴν τοῦ ὀνυχίτου προσηγορίαν αὐχοῦσιν, οὓς ὁ λιθοξόος παντοίως ὡραΐσεν, ἀμπέλου σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζώων ἰδέας ἐν ταύτῃ ἀπεργασάμενος. Οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν αὐτοῦ ὀνυχίτου φύσιν εἰλήφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοξόων ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σκολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφῃρέθησαν, οὕτω ποικίλαι ταύτας τοῦ τεχνίτου θελήσαντος, ὡς ἐκ τοῦ πολυμόρφου θηρῶντος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐράσμιον. Ἄνωθεν δὲ τῶν κιόνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὰς ἡμισφαίριον, ἐκ ψηφίδων ὡραίων ἅπας ὁ οἶκος κατακεχρύσωται, προκαθήμενον ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν, ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρατήγων δορυφορούμενον, ὡς δῶρα προσαγόντων αὐτῷ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἑαλωκυίας πόλεις. Καὶ αὖθις ἄνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστόρηται τὰ τοῦ βασιλέως Ἡράκλεια ἆθλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου πόνοι καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἱδρῶτες καὶ τὰ ἐκ Θεοῦ νικητήρια, ὑφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέρλαμπρος ἐξανίσχει κοιτὼν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ [P. 205] φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὡραῖος

VARIÆ LECTIONES.

[86] πλουτοχόρου A.

ιμποίκιλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ φερόμενος νικητήρια. Εὐθὺς γὰρ κατὰ τὸ ους μεσαίτατον τὸ Μηδικὸν ὄρνεον ὁ ταὼς ἐκ λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ διαμεμόρφωται, ρνῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγκλειόμε-οὗπερ ἀκτῖνες ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς ζονα κύκλον ἐκπέμπονται. Ἔξωθεν δὲ καὶ ιθάπερ τινὲς ῥύακες ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου, ἢ τὸ πράσιον χρῶμα κεκλήρωται, κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα ἐφήπλωνται, κατὰ τὰς ὄνας τέτταρας ἀετοὺς ἐκ ψηφίδων ποικίλων πτῶν περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκρι-ὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς εἰκάζειν αὐτὰ ζῆν θαι βούλεσθαι. Οἱ δὲ παρ' ἑκάτερα τοῖχοι λυχρόοις πλαξὶ περισκέπονται, διαφόρων κοῦντες μορφαῖς ὡραΐζεσθαι. Ὑπερθεν δὲ ίσμος τις ἄλλος περιηνθισμένος διαθέσει ρ' οὗ διείργεσθαι τὰ κατώτερα τῶν ἄνω δο-κ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται τερπνότης ρονον δεικνῦσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν ρα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κε-ους βασιλικαῖς καὶ ταινιουμένους τοῖς ν. Οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς ἀστέρες λαμπροὶ πέριξ ἱστόρηνται, ταῖς βασιλείοις καὶ αὐ-ς καὶ τοῖς στέμμασι καταγλαϊζόμενοι. Ὧν ἄενες τόμους ἐπιφερόμενοι δείκνυνται τὰς λὰς, αἷς στοιχεῖν ἐπαιδεύοντο, περιέχοντας· υ γένος καὶ αὐτὸ βίβλους τινὰς κατέχον ἱμων θείων ἐχούσας περιοχὴν, βουλομένου τεχνίτου τυχὸν ὡ; οὐ μόνον ἡ ἄῤῥην γονὴ, ἡ θήλεια τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ σοφίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος, καὶ κἂν ὁ φυ-τούτων οὐκ ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς οἰκείως πρὸς διὰ τὴν βιωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν ἴους ἅπαντας βλαστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας τοῦτο δὲ, καὶ τῆς ἱστορίας δίχα, διὰ τῆς ἐβουλήθη τοῖς ὁρῶσι σημαίνεσθαι. Καὶ τὰ κάλλη τῷ τετραμερεῖ τῶν τοίχων ἄχρι ς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ [87] τοιούτου ροφὴ οὐκ ἀνεστηκυῖα πρὸς ὕψος ἐπαίρε-τῷ τετραγώνῳ σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκά-σίῳ διόλου κατηγλαϊσμένη καὶ στίλβουσα, σαίτατον φέρουσα τὸν νικοποιὸν σταυρὸν, σίῳ διαμορφούμενον, περὶ ὃν ὡς ἄστρα ὸν θεάσῃ ἐκλάμποντα αὐτόν τε τὸν ἀοίδι-ία καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύν-ός τε Θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ ζωο-**206**] σημεῖον τὰς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ ν οὐχὶ βοῶντας, ὅτι *Διὰ τοῦδε τοῦ νικο-ιβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον Θεῷ ἐν αις τῆς ἡμέτερας βασιλείας διακέπρα-ατώρθωται.* Περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία τος παρά τε τῶν φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέ-μένη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων τῶν γεννητόρων. Καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν τωσί πως ἐπὶ λέξεως ἔχουσα δείκνυται· *οὐμέν σοι, Θεὲ ὑπεράγαθε καὶ βασιλεῦ*

A rium cunctaque fere excellenti pulchritudine **333** superans. Statim enim in pavimenti meditullio pavo, avis Medica, ex prælucidis tessellulis lapicidæ artificio effictus est, rotundissimo circulo ex Cario lapide inclusus, ex quo radii ejusdem lapidis in alium majorem circulum immeant (extraque eum etiam veluti quidam rivi sive fluvii ex Thessalico viridis coloris lapide ad quatuor ædis angulos funduntur), interiore sinu quatuor aquilas vario subtilique tessellato opere constringentes, tanta expressione sicque accurata rei imitatione ut illas vivere ac jam jamque volatum moliri conjicias. Parietes utrinque crustis vitreis varii coloris conteguntur, sic nimirum ut diversis interstincti floribus iisque vernare videantur. Super eos ornatus B alius præfloridus auri compositione, quo inferiora a superioribus interstingui videntur. Sequitur alia venustas ex aureis tessellulis, imperatorem operis auctorem in throno sedentem uxoremque Eudociam, regiis vestimentis amictos ac coronis redimitos, ostendens. Communes utriusque liberi, ceu stellæ pellucidæ circa domum depicti, Augustalibus et ipsi vestibus amicti coronisque ornati. Masculi libros ferunt divina continentes præcepta, quibus obsequi erudiebantur. Feminæ ipsæ quoque libros quosdam tenere conspiciuntur, in quibus divinarum legum argumenta descripta sunt. Voluit forte artifex indicare non solum masculos, sed et feminas sacris Litteris eruditas esse ac sapientiæ C divinæ participes. Licet **334** enim ipse generis auctor caputque familiæ haud prorsus initio erga litteras propense animatus esset ob vitæ aliam aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen sobolem sapientia imbui curavit. Atque hoc, etiam tacente historia, per picturam voluit cernentibus conspicuum esse. Atque hæc decora in quatuor parietum lateribus ad tectum usque exhibentur. Tectum autem hujus cubiculi non in sublime sese porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet, auro totum condecoratum ejusque fulgore micans. In medio crucis victoriale signum, vitro viridi efformatum. Circa crucem velut stellas in cœlo effulgentes videbis, ipsum percelebrem imperatorem ac cum liberis omnibus ipsam conjugem, manus ad D Deum sustollentes ac crucis vivificum signum, et tantum non clamantes : *Per hoc victoriale signum, quidquid bonum Deoque acceptum, imperii nostri temporibus gestum est ac peractum.* Continetur vero etiam gratiarum actio litteris exarata, ex parentum persona pro liberis, exque liberorum rursus persona ad Deum dicta pro parentibus. Parentum gratiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur : *Gratias tibi agimus, Deus, omnem excedens bonitatem, et Rex regum, quod nos liberis stipasti agentibus gratias magnificentiæ mirabilium tuorum. Verum serva eos in voluntate tua, ne quis eorum quidquam transgrediatur mandatorum tuorum,* **335** *ut*

VARIÆ LECTIONES.

[87] δὲ τοῦ P.

et hoc nomine gratias agamus bonitati tuæ. Filiorum rursus hæc vicissim enuntiat : *Gratias agimus tibi, Verbum Dei, quod ex paupertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione Spiritus tui sancti. Verum serva eum manu tua, et eam quæ nos sustulit, illis pariter ac nobis præstans, ut et cœleste regnum tuum assequamur.* Ac quidem dicti cubiculi fabricæ ac venustates istæ sunto.

90. Ejusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur ; quod et ipsum omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. Est ibi et cujus paulo ante meminimus, Pauli æthera pervolantis pulchrum elegansque oratorium ; cui et martyris Barbaræ cohæret, quod a sapientissimo Leone illic conditum est. Sed et reliqua regia conclavia, quæ paulo plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi locata, magis vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia ; quorum longe alte expansus aer Aquilæ appellationem suscepit (in quo et Deiparæ pulcherrimum lepidissimumque oratorium sacellum), ejusdem imperatoris opera sunt, ejusmodi scilicet ut pretiosarum materiarum sumptu et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione viri **336** magnificentiam elegantiæque cultum ostendant. Quæ item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidali figura, cujusmodi etiam est alterum Dei Verbi Matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore exstructa sunt, quæ plane structuræ magnificentia novæque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. Infra quæ, in ipso quod vocant Monothyri ingressu, jucundissimum Joannis Theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi area, quæ ad Pharum usque protenditur, idem exstruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad ejus orientale latus positis ædibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum jucunditate abunde securitatem promittunt. Pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regiæ balneum, phialæ (quam vocant) superjacens (nempe quæ a factionis Venetæ illic quondam stationem habentis lapidea phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne ædificavit ; opus nimirum pulchritudine præstans et jucunditate, corporisque valetudini conferens ejusque refectioni. Alterius vero factionis phiala (nempe Prasinæ) ad regiæ atrium ad orientem spectans sita erat. Dum vero divinum illic templum exstrueretur, alio translata est, factionumque

A *τῶν βασιλευόντων, ὅτι περιέστησας ἡμῖν τὰ εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυμασ σου. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί μή τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐντο. ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαριστῶμεν τῇ σῇ ἀγαθότ* Ἡ δὲ τῶν παίδων αὖθις ταῦτα διαγορεύουσα δεί ται· *Εὐχαριστοῦμέν σοι, Λόγε τοῦ Θεοῦ, ὅτι πτωχείας Δαυϊτικῆς ἀνύψωσας τὸν πατέρα ἡμ καὶ ἔχρισας αὐτὸν τῷ* [88] *χρίσματι τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν τῇ* [89] *χειρί σου σὺν τῇ τεκούσῃ ἡμᾶς, ἀξιῶν αὐτοὺς καὶ καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας.* Καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοιτῶνος ἔργα καὶ κάλλη ἐν το περιγεγράφθω.

Ϟ'. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης [90] ἔργον ὁ κατὰ τοὺς Μαρκιανοῦ περιδρόμους μέγιστος B κλινος, καὶ Πενταχούβουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ παντοίου κάλλους καὶ ὡραιότητος τὰ πρωτεῖα κατο· καθ' ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλὲ κτήριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ᾧ καὶ τὸ μάρτυρος Βαρβάρας συνήνωται τὸ ὑπὸ τοῦ σοφ του Λέοντος δομηθὲν, τὴν ἵδρυσιν κέκτηται. Ἀλλ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγώγια, ἃ τοῦ χρυσοῦ τρικλίνων ἀνατολικωτέραν καὶ μᾶλλον ὑπερκει ἔχει τὴν ἵδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχά τῶν ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος πρὸς ἐπέκτασις καὶ τὴν Ἀετοῦ προσηγορίαν ἐδέξατ ᾧ [91] καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ὡραῖον καὶ πάντερ τῆς προσευχῆς ἐστιν ἱερὸν, τοῦ αὐτοῦ βασ ἔργα τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφ τῶν τιμωμένων ὑλῶν καὶ τοῦ καινοπρεποῦ C σχημάτων καὶ τῆς μεγαλουργοῦ διαθέσεως τὸ μ λόψυχον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαίνον Καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατ τήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ [92] Μητρὸς τυγχάνει εὐκτήριον, ἐκεῖνον χορηγὸ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς σκευῆς καὶ καινοπρεπεῖ καθ' ἑτέρων πολλῶν τὸ τεῖον φερόμενα. [P. 207] Ὧν ἐστι κάτωθεν, αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἴσοδο τερπνότατον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτήριον, αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκεῖθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ βολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ ἄχρι τοῦ Φάρου διήκοντος, ὁ αὐτὸς ἐτεκτήνατο λεὺς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τούτου ἑδρ των οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν θησαυροφυλακεῖόν D τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βεστιάριον· ἃ μετὰ τοῦ ποντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκληρώσαντο τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότατον τῶ σιλείων λουτρὸν, ὃ τῆς φιάλης λεγομένης ὑπ ται, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε πρότερον ἱσταμένη τῶν Βενέτων μέρους λιθίνης φιάλης τὸ ὄνομα περιλειπόμενον, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐμμελῶς δομη νος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ τρυφῆς καὶ σωμα εὐετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. Ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μ φιάλη, τῶν Πρασίνων, φημὶ, κατὰ τὴν πρὸς ἀνα τῶν βασιλείων αὐλὴν τὴν στάσιν ἐκέκτητο· ἡ

VARIÆ LECTIONES.

[88] τῷ om. P. [89] τῇ om. P. [90] καὶ γνώμης] ἢ γνώμης A. [91] οἷς A. [92] ἐπεμφαίνοντα A. ' ante λόγου om. P.

ίζεσθαι τὸν ἐκεῖσε θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως
καὶ ἠλλοιώθη τῶν μερῶν ἡ περὶ ταύτας δια-
καὶ ἀπεπαύθη τὰ τελούμενα κατ' αὐτάς.

Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου
ως ἔργον καὶ ὁ τὰ Μάγγανα λεγόμενος οἶκος
ιὸς, καὶ ὁ νέος οἶκος καλούμενος, οὓς ἀπὸ
ης προαιρέσεως κατεσκεύασεν· Μὴ βουλόμενος
ὰ δημόσια χρήματα, ἅπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπηκόου
γεννῶντες αὐξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλί-
ρείας καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλη-
[97] καὶ τοὺς ἑτέρων[98] πόνους τὴν τούτων τράπε-
ύνειν ἢ συγκροτεῖν, τοὺς τοιούτους οἴκους ἐπ-
το, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν
ἱκανὰς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδαισία αὐτοῦ
τῶν μετ' αὐτὸν ἄφθονον καὶ δικαίαν τὴν χορ-
ἔμελλεν ἔχειν ἀεί. Καὶ τὰ ἐν ταῖς καλουμέ-
ὲ Πηγαῖς βασιλικὰ μεταβολῆς ἕνεκα καταγώ-
ι ἐνδιαιτήματα[99] ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βάθρων
σεν, ἃ καὶ ναῶν καλλοναῖς κατεκόσμησεν, ἐν
ε τοῦ Ἁγίου προφήτου Ἠλιοῦ τυγχάνει οἶκος
καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου καὶ
οῦ, ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς
ύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, καὶ ὁ τῶν
ῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ
ούτοις ἕτεροι δύο οἶκοι εὐκτήριοι εἰς ὄνομα
ξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. Καὶ
τῆς Ἱερείας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφή-
λιοῦ ἱερὸν εὐκτήριον ἐδομήσατο, [P. 208] οὐ-
ῶν ἄλλων ἐν κάλλει καὶ ὡραιότητι κρινόμενον
ον.

Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ
λὴν βασιλείοις διατριβαῖς καὶ δεξαμενὴν τυγ-
αν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ εὐρύχωρον, ἔργον
όνημα τοῦ καλλύναντος βασιλέως κατ' ἀρχὰς
άστειον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου συγ-
σαν καὶ γεωθεῖσαν καὶ καταφύτευσιν δεξαμέ-
δρων τε καὶ λαχάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βα-
ν παλατίων οὖσαι ἐντὸς, ἥ τε πρὸ τῆς Μαγναύ-
ι ἡ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ τρικλίνου καὶ
ς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὐταὶ ὕδωρ ἄφθονον
ι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἄγραν τῶν βα-
ἐκτρέφουσαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἠπει-
ται εἰς παραδείσων κατασκευὴν ἐχρημάτισαν
Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν γένεσιν τοῦ
νου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἐξ
αὐτὸν τελευτᾷν. Διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν
ς ἐν Ἱερείᾳ κινστέρνης εἰς παράδεισον μετ-
θείσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς Βα-
πρὸς μὲν παραδείσων καταφυτεύσεις τόπους
μένον ἀποχρῶντας καὶ ἱκανοὺς, ὑποσπανίζον
τος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὖθις ἐκφορήσας
ῦν πολυχειρίᾳ τε καὶ σπουδῇ τὸν ὁρώμενον πρὸ
λειμῶνα κομῶντα φυτοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα
αγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο
ἀφθόνου τε καὶ διαρκοῦς.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ τὰς βασιλείους πε-
φιλοπόνως ἅμα καὶ εὐσεβῶς ὁ ἀοίδιμος βασι-

circa eas loco abolito cesarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

337 91. Præter jam dicta, ejusdem generosi imperatoris opus est regia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit: Nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque augerent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere, aliorumque labores horum mensis delicias præstare aut illas instruere, ejuscemodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cibos alimentaque omnis generis sumptus sibique et successoribus in perpetuum affluens justaque æquitate sufficeretur. In Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque ædium structuris exornavit. Inter eas est sancti prophetæ Eliæ venerabilis ædes, ejusque successoris et discipuli Elisæi; nec non ejus qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. Præterea aliæ duæ ædes oratoriæ, in nomen et gloriam sanctæ Dei parentis religiose exstructæ. In Hieriæ quoque palatiis ejusdem prophetæ Eliæ oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

92. In illis mutatoriis regiis ædibus ac habitaculis erat cisterna **338** ad concipiendas aquas ingens ac patens, ejus qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quæ intra palatium erant, tum scilicet quæ ante Magnauram, tum quæ media inter Justiniani triclinium et Ectheseos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum deliciis, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus ejus genituram rimando vitæ exitum ex aqua illi imminere dixerat. Ob eamdem causam etiam cisternæ, quæ in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclytus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquæ vero dulcis atque limpidæ penuria laborare, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans et arboribus conspiciebatur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquæ copiosæ satisque affluentis conceptaculum fecit.

93. Et hæc quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator exstruxit. Jam vero

VARIÆ LECTIONES.

[97] αὶ τῶν — κεκλημένων om. A. [98] ἑτέρους A. [99] διαιτήματα A.

extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua deinceps, A tum in urbe Byzantio tum circa eam exstruendis reficiendisque divinis ædibus, imperatoris opera procedat. Urbanam enim **339** infimæque notæ plebeculam in Foro versantem, vitæque necessariis hærentem, eo quod nullum prope oratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile Dei Matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas injurias, salutis animæ delicias ac opem, in eo exstruxit. Aliud quoque gloriosissimæ Dei Genitricis in Chalcoprateis venerandi sacrique loculi divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, exstructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, tectoque altiori evecto fastigio, tum celsitate decorem conciliavit, tum lucis fulgoribus collustravit. B Angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimumque circa illud ministerium et in pauperes subministrationem, ille ipse sibi curæ esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum ministerio facultas deesset, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. Sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii ædem maximam collapsam restituit, multa venustate implens et gratia. Alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque alendis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit, partim veteres plurimas instauravit; C quibus scilicet ægri senesque curarentur atque monachi exercerentur.

340 94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice ejusce generis opera præstabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. Ideoque apostoli et evangelistæ Joannis Theologi templum in Hebdomo tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum præstans. Ad hæc etiam illi vicinam Præcursoris ædem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo ruderibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnæque molis ejus generis ædibus parem fecit. D Principis vero Apostolorum sacrum delubrum in Rhegio, idcirco quia proximam ruinam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. In Bathyrsi fluvii injecto a Justiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius exstruxit. In Steno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phocæ ædem perquam venerabilem pie religioseque abs se constructam, collectoque religiosissimorum monachorum cœtu ac loco structuris prædiisque abunde locupletato, monasterium Deo auctore collectum

A λεὺς ἐτεκτήνατο· ἐξελθέτω δὲ τῶν βασιλει
λοιπὸν ὁ λόγος, καὶ χωρείτω πρὸς τὰ ἑξῆς τῶ
τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐ
οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς θείων οἴκων ἔρ
αὐτοκράτορος. Ὁρῶν γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βά
ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἢ Φόρος προσαγ
ται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα ταῖς χρεία
βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκτήρι
ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν
καλλῆ καὶ σεβάσμιον τῇ Θεομήτορι κατὰ τὴν
ἐδείματο, ὡς ἂν καὶ ὄμβρων καὶ χειμώνων ε
ὄχλοις ἀλέξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντρ
καὶ βοήθημα. Καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς πανυ
Θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις θεῖον να
πανσέπτου καὶ ἁγίας σοροῦ, ταπεινὸν ἰδὼν κα
B τιστον, καὶ φωτοδόχας [97] ἑκατέρωθεν ἀνα
ἀψῖδας καὶ τὸ τέγος μετεωρίσας ὕψει εὐπρ
κατηύγασεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατη
Τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζη
γομένοις [P. 209] θεῖον ναὸν καὶ τὴν περὶ
φιλάνθρωπον εἰς τοὺς πένητας ὑπουργίαν κα
ηγίαν ἐκεῖνός ἐστιν ὁ περιποιησάμενος, καὶ
ναὸν φαιδρύνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὁρώμενον κάλλ
ριστήσας καὶ ἀγαγὼν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τ
δεὲς τῇ τῶν προσόδων ἐπαυξήσει καταστήσα
ἐπιδαψιλευσάμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεο
τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς δὲ τοῦ ἱερομάρτυρος Λ
τίου μέγιστον ναὸν συμπτωθέντα ἀνέστησε,
ἐμπλήσας τερπνότητος. Καὶ ἄλλους δὲ ἱεροὺς
C ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνέστησε,
τροφεῖά τε καὶ ξενῶνας ἐκαινούργησε, καὶ τ
λαιωθέντων πλεῖστα ἀνενέωσε, νοσοκομεῖά
γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

ϞΔʹ. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῖ
ἔργων θεοφιλῶς τε ἅμα καὶ φιλοτίμως εἰρ
ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπεδείκνυ
μέλειαν. Μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ
γελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλ
Ἑβδόμῳ ναὸν [98] τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ κα
θέντα ἀνίστησι, καλλοναῖς τε ὡραΐσας καὶ
μασι κατασφαλισάμενος. Ἔτι δὲ καὶ τὸν πλη
ρον αὐτοῦ τοῦ Προδρόμου οἶκον, πρὸ πάνυ
καταπτωθέντα χρόνων καὶ ἐρείπιον ἀντὶ να
ματίζοντα, περικαθαίρει μὲν τῆς ὕλης καὶ τ
D μάτων, ταχίστῃ δὲ οἰκοδομῇ [99] καὶ ἐπιμελ
περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσον καθίστησι. Τὸ
κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ
διὰ τὴν ἀπειλουμένην πτῶσιν ἄβατον τυγχάν
τὸς καθελὼν καὶ ἐκ βάθρων καινουργήσας ἐ
εἰς μνήμην αὐτοῦ διηνεχῆ τε καὶ ἀνεπίληστον
ταῖς τοῦ Βαθύρσου [1] ποταμοῦ ὑπερκειμέναις
νιανοῦ γεφύραις Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος
σμένον ναὸν τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν
τῷ καλουμένῳ τούτῳ Στενῷ, τὸν αὐχένα τοῦ Ε
φημὶ, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ πάνσεπτον οἶκον
στως τε καὶ θεοφιλῶς δομησάμενος, καὶ σύσ
μοναχῶν εὐλαβῶν συναθροίσας, κτίσμασί τε κ

VARIÆ LECTIONES.

[97] φωτοδόχους? [98] ναῷ A. [99] συνδρομῇ A. [1] Βαθύρσου A.

ὸν τόπον καταπλουτίσας, μονὴν θεοσύλλεκτον A
ρεῖον ψυχῶν ἀπειργάσατο. Ἐπὶ τούτοις ἅπασι
ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ
ἴῳ, ἐκ μακρῶν διαρρυέντα χρόνων καὶ πλεί-
λάσαντα ῥήγμασι καὶ ἤδη [a] πρὸς γόνυ κλι-
γεδὸν καὶ τὸ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν εὐπρεπείας
όντα, [P. 210] τῶν πτωμάτων τε διανίστησι
ὡς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀναχαλεσάμενος
γτος ἁπάσης ἔδειξεν ἔμπλεων. Καὶ περὶ μὲν [b]
ούς οἴκους καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ
ιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἡ περὶ τὸ Θεῖον ὁσιότης
ηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος
ος ἦν

ἰδὼς δὲ ὅτι ἐπ' [c] οὐδενὶ τοσοῦτον ὅσον ἐπὶ
ψυχῶν ὁ [d] Θεὸς ἐπευφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ
ἄξιον ἐξ ἀναξίου ὡς [e] στόμα χρηματίζει Χρι- B
δὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ἔργον ἀμελὴς
αὶ ῥᾴθυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰου-
θνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάρδιον, τὸ
[f] αὐτῷ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σαγηνεύει Χρι-
ελεύσας γὰρ αὐτοὺς τῆς οἰκείας θρησκείας
δείξεις κομίζοντας εἰς διαλέξεις χωρεῖν καὶ
ύναι τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρά τε καὶ ἀναντίρ
πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ
οφητῶν ὁ Χριστὸς ἦν καὶ ὅτι σκιᾶς τύπον
νόμος, ἣ τῇ ἐπιλάμψει τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς [g]
άζεται, προσέρχεσθαι τῇ τοῦ Κυρίου διδασκα
ιὶ βαπτίζεσθαι, προσθεὶς δὲ καὶ ἀξιωμάτων
οσερχομένοις διανομὰς καὶ τοῦ βάρους τῶν
ων ἀπαλλάξας φόρων καὶ ἐπιτίμους ἐξ ἀτίμων C
κατεπαγγειλάμενος, πολλοὺς τοῦ ἐπικειμένου
λατος [10] τῆς πωρώσεως ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς
είλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους
ἦν ἐκ [11] τοῦ βίου τοῦ βασιλέως ἐπαναχώρησιν
ὸν οἰκεῖον ὡς κύνες ὑπέστρεψαν ἐμετόν. Ἀλλὰ
εῖνοι, μᾶλλον δέ τινες ἐκείνων, ὡς Αἰθίοπες
ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὅ γε φιλόθεος βασιλεὺς
ς τοῦ ἔργου τοὺς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς
εοῦ ἀπολήψεσθαι [12] ἔμελλεν.

Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος
εται διαγεγονώς. Τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ
ὸ τούτου τὴν πρὸς εὐσέβειαν μεταβολὴν εἰσδέ-
ἔδοξε καὶ πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν μετελθεῖν,
ως ἀπαγὲς ἦν ἔτι πρὸς τὸ [13] καλὸν καὶ ἀν-
, ὡς ὑπὸ ἀνέμου φύλλα ῥᾳδίως σαλευόμενον D
αχινούμενον. Ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς
ίσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν, ἔτι δὲ
ς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς,
ίσκοπόν τε πείθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπι-
κατεπυκνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται· καὶ
ούτων διά τε τῶν ἐξ ὀρέων τε [14] καὶ τῶν σπη-
τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκεῖσε παρὰ τοῦ
ως ἀποσταλέντων, τῶν εὐσεβῶν μοναστῶν, τά
ερῷα ἤθη καταλιμπάνει καὶ ὁλόκληρον τῷ
ῥ σαγηνεύεται.

animorumque officinam medicam fecit. Ad hæc omnia cœlestis militiæ principis Michaelis in Sosthenio sacram ædem, longa vetustate collabentem multisque **341** hiatibus fatiscentem ac in genua pene proruentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinoque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. Sic itaque erga sacras ædes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in Deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclytæ memoriæ sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic Deum delectari ut animorum salute eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari [k], neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segniusve habendum putavit. Sed ante omnia Judæorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irretiit. Jubens enim suæ religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetarum, et legem umbræ typum prætulisse, quæ solis radiis ingruentibus dissipatur, ad Domini doctrinam accedere ac baptisma suscipere, propositis etiam præmiis ac honoribus his qui se Christo adjunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura fæce nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habent, cæcitatis velamine ad Christi **342** fidem attraxit, quanquam plerique rursum, post imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. Tametsi vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Æthiopes, errorem haud mutarunt, religiosissimus tamen imperator integram a Deo operis mercedem, ejus molitionis causa percepturus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgaros gessit. Ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatica erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. Crebris tamen imperatoris hortamentis splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadetur, nec plures in provincia creari episcopos iisque constipari abnuit. Horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terræ religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messem destinarat, avitis moribus valere jussis in Christi sagenam, quidquid Bulgaricæ gentis est, concessit.

rem. xv, 19.

VARIÆ LECTIONES.

η om. P. [b] μὲν] δὲ P. [c] ἐπ' om. P. [d] ὁ om. P. [e] ὡς] εἰς P. [f] ὑπ' AP. [g] φωτὸς om. A. [9] ὅτι. [10] ἐπικαλύμματος P. [11] ἐκ om. P. [12] λήψεσθαι P. [13] τὸ om. P. [14] τε om. P.

97. Præterea genti Russorum nescienti mansuescere ullive cedere atque a Dei sensu ac pietate remotissimæ, auri argentique ac sericarum vestium affluenti largitione in fœdus pertractæ, initisque cum ea induciis **343** ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut susciperent effecit. Is ad dictæ gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustrique facinore illius sibi animos faciles reddidit. Gentis enim princeps, subditæ plebis coacto cœtu, cum senatoribus suis ac proceribus præsidebat: qui et falsæ religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhærebant. Deque sua ac Christianorum fide deliberantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quænam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. Eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quædam Salvatoris nostri miracula Deique in Veteri Testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt: *Nisi nos etiam ejusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus.* Præsul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait: *Si quid petieritis in nomine meo, accipietis*; et: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ille faciet, et majora his faciet* [l], tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum hæc quæ fiunt, sunt futura, ait ad eos: **344** *Etsi non licet Dominum Deum tentare, si tamen ex animo statuistis ad Deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque Deus præstabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles et minimi sumus* [m]. Petiere ipsum fidei Christianæ librum (divinum scilicet sacrumque Evangelium) in rogum injici ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma læserit aut exusserit, ad Deum accessuros, qui ab illo prædicaretur. Quibus sic dictis, ac sacerdote oculos ac manus ad Deum levante, atque dicente: *Clarifica nomen sanctum tuum, Jesu Christe Deus noster, etiamnum in oculis gentis hujus universæ* [n], sancti Evangelii liber in rogum ignis conjectus est. Nec paucis decursis horis, ac rogo exinde exstincto, inventum est sacrum volumen illæsum nec edacis flammæ vi ulla violatum, nulla ejus ab igne noxa aut diminutione, ut ne fimbriæ quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. Quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata hæsitatione baptismo intingi cœperunt.

A ϞΖʹ. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ῥὼς [13] ἔθνος δυσμ
τε καὶ ἀθεώτατον ὂν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρο
ρικῶν περιβλημάτων ἱκαναῖς ἐπιδόσεσιν εἰ
σεις ἐφελκυσάμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτ
σάμενος εἰρηνικὰς, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ
τηριώδους βαπτίσματος ἔπεισε καὶ ἀρχιε
παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν [16] χ
δεξάμενον δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὃς κατὰ
εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγεγονὼς ἀπὸ
πράξεως εὐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γεγένηται.
ἄρχοντος τοῦ τοιούτου γένους σύλλογον τοῦ
ποιησαμένου [P. 211] καὶ μετὰ τῶν περὶ
ρόντων προκαθεσθέντος, οἳ τῶν ἄλλων μᾶλλ
σιδαι μονίᾳ διὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν προσ
ετύγχανον, καὶ σκοπουμένων περί τε τῆς οἰ
B τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ
αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεὺς, καὶ τίνα τὰ π
καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδάσκεσθαι
ἐπυνθάνετο. Τοῦ δὲ τὴν ἱερὰν τοῦ θείου Εὐ
βίβλον προτείναντος, καί τινα τῶν τοῦ
ἡμῶν καὶ Θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγει
καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ [18] Θεοῦ τερατουργηθέντων
παλαιὰν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος
τι τῶν ὁμοίων, ἔφασαν εὐθέως [19] οἱ Ῥὼς,
θεασόμεθα, καὶ μάλιστα οἷον τὸ [20] *ἐν τ*
τῶν τριῶν λέγεις παίδων, οὐκ ἄν σοι
στεύσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι
σοῦ λεγομένοις ὑπόσχωμεν. Ὁ δὲ πεπ
τῷ ἀψευδεῖ τοῦ εἰπόντος, ὅτι *Ὃ ἐὰν αἰτήσ*
C *ὀνόματί μου, λήψεσθε*· καὶ, ὅτι *Ὁ πιστ*
ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποι
μείζονα τούτων ποιήσει, ὅταν οὐ πρὸς
ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι
μενα, ἔφη πρὸς αὐτούς· *Εἰ καὶ μὴ ἔξεστι*
ράζειν Κύριον τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅμως εἰ
διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασ
καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως
πίστιν ὑμῶν [21] *ὁ Θεὸς, κἂν ἡμεῖς ἐσμεν*
καὶ ἐλάχιστοι. Οἱ δὲ ᾐτήσαντο αὐτὸ τὸ τῆς
τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἤτοι τὸ θεῖον
Εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθείσῃ ἐμ
πυρκαϊᾷ· καὶ εἰ ἀβλαβὲς τηρηθείη καὶ ἄ
προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσομένῳ Θ
θέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸ
D τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, κ
τος, ὅτι *Δόξασόν σου τὸ ἅγιον ὄνομα*
Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ νῦν ἐν ὀφθαλ
ἔθνους τούτου παντὸς, ἐῤῥίφη εἰς τὴν
τοῦ πυρὸς ἡ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου βίβλος.
διεληλυθυιῶν ἱκανῶν, εἶτα τῆς καμίνου κατα
σης, εὑρέθη τὸ ἱερὸν πυκτίον διαμεῖναν
[P. 212] καὶ ἀλώβητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην ἢ μείωσιν, ὡς μηδὲ τῶν κλειδώμασι τῆς βίβλου κροσσῶν τὴν οἱανοῦν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. Ὅπερ ἰδόντες βαρ οι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδοιάστως βαπτίζεσθαι ἤρξαντο.

[l] Joan. xiv, 14, 12. [m] Deut. vi, 16. [n] Joan. xii, 28.

VARIÆ LECTIONES.

[13] Ῥῶς A. [16] τὴν om. P. [17] ἐπαγγείλαντος A. [18] τοῦ om. P. [19] εὐθέως ἔφθασαν A. [20] τ
[21] ἡμῶν A. [22] τὸν om. A.

ως οὖν τῶν τοιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις A
.λείας τοῦ συνετοῦ βασιλέως [23] Βασιλείου
τομένων, καὶ δεξιῶς κατὰ νοῦν τῶν [24]
ων χωρούντων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν
βίου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν
τὰ [25] βασίλεια, καὶ γαλήνης ἡπλωμένης
σχεδὸν νῆσον [26] καὶ ἤπειρον, ἐξαίφνης
ζάλη καὶ καταιγὶς συμφορῶν τοῖς ἀνα-
κώμασι, κοπετὸς καὶ θρῆνος καὶ Ἰλιὰς
καὶ τραγῳδία θλιβερῶν ἐχόρευσε [27] περὶ
τα. Ὁ γὰρ φίλτατος καὶ πρωτότοκος υἱὸς
Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλι-
τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον
τρέχειν τῆς πατρικῆς γενναιότητος, ὀξείᾳ [28]
πεσὼν καὶ ἐπὶ ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ
;, πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ B
ρου πυρὸς συντόμως ἐκδαπανήσαντος, τὸν
πε, πένθος ἀμύθητον καταλιπὼν τῷ πατρί.
λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν
υμένος ἀνήρ, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὢν καὶ
δει καὶ τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητόν, καὶ
τὸ πέρα τοῦ μετρίου τὸ συμβὰν ἀποδύρε-
ιγεννές τε καὶ ἄνανδρον τῇ γυναικωνίτιδι
ιτον ἐγένετο ἑαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον
ίου Ἰὼβ φωνὴν ἀνεφθέγξατο, *Ὁ Κύριος*
ἔπών, ὁ Κύριος αὖθις ἀφείλατο [29]. *Ὡς τῷ*
οξεν, οὕτω καὶ γέγονεν. Εἴη αὐτοῦ εὐλο-
τὸ ὄνομα. Καί, *Τί*, φησί, *θαυμαστόν, εἰ ὁ*
εν ἀπείληφεν, ὡς ἐβούλευεν [30], ὅπερ δέ-
ιαὶ μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ C
φῶν γεγονὼς ἦν ἐπὶ τῶν συνήθων αὖθις,
ινος ὀρφανῶν, χήραις ἐπικουρῶν, χορηγῶν
εις καὶ πένησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων,
οβουμένων τὸν Κύριον ἡδέως καὶ εὐμενῶς
ος, τὰ λυσιτελῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἄνω
προξενοῦντα ἐξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμέ-

καὶ δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθεστηκότες
ρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὔνοιαν δῆθεν
ειν ἐθέλοντες, [P. 213] τάχα δὲ καὶ μονι-
ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς κατα-
ι, ὑποτιθέναι τὰ [31] πρὸς αὔξησιν τῶν εἰσ-
τὸν τῶν προσόδων συντελοῦντα πλεονα-
ἔμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεῖ
της γνώμης ὁ τὴν τοῦ γενικοῦ τὸ τηνικαῦτα D
ρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαΐ-
σίαν ἅπαντα θέματα [32] τοὺς λεγομένους
τούτους καὶ ἐξισωτάς, ὡς ἄν, φησί, τοὺς
ιαὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δεσπότας
περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε ῥεύμασι,
ρους διάθωνται καὶ πρόσοδον ἐντεῦθεν οὐχὶ
ῷ ταμιείῳ τῷ βασιλικῷ προσπορίσωσιν. Ὁ
ὡς ἀποδέχεσθαι προσποιησάμενος τὴν ὑπό-
ἐκλέξασθαι καὶ εὐτρεπίσαι καὶ αὐτῷ προσ-

98. Cum sic igitur prudentissimi imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie res publica uberius floreret, inque civitate ac regia jucunditas vigeret, omnique **345** pene insula ac continente diffusa tranquillitas lateque explicata esset, repente malorum turbo procellaque ac tempestas in regiam invasit; planctus et luctus tristiumque rerum Ilias ac molestorum tragœdia per aulam bacchari. Charissimus scilicet ac primogenitus imperatori filius Constantinus in ipso ætatis flore ac juventutis vigore, dum ad paternam generositatem æmulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quidquid vitalis humoris erat brevi absumente, in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. Quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus alienos a ratione impetus ac perturbationes ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat, idcirco abundantiore luctu, ac qui modum excedat, casum deflere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynæceo relicto, quantocius sibi ipse redditus, generosi Jobi gratiarum actionis vocem prolocutus ait: *Dominus dedit, Dominus rursum abstulit: sicut Domino placuit, sic et factum est: sit nomen illius benedictum* [*]. *Et quid mirum*, inquit, *si, qui dedit, rursus abstulit id quod dederat, pro eo ac placuit?* Magisque solandæ matris fratrumque munere perfunctus consuetis iterum animum advertebat, pupillorum defensor, viduarum adjutor, **346** militum pauperumque sumptibus justus erogator, eorum qui ulla injuria læderentur ultor, ac timentium Dominum, qui utilia et salutaria supernumque regnum conciliantia doceant suadeantque, læte ex animo placidusque auditor.

99. Cum autem plerumque soleant, qui præfecturis ac magistratibus rerumque administrationi præpositi sunt, suam nimirum benevolentiam principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac præfecturam), ea suggerere unde fisci procurationes augeantur majoraque tributa in rationes publicas inferantur, ea quandoque mente is qui genici tunc munere fungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit mittendos ad omnes Romanæ ditionis provincias (recentior usus themata dicit) eos quos inspectores ac peræquatores vocant, agros scilicet et prædia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delaturos, unde pecuniæ vis non modica ærario accederet. Imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibique offerri

* I, 21

VARIÆ LECTIONES.

[23] ...λέως om. A. [24] τῶν om. P. [25] τὰ om. P. [26] νῆσον om. A. [27] ἐχόρευε P. [28] ὀξεῖ P. [29] ἀφ... [30] ἐχέλευεν A. [31] τὸ P. [32] ἅπαντα τὰ θ. AP.

jubet qui istud muneris probe expleturi essent. Tum genicus adhibito diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingeniis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acriusque objurgatus, quod ejusce generis ac probitatis **347** viros ad munus istud proponeret. Cumque diceret inter cives ac tota republica se nullos meliores habere, intulit imperator : *Tanti apud me ejus muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus essem. Quia tamen, ut probe novi, nec satis forte decorum videtur nec possibile, necessario in duobus reipublicæ magistris, tempore et experientia multisque per longam ætatem civilium magistratuum functionibus exercitatis, sinceræque in eis ac exploratæ virtutis probatis, spem colloco, remque ab illis probe exsequendam confido. Tu ergo ipse vadens ejus illis provinciæ utilitatem meamque voluntatem nuntiato ; ac dum in animum induxerint ut proficiscantur, placet et mihi, assensumque consilio præbeo.* Viros, ut audiere, stupor subiit, seniumque supplicationis loco ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes ejusque functionis calicem ab eis transferri exorabant. Necessario itaque, qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa hæc imperatori retulit. Tum imperator his auditis : *Cum fieri non posse videatur ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus defugiant, ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat, placet suggestionem indiscussam ac cassam manere. Præstat enim,* inquit, *nonnullos ex fisci proventibus reque privata non bene lucrari, quam ut* **348** *male quisquam damno afficiatur ullave graviore injuria vexetur aut opprimatur.* Eoque consilio, quandiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanæ ditionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac inexæquatus (i. e. non censitus) mansit, ac si mavis dicere, liber et ab exactionibus immunis; prædiaque et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. Talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac præcipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in regia excitavit, ipsam in se ipsam naturam conturbans ac concitans. Cum enim jam dulcissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris vim convertisset spesque in eo jactaret, haud placide tulit invidum dæmonum genus, leves placidosque, religiosos que simul ac rite compositos, ut par est, illius mores

A αγαγεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὸ ἔργον ἐπιτελέσ
λῶς προετρέψατο. Σκεψάμενος δὲ καὶ φρ
ὁ γενικὸς, καὶ ὡς ἐδόκει κάλλιστα τοὺς ἀρ
ἐπιλεξάμενος, καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων
εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτὸν, πολλῆς ἐνομίσθη
ψεως ἄξιος καὶ σφοδροτέροις ὑπεβλήθη ὀνειδ
εἰ τοιούτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλετ
δὲ μὴ ἔχειν ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττον
γοντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὅτι *Παρ' ἐμοὶ
τον τὸ τῆς προκειμένης διακονίας ἔργον κ
ὥστε, εἴπερ οἷόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴ
των διοίκησιν ἐξελθεῖν*[33]. *Ἐπεὶ δὲ τοῦτ
ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνατον, ἐξ
κης ἐπὶ τοῖς δυσὶ τῆς πολιτείας μαγίστρ
καὶ χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν
B κρῷ βίῳ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διοικήσεσ
αἷς ἐξητάσθησαν, ἀκίβδηλον καὶ καθαρ
ἀρετῆς ἐξενηνόχασι τὸ δοκίμιον, τὰς ἐ
ἀποσαλεύω*[34], *καὶ τὴν διακονίαν ὑπὸ
ἀνυσθῆναι δεόντως θαῤῥῶ. Ἀπελθὼν οὖν,
αὐτὸς σὺ τούτοις ἀπάγγειλον τὸ τῆς δια
ἐπωφελὲς καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. Καὶ βουλ
αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπ
τίζω τὸ βούλευμα.* Ὡς δὲ ἀκούσαντες οἱ
ἦλθον εἰς ἔκπληξιν, καὶ τὸ γῆρας ἀνθ' ἱκετηρ
τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καμάτους καὶ
αὐτῶν[35] προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς
της διακονίας ποτήριον ἐξ αὐτῶν καθικέτευ
ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἄπρακτος ὁ πεμφθεὶς,
C βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν μαγίστρων ἀπήγγειλεν.
ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Εἰ τὸ ἐμὲ ἐξ
δοκεῖ τε καὶ λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παρ
ται δὲ τὴν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμπρότατοι
στροι, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διο
ἀξιόχρεων καταλειφθῆναι τὸ ὑποβαλλόμεν
λομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιερεύνητον. Κρ
γὰρ,* φησὶ, *παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν
οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποπεσεῖν* [P. 214] *τι
μιώδει κακῷ καὶ ἐπιτριβούσῃ αὐτὸν συμφορ*
ἐπὶ τούτῳ τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορ
τοῦ ἔμεινεν ἀνέποπτος, ὡς[36] ἂν τις εἴποι,
εξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλεύθερός τε καὶ ἀδ
κτος[37], ὁ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν ἀπ
ὅλων θεμάτων λαὸς καὶ τὰ[38] χωρία καὶ οἱ
τοῖς γειτονοῦσι τῶν πενήτων προκείμενοι εἰς ἀπόλαυσιν. Τοιοῦτος ἦν[39] περὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον, μάλ
δὲ τὸν ὄχλον τὸν ἀγροδίαιτον, πατρικὴν ἐπιδεικνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ὁ ἀγαθὸς βασιλεύς
D ρ'. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ φθόνος ἑτέραν ἤγειρ
τὰ βασίλεια ζάλην καὶ θύελλαν, καθ' ἑαυτῆς
σιν συνταράσσων τε καὶ κυκῶν. Ἄρτι γὰρ τοῦ
του τῷ βασιλεῖ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπ
τος, καὶ μεταπεσόντος τοῦ φίλτρου καὶ τῶν
ἐπὶ τὸν δεύτερον υἱὸν[41] Λέοντα, οὐκ ἤνεγκε
τὸ βάσκανον τῶν δαιμόνων φῦλον τὸ πρᾶον κ
χον καὶ εὐσεβὲς ἅμα καὶ ἐμμελὲς, ὡς ἔοικε
τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τὴν βασίλειον

VARIÆ LECTIONES.

[33] ἀπελθεῖν P. [34] ἐπισαλεύω P. [35] καὶ πόνους αὐτῶν om. P. [36] ὡς Combefisius, libri ων. [37] τάρακτος ? [38] τὰ om. P. [39] ἦν om. P. [40] μᾶλλον P. [41] υἱὸν om. P.

ι, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπηκόου στοχαζομένην A
ῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν καὶ πρὸς πάντα
αινούμενα αὔξησιν· καὶ διὰ τοῦτο κονίεται κατ'
ὶ καὶ οὑτωσί πως ἀνταγωνίζεται:· Ἦν τις τῶν
φιλουμένων καὶ πιστευομένων παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ
ελίῳ μοναχὸς, ὡς ἐδόκει, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐ-
κὶ ὑπουργὸς δεξιὸς, ὃν Σανδαβαρηνὸν κατωνόμα-
ς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστέργετο, ἀλλ' οὐχ
παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ' ὑπόληψιν
ληπτον. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις καὶ ὑπὸ τοῦ
τάτου διεκωμῳδεῖτο Λέοντος ὡς γόης καὶ ἀπα-
καὶ εἰς ἃ μὴ δεῖ τὸν βασιλέα παρασύρων καὶ
καθηκόντων ἐκδιαιτῶν. Ἃ δὴ πυνθανόμενος ὁ
; ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς εὔνοιαν πλάττεται καὶ
ν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντα, καὶ
πρὸς αὐτὸν, ὡς *Ἵνα τί νεανίας ἤδη ὢν καὶ* B
τῷ πατρί σου φιλούμενος μὴ ἐπιφέρῃ
τῶς ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροὺς
ππάζῃ σου τῷ πατρὶ, ἵνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ
ιν χρείαν σχῇ, ἐπιδιδῷς, καὶ εἴ τι λαθραῖον
άκις κατ' αὐτοῦ ἐπιβούλευμα γένηται, μὴ
λος εὑρεθῇς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅτου δυνηθῇς
πατρικοὺς ἐχθροὺς ἀνταμύνασθαι; Οὐχ
όμενος δὲ τὸν δόλον ἐκεῖνος οὐδὲ τὸ δολερὸν τοῦ
ς συννοήσας (τὸ γὰρ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν
ὑπονοεῖν [P. 215] ἐστι τὰ πονηρὰ εὐχερὲς;)
αι τὴν βουλὴν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ
ήματος ἐντὸς ἐπιφέρεσθαι. Ὡς οὖν ὁ ἐπίβουλος
χωρήσασαν εἰς ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλὴν,
γέλλει τῷ βασιλεῖ, ὅτι *Ὁ υἱός σου ἐπιβουλεύει* C
τελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ
ἄλλοθι μέλλεις τῆς βασιλίδος ὑπεξελθεῖν,
υσον περιαιρεθῆναι τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν
ῦ, καὶ εἰ εὑρεθήσεται ξίφος ἐπιφερόμενος,
ι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἡτοιμάσατο.
γγελθείσης οὖν ἐξόδου βασιλικῆς συνεξῆλθεν
τὸ εἰωθὸς, καὶ κατά τινα τόπον γενομένων αὐ-
προσποιεῖται χρείαν ἔχειν μαχαίρας ὁ βασιλεὺς,
πεζήτει ταύτην μετὰ σπουδῆς. Συμπαρὼν δὲ ὁ
καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προειδό-
;, ἀκάκως πάνυ καὶ ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος [48]
πεφέρετο μάχαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρί. Γενομέ-
ὲ τούτου ἔδοξεν εὐθέως ἡ κατ' αὐτοῦ προσαγ-
ι πιστὴ καὶ αἱ παρ' αὐτοῦ ἀπολογίαι μάταιαι
κεναί. Ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ D
λεια, πρὸς ὀργὴν ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διαν-
ται, καὶ κατά τινα τῶν βασιλείων οἴκων, ὃς Μαρ-
της κατονομάζεται, ἔμφρουρον τοῦτον πεποίηται,
ῶν ἐρυθρῶν πεδίλων ἀπογυμνοῖ. Διηρέθιστο δὲ
ὲ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς
ους ἐπισβέσαι [49] τῶν ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο
ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλίδος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγ-
ου βουλῆς κωλύεται διαπράξασθαι, τῆς εἱρκτῆς
ως εἶχεν ἐντός. Χρόνου δὲ παραδραμόντος συχνοῦ,
τῆς φύσεως οὐ γνωριζούσης ἑαυτὴν, ἀλλ' ὑπὸ
πονηρῶν πνευμάτων τραχυνομένης, τῶν δὲ τῆς

A considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde conjiciebat illo rerum potiente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quæque profectum atque incrementum. Idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur: Erat inclyto Basilio inter eos in quos impense afficiebatur ac quibus nimiam quamdam habebat 349 fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac minister strenuus, cui Santabareno nomen. Is etsi ab imperatore colebatur, apud alios tamen non bonæ famæ erat nec reprehensione carebat. Idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut præstigiator ac seductor, quique imperatorem a recti tramite abduceret et ad absurda traheret, conviciis incesseretur. Qui- B bus sæpius auditis impostor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitiæ larva, ad mitissimum Leonem sic loquitur: *Cur*, inquit, *cum jam robustis viribus ad ætatem adoleveris patrique admodum charus sis, non occulte pugionem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut in promptu porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit, et, si quid adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inveniaris, sed præsto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris?* Dolum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim ad malitiam pronum non est, nec improba facile suspicatur) consilium approbat viroque obsequitur, ut cultrum in C ocrea deferat. Perfidus autem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, imperatori denuntiat filium structis insidiis illius necem machinari: *Quod si fidem abnuis*, inquit, *cum venatum aliave ex causa urbe exieris, jube ei ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam necem eum tibi parasse dubitaveris.* Indicta igitur ruri principis venatione, 350 omnis ex more comitatus una exierunt. Cumque in quemdam locum evasissent, simulat imperator sibi opus gladio esse, ejusque sibi actutum copiam quærit. Aderat filius, eorumque ignarus quæ pater animo versaret, simplici admodum nec malo quidquam animo, quem gestabat gladium, extractum patri offert. Hinc statim data adversus Leonem delatio probabilis D visa est, illiusque inanes defensiones ac frivolæ. Mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ira effervescit; inque regiarum ædium una, cui Margaritæ nomen, truso in carcerem rubros calceos detrahit. Incitaverat inimicus et ultor, ut et oculorum faces exstingueret. Verum obstitere regiæ urbis episcopus ac senatus omnis: interim tamen tenebatur in carcere. Longum jam tempus fluxerat, nec ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. Senatus primates cum sæpe constituissent pro filio apud patrem supplicationem obire, alias aliam ob causam impediti,

VARIÆ LECTIONES.

[48] ἐξελκυσάμενος? [49] ἀποσβέσαι?

ejuscemodi occasione rei præstandæ probabilem opportunitatem exque ratione nacti sunt.

101. Avis erat in implexo calatho in regiæ pendens triclinio, egregia imitatrix et loquacissima: psittacum vocant. Hic sive a quibusdam edoctus erat sive alio quovis modo hauserat, *Heu, heu, domine Leo*, sæpius **351** perstrepebat. Cum itaque tunc imperator opipare instructum haberet convivium, senatusque primores pariter epularentur, ac avis ea quæ dicta sunt crebrius repeteret, affecti mœrore convivæ, missaque epularum jucunditate, cogitabundi sedebant. Animum advertit imperator, quidve causæ sit cur se a dapibus abstineant ex illis quærit. Illi vero oppleti lacrymis, *Quas*, aiunt, *dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac animante,, qui ipsi præditi ratione herique amantes videamur? dum illa sic repetitis vocibus dominum inclamante, nos genio indulgentes insontis dominici germinis prolisque sumus obliti? Siquidem enim paternum jus violasse convincitur et in ejus caput dexteram armasse, ipsi nos omnes ejus auctores necis erimus, illiusque cruore exsaturabimur. Sin autem eorum quorum accusatur nulla convictio est certaque probatio, quamdiunam calumniosa lingua opprimendo præpollebit?* Istiusmodi sermonibus tantisper delinitus imperatoris animus tunc quidem sedere eos jussit, ejusque rei gratia se deliberaturum promisit. Nec diu post ad indolem geniumque reversus e carcere educto sui illi copiam facit, lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo comæ per tristitiæ tempus adultæ, levato onere, in pristinum cum imperii gradum honoremque restituit.

102. Nec multo post in tabificum gravemque morbum imperator **352** incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. Jamque paulatim tali tabe contabescebat. Imperii itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singulis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori æstu ejus omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus vita excessit, cum imperasset cum Michaele ejus decessore annum unum, alios vero decem et novem solus rerum summam præclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia præclare effulsisset, atque imperii fines produxisset, injuriamque ac vim a subditis omnibus longe repulisset, ut et merito Homericum illud optimi -regis in eum quadret elogium,

Utrumque, rex bonus et fortis bellator

Excepit post eum rerum summam, qui et natura ipsoque virtutis jure ad paternam hæreditatem

A γερουσίας ὑπερεχόντων πολλάκις βουληθέντων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διαπρεσβεύσασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλην αἰτίαν κωλυομένων, ἀπὸ τοιαύτης προφάσεως εὔλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ κατανῦσαι τὸ βούλημα.

ρα'. Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται· ὅπερ εἴτε πρός τινων διδαχθὲν εἴτε ἄλλως πως, πολλάκις, **Αἶ, αἶ, κῦρ Λέων**, ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δέ ποτε [44] τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προῤῥηθὲν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο. Οἷς προσχὼν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἐδεστῶν ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες B τοὺς ὀφθαλμοὺς, *Τίνα βρῶσιν*, εἶπον, *φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοί τε καὶ φιλοδέσποτοι; ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην*, [P. 216] *ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνου ἐλάβομεν. Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενοίμεθα καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ κορεσθείημεν· εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἡ συκοφάντις γλῶσσα δυναμωθήσεται κατ' αὐτοῦ;* Μαλαχισθεὶς [45] οὖν τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγείλατο, μετ' οὐ πολὺ δὲ C πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολὴν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

ρβ'. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περιπίπτει ὁ βασιλεὺς, ἐκ διαῤῥοίας παρακολουθησάσης γαστρὸς, ἣ τὴν ἀρχὴν ὑπό τινος τῶν κατὰ θήραν παραπτώσεων ἔλαβεν· καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῇ τοιαύτῃ τηκεδόνι κατεμαραίνετο. Διαθεὶς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ἐμφρόνως διορισάμενος, ὕστερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν D ἰκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἐννεακαίδεκα περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρέψας ἀρχὴν, ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθεὶς, κάλλιστα δὲ καὶ περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγονὼς, καὶ πλατύνας μὲν τὰ ὅρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελάσας ἀπὸ τοῦ ὑπηκόου παντὸς, ὡς καὶ τὴν Ὁμηρικὴν περὶ τοῦ ἀρίστου βασιλέως μαρτυρίαν ἁρμόζειν αὐτῷ, τὴν,

Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Διαδέχεται δὲ τὴν ὅλην τῆς ἐξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

[44] δὲ τότε P. [45] μαλαχθεὶς A.

ν κλῆρον [66] καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου ὧν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πρᾳότατος καὶ τος καὶ πρῶτος τῶν ἔτι περιλειπομένων υἱῶν. τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασι- τοῦ ἀοιδίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης [68] παρεσύρη ι καὶ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐξίτηλα γέγονε, καὶ ἡ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγὴ, καὶ ὅσα ἡ τῆς ὕτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῖν , καθὼς ἡ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπήγ- καὶ ἱστόρηται.

A vocabatur subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipse superstitum natu maximus.

Atque hæc inclyti Basilii pie religioseque administrati imperii munera, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit ævo exoleverunt. Ipsam quoque ejus ante adeptum imperium **353** institutionem, ac quanta omnis ejus vitæ argumentum ratioque complectitur, quoad licuit ac veritatis ordo poscebat, narravimus et in historiam conjecimus.

VARIÆ LECTIONES.

ὖν πατρῴων κλήρων A. [67] Βασιλείου om. P. [68] τοῖς λήθης?

ΛΟΓΟΣ Ϛ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

LIBER VI.

MPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

[117] α'. Βασίλειος τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτοκράτωρ ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε, ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπ' ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. Ἀπέστειλεν βασιλεὺς τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ πόλει καὶ ἄλλους συγκλητικοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ καὶ κηρῶν καὶ ἁρμάτων· καὶ ἐξαγαγόντες ρου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίνῳ ντο, καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες, ἐντίμως καὶ ῶς περιστείλαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον, ι' ὕμνων μέχρι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων προ- ν, ἑπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, λάρναξι κατέθεντο.

B 1. Defuncto Basilio Leo ejus filius imperator rerum potitus est, annos quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub cujus educabatur ac erudiebatur disciplina. Misit itaque imperator Andream magistrum militiæ Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero et cereis ac curribus; eductumque e sepulcro Michaelis cadaver ac in cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibus regioque cultu ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram usque Apostolorum ædem pompa deduxerunt, ejus quoque fratribus illic funus comitantibus, tumuloque condiderunt.

[118] β'. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν λάτην Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ, πάνυ ὄντι καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου γεγονότι, Ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, οἳ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀν- ς καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάν- ς ἐπήκοον ἀναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου γον, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν ιανῶν τῇ ἐπονομαζομένῃ τοῦ Βόρδονος ον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν ρχην προβάλλεται, ὑπὸ Θεοφάνους χειροτο- ι τοῦ πρωτοθρόνου. Ἔζησεν δὲ πατριαρχῶν καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν ῇ Σικεῶν.

C 2. Post hæc vero idem imperator eumdem magistrum militiæ Andream cum Joanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici **354** logotheta exstiterat, ad S. Sophiæ misit. Qui ambone conscenso, relectisque in omnium auribus Photii patriarchæ accusationis capitibus, eum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham præficit, ordinationis manus impendente Theophane primæ sedis antistite. Vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumulatur monasterio.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζαούτζαν Στυλιανὸν ρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum præfecit ac cursus publici logothetam.

ροδόθη δὲ ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψηλή, καὶ

4. Proditione capta urbs Hypsele dicta, ejusque

omnes incolæ ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. Sed et ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque S. Thomæ apostoli sacra ædes ambusta, quam Leo imperator postmodum magnifice instauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theodorum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero scholarum domesticus et Stephanus magister Calomariæ dictus, multis olim apud Basilium a Santabareno petiti accusationibus, Leoni suggerunt id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem ex Photii gente ejusque cognatis crearent. Jussit itaque imperator, ambosque ad regias in Pegis ædes adductos **355** in sua quemque custodia seorsumque servari præcepit. Missi cognitores capitum accusationis, magister ipse Stephanus et Andreas domesticus et Craterus et Gumer patricii et Joannes Hagiopolita. Adducto itaque patriarcha Photio, et in sede reverenter collocato, ipsi quoque sedentes causæ examen instituunt. Tunc Andreas domesticus patriarchæ infit: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Cui ille: *Abbatem Theodorum non cognosco.* Ait Andreas: *Theodorum abbatem Santabarenum non nosti?* Cui patriarcha: *Theodorum monachum Santabarenum Euchaitarum archiepiscopum cognosco.* Tum Santabareno in medium adducto, ait ad eum Andreas: *Mandat tibi imperator, ubi sunt imperii mei pecuniæ bonaque et supellex?* Ait ille: *Ubi illa dedit, qui pro tempore imperium gessit. Nunc autem quoniam hæc imperator quærit, licet illi ea recipere.* Tunc Andreas: *Dic oro, quem voluisti imperatorem facere, cum imperatoris patri auctor esses ut filium oculis orbaret? num tibi sanguinis neccessitudine conjunctum, an patriarchæ?* Respondit ille: *Hæc, quæ mihi objicitis crimina nescio.* Ad quem magister Stephanus: *Ecquomodo imperatori significasti te patriarcham ejus sceleris reum peracturum?* Mox ille, hisce auditis, patriarchæ pedibus advolutus: *Obtestor te, domine, per Deum,* ait, *ut me prius dejicias ac exauctores tumque in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, animadvertant. Nec enim ejusmodi aliquid unquam imperatori detuli.* Tum **356** patriarcha: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in sæculo hoc tum in futuro.* Ad hæc Andreas ira concitus: *Nonne meo ipsius ore, abba, ejus te criminis reum peracturum Photium significasti?* Cui ille rursus scire se aliquid negavit. Reversi itaque nuntiant quæ illa cognitione essent interlocuti. Imperator ira percitus effrenique furore subactus, ut qui probabile adversus patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari jubet, tumque Athenis exsulare. Post eum vero mittens oculis orbavit et in Asiam relegavit. Multis autem exactis annis ab exsilio revocatum in urbem induxit, annonasque illi ex Novæ eccle-

A ᾐχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάν
κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐ
σμὸς πλησίον τῶν Σοφιῶν, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ
τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς
λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

ε'. Ἀποστείλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαΐταν
ρον τὸν Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν
δρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφ
μάγιστρος τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ πρὸς Βα
διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέθει
βασιλεῖ ὡς βουληθεὶς [49] Φώτιός τε καὶ Θεόδω
Σανδαβαρηνὸς βασιλέα ἐκ συγγενῶν Φωτίου
σασθαι. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀμ
τοῖς παλατίοις ἤγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίᾳ
ρεῖσθαι διεκελεύσατο. Ἀπεστάλησαν δὲ διαγ
B νες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτός τε ὁ
στρος Στέφανος καὶ ὁ δομέστικος Ἀνδρέας
Κρατερὸς καὶ ὁ Γοῦμερ πατρίκιοι καὶ Ἰωά
Ἁγιοπολίτης. Ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχη
τιον καὶ ἐπὶ θρόνου ἐντίμως καθίσαντες, καὶ
καθεσθέντες, τὴν ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ δο
χος Ἀνδρέας ἔφη τῷ πατριάρχῃ· *Γνωρίζε
δέσποτα, ἀββᾶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ, *Ἀββᾶν οὐ
ρίζω Θεόδωρον.* Ὁ δὲ Ἀνδρέας· *Τὸν ἀββ
γνωρίζεις Θεόδωρον τὸν Σανδαβαρηνόν;*
πατριάρχης· *Γνωρίζω τὸν μοναχὸν Θεό
ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.* Ἐνεχθέντ
τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέ
*βασιλεύς σοι δηλοῖ· Ποῦ εἰσι τὰ χρήμα
C [P. 219] τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;*
ἔφη· *Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν
βασιλεύς· νῦν δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς
ἐξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλαβέσθαι αὐτά.*
Ἀνδρέας· *Εἰπὲ, τίνα ἐβουλεύου βασιλέα
σαι τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθεὶς τοὺς ὀ
μοὺς τὸν ἴδιον ἀποστερῆσαι υἱόν; σὸν συ
ἢ τοῦ πατριάρχου;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Οὐκ οἶδα
περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε.* Λέγει οὖν ὁ μάγ
Στέφανος· *Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ β
ἐλέγξειν περὶ τούτου τὸν πατριάρχην;* Ὁ δ
ευθὺ τοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπεσὼν
*Ὁρκίζω σε, δέσποτα, κατὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα
ρόν με καθαιρήσῃς, καὶ τότε γυμνόν με
ἱερωσύνης ὡς κακοῦργον ὄντα κολαζέτωσα
D γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσα.* Ὁ δ
τριάρχης ἔφη· *Μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ψ
κῦρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τ
αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.* Θυμωθεὶς οὖν ἐπ
τοις Ἀνδρέας ἔφη· *Καὶ οὐκ ἐμήνυσας, ἀβ
βασιλεῖ δι' ἐμοῦ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν πατρι
ἐλέγξῃς;* Ὁ δὲ ἀπηρνήσατο μηδὲν εἰδέναι.
στρέψαντες οὖν τῷ βασιλεῖ τὰ λαληθέντα ἀνήγγ
ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ λη
ὡς μὴ εὔλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὑ
ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρηνὸν σφοδρ
ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Κατόπιν δὲ ἀποστείλ

VARIÆ LECTIONES.

[49] βουληθείη ?

αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Χρό- A
ταρφχηκότων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας
νεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν, προστάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας
· ὃς καὶ τελευτᾷ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγίβαρδος ιβρὸς δὲ τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας γεγονὼς, ῷ βασιλεῖ κατασταστάσας καὶ πᾶσαν τὴν ἑαυτῷ ποιησάμενος. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασι-ταντῖνον τὸν τῆς τραπέζης σὺν πᾶσι τοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμῆσαι Συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταν-ήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου ντος. Γέγονε δὲ τηνικαῦτα καὶ ἡλιακὴ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ἕκτῃ, ὥστε καὶ τοὺς αίνεσθαι, ἀνέμων τε βιαία φορὰ καὶ ἀστρα-όνται, ὥστε καὶ ἐν τοῦ φόρου ἀναβαθμοῖς B υ Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κεραυνωθῆναι

ολιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος, συμπαραληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος Ιασπαλᾶ. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς βασιλεοπά- Ζαοῦτζαν τιμᾷ, αὐτὸς καινουργήσας τὸ δη γὰρ Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφι-ἰ ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ᾧ Γουνιατζίτζης , ἀναιρεθέντος φαρμάκῳ.

φάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος, ; ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Καυλέας πατριάρχης ῦ προχειρίζεται.

γελία δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν ας βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύ- C ρόφασιν ἔχων τῆς μάχης ταύτην· Εὐνοῦ-οῦλον ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαοῦτζας· Μουσικὸς τούτῳ. Οὗτος συνεφιλιώθη ἀνδράσιν ἐμπο-ὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις, ἐξ Ἑλλάδος υραχίῳ τε καὶ Κοσμᾷ· οἵτινες μεσιτείᾳ τοῦ κερδαίνειν βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων είαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεσσαλονίκῃ μετέστη-ῶς κουμερκεύοντες τοὺς Βουλγάρους. Τῶν άρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων, λα ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. Ὁ ὡς λῆρον ἐλογίζετο, τῇ πρὸς Ζαοῦτζαν είᾳ νικώμενος. Μανεὶς οὖν ὁ Συμεὼν ἦρε Ῥωμαίων τὰ ὅπλα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν ν ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα, ιῷ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. Συμβολῆς D κεδονίᾳ γενομένης ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ ττεται αὐτός τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Ἀρμένιος ης καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐπεὶ δὲ καὶ Χαζάρους ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἑταιρείας τοῦ βασι-ντος, τὰς αὐτῶν ῥῖνας ἀποτεμὼν εἰς αἰσχύ- Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν· οὗς Βασιλεὺς, καὶ θυμοῦ πλησθεὶς, Νικήταν τὸν μενον Σκληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ ν ἐξαπέστειλεν, δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις ὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ τούτοις ν καὶ πείσας κατὰ Συμεὼν ὅπλα ἄρασθαι, λαβὼν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλέα ὑπέστρε-

A siæ censu constituit. Porro diem obiit Constantino et Zoe illius matre imperatoribus.

6. Leonis temporibus Longobardiæ dux, qui gener (i. e. affinis) regis Franciæ fuit, adversus imperatorem rebellionem movit, ab eoque deficiens regionem omnem suæ ditionis fecit. Imperator ejus certior factus Constantinum mensæ præpositum cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad debellandum Egconem misit. Conserta autem pugna Constantini victus exercitus est et ad internecionem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus superstes exstiterit. Contigit vero tunc etiam solaris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellæ apparerent, **357** tantaque ventorum vis ac turbo fuit fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gradibus Fori S. Constantini e cœlo tacti perierint

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quoque Paspala prætore in eo comprehenso. Leo autem imperator Zautzam imperatoris patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. Jam enim secreto amore Zoes ejus filiæ flagrabat, viro illius Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sublato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in ejus locum præficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percrebuit, Symeonem Bulgarorum principem expeditionem moliri adversus Romanos, ea scilicet prætexta causa : Zautzas imperatoris pater servum eunuchum habebat, Musicum nomine. Junxerat hic amicitias cum Stauracio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri cupidis, Attica oriundis. Hi porro Musici auctoritate freti, majoris quæstus gratia, quod in urbe cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus Bulgaris exigunt. Bulgari de injuria Symeoni expostulant : ipse vicissim eorum querelas per nuntium Leoni exponit. Is vero ob benevolentiam qua Zautzam prosequebatur, cuncta haud secus ac nugas sprevit. Symeon ergo furore actus arma adversus Romanos sumit. Rescivit **358** imperator, Crinitemque magistrum militiæ ingenti exercitu procerumque numero constipatum adversus illum mittit. Concurrentibus aciebus in Macedonia victi Romani, occisus ipse Crinites et Curtices Armenius ac alii multi. Quod vero Symeon etiam Chazaros Leoni imperatori fœderatos inter spolia ceperat, amputatis eorum naribus Romanorum probro in urbem eos remisit. Spectaculi indignitate ira totus effervescens imperator, Nicetam cognomento Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblatis muneribus adversus Symeonem ejusque debellandi causa conducat. Nicetas ubi in colloquium venit,

VARIÆ LECTIONES.

οῦ P, αὐτὸν margo.

Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. Imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac mari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, exstincto Andrea, scholarum domesticum. Ad Bulgariam usque copiæ venerant, cum imperator Constantinacium quæstorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens ac cum eo fœdus percutere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. Dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam ditionem late vastant ac diripiunt. Audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum trajecto amne, conserta cum Bulgaris **359** acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix evaserit. Victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos redimat. Præstitit ille, cives mittens qui redimerent. Porro Symeon Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. Annuit in eam imperator, Leonem Chœrosphactem ad eam componendam mittens. Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire jussi cum copiis. Symeon Leonem Chœrosphactem nec alloquio dignatus stringit in carcere. Expeditione vero in Turcos suscepta omnes jugulavit, cum eis nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. Reversus Symeon pro victoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis fœdera admissurum, nisi Bulgaros omnes captivos ante receperit. Annuit imperator, ac reddendos captivos consentit. Venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesticus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie charus imperatori erat. Hunc Zautzas imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id munus provexerat, nuptiarum cum illo commercia ambiens. Verum respuit ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem præberet. Ea re furiis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate spoliat. Ejus loco scholarum domesticus provectus magister Catacalo. **360** Post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thracesiorum themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropæis, in senectute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior Leoni imperatori familiaris illi charissimus erat ejusque ministeria strenuus obibat. Imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium ac protovestiarium comitem adjunxit; cunctisque Asiæ cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris ad locum (quem vocant) Bulgarophygum, Romani male

A ψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς διά τε γῆς καὶ θαλάττης
τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. Καὶ διὰ μὲν θαλ
Εὐστάθιον δρουγγάριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς
τρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, δομέστικον τῶ
λῶν μετὰ τὴν τελευτὴν Ἀνδρέου γενόμενο
μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων [P. 221] ὁ βα
τὸν κυαίστωρα Κωνσταντινάκιν πρὸς Συμε
απέστειλεν, ἔτι τὴν εἰρήνην στέργων καὶ βουλ
σπείσασθαι πρὸς αὐτόν· ὃν Συμεὼν κατασχ
φρουρᾷ κατακλείει, δόλῳ πρὸς αὐτὸν ὑποπ
παραγενέσθαι. Τοῦ Συμεὼν οὖν ἐπὶ τὸ στρα
Νικηφόρου ἀσχολουμένου, οἱ Τοῦρκοι καταδρα
πᾶσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐληΐσαντο γῆν. Ὁ Σ
ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτράπετο. Οἱ δὲ
περάσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβά
B καὶ νικῶσι τούτους κατὰ κράτος, ὡς μόλις τ
μεὼν ἐν τῇ Δίστρᾳ περισωθῆναι. Ἠτήσαντο
Τοῦρκοι τὸν βασιλέα τοὺς Βουλγάρων αἰχμα
ὠνήσασθαι· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν, τοὺς
ἐξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. Ὁ
μεὼν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλέ
τῆς εἰρήνης ἱκέτευεν· πρὸς ἣν ὑπεῖξεν ὁ βα
καὶ τὸν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς τὸ ταύτην
σασθαι ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ δομέστικος Νικ
καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετ
ἐκελεύσθησαν. Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ
ἠξίωσεν ὁ Συμεών, ἀλλ' ἐν εἱρκτῇ ἐστραγγαλίσ
Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων πάντα
ἔσφαξεν, μὴ δυνηθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βο
C δέξασθαι. Ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυρι
τὸν Λέοντα ἔφη· « Εἰ μὴ πρότερον πᾶσ
αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάβω, εἰρήνην οὐ
Ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι.
οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκε
τῷ Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

ι'. Τοῦ δὲ δομεστίκου Νικηφόρου πρὸς τοῦ βα
ἐξόχως ἀγαπωμένου, ὁ βασιλεοπάτωρ Ζα
τοῦτον ὡς δυνάστην προεβάλλετο, γαμικὸν μ
τοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βουλόμενος. Τοῦ δὲ
τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δῷ ὑπόνοιαν
σιλεῖ Λέοντι, μανεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζαοῦτζας
ἐκίνησε κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μ
σεν. Προεβλήθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ δομέστικος τῶν
ὁ μάγιστρος Καταχαλών. Ἐπὶ πολὺ δὲ σχολ
D Νικηφόρος αὖθις στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρᾳ
θέματι προχειρίζεται. Πολλὰς δὲ καὶ γεννα
δραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις
πραξάμενος βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγ
καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στησάμενος τρόπαια,
τὸν βίον ἐν γήρᾳ καλῷ, υἱοὺς καταλιπὼν Βάρ
Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὢν τῷ
Λέοντι ἐστέργετό τε καὶ ἠγαπᾶτο καὶ δ
ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις τῷ [P. 222]
Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Καταχαλ
χειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμε
τον ἐξαποστέλλει, συνεξαποστείλας αὐτῷ κ
δόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον. Διαπ

VARIÆ LECTIONES.

[61] ἠστρηλίσατο P, ἐστραγγαλίσατο margo.

πάντων τῆς Ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ A
ν, καὶ πολέμου μετὰ Βουλγάρων συγκροτη-
ερὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι
καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ
ἐστιάριος Θεοδόσιος. Ἐπὶ τούτου καὶ οἱ τῆς
; οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν Συμεὼν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. Παρελήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον
ππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξελθὼν εἶχεν
ιοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγα-
αὐτὸν τὸν Ζαοῦτζαν. Θεοφανὼ δὲ ἡ τοῦ βα-
γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἐν τῇ ἁγίᾳ
ἐν Βλαχέρναις προσεκαρτέρει εὐχομένη.
τῷ βασιλεῖ μεῖναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμ-
ὶ τοῦ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὅ τε υἱὸς αὐτοῦ
ς καὶ οἱ λοιποί, τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα δια-
ῖαι ἐβουλεύσαντο. Ἡ δὲ Ζωὴ τῷ βασιλεῖ
ὕδουσα καὶ τὸν θροῦν ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς B
ιρακύψασα κατεσίγασεν. Ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ
ουλῆς ᾔσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλέα δι-
ι τὸ πραττόμενον κατεσήμανεν· ὃς ἐν πλοίῳ
ελθὼν εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πάντας ἐκεῖσε
ν τὸν Ζαοῦτζαν καταλιπών. Ταχὺ δὲ πρωῒ
λάτιον εἰσελθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βίγλης
ιον διεδέξατο, Πάρδον δὲ υἱὸν Νικολάου
ιχου ἀντ' αὐτοῦ προεβάλετο· ὁ γὰρ Νικόλαος
ιος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστός, καὶ [περὶ] τὰ
ι πάντα τοῦ Ζαούτζα δῆλα τούτῳ καθίστη
ιστα. Ἔκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζα-
ιλίον οὐκ εἰσήρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ μάγιστρος
ἄκης ἐπώνυμον, τούτους ἀλλήλοις διήλλαξεν.
λευτᾷ δὲ Αὐγοῦστα Θεοφανὼ ἔτη βασιλεύσασα C
ἥτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρα
ζηλοτυπίας πάθους φανεῖσα καὶ πρᾴως τὴν
ιίμησιν ὑπενεγκοῦσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημο-
αὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον διανύσασα.
ιτέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ
Ζωήν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ
ι, ᾧ ἐπίκλην Σινάπης. Ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας
η, ἡ δὲ ἔτος ἓν καὶ μῆνας ὀκτὼ βασιλεύσασα
σεν. Λάρνακα δὴ ἐφεῦρον ἐφ' ᾧ ἀποτεθῆναι
αὐτῆς ἐν αὐτῇ, [P. 223] ἥτις τοιάνδε εἶχεν
ιμμένην γραφήν· *Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ
ιρος.*
ιεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ
ιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβά-
ιλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μεσιτεύουσι D
τῷ βασιλεοπάτορι. Καί ποτε τοῦ Σταυρακίου
ιμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βα-
ιορα εἰσεληλυθότος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασι-
ιῷ ἡλιακῷ ἑστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν
τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔξω ἐξήγαγεν ὡς
ιρὶ τῶν στρατηγῶν ἐρωτήσων, καὶ εἰς τὸ
ιον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπ-
ησε τοῦτον καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ἔδωκεν τοῦ
ι ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκεῖραι. Μαθὼν
ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελ-
ὁ βασιλεὺς ἔνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ
, τοῦτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγα-
ρισάμενος Χριστοφόρον κοιτωνίτην ἐν τοῖς

funduntur omnesque internecioni dantur, ipso etiam patricio ac protovestiario Theodosio desiderato. Inter hæc etiam Chersonitæ ducem suum Jonæ filium Symeonem occiderunt, Agareni in Cappadocia Corum ceperunt.

11. Imperator ad Damiani ædes egressus Zoem Zautzæ filiam secum habebat ac ipsum Zautzam. Theophano autem imperatoris uxor iis solemniis non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus assidua erat. Visum imperatori in illis ædibus morarum aliquid trahere. Zautzæ affines, tum scilicet ejus filius Tautzes tum reliqui, consilium ineunt ut imperatorem noctu interimant. At Zoe in imperatoris sinu **361** dormiens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicebat. Perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias indicavit. Statim ergo in navigium ingressus Pegas transfretavit, cunctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. Statimque mane in palatium veniens, Joanne excubiarum drungario ab officio remoto Pardum Nicolai hetériarchæ filium ei muneri præfecit: is namque Nicolaus imperatori amicus propensaque in eum fide Zautzæ arcana omnia ac consilia ei detegebat. Ex tunc igitur imperator in Zautzæ cubiculum non introibat, donec Leo magister, cognomento Theodotaces, ambos reconciliasset.

11. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio potita, atque post mortem miraculorum gloria claruit; quæ nimirum zelotypiæ affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzæ filiam, et a quodam clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione donatur. Benedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum unum ac menses octo in imperio vixisset, fatis functa est. Inventa urna in quam ejus cadaver inferretur, in hæc verba ac sententiam cælata, *Filia Babylonis misera.*

362 14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud imperatoris patrem per sordes intercederent. Ac vero ingresso quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicujus libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est cerviceque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de ducibus quæstionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum detondendum, dedit. Id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere cœpit. Ingressus itaque imperator, ubi ille Zautzæ astabat, collo apprehensum trudens expulit, ac Christophoro cubiculario in

Studianis detonderi præcepit. Haud multo post Zautzas in palatio moritur, elatumque ejus funus per Bucoleonem in Caulcæ monasterio deponitur.

15. Basilius imperialis exactor seu compulsor amicitia jungitur Samonæ cubiculario, Agarenorum prosapia sato, imperii scilicet cupidine incensus. Concepta ergo fiducia mentem aperit, aitque : *Defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator aliam uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. Verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam.* Quod cum ille **363** fecisset, omnem ab eo discit conspirationem. Samonas vero ad imperatorem ingressus, *Est*, inquit, *domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet ejusmodi, quæ si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum tibi exitium afferet*, omnemque imperatori machinationem narravit. Cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque ambigeret num forte cujusdam suasu hæc ille locutus esset? ait ad eum Samonas : *Si rem plenius scire desideras, mitte demum quos libuerit, ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quæ ambo pariter loquemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelliges.* Mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum Calocyri cubiculario; ingressique in Samonæ cubiculo delitescunt. Tum Samonas Basilio obblandiens, jurataque fide sibi eum obstringens, omnem rursus suadet machinationem clare detegere ac conjuratos referre. Audita Calocyris et Christophorus scripto annotarunt; illisque prandentibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti quatuor millia nummorum miliarensium in amitæ Zoes animæ levamen legata, inque Macedoniam perferre jussit. Pardum excubiarum drungarium conjurationis socium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum; quem ille imperatoris diplomate præmonitus in vincula compegit. Nicolaum hetæriarcham solerter urbe ejecit. Basilium ex Macedonia revocatum **364** institutoque judicio acerbis suppliciis subjicit, exustis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem Athenas in exsilium misit. Convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quæ a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. Hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitæ consuluisset, maximoque dignum honore proclamarunt. Confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares eum Leo coaptavit.

16. Defuncto patriarcha Antonio, ejus loco ordinatus est patriarcha Nicolaus mysticus, vir longe

A Στουδίοις ἀποκεῖραι αὐτόν. Μετ' ὀλίγον δὲ Ζαυ
τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέ
κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέου
ἔθαψαν.

ιε'. Συμφιλιοῦται δὲ ὁ ἐπείκτης Βασίλειος τῷ
διχουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, τοῦ τῆ
σιλείας ὀρεγόμενος ἀξιώματος. Ἐθάῤῥησεν ὁ
Σαμωνᾷ, ὅτι *Τῆς θείας ἡμῶν τελευτησάσης*
ἑτέρᾳ γυναικὶ πάντως ὁ βασιλεὺς συζευχθὴς
καὶ ἡμᾶς ἐκποδὼν καταστήσει. Δὸς οὖν μοι
ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόῤῥητον, κἀγὼ σοι πάντα
ῥήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. Ὁ δὲ
πεποιηκὼς πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσ
ἐδιδάσκετο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλέα εἰσι
B ἔφη· *Θέλω σοί τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν,*
ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προξενεῖ, σε
σιωπώμενον. Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα τ
Βασιλείου ἐπιβουλήν. Τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥι
διαπιστήσαντος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἐξ ὑ
λῆς τινος ταῦτα εἰρήκει, ὁ δὲ Σαμωνᾶς, *Εἰ β*
πληροφορηθῆναι, φησίν, *οὓς βούλει εἰς τὸ*
κελλίον ἀπόστειλον, καὶ ἀποκρύψω τούτο
ἀποκρύψω, καὶ ὅσα παρὰ Βασιλείου καὶ
ἐμοῦ λέγωνται, γράψωσι, καὶ τηνικαῦτα βε
θήσῃ ὡς οὐδὲν ψεῦδός ἐστι τῶν παρ' ἐμο
ῥηθέντων. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστο
πρωτοβεστιάριον ἅμα Καλοκῦρι κοιτωνίτῃ· οἳ
τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν.
Σαμωνᾶς τὸν [P. 224] Βασίλειον δελεάσας καὶ
C ἔνορκον δοὺς ἔπεισε πάλιν πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐ
λὴν φανερῶς ἐξειπεῖν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ βο
μένους· ἅπερ Καλοκῦρις καὶ Χριστοφόρος ἀκο
διὰ γραφῆς ἐσημήναντο. Τούτων δὲ ἀριστευ
οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ ὑπε
ναν καὶ ἀνέγνωσαν. Καὶ παρευθὺ Βασίλειον
προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιαρήσια χιλιάδα
ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς ὁρισθ
καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν. Πάρδον δὲ δρο
ριον τῆς βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν
πιώτην ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτὸ
προμηνυθεὶς διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέ
σεν· Νικόλαον δὲ ἑταιρειάρχην τῆς πόλεως ἐ
γεν. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον καὶ
D κρίνας αὐτὸν καὶ τύψας σφοδρῶς καὶ τρίχας
καταφλέξας καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πό
Ἀθήναις ἐξώρισεν. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρου
τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος ἐν
αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μηνυθέντα ἀνέγνω.
τοῦτον ὑπερεπῄνεσαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παρ
καταστάντα ζωῆς, καὶ ἄξιον μεγίστης εἶναι
προσειρήκασιν. Ὁ δὲ τοῦτον παρευθὺ τῇ τοῦ
τοσπαθαρίου τιμῇ ἠξίωσεν καὶ οἰκεῖον ἑαυτῷ
εστήσατο.

ις'. Ἐτελεύτησεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφα
καὶ ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικὸς ἐχειρο

VARIÆ LECTIONES.

15 Ἀντώνιος margo Combef.

, ὁ πολλὰ μὲν κατὰ τῆς [83] σοφίας προτε- ...ὼν εὐσχήμονι καταστάσει. Παρελήφθη δὲ ἡ ...ημητριὰς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ ...ρηνῶν.

...ων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέραν ...ν ἀπὸ τοῦ [84] Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ...ὰ κατὰ τύπον κλητόρια, Αὐγούστης μὴ ... Ηγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ Ὀψι-...ατος, ὡραίαν τε καὶ περικαλλῆ· ὄνομα δὲ ...δοκία. Ἔγημέν τε αὐτὴν καὶ ἔστεψεν· ἐξ ... ἐποίησεν ἄῤῥενα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ... ἐτελεύτησεν.

...Εκτισεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν Ἁγίων Ἀπο-...λων ναοῦ ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς ... αὐτοῦ γυναικὸς Θεοφανοῦς. Ἔκτισεν δὲ ... τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν τῶν λεγομέ-...ων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων ἐν αὐτῇ ...ύασεν· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ...αὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακο-...κέθετο. [P. 225] Τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς τῶν ...ῶν τοιούτων ἔργοις ἀσχολουμένου, τὸ ἐν ... Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἄφρων παρελήφθη ...ς τῶν Ῥωμαίων φόνος ἐγένετο. Κατεσχέθη ... Λῆμνος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πλεῖστος ...ίσθη λαός.

...ροέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποιηκότος τῇ ...ῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ...σοδεύειν καὶ πλησίον τῶν Ἁγίων γενέσθαι ...κπεπηδηκώς τις τοῦ ἄμβωνος ῥάβδῳ παχείᾳ ...ρᾷ τούτου ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. Καὶ δὴ ἂν ...σεν παρευθὺ, εἰ μὴ προνοίᾳ τινὶ τὸ τῆς ...ἄκρον τῷ πολυκανδήλῳ προσκεκρουκὼς τῆς ...μικρὸν ἀνεσχέθη φορᾶς. Τοῦ δὲ αἵματος ... ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταῤῥέοντος κεφαλῆς ...τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. Ὁ δὲ ... αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος ...θεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου υποπτευθῆ-...ν τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατεργάσασθαι. ...ὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ πολλὰς ...ς ὑπομεμενηκὼς, ἐπεὶ μηδένα συνειδέναι ...λέγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεὶς ἐν τῇ ...κοῦ σφενδόνῃ ἐκάη. Ἔκτοτε δὲ ἡ τοιαύτη ... προέλευσις. Μετὰ δέ τινα καιρὸν Μάρκος ὁ ...τος μοναχὸς, οἰκονόμος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλη-... καὶ ἐν μεγάλῳ Σαββάτῳ τετραῴδιον τοῦ ... Κοσμᾶ ἀνεπλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ ... συνεστιώμενος ἐλιπάρει τούτῳ μὴ τὴν ...ν ἐκκοπῆναι προέλευσιν. Τοῦ δὲ βασιλέως ...ομένου ὁ Μάρκος ἔφη *Μὴ ὀργίζου μηδὲ ...ιρε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προγεγραμμένον ἦν ...οῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτό σε καθυπο-... προείρηκε γὰρ τοῦτο, λέγων· « Ὅσα ...ύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ*

...l. LXXIII, 3.

A sapientia præstans, cum pari modestia morumque compositione. Capta ab Agarenis urbs Demetrias, spectans ad Atticæ thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautzæ neptem, quod constituta ex more convivia publica, deficiente Augusta, celebrare non posset. Duxit vero imperator puellam ex Opsicii themate formosam longeque pulcherrimam Eudociam nomine, celebratisque nuptiarum solemniis Augustali corona donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustulerat.

18. Haud procul ab æde SS. Apostolorum Leo templum ex nomine prioris uxoris suæ Theophano-B nis exstruxit. Sed et S. Lazari ecclesiam **365** ad Topos (quos vocant) ædificavit, inque illa virorum eunuchorum monasterium constituit; quo etiam S. Lazari corpus ejusque sororis Magdalenæ corpus translatum deposuit. Dum vero classiarii istiusmodi operibus tempus distrahunt, Tauromenium in Sicilia ab Afris capitur ingensque Romanorum clades agitur. Lemno quoque potiti Agareni magnam captivorum multitudinem abducunt.

19. Cum imperator die mediæ Pentecostes solemni pompa ad S. Mocium processisset, jamque introgressus ad sanctas prope januas ac sacrarium C venisset, exsiliens quis ex ambone robustum crassumque fustem in ejus caput impegit. Ac sane mox sustulisset, nisi quadam Dei providentia fustis summitas multifido pendenti candelabro illisa impetum tantisper remisisset. Cruore ex imperatoris capite largiter defluente turbati proceres alii alio diffugere. Alexander ejus frater ægrotationem causatus pompæ non interfuit, ex quo ejuscemodi in fratrem insidiarum auctor prope inaudiit. Apprehensus igitur percussor, multisque tormentis subactus, cum nullum conjurationis socium nosse se profiteretur, ad extremum manibus pedibusque præcisis ad Circi metam combustus est. Post breve autem tempus Marcus sapientissimus monachus, ejus ecclesiæ œconomus, qui magni Cosmæ Te-D traodinm hymnum magni Sabbati absolvit, cum imperatore **366** mensæ assidens rogabat ne ejusmodi processus ac pompa ab eo abrogaretur. Quo abnuente, ait Marcus : *Ne irascaris aut iniquius feras, imperator. Etenim id olim tibi eventurum vaticinatus erat David propheta. Prædixit enim ille : « Quanta malignatus est inimicus in sancto meo et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ*[P]. *Itaque oportet te alios exinde annos decem imperare.* Quod et contigit. Post decem enim an-

VARIÆ LECTIONES.

[83] ...ολὺς τὰ τῆς Combef. [84] τῆς τοῦ Z. Combef.

nos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis exemptus est.

A *ἐκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἐ*
σου. » Δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦ
δέκα τὴν βασιλείαν κατασχεῖν. Ὃ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶ
αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἐπλήγη, τετελεύτηκεν.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum eo versabatur, hauddum nuptialibus corollis donata. Cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiario duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Christianam ejuraverat pietatem. Appellata autem est Phœniciæ Tripolis, quod tribus nationibus, Sardiis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit. Egresso itaque imperatore ad Butii emporium encæniorum causa monasterii a Christophoro protovestiario exstructi, nuntius venit Tripolitam cum hostili Saracenorum classe Cpolim petere. Mittit ergo imperator Eustathium rei tunc navalis drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnæ B cum illo impar vacuus rediit. Eum insecutus **367** Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium venit. Hujus rei nuntius gravem imperatori mœrorem ac consilii inopiam attulit. Itaque Hemerio a secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. Is Abydum prætervectus (quæ est in Hellesponto, quam Milesii coloni civitatem condiderunt. Hellespontus ab Hella Phrixi sorore illic pelago mersa sic appellatus) Ægæoque mari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inæqualitate), ac cum jam ad Strobelum appulisset, quæ est ad Cibyrrham (ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ, Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre Marsi et Cidrami), C atque Lampsacum transisset (sic illa appellata a luce, quæ noctu Phocensibus fundamenta jacientibus votaque concipientibus cœlitus affulsit; quo auspicio jacta civitatis fundamenta firma steterunt), postea Imbro superata (sic illa appellata est ab Imbro Anthi filio, cujus pater Staphylus Dionysii nepos charissimus) itemque Samothrace, ac cum Thaso jam immineret (quam antiqui Aureæ titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia olim θηριοῦσαν, quasi bestiis abundantem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula cum esset, fluxus postea allisione in insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum juris factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes assequitur. At neque **368** classem propius adire D ausus est. Tripolita vero ipse a se, Dei impulsu ac nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et comprehenso qui illi prætoris jure præerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

κ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέ
τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεφής. Τ
Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων,
Ἄγαρ μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξῆεσαν ναύμ
ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα,
τάλου μὲν ἐξωρμημένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χρ
νῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα [85]. Καὶ Τρίπολι
ὠνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην τρισὶ διαιρεθεῖσα
γενεαῖς ἐξ Ἀραδίων [86] καὶ Τυρίων καὶ Σιδ
ἀποίκων. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος ἐν τ
Βουτίου ἐμπορίῳ [P. 226] πρὸς τὸ τὴν μονὴν ἐ
νίσαι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρ
ἀγγελία αὕτη κατέλαβεν ὡς Τριπολίτης μετὰ
τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀ
B ται. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιο
τηνικαῦτα δρουγγάριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ
πολίτου· ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιτάξασθαι τούτῳ
εστράφη κενός. Κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπ
ἐλθὼν ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Π
κατέλαβεν. Τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν εἰς μ
αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμηχανίαν περιέστησεν.
ρίῳ οὖν πρωτασηκρῆτις τὴν ναυτικὴν δύναμ
χειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλε
Ἄβυδον διελθὼν τὴν καθ' Ἑλλήσποντον, ἣν
σίων κατῴκισαν ἄποικες, Ἑλλήσποντον τὸν ἀπ
λης τῆς Φρίξου ἀδελφῆς τῷ ἐκεῖσε πελάγει ῥι
οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος,
κλῆσιν ἀπείληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶ
σούσης κατὰ τρόπον αἰγός, ἑξῆς δὲ προσωρ
C Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιβύρραν (καὶ Στρόβηλο
ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιβύρρα δὲ ἀπὸ Κιβ
ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Λαμ
ἀπὸ φωτὸς λάμψεως ὠνομασμένη, ὅπερ νυκτ
καέων [87] θεμελιούντων ταύτην εὐξαμένων
ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κ
ταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἴμβρῳ διεληλυθώς, ἥτ
Ἴμβρου κέκληται υἱοῦ Ἄνθου, οὗ γενέτης Στ
Διονύσου φίλτατος ἔγγονος, Σαμοθρᾴκην δὲ
καὶ τῇ Θάσῳ προσπελάσας, ἣν Χρυσῆν οἱ π
εφημίζοντο, Σαμοθρᾴκην δὲ ἐν Θρᾴκῃ χερόνησ
πρότερον Θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπληρῶ
ἱερὰν Νυμφῶν οὖσαν, μετέπειτα τοῦ ῥοῦ συρ
τος εἰς νῆσον συστῆναι καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκ
D κατασχέσει γενέσθαι καὶ Σαμοθρᾴκην κλη
τοὺς πολεμίους κατέλαβεν. Πλὴν οὐδὲ πλησιάσα
των τῷ στόλῳ τετόλμηκεν. Αὐθόρμητος δὲ ὁ Τ
λίτης Θεοῦ τοῦτον ἀπελαύνοντος ἀντεστράφη,
Θεσσαλονίκῃ, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντ
ταύτης στρατηγόν, ᾧ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλάκιο
τασχών, σφαγὴν πολλὴν καὶ χύσιν αἱμάτων
σατο.

21 Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus nomine, ob necessaria quædam negotia in Siciliam

κα'. Ῥοδοφύλης δέ τις κουβικουλάριος ἐτυ
Σικελίᾳ διά τινα χρείαν ἀποσταλεὶς, χρυσίου

VARIÆ LECTIONES.

[85] ἀποστάντα? an ἀποστατήσαντα? [86] ἐκ Σαραδίων P, ἐξ Ἀραδίων margo. [87] Φωκέων P.

ενος ἑκατόν· νόσῳ δὲ περιπεσὼν ἐν Θεσσα- A
ῆλθεν ὥστε λούσασθαι καὶ [P. 227] ἀπο-
έσεως. Τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχὼν, καὶ
ς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βασανίσας
ιν μηδὲν ἔχειν διατεινόμενον· ἔτυχεν γὰρ
τῇ ὁδῷ ἀπολιπὼν, ὅπερ Συμεὼν ἀσηκρῆτις
ιος ἀνείλετο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρίκιος καὶ
κρῆτις ἐγένετο. Τοῦ δὲ Τριπολίτου κατα-
ὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν
αβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι· ὃ
ιεν. Ὀπισθόρμητος πάλιν ὁ τῶν Σαρακηνῶν
τῆει. Ὁ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνωκὼς πρὸς
αὐτῶν διανίσταται δίωξιν. Οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ
ιουσι, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας
ιν, κἀκεῖθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες
ν κατὰ Λῆμνον ἐῶσιν τὸν Ἡμέριον. B

ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑπο-
ιν Εὐστάθιον πατρίκιον, ὃς ἐκ τῆς καλλίστης
ῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς
ηλίταις κατεστράτει καὶ ἔτρεπεν οὐχ ἅπαξ,
πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχύϊ καὶ συνέσει καὶ
αὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ
ίνος καὶ ἐπειλημμένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνι-
κ τοῦ Δουκός. Εὐστάθιον Ἀργυρὸν οἱ Ἀγα-
εδίεσαν, ὡς τὸ τούτου ὄνομα ἔκπληξιν καὶ
ιτοῖς λέγεσθαι [88]. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμε-
ῇ μονῇ αὐτοῦ, ᾗ ἐπώνυμον τὰ Σπειρά, ἐξελ-
τῷ Δαματρὺ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα C
καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς δημοσίους ἵππους
ἑκάστῃ ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπῶν. Ἀποστέλλει
ιλεὺς ὄπισθεν αὐτοῦ διῶξαι αὐτὸν Βασίλειον
ρχην τὸν Καματερὸν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν
ν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Ἅλυν ὁ Σαμωνᾶς ἔμελλεν
ατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ
ς καὶ κατέσχεν. Ὁ δὲ πολλὰ ἱκέτευεν καὶ
το διδόναι. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ
αταφεύγει σταυρὸν, εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐλη-
προφασισάμενος. Καταλαβὼν οὖν ὁ Κων-
ς ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου ὁ Δουκὸς υἱὸς καὶ τοῦ-
αβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. Προσέταξεν
ιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα
λάττεσθαι. Ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ
ἐν Συρίᾳ φεύγων ἐτύγχανεν· καὶ μαθὼν D
ληθὲς εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταντίνῳ μὴ
πεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ἐρωτωμένῳ,
ι ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο·
ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συγγνώμης τυχεῖν
ωνᾶν. Καὶ προσκαλεσάμενος τὴν σύγκλητον
τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως
εν· *Πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς,*
ν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνᾶς; ναὶ ἢ οὔ; Ὁ δὲ
κους εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ὅρ-
ος, ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ
πεῖν) ὡμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς
ἔφευγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως

A missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandæ causa ægritudinis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. Cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. Reliquerat enim in via, ac Symeon a secretis illac transiens sustulerat. Hic postea patricius ac eorum qui a secretis primus factus est. Tripolita urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur ut auri summam tollat et ab evertenda urbe abstineat; quod et factum est. Recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum classis. Hemerius hostium recessu cognito ad eos insequendos sese accingit. Ad Cretam vero appulsi, B spoliorumque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore Hemerio.

22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eustathium patricium, ex præstantissima optimaque Argyrorum familia ortum. Hic adversus Ismaelitas depugnans eos in fugam vertebat, neque id semel sed et crebrius, **369** vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiæ vi, animi virtute, prudentia, castitate, justitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum ducis filium. Formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel ejus auditum nomen terrorem illis pavoremque injiceret. Samonas autem simulans se ad monasterium C suum, cui nomen Spira, ad Damatrym situm exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advectis, cursus publici equis per singulas stationes poplitum nervis succisis. Mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem hetæriarcham et Georgium Crenitam. Samonam porro Halym fluvium trajicere parantem Nicephorus drungarius Callonas comprehendit tenuitque. Rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eum rem munera promittebat. Ubi autem non obtinet, ad crucem Sirichanam confugit, quasi voti causa se venisse prætexens. Verum Constantinus Andronici Ducis filius comprehensum eum secum in urbem reduxit. Leo in Bardæ Cæsaris domo eum asservari jussit; quæritque ex Constantino num is vere D in Syriam fugeret. Ubi autem sic se rem habere vere comperit, jubet Constantino uti hæc coram senatu dissimulet et eum Siricham voti causa dicat profectum esse. Volebat enim imperator quidquid noxæ erat Samonæ indulgeri. Convocato itaque senatu, et Constantino in medium **370** adducto, in hunc modum percontatus est: *Per Deum et caput meum, fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Constantinus jurisjurandi motus religione (prius enim nulla adjuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium consessu Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. Quamobrem illo

VARIÆ LECTIONES.

. γενέσθαι Combef.

cum ira rejecto, Samonam imperator aula exclusum menses quatuor in Bardæ Cæsaris domo detinet; quibus decursis, ut imperatoris aspectu frueretur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cujus ortu cometes apparuit, radios versus Orientem ejaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. Infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in Magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniorum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. Eodem tempore exstructa est et senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expulsis meretricibus. Benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustam proclamavit. Eo facinore patriarcha ecclesiæ ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor præficitur, quod ad omne facinus ac malitiam imperatori adjutor esset; cœperuntque ambo moliri adversus Ecclesiam. **371** Vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur, enixius rogabant. Ubi autem ejus expugnare animum nequiverant, a convivio ac epulis ex Bucoleone lintri imponentes in Hieriam traduxerunt; unde ægre pedes ad Galacrenos usque præ nivium nimia copia venit. Ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis modestusque ac religiosus, quem aiunt ex divina revelatione episcopi munus suscepisse. Etenim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua liceret viro tres quatuorve alias ex aliis uxores habere, cum non deessent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adjutores essent.

25. Mense Junio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad monasterium suum, quod prope ædem Apostolorum condiderat, ad illius peragenda encænia, et ut prandio interesset. Ibi subito exortus Africus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ædificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent mundique consummationem adesse dicerent, nisi Dei clementia imbrium inundatione illum turbinem sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Hemerium publici cursus logothetam classi universæ ducem præficit. Jussus et Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere adversumque Agarenos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum **372** erat odio, astu viro foveam fodit ac pedibus laqueos supponit, dire illi infensus ob suæ fugæ negotium. Nempe subornavit qui occulte Andronico scriberet ne in naves intraret: quippe in mandatis accepisse Hemerium ab imperatore, Samonæ consilio, ut eum caperet atque oculis orbaret. Hemerio itaque etiam

A ἀποπεμψαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ ὄψεω τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, κ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὄψεως καὶ ὁμιλίας κατ

κγ'. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντῖνον υ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ σει ἐφάνη κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπ' Ἀ ἀφιεὶς καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τ κοντα. Ὃς ἐδαπτίσθη ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκ ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου σματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ β καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει ἁ Γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομεῖον, τῶν ἑταιρίδων ἐκδιωχθέντων. Εὐλογήθη δὲ Λέων
B λεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὃ καθῃρέθη· καὶ βασίλισσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσ ταύτην οὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν δεξιοῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον.

κδ'. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμ τὸ συνεργὸς καθεστάναι τῷ βασιλεῖ πρὸς παρ καὶ κακίαν ἅπασαν. Καὶ κατὰ τῆς Ἐκ ἤρξαντο μελετᾶν. Προσκαλεσάμενος γὰρ τριάρχην Νικόλαον (πρώτη ἦν τοῦ Φεβρουαρ νὸς) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπε οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βου τος πλοίῳ μικρῷ ἐμβιβάσαντες ἐν τῇ Ἱερεί ρασαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῄ
C ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται ὁ σύγκελ θύμιος πατριάρχης, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς ἐγκρ καὶ θεοσεβής, ὃν φασιν ἐκ θείας ἀποκαλύψ ἀρχιερωσύνην καταδέξασθαι· καὶ γὰρ διε βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν κας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, [P. 229] λογιωτάτων ἀνδρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργοῦ

κε'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ β παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστῆσαι. [Καὶ γέγονεν ἄ λεγόμενος λίψ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶ σείσας καὶ οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε φεύγειν ἐν τόποις ὑπαίθροις, λέγοντας συ εἶναι κοσμικήν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρω
D ὄμβρων ἔστησεν τὴν τοιαύτην καταιγίδα.

κς'. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ρ ἐξελθόντος, ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον [89] λογοθέ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς ἀρχηγὸν προβάλλετ ξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοὺξ συνεισελθεῖν τῷ καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. Ὁ δὲ Σ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίκῳ βόθρο ὑπώρυττεν καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθει, νῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν ὑπέρθεσιν τῆς φυγ ἔβαλε δέ τινα γράψαι λαθραίως Ἀνδρονίκῳ τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησίν, παραγ Ἡμέριος εἴληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποβλ παρὰ Σαμωνᾶ, κατασχεῖν καὶ τυφλῶσαί σε

VARIÆ LECTIONES.

[89] Ἰμέριον p. 467 b et 560 a.

Ἰ.ερίου προτρεπομένου τὸν Ἀνδρόνικον ἐν A
ίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων,
:ησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος. Ἠμέ-
ιόνος τῇ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμῃ
ν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην
ἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ
;, ἅμα συγγενέσι καὶ δούλοις αὐτοῦ πόλιν
ν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν
. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιούτου ἐπιλα-
αιροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλέα ἔλεγεν· *Οὐκ*
κοτα, ἔλεγον ὅτι ἀντάρτης καὶ ἀποστά-
λν ὁ δοὺξ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου πολέμιος;
κα γοῦν ἀπέστειλεν Γρηγορᾶν Ἰβηρίτζην
ν, δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπέν-
Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν
Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ πατριάρχης Νικό- B
; Ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς
ν πανοικὶ, τηνικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων ἐξ-
σιν· ὃν Ἀμερμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγα-
ῶς προσεδέξατο· ἐλυπεῖτο δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ
δρόνικον, [P. 230] καὶ ἐβούλετο λόγον αὐτῷ
αφον ἀποστεῖλαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑπο-
. Συνεβούλευσαν δέ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρο-
τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν καὶ
ῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου· ὃ
πεποίηκεν, διὰ κινναβάρεως γράψας καὶ
σφραγίσας χρυσῇ καὶ ἔνδον βραχέος φατλίου
κατακλείσας αὐτό. Τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ
ς ἐξελθόντος, προσκαλεσάμενος τοῦτον ὁ Σα-
ιἶπεν· *Οἶδας ὃ κατέχεις;* τοῦτο εἰπὼν δὴ C
τει κηρὸν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπώλεια.
ιτῷ χρήματα παρήγγειλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖ-
Οὐζὴρ [60] ἐμβαλεῖν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο
εν. Ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη
ἑντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ
οῦ Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς
ν πίστιν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐξωμό-
Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰδὼς ὡς ἀδύ-
στιν ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ φυγῇ
ενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλέα
ι σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ, ὃν δώροις πλείστοις ὁ
; δαψιλευσάμενος τάδε φησὶ πρὸς αὐτὸν,
τῇ πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος
κόνι· *Μὴ πεπλάνησο καθ' ἑαυτὸν τῷ* [61]
ολλοῖς εἶναι ᾀδόμενον Κωνσταντῖνον βα- D
οντα Ῥωμαίων. Ὄμνυμί σοι εἰς τὴν παντ-
δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰκόνα
ἔστι σὸν τὸ βασίλειον διὰ τὸ κατονομα-
σε Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλτάτῳ μου
θεν διὰ προγόνων δεδώρηται, καθὼς παρὰ
ἁγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρημαι. Εἰ γὰρ
ης τοῦτον διαχειρίσασθαι, τῇ πύλῃ
κεφαλή σου σώματος ἐκτὸς εἰσελεύσεται.
γέγονεν· μετὰ γὰρ τὸ ἆραι αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι καὶ λύθρῳ καὶ
αυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσελήλυθεν.
Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐστάθιον ἐπ-
μενον Ἀργυρὸν ἀπὸ τοῦ δρουγγαράτου τῆς βί-

A atque etiam rogante atque hortante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resilire ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solemnis S. Thomæ memoria agitur, conserta cum Agarenis manu ingenti victoria potitur. Ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et familia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. Porro Samonas olim jam istiusmodi occasionem nancisci desiderans, ad imperatorem: *Nonne semper, domine, aiebam, ducem rebellem esse ac defectionem moliri tuæque majestati fore perduellem?* Mox itaque mittit imperator Gregoram cognomento Iberitem scholarum domesticum ac Andronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac Nicolaum patriarcham ex B ecclesia ejectum intellexit, ad Agarenos, qui tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus profugit. Amerinumnes virum honorifice ac magnifice accepit. Animi anxius imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad se eum revocare studebat. Quamobrem auctores quidam illi exstitere, ut Saracenorum **373** quemdam ex prætorio sibi conciliaret, quem cum subscripto veniæ libello in Syriam mitteret. Hunc ergo paravit imperator, scribensque cinnabari ac regia bulla consignans intra brevem cereum fusum litteras inclusit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas, *Scis*, inquit, *quid feras? is quem tenes, cereus Syriæ pernicies est.* Numerata itaque C pecunia Useri in manus tradere jussit. Profectus itaque Saracenus, quod jussus erat fecit. Captus vero Andronicus, ac cum necessariis omnibus in vincula conjectus. Cumque hæc Samonæ dolo in se gesta comperisset, necessitate adactus cum ipse tum alii fidem ejurarunt. Ejus autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut inde liber exiret, patris consilio fuga usus Syria relicta ad imperatorem cum sociis reversus est: Illunc imperator donis plurimis munifice acceptum, stans ad Domini ac Salvatoris nostri imaginem ad Orientem positam, in hæc verba affatus est: *Ne te seducat quod vulgo jactant, fore Constantinum imperatorem Romanorum. Juro enim per inspectricem omnium justitiam et per Domini nostri hic positam figuram, nihil imperium* D *ad te attinere eo quod Constantinus audias, sed filio meo dulcissimo divinitus a majoribus donatum esse, quod ego viris sanctis non paucis vaticinantibus ita fore exploratum habeo. Si enim huic mortem machinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur.* Quod **374** et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus levasset, ejus caput cruore et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Præterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quamdam ab excubiarum

VARIÆ LECTIONES.

[60] ζὴρ? [61] τὸ P.

drungarii munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. In via autem ad Aran, accepto ab uno domesticorum veneno, exstinctus est, atque in Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. Ejus deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo, manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum in avito monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani themate est et a Leone tribuno illorum avo exstructum erat, condidere. Hic Leo Argyrorum (velut Argenteorum dicas) nomen in familiam primus intulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem, sive propter alium quemdam ejus generis indolis ac fortitudinis modum. Ejusmodi enim vir ille fuit, ut Michaele imperatore nemo bellatorum ejus virtutem æquaverit, ita sane ut sæpius cum vernaculis suis conserta cum Agarenis Tephricensibus manu eos fuderit ac profligarit, ipsamque ejus nominis mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt cum Abelbaces ille tum Samonæ pater. Hos imperator excepit, præmagnifice exornata Magnaura. Sed et Magnam ecclesiam magnifico prorsus cultu decoravit, **375** cunctaque veneranda vasa Saracenis ostendit, haud sane satis e Christiana disciplina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque hominibus ac alienigenis visenda exponeret. Voluit Samonæ pater cum filio manere : sed ille non passus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac suam fidem teneret : se quoque, cum primum liceret, ad ipsum reversurum exspectaret.

29. Sacro Pentecostes die Leo imperator filium Constantinum Euthymii patriarchæ opera Augustum coronat. Samonas vero Constantinum domesticum suum, qui prius Basilio magistro ac caniclei præfecto in ministerio fuerat, Augustæ tradit in obsequium. Sic vero ille cum Leonem tum ipsam Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus secretioris cum Augusta rei eum detulerit. Sicque re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio mittens totondit ; idque adeo ipsummet Samonam præstare jussit. Brevi autem post, cum eum vellet recipere, Samonæ jubet ut in Spirarum monasterium eum adducat. Egressus itaque imperator ad Damatryum, et in Samonæ pransus monasterio, videns Constantinum illico sæculares vestes mandavit induere ac imperatoris inter prandendum poculum in manus accipere secumque in palatium redire. **376** Samonas imperatoris erga Constantinum propensum amorem videns augescere, re cum cubiculariorum maximo et Michaele Tzirethone composita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac criminibus confertum per Constantinum Rhodium illius scribam contexunt inque Metatorio projiciunt. Ingressus autem imperator in Majorem ecclesiam, cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces

A γλης δι' ὑπόνοιάν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκ
τοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. Καθ' ὁδὸν[61]
εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ
τέθνηκεν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυνὶν τοῦ Ἄ
κορυφήν. Εἶθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ
οἱ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τετιμημένοι, ἀ
αὐτὸν θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν
στήριον τὸ ὂν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς
Ἐλιζάβετ, τὸ ἀνιερωθὲν παρὰ Λέοντος τουρ
τοῦ πάππου αὐτῶν· [P. 231] ὃς καὶ τὸ ὄνομ
Ἀργυρῶν εἴληφεν, εἴτε διὰ τὸ καθαρὸν καὶ
τοῦ σώματος, εἴτε διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖ
ὄψεως, εἴτε διά τινα τρόπον τῆς γενεᾶς καὶ ἀ
αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ οἷος ἕτερ
Μιχαὴλ βασιλέως οὐχ εὑρέθη στρατιώτης, ὡ
B λάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τ
θρώπους αὐτοῦ μιγνύμενον εἰς τροπὴν καὶ φ
καὶ ἀπώλειαν παρέχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ζόμενον καταπτήσσειν καὶ τρέμειν.

κη'. Ἀλλαγίου δὲ ἕνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλ
Ἀβελβάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατ
τούτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμῳ πολ
Μαγναῦραν κατακοσμήσας. Ἐκαλλώπισεν δὲ
Μεγάλην Ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν
τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξ
Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθεμίτοις καὶ ἀ
σιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκεύη κατα
Ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ ἠθέλησεν συνεῖναι τ
ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρῄνε
C οἰκεῖα ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντέχεσθ
στεως. « Κἀγὼ δέ, φησίν, εἴπερ δυνηθῶ, τάχ
σε ἐπανελεύσομαι. »

κθ'. Τῇ δὲ τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει
ὁ βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι
μίου πατριάρχου. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς Κωνσ
ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλείῳ μ
καὶ κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῇ Αὐγούστῃ ἐ
κεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὃς τοσοῦτ
πήθη παρά τε τοῦ Λέοντος καὶ τῆς βασιλίσσ
ὥστε καὶ τὸν Σαμωνᾶν διαφθονεῖσθαι αὐτὸν
δορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Αὐγούστῃ συνόντα·
βασιλεὺς ἀληθὲς εἶναι ὑπονοήσας, ἀποστεῖ
ἔκειρεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου μον
τῷ Σαμωνᾷ ἐπιτρέψας τοῦτο ποιῆσαι. Μετ' ὀ
D βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβέσθαι, ἐκέλευσεν
μωνᾷ ἐν τῇ τῶν Σπειρῶν μονῇ τοῦτον ἀπ
Ἐν τῷ Δαματρὺ οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξελθών, κ
τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσαντος μονῇ, εἶδεν Κω
νον, καὶ παρευθὺ διεκελεύσατο, καὶ ἐνέδυσα
ἱμάτια κοσμικά, καὶ ἐπέδωκαν εἰς χεῖρας
βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὑπ
μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. Ὁρῶν δ
νᾶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσ
αὐξανομένην, πιττάκιον συντίθησι μετὰ
κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζιρήθωνος λοιδορ
βασιλέως ἔχον [P. 232] ἀπείρους, διὰ τοῦ
Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφέως τοῦτ

VARIÆ LECTIONES.

[61] ὁδὸν ?

• ὅπερ ἐν τῷ μητατορίῳ ἔῤῥιψαν. Τοῦ δὲ βα- A εἰσεληλυθότος ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ηὔχετο οῦτο εὑρηκὼς καὶ ἀναγνοὺς πολλῇ θλίψει κατ- σθη, καὶ ἐζήτει τὸν τοῦτο πεποιηκότα.

Offerre illi moris erat, libellum offendit legitque. Quare in magnam animi anxietatem conjectus ejus injuriæ auctorem perquirebat.

Ἐγονε δὲ ἔκλειψις σεληνιακή. Ὁ δὲ βασιλεὺς τροπολίτην Συννάδων Παντελέοντα προσεκα- , μαθεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ τῆς ἐκλείψεως ἀπο- α· ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ ᾶς ἠρώτησεν· *Εἰς τίνα ἡ κάκωσις;* Ὁ δὲ *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν τὴν Ἰουνίου τρισκαιδεκά- ιέλθῃς, οὐδὲν ἔκτοτε πείσῃ κακόν.* Πρὸς δὲ ασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἡ ις ἀποσκήψει. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπώπτευσεν ἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἀποβήσε- Ὁ δὲ Τζιρήθων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα B ολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἴη τὸ πιττάκιον πε- ῖς. Παρευθὺ οὖν καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς ον αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. Ἐποίησεν δὲ αντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ ἐν Νοσιαῖς, καὶ παραγενόμενος ἅμα Εὐθυμίῳ ἰρχῃ ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

30. Contigit autem lunam deliquio laborare. Tum imperator Pantaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris ejus defectus effectum edoceretur. Dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, *cuinam defectio illa malefica futura sit ?* cui ille : *Tibi. Si tamen Junii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.* Ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret ; atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. Verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. Statim ergo Leo Samonam domum suam abire jussit inque monachum tonderi ; relegatque in Martinacii monasterium. Constantinum vero accubitorem fecit, ædificavitque ei monasterium in Nosiis, ac veniens illius encænia cum Euthymio patriarcha peregit.

Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμε- ιγοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγα- , στρατηγοῦντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ βασιλεύσαντος. Ἡττήθη Ἡμέριος καὶ μόλις ιη, σχεδὸν ἁπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυ- ων.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetæ **377** cum Damiano et Leone Agarenis, Sami prætore Romano, qui postea rerum potitus est. Victus ea congressione Hemerius, ægreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitæ periculum adductis.

Κοιλιακῷ δὲ νοσήματι περιπεπτωκὼς Λέων C λεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μό- ηθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῷ κρατείας δημηγορήσαντα· *Ὁρᾶτε κατεσκλη- ια καὶ νόσῳ τρυχόμενον· οὐκέτι τάχα μεθ' καταλήψομαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν.* ι δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ τῆς Μεγάλης ἐκ- ις χηρουλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ λεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαΐῳ δὲ μέρᾳ γ', ἰνδικτιῶνος ιε', τελευτᾷ Λέων ὁ βα- , Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν ούς· ὃν ἰδών, ὥς φασι, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον *Ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ δεκατρεῖς μῆνας.* δὲ τούτῳ ἐνέσκηψεν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐ- ωνσταντῖνον φυλάττειν.

32. Porro imperator cœliaco morbo correptus eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit jejuniorum tempore ex imperatorum more concionem in hæc verba habere : *Videtis me contabuisse et morbo consumptum esse ; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producam.* Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio ; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt : *En malus temporis articulus post tredecim menses.* Etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

—

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII FILII.

—

233] α'. Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἡμέ- D ρ' σὺν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστεί- ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν, καταγαγὼν

1. Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti duos. Mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque

Euthymio cum iterum in patriarchali solio collocavit. Habito autem **378** in Magnaura consilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali eum dignitate exuit. Mox vero velut feræ bestiæ in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciabant, inscensorem vocantes et adulterum, quique alienam invasisset uxorem. Quæ omnia vir sanctus et venerabilis placide ac silentio sustinebat. Exsilio itaque ad Agathi ædes relegatus vitaque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. Clericus ille patriarchæ, qui in Magnaura cum mitteretur in exsilium canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quæ et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitæ cupediisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agitaret, sed deliciis et impudicitiis incumberet, etiam solus rerum potitus nullum generosæ indolis specimen edidit aut dignum memoria quidquam egit. Statim enim ac imperium solus capessivit, Joannem clericum cognomento Lazanem rectorem **379** fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila ludens, male periit.

3. Similiter quoque Gabrielopulum et Basilitzem Sclavinorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cumulavit. Ferunt sæpius animo agitasse ut eumdem Basilitzem imperatorem præficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret; quod illius consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo teneræ ætatis puerum, modo infirmæ valetudinis esse causarentur. Eo imperante stella cometes ab occidente apparuit (xiphiam appellant ob gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aiebant.

4. Cæterum Alexander se ipse impostoribus ac præstigiatoribus dedens ab eis in eam mentem adductus est, ut aprum æneum in Circo erectum suum ille signum esse existimaret. Aiebant enim Leoni fratri adversari, ejus porcorum affinem vitam moresque insinuantes. Hoc ergo deceptus errore pudenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari curavit. Eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris ecclesiarum aulæis et candelabris Circum ornavit, Dei honorem miser idolis tribuens. Unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Hemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii **380** monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone ejus

A τοῦ πατριαρχείου Εὐθύμιον, καὶ ἐνεθρονίασεν τὸν αὐτὸν Νικόλαον τὸ δεύτερον. Ποιήσας δὲ σελέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον, καὶ ἅμα Νικολάῳ καθεσθεὶς τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν ἐποιήσαντο. Εὐθὺς δὲ ὥσπερ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηκότες τοῦ ἱεροπρεποῦς ἀνδρὸς τὴν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τράχηλον ὤθουν καὶ ἄλλας ἀνυποίστους ποινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκαλοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἀλλοτρίᾳ ἐπιπηδήσαντα γυναικί. Ὁ δὲ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος πρᾴως πάντα καὶ ἡσύχως ὑπέφερεν. Ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλεὶς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησάμενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. Ὁ δὲ τοῦ πατριάρχου κληρικὸς ὁ τὰς πολιὰς αὐτοῦ τίλας εἰς τὴν Μαγναῦραν ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτὸν, ὑποστρέψας B εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊᾷ παρεδόθη ἀοράτῳ. Εὗρε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπειλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν λαλιάν· ἥτις καὶ κλινήρης οὖσα διήρκεσε τὴν ἐφήμερον τροφὴν ζητοῦσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.

β'. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάλαι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ ἁβροδίαιτος εἶναι καὶ τοῖς κυνηγεσίοις προσέχειν διὰ τὰς ὑποψίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον διαπράττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾷν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἠγαπηκὼς, μονώτατος ἄρξας οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. Ἅμα γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτωρ Ἰωάννην παπᾶν (Λαζάνης τούτῳ ἐπώνυμον) ῥαίκτωρα πεποίηκεν· C ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἑβδόμῳ σφαιρίζων.

γ'. Ὡσαύτως οὖν καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβισίαν σφοδρῶς κατεπλούτισεν καὶ τοῖς τοῦ παλατίου περιήντλησε χρήμασι. Φασὶ δὲ καὶ βεβουλεῦσθαι αὐτὸν πολλάκις [P. 234] τὸν αὐτὸν Βασιλίτζην εἰς βασιλέα προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Λέοντος υἱὸν εὐνουχίσαι· ἥτις βουλὴ καὶ διεσκεδάσθη παρὰ τῶν εὐνοούντων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νήπιός ἐστι, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενὴς ὑποτιθεμένων. Ἐπὶ τούτου ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως· ξιφίαν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃ αἱμάτων χύσιν προσημαίνειν ἐν τῇ πόλει γενέσθαι ἔφασαν.

D δ'. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνοις ἑαυτὸν καὶ γόησιν ἐκδεδωκὼς ἐπείσθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ὁ ἐν τῷ ἱππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἑστηκὼς στοιχεῖον αὐτοῦ εἴη· λέοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασὶν, ἀδελφῷ ἀντιμάχεται, χοιρίδιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. Τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν πεποίηκεν, καὶ τοὺς ἱεροὺς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς λαμπτῆρας ἀναλαβὼν τὸ ἱππικὸν κατεκόσμησεν, τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις ὁ δείλαιος παρασχών. Διὸ καὶ τὴν τιμὴν παρὰ Θεοῦ ἀφῃρέθη ὡς τάχιστα.

ε'. Ἡμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἥττης τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου ᾗ ἐπώνυμον Καμπᾶ, ἀπ-

ἀμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν φανέντα ἐν ταῖς ἡμέ-
; βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὁ δὲ
σμένος ἐπὶ μῆνας ἕξ ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ
κατεργασθείς.

) δὲ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν πρέσβεις
λέξανδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης,
ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι
αὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως
. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθεὶς τοὺς
; ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ
καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης
σης ὅπλα κατὰ Χριστιανῶν κινῆσαι Συμεὼν
:το.

λέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς
ι καύμασιν κατῆλθεν τῇ τῆς σφαίρας χρή-
παιδιᾷ. Ῥομφαίᾳ δὲ θεηλάτῳ πληγεὶς καὶ B
, αἵματος αὐτοῦ πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰ-
ιαφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν,
ουνίῳ ϛʹ, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἰνδικτιῶνος πρώ-
τρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην καὶ
ν μάγιστρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν
καὶ Ἰωάννην ῥαίκτωρα καὶ Εὐθύμιον καὶ
λίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν βασι-
υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδούς. Ἀπ-
: Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων,
η μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

A fratre imperatore iniquior ipsi hostisque exstitisset. Qua ille per menses sex sequestratione, nimio mœrore ex casus atrocitate confectus, exstinctus est.

6. Symeon Bulgariæ princeps, missis ad Alexandrum legatis, de pace significat, illi se studere, et ut se ille demereatur ac colat, velut Leone imperatore. Alexander dementia ac insipientia actus legatos contumeliose dimittit, minisque adhibitis, quibus incussurum se Symeoni terrorem existimaverit. Soluta ergo pace Symeon arma movere adversus Christianos cogitaba'

7. Cæterum Alexander large pransus vinoque ingurgitatus sub caniculæ ardoribus, cum ad pila B ludendum descendisset, Deo ultore percussus, multoque per nares et veretrum cruore fuso, post biduum vivis excessit, mensis Junii 6, die Dominica, indictione prima, tutoribus relictis Nicolao patriarcha et Stephano magistro Joanneque magistro Elada et Joanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, translato in Constantinum Leonis filium imperio. Illatus Alexander imperatorum sepulcris ac cum Basilio patre conditus est.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

—

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

—

5] αʹ. Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ C
ιαντος Λέοντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἕβδομον
ν τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου
τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπους
Ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων
τῇ μητρὶ ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθε-
ῦ, ὢν ἐν ὑποταγῇ, ἕτερα ἔτη κϛʹ, μονοκρά-
τη πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον
λείας αὐτοῦ ἔτη νεʹ. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ
ι ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ
ίτροπος ὢν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ
δᾳ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ
ρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν
είᾳ πραγμάτων ἀνηκόντων ὁσημέραι.

ν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται
ντίνῳ τῷ δουκὶ, δομεστίκῳ τυγχάνοντι τῶν D
παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φι-
αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῇ καὶ καλῶς
ν τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, [P. 236] εἰσελ-
; ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι ἀπονητί. Ὡς δὲ

381 1. Constantinus Leone patre mortuo adhuc puer (septimum quippe agebat ætatis annum) ab Alexandro patruo in imperio sub tutoribus relinquitur. Sub illis itaque ac cum matre sua imperavit annos septem, cum Romano socero illique subjectus annos alios sex supra viginti; solus denique imperium rexit annos quindecim. Atque adeo ejus imperii tempus omne annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate (ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada, ipso pariter magistro, erat) reipublicæ prospiciebat, quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo operam navabat.

2. Eo igitur reipublicæ statu, ac cum sic Romanum D administraretur imperium, quidam ab urbe Constantino Duci scholarum domestico, quem ut virum fortem ac catum probeque gerendo imperio parem gnavumque diligerent, ut adesset significant: fore nimirum ut nullo labore rerum in se

summam transferret. Non desunt autem qui dicant etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabasdo concreditis, cui sacerdotali munere **382** interdictum fuerat, ad Constantinum ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob easque latas litteras id muneris consecutus est ut percelebris Sophiæ sacerdotum princeps esset, Andreæ scilicet pater, qui nostra ætate pingendi artem præ Apelle et Agatharcho Heraclideque et Philœno Byzantiis majore cultu provexit ac nobilitavit.

3. Porro Constantinus, ut qui jam ante imperium somniaret, statim acceptis litteris in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce ostiolum ingressus in soceri sui Gregoræ ædibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. Ibi ejus equiso a præsidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec præ imperii cupiditate mentis **383** satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum omen reputans, quod equisonem necatum amiserit. Illinc itaque, faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque ejusdem Chalces portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. Interim magister Joannes Eladas, ex sodalitatibus classiariisque delectu habito, armis instructos adversus Ducem misit. Ad Chalcem usque cum venissent, consertoque prælio, multi utrimque gladiis perempti ceciderunt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivi instar fluminis stagnarent. Occisus est et Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius. Hæc videns Constantinus dux, cum maxima esset turbatio, equum impulit. Ille in lapideis tabulis, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. Quem in terram projectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi errorem depellendum, imperatori detulit. Ejuscemodi ducis aggressio per alium quoque modum innotuerat. Nempe Nicolaus quidam publicanus in Chaldia, publicisque vectigalibus præfectus, Christiana ejurata religione in Syriam se receperat. Illic agens astronomiæ seu magis astrologiæ cuidam operam dabat. In nigro

A τινες, καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἠγνοηκὼς ὡς κατ' ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου αὐτῷ ἐγκεχείριστο τὰ τῆς ἐξουσίας ἐπιτροπεῖν, Ἀρταβάσδῳ ἐγχειρίσας, ᾧ τὸ ἱερατεύειν ἐνείργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ δουκὸς Κωνσταντῖνον, παρακελευόμενος εἰσεληλυθέναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται· ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματος διαπόρθμευσιν τῆς περιωνύμου Σοφίας πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. Οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάσαντος, ἥπερ Ἀπελλῆς καὶ Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης τε καὶ Φιλοινος οἱ Βυζάντιοι, καθεστήκει.

γʹ. Ὁ δὲ, ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων B ἐγκρίτοις [63], ἱκανοῖς οὖσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαὴλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονὼς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν δοῦκα Κωνσταντῖνον παρεγένοντο, καὶ βουλὴν ποιησάμενοι οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλέα· ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυ- C λῶν ἀνῃρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβακχευόμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στυγνός τε καὶ κατηφὴς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγήν. Ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς, μέχρι τῶν Ἐξκουβίτων παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, ἔργον ἐκεῖσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι D ποταμηδὸν καταῤῥέοντι. Ἀνῃρέθη δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς [P. 237] καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ ἱππικοῦ ἐξήλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις κατολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. Ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐῤῥιμμένον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἅπαντες), ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἥτις τῷ βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανὴς ἅπασι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτρόπαιον. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατά τινα καὶ ἄλλον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημο-

VARIÆ LECTIONES.

[63] ἐκκρίτοις?

.ξεις ἐμπεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκε- A
Ι' ἡμᾶς εὐσεβείας ἔξαρνος γεγονώς· ὅς
ιδων ἀστρονομίας ἢ ἀστρολογίας τινὸς
ιποιεῖτο. Οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράψας
κεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θω-
ῥυφθέντος ἐν ὕδατι παρὰ Μανουὴλ τοῦ
ιῶν ἑρμηνέως τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα· *Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυῤῥοῦ πετει-
ινχός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται.*

ν οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τού-
ς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμα-
ίᾳ Σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον·
ἐκεῖσε ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν μονα-
τῶν Στουδίου [a] μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ
τὸν βουνεύροις τύψαντες ῥάκη τε περιβα-
όνῳ καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως B
αν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες
τάκλειστον τῇ καταδίκῃ πεποιήκασιν.
ὸν Καταχαλίτην καὶ Ἀβεσσαλὼμ τὸν τοῦ
κτυφλώσαντες ἐν ἐξορίᾳ παρέπεμψαν.
νον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους
ιλόθεος ὕπαρχος ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ
οῦ σφενδόνῃ ἀπέτεμεν. Οὐ μικρὸν δὲ δι-
ινοι περὶ Νικήτα ἀσηκρῆτις καὶ Κωνσταν-
Λιβὸς οὐχ εὗρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους
δὲ Αἰγίδην ἐκεῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ
λ ἀνδρείους ὄντας ἀπό τε τῆς ἐν Χρυσο-
όλεως καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις
τας ἀνεσκολόπισεν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν
ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι
ἀπέκτειναν, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν C
τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν,
ὑτοῖς, ὡς *Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως,
ευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολ-
ράττεσθαι;* Τὴν τοῦ δουκὸς οὖν γυναῖκα
τες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς
αν, εὐνουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς

ιύστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων
σας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατ-
Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας
κα περιέβαλεν ἀπό τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι
ένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ἦν
λ ταύτην ἑλεῖν. Ἐπεὶ δὲ τήν τε τῶν τειχῶν
ὀχυρότητα τήν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ
ῶν καὶ τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων D
σφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεὶς ἐν τῷ λε-
ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰ-
. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων ἀσμενέστατα ἀποδεξα-
τοστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον αὐ-
λῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενοί τε ὁ
ρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης
ος τὸν βασιλέα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερ-
ισήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεὼν, καὶ
ησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος
ιάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεὼν, ᾧτινι τὴν κε-
ἔκλινε Συμεών. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης
ντὶ στέμματος, ὥς φασι, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιρ-

itaque linteo scribens ad Thomam logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum interprete, **384** apparuerunt quæ in eo erant exaratæ litteræ, in hanc sententiam : *Ne timueritis a duce ruffa volucre : stulte enim res novas molietur, et statim peribit.*

4. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chœrosphacta, quem vocant, in sanctam Dei Sophiam, sic dictam ecclesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in Studii monasterio monachos detonderunt; Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatæ monasterio lata sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem et Abessalonem Arotræ filium excæcatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes urbis præfectus ad Circi metam gladio obtruncavit. De Niceta a secretis et Constantino Libe non exigua facta perquisitio : haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consuluerant. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (vacca scilicet) quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geminis (id est furcis) omnes suspendit. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros per id tempus tutores isti immani sævitia in noxiosque peremissent, ni judicum quidam ab injusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dicerent : *Quid vero vos imperatore* **385** *adhuc puero ejusque injussu talia audetis patrare?* Ducis itaque uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, ejusque filium Stephanum castraverunt.

5. Mense Augusto Symeon Bulgariæ princeps expeditione adversus Romanos suscepta cum numeroso fortique exercitu Cpolim venit; obsessaque urbe ac vallo a Blachernis ad Chryseam portam ducto, illius facili negotio potiundæ spe elatus erat. Perspecta tamen mœnium firmitate populique ac præsidiariorum multitudine necnon balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus ad Hebdomum recedit, pacis fœdera petens. Fuit res tutoribus gratissima; missusque a Symeone illius magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero patriarcha et Stephanus et Joannes magister assumpto imperatore, ad Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit; fusaque super eum precatione, stemmatis loco capitis sui operimentum ejus capiti, ut ferunt, patriarcha injecit. Amplissimis itaque immensisque excepti mu-

VARIÆ LECTIONES.

[a] δίων P, Στουδίου marg.

neribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos A non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

386 6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula ejecerat, eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita nactaque civilium administrationem, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos in aulam accersit; Joannisque Eladæ consilio, Alexandri imperatoris asseclas ea removet, Joannem rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum et Basilitzen aliosque. Porro Augusta Dominicum hetæriarcham præficit. B Magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio secedens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Dominici hetæriarchæ consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removet, irascentis specie suam ipsius jubens curare ecclesiam. Nec multo post Constantinus accubitor Dominicum hetæriarcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. Simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manere jussere. Ejus loco præfecit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam; Damianum vero eunuchum excubiarum drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac quiritans domum se re- C cepit.

7. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta **387** proceribusque anxiis quo pacto hominis arrogantiam compescerent, rogavit Joannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere, indeque acceptis obsidibus, cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmisso Istro Symeonem se debellaturos pollicentibus. Venit vero etiam eo tempore in urbem Asotius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. Ferebant virgam ferream, cujus D extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc Augusta venientem multo honore suscepit ac rursum in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. Vocabatur hæc prius Orestias, ab Oreste Agamemnonis filio, qui justa æmulatione ob patrem a Clytæmnestra dolo necatum, ipsa una cum Ægistho occisa, gravi furore actus est, ac quo loco Ebrus Arzusque ac Artacus flumina confluunt, lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita

A ῥιπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. Δώρ
ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὅ τε
καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑ
ψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ δι
τες.

ς'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε
ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἡ
ταύτην κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς),
βάζουσιν αὐτὴν πάλιν. Αὕτη οὖν περικρατή
μένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτι
σταντῖνον παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖ
Ἀναστάσιον αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους
νους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἐλαδᾶ
βάζουσι τοὺς οἰκείους τοῦ Ἀλεξάνδρου βα
Ἰωάννην τὸν ῥαίκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γ
B πουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Π
ζεται δὲ ἡ Αὐγοῦστα Δομίνικον ἑταιρειάρχην
στρος δὲ ὁ Ἐλαδᾶς νόσῳ προσπεσὼν καὶ ἀπ
θεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ π
καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος, ὑπὸ
σου βαρυνθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομινίκο
ρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατ
ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας
σίας φροντίζειν [P. 239] εἰποῦσα. [Οὐ] Μετ'
Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ
στῃ Δομίνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλεία
περιζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. Καὶ τοι
προφάσει πατρίκιον ποιήσαντες, κατελθόντα ι
ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένε
ἐκελεύσαντο, προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸ
C δᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς
δρουγγάριον. Δομίνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκ
ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην
ληϊζομένου, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Αὐγούσ
τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παι
ᾐτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρίκιο
σχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας.
τήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν Πατζ
ἀπῄει χώραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὁμήρους
λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων Πατζ
διαπεράσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι
ἐγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ὁ
ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τ
D χόντων, ὅν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρ
τέραις κρατοῦντα χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἰ
διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα με
τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τι
ρῶν ὑπεικούσης. Ὃν παραγενόμενον ἡ δέσπο
μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξατο καὶ πάλιν εἰς τὴ
χώραν ἐξέπεμψεν.

η'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος
Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολ
Συμεὼν προδέδωκεν, ἥτις τὸ πρὶν Ὀρεστιὰ
λεῖτο, ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζή
καίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρ
λοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀποκτείνας λί
μέμηνεν καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἕβρου Ἄρζου
Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποταμῶν γε λουσάμε

τήλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ A
ιατι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτί-
ήμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ
ιηκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς
ἐν διόδῳ Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται,
ιένη τῷ ὄρει τῷ Αἵμῳ παρ' ᾧ οἱ τρεῖς πο-
μβάλλονται τὸ ὀμβρινὸν ὕδωρ. Μετ' οὐ πολὺ
ι Βασίλειος πατρίκιος καὶ κανίκλης καὶ
πρωτοσπαθάριος ὁ Ἑλαδικὸς παρὰ Ζωῆς
ρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν πάλιν αὐ-

0] θ'. Ἦλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς ἀμηρᾶς εἰς Στρό-
τον μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς τῆς
;· καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας
σεν, ὑποστρεψάντων διὰ κενῆς τῶν Σαρακη-
δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες B
ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη,
ῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπληστίαν μὴ ἐνεγκόντες λί-
:ον βάλλοντες ἀνεῖλον κακῶς ἔνδοθεν τοῦ
ιρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

πουσα δὲ Ζωὴ βασίλισσα τὴν ἔπαρσιν Συ-
ι τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν,
ιετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται, ἀλλάγιον καὶ
μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπε-
πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ
ιμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλη
υρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πα-
Ῥοδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς· οὗ γεγο-
ν συντεθῆ τῆς ῥόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν C
μασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέ-
ις τὴν Θρᾳκῴαν γῆν διεπέρασαν, Λέοντος
ου τοῦ Φωκᾶ δομεστίκου τῶν σχολῶν τυγχά-
ῷ ἀνδρίᾳ μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις
κειτο. Ἐξαγαγόντων οὖν τὰ σ δάσμια καὶ
ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλα-
ι Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ
; ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ
μενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις, πανστρατὶ
υλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ τάγμα-
:ουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ Ἰκανάτου
ιρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἐστρατ-
ι Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φω-
συνῆν μὲν [66] καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρ-
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, D
ι καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Κωνσταντῖνος πα-
ὁ Λὶψ Λέοντι δομεστίκῳ, σύμβουλος αὐτοῦ ἐν
; ἀνήκουσιν ὤν. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι,
νος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ
ων πρὸς τῷ Ἀχελῴῳ συγκεκρότηται ποτα-
(οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξερεύνητα
ιχνίαστα,) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ
ονε φυγὴ παντελὴς καὶ φρικώδης ὀλολυγή,
ι ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ
εμίων ἀναιρουμένων, αἵματός τε χύσις οἷα
ος οὐ γέγονεν. Ὁ δὲ Λέων ἐν Μεσημβρίᾳ
φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ

suum illi nomen indidit. Adrianus autem Cæsar magnificis ornans ædificiis, Adriani urbem ex sese mutato nomine appellavit. Distat Philippopoli trium dierum spatio; quam mons Hæmus velut sinu amplectitur, qua parte nivales 388 ac pluviales congerunt aquas quæ modo tria flumina direbamus. Postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac caniclei præfecto et Niceta Eladico protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique, nisi morbo correptus fatis concessisset. Cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achaiæ autem ac Athenarum populi civesque continuis Chase filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata, fœdus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam Joannes Rhodinus patricius et Michael Toxaras, qui paciscerentur. Quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Eductis itaque venerabilibus ac vivificis 389 lignis, Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Baltliæ opera, in Thracia, cum omnes hæc venerati essent seque una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. Præerant excubiti turmæ Joannes Grapso, Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque frater Leo et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes thematum duces. Præter alios vero etiam cum Leone domestico erat Constantinus patricius Afer, qui ejus consiliis in omnibus quæ ad ipsum attinebant uteretur. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo ægre in Mesembriam sospes evasit. Desiderati præ aliis in ipsa pugnæ congressione Constantinus Afer et Joannes Grapso procerumque alii non

VARIÆ LECTIONES.

ι] δὲ P

pauci. Missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ opem ferret; Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. **390** Cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dicebam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocæ auxilio futuros, trajiceret, Romanusque et Joannes in contentiones verborumque dissidia versi essent, videntes Patzinacæ sic inter se discordes atque pugnantes, domum rediere. Bello autem finito reversisque in urbem Romano ac Boga, mota quæstio est de eorum dissidio. Ubi in tantum periculum adductæ Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia præsto non fuisset, ut Patzinacas trajiceret, sed se citius subduxissst; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepisset. Ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle et magistro Stephano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, connitentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum domesticus Joannesque hetæriarcha et Nicolaus ducis filius, in Thraciæ locum quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros essent egressi, noctu ex improviso irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso Nicolaus ducis filius cum aliis multis occisus est.

11. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum **391** ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi exsistat. Romanus de his sæpius interpellatus renuit. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem ejusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari jam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvendæ classis negotium maturaturus. Cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod jubebatur promptius se facturum pollicitus est. Cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat, jubet statim Romanus manu ex-

A τοῦ πολέμου συμβολῇ [P. 241] καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λὶψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος δρουγγάριος ὢν τῶν πλωΐμων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκας, ὡς εἴρηται. Κελευσθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τούτους διαπεράσαι κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. Τοῦ πολέμου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγ- B γάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καὶ καταδικάζουσαν ψῆφον ἐξήνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζινάκας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετράπη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς χῶρον Θρᾳκῷον οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ C ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστίκου φυγόντος, ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

ια'. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγός, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκεν Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον προσλαβέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὔνουν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέῃ σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Περὶ τούτου οὖν πολλάκις λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπείπατο. Γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαπράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅπερ αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ D τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, [P. 242] ὡς δέει [66], ποιήσασθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἐξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπουδάζων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προϋπήντησεν, καὶ προθύμως ποιήσειν τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ γενναίους ἐπιτηδείους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριήρη εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν τούτοις τῇ χειρὶ ἑτοίμοις οὖσι

VARIÆ LECTIONES.

[66] δέοι ? an δεῖ ?

ἐλθεῖν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα A
ρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος
ὁ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπα-
πασεν αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ, Ἄρατε αὐτὸν,
σεν, παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἁρπάσαντες
οῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον
ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερ-
ῆν ἢ κατοικτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων
ντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῇ. Ταῦτα Ζωὴ
ι μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νι-
ὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει
ιμανὸν τὸ γεγονὸς θέλουσα μαθεῖν. Τούτων
ρασάντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασαν
;. Ἕωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βου-
ηλιακῷ ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πᾶσι· Πῶς
εν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν B
υγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος,
εὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥω-
ὶ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον τὸ παλά-
α γεγόνασι. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νι-
ὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον
αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυ-
τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον
ν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην Ζωὴν Αὐγούσταν
τίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς
ῶν τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ πρὸς
εν μητρικὴν καὶ οἶκτον τὸν υἱὸν ἐκίνη-
τὸν βασιλέα εἰπεῖν πρὸς τοὺς ἄγοντας·
μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ
ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσκαλεσάμενος C
σιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γα-
εβάλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες
ταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐτ'
ὅτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικά-
τοῦ τὸν Ζουφινεζὲρ καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν
οεβάλετο ἑταιρειάρχας [67]. Ὅρκοις οὖν βε-
ὑπ' αὐτῶν κατῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ
καταβιβάζουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλ-
ῥς ἐθεάσατο αὐτοὺς, τρόμος αὐτὸν ἔλαβεν
ὸν ἔκστασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥω-
ὶ διηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθεν. Συμφι-
ὶν αὐτῷ, καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν ὥστε
ν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφρων αὐτῷ καὶ σύμπνους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα
αι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.
ῇ εἰκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς D
ει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον
πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μα-
εὶς τὸ παλάτιον ὑπεραπολογουμένους, ὡς
ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπρα-
λλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος,
ὡς μή τι νεωτερισθείη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν
τούτου ἕνεκα ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ
ομαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ
ς. Μὴ συνευδοκοῦντος δὲ Νικολάου πα-
ἐν τούτῳ, ἐμηνύθη Ῥωμανὸς παρὰ Θεο-
ῥηθέντος παιδαγωγοῦ ἐλθεῖν μετὰ στόλου

peditos illi præsto esse ac prope accedere. Ili autem, quos consilium non lateret, Romani jam celoce proxima ipsoque Constantini accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset ac, *Tollite eum*, clamasset, actutum raptum in Romani drungarii **392** triremem sub custodia tenendum intulere. Qui autem virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. His ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirant. Cum itaque trajecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, filio cunctisque clamabat, quomodo rebellio hæc contigisset. Cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, idcirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus accubitor aulam perdidisset. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula ejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit: *Sinite ut mater mea mecum versetur;* vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam scholarum domesticum esse jusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezer illius levir et Symeon ejus filius fœderatorum **393** turmis præficerentur. Amborum itaque jurejurando fretus, in domum suam venit; moxque illius affines ab eis aula ejecti. Quos ad se venientes ut aspexit, tremor stuporque eum invasit. Confestim igitur ad Romanum venit, et quæ illi acciderant narravit. Arctiori itaque amicitia illi implicatur, datisque et acceptis juramentis, uno in posterum animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptiarum fœdera se juncturos paciscerentur eaque ratione charitatis vinculo magis astringerentur.

12. Secundum hæc igitur vigesima quarta mensis Martii mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eumdemque fidelissimum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in palatio causam agerent. *Nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum duntaxat veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, idcirco consilium iniisse ut in regiam veniret ac imperatori præsidio esset.* Non approbante Nicolao patriarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus pædagogus Romano mandat ut cum omni classe ad Bucoleo-

VARIÆ LECTIONES.

[67] ...ειάρχην P, ἑταιρειάρχας margo.

nem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam A urgebat fatum), ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis Annuntiationis solemni die, feria quinta, manu armata cum **394** universa classe ad Bucoleonem venit; statimque magister Stephanus aula discedit. Nicetas autem patricius Romani consocer in palatium veniens Nicolaum patriarcham inde extrusit. Aulicorum ergo animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem, quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium adscendit. Ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetæriarcha præficitur. Statim ergo sacra jussio ad B Leonem Phocam missa, qua is ab omni conflandæ seditionis proposito absterreretur. Constantinus quoque accubitor in eamdem sententiam scribere jussus, et ut nihil in adversum moliatur, sed perseveret imperatori Constantino subesse. Acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Cappadocia versantem defert; quibus ille acceptis lectisque se domum recipiens privatus egit.

13. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada, mense Aprili, data a Constantino imperatore Helenæ Romani filiæ (quam præter corporis speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) con- C tractus nuptialis arrha, tertiaque Paschæ (quam Galilææ vocant) benedicitur unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur; **395** quando et Romanum provehit imperatoris patrem, ejus filio Christophoro in patris locum hetæriarcha promoto. Nec multum temporis abscesserat, cum Leo Phocas, quorumdam procerum ac tribunorum suasu subjectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Constantino accubitore Constantinoque et Anastasio Gonguliis germanis fratribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex D Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effronti ac temerariæ Annæ nomine (quam et Basilicam appellarunt, ac si imperatoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contraditis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata toto late exercitu clanculum sparserunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. Primus itaque Constantinus legionis Icanatorum dux, Barymichaelis filius, a

A παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὃς μετὰ τῶν
αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν
ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραμώμου Π
νου καὶ Θεοτόκου (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἐν
ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ
εὐθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ
τίου, Νικήτας δὲ πατρίκιος ὁ συμπενθερὸς Ῥ
νοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθε
πατριάρχην Νικόλαον. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέν
τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸ
τὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρὸν καὶ προσκυ
αὐτὸν καὶ ὅρκοις βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε
αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν, προσ
σων τὸν βασιλέα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τ
τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δοὺς καὶ λαβὼν,
B εὐθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ
ἑταιρειάρχης. Αὐτίκα γοῦν θεία κέλευσις
Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγυωμένη μηδαμῶς
τινὰ ἐννοῆσαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελ
Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ
αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βο
σασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνστ
νου. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πρι
ριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ
τα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος ταῦτ
ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

[P. 244] ιγ'. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν
Νηστειῶν, Ἀπριλλίῳ μηνὶ, δίδοται ἀῤῥαβὼν
κοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασ
C Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ᾗ πρὸς κάλλος
τικὸν προσήκμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτ
Πάσχα, λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας, εὐλογεῖτα
στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατρι
Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προβαλόμενος·
αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἑταιρει
κατέστησε. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς
τηθεὶς παρά τε τινων ἀρχόντων καὶ τῶν
ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ ἀνε
σὺν αὐτῷ τόν τε παρακοιμώμενον Κωνστα
καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγ
καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασ
τὸν Μαλελίας, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαι
ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν αὐτὴν
ται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυ
D λια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου το
σιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆ
τροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν κα
πάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες ὑπὲ
βασιλέως εἰσὶν, δοὺς αὐτὰ Ἄννῃ γυναικὶ
καὶ θρασείᾳ, ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσα
κληρικῷ τινι Μιχαὴλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδ
ἔπεμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι λάθρα διέσ
παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φω
παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀνηλεῶς τυφθεὶς, τὴν
καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ
νοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσ
καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. Πρῶτος οὖν
Βαρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματ
χων τῶν Ἱκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ

ιμεν, ἀρχὴ γεγονὼς καταλύσεως τῆς τοιαύ- A
ιεὶας. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ
Ἀτζμωρος, τουρμάρχαι ὄντες καὶ ἀμφότε-
ν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθ-
ι ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε πα-
ὸ τῆς λιθίνης δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος,
λει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρό-
ὰ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου,
πόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου
ος, τάδε διαγορεύοντα, ὡς *Ἐγὼ φύλακα
δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐγρηγορώτα-
ὐνούστατον* [P. 245] *καὶ πιστότατον
ν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὑρηκὼς τού-
μὴν φυλακὴν μετὰ Θεὸν ἐπίστευσα
πατρὸς αὐτὸν ἔκρινα, σπλάγχνα πατρι-
άθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον.* B
*τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑπο-
πιβουλεύειν νῦν μὲν ἔργοις αὐτοῖς ἐπι-
ὕρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς
τάμενον. Διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ
ἶναι βούλομαι· οὔτε γὰρ ταύτην τὴν
ν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί,
ιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν
ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον.*
ν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες
καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρύεσθαι Ῥω-
ὁ Φωκᾶ δὲ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος καὶ
ς ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστοχηκότος, καὶ χρη-
ρυγῇ καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παρα-
καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν χωρίῳ ὀνομαζομένῳ C
καταστήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπ-
Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέον-
τοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ
δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν,
ηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολὴν καὶ
ᾳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανα-
κὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεοπάτορα Ῥωμα-

Leone ad Romanum transivit, ejusque convellendæ defectionis primus auctor fuit. Secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni **396** armorum genere instructo exercitu Chrysopolim veniens, a Juvenca lapidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem extendit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon canicleí præfectus cum litteris, Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia: *Cum alium neminem dominationis meæ ac majestatis vigilantiorem magisque benevolum ac fideliorem custodem, inter omnes qui meæ ditionis sunt ac imperio subsunt, Romano invenerim, huic secundum Deum mei custodiam commisi, ipsumque loco patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insidiarum suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui tyranni potestate majestati meæ rebellet. Quamobrem nec domesticum deinceps eum esse volo. Neque enim hanc meo jussu orditum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se imperium transferat, pronuntio.* Lectis itaque audiente exercitu litteris, cœperunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere. Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil præsto ad res sarciendas suppeteret, salutem fuga quærens ad Ateus castrum pervenit; eoque repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. Missi deinde a Romano Joannes Tubaces et Leo ejus cognatus, qui eum in urbem **397** inducerent. Illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo ejus rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et imperatoris pater eo nomine indignatus sit.

Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπι-
ωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμου-
ὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων·
ωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διῆλθον τῆς πό-
ἐξορίᾳ παρεπέμφθησαν· ἤγαγον δὲ καὶ
άγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν
καὶ διῆλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ D
νος.

14-15. Mense Augusto detectæ Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiæ. Quapropter hi quoque cæcatis luminibus, per mediam urbem traducti, in exsilium missi sunt. Adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque insidens ignominiæ causa per medium forum traductus.

φωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγοῦστα ἐπιβου-
Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων,
κλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευα-
καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι καὶ
τρίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας
κείραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλά-
ρικίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄρι-
αιδαγωγὸς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδω-
Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός· ἐσθιόντων δὲ αὐ-
λθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ
ς λεγόμενος μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τού-
ρπάσας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς
ροαστείοις ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ μελετῶντας.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapes Theocleto officii notario. Quare hanc etiam aula ejectam inque Petrium abductam in S. Euphemiæ monasterio totonderunt. Invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris pædagogo ejusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Joannes excubiarum drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare coegit.

7. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris auctus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua dominica 398 Christi progenitorum solemnis memoria agitur, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

A ιζ'. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸ
Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ· καὶ Δ
μηνὶ, ιζ' τοῦ μηνὸς, τῇ τῶν προπατόρων
τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι πα
σταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ.

—

ROMANI IMPERIUM.

—

1. Anno 6428, indictione octava ac Januarii sexta, sanctorum Luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, mox que Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro Pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. Mense Julio, indictione octava, die Dominica, Ecclesiæ per Romanum composita unio est, cunctis metropolitis clericisque unitis, quos Nicolai patriarchæ et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

B [P. 246] α'. Ἐν ἔτει ,ϛυκη', ἰνδικτιῶνο
Ἰανουαρίῳ ϛ', τῇ τῶν ἁγίων Φώτων ἡμέρ
Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ μηνὶ
φει Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλέ
ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι δύο [68]
τῇ προελεύσει προῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνὶ,
νος η', ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας πο
μανοῦ γέγονεν ἕνωσις, ἁπάντων ἑνωθέντω
πολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάο
άρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium in Antigoniam insulam in exsilium mittit, majestatis accusatum, inque monachum detondet cum Theophane Tichiote et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

β'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, ἰνδικτι
ἀποστείλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει Στέφανον
λομαρίας [69] εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τ
λείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐ
C χεῖρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ
τρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

3. Romanus imperator, dum solennem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exercitu, 399 quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. Delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. Hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor ac subadjuva Joannes presbyter rector. Is Leonem Arsenii domesticum hebdomadarium fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

γ'. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκεν
τριβουναλίῳ, συνηγμένων ἁπάντων μεθ' ὅπλ
σε. Ἀδνουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον
[P. 247] καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῷ ε
λάτιον ὑποστρέφει. Ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέ
θρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπι
Παύλου μαγγλαβίτου· οἳ τυφθέντες καὶ δ
τες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε παραδυνα
πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, ὃς Λέ
τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ
τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱ
τος, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥ
D βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποιήσατο, ἄνδρα ὄντ
ὤμιον, καὶ κάλλει σώματος καὶ ἰδέᾳ καὶ συν
μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει καὶ
θότητι καὶ ἁπλότητι κοσμούμενον, δοὺς α
θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Sarace-

δ'. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικὸς,
ὢν Νικήτα τοῦ πατρικίου, ἀπαίδευτος δὲ
τραλοίας· ὃς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκω
σαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν
ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ Σα

VARIÆ LECTIONES.

[68] μόνοι οἱ δύο? [69] Καλαμβρίας P, Καλομαρίας margo.

ρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν A
πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐληΐσατο, καὶ ἐν τῇ
λθὼν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσ-
. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας
ηλασίας ἀναμαθὼν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξ-
'ν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς
ιὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς
λῆσαι ἐβούλετο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς
ούσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

ῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κα-
ων μετὰ τὴν τοῦ δομεστίκου Ἀδραλέστου τε-
, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλι-
ὶ ἐμπειρότατος, δομέστικος τῶν σχολῶν· καὶ
Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν
ιλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱὸν, τοπο-
ν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπῆσαι. Ὁ δὲ B
πως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν
υλγάρων ἀνεῖλεν, πληγεὶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ
ἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

Εμηνύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς
ίας ἡ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ
ασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχέ-
αὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου
οῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ
ζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἱ ὑπὲρ Κων-
ου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ διελεγ-
; ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διῆλθον καὶ
οι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ
χῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη.
[P. 248] Ἀναστάσιον σακελλάριον ἀπέκειραν C
μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

ῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμα-
βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεύ-
καθίστησιν, ἑαυτὸν δὲ προάγει εἰς τοὔμπρο-
ῷ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τὸν ἐξ αὐτῶν θάνατον
ναι, τῇ ἐπιορκίᾳ, φεῦ! τῶν ἀνθρωπίνων πραγ-
περιπεσών· προησφαλίσατο καὶ γὰρ μὴ ἑαυ-
γορεῦσαι τούτου ἔμπροσθεν αὐτοκράτορα.

Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥω-
καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα καὶ
ῳ καὶ Μηνικῷ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς
; ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν διὰ D
ῶν ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. Τὴν αὐτῶν
δον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος
τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατεμ-
ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην ῥαίκτωρα ἀποστέλλει
έοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ'
πλῆθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς
ίας καὶ τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέ-
ιτρίκιος δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ὁ Μουσελὲ
οῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ πέμπτη τῶν Νηστειῶν
ις. Διατάξαντες οὗτοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς
αμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγά-
νωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῇ χρησαμένων
καὶ φοβερᾷ καὶ σφοδροτάτως παρελασάντων
ὑτῶν, παρευθὺ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ ῥαί-

A nis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastavit, inque urbem veniens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, cognita hominis petulantia rapinisque ejus ac direptionibus, ecclesia eductum pœnis mancipare decreverat. Ille confictis ad Bulgaros litteris ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque bonorum luminumque amissione luit.

400 5. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adralestæ domestici mortem excurrentibus, Pothus Argyrus, vir optimus bellicæque rei peritissimus, scholarum domesticus ei sufficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelem Moroleonis filium, vicarias ipsius partes agentem, Bulgarorum B motum exploratum mittit. Hic in Bulgarorum ex improviso delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque letali accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse desiit.

6. Eo tempore detectæ, Theocleto officii notario deferente, structæ Romano imperatori insidiæ. Auctores erant Anastasius sacellarius et aurificinæ præpositus et Theodoretus cubicularius et Demetrius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et Theodotus protocarabus. Hi videlicet imperatori Constantino studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho palatii cæsus, ipse quoque in exsilium pulsus est. C Anastasium autem sacellarium in Elegmorum monasterio cæsarie multarunt; quo loco defunctus est.

7. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem primo gradu dejicit secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit, quod nimirum insidias indeque impendentem mortem metueret; perjuriique (heu res humanas!) sibi crimen asciscit. Jurejurando enim promiserat 401 nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto, arrogaturum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursum arma movet; emissaque Bulgarorum manu cum Chagano et Menico aliisque, mandat ut quam citissime D adversus urbem excurrant. Superatis itaque montibus Manglaba usque pervenerunt. Intelligens itaque Romanus imperator illorum irruptionem, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Aderat et Alexius Musele patricius et drungarius rei navalis cum suis copiis. Agebatur quinta jejuniorum hebdomada. In campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus ac incondito horrendoque clamore strepentibus maximoque impetu irrumpentibus, Joannes rector illico fugam arripit:

Photinus Platypodis filius ejus tuendi causa concertando necatur, aliique multi. Rector igitur ægre servatus in celocem evadit. Venit vero et ipse fuga dilapsus armis gravis Alexius drungarius Musele, nec cum eis celocis scalam commode satis scandere valens, una cum suo protomandatore, præceps in mare actus, aquis suffocatus est. Ambo Argyri, cum scilicet Pothus tum Leo **402** patricius, fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ partim hostium manus effugere studentes in mari exstinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim capti a Bulgaris sunt. Demum Bulgari nemine illis obsistente regias Pegarum ædes incenderunt totumque Stenum igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque imperitia, cui audacia ac temeritas præsto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, indictione decima, Theodora Romani conjux moritur. Ejus cadaver in Romani ipsius domo, quam in monasterium mutarat, depositum est. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eodem tempore Iber curopalata in urbem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum cum magna claritate et honore susceptus est. Induxerunt etiam illum in S. Sophiæ, ut sacræ ejus ædis pulchritudinem et immanitatem ac pretiosissimum cultum oculis ipse lustraret. Splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes omnisque generis cultu decorantes, sic eum admiserunt. Ille mirandam immanisque molis templi fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum cultum, ac cum dixisset sacrum hunc locum vere Dei habitaculum esse, domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes venissent easque igni incendissent, **403** imperator Romanus prandio laute instructo agminum ductores invitavit, cum et, quem vocant, Sactices illis comes esset. Hortatur ergo jubetque adversus hostes exire ac pro patriæ incolumitate pugnare. Assenserunt illi, atque alacres ipsius majestatis tuendæ causa ac Christianos ulciscendi oppetituros se mortem in se receperunt. Postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem ac quam jactarat fortitudinem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi reperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita evenerat, in castra revertuntur consertaque acie Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is itaque strenue desudato prælio, factaque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. In cujusdam autem amnis transitu, equo in cœno hærente, vulnus in anum et femur accepit. Verum equo ægre tandem suorum cura et industria e cœno evulso ad Blachernas usque evasit: atque in sacra

A κτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμεν
τεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς καὶ πολλοὶ ἕτερ
λις οὖν ὁ ῥαίκτωρ διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τ
μωνα. Ἦλθεν δὲ φεύγων ἔνοπλος καὶ Ἀλέξιος
γάριος ὁ Μουσελὲ, καὶ μὴ ἰσχύσας τέλεον ἐ
ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος ἀποβάθρᾳ, πεσὼν ἐν τῇ θ
σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτορι ἀπεπνίγη. Ἀ
δὲ, ὅ τε Πόθος καὶ Λέων πατρίκιος, ἐν τῷ
λίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Πλώϊμοι δὲ καὶ τ
πλῆθος, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φε
ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπεπνίγησαν, [249] οἱ δὲ σιδή
γόνασι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖ
ελήφθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν δια
τα ἔχοντες τά τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυρ
καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρ
B ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχ

θʹ. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος
της, Θεοδώρα σύμβιος Ῥυιμανοῦ τελευτᾷ, κα
ετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ β
Ῥωμανοῦ τῷ ὑπ' αὐτοῦ μοναστήριον ἀμειφθέ
δὲ αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέω
στοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπ
Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέ
ἀγορᾶς διελθὼν, κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετ
πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ
τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς
μέγεθος θεασόμενον καὶ τὸν πολυτελῆ κόσμον
λωπίσαντες γὰρ ταύτην καὶ περιστείλαντες
χρυσοϋφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτ
ήγαγον ἐν αὐτῇ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερ
C τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελῆ
ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικία
τὸν ἱερὸν χῶρον τοῦτον εἰπὼν, αὖθις ὑπέστρ
τὰ ἴδια.

ιʹ. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάν
μέχρι τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλα
ταῦτα πυρὶ παραδιδόντων, εἰς ἄριστον ὁ β
Ῥωμανὸς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας συνεκ
συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκ
παρῄνει τούτοις καὶ προὐτρέπετο κατὰ τῶν ἐ
ἐξελθεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι
συνέθεντο ἑτοίμως τῆς αὐτοῦ βασιλείας κ
Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσκειν. Τῇ οὖν ἐ
καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος
κης ἀληθῆ οὖσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρί
D ἔδειξεν· ὄπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμε
εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν εἰσελθὼν πάντ
ἐκεῖ εὑρεθέντας κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν ο
γαροι τὸ γεγονὸς ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρα
καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρέπουσι τὸν Σ
σὺν ὀλίγων ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναία
νισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέχει
νατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίη
ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν [P. 250]
Ποταμὸν δέ τινα παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ
αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἰλύϊ ἐμπαγέντος, τιτρώ
κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν
που ἐκ τῆς ἰλύος ἀνασπασθέντος συνεργε
ὑπὸ χεῖρα διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν

τῇ ἁγίᾳ σορῷ, καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης, A
ἐτελεύτησεν.
νικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος
Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον
ἓν καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ
ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μονῆς, τῆς πλη-
; τῆς Ξηροκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν
συναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν·
:τέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ
ὁ Μυρέλαιον.

;ριανὸς δέ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης
; πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβου-
τοῦ Βοήλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ τυ-
:αὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως B
ι, τὸ Παΐπερτε λεγόμενον ὀχύρωμα κατα-
οῦς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ
ς καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν
τέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δη-
:οὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθώους κε-
:η βούλοιντο ἀπιέναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἐτέ-
τάτῳ καστελλίῳ φυγών, καὶ λόγον τοῦ μὴ
παθεῖν δεξάμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει,
ῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ
άνων διῃτᾶτο τηρούμενος. Δρασμὸν δὲ βου-
ς ἁλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερεῖται.
ι τὸν Βοήλαν ἀπέκειραν μοναχόν, τοῦ βα-
ιτὸν κατοικτείροντος φίλον τυγχάνοντα.
ῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπονομαζομένου
τος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἰκειότερον Θυμολέον- C
ιανουπόλεως στρατηγοῦντος, κρατίστου τὰ
καὶ περιδεξίου τυγχάνοντος, ὃς πλείστας
λγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλ-
μεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ
ατι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν
ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὅ τε σῖτος τοὺς
ιει ἐπελελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε κραταιῶς
ιν γὰρ εἶχον ἐπισιτίσασθαι), τῇ ἐνδείᾳ πιε-
ροδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν
λγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεών, καὶ
θ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μυ-
:ίαις τοῦτον [P. 251] τιμωρησάμενος, τε-
ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ
ἐτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις οὖν
πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· D
ατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον
:ς, ταύτην καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν
ωμαίους αὐτὴ ἐγένετο.
έοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως
:αὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξ-
καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος,
; πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων
ὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐ-
πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ'
έπονται Ἀγαρηνοί, μόλις δὲ μόνος ὁ Τρι-
φυγῇ διασώζεται.
πτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος δευτέρας,

soro (loculum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

11. Sub idem tempus Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris jussu minorem urnam unam egregie elaboratam duasque alias nulla sculpturæ arte cælatas, ex S. Mamantis virorum **404** monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. Quæ et in Romani monasterio (hoc est in Myrelæo) fuerunt depositæ.

12. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardæ Boelæ, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem struunt rebellantque adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Curcuas scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire jussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitæ dignitate auctus in manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano prætore bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens, validis ipsam armis premit. **405** Oppidani deficiente annona ac fame graviter afflicti, cum commeatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque prætorem Bulgaris dedidere. Hunc nactus Symeon toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quæ sævissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in urbe præsidiariis relictis discedit. Præsidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Joannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, Dei ope, sub eo merentes Agareni fusi sunt atque fugati, solusque ipse Tripolita ægre fuga salutem expediit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon

VARIÆ LECTIONES.

) ἔνζῳδον, quod infra est p. 577 d.

Bulgariæ princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. Ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrimque obsidibus exit prior Nicolaus patriarcha, **406** tum Michael patricius cognomento Stypiotes et Joannes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se ægritudinem prætexens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre ejusque congressum expetebat: certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam exscensionem struerent, quo loco ejus prætoria navis appellenda esset. Loco itaque undique communito, in medio jussit septum fieri, ubi erant collocuturi. Interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum in Pega, a Justiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. His igitur alienum a pace palam prodebat animum, vanaque spe imperatorem deludere haud obscurum erat. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit, tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum lacrymis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam Dei Genitricem **407** obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis concordiam ineundam induceret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis palliolum repositum erat, eoque imperator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto, ac quam in intemeratissima Dei Genitrice collocaverat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis templo egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. Venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. Ili medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua faustis vocibus prosequebantur. Senatus omnis muris insidentes,

A Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ
τινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲ
καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ κα
καὶ δενδροτομεῖ. Μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐ
νος;[71] ἐπεζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν π
Νικόλαον καί τινας τῶν μεγιστάνων ὁ
εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἔλαβον οὖν ὁμ
ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθε πρότερ
πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ
προσαγορευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰ
μυστικὸς καὶ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ
ὁ ῥαίκτωρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα,
προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύ
τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπ
μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγ
B αὐτοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν
Ῥωμανὸν ἐπεζήτει θεάσασθαι· παρὰ
πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρον
ἀνδρίας καὶ συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλεὺ
του σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴ
καὶ τὸ στῆναι τὰς γινομένας τῶν αἱμάτων
όσημέραι. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ
αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὀχ
ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διε
ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας
πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι π
ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποσ
Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν
τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλε
C σατο, καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα, [P.
ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀ
μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμ
Βλαχέρναις ὁ βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ πατ
τῇ ἁγίᾳ εἰσῆλθε σορῷ καὶ τὰς χεῖρας ἐξ
εὐχήν, εἶτα πρηνὴς πεσὼν δάκρυσι κατ
ἅγιον ἔδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ ἄχρα
τόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμεί
ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ
πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κι
ανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σεπτὸν τῆς ἁγίας Θεοτό
σαύριστο ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ὁ βασ
ελόμενος καὶ ὥσπερ τινὰ θώρακα ἀδ
περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς
ἄμωμον Θεοτόκον οἷα περικεφαλαίαν τινὰ πε
D ἐξῄει τοῦ ναοῦ ὅπλοις ἀσφαλέσι φραξάμ
σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὅπλο
κοσμήσας τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβεν
σαι τῷ Συμεών. Πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅ
ἐγένετο, ἐννάτη τοῦ Νοεμβρίου μηνός, τ
τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρεγένετο δὲ καὶ ὁ
πλῆθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διῃρημένο
ρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσ
τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτω
πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντ
κατακεκοσμημένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτὸ
τες Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμουν τῇ τῶν
φωνῇ. Πάντες δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς

VARIÆ LECTIONES.

[71] παραγενόμενος rectius, p. 579. [72] καὶ] δὲ?

ες κατεθεῶντο τὰ ὁρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν
ζὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ
ιι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ
ιίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων
ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ
ισεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν,
τρέμας ἀπῄει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς
ς τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. Πρῶτος οὖν
οβάθρᾳ τῇ ῥηθείσῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν
ο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν
ῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευ-
ἀκριβῶς, μή πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει,
Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα
. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους
. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συ-
Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χρι-
ὑπάρχοντα ἀληθινόν, [P. 253] *βλέπω*
ηα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίνοντα. Ἴδιον
ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ τὸ
ήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ
ἀγάπη ἐστί τε καὶ λέγεται· ἀσεβοῦς δὲ
στου τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν
ἐκχεομένων. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστια-
ρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στῆσον
ς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων
ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν
ῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν
μαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι
ῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστια-
θρωπος εἶ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν
στασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ
ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυ-
ς πυρετὸς κατασβέσει τὸ φρύαγμα. Τίνα
ον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ
ων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ
ῳ ἐνατενίσεις κριτῇ; Εἰ πλούτου ἐρῶν
οιεῖς, ἐγώ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμου-
μπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν.
αι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν,
τὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμα-
ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται
συμφορῶν καὶ στήσωνται τοῦ Χριστια-
αιρεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοὺς αἴρειν ὅπλα
οπίστων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς
. Αἰδεσθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπει-
ὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην
ι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρί-
ώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσα-
ν Συμεών.

) δὲ τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τεράστιόν
ς ταῦτα εἰδόσι συγκρίνειν παράδοξον. Δύο
τοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν
περπτῆναι, κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους
καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλοις, καὶ
ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ πρὸς Θράκην
ι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ
ριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ
μφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν
τοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ

A quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo; quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. Primus itaque **408** ad eam, quam diximus, exscensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloqui cœperunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem esse allocutum: B *Audivi te hominem religiosum esse Deique cultorem ac verum Christianum: video autem opera non satis verbis consentanea esse. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infideli, ut cædibus injusteque fusis cruoribus gaudeat. Si quidem ergo verus Christianus exsistis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteras Christianorum itidem ac eamdem colentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipse tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et judicium et retributio-* C *nem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiam omnem exstinguet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, pro injustis cædibus Deo redditurus es? quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te* **409** *illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos necare desinant. Nefas enim fideles in se mutuo arma sumere.* Hæc itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum D veneratione miratus, pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

16. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque illis qui horum noverunt indicia novam et insolitam. Aiunt enim colloquentibus ambobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem, alteram in Thraciam avolasse. Rerum ejusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris solertiam modestiamque suis proceribus narrat,

viriique speciem et robur infractumque animum A immensis laudibus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna Ecclesia : sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondet clericum et subdiaconum **410** ordinat, ac tandem promovet syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum rerumque gerendarum administrum ac subadjuvam patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi conflata invidia et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secun- B da provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ille condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amaseæ metropolita, eunuchus. Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Eam ob rem ejectus ille quidem aula est : permissum tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum eo communicatis consiliis, quod operæ pretium videretur, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei C blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, veraque esse crimina objecta ostendentibus, ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset quam illi retulerant, capiendum mysticum statuit **411** ac quæstionibus subjiciendum. Hoc ille ubi præsensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero et Constantinus Boilæ filius, mensæ præfectus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici symmysta esset ejusque secretorum conscius; inque Olympum discedens monachum induit. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Joannis mystici loco D Theophanes protovestiarius subadjuva rerumque gerendarum imperatori adjutor promovetur. Sub idem tempus horrendus in Thracensium themate exstitit terræ motus ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps adversus Chrobatos expeditione suscepta, consertaque cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus copias amisit.

μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσι ταπείνωσιν, ἐξεθείαζεν δὲ αὐτοῦ τό τε εἶδος · ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

ιζ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε' ἔστεψε Ῥωμανὸ υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφα καὶ Κωνσταντῖνον · ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον αὐτοῦ ὁ πατριάρχης [P. 254] Νικόλαος ἀπέ κληρικὸν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελ προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶ διακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

ιη'. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνὶ, ιθ' τοῦ μηνὸς, ἐτί Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστε πατρίκιον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ φθόνον κινηθῆναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι τινων.

ιθ'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε', ἰνδικτιῶνος ιγ', τελ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ βάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη τρισκαίδεκα · κα ετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ τῶν Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατρι καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας μητροπο εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνὶ κατηγορ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡ βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Ι καὶ λογοθέτου, διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγ αὐτῷ. Τούτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ τίου, συγχωρεῖται δὲ τὸ προσέρχεσθαι καὶ τῷ λεῖ ὑπηρετεῖν [73], καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα δι στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς α βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θερα δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐχ λετο. Τῶν κατηγόρων οὖν κατεπειγόντων τὸν β καὶ σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορούμενα, νήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι ἀνα ἔμελλεν τοῦτον κατασχὼν ἐξετάζειν. Ὁ δὲ προγνοὺς χρῆται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάσταν ταλαβὼν ἀποκείρεται μοναχός. Πέφευγε δ Κωνσταντῖνος τοῦ Βοΐλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκεῖ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὄλυμπον καταλαβ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται · ἐδεδοίκει γὰρ καὶ ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ κα ἀποῤῥητοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. Τὸν δὲ πατ Κοσμᾶν ἐν τῷ ὡρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ λεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυσ Ἰωάννου Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον παρα στεύοντα. Ἐγένετο δὲ καὶ τηνικαῦτα σεισμὸς ρὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Θρᾳκησίων, καὶ χάσμ μέγα καὶ καταπληκτικὸν, ὥστε πολλὰ χωρί ἐκκλησίας αὐτάνδρους καταποθῆναι.

κ'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ, εἰκάδι ἑβδόμῃ, [P. 255] ἰνδ νος ιε', Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρω ἐκίνησε στράτευμα, καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν μον, ἡττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἅπαντας ἀπ ώλεσεν.

VARIÆ LECTIONES.

[73] Scylitzes et Cedrenus προσκυνεῖν. Combef.

;όν δὲ βασιλέα [74] Ῥωμανὸν Ἰωάννης ἀστρο- A
ἰεασάμενος οὕτως λελάληκεν· Δέσποτα, ἡ
ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ
ρου, ἐπὶ δυσμὰς βλέπουσα, τοῦ Συμεὼν
αὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ
ρᾳ ὁ Συμεὼν τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥω-
ποστείλας τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης
ν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Συμεὼν εἰς Βουλγα-
ιλεύτησεν, ἀνοίᾳ [75] συσχεθεὶς καὶ νόσῳ κα-
ς ἁλοὺς, διέφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς,
υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς
; αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωρ-
υρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ
Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ
τέρας αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενον ἀπέκειρεν B
· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου
ἔτι στολῇ ἐκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

Τὰ κύκλῳ οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα
ς οἵ τε Χρωβάτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ,
ύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Λιμοῦ
του σὺν ἀκρίδι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς
τος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν
ἐδεδίεσαν δὲ πλέον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων
ν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων
ύουσι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν,
ς εἰκὸς, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντες. Ἔπειτα
; ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς
ύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος
τινὰ μοναχὸν Καλοκῦριν ὀνομαζόμενον, τῷ
ρμενιακὸν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. Δι- C
δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην
ται καὶ πρόθυμοι ταύτην συνθέσθαι εἰσὶν, οὐ
, ἀλλ' εἴγε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συν-
. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμε-
ἀποδεξάμενος, παρευθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρό-
:ὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ
τῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ
ην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις ἐν Μεσημ-
πρὶν μὲν Μενεβρίᾳ καλουμένῃ, ἀπὸ Μένου
τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρίᾳ τὸ παρὰ
κῶν πόλισμα λεγόμενον· [P. 250] πρὸς
ρραδέστερον Μεσημβρία ὀνομάζεται. Οἱ δὲ
όμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ἐξῆλθον
φάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ξηρᾶς· καὶ ὀπι-
:ῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσου- D
αὶ Συμεὼν ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὐσαμψος
ἰων τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγαρίας ἀδελφὸς πρὸς
πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ Στέφανος,
καὶ Μαγοτῖνος Κρόνος τε καὶ Μηνικὸς δι-
ιντο πρὸς τὸν ἄνακτα Ῥωμανόν. Θεασάμενοι
ογατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ
ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ
ους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιήσαντες
ι περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. Ἀπεστάλη
ας ὁ μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ
; ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς
Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέτρου καταλαβόντος,

A 21. Joannes porro astronomus Romanum imperatorem mœstum cernens sic eum affatus est: *Quæ in fornice supra Xerolophum, domine, statua constituta est, spectans ad occidentem, signum Symeonis est. Hujus caput si abstuleris, ipsa hora Symeon morietur.* Misit itaque imperator, ac statuæ caput noctu abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria **412** fatis concedit, ingentique captus angore ac cordis morbo elanguens percitusque interiit, frustra leges juraque transgressus, relicto ex testamenti tabulis principatu Petro filio ex secunda uxore, Georgi Sursubulii sorore, quem et liberorum suorum tutorem constituit. Michaelem ex priore conjuge susceptum monachum detondit; B Joannes vero et Benjamin Petri fratres Bulgarica adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinæ igitur gentes, Chrobati Turci ac reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. Fame vero Bulgarorum gentem cum locustarum ingenti copia graviter prementе, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Re itaque in consilium vocata adversus Romanos copias educunt ac Macedoniam petunt, hoc nempe satagentes, ut Romanis metum incuterent. Audito vero Romanum imperatorem adversus eos exercitum parare, una Petrus Georgiusque monachum quemdam Calocyrim nomine, C genere Armenium, auream bullam ferentem occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se cupere cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros. Acceptis litteris, earumque latore humanissime suscepto, confestim imperator **413** cum celoce Theodosium Abucem monachum et Constantinum Rhodium palatinum clericum cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Oppidum hoc dictum olim Menembria, a Meno viro Thracio ejus conditore, et Bria, ejus nominis apud quosdam Thraces vico; mollioris vero pronuntiationis causa Mesembriæ nomen accepit. Quo in colloquio cum res commode tractata esset, legati D per continentem in urbem redierunt, cum eis Stephanus Bulgarus comes esset. Post hos subsecuti Georgius Sursubulus et Symeon Caluterсanus et Usampsus, Symeon item alterius illius Bulgariæ principis ex uxore frater. Ad hæc illius affinis Stephanus, Magotinus quoque et Cronus et Menicus, Petri ad Romanum imperatorem legationem fulserunt. Conspectaque Christophori imperatoris filia Maria, ac ejus plurimum specie recreati, ictisque prius pacis fœderibus, missis litteris Petrum sine mora venire jusserunt. Missus vero obviam Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eumque in urbem inducturus. Cum itaque venisset

VARIÆ LECTIONES.

[74] ...est ἀλύοντα, ut infra, vel quid simile. Combef. [75] ἀνίᾳ τε margo Combef.

Petrus Bulgarus, conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ibique ad se venientem Petrum et vidit et osculo salutavit. Inter se vero, uti par erat, collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera, protovestiario Theophane in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

23. Octobris **414** mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimæ Deiparæ ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. Mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum exscensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina, et ad ipsam imperatoria celoce constituta. Eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis acclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. Tunc vero omnibus nuptiarum expletis solemnibus ac gaudiis, et cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiario deducitur. In ipso discessus procinctu puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par **415** est fundere qui mox charissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter contendit. Tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regiis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consalutata. Ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque supellectili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Joannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas præclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertebat, captivosque ducebat, atque in iis etiam insignem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriæ urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat prædatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida

A τριήρει ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογράφονται τά τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ νουνεχῶς διευθύνοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους

κγ'. Ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς, παρανυμφευόντων Θεοφάνους B πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. Λαμπρᾶς δὲ καὶ πολυτελοῦς γεγονυίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιάριος ἅμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. Τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ, περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικοῖς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος ἑστηκότος· ἔνθα συνέστη[76] Ῥωμανὸς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ καὶ Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἔνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτω τὸν Κωνσταντῖνον, ὑπεῖξε τῇ ἐνστάσει τούτων C Ῥωμανὸς ὁ βασιλεύς, [P. 257.] καὶ γέγονεν ὅπερ ᾐτήσαντο. Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἔμελλε δὲ ἡ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἑβδόμου συνεξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. Ἐπεὶ δὲ[76*] ἀπαίρειν ἔμελλεν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πυκνὰ καταχέοντες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγχνου περιποθήτου, τόν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῄει, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη, λυπουμένη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλτάτων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσηκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεῖ προσ- D ήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. Ἀπῄει τοίνυν πλοῦτον κομιζομένη παντοδαπῆ καὶ ἀποσκευὴν ἀναρίθμητον.

κδ'. Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναῤῥήσεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν καθ' ἑκάστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξάκουστον καὶ πάνυ ὀχυρὸν καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πραιδεύσας, καὶ εἰς φροῦδον ἀπωλείας τοῦτο

VARIÆ LECTIONES.

[76] συνεστιάθη Cedrenus. [76*] Legebatur ἐπειδή.

καὶ τὰς πέριξ κώμας καὶ χώρας πυρικαύ- A γασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήττητον καὶ ἀμάχητον παρακαθίσας καὶ ἑλεπόλεις μηχανικὰς καὶ εἰς παντελῆ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν αὐτοὺς ὅ τι πράξαιεν, καὶ ἅπαξ καὶ πολ-ιέσδεις πρὸς τὸν δομέστικον στελλόντων καὶ τούντων, ὁ συνετὸς καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας τὰ τῶν δα-ιἐλεεινολογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπήσας, νθρώπινα, ὑπεῖξεν, καὶ λόγον δοὺς αὐτοῖς, ψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔκγονος ἀμηρᾶς ὢν Μελι-ιὁ Ἀποσαλὰθ στρατηγὸς εὐγενέστατος ὢν ὅσιος ἐν Μελιτινῇ, παρεγένοντο. Ἀποδε-οῦν παρὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν Ἰωάν-ς τὸν αὐτοκράτορα τούτους ἀπέστειλεν· καὶ εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ B κτοτε δὲ συνεξεστράτευον [P. 258] τοῖς ς κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν, ἔν τε ικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ χμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν ὂν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς ἀθέων Σα-δυστυχίας. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην ελιτινὴν κατοικοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν ῶν πάλιν ὅ τε δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ ς Ἰωάννης μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμά-ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ πολλὰς καὶ πραίδας καθ' ἑκάστην ποιούμενοι, καὶ χέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τούτους ιμενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτι- C ίστησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορ-ζι ἕως ἐδάφους καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώ-υφόρους τε καὶ πιοτάτας οὔσας καὶ οἵας ταρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν τὴν Μελι-κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς ιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν δα-σθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

ατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος καὶ Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος ὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασι-ὸν ἐξῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς κέκειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες τῷ ἑαυτοῦ ῳ.

ηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ς', τελευτᾷ D πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἔτη δύο μῆνας εκεμβρίῳ δὲ μηνὶ, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, ρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, εἰᾳ καὶ ἁγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χει-πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν ν ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥω-ὸς, ὃν ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν τινουπόλεως.

ικάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμὼν γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμὸς, ποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θά-τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας

vicosque et prædia igni succenderat, ipsa invicta inexpugnabilique arce obsessa, adhibitisque illi tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanisque in extremas angustias consiliique inopiam conjectis, ac cum illi semel sæpiusque missis ad domesticum legatis fidem ac securitatem exposcerent, **416** vir prudens cordatusque Joannes Curcuas scholarum domesticus, miserorum lacrymas supplicumque luctuosos clamores ac pro humanarum rerum ratione fortunæ incerta considerans, eorum votis animum inflexit; ad quem accepta fide Apochaps ameris nepos, Melitines ipse ameras exsistens, Aposalathque dux apud Melitinem strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, venere. Hos scholarum domesticus Joannes omni humanitate susceptos ad imperatorem misit; ictoque pacis fœdere domum reversi sunt. Indeque socii adlecti ac fœderati adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sapiente, Melitinenses pacem dissolverunt. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur scholarum domesticus Joannes Curcuas cum cohortibus ac legionibus, Meliasque Armeniis præfectus. Ili multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem diripientes atque incolas subigentes, in tantas Melitinem coegerunt angustias, ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus æquaverint, nec eam modo, sed et vicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus afferrent. Hanc igitur Melitinem **417** imperator in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens, multa inde auri argentique millia tributo annuo fisco inferenda indixit.

25. Cæterum Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer accusatus est, quod rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor illi fuisset. Quocirca urbe ejectum in monachum detondent, inque suburbano suo exsulem agere cogunt.

26. Mensis Julii quinta decima, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri præfuisset annos duos, menses undecim. Mensis autem Decembris quarta decima Tryphonem adducunt in Opsicio profitentem monachum, virum religiosis moribus ac sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem patriarcham Cpolitanum ordinaturi erant.

27. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravissimum fuit frigus, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu subsecuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebræ adeo mortes ut nec efferendis mortuis vivi

sufficerent. Porro Romanus tantam illam vim mali A considerans, pro benigna sua teneraque in miseros indole, convenientem eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticuum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes **418** grassarentur. Tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum jacentibus illic egenis quot mensibus erogari præcepit, menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, adeo ut quæ per arculas et ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim millia numerarentur. Neque hæc solum misericordia pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor sibi ipse constituit, sed abunde tres quotidie B pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynæ titulo nummus cederet. Quarta autem feria ac parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. Quodque in monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille præstabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrymarum large fontes emittebat. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo C in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosis aulæis cereorumque et lampadum copia præclare exornavit. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina et quem vocant **419** Petram Auream et Barachæo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas sub- D ministrare non cessabat. Hæc velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

28. Petro Bulgarorum principi Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus, Joannem monachum (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Una quippe cum Joanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. Nec multo post projecto monachi

A ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιήσατο, [P. 259] πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξέν τε θυρίσι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε καὶ τὰς λεγομένας ἄρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργύριά τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμεσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἄρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἡ συμπαθὴς αὐτοῦ B ψυχὴ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἳ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τούτῳ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἴωθεν γίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἀνὰ τῆς ἑστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθεὶς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντρυφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατένυσσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἠφίει πηγάς. Τὴν δὲ πίστιν ὅσην ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἁγιωσύνῃ διαβοήτους καὶ εὐλαβείᾳ, τίς ἂν διηγήσαιτο; C Οὐκ ἐθεάσατο γάρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧτινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσιν οὐκ ἐξηγόρευε. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κομινᾷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένῃ Πέτρᾳ καὶ τοῦ Βαραχαίου ὄρει, οὐ διέλιπεν ἐτησίως ῥόγας ἐξαποστέλλων καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ στενωτάτοις οἰκίσκοις καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστη- D ρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

[P. 260] κη'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεών· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δὲ δῆλα Πέτρου ποιήσαντος τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ δὲ Ἰωάννην κατασχεῖν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Ὃ δὴ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἅμα

εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ A
ἰαὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα
ιαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν
βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ
ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενια-
ιωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καί-
ιλιξίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ
υ μοναχοῦ τοῦ γεγονότος ῥαίκτορος παρα-
ιάντων.

Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχὸς, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς
κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἐξου-
λαβέσθαι, ἰδιοστασίασεν ἔν τινι Βουλγαρικῷ
· καὶ τούτῳ προσεῤῥύησαν οἱ τῆς Πέτρου
ιεστηκότες Σκύθαι. Οὗ μετὰ τὴν τοῦ βίου
ιοφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις,
ιμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακέτιδος διὰ Στρυ- B
ρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρῆσαι
ἐκεῖσε πάντα ληΐσασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπ-
ται κατὰ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἣν Αὔγου-
βαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰρ-
καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις
εν.

ἰαρτίῳ δὲ μηνὶ, δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, κοσμήτης
ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηδὸν ἱσταμέ-
ιἶσε κίοσιν ἐπικειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἄν-
[77]. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ
εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ
ις ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε καταχαῆναι τὰ
ιπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν
C
Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ
τῳ ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοψαμένου
ινήσαντος αὐτὸν τοῦ πατρὸς, μεῖζον ἢ κατ'
ἴους, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλακότος καὶ
ἰν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. Καὶ ἐτέθη τὸ λεί-
ιύτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

61] λβ'. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατρι-
Αὐγούστῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης[78], τὸν
χρόνον τελέσαντα· καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ
ιελευτᾷ, χηρευσάσης Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα
ιας ε' διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου
Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ ἔμελλεν, ὡς
ηται, πατριάρχην καθιστᾶν. D

Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταν-
οῦκα ἑαυτὸν ἐπιφημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ
γετο. Οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου
ρχου, ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κων-
ουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μιᾶς
οῦται χειρός. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος κατα-
ει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν
ῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην
γέθη κατασκευάσας διήρχετο, πλανῶν αὖθις
υρτευόντων πολλοὺς ὡς εἴη αὐτὸς Κωνσταν-
τοῦ Δουκός. Οὓς καὶ συνεφελκόμενος με-

A habitu, cum uxoris amplexus quæreret, imperator illi ædes assignavit multaque omnino prædia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria conjugem ei locavit, atque in Cæsaris domo prægmagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho, qui rector exstiterat.

420 29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgariæ quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. Hi Michaele vivis exempto Romanæ ditionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus retulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Ægyptum subjecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illic ordine erectis cosmetes impositus erat, decidit ac sex viros occidit. Magnum quoque ac formidabile contigit incendium in fori porticu, haud procul ab æde sanctissimæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitiarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius funus ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Ægyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente jam ipsius ætate ejus liberi adhuc pueri ac minores essent. Depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cujus in superioribus meminimus.

421 32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione tertia, cum tempus constitutum explesset, officio moverunt; qui abiens in monasterio suo e vivis excedit, Ecclesia pastore vidua annum unum, menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis ætate esset. Ipsum enim Romanus constituerat patriarcham præficere, uti jam dictum est.

33. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus in urbem inductus est, Petrique urbis præfecti sententia altera manuum truncatur. Postmodum occasionem nactus ad Opsicium redit, æreamque sibi manum ejus loco quæ amputata fuerat aptans, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, seque adeo Constantinum Ducis filium esse suadens. Horum itaque contracta manu magnam ad-

VARIÆ LECTIONES.

[77] ...κοντα Scylitzes et Cedrenus. Combef. [78] τετάρτης margo.

versus Romanum rebellionem conflat; castroque A occupato cui nomen Lata Petra, omnisque generis in eo annona reposita, ex his latebris erumpens circumvicinam regionem populabatur ac prædas agebat. Missis itaque imperator copiis tum illum cepit, tum qui sub illo merebant. Inductum vero in urbem judicio sistunt, eique ad quæstiones adhibito, et ut socios prodat, plagas multas imponunt. Ille multos procerum, quasi sibi **422** adhæsissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil veri criminis illis objicere, ad Amastriani ædes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque præveniens, sed et ad ea quæ a B fronte virtutes recteque facta, cum ea qua præditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. Aderant vicarii Romani antistitis, qui tomum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. Postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxo- C rem locat Gabalæ filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali scito Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. Hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius **423** imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus D imperator, quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacæ. Qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Junii undecima, Russi instructa classe ad decem navium

A γάλην κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ
ριον κατασχὼν ὃ Πλατεῖα Πέτρα κατονομ
πᾶν εἶδος ἐδωδίμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' ο
μῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς [79] παρατυγχάνοντας
μευεν. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ
τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· ὃν καὶ ἀγα
ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς πληγὰς
θεσαν, τοῦ τοὺς συστασιώτας [80], εἴ τινες εἶεν,
Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευ
συνόντας αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτῶν
ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παραν
γίνεται.

λδ'. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ ῥηθε
βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μη
τέρᾳ ἰνδικτιῶνος ἕκτης, τοῦ πατρῴου φρον
B ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς
παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς
οὔσης ἐλλογιμότητος, τοποτηρητῶν ἐκ
ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόμεν
τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἳ καὶ
αρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.

λε'. Ἡ εἰρημένη βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγ
Μαρία, γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις
Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν τοῦ τὸν ἴδιον
καὶ τὸν πάππον αὐτῆς [P. 262] ἐπισκέψ
Τελευταῖον δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθεν τριῶ
Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσ
Πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λ
ἐντίμως ὑπέστρεψεν.

C λς'. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στ
γυναῖκα ἠγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλᾶ
νην δὲ Κατάκυλα, Ἄνναν [81] ὄνομα. Ἅμα δὲ τ
φικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῇ στ
ἐπετίθετο.

λζ'. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τ
κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης Ἀπ
μηνί· οἳ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς
ἐληΐσαντο πᾶσαν Θρᾳκῴαν ψυχήν. Ἀπεστάλ
πατρίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ
δυναστεύων ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὃς θαυμασ
συνετῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κα
ξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ
λίᾳ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθείς· ὅτ
D τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον
λεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισ
χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάρρυσ

λη'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥω
τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένου
Ἀρμενιακῶν τοὔνομα Ἑλένην τοῦ πατρικίου
νοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρ
μηνὶ δευτέρᾳ ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναῖ
ματι Θεοφανώ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος
καταγομένην.

λθ'. Δεκάτης καὶ τετάρτης ἰνδικτιῶνος,
δὲ μηνὶ ἑνδεκάτῃ, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ

VARIÆ LECTIONES.

[79] τοὺς om. P. [80] συστασιώτας P, συστρατιώτας margo. [81] Ἄννα P.

πόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ A ... ῖται λεγόμενοι, οἳ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ... ται. Ἀπεστάλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριη- δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ ; καὶ τόν τε στόλον προευτρεπίσας τε καὶ μενος, καὶ νηστείᾳ καὶ δάκρυσιν αὐτὸν ισας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥὼς προσδέχεται ιαχῆσαι μέλλων αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνον ν καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος αι ἀφίδρυμά τι, ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται εἰς οἷς ἐν νυκτὶ παροδίταις), οὗτος πρὸς τῷ τοῦ πόντου στόματι [83] παρεδρεύων (ὃς κατὰ ἀν- κέκληται· κακόξεινος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς σε λῃστῶν [P. 263] πρὸς τοὺς ἐπιξενουμέ- αδρομάς, οὕς, ὥς φασιν, ἀνελὼν Ἡρακλῆς, B ας τυχόντες οἱ παροδῖται, τοῦτον Εὔξεινον σαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον τούτοις ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀρ- γῆρων ἐκεῖσε διερχομένων αὐτόθεν ἀνίδρυ- ρόν. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμωνι σας τήν τε σύναξιν τῶν Ῥουσικῶν πλοίων καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατ- τὰ δὲ [84] λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν ἦν· ᾧ ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες ήρεις ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο ιήν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐταν- λλους δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας ν. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνα- ρος εἰς τὰ Σγόρα λεγόμενα καταπλέουσιν. λη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατρίκιος ἀπὸ στρατ- C Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκκρίτων τοῦ παρατρέχειν αὐτούς. Καὶ δὴ τούτων α ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βι- μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφὴν καὶ ἄλλην χρείαν θαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ συντάγματι ὁ ς Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθη- ψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε ὁ συνετώτατος καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ τος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τού- ρθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κἀκεῖσε καταλαμ- ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ ως μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ τὰ οἰκεῖα πλοῖα ὅαμοῦ παρεκτρέχειν κατατολμᾶν. Πολλὰ δὲ ιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ D κὸν στράτευμα κατελθεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν γόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὓς συνελάμβανον ιτους, τοὺς μὲν ἐσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ αττάλευον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστάντες κατετόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ιβανον, ὄπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν γνυον. Πολλοὺς δὲ ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ ιχαν. Χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τροφῶν ντες, τό τε ἐπελθὸν στράτευμα τοῦ δομεστί- ν σχολῶν τοῦ Κουρκούα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέ- καὶ νουνεχῆ εὔβουλον δεδιότες, τάς τε ναυ-

A millia adversus Byzantium navigaverunt. Hos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. Missus itaque est cum triremibus et celocibus quotquot in urbe erant, illorum impetum excepturus Theophanes patricius. Instructaque ac parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio communitus Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Quod vero illi jam junxerant ac prope Pharum venerant (vocatur vero Pharus turris quædam et substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Euxini **424** fauces stationem habens (sic enim contraria appellatione vocatus est, cum Cacoxinus B diceretur, idcirco nimirum quod latrones ea loca insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sublatos aiunt, proptereaque viatores tuto jam illius itinere Euxini, quasi hospitalis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant repente in eos impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumpsit, quod Argonautæ illac transeuntes templum ibi exstruxerint. Primus itaque sua ipse celoce vectus cum Russicarum navium ordinem dissolvit, tum plerosque præparato igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit; quem pone secutæ naves reliquæ atque triremes hostium omnem aciem penitus fuderunt, ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt, multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Su- C perstites cladi reliquiæ ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum, trajecerunt. Ibi Bardas patricius Phocas exdux missus cum equitum peditumque delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniæ partes missam incidit, ingentique eam strage fudit et profligavit atque internecione delevit. Sed et sapientissimus solertissimusque Joannes Curcuas scholarum domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a **425** reliquo agmine aliis aliisque locis divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus aggressionis metu perculsi in suis se navibus adunata classe continerent nec usquam excurrere auderent. Illi porro ingentia D maximaque mala perpetraverant, cum necdum illis Romanæ copiæ præsto essent. Nam Stenum omne quod vocant, igne vastarunt. Ex illis quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero sacerdotalis ac clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vinctis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum ædium subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero hieme, cum eos jam necessarius commeatus deficeret, dum scilicet scholarum domestici Curcuæ copiarum insultus virique prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec

VARIÆ LECTIONES.

...τόμα P. [83] ἀνιδρυθὲν? [84] δὲ om. P.

οις γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραθεὶς τὰς πόλεις A ...νητῶν Χριστοῦ ἐπόρθησεν· καὶ τίς ἂν ἐξείπη ...νομα ταύτας ἃς χειρωσάμενος ὑποφόρους ...ωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καὶ δομέστι... ν σχολῶν [ἐποιήσατο ⁸⁶;] Τοῖς εἴκοσι καὶ δύο ... πόλεις χιλίας σχεδὸν καὶ πλέον κατεστήσατο ... Ῥωμανίᾳ προσήγαγεν· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ...ον Ἰωάννην τὸν Κουρκούαν ἐπὶ παρατάξεως ...κῆς διαλαλιαῖς καὶ παραινέσεσι πιθαναῖς τοῖς ...ίοις χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραϊανὸν ἢ Βελισά... ...ικάσαι καὶ ὀνομάσαι τοῦτον. Καὶ εἴ τις πρὸς ... παραθήσει τὸν ἄνδρα, εὑρήσει πλείονας ...οῦ Κουρκούα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. Οἱ ...πρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ ...ου Κουρκούα ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὑρή... ἐν ὀκτὼ βιβλίοις ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ B ...παθαρίου καὶ κριτοῦ.

Ἄξιον δὲ διηγήσασθαι καὶ τὰς τοῦ αὐταδέλ... ...γίστρου καὶ δομεστίκου τῶν σχολῶν Ἰωάννου ...τρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ...ας καὶ ἀνδραγαθίας. Οὗτος εἰς Χαλδίαν μο... ...τηγος γεγονὼς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτὸν, οἷα οἱ ... τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδυπαθείᾳ ...ι· ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ ...τητας, πρὸς τὸ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν ...νῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς οἰκοῦντας ...νοὺς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀνδρειότατον καὶ παν... ...τον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ κάστρα ...ώτους ἀγαγέσθαι καὶ τῷ μαγίστρῳ Ἰωάννῃ ...ρῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ C ...ταμίᾳ ἄριστος στρατηγὸς ἀνεφαίνετο καὶ, οὐκ ...ο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομὼν Ἰουστινιανοῦ ἀνεφαίνετο καὶ ἐγνωρίζετο. Ὅς ...ς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ ...ην τὸν λεγόμενον Τζιμισκήν· καὶ τῇ εὐφυΐᾳ ...δρείᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς πατρίκιος καὶ ...γὸς διαφόρων [P. 266] θεμάτων τιμηθεὶς, καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως ...ομένου Φωκᾶ μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν ... ἀνεφάνη. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα· ὡσαύτως ...ρὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ δια... θεμάτων τοῦ υἱοῦ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου ...ομένου Κουρκούα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ...ς ἀνεφαίνετο. D

Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ...νῶν πίστεως ἀντεχομένων καὶ μαχομένων καὶ καὶ χώρας καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων ...όντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρνητὰς τοῦ Χρι... ...ῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὁ ἀεὶ τὸ γένος ...στῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον εὐχαριστίαν τῶν ...ανῶν, ὑπέβαλέ τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ...νὸν καὶ τῷ μαγίστρῳ δομεστίκῳ Ἰωάννῃ δι... ...ν, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐφιέμενος ...ν ἐμπαράσκευον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδι... ...αὶ ἁρπαγὰς ἐποιήσατο τοπίων καὶ χωρίων.

A expugnavit. Quis vero ex nomine sigillatim percenseat, quot urbes armis expugnatas Joannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? Per annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac Romanæ ditionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilis aciei incursu concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitantem animos, ut Trajanus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari posset. Quin si quis Joannem Curcuam cum illis contulerit, majora ejus bellica facinora fortiaque facta invenerit. Sin quos autem Joannis Curcuæ res præclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido incesserit, **428** Manuelis protospatharii et judicis calamo octo libris luculenter explicata invenient. B

42. Nec vero abs re fuerit ejus quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Joannis) patricii ac Chaldiæ ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. Hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriæ dedant, sic ille molliori vitæ deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplinæ sese mancipans Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanosque urbis munitæ fortissimæ ac plane mirabilis Theodosiopolis circumvicinasque arces sub jugum mittere, magistroque Joanni tri- C butarias facere ac mancipare. Sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Justiniani imperatoris ætatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Joannem Tzimiscem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum prætoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. Sed de his quoque ordine inque eorum propria serie texenda narratio est; perindeque de Romano patricio diversarumque **429** per provincias legionum duce, magistri Joannis Curcuæ filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque for- D titudinis laude.

43. His ita florentibus Christianæque fidei præsidio hostibus obnitentibus ac contra pugna[illegible] urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adjungentibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fideles probosque impugnat, Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusos videre non ferens, nonnullis auctor est suadetque ut et magistrum ac domesticum Joannem apud Romanum imperatorem accusent tanquam rerum summæ inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet, multa denique loca prædiaque per rapinam parta

VARIÆ LECTIONES.

...ποίησεν?

atque parata possideret. Mittit igitur Romanus cognitores judices, diligentique rerum inspectione nullius reum criminis offendens in pristinam eum dignitatem restituit. Ejus tamen rei causa apud reliquos Augustos ei conflata invidia munere abdicatur, ejusque loco Pantherius, Romano imperatori sanguinis necessitudine conjunctus, domesticus constituitur.

44. Cæterum Romanus imperator urbis debita omnia æsque alienum civium omne, divitum pariter, pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant dedisse undeviginti centenaria. Nominum tabulas in Chalces purpureo umbilico combussit, universis fauste acclamantibus, votisque imperatorem prosequentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum, pretia domorum civibus **430** omnibus conductoribus a maximo ad minimum usque dimisit. Feria quarta et Parasceve ad conversarum exiens ædes scortis omnibus argenteos duos erogabat; inclusis viris et feminis singulis tres nummos impendebat. Ecclesias vero et monasteria plura exstruxit; vestes quoque auro contextas calicesque cum discis sacros largitus est. Hospitale quoque ad Mabriani ædes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pulcherrima: strata etiam struxit cubilia ac cubicula, eorum omnium gratia qui hospites urbem petunt ac lites agunt. Quin et de illorum ipsorumque eorum jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque præcepit. Domos in eam rem firma donatione addixit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in urbe habent, ut inde procurentur atque alantur. Ad sepulcrum suum dari jussit quotidie frustula offasque triginta millia. Quarta feria et Parasceve in prætorio et Chalce et Numeris vinctis singulis folles quindecim erogari mandavit, magnaque Parasceve nummos singulos eleemosynarum nomine illis tribui. Olympi monachos et Cyminæ e. Athonis et Barachei et Latri omnesque nummum unum viritim ex suo monasterio accipere voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes **431** patricius accubitor pacis cum eis fœdus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari. Cæterum Romanus imperator plerasque per Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis exstruxit, alias reparavit. Nec id modo, sed et in urbe augusta magnificas ædes regias instauravit, prata quoque opima ac uberrima, quæ longe maximam voluptatem præstent; sed et in senum alimenta hospitumque diversoria ac ægrorum domicilia construxit, mercedem a Deo animique salutem sperans se recepturum esse.

A Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ἀποστείλας καὶ ζητήσας ἐφεῦρεν, καὶ μεταδοὺς τῆς ἀρχῆς ἀποκατέ- φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων πα λοιπῶν κινηθέντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, κα στικος ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθήριος, νῆς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

μδ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χ πόλεως ἀπό τε πλουσίων, μεγιστάνων, πτω πενήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερῷ ἀπεδείκνυντο, κεν· ὥς φασί τινες ὅτι δέδωκεν κεντηνάρια καίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς φυροῦν ὀμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευ τὸν βασιλέα. Τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ B δέδωκε τὰ ἐνοικικὰ πάσης τῆς πόλεως, ἀπὸ ἕως μεγάλου. Τετράδην καὶ παρασκευὴν ἐξ νος εἰς τὰ μεταστασίματα ἐδίδει πᾶσαν πολιτι ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλείστους καὶ κλείστας ἐρόγευεν ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. σίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ ἔκτισεν· ἀ ἐνδύτας χρυσοϋφάντους καὶ δισκοποτήρια ἀ σατο. Καὶ ξενοδοχεῖον καθίδρυσεν εἰς τὰ Μ νοῦ, καὶ στάβλους ποιήσας [P. 267] καὶ κάλλιστα καὶ κραββατοστρώσια διὰ τοὺς εἰσ νους πάντας ἐξωτικοὺς καὶ δίκας λαμβάνοντα εσκεύασεν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐ καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων διωρίσατο καὶ προσέταξεν. Καὶ οἰκήματα π C ρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς δίδοσθαι. Τοῦτο δὲ ἐ διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικοὺς καὶ εἰσερχο ἵνα διατρέφωνται καὶ διοικοῦνται ἐξ αὐτοῦ. τὸν τάφον αὐτοῦ διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην δίδωνται ψωμία [87] μυριάδες γ', καὶ τετρά παρασκευὴν ἵνα δίδωται εἰς τὸ πραιτώριν καὶ Χαλκὴν καὶ εἰς τὰ Νούμερα ἕνα ἕκαστον ἀν ἀνὰ φωλέας δεκαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ Πα πάντας τοὺς φυλακίτας ἀνὰ νομίσματος ἑ ωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Ι τοῦ Ἄθωνος, τοῦ Βαραχέως καὶ τοῦ Λάτρο πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομίσματος ἑνός· τ λαμβάνειν αὐτοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

με'. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ θον πάλιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεω D πατρίκιος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ἐμφανῶν [88] ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ συνέβη ἐπὶ πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. Ὁ δὲ β Ῥωμανὸς πλείσταις πόλεσι κατὰ Μακεδονία Θρᾴκην, τὰς μὲν ἐκ βάθρων ἀνῳκοδόμησεν, καινισμοὺς ἐπενόησεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴ λειον πόλιν περιφανῆ παλάτια ἐκαινούργη καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους, ἐ τυχοῦσα τέρψις ἐγγίνεται· ναὶ δὴ καὶ γερόντ φεῖα ξενουμένων τε καταγώγια, ἀῤῥωστούν διαιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἕνεκεν ἀντιδόσε

VARIÆ LECTIONES.

[87] μόδια margo. [88] ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν, p. 590.

ιυτέρας δὲ ἰνδικτιῶνος ὁ Ῥωμανὸς βασι- σχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν ιδίας πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας Οὔγωνα ἐξαπ- τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νύμ- ιανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε δὲ ὁ πτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης. Ἥτις ια μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν καις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ νθεροῦ.

A 46. Porro secunda indictione Romanus imperator Paschalium protospatharium ac Longobardiæ ducem ad Hugonem regem Franciæ misit, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa suppellectile atque opibus in urbem induxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset solusque rerum potiretur.

νέμου δὲ βιαίου καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαν- μβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ τέπεσον, οἳ ἀπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ τύγχανον, [P. 268] καὶ συνέτριψαν τά τε ιεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βα- ιμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγα-

47. Mense Decembri validissimo perflante vento atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subjectosque gradus et marmora ac columellas (stethea B dictas quasi ad 432 pectus ascendentes) contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem eius filii aula ejecerunt.

ῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τίμιον τοῦ ιχμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ιμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην με- ριισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οἰκήτο- τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι ρκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμα- έχειν ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύ- ος δεσμίους ᾐτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντι- ρυσοβούλλιόν τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν ώραν παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζε- ιῆ καὶ γέγονεν. Τοῦ ἁγίου δὲ ἐκμαγείου ηλίου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταν- ι πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατρίκιος ὁ πα- ινος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήν- τῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς ιμῆς τε καὶ ὑμνῳδίας· καὶ τῇ πεντεκαι- ιῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κἀκεῖ ισκυνήσαντος. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν πόρτῃ οἵ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός νσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταν- τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς οὕτω ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου ιοπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης ης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας ιόμισαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ ινήγαγον.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta, oppidani oratores ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratia se Christi sacram effigiem in linteo expressam daturos polliciti; hujusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos recipere petebant, qui nobiliores essent, bullaque aurea eam ipsis præstari fidem, ut nunquam Romanæ copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod sic C utique factum. Missa itaque sacra effigie seu sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum splendido cereorum apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit, mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu præeunte maximaque cereorum atque lapidum segete prælucente, adusque S. Sophiæ templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum D in palatium intulerunt.

ι ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιον τι όλει ἐπεφοιτήκει, παῖδες συμφυεῖς ἄρρενες προελθόντες γαστρὸς, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστρὸς ι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἳ ἐπὶ πλεῖ- όλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς ἐξηλάσατο[89]. Ἐπὶ δὲ μονοκρατορίας βα- ωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ

433 49. His ipsis diebus monstrum quoddam ex Armenia Cpolim invectum est, pueri scilicet duo masculi cohærentes uno ventre progressi, alias membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et infra pubem inter se concreti atque vultibus obversis. Hi diu in urbe versati sunt cumque omnes tanquam immane quoddam portentum contuerentur, Romanus imperator ceu malum quoddam omen illa ejecit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum in urbem ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, pe-

VARIÆ LECTIONES.

ἰθησαν, Leo. Gr. Combef.

titi quidam medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur : qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater, primi tribunalium præsidis. Instauravit et Manuelis monasterium : simili quoque ratione Panteleemonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis crexit. Octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quæ Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam præbebat. Miserationis affectu erga omnes exsules **434** agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quamobrem quo tempore ex aula discessit, nec unus quidem exsul inventus est. Fuit Sergius Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. Ad summam enim virtutem scientiamque perveneral, nec utra præstaret discerni facile poterat : sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. Porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. Neque enim supercilia attrahebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum præferebat : sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum imperator una secum continue habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum placula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula dejectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem ærumnisque ac angustiis levamen afferentem habebat. Aderat pariter etiam Polyeuctus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Hic postea pro **435** vitæ suæ candore, Theophylacto patriarcha humanis exempto, a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

52. Cæterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans statuensque confestim in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum imperatorem offenderint.

53. Quoniam autem Deus multis modis homini

A συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς ἐλπ
τὸν ἕτερον ζήσεσθαι· [P. 269] ὃς τρεῖς
ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησεν.

ν'. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω
ται, πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον ὁ βασιλεύς,
ρόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσεβε Σέργιον τὸν ἐν
σταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς ἐπεφύκει τ
γίστρου Κοσμᾶ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίω
εκαίνισε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουῆλος, ὡσαύτ
τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάθρου
τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. ᾧ ἐπώνυμον
λιμήν. Ἀπέκειρε δὲ καὶ ἐκεῖσε μοναχοὺς ὀ
σίους, τυπώσας καὶ σελέμνια τοῦ λαμβάνειν
ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δοὺς ταῦτα τῷ μοναχ
B γίῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρί. Πάντας
ἐν ἐξορίᾳ συμπαθήσας, καὶ δοὺς αὐτοῖς χρ
πολλά, ὥστε ἐν τῷ κατέρχεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ
τίου εἷς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὑρέθη. Οὗτ
Σέργιος ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγ
ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ κατὰ
ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γ
ήλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρ
λον πλεονεκτεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέραν ἐ
σεν. Ἐπήνθει δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ
διακρίσεως ἔρευθος καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἤθους
μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνέσπ
ὀφρῦς κατὰ τοὺς νῦν σοφούς, οὐδὲ ἀλαζών τις
καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλ
C ρον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγ
σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτ
ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βα
κανόνα ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον
ζοντα· ὃς πολλὰ παρῄνει τῷ βασιλεῖ τῶν
ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾷν εἰς πα
ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς πάθῃ τὸ τοῖ
τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομία
σας. Ὃ καὶ γέγονεν.

να'. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδ
ἤγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν,
τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν κ
θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. Ὧ συνῆν κα
Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, οὐκ ἔλατ
D τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα πα
θούμενος· ὃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν [P. 270] εὐ
αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τ
σαντος, πατριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνστ
προχειρίζεται.

νβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῷ γήρ
νόσῳ τρυχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ δι
ἀπακριβάζεται καὶ ἄνακτα πρῶτον κατὰ δι
τὸν Πορφυρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιο
ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πεντ
τρίτῳ, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ το
του υἱούς, τὰ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς διασφαλισ
ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατά τι προσπτ
καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας.

νγ'. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις ὁ Θεὸς β

τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμανὸν βασι- A μφορᾷ ἀδοκήτῳ προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς νισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει πα- μάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῇ. Συνεχώ- ἀρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφα- σπερ ποτὲ Ἀβεσσαλὼμ ἐπανέστη Δαβὶδ τῷ πατρί. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο μενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ τῷ Ἀργυ- ι Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ ινουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδότων αὐτῷ καὶ τῶν βασιλέων, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγα- ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν μοναχόν.

salutem præstare constituit, Romanum impera o- rem in inexspectatam calamitatem (quæ ejus providentia!) incidere permisit, ut is illa castigatus ac de prioribus delictis admonitus salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi Argyri, Basiliique protospatharii Petini, nec non Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, perperam patrem aula deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu totondit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

—

CONSTANTINI IMPERIUM.

—

[P. 271] α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κων- B ος ὁ τούτου γαμβρὸς μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι, ῶνος τρίτης, ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιοστῷ τετρα- σιοστῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ· ὃς αὐτίκα Βάρδαν τὸν ικᾶ τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, ὡς χρόνῳ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπι- ένου, δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, ωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυμαχίας ἡγήτορα, ρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Εἶτα Βασί- ῷ ἐπίκλην Πετεινὸς, πατρίκιον καὶ μέγαν άρχην, τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν ὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κό- τοῦ στάβλου πεποίηκεν. Ὡσαύτως καὶ Μα- τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ άριον τῆς βίγλης ἐποίησεν. Οὕστινας τρεῖς οὐ πολὺν χρόνον ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς C ιστὸν τοῦ Κυρίου παροινήσαντας καὶ χεῖρας ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους ιεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἐκά- ίκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξαν. Τὰ δὲ πε- ῶν πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν ηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἑβ- οῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, ὑποπτεύσας Κωνσταν- τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοῦ ἀδελφὸν, μή ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια ξωνται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φεί- , ἑστιάσας αὐτοὺς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ μένους, [P. 272] ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ D ι αὐτῶν, ἀνήρπασαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορ- καὶ ὁ πατρίκιος Μαριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ οῦτο ηὐτρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κατ- καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις τούτους πε- αν καὶ κληρικοὺς ἀπέκειραν.

436 1. Constantinus itaque Romani gener summus imperator relictus est, mensis Decembris die vigesima, indictione tertia, anno 6454. Hic statim Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum, scholarum domesticum præfecit; Constantinum quoque Gongulem aliosque quosdam idoneos gnavosque duces Romanam classem ductare jubet. Tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si volucrem dicas), patricium creat ac magnum hetæriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe satum, detracto monachi habitu stabuli comitem facit. Pariter Manuelem Curticem nominatum patricium ac excubiarum Drungarium constituit; quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta est, quod in unctum Domini desæviissent ac inique in eum manus injecissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset : majestatis enim rei peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem sum narraturus.

437 2. Post dies quadraginta, Januarii mensis septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum imperatorem ejusque fratrem Constantinum suspectos habens, ne quando in se quoque eadem attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros, convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, et cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos jubet. Arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis, aulaque educti atque in proximas insulas deportati, in clericos sunt attonsi.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia in insulam Proten venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus, ait: *Filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me* q. Sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Prœconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex dato juxta oraculum aquali (προχόου Græcis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. Cum enim in insulam venissent, Deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. Ad quos mulier quædam, *Si aqualem habetis*, inquit, *ego aquam dabo*. Accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. Qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχοον Græce (ac si Latine Aqualem dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signaverunt. **438** Prœconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi partes imperatoris jussu concreditæ erant, occiso, ipse quoque a reliquis custodibus necatus est. Ejus delatum cadaver magnifice tumulo illatum est, in paterno eodem monasterio, in quo ejus prior uxor Helena ante condita fuerat. Michaelem Christophori imperatoris filium, detractis ei imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogenitus clericum et magistrum ac rectorem creavit. Quotquot vero Romano imperatori aula deturbando manus adjecerant, istiusmodi pœnas dederunt. Basilius magister in urbem illatus pompaque ignominiosa traductus ac exsilio relegatus, gemens ac tremens vitæ reliquum patria extorris egit. Marianum impacta e sublimi in cervicem tabula mulier Judæ fato occidit. Diogenes, ductor exercitus, a duobus Maleleini atzupadis (satellites dicamus) lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus ipse cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus aure auribusque mutilatus est; perindeque Philippus et alii.

4. Cæterum Romanus imperator videt in somnis cubicularios candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. Porro sphæristerium **439** igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque aspergebant. Videt vero venientem Deiparam, ejus eleemosynarum gratia cubicularios alloquentem; quæ et induens illum in Tropicam (sic dictum palatii locum) interim transeunt dominus Constantinus, qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleæ metropolita, quos tartarei satellites trahebant, tradideruntque illos et in ignem illum miserunt. Qua vero nocte

A γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸ
πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρε
καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμε
θει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ· οἷς ἐπιδακρύσ
τὴρ ἔφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα· α*
με ἠθέτησαν. Εἶθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μ
φανος εἰς Προικόννησον (ἥντινα Νεβρίαν ὠνομ
ἐκ τῆς κατὰ χρησμὸν δεδομένης προχόου
Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικομένοις πρὸ
καὶ τῷ Θεῷ ἱλασκομένοις ἀριστοποιουμένοι
ρία [90] ἐτύγχανεν ὁπόθεν ὕδωρ κομίσοιντο.
τις ἔφη αὐτοῖς· *Εἰ ἔχετε πρόχοον, δώσ*
ὕδωρ. Ὅπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρησμὸς, καὶ γ
σαντο. Τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Πρό
νησον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμα
B χοον εἰκόνιζον), ἀπὸ δὲ Προικοννήσου εἰς Ῥό
δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος
νεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ᾗ καὶ ἀ
μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως
τοῦ φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν πρωτ
ριον ἀναιρήσας, καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν αὐτὸ
σόντων ἀνεσφάγη. Οὗ τὸ σῶμα παρακομισθὲ
παραδίδοται μεγαλοτίμως, ἐν ᾗ περὶ τούτῳ
αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοὔνομα. Μ
τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ
πέδιλα Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀφ
κληρικὸν καὶ μάγιστρον καὶ ῥαίκτωρα πε
Ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει
νοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπόνθασιν. Ὁ μὲν
C μάγιστρος εἰσκομισθεὶς καὶ πομπευθεὶς κ
σθεὶς στένων καὶ τρέμων τὸν βίον αὐτοῦ
ἐτέλεσεν· τὸν Μαριανὸν γυνὴ ἀπὸ ὕψους
πλάκα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, τὸν μόρον Ἰού
σατο· ὁ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λογχευθ
δύο ἀτζυπάδων τοῦ Μαλελείνου κακὸν θάν
κεν· ὁ δὲ Κουρτίκης ἀπερχόμενος [P. 273]
την μετὰ τοῦ δρομωνίου ἐποντίσθη· ὁ δὲ
εὑρεθεὶς εἰς μοῦλτον ῥινοτομηθεὶς καὶ τὰ ὦ
ἐκτμηθείς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος κα
ποί.

δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὁρᾷ κατ'
εὐνούχους λευκοφοροῦντας, καὶ κρατήσαν
D τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν Τρικύμβ
γυμνον. Τὸ δὲ τζυκανιστήριν ἦν πεπληρωμέν
συνεδαβελίζετο [92] δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολ
ὁρᾷ τὴν Θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λ
τοῖς εὐνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτο
σασα αὐτῶν ἡ Θεοτόκος εἰσήγαγεν αὐτὸν
πικήν. Διῆλθεν δὲ δεδεμένος ὁ κῦρ Κ
νος ὁ σφαγεὶς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀ
Ἡρακλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων·
ἔδωκαν αὐτοὺς καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦ
Τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ᾗ ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς τὸ

q Isa. I, 2.

VARIÆ LECTIONES.

[90] ἀπορία? [91] fort. πατρὸς μονῇ. Combef. [92] δάβελος, δαλὸς, Λάκωνες. Hesych. Combef.

ἔρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. Ὁ δὲ βασιλεὺς A ις ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ λας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς προσεκαλέσατο μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν ους· καὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐκδυσάμενος να καὶ τὴν στολήν, ἣν περιεβέβλητο, ἐνώπιον σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ ερος ὑψώσειν τὸν θεῖον καὶ ἅγιον ἄρτον, ἔχων ῳ γεγραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πάσας υσεν αὐτὰς κατενώπιον πάντων. Τῶν δὲ κραζόντων τό, *Κύριε, ἐλέησον*, καὶ δα-ύντων, ἑνὶ ἑκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώ-ει. Καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγχώρησιν αὐτῷ, καὶ κοινωνίας τυχών, ἀνερχομένων ν τῇ τραπέζῃ δοὺς σχοινίον μειρακίῳ καὶ B τύπτειν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως· *Εἰσ-ακόγηρε, ἐν τῇ τραπέζῃ*. Καὶ πάντων καθ-εκαθέσθη ὁ βασιλεὺς κλαίων καὶ ὀδυρό-Τὸ δὲ πιττάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον ἔχον τὰς ς αὐτοῦ, βουλλώσας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς κα-ς τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν Δερμοκαΐτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνά-οὺς μοναχοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὔξωνται χικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. Ὁ Δερμοκαΐτης ἀνα-ος τό τε χαρτίον καὶ λογάριον ὥρισε πάντας ναχοὺς τοῦ νηστεῦσαι δύο ἑβδομάδας καὶ ι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τοῦ Δερμοκαΐ-σταμένου ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ εὐχομένου φωνὴ πρὸς αὐτὸν ἀοράτως· *Ἐνίκησεν ἡ φιλαν-τοῦ Θεοῦ*. [P. 274] Ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ C κούσας, τὸ χαρτίον λαβὼν καὶ λύσας εὗρεν ιθαρὸν μὴ ἔχον γράμμα ἓν καὶ μόνον. Προσ-ενος δὲ πάντας τοὺς μοναχοὺς καὶ ὑποδείξας δόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. Καὶ ποιήσαντες ν πάντες οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν Ῥωμανόν, καὶ συνετάφη μετ' αὐτοῦ.

imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse desierunt. Missis itaque ille in monasteria omnia laurasque nuntiis, perindeque in sanctam civitatem Romamque, sanctos monachos trecentos numero ascivit; magnaque quinta feria exuens tunicam ac quam gerebat vestem, in oculis omnium in ecclesia stans, cum sacerdos divinum sanctumque panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. Monachis vero clamantibus: *Domine, miserere*, ac lacrymis diffluentibus, unicuique devote caput inclinans veniam flagitabat. Cunctisque monachis condonantibus, ac communionem consecutus, illis ad mensam accedentibus, puero flagellum e funibus lorumque tradidit, qui ejus pedes cruraque cæderet, in hæc verba ioquens: *Ingredere ad mensam, cacogere;* cunctisque sedentibus sedit imperator lugens ac gemens. Libellum vero, quo illius peccata conscripta 440 erant, bulla obsignatum ad calogeros (seniores præsertim monachos) misit, quorum eo conventu desiderata præsentia; similiter quoque ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut pro ejus animæ salute preces ad Deum funderent. Dermocaites accepto tum libello tum pecuniæ summa, cunctos monachos duas septimanas jejunare jubet ac pro illius peccatis preces fundere. Cumque Dermocaites una nocte staret ac ad Deum preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta est: *Vicit Dei clementia ac humanitas*. Jamque tertio audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum invenit, ita ut nec unum elementum in eo exaratum exstaret. Accitis itaque omnibus monachis ostensoque libello, omnes Deum laudaverunt, scriptumque veniæ libellum cuncti componentes ad Romanum imperatorem miserunt; eæque litteræ cum eo sepultæ sunt.

ντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατρίκιος κοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε άλιν ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν· ἣν καὶ αὐτῷ νησάμενοι καὶ παραπείσαντες τοῦτον ἐκαι-υν πότε τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθή-Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμη- D βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς τὸν μὲν γὰρ πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισεν, ρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πιγκέρνην καὶ πριμικήριον δείρας καὶ κουρεύσας οὕτως παρέπεμψεν.

5. Interim autem versante Romano in insula, consilium inierunt Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac sacri cubiculi præfectus (accubitorem vocant) eum iterum in palatium reducendi; eoque cum Romano communicato, ac ipso demum in eamdem sententiam pertracto, commodum tempus observabant quo huic finem molitioni imponerent. Prodita autem machinatione ac Constantino imperatori denuntiata, in ejus auctores animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium in exsilium egit; Georgium vero protospatharium ac pincernam 441 nec non Thomam primicerium virgis subactos detonsosque pariter relegavit.

κεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ϛ', ἐπιβουλὴν τὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, νοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα αλατίῳ ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης ντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, βούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς λ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias quidam moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, ut nempe Stephanum imperatorem ex insula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent. Insidiarum accepto nuntio, delatore Michaele Diabolino sic nuncupato, captisque auctoribus, aliis nares auresque Constantinus abscidit, alios intole-

rando verberum cruciatu examinatos asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Junii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator in insula quam Proten vocant. Ejus cadaver in urbem relatum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidpiam ac admirandum, gesta percurrentem, me fere præteriit : nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores aula ejecti sunt Constantini Porphyrogenneti jussu, contigit gravi hiatu terram dehiscere in domo magistri et scholarum exdomestici Joannis Curcuæ, inque domo magistri Romani Saronitæ, nec non in aliis iisque diversis domibus ; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultatibus in pauperiem redigerentur. Misertus itaque Constantinus imperator, dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam, **442** Theophilo urbis præfecto hæc acervare jubet iisque reddere. Is protocancellario suo, una cum Zonara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans ædes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. Quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac pernicies imperii Romani exstiterit ? quodnam vitii malique genus, in quo non facile primas tulerit ? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac jurejurando firmatis cunctis fidelem animum rectique tenacem præ se ferret. Verum, ut vulgo de illo jactatur, invocata dæmonum ope cuncta illi ex voto cedebant, ut nec Constantinus, cum sæpenumero eum gradu movere cogitasset, rem præstare valuerit, quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. Porro de hominis adulatoriis moribus multaque illius impudentia, ejus item infido animo pravoque, ac quam nulla quis conjectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate fusius operosiusque in propria exque in ejus rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi præfectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. Erat vir animo prudens et eruditus inque omnibus solerti consilio, et ut decebat, imperatoris obsequio **443** sedulus ministrabat. Humanissimus porro Constantinus in animum induxit ut pactis cum Agarenis Tarsensibus induciis, qui apud infidelem eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratione, quod a multis jam annis in vinculis atque ærumnis afflictari eos sciret. Misit itaque, cujus non semel in superioribus meminimus, magistrum et scholarum exdomesticum Joannem Curcuam nuncupatum, virum prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, Cosmam item magistrum et legisperitum summum-

A ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆ
λεως ἐθριάμβευσεν καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψεν.

ζ'. Πεντεκαιδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς, ἰνδικ
ἕκτης, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπο
ζομένῃ Πρώτῃ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτ
τῇ πόλει ἀποκομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη

η'. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδ
τοῦ λεχθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶ
σιλέων κατενεχθέντων ἀπὸ τοῦ παλατίου προ
Κωνσταντίνου τοῦ Προφυρογεννήτου, χωννου
σμὸς γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰω
τοῦ Κουρκούα τοῦ ἀποδομεστίκου τῶν σχολῶ
εἰς τὸν τοῦ μαγίστρου Ῥωμανοῦ Σαρωνίτου κ
B ἑτέρους καὶ διαφόρους οἴκους, καὶ διαρπαγῆ
πτωχείας αὐτοῖς προεξένησαν. [P. 275]
βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατοικτείρας τὸ ἐξαίφν
ἀθρόως ὁρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τ
άρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆν
δὲ πρωτοκαγκελλαρίῳ αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομέν
ναρᾷ προσδιορισάμενος, ὃς ἅτε εὐφυὴς κλέπτ
μοχθηρὸς, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματ
πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσα
τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσατο καὶ
τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς ἀπέδωκεν. Καὶ τ
πολλὴν καὶ ἄπειρον δολιότητα καὶ κακίαν τοῦ
ἀνδρὸς διηγήσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πο
Ῥωμαίων γέγονεν. Ἢ ἐν ποίῳ κακῷ πρῶτ
ἀνὴρ οὐχ εὑρίσκετο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς
C βεβαιῶν ὡς ἅτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν εἶναι πᾶσι.
λόγος ᾄδεται, οὗτος βοηθείαις δαιμόνων προσ
μενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν β
Κωνσταντῖνον βουληθέντα διαφόρως ἀποκινῆσα
τον οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐποιΐαις καὶ δ
προεξένησεν. Περὶ δὲ τῆς τούτου θωπείας κ
λακείας καὶ πολλῆς ἀναιδείας, καὶ τὴν ἄπιστ
θεσιν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνείκαστον αὐτοῦ
ἐξίαν, πλατύτερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερο
προηγουμένῃ ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι.

θ'. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκ
Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν
βεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸ
D Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκι
παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς σ
του. Οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ
λεῖ ἐν πᾶσιν ὑπηρέτει αἰσίως καὶ πρεπόντως.
φιλάνθρωπος Κωνσταντῖνος διενοήθη ἀλλάγιο
σαι μετὰ τοὺς Ταρσίτας καὶ τοὺς ἐν αἰχμ
Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀ
σασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθ
τοὺς ἐν δεσμοῖς καὶ θλίψεσιν. Καὶ ἀποστεί
προμνημονευθέντα μάγιστρον καὶ γεγονότα δο
κον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Κουρ
ἄνδρα συνετὸν καὶ εὔβουλον καὶ πεπειραμένο
τὰ πολιτικὰ διοικήματα, [P. 276] καὶ Κοσμ
γιστρον σοφὸν καὶ νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶ
τηρίων πρώτιστον· καὶ εἰς τὸν ποταμὸν τὸν

τον ἐποιήσαντο, μὴ συμβάν τι ἐναντίον ἢ
καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγά-
τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀπο-
.

ὁ βασιλεὺς ἔναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ
ν ὑπέστησαν οἱ ἐλεεινοὶ καὶ ἄθλιοι πένητες
στρατηγῶν καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρα-
αὶ ἱπποτῶν ἐπὶ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ῥω-
νδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπέστειλε
κουφίσαι τὸ πολὺ βάρος τῶν κατὰ καιρὸν
ἐπαιτήσεων τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. Καὶ
ὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν μάγιστρον τὸν
ν, εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον τὸν Μουσελὲ Ῥωμα-
τρον, εἰς δὲ τὸν Θρᾳκήσιον Φώτιον πατρί-
ὲ τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον,
ὰ λοιπὰ ἐφεξῆς θέματα· οἵτινες τῇ προ-
ῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀνακωχὴν τοῖς πέ-
ιρήσαντο. Καὶ τοῦτο ἆθλον καὶ προτερή-
Θεοῦ συνεργοῦντος [33] τῷ ἄνακτι. Οὕτως
εἶπεν τὸ ὑπήκοον ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐ-
νὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν μέσων ἢ τῶν
ὠργίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτοπίας
οὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαν-
χριστομίμητος ὢν μᾶλλον εὐποιΐαις καὶ
πένειμεν καὶ τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεδίδου.
ἔπαρχον τῆς πόλεως Θεόφιλον, ἄνδρα λόγιον
τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἱκανὸν, πατρίκιον
ν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιαίστωρα προεβάλετο,
αὐτοῦ προεχειρίσατο ἔπαρχον Κωνσταντῖ-
οσπαθάριον, τὸν τηνικαῦτα μυστικὸν καὶ
ν τῶν φιλοσόφων, λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξιέπαι-
μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ
ναί τινα τῆς συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν
εὐνομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διέπρεψεν.

ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀῤῥωστήσας
τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὸν ῥωσθεὶς οὐχ
ἑαυτὸν τῆς πονηρᾶς μοχθηρίας [P. 277]
μετὰ δώρων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
θαι τῶν ἵππων καὶ βλακειῶν. Καὶ αὖθις
νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίου χρᾶται,
εύσας χρόνους εἴκοσι καὶ τέσσαρσι. Χει-
ι δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος μοναχὸς ἀσκη-
ν διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἁπαλῶν ὀνύ-
ιαπρέψας ἐν πάσῃ ἀρετῇ καὶ ὀρθῷ δόγματι·
λλος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν
το καὶ ἐλέγετο, καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον, ἀλλὰ
ιετο. Τοῦτον ὁρῶν ὁ φιλόκαλος Κωνσταντῖ-
ς καὶ ἠγαλλιᾶτο ὡς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιτυχὼν
ἡμερῶν αὐτοῦ.

ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλόκαλος βασιλεὺς Κων-
ὁμοιότροπον εὑρὼν Ἰωσὴφ πατρίκιον καὶ

que urbanorum tribunalium præsidem; et ad flu-
vium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera
utrinque fide, dato pretio captivos receperunt. Per-
actoque negotio reversos Constantinus Porphyro-
gennnetus peramanter accepit.

10. Constantinus, cujus etiamnum auribus inso-
narent quas injurias damnaque ab exercitus ducto-
ribus et protonotariis, nec non utriusque ordinis
militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano
socero suo imperatore passi essent, recentique
hæc memoria teneret, viros misit virtutis laude ac
pietate insignes, grave onus levaturos importuna-
rum pro tempore exactionum, quibus ærumnosi
pauperes atque miseri opprimebantur, ad Orientale
thema magistrum Romanum Saronitam, ad Opsi-
cium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium
Photium patricium, ad Armeniacum Leonem Age-
lastum, et sic de reliquis thematibus seu provinciis.
Hi imperatoris mandato obsecuti induciarum aliquid
pauperibus **444** tribuerunt. Atque hoc a Deo ad-
juti eoque protectore tuti ac gerenda republica se-
duli imperatoris facinus, ejusque hæc recte facta ac
munera. Haud secus enim ac aquila nidum obum-
brat, sic ille subditos procurabat atque fovebat.
Nulli enim unquam procerum, nulli mediæ sortis
civium, nulli e vili plebecula iratus est, quanquam
non paucos in rempublicam ejusque ipsius rem
privatam atque personam gravius deliquisse inve-
nisset: sed magis Christum imitatus eos ipsos be-
neficiis ac muneribus prosequebatur ac judicanti
juste retribuebat. Theophilum urbis præfectum, vi-
rum eruditum jurisque civilis peritia probe instru-
ctum, patricii dignitate condecoravit ac quæstorem
præfecit; ejusque loco Constantinum protospatha-
rium, tunc mysticum ac scholæ philosophorum
præceptorem, virum doctrina moribusque plane laudabilem, ut nullus senatorum ejus scientiæ
que modum attingeret, præfectum constituit; quo in munere æqua legum administratione
a fulsit.

11. Theophylactus patriarcha ægra affectus vale-
tudine jamque morti vicinus cum paululum con-
valuisset, nihil de priori morositate remisit animi-
que pravitate, et ut muneribus episcopos ordinaret,
curandisque equis et mollitiei ac luxuriæ studium
omne operamque insumeret; inque eum modum
morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi
finem facit, patriarchatu functus annos quatuor su-
pra viginti. Ejus loco suffectus Polyeuctus mona-
chus, **445** monasticæ exercitationis palæstra cla-
rus, ac qui sanctioris vitæ institutum a teneris un-
guiculis consectatus omni virtute sanaque doctrina
excelluisset; quem velut alterum Joannem Chryso-
stomum plerique nossent ac dicerent, neque id no-
mine tenus, sed ita ut vere talis videretur. Hu ut
a honesti amans Constantinus gaudebat animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus
us esset.

12. Dei porro honestique amans Constantinus
imperator, vir scilicet religiosus ac studiosus, virum

VARIÆ LECTIONES.

[33] Θεοσυνεργήτου ἄνακτος, Combef.

nactus pari secum morum honestate ornatum, Josephum patricium et præpositum, civilium utique rerum administratione solertem ac volucre celeriorem, sacellarium præficit tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem contulit.

A πραιπόσιτον, καὶ πρὸς τὰς πολιτικὰς λειτουργίας ἐχέφρονα καὶ πτηνοῦ ταχύτερον, σακελλάριον προχειρίζεται, ἔπειτα δρουγγάριον πλωΐμου, καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνατέθεικεν.

13. Constantini porro Porphyrogenneti honesti rectique studium resque præclare gestas, cuncta denique meliore statu composita ac restituta, et ut pie justeque subditorum saluti prospexerit, narratione prosecuturus, cum pro viri dignitate impar muneri exsistam, laudare veritus libentius silentium amplectar. Ex multis tamen aliqua sparsim delibanda sunt.

ιγ'. Τὴν δὲ τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου φιλοκαλίαν καὶ καλλιεργίαν καὶ τὴν πρὸς πάντα διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν μέλλων διηγεῖσθαι, καὶ ὅπως εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὸ ὑπήκοον περιέσωσεν, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ εὐπορῶν, ἐπαινέσαι δεδοικὼς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν σποράδην ἄξιον εἰπεῖν.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta atque neglecta offendisset, virosque B virtute fulgentes vili sorte haberi atque contemni, tanquam in Deum religiosus honestique cultu strenuus, ignavis muliebrique animo viris audaces fortique animo ac robore præditos anteponens, atque illis Barda Phoca patricio domestico præposito, **446** imperio Romano auctor victoriæ fuit. Cum autem in Romana republica plures honestæ ac laude dignæ disciplinæ vigerent, artesque liberales ac scientiæ in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illæ neglectæ essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summe exculta comminiscitur? Cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum Deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus C gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam rei publicæ navent, rhetorica arte excoli curans, qui vero studeant contemplationi, præceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. Porro magistros præstantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum ludo præfecit, rhetorum Alexandrum Nicææ metropolitam, geometriæ Nicephorum patricium Theophili præfecti Erotici generum, astronomiæ Gregorium a secretis. Multam autem imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensæque socios adhiberet pecuniisque demereretur ac blandis colloquiis delini- D ret. Nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator judicum ac senatorum secretariorumque et metropolitarum honore sublimavit, Romanamque rempublicam sapientia exornavit atque ditavit.

ιδ'. Οὗτος πάντα ἐφευρὼν εἰς ἀχρειότητα καὶ ἀμέλειαν [91], καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ καταφρονηθέντων, ὡς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δειλῶν καὶ ἀνάνδρων τοὺς εὐτόλμους καὶ ἀνδρείους, καὶ τούτους τῷ μαγίστρῳ καὶ δομεστίκῳ τῶν σχολῶν Βάρδᾳ τῷ Φωκᾷ παραδοὺς νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ προεξένησεν. Πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιεπαινέτων γνώσεις καὶ λογικαὶ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, τούτων οὐκ οἶδ' ὅπως ἀμεληθέντων καὶ παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκεῖνος νοῦς; Ἐπεὶ γὰρ ἠπίστατο πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν [P. 278] ἡμᾶς οἰκειοῦντα, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσαρμόζουσαν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοις δι' ἀμφοτέρων βοηθεῖ, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ῥητορικῆς τέχνης ἀσκεῖσθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. Παιδευτὰς δὲ ἀρίστους προκέκρικεν· εἰς Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθάριον τὸν τηνικαῦτα μυστικὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δέδωκεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ῥητόρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας Νικηφόρον πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπάρχου τοῦ Ἐρωτικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσηκρῆτιν. Καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ αὐτοκράτωρ ἐποιεῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τούτους καθ' ἑκάστην ποιῶν καὶ ἀργύρια παρέχων καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηνεῖς ποιούμενος. Καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ θωπείᾳ καὶ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσαντο, καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμησεν καὶ κατεπλούτισεν.

447 15. Sed et Augustales vestes quæ longioris temporis usu detritæ erant, exesaque stemmata ac diademata nova instauravit. Bucoleonem statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit, inque eo piscinam construxit. Captivos cum urbanos tum provinciales carcere detentos diligenter pervestigabat ac invisebat exque vinculis absolvebat, sic

ιε'. Ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ τὰ ἔκπαλαι στέμματα καὶ διαδήματα φθαρέντα εἰς ἀνακαίνισιν διωρθώσατο, καὶ τὸν Βουκολέοντα ζῳδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγὼν, ἐκαλλώπισεν, κἀκεῖσε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξωθεν θεμάτων κατεχομένων δεσμίων ἠρεύνησε καὶ ἐπεσκέψατο καὶ τῶν δεσμῶν

VARIÆ LECTIONES.

[91] deest vox νενευκότα aut καταπεσόντα Combef.

.το, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν A
ιαὶ χριστομίμητον ἄνακτα Κωνσταντῖνον.
ρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς
εἰς τῶν βεβασιλευκότων · καὶ ὅντινα γνῶ-
α καὶ πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτη-
εὑρηκὼς ἦν, προανεβίβασεν καὶ εἰς ὑψηλό-
ῖνον ἀποκατέστησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοδο-
εὐνομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τοῦ Πορφυρογεννή-
ην φιλοσοφοῦντος καὶ κατασπαζομένου. Καὶ
αὐτοκράτωρ ἐξέθετο · ἰδὼν γὰρ πολὺ πλεον-
παρὰ τῶν ἀκορέστων ἐκχυθὲν καὶ τῶν ἐν
ν ἐπαρχιῶν καὶ [P. 279] χωρίων ὑπεισελ-
ἀρχόντων καὶ τοὺς ταλαιπώρους πένητας
ιστευόντων, καὶ καθ' ἁρπαγὴν τῶν δυνατῶν
α προσκτησαμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθ-
ίας, ἔγνωκεν ποιήσασθαι τὴν τούτων ἀφαίρε- B
ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν; Συναγαγὼν τῇ ὑπὸ
λευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναῤ-
αὐτοῦ ὑπεισελθόντας πλουσίους καὶ ἐξωνη-
ἢ δωρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τό-
γρούς εἰς χωρία ἀναργύρους ἐκδιώκεσθαι,
ρόν τι τῆς λώβης καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν
ων ἀπεῤῥάπισεν.

ὁ δὲ ἐπιεικὴς καὶ γαληνὸς δεσπότης οὐδὲ τὰς
ιόντων ἀμφισβητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ
ἀπέγραφεν τοῦ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ
δικασταῖς συνδικάζειν οὐκ ἀνεβάλλετο. Παρ-
ων τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικαζόντων τῶν C
ορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς
ικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν · οὐδὲν
ἀγχίνοιαν αὐτοῦ διέφυγεν, οὐ ψεῦδος ἀλη-
κείμενον, οὐ τὸ πιθανὸν τῇ διηγήσει συγ-
μενον, οὐ περίεργοι συγγραφαὶ καὶ κρύβδην
μέναι, αἵτινες καὶ τοὺς ἄγαν δραστηρίους
ἐν ἀληθείας παραπετάσματι. Ἐντεῦθεν τῷ
ὸ τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικαστὴς
οῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἠδικηκότι ἐγένετο.

ρὴ οὖν περὶ κοινῶν φροντίδων τοῦ ἄνακτος
ἀπείρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐ-
πεῖν. Τῶν ἁπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ
ῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν χώραις ἐπαρ-
καὶ πόλεσιν, ἔτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγοὺς ἐθνῶν D
λομένων γραμμάτων, καὶ τούτων παρ' αὐ-
γινωσκομένων, εὐθὺς τὸ φρόντισμα αὐτῶν
το τί μὲν δέον περὶ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς γεγενῆ-
δὲ περὶ τῶν ἀφ' Ἑσπέρας, καὶ τούτοις ὡς
ἃ ὥσπερ πτηνὸς διήρχετο, πρεσβείας δεχό-
ἄρχουσιν ἐπιστέλλων, τὰς προπετῶς γεγενη-
μεταβολὰς ἐπανορθούμενος. Ὁ αὐτὸς Κων-
ος βουλευτής, φροντιστής, στρατηγός, στρα-
στρατίαρχος, ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. Καὶ τίς ἂν
ίτου προτερήματα ἐξείποι ἢ φράσῃ;

Χρὴ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ ὁσίου
. [P. 280] Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεασά-
αὐτὸ σμικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις

A nimirum ut omnes optimo Christique imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. Virtuti ac scientiæ majorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. Si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiæ ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. Vidisses æqui justique rationem in omnibus vigentem, ut cujus cultu Porphyrogennetus philosopharetur ac quam amplexaretur. Legem quoque edidit imperator. Videns enim insatiabilium hominum nequitia injuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique B pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, hæc illis auferre constituit. Quid ergo vir ubique sapientissimus facit? Nempe congregato senatu illius decreto sancit, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecuniá numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel prædia sui juris fecissent, his **448** nullo accepto pretio ejicerentur; qua re hominum insatiabilium injuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes judicio finire detrectabat, quin etiam lubens in judicum ipse consessu sedebat, C astantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in jus vocabantur. Advocatorum defensiones eorumque fraudes amoliebatur. Quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati hærens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superfluæ scripturæ libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub ementita veritatis larva facile valeant decipere. Hinc fiebat ut et ante judicium timore castigati a se sponte, qui fecissent injuriam, in se ipsi judices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. Cum enim duces ac prætores ubique gentium constituti D palatinique protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernebat, quid de Asiaticis, quid de Occiduis statuendum; nec raro illis volucris in modum præsentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corrigens. **449** Idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac prætor, miles, tribunus, præses erat, unus omnium muniis defungens. Ecquis vero viri talis tantique præstantes dotes narrare satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

18. Igitur operæ pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (ægrotorum scilicet domo) sermonem texam. Videns itaque imperator Constantinus

illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes ejusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perennem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in gerocomium (domum scilicet senum) commutato. Pone enim eque vicino perquam mirandæ Majoris Ecclesiæ stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchæ. Hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac gerocomium (fovendis scilicet senibus hospitium) ædificavit; illicque constitutos censu annuo, quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novemdecim accubituum tecto. Videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse, ipsum instaurat. Cum enim deauratum ejus lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. Sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris exornans, **450** in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos aurique stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque spectaculo adhibeant, mente excedant.

21. Romano imperatori filio suo majora exstruxit palatia quam superioris ævi imperatorum exstiterant, magnificas ædes a fundamentis excitans, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogitationemque cum stupore dividens, admirationem facit. In apostoli Pauli tetraconcho (quatuor nempe fornicibus fulta æde sacra) varias efformavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, multas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo puto superioris ævi aut eum secuti ejus peritia eum æquaverit. Multos enim pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videbatur, sed et cunctis admirationi erat. Ingens illud videntibus miraculum, pernosse eum quæ nullo magistro didicerat. Quot Constantinus artifices emendarit, quis dicendo referre queat? Lapicidas et auro linientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat, omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas præclaræ indolis pulchrique ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque argenteam ad convivas excipiendos ornandumque cœnaculum industria sua laboreque **451** conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans, ipso sui aspectu majore invitatos voluptate afficientem quam ciborum dulcedine lautoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo exstruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis per ambitum cinxit levore subfulgidis. Quid igitur

A κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺ νόσῳ κυριευομένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκ τῶν περιχρίων, χορηγίας ἀνελλιπεῖς αὐτοῖς κα εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμᾶς κα

ιθ'. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευα στάβλου εἰς γηροκομεῖον. Ὄπισθεν γὰρ καὶ τῆς πανθαυμάστου Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης ἦν τῶν ἱππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθὸς, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκ μετεποιήσατο καὶ γηροκομεῖον τοῦτο κατεσκ καὶ πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίω ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτησίως λαμβάνειν.

κ'. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στέγης τῶν δε
B ἀκουβίτων διηγήσασθαι· ὁρῶν γὰρ ταύτην σε μένην καὶ καταπίπτουσαν καὶ εἰς ἀκοσμίαν οὖσαν, ταύτην ἀνακαινίζει. Τῆς γὰρ κεχρυσω αὐτῆς ὀροφῆς τῷ χρόνῳ διεῤῥυηκυίας, αὐτὸς προελὼν νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. Κ τας γὰρ ὀκταγώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας καὶ σχήμασι ποικίλοις διαγλύφοις κεκοσμηκὼ ἀμπέλων ἕλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέα ματιζομένας, καὶ ταύτας χρυσῷ περιρραντίσας, τον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἐξίστασθαι τοὺς θεωρίαν ὁρῶντας.

κα'. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ τια κατεσκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν βα οἴκους ἐκ βάθρων ἐγείρας· ὧντινων δόμων
C λυσχημάτιστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴ νοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς β σιν ἐντίθησιν. Τὸν δὲ Τετράκογχον τοῦ ἀπο Παύλου εἰκονίσματα διάφορα ἐξετύπωσεν. κα παλαιὰν καλλονὴν ἀποβεβληκέναι νέαν δὲ ἐ σασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ χρυσοῦ σχήματα κ κονίσματα ἐξέθετο.

κβ'. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον δῶς ὁ ἀνὴρ ἠπίστατο ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ α τῶν μετ' αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς τ των ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκαλος ἄριστος ἀνεφ καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον, ἀλλὰ παρὰ πᾶσιν ἐθ ζετο, καὶ θάμβος μέγα [ς] τοῖς ὁρῶσιν, ὧν οὐ θηκεν, ἐχρημάτιζεν. [P. 251] Τῶν δὲ τεχνιτῶ διορθώσεις τοῦ Πορφυρογεννήτου τίς ἐξείποι;
D ξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοστίκτας καὶ ἀργ πους καὶ σιδηροκόπους ἐπανώρθου, καὶ πάν πᾶσιν ἄριστος ὁ ἄναξ ἀνεφαίνετο.

κγ'. Τὰς δὲ ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλ φιλόκαλος Κωνσταντῖνος ἐδείματο, καὶ τράπεζ γυρᾶν ἡ ἐκείνου φιλοπονία πρὸς ὑποδοχὴν τῶ τυμόνων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἀριστητηρίο εσκεύασεν, πολυχρόοις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ αὐ χροιᾷ καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρω γλυκύτητος τοῖς κεκλημένοις τὴν τέρψιν πα σαν.

κδ'. Καὶ πορφυρᾶν φυλακὴν ἔμπροσθεν τοῦ νος αὐτοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τῶν ὑδάτων δημι σας, ἣν στύλοις μαρμαρέοις περιεκύκλωσεν τος αὐτοῖς ὑπαυγαζούσης. Τί οὖν ἡ μεγαλ

:ὸν ἐξ ἀργύρου τῇ τοῦ ὕδατος ἐφίστησιν A
ὀρθὸν βλέποντα, ἀλλ' ἀπεστραμμένον
ιν, ὑψαυχενοῦντα καὶ σοβαρευόμενον ὡς
θήρας, ὄφιν δὲ τοῖς ποσὶ περιειληθέντα
α. Καὶ μουσοστίκτων εἰκόνων ἐντέχνων
μάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν
λαίοις τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

.' οὐδὲ ναυπηγίας ἄπειρος ἦν ὁ αὐτοκρά-
ζετο γὰρ πολεμικῶν νεῶν κατασκευήν,
οις ἁρμόζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἁρ-
. ὅπως πρὸς ἄλληλα ἔχουσι.

; δὲ τῶν παλατίων τῶν Ἡρία ἀναλογίζο-
οία ὁποίοις ὁ Πορφυρογέννητος ἐδείματο
ερπνοῖς, πρότερον οὖσαν τοῖς Χαλκηδο- B
φήν. Νῦν δὲ τέτρασιν ἀψῖσιν ἐπιβεβη-
ς τούτων γωνίας ἑτέρας βασιλικὰς οἰκίας
, ταῖς τῶν θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμά-
κλουμένων πνοιαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς
ηδίαν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὴν ἐκεῖσε
ιον.

ν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τῆς
ίων οἰκοδομῆς; Καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡρίας
ος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῷ ὑπερβάλλοντι
λβοντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐδάφους τέρψεως
ς εὐωδίᾳ, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν[**] αὐτῶν
κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερκείμε-
ὶ τῶν Ἀποστόλων πλησίον νεουργηθεὶς C
μὲν ἰδεῖν, ὡραῖος δὲ θαυμάσαι. [P. 282] Εἰ
ὶ μεγέθους τῆς παλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλὰ
ν φαιδρότητος πόῤῥω καθέστηκε. Τί δὲ ὁ
λεύς; Πατρίκιον τὸν Βελωνᾶν Θεόδωρον
ν τοῦ λαμπροῦ καὶ κατηγλαϊσμένου ναοῦ

δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ
τήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς
σάκις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐναντίον Θεοῦ
νός, ἀλλ' ἀναθήμασι μεγάλοις καὶ χρυσο-
ι μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὑφάσμασιν
ι ἀντημείβετο· ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων Ἅγια
σι καὶ καταγλαΐζουσι καὶ τῷ προσενηνο-
αντίνῳ κηρύττεται. D

δὲ πατρικίου Βασιλείου Ἑξαμιλίτου καὶ
τῶν Κιβυραιωτῶν ταξείδιον χρὴ διηγή-
τος ὁ πατρίκιος Βασίλειος στρατηγὸς ὢν
αιωτῶν, νέος τῷ σώματι, πολιὸς τῇ φρο-
μείζω τῆς ἡλικίας τὴν πολυπειρίαν ἐν-
ς, πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ
ων καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων περι-
ιδὴ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς ἑώρα πρὸς τὰς
; χώρας προσβάλλοντας, λογιζόμενος ὡς
ριλαβεῖν αὐτάς, ὁ στρατηγὸς τὰς οὕτως

magnificus animus? Aquilam argento conflatam aquæ fistulæ imponit, non recta aspicientem, sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta præda ferocientem pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. Sed et musivo opere, arte factarum imaginum comportatis materiis et coloribus, varium conspectum pro imperialis cubiculi vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricæ imperator rudis erat. Designabat enim quo pacto bellicæ naves essent construendæ, quibus ex lignis earum tum claustra componenda tum commissuræ, ac quam illa inter se proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriæ palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias jucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato exstructa ac fabrefacta. Prius in sepulcrum Chalcedonis civibus cedebat Eria; nunc vero quadruplici nixa apside, harum angulos novas domos regias constituens, dici non potest æstivorum ventorum circumquaque flantium benignioribus 452 auris quanta jucunditate ac voluptate quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum ædium alio loco structura? Nam hæ quoque Eriam figuræ cultusque et structuræ excellentia atque nitore, nec non se ab imo solo diffundentis jucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant præcelluntque; cujusmodi Apostolorum haud procul novæ fabricæ templum, pulchrum sane aspectu, ac quod admiratione pro eo quo præstat decore merito habeatur. Quanquam enim molis granditate a veteri æde deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe præcellit. Quid vero fidelis imperator? Theodorum Belonam, quod præelegantis ac præmagnifici templi structuræ illi adjutor exstiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in communis propitiatorii (magni illius prorsusque mirabilis) ornatum et cultum contulit, quis enarrare possit? Quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat ut coram Deo vacuus appareret, sed ut magnis donariis vestibusque auro, margaritis reliquisque lapillis contextis Numen demereri eique vicem reddere studeret. Vestes hæ etiamnum Sancta sanctorum magnifice ornant eximiumque loco decorem conciliant, ac um, qua magnificentia ea obtulit, prædicant.

29. Basilii Hexamelitæ patricii ac Cibyræotarum ducis expeditio narranda est. Basilius hic patricius Cibyræotarum dux cum esset, vir 453 ætate juvenis, at sensu canus majoremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Tarso profectam inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanæ ditionis haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur, subjectas ipsi naves tantæ hostium classi opponit.

VARIÆ LECTIONES.

[**] πανθοῦν. Combef.

Ac quamvis paucæ erant nec tanto illi pares cuneo, pro ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiæ juncta multis bello sociis fortiores, ambæ concurrunt acies pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in prætoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Græcus totam circum hostium classem incesseret, illi mox partim victi cæsique sunt, partim sub jugum missi, ipsi cum primis duces atque proceres caïtique vivi capti. Hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphi specie eos in circo traduxit.

A αὐτῷ [26] νῆας ἀντιπαραταξάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστὰς οὔσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρκούσας τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλήθους τῶν πολεμικῶν καραβίων κραταιοτέραν καὶ τὴν μετὰ φρονήσεως τόλμαν πολλῶν συμμάχων ἰσχυροτέραν, συγγίνονται ἄμφω, καὶ συμβολὴ τῶν καραβίων ἀνεφαίνετο, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠθισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καραβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γενόμενος, ἔνδον εἰσπηδήσας, οὗ γεγονότος καὶ πυρὸς ἐνύγρου πάντοθεν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἡττῶντο καὶ κατεσφάττοντο καὶ δέσμιοι εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων καὶ καΐτῶν ζωγρηθέντων. Καὶ τούτους ἐπὶ τῆς πόλεως πρὸς τὸν εὐτυχῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον ἐξαπέστειλεν καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσεν.

30. Constantinus porro imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium præfecit; quod scilicet Hesperiæ partes versæ in tumultum essent ac Romani **454** jugi vincula perrupissent. Etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab augusta procul urbe dissiti erant. Idcirco cum novis assidue rebus studerent aliique alias deficerent, eo contumaciæ evaserant ut et cum Agarenis fœdus perculerent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. Quin et Neapolitani a Christi delapsi servitute, quæ servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. Ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis majorem in modum arrogantia insolesceret, tanquam gentium potita quæ Romanæ ditionis essent, haud ferens Porphyrogennetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Græco horum temeritatem ac insaniam comprimit. Terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quæ quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlusit. Hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subjectionem fecerunt. Id ipsum et Longobardi ac Calabri præstiterunt. Quamobrem etiam barbari Siculi pacis fœdera inierunt.

B λ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν Λογγιβάρδων καὶ Νεαπολιτῶν ὁρίσας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρίκιον Μαριανὸν ἀποστείλας, [P. 283] διὰ τὸ στασιάσαι τὰ Ἑσπέρια καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεύγλης τοὺς δεσμοὺς διαῤῥῆξαι. Καὶ γὰρ κατεθρασύνθησαν ὅσοι τὴν Λογγοβαρδίαν ἐκληρώσαντο χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν Καλαβρίαν, τοῦτο θαῤῥοῦντες διὰ τὸ πόῤῥω καὶ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλίδος. Διὰ τοῦτο συνεχῶς τὰς ἀποστασίας ποιούμενοι εἰς τοσοῦτον ἀνυποταξίας ἔφθασαν ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πάκτα διδόναι καὶ τὰς πόλεις καὶ κάστρα καὶ κώμας τὰς πλησιαζούσας μαχαίρᾳ καὶ ξίφει ἀνελεῖν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Νεαπολῖται τῆς ὑποταγῆς τοῦ Χριστοῦ ἀποῤῥυέντες [27] τὰ δοῦλα πράττειν ὡμολόγησαν, πρὸς φανερὰν
C ἀποστασίαν τραπέντες. Ἵν' οὖν μήτε τὸ στασιάσαν πλῆθος ἐπιπλεονάσωσι τὸ ἀλαζονικὸν ὡς τὰ ὑπήκοα Ῥωμαίων ἔθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκὼν ὁ Πορφυρογέννητος στρατεύμασι Θρᾳκικοῖς καὶ Μακεδονικοῖς τούτους ἀμύνεται, καὶ ναυσὶ πολεμικαῖς μετὰ ὑγροῦ πυρὸς τὴν τούτων ἀναστέλλει αὐθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάττης τὴν Νεάπολιν ὁ πατρίκιος Μαριανὸς ὁ Ἀργυρὸς ἐπιπεσὼν μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ὅσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέκαυσαν, ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἠσφαλίσαντο, καὶ πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ πιεζόμενοι καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἱκεσίας τῷ ἄνακτι Κωνσταντίνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι ὡς ἐξ ἀρχῆς.
D Τοῦτο καὶ οἱ Λογγίβαρδοι καὶ οἱ Καλαβροὶ ἐποιοῦντο· διὸ καὶ οἱ βάρβαροι τῆς Σικελίας σύμφωνα εἰρηνικὰ ἐπετέλουν.

31. Sed et bellum Africanum mirari subit. Mox conserta acie, et **455** ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adjutor flaret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. Ac vero illis præfectus ameras pacis fœdera cum im-

λα'. Καὶ δεῖ θαυμάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλεμον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνεῤῥήγνυντο, καὶ τῶν νεῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκήν· καὶ δὴ ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάροις πολεμοῦντος καὶ ἀνθισταμένου, τὴν ἧτταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν ὅπλοις καὶ ταῖς ναυσὶ τῷ βυθῷ παραδιδομένων. Καὶ δὴ ὁ ἀμηρᾶς αὐτῶν σπονδὰς εἰρηνικὰς τῷ

VARIÆ LECTIONES.

[26] abest. [27] προσρυέντες P, ἀποῤῥυέντες margo.

.ξελιπάρει. Καὶ οὐ μόνον οὗτοι τὴν δούλωσιν A ν βασιλέα ὡμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ τὰς οἰκοῦντες πανοικὶ βάρβαροι παρεῖχον πρὸς φυρογέννητον ἄνακτα τὴν εὐγνωμοσύνην, ις μεγαλοπρεπέσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ιδας αὐτῶν ἔστελλον· καὶ πάντας εἰς ὑπο- τύχη τοῦ Πορφυρογεννήτου εἰς δουλείαν καὶ ;αγεν.

4] λβ'. Ὁ δὲ ἀμηρᾶς Αἰγύπτου τὴν μεγάλην ὢν Ῥωμαίων ἀκηκοὼς καὶ τὴν πολεμικὴν αν καὶ ἧτταν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, σιν αὐτίκα φιλικοῖς τὸ μάχιμον αὐτοῦ ἀπο- ι καὶ ὑπισχνεῖται εἰς ἑνότητα. Ὁ δὲ τῆς ; ἀμηρᾶς, ἐπειδὴ διαφόρως τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ι στρατεύμασι καὶ προσβολαῖς καὶ πολέμοις ; ἡττήθη, ἀγάπης δεσμῷ καταλλάσσεται B ν βασιλέα. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὀψίδας πρὸς επέμπει·. οἵτινες πρὸς τὴν κατάξηρον[18] γῆν ἀφικόμενοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον ἱσαντες καὶ κατασπασάμενοι, καὶ τὰς βασι- κτασταλείσας λαμπάδας ὑπανάψαντες, καὶ σάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν. Εἰς γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμά- ὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων ν καὶ συναθροίζων καὶ πρὸς τὸ ἀξιέραστον ων.

ρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου διηγή- ὁ μηχανικώτατος ἄναξ πολυανθῆ τινα καὶ ῥοδωνιὰν εἶναι, τῶν πολυχρόων [ἀνθέων] καὶ ;ων διαφόρων ψηφίδων ἀνθέων ἀρτιφυῶν C ιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἑλικοειδῶν συμ- περικλειόμενοι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφού- ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. Ἀργύρῳ τοῦτο ωσε, καὶ δίκην ἄντυγος ταῦτο περιλαβὼν τοῖς κόρεστον ἐπιχορηγεῖ τὴν τέρψιν.

ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πολίτας ἠγάπησεν ὡς ὑτοῦ ἔκγονα, καὶ πλέον, καὶ αὐτοὺς περὶ ποιεῖτο. Καὶ τοὺς ἐξ εὐγενοῦς φύντας ἐκλο- εῖτο. Καὶ τοὺς μὲν ἀξιωμάτων καταλαμ- ιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται καὶ συνεστίους καὶ ὁμοδιαίτους ποιεῖται, καὶ ον μᾶλλον ἐπηύξει τῆς ἐκείνου εὐνοίας, καὶ D λῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σω- ὐτους μᾶλλον προέκρινεν ὡς πιστοὺς καὶ ντας, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνειν ;τα.

ἢν δὲ δεξίωσιν τοῦ βρουμαλίου τοῦ Πορφυ- ;ου δεῖ ἐξειπεῖν. Ἔθος γὰρ τοῖς πάλαι βα- ιλούμενον, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος εἰς ἔρ- ο ἐξήνεγκεν. Τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ᾗ τὸ τῆς αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται ἄτην ἑορτάζων πανήγυριν, πολυάνθρωπον ειχνύει. [P. 285] Καὶ ταῖς γὰρ πολυτελέσι ψόψοις ἐκείναις τραπέζαις τὴν σύγκλητον

peratore poscebat. Neque hi solum subjectionem imperatori profitebantur, sed et Galliam incolentes cum omni familia, barbari, benevolos se erga imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti fortuna ad servitutem præstandam jugumque subeundum cogebat.

32. Ægypti autem ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna infideliumque strage, amicarum statim litterarum officio pugnandi ardore cohibito fœdus pollicetur. Persidis autem ameras, qui varie in Romanas acies incurrens diversis congressibus atque præliis victus fuerat ac profligatus, instaurato charitatis vinculo imperatori conciliatur. Ad quem etiam imperator obsides mittit; qui cum ad Cyri terram illam venissent, apostoli Thomæ sepulcrum venerati sunt ac exosculati, missasque ab imperatore regia munificentia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta **456** redierunt. Tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret et acervaret, inque augustiorem ipse cultum amore digna et admiratione transferret.

33. Igitur operæ pretium est ut et de triclinio Aureo disseramus. Hoc nempe industriosissimus princeps multis floribus varium suaveque olens rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus recens enatorum florum colores totos refunderet. Hi porro medii inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem præferunt venustatem. Triclinium argento coronavit, inque orbis canthique morem illo circumducto ambiens insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua charissima pignora iisque amplius diligebat, longeque eos pluris faciebat. Ex illis eorum qui ingenui essent atque nobiles delectum habebat; atque alios quidem dignitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat sibique contubernales ac domesticos allegebat, tantæque illius benevolentiæ lenocinio majorem illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo ingenti satellitum custodumque ac servatorum agmini præhabebat, velut scilicet fideles herique ac domini amantes, quique suæ ipsorum saluti imperatoris incolumitatem præferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogenneti convivium atque epulas operæ pretium ut exponamus. Quod enim veterum jam imperatorum moribus **457** receptum erat, etiam Porphyrogennetus opere implevit. Diem enim cui nominis ejus initialis littera K addicta est, celeberrimæ festivitatis sibi loco ducens, ingenti celebrandam conventu indicebat. Lautissimis enim largissimisque dapibus se-

VARIÆ LECTIONES.

[18] κατὰ Κῦρον. Combef.

natum omnem excipiens, beneficentiæ majoris muneribus festivitatis lætitiam ac splendorem multis partibus cumulabat, sericarum vestium ac prætextarum abunde largitione, vi magnæ pecuniæ et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducens. Quid igitur religiosus et magnificentissimus Constantinus? Hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. Inde læti conventus splendorem habebant martyrumque solemnia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriæ novo velut fulgore radiabant. Tantis enim vir gratiis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prior omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimaque prosecutus memoria est atque coluit præclaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circulorumque et enthymematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice pœnitentiæ exornavit præconem.

458 38. Romanum autem imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo æquaverit. Præ omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose Deum coleret; tumque doctrinam et mores docebat incessumque et risum et habitum, et, ut pro regia majestate in solio sedere ac stare eum deceret, informabat. Quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat: *Hæc si servaveris, in longos annos imperii Romani sceptra moderaberis.*

39. Uxorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo ac omni morum honestate præditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanonis nomen, plane merito, velut scilicet ei quæ ex Deo ejusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. Positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Justiniani Rhinotmeti triclinio. Hinc jucunditas gaudiique lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi conflictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quidquid illi in votis erat, lubens implebat. Rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac confovendis in veteri Petrio (quod Helenæ nuncupatur) recens ab ipsa exstructo 459 imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque ejus authentica

A ἅπασαν δεξιούμενος χορηγίαις εὐεργετικωτέραις τὸ φαιδρὸν τῆς ἑορτῆς ἐπολλαπλασίαζεν, σηρικῶν περιβολαίων ἐπιδιδῶν, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπείρων, ἐσθημάτων ἀλουργῶν, ξύλων Ἰνδικῶν εὐωδίας, ἃ οὔ τις ἀκήκοεν ἢ γεγονότα τεθέαται.

λϛʹ. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θεῖόν τί ἐστιν εὕρημα καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. Τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγαλοφρονέστατος ἄναξ; Ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὑμνεῖν τὸ Θεῖον οὐκ ἔληγεν. Ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαιδραὶ κατεφαιδρύνοντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἑορταὶ κατελάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνῆμαι περιηστράπτοντο. Τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐχαριτώθη ὡς χοροὺς ὑμνῳδῶν B συγκροτεῖν καὶ ἀρχηγοὺς τούτοις ἐπινοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτοις συνὼν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακροώμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἡδυνόμενος καὶ χαιρόμενος.

λζʹ. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πιστῶν, καὶ μνήμῃ λαμπροτάτῃ τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφυὲς τοῦ Χρυσοστόμου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχοινοτενῆ καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγλαῶς ἐμεγάλυνεν.

ληʹ. Τὸν δὲ βασιλέα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφίλησεν καὶ ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδείς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων παρῄνει ἔχειν τὴν κατὰ Θεὸν C εὐσέβειαν, ἔπειτα καὶ λόγον καὶ ἦθος καὶ βάδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιν βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. Διὸ καὶ θείων ἐμφανειῶν ὁ Πορφυρογέννητος ἠξιοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προέφησεν· *Εἰ ταῦτα φυλάξῃς, μακρόβιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.*

λθʹ. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ δέδωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὡραίαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ Κρατεροῦ θυγατέρα· ἡ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου Θεοφανὼ [P. 286] κατ' ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ Θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλεχθεῖσαν. Καὶ νυμφικὴ παστὰς ἐγνωρίζετο D καὶ ἐτελεῖτο ἐν τῷ πανθαυμάστῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῷ Πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἑλένῃ τῇ Αὐγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεῦσαι.

μʹ. Ἡ δὲ Αὐγοῦστα Ἑλένη νόσῳ τρυχομένη, ὁ φιλάγαθος ἄναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθέσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. Καὶ γὰρ ἡ Αὐγοῦστα ἠξίου παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ' αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενῶνος καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πετρὶν, τὸ λεγόμενον τὰ Ἑλένης, διορίσασθαι τὸν ἄνακτα προάστεια καὶ χρυσοβούλλια καὶ ἐξόδους· ἅτινα μετὰ χαρᾶς ὁ Πορφυρογέννητος ἐξεπλήρου. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὴν τῇ

αὶ τῷ σώματι ἡδυνομένην καὶ χαιρομένην, A
ιέρου πόθου καὶ πλούτου ταύτην παρέχων.
εν δὲ πλεῖστον ὁρῶσα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐ-
σιλέα[1] καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν καὶ
αν καὶ Ἀγάθην συνούσας καὶ συνευφραινο-
αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. Καὶ γὰρ
τὸς ἐτίμα καὶ ἐφίλει, ἐν ἐξαιρέτῳ δὲ τῇ
ὡς ἀόκνως λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ εἰς τὰς
ίας αὐτοῦ, καὶ καταμηνύεσθαι δι' αὐτῆς τὸν
ι τῶν σεκρήτων καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοική-
ἥτις καὶ μεσῖτις ἀνεφαίνετο, καὶ οὐχ
νετο μόνον [2], ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο καὶ
ι.

expedirentur diplomata ac reditus assignarentur; quæ omnia Porphyrogennetus gaudens lætusque implevit. Vidisses eam animo et corpore gaudere atque lætari, ea scilicet ratione quod imperator immenso ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. Faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum imperialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodoram et Agatham secum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre lætantes cernebat. Nam et ipse eas colebat ac diligebat, præcipue vero Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum ægra valetudine r, inserviret; ejusque imperator opera his qui a secretis erant ac magistratu præerant sena: gerebant præstanda munera significaret. Videbaturque interpretis rationem habere; nec ur solum, sed et exploratum erat, ejusque re ipsa munia partesque explebat.

Ὁ δὲ Πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν μάγιστρον B
έστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λεγόμενον
ἀδυνάτως ἔχειν καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δο-
ἔτου ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται
κον Νικηφόρον πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν
λικῶν, τὸν φίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν
καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδοκιμήσαντα καὶ
ἀναφανέντα· καὶ τῇ ἡδυτάτῃ διαλαλιᾷ καὶ
αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα καὶ πρὸς
ολεμίους Ἀγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ
ύματα θαῤῥεῖν καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίαν
σθαι· καὶ μήτε [P. 287] κρυπτομένων ἢ βακ-
ων ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς· ἀλλὰ
τομῶς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς
περιφραξάμενοι καὶ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι
ὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. Καὶ C
θάμβος καὶ ἔκπληξιν τοῖς ὁρῶσιν τὸν νικη-
ηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ
τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ συγκόπτοντα καὶ ἀπορ-
ντα, καὶ τὴν τύχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαυμ-
καὶ μεγαλύνειν τοῖς ὁρῶσιν, ὡς τὰς πόλεις
ιας καὶ χώρας πυρὶ κατατεφρῶσαι καὶ αἰχμ-
ς ἄγειν καὶ ὑποσπόνδους τῇ βασιλείᾳ Ῥω-
προσφέρειν. Καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κων-
ον ἀφικόμενος ἐπαίνων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ
, οἷον ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ῥωμαίων
γοὶ ἂν ἐκτήσαντο.

41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur, jamque effeta erat ætate ac gravi senectute, eum Porphyrogennetus officio movens ejus loco domesticum præficit Nicephorum patricium ac ducem Asiaticorum ejusdem filium, charissimum, virum scilicet multis diversisque præliis re præclare gesta spectabilem belloque fortissimum habitum. Is suavi blandoque alloquio ordines componens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non **460** abnuerent, ac neque latitarent aut baccharentur vel (ut ante sueverant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vivido impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. Eratque videre rem stupendam omnique majorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impii Chambadæ concidere atque fundere, præclaramque victoris ac pugilis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre, quippe cum urbes oppidaque et vicos et arces subjectis flammis combureret, captivosque duceret, ac fœderatos Romano imperio offerret. Porro ad fidelem Constantinum reversus ab expeditione easdem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romæ imperatores prætoresque triumphi ritu donabantur.

Ὁ δὲ ἄναξ Κωνσταντῖνος μηδὲν τῶν πατρῴων D
οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι [1] πεσεῖν, οὐδὲ
ὸ μέγα λουτρὸν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς
παρασκευασθὲν εἰς τὰ Μαρίνης εὐρύχωρόν τε
καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότερον
θὲν ὡς ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ πρὸς πᾶσαν
αν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μηδὲν ἄλλο
σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖ-
; πατρικοῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγαννύμενος
πόμενος ἀνακαινισμὸν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν,
ποκαθιστῶν, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον
ων, ἀλλὰ πλέον κρείττονα δημιουργήσας, πάν-

42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum ædificiorum ruinam faceret. In his magnum ipsum balneum, quod Leo ejus pater in Marinæ ædibus vastissimum sane reique Romanæ miraculum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quidquid decoris erat amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo præter rudera ac fundamenta quidquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis æque ac suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, ita rursus reparans ut non modo priorem

VARIÆ LECTIONES.

ίνον] μὲν P. [1] συγχωρῆσαι? [2] αὐτοῦ?

ornatum referret, sed et structuræ **461** magnificentia vinceret, undique illi ornatu quæsito pristinaque lavantibus reddita voluptate. Quæ res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem injicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum præfectum urbisque parentem præficit, virum scilicet idoneum et eruditum, jurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie præditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione jurisque dicundi æquitate judicio contendentibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi præfectum (accubitorem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. Ac sane divinis munitus illius consiliis, regiæ Byzantioque profectus, ad infidelium Christumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris exstructam atque ad Euphratis ripam positam, præsidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. Adversum hanc belli incumbebat moles, ipsumque barbarorum ducem. Porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. At ubi collatis signis pugna cominus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. Hinc victor Romanus miles mortuis spolia detrahere, **462** eos qui vivi capti essent sub jugum mittere, amplissimasque manubias direpta urbe parare. Ducta hæc omnia in urbem ac triumphi specie per Circum traducta.

45. Ad hæc imperator Leonem patricium Bardæ Phocæ filium magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis legionibus ducem præficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. Eratque videre germanos Christianorum præsidio decertantes prœliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et jugulantes atque cædentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab æde S. Thomæ sacra ingens formidolosumque excitatum incendium, ita nimirum ut quæ ad portam Ferream tendit porticus igne absumpta sit. Ac imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives ut charissima pignora sic diligebat illorumque rebus paterne prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis eorum ædibus, quas vorax flamma absumpserat; tantaque illa humanitate deliniti cives imperatorem velut fere deum alterum ac beneficum parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos

A τοθεν περικαλλύνων καὶ τὴν προτέραν ἀποδιδοὺς τοῖς λουομένοις εὐπάθειαν. Τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδίκους [a] ἐκπλήττει.

μγʹ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρίκιον Θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν λεγόμενον ἔπαρχον καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφυΐαν ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινωνὸν τροφὴν ἀνήροτον τοῖς δικαζομένοις τῇ εὐκοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρεῖχε.

μδʹ. Τὸν δὲ πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον Βασίλειον ὁ Πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ
B μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως λαοῦ καὶ πολλῆς ἐξοπλίσεως ἀποστέλλει. Καὶ δὴ ταῖς ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθείς, [P. 288] τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πάλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατῳκισμένην καὶ πρὸς τὴν ὄχθαν τοῦ Εὐφράτου παρακειμένην, δυσπόρθητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλούτῳ πολλῷ ἐπιβρίθουσαν. Ταύτῃ τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἡγεμονεύοντος· οἵτινες τῇ συντρόφῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρόμενοι ἀμαχὶ τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρυάττοντο. Ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μηδὲ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν φέροντες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναιτο ἠγω-
C νίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζωγρηθέντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή· καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θέατρον καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ ἱπποδρομίου ὑπεδέξατο.

μεʹ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα μάγιστρον τοῦ Φωκᾶ στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικοὺς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἄριστον καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχιμώτατον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ κατασφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν μὴ φέροντας.

D μςʹ. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἔμβολον τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεῖα ἔγγονα [b] τοὺς πολίτας φιλῶν καὶ κηδόμενος, πάντας παρεμυθήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρκαϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἄνακτα οἱ πολῖται ὡς θεὸν δεύτερον καὶ εὐεργέτην ἐπῄνουν καὶ εὐχαρίστουν.

μζʹ. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείας ποιησάντων

VARIÆ LECTIONES.

[a] ἐνοίκους Combef. [b] ἔκγονα?

ιαίων, καὶ καταδραμόντων μέχρι τῆς πό- ρτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ ληϊσαμένων ικῶν ψυχὴν καὶ πραῖδαν πολλὴν, ὁ βασι- ; τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν Ἐξκου- ον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐ- οῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ ιαὶ τοῦ Θρακήση, κατὰ πόδας αὐτῶν περά- πέστειλεν· [P. 289] οἳ τῇ εὐπροσδέκτῳ εὐχῇ τοῦ Πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπε- πέσφαξαν καὶ κατεπολέμησαν, λαβόντες ίαν καὶ αἰχμαλωσίαν. Αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ; καὶ τροπῆς αἰσχυνθέντες εἰς τὴν ἰδίαν ρεψαν.

ξιον γάρ [5] ἐστιν ἐξειπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν ανὲν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μετα- ωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογέννητου. Φασὶν ιν γέννησιν τοῦ ἄνακτος ἀστέρα λαμπρὸν ανῆναι ἡμέρας τεσσαράκοντα, νῦν δὲ πάλιν σον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν θολερὸν δὲ καὶ ἀμαυρὸν φῶς ἔχοντα, καὶ ἱκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ δυνάμει δεδημιουργημένον τὸν Πορφυρογέν- νσταντῖνον. Καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν εὐ- καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδόσι παραπεμ- ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ τοῦ Πορφυρογεννή- ενθήσῃ τέλος.

ιλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν βασιλικῶν πρα- φεύγει τὸν νοῦν, ἓν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον ιένοις προσθεὶς τὸ τοῦ λόγου πέρας ἀφίξο- ἔφετο πόθος καὶ ἔφεσις τῷ ἄνακτι τῷ ὄρει που καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους ἐπόψεσθαι καὶ τῶν τιμίων αὐτῶν ἐπαπο- χῶν καὶ τῇ μεταβάσει τῶν τόπων καὶ τῇ ν εὐκρασίᾳ τὸ ὑγιὲς αὐτῷ περιποιήσασθαι· το γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν καὶ ἰα- πιμελείαις ἔκδοτος ἐδείκνυτο, καὶ τῆς πρὸς ιπον ἐξελεύσεως ἐδεῖτο τὸ μάλιστα. Τούτῳ κάτοχος γεγονὼς αὐτίκα τοῦ δρομωνίου καὶ πρὸς χώρας τῶν Βιθυνῶν ἐπεφοίτα Πρίετον, ἥτις Πραίνετος παρὰ τῶν ἐγχω- νόμασται, ἔκ τινος πατρίου θεοῦ Βιθυνῶν ιν ἐπιτεθεῖσα. Ἐκεῖθεν πρὸς Νίκαιαν ἐφ- πόλιν ἀρχαιόπλουτον καὶ πολύανδρον. Ἀπὸ ; εἰς φροντιστήριον μοναχῶν πρὸς τὰς ἐπο- ιείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκεῖσε δοξαζομένου ; Ἀθηνογένους· καὶ διὰ κιναβάρεως τοῦ ὐτοῦ γράμματα ὁ ἐκεῖσε καθηγουμενεύων [7] τῷ ἄνακτι. Φασὶ γὰρ ὅτι Λέων ὁ εὐσεβὴς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιούμε- τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσεως δοθῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς βασιλείας ιὶ ὁ τηνικαῦτα ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος ιν αὐτῷ υἱὸν γεννῆσαι διάδοχον τῆς βασι- οῦ· καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελθεῖν εἰς τὸν Ὄλυμ- ὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. [P. 290] Τὴν δὲ γρα- ρφυρογέννητος ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πα- οῦ γνωρίσας ἀληθινὴν ἔφησεν εἶναι τὴν

suscepta, ad ipsam usque urbem per diem festum Paschæ excurrentibus, Thracesque, quotquot in eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque prædam **463** abigentibus, mox imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum sua legione ducisque bucelariorum et Opsici ac Thracesiorum misit, qui trajicientes e vestigio eos insequerentur. Quamobrem Deo acceptis Porphyrogenneti communiti precibus, facta noctu in hostem impressione eorum late stragem dederunt. Expugnatis illorum castris præda recepta atque captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga confusi ad sua reversi sunt.

48. Operæ pretium vero ut et tremendum ex Deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogenneti migrationis prænuntium exponamus. Aiunt namque in illius ortu stellam cometem splendidam ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub morbi tempus vitæque exitum stellam in cœlo apparuisse turbido atque obscuro jubare, inque dies multos conspicuam fuisse, hoc nempe præsignantem, Constantinum Porphyrogennetum potiore virtute ac numine conditum esse. Sicque se rem habere viri plures probi novere, ac miraculum ad eos qui nescirent transmisere, ita ut etiam elementa Porphyrogenneti finem pari luctu prosequerentur.

49. Verum quanquam pleraque imperatoris gesta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum superius dictis adjecero, orationi finem imponam. Incesserat imperatorem cupido ingensque desiderium petendi Olympum montem, et ut sanctos Patres illic degentes inviseret, seque venerabilium **464** precum illorum amplo commeatu communiret, nec non ut locorum mutatione auraque leniore ægræ valetudini remedium quæreret. Mussitabat enim in eo occulta quædam ægritudo, cujus etiam curandæ causa medicorum se curæ addixerat ac ad Olympum exire maxime opus habebat. Hoc desiderio ac amore captus confestim prætoriam minorem celocem conscendit, venitque ad Bithynorum fines; et ad Prietum (Prænetus locus vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Nicæam applicat, urbem olim opulentam ac incolis confertam. Tum ad monasterium venit, quod ad montis ascensum situm est ac Athenogeni martyri illic cultum habenti sacrum est. Ibi loci præpositus illius patris diploma rubrica consignatum imperatori ostendit. Aiunt enim piæ recordationis Leonem imperatorem illac transeuntem, atque ad Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium imperii hæredem votis impetraret, a monasterii tunc præfecto Petro nomine audivisse fore ut filium imperii successorem susciperet, et ut is idem sub vitæ exitum Olympum pariter peteret. Itaque Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scriptura, veram esse ait monachi vaticinationem.

VARIÆ LECTIONES.

δέ? [6] ὑπωρείας? [7] καθηγεμονεύων?

Inde ad Olympi montosa transit, Olympi, inquam, quem et Mysorum censui (nempe Mysis olim in eo sedes habentibus) **465** pridem adscripsere. Indeque vix tortuosis, anfractuosis, præruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum Patrum cellas imperator evasit. Quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum commeatu munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis regibus monumentum condiderat. In hujus pene pomeriis ac suburbanis cum thermæ occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabulæ Herculem, quærendo Hylam circumquaque palantem, ex Hylæ nece cruorem abstersisse.

50. Interim admonent sacri Patres, esse in Olympi summo vertice seniorem ascetam in spelunca signis effulgentem; quo ille nuntio hinc ejus visendi desiderio excitatur. Ac vero senior divina collustratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) *Benedic*, ait. Quærit imperator quisnam tandem et unde et quomodo ac quo venerit. Respondit ille: *Cum majestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio.* Tum imperator Dei nutu seniorem ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vitæ terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est; ciboque cum illis recreatus cito ad mare descendit. Nec cum ægrotare plerique noverant: **466** sed intus cœliaco morbo contabescebat febrisque ardoribus consumebatur.

51. At, o naturæ mortalis leges fortunæque vicissitudines, in quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque mari iter contendens urbem augustam petiit, quo tenebatur, morbo deterente ac male afficiente. Quod enim tremendus quondam imperator vi morbi majore fatiscebat, jamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui non ejulatu luctuque Porphyrogennetum prosequeretur, nemo qui regem optimum, dulcem, mansuetum, alloquio facilem, tranquillum, serenumque, ac si qua ejusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret ac lamentaretur. Quoniam vero extremum jam spiritum Constantinus Porphyrogennetus trahere videbatur, Romanum filium imperatorem designat, eum etiam atque etiam Josepho patricio ac præposito commendans, adjuransque, qua pollebat prudentia ac solertia, ut res ejus diligenti opera servaret incolumes. Talis sane ille vir erat, catus ac prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila pernicior, integritate judicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac justus; qua probitate par illi enituit.

A πρόῤῥησιν τοῦ μοναχοῦ. Ἀπὸ δὲ ταύτης π ἐπορείας [8] τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπ νου οὗ καὶ Μυσίων πρόπαλαι γραφῇ παραδ Μυσῶν τὸ παλαιὸν ἐν τούτῳ οἰκούντων. Ἐκ των ἐπὶ τὰς παραλογὰς καὶ δυσκολίας καὶ ἑλι καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μόλις διελθὼν ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν Πατέρων καταλαβ ἰδὼν κατασπασάμενος καὶ τὰς τούτων ψυχ εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν πρὸς τὴν Προῦσαν μετ ται, πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλε ὃς [9] ἀνδραγαθίας καὶ πολέμων τῶν τηνικάδ λέων ὑπεραρθέντων σύμβολον μνήμης τὴν πόλιν ἐξειργάσατο. Ἧς οὐ πολλῷ ἄποθεν καὶ βρύχιος γέγονε, θερμῶν ἀναδόσεις βλέπων μῦθοί φασιν Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν Ὕλη [10] B πλανώμενον τὸν ἐξ Ὕλου φόνον τῷ λύθρῳ ἐνα ξασθαι.

ν'. Ὁ δὲ ἄναξ παρὰ τῶν ἱερῶν Πατέρων δ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι φόρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸ ἠπείγετο. Καὶ δὴ θείᾳ ἐκλάμψει ὁ γέρων ἐμφ ὡς τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου, τῆς αὐτοῦ ἀπιὼν, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ, *Εὐλό* ἔφησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας Τίς τε ὢν κα καὶ πῶς καὶ ποῦ παραγίνῃ, ἔφησεν; *Τὴν πρόσ βασιλείας σου πρὸς με γνοὺς μᾶλλον πρὸς σ γίνομαι.* Ὁ δὲ θείαν ἀποστολὴν τὸν γέροντα σας, τὰς τούτου εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν καὶ ζωῆς αὐτοῦ μετάστασιν μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλ C ἱερῶν Πατέρων ὑπενόστησεν καὶ συνεστιαθεὶ τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατῆλθεν. Κ πολλοῖς ἐλάνθανεν ὡς εἴη νοσῶν· ἔνδον δὲ κα νᾶτο καὶ κατηνάλωτο ὑπό τε τοῦ κοιλιακοῦ τος καὶ τοῦ πυρετοῦ.

να'. Ἀλλ', ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι καὶ τύχ βολαὶ, πρὸς οἵους συνεπείγομαι καὶ ἐλαύνομ νους! ἐξ οὗ μεταβὰς καὶ κατευθὺ τείνας τὸν πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν κατέλαβεν, τῇ συ νόσῳ κατατρυχόμενος καὶ βαλλόμενος. Ἐ ἡττᾶτο ὁ φοβερὸς βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδες προεχώρουν, οὐκ ἦν ὃ Πορφυρογέννητον μὴ ἀπωλοφύρετο καὶ ἀπ τὸν καλὸν ἄνακτα, τὸν γλυκὺν, τὸν εὐπροσ D εὐπρόσιτον, τὸν γαληνὸν, καὶ ὅσοις ἄλλοις χ μασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὓς τῷ πόθῳ ται. Ἐπεὶ δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὡρᾶτο [ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος, Ῥωμα υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλέα ἐποίησεν, π καὶ ὁρκώσας Ἰωσὴφ πατρίκιον καὶ πραιπόσι διαφυλάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντρεχείᾳ καὶ πυ καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, πυκνὸς καὶ ὀρ πιστὸς καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα ἀετ τερος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπόληπτον καὶ εὐσε δίκαιος, ὡς [11] τοιοῦτον ἕτερον μὴ γνωρίζεσθαι

VARIÆ LECTIONES.

[8] καὶ Μύσιον πρόπαλαι γραφῇ? [9] ὃς om. P. [10] Ὕλου? [11] ὡς om. P.

ϊγουστα Ἑλένη σὺν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς A
ατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ καὶ
ωνίταις, ὡς ἑώρων τὸν ἄνακτα Κωνσταντῖ-
ῤῥαγοῦντα καὶ συγκοπτόμενον, περιχυθέντες
κλαυθμοῖς καὶ ὀδυρμοῖς ἀμέτροις περιῤῥαί-
τωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον δε-
καὶ πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ
ἑκρυσι καταπλύνοντες τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο
αὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυ-
ι καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κοπτομένων,
κὰ τέλη πάντη ὢν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδό-
λεὺς, χοροστασίαι ἁγίων καὶ δικαίων μονα-
ὰὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν παρίσταντο, καὶ
ιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρ-
. Καὶ τάχιον τοῦτον ἀποσμήξαντες προέθη-
ἷς δεκαεννέα ἀκουβίτοις. Καὶ ψαλμοῖς τοῦτον B
ες παρευθὺ ἐξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκῆν
ς, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ
ὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ ἡ πᾶσα
ς κατησπάζοντο· καὶ ὁ τῆς καταστάσεως,
ν, ἀνακράξας· *Ἔξελθε, βασιλεῦ· καλεῖ*
σιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν
των, καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ὄχλου βοὴν καὶ
καὶ ὀδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου
ωνήσαντος, παρευθὺ ἄραντες τὸν ἄνακτα
ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφό-
πρὸς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων
ῆς συγκλήτου πάσης προπεμπούσης, καὶ
ῥοπομπίοις τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντες.

C
αὶ τί δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ
ῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀφ' ὕψους τὸ βασίλι-
νο σκῆνος κατοπτευόντων, τῶν δὲ πλησίον
ρώντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ
ων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προκυπτόντων καὶ
θέαν τῆς κλίνης ἐπιῤῥιπτόντων, τῶν δὲ
μυρομένων καὶ στεναγμοῖς ἐγκαρδίοις κλο-
ι, [P. 292] καὶ ἄλλων ὀδυρμοῖς καταξαινο-
καὶ ἄλλων τινῶν ὀξύτερον ἐπικωκυόντων,
ιδόμενοι καὶ ἀπολοφυρόμενοι τῷ κοινῷ δυσ-
, τινῶν δὲ καὶ τὰ δάκρυα κρουνηδὸν προ-
καὶ τὴν χρυσοκόλλητον κλίνην [13] καταρ-
καὶ καταῤῥαινόντων. Ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν
Ἀπόστολων προσήγγισαν καὶ ἔσω τὸ βασιλι-
ροφούμενον ἐφαίνετο σῶμα, ὁ πατρίκιος καὶ D
ώμενος Βασίλειος τὸ πανάγιον αὐτοῦ σῶμα
ίαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώ-
τοῦ τάφου ἤτοι τοῦ λάρνακος εὐτρεπισθέν-
τηκωθέντος [14], κατέθετο μετὰ Λέοντος βασι-
ῦ πατρὸς αὐτοῦ. Τὴν δὲ πατρικὴν ἑνότητα
ην οὐδὲ μετὰ θάνατον καὶ ταφὴν ὁ φίλτατος
στρεψεν.
Ἦν τῇ ἰδέᾳ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος
ος εὐμήκης τῇ ἡλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροιᾷ ὡσεὶ
όφθαλμος, χαροποιοὺς ἔχων ὀφθαλμοὺς,
ἤτοι ἐπίριν, μακροπρόσωπος, ῥοδινὸς, μα-
λος, τῇ ἡλικίᾳ ὄρθιος ὡσεὶ κυπάρισσος,

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri cubiculi præfecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum animam agentem ac jam linqui viderunt, lecto circumfusi, immenso fletu **467** ac ejulatu lacrymas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde majoris frugis consecuti sunt quam ut mutis inanibusque lacrymis imperatoris corpus illud funusque proluerent. Hinc inde itaque, ejus lectum utrisque ambientibus multoquê gemitû deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, astiterunt sanctorum justorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim accubituum exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt ac consalutarunt. Tum ex more magister cæremoniarum alta voce atque clamore, *Egredere, imperator; vocat te rex regum et Dominus dominantium;* plebisque sublato clamore et gemitu longeque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem e regiis ædibus eduxerunt, publicaque vehentes ad SS. Apostolorum detulerunt, pompam comitante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante.

53. Quid vero attinet populi civiumque multitudo quanta confluxerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum aspectarent alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis cœnaculis **468** tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne conjicerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritarentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrymas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu aspergerent ac perfunderent. Ubi ad SS. Apostolorum venerandam ædem venerunt, sicque pompa elatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilius patricius ac sacri cubiculi præfectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum ejus cadaver linteis institisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone ejus patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac charitatem nec post mortem ac sepulturam charissima proles aversata sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogennetus imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis

VARIÆ LECTIONES.

ιέθετο [13] κλίνην] ἐκείνην P: cf. p. 296 A. [14] συκωθέντες P.

ιωσὴφ πατρικίου καὶ παρακοιμωμένου καὶ A
ρχου Σισινίου, Θεοφύλακτον ἀσηκρῆτιν τὸν
ον Ματζίτζιχον καὶ Ἰωσὴφ σπαθαροκανδι-
ὶ κριτὴν, ὅντινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου
ι· οἵτινες τῇ εὐδουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ
ι ἐνήργουν.

οἡ οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ
ἐξειπεῖν. Εὐθὺς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥω-
ιαὶ βασιλικὸν στρατηγὸν καὶ τῆς [17] Βουλγα-
ι τῆς Δύσεως καὶ Ἑῴας ἐθνῶν [18] ἀποστεὶ-
ι φιλικῶν γραμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ
ίᾳ αὐτοῦ [19] τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον
ιν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὡμολόγουν. Δεῖ οὖν
ὶ τῶν πολιτῶν ἐξειπεῖν. Ὁ βασιλεὺς Ῥωμα- B
ος ἐφίλησε τὴν ἐνεγκαμένην ὡς τὴν γεννη-
ι, καὶ ἐν αὐτῇ γένη περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο.
τοῦτο καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν
δι' ἐκλογῆς, καὶ οὓς μὲν ἀξιωμάτων κατα-
νει τιμαῖς, οὓς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται
. Ἔσθ' ὅτε καὶ συνεστίους ποιούμενος, ἀργύ-
ιέχων, τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐνηύξει καὶ ὑπαν-
, καὶ τὴν ἐκείνων εὔνοιαν ἀντὶ πολλῶν φρου-
. φυλάκων προέκρινεν.

95] γ'. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεο-
ιαὶ Ἀγάθην καὶ Θεοφανὼ καὶ Ἄνναν ἐκ τῶν
ῶν δόμων εἰς τὰ Κανικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἡ Αὐ-
ἡ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ βασιλέως ἦν ἀπο-
ένη μοναχὴ, κατήγαγεν καὶ μοναχὰς ἀπέκειρεν, C
καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐ-
ολοφυρομένων καὶ ἀποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ
λήλων σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχήλῳ ἐπικει-
πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς
. Πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ διίππευσιν ἡμερῶν
ίσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκεν, καὶ τὴν μὲν
αὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανὼ εἰς τὰ Ἀντιόχου
σεν, τὴν Ἀγάθην εἰς [20] τὸ ἱδρυνθὲν καὶ κα-
ιθὲν φροντιστήριον παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ τη-
ι βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκράτορος
ιλεν· καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτὰς ἃ καὶ
αλατίῳ ἐδίδοντο.

ὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν
Φωκᾶ μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν
ν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἑῴᾳ ἐξέπεμψεν· καὶ
λφὸν αὐτοῦ πατρίκιον τὸν Λέοντα στρατηγὸν
ιετο, ὅντινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάγιστρον καὶ
ικον τῆς Δύσεως ἐποίησεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν
εὐφραινόμενον, καὶ ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις
ι ἀγροδιαιτοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον
ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρα-
; αὐταδέλφοις καταπιστεύσαντα, αὐτὸ; ἔχαιρεν
αλλιᾶτο τοῖς κυνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου,
ὸν ὁμηλίκων καὶ κολάκων καὶ κακοσυμβούλων
ιπῶν συναναστρεφόμενος.

A peratore dati ui, Josephi patricii et accubitoris urbisque præfecti Sisinii judicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matzitzicus, Josephus spatharocandidatus judexque, quem prætorii logothetam constituit. Hi ambo, quibus urbis præfectum probe consiliis juvabant, operam suam reipublicæ bene collocabant.

2. Operæ pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris curis disseramus. Simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes duces imperatorisque nomine prætores et Bulgariæ et Occidentis Orientisque gentium principes amicitiæ confovendæ causa litteras misit: iis **471** acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunæ ejusque sibi amicitiæ nomine, optimum celebrare, pacisque cum eo fœdera B firmare. At neque de civibus prætereunda narratio est. Romanus imperator sic ut parentem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. Idcirco etiam antiquæ puræque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus, quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vim magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsum prosequebantur, multæ stipatorum ac satellitum turbæ præferebat.

3. Sorores Zoen, Theodoram, Agatham, Theophanonem Annamque aula detrusas ad Caniclii ædes, ubi Sophia Augusta Christophori imperatoris uxor tonsis crinibus monacham agebat, ipsas quoque C sanctimonialium ritu capillis multavit; ac quanquam multis Helena matre sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illæ mutuo adstringerent et collo aliæ aliis prope hærerent, nihil amplius tragico illo spectaculo consecutæ sunt quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio transtulit; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochi monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum imperatore **472** avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eamdem atque in palatio annonam vitæque commeatum D consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. Ejus quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem prætoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. Vidissesque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. Gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum æqualibus, palponibus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

VARIÆ LECTIONES.

. τοὺς B. [18] ἑῴας ἐθνάρχας? [19] post αὐτοῦ Combefisius συγχαίροντες. [20] εἰς] καὶ Ἄνναν εἰς?

5. Quidnam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? Uno die cum in circo sedisset, et cum senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphæristerio cum peritis pilaque probatis lusisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quatuor prægrandis molis apris, ac venatione functus, sero in regiam iterum commeabat. Erat enim ætate juvenis, vegeto corpore ac luxuriante, tritICei coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratiosus **473** ac suavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris, quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri dotes stuperent. Congratulabatur civitas ejus gratia, ut cui bene ac prospere cederet gentiumque victor exsisteret; quod denique Byzantio copiosas annonas sufficeret, præstoque solandæ civium indigentiæ cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi jam pater vivis excesserat, alium filium, cui Constantini nomen inditum. Is brevi post a Polyeucto patriarcha in S. Sophiæ ambone Augustali corona donatus est. Helena Augusta in palatio lecto decumbens, filioque imperatori congaudens ac diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo nono pie diem obiit. Hujus funus Romanus imperator regio more elatum, inque auro oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, senatu deducente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod est in Myrelæo, in loculum ejus ipsius urnæ juxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud præclarum est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa classe igneque Græco instructum in Cretam proficisci statuit. Cretenses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac prædas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suæ **474** ditionis fecerant. Michaele enim Amoriensi Theophili patre rerum potiente, cum Romanus miles in Morothomæ Michaelis quondam sodalis compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres bisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est), occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subjecerant, ac donec a magistro et domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenuerant.

8. Idcirco Romanus imperator divino zelo succensus, calisque ac sanis Josephi accubitoris inductus consiliis, ex omni Romana ditione congregatis navibus bellicis igneque Græco, ac ex Thracia,

ε'. Τί δὲ ἂν εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀοκνίας καὶ εὐθύτητος καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος τοῦ ἄνακτος; Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ καθεσθεὶς καὶ τῇ συγκλήτῳ συνεστιαθεὶς καὶ τὴν δόσιν τῶν ἀργυρίων παρασχών, καὶ τῇ δείλῃ ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ ἐμπείρων καὶ πολλάκις τούτους νικήσας, εἰς μεταστάσιμον εἰς Ἀνωράτας [31] μετέβη, κἀκεῖσε θηρεύσας παμμεγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κυνηγήσας πρὸς τὰ βασίλεια τῇ ἑσπέρᾳ ἀντεπέρασεν. Ἦν γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριν, ῥοδινοπρόσωπος, χαροποιὸς καὶ γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὄρθιος τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ κυπάρισσος, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, ἥσυχος καὶ προσηνής, ὡς πάντας θαμβεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. Συνέχαιρεν δι' αὐτὸν ἡ πολιτεία ὡς εὐτυχοῦντα καὶ τῶν ἐθνῶν κρατοῦντα. Καὶ τῷ Βυζαντίῳ πλούσιαι αἱ σιτήσεις καὶ αἱ τροφαὶ χορηγούμεναι.

[P. 296] ς'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν, Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομάσας. Καὶ [οὐ] μετ' οὐ πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεύκτου πατριάρχου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ δὲ Αὐγούστα Ἑλένη ἐν τῷ παλατίῳ οὖσα κλινήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ ἄνακτι, καὶ ἐπὶ ἱκανοὺς χρόνους ἀῤῥωστοῦσα, εὐσεβῶς τέθνηκεν κατὰ τὴν ἐννεακαιδεκάτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμήσας, καὶ ἐν τῇ χρυσοκολλήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κλίνῃ τεθεῖσα, τῆς συγκλήτου προπεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ βασιλέως συσταθέντι, τῷ ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον, θάπτεται ἐν λάρνακι πλησίον καὶ σύνεγγυς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

ζ'. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ ἄναξ ὁ χρηστός, ὁ ἡδύς, ὁ προσηνής, καὶ ὅσοις ὀνόμασι χρὴ καλεῖσθαι καλοῖς καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν, μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καραβίων πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς Κρήτην διωρίσατο ἀπελθεῖν· οἱ γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἑκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν. Ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμοῤῥαίου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στάσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου τοῦ Μιχαὴλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλεῖον τὴν Θρᾳκικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ τύραννος) εὐκαιρίαν εὑρόντες οἱ ἀπὸ Σπανίας ἀνελθόντες Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ στόλου πολεμικῶν καραβίων κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν καὶ κατάσχεσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν παρὰ τοῦ μαγίστρου καὶ δομεστίκου Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ ἔτη ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκτώ.

η'. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλῳ θείῳ κινηθείς, τῇ συμβουλῇ καὶ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσήφ, ἐκ παντὸς τόπου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ συναθροίσας μετὰ ὑγροῦ πυρὸς καὶ ἐπιλέκτων

VARIÆ LECTIONES.

[31] fert. Ὀλωρώτας. Combef.

ἰδου Θρᾳκικῶν, Μακεδονικῶν καὶ Σκλαβη- A εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδοξεν. Ἐκ δὲ τῆς ου οἰκείων δούλων αὐτοῦ ἐδυσχέραινον περὶ τρατείας τῆς Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων βασιλέων ἐξόδων νοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπείρων καταχενω- καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσε- θείᾳ λήξει Λέοντος [P. 297] βασιλέως καὶ τοῦ ογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ ἥλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοικότες τὸν κίνδυνον ἄσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμο- Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ ν καὶ τὴν διατρέχουσαν φήμην, ὅτι δι' οὗ ἡ ορθηθῇ βασιλεύσει καὶ τῶν σκήπτρων καθ- Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς.

Macedonia, Sclavonia lectis copiis, in Cretam mittere statuit. Quidam porro senatorii ordinis, viri in rem ejus studiosi servique ingenui, Cretensem hanc moleste habebant expeditionem, in memoriam revocantes superiorum imperatorum ætate eo adductas classes novarumque rerum molitiones ac immensas effusas opes, præsertim vero piæ memoriæ Leone imperatore ac Constantino Porphyrogenneto rerum potiente quantæ insumptæ pecuniæ, quantæ copiæ excisæ; sic nempe illi maris periculo territi, vicinorumque Saracenorum ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac Afrorum classem; tum præterea per hominum ora volitantem famam, fore ut qui Cretam expugnasset, is Romanorum imperator esset rerumque in se B summam **475** transferret.

δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστὸς καὶ ι ἄυπνος νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς ἔφη· *μέν, δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεινὰ ις συνέβησαν παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ ι εἰς ἡμᾶς· καὶ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι αγὰς καὶ τὰς τῶν παρθένων φθορὰς καὶ ἐκκλησιῶν καταστροφὰς καὶ τὰς τῶν ν θεμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρέπον ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν καὶ ὁμοφύλων ἀγωνί- καὶ μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος καὶ αλάσσης κελάγη καὶ τῆς νίκης τὸ ἄδηλον φήμης τὸ ἀδύνατον. Καὶ χρὴ μάλιστα τῇ ρτήτῳ βουλῇ καὶ προστάξει σου πειθαρ- ᾶς, ὡς ἐκ Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθύμημα.* C *ὴρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· » μάλι- τὸν ὀρθὸν καὶ πιστὸν δοῦλον στέλλε- ν δομέστικον τῶν σχολῶν παρὰ τῆς θεο-]του βασιλείας σου.*

9. Quin vero Joseph accubitor, mens scilicet illa proba et mitis rectaque ac insomnis, in medio stans in hæc verba infit: *Scimus quidem omnes, domine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis provenerint; justumque ac æquum est in memoriam revocare acceptas strages, constupratas virgines, eversas ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decetque pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula, belli incertum exitum, debilis famæ vires formidare. In primis vero operæ pretium est ut, cui Deus auspex ac adjutor est, consilio tuo atque præcepto pareamus, velut scilicet hanc tibi mentem Deus afflaverit: « Cor enim regis in manu Dei* [r]*; » idque ea maxime ratione, quod Deo præside instincta majestas tua recti animi virum servumque fidelem mittat, scholarum domesticum.*

ῦτα ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ κατέχειν τὴν διά- ετι ἠδύνατο· καὶ ἐξοπλίσας καὶ ῥογεύσας τὸν καὶ τῷ μαγίστρῳ χρήματα δοὺς, ἀπεκίνησεν κοιτωνίτου Μιχαὴλ τοῦ ἐπιστάτου, μηνὶ Ἰου- ιτιῶνος πέμπτης. Νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ ρὸς δισχίλιαι, δρόμωνες χίλιοι, χαράβια κα- σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τριακό- ά. Ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος ἀπάρας ιλίδος ἐν Φυγέλοις κατέλαβεν, καὶ τοῦτο]εν ὅπως ὁ σύμπας πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ορμίζοιτο. Ἔμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυ- D γαλέας ἀποστείλας κατασκοπῆσαι καὶ κρα- ῶσαν προσέταξεν. Καὶ τούτων ἀφικομένων ησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν μάγιστρον. Καὶ ὑτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν τὸν ἀμηρᾶν]της καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἔξω τὰ οἰκεῖα προάστεια, εὐθὺς τῷ δρόμῳ καὶ ῇ κατέλαβεν καὶ προσώρμισεν. Καὶ ἀποβὰς ν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασεν, κοῦρσον ἐχώρει, καὶ πάντας παρῄνει ἐπὶ τὸ ι καὶ μὴ ἐξελαύνειν, πρὶν ἂν τὴν δύναμιν ώσωνται. [P. 298] Πρὸς δὲ κάστρον χωρή- ας τοὺς Κρητικοὺς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κά-

10. His imperator auditis nihil jam animum continere potuit. Instructo igitur solitoque munere donato exercitu, traditisque magistro in belli sumptus pecuniis, cum Michaele cubiculario præside ac curatore ire jussit, mense Julio, indictione quinta. Naves erant igne Græco instructæ bis mille, celoces mille, carabia oneraria annonas armaque bellica convehentia septem supra trecenta. Solvens itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam atque etiam satagens ut omni collecta classe simul applicaret. Missis itaque vir prudens ac catus, **476** quæ classi præirent, celeribus galeis, explorare jussit ac indigenas loci rerumque indices captare. Venerunt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex quibus diligenter sciscitatus Cretæ ameram ac urbis proceres foris in suburbanis ipsorum versari comperit. Statim ergo concite summaque diligentia venit navesque appulit, eductisque e navibus copiis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque ad incursandum prædasque agendum sese accinxit. Admonet vero ne longe discedant vel hostem insequantur, donec illius vires cognoverint. Admotis autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris

[r] xxi, 1.

palantes metu conterritos intra mœnia cogit. Exinde plures quotidie ad magistrum ultro confluebant. Intelligens autem Nicephorus eos qui urbe exclusi erant in angusta et clusuras alveolosque et saltus et montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque et Asiaticos et Thracicos et Macedonicos tribunos ac centuriones in eos misit, ipse solers fortisque vir animi domesticus post Saca agmen constituit; omnesque ejus solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. Dimissus cuneus eo excurrit ubi horum jumenta et pecora et substantia occulta erat ipsique morabantur; cunctaque deprædatus cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. Deinceps autem Romani fiducia omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes pomorumque ac frugum genus omne scatebat. Unicuique tabernaculum 477 tuguriumque inter fruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ubertate freti cum gaudio agebant, sicque pr ducis in eos munere defungenti magistro votis comprecabantur.

11. Cretæ ameras, Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsores invitat. Missæ ab eis celeres galeæ ac triremes, per quas gentis ducem exercitumque explorarent; quæ militaris disciplina, ut duci subjectus exercitus, condiscerent. Ac plane summa velocitate in Cretam advecti, noctuque per funem in castrum illapsi atque Curupæ proceribusque congressi, omnem eos spem abjecisse, nec quid in Romanum exercitum ejusque ductorem magistrum moliantur habere, intellexere. In colla itaque ruentes iisque affusi, omni alia defecti voce, ubertim flentes missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. Reversi illi ad suos quique ameras venerunt, longeque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia exque illis conflatum exercitum, ducis item vigilem solertemque animum fidemque in Deum et justitiam, omnis denique generis exosa vitia ac libidines retulerunt. Quibus illi stupore pleni Cretensibus suppetias ferre bellique socios illis accedere recusarunt.

478 12. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque exspectaretur, annona absumpta, detritis stragulis et operimentis, torpentes classiarii ipsique in eis tribuni ac proceres domum reverti cogitarunt. Forti tamen vir animo solertique imperator Nicephorus oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. Sic enim aiebat: *Viri fratres et commilitones, Dei quæso timorem in animum assumamus; Dei injuriam ulcisci connitamur; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. Fidem arripiamus, quæ timores peri-*

A στρου μετὰ φόβου ἔσω ἀπέκλεισεν. Ἔκτοτε δὲ
καθ' ἑκάστην ηὐτομόλουν πρὸς τὸν μάγιστρον
θὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀπ
σθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισούρας καὶ
καὶ ἕλη καὶ ὄρη προσέφυγον, διακοσμήσας οὖν
τὸν καὶ ἱπποτοξότας καὶ Ῥῶς καὶ Ἀνατολικοὶ
χοντας καὶ Θρακικοὺς καὶ Μακεδονικοὺς ἀπέστ
αὐτὸς δὲ ὁ συνετὸς καὶ ἀνδρεῖος δομέστικος ὅ
Σάκα κατελείφθη· καὶ πάντες τῇ εὐβουλίᾳ τ
δρὸς ὡς ἐν οἰκείῳ χώρῳ ἐλογίζοντο εἶναι. Οἱ δὲ
λαβόντες καὶ καταδραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη
θρέμματα καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῶν κατεκρύπτε
αὐτοὶ ηὐλίζοντο, πάντα ληϊσάμενοι μετὰ χαρᾶ
νίκης ὑπενόστησαν. Ἔκτοτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι
καὶ ἀφόβως ἠπλίκευον ἐν ᾧ ἦσαν αἱ διειδεῖς
B καὶ τῶν παντοδαπῶν ὀπωρῶν τὸ πλῆθος, καὶ ἕκ
τὴν καλύβην αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπώρας εἶχον, κ
καρπῶν ῥεόντων καὶ πάντων ἀπολαυόντων ἔχαιρ
ἐπηύχοντο τὸν καλῶς στρατηγοῦντα αὐτοῖς μάγι

ια'. Ὁ δὲ ἀμηρᾶς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος
ρούπας, τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Ἀγαρ
τῆς Σπανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐδηλοποίησεν καὶ
θειαν καὶ συμμαχίαν ᾔτει. Οἱ δὲ ἀποστείλαντε
λέας εὐθυδρόμους τοῦ μαθεῖν τὸν ἀρχηγὸν κ
στρατὸν καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποταγὴ
στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ
λοῦ τοῦ τάχους πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίκοντο, κα
τῆς νυκτὸς διὰ σχοινίου εἰς τὸ κάστρον εἰσ
C καὶ τὸν ἀμηρᾶν τὸν Κουρούπαν καὶ τοὺς προῦχ
τοῦ κάστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ βα
καὶ ἀπογνώσει εἰδότες τὸ ὅ τι πράξαιεν κατ
Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μαγίστρου, περ
κέντες τῷ τραχήλῳ τοὺς ἀποσταλέντας οὐδὲν
προσεφθέγγοντο, τῇ χειρὶ σφίγγοντες, καὶ ἐκ
ὀδυρόμενοι, ἱκετεύοντες ἐκστρατεῦσαι τοὺς ἀμη
πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ
αὐτοὺς ἀπέστειλαν. Οἱ δὲ παλινδρομήσαντες,
τοὺς ἀμηράδας ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς π
ἐξοπλίσεως καὶ ἐκστρατείας καραβίων, καὶ τ
τῶν διαφόρων ἐθνῶν συμμαχίαν καὶ συγκρότησ
τοῦ στρατηγοῦ τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν κα
πρὸς Θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀποστ
παντοίων παθῶν ἔφησαν. Οἱ δὲ θάμβους πλησ
D οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν
δοῦναι.

[P. 299] ιβ'. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαθεζομέ
τῇ νήσῳ καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ
γενησομένου, καὶ τῶν σιτίων καὶ τροφῶν δαπαν
των καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γ
θέντων καταναρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ
ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. Ὁ δὲ ἀνδρεῖος καὶ σ
ἡγεμὼν Νικηφόρος τῇ διαλαλιᾷ καὶ τῇ ἡδύτητ
λόγων αὐτοῦ πάντας κατέσχεν. Ἔφη γὰρ πρὸ
τούς· *Ἄνδρες ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται*
δῶμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· ἀγων
μεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· στ
γενναίως ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' ἐχθρῶν δυσσ

ἑνων· λάβωμεν πίστιν τὴν τῶν φόβων A *καν· ἀναλογισώμεθα ὅτι ἔνδον ἐσμὲν ιριακῆς νήσου. Μέγαν κίνδυνον ἡ φυγὴ ὂν ὧδε φέρει. Ἐκδικήσωμεν τὰς φθορὰς ρθένων· τὰ τετιμημένα μέλη βλέποντες ἵνα ὀδυνηθῶμεν τὰς καρδίας. Οὐκ ἔστιν ; ὁ κόπος καὶ ὁ κίνδυνος. Στῶμεν καὶ ἴσωμεν εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀρνητῶν στοῦ, καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς συνεργήσει αἱ ὀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ κορθή· ὁ κάστρον τῶν ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ.* Καὶ λλὰ πρὸς αὐτοὺς παραινέσαντος ἀπεκρίθη εἷς ἱντων· *Ἤνοιξας ἡμῶν τὰς καρδίας, μάγι- ξστόμωσαν καὶ ὤξυναν οἱ λόγοι τὰς δυ- καὶ προθέσεις ἡμῶν. Ἀνεπτέρωσας τὰς ς ἡμῶν, καὶ ἑπόμεθα τῇ σῇ βουλῇ καὶ* B *ξει, καὶ σὺν σοὶ ἀποθανοῦμεν.*

mit; animo reputemus nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus. Ulciscamur constupratas virgines; qui nobilia membra saucia videamus, animo doleamus. Non vacat mercede labor ac periculum. Stemus intrepidi, adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feretque suppetias Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insultantium oppidum arcemque diruet. Hæc iisque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque subjecit : *Aperuisti, magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisti. Vix non additis alis, obsequio promptos atque vigiles reddidisti. Consilio morem gerimus, ac præcepto obtemperamus; una denique commoriemur.*

Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ δευτέρου ἔτους ιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σῖτος τῷ νομί- όδιοι δʹ καὶ ἡ κριθὴ μόδιοι ϛʹ. Καὶ ἦν θεά- τὸν ἐγρήγορον νοῦν Ἰωσὴφ προνοούμενον τὸ Εὐθὺς οὖν ἐξαποστέλλει εἰς τὴν Ἀνατολὴν ιν τοῦ ἐξελάσαι συνωνὰς καὶ ἐμπορευτικὰ αἱ τοῦ κωλῦσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποτιθέ- σῖτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπό- καὶ πιστός. Οὐ πολὺς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος εν, ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τῷ νομίσματι ἐπράθη. ς γὰρ ἦν ὁ ἀνήρ, σπουδαῖος καὶ θερμός, ὡς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ μὴ ἐξισωθῆναι. C

479 13. Mense Octobri, imperii Romani anno secundo, ingens in urbe penuria tritici exstitit atque hordei. Veniit triticum, modii quatuor, nummo uno, hordeum, modii sex. In his videre erat pervigilem, ut communi rei provideret, Josephi animum. Statim ergo in Orientem ac Occidentem missi qui coementes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanariosque ac frumentarios triticum frumentaque recondere ac acervare vetarent. Erat enim vir justus nec personarum acceptor, fidei tenax. Nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio septem octove modii uno nummo venirent. Talis nimirum erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut nemo superiorum aut æqualium illi æquaretur.

ἀρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Πετεινὸς μάγι- ατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑποθήκῃ ακοσυμβούλων μοῦλτον μελετῆσαι· καὶ τοῦ- ασιλεὺς ἐξορίᾳ πέμπει, κἀκεῖσε τελευτᾷ. Ὁ ίκιος καὶ δομέστικος τῆς Ἑῴας ἐκ προσώπου λφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὸ εῖν τὸν ἄθεον Χαμβδᾶν ἀσκέπαστον τὴν Ἀνα- P. 300] καὶ ἐλάσαι κοῦρσα καὶ αἰχμαλωτίσαι ιιδεῦσαι τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν. Καὶ ἑνωθεὶς ατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ πατρι- λεΐνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς μετὰ τῶν ων, καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀλαζόνος ἐπι- εὶς τὸν τόπον Ἀνδρασσὸν λεγόμενον, συμβα- D τὰ κράτος νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας καὶ ἣν τρέψας. Ἦν τότε θεάσασθαι νεκροὺς σκυ- ους, καὶ ἀναιρουμένους τοὺς ἀλαζόνας Ἀγα- , καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ἐν ἀνδραπό- ῳ τούτους ζωγρουμένους καὶ μήτε ἁρμάτων ων] ἢ φαρίων ἢ χρημάτων ἢ συγγενῶν μετα- ένους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφο- ιτὸν περιέσωζεν. Τότε δή, τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ανος Χαμβδᾶς ἐχειροῦτο σταθέντος καὶ ὀκλά- τοῦ φαρὰ οὕτινος ἐπέβαινεν, εἰ μὴ ὁ μαχα- Ἰωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἀποβὰς τοῦ ἰδίου πέδοτο, αὐτοῦ κρατηθέντος καὶ τοῦ ἀλαζόνος

14. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilius magister accusatus est ut qui malis quorumdam consiliis instinctus res novas moliretur. Missus itaque in exsilium ibi moritur. Patricius vero ac domesticus Orientis ex fratris nomine in Asiam missus, ne per ea loca Romana ditio præsidio destituta impii Chambdæ direptionibus pateret, isque liberius prædas ageret ac captivos duceret; conjunctisque copiis cum Cappadociæ prætore Constantino patricio Meleino, nec non reliquis ducibus ac cohortium tribunis, superbi Chambdæ aciem assecutus in loco cui Andrasso nomen, ac cum eo conserta manu, eum penitus **480** profligavit ac fudit. Vidisses tunc mortuis detrahi spolia, occidi superbos Agarenos, in fugam agi, inter spolia capi ac mancipari. Nulla illis curruum aut equorum aut pecuniarum vel affinium cura : hoc unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret, non ut alteri studeret. Sane futurum erat ut et ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui insederat generosus equus fatiscens substitisset, nisi Joannes Christianæ desertor fidei, illius famulus ac domesticus, equum ipse suum hero commodasset. Qua ille humanitate captus, Chambdas tanto liberatus periculo est. Spolia omnia cum

VARIÆ LECTIONES.

ἀων P.

captivis a Leone Byzantium illata ac triumphi specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Macedonum legioni præfectus Occidentique præpositus, in illos incurrens ipsos prælio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur annonæque in eo penuriam didicit, sanioribus Josephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque novi commeatus ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedissent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, Dei **481** tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione, scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos et phalangas ac turmas constituit. Quibus ita constitutis, ex legionariis et Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem immisit. Alii alios pellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petræ et jacula, machinisque mœnibus admotis turresque quatientibus stupor ac pavor superbos invasit. Brevique conserto prælio urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros......

A περισωθέντος. Πάντα δὲ τοῦ πολέμου κ
λάφυρα ἅμα τῶν ζωγρηθέντων ἀρνητῶν
εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο καὶ ἐν τ
ἐπόμπευσεν.

ιε'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείαν ποιησ
τῆς Θρᾴκης, καὶ τοῦ πατρικίου Μαριανοῦ
ροῦ μονοστρατηγοῦντος ἐν τῷ θέματι τ
νίας καὶ κατεπάνω ὄντος τῆς Δύσεως,
καὶ κατεπολέμησεν, καὶ πλείστους ζωγ
αἰσχύνης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπονοστῆσα

ις'. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ μ
στενοχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἔνδειαν
τοῦ στρατοπέδου, τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ παρα
Ἰωσὴφ παρευθὺ τὰ πρὸς χορηγίαν αὐτο
B λεν. Οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες κα
ὀκτωκαίδεκα σχεδὸν καὶ πλέον παρακαθ
τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν
σης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων κα
στην πρὸς τὸν μάγιστρον αὐτομολούντων
πάντα Θεοῦ ἡνιοχοῦντος προστάξει τῇ τ
μηνὸς τῆς ἕκτης ἰνδικτιῶνος ὁ δομέστικ
λῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὤτρυνε
διαφόρους συστησάμενος φάλαγγάς τε
καὶ σάλπιγγας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέσ
ταγμάτων καὶ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων
νίων καὶ Ῥῶς καὶ Σκλαβησιανῶν καὶ
ἐπελθεῖν τῷ κάστρῳ ἐκέλευσεν. Καὶ ἦ
σμοὺς καὶ ἀντωθισμοὺς καὶ συγκρούσματ
C λήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη καὶ
ἑλεπόλεων πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐπάλξ
στρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος καὶ ἔκπληξις καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου
τὸ κάστρον παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας [22]......

[22] παῖδας] quæ desunt, ab Julio Polluce pete (in C. B. Hasii not. ad Leonem Diac., pag. ed.

AD SEQUENTEM INVECTIVAM PROLUSIO.

Quod tanta hic dicta scriptaque in causa imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, Balbi filio, Michaele et matre Theodora, superiusque apud Theophanem in Leone Isauro et fil tino; nihil Historiæ Byzantinæ metas excedere videar, qui in ea, et quasi appendicis loco, ej strandæ gratia, singulare hoc monumentum repræsentem, antiquius VII *synodo, ejusque a eidem* VII *synodo suppeditavit, quidquid illa auctoritatum et exemplorum ad dogma firmandu quam serio vindicandam traditionem, ampla sane segete, felici conatu adhibuit. Etsi is suum n invidit, suum tempus ac scriptionis clarius consignare non potuit. Motam primo ait quæsi annos 700 a Christo passo: primis fere annis Leonis Isauri: a quo tempore annis plus mi scribere dicit, ad extrema fere tempora Constantini Cabalini, et ad ejus pseudoseptimam syn* Χριστιανοκατηγόρων *(Christianos scilicet idololatriæ insimulantium) confutandam. Agnoscebant omnem retro ecclesiasticam traditionem sibi adversari: unde et prævaricationis noxam Eccle gere non verebantur, quasi ex ritu gentium is illi cultus, imaginumque religio inolevisset, eum rorem Dei verbis (Veteris cumprimis Instrumenti) sublatum irent: cum a Judæis didicissen Joannes monachus Hierosolymitanus subjecto commentariolo exponit: ipse forsitan ejus postm episcopus, et cujus tanta nomina* [illegible] *Iconomachos: cujus synodicon sequitur hanc In Reg. cod., quod et repræsentavit* [illegible] *auctarii subjectis postmodum, etsi immut aliis omnibus probationibus* [illegible] *dicebant, uti jam dixi. Qui Regium codicem mus, anni* [illegible] [illegible] *Comneno Palæologo, et Theodora Augu quiore codice* [illegible] *exscripsisse significat, script*

s prima scriptione, ad suam exscriptionem intercesserint anni 517, ut ipse advertit. Videri autem præclarus ille codex quasi ὁπλοθήκη *universalis, collecta habens præcipua quæque Catholicorum us hæreticos (Christi maxime mysterium impugnantes) munimenta.*

llo illustr. et reverend. archiepiscopus Paris. Petr. de Marca, ὁ μακαρίτης, *Vigilii conformatio- synodi pridem produxit, tametsi non omnibus ejus fidem fecit. Ipse certe qui librum composuit, ue in eo Patrum ac conciliorum digessit, de hac confirmatione, quasi non plane illi exploratæ veri- te nutantis fidei, scripsit,* repertam esse inter Acta v synodi ; *quavis tandem ratione illis insertam taverit. Nihil sane ejusmodi in aliis, quæ tanta e conciliis depromit.*

d auctor διάλογον *inscribit, videri possit vocis abusus : nam nullæ distinctæ personæ loquentes n- 'ur, quod videtur exigi ad formam dialogi. Nisi eam sibi vocem auctor indulsit, quod velut plurium dissertatio, orthodoxorum Patrumque nomine edita disputatio : sed nihil hoc ad formam dialogi s, ubi distinctæ personæ suum quæque symbolum solent conferre ; et quidem cuique apposite, quæ icorum Dialogorum perfectio est. Simplicius esset ac purius* λόγος στηλιτευτικός. *Alia majoris suo et Patrum nomine Nicephorus patriarcha, hunc ipsum forte Auctorem secutus, inque eodem s ipse stadio, si quando magna Ecclesiæ commodo juris publici fiat, ex Regiis membranis, exque riano et Colbertino plenissimis codd.*

d auctor tantis invehitur in Copronymianos episcopos, furore principis fidei desertores aulæque pal- nihil veros tangit episcopos, qui ad fidei tutamen ac columen, religiosissimorum principum favorem nt, ac qui ipsi meliora ac saniora aulæ semper suadeant, petraque salis, quibuscum versentur, quod fatuitatis videri possit continue condientes, exsistant.

'et hic codex Leontium De sectis *longe editis emendatiorem, et auctoritatibus, quæ illis desideran- uctiorem.* Ὁδηγοῦ *prima capita (quem omnem pluraque ejus complectitur) nova ex illo facere : sic editis laborantia, ut nec ipse Anastasius sua agnosceret : etsi omnia decoquit vulgator et in- s.*

ΔΙΑΛΟΓΟΣ [ΛΟΓΟΣ] ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ

[Παρὰ] πιστῶν καὶ ὀρθοδόξων, καὶ πόθον καὶ ζῆλον ἐχόντων, πρὸς ἔλεγχον τῶν ἐναντίων τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων καὶ ὀρθοδόξων ἡμῶν Πατέρων.

—

DISSERTATIO AC INVECTIVA

EDITA

A fidelibus et orthodoxis, desideriumque ac zelum habentibus, ad confutationem eorum, qui sanæ fidei, sanctorumque ac orthodoxorum Patrum nostrorum doctrinæ adversantur.

—

[P. 301-303] Ναβουθὲ ὁ Ἰσραηλίτης [Ἰεζραη-]λ, ἵνα μὴ τὸν πατρῷον ἀμπελῶνα παραδῷ, λιθοβολήθη, λέγων· *Οὐ μὴ προδῶ κληρονομίαν* [πατέρων] *μου*· οὗτοι δὲ, φησὶν, ἐπίσκοποι καὶ ποι[μένες] τῶν λογικῶν λαχόντες εἶναι προβάτων, διὰ [κ]ενὴν καὶ μόνον τῶν Πατέρων τὰς φωνὰς [ἀθετησ]άμενοι, κατὰ τῆς πίστεως ἑαυτοὺς ὁπλίσαν[τες, τὰ] ὀρθῶς ὑπ' αὐτῶν ῥηθέντα στρεβλοῦσι, κατὰ [τὸν ἀδόκιμ]ον αὐτῶν καὶ τεθολωμένον νοῦν διδάσκον[τες· κα]ὶ πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι καὶ ὀρθὰ [τοῖς εὑ]ρίσκουσι γνῶσιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

A 1. Nabuthe Jezraelites lapidatus est, ne paternam vineam traderet. Aiebat enim : *Ne fiat unquam ut tradam hæreditatem patrum meorum* [1] : hi autem, inquit, quibus obtigit ut essent episcopi et rationalium ovium pastores, una duntaxat inanis gloriæ causa, rejectis Patrum vocibus, armis adversus fidem instructi, recte ab eis dicta pervertunt (ex reprobo suo sensu turbidoque docentes) quæ, uti scriptum est, *omnia ob oculos posita intelligentibus sunt, et recta invenientibus scientiam* [2]. Patres namque subtili et acuto mundoque mentis oculo, sa-

[1] Reg. xxi, al. xx, 3. [2] Prov. viii, 9.

captivis a Leone Byzantium illata ac triumphi A specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Macedonum legioni præfectus Occidentique præpositus, in illos incurrens ipsos prælio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur annonæque in eo penuriam didicit, saniorihus Josephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submisit. Nonnihil itaque B novi commeatus ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedissent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, Dei **481** tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione, scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos et phalangas ac turmas constituit. Quibus ita constitutis, ex legionariis et Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem immisit. Alii alios pellebant mutuumque pulsabant. Ruebant petræ et jacula, machinisque mœnibus admotis turresque quatientibus stupor ac pavor superbos invasit. Brevique conserto prælio urbem ceperunt. Eratque videre Saracenos, mu- C lieres ac pueros......

περισωθέντος. Πάντα δὲ τοῦ πολέμου κρατηθέντος λάφυρα ἅμα τῶν ζωγρηθέντων ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ ἐπόμπευσεν.

ιε'. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατείαν ποιησάντων κατὰ τῆς Θρᾴκης, καὶ τοῦ πατρικίου Μαριανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ μονοστρατηγοῦντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας καὶ κατεπάνω ὄντος τῆς Δύσεως, συνήντησεν καὶ κατεπολέμησεν, καὶ πλείστους ζωγρήσας μετ' αἰσχύνης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπονοστῆσαι ἐποίησεν.

ιϛ'. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ μαθόντος τὴν στενοχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἔνδειαν τῶν τροφῶν τοῦ στρατοπέδου, τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμωμένου Ἰωσὴφ παρευθὺ τὰ πρὸς χορηγίαν αὐτοῖς ἀπέσταιλεν. Οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες καὶ ἐπὶ μησὶν ὀκτωκαίδεκα σχεδὸν καὶ πλέον παρακαθίσαντες, καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν μάγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεοῦ ἡνιοχοῦντος προστάξει τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης ἰνδικτιῶνος ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὤτρυνε παρατάξεις διαφόρους συστησάμενος φάλαγγάς τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέστησεν, τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων καὶ Ἀρμενίων καὶ Ῥῶς καὶ Σκλαβησιανῶν καὶ Θρᾳκικῶν ἐπελθεῖν τῷ κάστρῳ ἐκέλευσεν. Καὶ ἦν ἰδεῖν ὠθισμοὺς καὶ ἀντωθισμοὺς καὶ συγκρούσματα πρὸς ἀλλήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη καὶ μηχανικῶν ἑλεπόλεων πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ κάστρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος καὶ ἔκπληξις, καὶ φόβος ἐπιπεσών. Καὶ βραχὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τὸ κάστρον παρέλαβον. Καὶ ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας [23]......

[23] παῖδας] quæ desunt, ab Julio Polluce pete (in C. B. Hasii not. ad Leonem Diac., pag. ed. Paris. 17).

AD SEQUENTEM INVECTIVAM PROLUSIO.

—

Quod tanta hic dicta scriptaque in causa imaginum, in Leone Armeno, Michaele Balbo, Theophilo Balbi filio, Michaele et matre Theodora, superiusque apud Theophanem in Leone Isauro et filio Constantino ; nihil Historiæ Byzantinæ metas excedere videar, qui in ea, et quasi appendicis loco, ejusque illustrandæ gratia, singulare hoc monumentum repræsentem, antiquius VII *synodo, ejusque auctoris, qui eidem* VII *synodo suppeditavit, quidquid illa auctoritatum et exemplorum ad dogma firmandum, ac antiquam serio vindicandam traditionem, ampla sane segete, felici conatu adhibuit. Etsi is suum nobis nomen invidit, suum tempus ac scriptionis clarius consignare non potuit. Motam primo ait quæstionem post annos* 700 *a Christo passo : primis fere annis Leonis Isauri : a quo tempore annis plus minus* 45 *se scribere dicit, ad extrema fere tempora Constantini Cabalini, et ad ejus pseudoseptimam synodum* [illegible] Χριστιανοκατηγόρων (*Christianos scilicet idololatriæ insimulantium*) *confutandam. Agnoscebant Iconoclastæ omnem retro ecclesiasticam traditionem sibi adversari : unde et prævaricationis noxam Ecclesiæ* [illegible]*gere non verebantur, quasi ex ritu gentium is illi cultus, imaginumque religio inolevisset, eumque ipsi* [illegible]*rorem Dei verbis* (*Veteris cumprimis Instrumenti*) *sublatum irent : cum a Judæis didicissent, ut* [illegible] *Joannes monachus Hierosolymitanus subjecto commentariolo exponit : ipse forsitan ejus postmodum* [illegible] *episcopus, et cujus tanta nomina adversus Iconomachos : cujus synodicon sequitur hanc Invectivam* [illegible] *Reg. cod., quod et repræsentavit tomo prioris mei* Auctarii *subjectis postmodum, etsi immutato ordine, aliis omnibus probationibus quæ in Act.* VII *synodi exstant, uti jam dixi. Qui Regium codicem Leo Cinnamus, anni* ,ϛφπδ' *imperant. Michaele Duca, Angelo Comneno Palæologo, et Theodora Augusta, ex antiquiore codice in antiqua Senioris Romæ bibliotheca reperto, se exscripsisse significat, scripto ann.* [illegible]

ρέτωσαν ἡμῖν οἱ θολόσοφοι καὶ μεμψίμοιροι A
ται τῆς φαύλης καὶ βεβήλου καὶ ἐχθραι-
'εῷ συνόδου, τῆς γενομένης κατὰ Θεοῦ συγ-
ν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν
ν Ὀνέρια, ποίῳ τρόπῳ καὶ σκοπῷ τὰς
έρων παραχρουόμενοι φωνὰς, κατὰ τὰς ἰδίας
ς ἑαυτοὺς ἐξαπατῶντες, ἐξελκόμενοι καὶ
ενοι στρεβλεῖτε. Εἴπατε ἡμῖν, οἱ νῦν κενο-
ς νέας πίστεως ἔκθεσιν, ποῖον [P. 505] ἐπὶ
προσκυνητὸν καὶ σεβάσμιον καὶ λατρευτὸν
ιροποίητον; ὁ σταυρός; τὸ θυσιαστήριον;
ορὰ, τὸ Εὐαγγέλιον; Πάντα χειροποίητα,
'ν σεβαστὰ καὶ σωτηρίας σύμβολα, ὥσπερ
ῶν ἁγίων εἰκόνες· καὶ τῆς ἐνσάρκου τοῦ
οἰκονομίας τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνθρωπίνης
ρκὸς, ἣν διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν προσ- B
ἐκ τῆς πανάγνου καὶ Θεοτόκου Μαρίας·
ιῶν λαβὼν χωρὶς μόνης τῆς ἁμαρτίας. Διὸ
εἰκόνα αὐτοῦ καὶ τῆς ἀχράντου αὐτοῦ Μη-
σκυνοῦμεν καὶ σέβομεν. Καὶ ὑμεῖς δόκησιν
ριον ἀπεργάζεσθε· ἡμεῖς δὲ, οἱ τῆς ἀληθείας,
ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν μα-
ιὶ διαδόχων, ἡμετέρων δὲ Πατέρων καὶ διδα-
τὴν παρ' αὐτῶν ἡμῖν παραδοθεῖσαν πίστιν
ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς Τριά-
ἐκαλυμμένῳ προσώπῳ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ λέ-
τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· *Ἀνάβηθι, ὁ εὐαγγε-
ς, ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν*, καὶ ἡμεῖς ἀνερχόμεθα
τρισυπόστατον ὁμοουσιοκόρυφον δόξαν, εὐ-
μενοι τὰ ἀγαθὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, λέ- C

στεύομεν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον
ἥτις ἐστὶν ἡ ἁγία Τριὰς, ἄκτιστος, ἀΐδιος,
ς, ἀδιαίρετος, ὁμοούσιος, ἐν μιᾷ θεότητι
λείᾳ καὶ κυριότητι, ἐν τρισὶ προσώποις
στάσεσι καὶ ἰδιότησι προσκυνουμένη τε καὶ
υμένη. Ἰδιότητα γὰρ ὅταν εἴπω, τὸν Πα-
ιτέρα νόησον, καὶ τὸν Υἱὸν Υἱὸν, καὶ τὸ
τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἅγιον. Αὗται γὰρ αἱ ἰδιό-
κ ἀντιστρέφονται. Οὐ δύναται γὰρ ὁ Πατὴρ
ι, ἢ ὁ Υἱὸς Πατὴρ, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
τὴρ ἢ Υἱός. Ἀλλ' ὡς εἶπον, Πατὴρ ὁ Πατὴρ,
ὁ Υἱὸς, καὶ Πνεῦμα ἅγιον τὸ Πνεῦμα τὸ
ὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν Πατὴρ, καὶ οὐκ ἦν D
οὐκ ἦν Υἱὸς, καὶ οὐκ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν
ια τὸ ἅγιον. Διὰ τοῦτο ἀκατάληπτος καὶ ἡ
τοῦ Μονογενοῦς, καὶ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ
εύματος. Προσκυνεῖς τὸν Πατέρα; ἐν αὐτῷ
εῖται ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσ-
ὸν Υἱόν; ἐν αὐτῷ προσκυνεῖς τὸν Πατέρα
ἅγιον Πνεῦμα. Προσκυνεῖς τὸ Πνεῦμα τὸ
ν αὐτῷ προσκυνεῖς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν
ι συγχεομένων τῶν προσώπων, ἀλλὰ διὰ τὸ
αὶ ἀπαράλλακτον τῆς οὐσίας οὕτως νοεῖς.
ρ οὔσης τῆς φύσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς
θεότητος, μία καὶ ἡ προσκύνησίς ἐστι τῆς

3. Cogitent turbidi sapientes et morosi ac querulosi homines, pravæque et profanæ ac Deo adversantis synodi comprobatores, quæ divina permissione Constantinopoli, in loco quem Oneria vocant, habita est, quonam modo ac fine, repulsis Patrum vocibus, juxta proprias concupiscentias ipsi vos seducentes, esca hamoque tracti captique collidimini. Dicite quæso, qui nunc novæ fidei formulam vane cuditis, quidnam in terra eorum, quæ venerationi habentur et adorantur atque coluntur, quod non sit manufactum? Num crux? altare? oblatio? Evangelium? Cuncta manufacta, sed nobis veneranda ac salutaris signa, quemadmodum etiam sanctorum imagines, Christique in carne dispensationis veræ atque humanæ carnis suæ, quam nostræ salutis causa assumpsit, ex castissima Deique Genitrice Maria: quæ nostra sunt omnia assumens, peccato duntaxat excepto. Unde etiam ipsius imaginem ejusque intemeratæ Matris adoramus ac colimus. Ac vos quidem mysterium inane spectrum, et quod specie sola existat, efficitis: nos vero qui veritatis simus, sanctorum apostolorum sanctorumque ipsorum discipulorum ac successorum, nostrorumque Patrum atque doctorum, quam ab eis nobis traditam accepimus fidem de sancta et consubstantiali et adoranda Trinitate, revelata facie, clara voce, Isaiæ prophetæ vocibus dicimus: *Ascende in montem excelsum qui evangelizas* [a], et nos in trine subsistentis consubstantialis celsitudinis opinionem ascendimus, evangelizantes rectæ fidei bona, dicentes:

4. **481** [a] Credimus in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, quæ sancta Trinitas est, increata, sempiterna, inconfusa, indivisa, consubstantialis, quæ in una deitate et regno et dominatione, in tribus personis seu hypostasibus et proprietatibus, adoretur ac conglorificetur. Proprietatem enim cum dico, Patrem cogito Patrem, et Filium Filium, et Spiritum sanctum Spiritum sanctum. Nam proprietates non convertuntur. Non enim Pater esse potest Filius, aut Filius Pater, vel Spiritus sanctus esse Pater aut Filius: sed sicut dicebam, Pater Pater est, et Filius Filius, ac Spiritus sanctus Spiritus sanctus. Non erat unquam quando non erat Pater, et non erat quando non erat Filius, nec erat aliquando quando non erat Spiritus sanctus. Propterea incomprehensa est, tum Unigeniti generatio (seu nativitas) tum Spiritus sancti processio. Patrem adoras? In eo adoratur Filius et Spiritus sanctus. Adoras Filium? In ipso et Patrem adoras et Spiritum sanctum. Adoras Spiritum sanctum? In ipso adoras et Patrem et Filium: non quod confundantur personæ, sed quod eadem et incommutabilis perque omnia similis substantia exsistat, sic intelligis. Nam cum sit una natura et substantia ac deitas, una quoque adoratio est san-

tæ et consubstantialis Trinitatis. Quod enimvero Pater et Filius et Spiritus sanctus nominantur et sunt, tria nimirum ad substantiam quod spectat per omnia æqualia; attribuitque Patri principium divina Scriptura, jam quoque Filius Patris beneplacito cuncta creavit, et Spiritus sanctus omnia perfecit. Est igitur Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. Non tamen quia Deus et Deus, et Deus, tres deos licet dicere : sed dum tres personas animo cogitas, ac unamquamque personam confiteris, unum Deum vocas, quod una eademque natura et divinitas et substantia et coæternitas. Quæ causa est, cur et singulariter collaudemus et adoremus sanctam Trinitatem.

5. Et hoc novimus atque credimus, Dei Filium ex Patre genitum esse, arcana nec verbis explicabili ratione, intemporanee, incorporee, ante omnia sæcula. Ipse igitur Dei Filius, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero ac Patre, propensa Patris voluntate incarnatus est in castissima et a Spiritu sancto eximie sanctificata Virgine sancta Maria, proprie ac vere Dei Genitrice. Ac sicut ipsius Filii a Patre generatio incomprehensa est et inexplicabilis, eamque ob rem ipsam fide ac silentio veneramur ac collaudamus; sic et ejusdem Filii Dei ex Matre et Virgine in carne nativitas ineffabilis et inenarrabilis est. Ac quo id modo, accipe.

6. Igitur unigenitus Dei Filius, ipse ante sæcula ex Patre genitus, incircumscriptus est; inque supernis et infernis est, et cuncta in manu habet [7], et in eo consistunt omnia, et implet omnia [8], et super omnia eminet, estque supra omnes cœlos, et intuetur abyssos [9]; nec est creatura quæ non sit manifesta in oculis ejus [10]. In angelis est : totus in supernis, totus ubique est. Ipse igitur Dei Filius talis ac tantus, ipse nulla quantitate ac mole, cum omnia possit, etiam homo fieri potuit : vereque incarnatus ac factus homo de Spiritu sancto et Maria Virgine, in cœlis esse non destitit, et in terris ipse totus incarnatus exsistit. Quis ergo eloqui aut prorsus enarrare mysterium possit? Quod enimvero pro naturæ humanæ tenuitate divina Scriptura pauca quædam tribuit verba, quibus mens gustum assequi possit ac frui, silentioque stupere ac adorare divinum Mysterium.

7. Itaque Dei Filius, qui nullo capi potest, in sanctam Virginem introivit, exque ejus carnis natura assumpsit, suæque deitatis personæ univit, carnem nobis consubstantialem, anima sensuque mentis præditam, qua solus ipse novit ratione. Jam enim dixi, nec mente assequi licere, nec sermone exprimere, ac neque exquirendas homini physicas rationes rei, quæ impervestigabilis et inscrutabilis est Copulata igitur sibi, quam ex

A ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Ἀλλ' ἐπειδὴ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα ὀνομάζονται καὶ εἰσὶ, τῇ μὲν οὐσίᾳ κατὰ πάντα ἴσα τὰ τρία· ἀπέδωκε δὲ ἡ θεόπνευστος Γραφὴ τὴν ἀρχὴν τῷ Πατρὶ, καὶ λοιπὸν τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ καὶ ὁ Υἱὸς τὰ πάντα ἐποίησε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ πάντα ἐτελεσιούργησεν. Ἔστιν οὖν Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ Θεὸς καὶ Θεὸς καὶ Θεὸς, οὐ δύνασαι εἰπεῖν· Τρεῖς θεοί· ἀλλὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐνθυμούμενος, ἕκαστον πρόσωπον ὁμολογῶν, Εἷς Θεὸς, λέγεις, διὰ τὸ ἓν καὶ τὸ ταυτὸν τῆς φύσεως καὶ τῆς θεότητος καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς συναϊδιότητος. Διὸ καὶ ἑνικῶς δοξάζομεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα.

ε'. Ἐμάθομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ B ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀῤῥήτως, ἀχρόνως, ἀσωμάτως, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς ἐσαρκώθη ἐν τῇ πανάγνῳ καὶ ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου καθαγιαζομένῃ Παρθένῳ τῇ ἁγίᾳ Μαρίᾳ, τῇ κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκῳ. Καὶ ὥσπερ ἡ ἐκ τοῦ Πατρὸς γέννησις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ ἀκατάληπτός τίς ἐστι καὶ ἀνερμήνευτος, καὶ διὰ τοῦτο πίστει καὶ σιωπῇ προσκυνοῦμεν καὶ δοξάζομεν· οὕτως τοῦ αὐτοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῆς μητρὸς καὶ Παρθένου ἔνσαρκος γέννησις, ἄφραστός ἐστι καὶ ἀνεκδιήγητος. Καὶ μάθε πῶς.

C ς'. Ὁ οὖν μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἀπερίγραφός ἐστι, καὶ ἄνω ἐστὶ καὶ κάτω, καὶ τὰ πάντα ἐν χειρὶ ἔχει, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε, καὶ τὰ πάντα πληροῖ, καὶ ὑπὲρ τὰ πάντα ὑπερεκτείνεται, καὶ ὑπεράνω πάντων οὐρανῶν ἐστι, καὶ τὰς ἀβύσσους καθορᾷ· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐν ἀγγέλοις ἐστίν· ὅλος ἄνω ἐστί· ὅλος πανταχοῦ ἐστιν. Αὐτὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος, ὁ ἀπήλικος καὶ ἀμεγέθης, ἐπειδὴ πάντα δύναται, ἐδυνήθη καὶ ἄνθρωπος γενέσθαι· καὶ κατ' ἀλήθειαν σαρκωθεὶς καὶ ἐνανθρωπήσας ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἄνω οὐκ ἔλειψε, καὶ κάτω σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ὅλος. Οὐκοῦν D τίς δύναται φράσαι ἢ ὅλως διηγήσασθαι τὸ μυστήριον; Πλὴν ὅτι πρὸς τὴν εὐτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔδωκεν ἡ θεία Γραφὴ ὀλίγα τινὰ ῥήματα, δι' ὧν ὁ νοῦς ἐν ἀπολαύσει δυνήσεται γενέσθαι, καὶ ἀφθέγκτως ἐκπλαγῆναι καὶ προσκυνεῖν τὸ θεῖον μυστήριον.

[P. 307] ζ'. Ὁ οὖν Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν Παρθένον, καὶ ἐπελάβετο ἐκ τῆς φύσεως τῆς σαρκὸς αὐτῆς, καὶ ἥνωσε τῇ ἰδίᾳ τῆς θεότητος ὑποστάσει σάρκα τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον, ἔμψυχόν τε καὶ ἔννουν, ὡς αὐτὸς μόνος οἶδε. Προεῖπον γὰρ, ὅτι οὔτε νοῦς καταλαβέσθαι ἰσχύει, οὔτε λόγος παραστῆσαι δύναται, οὔτε ὀφείλει ἄνθρωπος φυσιολογεῖν τὸ ἀνεξιχνίαστόν [τε] καὶ ἀνεξερεύνητον πρᾶγμα. Ἑνώσας οὖν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτῆς ληφθεῖ-

[7] Psal. xciv, 4. [8] Coloss. i, 17. [9] Jer. xxiii, 24. [10] Dan. iii, 55; Hebr. iv, 13.

ν, ηὔξει ὁ ἀναυξὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ A
ψυχωμένῃ ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ· καὶ
ὶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὅπερ ἦν, ἐγένετο βρέφος
ιλίᾳ τῆς Μητρός· καὶ ἀπετελέσθη ἕνωσις
ς καὶ ἀσύγχυτος θεότητός τε καὶ ἀνθρω-
Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀσώματος καὶ ἀψηλάφητος,
ωται καὶ ψηλαφᾶται· καὶ ὁ πρὸ πάντων
ιων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἰδοὺ αὐτὸς
ῆς ἁγίας Παρθένου σεσαρκωμένος γεννᾶται.
ν κόλπων τῶν Πατρικῶν μὴ χωρισθεὶς, καὶ
ντα τῇ δυνάμει τῆς θεότητος συνέχων, καὶ
των τῇ παντοκρατορικῇ δυνάμει περιδρατ-
ὁ αὐτὸς ἐνανθρωπήσας ἐκ τῆς ἁγίας Παρθέ-
εννηθεὶς, κεῖται ἐν φάτνῃ παιδίον ἐσπαργα-
τῆς ἁγίας Παρθένου παρθένου μεινάσης.
ιεῖα τοιαῦτά ἐστι. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἕνωσις τῆς B
αὶ τῆς θεότητος ἀνεξερεύνητος, οὕτως καὶ ἡ
. Ἐδυνήθη γὰρ ὁ θεῖος Λόγος ὁ παντοδύναμος
θειαν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐν τῇ
καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς, καὶ τὴν παρθε-
ραγισμένην διαφυλάξαι· ὥσπερ οὖν ἀμέλει
θυρῶν κεκλεισμένων ἔστη ἐν μέσῳ τῶν
ι.

ὲ τοῦτο ἡ ἁγία καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία
πειθῶς τὰ θεῖα ἀποδέχεται, πάντα πιστῶς,
πολυπραγμόνως σέβει καὶ προσκυνεῖ καὶ
τὸς οὖν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀληθινὸς Θεὸς,
μετέραν σωτηρίαν παιδίον γεννηθεὶς, αὔξειν
τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ, τὰ ἡμέτερα οἰκειούμενος
α πάθη· καὶ προκόπτειν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ C
κατὰ μέρος ἀνάδειξιν, ὅπως δείξῃ κυρίως
ὲ ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἐνανθρώπησιν. Καὶ
λέγεται, καὶ πεινῆν καὶ διψῆν, καὶ τοῖς ἀν-
συναναστραφῆναι, διδάξας καὶ φωτίσας
ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὸς
τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

οιπὸν δὲ διὰ τὴν ἄμετρον αὐτοῦ φιλανθρω-
ὶ ἔπαθε τῇ ἰδίᾳ σαρκί. Αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος
ς ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη καὶ [P. 308] πάσχει
Πάσχει γὰρ οὐ τῇ θεότητι, ἀλλὰ τῇ ἀδιαι-
υναφθείσῃ αὐτῷ ἰδίᾳ σαρκὶ ἐψυχωμένῃ, καὶ
κει· τῆς ψυχῆς δηλονότι χωρισθείσης τοῦ
. Ἡ γὰρ θεότης, ἀδιαίρετος καὶ ἀσύγχυτος,
υχῇ ἡνωμένη ἦν καὶ τῷ σώματι. Κατῆλθεν D
ς τοῦ Θεοῦ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ πρὸς τὰς τῶν ἁγίων
καὶ πάλιν ἀνέστη, τῆς ψυχῆς ἑνωθείσης τῷ
Ἀνέστη οὖν ὁ αὐτὸς μονογενὴς Υἱὸς τοῦ
ἰδίᾳ δυνάμει· *Ἐξουσίαν γὰρ ἔχω*, φησὶ,
*ὴν μου θεῖναι, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν
αὐτήν.*

ναστὰς τοίνυν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκ νεκρῶν, τῇ
θρωπήσει ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς· ὁ τὸ
ώματος, νῦν ὁ αὐτὸς σεσαρκωμένος. Ὁ τὸ
λοῦς, νῦν ὁ αὐτὸς σύνθετος, Θεὸς ὁμοῦ καὶ
ς. Μένει γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ φύσις τῆς

A illa sumpsisset, natura, crescebat Dei Filius carne propria, anima utente ratione et mente prædita, in quem nulla cadant crementa: nihilque Dei Filius mutatus ab eo quod erat, in Matris utero infans factus est; perfectaque indivisa et inconfusa deitatis ac humanitatis unio facta est. Et ecce, qui incorporeus est, nec tangi potest, corporatus est ac contrectatur: et qui ex Patre ante sæcula genitus erat, ecce is ipse ex sancta Virgine incarnatus nascitur. Quique adeo paterno sinu non excessit, cunctaque deitatis potentia continet, atque omnium conservatrice virtute omnia complectitur astringitque, ipse ex sancta Virgine factus homo ac natus, in præsepi infans pannis involutus jacet, sancta Virgine virgine permanente. Sicut enim B unio carnis et deitatis inscrutabilis est, sic et nativitas ac partus. Potuit enim Dei Verbum omnipotens vere incarnari ac homo fieri in Domina, exque illa nasci, ac virginitatis signacula inconcussa servare: quemadmodum utique clausis januis stetit in medio discipulorum [11].

481 b 8. Quamobrem sancta et apostolica Ecclesia cuncta divina, proba recipit credulitate; cuncta fide, cuncta nulla curiositate veneratur, adoratque et colit. Ipse igitur Dei Filius verus Deus, propter nostram salutem puerulus effectus, crescere dicitur sua carne [12], qui videlicet inculC patos nostros affectus ac passiones in se receperit. *Proficiebat* quoque *sapientia et ætate* [13], idcirco quod hæc paulatim exhibebat, ut se proprie ac vere hominem factum ostenderet. Fessus quoque esse dicitur [14] et esurire et sitire [15], et conversatus esse cum hominibus [16], docens et illuminans omnem hominem venientem in mundum [17], quippe qui ipse lux vera exsisteret [18].

9. Postremo autem propter immensam bonitatem suam, etiam carne propria passus est [19]. Ipse enim Dominus gloriæ pro nobis vere cruci affixus et passus est. Patitur enim non deitate, sed animata carne sua sibi indivise unita, ac moritur; anima scilicet separata a corpore. Deitas namque indivisa et inconfusa, tum animæ, tum corpori D copulata erat. Descendit igitur Filius Dei sua anima et sanctorum animas, ac rursus resurrexit, anima unita corpori. Surrexit vero ipse unigenitus Dei Filius propria virtute; *Potestatem* enim *habeo*, inquit, *ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam* [20].

10. Resurgens igitur ex mortuis Dei Filius, ea ratione qua homo exstitit, in cœlos receptus est; qui ante carnis expers erat, nunc idem carnem indutus: qui ante simplex, nunc idem compositus, Deus simul et homo. Manet enim in ipso natura

n. xx, 19. [12] Luc. II, 40. [13] Luc. II, 52. [14] Joan. IV, 6. [15-17] Bar. III, 38. [18] Joan. I, 9.
. II, 8. [20] Joan. x, 18.

deitatis : at qui antea simplex et unus ex sancta Trinitate erat, nunc quoque idem unus est ex sancta Trinitate incarnatus ac homo factus. Ac quem cœlestes omnes virtutes videre non poterant (adorandæ enim Trinitatis deitatem nemo videre potest [10]) nunc unum e sancta Trinitate unigenitum Dei Filium, conspicua hominis specie vident, qui incircumscriptam ejus deitatem intelligunt. Hoc enim est quod ait beatus Paulus : *Apparuit angelis* [11]. Assumpsit igitur quod non habebat, habetque (nostram scilicet naturam) in sæcula sæculorum. Rursumque *venturus est cum gloria judicatum vivos et mortuos* [12] ; id est, justos et peccatores : atque alios quidem judicatum, pro eo ac dicat justificatum, propter bona ipsorum opera ; alios vero condemnatum, ob illorum incredulitatem ac malitiæ ipsorum opera.

11. Docet nos symbolum ut et *in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam credamus.* Non potest Ecclesia catholica (i. universalis) solum esse apostolica. Omnipotens enim virtus capitis, quod est Christus, universo mundo per apostolos salutem potuit afferre. Est igitur sancta Dei Ecclesia, sanctorum, qui a sæculo fuere, Patrum cœtus, patriarcharum, prophetarum, apostolorum, evangelistarum, martyrum, quibus una animi consensione credentes, omnes gentes adjunctæ sunt. Videbant enim ex omni gente quæ sub cœlo est, ejusdem Christianæ fidei rationibus obstrictos esse. Neque enim aliter fiat, ut omnis generis hominum multitudo innumerabiliumque linguarum collectio, in unum verissimæ fidei sensum conveniat, quam divini Spiritus numine atque afflatu. Rursus namque dico, idcirco catholica (universalis scilicet) est atque vocatur Ecclesia, quod monstrosæ, studiisque ac indole scissæ atque agrestes, innumerabiliumque linguarum universæ terræ gentes, in unam pacificam et salutarem fidem Deique notitiam ac pietatem altiore sensu consentiant.

12. Credimus igitur in unam sanctam catholicam et apostolicam Dei Ecclesiam, in qua fidei rudimentis instituti sumus : scimusque Patrem et Filium et Spiritum sanctum, ac baptizamur in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti : salutare quoque corpus et sanguinem sumimus Filii Dei, qui propter nos beneplacito Patris homo factus est, et pro nobis mortuus est : divinaque et Evangelica ejus mandata docemur servare ; divinasque Scripturas Veteris ac Novi Testamenti, certa veritate recipere ; quibus animum sedulo adhibentes, ad nostram aliorumque utilitatem, fidei bonæque conscientiæ argumentum meremur facere.

13. Jam vero, qui hæc fide riteque scrutati sunt, sancti Patres nostri ac veritatis doctores, docuerunt nos, quonam modo colenda sunt ac adoranda salutaria signa fidei ac pignora ; Christi

A θεότητος. Καὶ ὁ τὸ πρὶν ἁπλοῦς ὢν καὶ εἷς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ νῦν ὁ αὐτὸς εἷς ἐστι τῆς ἁγίας Τριάδος σεσαρκωμένος ἐνανθρωπήσας. Καὶ ὅνπερ οὐκ ἠδύναντο πᾶσαι αἱ οὐράνιαι δυνάμεις θεωρῆσαι (θεότητα γὰρ τῆς προσκυνητῆς Τριάδος ἰδεῖν οὐδεὶς δύναται), νῦν τὸν ἕνα τῆς ἁγίας Τριάδος τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, βλέπουσι κατὰ τὸν φαινόμενον ἄνθρωπον, ἐννοοῦντες τὸ ἀπερίγραφον τῆς αὐτοῦ θεότητος. Τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος· *Ὤφθη ἀγγέλοις*. Προσελάβετο τοίνυν ὃ οὐκ εἶχε, καὶ ἔχει, λέγω δὴ τὴν ἡμετέραν φύσιν, εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ πάλιν *ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς*, ἤτοι δικαίους καὶ ἁμαρτωλούς· τοὺς μὲν κρῖναι, ἀντὶ τοῦ δικαιῶσαι, διὰ τὰ καλὰ αὐτῶν ἔργα· τοὺς δὲ κατακρῖναι, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὰς
B τῆς κακίας αὐτῶν πράξεις.

ια'. Διδάσκει ἡμᾶς τὸ Σύμβολον πιστεύειν καὶ *εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν*. Οὐ δύναται Ἐκκλησία ἡ καθολική, μόνον ὑπάρχειν ἀποστολική. Ἡ γὰρ παντοδύναμος ἐξουσία τῆς κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ἴσχυσε διὰ τῶν ἀποστόλων τὸν καθόλου κόσμον σῶσαι. Ἔστιν οὖν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ Ἐκκλησία, τὸ σύστημα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων Πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, οἷς προσετέθη, πιστεύσαντες ὁμοθυμαδόν, πάντα τὰ ἔθνη. Ἐθεώρουν γάρ, ὅτι ἐκ παντὸς γένους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αὐτὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἔχουσιν. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος οὐ δύναται
C πάνδημον καὶ μυριόγλωσσον ἄθροισμα εἰς ἓν φρόνημα τῆς ἀληθεστάτης πίστεως ἐλθεῖν. Πάλιν γὰρ λέγω, ὅτι καθολικὴ παρὰ τοῦτο ἔστι τε καὶ λέγεται, διὰ τὸ ἀλλόκοτα [P. 309] καὶ πολυσχιδῆ καὶ ἄγρια πάσης τῆς ὑφηλίου μυριόγλωσσά τε ἔθνη, εἰς μίαν εἰρηνικὴν καὶ σωτήριον πίστιν τε καὶ θεογνωσίαν εἶναι.

ιβ'. Πιστεύομεν τοιγαροῦν εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ μαθητευθῆναι ἐν τῇ κατηχήσει. Καὶ γινώσκομεν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
D ματος· καὶ μεταλαμβάνειν τοῦ σωτηρίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς τῇ τοῦ Πατρὸς εὐδοκίᾳ ἐνανθρωπήσαντος, καὶ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν· διδάσκεσθαι δὲ καὶ πράττειν τὰς θείας αὐτοῦ καὶ εὐαγγελικὰς ἐντολάς· παραλαμβάνειν τε ἀσφαλῶς θεοπνεύστους Γραφὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, δι' ὧν ἀεὶ αὔξειν εἰς πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ὁ ἐπιμελῶς προσέχων αὐταῖς καταξιοῦται πρός τε ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων ὠφέλειαν.

ιγ'. Λοιπὸν ταῦτα οἱ πιστῶς καὶ ὀρθῶς ἐρευνήσαντες, οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες καὶ τῆς εὐσεβείας διδάσκαλοι, ἐδίδαξαν ἡμᾶς τῷ ποίῳ τρόπῳ ὀφείλομεν σέβειν καὶ προσκυνεῖν τὰ σωτήρια σύμβολα τῆς πί-

[11] I Tim. III, 16. [12] II Tim. IV, 1.

ν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ ἐντα Σωτῆρα, ὡς δι' αὐτοῦ ἡμῖν λύτρωσιν ιου, καὶ τῆς ἐκ τοῦ ξύλου κατάρας ἐλευθε-. Τὸ δὲ θυσιαστήριον, ὡς τὸ Κυριακὸν καὶ μνῆμα. Τὴν δὲ προσφοράν, ὡς τὸ σῶμα υ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Τὰ δὲ Εὐαγγέλια, ὑτοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου λαληθέντα καὶ πρα-ὰς δὲ εἰκόνας, τὴν μὲν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ριστοῦ καὶ τῆς ἀχράντου καὶ πανασπίλου ρὸς καὶ Θεοτόκου Μαρίας ὅταν ἴδω, εὐθέως ετὰ τὸν νοῦν ἀνάγω εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ ς πτωχείαν καὶ συγκατάβασιν, ὅτι Θεὸς ν δούλου ἀνέλαβε, καὶ τὴν οἰκείαν δούλην ποίησε· καὶ ὑπ' αὐτῆς ὡς νήπιος ἐβαστά-ἐκ παρθενικῶν μαζῶν γάλα ἐθήλασε· καὶ αἰσθητὸν ὄμμα πρὸς τὴν εἰκόνα ἀτενῶς ν νοητὸν τῆς καρδίας ὄμμα σὺν τῷ νῷ εἰς ιον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ἀκοντίζω, καὶ ἀσυγγνώστων καὶ πολλῶν μου ἁμαρτημά-ι τὴν ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ, *ξα σοι, ὁ Θεός, ὁ Σωτήρ μου, ἐλέησόν ιαρτωλόν, καὶ συγχώρησον τὰς πολλάς τίας, ὁ δι' ἐμὲ τὸ κατ' ἐμὲ φορέσας δίχα ς ἁμαρτίας.*

αν δὲ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας τὴν ἴσωμαι, εὐθέως λέγω· *Ἄχραντε Θεοτόκε ιστοῦ τοῦ Θεοῦ, πρέσβευε τὸν Υἱόν σου μου, ὅπως ἐλεήσῃ με τῇ αὐτοῦ ἀγαθό-*[10] *καὶ εὐσπλαγχνίᾳ. Πολλὰ γὰρ ἰσχύει ἡτρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότου. Μὴ ἁμαρτωλῶν ἱκεσίαν, ἡ πάνσεμνος, ὅτι ἐστὶ καὶ σώζειν δυνάμενος, ὁ καὶ παθεῖν ν καταδεξάμενος.*

ιν δὲ ἴδω εἰκόνα ἀποστόλου ἢ μάρτυρος, ν ἁγίων, ἱστορίαν τῶν παθημάτων αὐτῶν, ιστὸν ὑπέμειναν γενναίως, λέγω· *Δόξα ὸς τοῦδε ἀποστόλου ἢ τοῦδε τοῦ ἁγίου.* α οὕτως λέγων, εἰς Θεὸν τὴν δόξαν ἀνα-αῦτα οὕτως παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων ὧν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς λόγους ἐν τῷ σημειωσάμεθα Θεοῦ βουλήσει καὶ προ-

ιεῖς δὲ οἱ νεοκήρυκες καὶ κενοὶ θεολόγοι, υχόντες τὸ κήρυγμα τῶν ἁγίων ἀποστό-ῶν αὐτῶν διαδόχων καὶ μαθητῶν, ἡμετέ-τέρων καὶ διδασκάλων, καθὼς αὐτοὶ ἡμῖν ιασιν ἀπὸ τοῦ Κυριακοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως μέχρι τῆς παρούσης ἰνδικτιῶ-ς, ἔτη ἑπτακόσια με' λέγουσιν εἶναι· καὶ ἕως μέχρι καὶ νῦν αἱ σεβάσμιαι εἰκόνες εἰσὶν ὑπὸ τῶν πιστῶν, ὡς προείπομεν, μεναι, ἐδείξατε ὅτι τὰ ἑπτακόσια ταῦτα ολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ καὶ οἱ ποιμένες αὐτῆς ἐπλανῶντο· καὶ νεοκήρυξιν ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια τῆς Ἐξ ὅτου γὰρ τὴν ἔρευναν ταύτην ἤρξα-κι, εἰσὶν ἔτη πλεῖον ἢ ἔλασσον με'. Ἀπὸ ς ἐπινεμήσεως ἤρξασθε τῇ ἀληθείᾳ ἀν-

A crux, propter Salvatorem in ea confixum, ut qui per eam redemptionem nobis largitus sit, et a maledictio, quod ex ligno est, nos liberaverit. Altare vero, ut Dominicum ac intemeratum monumentum. Oblatio, ut corpus Domini nostri Jesu Christi veri Dei et Salvatoris animarum nostrarum. Evangelia, ut ipsius Dei Verbi ore prolata atque illius opere præstita. Imagines vero, Domini nostri Jesu Christi, ejusque intemeratæ omnisque labis puræ Matris ac Dei Genitricis Mariæ cum video, confestim nullaque mora, in summam ejus propter nos egestatem ac demissionem, mente sublimis feror, quod Deus cum esset, formam servi assumpserit, ancillamque suam Matrem effecerit : quodque ab ea ut infans gestatus sit, exque virginalibus B uberibus lac suxerit; relictoque sensili oculo in imaginem intento, spiritalem cordis cum mente oculum in divinæ in carne dispensationis mysterium conjicio, ac pro multis meis delictis, et quæ veniam non mereantur, ipsius bonitatem ac misericordiam exoro, dicens : *Gloria tibi, Deus, Salvator, miserere mei peccatoris, multisque meis delictis veniam præbe, qui propter me meam ipse naturam, uno duntaxat peccato excepto, gestaveris.*

14. Cum sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ imaginem conspexero, statim dico : *Intemerata Dei Genitrix Christi Dei Mater, intercede ad Filium tuum et Deum meum, ut sua bonitate ac misericor-* C *dia mei misereatur. Multum enim valet Matris deprecatio erga Domini clementiam. Ne, venerabilissima, peccatorum supplicationem despexeris, quia misericors est et potens salvare, qui et pro nobis pati morique sustinuit.*

15. Cum autem apostoli aut martyris, vel cujuspiam sanctorum imaginem videro, eorum videlicet historiam continentem, quæ illi propter Christum fortiter sustinuere, dico : *Gloria tibi, Deus apostoli hujus aut hujus sancti.* Dumque hæc ita dico, in Deum gloriam refero. Hæc ita accepimus a sanctis Patribus, quorum et nomina et libros sermonesque Dei voluntate et providentia in libro annotabimus.

16. Vos autem novi præcones ac vani theologi, D vos qui sanctorum apostolorum, eorumque successorum ac discipulorum, Patrumque nostrorum atque doctorum nacti prædicationem estis, quemadmodum ipsi a Dominica passione ac salutaris resurrectione, ad præsentem usque octavam indictionem (qua septingenti quadraginta quinque anni haberi feruntur) nobis tradidere : exindeque et ad hanc usque diem venerabiles imagines a fidelibus cultum pie habuerunt, habentque : Vos, inquam, per annos illos septingentos, errore versatam Ecclesiam catholicam et apostolicam ejusque doctores atque pastores, vobisque novis præconibus fidei veritatem manifestatam esse, ostendistis. Sunt enim anni quadraginta quinque plus minus, ex quo scrutinium hoc instituistis. A nona enim indi-

ctione cœpistis veritati obsistere ac scrutari, qua demum ratione everteretis, quæ, ut evertantur, fieri non potest; idcirco nimirum, quod sancti Patres nostri, supra veritatis petram ædificaverunt, *nec portæ inferi adversus eam prævalebunt* [24]; iniqua scilicet perversaque hæreticorum ora. Increduli Patribus istis, et baptismati quod ab eis accepistis, nec ipsorum fidem ac sermones suscepistis. Palam ostendistis quorum discipuli ac successores sitis, eorum nimirum qui cum Anna et Caipha ad Pilatum dicunt: *Nos regem non habemus, nisi Cæsarem* [25], tametsi ovis vellus præfertis, et pastoris tunicam induti estis [26]. Quemadmodum enim illi Salvatorem negaverunt ante faciem Pontii Pilati, eumque cruci affigentes perdiderunt; ipse vero divina sua virtute resurrexit, ascenditque in cœlum, et sedet in dextera majestatis Dei ac Patris: quod enim pro nobis carne mortuus est, semel mortuus est [27]: mors illi ultra non prævalet, tametsi vos factiosi homines atque rixosi adversum nos contenditis: simili vos quoque ratione, quod Salvatorem non valeatis denuo in crucem agere, in ejus in carne dispensationis effigies ac monumenta, unaque ejus secundum carnem Parentis, sanctorumque ipsius discipulorum et apostolorum virus omne ac malitiam ostendistis. Igne enim innumerabilibusque machinis adversus sacras imagines abusi estis; existimantes eorum vos prorsus abolituros memoriam, dum adversus ipsorum figuras iisque posita monumenta vecordia insanitis. Enimvero hæc ipsa dum agitis, adversus vosmetipsos justi Dei judicii, ejusque longæ ac multæ patientiæ et bonitatis, gladium acuitis. Quamobrem obsecro vos, ut a vobis inanem doctrinam procul abjiciatis, vosque ipsi pulchre reprehendatis, illorum causa quæ male gessistis. *Erigite soluta genua, et gressus rectos facite* [28]; sanctasque Patrum voces nobiscum suscipite, unaque cum illis ac nobiscum sacris imaginibus cultum adhibete; ut communi voce gloriam offeramus Domino nostro Jesu Christo Dei Filio, cum principii experte ipsius Patre ac vivifico ejus Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

A τιπίπτειν, καὶ ἐρευνᾷν τὸ, πῶς διαστρέψετε τ
στροφα. Ἐπειδὴ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς ἀληθεία
δόμησαν οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες, *καὶ πύλαι ᾅ*
κατισχύσουσιν αὐτῆς, ἅπερ εἰσὶ τὰ ἄδικα
νηρὰ τῶν αἱρετικῶν στόματα. Ἠπιστήσα
Πατράσι καὶ τῷ βαπτίσματι ὃ παρ' αὐτῶν εἰ
καὶ οὐκ ἐδέξασθε αὐτῶν τὴν πίστιν καὶ τοὺς
Ἐδείξατε τρανῶς τίνων μαθηταί ἐστε καὶ δ
Ὡς γὰρ ἡ ἄνοια ὑμῶν πρόδηλος γενησομένη
ὅτι ἐκείνων ἐστὲ μαθηταὶ, τῶν κραξάντων σὺ
καὶ Καϊάφᾳ πρὸς Πιλάτον, λέγουσιν· *Ἡμεῖς*
λέα οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ Καίσαρα, εἰ καὶ προβ
ρὰν ἐπέχετε καὶ ποιμένος στολὴν ἀμφιέννυσ
γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Σωτῆρα [P. 314] ἠρνήσαντο κατ
ωπον Πιλάτου, καὶ τοῦτον σταυρῷ προσπήξαν
B ἤλωσαν· αὐτὸς δὲ τῇ θεϊκῇ αὐτοῦ δυνάμει ἀνέ
ἀνῆλθεν ἐν τοῖς ὑψίστοις καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
γαλωσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός· ὃ γὰρ ἔπαθ
ἡμῶν σαρκὶ, ἔπαθεν ἐφάπαξ· θάνατος αὐτοῦ
κυριεύει, κἂν ὑμεῖς φιλοπόλεμοι ὄντες πρὸ
φιλονεικεῖτε· ὡσαύτως καὶ ὑμεῖς, ἐν τῷ τὸν
μὴ ἰσχύοντες ἐκ δευτέρου σταυρῶσαι, εἰς τ
ἐνσάρκου οἰκονομίας αὐτοῦ χαρακτῆρας
ὑπομνήσεις, σὺν τῇ κατὰ σάρκα αὐτοῦ Μη
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις
τὴν κακίαν ὑμῶν προδήλως ἐδείξατε. Καὶ
πυρὶ καὶ ἐν μυρίαις μηχαναῖς ἐχρήσασθε κ
ἁγίων εἰκόνων, νομίζοντες τὴν μνήμην αὐ
λέως ἀπαλοιφῆναι, κατὰ τῶν χαρακτήρων τ
C ματουργίας αὐτῶν ἀναμνήσεως μαινόμενο
ὅμως καὶ ταῦτα πράττοντες, καθ' ὑμῶν αὐτ
νᾶτε τὸ ξίφος τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, καὶ
μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητος. Δι' ὃ παρακαλ
ἀποῤῥίψαι τὴν κενὴν διδασκαλίαν ὑμῶν, κ
ψασθε ἑαυτοῖς καλῶς, ἐφ' οἷς διεπράξασθε
Ἀνορθώσατε τὰ παρειμένα γόνατα τῆς ψυ
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε. Καὶ τὰς ἁγίας φω
Πατέρων σὺν ἡμῖν ὑποδέξασθε, καὶ σὺν αὐ
καὶ ἡμῖν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι τὸ σέβας ἀναπ
ὅπως κοινῇ τῇ φωνῇ δόξαν ἀναπέμψοιμεν τῷ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, σὺν τῷ
αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύμα
καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀ

[24] Matth. xvi, 18. [25] Joan. xix, 15. [26] Matth. vii, 15. [27] Rom. vi, 10. [28] Hebr. xii, 12.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

—

JOANNIS

HIEROSOLYMITANI REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

—

:] α'. Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων A
:ποδεῖξαι μετὰ πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς
ταύτης ἁγίας ὑμῶν καὶ ἱερᾶς συνόδου,
πότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ κακίστη
υγὴς αὕτη τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰ-
έστερον κατηγόρων [1] καὶ εἰκονομάχων
:υντομίᾳ δὲ χρήσασθαι λόγου προαιρούμενος
υ ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν,
ὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

τῶν ἀθέων Ἀράβων τεθνηκότος τυράννου
ούλου (Σελεϊμὰν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέ-
ον Οὔμαρος, ὃς ἐπιβὰς τῆς ἀρχῆς εὐθὺς
άμενος ἀπέστρεψε τὸν ἀνάσκαφον Μασαλ-
τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμενῆ, ὃς
εγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
χάριτι καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἁγίας Θεο- B
ετ' αἰσχύνης πολλῆς καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰ-
ν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὑπέστρεψεν
ν ἀνύσας ὧν ἤλπιζεν οὐδέν. Τελευτήσαντος
μάρου τοῦτον διαδέχεται Ἔζιδος, ἀνὴρ
ς καὶ εὐπαράφορος. Ἦν δέ τις ἐν Τιβε-
ηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμα-
δαιμόνων ψυχοβλαβῶν ὄργανον, ἐπονομα-
ραντάπηχος, δυσμενὴς ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλη-
Θεοῦ, ὃς μεμαθηκὼς τὴν τοῦ κρατοῦντος
ουφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμ-
ῦτος Ἑβραῖος ἐπεχείρει μαντεύεσθαί τινα
:γειν αὐτῷ. Ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδε-
γόνει καὶ εὐπαῤῥησίαστος τῷ τυράννῳ,
η, *πρωτοσύμβουλε, εὐνοίᾳ τῇ πρὸς σὲ* C
ος ὑποθέσθαι σοι τρόπον τινὰ εὐχερῶς
ς ἀρεσθησόμενον, δι' οὗ σοι προστεθή-
313] *ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνῃς χρόνους*
α ἐν τῇδέ σου ἀρχῇ, εἴγε εἰς ἔργον ἀγά-
λόγους μου. Ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος τύραν-
τφωθεὶς τὸν νοῦν ἐφέσει μακροβιώσεως (ἦν
ρυφητὴς καὶ ἀκόλαστος), ἀπεκρίνατο ὅτι γε
ὑποθῇς μοι, ἑτοίμως ποιῶ· καὶ ἐὰν τύχω
, μεγίσταις ἀμείψομαι τιμαῖς. Ὁ δὲ φαρ-
ς Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν· *Κέλευσον*

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni veritate, sub vestræ hujus ac sacræ synodi præsentia, demonstrare quomodo et quando quave occasione ortum habuerit pessima hæc ac Deo exosa Christianorum **482** vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac iconomachorum hæresis. Cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operæ pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu symbulo cui nomen Seleiman, Umar ejus successor effectus est. Hic mox arrepto principatu accersitum Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab hac regione avertit. Hic magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi gratia ejusque parentis sanctæ Dei Genitricis, ingenti probro suique Saracenorum exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum quæ speraverat in Syriam reversus est. Mortuo autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos animi nec satis sani capitis. Erat vero Tiberiade scelestissimorum Hebræorum præses quidam veneficus vates, in rem animarum exitiosorum dæmonum organum, cognomento Serantapechus, Ecclesiæ Dei hostis infensissimus. Is dominatoris Esidi levitate cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens, quædam ei vaticinari ac prædicere tentabat. Cum hinc igitur tyranno obrepens ejus sibi gratiam quæsiisset auresque ipsius faciles reddidisset, *Volo*, inquit, *protosymbule, qua in te affectus benevolentia sum, modum quemdam facile placiturum nihilque* **483** *gravem docere, quo tibi adjicietur longitudo vitæ, annosque triginta integro principatu rerum potieris, si modo sermones meos compleveris.* Ad hæc demens ille tyrannus, longioris vitæ desiderio mente captus (quippe libidinosus homo ac lascivus), *facturum se quidquid præceperit* respondit: *ac siquidem*, inquit, *rei compos exstitero, honoribus maximis justa mercede cumulabo.* Ad quem veneficus vates Hebræus: *Jube statim nulla interposita mora, in omnes tuæ ditionis oras ac loca communibus desti-*

VARIÆ LECTIONES.

[1] ...τιανοκατηγόρων margo Combef.

natis litteris, pictas omnes imagines, sive in tabellis, sive musivo opere in parietibus, sive in vasis sacris altariumque pallis, ac quæcunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum ecclesiis aboleri penitusque disperdi, sed et quæcunque ad ornatum in foro publice in urbibus ulla similitudine posita exstarent. Satanica vero malignitate motus falsus vates adjecit quidquid demum simulacrorum suspectum exosumque exstaret, suum in nos odium studens declarare.

A εὐθέως πάσης ἄτερ ἀναϐολῆς καὶ ὑπερ γράψαι κατὰ πᾶσάν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκ τὴν ἐπιστολὴν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν δια φησιν, εἴτε ἐν σανίσιν εἴτε διὰ μουσείων χοις εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ ἐνδυταῖς στηρίων καὶ ὅσα τοιαῦτα εὑρίσκεται, ἐν ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανί τελέως καταλῦσαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ κόσμον εἰσὶ καὶ τειαν οἱαδήποτε ὁμοιότητι. Σατανικῷ δὲ γήματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμοίωμα ἂν ὑφόρατον, δεῖξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς μηχανώμενος.

3. Miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem præbens fidemque ipsi habens, mittens, in subjecta omni ditione sacras imagines B ac reliqua simulacra abstulit. Inque eum modum per veneficum Hebræum, nulla cujusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca ecclesias Dei ornatu spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret. Cumque religiosissimi homines Christiani suis ipse manibus evertere sacras imagines refugerent, Dei exosos Hebræos vilesque Arabas angariabant **484** qui in hoc missi erant Ameræi, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant, qua corradebant.

γ'. Ὁ δὲ ἀλιτήριος τύραννος τούτῳ κουφότ σθεὶς, ἀποστείλας καθεῖλεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχ ὑπ' αὐτὸν τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ λοιπὰ ὁμοι καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλησ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑϐραίου ἀφειδῶς, τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐν τῇ γ τὸ κακόν. Φεύγοντας δὲ τοὺς θεοφιλεστάτο στιανοὺς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις χερσὶ κατα τὰς ἁγίας εἰκόνας, Ἑϐραίους θεοστυγεῖς καὶ ο Ἄραϐας ἠγγάρευον οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντ ραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον τὰς σεπτὰς εἰκόνας, οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν πῇ μὲν κατέχριον, πῇ ἔξεον.

4. Hæc ut audivit pseudoepiscopus Nacoliæ ac sodales, sceleratos Judæos impiosque Arabas æmulati ipsi quoque gravi injuria Dei ecclesias affecerunt.

δ'. Τούτων ἀκηκοὼς ὁ ψευδεπίσκοπος Ν καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμο δαίους καὶ τοὺς ἀσεϐεῖς Ἄραϐας, καὶ ἐνύϐρι C ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebræus nactus sit. Cum enim Ezidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitæ superstes diem obiisset atque in ignem æternum abiisset, imaginesque antiquo more erectæ pristinum honorem recepissent, indignatus ejus filius, Ulidus nomine, veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici præcepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

ε'. Ἄξιον δὲ κρίνω ταῖς ἱεραῖς ὑμῶν ἀκοαῖς καὶ ο ξατοτέλος ὁ δείλαιος ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς Ἑ Ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμϐουλος Ἐ πλείω τῶν δύο ἥμισυ χρόνων βιώσας ἀπέθανε θεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ αἱ μὲν εἰκόνε ἀρχαίᾳ ἱδρύσει καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ υἱὸς, Οὔλιδος τοὔνομα, ἀγανακτήσας ὡς φο ἰδίου πατρὸς τὸν φαρμακὸν αἰσχίστῳ θανάτῳ ρεθῆναι ἐκέλευσεν, ἄξια τὰ ἐπίχειρα τῆς ψε τείας αὐτοῦ κομισάμενον.

MONITUM

Ad Joannis Cameniatæ narrationem de excidio Thessalonicæ.

—

Tanti visum urbis Thessalonicæ, Leone Tripolita clarissimo duce, pirataque, Leone Basilii filio i tore, excidium, ut nulli non annalium auctores ejus ætatis, clara memoria prosecuti sint, sed, quo lium proprium est, sic perstringendo, ut præter urbis cladem multamque civium cædem et exporta peculiarius nihil perscripserint. Unus Cameniata, ipse rebus præsens, interque spolia cum patre pa et matre et fratribus nobilis, accurate omnia prosecutus est, velutque ob oculos subjecit; sic grapl scripsit civium animos, imperatoris curam, impares hostibus vires, non satis parata civitate subitaneam prope, potentissimi hostis impressionem sustinendam, et cui nullo in imperio vires æqua essent; ipsa urbe regia plurimum formidante ac excidium verente, divinoque ascribente Numini ac quod ipsius Leo obsidionem per freti angustias tentare ausus non fuisset. Patrem omnis Græciæ et --erchum, dignitate prope episcopali, prodit Cameniata; redemptam vitam (non libertatem) omnis

..sa supellectile : cum ipse, sociique in eum modum servati, cum captivis aliis Saracenis pari numero in Cilicia ex more essent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symmictis *suis : mihi ipse mea vena ..nem composui, nec plura admodum (clara adeo narratione) adnotanda duxi.*

..t aliud quod succurrebat in Thessalonica, imperii per hæc tempora (ipsaque anteriora) ocello, secun.. dignitatis civitate, ab ipsa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Thessalonicensis archiepi.. Justiniano Magno Mauricioque imperatoribus, in suo Demetrio proferrem, deincepsque alia secutis ..ribus alio auctore producta, quibus non semel tentata civitas, ipso quandoque Chagano, ipsi Mauricio dolosissimo hoste, omni conatu auxiliorumque copia obsidente, divina potius, quam humana ope libe..t : apertis magni Demetrii miraculis; ejus generis, ut nec pervicacissimi maximeque increduli, facile abnuere possint : quam in rem laudati viri sanctissimi Joannis archiepiscopi industria egregie ..ibit. Etsi non desunt utrinque stratagemata, belliquæ facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia occasione, erunt producenda, ut et ultima ejusdem urbis expugnatio a Joanne Anagnosta, egregie ..pta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quidquam excurrerem, mihi ipse legem ..ui; et ut unum duntaxat ex spisso illo opere caput prælibarem, quod hanc ipsam excisæ urbis Thessa.. historiam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantisque hostibus olim servata ..ivitate, semel et iterum a Christi hostibus diripi siverit, eorumque postremo firma possessione juris ..alta Dei judicia sunt : a quibus et nobis merito timendum sit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΡΙΚῌ ΔΙΗΓΗΣΕΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΩΝ.

EX TRIUMPHALIS MARTYRIS DEMETRII SIGILLATIM NARRATIS MIRACULIS.

[.314] α'. Ἕτερον, ὦ παρόντες, τῶν τοῦ μεγα..ρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρη..ν τάχα οὐκ ἔλαττον· [P. 315] ὅπως μὲν ἡ Θεσ..ίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς δού..άλω τέκνων, τῆς Ἄγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον ..το, Λέοντος τὰ σκῆπτρα διέποντος, κρίμασιν ..τὸς μόνος ἀποῤῥήτοις ἐπίστασαι, Κύριε, παρ..τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἁμαρ..γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλαι τε πάντως ..ισι γραφαί· καὶ ἡ μνήμη διαῤῥέουσα, ἔτι καὶ ..ὰ ἐπισυμβάντα τηνικαῦτα ἐπιτραγῳδεῖ. A

Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἁλώσεως, ἄν..οί τινες Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ἐξορμήσαντες .. ἕνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἑκασταχόθι ναῶν, ..ἡ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τείνοντες μνῆμα, τὴν B τέως τοῦ μαρτυρίου ἀνῄεσαν. Καὶ ἐπείπερ αὐτὰ ..ιτε τὰ Τέμπη διεξιέναι τούτοις ἔτυχε τὰ Θετ..ά, ἀνήρ τις ἄγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὔπω ..μένος, καθεωρᾶτο συνοδοιπορῶν, πολιὸς τὴν .., τὴν ὄψιν ἱλαρὸς, τὴν περιβολὴν σεμνός· καὶ ..ᾳ μόνῃ, πολὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ ..ν. Εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ ..ρόσω ἐπιών, ἱππότης ὡραῖος μὲν ὅσα θεάσα.. καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπὲς ἔχων καὶ ..ν· κατηφὴς δὲ καὶ μαραινόμενον τὸ τῆς φαι..τος ὑποδηλῶν χαροπὸν, καὶ ὥσπερ τινὶ πένθει ..κλήτῳ καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγνάζόμενον· ..μοίαν τῇ ὄψει καὶ φωνὴν ἀφεὶς, προσηγόρευσέ ..ότερον τὸν πρεσβύτην, Ἀχίλλειον τοῦτον κατ..έσας, καὶ, *Ποῦ πορεύῃ;* ἐπήρετο. *Ἐγὼ δὲ* C *πρὸς σὲ, ὡς ὁρᾷς, διεξίω.* Καὶ ὁ πρεσβύτης ..αρῶς ἀντασπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον κα..

1. Aliud porro (auditores) magni martyris prodigiorum narraturus accedo : quod ipsum, eorum quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane quem in modum ante annos plures urbs Thessalonica, ab ancillæ filiis (i. e. Agar) capta fuerit gladioque excisa, Leone imperii sceptra moderante (quibus tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, nosti judiciis, talia illa despiciens, inque eum modum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res evenire disponens), tum alii omnino conscripti libri docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc contigerunt, etiamnum lamentabiliter deflet.

2. Ipso igitur tempore quo capta urbs ac direpta est, viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus patriaque profecti, et ad lustrandas, quæ aliis aliisque locis exstant, venerandas ædes ac templa. Hique adeo, cum vivificum ipsum monumentum animo destinassent, recta hactenus ad martyris ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica ipsa Tempe transisse eos contigerat, vir quidam, ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant, una eis viæ comes adjungi conspicitur, ipse canus, hilari vultu, gravi modestoque amictu; ac qui ex ipso ore venerabilem admodum mitemque præferret. Tumque alius quidam eques cernitur, ipsis a fronte occurrens; ipse quidem, quantum aspectus ferebat, formosus, exque indole jucundus valde multasque gratias habens; cum ejus vultus jucunditatem offusa mœstitudo obtegeret propeque exstingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili, gementis habitu gestuque ipsius lux collapsa esset : cui et affinem vocem edens, ante omnia gravi ætate senem illum (Achilleum vocans) ac quonam iret

[illegible] sive in tabellis, A [illegible] sive in vasis sacris [illegible] quaecumque talia occurrerint, [illegible] Christianorum ecclesiis abolere [illegible] ad [illegible] sive [illegible] [illegible]

[illegible] ὑπ[illegible] κατὰ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν [illegible] τὴν [illegible], ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν [illegible] εἴτε ἐν [illegible] εἴτε ἐπὶ [illegible] ἐν [illegible] ἱεροῖς καὶ ἐνδυτα[illegible] καὶ ὅσα τοιαῦτα εὑρίσκεται, ἐ[illegible] ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀ[illegible] τελείως [illegible], τὰ μὲν ἀλλὰ καὶ ὅσ[illegible] τῶν [illegible] κατὰ [illegible] εἰσὶ [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] B [illegible]

[illegible]

[illegible]

MONITUM

[illegible]

[illegible]

ssa supellectile : cum ipse, sociique in eum modum servati, cum captivis aliis Saracenis pari numero in Cilicia ex more essent commutandi. Dederat Leo Allatius in Symmictis *suis : mihi ipse mea vena mem composui, nec plura admodum (clara adeo narratione) adnotanda duxi.*

at aliud quod succurrebat in Thessalonica, imperii per hæc tempora (ipsaque anteriora) ocello, secune dignitatis civitate, ab ipsa imperante; ut nimirum tanta illa S. Joannis Thessalonicensis archiepi-, Justiniano Magno Mauricioque imperatoribus, in suo Demetrio proferrem, deincepsque alia seculis oribus alio auctore producta, quibus non semel tentata civitas, ipso quandoque Chagano, ipsi Mauricio idolosissimo hoste, omni conatu auxiliorumque copia obsidente, divina potius, quam humana ope libeest : apertis magni Demetrii miraculis; ejus generis, ut nec pervicacissimi maximeque increduli, facile abnuere possint : quam in rem laudati viri sanctissimi Joannis archiepiscopi industria egregie ubit. Etsi non desunt utrinque stratagemata, belliquæ facinora præclare edita. Quæ forte omnia, alia occasione, erunt producenda, ut et ultima ejusdem urbis expugnatio a Joanne Anagnosta egregie ipta. Hic vero parcendum moli libri, per quam, ne extra metas quidquam excurrerem, mihi ipse legem mi; et ut unum duntaxat ex spisso illo opere caput prælibarem, quod hanc ipsam excisæ urbis Thessae historiam, extremo limite attingit. Cur vero Demetrius, tot modis tantisque hostibus olim servata civitate, semel et iterum a Christi hostibus diripi siverit, eorumque postremo firmæ possessione juris alta Dei judicia sunt : a quibus et nobis merito timendum sit.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΘΛΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΝ ΜΕΡΙΚῌ ΔΙΗΓΗΣΕΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΩΝ.

EX TRIUMPHALIS MARTYRIS DEMETRII SIGILLATIM NARRATIS MIRACULIS.

. 314] α'. Ἕτερον, ὦ παρόντες, τῶν τοῦ μεγα- A ρτυρος τεραστίων λέγων ἔρχομαι, τῶν εἰρη-ν τάχα οὐκ ἔλαττον· [P. 315] ὅπως μὲν ἡ Θεσ-νίκη χρόνοις πολλοῖς πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς δού-ιάλω τέκνων, τῆς Ἄγαρ, καὶ μαχαίρας ἔργον ιτο, Λέοντος τὰ σκῆπτρα διέποντος, κρίμασιν ὑτὸς μόνος ἀποῤῥήτοις ἐπίστασαι, Κύριε, παρ-τὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτω διὰ τὰς ἡμετέρας ἁμαρ-γενέσθαι διοικονομησάμενος, ἄλλαι τε πάντως ισι γραφαί· καὶ ἡ μνήμη διαῤῥέουσα, ἔτι καὶ :ὰ ἐπισυμβάντα τηνικαῦτα ἐπιτραγῳδεῖ.

Κατ' αὐτὸν οὖν τὸν καιρὸν τῆς ἁλώσεως, ἄν-οί τινες Ἰταλιῶται τῆς ἑαυτῶν ἐξορμήσαντες ς ἕνεκεν, καὶ ἱστορίας τῶν ἑκασταχόθι ναῶν, ὴ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωηφόρον τείνοντες μνῆμα, τὴν B τέως τοῦ μαρτυρίου ἀνῄεσαν. Καὶ ἐπείπερ αὐτὰ ότε τὰ Τέμπη διεξιέναι τούτοις ἔτυχε τὰ Θετ-ιά, ἀνήρ τις ἄγνωστος αὐτοῖς πρότερον καὶ οὔπω ιμένος, καθεωρᾶτο συνοδοιπορῶν, πολιὸς τὴν ι, τὴν ὄψιν ἱλαρὸς, τὴν περιβολὴν σεμνός· καὶ έᾳ μόνῃ, πολὺ τὸ σεβάσμιον ὑποφαίνων καὶ ν. Εἶτα ἕτερός τις ἐφαίνετο πρὸς αὐτοὺς ἐκ ρόσω ἐπιών, ἱππότης ὡραῖος μὲν ὅσα θεάσα-, καὶ πολὺ τὸ ἐκ φύσεως ἐπιτερπὲς ἔχων καὶ ιν· κατηφὴς δὲ καὶ μαραινόμενον τὸ τῆς φαι-γτος ὑποδηλῶν χαροπὸν, καὶ ὥσπερ τινὶ πένθει ακλήτῳ καταβεβλημένον καὶ ἐπιστυγνάζόμενον· μοίαν τῇ ὄψει καὶ φωνὴν ἀφεὶς, προσηγόρευσε ύτερον τὸν πρεσβύτην, Ἀχίλλειον τοῦτον κατ-C έσας, καὶ, *Ποῦ πορεύῃ;* ἐπήρετο. Ἐγὼ δὲ *πρὸς σὲ, ὡς ὁρᾷς, διεξίω.* Καὶ ὁ πρεσβύτης (αρῶς ἀντασπασάμενος, Δημήτριον τοῦτον κα-

1. Aliud porro (auditores) magni martyris prodigiorum narraturus accedo : quod ipsum, eorum quæ dicta sunt, nulli forsitan cedere videatur. Sane quem in modum ante annos plures urbs Thessalonica, ab ancillæ filiis (i. e. Agar) capta fuerit gladioque excisa, Leone imperii sceptra moderante (quibus tu solus ipse inenarrabilibus, Domine, nosti judiciis, talia illa despiciens, inque eum modum, certa consilii ratione, ob scelera nostra, res evenire disponens), tum alii omnino conscripti libri docent, tum memoria diffluens, ea quæ tunc contigerunt, etiamnum lamentabiliter deflet.

2. Ipso igitur tempore quo capta urbs ac direpta est, viri quidam Itali, voti causa, e suis sedibus patriaque profecti, et ad lustrandas, quæ aliis aliisque locis exstant, venerandas ædes ac templa. Hiique adeo, cum vivificum ipsum monumentum animo destinassent, recta hactenus ad martyris ædem, iter contendebant. Quodque jam Thessalica ipsa Tempe transisse eos contigerat, vir quidam, ipsis prius ignotus, ac quem nondum viderant, una eis viæ comes adjungi conspicitur, ipse canus, hilari vultu, gravi modestoque amictu ; ac qui ex ipso ore venerabilem admodum mitemque præferret. Tumque alius quidam eques cernitur, ipsis a fronte occurrens ; ipse quidem, quantum aspectus ferebat, formosus, exque indole jucundus valde multasque gratias habens ; cum ejus vultus jucunditatem offusa mœstitudo obtegeret propeque exstingueret, ac velut luctu quodam inconsolabili, gementis habitu gestuque ipsius lux collapsa esset ; cui et affinem vocem edens, ante omnia gravi ætate senem illum (Achilleum vocans) ac quonam iret

sciscitabatur. *Ego vero, ut vides, ad te proficiscor.* A Tum senex vicissim gaudio exosculatus (Demetrium ipsum vocans, addensque præmiorum ac certaminum positoris magnum athletam) ipse quoque statim sciscitatur, quæ causa sit sic offusæ ori mœstitiæ dejectique animi ac immanis tristitiæ. Ad quem martyr : *Periit*, inquit, *mihi patria, jamque ab universorum Judice reprobata est atque projecta. Cruentæ manus, barbarique ac sicarii, meos clientes ac tribules captivos abduxere : meum nunc delubrum civium cruoribus circumluitur : impuris profanisque pedibus sancta calcantur contemptuique habentur.* **485** *Ac ego quidem, quod ita pridem solitus sum, supplicibus votis Deum exorabam, etiam atque etiam ad miserorum misericordiam provocans; et ut rursus miseratione duceretur, efflagitabam : nec quam suo ipse sanguine acquisivisset, Ecclesiam, Barbarorum manibus divelli sineret atque distrahi, qui in suo duntaxat robore, non in Deo confidunt. Secus ipse (cujus plane imperscrutabilia judicia sunt!) hæreditatem suam Barbarorum immanitatem experiri permisit.* Hæc perorante martyre, sacrorum antistes Achilleus miserantis animi dolore fractus; et, *Magna tua, Domine* (clamabant ambo), *mirabilia, nec nullus est, qui assequi mente sufficiat providentiæ tuæ consilia!*

λέσας, καὶ μέγαν τοῦ ἀθλοθέτου ἀγωνιστὴν προσειπὼν, τὴν σὺν σπουδῇ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα, ὅ τι εἴη τὸ αἴτιον τοῦ σκυθρωπασμοῦ καὶ τῆς τοσαύτης κατηφείας καὶ λύπης. Καὶ ὁ μάρτυς, *Οἴχεταί μοι*, ἔφησεν, *ἡ πατρὶς, καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῶν ὅλων ἤδη κατέγνωσται. Χεῖρες ἀνδροφόνοι καὶ βάρβαροι τοὺς φυλέτας ἠνδραποδίσαντο. Αἵμασιν ὁμοφύλοις περιῤῥεῖταί μοι νῦν ὁ σηκός· βεβήλοις καὶ ἀνάγνοις ποσὶ πατεῖται τὰ ἱερὰ καὶ ἐξουδένωται· κἀγὼ μὲν τὸ Θεῖον ἐξελιπάρουν συνήθως, εἰς ἔλεον τῶν ἠτυχηκότων ἐκκαλούμενος, καὶ οἶκτον αὖθις λαβεῖν παρῃτούμην, ἀλλὰ μὴ ἣν οἰκείῳ αἵματι* [P. 316] *περιεποιήσατο Ἐκκλησίαν, Βαρβάρων ἰσχυῒ μόνον πεποιθότων,* B *ἀλλ' οὐ Θεῷ, παριδεῖν διασπασθῆναι χερσίν. Ὁ δὲ (καὶ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἀνεξερεύνητα κρίματα) εἴασε τὴν τούτου κληρονομίαν βαρβαρικῆς ἀπανθρωπίας πεῖραν λαβεῖν.* Ταῦτα μὲν ὁ μάρτυς ἐκδιηγούμενος, καὶ τὸν ἱεράρχην ἔσχεν Ἀχίλλειον συνεπικλώμενόν τε τοῖς πάθεσι, καὶ, *Μεγάλα σου, Κύριε*, ἐπεβόων ὁμοῦ, *τὰ θαυμάσια, καὶ οὐδεὶς ἱκανὸς εἰς ἔννοιαν ἀφικέσθαι τῆς οἰκονομίας σου.*

3. Hæc Italis immenso quodam stupore cernentibus, unus quis submissa voce, Græcæ linguæ non ignarus : *Sed nunc age, o miles*, inquit, *dic, quæso, de qua hæc loquimini civitate, ac quænam illa urbs quæ Barbaris tradita est?* Cui magnus Demetrius : C *Mea ipsius infortunatissima civitas Thessalonica Barbaris tradita est.* Moxque ambo, tum scilicet gravi illa ætate senex tum magnus Demetrius disparuerunt, nec ultra comites ire visi sunt. Illi autem seorsum (idcirco quod Itali erant) alterum sciscitabantur, quid tandem ex illis audisset, ac quinam illi essent, qui sic itineris socii ipsis exstitissent. Quibus ille admirans ac stupens singula narrare, magnique Demetrii apparitionem significare, qui et patriæ mala clare explicasset, et sua in tuto ponere admonuisset.

γ'. Τῶν δὲ Ἰταλιωτῶν ταῦτα σὺν ἐκπλήξει ἀμηχάνῳ καταθεωρουμένων, εἷς τις ἠρέμα πως Ἑλληνικῆς ὁμιλίας οὐκ ἀλλότριος, *Ἀλλ', ἄγε δὴ*, φησὶν, *ὦ στρατιῶτα, εἰπέ μοι, περὶ ποίας ταῦτα ὑμῖν λέγεται πόλεως, καὶ τίς ἡ τοῖς Βαρβάροις παραδοθεῖσα;* Καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, *Ἡ ἐμὴ*, ἔφησε, *δυστυχεστάτη πατρὶς ἡ Θεσσαλονίκη, τοῖς Βαρβάροις ἐγένετο ἔκδοτος.* Καὶ αὐτίκα οἱ μὲν, ὅ τε πρέσβυς καὶ ὁ μέγας Δημήτριος, οὐκέτι τοῖς συνοδοιπόροις κατεθεωροῦντο· αὐτοὶ δὲ κατὰ μόνας, ἐπείπερ οἱ Ἰταλιῶται ἐγένοντο, τοῦ ἑτέρου διεπυνθάνοντο, τί ποτε ἄρα πρὸς ἐκείνων διήκουσε· καὶ οἵτινες οἱ συνωδοιπορηκότες εἶεν. Ὁ δὲ σὺν θαύματι καὶ ἐκπλήξει ἕκαστα διηγεῖτο, καὶ τὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐδήλου ἐπιφάνειαν, τά τε τῆς πατρίδος δεινὰ διασαφήσαντος, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν ἀσφαλεῖ θέσθαι διασημήναντος.

4. Ne vero ipsi quoque Barbaris præda cederent, a Thessalonica procul abscedentes, non multo post, D ab iis qui excidium fugerant, quæ in ea contigerant, singula quæque didicere, palamque intellexere, magnum illum Demetrium fuisse, qui patriam deseruisset, ejusque clade, ingenti dejectus tristitia esset, graviusque ipsius malis doleret. In ipsam autem regiam urbem reducti, narravere quæcunque oculis viderant, martyrisque patriæ miserationem ac impensum civium amorem exposuere : quo nunc etiam præsidio munita ac muneribus fota, ipso altero ejus conditore ac curatore, pristinam felicitatem recepit. Hic namque etiamnum velut infractum firmumque præsidium, nequissimorum Scytharum inhibet impetum, inexpugnabilem eis dexteram, murum objiciens, suamque civitatem ac patriam ab illorum invasione incolumem, iisque superiorem, præstans.

δ'. Ὡς οὖν δὲ μὴ λάφυρον καὶ αὐτοὶ τῶν ἐχθρῶν γένωνται, πόῤῥω ἑαυτοὺς Θεσσαλονίκης ἀπαγαγόντες, οὐ μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν διαδράντων ἕκαστά τε τῶν γεγενημένων κατήκουον, καὶ συνῆκαν οἱ ἄνθρωποι ἐναργῶς, ὡς ὁ μέγας ἐκεῖνος Δημήτριος ἐτύγχανεν ὢν, τῆς πατρίδος ἀπαναστὰς, ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι σκυθρωπάζων καὶ ἀνιώμενος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν βασιλεύουσαν ἀναχθέντες, ὅσα τε αὐταῖς εἶδον ὄψεσι περιηγοῦντο, καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπὶ τῇ πατρίδι συμπάθειαν· καὶ τὸ τούτου φιλόπατρι καὶ φιλοίκειον ἐπεδείκνυντο, ὑφ' οὗ καὶ νῦν ἔτι περιφρουρεῖταί τε καὶ περιθάλπεται, καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας εὐδαιμονίας ὑπ' ἐκείνῳ δευτέρῳ πολίτῃ καὶ κηδεμόνι ἀνέδραμεν. Οὗτος καὶ γὰρ, οἷά τις ἀκλινὴς περίβολος καὶ στεῤῥὸς, τὰς τῶν ἀλιτηρίων Σκυθῶν ἔτι καὶ νῦν ἐπέχει ὁρμὰς, τὴν ἄμαχον αὐτοῖς ἐπιτειχίζων δεξιὰν, καὶ ἀνωτέραν τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκείνων διασώζων ἐπιδρομῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

—

JOANNIS CAMENIATÆ

CLERICI AC CAPELLANI

DE EXCIDIO THESSALONICENSI.

—

317] α'. Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπο- A
ὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν ἐν ἑαυτῇ μαρτυροῦσα!
μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἔκδηλον
τούτῳ καθέστηκε [25] τὸ φιλόπονον, ὦ ἀνδρῶν
ε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς
γράφεις καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ
άτων μαθεῖν. Οὐκ ὀλίγης γὰρ ἀρετῆς καὶ φι-
υ σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν
ναι πραγμάτων γνῶσιν, [P. 318] καὶ μάλιστα
ἡ ψυχὴ τὸν θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον
εις τινὰς ἀφορμὰς ἐκ τούτου τῷ θεωρητικῷ
τοῦ νοὸς ἐμβιβάζει, ἐξ ὧν διδάσκεται τῆς μὲν
ίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου,
ι δὲ τῆς ἀρετῆς, ἧς τὸ τέλος ζωὴ αἰώνιος τοῖς
ένοις αὐτήν. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρώ-
αβάλλεσθαι [26] τέως ἐδόκουν δυοῖν ἕνεκεν, τό B
; σὲ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθὲς κρίνων,
τοσοῦτον, οὗ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἰθύνουσι,
ς δὲ συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβὲς ἀλ-
ἀντιδιδόασιν (ἤδη γὰρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν
σι τελειότητα, καὶ σιωπῶντι ταῖς ἡμετέραις
σεν ἀκοαῖς), καὶ τὸ μὴ δύνασθαι περὶ ὧν τὴν
ν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οἰκείαν
ν ὡς εὐπρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογίαν,
ὴ καθυβρίσαι μηδὲ σμικρῦναι τῷ λόγῳ τὸ
νὲς τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων,
αγμάτων ἐκείνων τῶν μικροῦ δεῖν ἅπασαν
πάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἥλιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ
ιτό μοι μετὰ τῶν ἤδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ
οἷς ἄλλοις ὀφλήμασι καὶ παρακοῆς ἀπαιτη- C
δίκας, τἄλλα μὲν φύσει δεινοῦ πάθους καὶ
υ, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θείου νόμου περιφρονῆσαι
ενάρχας ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀναπείσαντος, ἥκω
των τὸ αἰτηθὲν, τῇ σῇ θαῤῥήσας εὐγνώμονι
ιπαθεστάτῃ φιλίᾳ. Εὖ γὰρ οἶδα μήτε ταῖς σοῦ
ῖς μεθόδοις [27], μήτε μὴν ταῖς ἐπιστημονικαῖς
ις τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας
λλὰς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάρμοστον ἢ τῶν
ων τὸν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθῆ δὲ μάλ-

486-487 1. Quam optimum est rerum laudatarum studium, omnemque sibi vindicare virtutem liquido monstratur. Tuum vero cum aliis, quibus magnifice præstas, vir optime ac eruditissime Gregori, dotibus ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per litteras a nobis de his doceri quæris. Non enim pusillæ virtutis est, solertisque operæ indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas animus Dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones parti mentis, **488** cujus est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tanquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cujus finis vita æterna, his qui eam amplexantur atque diligunt, sit. Enimvero ego hactenus, quod jussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum quod molestum judicabam ad te scribere, virum tantum, cujus sermones actiones dirigunt, et actiones sermonibus concordes sibi mutuo præstant quod perfectum et exactum est (jam enim fama tuam perfectionem cunctis clamat, et licet ipse taceas, nostris eam intulit auribus), tum quod, de quibus quæsiisti, non ex re satis disserere valeam, qui meam ipse inscitiam velut convenientem excusationem obtendam, ne pene violare videar, earumque rerum quas ex me sciscitaris splendorem imminuam, rerum scilicet ejusmodi ut auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. Verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quæ dicta sunt, in mentem veniret, ne præter alia debita etiam inobedientiæ obnoxius fierem, diræ alioqui atque noxiæ suapte indole ægritudinis vitiique, quo et adducti primi parentes ut divinam ipsam legem contemnerent, accedo petita præstiturus, candida tua humanitatisque plenissima amicitia fretus. Probe enim novi nec per artificiosas tuas methodos nec per argutissimas veræ magnæque sapientiæ tuæ

VARIÆ LECTIONES.

[25] ...θέστηκε om. P. [26] ἀναβαλέσθαι A i. e. editio Allatiana. [27] μήτε ταῖς σου τεχνικαῖς μεθόδοις

trutinas, quod orationis hujus indecorum est ac inconcinnum, **489** rejectum iri, eorumve quæ sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio figmentoque alienam dicendorum narrationem omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

A λον καὶ παντὸς ἀλλοτρίαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσματος τὴν τῶν ῥηθησομένων προβαίνουσαν συγγραφὴν ἁπάσης μέμψεως ἀπολύεσθαι.

2. Data epistola discere quæsiisti modum, cujus gratia carcerem tenemus Barbarorumque dediti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quæ illius res quisve status. Etenim conjicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viæ occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quædam et tragico omni cothurno lacrymabiliora esse tum ea quæ jam nobis evenerant, tum quæ imposterum ventura exspectabantur. Nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum præteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali immanitatem clamaremus. Verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda nec justæ satis necessitatis oratio est, ut quæ mediocritatis legem sit excessura; ne dicam **490** fore ut nunquam socordia torpescentibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate ad ea quæ dicenda a me sunt animum advertas. Quando igitur jam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda in hunc modum aggredior.

β'. Ἐζήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημειψάμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. Τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφης ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντί σοι τὴν Τρίπολιν ὀλίγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι [28] ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλα δέ τινα καὶ πάσης τραγῳδίας ἐπέκεινα τά τε ἤδη συμβεβηκότα ἡμῖν καὶ B τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. Καὶ γὰρ ἔτυχες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεύων κατὰ τὴν αὐτὴν [29] ἡμῶν συμφοράν, [P. 319] καί τισιν αἰχμαλώτοις ἐκεῖσε συνεπαγόμενος, οὓς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναί σοι Καππάδοκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν [30] Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλου, μηδαμοῦ στῆναι τῶν ἀλγεινῶν ἐξηγούμενος· ὁπότε καὶ ἡμᾶς ἑώρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τό τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἴχνη τοῦ προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθήμενα, ὡς καὶ σιωπῶντας βοᾷν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἕκαστον ἐπεξιέναι βουληθείην, μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῇ χρείᾳ μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τὴν σὴν ἀῤῥάθυμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφέσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροάσασθαι. Ἀλλ' C ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχου, τὸ νουνεχῶς ἀκούειν, ἄρχομαι τῶν καθ' ἡμᾶς ὧδε.

3. Nostra, o amice, patria, Thessalonica est. Hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quæ antea nullus noveram; et qui in tui jam cognitionem venerim, ejus ipsius exactam edere cognitionem officij quasi jure tuis votis compellor. Nempe urbs magna mihi explicanda, et quæ gentis Macedonum primaria exsistat. Urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quæ nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior exsistat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolumem servavit. Ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Jerusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelica prædicatione universum orbem complexus, illi præ reliquis divinæ cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. Post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytam (unguentis scilicet manantem) Demetrium. Et ipse pro pietate plurimum desudavit.

γ. Ἡμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμὲν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωριοῦμαί σοι, δι' ἧς ἔγνων ὧν οὔπω ἐγνώκειν πολλά· καὶ σοί γε γνωσθεὶς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, τἆλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμιᾷ τῶν ἔγγιστα παραχωρούσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανεστέρας δὲ τὴν εὐσέβειαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. Αὐτὸν γὰρ αὐχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον D ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ εὐαγγελικῷ περιλαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι, ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολύχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδασε· μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολὺν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλόμενον [31] (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς αὐχήμασιν ἔτι καὶ θείοις ἐμπρέπων διδάγμασιν καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβείᾳ κεκοσμημένος, ἐξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· εἶτα τοὺς καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[28] ...ν om. P. [30] τὴν post πρὸς om. A. [31] καταβαλλόμενον A.

ιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου στεῤῥῶς A νους, ἐξ ὧν ἀεὶ καταρτιζομένη καὶ παιδανη τὴν θειοτέραν παίδευσιν δαιμονιώδεις ιρὰς [P. 320] πλάνας καὶ δόξας καὶ εἰδωλι:ομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμθοδόξῳ δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν σφραγίσασα, ζιζανιῶδες φυτὸν καὶ αἱρετικὸν καὶ ἀλλόφυιοῦν οὐδέποτε τῷ θείῳ σπόρῳ συγκαταμίcαθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσέ; πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ἐξ [33] ὧν ἡ ἐς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ ἐῤῥυττεν ὄνομα, ἓν δὲ τοῦτο πρῶτον καὶ ἰδιαίεδείκνυτο, τὸ ὀρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ :θαι, καὶ τούτῳ [34] μᾶλλον ἤπερ τοῖς ἄλλοις :θαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείπόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεζήτησας, τοῦτο B χείρητόν τε ὡς [35] ἐμοὶ τῇ τε παρούσῃ ὁρμῇ) παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινὰ, καὶ ντα ἔξεστι δοκεῖν ὁρᾷν σε τῶν λεγομένων τὰ :α, τῇ διηγήσει προσθεὶς [36] ἐπὶ τὴν καθ' τοὺς τραπήσομαι συμφοράν.

Is namque, præter reliquas ejus eximias virtutis laudes, divinæ etiam doctrinæ luce fulgebat exactaque dogmatum cognitione ornatus erat, quo **491** et magis ejus nominis claritas in orbis fines didita est. Tum qui deinceps secuti sunt, omnes præsules, salutaris doctrinæ ipsi firmi assertores, quorum opera, dum diviniore semper perficitur manuque ducitur ac eruditur disciplina, dæmoniacos impurosque errores ac opiniones idolorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, rectæque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et hæreticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinæ sementi conjunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit. Cujus cum et alia insignia ac notæ suppetunt, unde fama occasiones nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularissimum monstratur, quod rectæ fidei tenax exsistat ac celebretur, hocque magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. Sed quia ejus ipsius civi; accurate ex me discere quæsiisti, idque ut præstem arduum mihi nec præsentis sermonis) admodum consentaneum exsistit, paucis nonnullis, ac quibus maxime ea quæ dicenda sunt surpare tibi ipse videri possis, narrationi adjunctis, ad nostram ipsorum calamitatem oraconvertam.

στιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ τείχεσι καὶ προβόλοις συχνοῖς κατωχυρωμένη σφαλὲς τοῖς οἰκήτορσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων ις παρεχομένη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον ἐκ ιθηπλωμένον, ᾧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλευρὰν ταῖς ἀπανταχόθεν εἰσρεούσαις ὁλ- C επίβατον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. λαίνεται γάρ τις ἐκεῖσε θαυμαστὸς λιμὴν, ; ὑπτιάζων τοῖς πλωτῆρσι τὴν εἴσοδον, ταῖς ιάτων παντελῶς ἀπείρατος ταραχαῖς καὶ τὸν κύμονα καθιστῶν. Ὃν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσ:χνίτης ἀπέτεμε· μέσον γὰρ ἀπείρξας διά ίχους τὴν τῶν ὑδάτων ἐπίῤῥοιαν, συναπεῖρξεν πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύ1 θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη καὶ τὴν ν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράοῦ τῷδε τείχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τίνι λὴν ἐπαφήσει, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἠρέμα πως ὀλισθῆσαν πάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὅρμον διατηρεῖ. D κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμητινος αὐχένος, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημέἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι διικνουμένου, ὃν οἱ ιραν [37] Ἔκβολον ὀνομάζουσι διὰ τὸ πόῤῥω ὕδασιν ἐκβεβλῆσθαι, στενούμενός τε πρὸς καν ἐξ ἐναντίας χέρσον [P. 321] τῇ τοῦ αὐούτου καινοτομίᾳ, ἕτερος λιμὴν πελάγιος · ἐξ οὗ δή περ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τεί: πόλεως κύκλον πανευπρεπῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖ; ἐφ' ἑκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμεαὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συστελλόμενον.

4. Ea igitur, uti dictum est, magna civitas lateque fusa ambitu, ac mœnibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, ejusmodi scilicet quæ civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum habitaculum **492** præbeat. Marinum sinum ad notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem in semet præstat aditum. Hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a ventorum injuriis prorsus innoxius et navium stationi placidus ac tranquillus. Hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum influxu coercito, una quoque præclusit quæ ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. Mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrens, muro interposito præpeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento quodam modo sensim dilabens ab omni salo æstuque liberum conservat istiusmodi portum. Sinus porro a magno mari cervice quadam ac faucibus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto æquore procurrentibus (eam accolæ cervicem Ecbolum appellant, quod in mare procul projecta effunditur) abscissus, inque adversam sibique oppositam continentem cervicis hujus artificio ac molimine coartatus, alium portum intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fusis versusque urbem sensim sese

VARIÆ LECTIONES.

[33] συγκαταδέξασα P. [33] ἐξ om. P. [34] τοῦτο AP. [35] τέως AP. [36] προθεὶς Combefis. marg. [37] χώ-. [38] ἐντεινόμενον P.

contrahentibus, efformare videtur. Et respicit quidem 493 sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. Ac portus quidem quatuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis finibus, et longe a continente, magna parte aquæ minuuntur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quæ ad notum spectat: quæ vero ad aquilonem, asperrima est et prope impervia. Mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminet, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in planitie accolarum usibus coaptata jaceat, pars in collibus montiumque jugis sese extendat. Nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assilire murosque oppugnare hostibus liceat. Parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. Exinde mons longe protenditur jugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subjecti soli agrique oblique subducitur. In duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet ejus quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utiles, quique civibus 494 quidquid ad vitam commode sustentandam conducit ubere proventu sufficiant. Horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amœnus quantasque delicias præbeat. Frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varii generis et vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluviis, quibus montanæ silvæ lucique campo gratificantes ipsum mare accipiunt. Vites enim alternis consitæ arva coronant, pulchrique amantes oculos fructuum abundantia ad jucundissimas voluptates invitant. Monachorum plura spissaque, religiosa palæstra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subjecta colentia, locisque amœnissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. Sed et campus a montis læva, ipse quoque longissime fusus, ad alios usque montes dilatatur; cujus medio duo late stagnantes lacus potiorem partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus exsistant. Alunt enim tum parvos tum magnos diversique generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberrime obsonia victumque sufficiant. Videntur enim hice lacus suis largitionibus cum mari prope contendere mutuoque certare, utra plura exhibeant. Alterum tamen ab altero vincitur, nec cujus vi-

A Καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἡ πόλις. Ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριείληπται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερὴς, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστου βάθους χωροῦν, τὰ πέρατα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συσταλκότα.

ε'. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως βάσιμον [59], τὸ πρὸς βοῤῥᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. Ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκὸς, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς [60] πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεραῖρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἐνοικούντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς [61] βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὀρῶν ἀκρώτησιν ἀνατείνεσθαι. Ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἡ τοῦ ὄρους παράτασις ὡς ἐμπαρέχειν ἄδειαν B τοῖς πολεμίοις ἀφ' ὕψους ἐπεμβαίνειν καὶ τοῦ τείχους κατεπαμύνεσθαι· ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινὰ σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος [62] πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλὴν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν εὐχερῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. Τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ὑπερίδρυται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνόμενον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἐπειγόμενον· τοσοῦτον ἐκ πλαγίου ἀφ' [63] ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενον διαφεύγει τῆς γῆς. Ἐν γὰρ ταῖς δυσὶ πλευραῖς τοῦδε τοῦ ὄρους, τοῦ τε [64] πρὸς νότον, φημὶ, καὶ τοῦ πρὸς βοῤῥᾶν, πεδία ἀφήπλωται [65] βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν εὐζωΐας τοῖς πολίταις δωρούμενα· ὧν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν C ἐστὶ παγκαλλὲς καὶ ἐράσμιον. Κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφέσι, παραδείσοις ποικίλοις, ὕδασιν ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ ὄρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιοῦνται τὴν θάλασσαν [66]. Ἄμπελοι γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμέναι τὰ χωρία στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθύϊ τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τό τε ὑπτιάζον τοῦ ὄρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενον κατοικοῦσαι, καί τισι τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν [67] τι χρῆμα τοῖς τε ὁδίταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασι. [P. 322] Τὸ δὲ κατὰ λαιὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους πεδίον ἐστι καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολὺ, εὐρύνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων· οὗτινος ἐν D μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς εὐρεῖαι λίμναι, τὸ πλεῖστον τούτου διακατέχουσαι καί τινα μεγάλην καὶ αὗται συνεισφέρουσαι χρείαν. Τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἴδεσι διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμαις καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαψιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. Καὶ γὰρ οἷον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεσι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἁμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ πλεῖον παράσχηται. Πλὴν ἑκάτεραι νικῶνται ἐξ ἑκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι τὴν

VARIÆ LECTIONES.

[59] βάσιμον sumpsi a L i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolit. not. p. 225 ed. Paris. [60] αὐτῆς τῆς] καὶ αὐτῆς AL. [61] τοῖς om. L. [62] ἐκεῖσε AL. [63] τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A. [64] τῇ τε — καὶ τῇ! [65] ἐφήπλωται L. [66] θάλατταν L. [67] κοινόν L.

ψηφίσεται. Τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖ- ωργοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε ; ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς ἀφιεῖσι τὸ ἴχνος τοῖς ὄρεσιν. Ἔλαφοι γὰρ οῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὥσπερ τῶν ὑδά- πόμεναι ὁμοῦ τε ἔχουσιν ἄφθονον τὸ ποτὸν, υσὶν ἐν αὐτῷ συναγελαζόμεναι κοινὰ τὰ έρονται.

' ἱκανῶς ἐν τούτοις τά τε πρὸς ἀνατολὴν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νό- ψάμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς [68] τοῦ χω- κατὰ τὸ δυνατὸν ἱστορήσωμεν. Ἔστιν ἔτε- , ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς ον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἁπτόμενον, τῇ θαλάσσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλει ρώντων ὑποκείμενον ὄψεσιν. Ἔστι γὰρ B οῦ διάβροχον ὕδασιν, ὅσον αὐχεῖ τήν τε καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ αταχόμοις καὶ παραδείσοις κατεστεμμέ- σί τε καί τισι πλείστοις σεβασμίοις ση- μημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγέ- το, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκοῦντες καὶ Θεῷ ες, πρὸς ὃν ἐπείγονται καὶ δι' ὃν τὰς πο- ραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον τρίβον ἀνείλοντο. Τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτοῦ τῇ χέρσῳ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμε- ήδευσιν παρεχόμενον. Διήκει δὲ τὴν ἡλίου ικοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὀρέων ὑψηλῶν ων παρατεινόμενον· ἔνθα καὶ πόλις τις C λουμένη κατῴκισται, καὶ αὐτὴ περιφανε- οἰκήτορσί τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς αὐ- ὴν σύστασιν. Ἐμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου εδίον τοῦτο καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κώ- μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, Δρουγουβῖται Σαγουδάτοι τὴν κλῆσιν ὀνομαζόμενοι, αἱ ομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνει οὐ μακρὰν φόρους ἀποδιδόασι. [P. 323] Πλὴν γειτνιά- ήλαις αἱ κῶμαι τὴν οἴκησιν, καὶ ἔστι καὶ τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς ιενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκύθας διὰ τῶν ἐμπο- όδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλισθ' ὅταν ; ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὅπλα ἐξαγριαίνοντα· ὃ δὴ καὶ πολλῷ τινι τῷ νῳ παρ' ἑκατέρων μελετηθὲν, κοινότητα D ρείας ἀλλήλοις ἀμείβουσι, θαυμασίαν τινὰ αν εἰρήνην ἐν [69] ἑαυτοῖς συντηρούμενοι. ἱ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορ- αὶ τὸ προλεχθὲν πεδίον καθ' ἑαυτοὺς δι- ολλὴν δαψίλειαν καὶ αὐτοὶ τῇ πόλει παρ- ς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρο- ὧν ἐπινοεῖται ποικίλη τις πρόσοδος τῶν ν ὑδάτων ἐκείνων συγκαταῤῥέουσα.

ὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν μακρὰν [70], ἢ ὡς ἀπ' εσχόμην, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λό- ἤκε δὲ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος,

A ctoria est, utri victi dedecus adscribat; **495** valet statuere. Agri pars reliqua agricolarum usibus cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quæ humanis parent artibus ac mansuescunt, tum quæ per montana libero pede vagantur. Cervi namque relictis montibus, velutque lacuum aquis recreati, tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum convenientes communi cum bobus pabulo vescuntur.

6. Sed jam satis in istis, quæ ad ortum et aquilonem ac quæ item ad austrum urbis sunt, descriptis, situm loci qui ad occasum vergit, uti fieri poterit, enarrabimus. Alius campus est ab ipso Ecboli muro incipiens dextræque montis adhærens, læva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat, pulchritudine videntium oculos ad se alliciens. B Est enim aquis irriguus, qua parte urbis marisque vicinitate gloriatur, vitibusque et densis arboribus ac vivariis hortisque coronatus, nec non ædibus plurimisque venerabilibus delubris decoratus; quorum pleraque monachorum agmina inter se partiti sunt, viri omne virtutum genus colentes solique Deo viventes, ad quem et festinant, cujus etiam causa relictis sæculi turbis unam, quæ ad ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. Qua vero inde intra terram longissimo intervallo diffunditur, nullo fere silvarum aut arbustorum opacatur germine, sed qui idoneum solum exhibeat agricolarum industriæ. Procurrit vero versus solis ortum, **496** ad alios usque excelsos ac prægrandes C montes protensus, ubi et civitas cui nomen Berrhoeæ condita est, ipsa quoque habitatorum frequentia ac reliquis omnibus quibus se urbes jactare solent illustrissima. Planities medio suo ambitu oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis ditionis sunt eique contribuuntur, Drugubitæ et Sagudati nomine, aliqua finitimæ Scytharum genti, non longe dissitæ, tributa solvunt. Cæterum oppida e proximo habitantur, quod ipsum præter alia in Thessalonicensium rem non parum conducit, dum quæstuosa mercatura Scytharum commercia ambiunt; tum præsertim cum utrique genti inter se bene convenerit, nec quibus ad prælia efferantur arma moverint (quod utique ab antiquis olim temporibus iis diligenter quæsitum), communibus vitæ D rationibus merces alias aliis commutant, admirandam quamdam altamque inter se servantes pacem. Item fluvii, iique ingentes, ex Scytharum regione crumpentes et, quem dicebam, agrum, inter se dividentes, ipsi quoque uberem urbi præstant annonam, tum piscium præstationibus, tum navium per eos e mari ascendentium vectura, quibus rerum ad vitæ usum conducentium, una cum aquis illis confluens, varius excogitatus est proventus.

7. Enimvero imprudens nec nimis caute prolixius his de rebus **497** orationem produxi quam ipse initio in me receperam. In causa fuit amor

VARIÆ LECTIONES.

; AL. [69] ἐν om. L. [70] μακρὸν AL.

patriæ, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imaginibus, æque ac præsens, iis ipsis dicendisque infixus, nec non promptæ ac exploratrices tuæ sedulitatis aures, quas nobis concredere, nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio pollicitus es. Et hæc quidem ita se habent. Ea enim quæ amori habentur ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis continuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a jucundissimis spectaculis neque auris a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab initio contendit. Nihilominus, si lubet, ad eamdem ipsam urbem recurramus. Quousque enim velut in speculo statuam effingimus et variis aliunde quæsitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum liceat illa ipsa per rerum necessariarum narrationem adire, ut apertius innotescat quod subobscure quodammodo indicatur? Thessalonicam siquidem, qualis est, oratione describere, quod fieri potest, initio polliciti, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarrandis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quæ præcipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamur. Operæ pretium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque **498** illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps ejus, quam perpessa est, ruinæ ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu præstare videbatur, tantum digna judicetur quam communi omnes luctu prosequantur ejusque miseratione ducantur.

A ἡδέως τῇ τε μνήμῃ συνεφελκόμενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν οἷον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἣν ἐξ ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδενὸς ἄλλου περισπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγήματος ὑποσύροντος. Ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. Φιλοῦσι γὰρ ἀεὶ τὰ ποθούμενα τῶν πραγμάτων ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὸν ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ ῥᾳδίως οὔτε ὄψις τῶν ἡδίστων θεαμάτων οὔτε ἀκοὴ τῶν τερπνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμάτων, οὔτε λόγος ἡδὺς τῆς ὁρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸ πέρας πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπείγεται. Πλὴν εἰ δοκεῖ, πάλιν ἀναδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν· μέχρι γὰρ τίνος ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμεν, B καὶ ταῖς ἔξωθεν τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὸν αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρίων διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πως παραδηλούμενον; Θεσσαλονίκην γὰρ, ὁποία τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ' ὅσον οἷόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὖσα πρότερον εἰς τί κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὥσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρίων διήγησιν. Χρεὼν οὖν ἐστι καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανιέναι τῷ λόγῳ [P. 324] καὶ τὸ πρῶτον περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθους ἐξειπεῖν ἐν ὑστέρῳ τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανείη C τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτερεύουσα, τοσοῦτον ἀξία κριθείη παρὰ πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικτίζεσθαι.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magnaque civitas, et quæ vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structuræ crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis justi timoris necessitatem præbens. Pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. Nam reor artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. Fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra hæc tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro septoque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (ejus scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Græciæ bellum indixerat) Romanorum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circumsepsit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc ævi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. Licet **499** enim ple que sæpius bella, eaque crudelissima, civ

ιη'. Εἴπομεν ὡς εὐρεῖά τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ περιέχοντι πολὺν τὸν διαμέσον [81] χῶρον ἐναποκλείσασα. Ἀλλ' ὅσόν μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότατόν τέ ἐστι καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς κατωχυρωμένον, τῷ ἔξωθέν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν [82] συντηροῦν, προβόλαις καὶ ἐπάλξεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου [83] τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. Τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλόν τέ ἐστι παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον· οἶμαι γὰρ τῷ μη- D δεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατημέλησε. Φέρεται δέ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλούς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὲ τοῦ Μήδων Ξέρξου, πλωτὴν γῆν τεχτηναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πλήθει ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων μικρόν τινα καὶ τοῦ παρατυχόντος φραγμὸν τῷ τῆδε περιέθηκε.

[81] διὰ μέσον A : an διὰ μέσου? [8…]

…ς ἀνέτλη πολέμους καὶ λίαν σφοδρο-, τούς τε ἐκ τῶν Βαρβάρων καὶ αὐ-ομοροῦντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυν-τῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμου δίκην …ς στρατιᾶς εἰσρεόντων καὶ μηδὲ[84] ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονεικούντων (καὶ ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς καὶ ποι-…λίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περί-μάχη, καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλὰς τῷ …ίχους τὴν ἔφοδον ὑπεκκλίνασα, καὶ τῇ καὶ θερμῶς ὑπερμαχοῦντι, λέγω …ξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν ἑαυτῆς πιστεύουσα. Ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν σωσίπατρις οὗτος ἐῤῥύσατο, καὶ τὸ μήπω τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολ-…ς ἐδωρήσατο. Ἀλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγῆσαι[86] παραχωρήσαν-…μεῖς τῶν ἤδη λεχθέντων προΐωμεν.

…ς ῥηθείσαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου …. Ἐξ ὅτου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ …ατος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστ-… 325] συνεμόρφωσε καὶ τὸ τῆς εὐ-…ινῶς ἀμφοτέροις διείλετο, πέπαυτο …ων στάσις[88], ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας …πιτηδεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προ-…αλοφωνοτάτῳ τῶν προφητῶν Ἡσαΐᾳ[89] …μῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ εἰς δρέπανα καὶ αἱ ζιβύναι εἰς ἄρο-…μος ἦν οὐδαμοῦ, καὶ τὴν περίχωρον κατεπρυτάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν εὐ-…ῆς οὐχ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελαύομεν, …ωργίας ἀφθονίαι, ἐκεῖθεν αἱ τῆς ἐμ-…ι. Γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν …αχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν …δωροφόρουν. Ὧν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἡ …ως ἔχουσα πρὸς καρπογονίαν ἡ γῆ, …υτῆς ἡ θάλασσα τὴν κτῆσιν μηχανω-…ὁλκάσι συνεισκομίζουσα ἀνενδεὲς τὸ …οῖς χρῄζουσι. Τί δὲ τῶν ἁπανταχόθεν …ἴποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφι-…ς πολίτας ἡμᾶς, τὰ παρ' ἑαυτῶν δι-…αρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; Λεωφό-…ας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ μέσου τῆσδε χωρούσης τῆς πόλεως, πειθούσης τοὺς παροδεύοντας πρὸς …ειν καὶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν πορίζε-…ν ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐξ αὐτῶν …τε καὶ προσεκτώμεθα. Ἔνθεν καὶ …χλος ἀεὶ περιεστοίχει τὰς ἀγυιὰς τῶν … καὶ τῶν ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς[90] …ναι ψάμμον παράλιον ἐξαριθμεῖν ἢ …ν διοδεύοντας, καὶ τῶν συναλλαγμά-…ς[91] τὴν μέθοδον. Ἐντεῦθεν χρυσίου καὶ λίθων τιμίων παμπληθεῖς θησαυ-…λοὶ ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφά-…ἐξ ἐρίων τοῖς ἄλλοις ἐπινενόητο. Περὶ

A Barbarorum tum finitimorum Scytharum, machinamenta et oppugnantium astus varios excogitantium arenæque exæquatis copiis influentium ac cunctos minis terrentium (erant namque effrenato impetu et armorum omni genere septi), sustinuerit, cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat, hujus muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque ferventi suo defensori, gloriosissimo nempe martyri Demetrio, suam concredens salutem. Ex multis enim periculis servator hic patriæ ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam perhumane concessit. Verum hæc libris qui de illius miraculis exstant narranda permittentes, ea prosequamur quæ deinceps sequuntur.

B 9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas omnis periculi secura agebat. Quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri fontis aquis abluta ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac sugere destinaverat, urbium desolationes finem habuerant; ad cædes instructi ensis mucro inhibitus erat retusumque ferrum, ac quæ olim prophetarum vocalissimus Isaias (2, 4) fuerat vaticinatus, nostro hoc ævo **500** adimpleta conspiciebantur. Nostri enim gladii transierant in falces et lanceæ in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque ubique finitimæ gentes in pace agebant; nullaque erat commodioris vitæ ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. Inde frugum ubertas, inde mercaturæ emolumenta. Terra enim et mare ab C initio ad præstandum nobis obsequium constituta uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. Quæ enim terra minus suppeditabat aut ex se proferre non satis erat idonea, hæc mare, mercimoniorum solertia comparata atque navibus invecta, quod egentibus deerat, abunde supplebat. Quid vero undequaque adventantium primum dixerim, ac quibus præcipue nos cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vicissim nostra recipientes? Nam cum via publica ab occasu ad ortum per mediam hanc urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere et quæ in usum suum essent parare, quidquid quis bonorum dicat, ex illis consequebamur nobisque proveniebant. D Hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum tum quoquo modo hospitio receptorum, plateas semper circuibant; ut facilius sit arenas maris numerare quam eorum qui forum occupabant ac qui commerciis miscebantur censum inire. Hinc auri, argenti et pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericæ perinde atque aliis laneæ **501** excogitabantur. Aliarum vero

VARIÆ LECTIONES.

…ν κινδύνων αὐτὴ ὁ P. [86] ἐξηγεῖσθαι? [87] ἁγίου P. [88] αἱ τῶν πόλεων στάσεις A. [91] ποιουμένων P.

materiarum, æris, ferri, stanni, plumbi, vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quædam alia exstrui atque perfici posset

10. Hac itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingeniis condecorata, necnon ædificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrinâ aliis inferior erat? Minime vero: nam illi scientia æque curæ erat ac visus oculis, æquitas pariter haud aliter ac vitæ negotiatio; vidissesque juvenum ac adolescentum pubem nulli præterea quam disciplinis ac litterarum studiis vacare, unde scientiæ et artes robur obtinent. Harmonicæ vero musices cantiones aut canentium suavissima mele Deique laudibus ac clero mancipatorum studia dicturus, haud equidem scio quibus ea modis exprimam. Ad hanc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriæ inscitiæ ac ruditatis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quæ a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac præcipue quod suavium canticorum **502** ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam nescio, aut quo sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinnarumque modulatarum cantionum illarum omittam, quibus mortales cum cœlestibus potestatibus psallebant ac dies festos agebant. Etenim si quis eam modulantiam, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis, in publicis conventibus, ad Deum emittebant, angelorum sonis concelebrantium, ubi lætantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo veroque ne vel minimum aberraverit.

11. Templa enim quædam præmagna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem exstantia ac exposita, veluti communia Numinis propitiatoria, cum primis vero, interque ea præcipuum, omnium effectricis divinæ et supersubstantialis Verbi sapientiæ, itemque semper Virginis immaculatæ ac Deiparæ, nec non cujus supra memini, gloriosissimi præclarique victoris, Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriæ palmam reportavit, hæc nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solemniis universæ multitudinis in se concionem cogentia lætitiam inenarrabilem et spiritale gaudium convenis inferebant, in horum si quidem singulis sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus cultus resque sacra peragitur; lectorum item cœtus, qui concinendis canticis diligentiam habeant,

A γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασσιτέρου [62] τε καὶ μολίβδου καὶ ὑέλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μνησθῆναι μόνον περιέλκον ἡγοῦμαι, τοσούτων ὄντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαί τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι.

ι'. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομένη [63] λαμπρότησιν, ἆρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσεσιν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους αὐχήσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; Οὐμενοῦν· ἐσπουδάζετο γὰρ αὐτῇ γνῶσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις, [P. 326] καὶ εὐνομία ὡς ζωῆς πραγματεία. Καὶ εἶδες ἂν περὶ μηδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παίδων B χῆραν, [64] σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίου μουσικῆς τῶν ᾀσμάτων, ἢ τῶν ᾀδόντων τὰ ψυχοτερπῆ μέλη καὶ τῶν τῷ Θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ [65] σημάνω [66]; πῶς δὲ τὴν τούτων διαγράψωμαι δήλωσιν; Μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου συναπαχθεὶς, καὶ τῆς οἰκείας ὥσπερ ἰδιωτείας ἐπιλαθόμενος, ἐπειρώμην μέτριόν πως [67], καὶ ὡς οὐκ ἄν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τὴν δήλωσιν διαγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλισθ' ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ᾀσμάτων ἐμνήσθην ἡδυφωνίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω, C ποῖον δὲ παραλείπω [68] τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελῳδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνεώρταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. Εἰ γάρ τις τὴν μοῦσαν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὑφ' ἓν τῷ Θεῷ ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνους, ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξεσι, τῷ ἤχῳ τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἔνθα εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία, ἐξεικονίσαι θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἁμαρτήσεται.

ια'. Ναοὶ γάρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ διακοσμήσει, διὰ μέσου προβεβλημένοι τῆς πόλεως ὥσπερ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἱλαστήρια [69], καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς παντουργοῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουσίου Λόγου Σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς D Ἀειπαρθένου πανάγνου καὶ Θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τοῦ προλεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἔνθα τοὺς θείους ἄθλους διήνυσε καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδέξατο, οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλάλητον εὐφροσύνην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συνιοῦσιν ἐβράβευον. Ἐκεκλήρωντο γὰρ ἐν ἑκάστῳ τούτων τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν ᾀσμάτων σπουδάζεται ὑμνῳδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλάζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν

VARIÆ LECTIONES.

[62] κασσιτήρου AP. [63] περιφανευομένη A. [64] χοῦραν? cf. p. 367 A. [65] τὰ σπουδάσματα ποίῳ λόγῳ? [66] σημανῶ A. [67] μέτριόν. πως] μετρίως? [68] παραλίπω? [69] ἐξιλαστήρια A.

A ·ον διατιθέντες, καὶ μεγάλην τινὰ καὶ ἀξιο-ρεῖαν συνιστῶντες, τῷ τε εἴδει τῆς ἀστραπολῆς [P. 327] τὰς τῶν ὁρώντων θέλγοντες τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρᾳ τὴν ἀκοὴν οντες. Τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ Ὀρφεὺς ἢ ἡ Ὁμηρικὴ μοῦσα ἢ τὰ τῶν ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν πλασμάτων ἀνα-α, οἷς [70] λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθής, ψευδεῖς τους ἀνθρώπους πλανῶσαι καὶ πρὸς ἐνδραποδίζουσαι; Μάτην οὖν ἐν τούτοις ἰπησαν οἱ [71] Ἕλληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν ·ράτων ἀφῃρημένοι καὶ ταῖς κενολογίαις ὐν δεισιδαιμονίας [72] καθ' ἑαυτῶν ὁπλισά-μῖν δὲ καὶ τὸ σεβαζόμενον ἦν ἀληθὲς καὶ ὁ ὑμνούμενον.

B ·θα δή μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φρίκη ηξις, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω πῶς ὁ τοιοῦτος ῖτος ὕμνος, ὁ μήπω τινὶ τῶν ἄλλων προσ-ν [73] θυσιῶν τῷ μεγέθει ἐξομοιούμενος, ἰτως ἐσίγησε καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη καὶ ὡς ·νεχώρησε. Πλήν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν ιαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν Ψαλμῳδὸν εθα δικαιώματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν ·δόκιμον τὸ περιφανὲς τοῦτο καὶ σεβάσμιον ·ατο, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ Θεοῦ βεβήλοις ἰσι χείλεσιν ὑμνεῖσθαί τε καὶ γεραίρεσθαι. ἐρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυ-χθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ παριστῶμεν, ἵν' ·ῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ

C α ὅπως δεῖ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ οὺς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες ήμασι τὴν θείαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς ·αι. Οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν τῆς μεγά-λης ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένος ἐξίσταμαι, ις γεγόναμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρᾶς καὶ κα-αιρέσεως, εἴτε διὰ τὸ παρηλλαγμένον καὶ τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν, τῶν συνεισ-[74] τῇ πόλει ἀνθρώπων [75] ἐκ παντὸς ἔθνους υ ἄλλων ἄλλο τι συνεισφερόντων κακὸν καὶ ·ῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἣν ἔφθονον τῶν χρειῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον αἱ πόλεων ἄνθρωποι ἐν ταύτῃ τὴν οἴκησιν

D ετοντο, καὶ μάλισθ' ὅσοι ταῖς ἤδη προαλω-ήσοις ἐκ τῆς [77] τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν ις ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τήνδε προσέφευγον, ν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φρον-λοιποῦ ποιησόμενοι), εἴτε δὲ πάλιν διὰ τὸ ν [P. 328] τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ σαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτή-περ τινὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ Θεοῦ, μα-α καὶ ἀδιεξόδευτον πλανώμενοι πλάνην, καὶ ησιν ὁ Ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐπι-ἐπορευόμεθα, ἀδεῶς κατὰ πάσης ἁμαρτίας

et alternis versus tinniant, manuumque **503** motibus modulationum sonos disponant, ac magnam quamdam digneque spectabilem choream constituant, tum effulgente vestium forma spectantium oculos demulcentes, tum artificiosa psalmorum lyra auditum oblectantes. Quid enim erat, si hæc cantica consideres, fabulosus Orpheus aut Musa Homerica aut Sirenum deliramenta, fictionum mendaciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed falsi rumores, mortalium genus seducentes atque errori mancipantes? Frustra igitur in his Græci crepantibus buccis sese jactant, qui vera rerum scientia careant vanisque sermonibus ipsi sibimetipsis pugnent: nobis vero tum Numen verum est, tum ipsum quod canimus laudisque obsequio frequentamus.

12. Hic mihi et admiratio subit incessitque horror ac stupor, dum mente recolo quomodo talis et tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quæ Deo offeruntur, magnitudine præstans, sic repente conticuit et in nihilum abiit velutque somnium abscessit. Enim vero hoc recogito: nempe cum in peccatis essemus, juxta Psalmistæ (*Psal.* XLIX, 6) sententiam, divinas enarrabamus justitias, morumque nostrorum improbitas illustrem hunc ac venerabilem cultum reprobum effecit, indignum judicante Numine profanis impurisque labiis laudari se honorique haberi. Quousque enim tandem veram causam, ob quam nobis omnis hæc illata **504** malorum vis, in medium non adducimus, ut nostro exemplo discant posteri quonam pacto colendus sit Deus vivus ac verus, seque ab omni servent immunes interitu, ne iisdem atque nos delectis obnoxii divinam in se attrahant indignationem? Nam nulla alia causa immanis illius pœnæ iræque, cujus vel sola memoria extra mentis sedem exeo, periculum fecimus nisi ob pravam perditamque voluntatem, sive propter dissonos diversosque mores ac ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco in urbem confluentium atque aliud alias malum impertantium ac cum proximo illud communicantium. Nam propter eam, quam diximus, uberem rerum in vitæ usum suppeditationem vicinarum regionum atque urbium incolæ mutatis sedibus in hac habitationem locabant; ac præcipue qui ex captis jam insulis per impuros Agarenos illorum grassationi superstites fuerant, ad eam confugiebant, nulla deinceps, ut sibi videbatur, hostium cura solliciti, atque in eam rationes suas transferebant. Sive rursus etiam propter molles delicias nullisque studiis animum implicatum, tum ad omnem libidinem, ita usu subministrante, proclive ingenium, velut in Dei quamdam oblivionem venimus, longo quodam et inextricabili viarum errore ab illo abjuncti. Et, ut ait Apostolus, unusquisque desideriis

VARIÆ LECTIONES.

P. [71] οἱ om. A. [72] τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας om. P. [73] προφερομένων A. [74] ταῖς om. A. πάντων P. [76] ἀνθρώπων om. P. [77] τῆς om. P.

nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera A procurrentes, et viam quæ ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

χωροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγούσης μηδεμίαν ποιούμενοι ἐπιμέλειαν.

505 13. Quod enim malitiæ genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? Fornicationes, adulteria, immunditiæ, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, iræ, rapinæ, injustitiæ; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. Neque enim ullus nostrum hoc satagebat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolide machinabatur. Nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiæ est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam augeret, gentilibus suis pugnabat, cum se invicem deriderent, mutuo cæderent, B alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitarent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias necterent. Enimvero quis horum omnium exitus? Torpet animus rerumque magnitudini linguam injicere horret; nec rursus malorum, quibus jam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. Quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quædam ac terribilis narratio mundo relicti sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quænam sint peccati obsonia atque præmia (*Rom.* VI, 23). Cum enim luxu perditi essemus, voluptate liquesceremus ac mollitie flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut Psaltes C concinit (*Psal.* XIII, 3), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui Deum requireret, 506 tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin imo, ut verius dicam, eversionis seu justæ retributionis.

ιγ'. Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; Πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαὶ, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοὶ, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἑκάστην [78] καὶ ἀγοραῖον ἦν. Οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πράξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεγκεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτεκταίνετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρῄζοντι τὸ συμπαθὲς πληρῶν ἐβεβούλητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου τὸ οἰκεῖον πλεονάσαι πρὸς τὸν [79] ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, B ἀλλήλους διαβάλλοντες [80], πᾶν ὁτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὀρφανοὺς ἄγχοντες, ὁρίοις χηρῶν ἐπεμβαίνοντες, ἔχθρας συνάπτοντες. Καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἁπάντων; Ὀκνῶ μὲν τὴν γλῶτταν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφιέναι, καὶ οὐκ ἂν ἠνεσχόμην τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλῖναι τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβερὸν ὑπελείφθημεν ἄκουσμα, λέξων ἔρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἵν' εἰδῇς καὶ αὐτὸς ὁποῖα τῆς ἁμαρτίας εἰσὶ τὰ ὀψώνια. Ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτρυφῶμεν, ἐν ὅσῳ ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ἐπιτηδεύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν *πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν*, τότε τῆς C φοβερᾶς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἵν' οἰκειότερον εἴπω, ἢ δικαίας ἀνταποδόσεως.

14. Et considera hic quoque Dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (*Ezech.* XXXIII, 11). Cum enim sciret projectam scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii init, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? Primum quidem, quæ dicta a nobis est, Berrhœam, urbem finitimam, cum tota vicinia terræmotu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. Quid inde disponens ac procurans? Ut D nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis abstineremus actusque nostros ad virtutem dirigeremus. Deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quidquam remiseramus, ad aliud machinæ genus transit, in aliis ante specimen edens ejus calamitatis quæ nobis ipsis obventura esset, dum nulla pœnitudine peccaremus. Demetrias namque sic dicta, Græciæ alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia, tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte

ιδ'. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ Θεοῦ [81] τὸ φιλάνθρωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπισχεῖν [P. 329] τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; Πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέῤῥοιαν λέγω, ἐπικατασεισθῆναι πεποίηκε τοῖς περιοίκοις ὡς πολλοὺς [82] τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλῶσαι, τί διοικούμενος ἐκ τούτου; Ἵν' ἡμεῖς D πάντως τῶν ἑτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὀψὲ γοῦν ποιησώμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. Εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, καὶ τὴν ἡμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προϋποδείξας. Δημητριὰς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπῳκισμένη, πολλῷ πλήθει τῶν οἰκητόρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἔγγιστα ὑπεραιρομένη [83], οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἁλώσεως ἔργον

VARIÆ LECTIONES.

[78] ἕκαστον P. [79] τὸν] τὸ P. [80] ἐνδιαβάλλοντες A. [81] τὸ τοῦ Θεοῦ P. [82] πολλῶν P. [83] ὑπεραιρουμένη AP.

ο τῶν Βαρβάρων. Πολιορκηθεῖσα γὰρ ὡς μι-
δεῖν πάντων [84] τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρᾳ πε-
ιὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς
ιοντας τὴν ὁμοίαν πεῖραν τῶν πραγμάτων ἐκ-
αι καὶ καθάπερ εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ
ρεωστημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα.

Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενόν με οἰέσθω ταῦτα
α [85] ὅτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν
εῖραν ἐδέξαντο. Ὠφείλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς
καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς καὶ
ιετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἑκάστῳ
μωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐν τούτοις
ιᾶς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖτ-
πιστροφῆς καὶ σωτηρίας εὔκολον ἦν ἐξευρεῖν,
ιείνων καταστροφὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν ποιου-
;. Ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν [86] ὁ τὰς
ις ἐρευνῶν πάσῃ σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ
ης ἐχόμενον, μηδεμίαν [87] μὲν τῶν σωτηρίων
ὸν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν ὑπολειφθεῖσαν,
αἰσθητικὴ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταν-
ινει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις,
ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
ὡς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν
δῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλεῖον προόδῳ καὶ ἑτέ-
λυμαίνοιτο, διὰ τοῦτο ἀφῆκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι
ιοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἵν' ὅπερ
ι πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο
παθόντες ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

330] ις'. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς
δη τῶν καιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ
τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν
στῆσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νουθε-
ιπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραίνεσιν.
ούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἧκέ τις ταχυδρόμος
ος ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆ-
Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἄνακτος, τὴν ἔφοδον
αρβάρων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν,
ιηνύων καὶ ὡς τάχα ὁπλίζεσθαι, πρόσφυγάς
ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Βαρβάρων ἀφῖχθαι
, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ, προειπόντας
σιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τήνδε πε-
ιαι, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρω-
ν βεβαιωθέντες ὡς ἀτείχιστός ἐστιν ἐκ τοῦ
άλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις
ιείρητος. Ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηρᾶς
ίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν
ιδος καὶ τάραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ
οὐ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος,
ευσάμεθα δὲ, οἴμοι! τὴν οἰκείαν περιποιήσασθαι
ρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν
ιτίζειν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον δι-
ισθαι. Πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἑκάστου
αῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχε-

A supercilium tollens, haud multo ante nostræ urbis excidium in Barbarorum potestatem venit. Obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud **507** cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseveraremus, parem in eos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac cippo, quæ nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

15. Nullus tamen existimet, dum hæc ita pronuntio, me velle hasce urbes nostri causa tremenda hæc expertas fuisse illisque malis factas obnoxias. Nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, æque ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, Deo scilicet singula quæque scelera digne ulciscente. Verum in iis nos quoque haud levem occasionem melioris frugis ineundæ atque salutis facile fuit B invenire, ita nimirum ut earum casu noxaque res nostras in tuto collocaremus. Verumenimvero quia is qui corda scrutatur (*Psal.* VII, 10) animum nostrum omni studio hærere noverat viæ quæ ducit ad interitum, cum nihil ei salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad sobrietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est, condiscit, vitans scelera ob quæ ira ingruit in filios inobedientiæ, ut ait Apostolus (*Ephes.* V, 6), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne majus incrementum faceret atque aliis noxam inferret, idcirco tremendam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod C aliorum malis præmoniti non didiceramus, ejus nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo essemus ac documento.

508 16. Sed quid necesse orationem trahere? Jam enim tempus est necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidionem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis argumentum ac ratio claræque doctrinæ adhortatio sit. Etenim cum res nostræ ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo imperatore tum imperii Romani sceptra moderante, venit: Barbarorum (inauspicati scilicet nominis atque ominis Agarenorum) irruptionem denuntians, ad arma statim convolare jubet. Venisse profugos quosdam ex ipsis Barbaris, eorumque consilii imperatorem præmonuisse: im- D petum omnem versus Thessalonicam vertere, ea scilicet ratione, quod ex pluribus jam ab eis bello captis ac subjugatis certo didicerint, qua parte respicit mare, nullis eam cingi mœnibus exque navibus conserta pugna facile expugnari posse. Malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem rumor diditur, timorque ac titubatio omnes occupat, insueta plane re atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. Eo nobis (heu!) versa consilia, ut salutem nostram tutaremur, ac quæ arcendo hostes essent omnia pararemus, atque ad bellum sustinendum animis excitaremur. Verum

VARIÆ LECTIONES.

[84] πάντας? [85] λέγειν? [86] οἶδεν AP. [87] μηδεμίαν] καὶ μηδεμίαν?

concidebat cujusque animus, cum aliis disjectus curis, quod bello inexperti eramus nulloque rei usu, nec ut ipsa ejus ducenda exordia noveramus; tum vero magis quod murus nihil idoneus erat, quo et **509** hostium impetum exspectabamus, omnium animos desperatione mergebat. Ac sane res suspecta erat, non solum nobis bello inexpertis ac inermibus, sed et si qui jam exercitati istiusmodi rerum causas apprime callerent.

17. Itaque in eam sententiam ivimus, si quid esset moliendum, id esse in ipso muro conandum, et ante omnia illius securitati et in melius refectioni prospiciendum. Cogitata non laudabat qui ab imperatore nuntium nobis attulerat (Petronæ nomen erat), vir protospathariorum ascriptus catalogo; cui erat impositum ut paululum in urbe commoraretur opemque suam conferret et rebus debita subsidia subministraret. Is aliud sapientissimum consilium, quippe valde efficax ac salutare, se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipassent, quæ nostro excidio sternebant viam. Namque cum aliis vir ille, sed maxime rerum experientia præstaret, intra se ipsum examinans, si in exstruendis muris cura adhiberetur, maxima urbi adfutura incommoda, et nihilo magis iis se profecturum qui ante ipsum simile opus aggressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota quam aptum ac peropportunum) animum advertit. Considerabat enim, cum pars urbis noto adversa marinis aquis tota circumlueretur, si inde Barbari arma movissent, quidquid libuisset, in ea facile effecturos, cum nemo ipsorum ascensui in muros (ipsos humiles ac terræ contiguos) impedimento **510** esse posset: nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tanquam ex loco superiori in propugnaculis immorantes hostium jaculis obnoxii essent. Statuit igitur aggerem quemdam arteque factitatas insidias in aquis ipsis occultare, quibus securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret. Erant namque in tractu urbis ad Orientem ac Occidentem vergente plurima ex uno lapide excavata sepulcra, quibus antiquitus gentiles, qui eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. Hæc ille in unum convehens, ac mirabili quodam artificio, cujus ipse solus sibi auctor exstiterat, in mare demergens, et perparvo intervallo a se dissitos, ordine tamen digestos inter aquas contegens, marinum quoddam ac pene inauditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura eminebat validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebat. Et jam opere præstitum fuisset, omnem urbi securitatem præstans, cum non possent naves appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quoque propter nostram improbitatem interruptum in nihilum recidisset.

A σθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὢν ἐν πείρα
τὴν ἀρχὴν λαμβάνει δεδιδαγμένος· πλέ
ἐπιτήδειον εἶναι τὸ ⁸⁸ τεῖχος ἔνθα καὶ τῆ
ἐσκοποῦμεν, τὰς ἁπάντων ψυχὰς κατε
γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὕποπτον, οὐ μόνον τοῖ
λέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐ
γυμνασμένοις καὶ προαποκειμένας ἔχουσ
τοιούτων πραγμάτων αἰτίας.

ιζ'. Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ
τειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τείχει καὶ πρό
τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττ
σεως. Οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο τέ
ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως
B τρωνᾶς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ
σπαθαρίων ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπι
ἐγχρονίσαι μικρὸν τῇ πόλει καί τινος αἰ
ναι βοηθείας καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγ
γείας), ἄλλην δὲ σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξευρ
ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ κ
προοδοποιοῦσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλει
ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. Ἐλλόγιμος γὰ
καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκὼς πεῖραν,
συνιδὼν ὡς εἰ θελήσοι [P. 331] τοῦ τειχο
δομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρέ
καὶ πλέον οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ το
σάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσ
σκόπει πῶς εὐφυὲς καὶ ἁρμόδιον) τὸν
C γετο. Εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται
μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ ⁸⁹ τῶν θαλασσ
ἐκεῖθεν δὲ προσπίπτοντος τοῦ πολέμου
τοὺς Βαρβάρους πᾶν ὁτιοῦν βούλοιντ' ἂν
πράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος αὐτοὺς
οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ
καὶ χθαμαλώτατον ⁹⁰ εἶναι τάς τε νῆας
ἀνέχειν ἐκ τοῦ κατὰ πρύμναν μέρου
μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐπά
κατατιτρώσκειν, ἐβουλεύσατο φραγμόν
τεχνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι
ὡς ἂν καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλὲς καὶ τοῖς
πόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. Πολλοὶ γὰρ ἦ
λίθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατά τε τὸ
καὶ δύσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλ
D τῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνετ
ληνες· οὓς καὶ συνάγων καί τινι παραδ
ἣν αὐτὸς μόνος ἐξεῦρε, τῇ θαλάσσῃ βυθ
ἀπὸ μικροῦ τινος διαστήματος στοιχ
τοῖς ὕδασιν ἀποκρύβων, θαλάσσιόν τι καὶ
καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ προβεβλημ
ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀλη
χνάζετο. Καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη
λειαν τῇ πόλει περιποιούμενον, ὡς μ
τὰς νῆας πλησιάσαι τὸ παράπαν καὶ
μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο δι
ρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προσ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ τὸ om. P. ⁸⁹ αὐτοῖς γεγυμνασμένας ἔχουσι P. ⁹⁰ ἀπὸ AP. ⁹¹ καὶ χθαμαλώτατον om. P.

η γὰρ περὶ τὰ μέσα που τοῦ κινδυνώδους A
λακότος τοῦ τοιούτου διαποντίου φραγμοῦ,
ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπίφοβον καὶ πονηρὰν
τος, ἧκετό τις ἕτερος, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦ
πεμφθεὶς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα [91] Πε-
σπουδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φρον-
ς τῆς πόλεως εἰς ἑαυτὸν μετατιθείς. Λέων
καλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προχειρι-
ατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς
;ην εὐτρεπιζομένων πραγμάτων ἀναδεξά-
καὶ ἔδοξε τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάσαι
πίδα, καὶ τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν ἐξ-
Ἅμα γὰρ ἧκε, καὶ μεθίστησιν εὐθὺς τὸν
ντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς
ὕλας τοῖς τεχνίταις ἐπικομίζειν, ὡς ἂν τῇ
: τυχὸν καὶ τῇ τῶν δεόντων δαψιλεῖ χορηγίᾳ B
;όμενον [P. 332] εἰς ἔργον ἄγοιτο. Ἤδη
άλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. Ἀλλ'
ι τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους
ἐναντίων ἀπείργειν κακόνοιαν, τοσοῦτον
:ὸ λεῖπον τοῖς πολίταις ἡμῖν παντὸς κινδύ-
:εμφαῖνον ὑπόνοιαν. Οὔτε γὰρ ἅπαν διορ-
ἰυνατῶς εἶχε πολλῷ μήκει διατεινόμενον
ηκέτι τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑπ-
καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον
προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώρου
μῆς ἁψαμένης, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπ-
θα. Ἀγγελίαι γὰρ τῶν προτέρων φοβερώτε-
ηχνότεραι τὰς ἁπάντων ἡμῶν ἀκοὰς περι-
καὶ τοὺς Βαρβάρους ἐγγίζειν ἤδη τὸ πλεῖ- C
πλοὸς διανύσαντας. Οὐχ ἦν γὰρ ὅπου καὶ
ὸν αὐτοὺς ἐμβραδῦναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας
π' αὐτῶν προεκπορθηθῆναι, καὶ τὰς πρὸς
ἐχούσας πόλεις τὴν οἴκησιν τῇ καταπλήξει
ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ
άρχειν ὃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὅπλων
ἐξαρκεῖν ὑπομεῖναι. Τέτταρας γὰρ ὁμοῦ
ἥκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον
ν ἧττον πόλεως ἑκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει
λλαις κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν αἷς [92]
ἧς τις ὄχλος ἀπονενοημένων καὶ μανιω-
ε τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἰσμαηλιτῶν καὶ
ἱντων Αἰγυπτίοις Αἰθιόπων, πάντων αἱμο-
θηριογνωμόνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν
ς ἐπιστήμην ἐξησκημένων καὶ ταῖς λῃ- D
στεινοίαις τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς
εἴ τινα κἂν ἀκοῇ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι
ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγ-
:ρεῖττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων
εσιν οἴκησιν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ
ν ἀπενέγκασθαι θάνατον.

ν ἐν τούτοις τούτων ἐχόντων πάλιν φοβε-
ις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξελήλυθεν ἄγγελος,
ιρβάρων τὴν ἔφοδον πλησιέστερον οὖσαν
ιδηλῶν. Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρατ-
ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλεύμασιν εὐτα-

18. Cum enim prope jam circa medium loci periculosi per mare ductum sepimentum istiusmodi pervenisset, omnemque nobis metum ac malam suspicionem levaret, venit alius ab eodem imperatore missus, Leo nomine, qui in eam rem missum Petronam cito revocans, omnem **511** in se civitatis curam recepit. Leo itaque finitimæ omnis regionis ac provinciæ prætor creatus, omnisque bellici apparatus cura in se translata, cœpti hujus operis laborem interim intermittendum putavit, murorum contra exstructionis opus absolvendum. Statim enim atque appulit, omnem mox multitudinem in hoc constitutam ad necessariam artificibus materiam convehendam transfert, quo scilicet laborantium multitudine et copiosa necessariarum rerum suppeditatione substructionis murorum destinatum opus efficeret. Jam itaque huic operi diligentia habebatur, reique instabant. Quantum enimvero sublatus in altum murus hostium destinatam malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod ejus reliquum erat, mali ominis ac periculi suspicionem sensumque conjectura haud levi ingerebat. Non enim totus, in longitudinem nimiam expansus, ita reparari poterat ut omnem deinceps exspectatæ ex eo cladis timorem auferret; tempusque jam prope hostium irruptionem instare testabatur, cum necdum structura medium ipsum locum attigisset, ex quo nobis suspectum malum et exitium foret. Nuntii enim prioribus terribiliores ac crebriores nostrum omnium aures obtundebant, jamque barbaros prope imminere, maxima parte navigationis illis expleta. Neque enim erat quod vel minimum eis moras injiceret, cum jam plerasque insulas populati essent, urbesque maritimæ sola auditus eorum consternatione **512** ac pavore fugam arripuissent, nihilque esset quod eorum impetum subsistere aut constipatam aciem sustinere posset. Quatuor enim supra quinquaginta simul esse barbaricas naves nuntiabant, quæ singulæ urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exæquabantur, in quibus promiscua vesanorum hominum ac furentium turba veheretur, tum Ismaelitarum, qui Syriam inhabitant, tum Æthiopum Ægypto confinium, cruentorum omnium ferinisque animis atque indole præditorum, qui cædium arte plurimum exercitati essent, latrociniisque olim dediti fusi noxam cruoris necisque studium omne habuissent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum sustinere posset, sed singuli quique festine patria excederent, quibus potius esset in montibus cum feris bestiis habitare quam ut ab eis capti ærumnosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Cæterum rebus se ita habentibus, rursus allus nuntius dictus jam ac superioribus terribilior venit, Barbaros quam proxime adesse omnibus referens. Nicetæ nomen fuit; qui ut dignitate, sic consiliis componendo civitatis ordine dux erat. Suo

VARIÆ LECTIONES.

[90] τα A. [91] τὴν P. [92] οἷς P. [93] τῶν ante Βαρβ. om. P.

is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur; ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat Verumenimvero per eam interim suspensam hostium exspectationem, scandalorum auctoris ac nequissimi **513** dæmonis machinamento, ejusmodi aliquid accidit, ut nempe laudatus prætor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is exstruendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, et cum eo quasi amico consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset, ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu multisque lacrymis prosequendo læderetur. Nam obturbati equi, et immanius is quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice atque rigide erecta juba, rectum sese sustollens eum sede expulit, qui per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa cotylem membris collisis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa desperaret. Eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublatum, domum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quæ in manibus essent curam habiturum. Jacebat itaque vir intolerandis affectus doloribus, nesciens cui primum animum adhiberet. Trahebat enim ipsum imminentis periculi sollicitudo, quomodo quav.. ratione urbem ab invasione Barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retrahebat acerrimus dolor et membrorum fractura, quæ mortem minitabatur, propriæque saluti reliqua posthabenda illi suggerebat. Sic in medio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quidquid necessariæ operæ incumberet, ineptissimus erat. Nihilominus nos urgente rerum **514** articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explere consilia sinere haberemus. Sed erant hæc festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania hæc excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quidquid premi..ır. Nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quæ eventura exspectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam læso prætore nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, cœpit ipse quoque pro virili, quæ suarum partium erant, exhibere. Aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra ditione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggres-

A ξίαν [96]. Οὗτος ἐλθὼν συνεπαμῦναι γυᾶτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφῖχθ πράττειν, ἑτοίμως ἔχειν καθυπεστ συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μετ κίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας το καὶ πονηροτάτου δαίμονος. Ὁ γ στρατηγὸς τούτῳ δὴ τῷ νεωστὶ πα κήτῃ αὐτοῦ [P. 333] που περὶ τὶ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχὼν ἵππῳ τὴν συνήθη πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸν ἵ μενον, τοῦ ῥυτῆρος ἀμελήσας δ πρᾶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξι τες οἱ ἵπποι, καὶ πλέον οὗτος ἐφ κεκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγε B σιμώσας καὶ τὴν κόμην φρίξας, δ ἕδρας [98] αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ κυβιστήσας καὶ πρὸς τοὔδαφος ῥιφ μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλ νὸς ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπειτ στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπῆγον οἴκαδε, περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τιούμενον. Ἔκειτο δὴ ὁ ἀνὴρ ὀδύναι θεὶς, οὐκ ἔχων ᾧτινι πρῶτον τὸ Εἷλκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντὶς το κινδύνου πῶς καὶ τίνα τρόπον περ ἐκ [a] τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Βαρβάρων τον πρὸς ἑαυτὸν πλέον ἡ δριμεῖα ὀδ C τον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν ρίας. Καὶ [b] οὕτως ἐν μεθορίῳ δύο χ καὶ ἐξ ἑκατέρου νικώμενος πρὸς πα τῶν δεόντων ἀνεπιτήδειος. Πλὴν δ τοῦ καιροῦ ὕργους τινὰς ξυλοσυνθέ κότι μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρ χρηστῆς ἐλπίδος ἀναψυχὴν, ὡς δῆθε ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπεῖρ ραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον ἰέναι [c] τοῦ κακοβουλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. Ταῦτ ἦν ἐφευρήματα [d], τῆς ἀνάγκης τοῦ νοίας τῶν ματαίων ὑποβαλούσης, ε τις ἔφη σοφὸς, εὐμήχανόν ἐστιν ἄπα D Οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κ τος σκέψεται ἢ τῆς τῶν ἐλπιζομένω κ'. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ ἡμῶν ἅπασα φροντὶς εἰς τὸν ῥηθέν ταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτ μιν ἐπιδείκνυσθαι. Ἔλεγε δὲ καὶ τ Σκλαβήνων, τῶν τε ὑφ' ἡμᾶς τελούν τὸν στρατηγὸν [e] Στρυμόνος, πλῆθος χθαι συνελάσαι τῇ πόλει, [P. 334] πείρων, ὡς ἂν μηδ' ἡμεῖς τυχὸν εὐ ἐναντίων ἐνδέοντες πανοπλίας, ἀλλ πρώτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσ

VARIÆ LECTIONES.

[96] ... [illegible] ἀταξίαν. [97] ἵππον A. [98] καὶ τὴν—ἕδρας om. P. [99] τῆς οι
[d] ἐφευρέματα A. [e] τῶν στρατηγῶν AP co

22. Cæterum variis cogitationibus distracti ac A titubantes per reliquos insequentes dies, quod miseris reliquum est, hoc nos ipsi jam enitimur, ut scilicet quæ nemo dicere valeat, divinæ miserationis viscera sanctorumque patrocinia, votis invocemus. Quippe venientes ad supra **517** memoratam præclaro decore splendidissimam gloriosissimi martyris Demetrii ædem, tum omnes civitatis accolæ, tum ex variis gentibus advenæ, omnis dignitas atque ætas, lamentabilique choro composito, sublato ad martyrem clamore patronum nobis fore adversus ingruentem Barbarorum minaci ira interitum ac cædem rogabamus. *Ostendisti*, dicebamus, *generose martyr, defensionis tuæ promptam ardoreque animi opitulationem in multis haud raro periculis, quæ tuam appetiere urbem, cunctisque adver-* B *sariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa ac interitu conservasti. Ostende nunc quoque, miserantissime, tuam erga nos immensam curam; et ne glorientur adversum nos gentes barbaræ et alienigenæ, quæ Deum ignorant. Neque vero dederis domum hanc, quam orbis universus communem morborum officinam medicam paratumque refugium habet, ab impuris impiisque hominibus profanari, qui nostram subsannant fidem cultumque spernunt ac religionem, atque hoc unum nobis crimen impingunt, qua sumus in Deum, pietatem, mortemque immaturam comminantur et exitium. Licet enim innumeris digni sumus suppliciis ob ea scelera quæ in terra commisimus, huicque ipsi quæ ingruit, vastitati ac cladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus Deum* C *quam qui te coronarit, in cujus etiam gratiam divina peregisti certamina, quem et æmula passione clarificasti; cujus etiam munere multorum miraculorum gratiam consecutus es, nobisque murus firmus inconcussumque fulcimentum ac columen concessus es, ad quem quotidie* **518** *supplices pro nobis fundens preces, quæ in rem nostram conducant efflagitas. Respice igitur nunc quoque in populi hujus consilii mentisque inopiam ac spes depositas, orationemque nostram exaudiens sta libera intercessione pro nobis servis tuis, et ab exspectata nos eversione eripe, ne filii ancillæ Agar contra nos glorientur, nec dicant: Ubi est defensor eorum? Nam vides et ipse, benignissime, nos non in lanceis, sed in potenti inter-* D *cessione tua rei summam deposuisse, qui et rursus tuæ nos providentiæ ac curæ compotes fore speremus.* Hæc vota cum animi angore omnes suppliciter martyri noctu diuque offerentes, atque lacrymis templi solum rigantes, hostium exspectatione suspensi agebamus, cum peccatum nostrum haud secus ac septum firmissimum ex adverso obstaret atque martyris intercessionem cassam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio numine conciliaret. Merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Jeremiæ prophetæ orationem fundenti pro Israële, qui divina miseratione minime dignus esset:

A κβ. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρου τούτω
λαίοντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμ
ὃ μόνον τοῖς ἀποροῦσιν ὑπολείπεται, τοῦτο κα
ἐσπουδάζομεν ἤδη, τοὺς ἀφάτους τῆς θείας
θείας οἰκτιρμοὺς καὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβεία
καλούμενοι. Κατειληφότες γὰρ τὸν προλεχθέντ
ευπρεπέστατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρ
μητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι
λοδαπῆς ἦσαν ἐπήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικ
θρηνώδεις χοροὺς συστησάμενοι, ἐπεβοῶμεν
τυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδ
νης ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, *Ἔδειξας* λέγο
γενναῖε μάρτυς, τὸ θερμὸν τῆς σῆς ἀντιλ
ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλάκις ἐπελθοῦσι
λει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλὴν δ
B *δασας, καὶ ὀλέθρου παντὸς ἀπείρατον*
διετήρησας. Δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθέστατ
ἄμετρόν σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν, καὶ μ
χήσωνται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλ
λα, μὴ εἰδότα Θεόν· μηδὲ δῷς βεβηλωθῆνα
τον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη
ἰατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ
καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μ
ζόντων καὶ τὴν λατρείαν ἐξουθενούντω
τοῦτο μόνον ἔγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντ
θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλούντων ἄωρ
ὀλέθριον. Εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἐσμὲν ἄξιοι
ριῶν δι' ἃς ἐπράξαμεν ἐπὶ γῆς ἁμαρτίας, κα
δε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑπόδικοι
εστήκαμεν, ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον Θεὸν
C *τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς*
ἄθλους διήνυσας, ὃν καὶ τῇ μιμήσει τοῦ π
ὑπερεδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν θαυ
τὴν χάριν ἀπείληφας, καὶ ἡμῖν δεδώρησαι
ὀχυρὸν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὰς ὑπὲρ
ἑκάστοτε [P. 356] *ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἱ*
καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα. Ἐπιδ
καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανία
λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπ
σας στῆθι εὐπαῤῥησιάστῳ τῇ πρεσβείᾳ
ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδο
κης ἐξάρπασον συστροφῆς, ἵνα μὴ καυχ
ται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης
μηδὲ εἴπωσι, Ποῦ ἐστιν ὁ προστάτης αὐτῶν;
D *γὰρ καὶ αὐτὸς, εὐμενέστατε, ὅτι οὐκ ἐν δό*
ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνεθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρε
τῆς σῆς προνοίας καὶ αὖθις ἐπιτυχεῖν ἐλπίζ
Τούτους τοὺς ἱκετηρίους μετὰ [16] συνοχῆς καρδ
μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντ
τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες
προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διετελοῦμεν, καθάπε
ἕρκους ὀχυρωτάτου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντικα
μένης καὶ [17] τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλ
πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῖν εὐμένειαν ἐπικλῖναι.
γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι
τὸν προφήτην Ἱερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιου
τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεϊκῆς συμπαθείας ὄντος

VARIÆ LECTIONES.

[16] om. P.

ει *Μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τού-* A *γὰρ εἰσακούσομαί σου.* Ἔδει γὰρ, ἔδει χωρηθέντα καθ' ἡμῶν ὄλεθρον ἐνεργεῖσθαι, γνῶναι πάντες οἱ ἐν ἁμαρτίαις ὄντες ὡς οὐ- ἐπισπᾶται τὸ θεῖκὸν οὖς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν οσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομίᾳ βίου καὶ ἐπιμέλεια πραγμάτων.

ν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα δι- ετο,- ἧκέ τις τὰς βαρβαρικὰς νῆας ἤδη που αὐχένα τοῦ ῥηθέντος Ἐκβόλου πλησιάσαι ίων Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἐν- ι εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου, ἔτους ῆς οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρόως διαδρα- ὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνήγερτο ς καὶ τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοώντων καὶ προκειμένου βουλευομένων, ὁπλιζομένων B ων [18] ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος κα- ντων. Οὔπω δὲ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους ντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ ίσης ἐφάνησαν ἐξοχῆς, πεπετασμένα ἔχου- τία. Καὶ γὰρ κατά τινα σύμβασιν ἔτυχε τῷ τῳ κατ' οὐρὰν αὐταῖς ἐπεισφρήσας ἄνεμος, πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' [19] ὑδάτων ἀλλὰ δι' ταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἤγετο, ρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμε- ε διακόλπιος ἐπεισέρχεται ἄνεμος, ἐκ τῶν ου τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου τὴν ἀρχὴν ἔχων, ς ἐννάτης ὥρας ἀπὸ πρωῒθεν ἐφ' ἑκάστης ῶν ἡμερῶν συνεισπίπτων [P. 337] τῇ πόλει ἐρα διαφορῶν. Ἐκεῖνον οὖν εὑρηκότες συν- C πολέμιοι, ἔτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὔσης, προσέῤῥηξαν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χα- τοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν ία τις οὖσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν· ἅμα τῷ [20] καθορμισθῆναι τῆς μάχης ἀπ- ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην τινὰ σχολὴν τοῦ τε θῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν ι διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς ο αὐτὸ ἐξασκῆσαι. Ἔστησαν οὖν τέως πε- ηδενὶ τῶν ὁρωμένων ἔχοντες ἐξομοιοῦν τὰ α· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῷ μέν τινι με- λατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ τεῖχος χισμένην. Ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλα- κρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ ινέσθαι βραχύ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτήσασθαι.

ω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ D βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ικλύζεται τῇ θαλάσσῃ. Σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ ρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ τοῦ θηρὸς κατάλ- τὴν πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἀμει- ω τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθ- ς ὁρμῆς διακείμενος. Ἔγνως δὲ τοῦτον καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιβόητον ἐχού- τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτέ τινα τῶν ων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀκορέ- ν ὀρᾷν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσεις καὶ

Noli orare pro populo hoc; quia non exaudiam te[a]: plane enim necesse erat ut quod adversum nos decretum erat exitium opere compleretur, ut quotquot in peccatis agunt, scire possent nihil ita divinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas allicere, ut vitæ rectae instituta ratio et optimorum actuum accuratio.

519 23. Interim enim dum hæc a nobis frustra geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves jam proxime Ecboli, cujus superius mentio facta est, cervici accessisse nuntiet. Dominica tunc illucescebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito 6412 (Christi 604). Fama igitur extemplo per totam urbem divulgata turbari omnes, titubare, trepidare, alius aliud inclamare, deque præsenti negotio consulere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad murum properare. Necdumque illis per propugnacula dispertitis, en tibi et Barbarorum naves ex dicta eminentia passis velis apparuere. Ita namque eventu quodam tunc temporis ventis secundissimis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut multis viderentur non super aquas, sed per aerem sublimes vehi. Mensis Julius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum irrumpit, ex Helladici Olympi montibus spirans, et a mane diei singulis æstivis diebus ad nonam horam urbem feriens, aeremque eventilans ac discutiens. Hujus itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. Ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, et urbs quænam ac quanta esset diligenter explorant. Neque enim statim appulsi pugnam aggressi sunt, sed parum aliquid otii **520** sibi indulsere, tum ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirentur, tum ut semetipsos ad hoc ipsum exercerent. Steterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quæ vidissent exque usu haberent in conspectu posita justa satis similitudine comparare possent. Namque urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumseptam. Unde et magis attoniti paululum a pugna se continuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores facti per eas moras et otium animos resumpserimus.

24. In his cum essemus, visum est barbarici exercitus duci omnem muri partem, quæ mari alluitur, circumlustrare. Erat vero hic vir improbus scelestissimusque, ac qui cognominis belluæ ad amussim gestus moresque referens nihil impari illi genii ferocitate effrenique impetu præditus esse. Cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quæ hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium deprædicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam ejus immanitatem excessumque evaserit, cujus sit insatia-

a. vii, 16.

VARIÆ LECTIONES.

ων A. [19] ὑφ' P. [20] τοῦ A.

bilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil majoris sit pluris que habeatur Christianorum cædibus. Id enim eum et ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptismate eoque formatus religionis nostræ mysteria edoctus esset, ab iisdem captus Barbaris piam fidem illorum impietate commutavit, **521** nihilque aliud illis gratius præstare habet quam ut quod vocatur factis ipsis confirmet, desertorisque ac prædonis cruenta facinora exhibens ex iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. Hic igitur immansuetus desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. Reliqua classis ad littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. Cives ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum certamen mutuo sese animare. Vere namque certamen erat, ac quidem inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium fortiter corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis; non propositis ei qui victor exeat levis materiæ modicum tempus oblectantis præmiis; nec rursus quo amissa victoria, ejus qui ea ecciderit unum dedecus pœna labesque sit: sed in quo aut tantæ civitatis ex tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vulnus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri urbem decrevit, unde nec externos ante demersorum integræ molis lapidum **522** cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum exstructo easdem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. Signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnæ tesseram dedit. Qui ocius per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstrepentes, multisque aliis terriculamentis eos qui in propugnaculis erant perterrentes, in murum proruunt. Cives contra, et qui ad murum stabant, majori ipso sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. Tantaque horum erupit clamoris vis, ut Barbari, immensæ ejus turbæ omnique auditione terribiliore percepto ululatu, quasi vertigine capti dubii hærerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conjicientes, et se non posse adversus tantos inito prælio ejus facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. Ne tamen ex pr metu attoniti viderentur

A μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναιρέσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὤν ποτε καὶ τῇ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμένος τήν τε ἡμετέραν θρησκείαν [31] δεδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέβειαν τῆς εὐσεβοῦς ἀντηλλάξατο πίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει χαρίσασθαι ἢ τὴν κλῆσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου καὶ λῃστοῦ δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμεῖσθαι καὶ ὑπεραίρεσθαι. Οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀτίθασσος [32] καὶ παραβάτης Λέων περιῄει τῇ νηῒ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπῶν καὶ πόθεν ἀφορμήσας προσβάλοι [33] κακούργως ἐμμελετῶν. Αἱ δὲ λοιπαὶ νῆες ὑφ' ἑνὶ χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι συνεσκευάζοντο. Οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ B τοῖς ὅπλοις ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προκείμενον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. Καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀγώνων ὁ διαβόητος, [P. 338] οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίαν ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντερείσεσι τὸν παρὰ τῶν ὁρώντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἔπαθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς πρὸς ὀλίγον τέρψιν τῷ νικήσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἧτταν μέχρις αἰσχύνης μόνης τὸν νικηθέντα καταβιβάζουσαν, ἀλλ' ἢ περισωθεῖσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσούτου κινδύνου γέρας ἀμίμητον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων [34] ἀπαρηγόρητον ὀδύνην ἐνέγκασθαι.

C κε'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπαν ὁ θὴρ ἐκεῖνος κατεῖδεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἁλύσει σιδηρᾷ καί τισι ναυσὶ βεβυθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν ποιήσασθαι διεσκέψατο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἔξωθεν κωλύειν τῶν προβυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἔφοδον, μήτε μὴν ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἤδη δομηθέντος τείχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχεσθαι· ἀλλ' ἔνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ χθαμαλωτέρῳ τείχει προσρήγνυται, τοὺς τόπους σημειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἑταίρους ἀνθυποστρέψας, ἐνέδωκε τὸν ἀγῶνα. Οἱ δὲ [35] τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ διασπαρέντες, βοῇ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ καὶ τραχείᾳ, ἐφώρμησαν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέῤῥεων κατεσκευασμένοις D τυμπάνοις καταπληκτικὸν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτροις τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκταράττοντες. Ἀντεβόησαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνοτέραν φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἑστῶτες, τὸ σωτήριον ὅπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκοότας τοὺς βαρβάρους τὸν πολυάνθρωπον ἐκεῖνον καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἰλιγγιάσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσούτους ἀποδυσαμένους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥᾳδίως ἐκπορθεῖν, ἣν οὐ παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. Ὅμως ἵνα μὴ

[31] θράσος P.

[35] δὴ A.

κατεπτηχέναι τὴν πρώτην προσβολὴν, οὐχ A ἐν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μα- λά τινι λύσσῃ φόβῳ συγκεκραμένῃ πλησίον ι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναν- ύνοντο. Ἔπειτα δέ τι [26] καὶ ἀναιδέστερον ων καὶ πλησιέστερον ἐφορμᾷν ἐφιλονείκουν, ερ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνες τὸν οἰκεῖον θυμὸν ντες, τοῖς κατ' αὐτῶν [P. 339] φερομένοις τείχους ἐξαγριούμενοι. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πό- ς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτῃ ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν χωρῶν προσρυέντας Σκλαβήνους τοῖς τόποις καταστησάμενοι, ὧν οὐδέν ἐστιν οὕτως τῶν εὐεπιχείρητον ὡς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλειν ἐν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ῥύμην ἀνθυποφέ-

trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt furore, sed rabie timore mista propius admoventes denso sagittarum nimbo adversarios premebant. Postmodum **523** vero etiam impudentius aggredi ac proximiore impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes proprium excitantes furorem, iis quæ e muro in ipsos jactabantur immane efferati. Nam neque oppidani jaculandi artem negligerant, sed ea acrius dexterioreque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluxerant Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum quam ut rite collineent et scopum feriant nec ruentia ipsorum jacula quidquam sustineat.

B

Ἀλλ' οὕτω βαλλόντων ἑκατέρων καὶ βαλλομέ- παλῇ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυ- ιαιρεθέντων τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων, , εὐτολμότεροι καὶ θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσ- ηδὸς ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακά τε ξυλί- ἑαυτῶν συγκαθελόντες, ὤθουν ἄγοντες ἐν σιν, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνιέναι τῷ τείχει, λόγον τῶν ἐκεῖθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων νοι. Μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυ- σώματα, νηχόμενοί τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κε- αῖς [27] ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύθεν), τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι ῥωμαλεώτερον ἀντ- αῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μό- οντες ἐπὶ κεφαλῆς, εἶτα τὴν κλίμακα θᾶττον C ῶν ἐπάλξεων ἀνελκύσαντες ἐπεχείρουν δι' αὐ- ἰναι καὶ εἴσω χωρεῖν. Ἀλλὰ προέφθασε τὸ υμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· ὰρ ὅτι [28] ταῖς βαθμίσι τὰ ἴχνη ἐκίνησαν, καὶ αλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφεθέντες θαλάσσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ τούτους ἐξανεσκεύα- ν τούτοις ὀπισθόρμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἱ ὐδενὸς ἄλλου τοιούτου τέως ἐπιχειρεῖν τολ- ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νι- καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἠκόθεν, οὐδὲν ἧττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα δια- ουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφο- ν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ῥοῖζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάροις ἐναπειργά-

26. Hoc autem modo, dum utrique jaculis et darent ictus et acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, Barbarorum quidam a suis divisi, reliquis, ut par est, majori audacia ac præfidentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quæ inde in illos præsidiarii mittebant. Cum enim necdum prope omnino essent, corpora tegebant aquis innatantes, capita scutis circumsepti. Ubi autem jam prope venissent ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus colluctantes, cum scuta solummodo in capitibus ferrent. Tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere atque intro pervadere tentabant. Verum mors consilium prævertit vitaque extruduntur, ejus tantæ rei perficiendæ modo necdum **524** dispecto: vix enim gradibus vestigia admoverant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa et mari et letho profligavit. In his omnes retroversæ naves nihil simile imposterum ausæ sunt: tantummodo sagittarum nimbis, qui et aerem ipsum obtegebant, eminus incessebant, cum et ipsi nihilominus telis incesserentur, scite directis parumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per aerem conceptus fragor stuporem Barbaris incutiebat.

Ἤδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικήτας, ὁ πρὸς τοῦ D ος σταλεὶς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον ιῤῥύνων, *Ἄνδρες*, λέγων, *Θεσσαλονικεῖς, μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὑμῶν ὑπολήψεις κ ἂν οὕτω γενναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ ου τολμηρούς ἔκρινον εἶναι, μηδὲν τοιοῦ- τε πειραθέντας πάλαι μήτε κατεργήσαν- νὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγεν- χειν τὰς περὶ ὑμῶν παρέσχεν ἐλπίδας. ὁρῶ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶν- αὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους καὶ ὅλως*

27. Jam enimvero et supra laudatus Nicetas, ab imperatore missus, murum omnem percurrebat, populum animans: *Viri*, dicens, *Thessalonicenses, alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos et ad sustinendum prælium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sitis aut præstiteritis. Nunc vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis degeneres spes sinit habere. Etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus insultetis eorumque machinas robusto conatu evertatis.*

VARIÆ LECTIONES.

[26] om. P. [27] τοῖς om. P. [28] ὅτι] ἔτι. P.

Ac sane nihil alienum ab officio agitis. De vobis enim ipsis certamen est, viris scilicet præclaris atque ornatis tum corporis ipsa indole præstantiaque, tum animorum egregiis dotibus, deque reliqua civitate, quacum nihil earum rerum quæ pluris merito fiunt, majori **525** *splendore certaverit. Hocce enim oblato periculo, si modo superiores evaseritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit : sin autem quidpiam eorum quæ invisa sunt ac quæ Barbari comminantur acciderit, nihil est cui tanta calamitas probrique magnitudo assimilari possit. Quamobrem forti animo state, qui tum patriæ tum vobis ipsi victoriam paretis ; nec terga dederitis hostium manibus, neve novum mundo exemplum, cum exigua socordia tanto commutato periculo, reliqueritis.* Hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo prælii ardore immisso, audaciam præstans ritu militari urbem lustrabat. Dux vero ac prætor, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat ex eo quem retuli casu, ac quam pro ipsius virtute, majore dolor cruciaret), mula vectus, non divaricatis pedibus, sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circuibat, eos qui majoribus animis dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponerent.

28. Verum Barbari non semel duntaxat, sed et sæpius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis perculsi, retrocedentes, pugna quæ mari est ex composito relicta, navibus sese subducentes **526** ad orientalis littoris oram applicuerunt. Ibi navibus desilientes, adversus eos qui in altiore muri parte stationem habebant, jaculis rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adjacet, Roma nuncupta ; ubi ad multam noctem pugnatum est. Tum velut delassati certamine in navibus se silentio continuerunt, id forte deliberantes, quomodo insequenti die impetum darent, et ad alias machinas sese accingentes. Jam vero nos quoque parumper pugnæ labore levatos alia rursus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis constituti essent, vigilias agerent Barbarosque observarent, ne ullis per noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes ejusque potiti negotio omni liberarentur. Sunt enim ad hæc maxime ingeniosi, et ubi mox deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti, atque unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adoriantur. Ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriæ sibi ducunt, quod projecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque impossibilia aggressi sint. Quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec de navata jam

A *ὄντας τῶν προκειμένων, τῶν ἀντιπάλων*
λῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίω
κομένους. Καὶ οὐδὲν [P. 340] *ἀπεικὸς π*
περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἐστιν ὁ ἀγὼν, ἀνδ
μίων καὶ τοῖς εἴδεσι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτε
καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἧς [29] *οὐδε*
τῶν ἀξιολόγων εἰς περιφάνειαν. Ὑπερὰν
γὰρ γενομένοις τοῦ τῆδε κινδύνου ὁ παρ
ὑμῖν ἔπαινος ἐποφείλεται· παθοῦσι δὲ
ἀβουλήτων, καὶ ὧν οἱ βάρβαροι κατηπει
οὐκ ἔστιν ὅπου τὴν συμφορὰν εἰκάζειν ἢ
αἰσχύνης τὸ μέγεθος. Διὰ τοῦτο στῆτε γ
τῇ τε πατρίδι καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὴν νίκη
ποιούμενοι, καὶ μὴ δῶτε νῶτα χερσὶ πο
μηδὲ καινόν τι καταλίποιτε τῷ βίῳ ἐ
B *μικρᾶς ῥᾳθυμίας κίνδυνον τοσοῦτον ἀντι*
μενοι. Τούτοις τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλεί
δῆμον καὶ θάρσος οὐκ ὀλίγον ταῖς ἀπάντων
ἐνιεὶς τὴν περίοδον ἐποιεῖτο. Ὁ δὲ δὴ στ
ὥσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, κα
λεποῦ τε ὄντος ἐξ οὗ προείπομεν πτώμα
μείζονα τῆς δυνάμεως τὴν ὀδύνην παρε
ἡμιόνῳ τινὶ ἐπιβάς, οὐ περιβάδην, ἀλλὰ κατὰ
καὶ ὡς αἱ τῶν θλασθέντων μελῶν ἀλγηδόνες
πον, περιῄει καὶ αὐτὸς, τοὺς προθυμοτέ
τοξοτῶν κατά τινας χρειώδους τόπους τοῦ
ἐγκαθιστῶν, ὡς ἂν τὸ κατ' αὐτοὺς τυχὸν,
πλησίον πρὸς μίμησιν ἐρεθίζοντες, τὰ πρὸς
λεμον διατίθενται [32].

C κη'. Οἱ βάρβαροι δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀ
πολλάκις διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συν
σαντες, μᾶλλον ἢ πρότερον πεπληγμένοι π
πίσω χωρήσαντες, ὑφ' ἑνὶ συνθήματι τὴν [π
ὕδατα λιπόντες μάχην ὑπανεχώρουν ταῖς να
τῷ πρὸς [33] ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως αἰγιαλ
ὡρμίσθησαν. Εἶτα τῶν νηῶν ἐκβάντες πα
βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν ἐκεῖσε λαχόντων
σιν ἐν τῷ μετεώρῳ τείχει, ἔνθα καὶ πύλη
ἔχει Ῥώμη [34] καλουμένη, γειτνιάζουσα τῇ θ
Οὗ δὴ μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι
ὥσπερ κεκμηκότες τῇ ἀγωνίᾳ, καθησύχα
ταῖς ναυσί, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπιθῶ
ἑξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς ἑτέρας μηχανὰς σκευα
Ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀ
D ἄλλη πάλιν φροντὶς ἐπεισήρχετο, ἐπαγρυπν
ἐν ταῖς ἐπάλξεσι διὰ πάσης κύκλωθεν τῆς
καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους, μή τι
νυκτερινὸν ἢ ἐνέδραν λάθωσι πεποιηκότες κ
τείχει γενόμενοι [P. 341] τὸ πᾶν ἐξανύσω
γὰρ εὐφυεῖς πρὸς ταῦτα μάλιστα, καὶ ἅμα
νοηθῆναι [37] πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες, πάντ
νὸν εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἑνὶ δὲ μόνῳ [38] προ
τῷ κατάρξασθαι τοῦ βεβουλευμένου. Κἂν τ
ἐναντίον ἢ ὡς ἐφώρασαν τὸ [39] τέλος ἐκβῇ τ
γματος, δόξαν ἔχειν ἡγοῦνται τὸ τέως ἀ
πειρᾶσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν. Τούτου ἕνε

VARIÆ LECTIONES.

[29] ἢ? [30] μὲν om. P. [31] εἰκάζειν ἐστὶν ἢ A. [32] διατίθωνται? [33] καί τινι πρὸς A. [34] Ῥώμα P. [35] ...σάμενοι P. [36] ἐν om. A. [37] περινοηθῆναι P. [38] μόνον P. [39] τὸ ante τέλος om P.

ην ἐπαγρυπνοῦντες ἐτελοῦμεν τὴν [40] νύκτα, A ἑαυτοὺς τῶν προηγωνισμένων μεμφόμενοι· οὗτον γὰρ [41] ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ αὐτὸν γούμενον τῶν βαρβάρων ἐν θαύματι γεγονέ- περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι μαθεῖν ὕστερον τὴν ῶς πρὸς ἑκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως μεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἐλπίδος αὐτοῦ περι- ης.

λλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστὰς ὁ ὄρθρος τῆς τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν πραχθέν- χαλεπώτερα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων το, ἔκαμνον πάλιν οἱ στρατηγοὶ ταῖς φρον- ἑκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' πρόθυμον εἰσηγούμενοι. Τῆς ἡλιακῆς οὖν τὸν ἀέρα περιλαμψάσης ἐφώρμησαν καὶ ν νηῶν ἐκβάντες οἱ βάρβαροι τῷ τείχει, δια- ες καὶ κατά τινας τόπους ταῖς φάλαγξιν B διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν πυρρεύσαντες ὅλην ἐκίνουν [τὴν] καθ' ἡμῶν τὴν [42] πανοπλίαν. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τεροι δὲ χειροποιήτῳ βροντῇ τῶν λίθων ἐκ- · ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι τὰς έθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μετεωρί- πεμπον. Καὶ πολυειδής τις ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς μενος φόνος, καὶ πανταχόθεν προσπίπτων ἐποίει τὴν πεῖραν τοῖς προστυγχάνουσι. Καὶ ᾶ μόνης τῆς ῥηθείσης πύλης ἑπτὰ παρέστη- ροβόλους, πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὓς ινοι τὴν Θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρείαν εσκεύασαν. Καὶ μὴν ξυλοσυνθέτους τινὰς C ις ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπελάσαν- ναι δι' αὐτῶν ἐπειρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πε- ν ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς [43] ύμενοι· οὐ γὰρ εἴων ἐνδελεχῶς ἐνεργοῦντες προκόπτειν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου τείχους αἳ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἔφθασαν ἂν τὰ βεβου- , ἤδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ προτει- ς ἀνελκύσασιν, εἰ μὴ θεία τις δύναμις ἄν- νὰς τολμηροὺς καταπηδῆσαι τῷ τόπῳ ἐν- , οἳ καὶ δόρασι τρώσαντες τοὺς βαρβάρους ὀπίσω σὺν τῇ κλίμακι τούτους ἐναπεκρή- Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μηδὲν εν ἑωρακότες [44], φυγῇ τε χρησαμένων] ὡς καὶ [45] τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς ν ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ γελᾶν κατ' D καὶ προθυμότερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε ῥῆσθαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθοις, κέτι συγχωρεῖν αὐτοῖς κἂν πρὸς βραχὺ αι τῷ τείχει, κἂν ὅτι πρὸς μανικώτερον ἐξ- ς καὶ αὐτοὶ δίκην συῶν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας γον, καὶ εἴ πως ἐνῆν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ς διαῤῥήξασθαι. Οἷον γὰρ ἦν αὐτῶν φοβερὸν [47] καθ' ἡμῶν μεμηνότων! πῶς τῆς ὑπερ- της ὀργῆς ἐποιοῦντο τὴν ἔνδειξιν, ὁπότε βύ- ρυχον καὶ τοῖς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένοις τὸ δαιμονιῶδες αὐτῶν παρεδείκνυντο [48], οὐδὲ

A opera queruli, sed tantam præfidentis animi devenimus audaciam, ut et ipse Barbarorum ductor in admirationem adductus pluris **527** habuerit scire postea causam qua sic strenue singulis aggressionibus restiterimus, et multo quam ipsi exspectaverant generosius.

29. At cum mane ortumque diluculum sequentis diei prælii præco astitisset, jamque Barbari graviora in nos antea actis adinvenissent, novus nostris ducibus labor incumbebat, ut singulorum animos excitarent et quod in ipsis erat alacre offerrent. Aere itaque polaribus radiis collustrato, rursus B Barbari navibus exscendentes impetum dedere, muro circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divisis, ad portarum præcipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos præliabantur. Alii namque jaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, tonitruo utebantur; plerique balistis ac catapultis insistentes immanes illas saxorum grandines sublimi impetu jactabant; eratque, qui ab illis nobis impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in quos incideret, tremendum experimentum dabat. Etenim adversus unam portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac communitas erexerant, quas Thasum percurrentes ad hoc negotii ante paraverant. Prætereaque scalas quasC dam ex lignis compositas illic adversas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapultas retortis sese tuentes, ut rem incolumes præstarent. Non enim sinebant, **528** sic continua saxa ejaculando, ut ex altiori muri parte innoxie quisquam procumberet. Ac certe jam voto potiti essent, scala semel anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quædam vis viros quosdam audacis animi, ut loco irruerent Barbarosque hastis vulneratos una cum scalis retro præcipites darent, fortiore nisu roborasset. Sic vero hanc quoque molitionem eis cassam cessisse, arreptaque fuga scalam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut et risum in eos moveremus, et majori præ hesterna die alacriD tate jacula intorqueremus, et ex machinis saxa revolveremus, ac ne minimum quidem ad muros accedere illis permitteremus, licet et ipsi sæviori rabie conciti suum agrestium more dentes acuerent, et si fieri posset, nos viventes iis dilaniare vellent. Quantum enim illorum in nos tremendus furor? Quomodo exsuperantem irarum vim prodebant? nempe intime animis fremebant, et actis ex ore spumis in se latentem dæmonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnæ ardore, æstu illo gravissimo, ne sentientes quidem an corpora in-

VARIÆ LECTIONES.

λοῦμεν τὴν om. P. [41] οὐδὲ P. [42] γὰρ om. P. [43] τὴν om. A. [44] αὐτοῖς P. [45] ἑωρακότων A. [46] καὶ [47] ἀκούειν om. P. [48] παρεδείκνυτο AP.

duti essent, eaque ejus generis quæ labore delassarentur, solque capitibus imminens exureret; unum hoc sollicite agentes, ut aut urbem vastarent suumque in **529** nos furorem exsatiarent, aut, si minus res cederet, vita quoque projecta ipsi seipsos armis conficerent. Semel enim accensus barbaricus furor non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum ipsius vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

30. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat, jaculis ac catapultis omnia permittebant. Sese enim ordine componentes, tantaque distantia semoti quantam jactus proprii necdum remisso impetu superarent, ut urbem incesserent, scutis vallati totique in rem pugnæ intenti, haud secus ac statuæ quædam ex ære fusæ seu ex alia quadam duriore materia conflatis corporibus, stabant, immenso quodam, et quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes prælio. Nam sole medium agitante diem, dum et radiorum jactu majore præ horis aliis aerem ardore exurit, vi ipsa ardentis æstus innata sibi velut accensa rabie dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud obsidionis genus (et cogita quam dirum!) impetum transferunt. Etenim ex quatuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pandentibus, duas igne absumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Cassandreoticam vocant, hoc nimirum reputantes, si illis incensis intra murum exteriorem iis penetrare liceret ac murum sublimem subire, citra dubium **530** etiam his quæ intus erant noxam illaturos omnesque ad unum in urbem compulsuros, constitutis ex adverso solertibus gnarisque sagittariis, ut continua jaculorum grandine neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent.

31. Et machinamentum ita cœptum est. Minores naviculas piscatorias, cujusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est, inversas plaustris imponunt, aliorumque præterea lignorum copiam et sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam; plaustraque subeuntes axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materiæ igni injecto, pedemque referentes scutis obtecti et ad sagittarios sese recipientes, nobis prope insciis meditatum opus absolvere. Ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipsius ardoribus portas

A τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορέστως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω λαβροτάτῳ καύματι, καὶ μηδ' ὅτι σώματα περίκεινται καὶ καμάτῳ δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσούμενα παντελῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντος τούτου καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι. Θυμὸς γὰρ ἅπαξ βαρβαρικὸς ἐξαφθεὶς οὐ πρότερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὁρμῆς ἀπολήξεις, μέχρις ἂν ἢ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν ἔκχυσιν.

λ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοὺς τῷ τείχει οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. Στιχηδὸν γὰρ ἑαυτοὺς κατατάξαντες, καὶ τοσοῦτον ἀποστάντες ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν **B** μήπω τῆς ὁρμῆς ὑπενδιδούσης [49] τῇ πόλει προσπίπτειν, ταῖς ἀσπίσι τε φραξάμενοι καὶ ὅλοι τῆς ἀγωνίας γενόμενοι, ἵσταντο καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινος ἄλλης στεῤῥοτέρας ὕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυρίῳ τινὶ καὶ ἀνεκδιηγήτῳ καρτεροῦντες πόνῳ [50] καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἁμιλλώμενοι. Τοῦ γὰρ ἡλίου κατὰ τὸ μέσον ἄγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίνων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὡρῶν διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὥσπερ τὴν φυσικὴν ἐκκαύσαντες λύσσαν, καὶ τὸν ἄλογον ἐκεῖνον θυμὸν ταῖς ἀπονοίαις προσερεθίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκόπει πῶς χαλεπὸν) τὴν ὁρμὴν μετηγάγοντο. Τεττάρων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρὶ τεφρῶσαι, **C** τήν τε ῥηθεῖσαν Ῥώμην καὶ τὴν Κασσανδρεωτικὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡς εἰ δυνηθεῖεν τῶν ἔξω πυλῶν καιομένων εἴσω χωρῆσαι τοῦ προτειχίσματος καὶ τὸ μετέωρον ὑποδύσασθαι τεῖχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ καὶ τὰ [51] ἔνδον κακουργῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὑφ' ἓν συνελάσαι, ἐξ ἐναντίας [P. 343] παραστησάμενοι τοξότας εὐστόχους τε [52] καὶ δεινοὺς, ὡς ἂν τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἐᾷν ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἔνδον τινά.

λα'. Καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐνήρξαντο· Ἁμάξας ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηνεῖς τὰς [53] βραχυτάτας νῆας, αἷς πρὸς τὴν θήραν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἁλιεῖς ἐκέχρηντο, ἔτι δὲ καί τινων ἄλλων ξύλων πληθὺν καὶ φρυγάνων σωρείαν, **D** ἅτινα πίσσῃ καὶ θεάφῳ καταῤῥάναντες καὶ τὰς ἁμάξας ὑποδύντες ἔστρεφον τοὺς ἄξονας, ἄγοντες αὐτὰς [54] ταῖς χερσὶν, ἕως ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. Εἶτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάψαντες, καὶ ὀπισθόποδες ταῖς ἀσπίσι φραξάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήσαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον [55] εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. Τὸ πῦρ γὰρ τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα διεγερθὲν τὴν μὲν ἔξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἥτις ἦν ἅπασα σεσιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δὲ

VARIÆ LECTIONES.

[49] ὑπενδούσης P. [50] πόνῳ] πολέμῳ P. [51] τὰ] τὰς A. [52] τε om. P. [53] τὰς om. P. [54] αὐτοὺς P. [55] βεβουλημένον Γ.

ς τὸ εἴσω μετοχετεῦσαν ἐξαφθῆναι δι' ὅλου A λας ἠνάγκασεν, ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας κατα- καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν. γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς [56] πόλεως ἡ λῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑπο- τος τὰς ἁπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους μώδεις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκε, τὰς μορ- λοιώσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προ- τας ἐλπίδα. Καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς ν ἐξαλλόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα υς ἐγκελευόμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς ις ἐδείκνυντο. Αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μη- ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβῆναι, μαντεύεσθαι λους ταῖς ἁπάντων ἐδίδου ψυχαῖς. Πλὴν ὅτι ω πυλῶν πυρποληθεισῶν τὰς ἔνδον ἡμεῖς B τινὶ νεοδομήτῳ θᾶττον περιφραξάμενοι, ε ταῖς ἐπάλξεσιν ἔν τισι προαποθέμενοι σκεύ- φυλαττόμεθα πότε καὶ πρὸς ταύτας τύχον σουσιν οἱ πολέμιοι, ἵν' ὅτε τῆς κακουργίας ς ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς ησόμεθα καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς διατηρήσομεν. Ὃ δὴ καὶ γνόντες ἐκεῖνοι οὐκ- ς τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο, ἑτέραις ν ἔμελλον δεινοτέραις ἔτι [57] καὶ σφοδροτέραις θ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ὄλεθρον, ὃν οὐδεμιᾷ τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῇ τα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. Πλὴν ῦ πυρὸς παυσαμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις,

A combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec levem formidinem cunctis injecerint. Per omnem enim prope civitatem publicato incendio, ac velut gladio omnium cordibus infixo, sic pavore anxii actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem spem omnem repente abjecerunt. Qui enim paulo ante muris **531** assiliebant seque mutuo ad pugnæ certamen animabant, leporibus timidiores re ipsa exstitere. Ipsum enim hoc, quod sic machina commodum exitum habuisset, cunctorum animis haud incerta conjectura de fine augurari præbebat. Nos enimvero exterioribus portis igne absumptis, interiores muro de novo exstructo conteximus, aquarum vim in vasis repositam in propugnaculis servantes, si quando et illas adversarii incesserent, ut siquidem istud maleficii denuo aggrederentur, in promptu esset quo restingueremus incendia atque ab insidiis liberas labisque immunes portas servaremus. Quod illi quoque intelligentes nihil ultra maleficium istud commentum usurparunt : aliis tamen quibusdam dirioribus validioribusque exitium nostrum erant molituri, cujus depellendi nulla deinceps via nobis reliqua esset, tanta illorum vi, tantis nervis atque conatu, ut vim omnem machinarum excederent. Hoc itaque modo cum ignis cessasset, quod reliquum erat diei, catapultis jaculisque peractum est, donec nocturnis tenebris lux cessit, effusaque caligo et invitos a pugnæ certamine retraxit.

ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς γκασε.

Εἶτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμεῖν ἐπαύσαντο, ταῖς C [P. 344] ἐμβάντες καί τι μικρὸν ἡσυχάσαν- οντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἑαυτῶν δει- προεξευρημένοι. Τὸ δὲ ἦν τοιαύτην αὐτοῖς αν ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὲν δι' αὐτοῦ [58] δυνηθεῖεν ιν πορθῆσαι, εὖ ἂν ἔχειν [59], διὰ τὸ μηδὲν ν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι καὶ μάλισθ' ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἐστὶν ἡ μάχη μεσιτεύει χέρσος τὴν ἐπιβουλὴν διακόπτουσα· μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενήργησαν καὶ τοῦτο ἐν αὐτοῖς [61] συντελέσειε, τοὺς εἰς τοῦτο πάρ- ντας αὐτοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανῦσαι μά- πλανήσαντας τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι, ως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. Ταύτην οὖν παρ' θέμενοι τὴν βουλήν, ἔτι κατ' ἀρχὰς οὔσης ς, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκείνου D ντο μηχανήματος. Ἐξάψαντες [62] γὰρ παν- ῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο ντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καί τισι στιβαροῖς καὶ σιδηραῖς ἁλύσεσι τὰς ἑκατέρων συσφίγξαντες πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ἀφίστα- είλκυσαν διὰ τῶν κατὰ πρῶραν ἀπῃωρημέ- ρτίων [63] τὰ διὰ μέσου προβεβλημένα ξύλα, αυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. Εἶτα ν ἑκατέρων νηῶν αὐγένας ἐν τούτοις διὰ τῶν

32. Tum, cum pugnæ finem fecissent, conscensis navibus curaque animi parumper remissa molitionis opus aggressi sunt, cujus sibi ipsi solertia sua ingeniique dexteritate inventores auctoresque exstiterant. **532** Nempe hoc illis consilium, is scopus, ut experimentum ejusmodi facerent, ut si eo expugnari civitatem contingeret, bene esset, quod nullum aliud ad obsidendas urbes conducibilius videretur aut validius, et potissimum cum ex aquis pugna conseritur, nec interjecta continens molitionis opus interrumpit : sin vero cum aliis, quæ antea ipsi moliti essent, hæc quoque iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrediendam provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur fuco eis auctores exstitissent, ferro trucidarent, tumque ad propria redirent. Hoc igitur inter eos deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud et multiforme machinamentum adorti sunt. Accensis enim ubique luminibus, cunctisque quas conduxerant navibus binis conjugatis, et ut altera alteri cohæresceret, densisque retinaculis et catenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese facile divellerentur, per malos in prora appensos ligna in medio eminentia, quæ vulgo nautis catarria dicta, sursum traxere. Tum ambarum navium

VARIÆ LECTIONES.

om. P. [57] ἔτι om. P. [58] τε om. P. [59] αὐτῆς. P. [60] ἔχειεν P, ἔχοιεν A. [61] αὐτοῖς] αὐτὴν A. αντες A. [63] ἐξαρτύων AP.

αὐχένας quos vocant (ac si juga diras) interea per funes in capite intortos in medium aerem levantes, suosque enses ex proræ parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fidemque excedens ac portentosum fraudis omnis solertiæque inventum artificio illo commenti sunt. In altum enim, uti dicebam, navium jugis protensis, longa **533** quædam ligna tignaque, unum post aliud ordine collocantes, iis injecerant; locaque interjecta terra explentes in solerti hac machina, extremaque undique asseribus communientes, atque jugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis astringentes, quæ in rem magis essent belloque conducerent quam quæ in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia turres effecere. His Barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore audacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exsequerentur. In mandatis enim acceperant ut alii jaculis impeterent eos qui in interiori murorum parte insederant, alii saxa immania, alii igneum, ipsumque arte confectum atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos projicerent quos sibi adversum incursantes haberent. Erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed malefico illo artis commento ipsa quoque jam muri structura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum machinæ vis velut e superiori loco commode iis cederet.

33. Quia igitur cuncta hæc per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quæ egissent hactenus nos quidquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec littus longe distaret, in quo illi sic eis visa moliti essent, omnes timor **534** invasit et trepidatio animique dejectio, nec jam erat qua se ratione tutos ac incolumes servarent. Vidisses enim omnem populi multitudinem titubantem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac vitam ipsam, ejus palam alea, desperantem. Neque enim quomodo imminentem quisque necessitatem depelleret animis solliciti erant, sed quomodo quantoque cruciatu periret cogitationibus dissecabantur. Fuga enim amplius neque in promptu nec tuta erat, cum muros barbari circumvallassent et portis insisterent: rursus vero manere non sinebat quod ob oculos discrimen versabatur. Omni igitur spe salutis abjecta, velut muti murum circuibant, infortunii immanitate attoniti. Visum tamen est nonnullis, in quibus fortis animi scintilla non prorsus exstincta erat, dum adhuc hostes exspectarentur, ad eorum propulsandum impetum in muro picem et tædas et calcem aliaque quædam, quibus flammæ ignis celeriter innutriuntur, in va-

A εἰς τὴν κεφαλίδα στρεφομένων σχοινίων μέσον του τοῦ ἀέρος μετεωρίσαντες, τάς τε σπάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ [66] πρώραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προβεβληκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγμένον πανούργευμα διὰ τοῦ τοιούτου τεχνάσματος ἐτεκτήναντο. Ὕψου γάρ, ὡς ἔφην, τῶν αὐχένων μετεωρισθέντων [67], ἔβαλλον ἐν αὐτοῖς ἐπιθέντες μακρά τινα ξύλα στιχηδὸν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένῃ ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραξάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς κατὰ πρύμναν μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐνασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει καθισταμένων χρειωδεστέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόπλους τινὰς Βαρβάρους ἐπ-
B ανεβίβασαν, ῥώμῃ σωμάτων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους [68], τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλὴν ἐνεργήσοντας. Ἐπέτρεπον γὰρ τοὺς μὲν αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων [67] τοῦ τείχους ἑστώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπληθέσι λίθοις· ἄλλους πυρί τινι, κἀυτῷ τετεχνημένῳ κἄν τισιν [68] ὀστρακίνοις σκεύεσι προευτρεπισμένῳ, [P. 345] καθοπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. Ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς εἶναι [69] ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοὺς καὶ αὐτῆς τῆς [70] οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνοιαν ὡς ἀπὸ μετεώρου
C χρειώδη συμβαίνειν.

λγ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πραττομένων τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς διὰ τό, ὡς εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν αἰγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεσπούδαστο, ἔλαβε πάντας φόβος καὶ ἔκπληξις, καὶ οὐκ εἶχον ᾧτινι τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὅλον δι' ὅλου κλονούμενόν τε καὶ ἀπορούμενον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμηχανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν κινδυνεύοντα. Οὐ γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσηται τὴν ἐφεστῶσαν ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' οἵας ἀλγηδόνος τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατετέμνετο. Φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον
D οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύκλῳ τοῦ τείχους τῶν βαρβάρων περιεστώντων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρευόντων· προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὀφθαλμοὺς οὐκ ἐδίδου κίνδυνος. Πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἐνεοί τινες τὸ τεῖχος διήμειβον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. Πλὴν ἔδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ κατέσβη τελείως τῆς ἀνδρίας ἡ θρυαλλίς, μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προευτρεπίσαι τινὰ τῷ τείχει εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. Τὰ δὲ ἦν πίσσα καὶ δᾷδες καὶ ἄσβεστος καί τινα ἄλλα, οἷς τρέφονται τὸ [71] τάχος πυρὸς φλόγες, σκεύεσιν ὀστρα-

VARIÆ LECTIONES.

[66] χε ... —? sed infra quoque, c. 53, ῥώμῃ ἐν-
.στ ... P. [71] τὸ om. AP.

ιτετηδευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφ- A
ι τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων
όντες ἀπράκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχει-
ποδείξωσιν.

; δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορουμένων
διαβούλια, ἤδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς
ρινὸν ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες,
σκευῆς, κατὰ πολλοὺς τόπους διαιρεθεῖσαι
προσέῤῥηξαν, καινόν τι [72] καὶ παράδοξον
ἐς ἁπάντων ὄψεσι προδεικνύμεναι· ἑκάστη
ὧν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοφισμένην
τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευὴν,
ῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους οἰκοδομὴν ὑπερ-
ν, ἄνωθέν τε τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους
τινὰς ἐξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν
ἔσιν ἐπισείοντας. Τότε δὴ, τότε, [P.346] ὅσοι B
ῃ τῆς πόλεως τοῦ μὲν θανάτου καταφρονή-
ρύκτου τε ὄντος καὶ κατὰ κόρης [73], ὡς εἰ-
ειμένου ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδει-
ας τοῦ κινδύνου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι
γενναίως ἀθλοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ
τοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο [74]· οὐ γὰρ
ον πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς [75]
έλεσι, τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν
αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ
τῶν ἐνεργεῖν. Ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τὴν ψυχὴν
; οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὴν πεῖραν
ἔγαν ἀμηχανίας ἐξίσχυον, ἑαυτοὺς τοῦ τεί-
τὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας
ως ἔφευγον, καὶ λοιπὸν θαῤῥεῖν ἐδίδουν C
τίοις. Ὡς γὰρ εἶδον κατά τινα τόπον τοῦ
ἣν οἰκοδομὴν πλέον τῶν ἄλλων διαῤῥυεῖσαν,
τοὺς ξυλίνους ἤμεν προπεπηγότες προβό-
ιων δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ
ῷ τόπῳ διὰ βάθους χωρεῖν [76], μίαν συζυγίαν
υγμένων [77] ἐκεῖ συνελάσαντες ὤθουν ταῖς
κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν ἀυ-
ἐπάλξεσι τὰ κατὰ πρώραν τῶν νεῶν προσ-
ες. Εἶτα ὡς ἐπεχείρουν κατ' αὐτῶν λίθους
οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι προβόλοις,
νὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες ἄνω
ἐντων μηχανημάτων ἑστῶτες οἱ βάρβαροι,
βαλόντες οὐκέτι χειροπληθέσιν, ἀλλὰ καὶ
ιμεγέθεσι καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν
ι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφώνων τῷ ἀέρι φυσή- D
καί τινα ἄλλα σκεύη καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνά-
σω τοῦ τείχους ἐξακοντίσαντες, εἰς τοσαύ-
ιηξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις
ἔβαλον ὡς καταπηδῆσαι τὸ τάχος καὶ πρὸς
ετραπῆναι καὶ κενὸν ἅπαντα τὸν περίπατον
ους καταλιπεῖν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον
υλευμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου
ρὸς τὴν γῆν κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν
ν, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν),
τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων, ὡς
ανικώτερον, Αἰθίοπα τὴν χροιάν, ταῖς ἐπ-

sis testaceis disposita præparare, ut si forte naves adventassent, illis usi, hisque mediis ipsa hæc ejaculantes, ab hac quoque aggressione repellerent et eorum conatus irritos facerent.

34. Cum vero hæc quoque hominum titubantium facta ac consilia essent, jamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en et naves, ut erant instructæ, per multa loca divisæ in murum irrumpunt, novumque quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. Unumquodque **535** enim jugatarum navium par turrium ex lignis ingeniose structarum fabricam convehebat, murorum ædificio multo elatiorem; supra quas erant barbari subsilientes, æque ac tauri œstro perciti, cunctisque interitum comminantes. Tunc sane quotquot civium spreta morte, quæ inevitabilis certaque immineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis animi specimen ipsam periculi magnitudinem facientes, hi videlicet conserta pugna strenue dimicavere. Haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim telorum spissa grandine, partim vero ejaculatis ignibus a muro arcebant ac noxam prohibebant. Quotquot vero saucio formidine animo atque pavido erant, præque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et ad tumulos elatioraque civitatis loca diffugientes hostes deinceps audaciores fecere. Ut enim quodam muri loco structuram præ aliis magis ruinam facere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propugnacula præfixeramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco urbem alluere, junctarum navium par illo inferentes paulatim remis impulerunt, **536** donec ipsa propugnacula navium proræ contigere. Tumque his qui in ligneis propugnaculis positi erant in eos lapides jacere incipientibus, magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas quas dicebam machinas stantes Barbari, nec manualia duntaxat, sed quam immanissima, et quorum impetum nullus sustinuisset, convolventes saxa, ignemque siphonibus aeri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra murum jacientes, tantum metum ac stuporem illic constitutis præsidiariis incusserunt, ut quam celerrime exsilientes in fugam verterentur omnemque muri aream vacuam desererent. Ubi autem voti se compotes factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia in terram proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat), unum quempiam audacis animi Barbarum, cæterisque, ut videbatur, majori fretum vesania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. Is ensem, quem in manibus gestabat, rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo trahens, multitudinis impetum observabat, num

VARIÆ LECTIONES.

P. [73] κόρρης? [74] καὶ τὰ—ἐπιδείκνυτο om. P. [75] τοῖς om. P. [76] χωροῦν A. [77] τῶν ἐζευγμένων [78] βάλλειν A

scilicet fraude, an quod omnino fugam fecissent, inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis adversus eos in occulto per angiportus vicosque dispositis cives se in multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique hactenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irrumperent exque genio illius vastitatem darent. At ubi barbarici ensis frequenti circumactu **537** effulgurans aer hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit (erat namque hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu perspecto, alius alio, contrusi fato, diffugere, cum dira mors cunctis ingrueret, nec ejus amoliendæ ullum deinceps consilium ratioque suppeteret.

A ἐπάλξεσιν ἐπαφῆκαν. Ὁ δὲ τὴν μάχαιραν ἣν ἐτύγχανε[79] ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναρριπίζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, εἴ γε μὴ πρὸς ἀπάτην, ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκεῖθεν ἐξέκλινε. Καὶ γὰρ ὑφωρῶντο[80] μή τινα κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχωσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαιρεθέντας δολερῶς κακουργήσονται, καὶ ἀμφέβαλλον τέως μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν [P. 347] τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. Ὅτε δὲ ταῖς ῥιπίσι τῆς βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀὴρ κατάδηλον ἐποίει πανταχοῦ τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο ἄλλος ἀλλαχοῦ, τῷ θανάτῳ συνελαυνόμενοι. Ὁ δὲ ἦν ἐφεστὼς καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπίνοιαν δι' ἧς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν.

35. Postmodum cum nudatum defensoribus murum Barbari conspexissent, exque effusa multitudinis fuga nihil jam sibi periculi imminere intelligerent, statim navibus effusi inque propugnacula insilientes ac portas diffindentes reliquis quoque navibus gestorum exitum indicavere. Quæ et ipsæ celeriter ad viarum exitus prope appulsæ Barbaros in urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda contectos, ac manus gladiis armatos. Urbem porro ingressi primum quidem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu perculsos nec se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos dicebam casibus præcipitiisque confractos, sibique fuga consulendi omni spe destitutos, quam cito trucidabant. Tum per vicos ac plateas dispertiti sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa, tumultuabatur et clamitabat angustiisque tenebatur, cum nulla salutis ratio aut depellendæ calamitatis in promptu esset. Vidisses enim tunc **538** homines velut navigia omni rectore destituta hac illacque procella circumferri, miserabile spectaculum, viros, mulieres, parvulos in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque dantes osculum ac consalutantes. Sicubi forte in eis pater vetulus in filii collum ruens mœste conquerebatur, separari non sustinens, sed charissimi membra tenens et ante ensem naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat: *Heu me fili*, aiebat, *in quibus nunc versamur! Quænam hæc oculis usurpo? Eamne in rem diligenti cura educavi, proptereaque magistris tradidi, et ut majore prudentia inter æquales fulgeres operam sumptusque locavi, ut cum plane prolis felicitate æmulandum me fore exspectabam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorem, ut qui tali honestissimo filio præditus essem*, ipsa corporis

B λε'. Εἶτα ὡς ἅπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φυγῆς, σπουδῇ τῶν νηῶν ἐκβάντες καὶ τῶν ἐπάλξεων εἴσω καταπηδήσαντες τάς τε πύλας ἀναρριπίσαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πέρας, αἵτινες σπουδῇ καὶ αὗται παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἔπεμπον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῷ τινι μόνῳ περιβολαίῳ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ[81] ἐγκαλύπτοντας[82], τὰς μαχαίρας ἔχοντας[83] ἐν χερσίν· οἳ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὓς εὗρον ἔτι περὶ τὸ τεῖχος ἐνστρεφομένους, εἴτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινηθῆναι μὴ δυναμένους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ[84] φόβου τοῦ σώματος, εἴτε πάλιν τοῖς ῥηθεῖσι πτώμασι συγκλασθέντας[85] C καὶ πρὸς τὴν φυγὴν ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τάχος ἀνεῖλον, εἶθ' οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθησαν. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν διεθροεῖτό[86] τε καὶ συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περισωθείη ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσηται[87]. Ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη τῇδε κἀκεῖσε περιφερομένους, ἐλεεινὸν θέαμα, ἄνδρας, γυναῖκας, νήπια, ἀλλήλοις συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἴκτιστον ἐκεῖνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. Εἴ πού[88] τις καὶ πατὴρ ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλτάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θρῆνον D ἑαυτῷ διετίθει· *Φεῦ μοι*, λέγων, *ὦ παῖ, ἐν τίσι νῦν ἐξεταζόμεθα*[89]; *τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γάρ σε ἐπιμελῶς ἐξέθρεψα, καὶ διὰ τοῦτό σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὁμήλιξι διεσπούδασα, ἵν' ὅτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐπαιδίᾳ, ἐπίφθονος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ καυχήσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν τὴν*

VARIÆ LECTIONES.

[79] ἔτυχε A. [80] ὑφωρᾶτο P. [81] αἰδῶ] εἴσοδον P. [82] συγκαλύπτοντας A. [83] ἔχοντες A. [84] τοῦ om. P. [85] συνθλασθέντας A. [86] διεθροεῖτο Combefisius, διεθρυλλεῖτο AP. [87] διακρούσεται A. [88] εἴ που] cf. p. 349 d. [89] ἐξετάζομαι A.

σφματος, ἐρασμιώτερον δὲ τοῦ προσ- A
έαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν
κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι [P. 348] τὸν
τοῦτον καὶ δυστυχέστατον ἀπὸ σοῦ
καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῇ δυστήνῳ
ἠρημαι πολιᾷ, ἵν' ὑπὸ Βαρβάρων ἴδω
νόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φίλτατα
ταμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίου
ασπώμενα; Οἴμοι, τίς γένωμαι; ποίαις
α κάτίδω; ποῖον ἐπὶ σοὶ ποιήσομαι
θε τοιούτου τύχοιμεν δημίου ὅς ἐμὲ
μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσας
τοῦ ξίφου ἐπὶ σοὶ τὰς ἀλγηδόνας
ι. Ἑνὶ τούτῳ τῷ μιαιφόνῳ χάριτας
, εἴγε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κα- B
ηραιοῦ τραχήλου· εἶθ' οὕτω τῷ ἐμῷ
τὸν σπείσειεν αἷμα. Καὶ γὰρ οὕτω τὴν
ύνην ὑποτέμοι τῷ ἐγχειρήματι.

statura amabili, vultusque aspectu amabiliori, magisque adhuc forma animæ ac decore, tunc ob oculos exitiosam hanc infortunatissimamque a te separationem videam? An ideo miseranda hac canitie huc ætatis provectus sum, ut corpus tuum a Barbaris cædi amantissimaque ac desideratissima membra lictoris gladio cernam immaniter discerpi? Heu me! quo me vertam? quibus oculis hæc conspiciam? quo te luctu deplangam? utinam talem liceat nancisci lictorem, qui me priorem gladio diffindat, ne tardiore nece sublatus **539** *acerbiores gladio super te cruciatus experiar! Uno hoc cruento tortori gratias agam, si a senili mea cervice ducto cædis initio tuum mox sanguinem cruori meo libaverit. Sic namque eoque molimine doloris partem plurimam abstulerit,* B

ταῦτα μὲν οὗτος [91]· ἄλλοθεν δὲ πάλιν
ἢ συννόμῳ γυναικὶ προστυχὼν, βύθιόν
ι στενάξας, τὴν κεφαλήν τε κινήσας καὶ
ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περι-
ν συμφορὰν ἐτραγῴδει· Σώζου, γύναι,
ννόμου μὴ [92] ἐπιλάθου. Ἤδη γὰρ ἡ
ὀργὴ, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ
ῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ
οτομεῖ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος
συζυγίαν διίστησιν. Οὐκέτι τὴν ζωὴν
τι τῆς βιοτῆς ἐξανύομεν. Οὐδεὶς ἡμῖν
παιδοποιίας λόγος. Εἴθε μηδὲ ταῦτα, C
ς περιέστηκε νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς
ἐξ ἀρχῆς. Εἴθε τῇ σορῷ ταῖς ἡμετέ-
ν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηρσὶ τού-
υστυχῆ δουλείαν διετηρήθησαν. Εἶτα
ς ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρῆνον χοροστα-
ὴν διαίρεσιν ἐκαρτέρουν. Ἀδελφὸς δὲ
ῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν
ὁ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο.
τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων
σήμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς
κλεισθέντων προβάτων καὶ συμμιγῆ φω-
ων. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους
οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι πρὸς
μίους οἴκους ἠλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας
καταλαβεῖν ἔσπευδον. Ἕτεροι δὲ πρὸς τὸ D
ναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνηντο δὲ ὑπο-
αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῇ προσδοκίᾳ
ν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διάθωνται πρὸς
λλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πό-
πρόσωπον εὕρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνα-
ὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπί-

56. Et hæc quidem iste. Aliunde vero alius, quacum vixerat ac quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altumque trahens suspirium et caput movens vultumque immutans, ad eam accurrens eique circumfusus ac stringens, dirum casum lugubri voce plangebat: *Vale, mulier, meique conjugis obliviscere: jam enim ingens illa amoris vis, quam inter nos sociali naturæ vinculo ratam habuimus, hodie discinditur, et gladius conjunctionem dividit, morsque intempesta æterno divortio conjugium dirimit. Non ultra sociali jugo trahemus vitam. Nulla deinceps futura nobis prolis suscipiendæ ratio. Atque utinam ne susceptos unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus. Utinam nostris manibus tumulo traditos hisce feris bestiis ad infelicem servitutem minime servassemus.* Tum se cum filiis immiscentes, ac velut choro luctum sustollentes, divisionem exspectabant. Frater vero rursus fratri et amicus amico obviam facti, ille sanguinis necessitudinem deflebat, hic longam consuetudinem. Et ut summa dicam, immensa turba eorum qui singuli lamentis indulgebant, incondito clamore cuncta replebantur, **540** velut si oves ad jugulandum conclusæ commistam vocem ederent. Horum namque alii ad domos confugiebant, alii vias observabant, alii ad venerabiles ædes contendebant, alii ad portas civitatis properabant, alii muros conscendere in animo habebant, nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute malorum exspectatione. Nam nesciebant quo se modo ad malum compararent; sed quovis civitatis loco constitissent, adversa facie accurrentem sibi mortem offendebant, ut nullum jam eis reliquum esset consilium, quo rebus suis tuto prospicerent.

λζ'. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοι τοῦ λοιποῦ τὴν
συμφορὰν, ὦ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τὴν
τῶν τοσούτων ἀνιαρῶν διαγράψομαι;
ν πρῶτον εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν

57. Sed quanam tibi ego ratione subsecutam deinceps calamitatem, virorum eruditissime, aut tantorum malorum longam seriem catenamque describam? quod horum primum assumens, secun-

VARIÆ LECTIONES.

ν A. [91] μοι? [92] οὕτως A. [93] μὴ] μου Combefisius.

das reliquis partes ascribam? cujus argumento movebo linguam, aut ad scribendum manum extendam? Rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede dejicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videar, quam earum ardua narratio sit plane sentio. Rerum namque mente informatio, ut quæ ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasiæ (vi scilicet cogitandi) effingat ac repræsentet, orationis impetum retardat ac inhibet. Qualia enim erant quæ fiebant per eas angustias? Alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, ægre mortem ferebant, qui videlicet separationem a corpore **541** futuri ævi pœnarum initium ducerent. Alii, fixis terræ genibus largoque lacrymarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo Deo supplicabant. Alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati, tempus vane insumptum dolebant, mœstique pœnitudine revocabant. Alii nihil ejusmodi præstare valentes, nimiaque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatæ arbores ferri ictum exspectantes. Alii velut œstro, metu perculsi, contineri non poterant: quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes præcipites vel casu allisi vitam finiere, vel ipsi se Barbaris illic consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quæ vel ipsum aerem una secum planctum edere cogebant, compellationes scilicet et ejulatus liberorumque amplexus? hæ gravi dolore concitæ nec decorum tenere, nec virorum se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actæ, solutis crinibus, omniumque oblitæ quæ ad modestiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursitabant. Inter eas et virgines, necdum domo prodire solitæ, sed quæ tuto alligandæ servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctæ, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque **542** suum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritatæ planctu diroque ejulatu vagabantur. Monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso jam ætatis flore junioresque virtutis amore sæcularis vitæ affectum libidinemque excusserant, sibi solis Deoque viventes, monasteriis egressi et per plateas civitatis dispersi commune excidium ejulatu lugebant. Hinc magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique generis dictorum Nazaræorum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas modulatis psalmorum vocibus productas vigilias, sacram virginitatem, continuas preces jugesque lacrymas; quomodo nihil nobis divinam conciliarunt miserationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem

A παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλῶτταν κινήσω ἢ τὴν χεῖρα πρὸς γραφὴν [94] ἐξενέγκω; Ἐξιστᾷ γάρ μου τὸν νοῦν ἡ μνήμη τῶν γεγονότων, καὶ οἷον ὁρᾷν πάλιν δοκῶν τῶν λεχθησομένων τὰ πράγματα δυσεπιχείρητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαισθάνομαι. Ἡ γὰρ ἀνατύπωσις τῶν γεγονότων ὡσανεὶ [95] πραττομένων τῇ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφοῦσα τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὁρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. Οἷα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε! Οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς ψυχῆς πλέον δεδιότες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων [96] τὸν χωρισμὸν ἡγούμενοι τὸν τοῦ σώματος· οἱ δὲ τῇ γῇ προσερείδοντες τὰ γόνατα, κρουνούς τε δακρύων ἐκβλύζοντες, ἀξίους [97] παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως B διὰ τοῦ τοιούτου θανάτου τὸν Θεὸν ἐλιτάνευον. Ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμαρτημένων τομώτερον τοῦ ξίφους τὸ συνειδὸς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ ματαίῳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελούμενοι. Ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῇ ἀγωνίᾳ, ἵσταντο τρομώδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. Ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρῳ τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλεῖστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέραναν ἢ τοῖς ἐκεῖσε στρεφομένοις Βαρβάροις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

λη'. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἴπω πρῶτον, αἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηνεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο, ἤγουν C τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς; οὐδ' εὐσχημονεῖν ἔτι βουλόμεναι νικηθεῖσαι [98] τῷ πάθει, οὐδὲ τῆς ὄψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἤγοντο συνεκβοῶσαι τοὺς θρήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. Εἴ που καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἡ μήπω τῆς οἰκουρίας προβᾶσα, ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητα πᾶσαν δεδιδαγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως περιάρασα, καὶ μηδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει λογιζομένη, διῄει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοινωνοῦσα [P. 350] τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. Μονασταὶ δὲ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ D βίου κομιδῇ νέοι ὑπάρχοντες τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσείσαντο, ἑαυτοῖς μόνοις καὶ Θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκβάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρέντες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν ὄλεθρον γοερῶς [99] ἐκλαυθμύριζον. Ἐξ οὗ δή μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκείνων, ἣν καταμόνας ἐφιλοπόνουν, ἤτοι τὴν πάννυχον ψαλμῳδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν τήν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον, πῶς [1] τὴν πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπάθειαν, πῶς οὐ κατηγγυήσαντο τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὗρον ἔπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου,

VARIÆ LECTIONES.

[94] γράφειν P. [95] ὡσανεὶ Combefisius, ὡς ἄν τι AP. [96] τὴν ἐκεῖθεν κολάσεως P. [97] ἀξίως Combef. [98] κινηθεῖσαι P. [99] γοερὸν A. [1] πῶς τὴν—συμπάθειαν om. A.

ἦησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα [a] A
, πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ
ῶν ἁμαρτωλῶν τῆς σφαγῆς κοινωνήσαντες.
οῦμαι ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, ὥς φησιν ὁ
τίμιος γέγονεν ἐναντίον Κυρίου, κἂν τούτῳ
ὑ τοὺς οἰκείους δούλους [b] τιμήσαντος, ἵνα
; λοιπῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν
ωνται, ὡς ἂν ἐπιδαψιλεύσηται τούτοις τὰ
ονῆς γέρα καὶ τῶν ἀῤῥήτων ἐκείνων ἀγαθῶν
δοσιν· ἡμῶν δὲ [c] τὸ πλῆθος παραπτώσεων
τὰς τούτων ἐντεύξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν
ν πρεσβείας ἀσυντελεῖς δειχθῆναι πεποίη-
ἡμῶν παθόντων ὅπερ ἤδη πεπόνθαμεν, ἔχωσι
άντες οἱ τῶν θείων καταφρονηταὶ διατάξεων
ι πλεονεκτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς Δεσποτι-
λῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαιρήσα- B
ηθήσεται.

ὶς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διεμερίσθη-
πόλιν οἱ Βάρβαροι, εὐθὺς πᾶσα ἡλικία καὶ
ς ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνῄρητο. Οὐδὲ γὰρ
; αὐτοῖς ου.. ις πάλαι προμεμηνόσι καὶ τὴν
ὸν διψῶσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρων καὶ
ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχὼν
ις μιαιφόνοις ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν
πληγὰς, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν
οἷς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῶτον μέρη καὶ
ρούς κατατέμνοντες σχολάζειν αὐτοῦ, τῇ
ι παρεβιάζοντο. Καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν C
ἐνεπίμπλατο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις
θνήσκειν μανικῶς ἐδυσφόρουν. Ἵνα γὰρ τὴν
καὶ ἀδάμαστον ἐκείνην ὄρεξιν ἐμφορήσω-
γυναικῶν ἐφείσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύ-
ὲ παίδων αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον
ίζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς
ιαν· [P. 351] ἀλλ' ἦν ἐπ' ἴσης ἅπασιν ἡ
ιθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυ-
ρίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖ καιροῦ ῥοπῇ ἄοικον
... τὴν πόλιν τὴν ... ρὸ μι... στενοχωρο
αὶ τοῖς πλήθεσι βρίθουσαν. Καθὸ γὰρ φθά-
είπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωρείας
ιαὶ κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συνελα-
ν περιοικίδα τοῦ ὁσίου Δαβὶδ ὀνομαζομένην
ερ μᾶλλον τῆς λοιπῆς ὑπερανέχουσι [d] πόλεως, D
καὶ πλῆθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων
οὐρανίου πολιτείας ἠξιωμένων), τὸ δὲ πάλιν
πύλαις προσεῤῥύη ταῖς πρὸς δύσιν ἀφορώ-
πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδὴν, τοῦ
ἐκφυγεῖν τὴν τομήν. Ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν
ήνυον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν Βαρβάρων
ντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερ-
ῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν
ἀποφράττοντες.
ν γὰρ ἐγεγόνει κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην

non obstrinxerunt? Quomodo non virtutis præmio consecuti ut a periculo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi omnes ferro jugulati sunt, parique cum sceleratis neco interierunt? Enimvero horum mortem pretiosam apud Dominum ut Psalmus loquitur [*], arbitror exstitisse, cum hoc quoque Dei sapientia charos suos ac famulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea clarescant, patientiæ munera eis cumulatius reponens, arcanorumque bonorum præmia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non solum horum preces, sed et martyrum intercessiones inutiles reddidisse, ut ex iis quibus jam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere **543** possent omnes divinarum legum contemptores, cum majorem in modum nequitiæ indulgent seque vitio mancipant, nullo se ab ira Dominica justaque ultione liberatum iri salutari subsidio.

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt Barbari, omnis ætas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. Neque enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque internecionem sitirent. sed et senex et florenti adhuc ætate atque juvenis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. Nec vero letali statim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciarent, quæ circa dorsum coxasque sunt concidentes, tarda eos nece conficiebant. Ac ne sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non sæpius mori poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. Ut enim belluinam illam ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque pueris ipsis pepercerunt, quorum immatura ætas haud raro etiam ferarum oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat, quæ velut in prato herbescente quidquid obvium esset demeteret. Hincque adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quæ paulo ante vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilesceret. Ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acropolim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis **544** viciniam vocant. Quæ regio reliqua urbe altiore situ eminet; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari cœlestique instituto digni habiti. Pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confluxerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. Sed nihil his melius cessit quam aliis, cum jam Barbari extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent exitumque obstruerent.

40. Quantum enim contigit malum in porta quam

. cxv, 15.

VARIÆ LECTIONES.

[a] ... ίσκοπα A. [b] δούλους om. P. [c] δὲ om. P. [d] ὑπερανέχει Combef.

Auream vocant? quomodo, qui eo confluxerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas diducere cœperant, cum conferta hic multitudine atque agmine in se rursus coire nectique compulerunt. Quos ita constipatos cum hostes offendissent, non jam viritim ensibus obtruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis hærentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis cædebant, adeo ut post ictum cujusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. Ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciente, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruore socio jungerentur.

545 41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litæam vocant fieri contigit. Nam Barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas, quæ ad mare ducunt. Quæ vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus, in iis quoque suspectam habentes machinam, cujus in exterioris muri portis noxam labemque senseramus. Hincque adeo omni undique præclusa fugæ ineundæ spe, populus in plateis solum volutabatur, inque mortis casses omni loco incursabat. Vix enim pauci, valdeque, ut par est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris projicientes periculum evaserunt. Quidam etiam alii e porta quæ ad acropolim (arcem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appetiisset, saluti consuluerunt. Et hi fuerunt Sclavenorum duces, meditati fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem suffurati. Quos decebat, mali mole inspecta, cuivis exitum permittere : sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent Barbari, cædem declinassent. Hi tamen nihil ejusmodi in animum saltem inducere sustinuerunt : sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationibus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi relicto, **546** qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium saluti insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita nimirum jubente prætore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum Barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tanto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. Nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos ætate junio-

Χρυσῆν [6] πύλην! πῶς παρανοῖξαι ταύτην βουλ
τες μικρὸν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνεῤῥύη
διήμαρτον τῆς ἐπιχειρήσεως! Μόνον γὰρ δι
πύλας ἀλλήλων διέστησαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πιλήματι
ἐν ἑαυταῖς συνδραμεῖν [8] αὐτὰς κατηνάγκασαν·
δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς
καθ' ἕνα τοῖς ξίφεσιν ἀνῄρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον
εσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτρα
μὴ δυναμένους, κατὰ κόῤῥης αὐτοὺς τοῖς ξ
ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρεῖσθαι τοῦ π
χόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῇδε κ
τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον
δίδοσθαι, ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς
σιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὥσπερ τοῦ
στηρίζοντος, τῆς ἁπάντων λέγω ζωῆς διαδ
αἵματος ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς
νήσαντα.

μα'. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην π
ἣν καλοῦσι Λιταίαν, πραχθῆναι συνέβη. Καθὼ
ἔφαμεν, τῶν ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν [9] ἐξ
σας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ [10] Βάρβαροι, τὰς δέ γ
ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες
τὴν τοῦ πυρὸς μηχανὴν, ἣν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ
τειχίσματος πυλῶν προπεπόνθαμεν, καὶ ἐν
ὑφορώμενοι, ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν
ροῦντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν περὶ τὰς
μόνον εἰλεῖσθαι καὶ ἁπανταχοῦ [11] τῷ θανάτῳ
πίπτειν. Σχεδὸν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν, ὡς εἰκὸ
ρίθμητοι, κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἐ
τῶν τειχῶν ἀκοντίσαντες τὸν κίνδυνον ὑπεξέ
καί τινες ἄλλοι τῆς [P. 352] κατὰ τὴν ἀκρόπολ
λης λάθρα ὑπεκδραμόντες πρὸ τοῦ τὴν συμ
ὑφεστάναι διεσώσαντο τὴν ζωήν. Οὗτοι δὲ ἦσαν
Σκλαβήνων ἡγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες
καὶ τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν ἐκείνων προϋφελό
Οὓς καὶ ἐχρῆν [12], καὶ ἀκμὴν τοῦ κακοῦ θεασαμ
παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἔ
οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν [13] αὐτόθι λαχόντων, π
τοὺς βαρβάρους ἐπελθεῖν [14], τὸν θάνατον ὑπεξέ
ἄν. Οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν
ἠνέσχοντο· ἀεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προσορώμενοι, καὶ
τὸν κίνδυνον διακρούσονται κἂν τούτῳ διασκεψά
τὰς πύλας μικρὸν παρανοίξαντες καὶ τὴν ὑπεκδ
τομῶς ποιησάμενοι, ἕνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλι
πρὸς τὸ μετὰ τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὖθις
συγκλεῖσαι, οὕτω τῆς πάντων ἐπεβουλεύσαντο
ρίας καὶ τότε, πρόφασίν τινα δολίαν πλασάμεν
οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δ
λον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρα
δῆθεν τοῦτο προστάξαντος.

μβ'. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφήρεις οἱ
βαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνα
οὐδὲ προσβλέψαι μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινὰ,
γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. Κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σ
πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δέ μοί εἰσιν οὗτοι

VARIÆ LECTIONES.

[6] χρυσέαν A. [7] συνέῤῥευσαν A. [8] συνδρομεῖν P. [9] θάνατον A. [10] οἱ om. P. [11] πανταχοῦ A. [12] ἐχρ
[13] τῶν om. P. [14] ὑπελθεῖν AP.

ῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τοῦ ῆς τε φρουρᾶς [15] καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεινῶν κοινωνοῦντες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες μεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ καί τινων ἄλλων τῶν πόλεως οὐκ ὀλίγων. Καὶ ὡς ἤδη τὴν πονηρίνην ὑπέστημεν ἐπιβουλὴν (μετὰ γὰρ τὸ ναι τὴν σκῆψιν τὸ συμβὰν ἐπεγνώκειμεν), μητοι [16] πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους τὴν πόλιν συνηλαυνόμεθα, ἄλλος ἀλλαχοῦ ντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορά, τοῦ φόβου σα τὰ σχήματα. Ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ήπω πεφθακότων πρὸς ἡμᾶς τῶν Βαρβάρων, πύργον τῶν κατὰ τὸ ἐνδότερον τεῖχος ἀνιέναι ι μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τῶν ν τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρεθέντες κ τούτοις κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἐντυγχάνοντες, μέν τινα πρεσβείαν τούτοις προσαγαγεῖν καὶ ν ἑαυτοῖς διασώζεσθαι [17]. Ὃ δὴ καὶ γέγονε] προνοίᾳ. Τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἵας παραδοξονάμεως, λέξων ἔρχομαι.

Ἀνήλθομεν ἐν τῷ τείχει σπουδῇ θέοντες κατά βολον ἀντικρὺ τοῦ ἐκεῖ σεβασμίου σηκοῦ τοῦ λήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου. Πέντε δὲ πάντες ὁμοῦ, [P. 353] ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς κἀγὼ ρηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς καί τις ἕτερος μετ ὁ αὐτῆς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας, κληρικοὶ πάντῳ τῶν ἀναγνωστῶν διαπρέποντες τάγματι. οὖν [18] αὐτόθι καθησυχάσαντες, καὶ καθ' λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος, α τῶν γόων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς ἐξ ἀλλήλων καταστενάζοντες διαιρέσεως. ὗτος ἐξῆρχε θρήνων [19] ὁ πατήρ, ἤδη προβεὼν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν [20] ἐπιστήμην μένος, *Φεῦ μοι*, λέγων, *ὦ τέκνα πολυπαθῆ,* *οὖν* [21] *περιελήφθην, καὶ τίνι* [22] *ταῦτα* *ο τῇ δυστήνῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ* *οὓς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον χρόνους* *γενέσει παρέθηκα, ὑφ' ἓν ἴδω τὴν τελευρχομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν γκεχωρημένον, σχολὴν ἄγω* [23] *ἄξιον τοῦ* *ὀδύρασθαι; Συνεκάλεσα γὰρ ἂν πρὸς τὸ* *τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ* *χα τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαί μοι τοῦ* *καὶ τὴν συμφορὰν συμμερίσασθαι. Οὐδὲ* *πάντες τῶν ὁμοπατρίδων* [24] *ἄλλως ἀγουγῶ, ἕκαστός τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμεαὶ τῆς* [26] *ἑτέρου συμπαθείας ἐπιδεόμενος.* *γὰρ δύο δεινὰ συνέβη κατὰ ταυτὸ, ὅ τε* *ς κίνδυνος ἐν ἁμαρτίαις τὴν ζωὴν δαπαι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν οὗτος ἀπροσδόκητος* *ὸς, ὃν οὕτως οὔποτε προσεδόκησα, ἀλλ'* *ντεύξεως εἶχον ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι τὰ* *νθῆ ὄμματα ταῦτα, ἵν' ἐπαναπαυσάμενος* *μετέραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων* *καὶ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλίπω τῆς τε*

A res atque ad hoc usque ævi meæ habeo tum captivitatis tum reliquarum ærumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. Et ut jam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissa est, nos rem uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alioque dispersi, prout mali vis ferebat, metus species exque illo affectus alios atque alios digerens. Visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbari ad nos pervenissent, in turrim quamdam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudini commisceri, ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disjuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes B facilius supplicatum iremus, vitæque nostræ aliquo modo provideremus. Quod et divina **547** providentia factum est : quonam vero id pacto et quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Murum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andreæ ædibus adversum. Omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate conjunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. Ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminentem reputantes gladii exitum, lamenta occepiavimus, C singulis tum suæ cujusque animæ tum mutuam inter se divisionem deplorantibus. Ante vero omnes pater, longe jam provecta ætate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur : *Væ mihi*, dicens, *filii multis ærumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, et cui hæc, infelici atque afflictæ huic vitæ meæ, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantæ calamitati paria ingemiscerem. Convocassem enim ad communem hunc et inconsolabilem luctum ipsa etiam inanimata, ut una meorum doloris atque infortunii partem assumerent. Neque enim ulli alii civium* **548** *aliter ac ego* D *ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, aliorum propenso miserantis affectu indigeant. Me vero duo mala eodem momento invadunt, tum animæ periculum, ut qui nequiter ac perdite vitam transegerim, tum hæc a vobis inexspectata divisio, quam sic eventuram in animum nunquam induxeram, cum hæc jugiter mea vota essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos oblegeretis oculos, qui nimirum requiescens inter vestras manus majorum sepulturæ traderer, et vos in vado relinquerem. qui matris senectutem curaretis et adolescentulis ætateque mino-*

VARIÆ LECTIONES.

μφορᾶς P. [16] ἐπεγνώκειμεν, καὶ ὀπισθόρμητοι P. [17] διασώζασθαι A. [18] οὖν] δὲ P. [19] θρηνῶν AP P. [21] οὖν] νῦν Combef. [22] τίνι] τί? [23] ἄγων A. [24] ὁμοπατρίδων AP. [25] ἀποδυρόμενος Com- τῆς] τοῦ P.

ribus duobus fratribus victus necessaria provideretis. A *At nunc omnis ejusmodi spes mihi sublata est, et in mediis irretitus malis immaturam mortem vestram exspecto. Sicne me scelerum copia servavit et in hunc reservavit diem, ut ob oculos charissima pignora barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per manus lictorum crudeliter discerpta conspicerem? o doloris vim! neque id tuto tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. Nam esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. Verum mihi suspecta est vestra juvenilis ætas, ac vultus flos vaticinari facit; vestris prius cædibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpessum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris* **549** *cruoribus immiscendum.* B *Enimvero adverto me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quæ non decebat lamentis inserta deplanxisse. Etenim victus a malo sum, et communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, planctum edere coegit ac quiritari. Quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus se ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? Cæterum nihil est quod velit aut agat Deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. Forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moreremur: et ecce ob oculos, qua vitam exsolvamus, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadvertatur. Haud enimvero injustus est, qui hæc nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac pœnas scelerum in futuro judicio in-* C *fligendas hic nos luere permisit. Quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. Quanquam vero ærumnarum aliquid ferendum sit ejus fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quidquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturæ fatoque dependamus. Sit ergo nobis vitæ privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futuræ beatitatis mortem oppetamus.*

A *μητρὸς γηροκόμους καὶ τοῖς ἔτι κομιδῇ νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστερίζουσι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν ἀφορμὰς προνοήσοντας* [27]. *Νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν ἐλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος ἄωρον ἐκδέχομαι τὴν μεθ'* [28] *ὑμῶν τελευτήν. Καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ πλῆθος καὶ εἰς ταύτην τεταμίευκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παρανάλωμα καὶ τὰ παμπόθητα μέλη ταῖς χερσὶ τῶν δημίων ἀνηλεῶς διασπώμενα (ὢ τῆς ὀδύνης!), οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μιαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. Ἦν γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν· ὕποπτον δέ μοι τὸ νεάζον καθέστηκε τῆς καθ'* B *ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ ἀνθηρὸν μαντεύεσθαί με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοὺς ἐχθροὺς ἐμφορηθέντας ἐν ὑστέρῳ με πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θανάτους καὶ καθ' ἕνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι συμφυραθῆναι* [29]. *Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτόν,* [P. 354] *ὦ φίλτατα τέκνα, πόῤῥω τοῦ δέοντος πλανηθεὶς καὶ ἅπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεξειπών. Νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάνδημος συμφορὰ καταστενάξαι τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοντά με παρεβιάσατο* [30]. *Τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνην ἔχων καρδίαν, τῷδε τῷ πάθει συνεπαρθεὶς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσούτῳ κακῷ συσχεθέντας μὴ ἀποδύρηται; Ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ὃ βούλεται καὶ πράττει Θεὸς ἐν ἀν-* C *θρώποις μὴ πρός τι χρήσιμον τέλος οἰκονομούμενον. Τάχα γὰρ ἀπέκειτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως ἀποθανεῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ὀφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφέστηκεν ἔκτισις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτιννύουσα. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι* [31] *βίαιον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἡμαρτημένων κατὰ τὴν μέλλουσαν εἰσπραχθήσεσθαι* [32] *δίκην. Διὸ στῆτε γενναίως, τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντες τὸν δυνάμενον ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. Καὶ κἄν τι δέοι παθεῖν ἀλγεινὸν χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μύσαντες, καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἑτέρως καθυπομεῖναι χρεών ἐστι καὶ τῇ γενέσει τὸ ὀφειλόμενον λειτουργῆσαι. Γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στέρησις εὐχαριστίας ἡμῖν ἀφορμὴ, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος.*

44. Hisce monitis, **550** ad mortem gladio destinatam nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummari refugeremus animos alacritatemque præstabat.

D μδ'. Ταῦτα λέγων ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὸν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει, καὶ προθυμίαν παρεῖχε μὴ ἀπευδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

45. Cum hæc ille ad nos loqueretur, aliique alios complexi et in colla ruentes vale diceremus, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Æthiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, immaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque proden-

με'. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνεταττόμεθα, ἰδοὺ δὴ [33] καὶ τῶν Βαρβάρων κατεφάνησάν τινες ἀνιόντες, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰθίοπες τὴν χροιὰν, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰς μαχαίρας, δεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήξει [34]

VARIÆ LECTIONES.

[27] προνοήσαντες A. [28] μεθ'] καθ' AP. [29] συμφυρᾶσαι? [30] παρεβιάσαντο AP. [31] κατεπενέγκαι P. [32] μέλλουσαν ἡμᾶς εἰσπρ. A. [33] δὴ om P. [34] παραδήξει A.

ύντων συῶν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι [35]. A
ῶτες οὖν τῷ τόπῳ πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν
ιέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακούργου συγ-
ως, αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος εἰλουμένους,
φεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ
πλέον μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου
χένα ὑπέχειν καὶ πρὸς τὴν τομὴν σχηματί-
. Καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πραττόμενον ἐκπλήξεως
Εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεῖ τοῦ ἑαυτὸν [36] προδόντος
ὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φονεὺς κατ-
καιρίαν ἄγων θᾶττον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων
ιττεν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη τὴν λιθώδη καρ-
λλ' ἤθελεν ἐντρυφᾶν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς
. 355] ἁλόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγεί-
μεληδὸν κατήκιζε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ
θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῷ δειλαίῳ B
ετο. Οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὕτω
ηθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον
ριγμὸν τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν
τὰ βίας ἔκρυσιν.

Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἔκειντο
πολλῶν ὀδυρμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. Ὡς δὲ
ὸς ἡμᾶς ἔφθανεν ἡ τομὴ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον
υφότας), ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς
ειρον θήραμα. Φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὁρμὴν
ν. Ἦν γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ πύργος,
ιελθεῖν ἔμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς
ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἅτινα
όνῳ σαπέντα καὶ διαῤῥεύσαντα οὐκ ἀσφαλῆ
ον τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν· δύο γὰρ μόνα κατὰ
ξύλα ἐναπῃώρηντο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχό- C
ιπότρομον τὴν πάροδον ἐπεποίηντο. Τὸ ἀμφί-
ον οὖν τοῦ κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ
ροι ἐφώρασαν μή πως [37] ἐν μέσῳ τῶν ξύλων
νων αὐτῶν [38] λάθωμεν τεχνάσματα [39] πεποιη-
εἴσω τοῦ πύργου καὶ κρημνισθῆναι τούτους
ευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένου πολὺ καὶ
ν τὴν πτῶσιν ἐπαπειλοῦντος. Τοῦτο δὲ ὁ τῶν
σίων Θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοίαις ὑπέβαλεν· εἰ
ια τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβά-
κατετόλμησαν, οὐδὲν ἧττον καὶ ἡμεῖς τῶν
ων τὸν ὄλεθρον ὑπεμένομεν. Τῆς σχολῆς τέως
τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαιρέσεως, τοῦ φόβου
χὰς ἕκαστος ἡμῶν περιάραντες, εἴ τι καὶ δέοι
ιν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμερι- D
. Ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας καὶ
υ καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅτι κατὰ κόῤῥης
κε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν
νος τοῦ πύργου τὴν εἴσοδον ἔμελλον διὰ τῶν
πρὸς τοὺς Βαρβάρους χωρεῖν. Οἱ δ' ἐπειδὴ
ε θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομο-
α, ἄοπλον μὲν καὶ πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφε-
ν, ἔχοντα δέ τι σπουδαῖον εἰπεῖν, ἐπῆλθον καὶ
τοιχηδὸν ἀλλήλους συντάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς
ναντες, τάς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κο-
ἐπαγαγεῖν σχηματισάμενοι. Ὡς δ' οὐδὲ τοῦτό

A tium. Cumque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curæ fuerat quam ut solum lictoris dexteræ collum supponerent, seque motu gestuque corporis ictui excipiendo aptarent. Ac videre erat rem stuporis horrorisque plenam. Si enim sicarius, dedentis se atque ad necem inclinantis obsequendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, lethale vulnus adigens eum a doloribus ocius liberabat: sin minus saxeum cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, captorum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim cædebat ac dehonestabat, multa- B rumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. Nec in tam immani ac copiosa multitudine aliud audire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis impetu defluentis fragorem.

46. Sic brevissimo tempore prostrati omnes **551** jacebant, multarum lacrymarum ac luctuum dignum plane spectaculum. Ubi autem nostris quoque capitibus ensis jam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam prædam unanimes irruerunt. Ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. Media enim, quam dicebam, interjecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavimentum lignis constratum tempore com- C putruerat ac diffluxerat, haud tuto inde transire sinebat: duo enim duntaxat ligna in medio pendula viam tremulam transeuntibus sternebant. Periculosæ itaque viæ gradu utrinque præcipite circumspecto, Barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude præcipites agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. Id vero consilii rerum admirandarum Deus illorum animis ingessit. Si enim statim ut locum attigerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus cæsis reliquis nos quoque dira nece sublati essemus. Dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum con- D viviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. Quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna **552** ad Barbaros procurrebam. Hi vero sic audacter mea sponte ad eos progredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque ordine digesto seque eo componentes, extentis dextris, inque verticem simulato gladios adigentes, incurrere. Ac ne

VARIÆ LECTIONES.

ικνύμενοι P. [36] ἑαυτοῦ A. [37] μήπω P. [38] γενόμενοι P, omisso αὐτῶν. [39] τεχνάσματι P.
ante τῶν om. P.

sic quidem incusso timore (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam Æthiopum, inter illos fortissimus præfidentiorque ac proceritate reliquos superans, prope accedens ensem in frontem impingere pertentabat. Ego sublatis manibus, *Ne hoc feceris*, inquam, *alioqui magnarum pecuniarum vi te tuosque fraudabis.*

47. Dixeram, gestusque et habitus omnisque indolis præfidentia ac firma constantia Æthiopis hactenus impetum, ne ictum inferret, retardans cum læva in sinum missa, eaque quantocius aurea quædam monilia extrahens, ac illi in manum tradens: *Sint hæc*, inquam, *meæ vitæ pignora. Quodsi his quoque longe majora nancisci desideras*, *patri fratribusque, quin et patris fratri*, conversus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans, *vitam pacisceris, donaque amplissima præbebo, dum vos exspectamus obscuris quibusdam forulis reposita; quæ nos tantummodo novimus, certique de nostra salute prompte ostendemus. Sin mori contigerit, actum illis est ac perierunt,* **553** *quæ et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in rerum censu usuque hominum esse desinant.* His verbis represso Barbari furore, pignorumque illa erogatione in eorum quæ a me dicerentur sensum prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad supplicandum efformabam. Nihil enim ille intelligebat eorum quæ ad ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad certam modis omnibus præstandam fidem catam solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens: *Quid tu hæc*, inquit, *ita facis, et Æthiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui et opitulabor, si quid necesse sit?* Tunc ego audacior factus virique præsentia æquiore animo mutatus: *Serva*, inquam, *quicunque es, a Deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a præsenti nos necessitate eripe. Referes enim a nobis digna ejus quam servaveris vitæ nostræ præmia*, *ejusmodi scilicet ut in universa hac*, *quam diripitis, civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria.* Et ille: *Confidite*, inquit, *mortisque cogitationem depellite, et ad hilarius ingenium vos ipsos componite. Ego autem*, inquit, *etiam Æthiopibus auctor ero ut idem mecum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum ductorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitæ securitatem* **554** *accipiatis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quæ promissa sunt impleatis. Si quid enim eorum quæ locuti estis effectu caruerit, hisce gladiis judicium de vobis erit.* Hæc itaque eo loquente, illico pater meus cum jam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque ejus pedibus capita defigentes,

A με τέως καταπτῆξαι πεποίηκεν (ὅλον γὰρ εἶχ
νοῦν πρὸς ἅπερ ἤθελον λέγειν ἠσχολημένον), ε
τῶν Αἰθιόπων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναι
τε καὶ εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διενη
κατ' ἐμὲ γενόμενος [P. 356] ἐπεχείρει μοι τὴ
χαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. Ἐγὼ δὲ τὰς
ἀνασχὼν, *Μὴ τοῦτο πράξῃς*, εἶπον, *ἐπεὶ πο*
χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιο

μζ'. Οὕτως ἔτυχον εἰπὼν, καὶ τῷ πεπαρ
σμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὁρμὴν τοῦ Αἰθίοπος
πρὸς τὸ μὴ τὴν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν
δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας εἴσω τοῦ κόλπου κα
χρύσεα κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκὼν καὶ τῇ π
τούτου ἐνθέμενος, *Ἔστωσάν σοι ταῦτα*,
ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. Εἴπερ δὲ
B *πλείονα τούτων εὐπορῆσαι βούλει, τῷ*
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τἀδελφῷ τοῦ
τρὸς (ἐπιστραφεὶς καὶ τούτου; ἐν ᾧπερ ἦσαν
τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας) *τὸ μὴ θανεῖν κ*
γύησαι, καὶ παρέξομαί σοι χρήσιμα δῶ
προσδοκίᾳ ὑμῶν ἔν τισιν ἀφανέσι τόποις
ἀποτεθειμένα, οὓς ἡμεῖς τε μόνοι διαγινώσ
καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες
δείξομεν. Εἰ δέ γε θάνοιμεν, διόλωλεν ἐ
τάς τε ὑμῶν [61] *διαφυγόντα χεῖρας καὶ τῇ ζ*
ἡμετέρᾳ [62] *συναπολήξαντα*. Τούτοις τὸν
παρακατασχὼν τοῦ Βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει
κοσμίων εἰς ὑπόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τὴν δι
αὐτοῦ ἐμβαλὼν, ἐν οἷς ποικίλως ἐμαυτὸν πρὸς ἱ
κατεσχημάτιζον. Οὐδὲ [63] γὰρ ᾔδει Βάρβαρος ἃ
C πρὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετο
μάζων τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς
ροφορίας παντὶ τρόπῳ κατεργούμενον.

μη'. Ἐν τούτοις ἕτερός τις ἐγγύθεν ἐλθὼν
φωνήν· *Τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰ*
ταῖς ἱκεσίαις παρακατέχεις, ἐξὸν εἰπεῖν
ἐμέ; καὶ εἴ τι καὶ δέοι, συναντιλήψομαί σοι.
δὲ τὸ πλέον θαῤῥήσας καὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς πα
πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, Σ
εἰπὼν, ὅστις εἶ, πρὸς Θεοῦ ἡμῖν ἐν τ
χρειωδῶς ἀπεσταλμένε, καὶ τῆς παρούσης
κης ἐξάρπασον. Λήψῃ δὲ παρ' ἡμῶν τ
τῆς χάριτος ἕνεκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν
καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ ἴσου κατὰ πᾶσαν ἣν ἠ
τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἄλλοις τισὶν εὑρεθή
D Ἐκεῖνος οὖν, *Θαρσεῖτε*, ἔφη, *καὶ τοῦ θανάτο*
ἐννοίας ἀπόσχεσθε, καὶ πρὸς τὸ εὔθυμ
ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε· ἐγὼ δὲ, φησὶ, *καὶ*
Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτά μοι συνθέσθαι
μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸ
στρατοῦ ὑμᾶς ἀπάξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐ
λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορίαν.
αὐτοὶ τὰ ὑποσχεθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλ
διανοήθητε· εἰ γάρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθ
μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῇ, ταῖς μαχαίραις τα
κριθήσεται. Ὡς οὖν ταῦτα ἔλεγεν, εὐθὺς ὁ

VARIÆ LECTIONES.

[61] ὑμῖν A. [62] τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας A. [63] οὐδὲν P. [64] ὧν ἂ] ὧν P. [65] ἥλωται A.

; σὺν [P. 357] τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς μᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κε- προσερείσαντες, ἐδέοντο τὴν αὐτήν ἐμοὶ πλη- αν λαβεῖν βεβαιούμενοι πληρώσειν ἑτοίμως ῷ προκατεῖπον. Θᾶττον οὖν ἐκεῖνος πάντα ἃ μῶν ἠκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθέμενος ἀκοαῖς, ύτῳ μάλιστα ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ε προειπὼν [46], λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν χεῖν, οὕτως μηδὲν παρῄνει τοῦ λοιποῦ δεδιέναι. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους κατα- ντες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον ὴ θάλασσαν, ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἤδη [47] θέντων βαδίζοντες. Τῆς οὖν εἴσω πόλεως τὴν ἐμβάντες οὐ κατευθὺ τὴν πορείαν ἐποιούμεθα, τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε πρὸς τὸ κάταντες ἐφερόμεθα. Ἔνθα καί τινες B κατεφάνησαν ἀνιόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ ας κατέχοντες ταῖς χερσὶν, οἳ καὶ μέσον τῶν ειρωσαμένων διειλημμένους ἑωρακότες ἡμᾶς ικῇ μανίᾳ πληγέντες ὥρμησαν ἀναιδῶς, πόῤ- δεικνύμενοι τοῦ κινοῦντος θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες ἔγνων μηδὲν ἡμῖν θῆναι δεινὸν τοὺς ἤδη προειληφότας σπουδά- . ἐν ἑαυτοῖς σκεδασθέντες [48] ὑπανεχώρησαν. τις αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰκὸς, ασύτερος, ὡς εἴ τις ὑλακτικὸς κύων μεμηνὼς λούθει, καί τινα πλῆξαι τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ίνετο. Ἕνα γάρ τινα τῶν ἑλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑπο- τῶν ἄλλων ἐμὲ, καὶ μικρὸν ἀποστὰς ἀνελεῖν C ρει. Ἀνῴμωξα οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐμὸς ιγμένος συστραφεὶς (καὶ γὰρ ἔτυχον σὺν αὐτῷ ν) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε καὶ μιον βρύχοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τρα- μου βάπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη υσάμενον ἡμᾶς τοῦ πρώην κινδύνου ἐγγύθεν ῇ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῇ τὸ δρᾶμα καθυπο- , *Τί ὅτι*, ἔφη, *καὶ δι' ἣν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ ς κατεψηφίσασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ισαντες ὑποσχέσεων; εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, ἡμῖν λυσιτελής ἐστιν ἡ ζωή. Ἀλλ' ἐξελοῦ ν τοῦ κατέχοντος, εἴ τις καὶ περὶ ἡμῶν οντίς· εἰ δὲ μὴ, τῷ ἐκείνου λύθρῳ σπεῖσον ἡμᾶς. Οὐδὲ γὰρ διῃρημένην φέρομεν ἐξ λων ὑπομεῖναι τὴν τελευτήν*. Εὐθὺς οὖν D ηθέντα ἐπὶ τούτοις ἀναδραμεῖν [P. 358] τὸν πον, καὶ ἐπιστάντα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν κατα- τοῦ βαρβάρου τεταμένην οὖσαν καὶ τὴν σφαγὴν ιζουσαν [49]. Ὃς καὶ ἐπισχεθεὶς, ὡς μὴ δυνηθεὶς οὖν ἐκτελέσαι, πρὸς πλείονα ἐξῆπτο θυμόν· καὶ ; τὰς σιαγόνας τούς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας ὺς θήγοντας κροτήσας (τοῦτο γὰρ Βαρβάρων [50] φόνιόν τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδὼν, ἐπεχείρει τοῦ οντος ἑαυτὸν ἀποῤῥῆξαι καὶ αὖθις μοι ἐπελθεῖν. ὰ δὲ τοῦτον ἐκεῖνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ρῷ σωτὴρ, ἀλλὰ πάσαις [51] αὐτὸν κολακείαις

A camdem ipsam quam mihi spoponderant vitæ securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros ac prompte impleturos quæcunque ego prælocutus eram. Actutum igitur ille, cunctis quæ ex nobis audierat auribus illorum depositis, præsertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula enarratis, cum et jurejurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps timere hortabatur.

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio sui agmine collocantes versus mare iter habebant, super cæsorum cadaveribus gradientes. Interiorem porro civitatis portam ingressi non recta statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est clivum versi in declive ferebamur. B Ubi et alios quosdam Æthiopes ascendentes conspeximus, qui et ipsi enses manibus gestarent. Hi quoque, ut inter eos qui jam ceperant nos adduci videre, naturali rabie conciti impudenter impetu irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. Postquam vero jam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxæ inferretur, **555** occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. Unus vero quispiam illorum, majore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque, haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. Unum namque e nostris prædatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me clam subductum et a C cœtu paululum abjunctum interficere conabatur. In quo statim ingemui. Pater autem meus obturbatus atque conversus (quippe cui comes incedebam) ut jam morti propinquum vidit, frementemque lictorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret, gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum propa esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens: *Quid id est, ait, et quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum quasi capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatus fuerit, nec vita nobis quidquam utilis erit. Eum itaque ab oppressore libera, si quid tibi curæ est et de nobis. Sin minus, nos quoque illius libato cruoribus. Non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio* D *mortem oppetamus*. His commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam jam barbari dexteram ensemque vibrantem detinuit. Is vero, etsi conatu inhibito, ut cui non licuisset destinatam animo patrare cædem, majori furore exarsit, maxillisque fremens et oculos distorquens dentesque stridens **556** (id enim Barbaris in more est) cruento trucique aspectu a tenente sese expedire conabatur ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille qui a Deo opportunus nobis servator missus fuerat, sed blande suadendo a proposito

VARIÆ LECTIONES.

[46] ροσειπὼν P. [47] ἤδη om. P. [48] σχεδασθέντες AP. [49] σχηματίσασαν A. [50] βαρβάροις P. [51] πεί-

avocare studebat. Ubi autem omnem in eo operam perdere advertit, illo majores excitante iras ac cædem evomente, ut et clam semel repente aggressus gladium humero adegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore excitus ira, Æthiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapsum exque vulnere cruore madentem corripiens, ocius se ad comites refert.

50. Cum itaque rursus reliquis simul euntibus comes adjunctus eoque periculo liberatus, Deo gratias agerem, nactusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente inflictum vulnus majore quam prius dolore ictus persensi. Vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti sublato ululatu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. Hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat: *Ut quid vero,* inquam, *meam unius vitam neglexistis, atque barbaro,* ad Æthiopem versus eumque monstrans, *in mortem dedistis? Hoc vero scitote, nisi omnes* **557** *simul, quibus jurejurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. Sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quæ speratis compotes efficiemini. Quare si non fraude, sed vere jurejurando fidem obstrinxistis, omni opera vitæ securos præstate; probeque noveritis a nobis quoque præstitum iri omnia quæ pacti sumus.* Quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. Indeque agmine cingentes lentius incedebant.

51. Venimus autem ad quemdam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palæstra merentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. Rursus vero aliam quamdam Barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erat Barbari, ac cum eis tantisper collocuti, introire decernunt quasi aliquid æstimatione dignum ibi reperturi. Nos eos sequebamur in præsentes limis oculis obtuentes, necdum a pristina mentis refecti vertigine. Ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus Barbarum quemdam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensem tenentem; atque eos qui **558** circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum jussisset, promptos se obsequio gestu nutuque significantes. Ad eum igitur cum venissemus, interrogat qui nobis ductores erant,

A μετατρέπειν ἐμηχανᾶτο. Ὡς δ' οὐδὲν ἤνυτο τούτοις πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγειρομένου καὶ φόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν ἅπαξ κατὰ τοῦ νώτου μου τὴν μάχαιραν αἴφνης κατενεγκεῖν καὶ πλῆξαι πληγὴν μανίας πλήρη, τὴν καὶ μέχρι νῦν δεικνῦσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στεῤῥῶς ὠθίσας [52], ἐμέ τε συναρπάσας ἤδη παρὰ πόδας ἑστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιῤῥεόμενον αἵματι, δρομαίως [53] τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἑταίρους [54] ἐχώρει.

ν'. Ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὖθις ἐγὼ, καὶ τόδε τὸ κακὸν διαδρὰς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐποιούμην, λαβόμενός τε σχολῆς τὴν τοῦ νώτου πληγὴν κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευ- B τέρας πληγῆς ἐπῃσθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύναις βληθείς. Ὁ δὲ τολμηρὸς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστὰς [55], ὤθισέ μοι κατὰ πλευρὰν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας καὶ τὸ ἀκάθεκτον τοῦ τρόπου τῇ φωνῇ παραστήσας, ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρί· *Τίνος χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφειδήσατε, καὶ τῷ βαρβάρῳ* (συστρέψεις καὶ τὸν Αἰθίοπα δείξας) *πρὸς θάνατον ἐκδεδώκατε; Τοῦτο γνόντες ἴστε, ὡς εἰ μὲν κοινῇ πάντες, οὓς τοῖς ὅρκοις ἐβεβαιώσασθε, τὸν θάνατον διαφύγοιμεν, πέρας λάβοι καὶ ἅπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα, εἰ δ' ἐπί γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστὰς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεραίνομεν, καὶ οὐδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε* [56]. *Ἀλλ' εἴπερ μὴ πρὸς* C *ἀπάτην, ἀλλ' ἀληθὴς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προτεθεὶς ὅρκος, πάσῃ μηχανῇ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εὖ ἴστε πάντα καὶ ἡμᾶς πληρώσειν ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα.* Ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκοὼς καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἔπεισε πάντας ἐφορμήσαντας [57] κατὰ τοῦ δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι· οἳ δὴ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἔκτοτε σχολαιτέρως ἐβάδιζον.

να'. Ἤλθομεν δὲ κατά τινα τόπον ἔνθα μονή τίς ἐστι παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἥτις πάλαι τοῦ [58] Ἀκρουλλίου [P. 358] κατονομάζεται. Καὶ πάλιν ἄλλῃ τινὶ κουστωδίᾳ Βαρβάρων ἐντυχόντες κατὰ τὴν προπυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι, καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἴσω χωρεῖν ὥς τι D σπουδαῖον τοπάσαντες ἐφευρεῖν. Συνειπόμεθα δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μή πω [59] τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. Ὡς οὖν εἰσῄειμεν τοῦ ναοῦ τὰ προπύλαια ὃς τοῦ Ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινα βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπάσαντά τε τὰς ὀφρύας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, καὶ ἀτενὲς τοὺς ἑστῶτας βλέποντας εἰς αὐτὸν, εἴ τι καὶ βούλοιτο πράττειν, ἑτοίμους εἶναι ταῖς ὁρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. Ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμὲν καὶ ποίᾳ προφάσει

VARIÆ LECTIONES.

[52] ὠθήσας P. [53] δρομέως A. [54] ἑτέρους A. [55] ὅθεν ἄλλοθεν ἐπιστάς A. [56] ἐντεύξησθε AP. [57] κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἐφορμήσαντας P. [58] τοῦ om. P. [59] μήπω; P.

ινατον διεφύγομεν. Οἱ δὲ πάντα συντόμως ἐξ- A
καὶ τῶν νώτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηνεῖς τοῖς
αὐτοῦ τῷ ἐδάφει προσέῤῥηξαν. Ὁ δὲ τὸ ξίφος,
ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἑτέρως ἢ ὡς πέφυκε
ιν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφάπαξ
να ἡμῶν. Εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαῤῥεῖν ἐκέ-
καὶ, *Τοῦτο*, φησὶ, *τῆς ἀσφαλείας τεκμή-
ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεινὸν ὑμᾶς
τεύειν παρεγγυῶ*· τοῖς παρεστῶσι δὲ Βαρβά-
οῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἳ τέως ὑπῆρχον κεκλει-
ι, προστάξας ἀναῤῥιπίσαι, τῆς καθέδρας ἐξ-
ὰς καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαιᾷ ταῖν χειροῖν,
ιέρᾳ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν τὸν [60] ἕνα
ων, ἔνδον εἰσῄει τοῦ σεβασμίου σηκοῦ. Ὁ δὲ
ας πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ
ιθειρχθέντων, τριακοσίων περί που τὸν ἀρι- B
ὡς ἐν ὑστέρῳ κατεμανθάνομεν.

Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μιαιφόνων [61] πλῆθος τῷ
ινεῖ συνεισῆλθεν. Ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθὺς εἰσπηδή-
ινῆλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν
ρᾶ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία·
ιοὺς πόδας συμπλέγδην ἐν ἀλλήλοις ἀνθυπο-
ας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέ-
ἰυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τόν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν
ων περισκοπῶν, καὶ ἅπερ ἐβούλετο δρᾷν, τῇ
τραχείᾳ τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ
α καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις διαλαβὼν ταῖς χερσὶ,
μᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ
ἐλόντων ἐγκελευσάμενος, νεύματι τοῖς βαρβά-
ἀνελεῖν ἐκείνους προσέταττεν. Οἳ δὴ τὸ τάχος C
περ ἀτίθασσοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως
μένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς ἀθλίους κατέτεμον.
δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν ἐθέλοι [62]
ς πράττειν, πρὸς τὸν δεινὸν [P. 360] ἐκεῖνον
τὴν ἀπεσκόπουν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ'
αὐτοὺς τέως ἐπιχειρήσεως διεκώλυσεν, ἐδόκει
ι [63] ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τόν τε πατέρα
ὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι
ιόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιωθῆναι. Πάλιν ἐκείνοις
ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλαττομένοις,
εσθαι ἐπήρχετο. Πλὴν οὐκ εἴχομεν ᾧτινι πέρατι
περὶ ἀλλήλων στῆσαι ἀμφιβολίαν. Ὡς γὰρ
ν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλή-
δὲ τὸ ἔδαφος ἅπαν νενεκρωμένων σωμάτων,
ν δὲ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος, D
ἔχων ὅπως ὁ μιαιφόνος ἐκεῖνος πρὸς τὸ ἐκτὸς
ται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων
ἑκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμοις ἐπιτεθῆναι
λεύσατο. Οὗ δὴ καὶ γενομένου θᾶττον εὐθὺς αὐ-
οῦ βωμοῦ καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν
ρα καὶ ἀδελφὸν ἑκατέραις χερσὶν ἐναγκαλισά-
ν γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκ-
ιτώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκεί-
ἀχλὺς, ὧν τε ἐκείνοις κατείδομεν καὶ ὧν ἐν ἡμῖν
ἐς ἐτοπάσαμεν, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανωλεθρίᾳ
ι [64] διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδέν τι τοῦ σκυ-
τοῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις

quinam essemus, quave ex causa mortem effugissemus. Illi paucis omnia exponunt, et per humeros nos accipientes ad ejus pedes pronos in solum prosternunt. At ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscujusque nostrum caput leviter percussit; tum surgere bonoque animo esse jussit. Et *hoc*, inquit, *securitatis pignus habentes, præcipio ut nihil in posterum mali timeatis*. Tum astantibus Barbaris templi fores, quæ clausæ essent, reserare jubet, deque sede exsiliens, ac patrem meum sinistra alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam ædem ingreditur. Erat illa miserabilium hominum ante in ipsam conjectorum plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant.

52. Cum truci autem illo non exigua quoque parricidarum turba intravit. Verum ille statim saltu in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus mysticum sacrificium divinaque res peragitur, insiliit, et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum moris est, sedit, furoris dementisque superbiæ plenus; hominumque illam multitudinem circumspiciens, ac quod animo destinaverat, ut faceret, versutæ mentis solertia ac dolositate disponens, patrem quoque meum et fratrem utraque **559** manu prehendens, nosque ad januam prope ab his qui ceperant servari jubens, omnes in ea nutu jugulari præcepit. Qui actutum velut efferati lupi, jam prædæ compotes facti, incitatis animis atque impetu crudelem in modum miseros conciderunt; adhucque rabie furentes a diro illo sævoque judice signo ostendi exspectabant quid et nobis factum vellet. Cæterum ille eorum hactenus in nos impetum inhibuit. Porro videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublatos esse cum his quorum cæsa cadavera jacebant, nobisque duntaxat immitem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de nobis cogitare in animum veniebat. Nec vero erat quo tandem fine mutua illa de nobis sedaretur anxietas. Ut enim miserorum peracta cæde, omnique solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato ac inter illa stagnantibus cruoribus proluto, parricidæ exitus non patebat, quo se foras subduceret, jacentia illa corpora in ambulacris utrinque templum ambientibus unum supra aliud congeri jussit. Quo facto statim ex altari prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus ad nos usque venit. Tanta vero erat, quæ animos nostros perterritabat, eorum spectaculorum, quæ tum in illis vidimus tum nobis suspicati sumus, caligo et horror, ut quamvis in tanta internecione soli mortem **560** evaserimus, nihil minori mœstitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis vultibus nec vocem mittere rei immanitate sincere-

VARIÆ LECTIONES.

[60] τὸν om. P. [61] μιαιφόνων P. [62] ἐθέλοιεν P, ἐθέλειν A. [63] καὶ om. A. [64] μόνον AP.

mur. Plurima autem Barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui præsto erat, insiliens e medio nostri avolavit, rursus imponens ut et nobis assumptis ad littus civitatis propere festinarent, quo nimirum ipse quoque iter celeraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. Nec raro in via in multas Barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes cædem spirarent; nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Æthiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terreri possent aut ad impetum remittendum induci. Cæterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. Ibi enim hostium classis ductor ac imperator consederat; cui et de nobis nuntiatum est a Barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. Tum ille statim unum aliquem assessorum surgere jubens ac rectum stare, ejuscemodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperirentur, **561** quæcunque in muro ante Barbaris promiseramus, rebusque ipsis quæ pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad ipsum rursus revertendum: sin nihil ejusmodi vere dixisse invenerint, sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis mendacio cuncta finxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessitate ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra divisos neci dedendos. Statim igitur rursusque nos circumvallantes eo ducere jubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus; simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex dictis forte reipsa præstitum non esset, quibus accincti erant, ensibus decernendum esse. Quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte vernarum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustraque tantis machinis ac consiliis vitæ studere inveniremur.

54. Enimvero cum necdum hæc certo dispicere possemus, ad locum devenimus, sicque habentem offendimus quemadmodum eum, cum res occultarentur, signaveramus. In uno enim occulto conclavi, quicunque eramus sanguinis necessitudine conjuncti atque propinqui, sua quisque reponere, [illegible] erat futurum divinaremus, haud [illegible] ueramus. Hujus aditu [illegible] idea tabula ob- [illegible] ibus [illegible]

A ἀλλήλων ἐνατενίζειν [65], ὥσπερ ἐκπληττόμενοι καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τῷ πράγματι συγχωρούμενοι. Τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος ἀποτεμόμενος, ἵππῳ ἐπιβὰς ἐφεστῶτι ἀπέπτη [66] ἐκ μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὖθις συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θέειν· αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ ἑαυτὸν ἔφη.

νγ'. Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἦγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῖν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι. Καὶ πολλαχοῦ τῆς ὁδοῦ περιπίπτομεν πολλοῖς πλήθεσι τῶν εἰσρεόντων βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἦν ἔργον λανθάνειν τούτους, εἰ καὶ ὅτι ῥώμῃ πολλῇ σωμάτων καὶ οἱ προειληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ [67] καταπτῆξαι ἢ τῆς ὁρμῆς αὐτοὺς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. B Πλὴν οὐ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως κατελάβομεν. Αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὢν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ καθηγούμενος, ᾧ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περιεσώσαντο. Ὃς ἐξ αὐτῆς ἕνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἑστῶσιν ἐπισυνάψας, τοιαύτην δέδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψῆφον, ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φανεῖεν ὅσα τοῖς βαρβάροις [P. 381] ἐν τῷ τείχει προϋπεσχόμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πληρούντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ἀξιωθῆναι καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δέ γε μηδὲν τοιοῦτον ἀληθῶς λεχθὲν εὕροιεν, ἀλλ' C ἢ προαπολωλεκότας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὥσπερ τὴν πρώτην ἔντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ σοφισαμένους, τοῖς ξίφεσιν ἕνα ἕκαστον ἐκεῖσε διελόντας τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. Παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς διαλαβόντες ἄγειν ἐπέταττον, ἔνθα δὴ τεταμιεῦσθαι, φασίν, ὑφ' ἡμῶν [68] προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἐξειπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθείη, τοῖς ξίφεσι τούτοις διακριθήσεται. Δέος οὖν ἡμῖν [69] καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισῄει, τάχα μή πού τις τῶν οἰκετῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τόπου, παραπλησίᾳ περιτυχὼν ἀνάγκῃ καὶ θέλων καὶ αὐτὸς τὸν ὄλεθρον ἐκφυγεῖν, προεσήμανε τὴν δαψίλειαν τῶν κεκρυμD μένων, καὶ μάτην εὑρέθημεν ἡμεῖς τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηρούμενοι.

νδ'. Ἀλλ' οὔπω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθάκαμεν [70] τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς ἐσημειωσάμεθα· ὑφ' ἑνὶ γάρ τινι κρυφιώδει ταμείῳ, ὅσοιπερ ἂν ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος, ὥσπερ τοῦ μέλλοντος μαντευόμενοι, συμφερόντως ἐβουλευσάμεθα. Οὗ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἥτις ἦν λιθίνῃ πλακὶ κατησφαλισμένη, ἱστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιάραντες. Ἤδη μὲν γὰρ μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τοὐναντίον μὲν οὖν

LECTIONES.

[illegible] ἡμῶν? [69] ἡμῶν AP. [70] πέφθαμεν P.

παθεία; τυχεῖν τῷ πλήθει τῆς ἐπιδόσεως. A
ἐκεῖνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθὺς ἀπὸ
λου πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ
εὐθυμεῖσθαι προσέταττον. *Τούτοις* γὰρ,
, *κατηγγύησθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ
ὑμῖν τὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον* 'Αλλ'
*μεν δὴ καὶ πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ στρα-
ὰν καὶ παρ' αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν
ιαν*. Ἦγον οὖν πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖθεν τὴν εἰς
περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισι καὶ παραδό-
μασιν. Ἔκειντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνῃρη-
ἔτι τοῦ λύθρου ἐναποστάζοντα, φρικτὸν
πᾶσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μιᾷ ψήφῳ τὸν
ος κατακριθεῖσα θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἄλ-
ταφῆς ἀμοιροῦσα. Κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς
ῦ περιῤῥέων ὁ οἶνος, καὶ τοῖς αἵμασι τῶν B
ἴτων ἀνακιρνώμενος [P. 362] ἅπαν τὸ
τῆς πόλεως κατεμέθυσκεν. Παριόντες [71] οὖν
μεν, καὶ εἴ πού τινα τῶν ποτε γνωρίμων ἢ
εταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηκριβωσάμεθα,
όνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον
νομεν. Σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνῆσαι τοῦτον ἢ
ἰαί τι τῆς ποτε φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον·
ὄνον ἄπρακτα τῷ κειμένῳ περιαλγήσαντες
ρὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα.

sionis causa timeremus, contra vero et etiam affluente rerum suppeditatione indulgentiam consequeremur. Ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira trucique ingenio in hilaritatem converso nos quoque bono esse animo jusserunt. *Bis enim*, aiebant, *vestram salutem redemistis, et per ea vitæ vobis hodie munera indulgentur. Sed abeamus ad exercitus ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectæ securitatis pignora condonentur.* Hinc itaque rursum nos ad eum duxerunt. Per viæ autem præsentiam tremenda quædam ac inaudita spectacula nostris se oculis objiciebant. Nam projecta jacebant cæsorum cadavera adhuc cruore fluentia, horrendum visu! omnis hominum ætas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso B quoque justo funere ac sepultura privata. Fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicos diffluens, mistumque cæsorum cruoribus omne solum inebriabat. Cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos unquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus, aut aliquid opportunum pro veteris amicitiæ jure indulgeremus, sed nulla fruge mortuo indolentes 563 ad nostra iterum studium nostrum atque animum ebamus.

Ἤδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρ-
τῷ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχ-
ἐκκλησιάσας τῆς καλουμένης εὐχῆς ἑορ-
ὴν δυσσέβειαν· ὃς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν
τῆς τελετῆς ἀχθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον C
τῶσι διεκελεύσατο. Ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυν-
ὸν πατέρα, *Εἰ ἐπίσκοπος*, φησὶ, *τυγχά-
ὅδε τῆς πόλεως;* Ἐτεκμαίρετο γὰρ ὅσον
ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοῖον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος.
ὐκ εἰμὶ, ἔφη, *κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων
ροσδεόμενος*. Ἄλλος δέ τις ἐγγύθεν ἑστὼς,
ἀρχηγὸς τοῦ ἑτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν
*πίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, κατ' οὐ-
διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρωται·
γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης,
ῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίζοντα.* —
δέ τίς ἐστι; τῷ δακτύλῳ σημάνας [72] ἐμέ.
τι τοῦδε, καὶ αὖθις ὁ παρεστὼς ἔφη [73],
ς καὶ αὐτὸς, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν [74]
ων τεταγμένων εἷς. Οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ D
ουσι τοῦδε, τοὺς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδη-
*ἄμφω δὲ υἱοὶ τοῦδε τοῦ προεστῶτος,
ς μὲν ἀποτεχθέντες αὐτῷ, ἄγοντες δὲ
ορον ἡλικίαν.* — Ὁ δὲ *συνὼν αὐτοῖς
γηραιὸς τίς ἂν εἴη;* πάλιν ὁ δεινὸς ἤρετο
. *Ἀδελφὸς ἐμὸς*, προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπ-
, νεύματι κἀκεῖνον συνθέσθαι πρὸς τὴν
ναδιδάξας. Ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀκήκοε, καθ-

55. Cum vero jam ad littus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, ejus quam vocant precationis impio cultu rituque defungebatur. Quo expleto peractaque cærimonia ad se nos coram adducere C astantibus jussit. Ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem, *Num*, inquit, *hujusce urbis episcopus exsistis?* Quantum enim ex cultu conjiciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. Ille, *Non sum*, ait, *sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus*. Alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait: *Haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est. Scimus enim eum omnis Atticæ exarchum esse, quo munere nihil minori honore præ episcopis fulget. — Hic vero quis est?* digito me monstrans. *Filius ejus est*, rursus astans ille respondit; *ipse quoque clericus, exque palatinis clericis unus. Hi autem duo fratres illius sunt*, illos indi- D cans qui a me sequebantur, *utrique primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diversam ætatem agant. — Quis hic vero, qui cum illis est, senex ille?* iterum dirus ille judex quæsivit. Dictum arripiens pater meus: *Frater* 564 *meus*, respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens. Hæc ubi audiit, omnes sedere jussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio dixit · *Volo vos ab omni procul mala suspicione esse. Tum enim*

VARIÆ LECTIONES.

[71] ...ος κατεμέθυσκεν. Παριστάντες P. [72] σημαίνων P. [73] ἔφη om. P. [74] τῶν ante βασ. om. P.

[illegible]

[illegible] advocantes, quæ deinceps [illegible] providentiæ commisit homines.

[illegible] τηρεῖσθαι [illegible] μετηγάγομεν καὶ [illegible]

56. Tum [illegible] sublatæ cogitationibusque [illegible] nostrorum cura ac propinquorum, graviore hac [illegible] vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac qua ratione ii morte sublati essent, num aliqui ex ipsis periculo liberati [illegible] abductione damnati forent. Ac ne sic quidem certi aliquid de illis scire poteramus, quod hostibus [illegible] urbis potitis eamque ingressis cuncta incondili plena clamoris ac tumultus essent, multaque turba in portu convolveretur, tum civium qui [illegible], tum et Barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres ac lactentes infantes, misere ejulantes ac matrum privationem luctuose gementes, omni ex loco cunctisque ædibus violenter raptantium, aliorumque nonnullos ex nobilibus virisque primariis, seu majoribus claris opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent, crudelem in modum trahentium. Jam enim ipse ab imperatore missus Nicetas necnon circumjacentis regionis prætor atque dux in hostium potestatem venerant, et in quibusdam Barbarorum navibus sub custodia erant. Propterea nihil magis ac antea, quidquid de necessariis solliciti essemus curaremus, fructus aliquis sequebatur.

566 57. Enimvero præter hostium illa trucia videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est

νς'. [illegible] λογισμοὶ [illegible] ἀρχὴν [illegible] καρδί[illegible] ἦρα κα[illegible] τοῦ κινδ[illegible] εἰς τὴν [illegible] ἡμῖν ἀπαγω[illegible] Ὅμως οὐδ' οὕτως εἴχομεν ἀσφαλῶς [illegible] γεγονέναι τ[illegible] εἴσοδον, καὶ πάντα μεστὰ [84] κραυ[illegible] καὶ θορύβου [illegible], καὶ πολὺ πλ[illegible] τοῦ λιμένος ἐνστρέφεσθαι τῶν τε ἐκ τῆ[illegible] χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Βαρβάρ[illegible] μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, πῆ [85] δὲ καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου κα[illegible] οἰκίας βιαίως ἐφελκομένων, ἐλεεινὸν ὀδυρ[illegible] τὴν στέρησιν τῶν μητέρων γοερὸν κλαυθμ[illegible] ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφαν[illegible] σίων κατά τινας παρακλησίας ἡμῶν αἰτίας [illegible]θρον διακρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομέ[illegible] γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλε[illegible] τας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατ[illegible] ρωθέντες ὑπῆρχον ἔν τισι ναυσὶ βαρβαρικαῖ[illegible] τόμενοι. Διά τοι [86] ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ τ[illegible] περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελοῦμεν.

νζ'. Ἀλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοι[illegible] καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κα[illegible] παρατραπείσας καὶ τῷ καύσωνι τῶν πε[illegible]

VARIÆ LECTIONES.

[78] ἡμᾶς] ὑμᾶς AP. [79] ἄπλοις A. [77] οὔπω? [78] πρὸς τὴν Ταρσὸν A. [79] ἐκεῖ A. [80] καὶ αι[illegible] om P. [81] περιάγοντα] ἔχοντα; addit Comb. [82] καὶ] κατὰ A. [83] διαφυγόντες P. [84] μετὰ AP. [85] [illegible] P. [86] τι AP.

disset certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes dare urgebant, ut qui rem vitæ pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se exstare sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo verba dederant, indubie mortem exspectabant illis, quibus hæc deessent, decretam. Quare super hoc Barbarorum quidam destinantur, ut, qui sua præbere vellent, eos in proprias ædes reducerent; et si hæc tanti essent quæ avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos inter vinctos rursus collocarent; quod si vilia quædam et pusilla, ac quæ minus placitura mittenti exsisterent, eos gladii mucrone conficerent. Non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent quibus nulla ejusmodi materia pretiosa suppeteret suique illecebra capiens. Protracta hæc per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, et alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quæ lino confecta cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exæquarent; cum alia aliis superaggesta subjectum locum constiparent. Æreæ enim aut ferreæ supellectilis aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum censu **569** gravaris superfluum ducerent. Et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare jaciebant, hoc quoque eos multantes qui periculum evasissent, ut et ipsi multijugam diversamque rerum jacturam sentientes vastitatis et mali tantisper participes fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudine captus quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. Is paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quæ dicta sunt ipse quoque consors efficitur. Nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus et stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis barbaris manus conserentis eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. Hic itaque nocte quæ antecessit discrimen cujus nos omnes periculum fecimus, clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymonis ducem miserat, datis litteris hoc tenore, ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret. Captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum adductus illi coram sistitur. Ille aspectu mutato, majorique quam habebat antea ex indole firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: *Ubinam*, inquit, *imperatoris aurum, duo scilicet talenta quæ in Siciliam avehere jussus es?* At Rodophylus: *Hoc ipsum, in* **570** *quo et versor, urbis scilicet excidium veritus, quodque ego ipse, cum præsens essem, tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec quæ mearum partium essent conferre, omnium in me*

τῶν ἑαλωκότων ὑπῆρχον ἔχοντες εἴδησιν ἀκριβῆ περὶ ὧν ἦσαν προκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθίστων [92] κατεπείγοντες τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραιτίαν· ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίαις μόνον ἐλπίσι τὰς συνθήκας ἐπλάσαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι κεκριμένην [93]. Τάττονται δὴ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρβάρων τινὲς, ὥστε τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν ἄξια εἴη πλεονεκτικὸν ὀφθαλμὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους καὶ αὖθις τοῖς δεσμίοις ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελῆ τινα καὶ βραχέα καὶ οἷς οὐκ ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦντα τὸν ἀποστείλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. Οὐκ ὀλίγος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς [94] χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυνος, πολλῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην τινὰ περισπούδαστον. Ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος ἀεὶ τῶν χρημάτων ἐκφορουμένης ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς τε λοιπῆς ἀναγκαίας ὕλης, ὅση διὰ σηρικῆς ἐσθῆτος εὐπρεπὴς ἦν καὶ ὅση διὰ λίνου τοῖς ἀραχναίοις [95] ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη καὶ βουνοὺς ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρούντων. Χαλκῶν γὰρ καὶ σιδηρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐμενοῦν οὐδ' ὅλως ἐφρόντισαν, περιττὸν ἡγούμενοι τὴν κτῆσιν αὐτῶν. Εἴ που δέ τι τοιοῦτον ἀγαγὼν ἔλαθέ τις, τῷ τῆς θαλάσσης δεδώκασιν ὕδατι, κἀν τούτῳ τοὺς διαδράντας τὸν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοί τι μετέχωσι τοῦ κακοῦ, πολυσχιδῆ καὶ διάφορον τὴν τῶν ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπαισθανόμενοι.

νθ'. Ἦν δέ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων συλληφθεὶς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἷς, Ῥοδοφύλης οὕτω καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ Δύσιν σταλεὶς, καί τινων χρειῶν ἕνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιαρῶν μετασχεῖν· ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομένου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάροις ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. Οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα μεθ' ἣν τοῦ κινδύνου τὴν πεῖραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκεῖνο [P. 366] μετά καί τινων τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος ἐξαποστεῖλαι, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. Χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. Ὁ δὲ τὴν μορφὴν ἀλλοιώσας, ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρησάμενος, ἀνηρώτα. *Ποῦ δὴ*, φησὶ, *τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα ἅπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐτάχθης;* Ὁ δὲ, *Τοῦτο δὴ*, φησὶν, *εἰς ὅπερ κατείλημμαι, δεδιὼς, τὴν πολιορκίαν λέγω τῆς πόλεως, ἐπείπερ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχὼν ἀδυνάτως εἶχον τοσούτου κινδύνου παρόντος ὑποχωρεῖν*

VARIÆ LECTIONES.

[92] καθιστῶντες ΑΡ. [93] κεκρυμμένην Α. [94] πάλιν ἐν τοῖς Ρ. [95] λινοῦ τοῖς ἀραχνίοις ΑΡ.

τὰ παρ' ἑαυτοῦ δεικνύναι, πάντων εἰς A ..εκόντων ὡς ἄν τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ τῷ τούτῳ χρήσιμον δυνάμενον παρασχεῖν, ..δὴ χάριν τὸ μὲν χρυσίον ἐκεῖνο τῆς πό..πεξήγατον (οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς δήλων στοχάσασθαι [96]), ἐγὼ δέ σοι παρ..ι τήμερον δορυάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρη..παραίτιος, εἴγε ζῶντά με καὶ ἀβλαβῆ συν..ιας. Ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζὼν, καὶ τὸν θυμὸν ὁποῖος [97] αὐτὸν εἶχε διά τε τῶν ..ῶν καὶ τῆς φωνῆς ἔκδηλον καταστήσας [98], ἐξεβόησεν. Ἐπειδήπερ, φησὶν, οὐκ ἔμαθεν .. προκειμένων ἀδιάδραστον εἶναι τὴν τοῦ ..ν ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεῖα χρήματα λύτρον ..μένοις· ὁ τῆς γυναικωνίτιδος οὗτος, ἀλλ' ἐπὶ σκηνῆς ἐπίδειξιν ποιεῖται, τὸ πλάσμα B ..ύδους μέγα καὶ θαυμαστὸν οἷον κατὰ τῆς .. προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτέ..ι τε ἰσχία καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς ..ρτι γνῷ πρῶτον τίνι παρίσταται καὶ περὶ .. διαλέγεται, καὶ μὴ χρημάτων ἀλλοτρίων ..βητῶν τὸν περὶ ψυχῆς ἑαυτῷ περιποιῆται ..ον. Οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς ..ἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμοῦ φωνῆς καὶ μανίας αὐτὴν ψῆφον κατὰ τοῦ ἑστῶτος ἐξενεγκάμε..ιττον λόγου παντὸς τῇ γῇ τοῦτον προσέῤῥαξαν, ..αὐταις βάλλουσι πληγαῖς, ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀν..τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα, ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθὲν, ..ς ὀχετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον ..σαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφεῖναι, καρτερεῖν ..ριμείαις ἐκείναις ἀλγηδόσιν οὐκ ἐξισχύσα- C [1]. Ὡς οὖν ἀπείρηκε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὠμοῖς ..ς δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφιεῖσι καὶ ..άνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης ἑαυτὸν περιάρας ὁ δυσέντευκτος θὴρ, Ἔστω, φησὶ, μετὰ τοῦ χρυσίου ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀπ.. ἀλυσιτελὲς γὰρ, ὡς ἔοικεν, καὶ εὑρεθὲν ἂν [99] διεδείκνυτο.

conversis oculis, ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum præstare forsitan possem, ob eam utique causam aurum illud secreto urbe exportavi. Non enim de obscuris ac dubiis certi aliquid licebat conjectari. Porro ego tibi hodie captivus asto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor futurus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris. Hisce superbus ille commotus et ægre ferens, omnemque ipsum obsidentem oculis voceque furorem prodens, imis ex præcordiis intonuit: *Quandoquidem*, inquit, *haud ex præsentibus didicit mortis sententiam evitari non posse ab his qui suas pecunias pro redemptione sua non præbuerint, hic qui ex gynæcio est, sed velut in scena sese ipse ostentat, mendacii larvam velut prope rem magnam ac admirandam adversus suam proferens salutem, coxas et scapulas fustibus contundatur, ut nunc tandem agnoscat cui astet et de quibus loquatur, et ne de alienis pecuniis ambigens vitæ sibi periculum arcessat.* Ministri igitur iniquarum cædium, ut solum ipsum viderunt longo vocis tractu effusa insania adversus coram stantem tulisse sententiam, omni verbo ocius hominem **571** humi allidunt, totque mactant verberibus ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subjectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. Jam ergo illo defatigato ac fatiscente, cum nec cruentos tortores res lateret, ipso jam exstincto et a morte cædere desinebant; cum vix tandem inexorabilis bellua iram remittens: *Esto hic quoque*, inquit, *cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil conduxisset.*

..εῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέταττε σκευά..πρὸς τὸν ἀπόπλουν, τὴν νεάζουσαν κούραν [2] ..] τοῦ πλήθους ἀῤῥένων τε καὶ θηλειῶν πρῶ..ς ναυσὶν εἰσενεγκόντας, μὴ κατὰ συγγένειαν, ..ακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κἀν τούτῳ τιμωρίαν ..τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν, ..ω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνειλεγμέ..νεῖεν χρήσιμα, συμφορήσαντας [3] αὐτάρκη ταῖς ..ῶν ἀγωγίμων ἐμποιῆσαι τὸν φόρτον. Ἤγετο ..νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηγο- D ..ον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας ἢ τῶν προσώπων ..κότητα. Κἂν γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ..ς πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἦγεν, ἀλλ' ὁ φυσικὸς ..ὴρ ἐδήλου ταῖς ὄψεσι τὴν εὐγένειαν· καὶ πρό..ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δεινοῖς προδιδόμενον. Ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον [4]; ποῖον δὲ κατ' ἀξίαν ἐλεεινότερον κρίνω [5]; ..υμμιγής τις [6] καὶ σφοδρὸς ἀνήγερτο θρῆνος ..ουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστεῖς

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se recessui præparent omnemque multitudinis masculorum pariter ac feminarum juniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divortio, non levis eis pœna accresceret; deinde ut pecunias, et quæcunque alia in his quæ collegerant utilia fore viderentur, comportantes, vecturæ onus sufficiens navibus imponerent. Ducebatur itaque juvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti ætate esset aut quod eleganti ac venusta facie. Licet enim malorum confusio mœsto omnes vultu afficeret, naturalis tamen character elucentem in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius non paucis ut malis **572** dederentur causa fuit. Quodnam vero horum primum referam? quodnam autem digne justaque ratione miserabilius statuam? cum immiscuo ingentique ejulatu exorto,

VARIÆ LECTIONES.

..οχάζεσθαι A. [97] ὁποῖον P. [98] παραστήσας A. [99] ἂν om. P. [1] ἐξισχῦσαν P. [2] χήραν A. ..ορήσαντες P. [4] ἔμφασις P. [5] εἴπω P. [6] τις om. P.

natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret ac separationem indignissime ferret. Vidisses enim ejus rei dolore viros confusos, mulieres, florenti ætate, omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate effusam mœstitiam retinere valentes, sed gemitibus ac ejulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum ejus tantæ cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. Cum sic enim violenter a se invicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quæ admodum patentia plurimis avehendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi suum quique situm sedemque obtinerent : sed quomodo quisque semel injectus fuerat, ita constipabatur iisque arctabantur loci angustiis, ut spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori requiem afferret, occupare cuiquam licuerit. reliquis omnibus diebus ne minimi quidem

A ἀνακαλουμένους καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχερα Καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμέν δρας, γυναῖκας, ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πά νὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διαῤῥηγνύντας, κέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσούτων ἐξισχύοντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς δον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπασα καταπ τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. Ὡς γὰρ οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες φύρδην ταῖς εἰσήχθησαν, εὐρείαις τε οὔσαις καὶ ἱκαναῖ πλήθεσιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατάστοιχα, οὐδ' ὥς ἂ ποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγ εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβαν ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατενεχθεὶς, τοῦτο μόνον ἀ ρωτο, μὴ δυνηθεὶς ἐν ὅλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέ B μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἵν' ἀνακλιθ παυσιν δῷ κἂν βραχεῖαν τῷ σώματι.

61. Omnes porro naves hoc modo onustæ erant. Nam cum essent quatuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia redundabat, quæ nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. Quare Barbari urbis navigiis collectis, quibus nostri mercatores quando que utebantur ad convehendum triticum quasque etiam **573** in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem præstandam atque inventum summe conducentes perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appensosque quidquid subjectum erat attrahentes. Hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. Inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis exstiterit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quæ pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent juvencula ac calenti ætate, et inter eos potissimum recens nati infantuli; quorum si quis unumquemque reputasset, indoluisset animo, ut eorum cujusque infortunia oculis usurparet, ferre non

ξα'. Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πε το, τέσσαρες [γὰρ] οὖσαι, καθὼς ἔφημεν, ν τήκοντα. Ἔτι δὲ πλῆθος ἦν περιττεῦον, ἀ αὐτοῖς κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. Οἱ οὖν β συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πόλεως, [P. ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸ τὸν σῖτον ἐπικομίζειν ἡμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ἃς ἦμεν βυθίσαν τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματί τινι ἀνι τες, ὃ καὶ ἐνήργησαν διά τινων στροφίγ ἐκεῖσε προβόλοις ἐπιτετηδευμένων καὶ τὴν ἐργώδη δεικνύντων, ἑλισσομένων τινὶ τεχνέσ διὰ τῶν ἀπῃωρημένων κάλων ἀνελκυόντων C κείμενον, οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πληθ ρήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι ἁπάντων οὐκ οἶδα εἴ πού τις τῶν ἀῤῥένων τε ἐτετρίχωτο ἢ κἂν μία τῶν γυναικῶν ἥβασκεν. δὲ καὶ πᾶσαι νέαν ἦγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τού λιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. Οὓς ἄν τις καθ' ἕ ζόμενος κατεκλᾶτο, μὴ σθένων ὁρᾷν τὰ καθ' αὐτῶν ἀτυχήματα.

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique præcipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quini intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dictæ jam commutationis causa Tarsum mitterentur : reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quinimo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. Sed ne id quidem ulla lenioris **574** animi humanitate edixit, nec Deo aliquid exhibiturus, uti barbaros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio peræque singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac lucra constituisse videretur.

ξβ'. Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰ φυγόντων τὸ ξίφος ἐκηρύχθη τοιαύτη παρὰ ράννου καὶ αὖθις ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἐ καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοὸς ἐγκαρ D δυναμένους ἐπίπονα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν ηγῶν διαιρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑ τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαί τε χάριν τ τὴν Ταρσὸν διαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένη αλλαγῆς· τοὺς λοιποὺς δὲ, ὡς μηδέν [7] τι χ αὐτοῖς δυναμένους πορίζειν, εἴ γε τῆς ἀπ μετάσχωσι [8], μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ αὐτοὺς ἐπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλ τοῦτο [9] φειδοῦς τινος ἕνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ Θε εἶχε, καθώς τινες τοὺς βαρβάρους πράττειν φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετά τινος μ καὶ μοχθηρᾶς ἐπινοίας, ἵν' ἐν μηδενὶ φανείη τ

VARIÆ LECTIONES.

[7] οὐδὲν P. [8] κατάσχωσι AP. [9] τούτου A.

ιων ἀσυντελής, ᾧ μὴ κέρδος ἑαυτῷ συμπο-ιο. Ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἡ διὰ τῆς καταλλα-λύτρωσις, ἐσοφίσατο μηδὲ τούτους εἰκῆ καὶ ιν ἐλευθερίας τυχεῖν. Καὶ σκόπει τὸ πανοῦρ-δράματος. Ἐρχομένοις γάρ τισι μετὰ τὸ ιν ἁλῶναι, τοῖς ὁπωσδηποτοῦν διαδρᾶσι, καὶ ιυς αἰχμαλώτους ὠνουμένοις, συνείπετο μετ' καί τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεὼν, φρονήσει ; καὶ διὰ πείρας ὢν πολλῶν πραγμάτων, ὃς τοῦ βασιλέως σταλεὶς δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη ροῦ τῇ πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰ-ούτοις οὖν καθ' ἑκάστην μέχρι τῶν ἡμερῶν πλου συχνῶς ἐρχομένοις ἀνεκοινώνησε τὴν ῶν εἰρημένων βουλὴν ὁ δεινὸς οὗτος Λέων, πρὸς αὐτοὺς, [P. 369] ὡς *Ἐγὼ ἀπεχθῶς, ρόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον τῶν ἁλόντων οὐδένα· τίς γὰρ ἐκ Θεοῦ μι-ολεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν ν συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον ῶν; ἀλλ' ἐπειδὴ χρεία τις ἐπείγει, καθ' ιν ἐπάναγκες ζωωθῆναι τούτους, εἴπερ τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' ἑαυ-ιεῖς σκέψασθε. Ἐπείγομαι γὰρ ἤδη τοῦ μι καλοῦντος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλεῖν ι. Δύνασθε οὖν ἀντιποιηθῆναι τούτων ὄν-κοσίων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου ἐγγύης, ῖν ἡμᾶς ἀντ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς κατ-ς ἰσαρίθμους Ἀγαρηνοὺς, πεῖσαί τε τὸν ντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα μηδεμίαν ύτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνθέσθαι ἐν πεπραγμένοις; ἢ δεδίττεσθε μὲν τὴν ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἄδηλον ὂν εἰ χθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ οσοῦτον κακὸν, μικρᾶς προθυμίας μέγαν ῦντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν ὄλεθρον; Εἴ-ὶν ὁποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἵν' ἐνί γε φον δῶμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ τοῦ ἀπαλλά-σύς.* Ὁ οὖν ῥηθεὶς Συμεὼν, ἅτε δὴ τῶν ἄλ-έχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη· *Ἐγὼ ταύτην τὴν μόνος κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ φιλάνθρωπον τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτορος, δίχα λόγου παντὸς παρέξεται τούτων ἐξ ὧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσού-τοι καὶ οὗτοι τυγχάνουσιν ὄντες· οὓς καὶ γὼ τῇ Ταρσῷ διακομίσω, ἵν' ἐπ' ἐμοὶ πά-περὶ τῆς ἐγγύης λυθῇ, καὶ μηδὲν ἔχῃς οῦ προφέρειν, ἐπὰν τὴν ὀφειλὴν ἐκπλη-Μόνον τύχωσι κἂν οὗτοί τινος σωτηρίας, λλέξαντες ταφῇ δῶσι τῶν ἀποιχομένων τὰ ι, ἃ διὰ πάσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ τὸν ἀέρα πρὸς θρῆνον ἐφέλκεται.* Ταῦτα ; ὁ κακοήθης ἐκεῖνος, ἔγγραφόν τε πείσας τὸν υμεὼν καὶ ἐνώμοτον παρασχεῖν τὸν περὶ τῶν ὧν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους τοὺς ἐξ ἡμῶν περιττεύσαντας ἄνδρας ἐπέτρεψεν.

A Cum enim optime sciret non diu post captivos per commutationem fore redimendos, hoc quoque excogitaverat, ne hi temere et quasi oblatam sponte libertatem consequerentur. Et considera callidum hominis consilium. Venientibus enim nonnullis post urbis excidium, qui ejus utcunque ruinam casumque evaserant, suosque captivos redimentibus, una cum eis advenerat vir cui Symeoni nomen erat, adulta prudentia et multarum rerum experientia celebris. Ille paulo ante ab imperatore negotii cujusdam necessarii causa missus fuerat, de quo nihil impræsentiarum dicere interest. His itaque quotidie confertimque ad navium usque recessum venientibus, consilium suum adversus jam dictos immitis Leo hisce communicavit. *Ego*, in- B quit, *quo in vos odio a principio excitus eram, statueram nemini captivorum vitæ indulgentiam facere. Quæ enim ex Deo merces est, hostibus favente victoria mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo machinarentur? Cum tamen utilitas quædam urgeat, qua necesse sit ut sic vivi serventur, siquidem fortunatum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi deliberate. Festino enim, poscente jam tempore, ad propria remeare. In* **575** *vicem valetis recipere, cum hi sint numero ducenti, fidei jussione scripto consignata, nos pro eis commutationis tempore totidem ex nostris (Agarenos scilicet) recepturos, suasurosque Romanorum sceptra moderanti ut nullam ejus rei causa ambiguitatem afferat, sed his quæ pacta* C *a vobis erunt assensum præbeat? an fidem dare formidatis, quasi non in vestro sita arbitrio sit, ac velut incertum habeatis, sitne ille ratam habiturus necne? remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum scilicet popularibus vestris, minori vestra in illos alacritate ac pietate, procurantes interitum? Ergo dicite utrum probetis; quo unam in partem lata sententia, hosce vel vita susperstites servemus vel victorum jure contrucidemus.* Tunc dictus Symeon, ut qui aliis dignitate præstaret, ad eum infit: *Unus ego hanc in me sponsionem recipio, ut qui clementissimi imperatoris in omnibus humanitatem explorate compertam habeam, fore nimirum ut citra omnem disceptationem jurgiumque tanto numero vinctos Agarenos contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis habetis* D *captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me rursus fidei jussio dissolvatur, nihilque in me proferre possis, postquam debitum exsolvero. Tantum hi salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera colligentes sepulturæ tradant, ipsa tota urbe projecta ipsumque aerem diro rei conspectu ad luctum trahentia.* His nequissimus ille auditis, suasoque Symeone ut pacta illa scripto consignata jurejurando firmaret, **576** omnes illos qui ex nobis justum numerum excedebant dimitti mandavit.

VARIÆ LECTIONES.

μπορίσαιτο P.

63, 64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset ac sibi fraudem tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. Jubet enim omnem civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. Nec immerito : sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino permissuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut vel solo auditu ejusmodi aliquid acciperent. Nondum enim per mediam civitatem illata Barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc ædes mari vicinas comburerent, mox qui aderant cives pro civitate pretium numerare immobili inter se consilio statuunt. Hincque adeo rursus jussa ubique sparguntur, ignem ab ædibus submovendum esse, cum hæc quoque machina illi prospere cessisset. Qui enim cum laudato Symeone viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat unde summam numerarent, duo auri talenta daturos spopondere, quæ eunuchus fustibus mactatus Strymonem dimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant, per veloces cursores cito advectis atque Barbaris numeratis, per eum modum civitatem ab incendio illæsam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec **577** diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter cœli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portam devecti reliquum diei ibi peregimus. Eramus nos quinque, quemadmodum capti fueramus, in quadam Ægyptiacæ classis ductoris nave. Quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipatoribus omnes nobis affinitate conjunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret ; quod et prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum segniores reddidisset. Nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, necnon et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerunt : meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt : sed erant alius alibi communi vulgo convoluti, nostræque divisionis nimbis onerati. Sustinebamus tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis dissecti, etsi res nostræ gesstiæque excederent.

A ξγ', ξδ'. Ἐπειδὴ δὲ [11] τὰ περὶ τούτου καλῶ
αὐτῷ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργευμα [12],
πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου τῇ δολιότητι τῶν
ἐπενόησε. Πυρποληθῆναι γὰρ ἅπασαν τὴν πόλι
ἔταττεν, ἵν' ᾗ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν ·
πόρευμα · ᾔδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠ
νοι οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἄν
το, αἱρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς ἐκείνους καταπ
ναι ἢ τοιοῦτόν τι κἂν ἀκοῇ παραδέξασθαι.
[P. 370] γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς
τὴν φλόγα διασπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησια
τῇ θαλάσσῃ πυρπολούντων οἰκίας, μόνον ὅτι :
καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ
τες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν προ
πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκείας
B γίας [13] τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας κ
της προελθούσης τῆς ἐπινοίας. Οἱ γὰρ ἄνδρες
σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεὼν, μὴ ἔχοντες ἀλλοθέν
καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα,
ὑπέσχοντο τοῦ χρυσίου τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θ
τῶν ῥοπάλων εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα
στείλας · ἃ καὶ θᾶττον ἀγαγόντες διά τινων
δρόμων ὅθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάρο
αριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊ
σαντο.

ξε'. Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρας εἰλήφει, :
ἐνέλιπεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀκορέστοις ἐκείνοις ὀφ
ὑπόθεσις χρυσίου μὴ ἐγεγόνει, ἔδει δὲ μὴ ἐ
καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φροντίζειν καὶ τῶ
C τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρ
τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ
δρίαν ὄντος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἁλώσεω
τοῦ λιμένος ἐξωρμήσαμεν καὶ πρὸς τὴν ῥ
Ῥωμαίων πύλην μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκ
λέσοντες [14] τῆς ἡμέρας. Ἦμεν οὖν ἡμεῖς οἱ
καθὼς ἐχειρώθημεν, εἴς τινα ναῦν τοῦ ἀρχη
κατ' Αἴγυπτον στόλου, οὗ καὶ προσδεηθεὶς ἦν
πατὴρ διά τινος ἑρμηνέως (οὐδὲ γὰρ ᾔδει λαλ
ἡμᾶς) προστάξαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις
ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ συγγένει
πλησιάζοντες. Ὃ δὴ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελε
εἰ μὴ κἂν τούτῳ παρεμποδὼν γέγονε τὸ πλῆθ
ἡμετέρων κακῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν ἀπ
τοὺς ἀπεσταλμένους πεποίηκε. Τὴν γὰρ μητ
D ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα, τῶν μὴ κ
χὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων; ἔτι δὲ καὶ τὴν το
φοῦ [15] γαμετὴν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸ
ἠγάγοντο · τὴν ὁμόζυγα δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τρ
πίοις καὶ τὴν ὑποβεβηκυῖαν κατὰ τὴν γέννησι
ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλήθους τῶν προση
οὔτε [16] ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὔτε δὲ ἀνευρόντε
ἀναγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἠβουλήθησαν, ἀλλ' ἦσα
ἀλλαχῇ τῷ κοινῷ πλήθει καὶ ταῖς νεφάσι
ἡμῶν βαλλόμενοι διαιρέσεως. Ὅμως ἐκαρτε
ὡς ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομὴν
παντὸς ἀνιαροῦ πεῖραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερέ

[11] δὲ] ... οὔτε P ... S. ... AP. [15] τ' ἀδελφοῦ A. [16] ο...

Ἤδη δὲ [17] τοῦ πλοὸς ἄρχεσθαι μέλλουσι στρέ- A
ι:νὰς [P. 371] τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέντες
βαροι, οὕτως καθ' ἕνα ταῖς ναυσὶν ὥσπερ ἄψυ-
να διεστοίβασαν ὕλην, μὴ ἐνδιδόντες κἂν ἐλεύ-
ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ συν-
τοῦ πνιγμοῦ συναπείργοντες. Οὕτω γὰρ ἡμᾶς
ἥλοις ἐπισυνῆψαν ὡς ἓν ἀδιάσπαστον ὁρᾶσθαι
τὴν πληθὺν ἅπασαν, μηδ' ὅλως διισταμένην ἢ
ηγμένην τῆς συνεχοῦς ἐκείνης πιλήσεως. Ἀλλ'
κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς τὸν νυκτερι-
όφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίκιόν τι
τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμε-
ὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλὰς [18] ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξι-
ιπίσεσι περιαστράψαντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν
εν ἄσημόν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπ-
ς καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπάσαντες τῆς B
πεδίδρασκον. Ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῇ μόνον
ἦθος κατεστενάζομεν τῆς πατρίδος, καί πού [19]
ρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς ἕκαστος
ἠφίει φωνὴν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιτο παιδευ-
πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι
εὐγμένῃ, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέν-
ἔλπιστον ἔχειν τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀπαλ-

578 66. Dum vero jam navigationem parant, tortis quibusdam ac cuneis nostrum omnium pedibus impositis, sic unum post alium velut inanime quoddam pondus Barbari navibus constipant, nec vel libero aere respirare concedentes, sed hunc quoque continua suffocatione trudentes. Sic enim alios aliis astrinxerunt, ut omnis multitudo unum indivulsum corpus videremur, nulla prorsus separatione disjunctum aut a continua illa constipatione abruptum. Quia vero solis jam occasu diei lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriæ melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pulsantes, aeremque capitibus affusum ensium circumductibus collustrantes, sic ad multam noctem incondito horrendoque ululatu producto atque ancoris navibus avulsis e terra profugerunt. Audisses multitudinem partim tacite solum patriam gemitu deplorare, partim nostrum quemlibet in cordis occulto missa ad Deum voce supplicare, ut quibus ipsi liberet, malis salubriter castigatos denuo patriæ redderet, neque in finem deserens nulla spe liberationis in illis versari in perpetuum sineret.

Ὡς δὲ τοῦ πλεῖν ἤδη πρὸς ὄρθρον οὔσης τῆς
; ἀπηρξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχε-
ιάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συν-
ὁ ὑπωπιασμὸς (καὶ γὰρ κατὰ μόνην τὴν ναῦν
ῆμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν
ὡς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ Βαρβάρων, διακοσίων C
τῶν ὄντων), πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῇ
ν ἡ ἐλεεινὴ βοὴ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν
οχθηρῶν τὴν ἐπίτασιν, ἀλλ' οὐδὲν ἢ [20] θάνα-
τοῖς ἐπισπεύδουσαν ἄωρον. Πλείω δὲ πάντων ἡ
τὴν [21] γαστέρα χρεία, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθ-
ρευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης
τὴν διέξοδον· τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος
προτιμῶντες καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ σθέ-
συχνῶς ἐκινδύνευσαν [22]. Πλὴν τῆς ἡμέρας
ένης τὸν ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τοῦ ῥηθέν-
Ἐκβόλου, ἀνήχθημεν περὶ δείλην βαθεῖαν εἰς
όπον Βολβὸν καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἱππεῖς
σαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. Οὗτοι
ν οἱ καὶ πρώην ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι,
τινας γυναῖκας ὠνήσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ D
οἱ Βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπέδοντο,
χρυσίον ὑπὲρ [24] αὐτῶν κομισάμενοι. Ἐκεῖθεν
λιν ἀναχθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς
τῆς καλουμένης Παλλήνης· καί τι μικρὸν
καθησυχάσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου
ὄντος καὶ αὖθις πρὸς ἑσπέραν ἐσπάσθησαν τὰ
ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδροτάτῃ ῥύμῃ τοῦ
ατος ἦγον ἡμᾶς φερομένους [P. 372] βιαίως,
ῆς ἐφεξῆς [25] κατ' ἀρχὰς ἡμέρας εὑρέθημεν εἰς
όπον [26] Διαδρόμους παρὰ τῶν ναυτιλλομένων
ζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ

67. Ut jam autem diluculo discussaque nocte navigare cœpimus, tum alia nos quoque plura mala conficiebant, famis, sitis, ipsa compressio exque ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamur, 579 ad octingenta captivorum capita censebantur, præter Barbaros, qui ipsi in ea ducenti erant), tum præterea infantulorum voces atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam mors immatura iis celerabatur. Sed omnium maxime enecabat alvi resolutio, cui sane nullo remedio occurri poterat, naturali necessitate recrementa foras expellente. Multi namque rei ipsa necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in discrimen adducebantur. Cæterum clara jam luce memorati Ecboli sinu præternavigato, et in serum vesperum declinante jam die, Bolbum quem vocant pervenimus; quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt (erant hi qui et antea in urbem venerant) certas quasdam matronas redempturi; quas Barbari actutum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, dediderunt. Inde vero rursus educti Pallenes insulæ extremis hæsimus; dumque ibi paululum immoramur, secundo vento flante ad occidentem rursus vela impulsa sunt; quæ validissimo venti impetu inflata violenter nos deferebant, donec sequentis diei initio locum a nautis Diadromus nuncupatum attigimus. Is habet duas insulas, utrinque longo limite extensas, 580 sibi adversas; inter quas veluti fluvius mare præterfluens insulas unius duntaxat stadii spatio dividit. Ubi huc venis-

VARIÆ LECTIONES.

ὲ om A. [18] κεφαλῆς A. [19] που om. P. [20] ἀλλ' οὐδὲν ἢ] ἀλλὰ A. [21] τὴν om. P. [22] ἐκινδύνευον A. ῥηθέντος A. [24] ὑπὲρ] ὑπ' P. [25] ἕως ἐφεξῆς τῆς AP. [26] τινας τόπων A.

semus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautæ nihil moliri potuerint, quo suæ consultum saluti esset. Quanquam enim videbantur ad insulam adjacentem navem detrusisse ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere; quam ocissime enim egressi Barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant. Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Eubœæ magnæ insulæ oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. Neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac; pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. Timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistrum aliquid molita damnum inferret. Proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque errones circumferebamur.

ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσαν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διειργουσαν. Ἔνθα δὴ καὶ γενόμενοι νηός τινος δυστυχοῦς σίτου πεφορτισμένης περιετύχομεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενόν τι προσεξευρεῖν [27]. Εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποκεῖλαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· θᾶττον γὰρ αὐτοὺς ἐξελθόντες οἱ Βάρβαροι συνελέξαντο, καὶ χωρὶς ἑνὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυσὶ νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλέομεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἱστία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἄνδρου [28] μετά τινος σφοδροτάτου ῥοιζήματος κατελάβομεν. Οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθεῖαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατά τινος ὡρισμένου τόπου, ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῇδε κἀκεῖσε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. Καὶ γὰρ ἐδεδίεσαν [29] μή που τύχοι παρὼν ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπίνοιάν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. Διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ τινὲς πλανῆται περιηρχόμεθα.

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam deflleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. Cum **581** enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. Non enim tantum aquæ nobis præbebatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed quantum ad mortem, ipsam jam ingruentem, tantisper remorandam; quam bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio graveolentiam persentisceret, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet. Porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam evertens ac internecinum. Quæ enim hostes in proprios usus domo exportarant, cum iis superflua essent omninoque carie vitiata, ut nec ulla brutarum animantium saltem oculos posset advertere, hæc nobis in cibum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiæ ac insuavitatis plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus sustinendum nullas plane vires habentia. Inde enim conjectura erat infinitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per sitis famisque injuriam, morientiumque corpora e navi in mare jactari, atque in multum tempus inter undas subsultantia ferri. Præque reliquis infantum miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis malisque afficiebantur. Vivi rursus haud multum a demortuis distabant, atque parem interitum res illorum spectabant. Inter quos omnes nos, **582** qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. Folliculorum enim inanimatorum instar unus juxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi eramus, convulnerati atque

ξη'. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἴς τινα νῆσον Πάτμον καλουμένην· ἔνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἓξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πεῖραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. Ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου ἐλήιζετο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. Οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐποίει καίπερ παρόντα τὸν θάνατον· οὗπερ ὁ μετέχων, εἰ μὴ τὴν ὄσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπεῖχεν ὡς μὴ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνιωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. Ἡ τροφὴ δὲ ἡμῶν ἄρτου τρύφος ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορὸς, κατάλυσιν ἐργαζόμενον. Ἃ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἴκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρείαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιττεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδόνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἄν τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσεφέροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μεστὴν δὲ σκωλήκων καὶ πολλῇ σαπρίᾳ συμπεφυρμένην, πρός τε τὴν ἕξιν τοῦ σώματος [30] παντελῶς ἀνενέργητον. Καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πλῆθος ἄπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἑκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συνελαυνόμενον, πάρεργον τῆς δίψης καὶ τοῦ λιμοῦ [P. 373], τά τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαίροντα [31], καὶ τούτων μάλιστα τὰ δείλαια βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμφορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόῤῥω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. Ἐξ ὧν ἁπάντων μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἦμεν πεπεδημένοι, πλείοσι βασάνοις προσεπαλαίομεν. Καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς [32]

VARIÆ LECTIONES.

[27] προεξευρεῖν A. [28] Ἄντρου AP. [29] ἐδεδίησαν AP. [30] τῶν σωματων A. [31] ἐπισπα ροντα Comb.: ἐπισπείροντα AP. [32] ταῖς] ἐπί ?

ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς
μεθα, τιτρωσκόμενοί τε καὶ συνθλιβόμενοι,
γητόν τινα καὶ ἄῤῥητον ὑφιστάμεθα τὴν
ν, οὐδ' ὁπωσοῦν συστραφῆναι ἤ τινος ἑαυτοῖς
ῖναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὰς
ς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴ που κἂν ἐλεύθερον
εἰς ῥισὶν ἐφελκύσωμεν καὶ μὴ πρὸς παντὸς
δεινοῦ τῇ τῶν παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν
ἐπαφήσοιμεν. Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν πλῆθος ἕτε-
κακὸν ἄφατον. Καθάπερ γάρ τις θάνατος
τὴν ἁπάντων ζωὴν κατεβόσκοντο, ὡς ἐκ τού-
μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψίᾳ
, οὐκ ἀληθείᾳ λογίζεσθαι. Ὅσας δὲ πληγὰς
μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσαις λοι-
καὶ ὀνείδεσι καθ' ἑκάστην ἡμᾶς ἔπλυνον
καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντες τῶν
τοῦ πολέμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστορῆσαι
ται, ποία δὲ ἀκοὴ τὴν τούτου παραδέξα-
αγῳδίαν; Ἐμοὶ δὲ ἔκστασις ἐπεισέρχεται,
εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρήτων
ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ
ὑπεμείναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι
ην πολυειδῆ συμφορὰν ἀνθρώπεια σώματα,
πρὸ τοῦδε τρυφηλὴ καὶ διαῤῥέουσα δίαιτα καὶ
καῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα, πῶς δὲ
όποιστον καὶ δισσὴν πύρωσιν, τήν τε ἐκ τοῦ
ῦ τῆς δίψης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερινῆς ὥρας
σικὰς ἰκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τό γε
ἐλεεινότερον, πῶς συνεκρατεῖτο καὶ παρέμε-
ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὁπότε ταῖς νυξὶν ἐφήπλουν τὰς
ίνας δέῤῥεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας
ὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἐναπέκλειον, ὥσπερ καὶ
τὸς ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα
καὶ καύματι, δυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς τὴν ζωὴν
στώμεθα. Ἀλλ' ἡγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα
ιῖν ἡ θεία καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ
ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου [34] πρόνοια,
ἵν' ἐν ὑστέρῳ γνόντες ἐξ οἵων τότε κακῶν
πίδας ἐῤῥύσθημεν, ἡμᾶς τε [35] αὐτοὺς καὶ
τῷ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν.

ς'. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οἰ-
ῖς Βαρβάροις [36] ἀφίξεως, πάλιν ἐκεῖθεν ἀπο-
ντες κατήχθημεν εἴς τινα νῆσον καλουμένην
, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμ-
ιν· ἐν ᾗ γενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες
δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἠμείψαντο τῶν νηῶν,
ιστα ἐδόκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν
οὺς χρείαν. Πλὴν κἀκεῖ δύο μόνας ἡμέρας
ίναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ Κρήτην (ἐκάλει
ᾶς ἐπιτήδειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν ἐν
πῳ Ζωντάριον [37] μὲν παρὰ τῶν ἐγχωρίων
ομένῳ [38], ἀντιστρόφῳ δὲ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ
ομένῳ· πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκεῖνο τῆς
ῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προὔδωκε. Διὰ
μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ [39] νότου καὶ τοῦ λιβὸς δεδιέ-

A compressi, quas nemo verbis eloquatur ac referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri aut solatii aliquid captare licebat, nisi duntaxat paululum sustollere capita, si quando liberi aliquid aeris naribus attrahere liberet, ne omnium aliorum malorum cumulo, præsentium rerum immanem fœtorem halitu hauriremus. Pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud improbissimum : haud secus enim ac mors repens omnium vitam depascebantur. Hinc omnium ora immutata, sicque affecta ut opinione vivere, non re ipsa videremur. Quot vero plagas insaniter in nos ferocientes intulerint, aut quibus probris ac injuriis per horas singulas momentaque onerarent, quibus potissimum a pugnæ congressione iram B servare videbantur, quæ oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei hujus tragœdiam possit excipere? Ego sane mente moveor, quotiescunque vel solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii, quomodo multiformem adeo ærumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteacto tempore luxu ac deliciis diffluentia, nec molestiis, quæ per prædones inferri solent, usquam assueta, quomodo intolerabilem et duplicem **583** ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum æstivæ tempestatis naturalem humorem exsiccantis, quodque his miserabilius est, qua ratione detinebatur et in nobis perseverabat anima, C cum extensis noctu per omnes naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris æstuque, duplici malo inevitabili, vitæ a nobis debitum exigeretur. Verum existimo divinam, et quæ rerum hujus universitatis curam gerat, providentiam ad hæc omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam omnem æstimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus tunc malis præter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

69, 70. Verumtamen cum jam tempus instaret ut se Barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes in quamdam insulam devecti sumus, Naxum D nomine, Cretensibus tributariam. In eam cum appulissemus, insulani muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, navarchos accipiebant. Ibi duos dies immorati versus Cretam cursum intendimus : invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnitum. Sic enim a vita dictus locus multos **584** nostrum vita exemptos morti tradidit. Dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare Barbari

VARIÆ LECTIONES.

om. A. [34] ἀνεδυνάμου P. [35] γε AP. [36] τοὺς Βαρβάρους A. [37] Ζωνταρίων A. [38] ὀνομασμένῳ P.
om. AP.

inaluere. Quo cum venissent, cognoverunt Cretenses: a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. Quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. Postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinæ inter se amicitiæ usum commonstrantes, ad locum accesserunt: semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. Tunc itaque primum Barbari omnes, exscensu ex navibus in littus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt, suppeditata quoque aquarum copia, quæ multæ ibidem irriguæ in maris se undas affluenter exonerant. Et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitæ usum necessariis confertissima esset. Verum nesciebamus prioribus æque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, propterea que illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

A ναι βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθορμιζομένους πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλ Βάρβαροι προκεκρίκασιν. Ὡς οὖν κατήχθημεν, οἱ Κρῆτες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσ κρόθεν), καὶ πρῶτον τῶν Ῥωμαίων[60] τὸν ἐφώρασαν ἐπέρχεσθαι τῇ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ πε ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρεσκευάσθαι πρὸς πό Ἔπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐκ τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασι τὸν μετὰ πολλῆς θυμηδίας τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιού καὶ ὥσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρόπων τὸ γνήσι πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· ἀεὶ γ λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. Τότε δὴ τον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξῆλθον οἱ Βάρβαροι, νος ἡμᾶς[61] τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στε B ρίας ἠξίωσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν ὑδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνως τοῖς κύμα θαλάσσης ἐπιῤῥεόντων[62]. Καὶ οὕτω τὴν νύκτ σαν τῶν συνεχῶν ἀνεθέντες πόνων ἐδοκοῦμ ἑξῆς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ἅτε πεπλη νης[63] οὔσης τῆς νήσου καὶ πολλὴν ἐχούσ χρειῶν δαψίλειαν. Οὐκ ᾔδειμεν δὲ παραπλησί αὐτῇ τῶν πρώην ὁμιλεῖν χαλεποῖς, ἢ καὶ χείροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὡς ἐκείνων[64] τούτοις συντηρηθῶμεν.

71. Jam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus **585** exortum mane splendesceret, Dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, Barbaris velut gratam quamdam ac lætam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstrepentibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. Tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram ejicere cœperunt, cum subjectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cujusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut uniuscujusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commista exstarent. Totum igitur diem illum exonerandis navibus insumpserunt. Sequenti vero navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere, tum spoliorum copiosam amplamque messem, cujus admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo compararent quæ ob oculos posita erant, nullum habebant. Quia vero id primum Barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commisto, qui ullo affinitatis jure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri ejulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrymarum rivos large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius charissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent qua se spe recreandos **586** illis amplexandis fruendisque per eam indulgentiam existimassent. Circuibant miseræ mu-

οα'. Ἤδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιᾶς σκεδ σης, τοῦ δὲ φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπαυ λειν, Κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλ ἐφ' ἑκάστης νηὸς ἠκούετο, ὥσπερ τινὰ θυμήρ νὴν τῶν Βαρβάρων συνεπηχούντων καὶ τοῖς κυμ κτυπούντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν [P. 375] καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. C μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἐπεχείρουν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γ διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἑκάστης φ ὅστις ποτὲ ἦν, διῃρημένως καὶ ἀποκεκριμένως λων ἐξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμιγῆ τηρεῖσθαι τὴν στης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἀ παντελῶς ἀνεπίμικτον. Πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνά εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. Τῇ δὲ ἐξῆς ἐξ τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλ ἄλλας μερίδας τό τε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων κα πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν κ οἱ Κρῆτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχ τὰ βλεπόμενα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξ Βαρβάροις, ἀναμιχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δ D ὅπως[65] τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὖθις οἱ συγγ τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τό φοβερός τις ἠκούετο καὶ ταραχώδης θρῆνος πα ὡς ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἀφιέντων τοὺς κρουνοὺς δακρύων, καὶ θρυλουμένων, εἴ πού τινος χήσοιεν[66] τῶν φιλτάτων, καὶ μὴ λάθῃ παρελθοι προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείνωσιν[67] ἐπ' ἀ βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίσα Περιήρχοντο οὖν[68] αἱ[69] δυστυχεῖς γυναῖκες, κόμας ἔχουσαι λελυμένας, πανταχοῦ περισκοπ

VARIÆ LECTIONES.

[60] τὸν Ῥωμαῖον A. [61] ἡμῖν P. [62] περιῤῥεόντων A. [63] πεπλησμένης P. [64] δι' ἐκεῖνα P. [65] οὕτω [66] εὐτυχήσειεν P. [67] μένωσιν P. [68] γοῦν A. [69] αἱ om. P.

ιδρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι A ἴκνων πρῶτον ἐντύχωσιν. Οἱ δὲ δὴ παῖδες, δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς μόσχοι γοερὸν [30] μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαι-σι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλεεινόν τι καὶ συμπα-ιαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς δια-; ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακα-σι· οἷς καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ ι μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκίνουν [31] ἐπ' αὐτοῖς θειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι καὶ πάντα καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνου-ῦτο μόνον ἡγούμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν δεινοῖς παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι ντας αὐταῖς καὶ αὖθις τοὺς φιλτάτους ἀποδο-

'Αλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς B αὐτῆς γνωριζούσαις· τί δ' ἂν εἴποιμι [32] περὶ λλων, ὧν καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἦν αὐταῖς τὸ συμβὰν, πῶς διεσπάραττον ιτῶνας, τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπομένουσαι δ] κλύδωνα; πῶς οὐκ ἤθελον μηδαμοῦ στῆναι, ιεριήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου θους ὁρμῆς, τῇδε κἀκεῖσε τὰ ὄμματα περι-υσαι, εἴ πού τινα τῶν ποθουμένων θεάσοιντο ; περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο, ἵν' τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσειε [33]; Καὶ μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ς, ἕως πολλὰ καμούσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνω-τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πέρας, πολλάκις ἢ δίψης ἔργον τοὺς φιλτάτους αὐτῶν C μένους· ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξ-νουσαι, γεγωνοτέροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλίβε-σι τοὺς ἀποιχομένους ἐφιλοφρόνουν. 'Αλλὰ ην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγγραφὴν, οὐδὲ λοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν [34] τήσασθαι; 'Εκεῖνον γὰρ αὐτὸν [35] ἔδει παρεῖ-ι τοὺς θρήνους τῆς 'Ιερουσαλὴμ ἀναγραψάμε-ρεμίαν, ἵν' ἐπαφῇ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ ον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατρυχόμενον. ρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε 'Ραχὴλ ἐν 'Ραμᾷ, ὅτε τέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς ἡ Γραφὴ, ὡς ἡ κοιλὰς ἐκείνη καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἁλόντων συνεπιτείνουσα.

Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισο- D πράχθη κακόν! Καθὰ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, μένων αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν λλήλοις οἱ τοῦ πλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμ-ν, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ ἡν δουλείαν ἡνίκα ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐ-ῖναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον ταῖς ἀγχιστείαις ἐπισυναλλαττομένους καὶ ιρ σειρὰν ἄλυτον ἕτερον ἐχόμενον τοῦ ἑτέρου, χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὸ ἔμελλον τὰς ς μιᾶς ἑκάστης νηὸς ἀπονεῖμαι, ἐβουλεύσαντο

rem. III, 21.

lieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrymis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent; filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebilem edunt gemitum, sic et illi miserabile quidpiam ac miserandi pronum affectu vagiebant ac ejulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratæ illæ haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervices amplecti, omnia illorum membra exosculari, rigare lacrymis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, præter spem servata adhucque vita sospite charissima eis pignora reddita esse. Et hæc quidem de illis quæ jam filios in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. Quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distorquentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidisset que audire, ut eo solatio animi **587** æstum leniret? Et hæc ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent qui quærebantur, certiores reddebant, fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. Quare etiam illæ majori dolore exasperatæ clamosioribus lamentis aliisque discruciationum generibus defunctos accipiebant. Quid enimvero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem quæ tunc gesta sunt repræsentare sufficiam? Etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos conscripsit, sacratissimum Jeremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrymas funderet. Neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublatos filios deploraret, ut divinæ tradunt Litteræ [1], quemadmodum vallis illa, in qua hæc agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis Deique osoribus patratum est malum? Ut enim jam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitutem, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque jure devinctos ac consociatos inque morem insolubilis catenæ alterum alteri cohærentes **588** ab invicem ægre di-

VARIÆ LECTIONES.

ιερῶς P. [31] ἐκίνουν A et interpretes. [32] εἴποιμεν A. [33] κενώσειαν? [34] ἱκανὸς ὤν? [35] αὐτὸν

vidi patientes videre, dum singulis navibus partes ascribunt onusque distribuunt, improbum rursus consilium ac naturæ pugnans inferunt. Jubent eos qui semel juncti fuerant iterum disjungi. Si quæ tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet, hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimirum sibi ipsi vitæ compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab affinibus cognatisque distractos promiscue nullaque discretione sortibus esse committendos. Quæ enimvero oratio tantæ calamitatis infortunium narraverit? Quæ oratorum lingua variam illam et multiformem dolorum immanitatem dicendo expresserit, cum et natura ipsa insolito hoc vesanoque præcepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur generis communio ac, quam natura facit, propinquorum conjunctio? Filius namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. Ubi quid omnes illos pati verosimili ratione existimandum, cum in servitutem in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostræ fidei cultus, ut exsecrandus, omni injuriarum procacitate laceratur, vesanissimæque libidines atque vitia coluntur, ubi fornicatio honestatur, insaniaque præmio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur, ubi masculorum sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia confusionis plena et ad malum conversa. Quid horum omnium primum **589** planxerunt? in quo non magis laqueum elegerunt? Ferebant tamen omnia, Deo in omnibus animos ac constantiam præbente suæque voluntatis nutu singula quæque disponente.

73. Jam vero rursus edicto hoc ac jussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperatur ut numerentur omnes, exque personarum ætatumque ratione diversum cujusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuatur, sed pro multitudine eorum qui in navibus Barbarorum essent, distributis partibus, nec majus aliquid justo redderetur nec minus. In primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti millium capitum; inter quos omnes ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentum pilis fruticaret. At neque in tot mulierum millibus ulla erat quæ pubem excederet. Erat vero electus populus et juventa conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mutuo excedere aut ætatis flore aut venustate formæ, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. Postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam hæc quoque cum multitudine divisa fuerant), Barbari **590** Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non

A πάλιν βουλὴν πονηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. Τοὺς ἅπαξ γὰρ ἑνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὖθις προσέταττον, καὶ εἴ πού τις μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δεόμενον [56], τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὖθις διαιρεθέντας ἀναμὶξ καὶ ἀδιαφόρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. Ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσοι; ποία δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπεξελθεῖν δυνηθείη τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κάκωσιν, [P. 577] ὁπότε καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμνετο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωνίαν τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν B ἔμφυτον τῶν ἑνωθέντων συνάφειαν; Καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατρὸς μὲν υἱὸς, μητρὸς δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ. Ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἅπαντας, ὁπότε πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἀλλοτρίαν, ὅπου τὸ μὲν σέβας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνυβρίζεται, πάθη δὲ τιμᾶται ἀλογώτατα· ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραίρεται, καὶ πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίδεια· ὅπου τῶν ἀῤῥένων ἡ φύσις εἰς γυναικείαν χρῆσιν μετάγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγχύσεως γέμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνατέτραπται; Τί πρῶτον τούτων ἁπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχόνην ᾑρήσαντο; Ἀλλ' ὅμως ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοψυχίαν παρεχομένου Θεοῦ καὶ τῷ οἰκείῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεθαρμόζοντος. C

ογ'. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διῃρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἑκάστης νηὸς ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμιᾷ φανείη πλεονασμὸς, φησὶν, ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἐλλεῖπον ἀποδοθῆναι. Ἠρίθμησαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθὺν ἅπασαν· ἡ δὲ ἦν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἁπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγῳ [57] τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὃς τὸν [58] πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. D Ἀλλ' οὐδὲ προβεβηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. Ἐπίλεκτος δέ τις ἦν καὶ νεάζων ὁ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκαστος ἢ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὡραίῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, κἂν ἡ ἐπαλληλία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἕξεων ἀλλοτριοῦν ἐβιάζετο. Ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ [59] τῶν σκύλων ταῖς ναυσὶ συνηλάθησαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα σὺν τῷ πλήθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν Βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλίγους ὠνοῦντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλέσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυ-

VARIÆ LECTIONES.

[56] προσδεόμενον A. [57] τὸν λόγον A. [58] τὸν om. P. [59] ἅμα?

ἐ κέρδους; τινὸς ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου A ὄμενοι. Ἤδεισαν γὰρ πολλαπλασίονα [69] τῶν ν λαβεῖν, ἡνίκα ἂν [P. 378] καταλλαγῆς καιρὸς, ὁπότε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, τοὺς ν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. Οὐδὲ ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἡ μαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἐπεν ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθὲν, τὸν Βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ ἴνου κομίζωνται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοπμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. Διά τοι λλοὺς οἱ Κρῆτες τῶν αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδους συνεισφορὰν ἑαυτυράμενοι. Ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλαις δέκα, ἀεὶ τῶν ἐθάδων νηῶν μετασκευαζου-; ὠνουμένους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μετ- B . Ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἐμοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποιή- δέ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυσὶ τέκνοις ἕτερον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), αἱ ἐλεεινὸς ἄθλιος ὁ τλήμων ἀδελφὸς καὶ ἡ ῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφὴ, ἔκ τινος ;ρονοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς ρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. Ἡμᾶς δὲ πάν-; ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρ- ὄντας συναγαγόντες οἱ Βάρβαροι καί τινι ῇ νηῒ τῶν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνασπασθεισῶν ἰσενεγκόντες καθεῖρξαν, φύλακάς τινας τῶν ;οὺς ἐμπείρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιβάσαντες.

αὶ οὕτως ἐσκευάζοντο μετὰ [61] μίαν ἄλλην C ἔχεσθαι τοῦ πλοός· ἤδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ αὶ χρονίζειν οὐκ ἐδίδου τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ ν τὸν ἀέρα μετατιθέμενος. Ἵπποις οὖν ἐφ-ἐπιβάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ οῦ τυράννου πρὸς τῇ πόλει γεγόνασιν, ἅμα ικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν βδε-λτῶν τελετὴν ἐκπληρώσοντες, δεξιωθῆναί τε ἰν αὐτοχθόνων [62] καί τινος τυχεῖν τῶν προένων ἀνέσεως. Οὐ δὴ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν ;ρίψαντες τομῶς ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς ἤδη τοῦ πνεύ-Ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης, τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοὸς εθα. Μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆ- D ; [63] Διὸς καλεῖται· καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀν-ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμίσθημεν. ὑδρευσάμενοι καὶ μικρόν τι τῷ τόπῳ προσς, ὡς κατ' οὐρὰν εἶδον γεγονότα τὸν ἄνεμον, σαν ἐκεῖθεν κατὰ μέσον ἰθύναντες τοῦ πε-Ἤμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ νηῒ ῇ [64] πολεμικῇ, ἥτις ἦν διήρης, ὧν τὴν μὲν ἕδραν οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν Βάρβαροι ικληρώσαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφῆκαν, σκότους πολλοῦ καὶ δυσωδίας πλήρη. Καὶ γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὕδασι φερόμε-

temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum factitarent. Plane enim noverant multo sibi plura restituenda commutationis tempore, dum suæ nationis captivos a Romanis in captivitatem redactos reciperent. Non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit, ut et Barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. Eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. Gesta hæc per decem integros dies, cum semper consuetæ naves eos qui empti essent transferrent et in proprias urbes deveherent. Inter hæc divendita quoque et fratris mei uxor, quæ res non levi nos effecit mœstitia. Cæterum mater et conjux cum duobus filiis (nam tertius demortuus in mare projectus fuerat) necnon miser ac ærumnosus frater, atque omnibus ætate junior soror, divina quadam providentia in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. Nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes Barbari, **591** et in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluserant, custodibus ex suis, rerum experientia præditis, nobis constitutis.

74. Atque altera statim die navigationem capessere parabant reique instare. Jam enim tempus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. Navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adjuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Cretensibus præclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas cærimonias explerent, humaniusque ab oppidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. Ibi alterum quoque diem commorati festine revertuntur, secundoque jam vento navigationem sollicitant. Jamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam appulsu, illucescente die e portu solvimus, inque adversam insulam, quam Jovis dicunt, vecti sumus. Inde rursus profecti, ad insulæ extremam oram applicantes, aquatum exscendimus; ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo recedunt. Eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes Barbari nobiscum navigantes sibi delegerant, inferiores et prope carinam nobis reliquerant, tenebris obsitas **592** et graveolentiæ plenas; nec aptiori vocabulo expresseris, quam si sepulcrum super aquas ambulans appellave-

VARIÆ LECTIONES.

[60] ...πλασίονα A, πολυαπλανσίονα P. [61] κατὰ P. [62] αὐτοχθονίων A. [63] ἣ τοῦ P. [64] Ῥωμαΐᾳ A.

ris. Etenim si singula recensere voluero quæ per ejus navigationis circulum sustinuimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor et longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. Eapropter gestarum rerum partem plurimam sponte præteriens, iis in quibus mihi vires sufficere viderentur huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori, hominum sapientissime atque studiosissime, eodem modo et reliqua percurram, quæ ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantus affectus, ex cujus nutu atque indole ad hæc scribenda adhortatus es remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Cæterum dum sic inter varia infortuniorum genera colluctamur, ingens quædam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitæ nos grave periculum induxit. Hinc naves omnes vehementiore flatu a se invicem totaque classe procul dispersæ atque divisæ, nec recta cursum valentes intendere. Nescio vero quonam malo dæmone, proximus nobis **593** ad lævam infausti nominis Leo, suæ navis puppi assidens et gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur. Eum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. Ex ea clamare, qui illa vehebantur Barbari : *Serva tua præsentia, o copiarum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immunes periculo conservasti.* Tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. Illi una voce omnes clamare, et navem fractam commonstrantes suppliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare projectis, ipsi in navem nostram convasarentur. Nimirum probrosum esse in tanto periculo nobis servatis illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostræ anteferri. Ad quod ille ocissime annuit, imperatque sisti navem, exque illa nos in mare projici, illos vero in ipsam transferri. Cum hæc agerentur, sensim longius elabimur : ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor, sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disjuncti fueramus. Ut vero **594** nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo Barbaros qui nobiscum erant exspectare jubebant. Qui sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius est) ineffabilis erga nos Dei providentiæ instincti edoctique numine, navigationi continue insta-

A νον [65]; Εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἓν ὅσα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοὸς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὅσης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι καθυπεσχόμην. Διά τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἑκὼν παραδραμὼν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διάνοιαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρίψας, ὡς ἐν ἅπασι τὸ πιστόν σοι παρασχεῖν, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξίω, ἱκανῶν καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμείλικτον διαθρύψαι καρδίαν, μήτι γε τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον ἡ συμπάθεια, ᾗ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσούτου
B κατατολμῆσαι παρεβιάσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναμιν.

οε'. Πλὴν ἀλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἔφθασεν ἐπιστᾶσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦντα κίνδυνον· ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι διεσκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' εὐθεῖαν ἥκειν ἐκκλίνασαι. Οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παραπλέων ἡμῖν ἐγγύθεν ἐξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρύμναν τῆς ἰδίας νηὸς καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. Μεθ' ὧν [66] καί τις ὄπι-
C σθεν ναῦς ἑτέρα εἵλκε τῶν ἄλλων [67] ὑποδεεστέρα, ἥτις ἦν [68] τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσον διαρραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν Βάρβαροι· *Σῶσον ἐπιστὰς, ὦ καθηγεμὼν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ ἐάσῃς δῆμον τοσοῦτον Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὓς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειράτους ἐτήρησας*, ἐξειπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. Ὁ δὲ παρευθὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθῦναι τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκριβέστερον ἀνηρώτα [69]. Οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πάθος τῆς νηὸς ὑποδείξαντες ἐπρεσβεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμίων τῇ θαλάσσῃ ῥιφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευασθῆναι, ἐφύβριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσούτῳ κακῷ σωζομένων ἡμῶν ἐκείνους
D τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προτιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Πρὸς ὃ δὴ καὶ κατένευσε παραχρῆμα, ἐπιτρέψας στᾶσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσσῃ ῥιφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἐλάθομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὁρμήματι [P. 380] τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὡς οὐ μόνον κραυγῆς, ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἐκεῖθεν, ἐξ οὗ κατελίπομεν αὐτοὺς, δυνάμενοι ἐξακούειν. Ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάντας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν Βαρβάρους ἐπέτρεπον. Οἱ δὲ, εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς ὃ ταῦτα ἐποίουν, εἴτε καὶ ἑκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι

VARIÆ LECTIONES.

...ας Γ. [68] ἦν] καὶ Γ. [69] ἐνηρώτα Γ.

᾿ ὅλως φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν A
ττομένοις [70], τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς
περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδαχθέντες,
τοῦ πλοὸς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιού-
ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτω βιαιοτάτῳ μηχανώμενοι κλύ-

Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάντας εἶδον ἡμᾶς ἐκεῖνοι
οὐδὲν τὴν σκῆψιν [71] χωροῦσαν, συνείχοντο δὲ
ὄντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης,
τινὰ δέησιν τῷ τυράννῳ προσῆγον, λαβεῖν μὲν
εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἐᾶσαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν,
ἐπεφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσσῃ δοθῆναι. Ὁ
τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθὴς, καίπερ τοῦ καιροῦ
χωροῦντος, ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπι-
ος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρώην φόρτου B
η τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρείαν ἀποπληρούντων.
ὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν Βαρβάρων
θέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θα-
βυθῷ, ἀλλά τι δῆθεν ἐλέους ἐχόμενον καθ'
βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαρ-
εἰς τοῦτο συνελαθεὶς, οὐχὶ δὲ συμπαθείᾳ τινὶ
ς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθεὶς (πῶς γὰρ ὅς
ο πρώην τοῖς ἀδίκοις φόνοις τρυφῶν;) ὅμως
ούς μετενέγκαι σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐπέταττεν,
κἀν τούτοις ἁδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεον-
βαλάντιον καὶ τὴν φιλόχρυσον ἀναπλῆσαι
κἂν τάχα φορτικὸν ἦν καὶ τόλμης ἀλόγου τὸ
μα. Πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν τὸ τάχος
θέντων, ἔδυ ἐκείνη τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν
ων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ C
τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ
ὑστέρῳ ταῦτα διηγήσαντο, τὸ παντεπίσκοπον
ἄνθρωπον ἐκπληττόμενοι τῆς θεΐκῆς προ-
πολλῷ γὰρ πλείω τῶν [72] χιλίων ψυχῶν ἔφα-
ναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἔκ τε τῶν Βαρβά-
τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐ-
ενεχθέντων καὶ τῶν ἐκ τῆς ῥηθείσης προσ-
ν αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι
ὅδα ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν.
ἐχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ
υφίων ἐξεταστὴς Κύριος, [P. 381] ἀλλ' ὡς
καρδίας ἁπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπει-
ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμηχανίαν ἐμφα-
ς τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, D
εν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ εἰς πρᾶαν μὲν αὖραν
ταιγίδα, εἰς γαλήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων
ρέσας τραχύτητα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσ-
ινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον οὐχὶ βοῶν
ν τὰ πράγματα, ὅπως ῥύεσθαι δύναται ὁ τῶν
ίων Θεὸς τοὺς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπι-
ένους αὐτόν.

Ἤδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοὸς ἡμέραν
μεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὅρμον
ρου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθέντες μικρὸν ὡς ἐξελθεῖν
ρβάρους καὶ τοῖς παρακειμένοις ὕδασι λού-
πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες μετά γε νυχθ-

bant, nulla eorum qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem.

76. Ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope mergenda in præsentaneum vitæ discrimen se adductos cernunt; aliud quidpiam a tyranno efflagitant, ut scilicet in propriam navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, prædamque universam mari concrederet. Quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tempus non permitteret, sed omnium magis magisque desperationem augeret, priorique vectura ac onere ejus abunde navis constipata esset. Haud enimvero e re satis illi visum ut Barbaris servatis captivos maris gurgiti sorbendos desereret. Quin imo secum ipse misericordia pronum consilium agitans, et forte avaritiæ furore concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione, (quomodo enim, qui nuper sic injustis cædibus gaudentem **595** prodiderat?) illos quoque nihilominus cum Barbaris invehi jubet, ut hinc quoque nummatum marsupium auctius redderet aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi fortasse id grave dementisque audaciæ facinus esset. Omnibus autem in ejus navim celerrime invectis, alia ab aquis navis absorpta est, Barbaris intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni navi servatis, qui et postea, divinæ providentiæ vim omnium inspectricem et humanitatem ac clementiam stupentes, hæc ipsa nobis narravere. Mille enim amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum Barbarorum tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum qui per eam causam illi vectores accessissent, ut unius duntaxat palmi mensura exstaret, ac ne aquis mergeretur abesset. Quod tamen non permisit occultorum cognitor Dominus, et qui abscondita scrutatur. Sed ubi omnium corda vidit, omni jam felicioris exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate salvas potest præstare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare ostendens, posse **596** mirabilium Deum liberare eos qui in veritate atque timore ipsum invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula Cypro Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum Barbari navibus exeuntes ad vicinas aquas lavatum eunt. Tum inde solventes post diem unum ac noctem Tripolim concessimus, eo-

VARIÆ LECTIONES.

[70] ...οσταττομένοις Combefisius : libri πραττομένοις. [71] σκέψιν? [72] τῶν om. A.

dem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, quando et nos jam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. Cum prope murum venissemus, oppidanorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. Mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portum deferri contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastæ capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas convehi, ut brevi intervallo his in eam invectis urbs impleretur. Quin nos quoque ducentes efferebant, et quasi victoriæ quoddam tropæum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. Quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac injurias magnæ sibi jucunditatis argumentum **597** sumunt! quod et reliquis majorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. Ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatæ nobis sunt ædes, in quibus sub Barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrymis Deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illæ vim omnem doloris excederent.

78. Verum hæc quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis jure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut Tripoli nobiscum versarentur. Qui autem nostrum Cretæ in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriæ oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis divendentes, inter se ad hoc ævi sic commutant ut ex illis nonnulli in Æthiopiam extremamque austri plagam inter Barbaros immigrarint. Horum, inquam, si quis mala atque ærumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. Omnino enim **598** et tu ipse, virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circumjacentibus urbibus offendisti. Offendisse enim illic non paucos scio, quod omnes naves Tyriæ captivos suos in illas partes asportarunt. Mitto enim ex nostra quoque Tripoli commoratione, cum per illa loca tibi tum primo transeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de his didicisse; quæ et nobis tacentibus res repræsentet, animorumque dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. Quapropter tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps sociusque effectus, ea ratione quod horum omnem seriem doceri plurimi feceris, satis

A ἥμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑψοῦται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ξύλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἄρα πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. Γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἐχεῖτο περὶ τὸν ναύσταθμον ἁπάντων ἐγχωρίων Βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμβανόμενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβούμενον. Ἅμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὅρμον γενέσθαι, εἶτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἑκάστης αὐτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὥσπερ ἀπό τινων πόλεων, καὶ μετήγετο εἴς τινας προητρεπισμένας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. Προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμ- B βεύοντες καὶ θέατρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφοράν. Οἷον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκίρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτῇ [73] γεγόναμεν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηδίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι! ὃ δὴ καὶ πλείω τῶν ἄλλων ὠδύνησεν [74] ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὑφίστασθαι. Ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θρίαμβον ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκρίθημεν τηρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφίξεως, τότε δὴ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῇ τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες ἐδεόμεθα τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων στῆναι ἡμῖν ποτε τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀχληρῶν ἐπίτασιν, ὧν C καὶ ἡ ἀκοὴ μόνη μετήγετο διὰ πείρας ἐλθεῖν· παντὸς γὰρ ἀλγεινοῦ φύσιν ἐκβέβηκεν.

[P. 382] οη'. Ἀλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν. Οἱ δέ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ ταῖς ἀφ' [75] ἑκάστου τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς παραλίας Συρίας· οὓς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μέχρι καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμείβουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοικοῦντας Βαρβάρους. Ὧν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὅμοιος εἶναι δόξει τῷ τὴν παραλίαν ψάμμον ἐκμετρεῖν εἰκαίως τοπάσαντι. D Πάντως γὰρ καὶ αὐτὸς, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἴπερ ἐνέτυχές τισιν ἐξ αὐτῶν, ἔν τε τῇ Δαμασκῷ καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν πόλεσιν· ἐνέτυχες γὰρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε, διὰ τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν... ἐῶ γὰρ λέγειν ὅτι καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγὴ, ὁπότε διερχομένῳ σοι ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀνεγνωρίσθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπώντων ἡμῶν τὰ πράγματα παριστῶσα καὶ τὴν ὀδύνην τῶν ψυχῶν ταῖς μορφαῖς ἐξελέγχουσα. Ἐξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε, καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων

[73] αὐτὴν AP. [74]

θίαν, ἔκδηλος ἐγίνου τῇ λύπῃ πληγεὶς καὶ τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθείς. Πλὴν αἷς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν πει- ν ταλαιπωρήσαντες καταιγίσι, καὶ οὐδὲν ον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παρ' ὅσον ἐν ιετρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τισὶν ὁμιλήσαντες ι γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωρφανί- καθάπερ ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου ιιν ἐφευράμενος [76]), ὅμως μετὰ τὴν σὴν ἀνα- ιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον προστάξει τοῦ τυ- ι πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες τὰ καί τινων διακομιζόντων ἡμᾶς Βαρβάρων ι δὴ τὴν φρουρὰν τῆς Ταρσοῦ κατελάβομεν· ν ἐσμὲν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων ἐλπιζομέ-) τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θρυλουμένης διὰ τῆς ίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ ιεμφθῆναι καθ' ἑκάστην ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς τίαις καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον ισμένῳ. Πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς γινώσκειν κρ τούτων προτέρῳ διαλαχεῖν.

Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα, πάνυ ζων [77] τὴν σὴν ἀρετήν, πῶς περὶ τούτων πε- ίνηκας, [P. 383] ὡς καὶ διὰ γραμμάτων παρορ- ἡμᾶς δῆλά σοι πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως. Οὐχ ἕνεκεν δέ τινος τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον κέκρικα, ' ἔχῃς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν ιμᾶς αὐτοὺς συμφοράν, ἀεί σε περικεντοῦσαν ιγεινοῖς καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παρα- σαν. Πέφυκε γάρ πως ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν ετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ ῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν άζεσθαι. Ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτείᾳ προσέχων τῆς αφῆς τῶν αὐτῇ προσόντων τὴν ὠφέλειαν δια- ς, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ ιγομένων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοούμενος ; ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆσδε τῆς ἐγχειρήσεως μήθητι, τὸν κοινὸν Δεσπότην ἐξιλεούμενος ἢ ιγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερῶς γε φέροντας ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρισίας τὸν τῆς ὑπομο- ξιῶσαι μισθόν.

· τῆς ἀξιομνημονεύτου ἱστορίας κῦρ Ἰωάν- · τοῦ Καμενιάτου καὶ κουβουκλεισίου [78] τῆς ωτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ἴλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεύς, στατικῶς τε [79] καὶ συνετῶς διελθεῖν ὡς ·υ οὖσαν, τό γε εἰς ψυχικὴν ἧκον ὠφέλειαν, στην τε καὶ λυσιτελεστάτην.

A gnificas te a mœrore læsum ultra modum animo indoluisse. Cæterum eum in modum multis illis ac innumerabilibus afflictionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa Tripoli, quandiu in illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet) prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. Ibi enim optimo quoque patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus carentiam. Attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante tyranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam Barbaris una vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. Et nunc inter duas res **599** anxii nimis jactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mortem oppetituri; quæ ipsa crebris quotidie ægritudinibus B ingruat, ac præterea iis qui in carcere detinentur prope contubernalis exsistat. Haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanciscemur.

79. Ego vero jam tua jussa implevi, virtutem tuam non satis admirans, qua ratione ad hæc pervestiganda sic adhibueris animum, ut et scriptis litteris omnem nostræ urbis excidii narrationem ex me sollicitaveris. Nec ulla alia de causa tuis parere jussis operæ pretium duxi quam ut amicitiæ nostræ monimentum nostram hanc calamitatem haberes, quæ te tristium recordatione continue com C pungat et ad eorum quæ sunt honesta et officii æmulationem alacriorem reddat, funestarum siquidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere solet, terribiliumque narratio animis securitatem præstare consuevit. Cave tamen ne scriptionis simplicitati animum attendens, quæ illi inest, utilitatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata inepteque digesta ipsa veritati hærere fidemque sibi conciliare existimans, ejusce vices operis preces nobis ex animo repende, communem Dominum exorans ut **600** aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui justi judicii patientiæ mercedem tribuat.

D *Finis memoria dignissimæ historiæ domni Joannis Cameniatæ, cubuclesii sanctissimæ metropoleos Thessalonicæ, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuam solerter et cordate debet percurrere.*

VARIÆ LECTIONES

[76] φευρόμενος P. [77] θαυμάζω A. [78] κουβουκλεισίου P. [79] τε om. P.

IN SEQUENTEM DEMETRII CYDONII MONODIAM

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

... in Thessalonicæ rebus versamur, ejusque priore excidio, Leone Basilii filio imperatore (cujus et ... instaurata prope ejus urbis omnis illa ruina ac desolatio est) priusquam manum e tabula, libuit in

antecessum funestius aliud hic ejus repræsentare excidium, quo non hostium grassatione, sed civium tumultu immane quantum fœdata civitas est et desolata, sibique ipsa vires ademit, et ut facile postmodum Turcis præda cederet, momentum dedit, urbique Augustæ ac Byzantio, per eas ipsas civiles discordias ac factiones, eo fato præiret. Auctor mihi hic Demetrius Cydonius ipse Thessalonicensis, inter suos plurimum schismaticos, nec levibus erroribus Palamitarum nube involutos, ipsis dementatis Ecclesiarum principibus, aulaque fere in eorum adducta sententiam, Catholicissimus Latinisque addictissimus, nec minus suis devotus, studensque Græciæ jam dejectæ, qua via liceret, revocandis rebus; quod hoc uno præstari posse ac sperari, acri sane vir judicio existimavit, si sopito sequioris ævi dissidio, pristinaque reducta Christianitatis ac Ecclesiæ facie, Novæ Romæ cum Seniori, filiæ cum matre, et a qua filiæ omnis dignitas, conveniret. Ejus hoc argumento Orationem deliberativam, de Latinorum corrogando auxilio, alteramque de non reddenda Gallipoli, ab anno jam 1648 typis vulgasse memini, quibus præiret Theodori Despotæ Palæologi in purpura nati Ἐπιτάφιος, *aureo mellitoque Manuelis item Palæologi imperatoris ipsius fratris, ore, illi in Peloponneso dictus, ubi is cum imperio diu præfuerat, diemque obierat; triumque fasciculum haud spernendum, nec regiis auribus ac animadversione prorsus indignum, Christianissimo Francorum Ludovico XIV, semper Augusto, annis minori, sed tota jam indole ac spiritibus Magno, non ingratum munus obtulisse. In quo mihi ipse placeo, nec tam mihi, quam patriæ ac Galliæ orbique ipsi Christiano, gratulor, quod tam verus quam bonus vates fui: et quam in Palæologis* φιλαδελφίαν, *quod laudatum par fratrum et amicorum, suspexi, amavi, colui, orbi exhibui, in Christianissimo principe, fratreque unico, gente Borbonia, invictissimi æque ac justissimi piissimique Ludovici XIII inclyta sobole, feliciori omine mihi ipse jam tum auguratus sum, votisque expetii. Et vero donavit, fraternæ illius charitatis auctor, ac concordiæ arbiter Christus, per quam tot annis Gallorum gentem, sociosque omnes beavit, ac in ævum longinquum beet; hostesque (quod dudum facit) nunquam non dejiciat ac percellat, aut etiam virtutum illecebra omnique clementia, majori victoria amoris, ipsos quoque vero Soli mundo, socios amicosque deliniat, trahat, subjiciat. Tabellam huic oppositam exhibet Demetrii Cydonii hæc* Μονῳδία. *Graphice in ea descripta civium discordiæ mala: quid sibi pariat, ipsa sibi mucronem adigens civitas, ac in se versa respublica flammamque sibi subjiciens, ne cui tandem ullo unquam colore furor tantus obrepat, invidoque dæmoni ea molitione funestum plane organum pareat, ac vel fumum patriæ civibusque aspergat, ne tanta dicam hisque Thessalonicensibus, affinia pariaque incendia. Reliqua ad imperii Byzantini interitum, ejusque ipsam postremam labem ac occasum ministrabunt, ipsius Cydonii, aliorumque ejus circiter ævi, pauloque suppariun e Regia ipsa, aliisque Christiani orbis bibliothecis, epistolæ ac opuscula, post Leonis Diaconi et Michaelis Pselli (altero hic statim volumine) Historiarum illustria a me data* συντάγματα · *sive mihi ipsi vita comes fuerit, sive cui per Providentiam destinatum erit, lampade tradita. Thessalonicensem hunc tumultum perstrinxit Cantacuzenus l. 3, c. 94; an sincera satis historici fide, nec suæ ipse causæ favens, aliorum judicium esto.*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΔΩΝΙΟΥ

ΜΟΝΩΔΙΑ

ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΠΕΣΟΥΣΙ.

DEMETRII CYDONII

OCCISORUM THESSALONICÆ MONODIA (1).

(Anno 1346.)

1 Viri, quotquot propinquorum ac gentilium vestrorum effugistis manus, mecum ipse undequaque considerans, quo nomine vocanda sit civitas, in qua nobis mala hæc evenerunt, invenire non possum. Sane quidem civitatis urbisque ambitus est; in ea autem qui sedes habeant de civibus tropæum erexisse, et corporibus municipium vacuatum esse, eos, qui evasere, Styge pariter et Cocyto atque Barbaris deteriorem ipsam nuncupare cogit.

2. O tempus in lucem trahens omnia, atqe

A [P. 384-385] α'. Ἄνδρες, ὅσοι τὰς τῶν συγγενῶν διαπεφεύγατε χεῖρας, ἐγὼ μὲν οὐδ' ὅ τι χρὴ καλ[illegible] τὴν πόλιν, ἐν ᾗ ταῦτα πεπόνθαμεν, δύναμαι σκοπ[illegible] μενος πανταχόθεν εὑρεῖν. Ὁ μὲν γὰρ περίβολος [illegible] λεως· τὸ δ' ἐν αὐτῇ στῆσαι τρόπαιον ἀπὸ τῶν [illegible] λιτῶν τοὺς οἰκήτορας, καὶ κεκενῶσθαι σωμά[illegible] ἄστυ, καὶ Στυγὸς καὶ Κωκυτοῦ καὶ Βαρβάρων [illegible] τοὺς ἐκ[illegible]

(1) Tragica comploratio, Lamentatio.

A omnia tegens! O calamitas, quidquid usquam historiarum monumentis proditum est, quidquid poetarum fabulis celebratum, obscuro damnans! O rumor, o fama, omnium qui narrationem instituant, omniumque funestos casus tragice deplorantium ora silere necessario præstans! Laudemusne regionis incolas? At in ea et sicarios videmus: amarulentoque homines animo ac ingenio, hic adversus eam pugnam commiserunt. Dirisne devoveamus, urbemque impuram ac scelestissimam dicamus? Enimvero, eorum qui ceciderunt virtus, omni eam virtute, faustisque dignam ominibus, ostendit. Quisnam igitur urbis claritati invidit? Quis eam se sibi in finem usque ab omnibus servare non sivit? Quis præter sapientiam, etiam humanitatis laude eam splendere non dimisit? Quis iis, quæ secuta sunt, priora confudit? Quæ enim scelestissimos ausus hos et miserabilem diem antecessere, quis tanta eloquentiæ vi cunctis eminet, ut assequi verbis sufficiat? Magnitudo tanta, ut ea cum maximis urbibus componi merito possit. Loci situs pulcherrimus simul et saluberrimus; fructuum proventus, qui et Ægypti feracitatem vincat. Templa ac sacræ ædes, tanta magnitudine sicque numerosæ, ut nullo usquam loco in tantas aut majores pluresve incidere liceat. Forum omni ex terra venientes suscipiens, ac qui convenissent ubi terrarum essent ambigere cogens: sic idem erat in ea degere, ac cunctis simul terris præsentia adesse. Multi sunt qui portus laudavere; Thessalonicensium autem omnium merito exemplar evicit esse, idem ipse et urbis, et portus vicem gerens, cujus munere urbs non ad mare desinat, sed ad urbem alteram. Sic et præ Babylone angustior septus: cumque omnium, quos noverimus, portus sit maximus, maximam securitatem præbet, urbemque quasi brachiis astringens, ulnisque fovens, ei velut coalescere eniti videtur. Urbis omnis species animi dolorem sedarit? Quem ægro corpore non sanum reddiderit? Cui extraneo non et domusque oblivionem fecerit?

600 a 3. Atenim urbis pietatem, ac erga Deum cultum, melius quispiam silentio, quam sermone ac eloquio auditoribus insinuaverit. Nulla ibi stata tempora, iis qui velint precatione defungi, sed et noctu atque interdiu reseratis sacris ædibus, preces implere licet, ac confidere de quibus quis oraturus venit. Reliqua item in ejusmodi magnificentia atque opera, pulchra donaria, proventuum multitudo, juges noctu vigiliæ, cantorum illecebræ, ac per omnia velut in musica concentus ordoque; hæc, inquam, præstat, qui sit præsens, videre, ac conari rerum ipsa exhibitione condiscere. Atqui nec spernendam pietatis mercedem civitati videmus accessisse, ac quam sibi quis merito comprecetur, iisque quos necessarios habebat; solutas obsidiones, famis solatia, adventantium depulsos morbos (2),

NOTÆ.

a Demetrii fuse digesta; (2) Mauritii circiter tempora, ac Illyrici bella; possemque repræsentare.

regum neces instructis copiis adorientium; in futurum oracula, *Unam fore, quæ in communi clade ac vastitate incolumis servetur.* Confert vero istiusmodi quoque usibus, qui et universum orbem habitabilem universumque inhabitabilem miraculo tenet, in media urbe situs, atque ad se undequaque extrema cogens, tum ipse urbi servator, tum civibus conciliator atque ad Deum intercessor. Neque id solum, sed et qui imperatores placidos civitati reddat, cum in reliquis, tum ut oppidanis remittant tributa; inque externis ac Barbarorum bellis ipse ducem agat, tremendumque majoribus longe copiis ut adversus civitatem arma moveant, efficiat. Sic nimirum exstare urbem commune pietatis exemplar quis dixerit.

4. Oratorum porro et philosophorum, aliorumque litteratorum, ubi quis aut plures, aut præstantiores choros perspiciat? Quin plane hic omnes primas dant civitati, ac commune gymnasium vocitant ac scholam, cunctis ad musas in ea enixe contendentibus. Enimvero illud certe unum haud licet dicere: id nunc quidem urbi contigisse, ut litterarum ac eruditionis primatum teneret, fuisse vero cum in eorum qui ignorantia laborant classe locanda esset: secus plane, nullum non tempus fuit, in quo non esset Elicorum urbs, musarumque hic in ævum studia clara vigerent victoria, veluti pubem dicunt poetæ. Sic Athenis quispiam dixerit, cum Demosthene ac Platone versari, ludumque terere, cui hic versari contigerit.

5. Enimvero cuncta hæc dies una confudit, atque urbi coronam detraxit; ac quam deperirent omnes, haud secus ac scopulos sub aquis latentes omnium animis suspectam reddidit. O unde contentio atque lis in mundum ingressum habuit? O unde seditio miscens omnia impudenter obrepsit? Unde vero ut una in ea nacti sedes, non et eadem in rem mutuo rati conducere, alii aliorum contentionis ardore degustarint carnes, affiniumque ac propinquorum cruoribus patriam fœdarint, quam et potiore parentibus loco iis fore par erat, si sanæ mentis scintillam ullam retinerent? Ii vero furiis agitari, regesque adorare ac imperatores, qui publicis nihil tyrannis meliores essent. Terra porro ac regio nostra habebatur, sed potentiorum vis ac injuria ea fruebatur. Mare occlusum erat, urbibusque ita solum respirare licebat, si libertatis prorsus oblitæ essent. Quos vero par erat indigne ferre, ut quibus putaretur imperium, ii rem risu excipiebant, ac si rebus hinc accessio foret. Malorum porro remedium erat iis solum nuntiare dira, qui ipso eorum eventu, victimas faciebant. Quotquot autem ex præsentibus, quo tandem res civitatibus evasuræ essent, augurabantur, quærebant cui pereuntium curæ esset. Ac occurrebat, qui Hercule fortior, Peleo castior, majori Themistocle vi ingenii esset: ... erga subditos Cyri animum ...

A δημούντων, σφαγάς τε βασιλέων αὐτοῖς στρα-
σιν ἐπιόντων, καὶ χρησμοὺς εἰς τὸ μέλλον,
ἀνάλωτον ἐν τῇ κοινῇ περισωθήσεσθαι συ
Συνεργεῖ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας χρείας αὐτῇ
πᾶσαν μὲν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν δὲ τὴν ἀ
τῷ θαύματι κατασχὼν, ὃς ἐν μέσῃ τῇ πόλει
νος, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συ
τῇ τε πόλει σωτὴρ διαλλακτής τε τοῖς πολίτ
πρεσβευτὴς τὰ πρὸς Θεόν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνο
καὶ βασιλέας μὲν ἡμέρους τῇ πολιτείᾳ καθ
τά τε ἄλλα καὶ τὰ τῶν φόρων ἀνιέντας τῇ π
τε τοῖς πρὸς τοὺς ἔξω πολέμοις αὐτὸς στρα
καὶ φοβερὸν τοῖς πλεονάζουσι καθιστὰς κινεῖ
κατὰ τῆς πόλεως. Οὕτως ἄν εἴποι τις ἵστασθαι
τὴν πόλιν εὐσεβείας παράδειγμα.

B δ'. Ῥητόρων δὲ καὶ φιλοσόφων, καὶ τῶν
τῶν ἐπὶ τοῖς λόγοις, ποῦ τις ἂν ἢ πλεί
καλλίους ἴδοι χορούς; Ἀλλ' ἐνταῦθα
[P. 387] συγχωροῦσι τῇ πόλει, καὶ διατριβὴ
λοῦσι κοινὴν, πάντων παρὰ τὰς ἐνταῦθα
ἐπειγομένων. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε μόνον οὐκ
εἰπεῖν, ὡς νῦν μὲν αὐτῇ συμβέβηκε προστῆνα
λόγων, ἦν δ' ὅτε μετὰ τῶν ἀγνοούντων ἐτέ
ἀλλὰ τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον Ἑλικῶν ἦν ἡ πόλ
νενίκηκεν ἐνταῦθα τὰ τῶν μουσῶν δι' αἰῶνος
ζειν, ὥσπερ φασὶ τὴν Ἥβην οἱ ποιηταί. Οὕτως
νησιν ἄν τις εἴποι μετὰ Δημοσθένους καὶ Πλ
διατρίβειν, αὐτόθι γενόμενος.

C ε'. Ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἡμέρα δὴ μία συ
καὶ τὸν τῆς πόλεως ἀφείλετο στέφανον· καὶ τὴ
ἐρωμένην, ὥσπερ τὰς ὑφάλους ὑποπτεύειν ἐ
ἅπαντας. Ὢ πόθεν μὲν εἰς τὸν κόσμον Ἔρις εἰσ
Πόθεν δὲ εἰσεκώμασε στάσις; Πόθεν δὲ οἱ τὴν
κατοικοῦντες, οὐ καὶ ταυτὰ λυσιτελήσειν ἀλ
νομίζοντες, γεύονται μὲν φιλονεικοῦντες ἀλ
αἵματι δὲ συγγενῶν τὴν πατρίδα μιαίνουσιν,
καὶ πρὸ τῶν γονέων αὐτοῖς, εἴ γ' ἐσωφρόνουν
χειν; Οἱ μὲν ἐμαίνοντο, καὶ βασιλέας προσεκ
οὐδὲν τῶν δημοσίᾳ τυραννούντων ἀμείνους. Κ
ἐνομίζετο μὲν ἡμετέρα, ὑπὸ δὲ τῶν δυνα
ἐγεωργεῖτο. Ἐκέκλειστο δὲ ἡ θάλασσα, ταῖς
λεσιν οὕτω μόνως ἐνῆν ἀναπνεῦσαι, εἰ τῆς ἐ
D ρίας παντάπασιν ἐπιλάθοιντο. Οὓς δὲ δυσχε
ἔδει, ὡς σφίσι τῆς ἀρχῆς περικοπτομένης, ἐ
ὥσπερ προστιθέντες τοῖς οὖσι. Τὸ δὲ φάρμακ
κακῶν, μηνύσαι μόνον τὰ πάθη τοῖς ὅτι ταῦ
νετο θύουσι. Ὅσοι δ' ἐκ τῶν παρόντων, οἷ τελ
τὰ κακὰ ταῖς πόλεσιν ἐμαντεύοντο, ἐζήτουν
ἀπολλυμένων μελήσει· καὶ εὗρον Ἡρακλέο
ἀνδρειότερον, σωφρονέστερον δὲ Πηλέως, Θε
κλέους δὲ συνετώτερον· τὰ Κύρου δὲ καὶ αὐτὸ
τοὺς ἀρχομένους μεμι[μη]μένον. Ἀλλὰ πικρὸν
της, τοῖς ἡσυχάζειν οὐκ ἐγνωκόσι, καὶ τὴν ἀρχὴ
χέραινον τὴν ἐκείνου, οἱ σφίσιν αὐτοῖς πονηρὰ
δότες· καὶ διὰ ταῦτα ἀκρόπολίς τε δὴ παρὰ τῶ
ἐχόντων κατελαμβάνετο, ὡς βίᾳ τὸν ἐξεσ
θεραπευσόντων. Καὶ παρὰ τὸν παῖδα τ

τὸν σώφρονα καὶ πρᾶον καὶ φρόνιμον πρέ-
|κον, ἀξιοῦντες στράτευμα πέμπεσθαι, καὶ τὴν
λιν ἐπισχεῖν [P. 388] καθ' ἑαυτῆς μαινομένην,
ι δὲ τὰ πράγματα, τῷ σώζειν αὐτὰ δυναμένῳ.
ότε μικρὸν ἡσυχάσαι τὴν τύχην, καὶ στρατιώ-
ευθερίαν κομίζοντας μὴ κωλῦσαι. Νῦν ἄν,
ῦ στενάζειν, ἐν ἑορταῖς ἡμῖν ἦν ἡ πόλις. Νῦν
ρευον μὲν ἡμῶν οἱ πολῖται, οἱ δ' ἐχθροὶ τὴν
ταν μετελάμβανον τύχην. Δίκη δ' ἂν ἐγίνετο
νθρώπων, καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους ἂν ἡμῖν
ε. Νῦν δ' (ὢ πῶς τὰ καλῶς βεβουλευμένα ἡ
αίζουσα περιτρέπει!) οἱ μὲν ἠπείγοντο· οἱ
μετέωροι· καὶ τῶν σημείων ἤδη πρὸ τῶν
φαινομένων, δαίμων τις φθονερὸς ὑπῄει τοὺς
ἐοικότας αὐτῷ· καὶ τὸν δῆμον αἵματος πάλαι
α, ἐπὶ κόρον ταῖς πονηραῖς παρεκάλουν δημηγο-
Οἱ δ' ἐκινοῦντο, οἷον Ὅμηρος ἔφη τὴν θάλατταν
ντίων πνευμάτων ἐλαυνομένην. Καὶ λοιπὸν
ἦν σὺν νόμῳ, ἀλλ' ἔπιπτε μὲν ὁ προστυχών·
τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ᾔεσαν. Οἱ δὲ
ασάμενοι, δέχεσθαι μὲν τοὺς ἐπιόντας, καὶ
αὑτοῖς ἀμύνειν ἐβούλοντο· ἕτερος δὲ πόλεμος
κατὰ νῶτον ἀπήντα· ὥστ' οὐκ εἶχον λοιπὸν
πρόσωπα τρέψειαν. Τότε δὴ πῦρ μὲν ταῖς
προσήγετο, καὶ ὁ καπνὸς τοὺς μὲν ἔξωθεν
μένους εἶργε τοῦ πρόσω· ὡς ἂν οἷς ἐβούλοντο
, εἰλημμένων. Οἱ δ' ἔνδοθεν ἤνοιγον τὰς πύλας
δροφόνοις· οἱ δ' εἰσχυθέντες, πᾶσαν ἀνάστα-
εως οἷς ἔδρασαν, ἀπέφηναν. Ἐγυμνοῦτο μὲν
λων ὁ στρατιώτης· εἵλκετο δὲ ὑπὸ τῶν τυχόν-
πολλὰ δὴ πολλοῖς εἰωθὼς ἐπιτάττειν. Δοῦλος
δεσπότην ἠγνόει, καὶ ὧν πρότερον ἐπετιμᾶτο
τότε δίκην ἠξίου λαμβάνειν. Ὅπλων δὴ καὶ
ων οἱ δοῦλοι καὶ πένητες κύριοι καταστάντες,
ιν αὐτὰ κεκτημένοις, τὴν τῶν ἀνδραπόδων
ειν ἐνόμιζον τύχην, καὶ δήσαντες εἶργον, μη-
ἀκτίνων ἀπολαύειν αὐτοὺς συγχωροῦντες.
ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ πάσας ὥσπερ ἐρημίας
μαν πόλεις. Ὁ δὲ δακρύσας, αὐτοῦ παρὰ τῶν
ἀπεσφάττετο. Ὢ πόλεως, ἀντὶ μιᾶς, πολλῶν,
ιτων ἐναντιωτάτων γεγενημένης! Ὢ πολιτείας,
ης πάσης ἀπιστοτέρας! Ὢ πολιτῶν, οὐδέν τι
σει βαρβάρων ἀπιστοτέρων! Καταποντισταὶ
ντικρυς ἐν ἠπείρῳ· μᾶλλον δὲ τὰ τούτων, καὶ
Οἱ μέν γε τῶν ὄντων γυμνώσαντες, οὐ καὶ τὸ
οσαφείλοντο· οὗτοι δὲ, τὸν μὲν οἴκοθεν στρά-
τρέφειν δυνάμενον, [P. 389] ἐξαίφνης ὥσπερ
ῦ κατενεχθέντος, ἀποπέμπουσι προσαιτή-
Ἡ δ' ὑπερβολὴ, ὅτι καὶ τῶν ὄντων ἐκβάλ-
ἀγανακτοῦσιν, εἰ ζῶντι μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ-
μεμνῆσθαι τῆς συμφορᾶς.

A ferebant imperium, qui ipsi sibi malorum conscii essent. Ea causa fuit cur viri cati ac cordati arcem occuparint, quasi ad saniorem mentem, ea emotam plebem vi redacturi essent. Adsunt legati ad imperatoris filium, virum modestum, mitem, prudentem, rogantes mitti milites qui urbem compescant in sese furentem, eique servari res, qui ipse incolumes præstare posset. Erat tunc tantisper fortunæ quiescendum, nec inhibendi milites, qui libertatem allaturi essent. Nunc sane pro luctu ac gemitu, in tripudio atque epulis nobis civitas esset. Nunc plane cives nostri choros ducerent, ac inimici præsentis nostræ fortunæ participes essent. Vigeret justitia inter homines, aureumque genus in nobis superstes esset. Nunc vero, o quomodo quæ recte B consiliis initis deliberata essent, ludens fortuna evertit! Hi nempe urgebant, illi e sublimi stabant: jamque vexilla ante portas explicata erant, cum invidus quidam dæmon omnes subiit, qui pari illi ingenio essent; quique plebem pridem sanguinis sitibundam, ut eo exsatiaretur scelestissimis concionibus incitabant. Ea porro sic movebatur, uti mare dixit Homerus, cum contrariis ventis quatitur. Neque jam rationi aliquid conjunctum erat, sed quisque obvius cadebat. Per substrata cadavera itum ad magistratus. Illi dissipati, ingruentes quidem excipere, seque tueri optabant; his enimvero intrinsecus a tergo pugna altera occurrebat. Quamobrem non jam erat quo facies verterent. Tunc C nimirum igne portis admoto, fumus, eos qui extrinsecus urgerent, progredi inhibebat, quasi iis comprehensis, quibus ipsi suppetias ibant. Qui intus erant, sicariis ac maleficis portas aperiunt. Illi in urbem effusi, quibus gesserunt, omnem ipsi vastitatem inducunt. Miles armis nudabatur; trahebatur a vili vulgo, qui multa multis præcipere solitus erat. Servus herum nesciebat: ac quem is prius jure increpabat, tunc sibi pœnas eum dare poscebat. Armorum opumque servi ac inopes facti compotes, quibus illa prius competebant, mancipiorum forte ac fortuna habebant, compactosque in carcerem, nec lucis radiis frui sinebant. In ædes concitabant, omnesque civitates desertorum more eruebant. Cui lacrymæ obortæ essent, impio- D rum confestim gladiis contrucidabatur. O civitatem, quæ ex una, multæ, contrariissimisque studiis atque animis evaseris! O rempublicam quovis pelago infidam magis! O cives nihil majori fide, quam qui natura barbari omnique indole! Marini quidam plane prædones in continente; quin his quoque studiis deteriores. Illi namque quos bonis int, haud etiam vitam quoque eis ademerint; hi vero queis domi repositum ut præsidio militique ente velut immisso fulmine, ad emendicandum a se amandant. Quodque adeo omnem sceleris itatem vincit, a suis quoque ejicientes, indigne ferunt; si cui vita residua sit, cum reliquis isse saltem calamitatis licuerit.

Ὦ λογισμοῦ περιυβρισμένου! Ὢ πάντα ἀλο-
ούσης! Οἱ μὲν, ἐπὶ τοὺς τῶν δικαίων πόνους,
πυρὸς ὀξύτερον ἐκινοῦντο· θαῤῥεῖν δὲ εἶχεν
οὐ γένει κοσμούμενος, οὐ μεγάλα δὴ καὶ πολλὰ

600b 6. O animi rationes ludibrio habitas! O mentis insaniam cuncta agentem, rationisque absentiam! Illi, in justorum labores, ipso igne celerius invadebant. Nemo usque confidere poterat; non quem

generis infulæ ornarent, non qui magna ac clara, nec pauca munera edidisset, non qui se omnibus concinnum, placidisque moribus exhibuisset; sed velut omnibus indicta morte, sic irruentium furiarum illarum obtutu tremebant. Quidam nec solum aspectum ferebant; nonnulli sub vicinorum lectulis sibi latebras quærebant; puteos alii subibant; alii apprehensis aris, nec loci religione a se metum depellebant. Nec desunt qui indigne ferentes, quod non pridem vita functi essent, diruptis loculis atque tumulis, ac cadavera subeuntes adhuc tabo fluentia, nec si quis propius accederet vel spiritum ducere sinentia, nec sic quidem sepulcrorum effossores illos vitare potuerint. Per domos clamor audiebatur, ac qui heri conducta obolo opera fodiebat, hodie suffodiendo civitatem eamque eruens dives erat. Cœnaque illi opipara, cui sitim levabant fontes ac frigida. Fragor porro ac pulvis, corruentium procul murorum indicio erant, uxorisque ac liberorum sub iis ruinis obrutorum. Iis autem qui superstites essent, ærumnosius erat quod evaserant, quos non lateret salutem haud sibi fore periculo tutam: ad alias enim ducebantur angustias, a quibus Crœsi thesauri exigerentur. Nec defuit, ubi et puella, quæ in omne tempus virorum inaspecta oculis instituta esset, in ipsis verberibus denudata occiderit. O insaniam, quæ nec homines liquido vocitari sinat, quibus tanti hæc sceleris præsumpta sint! O qualia illis designata facinora, quibus superata cumulis!

A λελειτουργηκώς· οὐ πᾶσιν ἑαυτὸν εὐάρμοστον παρασχόμενος. Ἀλλ' ὥσπερ θανάτου κατὰ πάντων προειρημένου, οὕτω ἔτρεμον τὰς Ἐριννῦς ἐκείνας ἰαόντας ὁρῶντες. Οἱ μὲν καὶ μόνην τὴν ὄψιν οὐκ ἐνεγκόντες· οἱ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τὰς τῶν γειτόνων ἔκρυπτον κλίνας. Οἱ δ' ὑπῄεσαν φρέατα· οἱ δὲ, τῶν βωμῶν ἐχόμενοι, οὐδὲ τὸν τόπον εὕρισκον ἀφαιροῦντά τι τοῦ δέους. Εἰσὶ δ' οἱ δυσχεραίνοντες τῷ μὴ πάλαι τεθνάναι, τὰς θήκας ἀναῤῥηγνύντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑπιόντες, ἔτι σηπομένους, καὶ μηδ' εἴ τις προσεγγίσειεν ἀναπνεῖν συγχωροῦντας, οὐδ' αὐτοῦ τοὺς τυμβωρύχους ἐκείνους οἷοί τε ἐγένοντο διαδρᾶναι. Βοὴ δ' ἐπὶ τὰς οἰκίας, καὶ ὁ σκάπτων χθὲς ὀβολοῦ, σήμερον κατασκάπτων τὴν πόλιν ἐπλούτει· καὶ πολυτελὲς τὸ δεῖπνον, ᾧ B θεραπεία τοῦ δίψους αἱ κρῆναι. Κτύπος δὲ καὶ κονιορτὸς, καταπίπτοντα πόῤῥωθεν ἐδήλου τὰ τείχη, καὶ γυναικὸς καὶ παίδων αὐτοῦ καταχωννυμένων. Τοῖς δὲ περιγινομένοις ἀλγεινότερον τὸ διαφυγεῖν, εἰδόσιν οὐκ ἀκίνδυνον αὐτοῖς ἐσομένην τὴν σωτηρίαν· ἤγοντο γὰρ πρὸς δευτέρας ἀνάγκας, τοὺς Κροίσου θησαυροὺς ἀπαιτούμενοι. Καί που καὶ κόρη, τὸν ἅπαντα δὴ χρόνον ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν διαδρᾶσα, ἐν αὐταῖς ταῖς μάστιξιν ἐτελεύτησε γυμνωθεῖσα. Ὢ μανίας, μηδ' ἀνθρώπους καθαρῶς συγχωρούσης καλεῖσθαι τοὺς ταῦτα τετολμηκότας! Ὢ οἷα μὲν ἔδρασαν, οἷα δὲ ἐπέθηκαν!

7. Illorum itaque erat superiorum malorum cumulo, tantæ res impietatis adinvenire, secutisque, eorum quæ dira præivissent immanitatem obtegere. Quam quis a viris præstantibus majorem exquisiisset pœnam, quam ut carcere tenerentur, virgisque dehonestarentur, ac vincti, maleficorum more sederent? Quis talibus mancipatos videns, non fractus animo ac emollitus, fortunæque vicissitudines reveritus, his pœnæ finem statuisset? Haud enimvero impura scelestissimaque capita hæc satis habuere; sed nisi immani quadam tragœdia flagitiis addita, nihil sibi satis esse ducebant. Nempe nudos in indusiis educebant, ac qui sæpius pro illorum ac civitatis libertate perfuncti certamine erant, funibus a cervicibus mancipiorum more trahebant. Hic servus herum trudebat; mancipium, a quo pretio redemptus erat: rusticus, ductorem exercitus; militem, homo agricola; cujus opibus multi patriam adjutam noverant, egenus otioque maleficus, ducebantque, quo eos loco neces manebant.

C ζ'. Ἐκείνων ἄρ' ἦν, τοῖς φθάσασι κακοῖς τοιαῦτα προσεξευρεῖν δυσσεβήματα· καὶ τοῖς ὑστέροις τὰς τῶν προτέρων δεινῶν ὑπερβολὰς ἀποκρύψαι. Τίνα ἄν τις κατ' ἀνδρῶν οὕτω μεγάλων μείζω τιμωρίαν ἐζήτησεν, εἱρκτῆς καὶ πληγῶν, καὶ τοῦ δεδεμένους ὥσπερ τοὺς κακούργους, καθῆσθαι; Τίς τοιαῦτα πεπονθότας ἐκείνους ὁρῶν, οὐκ ἂν τὴν ψυχὴν ἐδαμάσθη, καὶ λογισμὸν ἔσχε, καὶ τὰς τροπὰς τῆς τύχης εὐλαβηθεὶς, [P. 390] τούτοις τὴν τιμωρίαν ὡρίσατο; Ἀλλ' οὐ καὶ τοῖς μιαροῖς ἐκείνοις ταῦτα ἀπέχρησεν· ἀλλ' εἰ μή τινα ταῖς πονηρίαις προσθεῖεν τραγῳδίαν ἀπάνθρωπον, οὐδὲν ἐνόμιζον ἐξαρκεῖν. Ἐξῆγον μὲν δὴ γυμνοὺς ἐν τοῖς χιτωνίσκοις, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν τε καὶ τῆς πόλεως πολλάκις ἠγωνισμένους, εἷλκον ἀπὸ τῶν αὐχένων, οἷα τὰ τῶν ἀνδραπόδων, σχοινίοις. D Ἐνταῦθα δοῦλος μὲν τὸν δεσπότην ὤθει· τὸν δὲ πριάμενον, τὸ ἀνδράποδον· τὸν δὲ στρατηγὸν, ὁ ἀγροῖκος· καὶ τὸν στρατιώτην, ὁ γεωργός· ᾧ δ' ἐκ τῶν ὄντων πολλοὶ συνῄδεσαν τὴν πατρίδα ὠφεληκότι, ὁ ἄπορος καὶ κακουργῶν διὰ τῆς ἀργίας, καὶ ἀπῆγον, οὗ γενομένους ἔδει δέξασθαι τὴν σφαγήν.

8. O civitatem, in qua invidis dæmonibus tales sunt editæ choreæ! O muros, quales exstinctas suscepistis turres! O muri ambitum, septumque, ex quo illi sæpius fugatis hostibus, acerbiora quam pro victorum ratione sustinuere mala! Nempe in muros, vinctis manibus, maleficorum more, nefa-
... venientem cer-
... quidem

η'. Ὢ πόλεως, ἐν ᾗ δαίμοσι φθονεροῖς τὰ τοιαῦτα ἐχόρευσαν! Ὢ τειχῶν, οἵους ἀποθνήσκοντας ἐδέξασθε πύργους! Ὢ περιβόλου, ἐφ' οὗ πολλάκις ἐκεῖνοι τρεψάμενοι τοὺς ἐχθροὺς, μετὰ τὰς νίκας ἔπαθον τῶν ἡττημένων πικρότερα! Οἱ μὲν ἀνῆγον ἐπὶ τὰ τείχη, τὸν τῶν κακούργων τρόπον, δεδεμένους τὼ χεῖρε· οἱ δ' ἀνεστρέφοντο τὰς ψυχὰς, τὴν τελευτὴν καὶ ἤδη προσιοῦσαν ὁρῶντες· καὶ οἱ μὲν, ἤπειγον τοὺς ὑπὸ

ἐκλελυμένους· οἱ δὲ χρημάτων ἐμέμνηντο· A
θα μόνον τὴν μεγαλοψυχίαν ἐτίμησαν· καὶ
εὖ ἔδρασαν, τοὺς ἕλκοντας ἀνεμίμνησκον·
όντο, ὧν εὖ πεπόνθεσαν εἰς μνήμην ἰόν-
ι διηρευνῶντο, ὑπόνομοι, ἄντρα, τάφοι,
ούπτειν ἠδύνατο· καὶ οἱ μὲν συλληφθέντες,
, οἱ δ' ἐκείνους ὁρῶντες καὶ φεύγοντες ὡς
ὴν πόλιν, ἔξω σφᾶς αὐτοὺς ἐῤῥιπτον
ειχῶν· τοσοῦτον κερδαίνοντες, ὅσον μὴ
κούργων τρόπον ἀπολωλέναι. Ὡς, τό γε
ἐκείνοις ἦν ἐκφυγεῖν Βοὴ δὲ καὶ δάκρυα
τῶν ἑλκομένων, τῶν φευγόντων, τῶν πα-
τῶν εὑρισκομένων, τῶν σφαττομένων.

metu dissolutos ac collabentes urgebant, hi pecuniarum meminerant: hic tantum, hic magnificentiæ ratio habita. Ac quidem infausti homines, quibus affecerant beneficiis trahentes submonebant; illi, quibus affecti beneficiis essent, in memoriam revocatis, iras accendebant. Domos, cuneos, specus, tumulos, ac quidquid latebras ministrare poterat, rimabantur: ac qui comprehensi essent, ducebantur; alii videntes, ac velut hostilem urbem fugientes, e muris foras ipsi se præcipites dabant; hoc illis compendio, ut ne maleficorum more perirent. Nam alioqui nec ipsi mortem evadere poterant. Clamor undique ac fletus, eorum qui traherentur, qui fugitarent, qui pedibus obtererentur, qui deprehenderentur, qui jugularentur.

B

τοίᾳ τραγῳδίᾳ ταῦτα χρὴ παραβάλλειν;
πόλεων συμφοραῖς; Τίνες δὲ ποιηταὶ τοῖς
κακοῖς ᾄσονται προσήκοντα μέλη; Ὦ πάντ'
ιε, τοῦτο δὲ οὐδέπω ποτ' ἐπεῖδες, οἵαν τότ'
ετῖνα, πάσης ἀηδεστέραν νυκτός! Ἀνεῖλον
δρας ἐπὶ τοὺς πύργους, ἡ δὲ πόλις ἐμερίσατο
καὶ οἱ μὲν διακόνους αὐτοὺς τοῦ μύσους
θίσταντο· οἱ δ' ὥσπερ θέαν καταλαβόντες
Καὶ οἱ μὲν ἄνωθεν ὤθουν· οἱ δ' ὑποτιθέντες
ιφῶν αἰχμὰς, ἐδέχοντο μετεώρους. Καὶ τοῦ
ρίβετο κεφαλή· τοῦ δὲ ἐγκέφαλος ἐξεχεῖτο·
[P. 391] γαστέρα ἀναῤῥηγνύντες, ἃ μηδὲ
μις ἐζήτουν· καὶ τοῦ μὲν ἀπέκοπτον σκέ-
ἡ ῥάχιν ἐξεῖλκον· τοῦ δὲ τὰ σπλάγχνα ταῖς
ρουν· καὶ ὁ μὲν, ἄνωθεν πεσὼν, καὶ πρὸ C
οῖς ξίφεσιν ἐντυγχάνων, ἀπέθνησκεν· τῷ δὲ
όντι, καὶ τῆς τελευτῆς χεῖρον τὸ τοιαῦτα
τοῖς τῶν φίλων σώμασιν, οἷα πείσεται
πτῶμα μανθάνειν. Εἰ δέ τις κατέπεσεν
καὶ φείσασθαι τοῦ λοιποῦ τῶν μιαιφόνων
κρότερον ὁμοῦ καὶ πικρότερον αὐτῷ τὸν
ατεσκεύαζε. Καὶ ὁ μὲν ἤδη θανὼν, ἠμε-
δὲ τοὺς ἔτι σπαίροντας πᾶσα χεὶρ ἐκι-
τα; δὴ, πάντας τρόπους ἀπώλλυσαν. Πολλοῖς
τελευτὴ τὰ σώματα παρῃτεῖτο. Ἀλλ' ὥσπερ
ς τῆς ὁλοκληρίας φθονοῦντες, ἐπὶ τὰ μέλη
ι τοῖς μετὰ ταῦτα τῶν συγγενῶν ζητοῦσιν,
ούτους ἐποίουν. Σώματα δὲ ἐνέπιπτον σώ-
έφαλος δὲ καὶ αἷμα καὶ κόνις καὶ σπλάγχνα
καὶ σάρκες καὶ νεῦροι καὶ ξύλα καὶ μέλη D
εἰς ταυτὸν συνενήνεκτο.

9. O cui hæc conferenda tragœdia? quibus componenda urbium cladibus? Quinam poetæ, quæ tantis congruant malis, occinant carmina? O qui omnia lustras, sol, nec rem ejusmodi unquam adhuc videras qualem tunc misisti radium, omni amariorem nocte? Viros in turribus trucidabant, malumque civitas partibus dividebat. Ac quidem alii hujus se sceleris ministros exhibebant; alii velut spectaculum nacti, rem in deliciis ducebant. Alii e superioribus jactabant, alii subjectis mucronibus ex aere rotantes excipiebant: atque hujus quidem alliso capite, illius effuso cerebro, istius dirupto ventre, quæ et nefas videre rimabantur: atque hujus quidem crus amputabant, illius spinam dorsi extrahebant, alterius intestina manibus efferebant. Atque hic quidem e sublimi cadens, cum necdum terram attigisset, in strictos gladios incurrens neci tradebatur; huic, cum necdum cecidisset, ipsa quoque deterius morte erat istiusmodi cernere, inque amicorum corporibus, quæ in præceps actus passurus esset, condiscere. Quod si quis a lapsu semivivus, ut de cætero cruentæ bestiæ parcerent rogasset, is sibi productiorem simul et acerbiorem mortem efficiebat. Ac is quidem qui jam fato functus esset, in neglectis erat: in eos vero qui adhuc palpitarent, nulla non manus insiliebat. Omnes denique modis omnibus sublatum ire. Pluribus autem nec morte depulsa corporibus injuria est; sed quasi cadaveribus hoc inviderent, quod integra essent, in membra versi, propinquis postea quæsituris obscura, nullisque certis indiciis conspicua, reddebant. Corpora porro corporibus illidebantur, cerebrumque et cruor et pulvis, intestina et saxa et carnes, et nervi et ligna et corporum membra in unum corruebant.

μίων μᾶλλον ἢ πολιτῶν! Ὦ μιαρῶν ψυχῶν!
τέρων χειρῶν! Πῶς οὐκ ἐνάρκησαν ἐπ'
καὶ φίλους τὰς χεῖρας ὁπλίζοντες, ὑπὲρ ὧν
τεῖν ἀγωνιζομένους; Πῶς οὐχ εἷς πεσὼν
αὐτοῖς τὴν ὁρμήν; πῶς οὐχ ὁ δεύτερος
αὐτοῖς τὸν θυμόν; πῶς οὐκ ἐκλάσθησαν τὴν
ς τὸν τρίτον ἰδόντες, ἀλλ' ἐφιλονείκησαν
κοινὴν φύσιν ἀήττητοι διαμεῖναι; Ὦ τί
προσειπεῖν; νίκην, ἢ πάσης χαλεπώτερον
ὄθος, ἡ Καδμεία νίκη, τὰ Λήμνια κακὰ,
σφαὶ μέχρι νῦν ᾀδόμεναι νομισθήσονται.

10. O carnifices magis, quam cives! O impuras animas! O manus impuriores! Qui factum est ut non obstupuerint, manus adversum fratres amicosque armantes, pro quibus certando mors oppetenda fuerat? Quomodo unius casu non repressus illorum impetus? Quomodo non exstinctæ iræ alterius occasu? Quomodo non fracti animo tertii conspectu? Sed enixi sunt ut adversus communem naturam invicti perseverarent. O quid hoc appellandum sit! Victoria, an quod omni molestius strage ac clade sit? Fabula, Cadmea dicetur victo-

ria, mala Lemnia, ac quidquid hactenus calamitatum celebri fama percrebuit. O eadem et sepulcrum simul et patria! O quæ simul edidit ac absorbuit velut in procella maris! O falsi nominis patria, omni quoque Scylla infidior, in eos, quos educavit ac sustulit! O civium cruorem sic injuste in patria effusum! O civitatem omni Styge acerbiorem! O quomodo quæ de aliis pœnas sumere videbatur, ipsa contra, eorum quæ gessit, pœnas dabit, ac, quod est insanientium, ipsi eveniet, qui, dum alios cogitant, suas ipsi exedunt carnes! Cecidit miles; periit qui invadentes hostes arcere posset; nec qui utilis aliquid consilii daturus sit, ullus est. Ac nunc hostes ingruent, quique in urbe agunt, et adversus cives tribulesque audaces sunt ac præferoces, exhorrescent, qui exercitum in armis micantem pro portis videant. Et illi quidem impressionem facient, hi autem impetum non sustinebunt: urbs vero eorum erit, qui prævalebunt: ac tunc ex eventu ipsoque periculo sensum facient, eorum quæ gesserunt. Hoc nimirum sibi volebant insolitæ stellæ, terræmotus, vibrantesque ac salientes interdiu veluti sublati ignes omnium oculis usurpati. O commune naufragium! Ad me autem quod attinet, fulmina, accensos turbine hiatus, morbos, quibus mors suavior fiat, hisce impiis obventuros existimabam.

A Ὦ τῆς αὐτῆς θήκης τε ὁμοῦ καὶ πατρίδος! αὐτῆς δειξάσης τε ὁμοῦ καὶ καταπιούσης ἐ κλύδωνι! Ὦ πατρίδος, τοὔνομα ψευσαμένης, δ' ἐθρέψατο, καὶ Σκύλλης πάσης ἀπιστοτέρα λιτῶν αἵματος, οὕτως ἀδίκως ἐν τῇ πατρίδι ἐ Ὦ πόλεως πάσης Στυγὸς πικροτέρας. Ὦ τ αὐτὴ κολάζειν ἄλλους ἐδόκει, πάλιν δὲ πα τὴν δίκην ὧν ἔδρασεν λήψεται, καὶ πείσεται μαινομένων, οἳ σφᾶς αὐτοὺς κατεσθίοντες, ἑτέρους! Πέπτωκε μὲν ὁ στρατιώτης, ἀπώλ προσιόντας τοὺς πολεμίους εἴργειν δύναμεν βουλευσόμενος ὅ τι χρὴ δρᾷν, οὐδὲ εἷς. Καὶ νῦ ἐλάσουσι μὲν οἱ πολέμιοι· οἱ δὲ ἐν [P. 392] τ καὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων θρασεῖς, φρίξουσι τευμα πρὸ τῶν πυλῶν ἀστράπτον ὁρῶντες. B μὲν ἐπιθήσονται· οἱ δὲ οὐχ ὑποίσουσιν· ἡ ἔσται τῶν ἰσχυόντων· καὶ τότε ἃ δεδράκασιν σονται πάσχοντες. Τοῦτ' ἦν ἄρα ἀήθεις τε καὶ σεισμοὶ γῆς, καὶ διάττοντες ἡμέρας ὥσπ κτοὶ πᾶσιν ὁρώμενοι. Ὦ ναυαγίου κοινοῦ! σκηπτοὺς καὶ πρηστῆρας καὶ χάσματα γ νόσους τὴν τελευτὴν ἡδίω ποιούσας, τοῖς τούτοις ἥξειν ἐνόμιζον.

11. O qui perierunt! o qui pereunt! o qui perituri! o qui residui sunt! Nihil enim hos feliciores duco, quam qui mortui sunt. Ilis namque qui vita functi sunt, tristia finem habuerunt: qui vero vitæ superstites agunt, omni loco opprobria audituri sunt, ac velut scelestissimi omni ex cœtu profligabuntur, quærentesque qui condoleat, quæ parricidarum sunt audient, necesseque erit celare cujas tandem sint. O civitatem prius quidem civibus sufficientem ad claritatem; et quæ nunc prolixum cunctis dedecus ac probrum aspergat! Quid facturi sumus ad eos qui criminabuntur? Nam silentium tenere, nefas, dum injuria patria violatur: respondere vero, insania, ac defendere cujus sic conspicua sint ejusmodi opera ac facinora. Sapientiam qui suspiciunt, majori odio crudelitatem habebunt, ejusque dedecus civibus objicient. Obmutescent hi in judiciis, qui sibi conscii sint funesta perpetrasse. Civitatem omnes fugient, haud secus ac pestilentia loca et quæ corporibus insidientur. Egregia sane mortalium omnium scelestissimi patriæ reddidistis nutricationis præmia, cujus in vos plura merito ac majora sunt, quam parentum, nomina. Ne civitatem quidem vocari sinitis ausis illis vestris. O morbum ac labem, quæ ipsa invasit præcordia! O rem quam maxime illis contrariam, qui sociale vitæ genus, ejusque communicatis rationibus elegerunt! Enimvero Deus solus orandus est, ut manum porrigat, ac sicut a [illegible] sentem enim ipsius desolationem qui impleat, [illegible] alii everterunt, alii exosam fugient.

ια'. Ὦ τῶν ἀπολωλότων! ὦ τῶν ἀπολλ ὦ τῶν ἀπολουμένων! ὦ τῶν ὑπολειφθέντων γὰρ οὐδὲ τούτους εὐτυχεστέρους κρίνω τ μένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἔστη τὰ λυπηρά· οἱ δὲ C μὲν ἀκούσονται πανταχοῦ· ὡς ἐναγεῖς δὲ, ἐ σονται, καὶ τὸν συναλγήσοντα ζητοῦντες, ἀκ τὰ τῶν ἀνδροφόνων, καὶ δεήσει κρύπτειν δθ Ὦ πόλεως, ἡ πρὶν μὲν ἤρκει τοῖς πολίταις ξαν· νῦν δὲ περιβαλεῖ πάντας αἰσχύνῃ μα δράσομεν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῇ. Τὸ σιωπᾷν, ἀνόσιον, πατρίδος ὑβριζομένης· τὸ λογεῖσθαι, μανία, τοιούτων αὐτῇ φαινομέν ἔργων· οἱ δὲ τὴν σοφίαν θαυμάζοντες, μᾶ σήσουσι τὴν ὠμότητα, καὶ τοῖς πολίταις πρ ταύτην. Οἱ δὲ σιωπήσονται ἐν τοῖς δικαστη σφίσιν αὐτοῖς πονηρὰ συνειδότες· καὶ πάν ξονται ταύτην, ὥσπερ ἐν οἷς ἀνάγκη νοσ χωρίων. Καλά γε τῇ πατρίδι, μιαρώτατοι ἀποδεδώκατε τὰ τροφεῖα, οἳ δικαίως αὐτῇ D γονέων ὀφείλοντες πλείω, οὐδὲ πόλιν, οἷς τ κατε, συγχωρεῖτε καλεῖσθαι. Ὦ νοσήματος τ ἡμμένου! Ὦ πράγματος ἐναντιωτάτου τοῖς λήλων ζῆν ᾑρημένοις! Ἀλλὰ γὰρ δεῖ Θεὸ αἰτεῖν χεῖρα ὀρέξαι, καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς οἰκίζειν. Τῆς γὰρ νῦν ἐρημίας ἐκεῖνον δὲ πληρωτὴν ἀναμένειν. Ἀνθρώπων δὲ οἱ μὲν ψαν αὐτήν· οἱ δὲ [illegible]

AD SEQUENTIA EX VITA BASILII JUNIORIS

FR. COMBEFISII PRÆFATIO.

-

I olim adverteram, viroque docto Godefrido Henschenio S. J. scripseram, tum, cum illi vitæ hujus linalis Julii Mazarini τοῦ μακαρίτου, nunc Regio, codice, feci copiam, ut in rem ecclesiasticam, in rtio vulgaret, isque ex meis fideliter expressit: non modicam scilicet lucem ex ea haberi posse in rem æ Byzantinæ; magis nunc deprehendo, cum per Christianissimi regis indulgentiam, ex Regia ejus Lunnales edidi, Vitasque Imperatorum, ad quorum tempora Basilii Vita ipsa spectat, Basilii, Leonis, ndri, Constantini, Romani Lacapeni, etc. Ac quidem primo statueram, ea solum inter notas repræsenuæ ad primum ingressum Constantini spectant, Ducisque aggressionem et cædem, quod Gregorius tanuci faveat (ac prope martyrem consecret) quantum reliqui detrahunt, ut scilicet Constantino ac famitificentur: cujus stipendiis scriptores et æquales, merebant; et a quibus reliqui accepere. Quod tamen alia quædam contineant, imperatorum ac ministrorum propria, aulæque vel virtutes, vel ipsa annalium prope compendio digesta; a primo cap. ad 4 ita ut distinxit Henschenius; operæ pretium quasi Appendicis loco, ante notas, hic una serie aliis perinde appendicem facientibus summatim adtque in eis tomum hunc Continuationis a Theophane, ne mole grandior videri possit, adjectis notis, : nisi etiam Symeonis Logothetæ Chronicon a Leone Armeno ad Basilium Juniorem capere possit: ne m temporis historia a se divellatur, et quod Logothetæ ipse singulariter Theophanis continuator, ejus omnem methodum secutus, quod non alii, nulla eis annorum digesta ratione, in qua Logotheta pluriesudat: et vero capere debere, nec ulterius trahendos hosce Annales, et doctis visum, et cujus curis credita Lupara, rejectis, si quid est mearum Notarum, in Continuatorem ejusque appendices, et in letam, ad libri finem, quæ alia aliis lucem facient. Sequens, qui certos auctores habeat, Leonem um et Michaelem Psellum, ambos titulo præferet, ac per eos insigne auctoramentum Historiæ Byzanfaciet: aberitque omnis illa dictionis impuritas, quæ et mihi non unam fixit crucem, et tibi, Lector, m aliquam movere poterit, nisi quantum rerum ipsa majestas solabitur, Annaliumque comm.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ

ΠΑΡΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

-

EX BASILII JUNIORIS VITA

AUCTORE GREGORIO EJUS DISCIPULO.

-

393, 394] α'. Βασίλειος ὁ βασιλεύς, ᾧ τὸ ἐπί- A
Μακεδὼν, υἱοὺς ἔσχε τέσσαρας, Κωνσταντῖνον, α, Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. Ὧν ὁ μὲν Κωνῖνος κομιδῇ νέος, ὑπεξῆλθε τοῦ βίου· Στέφανος χιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως προχειρίπάσῃ ἀρετῇ διαπρέψας· εἰ καὶ οὗτος ἐν λειτούργησε· καὶ συνεχῆ καθάρἰατρῶν δεξάμενος, διὰ τὴν ἐνοχλοῦ-ν, ὑφ' ὧν κακῶς ψυχρανθεὶς νόσον δυσδιήγητον περιπεσὼν, ὁ τούτου πατὴρ Βασίλειος, ὁ κότα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ Ὃν δὴ καὶ ψυχοῤῥακαὶ λέγοντα· Τί

601 Basilius imperator, cognomento Macedo, liberos quatuor sustulit, Constantinum, Leonem, Stephanum et Alexandrum. Ex his Constantinus vivis exemptus est, adhuc valde juvenis: Stephanus vero, archiepiscopus Constantinopolitanus præficitur, vir omni virtutis laude conspicuus: tametsi is brevi fato functus est: continuisque a medicis purgantibus remediis acceptus, ad febris ex.... moderandos ardores, verso in frigidam qualitatem stomacho, ac, quam nemo verbis facile explicaverit, contracta ægritudine, exstinctus est. Quin ejus quoque pater Basilius, qui decessorem suum Michaelem imperatorem sustulit, atque in hunc modum rerum in se summam transtulit: quem ipsum

dum animam ageret, vidit sibi exprobrantem atque A dicentem : *Quidnam tibi, Basili, feci, aut quid læsi, quod sic crudeliter me interemisti?* Inque eum modum scelus confitendo, vivendi finem fecit, relictis in imperio, Leone et Alexandro filiis.

2. Horum imperii anno decimo, ob necessaria quædam munera, missi in Asiam quidam Magistriani sunt: qui in monte quodam ejus regionis arduo ac difficili iter habentes, in sanctum ibi tunc versantem incidere, vili habitu indutum, agrestique specie quasi monticolam hominem et in sylvis nutritum. Rati autem eum exploratorem esse, ut erant in equos insilientes ipsum tenuerunt, ac revertentes Byzantium secum adduxerunt. Cumque de illo retulissent ad imperatores, traditus est ad quæstiones de eo habendas Agareno cuidam B Samonæ, dignitate patricio, qui ipsius causam cogniturus esset, et quisnam, et unde, quodve ejus proprium nomen esset, examinaturus.

3. Is ergo eo domum assumpto, ac pro tribunali cum omni satellitio suo pompaque sedens (erat enim novis rebus studens, superbiaque elatus ac fastu tumens, qua divitiarum copia ac immensitate constipatus erat) confestim sanctum sibi coram sisti jubet. Quo astante intrepida mente sensuque, ut nec genuflectere in animum induxerit, uti judicibus moris est, valde iratus Samonas, infrendensque infit: *Nobis responde : Tu quis es, et unde, et quod tuum nomen?* Cui sanctus nihil respondit (1) : sed stabat sedata mente, placidisque C in eum intentis oculis.

4. Ait ad eum sanctus : *Tu vero quis es, et unde?* Ad quem Samonas, *Ego sum Samonas patricius et accubitor* (sacri cubiculi præfectus) *eorum, qui nunc Romanorum sceptra moderantur*. Cui vir beatus : *Ego quoque peregrinus sum, et unus eorum qui habitant terram.*

5. Ait Samonas : *Hominum scelestissime, quandiu dolum occultas in corde tuo?* Ad quem vir beatus : *Qui in occulto Sodomorum opera faciunt, velut tu, hi tales merito scelesti nuncupantur.* Erat enim Samonas natura spado, vultuque venustus.

6. Vivis itaque exempto, qui tum imperii sceptra tenebat, Leone, post annum ac dies aliquot illius D quoque germanus Alexander humanis excessit, successore imperii relicto Constantino suo ex Leone fratre nepote, cum ejus matre Zoe. Cumque teneræ admodum ætatis puer esset, tutores illi ac custodes reliquit, tum scilicet Nicolaum archiepiscopum Constantinopolitanum, tum magistrum Joannem Garidam, sociosque, imperium puero servaturos, ne quis raperet, aut sibi usurparet. His itaque, uti dictum est, concredita aulæ administratione, absona quædam fiebant in re barbaræque gentes sumpta licentia, loca urbi cumvicina populabantur, cum non esset qui

σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ἢ τί σοι ἠδίκησα, ἵνα οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας; καὶ οὕτως ἐξηγορεύων, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, εἰς τὴν βασιλείαν καταλιπὼν Λέοντα καὶ Ἀλέξανδρον τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ.

β'. Τούτων δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας, διά τινας δουλείας εἰς τὴν Ἀσίαν Μαγιστριανῶν τινων ἀποσταλέντων ὑπ' αὐτῶν, ἐν ὄρει τινὶ τῶν ἐκεῖσε διερχομένων δυσβάτων, ἔτυχε τὸν ἅγιον ἐν τούτῳ τότε ἀναστρεφόμενον, εὐηθες σχῆμα φοροῦντα, καὶ ἀπηγριωμένον ὄντα ὡς ὀρεσίτροφον. Καὶ δηλάτορα τούτοις δόξαντα εἶναι, ὡς εἶχον τῶν ἵππων καταπηδήσαντες, συνέσχον αὐτόν· καὶ τοῦτον μεθ' ἑαυτῶν ὑποστρέφοντες, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤγαγον. [P. 395] Περὶ οὗ καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἀνενεχθὲν, εἰς ἐξέτασιν παρεδόθη Ἀγαρηνῷ τινι Σαμωνᾷ, τὸ ἀξίωμα πατρικίῳ, τοῦ διαγνῶναι τὰ κατ' αὐτὸν παρ' αὐτοῦ, τίς τέ ἐστι, καὶ πόθεν, καὶ τί τὸ τούτου κύριον ὄνομα.

γ'. Ὁ δὲ παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ προκαθίσας σὺν πάσῃ τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ (ἦν γὰρ νεωτερίζων καὶ γεγαυριωμένος καὶ ἐπὶ πλήθει πλούτου ἐπαιρόμενος) παραυτίκα κελεύει κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ παραστῆναι τὸν ἅγιον. Οὗ παραστάντος ἀπτοήτῳ φρονήματι, ὡς μηδὲ θελῆσαι γονυκλινεῖν, ὡς ἔθος ἄρχουσι νέμειν, ὠργίσθη λίαν Σαμωνᾶς, καὶ φησὶν ἐμβριθῶς πρὸς αὐτόν· *Ἡμῖν ἀπόκριναι, Σὺ τίς καὶ πόθεν εἶ, καὶ τί σου ἄρα τὸ ὄνομα;* Ὁ δὲ ἅγιος οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ· ἀλλ' εἱστήκει ἠρεμῶν, καὶ πραέσιν ὀφθαλμοῖς ἀτενίζων αὐτῷ.

δ'. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος· *Σὺ δὲ τίς εἶ, καὶ πόθεν;* Καὶ ὁ Σαμωνᾶς· *Ἐγώ εἰμι Σαμωνᾶς ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος τῶν νῦν κατεχόντων τὰ σκῆπτρα Ῥωμαίων.* Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος, *Κἀγὼ ξένος εἰμὶ, καὶ εἷς τῶν κατοικούντων τὴν γῆν.*

ε'. Ἔφη Σαμωνᾶς, *Ἀνόσιε τῶν ἀνθρώπων, ἕως τίνος κρύπτεις τὸν δόλον ἐν τῇ καρδίᾳ σου;* Ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος, *Οἱ τὰ τῶν Σοδόμων ἔργα κρυπτῶς ποιοῦντες, ὡς σὺ, δικαίως οἱ τοιοῦτοι ἀνόσιοι προσαγορεύονται.* Ἦν γὰρ ὁ Σαμωνᾶς φύσει εὐνοῦχος, καὶ ὡραῖος τῇ ὄψει.

ς'. Παρελθόντος οὖν τοῦ τότε τὰ σκῆπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, καὶ ὁ τούτου αὐτάδελφος μετέστη Ἀλέξανδρος, διάδοχον καταλείψας τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ. Νήπιον δὲ κομιδῇ ὄντα, ἐπιτρόπους καὶ φύλακας αὐτῷ ἐπαφῆκε, τόν τε ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Γαριδὰν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, [illegible] παιδὶ συντη[illegible]

(1) Ex hoc silentio multa illata sup[illegible]

ἀποκρούσασθαι. Ἔνθεν καὶ στασιαζούσης
ιως κατὰ Νικολάου, ὡς οὐ δεόντως τῆς πό-
ιιτροπεύοντος, οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ
ἔθετο, γράψαι Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκα τῷ
ς Ἀνατολῆς στρατηγοῦντι, [P. 396] παρα-
ι, καὶ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἐγχει-
ι, συμβασιλεύοντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Κων-
ου, τοῦ ἐν τῇ πορφύρᾳ γεγεννημένου. Καὶ
μὲν, ἅτε παῖδα, ἐν τῷ παλατίῳ εἶναι· αὐ-
ῶς ἀνδρειότατον καὶ ἐν τοῖς πολέμοις εὐδο-
τον, πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους ἀντιπαρατάττε-
αὶ γὰρ ἦν ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εὐστοχώτατος πάνυ
παιοῦχος· καὶ θαῦμα ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς
ίοις, ὡς καὶ ἐρωτωμένους πολλάκις· *Πῶς*
ἡρ αὐτοὺς τρέπει, ἄκοντας αἰσχυνομένους
ι· *Ὅταν οὗτος εἰς πόλεμον ἐκπορεύηται,*
τῶν ὅπλων αὐτοῦ κατὰ στόμα ἡμῖν ἀπαντᾷ·
ος καὶ ἐκ τοῦ ἄσθματος τοῦ ἵππου αὐτοῦ,
ον ἡμᾶς ἐδαφίζει. Καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος περὶ
ἐρωτηθεὶς, τὸ δοθὲν αὐτῷ χάρισμα οὐκ ἀπ-
ι, εἰρηκὼς· *Καθεύδοντός μού ποτε ἐν τῇ*
ἰ μου, ἰδοὺ γύναιον ἐνδοξότατον πορφυρο-
·, καὶ σὺν αὐτῇ ἵππος πύρινος καὶ ἅρματα
τῷ πῦρ ἀφιέντα· ἃ καὶ ἐνδύσασθαί με καὶ
συνώθησεν, ἐμοῦ κατεπτηχότος· καὶ τοῦ
ἐπιβῆναι ὡσαύτως παρέπεισεν, εἰρηκὸς,
Θεὸν καὶ Υἱόν μου βλασφημοῦντες, ὡσεὶ
τακήσονται ἀπὸ προσώπου σου· ὃ καὶ
ἀπέπτη. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀνδρός.
Ἐς δὲ οἱ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντες ἔγραψαν
περὶ τῆς ἀρχῆς, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, *μὴ ἱκα-*
τὸν εἶναι εἰς τοῦτο. Ἐκεῖνοι δὲ πάλιν ἐκ
υ αὐτῷ ἀντέγραψαν, ὡς *Πᾶσα ἡ τῶν Ῥω-*
πολιτεία σε βασιλέα ἐπιζητεῖ. Ὁ δὲ αὖθις
λόμενος ἀντεδήλωσε, γράψας, *Οὐ δέον ἐστὶ*
θῆναί με τῷ χριστῷ Κυρίου, εἰ γε καὶ ἀτε-
ἡλικίᾳ ἐστὶ, καὶ ἁμαρτεῖν ἐνώπιον τοῦ
Πτοοῦμαι δὲ μήπως καὶ ἐνέδρα τοῦτό ἐστι,
ὑλεσθέ με διαχειρίσασθαι. Ὡς δὲ ταῦτα
τὰ γράμματα ἐδέξαντο, φρικτοὺς ὅρκους αὐτῷ
ειλαν, ἐξομνύμενοι εἰς τὰ ἄχραντα καὶ ζωο-
μια ξύλα, *μὴ οὕτως ὡς αὐτὸς οἴεται βου-*
ται, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας καὶ ἀδόλῳ
προσκαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν.
ἵστωσιν δὲ καὶ τὰ ἴδια φυλακτὰ ἐξαπέστει-
ς καὶ θαῤῥήσας, παραλαβὼν τοὺς ἰδίους,
ι βασιλεύουσαν ὥρμησεν. Ὡς ἐπιβὰς, ἡλίου
ἐμφαντος, δόξῃ ἀπείρῳ παρὰ συνεπομένων
ενος, ἀπῄει πρὸς τὰ βασίλεια· οὐ καλοῦ
υ προδειχθέντος τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ τὴν μέλ-
γενέσθαι σφαγὴν προμηνύοντος. Ὁ γὰρ
... ἥλιος, ὡς δίκην κογχύλην αἵ-
... ἐπὶ τὴν γῆν. Θεασάμενος δὲ
... σὺν αὐτῷ εἰσιόντα αὐτὸν,
μενοι, ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς
Ἐλθὼν δὲ αὐτὸς, ἐν τῷ
ἵνωσε, πάντων τῶν συν-
πιλέα εὐφημούντων
ἅγιον εἶχον, ἀκού-

A propellere. Inde civitate adversus Nicolaum tumultuante, quasi is non rite satis urbis procurationem obiret, in eam certatim itum est ipsi sociisque sententiam, ut datis litteris, Constantino duci, Asiæ tum prætori Byzantium venire mandarent, ac imperii sceptra capessere, eaque moderari, una tamen socio Constantino puero in porphyra nato: qui, velut non satis matura ætate in aula versaretur, dum ipse, quippe vir fortissimus rebusque bello gestis clarissimus, adversus extraneos et reip. hostes, acies ductaret. Ac sane vir erat longe sagacissimus, atque hostium tropæis inclytus, quin ipsis quoque adversariis admirationi, ut sæpius interrogati, *quid causæ esset cur eos vir unus in fugam verteret?* inviti pudoreque responderint:
B *illo ad pugnam exeunte, ignem ex ejus armatura micantem in faciem ipsis incurrere, exque ejus equi similiter halitu quasi flammu accensa in terram allidere.* At ... ipse rei causam quæsitus De munus celavit, aitque: *Dum quandoque juvenis somno sopitus essem, en tibi inclyta gloria matrona, purpureo amictu, et cum ea equus igneus; in quo arma, ipsa ignem mittentia: ac vel invitum atque paventem hæc induere, ac similiter in equum ascendere, hortata ait, Qui Deum ac Filium meum blasphemant, tanquam cera a facie tua liquescent. Quo dicto abscessit.* Et hæc quidem quod attinet ad Constantinum.

C 7. Cum itaque imperii tutores de rerum summa capessenda ad eum scripsissent, rescripsit ille: *se in hoc munus haud idoneum esse.* Illi contra denuo scribunt: *Romanam omnem rempublicam eum sibi imperatorem reposcere.* Ad quos ille rursus cunctabundus: *Non decet*, inquit, *me christum Domini incessere, quanquam immatura adhuc ætate est, ac coram Deo peccare. Timeo autem ne et hæc insidiæ sint, ac mihi velitis necem inferre.* Acceptis illi istiusmodi litteris, tremendis ad eum juramentis, intemerata et vivifica pretiosa ligna obtestari: *nihil tale se machinari ac ille suspicatur; sed in simplicitate cordis nulloque animi dolo, ad capessendum imperium vocare.* Atque ad majorem verbis præstandam fidem, suas quoque illi cruces misere.
D Hisque Constantinus fretus, assumpto comitatu, Byzantium profectus est. Urbem ingressus, orto jam sole, qui una sequebantur, infinita laude faustisque ominibus prosequentibus, in regiam contendit. Haud vero faustum in ejus ingressu præfulsit signum, ac quo futura cædes præmonstrabatur. Sol enim clarissimo lucens sidere, velut sanguinis purpuram in terram stillavit. Videns autem Nicolaus sociique aulæ proceres ac tutores ingredientem, mutato consilio palatii fores ei occluserunt. Veniens itaque, cum in Circi theatro consedisset, qui convenerant magnates omnes, imperatorem eum salutabant. Quotquot vero necessitudine aliqua sancto conjuncti erant, quod ante tres menses illo jam præmonente, exitiosum futurum casum præ-

noverant, sese domi continentes, silentio agebant. A Denique, quo ex tempore atrocem illam prænuntiasset cædem, gemendi, lamentandi, lugendi nullum finem fecit.

602 8. Duo porro quidam cujusdam magnatis filii ac protospatharii, ipsum convenientes, rogabant: *num sibi expediret abire, ac se Ducis satellitio adjungere?* Quibus ille: *Nolite, filii, nolite sic facere: neque desperata ejusmodi consilia capite: sin minus, unus vestrum in gladio cadet: alter, auribus naribusque putatis, ægre mortem evadet.* Ambobus, quod sanctum audire noluerant, evenit, quod is illis vaticinatus esset. Dux enim male consultus, malum sibi suisque opsonium comparavit. Cum enim patienter ferre deberet, atque ingressus B omnes palatii obsessos tenere, ita ut nihil ad victum inferri posset, atque ita fame pressos cogere, ut supplices sibi portas aperirent, seque intra palatium ultro susciperent; noluit sic facere, sed decrevit cum suis intrare per portam, quæ Chalce nominatur, securibus conterendo cardines ejus: cum prius suos omnes horrendis exsecrationibus obstrinxisset: *ne gladium stringerent, ne jaculum vel hastam intorquerent adversus aliquem, sed absque sanguine ingrederentur. Sin illi*, inquiens, *nihil contra se agentes nos occiderint, coram tremendo magni Dei tribunali adversus eos disceptabimus, quod nos juramentis deceptos hostium nunc loco habeant atque obsistant.* His dictis, una cum comitibus, uti dictum est, C ad Chalcem portam perrexit, atque ingredi cœpit. Qui autem in palatio erant magna cum festinatione sagittarios colligentes, tela e muro jactare cœperunt. Igitur qui circum ducem sagittis sauciabantur, ad eum inclamabant, postulantes: *ut sineret arma expediri in adversarios.* Ipso autem, talia dicentes, prohibente, sagittariorum dexterrimorum unus quispiam, cognito quisnam dux esset, tenso fortiter arcu, vulneravit eum in latere sub dextera manu. Ipso vero exclamans: *Væ mihi misero, in malam rem huc venimus*, humi continuo decidit. Cæteris terrore perculsis et retro abire incipientibus, ii qui intro erant audaciores effecti, gladios stringentes, apertis portis impetum fecerunt in eos: et primo quidem protostratorem ducis occiderunt, deinde D alios plures, ac postea ipsummet. Neque pepercerunt reliquis, sed fuga ac metu impeditos, et in arctum compressos, instar segetis demessuerunt. Evasissent nihilominus cædem aliqui, nisi immites illi et inclementes continuo ad omnes portas mandata direxissent, diligenter occlusas haberi jubentes; atque ita inquisitione facta in fugitivos, ab eorum nemine manus abstinuissent. Complures enim magistros patriciosque, qui cum duce in Circo sedere deprehensi essent, ... runt, partim extra ... rum oculos e... tarunt, alii ... quemqu...

A σαντες παρ' αὐτοῦ τὸ μέλλον γενέσθαι ὀλέθριον πτῶμα ἤδη πρὸ τριῶν μηνῶν, κατακλείσαντες τοὺς εἰς τοὺς οἰκείους οἴκους, ἠρέμουν. Ἀπ' ἐ... γοῦν τοῦ καιροῦ, ἐν ᾧ τοῦτο προεῖπεν, οὐκ ... στένων καὶ ὀλοφυρόμενος καὶ πενθῶν.

η'. Δύο δέ τινες μεγιστάνου τινὸς ὄντες υἱ... πρωτοσπαθάριοι, ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, ἠρώτ... *συμφέρει αὐτοῖς ἀπελθεῖν καὶ συμμιγῆν ... κουστωδίᾳ τοῦ Δοῦκα.* Ὁ δέ φησι πρὸς αὐτού... *τέκνα, μὴ οὕτω ποιήσητε, καὶ ἀνήκεστα ... σεσθε. Εἰ γοῦν, ὁ μὲν εἷς ὑμῶν ἐν μαχαίρ... σεῖται, ὁ δὲ ἕτερος, τὰ ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα τμ... μόλις τὸν θάνατον διδράσκειεν.* Οἳ καὶ πα... σαντες τοῦ ἁγίου, ἃ προεῖπεν, ἔπαθον. ... Δοῦκας κακῶς φρονήσας, κακὸν ὀψώνιον ἑαυ... B τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπρίατο. Ὀφείλων γὰρ μα... μῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τὰς εἰσόδους τῶν βασι... τοῦ μὴ τὰ πρὸς διατροφὴν εἰσκομίζεσθαι· οὐ... λιμῷ στενοχωρουμένους μεθ' ἱκεσίας αὐτῷ τὰς ἀναπετάσαι, καὶ προθύμως αὐτὸν εἰς τὰ βα... δέξασθαι, οὐχ οὕτω πεποίηκε. Βουλὴν δὲ ... μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, εἰσελθεῖν ἀπὸ τῆς πύλης, Χαλκῆν ὀνομάζουσι, συνθλάσαντες πέλυξι μοχλοὺς, ὅρκοις φρικωδεστάτοις πρότερον το... αὐτῷ κατασφαλισάμενος· *μὴ σπάσασθαι ξί... οἱονοῦν κατά τινος, μὴ βέλος, μὴ δόρυ οὕτως αὐτοὺς ἀναιμωτὶ εἰσελθεῖν*, φήσας... *ἐκεῖνοι ἡμᾶς μὴ ἀνταγοντας κατασφάξωσι ... τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ μεγάλου Θεοῦ μ... τῶν δικασόμεθα, ὅτι, ὅρκοις ἡμᾶς ἀπατήσ... C νῦν ἡμῖν ἀνταίρουσι.* Ταῦτα εἰπὼν, ἀφίκετ... σὺν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Χαλκῆν πύλ... ἀπήρξατο εἰσιέναι· οἱ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις πολλῷ συναθροίσαντες τοὺς τοξότας, ἀπὸ τῶν ... τοξεύμασιν ἔβαλλον. Ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν Δοῦ... βέλεσιν ἐπλήττοντο, ἐβόων αὐτῷ, *Ἔασον ἡμᾶ... αὐτοῖς ἀντιμαχησώμεθα.* Τοῦ δὲ τοῦτο κωλ... ἐν ὅσῳ ταῦτα ἔφασκον, εἷς τις τῶν εὐστοχω... τοξοτῶν, μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Δοῦκας, τείν... ὀρθίως τὸ τόξον, ἔπληξεν αὐτὸν ὑποκάτω τῆς χειρὸς εἰς τὴν πλευράν. Ὁ δὲ τὸ, *Οὐαί μοι*, ... νήσας, *τῷ ἀθλίῳ, κακῶς ἐληλύθαμεν ὧδε*, κ... εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἔδαφος. Πάντων δὲ δειλίᾳ συσχεθ... καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀρξαμένων ἀναποδίζειν, θ... D οἱ ἔνδον λαβόντες, καὶ τὰ ξίφη [P. 398] σπασ... πολλῇ προθυμίᾳ πρὸς αὐτοὺς ἐξεπήδησαν, τὰς ἀνοίξαντες. Καὶ κτείνουσι μὲν ἐν πρώτοις τὸν πρωτοστράτορα· εἶθ' οὕτως ἑτέρους πλείονας, κ... τούτους κἀκεῖνον, μηδὲ τῶν λοιπῶν φεισάμενο... καὶ τούτους ἀποδιδράσκοντας καὶ συμποδιζο... δίκην στάχυος ἐξεθέριζον. Διεσώθησαν δ' ἂν εἰ μὴ οἱ ἀνηλεεῖς ἐκεῖνοι καὶ ἄσπλαγχνοι ... ἀποστείλαντες, καὶ πάσας τὰς πύλας τῆς ἀσφαλισάμενοι καὶ σφραγίσαντες ἀκριβῶς· εἶ... ...εδῆ ἔρευναν τῶν διαδράντων ποιήσαντες, ...ἐφείσαντο. Πολλῶν μὲν οὖν μαγίστρ... ...ν φανέντων συγκαθημένων τῷ Δοῦκ... ...προσέταξαν ξίφει ἀναιρ... ...εσθαι, ἄλλων τοὺς

ξορύττεσθαι, ἑτέρους νευροκοπεῖσθαι, ἄλλους A σθαι, καὶ ἑτέρους τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας εσθαι, ἄλλων τὰς ὑποστάσεις δημεύεσθαι. ἰδεῖν τότε τὴν μεγαλόπολιν πάσχουσαν, ἃ ὶ κρατήσει καὶ ἁλώσει βαρβάρων ὑπομεῖνα- ι.

Οἱ οὖν ἀνελόντες τὸν Δοῦκα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τῶν κάρας ἀποτεμόντες, τῷ Νικολάῳ, ἢ μᾶλ- εῖν, Ἀγρικολάῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐκόμισαν. ταύτας γνωρίσαντες, τιμὰς οὐ τὰς τυχούσας ομίσασιν ἔνειμαν, καὶ οὐδὲ οὕτως οἱ κακοὶ λαβον· ἀλλὰ κελεύουσι τῷ ὑπάρχῳ τῆς πό- πάντων τῶν ἀναιρεθέντων τὰ λείψανα, ῥιφῆναι πελάγει· καὶ οὔτε ὡς ὁμοπίστους ᾤκτειραν, ς ὁμοφύλους, ἵνα μὴ λέγω καὶ προσγενεῖς, τὰ σώματα αὐτῶν ἐάσωσι τῇ ὁσίᾳ παραδο- B Ἀλλ' ἐφ' ἁμάξαις θέντες, οἱ ἀνήμεροι θῆρες, τους, γεγυμνωμένους, μεσολελωβημένους, δημόσια σύροντες, ἐν τῷ πόντῳ οἷα κυνῶν ν.

ασὶ δέ τινες, ὅτι πλείους τῶν τρισχιλίων οἱ ἦσαν ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, ἐν τῷ μὴ σπάσα- ομφαίαν ἢ ἄλλο τι ξίφος, διὰ τὸν ὅρκον. Περὶ κρεμασθέντων ἐν ταῖς φούρκαις, ἱκανοὶ καὶ ττοι ἐμαρτύρησαν· *ὡς εἶδον πολλάκις καθ' ἕκαστον τούτων νύκτωρ ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐ- κατερχόμενον, καὶ μέχρι πρωΐας διάττοντα*· ντος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀδίκως τὸν τοσοῦτον φόνον ς ἀναιτίους πεποίηκαν. Τοῦ γὰρ Δοῦκα ἀναι- ος, δέον τῶν ἄλλων φείδεσθαι, οὐ χεῖρα αἰρόν- οὐκ ἐριζόντων, οὐ κραυγαζόντων· οἱ δὲ ἀνηλεῶς C θῷον ἐξέχεαν. Φεῦ τῆς τῶν δρασάντων ἀθλιό- καὶ οὐαὶ αὐτοῖς κατὰ τὴν φρικτὴν τῆς κρί- ἡμέραν, ὅτι τὸ αἷμα [P. 399] τῶν ἀδελφῶν ἐκ χειρῶν αὐτῶν ἐκζητήσει ὁ Κύριος.

Τὴν δέ γε κεφαλὴν τοῦ Δοῦκα ἰδόντες οἱ βδε- ὡς φθάσαντες εἴπομεν, καὶ καταμωκησάμενοι , ἐκέλευσαν κοντῷ ἐμπαρεῖσαν διὰ πάσης τῆς θεατρίζεσθαι· *ἵνα*, φησὶν, *αἰσχυνθῶσιν, αὐτὸν τὰς ἐλπίδας θέμενοι*, καὶ τέλος, καὶ τῷ βυθῷ τοῦ πόντου δοθῆναι σὺν τῷ λοιπῷ ι. Καὶ τοῦτο μὲν τοσούτῳ τρόπῳ ἀπώλετο· τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἀείμνηστον οἱ κόλποι τοῦ ὰμ ἐδέξαντο. Οὐ γὰρ τυραννικῶς, ὡς εἴπομεν, D ασιλείοις ἐπέβη· ἀλλ' ὅρκοις φρικωδεστάτοις σας. Δυνάμενος δὲ καὶ ὅπλοις μαχέσασθαι, ἢ λεῖν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ οὕτω τοὺς ἔσωθεν σθαι, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν. Ἐπὶ Θεὸν δὲ ς ἑαυτὸν, διὰ τοῦδε τοῦ πειρασμοῦ, βασιλείας ὧν ἐπέτυχε. Καὶ οὐ τοσοῦτον τῶν ἄλλων τὸ μα πῶν τὰ βασίλεια φυλαττόντων, ὅσον ἐπὶ τῷ ι τῶν λογικῶν προβάτων, τῷ Ἡττιλάῳ μᾶλλον ολάῳ. Ὢ πῶς ἀνέπτυξε τὰ Εὐαγγέλια ταῖς ς αὐτοῦ χερσί! Πῶς οὐκ ἤκουε τοῦ λέγοντος ῶν, *Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ιν ὑπὲρ τῶν προβάτων*· Ἀλλ' ἀντιπράττων

atth. xii, 19 [2] Ezech. iii, 18

runt, aliorum facultates publicarunt. Ac videre erat magnam civitatem ea tunc mala experiri, quæ nec a Barbaris capta direptaque perpessa esset.

9. Igitur qui ducem ejusque filium interemerant, eorum præscindentes capita, ad Nicolaum, seu verius Agricolaum, ejusque complices detulerunt: qui ea agnoscentes, non vulgaribus honoribus atque præmiis, eos, qui detulerant, affecerunt. Cumque ne sic quidem nefarii homines iras exsatiassent, cæsorum cadavera omnia in mare jacienda urbis præfecto injungunt, nulla vel communis fidei ratione, nulla generis miseratione, ac ne familiæ B quidem ac affinium pietate, ut vel funera efferri sinerent ac sepeliri: sed plaustris imposita, dissecta, nuda, mutila, immanes illæ feræ, publica raptantes, velut canum cadavera in mare projiciebant.

10. Porro aiunt plures tribus millibus fuisse, qui seipsos in mortem tradidere, sacramento adacti, ne gladium stringerent, aut telum intorquerent. De his vero qui in furcis pependerunt, multi ac fide digni testati sunt: *vidisse non raro super unumquemque eorum stellam noctu e cœlo venientem, atque ad auroræ usque tempus micantem;* Deo scilicet palam monstrante, injusta eos cæde ac insontes sublatos esse. Etenim duce interempto, reliquis parcendum erat, qui nec manum levarent, nec C contenderent, neque clamorem efferrent [1]. At illi enimvero immani sævitia sanguinem innoxium fuderunt. Proh illorum miseriam, qui talia perpetrarunt! Væ illis in tremendo judicii die, eo quod Dominus sanguinem fratrum suorum requiret ex manibus eorum [2].

11. Viso, ut mox dicebamus, Ducis capite, exsecrabiles illi ei illuserunt, jusseruntque per totam urbem conto infixum ad spectaculum propudiosaque pompa circumferri; *ut*, aiebant, *confunderentur, qui spes suas in eum collocaverant*, ac denique in mare cum reliquo trunco devolvi. Ac quidem corpus tali interitu periit; ejus vero sempiterna dignum memoria spiritum Abrahæ sinus suscepit. D Non enim tyrannice, ut præfati sumus, regiam invasit, sed horrendorum sacramentorum religione fretus. Cumque liceret etiam armis decernere, aut palatio ignem injicere, atque ea ratione eos ulcisci, qui se illo arce tuebantur, haudquaquam fecit: sed causam suam seque Deo committens, per cam tribulationem regnum cœlorum consecutus est. Cæterum non tam iis imputandum est quidquid istud est facinoris, qui custodiebant palatium, quam ovium rationalium pastori, Hettilao potius dixerim, quam Nicolao; plebis scilicet cladi labique, non ejus victoriæ, quasi ex nominis ipsa ratione. O quomodo impuris manibus suis evolvit

Evangelia? Quomodo non audivit, qui per ea loquitur: *Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus* [a]? Sed huic contrarius omnino exstitit, eas mactans, atque jugulans, homo gladii hæres.

A ἐδείχθη, κατασφάξας αὐτάς, ὁ τῆς μαχαίρας κληρονόμος.

[a] Joan. x, 11.

AD SYMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ

ANNALES

FRANCISCI COMBEFISII PRÆFATIO.

Scripsit et ab orbe condito, exstantque altero, ac majori Regio codice. Opus est ex diversis congestum historicis et annalium scriptoribus; ipsum tamen haud satis plenum. Hic nobis verus annalista, alterque continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius minor repræsentavit: hoc unum a majore discrepans, quod superiora illa a Logotheta remotiora, ac, in quibus levius opera perfunctus videatur, omisit: quo et nobis consilio præivit: ac quod una hæc, in præsentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita, lucis plurimum sibi mutuo afferant; ut et Leoni Grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribratissimus e·t. Superiora Majoris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua jam editi auctores chronographi, Eusebius, Syncellus, Theophanes, Cedrenus (cum quo illi magis convenit) collatis singulis, in rem litterariam ac lucem temporum e Regia una Lupara, haud leviter illustrari possint. Adscriptum majori illi codici, alia manu pauloque recentiori, Hic est Metaphrastes; *cujus tanti Annales et Chronica Hippolyto Thebano, ut et omnibus anteponat. Debemus, ex quo exscripsi, codicem, Raphaeli Trichet du Fresne, ex cujus libris, ipso defuncto, in gazam Regiam illatus; aliaque Græca (ac in eis Maximi plenissimus codex atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema sua in Italiam profectione, ditanda Græcis Gallia nostra, eaque Christianum orbem, Parisios allata.*

ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

SYMEONIS MAGISTRI AC LOGOTHETÆ

ANNALES

A LEONE ARMENIO AD NICEPHORUM PHOCAM

Romanorum imperator Leo Armenius Iconomachus, imperavit annos VII, menses 5.

B

603 1. Mundi annus 6307, divinæ incarnationis 807. Romanorum imperator Leo Armenius, qui et Chamæleon dictus est, fidei desertor et Ico[illegible] clus, annos 7, menses 5. Homo statu[illegible] etiam nomine Chamæleon appel[illegible] tus atque torosus, decorus, ha[illegible] cæsarie, voce leonis in morem [illegible] ter et timidus: ex duplici unt[illegible]

Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων ὁ Ἀρμένιος καὶ Εἰκονομάχος, ἔτη ζ' μῆνας ε'.

[P. 400, 401] Κόσμου ἔτος ,ςτζ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Λέων Ἀρμ[illegible] [illegible] ὁ Παραβάτης καὶ [illegible]

ων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσύρων ἐκλήθη-
ρμένιοι δὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς οὕτω καλου-
οῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως Θετταλίας γενομέ-
Ἰάσονι συνεστράτευσεν.

εος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πα-
ι ἐδεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως, ὡς ὀρθόδοξῆς
πίστει. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ καλῷ ποι-
ικος τῷ κωδίῳ ἐγκεκρυμμένος· ὡς γὰρ τὸ
τῇ μιαρᾷ ἐκείνου κεφαλῇ περιτέθεικεν, ἐδόκει
θῶν καὶ τριβόλων προσριψεσιν ὀδύνης
σθαι. Καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθεί-
τὸ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος εὐφημούμενος ἀπῄει.
ρὸ τῶν τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφά-
κλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ ἐγένετο, εὐχα-
ν ἀπεδίδου τῷ ἐκεῖσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
ατι, εἴτε ἀληθῆ, εἴτε προσχήματι. Ἔνθα
εται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεβέβλητο ῥοδοειδέσι
κλάμπουσαν, καὶ κολόβιον ὃ προσονομάζουσι
ἔκπαλαι τῶν στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος·
ιὴλ τῷ ἐξ Ἀμοραίων ἱπποκόμῳ αὐτοῦ ὄντι
ι. Τοῦ δὲ ταύτην ἀναβαλλομένου, εἰς οἰωνὸν
Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι
ο. Εἶτα εἰς τὰ λεγόμενα Σκῦλα ἐλθόντες, τὴν
Λέοντος ἐπιβάσει βαρείᾳ καθύβρισεν. Ἐν
δὲ τούτου Λέων γενόμενος, νεωτερισμόν τινα
ἔσεσθαι αὐτῷ οἰωνίσατο.

κεν οὖν εἰς λογισμὸν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ
ῳ μονάζοντος, ὃς ἐπὶ τοῦ Βαρδανίου εἶπεν
συμβησόμενα. Στέλλει οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς
κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. Ἐκείνου τοίνυν ἐν
ξὺ τελευτήσαντος, συνέβη ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον
Σαββάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ πρώην
ῥήματα ἤκουσεν ἐπεισδύνας τῇ αὐτοῦ σκηνῇ,
τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσει ἀντικαθ-
θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως στα-
ποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα
ειν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ κατα-
Κύριον τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐπιστέλλων
ιλεν. Τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασιλεὺς
εῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν, ὅστις καὶ
ῆς βασιλείας δράξασθαι τὸν Λέοντα, γυναι-
πνεῦμα Πύθωνος ἐχούσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς
περιπατούσης καὶ κραζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνα-
στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαὴλ βασιλείαν
, τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν [P. 405]
ῦ Ἁγίου Παύλου ναῷ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ,
ήκας πρὸς ἀλλήλους φυλαχῆς ποιησάμενοι,
πρὸς αὐτόν· ὅτι *Μοι περὶ σοῦ ἐκ θείας
προέγνωσται ὡς τῆς βασιλείας τάχιον*
η. Τοῦτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμε-
νου αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιούτου
δραξάμενος τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζει, καὶ
ς μοναχοῦ τὴν οἴκησιν κεκτημένου ἐν τοῖς
ειδίοις παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παράδοξα,
φημίζων μέγαν Ἀντώνιον. Ταῦτα
ενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστήν,
ως τάδε φησίν, ὡς *Τῇ ἐπιούσῃ
αὐτεῖ ἐν τῷ καταστήματι προσ-
σθαι καὶ τάχιον παρελθεῖν*

A Armeniorumque genus. Ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen, Armenii vero ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliæ oppido oriundo, qui Jasoni fuit expeditionis comes.

604 2. Hic Leo augustali corona donatus a Nicephoro patriarcha ab eoque inauguratus, rectæ fidei se cultorem esse scripto professus est. Nec tamen lupus ovina pelle contectus bonum pastorem latuit. Dum enim scelestum caput diademate cingit, videbatur sibi quasi spinarum ac tribulorum infixis aculeis doloris sensu affici iisque peruri. Consueto inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad palatium iter habebat. Ut autem ad Chalces portam venit, quo loco templum orbiculari figura porphyretico marmore B incrustatum splendescit, Christi Dei nostri illic effigiei, seu veras seu specie tenus ac ludicro animo, gratias egit. Ibi quam prætextam indutus erat, roseis coloribus fulgentem, ac quod more antiquo prætorum colobium vocant, exuens, suo tum equisoni Michaeli Amoræo tradit. Illo mox induente, in præsagium abiit rem scientibus adipiscendi post Leonem imperii. Inde in locum dictum Scyla cum venissent, acriori incessu Leonis prætextam proculcavit. Leo re intellecta rebellionem aliquam in se mox excitatum iri conjecit.

3. Venit igitur illi in mentem ejus monachi, qui religiosa palæstra in Philomelio exercens, quæ illi eventura essent, Bardane principe vaticinatus erat. C Mittit itaque voti causa, quæ illi usui forent, munera donaque. Illo enimvero interim vivis exempto, ejus loco monachus alius, Sabbatius nomine, qui et antecessoris monachi verba audierat, **605** in ejus cellam locumque successerat, sanctarumque imaginum cultui obsistebat. Is ubi imperatoris ad se missa conspexit, abs se ablegare ac simulato repellere, quod ipse nimirum sacris imaginibus cultum adhiberet; quamobrem etiam Deo vindice ejus evertendum imperium data epistola malus vates ariolatus est. Eoque factum ut Leo errore deceptus ac dementatus Theodotum Cassiteram accerseret. Is nimirum jam ante adeptum Leoni imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in foro ambulante ac vociferante fore ut Orientalium prætor Michaelis in se imperium susciperet, D eodem secum Leone assumpto ad sancti Pauli delubrum, quod in Orphanotrophio est, concesserat, *dataque et accepta arcani tegendi fide divina sibi visione monstratum* asseverat, *fore ut ille brevi imperio potiretur.* Hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas a monacho litteras acceperat, ostendit. Ille consilii ejuscemodi arrepto proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque commeminit monachi, in Mauriani ædibus stationem habentis. Ab eo inaudita patrari affirmat, et quæ omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium præconio venditans atque celebrans. Rem sic habere Leoni persuadet; tumque ad monachum veniens malo hæc animo infit: *Insequenti nocte imperator vili ha-*

bitu me ductore præsto futurus est : tu, si me audies, A *maledictis incesses, brevique moriturum denuntiabis, ni Leonis Isauri doctrinam fidemque sequatur. Hoc si præstiterit, annos duos supra* **606** *septuaginta potiturum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. Sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium brevique imperium cum vita amissurum.* Jam ergo noctis obscuro imperator Cassitera comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictum ejus animum fraudemque præsciverit. *Non sic decebat*, inquit, *qui sis imperator, privati habitu personam simulare.* His imperator stupore perculsus in sententiam abolendarum sacrarum imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furiisque agitatus hæresis exordium duxit.

τοῦ βίου ἐξειπεῖν συμβουλεύομαι, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. Καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οβ' βασιλεύσειν, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας ἰδεῖν, καὶ τρισκαιδέκατος τῶν ἀποστόλων φανῆναι· εἰ δὲ μὴ, τἀναντία, μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σύντομον. Τῆς οὖν νυκτὸς ἐπιστάσης ἄπεισι ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχὸν, καὶ εὐθὺς παραυτὰ ἀποῤῥαπίζεται ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτω λέγων, *μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὑτωσὶ ὑποκρίνεσθαι.* Δι' ὧνπερ καταπλαγεὶς ὁ βασιλεὺς εὐπειθὴς τούτῳ καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν· καὶ παρευθὺ τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰὸν ἐξεμέσας καὶ μανεὶς ἤρξατο τῆς αἱρέσεως.

4. Symmystas vero sibi quærens adjungere, Joan- B nem dictum Grammaticum (quin alium magis Jannem aut Simonem) offendit, Hylzilam et ipsum nuncupatum; cujus Hebraica nominis interpretatio *diaboli præcursor* dicatur *ac adjutor*. Erat vero ille Pancratii sciastæ (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero dæmon incesserat, ac cujus late rumor divinationum ex pelvi nomine turpitudinumque ac libidinum percrebuerat. Invenit et Constantinum presbyterum sutoris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amoliens sibique Antonii nomen adsciscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamque turpem agens. Is monasterii quod Metropolitarum vocant factus præpositus, etiam quos imperio regebat monachos hæc C ipsa docebat; ac postea, Deo sic permittente, Sylæi episcopus factus est. Invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. Inter hæc **607** conspectus cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam lunæ, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cujusmodi etiam Michaele Curopalata imperatore conspectum sidus. Ejus nonnulli præsagia exponentes dixerunt caput esse quod capite careat : nempe præsignare Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac conjuratis urbem aggressurus erat. Sed et tremendi terræmotus luesque et siccitates ac inflammationes fuerunt per viri Deo exosi dies.

δ'. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὑρίσκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Γραμματικὸν, ἄλλον Ἰαννῆν μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ὑλζιλᾶς ὠνομάζετο, ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἑρμηνεύεται *πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου*· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδόθεν δαίμονα εἶχε, διαβεβόητο δὲ ἐπί τε λεκανομαντείαις καὶ αἰσχρουργίαις. Εὗρε καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον τζαγγαρίου, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίου γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φυγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγον καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχρῶς βιοῦντα· ὃς καὶ ἡγούμενος εἰς τὴν μονὴν τὰ [P. 404] Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίου γέγονεν. Εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. Ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἀστὴρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων σεληναίων, ἑνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι, οἷος καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅνπερ τινὲς ἑρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκέφαλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστάς. Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ λοιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ φλογώσεις γεγόνασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοστυγοῦς.

5. Eodem[1] anno virum inclytum Nicephorum D patriarcham cum collegis episcopis coram senatu accersit, ac ait: *Plane non vos latet surrexisse quosdam qui dicant haud prorsus colendas esse imagines.* Ad quem primus ait S. Nicephorus: *Sane honori habendæ sunt, o imperator, sacræ sanctorum imagines, ut quæ a principio divino nutu exstiterint. Quod namque acceptum quondam in manibus sacrum linteum sibique vultui adhibendo sua Christus effigie, nulla viri opera, obsignavit, merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. Deinde, quas apostoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi ejusque Genitricis) et quæ etiamnum Romæ*

ε'. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοίδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· *Ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας.* Πρὸς ὃν πρῶτος ὁ ἐν ἁγίοις Νικηφόρος φησί· *Τιμητέαι, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἁγίων εἰκόνες εἰσὶν ὡς ἐξ ἀρχῆς θείῳ νεύματι φανεῖσαι. Καὶ γὰρ ἡ ἁγία ὀθόνη ἣν ποτε λαβὼν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβάσμιός ἐστιν. Ἔπειτα αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἥ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν*

ἡ τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ μετὰ Μωσέως καὶ Ἠλία ἐν Θαβώρ· ἥτις Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν. Ἀλλὰ ν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἑῴας τὸ γενόμεσμος γὰρ ναὸς ἀρχαῖός ἐστιν εἰς ὄνομα όκου ὑπὸ πιστῶν ἀνεγηγερμένος, ἐν ται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν ἀνροι ὡς οἰκεῖον οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεοτούσασα ἐν Ἱερουσαλὴμ οὕτως εἰλείσθω ὁ ναὸς, καὶ εἰσίτω μηδεὶς, καὶ ἐρᾳ ἀνοιγέσθω· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ὀφθῇ ν αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ ναός. ἣν τὴν προθεσμίαν ἀνοίξαντες ὁρῶσι τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέχερσὶ περιεχούσης, θαυμαστὸν ἄμα μώτατον καὶ θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ ν πλαξὶ διαυγέσι, καὶ ἐμφανὲς θεωροῦ ὅλον δι' ὅλου εἰς βάθος κεχωρηκός· ντες [P. 405] Ἰουδαῖοι ἔφυγον. Μετὰ λλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες ἀποξέσαι ιραθέντες ἠστόχησαν· μένει δὲ ὡσαύτοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλα- ἰ εἰς δόξαν Θεοῦ. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ ῥόου εἰκὼν, διὰ τῆς βοτάνης πᾶν πάθος Πανεάδι καὶ πάσῃ τῇ γῇ.

A servatur picta imago transfigurationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac quam Petrus princeps apostolorum fieri præcepit. Sed et quod Lyddæ Orientis civitate miraculum exstitit. Vetus enim venerabile templum sanctæ Dei Genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo ejusdem Dei Genitricis picta imago visitur. Templum hoc cum Judæi ut proprium sibi vindicare studerent, audiit, quæ Hierosolymis versaretur, sancta Deipara, inque hæc verba respondit: Clauso templo nemo ingrediatur; ac demum quadragesimo post die aperiatur. Ac quidem si nullum in æde apparuerit signum, Judæorum juris esto. Præstituto itaque die templo reserato, sanctæ Dei Genitricis effigiem vident, Christum, pueri specie, manibus et sinu complectentis. B Mirandam sane omnique dignam veneratione divinissimoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte pervadentem. Ea conspecta Judæi fuga se præripuerunt. Postea quoque multos Judæos Græcosque conatos abradere, frustrato eorum conatu illæsa, abs se abdicavit; manetque hactenus eodem se modo habens ad Dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. Præterea quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbæ adminiculo omnem Paneade ac toto orbe ægritudinem sanans.

ὰ τοῦτον ὁ ἱερὸς Εὐθύμιος μητροπολίτης ἀῤῥησιασάμενος ἀπεστόμισε τὸν ἀλιτήριον. δὲ ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἔφη· Μὴ νε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστιμὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις στρατοπέδου ἐπιστεύθη τούτων φρονὴν δὲ Ἐκκλησίαν ἄφες. Ὁ δὲ τύραννος τῷ θυμῷ πάντας μεθ' ὕβρεων ἀπήλασεν, ὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισε καὶ τὸν ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νιν ἐξορίᾳ παραπεμπομένου, πόῤῥωθεν ἰδεῖν τὸν τῆς Σιγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μογάλου Ἀγροῦ προϊστάμενον προορατικοῖς, θυμιάματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ι, τὰς χεῖρας αἴροντα καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον τα καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ ένου αἰτίαν εἰπεῖν ὅτι « Ἰδοὺ διέρχεται ἐν έγας ὁμολογητὴς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος. » Τὸν δὲ ύμιον, ἅτε δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς αἱρέσεως ρον ἐκφωνήσαντα, τὰς σιαγόνας τοῖς ῥαιαταθλᾷ καὶ ταῖς μάστιξι τὸν νῶτον καταοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. Τούένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν πατριάρονεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον, ὸν ἄσπονδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀναῤῥιρῶς, τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καταπιστεύων, έντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἣν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαίτῶν εὐσεβούντων τὴν δίωξιν. Καὶ πρῶτον ρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστή-

6. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelesto os occlusit. Theodorus vero Studii præpositus: *Noli, imperator,* inquit, C *Ecclesiæ statum convellere. Nam tibi quidem ac tuis curis rei publicæ status exercitusque procuratio credita est: verum Ecclesiam ipsam sibi relinque.* Ilis nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne habitos expulit; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exsilio **609** relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsilium proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) præpositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublatis in cœlum manibus, eum prosecutum esse, Deo nimirum commendando amplexusque atque salutes dirigendo. Ac quodam quærente causam dixisse Theophanem idcirco hæc D factitare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agonem desudans, viam transiens in exsilium proficisceretur. Sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiorique voce hæresim coarguisset, colaphis pugnisque effractis malis, diris adeo verberibus dorso cædit ut in eis animum exhalarit. His ita peractis Theodotum Cassiteram patriarcham præficit, mutum hominem et pisce elinguiorem; palamque adversus Ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos symmystas sibi adhibuerat consiliis cedens. Hæc illorum tria documenta: orthodoxam

VARIÆ LECTIONES.

ιεφάνη] καθ' ἣν ἀν.? an καθὼς? cf. p. 505 d.

Christianorum fidem negaret; divinas imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret. Ac primum quidem ubique in ecclesiis erectas demolitur imagines: tum qui domi Christi sanctorumve ullam imaginem habere deprehensi essent, diris suppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illustres ac claros (sed et monachorum innumeram turbam) nece sustulit.

7. Quod autem Michaelem Amorio ortum, cujus filiam ex spirituali **610** piscina Leo adoptaverat, patricii dignitate ornarat et excubitorem præfecerat, isque audaciore ac procaci lingua, Leoni, uti sacrarum imaginum eversori exprobrabat, ejusque uxorem incestis nuptiis commiscendam fore dictitabat, moliri cum tyrannidem arbitratus, ad palatii Thermas, quas Pithecium vocant, vinctum paloque alligatum in fornacem igni exurendum injici mandat; reique jam procinctu imperator spectator futurus adstabat. Enimvero Theodosia Augusta lacrymis supplex ab ea virum liberat carnificina. Jussus itaque a Leone interim dimitti reus, cujus hæc ad uxorem verba: *Tu quidem, mulier, animam meam a futuro hodie liberasti judicio; forte an vero etiam brevi vita privabis; ipsaque adeo ac liberi quid sit eventurum videbis.* Noverat enim ex quodam Sibyllinorum oraculorum libro, quo illi tempore, ut nece tolleretur, fatis indictum esset. Nempe illo expressa erat figura ejusmodi: Leonis figuram ex integro referebat. Capiti littera X inscripta erat, a tergo vero litera Φ, mediæ bestiæ ad ipsa ilia impactus cruentus ensis hærebat. Hac imperator Stephano cognomento Capitoliges ostensa, ex eo sciscitabatur quid hæc sibi vellent. Cui ille: *Sine, domine, ut nec oculis figuram usurpem.* Is enimvero nihil acquievit. Tunc igitur Stephanus secum ipse reputans imperatori infit: *Leo iste in imperii signum positus est; ac inter litteram X et Φ malum aliquod illi imminet.* **611** Tum imperator: *Quid vero sibi volunt X et Φ?* Ait ille: *Inter Christi natalem et* τῶν φώτων *diem* (Epiphaniorum scilicet atque luminum). Sed et quod patricio Bardane referente a Philomelio monacho dictum acceperat: ex eo item quod prætextam ille induerat, ejusque extremam vestis oram calcaverat, tum cum imperio potiturus ipse regiam intrabat. Ad hæc vero etiam matris visio terrore implebat. Ipsa quidem quo tempore contigit nullius illi frugis habita est; nunc vero etiam gravius mordens animum ac distorquens incumbebat. Nam cum illa ad divinam crebrius Blachernensem ædem sese conferret, piisque votis jugiter eam frequentaret, apparuit ei puella multo candidatorum satellitio stipata: ædes ipsa cruore inundabat. Tum puella uni adstantium imperare, impleta cruore olla, imperatoris matri ut propinaret. Excusante illa longosque obtendente annos, per quos nec carnes nec eorum aliquid quibus sanguis concretus est degustasset, idcirco neque olla hac illi opus esse; contra respondere puella cum ira *Et quid vero*

λωσιν, κἀντεῦθεν τοὺς εὑρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων δειναῖς τιμωρίαις καὶ θανάτῳ κατεδίκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπείρους, πεφόνευκεν.

ζ'. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν [a] ἐξ Ἀμορίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας υἱοποιήσατο, πατρίκιον καὶ ἐκκούβιτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρίᾳ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ὠνείδιζεν [P. 406] ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίοις γάμοις ἐμμιγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελετᾷν εἰς τὸ τοῦ παλατίου λοῦτρον Πιθήκειον δεσμεῖ, κοντῷ τε προσδεθῆναι κελεύσ[ας] καὶ τῷ καμιναίῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὗ
B προβιβασθέντος ὁ βασιλεὺς εἱστήκει θεωρῶν τοῦτον. Ἡ δὲ βασίλισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἱκετεύσασα τῆς μιαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεύθυνον ἐαθῆναι προσέταξεν. Πρὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν· *Ὦ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, ἴσως μὲν* [b] *καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στερήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσῃ τὸ ἀποβησόμενον.* Ἦν γὰρ αὐτῷ ἔκ τινος συμβουλικῆς [c] βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος μεμυημένος Εἶχε γὰρ γραφὴν τοιαύτην. Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὁλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν Χ γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὄπισθεν Φ, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψόαν ξίφος ἤγουν σπάθην ἐμπεπηγμένην καὶ ᾑμαγμένην· ἣν ὑποδείξας Στεφάνῳ, ᾧ ἐπίκλην Καπετωλίγης, ἔφη πρὸς αὐτόν· *Τί δηλοῖ*
C *ταῦτα;* Ὁ δὲ ἔφη *Ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφήν.* Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ· *Οὗτος ὁ λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται, καὶ μέσον τοῦ Χ γράμματος καὶ τοῦ Φ κακόν τι συμβαίνει αὐτῷ.* Καὶ ὁ βασιλεύς· *Τί ἐστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ;* Ὁ δέ φησι· *Μέσον τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν φώτων.* Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάσεως καὶ ἐπιβάσεως τῶν ἐσθήτων, ὅτε πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσήρχετο. Προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν, ἣ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχήν.
D Ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσης ἀεί, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη, καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. Ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινι τῶν παρεστώτων, χύτραν πληρώσαντα αἵματι ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν Αὐτῆς δὲ πολυετίαν προβαλλομένης δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναίμων γεύσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῄζειν τῆς χύτρας· *Καὶ πῶς*, ἀντέφη ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ, *ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ Θεόν;* Πολλά [P. 407] τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν ἑαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως ἀποστῆναι, τὴν ὄψιν

VARIÆ LECTIONES.

[a] *alii* τὸν υἱὸν margo P. [b] μέντοι? [c] Σιβυλλιακῆς? cf. p. 22 c.

τραγῳδοῦσα. Ἄλλη δὲ ὄψις τοῦτον ἐδειμά ριvὴ τῆς πρώτης οὐκ ἔλαττον· τοῦ γὰρ Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πάλαι τὸν βίον χότος, ἤκουσε τοῦτον Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόμα- ίσαι, καὶ ἐπιπηδήσαντα ἐπιπλῆξαι λέοντα καὶ κατὰ κρημνοῦ ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχον-

A *filius tuus non cessat multis me cruoribus implere meumque hunc filium ac Deum ad iracundiam provocare?* Quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat ut se ab eorum qui sacras imagines flammis traderent ac abolerent hæresi abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. Sed et alia visio nocturna nihil priore minorem terrorem injiciebat. enim memoriæ Tarasium patriarcham pridem vivis exemptum audivit Michaelem quemdam ne vocare, illumque irruentem letalem Leoni plagam **612** incussisse, atque in præcipitium, immensa voragine, impulisse.

πὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀθέου Λέοντος ἦλθον κροι μηδενὸς αὐτοὺς ὑπαντῶντος ἢ κωλύον- τῆς πόρτης· καὶ ποιήσας ὁ Κροῦμος θυσίαν ἔθος αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης θρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς τὸν αἰ- ῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ νάμενος, καὶ ῥαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ θεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλα- τοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθείς, α θεωρούντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, καὶ τολμῶντος κωλῦσαι αὐτὸν ἢ ἀπολῦσαι βέλος οῦ. Καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ ρ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν καὶ άρακα ἐπ' αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς δεύσας τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἤρξατο ζητεῖν ρυσίου καὶ ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολὺν καὶ ἐπίλεκτα ποσότητά τινα. Καὶ δὴ ποιήσας ὁ υλὴν μετὰ τῶν ἀρχόντων ἐδήλωσε τὸν Κροῦ- *Ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν ερομένων ὅπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα ; θαλάσσης ἄοπλοι μετὰ χελανδίου, καὶ οῦμεν, καὶ ἅπερ ᾐτήσω πάντα ποιοῦμεν.* τα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγα- ινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατέκρυ- ούς ἐν δωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἔξωθεν ης τῶν Βλαχερνῶν, δώσαντες αὐτοῖς σύσ- *ει Διαλεγομένων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, τι* [a] *ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι ε καὶ ἀποκτείνατε αὐτόν.* Καὶ τῇ ἐπαύριον ῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Ἁγίων ρων ἔξωθεν τῆς πόλεως, κατῆλθεν ὁ Κροῦ- τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλ- ων, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον μενον τοῦ Πατζικοῦ φυγόντος εἰς Βουλγα- ὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου· οἵτινες τέσσαρες ες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄοπλοι κατῆλθον θαλάσσης κατὰ συνταγήν, μὴ γινώσκοντες ν αὐτῶν. Λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμενοι συλλα- ετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον νδίου· καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος ι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ ωνσταντίνου στρωμένον καὶ χαλινωμένον . Καὶ διαλεγομένων αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἷς ῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὃς ἦν Ἐξαβούλης, τῇ ν κεφαλὴν ἀποσκεπάσας. Ὃν ἰδὼν ὁ Κροῦ-

8. Impii Leonis diebus, eoque imperii sceptra moderante, Bulgari, nemine occurrente atque eos aditu prohibente, ad urbis usque portam venerunt, Crumusque more gentis sacrificio extra portam B Chrysen instructo, homines ac pecora plura immolavit; tinctisque ad maris littus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus ominibusque acceptus, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit, hæcque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet vel in eum jaculum mittere. Cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, urbem obsidione cingit ac vallum mittit. Producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri urbisque pomeriis direptis, auri pensum annuum vestiumque ingentem copiam ac puellarum lectarum certum numerum exposcere cœpit. Quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat: *Cum paucis qui-* C *busdam inermibus ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quiquid ille petierat, id se præstituros.* Hæc cum ita significassent, tres quosdam armatos nocte educentes, in Gallæ ædibus ad Blachernarum portam ex **613** insidiis collocarunt, *data tessera ut interim conserto cum Crumo sermone aliquod signum ederent, quo sonspecto ex insidiis egressi in Crumum impetum darent.* Postero die Bulgaris ad ædem sanctorum Anargyrorum extra civitatis portam considentibus, Crumus ex condicto cum aliis tribus (ejus scilicet logotheta et Constantino Patzici nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. Hi quatuor, a re- D liquo inermes abjuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos laterent insidiæ) venere. Egressi pariter ex urbe lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide ex navicula exiere. Crumus equo desiliens humi resedit; equum sella frenisque instructum tenebat filius Constantini. Interea iis sermonem miscentibus, unus quis ex urbe signum dedit, Exabules scilicet, qua manu caput aperuit. Animadvertit Crumus, reique indicio offensus resiliit, jamque parato equo a sociis evectus illo insedit. Tum populus e muro clamare: *Vicit crux;* ac Crumus fugam arripuit. Egressi ex ædibus qui ar-

VARIÆ LECTIONES.

ra editio Paris. (P). [a] τινα P.

mati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiculis cum se eum vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. Alii tres capti sunt ab iis qui **614** in lintre erant. Ex iis logotheta statim jugulatus, Constantinus ejusque filius vivi capti sunt.

A μος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἑτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσαντες αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαβαλίκευσεν. Καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ τείχους· *Ὁ σταυρὸς ἐνίκησεν*. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν δωμάτων κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς ᾠήθησαν, ὅτι ἐπλήγωσαν αὐτὸν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιάσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παραυτὰ ἐσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπιάσθησαν.

9. Jam itaque his ita gestis furore accensus Crumus omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare præcepit. Cœptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant, monasteria item et palatia ædesque alias ac suburbana igni devastarunt. Ad S. Mamantem pariter progressi his, quæ ibi sunt, palatiis regiisque ac sacris cubiculis ignem subjecerunt, ac columnas confregerunt. Plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. Captivos omnes jugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. Hinc Steni littora superioremque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentique potiti præda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quæ sunt extra Chrysen portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti ejus loci oppidum solo æquaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. Exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad littus positas, et quæ urbi circumvicina sunt prædia locaque, combusserunt. Postea Rhædestum venientes, hoc **615** quoque oppidum demoliti, cunctas in eo ædes ac ecclesias incenderunt, multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, oppidum munitum invenerunt ingentique tutum præsidio militum; frustraque ejus tentatis mœniis, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis, indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo quoque aliisque pluribus oppidis eversis atque incensis, abhinc digressi decem circiter dies Gani montes intrarunt. Illic latentis plebeculæ innumeram nacti multitudinem cunctaque fere Thraciæ pecora, hominibus neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in Bulgariam misere. Jamque adeo ad Hexamilium quoque transeuntes Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac superiorem illi regionem, oppida omnia majora pariter et minora Adrianopolim usque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum invenissent, urbem obsederunt; protractaque diu non paucos obsidione, cum [illegible] is mach[illegible]

θ'. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κροῦμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέψαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν
B τῆς πόλεως, μεγάλας οὔσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικοὺς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολίβδους ἐπῆραν καὶ τὰ ζώδια τοῦ ἱπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Στενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπορεῖα κατέκαυσαν, καὶ ἄραντες σκῦλα πολλὰ ᾤχοντο. Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ῥηγίου. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάνυ
C ὀχυρωτάτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἐδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ πέριξ τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ῥαιδεστὸν κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατασφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον αὐτὸ ἠσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολύν· καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες καὶ καταστρέψαντες ἀνῆλθον εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον ὂν καὶ αὐτὸ, [P. 409] καὶ
D καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα, κατῆλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὑρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θρᾴκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναικόπαιδα πολλά. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἑξαμίλην, καὶ κατῆλθον ἕως Ἄβυδον, καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὸν Ἕβρον καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ εὑρόντες τὴν Ἀδριανούπολιν κραταιουμένην περιεκάθισαν. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολλὰς καὶ μηδὲν [illegible]ντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ [8], στήσαντες

ἐπολέμουν τὸ κάστρον. Καὶ δὴ στε..ὴ ἔχοντες βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποθνήσκον..μοῦ, παρέδωκαν ἑαυτούς. Καὶ λαβόντες οἱ ..τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν ..τον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετ..ὑτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκεῖθεν τοῦ Ἴστρου. Καὶ τούτων γινομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως ..θεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννι.. λοιπὸν φθασάντων τῶν ἑορτῶν ἔστεψεν τὸν ..ῦ μικρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβά..ἰσατο· λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται· ..ύσαντες τὸν περισωθέντα λαὸν ἐκ τῶν δια..λεων, ἐρόγευσεν αὐτούς, ποιήσας αὐτοὺς ..ι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος ..ην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον ..ύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνενεώσατο, βου..ῆσαι ἔτη πολλά, ὡς καὶ αὐτοί, καὶ γενέσθαι ..ς· οὗτινος τὴν βουλὴν ὁ Θεὸς κατήσχυνεν, ..ὺς χρόνους αὐτοῦ.

A in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam affulgeret diraque fames consumeret, hostibus deditionem fecere. Bulgari captivis omnibus acceptis, tanta multitudine ut et numerum vinceret, omnique illorum direpta supellectili, in Bulgariam trans Istrum flumen procul deportarunt. Interea Leo, tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus, 616 tyrannice imperium tenebat. Cumque jam festa venissent Natalitiorumque solemnis, filium suum adhuc pusillum Sammatem nomine, quem falso Constantinum vocari aiebat, corona Augustali donavit; collectisque ex diversis urbibus qui cladi superstites essent manipulis, erogata eis pecunia, faustis acclamationibus votisque Leonem B ac Constantinum prosequi jussit, illos imitatus qui nuper imperium gessissent, Leonem et Constantinum Isauros, quorum etiam hæresis instaurator fuit, dum velut illi, longævos sibi imperii annos auguratus, ingentem nominis claritatem ambit, cujus tamen Deus consilium in angustum coactis ipsius annis confudit.

..δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου [12] τοῦ ἀέρος τῷ καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἐχόντων ὕδωρ πολύ, οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ', ὁλοσίδηροι· καὶ ἕως Ἀρκαδιούπολιν καὶ περάσαντες τὸν ..ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος), ηὗρον ..ὸν καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτόν. Καὶ πρὸ τοῦ ..ὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑετὸς πολὺς ..κτώ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς .. Καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντιπεράσαι [P. 410] οἱ ..ι ἔμειναν ἡμέρας ιε', κατέχοντες τὴν αἰχμ.. Καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι, ..σχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν. Καὶ λοιπὸν γενο..δίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς ..αλώτους παρεσκεύασαν κόψαι ξυλὴν καὶ γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς ..σίας ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ χιλιάδες ν'. Λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπ.. αὐτῶν, Ἀρμενιατικὰ στραγλομαλωτάρια ..τάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολὺν καὶ ..τα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἁμάξας, καὶ πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν, βόας καὶ πρόβατα, εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας ..αραχώρησιν Θεοῦ οὔτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς ..ρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας, οὔτε ἄλλους ..εν.

10. Cæterum sudo hiemis tempestate aere, hincque adeo fluviatilibus aquis subsidentibus, facta Bulgarorum ad triginta millia cataphractorum excursio; venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc nimirum fluvii nomen) inventam ingentem hominum multitudinem sub jugum miserunt. Necdum vero transmissis captivis, ingenti imbrium vi in dies octo sic fluminis aquæ intumuerunt, ut maris C prope vastitatem æquare viderentur. Cumque inde permeari non posset, dies quindecim in stativis captivos tenuerunt. Rogata illis frustra a Leone auxilia: nam nec animum attendit, nec urbe ipse prodiit, nec qui suppetias irent ullos alios misit. Jamque adeo facto sereno atque flumine intra alveum compresso, ipsosmet captivos ligna cædere ac pontem struere coegerunt; 617 inque hunc modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter millia, virorum, mulierum ac puerorum, amnem transmiserunt; omnemque eorum substantiam, Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos tapetes ac vestimentorum multam supellectilem, vasaque ænea, cuncta curribus imposita; omnes denique greges et armenta, bovesque et oves, con- D vexerunt; hacque ditati præda in Bulgariam intrarunt. Nec qui Dei indulgentia inique sceptra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

..πὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν [13] λε.. ὅτι ὁ Κροῦμος ἐστράτευσεν λαὸν πολὺν συν..; καὶ τοὺς Ἀβάρεις καὶ πάσας τὰς Σκλαβι..ὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἑλεπό..γανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ ..θέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χε..ὶ ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς ..ας, κριούς τε καὶ βελοστάσεις, πυροβόλα τε ..όλα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλέσθαι βέλη καὶ

11. Jam igitur perlatus ad Leonem rumor, ingentem Crumum conflare exercitum, Avaresque et Sclabinorum copias omnes adlegisse; ad hæc, instrumenta atque machinas tormentaque expugnandis urbibus comparata omnis generis struere, ingentia sane illa; tribulosque seu murices et testudines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque fossoria, arietes, balistas, ignea jacula, petrarias, scorpiones mittendis jaculis ac fundas; quidquid

VARIÆ LECTIONES.

..εύσατο? [12] εὐδία P. [13] αὐτῷ?

denique machinarum quatiendis eruendisque tur- A ribus ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi queat, ad urbis occiduam partem murosque Blachernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo petitus fuerat. Boum decem millia cunctis his convehendis stabulari; currus ferro vincti jussi fieri, ad quinque millia. Leo hostis apparatu audito, missisque **618** exploratoribus ac veritate comperta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum murum alium ædificare cœpit, vallumque latum excisum opposuit. Jamque cœpto solummodo opere ac necdum peracto, Deus, qui *dissipat consilia gentium et reprobat cogitationes populorum, reprobatque consilia principum* [a], ut ostenderet nihil quemquam juvare ad aliquid præstandum industriam propriam ac B potentiam, necdum vere exorto, ut quorumdam a Bulgarica captivitate receptorum relatu compertum est, magna scilicet Quinta, Bulgariæ princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam urbem animo destinaverat, invisibili Dei potentia mactatus fatis concessit, sanguinis rivos ore, naribus auribusque profundens; atque in eum modum animam in malis abrupit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non Deus, hostem profligasset, destinatis in omnes urbes ac provincias divalibus litteris in hæc verba scribit: *Bulgaros offendi jam urbi imminentes, meaque solertia et robore, facta denique impressione, eo telis confosso qui inter eos primus ac princeps erat, omnes internecione delevi; eoque vulnere,* inquit, C *hostis noster occumbit.* Atque hæc hactenus.

13. Aiunt vocem cœlitus missam mox erupisse, impii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore et hora, cum hora **619** noctis decima ageretur, qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

14. Cæterum Michael in carcere ac vinculis tenebatur. Quodque Leoni constitutum erat ut statim peractis Christi Natalitiorum solemniis illi necem inferret, mandat Michael conjuratis, e quorum numero ipse palatii papias, in hæc verba, *Nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam imperatori.* Congregati itaque, ac casulas sacer- D dotum more induti subque illis gladios occultantes, quod apertæ fores palatii essent, ingresso in templum imperatore insilientes frustatim ipsum conciderunt, ac cadaver in Prote insula condiderunt. Ipsaque hora solutum vinculis Michaelem inter solemnia inducunt, pro vincto infulis coronatum. Sicque illud Scripturæ impletum est, *Ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum exs-* [b] Leonis uxor in monasterium adduct[illegible]

A σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν. Ἐπὶ τὸ δυτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλεται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βόας χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάξαι πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἁμαξῶν, ἃς προσέταξεν χιλιάδας ε' σιδηροδεθέντας. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τεῖχος ἔξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σούδαν πλατεῖαν. Καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελέσας, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς *ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετῶν βουλὰς ἀρχόντων*, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανίᾳ [18] καὶ τῇ B ἰσχύϊ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανταί τι ποιῆσαι, οὔπω τοῦ ἔαρος καταλαβόντος, ὥς φασί τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ τοῦ Πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κροῦμος, ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἑλεῖν βουλόμενος, τέλει [P. 411] τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθείς· ὃς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ὀχετοὺς διά τε τοῦ στόματος καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὤτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

ιβ'. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεὸς, ἔπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σάκρας, ἀναγγέλλων, ὅτι *Εὗρον τοὺς Βουλγάρους ἐγγὺς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας* C *ἀπώλεσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει*, φησὶν, *ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν*. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

ιγ'. Λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν ῥαγῆναι αὐθωρὸν, τὴν τοῦ ἀθέου βασιλέως κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην, καὶ πολλοῖς πλέουσιν ἀκουστὴν γενέσθαι· ἣ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὥραν ἀπογραψάμενοι (ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτὸς) ἐσχάτως εὗρον τὴν ἀλήθειαν.

ιδ'. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἱρκτῇ καὶ δεσμὰ εἶχον· καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν [19] Χριστοῦ γεννῶν ἀνελεῖν, δηλοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, ὡς, *Εἰ μὴ σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάν-* D *τας ὑμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ.* Οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φελόνια ὡς ἱερεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ παλάτιον ἀνεῴχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ εἰσπηδήσαντες τοῦτον μεληδὸν κατέκοψαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχωσαν. Καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύουσι [illegible] δεσμῶν τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ [illegible] δεσμοφόρου στεφηφόρον. Καὶ ἐπληρώθη τὸ [illegible] αὐλισθήσεται κλαυθμ[illegible] Τήν τε γαμετὴν [illegible]

[a] Psal. XXXII, 10. [b] Psal. XX

[18] …ευμηχανίᾳ? [19] τῶν] τὴν

τῷ κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κων- A
ιν, καὶ τοῖς λοιποῖς, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγο-
. Θεοδοσίῳ, ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἀποκείραντες
ις πεποιήκασιν. Ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος
ασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνίᾳ συσχεθεὶς μετὰ τὸ
ια τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ
λλὰ καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκεῖσε ἀν-
ιένου, τὴν ἑαυτοῦ λυθῆναι φωνὴν καὶ τὴν
ι τὸ εὔηχον ἀπολαβεῖν. Ὅθεν καὶ εἰσηκού-
ετὰ γὰρ τὴν τῶν Φώτων πανήγυριν ὁρᾷ τὸν
εῖνον χαρακτῆρα, *Τὸν κηρὸν*, λέγοντα, *ἀνα-
άγνωθι*. Ὁ δὲ ἀδιστάκτως εἰσελθὼν ἀνέγνω
. καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ· *Πάλιν Ἰησοῦς ὁ*
Ἔκτοτε οὖν τὴν [13] πατροπαράδοτον αὐτοῦ
μενος αἵρεσιν τὰς τῶν ἁγίων ἰδέας ἐτίμα καὶ
ύσσετο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον B

*ίων βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ Ἀμωραῖος καὶ
υλὸς ὁ Εἰκονομάχος ἔτη η', μῆνας θ'.*

12] α'. Κόσμου ἔτος ,ςτιδ', τῆς θείας σαρ-
ἔτος ωιδ', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ
ῖος ὁ Τραυλὸς καὶ Εἰκονομάχος ἔτη η' μῆ-
. Οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κων-
ου τοῦ τυφλωθέντος, τὸν μονήρη βίον προσ-
ην, εἰς γαμετὴν ἠγάγετο. Ὅς μικρόν τι
οκατασχούσης κακίας ὑπενδοὺς, ὅσον τοὺς
ιταῖς καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν
ῶς φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγουμένου δυσ-
ὑπέθαλπε θεοστυγὲς φρόνημα· ὁμοίως γὰρ
τῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀγχί-
ῇ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. Ὅθεν C
εντίου ἔφη· *Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμε-
ν ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν τῶν δογμάτων
ιὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ κα-
κακῶς ἐθέσπισαν. Ἐν ᾧ τὴν Ἐκκλησίαν
ν βαδίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν
ομεν. Τὸ γὰρ τιμᾷν τὰς εἰκόνας καὶ μὴ
ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό.* Κατὰ τὸν
τοῦτον τὸν [14] τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατ-
Ἀντώνιος ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως
ίων εἰκόνων ἀλλότριος.
Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ
ύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.
δὲ ὁ ἀντάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν
;, λαόν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον ἐπι- D
ινος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας
ξίαν ἐφιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανὴς
Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν
ιάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης ἔλεγεν·
θεν πολλοὺς ἀπατήσας Βαρβάρων τε καὶ Ῥω-
, καὶ πλῆθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυ-
ῷ πλήθει ἐπῄει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ
τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπεὶ τὰς ναῦς
πυρὶ καυθείσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν
τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανίᾳ
λιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν [P. 413] Θρᾴ-
ληϊζόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς
ἐ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐ-

Dominarum: Symbatium filium, ab inauguratione dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet et Gregorio necnon Theodosio, positis crinibus monachorum ordini addixerunt. Ubi et Constantinus Basilii auctus nomine, una cum virilibus etiam vocis usu amisso, Deum rogabat ac Gregorium Theologum, cujus illic erecta erat effigies, ut soluta voce linguam sonoram reciperet. **620** Unde etiam exauditus est. Die enim festo Luminum videt divinam illam cera fusam imaginem ita affantem: *Surge, lege*. In quæ verba, omni semota dubitatione, clara limpidaque voce ingressus legit, *Iterum Jesus meus*. Exinde itaque quam a majoribus hauserat, exsecratus hæresim, sanctorum imagines colebat ac amplexabatur. Verum hæc postea.

Romanorum imperator Michael Amoræus Balbus Iconomachus., annos 8, menses 9.

1. Mundi annus 6314, divinæ incarnationis annus 814, Romanorum imperator Michael Amoræus Balbus, Iconomachus, annos 8, menses 9. Hic Euphrosynam, Constantini ejus qui matris imperio cæcatus fuit filiam, sanctimonialis institutum professam uxorem duxit. Parum aliquid de malitia, quæ ante obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui clausi ergastulis vel exsilio relegati erant, velut visu nocturno ac insomnio libertatem factamque aliquam remissionem ac inducias animo cogitarent) impii decessoris sui Deo exosum sensum opinionemque subocculte fovebat. Nam et ipse ex summo stupore ac inscitia pari nequissimæ hæresis unco adactus est. Unde solemni conventu habito, *Qui ante nos*, inquit, *ecclesiasticorum dogmatum scita scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est, num bene an male sanxerint. Nos autem, in quo Ecclesiam ambulantem invenimus, in eo et servare potius ducimus. Colere enim aut non colere imagines perinde indifferens sit ac cuique liberum*. Eo tempore **621** summi sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylæi, qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphrosyna augustali corona donat in Magna Ecclesia. Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus partibus profectus, confusaneæ commixtæque turbæ exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu venit; immerito sane imperii desiderio ebrius. Romanus enim cum esset et homo obscurus, in Syriam profectus erat, inditoque sibi Constantini nomine Irenes Augustæ filium sese dictitabat; qua fraude multos barbaros Romanosque decepit. Innumera itaque collecta multitudine, eaque glorians, Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diripit. At ubi suam classem igni succensam fortissimosque suorum a civibus interfectos vidit, consilii inops, relicta urbe, prædas agens in Thraciam concedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsi-

VARIÆ LECTIONES.

[14] τὸν om. P.

dens nullo negotio in potestatem redegit; præcisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affigens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michaele, Creta, Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescissæ sunt, cum jam ex populi peccatis ac principum impietate defectio habuisset **622** exordium. Sic autem se rebus habentibus, accersito imperator Irenæo magistro, ait illi: *Congratulor tibi, magister, quod Sicilia rebellavit.* Ad quem ille: *Procul est, domine, ut gratulandum sit eo nomine;* conversusque ad quemdam procerum ait:

Hoc initium malorum telluri accidet,
Rerum potietur cum Babylonius draco,
Linguæ impeditæ et auri sitientissimus.

4. Agarenorum enim dux Apochat, ad Cretæ promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe castra posuit, jubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem prædatum direptumque irent. Copiis autem in prædas effusis eorum naves succendi jussit. Cujus rei causa murmurantibus, ait: *Vos ipsi nudiustertius, o viri murmurantes coloniam ducere quærebatis. In eam rem vos ego huc loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit.* At illi: *Ubinam vero liberos nostros uxoresque inveniemus?* Quibus ille: *Scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. Ex illis mulieres in sponsas vobis adjungite.* Placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munierunt: χάρακα Græci dicunt. Ex quo factum est ut et locus hactenus Charax nominetur. Postea vero monachus quidam in insulam devectus infit illis: *Siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut plene insula potiamini, mihi vos adjungimini comites, ac ubi locum exstruendæ* **623** *urbis commodum monstravero, ibi ædificate, unde imperium vestrum tota late insula proferatis.* Duxit itaque in locum Chandax nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt; captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt, una duntaxat non expugnata atque direpta, quæ accepta fide, deditione facta, ritu Christiano vivendi liberam facultatem accepit. Hactenus Græca voce ὑπολόγιοι audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem accepti. Ac sane Agarenorum ditionis mansissent insulæ, nisi Michael Cratero Cibyrrhæotarum duci jussisset ut omni instructa classe in Cretam vela daret. Ducentarum igitur navium classe invectus eas vindicavit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio intercessissent, qui dicerent: *nullar*
ctu impressionem facturos: ma
piendos fore. Horum itaq
suæ salutis neglecta ci

τὸν ἐξώρμησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχύν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογητὶ ἐχειρώσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρόνοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

γ'. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχολουμένου Κρήτη, καὶ Σικελία, καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιῃρέθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν. Τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάγιστρον, καί φησι πρὸς αὐτόν· *Συγχαίρω σοι, μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμφύλευσεν.* Ὁ δὲ ἔφη· *Τοῦτο ξένον χαρᾶς ἐστι, δέσποτα.* Καὶ στραφεὶς πρός τινα τῶν μεγάλων ἔφη·

Ἀρχὴ κακῶν γε πεσεῖται τῇ χθονὶ,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
Δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

δ'. Ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχαπ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι, ὁρίσας τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρπόλησεν. Καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τούτου ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ὅτι *Τῇ προτεραίᾳ κατεγογγύζετέ μου, ὦ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἐστιν ἀποῤῥώξ.* Οἱ δὲ ἀντεῖπον αὐτῷ· *Καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὑρήσομεν;* Ὁ δὲ πρὸς αὐτούς· *Ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἑαυτοῖς ἠνέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἁρμόσασθε.* Καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα [17] περιέθεντο πρὸς ὀχυρώματα· ἀφ' οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. Μονάστης δέ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἔφη αὐτοῖς, ὅτι *Εἴπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου ἂν στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἐξουσιάσητε.* Καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων καθίδρυται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρευσαν. Καὶ ἐννενήκοντα πόλεις κρατήσαντες ἠνδραποδίσαντο, μιᾶς μόνης μὴ ἁλωθείσης ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἳ μέχρι τοῦ νῦν ὑπολόγιοι κέκληνται. [P. 414] Καὶ δὴ ἂν ὑπὸ Ἀγαρηνῶν κατεκράτηντο αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῷ τῷ τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν στρατηγῷ ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῷ ναῦς ἑτοιμάσαι καὶ ἀπάραι εἰς Κρήτην· ὃς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγενόμενος αὐτὰς ἠλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν, καὶ ἀπ...
... [illegible]λευτο, εἰ μή τινες τοῦ λαοῦ κα[illegible]
[illegible]

[17] καὶ σκώλωψ πυ[illegible]

ς τούτων λόγοις πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπ-
αν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφροντικό-
ῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθόντες οἱ ἐχθροὶ σιδήρειον
τούτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ
ἐμπορικῷ ἐπιβάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαν-
ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς δυσὶν
ν ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὄπισθεν, καὶ πρὸς
σον τὴν Κῶ τοῦτον κατέσχεν, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦ-
εσκολόπισεν. Εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον
ἐξει βασιλέως συναθροίζει ναυτικὸν στρατο-
ε· οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίου ἐπιδοὺς νν,
τε ἐπιβάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες
τοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους
κατασφαγέντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας
ρακονταρίους ὠνόμασαν. Ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ
ιος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος Γορτύνης ταύ- B
ῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἄμωμον ὡς ἱερεῖον,
ὑν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζε-

A ceperunt. Noctu autem irruentes hostium cunei illis omnibus ferreum somnum immiserunt. Solus eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga salutem tentavit. Id vero ut comperit Agarenorum dux, imposita duobus ratibus militum manu fugacem insequi jussit. Illi porro in Co insula eum assecuti, in crucem agentes, e vivis sustulerunt. Post hæc Oryphas (hoc viro nomen) **624** imperatoris jussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii dicti sunt. In ea insula Cyrillus Gortynæ ejus insulæ civitatis episcopus, vir miraculorum patrator, velut immaculata hostia pro Christo ab B Agarenis immolatus est; cujus pretiosus sanguis hactenus ebulliens miracula facit.

τοῦτον μὲν οὕτως εἶχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ δυσ-
Μιχαὴλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀῤῥωστήσας χαλεπῶς
ς τῶν νεφρῶν ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ
ὸ δὲ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπ-
[a] ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων· Θεόφι-
ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς [11] αὐτῷ Εὐφρο-
τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

Ac sic quidem ille. Impius autem Michael urinæ difficultate graviter ægrotans renumque doloribus excruciatus male vitam finivit. Ejus miserum funus elatum in Sanctorum Apostolorum æde conditum est, Theophilus vero ejus filius cum matre Euphrosyna imperio potitus.

ίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'.

κόσμου ἔτος ,ςτκγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος
Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ
αυλοῦ, Εἰκονομάχος, ἔτη ιβ'. [P. 415] Τῆς δὲ C
: αὐτοῦ Εὐφροσύνης βουληθείσης δοῦναι αὐτῷ
α, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλ-
θ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὡραιοτάτη ὑπῆρχ
ασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζο-
Τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν μῆλον εἶπεν
τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τῷ
τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεὶς ἔφη, ὡς *Ἄρα διὰ
ὸς ἐῤῥύη τὰ φαῦλα*. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως
σεν· *Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ
ονα*. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεὶς ταύ-
ν εἴασεν, Θεοδώρᾳ δὲ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὔσῃ
φλαγονίας. Καὶ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ
ίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πα-
ου τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ, κἀκεῖθεν ἔρχεται ἐν
γάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι D
; τόν τε πατριάρχην καὶ τὸν κλῆρον ἅμα τῇ
τῳ. Καὶ ἡ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυ-
μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη
ῳ βίῳ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντι διετέλεσε μέχρι
ῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια συγγράμματα αὐτῆς κα-
σα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη
ἀναχωρήσασα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν
τν.

Romanorum imperator Theophilus, Michaelis Balbi filius Iconomachus, annos 12.

1. Mundi annus 6323, divinæ incarnationis 823, Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balbi C filius Iconomachus, annos 12. Ejus mater Euphrosyna volens ei conjugem jungere, plures incomparabili venustate cogit virgines. Erat inter illas una quædam formosissima Icasia nomine, aliaque nomine Theodora. Mater aureum malum cum dedisset, dare jussit cujus illi magis forma placuisset. Theophilus Icasiæ pulchritudinem **625** stupens : *A muliere*, ait, *emanarunt mala*. Cui illa subverecunde : *Sed et res meliores e muliere exuberant*. Ille responso attonitus atque offensus, ea dimissa, malum aureum Theodoræ dedit ex Paphlagonum gente. Ambo coronati ab Antonio patriarcha in Sancti Stephani oratorio in die Pentecostes. Inde facto processu ad Magnam Ecclesiam, ingenti largitione patriarcham et clerum senatumque donavit. D Ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monasterium exstruit; inque eo coma posita, vita ex virtutis ratione instituta ac Deo placita, adusque vitæ finem perseveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis. Euphrosyna autem imperatoris mater ipsa sponte a palatio discedens in monasterio Gastria vitam privato cultu egit.

ιομένου ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον
Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακο-

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitudini candelabrum, quod in cæde Leonis Armeni

VARIÆ LECTIONES.

[a] Scylitzes et Cedrenus melius μητρυιᾶς. Combef.

fuerat gladio discissum. Ostendit Theophilus in A sedilis loco universo senatui, ac velut qui in templo Domini cædem perpetrassent, in eos jubet animadverti, revera autem velut qui ejusdem secum hæresis socium parique laborantem impietate sustulissent. Adhærebat enim miser Deo exosæ illius hæresi; qui sanctorum imagines alias detraheret, alias effoderet, atque monachos pietate illustres exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciamentis dehonestaret.

πὲν, καὶ ὑποδείκνυσιν αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ
καθίσματι, καί φησιν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολ
τας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ὡ
συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβεια
κτείναντας. Εἴχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνο
στυγοῦς αἱρέσεως, τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰ
κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐ
μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa una cum patre ac Persarum quatuordecim millibus ad Romanos transfugit; quibus per turmas **626** divisis in thematibus habitationes assignavit: ipsum vero Theophobum Theodoræ Augustæ sorori nu- B ptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Persarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia designarent qui apud illos rerum essent potituri. Cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps regia inque his angustiis Persæ versarentur, in mentem venit quosdam regii sanguinis ad imperatorem Romanum transfugisse. Quocirca necesse putaverunt, relicta patria, ut ad Romanæ ditionis loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex gente sua ducem eis nancisci liceret. Ac vel maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos quinque defectione ab Amermume exaltatus esset, bellorum interim præliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quæsiturus, cum septem millium cohorte ad Romanos accesserat. C Hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui præerat militum manum seque ipsum imperatori subjecit. Sunt qui aliter referant, Theophobi patrem egenum hominem Byzantium venisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti adhæsisse. Ejus vero captum amore venereos cum illa amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque astronomica scientia ac vaticinali sölertia exercitatissimos Persarum regis affinem quemdam Byzantii versari cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos **627** eum, cujus causa iter susceperant, diligenter quærendum rogasse. Imperatorem, cum au- D disset deque homine sedulo sciscitatus esset, nihil operæ fecisse. Postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa versatus fuerat, didicisse illum quidem jam vivis excessisse, quem autem ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse, ac duodennem ipsi ostendisse; eumque assumptum imperatorem in aula educasse, inque militares numeros Persas retulisse.

γ'. Τῷ β' τούτου ἔτει προσέφυγε Θεόφοβος ὁ
σης Ῥωμαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Π
χιλιάδας ιδ', οὓς καὶ διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι
σκηνώσας καὶ τούρμας ἀποκαταστήσας. Αὐτὸν
Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γα
ἐποιήσατο τρόπῳ ποιῷδε· Τοῖς Πέρσαις ἔθος
σειρᾶς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάῤῥησιν· ὅθεν τοῖ
ἐπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκ
σης, καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ γεγονότες, ἔγνωσαν ὡς
βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων
προσεῤῥύησαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀσπαστὸν ἐλογ
τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχω
τῇ Ῥωμαΐδι διὰ τὸν Θεόφοβον, [P. 416] ὅπ
κατὰ γένους [20] ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο, καὶ μ
ὅτι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβὲκ ἀποστάσει τ
τὸν Ἀμερμουμῆν ἐπὶ πέντε ἔτεσιν ἐκεκορύφω
ἀναμεταξὺ πόλεμοι συμβεβηκότες, ἡττηθεὶς ὁ
εἰσῄει σὺν χιλιάσιν ζ' πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐ
τείαν, τὸν Θεοφόβου πατέρα κατὰ τὴν πόλιν Σι
ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβὲκ κατειληφὼς, ἐγγύας τ
βασιλέως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ
τῷ βασιλεῖ ὑπήκοον τέθεικεν. Ἄλλως δέ φα
ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσῄει τῷ Βυζαντίῳ π
νος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισθαρνίαν καπ
λαχούσῃ προσκεκόλληται· ὃς τῷ πρὸς αὐτὴ
ἀλοὺς πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζεται· ἐξ οὗ συνει
ἄῤῥενα ἐκτέτοκεν [21]. Οἱ οὖν Πέρσαι ἀστρονο
μαντείᾳ ἠκριβωμένοι ἔγνωσαν τοῦ Περσῶν βα
συγγενῆ τινα ἐν Βύζαντι [22] διάγειν. Ἐντεῦθε
τὸν βασιλέα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἦλθο
νήσασθαι ἠξίωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀ
καὶ ἐρευνησάμενος περὶ τούτου οὐδὲν ἤνυσε
ὑστέρῳ δὲ τὸ γύναιον εὑρηκότες μεθ' οὗ τὴ
στροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβὲκ, ἔμαθον ὡ
νος μὲν τετελεύτηκεν, ὁ δὲ ἐκ τούτου προεν
νος κατὰ συζυγίαν παῖς ἔτι περίεστιν· ὃν καὶ
ἐπεδείκνυον δωδεκαετῆ τυγχάνοντα. Τοῦτον
λεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ παλατί
τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἐ
ψατο.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum elegantia ornatuque ac sumptu de
pyrgium ex integro fabric
organa auro solida

δ'. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσ
...ει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ
νυσα μετὰ διαφόρων λι
θοι ἐψεζόμενοι

[20] γένος ? [21]

ς μουσικῶς ἐκελάδουν, τοῦ πνεύματος διὰ A ῶρων εἰσπεμπομένου.

ινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς, ώρους καὶ τὰ λοιπὰ, πάντα χρυσοΰφαντα ίσας. Καὶ τὰ τῆς πόλεως τείχη χθαμαλὰ ωσε. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιού-ην πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν· πλέον ὑπὲρ τοὺς σιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ ήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε ι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς ς ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίγλας ὶ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ ἐμὰ ι εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ ὡς ἅτε χήρας ονημένης), παρευθὺ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ει οὕτως ἔχει· καὶ [P. 417] βεβαιωθεὶς ὡς B ἡ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύσας τὸν ιον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκή-οῦ ἐξεδαφίσας τῇ χήρᾳ δίδωσι. Καὶ πλοίου τοῦ Βουκολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας ἴη τοῦτο, καὶ μαθὼν ὡς τῆς δεσποίνης οι, ἔφη, *φανερωθέντος ναυκλήρου, ἐπεί-υ τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί*. Καὶ ἀποστείλας ς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπρησεν.

δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ τὸν Γαστρίων οἶκον ἑαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξ-παρὰ Νικήτα πατρικίου καὶ μοναστήριον ν ἐποίησεν, ἐπονομάσασα Γαστρία, μονά-ᵃ. Τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλου-τε δὲ ἦσαν, ἥ τε Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀνα- C , Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ σίᾳ Κυρίου καὶ τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων ουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. Τοῦτο τὸν Θεόφιλον ν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας αὐ-α ἠρώτα. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πεύσεις τού-θὰ φρονοῦσαι, ὥσπερ τινὰς λαβὰς ἐῤῥωμέ-έτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία, ἅτε δὴ καὶ ἡλικίᾳ ηπιάζουσα, τάς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ ς τῶν ὀπωρῶν, συναπηρίθμει δὲ καὶ τῆς τῶν ικόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ ι καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶναι αὐτῇ κατὰ ιον, καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσ-ὸν ἐπιτίθησι μετὰ τὰ φιλήματα. Ταῦτα τὸν εἰς μανίαν ἦγεν· μηδὲν δὲ δρᾶσαι δυνάμενος όνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην τῶν D υγατέρων ἄφιξιν.

ύτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέ-Ὑπῆρχέ τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀν-τῷ Ὁμηρικῷ Θερσίτῃ διενηνοχὸς κατ' οὐ-δέρις ὄνομα τούτῳ), ἄσημά τε φθεγγόμενον στας κινοῦν καὶ θυμηδίας ἕνεκεν τοῖς βασι-ιαιτώμενον. Οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ τῆς Αὐγούστης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐ-εἰκόνας ἐμπεριειλημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς πουδῆς προσαγούσης. Ταύτας ὑπ' ὄψιν αίων τί τε εἶεν ἐπυνθάνετο, καὶ

arborem quoque auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus.

5. Regia quoque paludamenta loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contexens. Urbis quoque muros, qui humiliores essent, in majorem altitudinem extulit. Humani juris tenacem præferebat, qui cunctis retro decessoribus fidem ac pietatem gravius læsit. Accedens ad eum vidua quædam, ad Blachernas ex more procedentem, cum injuriam, qua a Petrona Augustæ fratre excubiarum drungario afficiebatur, conclamasset, exaltare illum suas ædes, illiusque ædibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere, ea scilicet ratione quod vidua despicabilis esset, mittit statim exploraturos **628** num se ita res haberet. Certiorque factus jure merito feminam expostulare, media ipsa via nudatum acriter jubet dorso vapulare, ædesque solo æquatas in viduæ jus cedere. Transeunte quandoque navi per Bucoleonem, percunctatur cujusnam esset; auditoque esse Augustæ : *Væ mihi*, inquit, *qui sim effectus naucleros, siquidem illa navis uxoris est ;* mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quæ ejus ædes essent, coemptæ a Niceta patricio, ac quas illa feminarum monasterium fecerat, dictum Gastria) sanctimonialis erat; filiasque Theodoræ accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam, Annam, Anastasiam, Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina Domini necnon cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. Neque res Theophilum latuit. Illas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. Ac quidem reliquæ saniori mente ac consilio, quidquid ille interrogabat, velut ansas ac capiendi lenocinia quædam constanter declinabant. Pulcheria autem, quippe tum ætate tum sensu parvula, quam blande ab illa exciperentur, ac fructuum copiam referebat, una quoque venerabilium imaginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane judicio, locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum **629** capiti orique admovere. Hinc ira œstroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, filiabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodoræ Augustæ. Erat imperatori delirus quidam homunculus, Homerici illius Thersitæ nihil dissimilis, Denderis nomine, linguæ impeditæ, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. Hic igitur quandoque in sacrum Augustæ cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. Illas stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. Cui

VARIÆ LECTIONES.

ᵃ ... aut δὲ post τὰς addendum.

illa : *Pulchræ meæ sunt puppæ, plurimum eas diligo.* Sedebat tunc ad mensam imperator, statimque ad se transeuntem Denderim rogat ubinam tandem fuisset. Respondit ille : *Apud manam* (sic Theodoram vocans, ac si matrem aviamque dicas) pulchrasque apud eam puppas vidisse, ex pulvinari depromptas. Intellexit itaque imperator, iraque plenus, ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens multis aliis conviciis onerat, effrenique lingua idololatram vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, haud ita se rem habere confestim ait, ac ille suspicatus erat : sed cum se illa cum ancillis **630** in speculo conspiceret, Denderisque relucentes inde formas intuitus esset, pro suo delirio de puppis domino ac imperatori retulisse. His igitur ejus tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans sapere docuit, ita fere inferens dicensque : *Cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris.* Quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustæ insultaret, rogabat de illa, num adhuc mana pulchras puppas osculis amplexuque acciperet. Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens : *Tace, tace, imperator,* respondit, *ac de puppis ne loquare.*

8. Anno imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum valde strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia generum sibi ascivit, patriciumque ac deinde magistrum creavit. Tum vero in suspicionem adductum velut qui imperium aucuparetur, prætorem ducemque Siciliæ institutum abs se ablegavit. Qualia vero parturit livor ! Siculi quidam venientes crimen illi intentant, prodere eum quæ Christianorum exsistant Agarenis, resque novas adversus imperatorem moliri. Inter hæc mortua Maria Theophili filia, pater illius urnam argenteis laminis contexit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. Hoc postea argentum Leo imperator sustulit.

9. Anno imperii quarto, Theodorum archiepiscopum cognomento **631** Crithinum, tunc in urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditaque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio præstiturum ad seque revocaturum. Cumque venisset, imperator tanquam rebellem durius cædit, ejusque bonis omnibus publicatis in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem ægerrime tulit. Ac brevi post imperatore ad Blachernas profecto, ejus ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola ante altare stetit. Jamque ad soleam prope posito, magna voce clamavit : *Intende, prospere procede et regna : quorsum, rogo t*

Ille senatum coram præsen

A πλησιέστερον διέβαινεν · ἡ δὲ, *Τὰ καλά μου*, ἔφησεν, *οὕτως νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά.* Κατὰ τὴν τράπεζαν τηνικαῦτα εἱστιᾶτο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθὺς διαβάντα ἤρετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγχανεν ὤν. Ὁ δὲ *παρὰ τὴν μάναν*, ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. Συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονὼς, ὡς ἐξανέστη τῆς τραπέζης, [P. 418] πρὸς αὐτὴν ἀπῄει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδώλων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν · καὶ ἅμα ἐξεζήτει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίοντος. Ἡ δὲ τέως τὸν θυμὸν κατὰ στέρνων κύουσα, *Οὐ τοῦτό ἐστιν*, ἐξ ἑτοίμου ἔλεγεν, *ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ὑπείληφας σύ. Τὸ δὲ κάτοπτρόν μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν*

B *θεραπαινίδων καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ Δένδερις μορφὰς ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ.* Οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμόν · τὸν Δένδεριν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδείᾳ καθυποβαλοῦσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ διδάσκουσα ὡς *μή ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τινί.* Καί ποτε παρὰ πότον ἐγκαυχώμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάζεται. Ὁ δὲ τοῖς χείλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεὶς, καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὄπισθεν μερῶν ἐπιλαβόμενος, « *Σίγα, σίγα περὶ τῶν νινίων, ὦ βασιλεῦ*, ἀντέφησεν ὁ παραπαίων.

η'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπώνυμον Μουσελὲ, λίαν ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρίκιον ἐποίησεν, εἶτα καὶ μάγιστρον.

C Ὑπολήψεις δέ τινας ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμπει. Οἷα δὲ ὁ φθόνος ὠδίνει, Σικελοί τινες ἀνελθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ὡς « Τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. » Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ βασιλεὺς τὴν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύγουσι τέθεικεν · ὅνπερ ἄργυρον Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνείλετο.

θ'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον

D φυλακτὸν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν · ὃν καὶ ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τυψας ἔθετο εἰς φυλακὴν, τὰ αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς ἤσχαλλε καὶ ἐδυσφόρει · καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελθόντος προλαβὼν ἵστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέᾳ πλησιάσαντος αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν · *Ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε · ἕνεκεν τίνος, ὦ βασι*

: Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον ἔφη·

ν ἀληθείας καὶ πραότητος [P. 419] καὶ δι-

v Psal. XLIV, 5.

ις. 'Ο δὲ, *Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ*, ἐνυπόγραφον λόγον 'Αλεξίῳ δι' ἐμοῦ λαξας τοῦτον; 'Ο δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ τασχέτῳ κινηθεὶς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου ἤγαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξ- ὁ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾷν τὰς ἁγίας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου πατριάρχου ὁ ὃν ὀνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν κοπον μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίναντος ὁ βα- ἰκονόμον αὐτὸν τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας π... Καὶ 'Αλέξιον τοῦ δεσμωτηρίου ἐκβαλὼν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὕπαρξιν καὶ ἐν τιμῇ εἶ- ἀποκαρεὶς τὴν 'Ανθεμίου μονὴν ᾠκοδόμη- ἐν αὐτῇ τελειωθεὶς ἐτάφη ὁσίως.

ε' αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομαστότατος πάσης 'Ανα- ρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος βασιλεῖ, καί ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογο- ὁρόμου καὶ πενθεροῦ τοῦ Πετρωνᾶ συμβα- υς τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασι- ἐγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων πάμενος διεβεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. "Α μαθὼν Μανουὴλ καὶ τοῦ βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς διαβολὰς, ς πόλεω, ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς χήμασιν ἐπιβὰς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν ῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. ε δὲ τοῖς [P. 420] 'Αγαρηνοῖς, ὡς *Βασιλέως εύγω· καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσητέ με τὴν ιου καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας στείλατε.* Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστεί- ροσεδέξαντο ὡς βασιλέα 'Ρωμαίων. Τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέ- βουλὴν βουλεύεται καὶ ποιεῖται μετὰ 'Ιωάν- έλλου περὶ τούτου. 'Ο δὲ εἶπεν· *Εἰ προθύ- λει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ βα- ὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιεῖν. Χρήματα καὶ πρὸς ὃν 'Αμερμουμνὴν σταλεὶς τοὺς αῖς δῆθεν ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, υπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασι- ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλ- τοῦτο πρᾶξαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ μῇ πειθοῖ καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ ναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐρᾶν.* 'Ο δὲ βασι- μπολλα χρήματα καὶ δῶρα δοὺς αὐτῷ ἀπ- . 'Ο δὲ εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς ῥογεύσας πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἠδυνήθη καὶ ῷ Μανουὴλ συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν φον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας λεῖ πάντα. 'Ο δὲ Μανουὴλ ἐξαιτησάμενος τὸν ουμνῆν μετὰ τῶν αἰχμαλώτων 'Ρωμαίων τῶν μένων ἐν φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δοὺς ὑπὲρ

A *veritatem*, inquit, *et mansuetudinem et justitiam*. Tum Theodorus : *Ecquænam tua justitia, qui per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam servaveris?* His imperator impotenti ira furoreque concitus ab altari violenter abstractum hominem graviusque verberibus affectum in exsilium expulit. Nec eo duntaxat nomine, quod is eum reprehendisset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impietatem vituperare audisset. Non multo post autem, cum in Magnam Ecclesiam venienti patriarcha rem probro objecisset, archiepiscopum cum obsecratione reduxit. Illo autem indignum se sacerdotio conclamante ob eam qua fuerat violatus injuriam, imperator Ma- B gnæ Ecclesiæ œconomum fecit. Alexio vero e carcere educto substantiam omnem restituit, ac virum **632** coluit. Verum ille posita cæsarie Anthemii monasterium condidit, inque illo diem obiens sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto ejus imperii anno totius Orientis ducum nominatissimus Manuel magno in pretio a Theophilo habebatur. Is quandoque cum Myrone dromi logotheta ac Petronæ socero quædam collocutus apud imperatorem delatus est, quasi imperium affectaret et dira adversus eum moliretur. Contra vero Leo protovestiarius de Manuelis salute sollicitus, illumque defendens, falso hæc in eum jactari serio affirmabat. Manuel ubi hæc comperit, iramque imperatoris declinans, ac quibus peteba- C tur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque egressus, publicisque conscensis curribus, ad Syriæ usque clusuras excisis equorum poplitibus aufugit; significavitque Agarenis, *se imperatoris iram fugere, ac nisi fidem deserere cogant, ad eos se profugum transire. Quod si ita hisque conditionibus accipiant, fidem ei securitatis mittant.* Illi nuntio recreati ac læti, ea fretum nihil impari ac imperatorem Romanum cultu susceperunt. Id ubi Theophilus audivit, ingenti mœrore mentisque angustia concidit. Habitoque cum Joanne Syncello consilio ait ille : *Si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, o imperator, id tibi ut præstem, mihi promptum est. Acceptis namque pecuniis arreptoque ad Amermumnem itinere, quasi eos qui in carcere ac D vinculis tenentur invisurus, subscriptumque majestatis tuæ manu securitatis diploma habens, inde* **633** *Manueli suasurus ut se tibi præsentem exhibeat. Id vero nihil mihi cassum cessurum arbitror, tum subscripta illa securitatis fide meaque suasionis vi, tum viri ipsa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam suosque diligere.* Imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi copiosisque muneribus a se hominem ablegat. Ingressus vero Joannes, vinctisque elargitus munere ac protosymbuli expugnato animo, Manueli ut occulte loqui fidemque securitatis ac imperatoriam crucem dare liceret obtinuit. Sic itaque peracto negotio reversus cunctorum rationem imperator retulit. Manuel autem oblata Amermumnæ supplicatione, ut cum Romanis quos sub

custodia vinctos tenebat suscipiendæ expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnaturos, ex voto impetravit. Assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, majorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. Quamobrem longe animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interjectum aliquod tempus ait Syriæ regulis: *Si mihi Amermumnis filium copiasque præbueritis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subjugabo.* Retulerunt illi ad Amermumnem, et dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convocatisque **634** quos sub potestate habebat ordinibus, ad hæcque Amermumnis filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad eum infit: *Ego quidem ad imperatorem ac propria revertor, qui nihil in vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnis a nobis mali securus, te ad tuos recipito.* Atque hic quidem cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est, præmisso qui ejus adventum illi nuntiaret. Imperator nuntio liberaliter accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto, magistrum statim ac scholarum domesticum præfecit, ejusque liberos e sacro fonte suscepit.

11. Anno ejus imperii septimo imperator cum Manuele et senatu cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facilique negotio captis Zapetro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amermumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. Cumque ad locum Brya venisset, exstrui palatium jubet hortosque plantari ac vivaria, atque aquas deduci; quod et factum est. Inde in urbem rediens, Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis equis invectus spoliaque triumpho traducens victor coronatus est, factionibus acclamantibus: *Bene fausteque veneris, omni major comparatione factionarie.*

635 12. Anno ejus imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Joannes syncellus (potius vero Jannes et Mambres) in ejus locum suffectus est, is nimirum cujus in Leone Armeno et prævaricatore mentio supra habita est, homo præstigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatissimus. Et vero idoneum organum regiæ impietatis inventus, collata cum eo opera, quæ ad interitum exsistant, propense omnia exsecutus est; ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis basiliscum peperitque, promulgat

berel.

τούτων ὡς οὐ φεύξονται, εἴπερ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἐξῆλθε κατὰ Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσσων τοὺς Ἀγαρηνοὺς λυμαινομένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μείζονι μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερμουμνῇ δυνάμενος. Ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων τοῦ ἐξελθεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρόν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυνάστας Συρίας, ὅτι *Ἐὰν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν.* Οἱ δὲ τὸν Ἀμερμουμνῆν εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐλθὼν πλησίον τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσων καὶ κυνηγήσων, πόῤῥωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν· *Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπτεύων παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς.* Καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν, ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτοῖς [33] τὸν μηνύσοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

[P. 421] ια'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. Καὶ εὐπετῶς τήν τε Ζάπετρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ τὸ Ἀμερμουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι παραλαβὼν, ἐπανήει τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. Καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα προσέταξε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν. Ἃ καὶ γεγόνασιν. Ἐκεῖθέν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφικόμενος, ἱππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παίξας, ἅρματι λευκῷ ἐποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη, τῶν δήμων ἐπιβοώντων· *Καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε φακτωνάρη.*

ιβ'. Τῷ η' τούτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννὴς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικὸς, βεβοημένος ἐπί τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. Ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὑρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπώλειαν κατειργάσατο· καὶ ὃν ὤδινεν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέῤῥηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίεσθαι ἢ ἐπαλείφεσθαι.

[33] αὐτῷ margo Γ

τος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ ξεστῶν κατασκευάσας, ὁ Τροῦλος μέχρι τοῦ ίζεται, διά τινων θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι ασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν· ὃ καὶ ἀοίκητον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμοφοιτήσεις.

ν τούτοις Ἀγαρηνοῦ τινος γυναίου πνεῦμα ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύεθῶν ὁ βασιλεὺς μεταχαλεσάμενος ἐκπυνθάνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς διαρκέσει ἔτεσι· κεν· *Ἡ τῶν Μαρτινακίων*. Κατὰ πληροή τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μονήρη βίον Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς φροντιστήριον. Ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ υλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προδεδήλωκεν, ούτως *καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσεσθε ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου*· ὃ καὶ κεν. Ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα προὔλεγε, καὶ τὸν βασιλέα τὰ μετὰ θάτου ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκριβῶς προηγόρευ-422] ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεσιν. Καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ στιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδονῃ τῇ κατὰ τοῦ ἱπποδρόμου ἀποκτάνεσθαι, ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλείῳ ἀνειλῆφθαι τα-

ῷ θ' αὐτοῦ ἔτει Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλὰ Ῥωμανίας ἐξῆεσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἅμα σφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μαμεστίκῳ κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς ης ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν , ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν ἐν μέσῳ τῶν Περβασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους ἤδη αφι τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλαὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ χαῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξεῖλκεν τοῦτον, αἰσχύνην ἡγούμενος οὐ καθεκτήν, εἰ ιλέα Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωδὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς ῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. Ὁ δὲ Μαὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ ς ἐξῆλθεν. Ἐκεῖθέν τε ἐξ αἰσχύνης ὑποστρέῷ Δορυλαίῳ. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα πεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, εγγυς κειμένῃ τῆς τοῦ Ἄσπαρος κινστέρ-

αἱ εὐθὺς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περ- ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀντάρτου, καὶ υ, καὶ δυσμενοῦς. Ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος, καταλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης· ην εἴληφεν ἀπό τινος τῶν Ἀμαζόνων ς, Ἄμαστρις δὲ ἡ πρὶν Κρῶμμα άτριδος τῆς Περσίδος, θυγαῖ Δαρείου, ἥτις συνοικήσασα τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν

13. Hic Joannes exstructa in urbis pomœrio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam dæmonibus familiarius utens, quæ futura erant, imperatori denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

14. Inter hæc Agarenam quamdam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cujus in domo imperium in annos plures duraturum esset. Cui illa: *Martinaciorum*. Ejus vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, ejusque domum in monasterium redegit. Hinc quoque Constantino Triphyllio, quæ eventura essent, prædixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia detonsum iri Basilio imperatore; **636** quod et contigit. Similiter quoque aliis non paucis futuros eventus prænuntiavit. Etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theophilo edidit; item fore ut imagines venerationem cultumque reciperent, et ut Jannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas consecuto ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, ejusque fisco addicendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Romanæ ditionis provincias locaque invasere; in quos imperator cum Persis profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. Conserta pugna victus imperator in medium Persarum agmen, per eos liberatum se iri arbitratus, subiit. Manuel circumlustrans, ut in medio Persarum cuneo hærentem imperatorem cognovit, jamque illis constitutum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam inirent, perrupto illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso pene reluctantem trahebat; nullo modo ferendum probrum ducens, si ita ab Arabibus Romanorum imperatorem capi contingeret. At imperator timoris nimia vi saniore mente dejectus ad Persas rursus desciscere volebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus; quo territus imperator exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylæum rediit. Manuel e prælio saucius morboque correptus diem obiit, multis adversus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. Ejus cadaver **637** ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis cisterna.

16. Statim proditionis delati Persæ apud imperatorem: intentatæ minæ in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, assumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (Accepit illa nomen a quadam Amazonum, quæ eam condidit. Amastris vero, quæ prius Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. Fuit hæc uxor Dionysii Heracleæ

tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, tyranni jure tenebat. Imperator ubi rescivit, ingenti mœrore affectus est. Veritus autem ne illi se Arabibus adjungerent, in Paphlagoniam usque venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in urbem rediit. Persæ reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi. Porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea ratione quod orthodoxus erat.

17. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theodora, cui Michaelis nomen indidit. Procedenti ex more ad Blachernas obvius factus quispiam ait: *Equus quo vehitur majestas tua, meus est.* Quærit imperator ex comite stabuli *cujus equus sit.* Qui ait: *Obsicii* **638** *comes tuæ majestati misit.* Postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait: *Cujusnam est equus?* Respondit se illum coemisse. Obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum ejus pretium solutum esse, ait imperator: *Quidni prius solvisti?* qui respondit: *Centum illi nummos numerabam, quærebatque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.* Imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, jubens et illum inter scholares referri. Non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνομακέναι. Καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς· ὅπερ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. Φοβούμενος δὲ μὴ παραῤῥυῶσι τοῖς Ἄραψι, μέχρι Παφλαγονίας ἀπῄει, καὶ λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείσονται δεδωκὼς καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναλαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὗπερ ἕκαστος κατεσκήνωσεν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ ὁ Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξος.

ιζʹ. Τῷ ιʹ αὐτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ [P. 423] παῖς ἐκ Θεοδώρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπερχομένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρνας, καθὼς εἴθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων· *Ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμός ἐστιν.* Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν· *Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;* Ὁ δέ φησιν· *Ὁ κόμης τοῦ ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου.* Τῇ δὲ ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ ὀψικίου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη· *Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;* Ὁ δὲ ἔφη· *Ἠγόρασα αὐτόν.* Τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας ἀφελέσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμήματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη· *Διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας;* Ὁ δὲ ἀποκριθείς· *ρʹ νομίσματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δειλὸν τούτου ἀποτυχὼν οὐδὲ τὰ ρʹ νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν.* Ἐπὶ τούτοις βεβαιωθεὶς ὁ βασιλεὺς ὅτι βίᾳ, τὸν ἵππον ἀποδέδωκεν, ὁρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσίου λίτρας βʹ καὶ ἀπῆλθεν.

18. Saracenis infestis signis Amorium petentibus imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermumnes vero selectis quinquaginta millibus, præfectoque illis Gundee viro inter Agarenos clarissimo, adversus imperatorem misit. Conserto prælio imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque præliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditabantur. Verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in præsidio agens, in hæc verba mandat: *Dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;* quod et contigit. Prodita enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. Comprehensi ex catholicis viri **639** nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turmarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum præfecti. Quos cum imperator vellet redimere, missis legatis ad Amermumnem cum ducenti. centenariis, ejus nequiit animum expugnare qui diceret, *nec si millies centenas libras ei numeraret ut captivos reciperet, vel unum lib[illegible] fore.*

19. Captivis itaque in Syriam adduc[illegible] eis vis a protosymbulo quin et a Budi[illegible]

ιηʹ. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Ἀμερμουμνῆς νʹ χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῆ ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ πολέμου γενομένου ἡττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις διασωθείς. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρακώσαντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σταθερῶς τοὺς ἔνδον ἀγωνιζομένους ἑώρων, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι. Μαθητὴς δέ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ ὢν μηνύει τούτους, ὅτι *Εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς.* Ὃ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάνους. Κατεσχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρίκιος καὶ στρατηγοὶ ὅ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Ἀέτιος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθάριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, Κάλλιστος τουρμάρχης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασόης ὁ δρομεὺς καὶ τινες [illegible] τες τῶν ταγ[illegible]
ὁ [illegible]

, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Βουδίτζη, τῇ τῶν ἑπτὰ καθείρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι στὸν, ξίφει ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς προσκαί- ῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν ἐν τῷ ποταμῷ ἐῤῥίφησαν. Τὸ δὲ παραδοξό- ὅτι ἑκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῷ ἰδίῳ ἡνώθη καὶ συνεφύη· καὶ ὥσπερ αἱ ψυχαὶ ἐν ῳ τοῦ παραδείσου, οὕτω καὶ τῶν ἁγίων τὰ ι μιᾶς ὁσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. Τούτων θέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν ῆν ἀποκεφαλισθῆναι εἰπὼν, ὅτι *Καὶ οὗτος, ρθὸς Χριστιανὸς, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι.* Καὶ γενομένου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ῥιφέντος ῶν ἁγίων, ἔξω τῆς στοιβῆς τούτων ηὑρίσκετο. κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πόῤῥω τοῦ σώματος ἦν, καὶ τῶν ἁγίων συγκεκολλημένη. Καὶ εἰς τὸν πο- ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν βλέποντος τοῦ ὄχλου εὐπλοησάντων καὶ εἰς τὸ λθόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδειλοι ντες κατέκοψαν καὶ κατέφαγον.

Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς, ὁ καὶ ς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀμερ- περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, καὶ εἶπεν μαθη- ναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ δοὺς ν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν ον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπο- ς δεύτερον αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ δὲ Λέων ματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ . Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἑαυτοῦ ἐπιστήμης, καὶ οῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, δόμενος αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μα- ἔθετο, παραδοὺς αὐτῷ καὶ μαθητὰς διδάσκειν ὑφυεστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν αν. Οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα ονίκης γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρ- θοδίου χειροτονηθεὶς [26].

Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ῳ τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ ιβάθρας τῶν δήμων, ἵστησι δὲ καὶ τὴν φιάλην εται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν άτων. Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ ς ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν γωνίᾳ ὃ ἐὰν εἴπῃ τις ἐν μυστηρίῳ προσκε- ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ φανερῶς.

Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ὅτι ης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων ς [P. 425] καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς ζῶντες τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, καὶ Οἱ δὲ εἶπον· *Ἐκ Παλαιστίνης.* *διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες* · *ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε* · μηδὲν ἀποκριναμένων,

A longa annorum septem carceris maceratione; cumque nullis ærumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent, gladio cæsi sunt, præ temporanea scilicet æternam vitam adamantes. Postridie in flumen projecta cadavera. Quodque omnem vincit admirationem, uniuscujusque abscissum caput cum suo trunco unitum est ac consertum; ac sicut animæ in uno collocatæ paradisi loco, sic et corpora sanctorum uno funere a fidelibus elata sunt. His peractis jussit protosymbulus ut et Buditzi caput auferretur, dicens: *eum quoque, si rectus fuisset Christianus, nunquam Mahumethi sacris imbuendum fore.* Illo itaque sublato, ejus cadaver una cum sanctis projectum, extra illorum struem repertum est: sed et caput procul a B trunco semotum erat, nec velut capita sanctorum illi cohæserat. Projectis quoque in flumen corporibus, cum sanctorum omnia corpora spectante plebe facile enatassent **640** amnemque transmeassent, ejus unius corpus crocodili tractum discerptumque vorarunt.

20. Leonis autem philosophi discipulus, qui et proditionem denuntiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus Leonis se philosophi discipulum professus est. Ille porro, ubi quantus vir Leo esset audivit, ejus videndi desiderio accensus uni alicui captivorum datis litteris Leoni philosopho Cpolim scripsit, sancteque illi secundas ab se honoris partes obtulit. Leo litteris acceptis ad Theo- C philum retulit. Theophilus explorata viri scientia ac ubi tantum hominem nactum se in civitate cognovit, assumptum illum in palatio in Magnaura constituens, omnique donans immunitate, ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere jussit. Hic postea Thessalonicæ metropolita creatus, a sanctissimo patriarcha Methodio gradu motus est.

21. Anno ejus undecimo exstruit imperator in palatio Triconchum cubiculum, et quod Sigma vocant, gradusque ac subsellia factionum. Struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodeximum vocant, utrarumque partium equis transeuntibus, aureis instratis stragulis. Sub Triconcho inferius D structa machina fecit, quod vocant Mysterium; in **641** quo, quidquid aliquis in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur.

22. Inter hæc comperto Theophilus imperator Theophanem ecclesiasticorum canonum ac canticorum auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes illius impietatem sugillare ac arguere, sibi illos sisti jubet, aitque: *Unde estis?* Aiunt illi: *Ex Palæstina.* Tum Theophilus: *Quid causæ est cur cum patria relicta in urbem veneritis, morem non geratis meæ majestati?* Quibus nihil respondentibus, eorum duræ facies percuti jubet. Tum taureis ad

VARIÆ LECTIONES.

mortem usque cum cecidisset, ira furoreque ad præfectum ait : *Tolle eos in prætorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. Nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes necne.* Hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque litteris probe instituti. Ad quem sancti : *Scribe, scribe, imperator, quod libuerit, ut qui hæc lecturus sis in conspectu justi judicis.* Præfectus autem adductis in prætorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit :

Cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
Castissimos in qua Deus Verbum pedes
Fixit, generi salutem ut humano daret,
Apparuere et isti venerando in loco,
642 *Superstitiosi erroris vasa pessima.*
Et inde, multa postquam perfidi Deo
Facinora perpetrassent turpia impie,
Ut desertores vertere jussi sunt solum.
Fugaque in urbem hanc delati, imperii caput,
Non destitere ab impura væcordia.
Compuncti igitur facinorosi velut notis,
Ex urbe damnati pelluntur hac quoque.

Sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exsilium pulsi sunt; contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. Quod vero magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigoni insula in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum Theodorus et Theophanes per fidelissimum quemdam piscatorem, qui et sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. Quod enim tenebrosum erat sepulcrum, ad lucernæ usum singulis quibusque diebus Sabbati olei follem afferebat; eisque inclusis ad lucem septem diebus præstandam satis erat. Cumque aliquando piscatori ægra valetudine laboranti constitutum Sabbato oleum afferre haud licuisset, ejus Deus defectum sancti precibus solatus est; cumque jam exstinguenda lucerna videretur, ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum est. Per hunc igitur piscatorem ascribunt.

643 *Vivo perempto vivificoque mortuo,*
Terram incolenti ac pariter calcanti polum,
Scripsere vincto vincti et inscripti notis.

Iis Methodius in hanc sententiam per eumdem piscatorem rescripsit :

Libris vicissim descriptos cœlestibus,
Faciesque non sine laude compunctos notis,
Secum salutat vinctos vivus obrutus :

23. Ac quidem sanctus Theodorus in exsilio diem obit; cujus defuncti corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaelitzis, ab ipso postea qui condidit Michaele translatum est. Inclitus vero Theophanes, ad Michaelem usque ac Theodoram vitæ superstes, a sancto Methodio patriarcha Nicææ metropolita ordinatus est. Ac cum non deessent qui ejus moleste ferrent ordinationem, dicerentque Syrum hominem esse, nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-

A τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὄψεις προστάττει σφοδρῶς. Εἶτα καὶ βουνευρήσας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὕπαρχον ἔφη· *Ἆρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἔγγραψον αὐτοὺς κολάψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἂν οὐκ εἰσὶ καλοί, μή σοι μελέτω.* Τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. Οἱ δὲ ἅγιοι εἶπον· *Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγνῶναι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ.* Ὁ δὲ ὕπαρχος εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους·

Πάντων ποθούντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
B *Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.*
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας·
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὄψεις
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Εἶτα γράψας ἐξορίζει. Καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμήν. Καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοστυγοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο λῃστῶν, γράφουσιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διά τινος πιστοτάτου ἁλιέως, ὃς καὶ ὑπούργει τῷ ὁσίῳ Μεθοδίῳ ἐν εὐτελέσι χρείαις. Καὶ γὰρ κανδήλαν αὐτῷ διὰ C τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκὼν ἐκόμιζεν αὐτῷ ἑκάστῳ Σαββάτῳ ἔλαιον φόλλης μιᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. Συνέβη δὲ ἐν μιᾷ ἀσθενῆσαι τὸν ἁλιέα καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ Σαββάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὁσίου τὴν λεῖψιν αὐτοῦ ὁ Θεὸς παρεμυθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σβεσθῆναι μέχρι τοῦ ἑτέρου Σαββάτου ἕως ἔλαιον [27] [P. 426] διήρκεσε λάμπουσα. Διὰ τούτου οὖν τοῦ ἁλιέως γράφουσιν·

Τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
Οἰκοῦντι [28] τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ [29] δεσμίῳ.

Πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντέγραψεν :

D *Τοῖς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφοις*
Καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένοις
Προσεῖπεν ὁ ζώθαπτος ὡς συνδεσμίοις.

κγ'. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλίτζη αὐτὸς ὁ κτίσας Μιχαὴλ ὕστερον ἀπεκόμισεν. Ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς καί τινας ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας ὅτι Σύρος ἐστὶ, καὶ τίς οἶδεν εἰ ὀρθόδοξος ὑπάρχει, μηδενὸς αὐτοῦ μαρτυροῦντος; ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων· Ἐγὼ

VARIÆ LECTIONES.

[27] ἔλαιον] ἀπενεχθῆναι addit margo P. [28] κατοικοῦντι P. [29] τῷ] οἱ P.

ιτην τὴν μαρτυρίαν ἣν ἐπιφέρεται (δείξας A
ι προσώπῳ γραφὴν) *κρείττονα οὐ θέλω.*

.ξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνά-
οῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγήσασθαι. Ἐπὶ ἑπτὰ
ιοις ἐν τῷ δεινοτάτῳ καὶ στενωτάτῳ τάφῳ
ληστῶν κατάκλειστος γεγονὼς, ὑπὸ Θεοφί-
ι μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν τῶν σια-
άσιν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν διὰ τὴν
ιν εἰκόνων προσκύνησιν καταδικασθεὶς, ὀπὴν
ιόνον ἔχοντος τοῦ μνήματος, δι' ἧς τὴν εὐ-
φὴν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέβη τῷ
ἔτει τὸν ἕνα τῶν ληστῶν ἐκεῖσε ἀποθανεῖν.
πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκωλήκων βρῶσις
ατος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξελθούσης τίκτεσθαι.
ρησαν οὖν οἱ γενναῖοι, ὅ τε ὅσιος Μεθόδιος B
:πολειφθεὶς λῃστὴς, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην.
ίας οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὁ ὅσιος τοῦ
όπῳ τοιῷδε· Ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολὴν
αις ἔχων εὑρίσκει Θεοῦ προνοίᾳ ἐν τῇ βι-
| τοῦ παλατίου γραφὴν ἣν νοῆσαι οὐκ ἠδύ-
έμπει οὖν ταύτην τῷ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ,
ὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρᾳ
ισοφίαν, ὡς προείρηται, διδάσκοντι· καὶ
οι ἐματαιώθησαν. [P. 427] Λυπεῖται ὁ βασι-
ιναχτῶν περὶ τούτου, ἐπί τισιν ἡμέραις κα-
αὶ ἄτροφος διάγων. Θαῤῥεῖ τις τῶν κουβι-
ων, καί φησι τῷ βασιλεῖ· *Ταύτην, δέσποτά*
δεὶς ἄλλος διασαφῆσαι δύναται τὴν γρα-
μὴ ὁ ἐν τῷ μνήματι ἀποκεκλεισμένος
ς. Ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαμ- C
ὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐ-
: τῆς νυκτὸς ὡς παρὰ γνώμην τῆς βασι-
του· καὶ πάντως λαμβάνῃ τὴν τούτων
αν ἀναμφίβολον. Ὁ δὲ κατένευσε. Καὶ τοῦ
ιλαρίου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρό-
όντος αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὁσίου λέγοντος·
ἦλθες, ἀδελφὲ Ἰωάννη κουβικουλάριε.
ὰρ ὠνόμαστο. *Οἶδα δι' ὃ ἦλθες ἀποσταλεὶς*
εοφίλου. Ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέ-
ὶ λαβὼν ἐπὶ τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξέθετο.
ναγνοὺς ὁ Θεόφιλος ἐθαύμασεν, καὶ ἀποστεί-
γκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν
εγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγείλας
ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσέρχεσθαι πλὴν τοῦ D
ιῦντος τῷ Θεοφίλῳ. Αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην
τὸν εἰσήρχετο καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο
ιναν. Ὁ δέ γε καταλειφθεὶς ἐκεῖσε λῃστὴς,
ἀφεθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι
ησεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατα-
είς.

Γῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦ φανοῦ
ἐν τῷ Αὐγουστείῳ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη
ιωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ρʹ. Στέφει
ιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ
ᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθος, ἐν τῷ
ρ.
Γῷ ιβʹ αὐτοῦ ἔτει πεπλήρωται ὃν κατεσκεύασε

A spondit sanctus Methodius, aitque *eo quod secum ille defert* (ostendens inscriptam frontem ac compunctam) *nullum se melius testimonium velle.*

24. Jam vero operæ pretium sit ut et modum enarremus, quo e sepulcro sanctus Methodius revocatus est. Jam ille annos septem cum duobus latronibus dirissimo arctissimoque sepulcro inclusus egerat; cui Theophilus post durissima verbera, maxillas effractas ac dentes excussos, ob cultum sacrarum imaginum reum addixerat. Exiguum foramen **644** erat in monumento, quo vilem ei escam et aquam inferebant. Porro contigit vertente anno altero ut latronum alter eo in lustro atque angulo diem clauderet. Haud vero prorsus latet quantus e cadavere fœtor exhalet, quanta vermium B vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. Sustinuere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius tum latro illi alteri superstes) istiusmodi necessitatem. Septennio itaque expleto per hunc modum vir sanctus extrahitur: Theophilus imperator dum studiorum aliquid meditatur, Dei providentia in palatii bibliotheca scriptum libellum incidit, cujus assequi sensum minime potuit. Mittit ergo ad Joannem patriarcham, similiter quoque ad Leonem philosophum, in Magnaura philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. Amborum tamen inanis conatus fuit. Hinc imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens agit. Interim cubiculo præfectorum non nemo, assumpta fiducia, in hæc fere verba C ipsum alloquitur: *Hanc, domine mi, scripturam alius nemo explicare potest nisi qui in monumento inclusus tenetur Methodius. Sed si jubet sacra majestas, acceptis quæ dubiæ quæstionis sunt, noctu velut te inscio ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam ac ancipitem expositionem referam.* Annuit imperator; profectoque in insulam cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit sanctum dicentem: *Bene veneris, frater Joannes cubicularie* (sic enim ille vocabatur), *scio quamobrem missus es a* **645** *Theophilo. Verum trade chartam et atramentum.* Qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. Lectis vero quæ ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in palatium tulit, ac prope se in cubiculo, D quod Sigma vocant, habitare præcepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. Ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quæ dubiæ quæstionis erant, ex illo exquirebat. Latro autem in sepulcro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit, sed magnis signis ac prodigiis fulgens eo ipso loco vitæ finem fecit.

25. Eodem tempore cecidit aureus globus lafernæ in Augusteo Justiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. Coronat vero Theophilus Michaelem filium in Magna ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in ejusmodi inaugurationum solemniis moris est.

26. Anno imperii Theophili duodecimo absoluta

A est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii ædes, ejus qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis imperatoris addictæ fisco, nobilium scortis feminarum habitaculum præbuere. Leone autem Isauro imperatore, quæ ædes lupanar erant, in hospitalem domum cesserunt. Exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excæcatus fuerat, domus exstitere. **646** Quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanœæ (id est pœnitentiæ) nuncupavit. Triclinii igitur maxima confracta trabes ruinam minabatur. Sanctimoniales vero illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. Ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, B sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornatu exculta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteriæ autem morbo laborans imperator, ejusque gravius doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa init. Cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque charissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaele filio, imperii fasces Theophobo deferrent. Mittens itaque in palatium adductum C eum sub custodia habebat. Exinde ingravescente morbo cervices illi abscindi jubet. Vidensque exsectum caput, *Jam*, inquit, *Theophobe, tum tu in vivis esse desiisti, tum ego curis solutus sum*; diroque mox cruciatu male spiritum abrupit. Ejus in SS. Apostolorum elatum funus, Theophobi in ejus domum prope Narsetis ædes. Inter hæc Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt. **647** Percrebuit hactenus ea fama apud Persas, Theophobum haudquaquam mortem gustasse.

Romanorum imperator Michael et Theodora.

1. Mundi annus 6335, divinæ incarnationis 835, D Romanorum imperator Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum 1, menses 4, simul annos 27, menses 4. Theodora cum pia esset et fidelis et orthodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur. Hæc sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoctisto caniclei præfecto et logotheta, impium patriarcham Joannem Ecclesia ejicit, tametsi ejus compater erat, atque in monasterium quoddam, quod Clidium vocant ad Stenum, exsilio relegat. Illic agens, cum Christi Dei nostri sanctæque Deiparæ, necnon cœlestis militiæ principum imaginibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat, ut et illi lumina effoderet. Verum non siverunt quorum res consilio

A ξενῶνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον
πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τ
Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀνελθόντος ἐπὶ Κ
τίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκ
κουρατώρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκ
εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Ἐπὶ δὲ
τοῦ Ἰσαύρου ξενοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ π
ἐχρημάτισεν. Εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντ
Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γε
εἰς αὐτὸν τύφλωσιν. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ
αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὴν κατεσ
καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. Ξύλον οὖν μέγισ
τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἠπείλει πτῶσιν, αἱ δ
ζουσαι τοῦ βασιλέως [P. 428] διερχομένο
αὐτοῦ ἐδεήθησαν. Ἐκνεύσας οὖν καὶ τὸν οἶκον
B μενος καὶ ἀρεσθεὶς μετοικίζει μὲν τὰς μον
ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλ
ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς χρήματα καὶ προ
καὶ τὰ Θεοφίλου ἐπονομάσας.

κζ'. Δυσεντερικῷ δὲ νοσήματι περιπαρεὶς
λεὺς βουλὴν βουλεύεται μετὰ τῶν ὁμοφρόνω
περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. Εἰδὼς γὰρ ὅτι
πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρ
ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μή πως
τελευτήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι βασιλέα,
αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπωσάμενοι· καὶ ἀποστείλας
C αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τηρήσει εἶχεν
βαρηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκεφαλ
αὐτόν. Καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη· *Ἄρτι, Θε*
καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισ
εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀ
ξε. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν τῶν
Ἀποστόλων ἀπεκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου
οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. Ἐπὶ τούτ
Περσῶν ἐπιζητούντων τὸν Θεόφοβον, τί ἄρα
οἱ τοῦ βασιλέως ἔπεισαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλα
αιτᾶσθαι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ διαβεβόηται παρ
σαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύ
τὸν Θεόφοβον.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώ

D α'. Κόσμου ἔτος ,ςτλέ, τῆς θείας σαρκώσε
ωλε', Ῥωμαίων βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώ
ιδ', μόνος ἔτη ιβ', καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος α'
δ', ὁμοῦ ἔτη κζ' μῆνας δ'. Ἡ Θεοδώρα
οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ἔτι τοῦ ἀνδρὸς
περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα κ
βετο· ἥτις γνώμῃ μὲν αὐτῆς, ὑποθήκῃ
παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογ
ἐξελαύνει τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἄθεον πατρ
Ἰωάννην, καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα,
σασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ καλούμενον Κ
ἔν τινι μοναστηρίῳ. Κἀκεῖ αὐτὸν τὰς τοῦ Χ
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας [P. 429] καὶ τῆς
τορος καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων κατορύξαντα
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύξαι ἠβουλήθη· κωλυθ
πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν διακοσίοις λώροι

τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. Τοὺς δὲ ὑπὸ Θεο-
ξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἑνώ-
τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν
σίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νη-
. Ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτήριον
τοῦ πατριαρχείου τρόπῳ τοιῷδε. Δηλοῖ γὰρ
ιὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίγλης,
λλοί πολλαχόθεν συνεληλυθότες εὐλαβεῖς
ρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς
σιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους κελεῦ-
αστηλωθῆναι εἰκόνας. Εἰ μὲν οὖν ὁμόλογος
οις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κό-
τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἀπολαμβανέτω. Εἰδ'
λος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθεῖαν, τοῦ
όνου ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ
τειόν σου διάβηθι, μέχρις ἂν ὁ σύλλογος τῶν
Πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἶδε γὰρ ἕτοιμοι
άζεσθαί τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε
οὕτως κακῶς λέγοντα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἢ
φατριάρχης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ
ὸν τρίκλινον τηνικαῦτα ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμ-
τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα
ῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλεύσασθαι
περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν
ἀπέστειλεν, καὶ θᾶττον ἢ λόγῳ ἐγχειρίδιόν τι
τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ᾔδει
μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς αἵματος δαψιλοῦς
ως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἤ τινα
ν οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοὴ εὐθὺς τὶς
ει τὴν Ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς
κὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ δρουγγαρίου, ὡς ἡ
να διὰ τοῦ δρουγγαρίου [P. 430] τὸν πατριάρχην
ραξεν. Τῶν οὖν λεγομένων ἐταστὴς ἀκριβὴς
ίκιος Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτάς τε τὰς πληγὰς
ονοίας γενομένας ἠρέμα πως κατεφώρασεν,
δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφυγεν, αὐτῶν τῶν
όντων κατειπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς
(φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλό-
Ἔκτοτε οὖν οὐδενὸς λόγου ἀξιωθεὶς, ὡς ἐπὶ
τῇ αὐτοφώρῳ αἰτίᾳ ὑπειλημμένος [30], τῆς
ησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτήριος καὶ κατά τινα
ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. Ἐν ᾗ ἁγίων
ς ξέσας, τοῦτον ἡ βασίλισσα μάστιξι διακο-
παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προάστειον αὐτοῦ, ὃ
ι Ψιχὰ, ἀποστέλλεται [31].

Οὗτος οὖν ὁ προῤῥηθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης,
οἰκείαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν
σθεὶς, οὐκ ἐπηλύς τις καὶ ξένος αὐτόχθων δὲ
ῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν
οῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν Μωρο-
νίων [32] λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μαρ-
Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδου
ἡγούμενος ἄνωθεν ὢν καὶ τοῦ [33] βασιλέως
κοῖς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ
λ ἠγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἴτε τῷ μόνῳ [34] τούτῳ
νὸς εἶναι τῆς τούτου αἱρέσεως, εἴτε καὶ τῷ

gerebantur; quocirca mittens ducentis flagris cædit, sanctumque Methodium inducit; ac quos Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in unum cogens, orthodoxam fidem confirmavit, primaque dominica Quadragesimæ pacem Ecclesiæ reddidit. Ejicit itaque Theodora patriarchæ ædibus scelestissimum Jannem in hunc fere modum. Mandat per Constantinum excubiarum drungarium, *multos undique religiosos viros ac monachos in unum* **648** *collectos supplicationem porrexisse, ut omni veneratione colendas imagines erigi ac restitui pro imperio juberet. Siquidem ergo, ait, in eamdem et ipse confessionem consentis, suum Dei Ecclesia ornatum recipiat. Sin autem hæsitas nec recto mentis sensu incedis, relicta sede ac urbe ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum Patrum cœtus una tecum rem pertractaturus coeat. In promptu enim habent disceptare ac disputare, deque his male sentientem ad saniorem sensum reducere.* Verum patriarcha, seu (verius dicam) fatriarcha, in Thessalo triclinio in ædibus patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis jacens, auditis divalibus jussis, moxque eorum auditione animo saucius, probe se ejus rei gratia deliberaturum respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem aut periculi aliquid creaturas noverat. Sublatus itaque statim rumor ac clamor totam late personat Ecclesiam, quin et ante drungarium aulam occupat, Augustam illius opera patriarcham necasse. Misso itaque Barda patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. Ipsi famuli in eum rei testes; prolata in medium sectionis organa, lanceolæ scilicet in eum usum sanguinemque aperta vena minuendum compositæ. Jam **649** ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus facinore) miser Ecclesia pellitur et in monasterium quoddam Clidium nomine relegatur; ubi cum imagines abraderet, ducentis Augustæ flagris vapulat, et ad sua suburbana mittitur, quæ vocant Psica.

2. Hic igitur, quem dicebam, Joannes patriarcha, pro sua impietate Jannes appellatus uno piorum fideliumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustæ civis, ex ingenua ac prænobili Morocardianorum, ut vocant, ortus prosapia; monasteriique sanctorum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdæ ædes, olim præfectus, interque palatinos clericos cooptatus, a Michaele Balbo tenere amabatur, sive uno hoc quod fovendæ hæresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere

VARIÆ LECTIONES.

[30] ...ιλημμένος? [31] ἀποστέλλονται P. [32] Μωροχαρδανίων alter ms. c. margo P. [33] τοῦ] τοῖς? [34] εἴτε τῷ?

videbatur. Quovis certe titulo amabatur, ac Theophili præceptor præficitur. Theophilus mox imperii habenas adeptus syncelli prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cpolitanum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac præstigiis quædam futurorum vaticinia ederet. Præstigiæ in eo positæ. Gens quædam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam ditionem incursabat atque vastabat. Ea res, ut par est, animi anxium tristemque Theophilum omnesque subditos habebat. Mœstitiam **650** Joannes ponere jubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo ejus velit consiliis morem gerere. Id vero illi consultum. Inter æneas Circi statuas ad Euripum unam quamdam tricipitem stare: ejus tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. Jubet ergo tres maximos fabricatos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. Profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuæ locum: Joannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatis malleis, cum ille magicis secum invocationibus peractis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamosus inceptor præcipit. Ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. Sic igitur se fere ducum res habuere. Gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. Ex illo unus alterque ceciderunt: tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. In eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

A διαφέρειν ἐπὶ λογιότητος δόξαν τινὰ ἐσχηκώς· πλὴν ἠγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. Καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ, εἶθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. Καὶ γοητεία [25] τοιαύτη. Ἔθνους ποτὲ τρισὶν ὑφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέτρεχε καὶ ἐληΐζετο. Ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ὑπηκόου παντὸς, ἀποσκευάσασθαί που τὴν ἀθυμίαν οὗτος συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθοίη βουλῇ. Ἡ δὲ ἦν τοιαύτη. Ἐν τοῖς εἰς τὸν Εὔριπον τοῦ ἱπποδρομίου χαλκοῖς B ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριὰς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ἃς κατά τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγοὺς ἀνῆγεν. Σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταττεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. Πόῤῥω δὲ τῶν νυκτῶν ἐπὶ τὸν ἀνδριάντα ἦσαν ἀμφότεροι, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. Καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικοὺς λόγους ἐπειπὼν παίειν ἕκαστον ὡς ἔχει δυνάμεως προσεῖπε νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. Καὶ οἱ μὲν δύο τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. Τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· C ἔριδος γὰρ κραταιᾶς αὐτοῖς ἐπεισπεσούσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἑνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν ἐκτομὴν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὑγιῶς δέ. Οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεῖα αὖθις μετὰ φυγῆς ἀφορμᾷ καὶ συμφορᾶς.

3. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum Ecclesiæ ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionis imaginum solemnia annos circiter triginta imaginum incensores igniariique sacrilegi ecclesiarum potiti erant), petitionem ad Patres qui collecti **651** erant, in hæc verba offert: *Non me latet datam vobis a Deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi Evangelii tabulis perscriptum est. Quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, justitiæ, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duntaxat hæresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exitus horam oppletus lacrymis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis secura sum.* Ad quam Patres, cum primum quidem conticuissent, tumque ejus provocati lacrymis in lacrymas ipsi perinde proruppissent, ac cum præterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia ejus rei securitatis fidem

γ'. Τῆς δὲ Θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου ἕως [P. 431] τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦσται τὰς ἐκκλησίας) αἴτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἁγίους Πατέρας, λέγουσα· *Οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἐπείπερ οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἴδατε πάντες, δικαιοκρίτης μὲν εἰ καί τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μαρτυρεῖτε, εἶχε δὲ μόνην* D *ταύτην τὴν αἵρεσιν, ἣν καὶ τελευτῶν ἀπηρνήσατο, καὶ μετὰ δακρύων κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τούτῳ ταύτας δούσης, τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε, δότε μοι καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω.* Πρὸς ἣν οἱ Πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρύσαντες τοῖς αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδοσαν. Ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν βε-

VARIÆ LECTIONES.

[25] καὶ ἡ γοητεία?

:ταλαβόντες, καὶ Μεθοδίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ τὴν ἱερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ ων νηστειῶν Κυριακῇ σὺν τῇ βασιλίσσῃ ὑμνῳδίαν ἐν τῷ τῶν Βλαχερνῶν τῆς Θεο- ῷ ἀφ' ἑσπέρας τετελεκότες, τῇ ἕωθεν μετὰ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου τεμένει καταλαμ- καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὖθις ἡ Ἐκκλησία ι τῆς θείας μυσταγωγίας τελεσθείσης ἁγνῶς, τῶν αἱρεσιωτῶν ἐν πάσῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαι- :οβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν, προειρημένος Ἰωάννης.

A scriptam Augustæ tradiderunt. Quo pignore rata ecclesiam possessione adeuntes, summique sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, Dominica prima sanctorum jejuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum Dei Genitricis æde a vespera peragentes, solemni mane supplicatione ad magnum Dei Verbi templum adeunt, ac suum rursus Ecclesia recipit ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe hæreticis, cum eorum quem dixi antistite (id est Joanne) depositioni subjectis.

;τος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμ- :ῇ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς οὐχ εἵλετο ἡσυχῇ τὸν ἑαυτοῦ κατάπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ ων εἰκόνων ἐνεανιεύετο. Καὶ γὰρ ὑπερόριος τινι μονῇ γεγονὼς, εἰκόνος θείας κατὰ τὸν ;σταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ ὕτος ὁρᾷν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατ- ἰέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διά τινος οἰκέτου τει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦ- ν ἐπιλέγων, ὡς *Τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι ἐνορᾷν*. Ἤκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυ- λλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἐρᾷν, μῶμον δέ τινα ἐπειρᾶτο μετὰ [P. 452] ;ων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν, αἰκά τινα φρεναπατήσαντες χρυψιγαμίας τούτῳ ἐπεισφέρουσιν. Ὁ δὲ μακαριώτατος χης, μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι, ια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εὕρητο παρὰ τὸ μαρασμένα. Καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν, *γοντός μου ἐν Ῥώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλι- κεινόμην, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλ- μενος· ὃς τῇ νυκτὶ ἐπιστὰς τῇ δεξιᾷ τὰ κατεπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοι- ·οεῖσθαι φιληδονίαν. Ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ς διυπνίσθην, καὶ ἔκτοτε ἀβλαβὴς διέ-* Ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν :φηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ιοις ἔτι περιειλημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλᾳ σμένον ὑπεδείκνυε. Καὶ αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν το, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει εἴασαν.

652 4. Hic igitur cum sodalitio, sicut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut exsecrabilem vitam suam B quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. Rursus enim in quodam exsul monasterio, cum divina quædam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desuper intuentem, deponi per quemdam famulorum jubet ejusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, *non posse se illius formam cernere*. Audivit Augusta, ipsiusque Iannis cæcat lumina. At ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famæ labis aliquid quovis modo adspergeret. Seducta itaque muliercula quadam stupri expostulant. Beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis C partibus, iis emarcidis secus ac se res solito habeat exsuccisque inventus est. Causam rogatus ait: *Cum Romæ versarer ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi. Adstitit ille noctu, easque partes tangens ait: Deinceps securus esto a libidine. Ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis æstu illo immunis fui.* Quin et mulier tuto servata tentaque fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. Exposcebant judices **653** justas ex eis pœnas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.

ς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγουν τὴν θοδοξίας λεγομένην Κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ ῦ παλατίοις, ἅπερ ἕνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγα- ὁ Θεόφιλος ἀνῳκοδόμησεν, ὑπὸ Μαυρικίου ιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ Θεοδώρα ἅπαν τὸ τῆς Ἐκκλησίας πλήρωμα καὶ οὐκ ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων λογητῶν· μεθ' ὧν καὶ ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἰ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ τὰ τρα- μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ύσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ ιτα τοῦ ὁσίου Θεοφάνους καθορώσης καὶ στε- ις, συνέβη καὶ τοῦτον ὡς ἐξ ὁμολόγου ἀντ- ῆσαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ. ς γοῦν· *Τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμὲ σου*

D 5. Cum igitur per ejus diei festam jucunditatem (Dominicæ scilicet ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regias ædes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, exstruxerat ac Mauricius imperator primum condiderat, universum ecclesiæ cœtum Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum adfuit et Theophanes Nicææ episcopus. Ubi itaque convivii ardor deferbuerat, jamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis jugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex condicto vicissim adspiceret, ejusque in se obversos dominæ oculos fixos-

χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, [P. 434] τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ A ὠτὸς δραξάμενος, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. Ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἑταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἑταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν.

ια'. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. Καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν· ἦν δὲ ἐτῶν κε'. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας, Κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἑσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ὃς τὸ πρὶν Ἡλιοῦ B ναὸς ἐχρημάτισε. Καθολικὴ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσμοναρίου τοὔνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτί τις φωνήσας· *Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βασιλέα ἔσω.* Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὗρεν εἰ μὴ τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνεκλίθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. Εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ ῥομφαίας ἔπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπών· *Οὐ βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεύς· εἰσάγαγε αὐτόν.* Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὑρὼν τὸν Βασίλειον μετὰ πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσω. Καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἤλλαξεν αὐτὸν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συνευφραίνετο αὐτῷ. Ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ C ἀδελφὸς ἰατρὸς δουλεύων τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτζῃ, ὃς καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικόλαον εἶδε τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τό τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἠρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. Ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὁράσεως. Μετ' ὀλίγας οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζη ζητοῦντος ἄνθρωπον ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ, παρῆν ὁ ἰατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασιλείου διηγήσατο. Ἤχθη οὖν ὁ Βασίλειος συντόμως, καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζης ἠράσθη. Ἐπεὶ δὲ ἐπιάγουρος [*] ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλᾶν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν, ὡς εἴρηται, δίδοται τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν· *Δεῦρο, ἴδε, μῆτερ, ἄνθρωπον* D *ὃν ἐπελαβόμην νῦν.* Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεστράφη, εἰποῦσα, *Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσαι.* Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπείσθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

ιβ'. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰγνάτιος [P. 435] ὁ υἱὸς κουροπαλάτου τοῦ βασιλεύσαντος. Τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θρᾴκην καὶ Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξατίωνα πέμψασα τούτους τῆς ῥύμης ἔστησεν.

exposceret. Mox itaque jubente imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. Placuit Michaeli, traditque Andreæ hetæriarchæ, sodalibus adlegendum, et ut equis regiis curam navaret.

11. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhæsitque Macedoniæ prætori Tzantzæ, ejus addictus obsequio. Annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratus in urbem se contulit. Ingressus vero Chrysen portam, quod fessus ex itinere diesque **656** Dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliæ templum prius vocabatur, exedra ad januam jacebat. Erat enim hæc viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam parœciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine præerat. Huic noctu quidam apparens vocato illi infit, *Surge domumque imperatorem inducito.* Surgens ille, nemineque invento præter Basilium pauperis more jacentem, reversus iterum lecto recubuit. Similiter vero etiam secundo se res ita habuit. Tertia autem vice majore vi ac expressione illius gladio percusso latere, *Nonne vides*, inquit, *qui extra portam jacet? Is ipse imperator est: ipsum domum inducito.* Propere itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilium intus collegit. Mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo lætabatur. Erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebam Theophilitzi merebat. Is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturæ præstantiam ac formæ venustatem, ex fratre sciscitabatur undenam is esset. Cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. Post paucos itaque dies, cum Theophilitzes hominem strenuum equili suo præficiendum quæreret, adfuit medicus, ac quæ noverat retulit de Basilio. Cito igitur ille adductus est. Cujus statim adspectu Theophilitzes ipsius amore affectus est. Quod vero robustus juvenis et constipatus magnoque capite erat, Cephalæ nomen **657** indidit, suoque equili addixit. Exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, *Ades*, inquit, *mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.* Egressa illa conspecto homine pedem rettulit, aitque: *Hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.* Nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam morem gessit.

12. Anno ejus undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, ejus loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatæ quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhibuit impetum ac repressit.

VARIÆ LECTIONES.

[*] ἐπίσγυρος P. cf. p. 532 b.

13. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Cæsar extra urbem agens cum Damiano patricio ac accubitore amicitia junctus est. Is imperatoris compos effectus auctor illi est, ut Bardam in urbem ac palatium inducat. Sed et Theophane protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaele conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissime tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos cædis auctores improperans. Sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissena familia exprætor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. Cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam **658** illa consolationem admittebat. Quamobrem mutatis imperator, uti animo ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quæsitis coloribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis colere atque mulcere simulabat. Ac quidem sorores Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani ædes amandat, Pulcheriam vero, ut matri charissimam, ad Gastriorum monasterium relegat. Tumque omnes brevi post cogens in Gastriorum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam agere jubet. Quo tempore omni senatu imperatorem consalutante, solus ipse rerum potitur. Porro Bardam magistrum præficit et scholarum domesticum. Matrem res moleste habebat ut in ordinem redactam: sed et ob injustam Theoctisti necem implacabile inter illos odium erat. Itaque eam quoque aula summotam amandat ad Gastria. Ibi mœroris vi absorpto rationis judicio, sanoque sensu præ stupore dejecta, rem machinatur adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto cum aliis pluribus etiam qui protostratoris munus obibat, nempe necandum Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant. Detecta ante opus conjuratione, in ipsa conjurata capita malum versum est: deprehensi enim tentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilius defuncti loco protostratoris dignitate augetur; similiter quoque Bardas a nepote curopalates præficitur.

659 14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e cœlo copia decidit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. Porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent essetque argenti immensa vis, quæ ejus mater in ærario asservabat. Aurigarum quippe liberos ex sacro baptismate in filios adoptans, singulis nummos centum aut minimum quinquaginta dabat. Quandoque etiam uni patriciorum, Imerio nomine, ab agresti vultus specie Chœro nuncupato (ac si porcum dicas), cum in mensa turpia quædam obganniens ad

A ιγ'. Τῷ ιγ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἔξω τῆς πόλεως ὢν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδαν καὶ εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει τὸν Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδήσεως. Τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων οἳ τὸν φόνον κατειργάσαντο, καταβοωμένη αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα θρηνῳδὸς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατήγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἀπεφθέγξατο παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν κρουόντων ἀποκαλῶν. Τοῦ δὲ Μιχαὴλ παντὶ τρόπῳ μηχα-
B νωμένου τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὅθεν καὶ μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσούτοις προσώποις αὐτὴν λυπεῖν κατηπείγετο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ Καριανοῦ μεθιστᾷ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων. Εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἑνώσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκειρεν. Τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ αὐτοῦ λυπουμένη ὡς διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ
C τὴν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμέσον αὐτῶν ἄσπονδος. Κατάγει τοίνυν καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἥτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀναξίαν ἑαυτῇ συσκευάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἑλομένη κοινωνὸν σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμηδίου ἀναιρήσουσιν αὐτόν. Τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηνέχθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ Σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. [P. 436] Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλά-
D την.

ιδ'. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπεσε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης, καὶ λίθους εὕρισκον πολλοὶ ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Ἐπιδοὺς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαὴλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενήκοντα κεντηναρίων ὄντα χρυσίου, ἄργυρος δὲ πλῆθος ἀναρίθμητος, ἅπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. Καὶ τοὺς τῶν ἡνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος υἱοθετησάμενος ἑκάστῳ ἐδίδου νομίσματα ρ' ἢ τὸ ἐλάχιστον ν'. Καί τινι τῶν πατρικίῳ (Ἱμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ

καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ A
ν τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικού-
υ ἀποσβέσαι τῷ παραδόξῳ θαύματι, χρυ-
σματα δίδωκεν ρ'.

τως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατ-
ι. Καὶ μήπω καιροῦ παρελθόντος ἑνὸς,
στρατιωτικῆς ῥόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρη-
ιόρος οὐκ ἦν, τήν τε χρυσῆν ἐκείνην καὶ
ητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο λέοντας καὶ
γρῦπας, ὁλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους,
λόχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα
οντα [27] τῶν σ' κεντηναρίων καὶ στολὰς ωξ'
υς καὶ χρυσοϋφάντους χωνεύσας ἐχάρα-
τὴν τῶν στρατιωτῶν ῥόγαν ἐποίησεν. Ὅτε
λειος ἦλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὗρεν εἰ μὴ κεντη-
' καὶ μιλιαρίσια θ'. Ἐφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν B
καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ
ποιήσασθαι πρόνοιαν.

α δὲ μικρόν τι λέξας βεβαιώσω τὰ διηγού-
σαφεστέρα γένηται ἡ τοῦ ἀνδρὸς, εἴ γε δὴ
α αὐτὸν καλεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἄνοια, ἐφ'
ἱσταμένου καὶ τῆς βαλβῖδος μέλλοντος ἐκπη-
ἀγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς ὁ Ἄμερ κατα-
τὸ Θρᾳκήσιον καὶ τὸ Ὀψίκιον ὑπεισελθὼν τοῖς
οις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω
ὶ ἐπὶ τούτῳ στυγνάσαντος μὲν τοῦ πρωτονο-
ἀπαγγείλαντος δὲ μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ
ου τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας
ματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα, ἐκεῖνος, C
ν, ὦ οὗτος, [P. 437] *τόλμῃ χρησάμενος
κατὰ τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μου
ν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι,
μέσον εὐώνυμον ἰδεῖν περιτετραμμένον,
μοι πᾶς ὁ ἀγών;*

λλὰ καὶ τούτου ἕτερόν τι διηγήσομαι χαλε-
, οὐ μόνον ἐκπίπτον τοῦ πρέποντος, ἀλλὰ
βασιλικῆς ἀξίας ὅτι μάλιστα ἀλλότριον· Γυ-
ὶ ἧς τὸν παῖδα υἱοθετησάμενος ἦν, ἐκ βαλα-
χομένην καὶ τὴν ἑαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας
υναντήσας τοῦ ἵππου ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν
ατὰ τὰ [28] ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα
μυστικὰ [29] ἀνδράρια ἑταιρισάμενος ἀπῄει
ς γυναικὸς, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης
ναλαβών. Καὶ, *Ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦ-* D
ιν, *ἐμὲ κατὰ τὸ σὸν οἴκημα ὑπόδεξαι,
πιτυρώδους καὶ ἀσβεστοτύρου ἐπιθυμοῦν-*
ι που ἀπὸ τῶν ν' νομισμάτων, ἅπερ δέδωκε
ὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τι κεκτῆσθαι ταύ-
ὶ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ θεάματι ἡ γυνὴ ἐκπλα-
καὶ πάντων ἐν ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μι-
σαβάνον αὐτῆς ἔτι διάβροχον ὂν ἀντὶ μεσ-
ῷ σκάμνῳ ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν τράπεζαν),
ιεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεὺς,
ποιὸς, μάγειρος, δαιτυμών. Ἐκβαλὼν δὲ
εν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἡ κιβωτὸς, συνει-

A os ipsum imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut ejus flatu lucerna ad mensam lucens exstingueretur, rei motus miraculo centum nummos numeravit.

15. Sic ille fisci bona in rebus nullius frugis insumebat. Adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia ac pecuniæ deessent, longe celebratissimam illam platanum auream, duosque leones ac duos grypes ex auro solidos ac ductiles, organum quoque auro solidum, aliaque nihilo minus opera, ducentorum centenariorum pondo, vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit ac militibus stipem erogavit. Cum vero Basilius imperium **660** capessivit, præter centenaria B tredecim ac miliarisiorum sacculos novem nihil invenit. Quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senzatum vocamus, cudi jussit, eoque fiscum procurari.

16. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clariorque fiat viri, si tamen virum dicere deceat, dissolutio ac dementia: cum in curru staret jamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius est Amerem dire Thracesium depopulari ingredique Opsicium, nec procul a Malaginis esse, actutumque mala exspectari. Ejus rei causa anxio tristique protonotario, demissoque vultu domestici scholarum responsum perferente, atque una litteras præ manibus habente ac commonstrante, C hic ille : *Qua*, inquit, *heus tu, temeritate, talia mihi, necessario hoc agone occupato, obmutire instituis, cum hoc tantum studeam, ut eum qui medium tenet in lævam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est ac contentio?*

17. Sed et aliud quid isto gravius narraturus sum; in quo non solum honesti pessundata ratio, sed et id actitatum quod maxime regiam majestatem dedeceat et ab ea procul abhorreat. Cum mulierculam, cujus filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem situlamque in manibus habentem obviam habuisset, equo desiliit, aliisque in palatium abire **661** jussis ipse cum impura perditaque ganeonum sodalium turba mulierculam secutus, exque D ejus manibus ablata situla, *Bono*, inquit, *animo sis, o mulier, ut me domo tua accipias, qui furfuraceo pane ac recenti caseo vesci appetam*, forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir ejus acceperat, habere eam aliquid in penu existimans. Novo hoc ac inaudito spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad ejus epulas nihil in paratu esset, ipse Michael mulierculæ tersorium linteum adhuc e balneo madidum pro mappa scamno sternit (quippe cum et mensa deficeret), ereptaque ei clave unus omnia imperator erat; ipse mensæ structor, ipse coquus, ipse conviva. Depromptisque quæ pauper-

VARIÆ LECTIONES.

ντων P. [28] τὰ om. P. [29] μυστικὰ] Scylitzes πορνικά.

culæ illius penus erant, una cum illa epulans concenabat. Indeque rursus lento pede in palatium se recipiens ibat.

στιᾶτο ταύτῃ καὶ συνεδείπνει, κἀκεῖθεν βάδην αὖθις ἀπῄει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

18. Quod enimvero longe deterius, illud est. Sodalitium quoddam convehebat. Satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinorum perdite contemptor erat. Sacerdotales auro contextas vestes stolasque ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inhoneste atque profane obire cogebat. Horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine, reliquos undecim præcipuarum ac illustrium sedium metropolitas; quibus ni et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi expetendam ducebat. Primæ namque sedis episcopus Coloniensis duodecimus **662** ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebant; ac quidem ea quæ secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quæ scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. Vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impertiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. Hic itaque Gryllus mula alba invectus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exsultabundus ovansque incedebat. Accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium, ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incideret; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare cœpit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum compluebat. Corripuit sanctus hominis insolentiam; verum ille eorum quæ monitus erat atque correptus nihil servavit. Interim tamen a via deflexit. His dementissimus hominum turpem se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra oblatio procaci longe injuria probroque afficiebatur; afficiebantur et divina eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac joculamentis subdita interque illa pronuntiata.

ιη'. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἡ τῶν ὧν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ φατρία, σατύριοί τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχρουργίαν ἀκόλαστοι, οὓς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θείων κατωλιγώρει· ἱερατικὰς [40] στολὰς χρυσοϋφάντους ἐπετίθει καὶ ὠμοφόρια, καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἁγνά. Καὶ πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον, τοὺς δὲ λοιποὺς ια' μητροπολίτας τῶν ἐξαιρέτων θρόνων τε καὶ λαμπρῶν. Οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινώνει, οὐδὲ βασιλεύειν ἠξίου· καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνείας ὤν, δωδέκατος [41] δὲ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ. Καὶ τὰς ᾠδὰς ἐξεπλήρουν διὰ κιθαρῶν· καὶ τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμενοι λιγυρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέτῳ φορᾷ [P. 438] καὶ διαπρυσίῳ. Σκεύη δὲ διάχρυσα καὶ μαργαριτῶν συγκρίμενα [42] εἶχον, ὄξους τε καὶ σινάπεως πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. Οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνῳ ἐπωχεῖτο λευκῇ, τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. Καί ποτε συνέβη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῃ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὸν φελόνην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν κρουσμάτων ἦρχε, καὶ τὸν κλῆρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. Ὑπὸ δὲ τοῦ ὁσίου ἐπιτιμηθεὶς, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τέως τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. Τούτοις ἑαυτὸν γέλωτα ἄσεμνον καὶ ἀναχαγχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἡ ἁγία προσφορὰ, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀῤῥήτοις αὐτῶν καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφωνούμενα.

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare jusso atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus exsecrandisque **663** viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, Deo exosum Theophilum illum (qui et Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus hominum imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quoque sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent. Suoque omophorio profanus homo profano profanum principatum profane obsignabat, vocem suam in risu

ιθ'. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ θρόνου τῆς πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένων Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύστων ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀπέσχεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγξαι καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπευξάμενος τὸν θεομισῆ Θεόφιλον ἐκεῖνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἄναξ ἴδιον πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὔστοχος καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων τρόπῳ, καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον ἄξιος αὐτοῖς ἐπιφωνεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπυος καὶ ὄξους· καὶ τῷ ὠμοφορίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνίερος τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνιέρως ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλωτι ὁ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἄφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀνυψῶν,

VARIÆ LECTIONES.

[40] ἱερατικὰς γὰρ στ.? [41] ἦν δωδέκατος δή? [42] num σύγκριμα? Combef.

ν τοῦ ἀοιδίμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς σι συγκαταβατικοῦ καὶ οἷον, ὡς αὐτὸς ἐνόμι- λ ἀνέμῳ εὐριπίστως φερομένου. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἀθλίου βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ, λέον πίῃ, ἐνστησάμενος δέκα κώθωσιν αὐτὸν λλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν' [P. 439] ωμένου, οὗτος ὁ Φώτιος τοὺς ξ' ἐκπεπωκὼς ἔτο ὡς μὴ μεμεθυκώς.

A cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morem rebus non gereret, nec, ut ipse operæ pretium putabat, omni vento facilis ferretur omnemque sequeretur auram. Sed et cum misero Michaele imperatore conserta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit: Michaele enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari atque jactare, ut qui sexaginta epotis vino dejectus non esset.

αί ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ιοις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ μα πράττοντος, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν ην Ἰγνάτιον, μετακαλεῖται εὐλογηθησομένην τοῦ. Ὡς οὖν ἐκείνη ἐξῄει μετ' εὐλαβείας καὶ ρίπτει ἑαυτὴν εἰς τοὔδαφος ἐξαιτουμένη εὐ- λ γὰρ ἐλάνθανεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων. προχείρου ψόφον ἀναθορὼν ἐπαφεὶς καὶ λό- ρεπεῖς προστεθεικὼς καὶ τό, *Ἡμεῖς ὅπερ κυρά, παρέχομέν σοι*, τὰ πάντα δυσωδίας ι. Ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφοιβάσασα, τῆς τοῦ ονοίας καὶ χειρὸς ἔξω γενέσθαι ὁδοῦ.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula versaretur, Gryllusque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit velut precibus ab eo communiendam, fingens beatum Ignatium esse. Exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se B abjicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans), cum ille confestim exsiliens, **664** emisso ventris crepitu, verbaque inhonesta adjiciens, ait: *Nos, domina, quod habemus, hoc præbemus*; totumque fœtore cubiculum implevit. At illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manuque extraneum fore pronuntiavit.

Ετι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν [44] κατεχού- γαρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν ων βασιλείας ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ ιν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐκ- ειν. Ἀντιδηλοῦται οὖν αὐτῷ, ὅτι *Καὶ ἐμὲ οῦ εὑρήσεις ἀντιστρατεύουσαν, καὶ ἐλπί- κυριεῦσαί σου. Εἰ δὲ μή, καὶ οὕτως σου ομαι, τὴν νίκην ἀρίδηλον ἔχουσα· γυναῖ- ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἡττηθέντα σοι.* ιτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς πῆς ἀνενέωσεν σπονδάς.

21. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat, pacis rupto fœdere, aciem se adversus Romanos educturum. Cui illa, *Noveris*, inquit, *me quoque justis copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clare* C *mihi constante victoria, quod mulierem, non certe virum abs te victum habiturus sis.* Eo responso mitior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis fœdera renovavit.

Ζήτησιν οὖν αὐτὴ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ ου τοῦ Κουφαρᾶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέν- λ οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ ίας ἀδελφῆς αἰχμαλωτισθείσης καὶ ἐν τῇ τοῦ ς αὐλῇ κατεχομένης δηλοῖ· ἥτις καὶ γράμ- αθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν καὶ λ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου ς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὐ διέλιπεν ἐκθειά- ιαὶ παρακαλοῦσα μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατεσχημένος πρὸς ήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. Λιμοῦ δὲ τὴν ἐπινεμομένου ἠναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὅρια ίνειν.

22. Inquirente Theodora de monacho Theodoro Cuphara, diu ante in captivitatem abducto, Bogaris quoque arrepta occasione de sorore sua perinde captiva inque imperatoris aula detenta significat. Didicerat hæc literas ac Christianorum ordinem ergaque Deum venerationem ac fidem. Nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandæ rei Christianæ finem faciebat, ac fratrem hortandi ut ad veram fidem animum transferret. Quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. Verum **665** fame regionem D omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines.

Γῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βα- Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχο- ν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ, δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν ιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν Δυ- Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δ' τῶν σίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐ- ον] Καίσαρα.

23. Ejus imperii anno tertio Michael imperator Antigonum Bardæ filium scholarum domesticum præficit; alterumque ejus filium, locata ei uxore, quacum illi turpis rei suspicio erat, supremum ducem Occidentalium turmarum constituit. Quo illic brevi exstincto, hebdomadæ Paschæ quarta feria, Michael Bardam avunculum Cæsaris infulis ornavit.

40] κδ'. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ἄμερ μέχρις ι, καὶ ληϊσάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ὑπ- ν ἀβλαβής.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omnique late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

VARIÆ LECTIONES.

; βασιλείας P.

25. Ejus imperii anno quarto Michael imperator A cum Cæsare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quasi tacti e cœlo obrigescentes, omnique abjecta victoriæ spe ante etiam agones ac prœlia, nomen Christo dare deposcunt ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaelem appellavit. Ille ad suos reversus Methodii pictoris manu ac penicillo judicium futuramque retributionem in suis ædibus depingi curavit. Quamobrem etiam omnes ejus populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor divinæque crucis collare B signum (seu pectorale) circumferens, **666** omnes palam Christianos fecit. Imperatori quoque de agro significat, nempe artari suis finibus subjectam tantæ multitudinis plebem, præterquam quod animis constitutum sit ejusdem fidei sensum in perpetuum tenere ac caritatis insoluta vincula in æternum servare. Annuit placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (id est Ferrea), quæ tunc Romanæ ac Bulgarorum ditionis limes erat, ad Debeltum usque (vernacula lingua Zago[...] nuncupatam) agrorum partem eis tribuit.

κε'. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχα[...] Καίσαρι διά τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γό[...] χοντι Βουλγάρων. Τοῦτο μαθόντες οἱ Βούλ[...] ἅμα δὲ καὶ λιμῷ τηκόμενοι, ὡς ἤχῳ βροντ[...] εκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μά[...] τὴν νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοί τε γενέ[...] ὑποτάσσεσθαι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ᾔτήσαν[...] βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτ[...] τας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπωνόμ[...] εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Με[...] γομένου τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ [...] τοῦ γραφῆναι πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλο[...] παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπα[...] οὓς μετά τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, θείου σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων ἀναφανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. Δηλοῖ καὶ [...]λεῖ περὶ γῆς διὰ τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἰδίοι[...] τοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν τῇ πίστει ὁμονοεῖν ὁ[...] τὴν ἀγάπην ἄλυτον εἰς αἰῶνας φυλάττειν. [...]μενῶς ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τ[...] τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηρᾶς, ταύτης δὴ τότε ὁρι[...] νούσης Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς [...] ἥτις οὕτω καλεῖται Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

26. Michaelis imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus Romanos educente, Petronas et Nazar duces in ejus occursum ad Lalacaonem venere. Collatis signis Amer in fugam versus est, ejus exsectum caput aliorumque plurium victore C exercitu ac ducum triumpho in urbem illatum. Hinc magna per Orientem facta tranquillitas. Ac quidem alii labores desudabant, adversumque hostes præclara belli facinora designabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum sui potissimum cultorem existimabat.

κς'. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν [...]μανίαν ἐξελθόντος συναντῶσι Πετρωνᾶς κ[...] οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Λαλακαῶνα. Καὶ συμβ[...]μένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν κεφαλὴν [...] ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰ[...] Ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ [...] Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμ[...]γαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸ[...]σίλειον ἐξεχέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμι[...] τὸν θεραπεύοντα αὐτόν.

27. Ejus imperii anno sexto ædificat Michael equile, marmoribus exornans, omnisque generis aquarum irriguo, jucundum illud atque usibus commodum præstans. Absoluto equilis ædificio Petro cuidam ostendit, viro sagaci ac dicteriis assueto (hunc πτωχομάχην, ac si dicas paupertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem captans; aitque ejus operis munere sempiternum sibi fore nomen ac claritatem. **667** Ad quem D Petrus: *Justinianus Augustus Magnam ecclesiam ædificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec ejus nunc perstat memoria. Tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorum et equile construxeris!* Iratus ergo, ut qui spe laudis quæsitæ frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

κζ'. Τῷ ς' αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάβλον τ[...] αὐτοῦ, κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδά[...]ροαῖς παντοιοτρόπως. Τελεσθέντος δὲ ὑ[...] τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βουλόμ[...]νεθῆναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ [...] καὶ [P. 441] Πτωχομάχην ἐκάλουν, καὶ « Ἀεὶ μνημονεύεσθαι ὀφείλω[88] διὰ τὴν τοῦ [...]του κατασκευήν. » Καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασι[...] *Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην Ἐ[...] κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρ[...]λυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ [...] σύ, βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλό[...] παυσιν λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ* τοῦ [...] ὀργισθεὶς ὡς τοῦ ἐπαίνου ἀποτυχὼν τυπτ[...] συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebrescente fama Bardam Cæsarem nurui suæ Eudociæ fœdis amoribus commisceri, admonebat crebrius Ignatius patriarcha ut a malo sese contineret. Bar-

κη'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης [...]δας ὁ Καῖσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμ[...] ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος πολλάκις τούτῳ [...] ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ μὴ πειθόμεν[...]

VARIÆ LECTIONES.

ῳ πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν κατεπείγον A
ι δή ποτε μέλλοντος κοινωνεῖν τοῦ Βάρδα, ὁ
χης ὡς ἀνάξιον ἀπώσατο· ὃς ὀργῇς πληγεὶς
ἣν τὸν παραινέτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς
ας ἐξέωσε, καὶ παραιτήσασθαι ἀναγκάζων
ς ἀπείροις ὑπέβαλεν. Παραδίδωσι γὰρ αὐτὸν
οσίῳ τῷ Μωρῷ λεγομένῳ καὶ τῷ Γοργονίτῃ
καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἳ καὶ περι-
ι αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνύμου λάρνακι γυ-
ιμῶνος ὥρᾳ. Ἔνθεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους
κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας
ατος. Οὕτως ἐγκαρτερῶν τοῖς δεινοῖς ὁ καρ-
ατος οὐκ ἐφθέγξατό τι πρὸς Κύριον πονηρόν.
ῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Κωνσταντῖνον
μένιον παραμυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγ-
ίνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα, τοὺς κακοποιοὺς B
ρας λανθάνων, τῷ ὁσίῳ εἰσῆγε, καὶ τῆς λάρ-
ὐτὸν καταβιβάζων ἐκούφιζε τὸ πολὺ τῆς συμ-
ιέχρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. Τούτοις ὑποβα-
ίδας ὁ Καῖσαρ τὸν ὅσιον, ἐπεὶ τὴν παραίτησιν
ιδεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώτιον πρωτοασηκρῆτις
τοῦ χειροτονεῖ πατριάρχην. Ἐξώρισεν δὲ
ν ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ᾗ καὶ ἐταλαι-
, μυρία καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ παραιτήσασθαι
ν. Εἶτα φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱέρειαν
, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν Αἰγῶν. Εἶτα
ρομούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων τοῖς
κοι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο
αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. Εἶτα μοχλῷ σιδηρῷ ἀνδρο-
ὺς πόδας προσηλώσαντες [P. 442] ἐν μικρᾷ C
καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέ-
τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. Ἐ-
ὶς Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ
ητροπολίτας ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἀλλαχοῦ
πισαν.

Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν.
Φώτιος υἱὸς Σεργίου σπαθαρίου ἦν, οὗτινος
Ζαχαρίας ὠνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν
βασι.... Ὁ γὰρ Σέργιος ἐθνικοῦ αἵματος
; μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπεπηδηκὼς καὶ
ιαν ἐκεῖθεν ἁρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχημα-
ιαδε γυναῖκα. Μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν
Μιχαὴλ τὸν Συνάδου φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς
ίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
ήσας ἔγκυον οὖσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ D
πλῆξαι βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν·
*τις ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ
ν τὸ σὺν αὐτῇ. Ὁρῶ γὰρ ἄλλην Εὔαν ὄφιν
ροῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρυον ἄρσεν. Καὶ τοῦτο
γυγχώρησιν Θεοῦ πατριάρχην ἐσόμενον
ἐπὶ ἀθετήσει τοῦ πανσέπτου καὶ τιμίου
ῦ. Καὶ αὐτὸς εἰς ἀσέβειαν ἀποκλινεῖ, καὶ
ος εἰς σταυροπατίαν μεταστήσει, καὶ τῆς
ίας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρό
ιτοῦ στερήσει μηχαναῖς.* Πρὸς ὃν ὁ Σέργιος·
*τοιοῦτος ἔσεσθαι μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς
ἀνελῶ.* Πρὸς ὃν ὁ ἅγιος· *Οὐ δυνήσῃ τὴν
ρησιν τοῦ Θεοῦ διακωλῦσαι. Πρόσεχε οὖν
ῥ.*

das vero non solum non morem gerit, sed et in patriarcham emendare studentem invehitur atque insurgit. Patriarcha itaque, dum sacra quandoque mysteria percepturus accedit, Bardam ceu his indignum reppulit. Ea re Bardas animo saucius monitorem suum velut improbum et corruptorem ecclesia ejicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris subjicit. Tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutelopti, qui et hiberna tempestate in Copronymi urna nudum inclusere. Quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. Sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus Dominum locutus est. Suscitat itaque illi Dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. Vasculum enim vini parumque panis et pomorum per maleficorum hominum absentiam **668** inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviorem reddebat. His Bardas Cæsar sanctum excruciando, cum ab eo libellum et ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium protoasecretis patriarcham præficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi et ærumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa ærumnis malisque appetitus. Deinde vinctum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum mandra includunt. Tum ad Promunti ædes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit ut ejus duo molares dissilierint. Deinde vecte ferreo homicidarum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere incluserunt; nec post multos dies in carcerem dictum Numera ferro vinctum compegerunt. Inde eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitas in ergastula alios alio disperserunt.

29. Operæ pretium vero sit ut et de Photio pauca perstringamus. Hic Photius filius fuit Sergii spatharii, cujus pater Zacharias; qui rursus Leonem habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stemmate esset, in feminarum monasterium irrumpens, indeque rapta sanctimoniali habituque exuta, sibi eam conjugem fecit. Post tempus aliquod contigit Michaelem Sinadensem Sergii amicum in ejus domum intrare; conspectaque uxore ejus prægnante, indignantis specie ac velut percussurus in **669** eam baculum misit, sic aiens: *Utinam esset qui illam, unaque prolem qua feta est, necare posset! Video enim alteram Evam, serpentem utero gestantem ac prolem masculam. Huncque Deo permittente video patriarcham fore, omnique veneratione habendam ac pretiosam crucem spreturum esse; declinabitque ipse ad impietatem, et multos ad perjurium crucis calcata religione traducet, multosque regno cœlorum variis modis, suis artibus excludet.* Ad quem Sergius: *Atqui si talis futurus est, ipse una cum matre eum perimam.* Cui sanctus: *Non poteris quod ex divina est permissione impedire. Tibi igitur attente cave.*

30. Deinde eo nato, vocato mater Jacobo Maximinæ monasterii præfecto, ad ejus se pedes lacrimis oppleta jactavit, ut sacra eum unda tingeret. Dicebat enim : *Prægnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me exiisse. Sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatæ dixit mihi corpore indutum me Satanam utero gestare.* Is ergo susceptum infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens : *Forte transibit ab illo ira Dei.* Sergius autem ejus pater, quædam in eo signa videns, *Num mea uxor*, aiebat, *ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebræos Antichristum parituram exspectant ?* Quod vero parentes monachorum studiosi erant, uxor domo lubens excipiens pro ipsis ac Photio preces fundere rogabat. Hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum **670** pater ad S. Joannicium in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro eo. Cui ille actutum respondens, *Photius*, inquit, *vias tuas, Domine, ut sciat, in animum non inducit.* Ad quem Sergius alta ducens suspiria : *Ut quid, Pater, hoc dixisti ?* Respondit senex : *Quæ ille perpetraturus est, tibi denuntio.* Tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit.

31. Traditus disciplinis majoribus animis atque opera, quæ Græcorum erant ac gentilium, quam quæ ecclesiastica, capessebat. Unde etiam cum in Hebræum quemdam magum incidisset, ait illi : *Quid mihi, juvenis, daturus es, faciamque ut Græcorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas ?* Cui ille : *Dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est.* Ad quem Hebræus : *Pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo ; sed veni mecum huc, ac signum nega in quo Jesum affiximus, inauditoque a me tibi concesso amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis affiues, magnaque sapientia in omnibus gaudens ac lætans præstabis.* Quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitos divinationum ac astrologicæ vanitatis legendi iisque animum addicendi. Quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia præditis, fore ut vario astu ac machinamentis patriarchalem **671** demum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanæ quondam Ecclesiæ episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare jussus erat tum ob alia plura, tum quod extra parœciam Zachariam, ejusdem Methodii patriarchæ ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque præterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia jungitur. In illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sylæi aliique cum eis plurimi. Hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes, consilia struebant adversus [illegible] in

λ'. Εἶτα γεννηθέντος ἡ μήτηρ Ἰάκωβον τὸν Μαξιμίνης ἡγούμενον μεταπεμψαμένη ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ, ὅτι *Ἔγκυος οὖσα εἶδον ὄναρ ὅτι ἐσχίσθη ἡ* [66] *κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὅσιος καὶ ὁμολογητὴς Ἱλαρίων ὁ τῆς Δαλμάτου εἴρηκέ μοι ὅτι Σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις.* Λαβὼν οὖν αὐτὸν ἐβάπτισεν, Φώτιον ὠνομακὼς, *Ἴσως*, λέγων, *παρέλθοι ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ.* Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁρῶν τινα σημεῖα ἐν αὐτῷ, ἔλεγεν· *Μὴ ἄρα ἡ παρ' Ἑβραίοις ἐλπιζομένη μονάστρια, ἡ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἡ γυνή μού ἐστιν;* Ἐπεὶ δὲ φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἠξίου εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. Τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μειράκιον σχεπὶ [67] τυγχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωαννίκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὔξασθαι τοῦτον παρεκάλει. Ὁ δὲ ἑτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη· *Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδούς σου, Κύριε, εἰδέναι* [P. 443] *οὐ βούλεται.* Ὁ δὲ στενάξας εἶπεν· *Τί τοῦτο ἔφης, πάτερ;* Αὖθις ὁ γέρων, ὅτι *Τὰ μέλλοντα πραχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δηλῶ σοι.* Τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασάμενος κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους.

λα'. Εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδοὺς, μᾶλλον ἐκεῖνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. Διὸ καὶ Ἑβραίων τινὶ μάγῳ συντυχὼς, *Τί μοι*, ἔφη, *δῷς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γραφὴν Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος ἄγειν καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρευδοκιμεῖν;* Ὁ δέ φησι· *Τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι.* Ὁ δέ· *Οὐ χρῄζω χρήματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν πατέρα σου γνῶναι τὸ δρᾶμα· ἀλλ' ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τόνδε τὸν τόπον, καὶ ἀρνῆσαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυλακτὸν, καὶ ἔσται ἡ ζωή σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ.* Τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα [68], καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τερατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προορατικῶν ἀνδρῶν ἀκηκοότος, ὅτι πολυτρόπως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπιβήσεται, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ στρέφων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης Ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβεστὰς ἐκαλεῖτο, καθῄρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διά τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ῥωμαῖον [69] ἀποσταλέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθῃρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίου καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλεῖστοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες ἦσαν· οὓς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν τῷ πατριαρχείῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας

NES.

[69] Ῥώμην. Combef.

ε καὶ ἀ-εκήρυξε. Τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας A), ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ ςην. Ὃς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιό-ὑτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς μητροπολίτας, ἡνίκα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς :ἴν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. Εἰσάγεται οὖν ης, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρρη-'. Οἱ δὲ τοῦ Φωτίου τὴν ἀντίχειρα τοῦ κρα-ὑτὸν κλάσαντες [P. 444] τὸν χάρτην ἀνέσπα-ιαὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκο-ν· *Οὔτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκο-*ι.

'. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς ἢν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυ-ου ἑστὼς διορατικὸς εἶδεν θέαμα ξένον, ὄφιν θη τὰς χεῖρας τοῦ Φωτίου κρατοῦντα, τὸν B ὀν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνυψούμενον. Σύν-ὲ γεγονὼς μεγάλα ἔκραζε καὶ σύντομον τὸ, *λέησον*. Καί τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἱστά-αἴτιον ἀνθρώπων, καὶ αὐτὸς τὴν ὀπτασίαν τοῖς. Οἱ δὲ ἦσαν τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας έρων. Οὗτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ διορα-ῦτον μοναχὸν εἶπον, ὅτι *Καὶ ἡμεῖς λει-ντες μετ' αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν ὐχὴν λαλοῦντος, ἀλλὰ τῶν θύραθεν ποιη-οψιθυρίζοντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώ-τι καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἁγίας τρα-ιεῖ δυσωδέστατον ἐμετόν.*

C .αὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ Ἡσυχαστής, φόρος καὶ προορατικὸς ἀληθές, ὅτι *Ἐν τῷ ρ ποτὲ σφοδρῶς καθεζομένου μου, δύο -ούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσὴφ ὑπὸ Φωτίου ς διωκόμενοι παρέβαλον πρός με· καὶ κα-ιεν ὁ Θεὸς, ἐστήριξα αὐτοὺς, καὶ τελευ-πὼν, Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σω-ι, ἀπέλυσα αὐτούς. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἀφυπνῶσαί με παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας υκτὸς καὶ ἰδεῖν φρικτὸς, ὃς ἥπλωσε κρατῆ-λαιμοῦ μου πρὸς τὸ ἀποπνῖξαί με. Εὐθὺς ὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιήσας καὶ θαῤῥή-ιάτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, καὶ, Τίς εἶ, καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ι, καὶ δι' ἣν αἰτίαν; Αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα* D *Ἐγώ εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελίαρ, ὑπουρ-ωτίου· ὄνομα δέ μοι Λεβούφας, συνεργὸς καὶ φαρμακῶν, ὁδηγὸς μοιχῶν καὶ λῃστῶν, ιὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐν κρυπτῷ θε-ος Φωτίου. Ἀπέστειλε δέ με ὁ ἐξουσιάζων ἐκδίκησιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθὲς κατ' αὐτοῦ ', τοῦ περιεργάσασθαί σε, ὅπως μεταμε-ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἀλλοτριωθῇς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς.*

patriarchalibus ædibus metropolitarum episcoporumque synodus omnes exauctoravit atque proscripsit. Hunc Photium Bardas Cæsar, Michaelis imperatoris avunculus, patriarcham creat. Is brevi post, quas manu propria scriptas metropolitis litteras dederat tum cum ipsum ordinaturi convenerant, petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus. Allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne illud diffringatur. At qui Photii partium erant, vi arreptum e manu tenentis chartam disciderunt; quam et Photius apprehendens minutim concidit, dicens : *Neque vos episcopos habeo nec Ignatium.*

32-33. Anno secundo, cum Photius venerandam crucem per diei ejus solemnia exaltaret, monachus quidam haud procul ab altari stans, vir **672** futurorum intelligentia perspicax, inauditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis moli serpentem Photii adstringentem manus, cum veneranda crux ipsa a se ipsa exaltaretur. Rei ergo spectaculo territus, magna contentaque voce clamare, *Domine, miserere.* Clamoris causam exquirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi, visionem illis aperuit. Erant hi ex ecclesiæ presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiritali monacho dixerunt : *Nos quoque cum illo rem sacram peragentes nunquam solemnem precationem dicentem eum audivimus, sed profanorum vatum verba submurmurantem. Quod vero his gravius est· etiam sub divina sacraque mensa fetoris pessimi vomitum egerit.*

34. Narravit nobis Joannes Solitarius, vir divinus ac spiritu prophetico præditus, veræ istud narrationis : *Cum quandoque ipse graviter habens in specu mea sederem, duo quidam monachorum præpositi Enthymius et Joseph, quos Photius dire persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum Deus dedit a me confirmatis, atque ad extremum adjecto, Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit* [x]*, a me eos dimisi. Sequenti autem nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi Æthiops magnus et horribilis adspectuque terribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus explicavit. Mox ego crucis me signo muniens, assumptaque fiducia, Quisnam vero es tu, aio, quodve tibi nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? Qui respondit : Ego sum potens Beliaris Photiique minister : nomen* **673** *mihi Lebufas; præstigiatorum adjutor ac veneficorum, mœchorum dux et latronum, Græcorum amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et cultor. Misit me vero dominus meus ultum serio, quæ in eum probra heri jactata sunt, curiosiusque observatum, quo nimirum pœnitentia ductus ipsum recipias atque a Deo alienus fias, quod et non paucis aliis fecit. Tu enimvero crucis armatura invalidum*

tth. x, 22.

VARIÆ LECTIONES.

ιω. P. [81] ἀσφάλεια ἵνα μὴ διαῤῥηχθῇ?

cassumque reddidisti. Tum ego venerandæ crucis signaculo ipsum profligavi, evanuitque ex oculis.

35. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quati; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit *terræmotus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. Item singulos homines duplici anima præditos esse : ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse.* Hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in hæc verba locutus est : *Servi nostri vim faciunt, qui dicant, Sperabamus nos una præditos anima, eique procurandæ duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. Nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; idcirco necesse est ut duo alii modii nobis adjiciantur.* Tum imperator in risum solutus : *Sicne docet qui vultu Chazarus est?* Mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, *Sicne doces, o Marzuca, hominem duplici anima præditum esse?* At ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de **674** aliis rebus sermonem habuisse. Quærebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. Respondit ille *mar* canem esse, *zu* trahe, *cas* pellem : hoc est, canis trahens pellem.

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cujus ad Sophias ædes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. Tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus, *Scitote, fratres,* aiebat, *Photium patriarcham me docuisse ne jejunus communicarem. Idque in causa est ut hæc quæ videtis patiar, et ut mori non valeam.* Hæcque locutus animam efflavit. Atque hæc hactenus dicta de Photio.

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha præfecto in urbe relicto. Jamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe advenire nuntiat. Quo audito imperator, re prorsus infecta nullaque conserta pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas cædes fecerunt. Urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator trajicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctæ Dei Genitricis, quod est in Blachernis, veniunt : eductamque cum canticis ejusdem Dei Genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter **675** intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, ventorum statim orti impetus, tranquilloque mari ac sedato continui fluctus excitati. I.upiorum R… …es ac quassatæ, cum p…

A *Ἀλλὰ σύ με τῷ ὅπλῳ τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἔδειξας. Τότε ἐγὼ κατήργησα αὐτὸν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο.*

λε'. Ἐν μιᾷ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν, ὅτι *Οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἁμαρτιῶν,* [P. 445] *ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἑτέρα οὐχ ἁμαρτάνει.* Τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοασηκρῆτις καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι *Οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες, ὡς Ἡμεῖς ἠλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἑκάστῳ μηνὶ ἀνὰ μοδίους δύο· νῦν δὲ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ*
B *δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν.* Καὶ ὁ βασιλεὺς γελάσας εἶπεν· *Οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαροπρόσωπος;* Προσκαλεῖται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πυνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος· *Οὕτως δογματίζεις, ὦ Μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχάς;* Ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. Τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε· Τί τὸ Μαρζούκας σημαίνει; Ὁ δὲ εἶπεν· Τὸ μάρ, *κύων*· τὸ ζοῦ, *σῦρε*· τὸ κάς, *κάσσυμα*· τουτέστι, κύων ἕλκων δέρμα.

λς'. Ἐργαστηριακὸς δέ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες ἐβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἴκησιν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς ἡμέραις ψυχορραγῶν καὶ τὴν
C γλῶτταν καὶ τὰ χείλη καὶ τὰς χεῖρας ἐσθίων ἀποψῦξαι οὐκ ἠδύνατο. Μικρὸν δὲ ἀνασφήλας εἶπεν· *Γινώσκετε, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ πατριάρχης Φώτιος ἐδίδαξέ με μὴ κοινωνεῖν νῆστις. Διὸ καὶ ἃ βλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθανεῖν οὐ δύναμαι.* Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Φωτίου.

λζ'. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν Ὀρύφαν ὕπαρχον ἐν τῇ πόλει καταλιπών· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸν Μαυροπόταμον καταλαβόντα δηλοῖ τὴν τῶν Ῥὼς ἄφιξιν, πλοίων οὖσαν διακοσίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μηδὲν ὅλως ἐργασάμενος.
D

λη'. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει οἱ Ῥὼς ἔνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαντες πολὺν εἰργάσαντο φόνον. Περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ τοῦ βασιλέως μόλις διαπεράσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμβάνουσι, καὶ μεθ' ὑμνῳδιῶν τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες μαφόριον τῇ θαλάσσῃ ἄκρως προσέβαψαν· καὶ νηνεμίας οὔσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης [P. 446] ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥὼς πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγότων τὸν κίνδυνον.

λθ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει ἐ-

, καθεζόμενος ὁ πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ A
ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη
ὑτόν. Ὁ δὲ θυμωθεὶς τῷ βασιλεῖ κλαίων
ιγγειλεν, καὶ, ὅτι *Εἰς ὄνειδος τῆς σῆς*
; *οὐκ ἐπηγέρθη μοι*. Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ
ξορίζει τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν
Μάμαντι, καὶ προβάλλεται Βασίλειον τὸν
ἄτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. Τοῦτο ὁ [53]
ὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτεῖναι

ια' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ
ιιον τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέ-
τῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίναν, δι-
; αὐτῷ κυρίως αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτὴ
ίως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα αὐτὴν ὡς B
Τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν,
ίον καὶ πλοῦτον πολὺν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ
αν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βα-
ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ὁ μέντοι Καῖσαρ καὶ ὁ
ϋπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦντες πῶς ἕτε-
ερον ἀνέλῃ. Διὸ καὶ ἐλοιδόρει τὸν Καίσαρα
πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα.
α ὡς λῆρον ἤκουεν. Διὸ καὶ σπεύδων πληρο-
ν βασιλέα συμφιλιοῦται Συμβατίῳ πατρικίῳ
τῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ
βεβαιοῦσιν ἀλλήλους [53] τὴν εἰς αὐτοὺς
Ἐπληροφόρει δὲ Συμβάτιον Βασίλειος
φρικτῶν, ὅτι *Τοῦ βασιλέως πολλά σε*
ος *βούλεται Καίσαρα προβάλλεσθαι*,
τὸν πενθερόν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυ- C
τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος γέγονε
Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ,
ιὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πλη-
; αὐτόν πως· *Ὁ Καῖσαρ βούλεταί σε*,
ελεῖν, ἐξειπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. Ὁ
; τοῖς ὅρκοις Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς
σιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ
Ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευασάμενος
Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι
πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον κατὰ
ις. Καὶ τούτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος
ίσαρα [54] παρῄνει ὑποστέλλεσθαι [P. 447]
ιεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ
ία ἐπεφωνεῖτο φείδεσθαι τοῦ Βασιλείου.
προέλευσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλ- D
ς ἐτελεῖτο, Εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνῆλ-
ατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ
αὶ Βασιλείῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς Κατ-
;· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος
σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
βάψαντες ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος
υς ὑπέγραψαν σταυροὺς, ὅρκῳ βεβαιώ-
Καίσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ
Ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερῶς παρηγγύα
μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένῳ δὲ
ὑποστρέφειν.

coram transeunte, Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa minime assurrexit. Ea re ille exasperatus lugens imperatori refert, idque animo cogitantem ait non assurrexisse, *ut regiam ipsam majestatem injuria proboque violaret*. Hoc audito imperator, Damiano ad S. Mamantis ablegato, Basilium protostratorem accubitorem præficit. Videns autem Cæsar rem molestissime habuit, necemque Basilio machinabatur.

40. Anno ejus imperii undecimo Michael Basilium cogit dato libello repudii Mariam conjugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina; jussumque illi ut rato eam conjugio haberet. Erat enim illius concubina, quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. Priorem vero uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam autem sororem suam Basilio despondit, ut privatim eam haberet. Cæterum Cæsar et Basilius sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum tollere quærebant. Eam ob rem Basilius apud imperatorem expostulat moliri in eum Cæsarem. Verum hæc ille ut deliria audiebat. Quamobrem **676** etiam Basilius fidem imperatori facturus amicitias jungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Cæsaris genero; juratamque alter alteri concordiam firmant. Aiebat Basilius horrendisque juramentis adstruebat *diligi eum plurimum ab imperatore, ac velle Cæsarem provehere, nec tamen propter ejus socerum id posse præstare*. His deceptus Symbatius adversus Bardam Cæsarem socerum suum conjurat; ingressusque ad imperatorem, jurejurando *velle Bardam Cæsarem eum interficere* affirmat, ipsas quoque insidias narrans. Imperator Symbatii juramentis credulus, ac Basilii verbis persuasus, intus animo in Cæsarem insidias condebat. Basilius autem quæ erant perdendo Cæsari, cuncta instruxerat, cumque rem in urbe præstare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. Hæc cum gererentur sicque res in procinctu esset, Leo philosophus Bardam Cæsarem admonebat ut se subduceret sibique a Basilio caveret: Cæsar vero imperatorem in Basilium proniorem esse respondebat. Quod autem processus diei annuntiationis in Chalcopratæis peragebatur, lecto Evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Cæsare et Basilio accubitore ad Catechumena; tenenteque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi, intingentes imperator pariter ac **677** Basilius venerandas cruces subscripserunt, jurejurando Cæsari fidem obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem susciperet. Leo autem philosophus Bardam palam monebat ne cum illis egrederetur: sin minus, reversurum non esse.

VARIÆ LECTIONES.

P. [53] ἀλλήλοις? [54] Βάρδᾳ τῷ Καίσαρι?

41. Signa quoque ejus necis secuta sunt. Facto enim terræ motu statua quæ ad Sanctam Annam in columna secundo ordine stabat, collapsa est. Retulit Bardas Leoni philosopho, isque sic palam exposuit, ei qui a primo imperatore secundus sit, imminere ruinam mortis. Sed et quod soror Theodora paludamentum miserat, justa minus longitudine inventum, cui perdix auro intextus erat. Accepta ille veste percontabatur quorsum brevior facta esset; utque existimo, vitæ finem ambobus præsignabat: nempe perdicis symbolo structas ei dolo insidias, brevitate breves illius dies innuebat. Sed et ejusmodi conspexit somnium: Videbatur sibi Cæsar cum imperatore solemni die ad Sanctæ Dei Sapientiæ solito splendore ac cultu advenisse, cumque ad sanctum altare prope accessissent, angelos in candido habitu illis apparuisse. Intra cancellos senior quidam solio sublimis cernebatur. Erat is Petrus apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrymisque oppletus, quæ passus ab eo erat, mala expouebat. Petrus rei acerbitate motus, virumque miseratus, *Ex Domini*, inquit, *manu ultionem* **678** *nancisceris*. Moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibus præpositorum more fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, imperatorem quidem a dextris posuit, a sinistris vero Dei iræ devotum, sic dictum Cæsarem, aitque frustatim gladio concidendum. Quo exeunte, de Michaele adjecit, ipse quoque exspectaret se concidendum; appellans improbam prolem.

42. Post Pascha itaque imperator ingentibus copiis stipatus ad Thracesiorum thema venit. Porro Basilius Cæsaris necem machinabatur. Erant autem in consilio Marianus ejus frater et Symbatius Cæsaris gener, Bardas quoque frater Symbatii et Petrus Bulgarus et Leo Assyrius ejus consobrinus, Joannes quoque Chaldes et Constantinus Toxaras. Innotuit res Joanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Cæsari. Cui ille vicissim: *Junior es, et deliras, zizania seminans*. Insomnem Cæsar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vocatis declaravit quæ sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus putarent, eorum sententiam. Cui Philotheus protospatharius et generalis, Cæsaris propensius amicus, *Mane*, inquit, *domine, aureum cæsii coloris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe, fugientque a facie tua*. Orto itaque sole, conscenso equo, fulgenti habitu, ingenti satellitio Cæsar ad imperatorem venit. Occurrit Basilius, **679** manuque apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit, aitque imperatori: *Collecto, domine, omni exercitu, jube in Cretum transfretare*. Moxque Basilius a tergo stans Cæsari ensem adigit. Reliqui membratim conciderunt, spectante imperatore ac con-

A μα'. Καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολουθήκεσαν. Σεισμοῦ γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἄγαλμα ὃ κατὰ τὴν Ἁγίαν Ἄνναν [85] τὸ δεύτερον ἐπὶ κίονος ἵστατο· ὅπερ διαγγελθὲν παρὰ Καίσαρος Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ διηρμήνευτο, τὸν ἐκ πρώτου ἄνακτος δεύτερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. Ἀλλὰ καὶ ἐσθὴς αὐτῷ ἐξαποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τοῦ προσήκοντος μήκους ἐλλείπουσα, ἥτινι πέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο· ἣν προσδεξάμενος ἐπυνθάνετο αὐτῇ τί κεκολόβωται. Ὡς οἶμαι, φησὶν, ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολερὸν, διὰ δὲ τοῦ ἐλλιποῦς τὸ ἐλλιπὲς τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος. Καὶ ὄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον· Ἐδόκει ἑορτασίμου ἡμέρας ὁ Καῖσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ B Σοφίᾳ προσπεφοιτηκέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος. Ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροι τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω γηραιὸς θρονιζόμενος, καὶ οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνάτιος γονυπετῶν δάκρυσιν ὑπῆν ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωβηθεὶς ὑπομεμενήκει. Ὁ δὲ [86] διὰ τὸ πάθος συνδιατεθεὶς αὐτῷ ἔφη *τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς Κυρίου ἀποίσεσθαι*. Καὶ εὐθὺς ἑνὶ τῶν ἱσταμένων αὐτῷ δύο χρυσενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπιδίδωσι, καί φησιν [87] τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ δεξιῷ ἀφώρισεν [88], τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὕτως εἰπὼν, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. Οὗ δῆθεν ἐξιεμένου, καὶ περὶ τοῦ C Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

μβ'. Μετὰ γοῦν τὸ Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ [P. 448] ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ Βασίλειος κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ [89] Καίσαρος καὶ Βάρδας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Λέων ὁ Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε ὁ Χάλδος [90] καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Διέγνω δὲ ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατοκόμιτος, καὶ δηλοῖ διὰ Προκοπίου τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· *Νέος εἶ, καὶ ληρεῖς ἐγείρων ζιζάνια*. Ἄυπνος δὲ ὁ Καῖσαρ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος [91] τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ καὶ D βουλὴν ἐζήτει. Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλὴς αὐτοῦ ὢν λέγει τῷ Καίσαρι· *Αὔριον, δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρσικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται*. Τοῦ δὲ ἡλίου ἀνατείλαντος ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ ἔφη· *Τοῦ λαοῦ παντὸς, δέσποτα, συνειλεγμένου πρόσταττε διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ*. Καὶ εὐθὺς ὁ Βασίλειος ὄπισθεν ἑστὼς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ

VARIÆ LECTIONES.

[85] Ἄννην P. [86] δὲ om. P. [87] σφισὶν margo P. [88] ἀφορίσαι? [89] τοῦ om. P. [90] Χάλδης P. [91] βαθείας P.

Οἱ δὲ λοιποὶ μεληδὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ ὡς βλέποντος καὶ σιωπῶντος. Ἦν δὲ ὡσεὶ ἴτη. Καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πό- λθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ α, μοναχός τις ἐφ' ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐ- ει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· *Καλὸν ταξείδιον τας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιόν σου καὶ συγγενῆ ν. Οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας!* Θυμωθεὶς σιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν ν. Οἱ δὲ παρατυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποστα- ένου καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. Διὸ λις παρῆλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

Τῇ δὲ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ ἔστεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ ον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλέα, τόμον ος διὰ Κάστορος ἀσηκρῆτις ἔχοντα οὕτως· *ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ το ὑπεξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ μβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθη μοι, οὐκ ζῶσιν ἤμην. Ὅθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ ίας ἁμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον τὸν πα- ώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα ὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώ- με καὶ πόθον πρός με πολὺν ἔχοντα, εἶ- 449] φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προ- ν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασι-* αὶ εὐφήμησαν πάντες· *Μιχαὴλ καὶ Βασι- πολλὰ τὰ ἔτη!* Ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνοὺς ρ ὁ ἀσηκρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ καὶ εἰς μονὴν ἀνδρῷαν ἔμεινεν μέσον λιβαδίου. ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη.

Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν παίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ ι· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ η αἰτεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι, καὶ γίνε- ντ' αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέτης τοῦ δρό- Γοῦμερ. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὅ τε Συμβάτιος Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπο- ὰς χώρας (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφη- ς Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύτ- Τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γράφουσι τοὺς στρατηγοὺς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικη- δὲ ὁ Μαλεῖνος ἔρριψεν ἔγγραφα μετὰ παντὸς οῦ, ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ον ἐμπέσωσι πόλεμον. Κρατεῖται οὖν ὁ Πη- καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀποτυφλοῦται, καὶ σιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν. Κρατεῖ- καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλεΐνου εἰς νήν· καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαν- ουσιν τὸν Πηγάνην μετὰ θυμιάματος ὀστρα- καπνίζοντα θέαφον, καὶ ἀπαντᾷ καὶ θυμιᾷ μβάτιον. Ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα ὸν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσου προσαιτεῖν, θ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει ς ἰδίους οἴκους.

Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ κοῦ τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντῖνον τὸν

A ticente. Hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. Cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firmaque voce clamabat: *Egregia sane, imperator, tua hæc expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. Væ tibi qui hæc feceris!* Iratus imperator et Basilius mittunt qui monachum occisuri essent. Verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actumque a dæmone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille pœnam evaderet.

43. Per sancti autem diei Pentecostes solemnia Michael imperator Photiusque patriarcha in S. Sophiæ Basilium accubitorem imperatorem crearunt, B lecto tomo per Castorem a secretis, in hæc verba, *Bardas Cæsar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. Quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilium autem accubitorem velut fidelem meæque majestatis servatorem, quique ab hoste me liberavit atque ingenti amore prosequitur, custodem* 680 *esse volo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium jubeo præconio laudari.* Faustis itaque omnes vocibus ac ominibus acceperunt: *Michaelis et Basilii multi anni!* Qui autem tomum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad virorum monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati C constitisset, in eum præceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Cæsaris gener, illusum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; initoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem præfici rogat, et vero obtinet. Ejus vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. Egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum animis, agros igni vastant (erat enim æstivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basilium vero abdicantes. Audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis litteris jubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines projectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, D caveantque ne iis bellum civile conflelur. Capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbatur, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. Capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem cæcum cum thuribulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adolet. Cæcatur vero etiam Symbatius altero 681 oculo, ac dextra illi manus abscinditur; quem et ipsum ad Tzausæ ædes ad stipem petendam statuunt; ac post tres dies in suas illos ædes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepul-

cro ejectum, impiumque patriarcham Joannem cum humerali (pontificio amictu) e sepulcro eductum, per præfectum in prætorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecit, tumque illorum ossa ad Mauriani ædes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore viridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se ædificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaele imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. Exhibitoque circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomæ patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. Eo certamine imperator victor exiit. Inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris vecordiæ specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem **682** in præsidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. Scripta erant in singulas horas quæ fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum prœlium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. Ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci præsidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. Custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. Accensus ignis a præsidio quod Lulum vocant, Argæi collis incolis commonstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Ægilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocilus, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. Sic itaque Michaele, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. Imperator, ne in posterum ejusmodi ignes molestius spectatores haberent, e viciniis urbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad cœnam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter currum rexisset. Mox igitur jubet imperator eum surgere, detractisque ejus rubeis calceis sibi eos induere. **683** Renuebat ille conjectis in Basilium oculis. Quod tamen imperator ira percitus jusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. Aitque imperator Basilio, Deum obtestans, *Magis illi conveniunt. An*

Καβαλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμοφορίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακλείει διὰ τοῦ ὑπάρχου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγαγὼν καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρου.

μς'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ιε' ἐπινεμήσεως ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαήλ· [P. 450] καὶ ἱππικοῦ γενομένου ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι ἵππευσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκός, πράσινος δὲ Ἀγαλλιανὸς καὶ ῥούσιος ὁ Κρασσός. Νικᾷ δὲ ὁ βασιλεύς. Καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαὴλ κακίας ἐστὶν, εἰς ὅσον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. Ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλεύσας, ὡς ὡρολόγια ἐποίησεν δύο ἐξ ἴσου κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἓν ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσῷ πλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἅπερ εἶχον γεγραμμένα εἰς ἑκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γενόμενα, οἷον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμὸς, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. Ἐκ τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεων εἴ τι κἂν συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάπτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανὸς, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέποντες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδοτο εὐθὺς ὁ φανὸς ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαίαν βουνὸν καὶ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν Σάμον [62] καὶ τοῖς κατὰ τὸ Αἴγιλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνὸν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου βουνὸς τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαιταρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. Ἱππευομένῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ, ὡς εἴρηται, ὁ φανὸς ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. Αὐτὸς πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἱπποδρόμου χαλαρωτέρους τῇ αὔριον γενέσθαι, προσέταξεν μηκέτι τοιούτους φανοὺς ἐνεργεῖν.

μζ'. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δεῖπνον καθέστη ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ πατρίκιος ἐπῄνει τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἅρμα. Εὐθὺς οὖν κελεύει τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῦραι καὶ ἑαυτῷ ὑποδῆσαι [63]. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν, ὑπέδησεν [64] τὰ αὐτά. Καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὅρκου πρὸς Βασίλειον· *Κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. Καὶ*

VARIÆ LECTIONES.

[62] Ἴσαμον margo P. [63] ὑποδήσασθαι Georg. [64] ὑπεδήσατο Idem.

'χω ἐξουσίαν, ὡς σὲ *βασιλέα ἐποίησα*, A
ν ποιῆσαι; Καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασι-
ύμενος. [P. 451] Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδο-
ῷ βασιλεῖ· *Τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίω-*
ητά μου μέγα ἐστὶν, ᾧ ἀναξίως καὶ
ιήθημεν· καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρο-
:ὑτό. Καὶ τῷ Βασιλείῳ ἔφη· *Μὴ λυποῦ*
· καὶ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω
αὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν· *Ἄρα οὐ*
ητὸν εἶναι βασιλέα;

ον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,
ύτερον δὲ συμφυὲς πέλει στέφος.
ντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

πόσον οὖν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι
Βασίλειος δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ

B

ελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κυνήγιον,
ις δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ'
ιετωμένην ὑπὸ βασιλέως ἐπιβουλὴν, ὡς
ὑπασπιστῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν
τὰ τοῦ Βασιλείου ῥίψαι. Κατὰ δὲ τὸν και-
ίπνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν, ἀλλὰ καὶ τῶν
᾽ οὗ τῷ οἴνῳ ἐμεθύσθη, πέρα δεινῶν ἐν-
ἀφαιρέσεις ὤτων καὶ ῥινῶν καὶ κεφαλῶν
;· καὶ εἰ μή τινες οἴκτῳ κρατούμενοι τού-
έλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἔπεμπον, ἀνά-
να καὶ μεταμέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ
ετο ἂν σύμπας ὁ παραμένων τῷ Μιχαήλ.
Βασίλειος οὐκ ὀλιγάκις παροινίας παί-
νως ἐκαρτέρει καὶ ἔμενεν μετάμελόν τινα C
:ατὰ τὸν ἄνδρα. Ὀψὲ γοῦν τοῖς πράγμασιν
ιενος προλαμβάνειν ἐσπούδασεν μᾶλλον ἢ
ι ἀναιρεθῆναι. Τῆς δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαὴλ
καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου,
ος συνεσκεύαζε τὸ κατὰ Μιχαήλ. Εἶτα ἐπὶ
ιῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο
ιαὶ Βασίλειον τοῦ συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ
ις οἴνῳ πολλῷ χρησαμένου, ἀναστὰς Βα-
; διά τινα χρείαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι
ως διαστρέψει τὰ κλεῖθρα τῶν θυρῶν δυ-
ῶς μὴ κλείεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν
.δείπνει τῷ βασιλεῖ. Εἶτα ἀναστὰς ὁ βασι-
ὴλ, τῇ πολλῇ μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπα-
ικρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἀπῆλθεν
ῶνι αὐτοῦ. Οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε D
Ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκια-
λεύσει τοῦ βασιλέως ὑπνώσας ἐν τῇ κλίνῃ
ι τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς παραφυλακὴν
. 452] Ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν
τοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὗρεν αὐτὴν
ένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλί-
ν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ
ον θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου,
λὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἑταίρων τὰς θύρας
.αὶ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀνθιστάμε-
ασιλείῳ μὴ εἰσελθεῖν. Ἐν τούτῳ ἔξυπνος
βασιλεὺς, καὶ παρευθὺ Ἰωάννης ὁ Χάλδος
; χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβί-
Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας ἔρριψεν ἡνω-

A *enim non licet sicut te imperatorem creari, etiam alium creare?* Fremebatque ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrymas effusa, *Imperii tui dignitas magna est*, aiebat imperatori: *eaque nos supra meritum ornati sumus, nec par est ut despicatui habeatur.* Tumque is Basilio ait: *Ne moleste rem habeas, etiam Basiliscianum imperatorem facere volo.* Conversusque ad astantium coronam, *Num, rogo*, ait, *non decet hunc fore imperatorem?*

Primum corona, forma digna regia.
Deinde cognatum diadema est huic viro,
Suntque omnia dignitati convenientia.

Et quam præstabat ut hunc imperatorem facerem? Porro Basilium rei indignitate ingens ira animique
B dolor incessit.

48. Egresso imperatore ad venandum, monachus quidam data charta Basilium monet structas ei ab imperatore insidias, nempe satellitum uni præcepisse ut contorta hasta Basilium trajiceret. Per cœnæ autem tempus (nec tunc modo, sed et alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat, ita ut alii aures, **684** alii nares, alii caput auferret. Ac nisi quidam procliviore misericordia hæc negligentius tractassent inque crastinum remisissent, revocanda severiora mandata eorumque pœnitudine ductum iri saniore mente imperatorem exspectantes (quæ nec exspectatio plerumque fallebat), merentium in aula nemo immunis exstitisset. Quin et Basilius
C non raro ejus ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse et exspectabat mutatum aliquid iri. In eam tamen ductus suspicionem, fore tandem ut pœnitendum aliquid rebus suis accideret, occupare satius duxit quam ut se ab eo interfici sineret. Invitato itaque Michaele a matre Theodora ad Anthemii ædes, Basilius conjurationem subornabat Exinde illo ad cœnam sedente, Basilium invitavit et Eudociam, ut cum eo cœnarent. Multo autem jam vino ingurgitato imperatore, surgens Basilius velut necessarii cujusdam muneris explendi gratia, in sacrum irrumpens cubiculum januarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non possent; iterumque reversus ad mensam impe-
D ratori cœnæ socius resedit. Deinde surgens Michael, cum præ multo vino incedere non posset, manum tenente Basilio ac fulciente, in secretius cubiculum se recepit. Basilius ejus deosculatus manum abiit. In ejus cubiculo ipso illius jussu Basiliscianus in Rentacii accubitoris lecto, sic pro custodis munere, dormiebat. Ignatius autem cubicularius ad cubiculi januas observandas progressus obturbatas offendit. Quare in desperationem actus, vellens capillos **685** in lectulo sedebat. Michaele autem ex vini crapula somnum vicinum morti dormiente, Basilius conjuratis stipatus repente irrumpens fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. In his expergiscitur imperator, confestimque Joannes Chaldus manibus obtruncat.

Apelates autem Jacobitzes Basiliscianum esse vulneratum e lecto in pavimentum excussit. Reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylæo ad Basilium: *Quanquam illi manus præscidimus, vivum tamen eum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?* Reversus itaque, adacto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. Cum vero mare fluctibus jactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; conscensoque muro ad palatium usque evaserunt. Erat autem asser obducens murum, quem Basilius duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardabasdum Fœderatorum comitem lingua propria allocutus, Michaelem gladio occisum significavit ac Basilio aperire jussit. Ardabasdus vero ad papiam currens eique clavibus vi ablatis, aperuit. Intro autem receptus Basilius ipse claves in manibus tulit. Gesta hæc feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctæ protomartyris **686** Theclæ illucescebat. Mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. Misit vero etiam Joannem præpositum, qui Decapolitæ filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. Is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac sororem lugentes næniaque super illo plangentes; inducensque in naviculam ad Chrysopolis monasterium trajecit ac ibi sepelivit.

Romanorum imperator Basilius orthodoxus annos XIX.

Mundi an. 6362, divinæ incarnationis an. 862, Romanorum imperator Basilius orthodoxus, annos 19. Erat autem Basilius florentissima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pectore, submorosior, et ut quis conjecerit, suarum rerum cura animo cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniæ oriundus. Hæc prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum justa æmulatione, idcirco quod Clytæmnestra patrem dolo occiderat, eadem cum Ægistho necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in Ebri Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluente lavans **687** morbo solutus est. Adrianus vero Cæsar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque ejus pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. Abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Æmi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquæ pluviales, uno alveo miscentur.

κάτω. Τῶν δὲ λοιπῶν ἱσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακήν, ἐπεὶ ἀμφότεροι ἡνώθησαν, Ἀσυλαίων ἔφη πρὸς Βασίλειον· *Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ὅμως ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν. Καὶ ἐὰν ζῇ, τί ἀπολογησόμεθα;* Καὶ ὑποστρέψας πήσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχέει τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. Πλὰξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος· καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν τῷ Βασιλείῳ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδῳ ἑταιρειάρχῃ, ὡς « Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἄνοιξον τὸν Βασίλειον. » Ὁ δὲ Ἀρδάβασδος δραμὼν πρὸς τὸν παπίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. Καὶ γενόμενος ἔνδον Βασίλειος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. Ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ ͵ϛτξβʹ ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως αʹ, καθ' ἣν ἐπιφώσκουσαν εἶχεν ἡμέραν Θέκλας τῆς πρωτομάρτυρος. Καὶ τῇ ἕωθεν Γρηγόριον τὸν [65] Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν· καὶ παρευθὺ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν τοῦ Ἴγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγαι τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ [66] Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐνταφιάσαι τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαυνε, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θρηνούσας καὶ ἐλεεινολογούσας αὐτόν. Καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, καὶ ἔθαψεν αὐτόν.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθʹ.

[P. 453] Κόσμου ἔτος ͵ϛτξβʹ, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ωξβʹ, Ῥωμαίων βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθʹ. Ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορφὴν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικὸς, σύνοφρυς, εὐόμματος, σκυθρωπὸς, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκους, τὰ στέρνα πλατὺς, κατηφὴς, καὶ ὡς ἄν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ συλλογιζόμενος. Ὥρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδονίας, ἥτις πρότερον μὲν Ὀρεστιὰς ἐκαλεῖτο ἐξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς ζήλῳ δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκὼς λίαν ἐκμέμηνεν, καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἕβρου Ἄρξου τε καὶ Ἀρτάβου τῶν τριῶν ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἔνθα ταύτην οἰκοδομήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις ἐρύμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ [67] μετακέκληκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν [illegible] Φιλιππουπόλεως σταδιάζεται, ἠγκαλισμένη ὄρει τῷ Αἵμῳ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ ἐς μισγάγκειαν ἐν συμβάλλετον ὄμβριμον ὕδωρ.

VARIÆ LECTIONES.

[65] τοῦ P. [66] καὶ om. P. [67] Ἀδριανὸς P.

ιτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαριανῷ ἐπάρχῳ A
Πετρωνᾶ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασι-
ορύφας δὲ τοῦ πλωΐμου στρατηγὸς χρηματί-
καθηγεμών, συνεὶς τὸ πραχθὲν παρὰ Βασι-
ιὶ φιλοδέσποτος ὤν, πρὸς ἐκδίκησιν Μιχαὴλ
ς κεκίνηται. Τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκρά-
αὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφυβρίστοις
εῖ, ἔπειτα ἀποδοχῆς ἀξιοῖ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ δε-
τοιαῦτα τετολμηκέναι προῄρηται. Ἀλλὰ δὴ
ιου προβεβηκότος ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον πεπλη-
αι ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξιὼν
ρῶν.

ναγκαῖον δέ ἐστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην
ν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους
Ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ B
;, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπεσόντος, καὶ
ἰλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἆραι αὐτὸν, ὁ ποῦς
τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη, καὶ θροηθεὶς ὁ ἵππος
ὐτὸν κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ με-
ιτέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς
γενόμενος, [P. 454] ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως
ἐφωράθη, ἀνασκολοπίζεται παρὰ Ἀνδρέου
ἄτου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων,
παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ,
ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μα-
ὑπ' αὐτῶν ἀνῃρέθη· οὓς κρατήσας ὁ βασι-
μεληδὸν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ
Ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου [68] σκωλη-
ς γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταν-
ὁ Τοξαρᾶς εἰς Κιβυρραιώτας σπαθοκοπηθεὶς C
καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν
ιτριβεὶς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τε-

ν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελεύσεως
ς βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον
αὐτοῦ ἐν Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύ-
γονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας,
οήθησαν [69] πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ
α Θεοτόκος ἡ λεγομένη τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας
λοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλό-
χὼν ἐκεῖ παρῄνει πάντας ἐξελθεῖν· οἱ δὲ μὴ
ες συνετελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φι-
εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ
δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι θ' [70] μόνοι ὑποκάτω D
ωνος.

ιτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως
ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν,
αὶ φονέα ἔλεγεν καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοι-
Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ
ιμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον
ου ἐξέωσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον
γίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.

τὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ
ονῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπεύσατο
τοιόνδε· Γενεθλιαλογήσας τὸν βασιλέα Βα-

2. Jubet Basilius Mariano præfecto Petronæ filio; isque eum solum imperatorem acclamat. Oorvphas autem navalis exercitus prætor atque dux, ubi intellexisset quæ a Basilio gesta in Michaelem essent, ipse domini amans servusque ingenuus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. Accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet in animum induxerit. Quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens ejus fidei urbem commiserit.

3. Operæ pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis parricidæ fuerunt ultionem describamus. Jacobitzes itaque imperatori inter venandum comes, dum ensem delapsum levaturus equo desilit, hærente pede e pensili scandula, territoque equo per cava voraginum præcipitiaque trahente, membratim discerptus est. Joannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus imperatorem **688** ab Andrea magistro militiæ palo affixus est. Imperatoris frater Asylæo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. Hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persæ a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxaras apud Cibyrrhæotas gladiis concisus periit. Marianus denique imperatoris frater confracto pede ac vermibus putrescente exstinctus est.

4. Christi natalis solemni die, pompa habita, baptizat imperator per Photium filium suum Stephanum, in Magna Ecclesia.

5. Basilii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyeucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terræ motus factus est, cecideruntque multæ ecclesiæ, inter quas etiam sancta Deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina oppresserit. Porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi haud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. Ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percepturus esset, latronem eum et parricidam ac divina **689** indignum communione dicere ausus est. Qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede ejicit, iterumque ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium præficit.

7. Ejectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scepæ vocant exsulans, ejuscemodi figmentum commentus est: Basilii imperatoris genealogiam

VARIÆ LECTIONES.

grammaticus Πέοσης. Combef. [69] ἐπτώθησαν? [70] Georgius πέντε.

tis. occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. Cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quidquam delusum esse. Quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. Celebris hic nominis Santabarenus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichæi filius et Manichæus erat; ac velut junior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Cæsarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. Ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emersit. Cæterum Photii prima tyrannide in eo monasterio præfecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam iniere, cum non sustinerent Photii se communione commaculari. Photio nihilominus 694 patriarchali sede ejecto hic quoque Satanici vir nominis expulsus est. Tum inter Photii familiares ascitus: *Cujuspiam, ait, cubiculariorum opera utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque amori tuo deditum imperatorem videbis. His peractis da operam ut vel semel ipsum videam, et ut ad priorem honorem ipse redeas efficiam.* His ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communiendos aurique vini mittit Photio, jussitque in Magnaura pro hospitio morari. Ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est ut et omnes necessarios ac familiares palatinis muniis adhiberet. Hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum futuraque prænoscendi sagacissimum, illius præsentat obtutibus redditque carissimum.

19. Anno Basilii imperii sexto decimo imperator uxorem junxit Leoni imperatori Theophanonem Martinacii filiam, coronaque impartiens nuptiarum solemnia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilii imperii decimo septimo Saracenicis classibus Italiam, Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit: Soldanus Agarenorum princeps capto Bario, quæ Rhagusiorum urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat. Scribit itaque imperator Francorum regi ut missæ abs se classi adversus 695 Agarenos opem ferat. Denique conflato bello capitur oppidum domaturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique militantes copiæ. Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commoratus, colloquiique ac convictus licentiam nactus, vafer cum esset, aliis per calumniam detrahendo expediendam sibi salutem putavit. Capuæ enim et Beneventi proceribus ita secreto infit: *Regis vobis arcanum volo aperire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur.* Illis jurejurando affirmantibus nemini se detecturos quæ la

A ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται. Διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου.

ιη'. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμυημένος ὁ Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πίστιν κεκτῆσθαι εἰς ἑαυτὸν πολλήν. Οὗτος ὁ περιώνυμος Σανταβαρηνὸς, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαῖος ὢν, καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διαφυγὼν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος οὐδ' ὅλως τῆς κακίας ἀνένευ-
B σεν. Κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγούμενος ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὑφ' οὗ[73] καὶ πάντες οἱ εὐλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωνίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. Τοῦ μέντοι Φωτίου τῆς πατριαρχίας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανώνυμος ἐκεῖνος τῆς μονῆς ἀπηλάθη. Εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησι· *Χρῆσαί τινι τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαβὼν ταῦτα τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα ῥαντάτω ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὄψει αὐτίκα τὸν βασιλέα καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀγώνισαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἅπαξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς τὴν προτέραν σου τιμήν.* Τούτου οὖν γενομένου, πρωῒ πρωῒ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλεν Φωτίῳ,
C καὶ εἰς τὴν Μαγναύραν κατῴκισε, καὶ συνεχῶς ὡμίλει, καὶ παῤῥησίας τοσαύτης μετέδωκεν ὡς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῷ πάντας ἐν τῷ παλατίῳ ἐπιστῆναι ὀφφικίοις. Ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σανταβαρηνὸν ὡς ἅγιον [P. 458] καὶ εὐλαβῆ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ προσοικειοῖ.

ιθ'. Τῷ ις' αὐτοῦ ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι τῷ βασιλεῖ Θεοφανὼ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέψας τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

κ'. Τῷ ιζ' αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολίαι[74] καὶ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὑφ' ὧν συνέβη τι τοιοῦτον· Σαλδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν Βάρην κρατήσας, ἥτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουσαίων, καὶ ἐν αὐτῇ
D κατοικήσας πολλὰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο. Γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ῥηγὶ Φραγγίας ἐπικουρῆσαι τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. Καὶ δὴ πολέμου κροτηθέντος ἁλίσκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ χώρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. Τοῦτον τὸν Σαλδανὸν ὁ ῥῆξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίαν τῷ ῥηγὶ συνὼν παῤῥησίας καὶ συνδιαιτήσεως ἐπέλαχε. Ὁ δὲ πανοῦργος ὢν ἐκ τῆς ἑτέρων διαβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύσασθαι. Τοῖς γὰρ ἄρχουσι Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ λέγει ἐν μυστηρίῳ· *Θέλω ὑμῖν εἰπεῖν ἀπόῤῥητον βούλευμα τοῦ ῥηγός. Δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον.*

VARIÆ LECT[illegible]

[73] ἐφ' οὗ margo P. [74] στολίαι P, αὐστ[illegible]

διομοσαμένων ἀνύποφορον ποιήσασθαι τὸ λα-
ι, φησί· *Πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ Φραγγίας ὁ ῥὴξ σιδηροδεσμίους συντό- οστέλλει.* Τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων, ἀλλὰ ων ἔτι σαφεστέραν κατάληψιν, αὖθις ὁ Σαλ- ὸς τὸν ῥῆγά φησιν, ὡς *Οὐκ ἔστι σοι ἀσφα- ῶν κάστρων τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάζουσιν· ἀλλ' ει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, πρὸς Φραγ- ύτους δεσμίους ἀπόστειλον.* Πεισθεὶς οὖν λύσεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ῃ κατεπειγούσῃ τινί. Ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὸς, ὸς τοὺς ἄρχοντας· *Οὐδὲ ἔτι μοι πιστεύετε;* οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον, ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. Καὶ δὴ πρὸς ιον ἐξελθόντος κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύ- B ὶ πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. αλδανὸς τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτεῖ· τὸ πρὸς τὴν οἰκείαν πατρίδα συγχωρηθῆναι πελθεῖν. Τὴν οἰκείαν οὖν ἀρχὴν ἀπολαβὼν κακὸς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ καὶ Βενεβενδοῦ. Οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγα δια- ονται. Ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται. σιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ θᾶττον ει τὸν πρεσβευτὴν, [P. 459] δηλῶν προσδέ- συντόμως τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. Γίνεται τοῖς ς ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. Λέγει ς αὐτὸν ὁ Σαλδανός· *Εἰ ὑπηρετήσῃς μου τῷ ατι, καὶ σωτηρίας ἀξιωθήσῃ καὶ δωρεῶν σῃ πολλῶν.* Τοῦ δὲ συνθεμένου, *Βούλομαι,* C *ῆναί σε τοῦ κάστρου ἐκτὸς, καὶ τοῖς ἔν- εῖν, ὡς Ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξέ- τα, ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ χεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως.* Ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρε- Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παρα- ι τῆς πόλεως αἰτησάμενος ἔφη· *Εἰ καὶ πρό- ποι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσὶν ἡ ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. ἀτῶ καὶ ὁρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναί μοι τὴν ἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. Ἐγὼ κύριοί μου, εἰ καὶ νῦν ταῖς τῶν πολεμίων ἐθην χερσὶν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν πλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν* D *ιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντό- οσδέχεσθε τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. Διὸ στῆτε ς καὶ μὴ δειλανδρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ῥυσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ.* Ταῦτα οἱ τοῦ Σαλ- ούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐμμανέντες εὐθὺς αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. Φοβηθεὶς οὖν ὸς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν πέστρεψεν.

A ad eos loqueretur. *Vos,* inquit, *omnes ferro onustos in suam Franciæ regionem rex brevi missurus est.* Non credentibus illis majoraque rei indicia quærentibus, rursus Soldanus ad regem ait: *Nunquam fiat ut hæc tuto oppida possideas, quamdiu illorum proceres hic morabuntur. Sed si vis firmo eorum potiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito.* His rex persuasus catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari jussit. Videns itaque Soldanus ait ad proceres: *Ne nunc quidem mihi adhibetis fidem?* Intelligentes igitur proceres barbarum vera loqui, cogitabant qua ratione regem ulciscerentur. Illo itaque venandi causa egresso fores contra eum claudunt. Rex indigne ferens reique indignitate motus in patriam redit. Soldanus quoque detecti B arcani mercedem petit. Ea erat ut ei liberum esset in patriam reverti. Recepto igitur principatu 696 nec mentis posita pravitate, adversus Capuam et Beneventum cum exercitu venit. Missa ad regem Franciæ legatio: oratores contumeliose accepti ac remissi. Mittunt itaque ad imperatorem. Ille statim dimisso legato abs se brevi mittenda justa auxilia exspectare jubet. Capitur ab hostibus nuntii minister. Ait itaque ad eum Soldanus: *Si meæ voluntati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequeris, tum muneribus copiose donaberis.* Illo assensum simulante ait Soldanus: *Volo ut pro oppidi mœniis stans, eos qui intra sunt in hæc verba alloquaris: Ego sane ministerium meum implevi; ne tamen ab impe-* C *ratore auxilia exspectaveritis: non enim petitioni vestræ obaudivit.* Muris itaque cum Soldani ministris admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait: *Quanquam mihi mors palam est atque in promptu est jugulatio, non tamen vos veritatem celabo. Cæterum rogo atque adjuro ut in charis pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. Ego enim, domini mei, etsi jam hostium manibus teneor, ministerium tamen meum explevi vestraque ad imperatorem functus sum legatione, brevique hinc vobis ventura auxilia exspectate. Quare state fortiter, et ne animis concideritis: venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullius mihi frugis futurus sit.* Quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris œstro perciti, 697 D ipsum gladiis confestim conciderunt. Veritus ergo Soldanus exspectatas imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit

[ΚΑ'.] Τῷ ιη' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατηγο- [illegible] τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα [illegible] εὐφυὴς ὢν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον [illegible] παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ κα- ετο αὐτὸν καὶ ἀπεστρέφετο. ἴσος τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ καβολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν βα- νάζεται; Μάχαιραν μεγά- μήριον, ποιήσας καὶ ποι-

21. Anno Basilii imperii decimo octavo Leo imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est: Leo cum solertis ingenii esset pieque vitam instituerel, Santabareni dicta factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac averso ad illum animo erat. Quod ille ejus odium ferre non poterat, veritus ne ad imperatorem hæc ejus crimina pervenirent, quid machinatur? Ingentem sicam (Græcorum vulgus παραμήριον vocant)

vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens : *Scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad jugulandum, tibi eam perire. Hunc ergo gestato : forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit.* Credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo gladium sumit. Abit ergo dolis consutus Santabarenus, eique apud patrem crimen intentans : *Leo*, inquit, *filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, facto in te impetu contrucidabit ac jugulabit.* Audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margarita oculorum lumen ademplurus inclusit, ni Photius patriarcha aliique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno exclusus **698** conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. Solemni autem S. Eliæ die, quod imperator magna in eum fide impensiorique religione ipsum coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est : Erat avis quædam quasillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane æmulum, multiplicique voce reddenda idoneum : psittacum vocant. Hæc, sive a quibusdam prædocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud : *Heu, heu, domine Leo*, inclamitabat. Quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque considentibus, cum avis quam dicebam næniam crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivæ cibisque abstinentes morosi sedebant. Animadvertit imperator, causamque sciscitatur. Ad quem illi lacrimis oppleti : *Quas*, aiunt, *dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobret, qui ratione præditi ac domini amantes videamur ? cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes ejus insontis videatur oblivio cepisse ; si enim injuriæ reus deprehenditur aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, eum nos ipsi omnes contrucidemus, ejusque cruorem insatiabili aviditate fundamus : sin minus, quamdiu in eum calumniæ tincta veneno lingua prævalebit ?* Istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos jussit ac se rem discussurum promisit. Nec diu post ad genium indolemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspectu **699** donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex mœrore capillorum onus levare jubens ad pristinum regiæ dignitatis gradum cultumque revocat. Inter solemnem vero S. Eliæ pompam videntes eum populi ac factiones gratulabundi clamabant, *Gloria tibi, Deus !* Ad quos imperator *Deum glorificatis, gratulantes pro filio ab eo mala sustinebitis, diesque ac igetis.*

22. Anno Basilii imp

A κίλως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέοντι, εἰπών· *Οἶδα ὅτι πολλάκις εἰς κυνήγιον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνῳ, καὶ μὴ ἔχων μάχαιραν σφάξαι αὐτὸ ἀπόλλυται. Βάσταζε οὖν αὐτό. Ἴσως καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινέσει σοι.* Πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλάστορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. Ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος Σανταβαρηνὸς, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς *Ὁ Λέων ὁ υἱός σου παραμήριον βαστάζει, καὶ ἡνίκα μοναζευθῇ μετὰ σοῦ, ὁρμᾷν ἔχει τοῦ σφάξαι σε.* Τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρευνήσας καὶ εὑρὼν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ, βουλόμενος ἐκτυφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. [P. 460] Τοὺς δὲ ἀνθρώ- B πους αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὑρέθη τῆς κατηγορίας ἀληθὲς, ἐξώρισεν. Ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὄψεως μῆνας τρεῖς, θρηνῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἠλιοὺ φθασάσης, ἐπεὶ πίστιν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυνάζει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ· Ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, ὅπερ εἴτε πρός τινων διδαχθὲν εἴτ' ἄλλως πως πολλάκις, *Αἶ αἶ, κύριε Λέων*, ἐφθέγγετο. Πανδαισίας δέ ποτε τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προῤῥηθὲν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες C καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθηντο. Οἷς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. Οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες, *Τίνα βρῶσιν*, εἶπον, *φαγούμεθα, οὕτως ὑπὸ τῇ φωνῇ τοῦ ἀλόγου τούτου ὀνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσπότου ἐλάβομεν; Εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίσας τὴν δεξιὰν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβώμεθα κόρον. Μέχρι*[78] *τίνος ἡ συκοφάντις γλῶσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται;* Μαλαχθεὶς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ D πράγματος ἐπηγγείλατο. Μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθὼν ἐξάγει τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτὸν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολὴν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. Καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἠλιοὺ γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφωνοῦντο· *Δόξα σοι, ὁ Θεός!* Καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν· *Δοξάζετε τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. Πολλὰς θλίψεις ἀπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομεῖναι καὶ* [illegible]

[78] μέχρι] εἰ δὲ μή.

οῦ Κουρχούα δομεστίκου ὄντος τῶν ἱκα- A
ματισθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγ-
Ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἄρχοντες μέχρι τῶν
ἐν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἑταιρειάρχης [P. 461] καὶ
ς καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβούτζικος.
ατήσας πάντας ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἔτυψε,
υσε καὶ τὰς ὑπολειφθείσας τρίχας ἔκαυσε
ἴσας ἐξώρισε.

δὲ βασιλέως ἐν κυνηγίῳ ἐξελθόντος, ἐλα-
γέθης ἀναφανεὶς ἦρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς
τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος. Φθάσας δέ
ζώνην μετὰ τῆς σπάθης κόψας τοῦτον ἐῤ-
ν καὶ μετὰ τὴν ὑποστροφὴν ἀπεκεφάλισεν,
ἡ γύμνου κατὰ βασιλέως ξίφος. Ἐκ δὲ
γμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς
τελευτᾷ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ δια- B
ι καὶ Στυλιανῷ τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν βασι-
ότι *Φώτιος ὁ ἀνίερος καὶ ὁ συμμύστης*
νταβαρηνὸς τοῦ Θεοῦ με μακρύναντες,
ριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες,
την μετ' αὐτῶν κόλασιν ἐπεσπάσαντο.
ι εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν Λέοντα καὶ
καὶ Ἀλέξανδρον.

ων βασιλεὺς Λέων ἔτη κε' μῆνας θ'.

Ἔτος ,ςτπη', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη
μαίων βασιλεὺς Λέων ἔτη κε' μῆνας θ'.
δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγ-
μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος
ῦ καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ C
ρῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλά-
κηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητι-
υσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ σπουδῆς πολ-
ιμῆς καὶ ὕμνων τὸ λείψανον Μιχαὴλ τοῦ
καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀπο-
λάρνακι. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπί-
ραλέντα τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν
ὧν Ἀρμενιακῶν τῇ λεγομένῃ τοῦ Γόρδονος
ἔνθα καὶ τελευτᾷ. Χειροτονεῖ δὲ Στέφα-
λλον, τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφὸν, διά τε Θεο-
ῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· ὃς
ἔτη ς' καὶ μῆνας ε', καὶ θάπτεται ἐν τῇ
Σικεῶν. Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς πλησίον τῶν
ι τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπρησθέντος καὶ τοῦ ναοῦ
Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνεκαί- D
462] Ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν
ἴτων ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστι-
έφανος ὁ μάγιστρος κινοῦσι κατ' αὐτοῦ καὶ
υ, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λέοντος
εἰς Βασίλειον τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐ-
τῆς συγκλήτου καταψηφισαμένης αὐτῶν,
ύσιον εἴασαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σαν-
τύψαντες ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. Εἶτα
ισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτύφλωσεν αὐτὸν
ἐξώρισεν. Μετὰ πολλοὺς δὲ χρό-
ποῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ

Curcuas icanatorum domesticus tyrannidem molitur, cum is qui in Blachernis inclusus agebat, imperium ei esset vaticinatus. Erant cum eo conjurati proceres ad sexaginta sex, inter quos Michael fœderatorum comes et Catudes et Myxiares et Babutzicus. Quos omnes comprehensos in Circo virgis cæsos totondit, adustisque reliquis crinibus, ac pompa per civitatem traducens, exsilio multavit.

23. Egresso autem venandi causa imperatore, ingentis molis cervus emergens ipsum e zona ab equo cornu sustulit. Venit quidam, zonaque ense scissa ipsum liberavit; cui et reversus caput amputavit, dicens : *Cave adversus imperatorem ensem nudaveris.* Ex cervi autem illa succussione morbo correptus Basilius imperator diem obit, ejuscemodi verba Leoni filio ac successori locutus, necnon Styliano ipsius **700** liberorum curatori : *Profanus Photius ejusque symmysta Santabarenus a Deo me procul elongantes, atque a justa alienum scientia reddentes, in paris me secum supplicii barathrum traxere.* Hæc ubi dixerat, efflavit animam, Leone, Stephano et Alexandro liberis relictis.

Romanorum imperator Leo annos XXV *menses* IX.

Mundi annus 6388, divinæ incarnationis 878, Romanorum imperator Leo annos 25, menses 9. Stephanus Leonis frater, cum esset clericus ac syncellus, cum Photio versabatur subque ejus disciplina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus, misso Andrea militiæ magistro cum multis cereis et clericis virisque senatorii ordinis Chrysopolim, ad Michaelis imperatoris reliquias magno studio et cultu ac canticis in urbem inferendas, in Sanctorum eas Apostolorum in urna deposuit; Photium vero patriarcham Ecclesia ejectum in Armeniacorum monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi et moritur. Stephanum porro fratrem per Theophanem primæ sedis episcopum (πρωτόθρονον vocant) ac episcopos alios curat ordinari; vixitque annos sex menses quinque, sepeliturque in Siceorum monasterio. Conflato ad Sophias et Ferream ingenti incendio absumptum S. Thomæ templum ab ipso magnifice Leone reparatum est. Theodoro Santabareno ab Euchaitis in urbem adducto, Andreas **701** domesticus et Stephanus magister in eum Photiumque expostulant, quod Leonem apud Basilium imperatorem ejus patrem per calumniam detulerint. Senatus sententia Photio concessum ut in Gordonis monasterio ageret; Santabarenus verberibus affectus, Athenas relegatus est. Tum post eum mittens imperator oculis orbatum in Asia exsulare jussit. Multis vero post annis placatus imperator in urbem reductum ex Nova ecclesia annonas accipere præcepit.

προσέταξεν λαμβάνειν ἀννώνας ἐκ τῆς Νέας ἐκ-

καὶ τῆς Λαγουβαρδίας διασταστα-
νσταντῖνος ὁ τῆς τραπέζης σὺν

2. Imperii Leonis anno secundo in seditionem mota Longobardia, missus est Constantinus mensæ

præpositus cum omnibus legionibus; consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis qua necatis qua captis. Contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam tertiam esset et stellæ apparerent. Orti etiam venti validi et fulgura et tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, ejusque prætor Paspalas captivus abductus est. Imperator Zoem Zautzæ filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum princeps Romanæ ditionis loca infestis signis invadens Turcorum adversa acie superatus est. Ejus captivi omnes ab imperatore redempti sunt. **702** Tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. Nec multo post everso rursus pacis fœdere commissum prælium ad Bulgarophygum, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarius. Stephano patriarcha vita functo, ejus loco Antonius Cauleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitæ prætorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. Facto processu cum Leo imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam imperii adjuva Zautzas adesset, necnon Zoe Zautzæ filia (prima enim ejus uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzæ cognati, tum Tzantes tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. Hanc Deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, idcirco quod zelotypiæ vitio nihil laborans, nec injuriarum quidquam memor, eleemosynis et orationibus Deo assidue vacaret. Porro Leo imperator alteram conjugem suam Zoem Zautzæ filiam corona donavit, **703** ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. Qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. Inventa autem est urna, ad ejus condendum cadaver, litteris ejusmodi intus insculpta: *Filia Babylonis misera*. Haud procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. Prope etiam templum Sanctorum Apostolorum, coemptis Leo imperator ædibus perpulchram ecclesiam ædificat, prioris suæ conjugis Theophanus nomine; cujus et funus in ea deponit.

πᾶσι τοῖς θέμασι· καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μέλις ἠλυνήθη διαφυγεῖν τῶν ἄλλων σφαγέντων καὶ κρατηθέντων. Γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις ἡλιακή, ὡς καὶ νύκτα γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, ἐξ ὧν ἐκάησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἑπτά.

γ'. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Πασπαλᾶς. Συμφιλιωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινουργήσας τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἡττήθη. καὶ πᾶσα αἰχμαλωσία ἡγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Εἶτα πάλιν τρέπει τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπείσης πάλιν τῆς εἰρήνης, γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεόδωρος. Στεφάνου τελευτήσαντος πατριάρχου χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ[77] λεγόμενος Καυλέας.

δ'. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἔσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκενσον ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανὼ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σορῷ τῶν Βλαχερνῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποί, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, [P. 463] ὡς ᾔσθετο τὸ δεινόν, ἐξύπνισεν αὐτόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγάς, καὶ τὸ πρωῒ τάχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον.

ε'. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευτᾷ Θεοφανὼ Αὐγοῦστα, βασιλεύσασα ἔτη ιβ'· ἣν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θαυματουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ. Ἔστεψεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρά τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύπης[78]. Καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθῃρέθη, ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος α' μῆνας η', καὶ ἐτελεύτησεν. Ἐφεῦρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔσωθεν γράμματα κεκολαμμένα γράφοντα οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος*. Πλησίον δέ, τοῦ Μαΐου μηνός, οἰκοδομήσας ναόν, τὴν ἁγίαν Ζωήν, κατατίθησιν αὐτήν. Καὶ πλησίον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἐξωνησάμενος οἰκήματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, καὶ κατατίθησι καὶ ταύτην ἐκεῖ.

VARIÆ LECTIONES.

[77] ὁ om. P. [78] Σινάπης margo P.

ῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λέοντι A
ἐκ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ θείσης, πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ευσεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν.

ι' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ Ἀντώνιος πατρι- καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μυ- οῦ βασιλέως. Τότε καὶ ἡ Δημητριὰς παρα- ται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Στέφει δὲ ὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, ἡ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ ὀγούστης.

ῥ ια' ἔτει αὐτοῦ ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην γυναῖκα τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, αὐτὴν καὶ ἀναγορεύσας· ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἄρ- ῥενήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν. Ἀπέθανε δὲ καὶ θὲν παιδίον. B

ιγ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς ους Τόπους ναὸν Ἅγιον Λάζαρον, καὶ κατα- ι μονὴν ἀνδρῴαν εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ αζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδοται Ταυρομένιον αρηνοῖς.

ιε' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Λῆμνος ὑπὸ τῶν ῶν.

4] ια'. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελεύσει τῆς στῆς [*] τοῦ βασιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν Μώκιον, ὃν πρώην φασὶν Ἡρακλέους εἶναι αὶ πλησίον τῆς σωλέας ἦλθεν, ἐξελθών τις ἄμβωνος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολυ- C ἡ ῥάβδος ἐνεποδίσθη, παρευθὺ ἂν τοῦ ζῆν ήλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταρ- ταραχὴ καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. Διὸ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου ἧ εἰσόδῳ μὴ κατελθόντος, ὑπόληψις γέγονε ύτην ἐπιβουλὴν αὐτὸν κατεργάσασθαι. Κρα- τοῦ δόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὰς βασά- τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέ- μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπτεται χεῖρας ς καὶ ἐν τῷ σφενδόνι [**] τοῦ Ἱππικοῦ καίεται. οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις. Καὶ α καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκο- ς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ ον τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ τῆς μεγάλης Ἑβδομά- τοῦ μεγάλου Σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, D στιώμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ ἐκκοπῆναι ήν. Καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ ὅτι προείρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβίδ· φησὶ *σα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἁγίῳ ὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν ς ἑορτῆς σου. Καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἔτη δέκα.* Ὃ δὴ νε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ υτᾷ.

6. Imperii Leonis anno nono conjuratione in Leonem imperatorem a Zautzæ consanguineis facta atque prodita, captos omnes exsilio multavit ejusque omnem cognationem disperdidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. Tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. Corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautzæ filiæ filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam appellans. **704** Hæc suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo ædificat imperator, ad Topos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum monasterium construit. Ibi etiam S. Lazari corpus et Mariæ Magdalenæ condidit. Per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctæ Pentecostes processu, introeunte imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis fanum fuisse dicunt, cum prope soleam venisset, egressus quidam ex ambone robustum fustem et crassum in ejus caput impegit; ac nisi ictus candelabri pensilis multifidi interjectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. Large itaque defluentibus ex capite cruoris rivis, territi proceres fugam arripuere. Hinc quoque suspicio fuit Alexandrum ejus fratrem, quod morbum causatus pompæ ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem exstitisse. Apprehensus autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum conjurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. Ex tunc ergo istiusmodi **705** processus abrogatus est. Aliquanto autem post tempore ascendit sapientissimus ejus ecclesiæ œconomus Marcus, is qui magnæ hebdomadæ (id est magni Sabbati) tetraodium (canonem scilicet quatuor stropharum) domni Cosmæ absolvit, ad imperatorem; exceptusque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. Abnuente autem imperatore, ait Marcus : *Sic nempe a Davide prædictum erat. Ait enim : Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ? Estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas.* Quod et contigit : eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo mortuus est.

. LXXIII, 3.

VARIÆ LECTIONES

rgius et alii μεσοπεντηκοστῆς, qui longe dies alius est, Paschæ medius et Pentecostes. Combef.
ινδόνη ?

12. Anno decimo septimo duxit imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant Carbunopsinam.

13. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. Dicti vero sunt Tripolitæ, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidoniis convenis. Similiter vero etiam Ægæum mare ab aquarum impetu, ac quod velut capræ in morem (Græci αἶγα vocant) subsultet, nomen accepit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e cœlo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei 706 filio,

Cujus pater Staphylus, Dionysii charissima proles. Hellespontus ab Hella Phrixi sorore, in illud projecta mare. Cibyrrha vero a Cibyrrho fratre. Thasus Chryse olim vocata. Samosathracia, quæ in Thracia est peninsula, olim Theriusa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui ejus nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervæ sacro. Mesembria, quæ prius Memnebria, a Memno Thrace ejus conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem efferendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Hæmus a quodam ibi ab Hercule interempto, cujus cruore locus tinctus sit: est vero Thraciæ promontorium. Media a Meda Æetæ filia nomen adepta est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quæ pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quæ Romanis fascibus Ægyptiorum sceptra inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas 707 templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus ejusmodi substructa moles cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitæ nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium eisque superiorum, injurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitæ vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt. Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anatolicorum thematis.

A ιβ'. Τῷ ιζ' ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετ γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνο

ιγ'. Τῷ ιη' ἔτει ἀνέρχεται κατὰ τῆς πό στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ. λῖται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ τριῶν ἐκ γενεῶ αχθῆναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίω οἴκων. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγ κλῆσιν ἀπείληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς σούσης κατὰ τρόπον αἰγός. Ὁμοίως δὲ καὶ Σ λος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ ψακος ἀπὸ φωτὸς λάμψεως, ὅπερ ἐν νυκτὶ θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεόθ ἔλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλ κραταίωται. Καὶ Ἴμβρος ἀπὸ Ἴμβρου κέκλητ

B Ἀνθέος,

Οὗ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φίλτατο [P. 465] Καὶ Ἑλλήσποντος ἀπὸ Ἕλλης τῆς ἀδελφῆς, τῷ ἐκεῖσε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύ ὑπὸ Κιβύῤῥου ἀδελφοῦ. Ἡ δὲ Θάσος Χρυσῆ ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἡ ἐν τῇ Θράκῃ χεῤῥ ἥτις πρώην Θηριοῦσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρ καὶ ἱερὰν νυμφῶν οὖσαν, ὠνομάζετο, μετέπ τοῦ ῥοῦ συῤῥαγέντος εἰς νῆσον συνέστη, κ Σαμίων κατοίκων ἐν κατασχέσει γενομένη θράκη μετωνομάσθη. Λαοδίκεια κατωνομάσ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδίκειαν. Τέν ἀπὸ τοῦ Τέννου τοῦ υἱοῦ Κύκνου τοῦ Ποσειδ καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἕδους τῆς Ἀθήνης. Μεσ

C δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία[82], ἀπὸ τοῦ Μέμνου Θ τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρά τισ κῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὔφραδ Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ἀπό τινος θέντος ἐκεῖσε δι' Ἡρακλέους καὶ τὸν τόπο ξαντος· ἀκρωτήριον δέ ἐστι Θράκης. Μήδ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατωνόμασται βρία ἀπὸ Σήλυος τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως, ὅστι ῴκισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. Ἦν δὲ καὶ πόλις λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῷ ἔθνει ἐπώνυμ κόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἣν Αὐ Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας σατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαί ἔκλινεν. Ἱερὸν Εὐξείνου, ὃ παρὰ τῶν τῆς

D πλωτήρων διερχομένων ἐκεῖσε ἀνίδρυται. Φ ἀφιδρυμάτιον[84] ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται εἰς ἀπρόσκοπτον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. οἱ καὶ Δρομῖται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τινος διαδραμόντες ἀπηχήματα τῶν χρησαμένων θήκης ἢ θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων ἐπικέκληνται. Δρομῖται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως αὐτοῖς προσεγένετο. Ἐκ γένους δὲ τῶν Φ καθίστανται. Ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνὸς κατὰ κιον ἀπὸ τοῦ τριχῇ κεφαλοῦσθαι τῷ σχήματ ται, ὥσπερ καὶ Ῥαδηνὸς ἀπὸ Ῥάδης κώμης Ἀνατολικῶν θέματος.

VARIÆ LECTIONES.

[81] Περσιδῶνος P et αἰδοῦς. [82] μὲν Νεβρία P. [83] Μεμνουδραχὸς P. [84] ἀφίδρυμά τι? cf. p. 490

οστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγ- A
ν πλωΐμων μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ
ιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἳ καὶ μὴ δυνηθέντες
:άξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. Ἐλθόντων
γαρηνῶν ἐν Ἀβύδῳ, ἠρώτησαν τοὺς ἀπ-
ὑτοὺς, ὅτι *Πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλο-*
'τρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλθω-
ὶ οἰκεῖα; Τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι *Διὰ ταύτην*
'α ἀποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν
οἷα τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέ-
466] καὶ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες
αὐτὴν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλω-
ῦσι. Βουλομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν
ῖαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκρῆτις εὑρεθεὶς,
ὸς Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς
γους μετὰ κανισκίου χρυσίου λίτρας ρ'. B
δέδωκεν τό τε χρυσίον καὶ τὸ κανίσκιον
ακηνοῖς· καὶ εἴασαν τὴν πόλιν καὶ τὰ

ιθ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμῶνα φυγῇ πρὸς Συ-
ραμένου, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν ὄπισθεν,
ὶ εἰς τὸν Ἅλυν, συναντᾷ αὐτῷ Νικηφόρος
ιος ὁ Καμύτζης, μὴ ἐῶν αὐτὸν διαπερᾶσαι.
ει οὖν τῷ τιμίῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προ-
νος εὐχῆς χάριν ἐκεῖσε ἐληλυθέναι. Ἀνα-
; οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνος
εν ἐν τῇ πόλει. Προστάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς
)αι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος.
ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι τὸν
παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον C
ιήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς,
ι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾷ. Ἠρώτησεν
ιλεὺς τὸν Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγ-
τως, ὡς ἔχει[88]· *Τὸν Θεόν καὶ τὴν κεφα-*
ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί; Ὁ δὲ, ὡς
ῷ βασιλεῖ ὅτι, *Ἔφευγεν*, μετ' ὀργῆς τοῦτον
ιτο. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ
: μῆνας δ'.
άνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, τὰς ἀκτῖ-
ων κατ' ἀνατολὰς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέ-
υξὶ τεσσαράκοντα.
κ' τούτου ἔτει ἀποσυνώψισε Σαμωνᾶς ἐν
τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τοῦ
τέταρτον αὐτοῦ γαμετῆς οὔσης, καὶ ἐβα-
ι ἅγια Θεοφάνεια ὑπὸ Νικολάου πατρι- D
ὶ γέγονε καὶ πατρίκιος.

κα' ἔτει αὐτοῦ εὐλογήθη Λέων καὶ Ζωὴ
ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ
ντος, καὶ ἀνηγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν
ούσταν. Ὅθεν ὁ πατριάρχης ἐκώλυσε τὸν
ἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. Διὸ καὶ
ὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρί-
ὅλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

κβ' τούτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν
παρακοιμώμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργὸν

14. Missus itaque ab imperatore in ejus occursum Eustathius navalium copiarum drungarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cumque jungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi ex ductoribus sciscitantur, *num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patri m redirent.* Auditoque *hac revertendum esse*, viæ angustias veriti (quæ Dei judicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. Capta direptaque Thessalonica, multaque civium strage data plures etiam captivos abducunt. Cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. Is acceptis a Rhodophyllio **708** auri centum libris, quas in cistella ad Francos deferebat, iisque cum ipsa cistella Agarenis datis, urbem ac mœnia ab illorum furore exitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samona in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halym transire parat, Nicephorus drungarius, sic dictus Camytzes, iter inhibet. Profugit ergo ad venerabilem crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. Assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem reduxit; imperator reductum in Bardæ Cæsaris domo jubet custodiri; volensque indulgentius cum eo agi, mandat Duci ne coram senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. Interrogante itaque imperatore Constantinum in præsentia senatus, in hæc verba: *Sic Deum meamque salutem ames : fugiebat Samonas in Syriam, necne?* Respondit ille, *Fugiebat*. Quo responso iratus imperator ac infrendens eum repulit. Samonas vero in Bardæ ædibus menses quatuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, projiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe, **709** illius quarta uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto Theophaniorum die, quando et patricius Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptiali ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post festæ lucis peracta solemnia, Thoma presbytero administro, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoem Leo Augustam proclamavit. Hinc ecclesiæ ingressu Leoni interdictum a patriarcha; unde et ingrediebatur a dextero latere mitatoriii, nec via consueta ullo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam accubitorem præficit, quo videlicet

VARIÆ LECTIONES.

[88] ἔχεις p. 558 d.

adjutore ac socio ad omne scelus ac nequitiam uteretur; amboque adversus Ecclesiam moliri incipiunt. Accersentes enim Nicolaum patriarcham etiam atque etiam rogant ut quartarum nuptiarum lex recipiatur. Quod vero is in eam se sententiam adduci minime passus esset, per Bucoleonem lintri impositum in Hieriam trajecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato, ægre pervenit. Ejus vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncellus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum imperator hæresim inducere vellet ac legem edere, licere viro tres quatuorve uxores habere, cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Junio ortus ventus Africus Tritonæus validissimus, **710** adeo ut ædes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. Dei tamen clementia ac bonitate imbrium vi sedatus est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam ditionem invasit. Imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput præfecit; scribitque Andronico duci ut se adjungat Himerio. Porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omnique modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat, *Cave sis naves ingrediaris et ab Himerio capiaris.* Multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. Solus ergo Himerius in S. Thomæ solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. Qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus cum affinibus ac comitatu in defectionem adactus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori objectaret, *Nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?*

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoram scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. Quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham Ecclesia ejectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. Ea res Leonem moleste habuit. Ac vero **711** Saracenorum unum e prætorio blande habens muneribusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque litteris more regio, exiguo cereo baculo inclusa, misit. Egressum Saracenum e conspectu imperatoris accersit Samonas, aitque: *Scis quid teneas?* (propter cereum nimirum quem manu gestabat) *Syriæ nempe exitium?* Datisque pecuniis Uzeri in manus tradi jussit. Comprehensus itaque Andronicus cum suis in vincula conjicitur. Sciensque hanc illi Samonæ dolo fraudem factam esse, necessitate adactus, ejurata Christiana fide,

A αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας [P. 467] ἄρχονται μελετᾶν. Προσκαλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολλὰ λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν Ἱέρειαν περῶσιν, ἀφ' ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῄει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριαρχίαν, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβὴς πάνυ· ὅν φασι καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἵρεσιν ποιῆσαι καὶ νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτῷ.

B κ'. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λὶψ Τριτωναῖος σφοδρὸς, ὡς συσσεῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. Ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ δι' ὄμβρων ἐπαύθη.

κα'. Τῷ κγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξῆλθεν. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον [86] τὸν λογοθέτην κεφαλὴν πάντων τῶν πλωΐμων. Γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ συνελθεῖν τῷ Ἱμερίῳ. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρύφα, *Μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῇς παρὰ Ἱμερίου.* Πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν αὐτῷ
C τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων οὐκ ἐπείσθη. Ἱμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν [87] πρὸς τὸν βασιλέα· *Οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;*

κβ'. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας ἐξεώσθη, προσέφυγε
D τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. Ἐλυπήθη δὲ Λέων εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησάμενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλλιον [P. 468] διὰ κινναβάρεος, βαλὼν αὐτὸ ἔνδοθεν φατλίου τράκτου βραχέος. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκαλεῖται αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καί φησιν· *Οἶδας τί κρατεῖς;* (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν) *τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας.* Καὶ δοὺς αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζὴρ βαλεῖν αὐτά. Ὁ δὲ τοῦτο πεποίηκεν. Κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς

VARIÆ LECTIONES.

[86] Ἡμέριον p. 229 b. [87] Σαμωνᾶ P.

σεν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ οἱ λοιποὶ εἰδό- A
ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἐξελθεῖν, μετ'
τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνοι φυγῇ χρησάμενοι,
ὕματος ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμα-
λθον, κατὰ χώραν πολεμούμενοι.

ὅτε ἀπὸ Ταρσοῦ ἐλθὼν ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ
ἰναι ὅ τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων καὶ ὁ τοῦ
πατὴρ· οὓς καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπ-
τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον, ὅπερ ἀνάξιόν
ριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεάσασθαι
ν ἀθέων τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ
πατὴρ ἤθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ
; Συρίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρῄνεσεν αὐτῷ,
Κράτει τὴν πίστιν σου. Κἀγὼ εἰ δυνηθῶ, B
και μᾶλλον πρὸς σέ.
ῷ κε' ἔτει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς,
έων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ
φυρογέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. Δέ-
ὁ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ,
εύσαντα πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρῳ καὶ
κανικλείου, τοῦ δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ.
ἠγαπήθη πολλὰ παρά τε τοῦ Λέοντος τοῦ
ς καὶ τῆς Αὐγούστης. Ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθό-
ωνᾶς αὐτόν, καὶ ἐλοιδόρει ὡς συνόντι τῇ Αὐ-
Ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονοήσας ἀληθὲς εἶναι,
εν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου
ου. Μετ' ὀλίγον δὲ ὥρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀνα-
ι αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπεῖρα, βουλόμενος C
ναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς
ον ἐν τῷ Δαματρύ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σα-
ριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. Καὶ παρ-
ρισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κο-
καὶ ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητώριον,
καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα ἐν τῷ παλατίῳ.
λιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σαμωνᾶ
πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βου-
μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ
χάρτην πολυλοίδορον κατὰ τοῦ βασιλέως,
τος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου, νο-
ντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθόντος δὲ τοῦ βασιλέως
Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐν τῷ μιτα-
. Εὑρὼν οὖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν
θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. Γέ- D
τότε ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ βασι-
ς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτέλεσμα. Εἰσ-
ος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν
, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς· *Εἰς τίνα ἐστὶν
σις;* Ὁ δὲ ἔφη· *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ
υ ιγ', ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν.* Τῷ δὲ
εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν τὴν κάκωσιν
ήνης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέ-
τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως
θων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε
άκιον. Καὶ εὐθὺς καταβιβάζει τὸν Σαμωνᾶν
οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει
μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. Καὶ πάλιν
ιέντα ἀπάγουσιν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου

Mahumeti se sacris polluit. Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andronicus evaderet, brevi post illius consilio soli fugæ præsidio usi (res sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos subinde hostium cuneos iisque fatigati, in Romanæ ditionis loca evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso commutationis causa senex Abalbaces et Samonæ pater. Acceptis imperator omni humanitate ecclesiæ ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano ritu, per quem a fide extraneis sacra Dei vasa videre haud convenit. Samonæ patri animus fuit morandi cum filio nec in Syriam revertendi. Enimvero dehortatus est Samonas, aitque: *Tene fidem tuam: ego potius, si per facultatem licuerit, ad te pergam.*

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die sancto Pentecostes, **712** coronat Leo imperator Constantinum filium suum in porphyra natum per Euthymium patriarcham. Dedit vero Samonas Constantinum hominem suum, qui prius Basilio magistro ac canicleí præfecto in ministerio fuerat, in Zoes Augustæ obsequium. Hic longe carissimus Leoni imperatori ac Augustæ factus est. Quamobrem ingenti in eum invidia incensus Samonas rei eum cum Augusta secretioris accusat. Veramque accusationem suspicatus Leo, gratiam Samonæ facturus, Constantinum in S. Tarasii comam ponere jubet. Brevi autem post Samonæ præcepit ut in monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum in officium reducere. Egressus itaque imperator, habitoque processu ad Damatryum, atque in Samonæ monasterio pransus, Constantinum vidit; statimque Samonæ præcipiens sæculares eum vestes induit; miscuitque imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. Rursusque inardescit Samonæ invidia, qua Constantinum imperator prosequebatur benevolentia. Consilioque cum Tzirithone ac quibusdam aliis inito, longe famosam plenamque conviciis adversus imperatorem chartam exarant, conscribente ac componente Rhodio Samonæ notario; quam imperatore ad Majorem ecclesiam veniente in Metatoricio projecit. Offenso imperator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque ejus auctorem inquirebat. Contigit vero tunc lunam deficere; statuitque imperator astronomos, qui tum in urbe erant, quid tandem deliquium illud **713** protenderet, dicere. Ingresso autem Pantaleone metropolita ad imperatorem, quærebat ex eo Samonas in quem malefica vis intenderet. Cui ille: *In te nimirum. Ac siquidem tertia decima Junii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris.* Leoni autem imperatori dixit lunæ maleficium eum respicere qui secundus in republica exsistat; quod imperator de fratre suo Alexandro accepit. Postea Tzirítho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem esse. Statimque gradu dejectum in ipsius ædes

ablegat ac facit monachum. Exinde ad Euthymii patriarchæ monasterium abducit; ac rursus convicia jactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto Constantinus accubitor præficitur; cui Leo in Nosiis monasterium exstruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encænia peragit. Haud vero alienum dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

A μονήν. Καταβιβάζει οὖν τὸν Σαμωνᾶν, ποιῶ σταντῖνον παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ ἐν Νοσιαῖς, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου π χου ἐγκαινίζει αὐτήν. Ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖ τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν Νοσιῶν ἔκτισται.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem Deum. Huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane prædiolum; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. Contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos justo labore nummos quæsierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. Tunc surgens, ut fere fit, conscensoque equo abiit cœpto itinere, pecunia illic loci relicta. **714** Senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento ejus qui amiserat mœrore ipse afficitur. Verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a Deo efflagitans ut qui jacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. Cæterum miles ubi jam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid præsto opus illi succurreret, iter tristis agebat. Tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato ipse quoque bibit, seditque cogitabundus, ac alto ducto suspirio: *Hic nempe loci*, aiebat, *vitæ omnem commeatum amisi*. Inaudiit venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. Cui ille: *Hic quos habebam nummos omneque peculium amisi;* statimque etiam locum ostendit, marsupiique signacula ac auri quantitatem edixit. Mox homo Dei summam sinu extrahit, aitque: *Num hoc cognoscis?* Ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem: *Sane*, inquit, *istud est id quod amisi*. Aitque: *Tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse*. Accepto sacculo rogabat ille senem ut inde sumeret quantum vellet. At ille renuit quidquam attingere. Quamobrem miles lætus viam suam abit, ac Deo gratias agens. Ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, *Quod in eum te modum* **715** *erga militem habueris, ecce*, ait, *mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. Quin tu ipse horum nomine mercedem recipies*. Postridie vero ejus rei nuntius allatus est; nec plures dies effluxerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, exstructo monasterio, solemni dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

κε'. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα εὐλαβῆ καὶ φοβούμενον τὸν Θεὸν, ὃς καὶ ἐν τόπῳ τῶν Νοσιῶν προαστίτζην ἐκέκτητο θαλάσσῃ πάνυ μικρὸν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἐπὶ δε ἐκβαλὼν τοῖς ὁδίταις ἐποίει παραψυχήν. Ἐ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ξαντα ἐκβαλεῖν ἅπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχε B σμάτων, καὶ ὀριθμῆσαι αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς τρεῖς ἀριθμούμενα. Εἶτα ἀναστὰς, οἷα νει, τῷ ἵππῳ ἐπιβὰς ᾤχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, σίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείς. Ὡς οὖν ἔθος εἶχ ρων, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντο; ἀθυμία ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εὐχόμενος τῷ Θεῷ τοῦτον ἐλθεῖν καὶ ἀπολ ἴδιον. [P. 470] Ὁ μέντοι στρατιώτης τὰς π ράσας καὶ ἐπιμνησθεὶς, ὅμως τι ποιῆσαι μὴ νος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῄει λυπούμενος. Κ τρίτον ἐνιαυτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν καὶ τοῦ ἵππου ἀποβὰς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, αὐτὸς πιὼν ἐκάθητο σύννους, καὶ στενάξα C ὅτι *Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴ* Τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρων ἐπηρώτησε *Τί ἄρα τὸ συμβὰν, κύριέ μου;* Ὁ δὲ εἶ *Ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα*. Καὶ παρ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ β καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θε ἐξέλκει τοῦτο [88] τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καί φησι *ρίζεις τοῦτο;* Ὁ δὲ ἀφασίᾳ ἐπὶ πολὺ κατε δμως, *Ναὶ*, εἶπεν, *ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτ* Καί φησιν· *Ἀπόλαβε αὐτὸ, πληροφορούμε οὐκ ἤνοιξα αὐτὸ, οὐδὲ εἶδον τί ἐστιν* Τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν [89] λ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέ σύνολον. Ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Τῆς D κτὸς ἐκείνης ὁρᾷ κατ' ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθ εἰπόντα αὐτῷ· *Ἀνθ' ὧν οὕτως ἐποίησας στρατιώτην, ἰδοὺ αὔριον ἀκούσεις γενόμ ρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ προ σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλην γενησόμεν δοξολογίαν ἐμήν. Καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν τ των μισθὸν κομιεῖς*. Πρωΐας δὲ γενομένη νυμα ἦλθεν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῇ θελ βασιλέως καὶ τῇ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μον ᾠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami prætore, victus Himerius est, cunctisque fere in

κς'. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας τοῦ ν κοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου με ρίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ ὄντος ἐ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος,

VARIÆ LECTIONES.

[88] τοῦτον Γ. [89] παρεκάλει margo Γ.

A καὶ μόλις διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κιν-
των. Μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοι-
ασήματι. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὰ
ια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν
θέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. Τῇ δὲ ια' τοῦ
ηνὸς τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισά-
λέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλέα· ὃν
φασιν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη· *Ἴδε
κὸς καιρὸς μετὰ ιγ' μηνῶν*, πολλὰ δεηθεὶς
λάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

*ν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
ῳ Πορφυρογεννήτῳ ἔτος α' ἡμέρας κθ'.*

1] Κόσμου ἔτος ,ςυζ', τῆς θείας σαρκώσεως
μαίων βασιλεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταν-
φυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α' ἡμέ- B
Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστείλας εὐθὺς ἤγαγε
ἐκ Γαλακρηνῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτὸν,
ὼν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἐξορί-
ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναῦραν ἤνεγκεν, καὶ
καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθαίρεσιν
οιοῦσιν, ἀτίμως τίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς
γάστου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ
νὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς
καὶ πρᾴως ὁ ἱερὸς ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε.
ιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευ-
ατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς
ιθίου. Τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τίλαντι τὰς τρίχας
ιάρχου συνέβη εὐθὺς ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι τὴν
ὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκαυστον γενέσθαι τὴν
ιτοῦ ἐξ ἀοράτου πυρός. Ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ C
ἐπιληψίᾳ ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ
ἄλλο τὸ οἱονοῦν μέρος κινεῖν ἢ φωνὴν
ἥτις καὶ κλινήρης οὖσα καὶ προσαῖτις δι-
μέχρι Νικηφόρου βασιλέως τοῦ Νικητοῦ.
ασιλεὺς Ἀλέξανδρος μηδὲν βασιλικὸν ἔργον
ς ποιῆσαι, τοῖς κυνηγεσίοις καὶ τοῖς πονη-
ις ἀεὶ ἐσχόλαζε. Τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα
εὐνουχίσαι βουληθεὶς διεσκεδάσθη παρὰ
τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς
ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. Ἐπὶ
φάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας
εγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἱματοχυσίαν σημαί-
τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. Οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος
καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐκδοὺς, τοῦ συάγρου τῷ D
, καθὼς αὐτὸν ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν, τοῦ ἐν τῷ
τὴν ζωὴν αὐτοῦ [P. 472] προσανακεῖσθαι
τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὑπεμ-
ς. Τούτοις πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῷ
ριέθετο ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ τού-
ῃ πεποιθὼς ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ ζω-
υγίαν ἐποίησεν. Ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ
ῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις
ντος.

ῦ μέντοι Ἰμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν

A vitæ periculum adductis vix ipse incolumis evasit. Exinde Leo cœliaco morbo laborare cœpit. Contigit vero incendium in Magnæ ecclesiæ Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia et sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo imperator, Alexandro fratre designato imperatore; quo viso ad se veniente dixisse fertur: *En et tempus malum post tredecim menses*, multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.

Romanorum imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneto annum I dies XXIX.

Mundi annus 6407, divinæ incarnationis 907, imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneto Leonis filio, annum 1 dies 29. Mox itaque mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac in sede collocavit, **716** deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exsulare jussum non post multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque synodo, exque illa eo exauctorato, turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi vulsa barba, aliaque opprobria et injuriæ ac cruciamenta illata, quæ ipse sacer pastor silentio sustinebat ac mansuete. Rursus ad Agathi ædes missus atque ibi vita functus, in monasterio suo in urbe ad Psamathii ædes conditus est. Clerico qui patriarchæ pilos vulserat, simul ac sanctus jussus est exsulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus omnis combusta est. Ejus filia sic tota epileptico morbo oppressa est, ut nec manum, neque os, nec ullam partem corporis movere posset aut vocem mittere; quæ et lecto affixa ac stipem emendicans ad Nicephorum usque Phocam imperatorem duravit. Porro Alexander imperator, nihil pro imperatoris munere exque purpuræ dignitate moliri valens aut exsequi, se totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat. Constantinum Leonis filium cum sæpius castrare statuisset, illius ab eis dissipatum consilium est quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenellam ætatem, modo ægram valetudinem ejus causarentur. Ejus tempore apparuit cometes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiam vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura), ac futuram in urbe portendere humani cruoris fusionem. Hic Alexander seductoribus ac præstigiatoribus **717** sese dementandum præbens, ab eis persuasus salutem suam ac vitam ad Apri statuam in Circo positam referri existimavit, cum illi eo commento ejus porcariam vitam atque dementem insinuarent. Illis ut morem gereret, verenda dentesque porco apposuit, quibus scilicet ille deficeretur. Eoque tandem seductorum provexit consilio, ; vestibus atque aulæis Circences honestaret cereosque accensos statuæ adhiberet. Unde et ab eo Christi manus, velut qui honorem Deo debitum idolis adhibuisset.

2. Himerium accepta ab Agarenis clade rever-

VARIÆ LECTIONES.

sum in palatii monasterium detrusit, quod Calypam A vocant, minacibus verbis exagitans, ut qui Leone fratre imperatore illi adversatus fuisset. Isque adeo ex ingenti ærumna animique angustia morbo correptus fatis concessit.

3. Missis Symeon Bulgariæ princeps nuntiis Alexandro de pace significat, et ut se benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone imperatore sese res habuisset. At ille dementia ac stultitia tentus legatos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quæ illi movendi bellum adversus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub canis ardoribus pransus vinoque madidus pila lusurus descendisset, Dei ira invecto gladio percussus, sanguine copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies exstinctus B est, Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Joanne rectore Hellade procuratoribus **718** relictis, imperioque Constantino Leonis filio permisso. Mortuus autem cum Basilio patre sepelitur.

Romanorum imperator Constantinus Porphyrogennetus annos VIII supra XL.

Mundi annus 6408, divinæ incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in purpura natus annos 48. Mortuo enim Leone patre annum septimum natus ab Alexandro patruo sub tutoribus relinquitur. Imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subjectus, annos 26. Solus denique rerum potitur annos C 15. Adeoque ejus imperii tempus omne annorum 48 est. Nactus itaque aulæ potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Joanne Hellada, reipublicæ prospiciebat, rerumque ad imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino duci scholarum domestico per quosdam in civitate proceres nuntiatur, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo præclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut opera rerum summam in se translaturus. Is itaque, ut cujus etiam prius ea D cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subjectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium **719** contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis protovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregoræ soceri sui domo cum sociis ac conjuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem a secretis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constantino patricio et monacho Helladico nuntiavit. Amboque eadem ad Constantinum ducem venerunt; unaque mane, cum nondum dies advenisset,

A ἥττης ὑποστρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾷ, ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥωστήσας ἐτελεύτησε.

γ'. Δηλοῖ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρήνης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ συγκρατούμενος ἀτίμως τοὺς πρέσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήσσων. Διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν κινεῖται.

δ'. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι καὶ οἰνωθεὶς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγεὶς, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ B τῶν αἰδοίων αὐτῷ φερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην ῥαίκτορα τὸν Ἑλλαδᾶ ἐπιτρόπους, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ υἱῷ Λέοντος. Τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ἔτη μη'.

Κόσμου ἔτος ͵ςυη', τῆς θείας σαρκώσεως ϡη', Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτη μη'. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἑπταετὴς ὢν καταλιμπάνεται ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. Ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη C ζ', καὶ ἅμα Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν ἔτη κς', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μη' [91]. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος [P. 473] ὢν σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλαδᾷ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας [92] ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομεστίκῳ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾷν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατὴς [93] γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ δὲ ἅτε καὶ D πρότερον αὐτῆς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, ἱκανῶν ὄντων, καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαὴλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονὼς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἑλλαδικῷ κατεμήνυσεν. Καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκαν Κωνσταντῖνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρωΐ, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ', ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων

VARIÆ LECTIONES.

[91] ...ίᾳ? [92] ἐγκρατῆ?

ἱπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κωνσταν- A
.υφήμουν βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. Ἔνθα δὴ ὁ
ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν
ποδρόμου πυλῶν ἀνῃρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν
ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ἐκ-
θεὶς ὑπό τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστηκότα
ὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ
ὕμῳ ἀνεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφὴς, κα-
ωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγήν.
:ν ἧκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ διὰ τῆς Σιδηρᾶς
τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν σκουτα-
παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ
ς ἐκλογὴν τῶν τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἄλλων [95]
ενος, μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ
ικός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, πολ-
ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον, καὶ τοσοῦτοι B
τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. Ἀνῃρέθη
Γρηγορᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ
ρος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμε-
Ταῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς
474] πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυ-
ι δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας
εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν, καί τις αὐ-
ει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἥτις τῷ βασιλεῖ
ἠνεχτο καταφανὴς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς
πήν.
ὁ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατά τινα
λον τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ
δίᾳ τῶν δημοσίων εἰσπράξεων πεπιστευμέ- C
; Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας
; γεγονὼς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας
ἄλλον μεταπεποίητο. Οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ
; ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λο-
ν Θωμᾶν· οὗ δὴ ῥιφθέντος παρὰ Μανουὴλ
ν Ἀγαρηνῶν ἑρμηνέως ἐν ὕδατι τὰ ἐν αὐτῷ
ρωται γράμματα, οὕτω διαγορεύοντα· *Μὴ
ιει ἀπὸ τοῦ πυῤῥοῦ κετεινοῦ τοῦ Δουκός·
ισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθὺς ὀλο-
ισεται.*
οὕτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγορᾶς τούτου
ὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον,
ίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον,
βίᾳ ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν ἐν
Στουδίου. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλλαδικὸν D
ικοῖς τύψαντες μετὰ ῥάσου καὶ ὄνου ἐθριάμ-
καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλματῶν καταδίκῃ ἔγκλει-
εποιήκασι. Καὶ ἄλλους μὲν τυφλώσαντες
ιν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ
ου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς,
ῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας
ιόπισαν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι
ποι ἀπώλεσαν ἂν, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν
; τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες, ὅτι
; *ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ
εως τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι;* Τὴν

sed adhuc tenebræ essent, cum facibus multoque satellitio ac armis ad Circi portam venientes Constantinum imperatorem faustis vocibus acclamabant; ubi sane ejus equiso lancea confixus, ab illis sublatus est qui Circi portas interiores tenebant. Haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furiis agitante dæmone, nec satis mentis compos, imperitandi cæca libidine se a Circo tristis mœstusque subduxit, malum sibi omen equisonem nece sublatum ducens. Inde ad Chalcem (id est Æream) venit; perque Ferream ejusdem Chalces (seu Æreæ) ingressus ad Scutariorum usque (excubitorum scilicet) atrium penetravit. Ex adverso autem magister Joannes Helladas, fœderatorum aliorumque ordinum delecto agmine, armis instructos adversum ducem misit. Cumque venissent ad Chalcem, congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt; tantaque cæsorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagnaret. Sublatus vero etiam **720** Gregoras ducis filius et Michael ejus consobrinus, necnon Curtices ille Armeniorum genere ortus. Hæc ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu equum in turbam calcibus impulit. Is vero strati soli lubrico lapsus sessorem in terram dejecit; quem ubi quis solo dejectum offendit (reliqui enim omnes ti erant), ejus caput gladio abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa er-dandique tumultus ac coitionis, imperatori detulit.

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, ejurata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese recepisset, astrologiæ, sed magis astronomiæ cuidam operam impendebat. Hic itaque in nigri coloris linteo scribens ad Thomam logothetam misit. Quo misso in aquam a Manuele Agarenorum interprete, scriptæ in eo litteræ apparuerunt, in hæc verba concepta sententia: *Ne timueris a Duce rufa volucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim peribit.*

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chœrosphacte ad Sanctæ Dei Sapientiæ confugerunt; quos inde non sine vi extractos in Studii monasterio monachorum ritu detonderunt; Constantinum vero Helladicum nervis bubulis cæsum rasoque indutum atque asino impositum per mediam urbem ignominiæ causa traducentes, in Dalmatæ **721** carcere inclusi disciplina damnarunt. Atque alios quidem oculis orbatos exsilio relegarunt, alios obtruncarunt. Militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. Aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac tutores perdituri erant, nisi judicum quidam ab iniquo eos impetu istiusmodi verbis retardassent, *Cum imperator puer sit, quomodo illius injussu ejus-*

VARIÆ LECTIONES.

eorgius ἐξκουβίτων. [95] Georgius ἐλατῶν.

cemodi perpetrare audetis? Ducis itaque uxorem detonsis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad ædes proprias remiserunt.

5. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numeroso fortique exercitu Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore ut urbis portiretur plurimum confidebat. Innumera autem civium multitudine armorumque vi ae munitionum præsidio spe dejectus, pacis fœdera rogans, ad Hebdomum reversus est. Tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matremque requireret (jam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. Ejusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Joannisque Helladæ consilio Alexandri imperatoris homines illa ejicit, **722** nempe Joannem rectorem et Gabrielopulum ac reliquos. Præficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium hetæriarcham: magister autem Joannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro hetæriarcha auctore Zoe Nicolaum patriarcham cum stomacho aula dejicit, dicens ecclesiæ suæ curam ageret. Brevi autem post Constantinus accubitor hetæriarcham majestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre moliatur. Simulate igitur patricium creatum, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domi eum manere jussit. Præfecitque Zoe hetæriarcham Joannem Garidam, excubiarum vero drungarium Damianum eunuchum.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Joannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacas in illum auxilio cogeret. Ad quos cum muneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se trajecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principnm natus: quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente manuum vi ferri **723** duritie ac renitentia. Hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. ... indictione tertia. Pan... ...didit.

A οὖν γυναῖκα τοῦ Δουκὸς ἀποκείραντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνουχίσαντες ἐν Παφλαγονίᾳ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

ε'. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χάρακα περιέλαβεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μετέωρος ὤν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὅπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀποσφαλεὶς ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν.

[P. 475] ς'. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου
B παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλατίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάζουσι πάλιν αὐτήν. Καὶ περικρατὴς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ἤγουν Ἰωάννην τὸν ῥαίκτορα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς νοσήσας τελευτᾷ. Συμβουλῇ δὲ Θεοφυλάκτου ἑταιρειάρχου Ζωὴ καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλατίου Νικόλαον πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν
C εἰποῦσα. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Προφασιστικῶς οὖν πατρίκιον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος ἐστὶ λαβεῖν εὐχήν, οἴκοι τοῦτον μένειν παρεκελεύσατο. Προεβάλετο δὲ Ζωὴ ἑταιρειάρχην Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν, καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν εὐνοῦχον.

ζ'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην ληϊζομένου, ᾐτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς πατρίκιος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πατζινάκους ἀγαγεῖν· δῶρά τε λαβὼν ἀπῆλθε, καὶ ὁμήρους ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

D η'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὅν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέρων κρατοῦντα ταῖς χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. Ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

θ'. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προδέδωκεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρίκιος μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ

...CTIONES.

:ήν. Ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμηρᾶς ου εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν οσήσας ἐτελεύτησεν, καὶ ἀπεστράφησαν οἱ διακενῆς. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ›ἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ ὁ τοῦ Ἰούβη, [P. 476] τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν τίαν μὴ ἐνεγκόντες, ἔνδον τοῦ ἐν Ἀθή-.ίθοις βαλόντες ἀνεῖλον.

κατὰ Χριστιανῶν ἔπαρσιν τοῦ Συμεὼν Ζωὴ βουλεύεται μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλά-ρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς ›λεμῆσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλη οὖν ἐν πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πα-'αδηνὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Τὰ θέματα φιλοτιμησαμένη πρὸς τὴν Θρᾴκην δι- B Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομεστίκου ις, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρό-›σανέκειτο. Οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχον-τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες μίοις ξύλοις ὤμοσαν καὶ τοῦ ὅρκου γενο-ιστρατεὶ ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ ›υ ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ις ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ νίων. Συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρί-Λεόντιος[97] σύμβουλος αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ὤν. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κʹ ἐπινεμήσεως ς μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων C ἰχελῴῳ ποταμῷ συγκεκρότηται· καὶ (οἷα :ρίματα!) γίνεται σφαγὴ οἵα ἐξ αἰῶνος · Λέων δὲ ὁ[98] Δοὺξ ἐν Μεσημβρίᾳ δι-γών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ υ συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λὶψ καὶ Ἰωάν-ίψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

δὲ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ιων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανου-ίῳ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς :ελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ ι. Εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς κοι στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. ιέμου ἤδη τέλος λαβόντος,] καὶ ὑποστρέ-τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, D ιν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον :ὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι, ᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπερᾶσαι ζινάκους, μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους οίοις ὑποδέξασθαι. Καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόν-77] εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου ίλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου πολλὰ δυνα-ρὰ τῇ Αὐγούστῃ τὰ τῆς καταδίκης ἀν-

ν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκ-ντων ἐξῆλθε Λέων ὁ δοὺξ τῶν σχολῶν

A mianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi morbo correptum mors sustulisset, plane ejus potitus esset. Reversique sunt re infecta Saraceni. Atticæ vero Athenarumque incolæ cum juges injurias damnaque a Chase Jubæ filio acciperent, nec viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum optimatibus consilio, ineundam pacem fœdusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asiam militares alas debellandi causa Symeonis evocandas inque Europam trajiciendas. Missus itaque in Syriam qui eam pacem induciasque com- B poneret, Joannes patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. Cunctasque Zoe legiones liberaliter donatas in Thraciam trajecit, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro magis robore spectabili quam militari ducisque prudentia. Cuncti itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata concordia, ejusque se arctius vinculis adstringentes, adhibitis venerabilibus lignis sacramentum fecerunt; quo peracto omni apparatu in **724** hostem aciem eduxere. Præerant autem excubitorum turmæ Joannes Grapson, Hicanati Marulis filius. Ductores exercitus erant Romanus Argyrus ejusque frater Leo et Bardas Phocas. Aderat et Melias cum Armeniis. Sed et Constantinus Afer cum Leone C duce, in omnibus quæ attinebant consilio affuturus erat. Mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quæ Dei judicia!) strages edita est, qualis a sæculo nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem expedivit. In ipsa acie inter alios perempti Constantinus Afer et Joannes Grapson aliique multi proceres ac tribuni. Romanus porro patricius navaliumque drungarius cum omni classe ad Danubium missus fuerat, Leoni Phocæ iturus suppetias: sed et Joannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis est, adducturus esset; quorum trajiciendorum Romano drungario munus incumberet. Orto vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos D digladiantes ad sua discessere. Jam autem bello absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem reversi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque discriminis Romanum drungarium adduxere ut amissionis oculorum damnatus sit, velut qui negligentia, ni potius maligno pravoque consilio, Patzinacas non trajecisset, nec fugientes Romanos in naves suscepisset. **725** Nec eam certe multam evasurus erat, nisi Constantini patricii Gonguli et magistri Stephani, quorum apud Augustam magna auctoritas erat, intercessio obstitisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit Leo scholarum dux ejusque filius Nicolaus et

VARIÆ LECTIONES.

[97] ἰοντι Δομεστίκῳ. [98] al. ὁ Δομέστικος.

Joannes hetæriarcha ad Catasyrtas cum numeroso exercitu; Bulgarisque noctu ex improviso impressionem in eos facientibus, omnes penitus interierunt.

12. Theodorus igitur Constantini imperatoris pædagogus, cum Constantinum videret sacri cubiculi præfectum intimum (accubitorem vocant) rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut antiquum paterna necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum, assumat cum eo in aula moraturum et custodem futurum, ac quidquid ingruat, defensorem opemque allaturum. Crebro namque ejus rei gratia interpellatus Romanus assensum abnuerat. Ipse itaque manu propria Constantinus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem actutum sese accingere scripsit. Qua pervagante fama, et accubitore Romanum urgente ut cum classe proficisceretur, cum is excusaret seque cum classe proficisci posse negaret quæ militari stipendio donata non esset, Constantinus accubitor ad solvendum omnino adacturus ad navium stationem accedit. Occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus; **726** cumque jam prope esset, vi corripiens: *Tollite eum*, altum clamat; moxque qui aderant classiarii, in prætoriam Romani triremem inductum tuta custodia servabant. Imperator autem rerum summa a matre in sese revocata, postridie Joannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Illa autem, ejulatu luctuque filium complexa, ejus animum ad maternam miserationem commovit, aitque: *Sinite matrem mecum versari*. Vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. Porro imperator patriarchæ consilio Joannem Garidam scholarum domesticum præficit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. Renuit ille munus inire, nisi Theodorum Zuphinexerum uxoris fratrem ejusque filium Symeonem pariter hetæriarchas crearent. Mox itaque egressus ad Romanum est; datoque ac accepto jurejurando concors animi illique consentiens effectus est.

13. Mensis igitur Martii quarto supra vigesimum mittit Romanus in palatium, qui ejus nomine satisfactionem offerrent, nempe *se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocæ insidias veretur, et ne quid ille novarum rerum in eum moliatur*. Mandatur itaque illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. Festo itaque Annuntiationis die, qui in feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula excessit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum patriarcham **727** inde ejecit. Qui palatium tenebant, Romani jurejurando firmati, venerandam ei ac vivificam misere crucem. Cui ille devote cultu adhibito, ac jurejurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis quibusdam

A καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης εἰς Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ· καὶ τῇ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες ἄρδην ἀπώλοντο.

ιβʹ. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὔνουν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ καὶ διαφυλάττῃ αὐτὸν, καὶ σύμμαχον ἔχῃ καὶ βοηθὸν ἐν οἷς ἂν δέῃ. Πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπείπατο. Αὐτοχείρως οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ Ῥωμανῷ ἔπεμψε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. B Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος. Ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος καταναγκάζων αὐτὸν ἐν τῇ ἐξαρτύσει ἔξεισιν. Ὁ δὲ τοῦτον δουλικῷ τῷ σχήματι προϋπήντησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος ἀνήρπασεν αὐτὸν, καὶ, *Ἄρατε αὐτὸν*, ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτον εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην τὴν Αὐγοῦσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δαC κρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν· καὶ, *Ἐάσατε*, εἶπεν, *εἶναι μετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα*. Οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφῆκαν. Προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἐδεδίει γὰρ μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέξερον καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλοντο ἑταιρειάρχας. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανὸν, [P. 478] καὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο.

ιγ. Τῇ οὖν κδʹ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥω- D μανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος, ὅτι *Τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν φοβούμενος, μή τι νεωτερισθείη εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτο πεποίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιεῖσθαι τοῦ βασιλέως*. Μηνύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐλθεῖν μέχρι τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρευθὺ Στέφανος μὲν ὁ πατρίκιος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Καὶ ὅρκῳ βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν. Καὶ προσκυνήσας, καὶ ὅρκῳ βεβαιώσας αὐτοὺς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν

τίῳ. Προσκυνήσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ A
μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ,
:εις αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται
ς καὶ μέγας ἑταιρειάρχης. Αὐτίκα οὖν
ιέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγ-
μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς
τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. Ὡσαύτως
ἡν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος παρα-
νος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ
εγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου·
ξάμενος παρὰ Ἀνδρέου πριμικηρίου τοῦ
ῦ πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ
ῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρῶσθαι τὸ
ησιν λόγιον·

ε τὸν μὲν ἀηδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἔρημον
τεν οἰωνοῖσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι, B
ἀετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε.

ῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ δίδοται ἀῤῥαβὼν γαμικοῦ
ρματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένῃ
ρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας
ίνται παρὰ Νικολάου πατριάρχου. Βασιλεο-
γὰρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀντ' αὐτοῦ
ιιάρχην Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατ-
Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς
κων ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. Καὶ
ας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τόν τε παρα-
νον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον ἀση-
ιοῦ ** Μαλελίας, πληροφορῶν πάντας καὶ
ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν
ποιεῖται συγκίνησιν. [P. 479] Ῥωμανὸς C
ιλεοπάτωρ χρυσόβουλλον ποιήσας ἐνυπόγρα-
ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου
ὕτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον, *Ὅσοι*
ιῶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεοπάτορι
ργεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσί,
νῃ τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ,
ὶ Βασιὰν[1] προσηγόρευον, καὶ κληρικῷ τινι
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα
αν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ
ς ἀνηλεῶς ἐτύφθη τήν τε ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα
η, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς
ύσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν
αλεῖσα γυνὴ Ἄννα. Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ
χαὴλ Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἄρχων
άτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ D
κμεν, ἀρχὴ γεγονὼς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν
καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος,
χων ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς
οῦ πλείστου τὴν Χρυσόπολιν καταλαβὼν,
ὁ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντα τῇ πόλει
ντος κατά τινά τε ταύτης χῶρον τὸν αὐτοῦ
ρατηγῆσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθεικότα περίβολον
άσαι Στρατήγιον, καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύ-
καὶ τοῖς ἀντίπεραν προσελθόντα χρυσίον
ιπιδοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσ-
ι. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσὸν ἐκ μετάλλων αὐτῆς

in palatium ascendit. Prone itaque venerantis specie salutato imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data securitatis fide confestim magister ac magnus hetæriarcha præficitur. Statim itaque data jussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid moliatur, sed tantisper domi conquiescat. Pari quoque tenore jussus scribere Constantinus accubitor, eademque præcipere ac Constantino imperatori subjectum manere. Acceptis ille divalibus litteris ab Andrea primicerio imperatorio protovestiario domi in Cappadocia privatus egit; inde impleto, quod ita habet, poetæ celebratum eloquio,

Tunc sane lusciniam trahens in deserta insula
Avibus discerpendam vorandamque reliquit,
Aquilam vero sponte cedentem suam in domum
[reduxit.

14. Mense Aprili nuptialis contractus arrhabo a Constantino imperatore Helenæ Romani filiæ traditur; tertioque Galilææ (hebdomadæ scilicet Paschæ) nuptiales corollas a Nicolao patriarcha recipit. Romano namque imperatoris patre creato, ejus loco Christophorum ipsius filium hetæriarcham præfecit. Haud longum tempus abscesserat, cum **728** Leo Phocas, optimatum quorumdam seductionibus inductus in rebellionem defecit. Ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Maleliæ filio, sancte affirmat cunctisque suadere nititur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita ejusque nomine edita, quidquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. Litterarum hic tenor erat: ***Omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adjunxerint, hos vero ab imperatoris stare partibus.*** Concreditæ litteræ procaci cuidam audacique mulieri, Annæ nomine (cui et Basilicæ, ac si imperatoriam regalemque dicas, cognomen indidere), itemque clerico cuidam Michaeli, quos in Phocæ castra emisit, ac per eos in omnem exercitum litteras disseminavit. Porro Michael deprehensus sævis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, præstitæ operæ mercedem vicemque recepit. Similiter quoque illi socia Anna mulier. Primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis præfectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quæ rerum Phocæ evertendarum origo fuit. Eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam ejus loco castra metatus, vallo eum munierit ac **729** strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam trajiciens auri vim, quantam par erat, in

VARIÆ LECTIONES.

? [1] Βασιλικὴν reliqui. Combef.

milites erogaverit; ex quo dicta Chrysopolis. Alii sic vocatam aiunt, quod ex ejus metallis conflatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod æs (Græce χαλκὸν) habeat, vel a Chalcide Nicomedis filia, quæ eam condidit). In hac itaque Chrysopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cujus tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulæ statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cujus vis ac tenor est:

Non ego Inachiæ bovis figura sum, nec meo ex nomine,
Bosporii pelagi faucibus indita appellatio est.
Illam enim pridem fugavit gravis ira Junonis.
Quæ autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum.
Charetis uxor fui : cui huc comes navigationis,
Adversus Philippi classem dimicaturo, veni.
Tunc ego dicta Bucula, nunc quæ Charetis uxor audiam,
Utraque lætor continente.

15. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territurus, late acies explicavit. Mittitur itaque **730** a Romano cum celoce Symeon caniclio præfectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi litteras ferret : *Equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni præter Romanum. Huic itaque secundum Deum mei custodiendi partes delegavi. eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. Hunc autem Leonem Phocam, cujus mihi semper suspectæ insidiæ, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus majestatem meam per tyrannidem rebellarit. Quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate tu multum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret.* His in militarium ordinum lectis auribus, cunctis recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inops ad Aetus urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. Ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Joanne Tubace et Leone ejus consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo inscio oculis orbatus est.

16. Mense Augusto conjurationis delati Constantinus Ctematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominiæ causa per urbem traducti **731** in exsilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per cibos medicatos Romani vitæ insidiari : propterea aula deturbatam in Sanctæ Euphemiæ detonderunt. Invitatis vero ad convivium Theodoro Constantini impera-

A γίνεσθαι ταύτην φασὶν ὠνομάσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν χαλκὸν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτισάσης. Ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἡ τοῦ [a] Ἀθηναίων στρατηγοῦ Χάρητος παράκοιτις ἐτελεύτησε, Δάμαλις ὀνομαζομένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος ἐπαμῦναι τοῖς Βυζαντίοις· ἧς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν ἐν κίονι ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὧδε,

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο
Κλῄζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρης,
Ἐντάφιον τόδ' ἐγὼ Κεκροπὸς [b] εἰμι νέκυς.
B *Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἔπλων δ' ὅτε ἔπλεν [c] ἐκεῖνος*
Τῇδε Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
[P.480]|*Βοΐδιον [d] δὲ καλεῦμ' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χάρητος*
Εὐνέτις ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις

ιε'. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, *Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας γρηγορώτατον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὑρηκὼς τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετά γε Θεὸν κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν* C *ἔκρινα, σπλάγχνα πατρικὰ, καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον εὕρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον· διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημὶ, ἀλλ' εὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον.* Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρύεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος, φυγῇ τε εἰς Ἀετοὺς χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀλλ' ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταντήσαντος καὶ συλληφθέντος, ἀπέστειλε D Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐτὸν παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ.

ιϛ'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη ἐπιβουλὴ διὰ Κωνσταντίνου Κτηματεροῦ μελετωμένη καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγγάνων· οἳ καὶ τυφθέντες δημευθέντες τε καὶ πομπευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων· καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάσαντες ἐν τῇ τῆς Ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀπέκειραν. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πα-

VARIÆ LECTIONES.

[a] τοῦ] τῶν P. [b] ἐκ Φάρου· ἦσε δ' ἐγὼ Κεκροπίς Antholog. Palat. 1, p. 354. [c] ὅτ' ἔπλωεν ib. [d] Βοΐδιον δὲ καλεῦμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

ιὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ A ς Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ αὐτοῦ ἀδελφὸς, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν Ιωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Κουρ- ὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἁναρπάσας Ρωμανοῦ μελετῶντας εἰς Ὀψίκιον ἐξ-

ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥω- οῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ τῇ ιζ' τοῦ Δε- P. 481] μηνὸς στέφεται παρὰ Κωνσταν- λέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἔτει ἰνδικτιῶνος η'· καὶ τῶν ἁγίων Θεοφα- ται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ τῇ αὐτῇ αὐτοῦ μηνὸς τῆς ε' ° ἰνδικτιῶνος, Χριστο- ιὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασιλεύς· δὲ τῇ Πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως B νου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ιλεύσει.

δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος ωσις τῶν ἀποσχιστῶν.

δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπινεμήσεως ς Στέφανος ὁ μάγιστρος ὡς τῆς βασιλείας ἀποκείρεται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ένει Τειχειώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ ώποις αὐτοῦ. Πάλιν μηνύεται ἐπιβουλὴ ι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγ- · οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξ- ι.

ντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, C α τὰ τοῦ πατρὸς ἐληΐσατο καὶ τῇ πόλει ιν, ἐκεῖθεν ψευδεῖς γραφὰς συσκευάσας λγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλεν. Κρατηθεὶς φθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

ὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτῶν σι μετὰ τὴν τοῦ Δουκὸς Ἀδραλέστου τε- ροβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν γυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ι ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μω- ἰδν τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. Ὁ κτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς Βουλγάρων ἀνεῖλεν, καὶ αὐτὸς δὲ πληγεὶς ει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

λιν δὲ μηνύεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ στασίου γενησομένη σακελλαρίου καὶ Θεο- D κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου πρωτονοταρίου ῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κων- βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. Ἐλεγχθέντες ἐτύ- καὶ τὴν μέσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν.

ς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥω- ι βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ ἑαυτοῦ καθίστησι. Πάλιν οὖν ἐκστρατεύουσι ι μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. Ὅπερ μαθὼν ὁ Ῥωμανὸς Ἰωάννην ῥαίκτορα ἀποστέλλει τι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' πλῆθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν ταγμάτων καὶ

toris pædagogo ejusque fratre Symeone a Theophylacto patricio ac stabuli comite, illisque comedentibus, ingressus Joannes Curcuas excubiarum drungarius cum apparitorum copiosa manu correptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium relegavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cæsaris dignitate ornatur; mensisque Decembris die decimo septimo, indictione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha augustali corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora ejus uxor Augusta coronatur. Eodemque die ejusdem mensis, indictione octava, Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratus, ipse quoque die sancto Pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appellatur; amboque solemni per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Julio ejusdem indictionis eorum commissa unitio est qui scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspicionem vocatus Stephanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum **732** suis hominibus Theophane Tichiote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis multatus est. Denuntiata rursus conjuratio auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicatis in exsilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diripuerat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. Captus itaque oculis orbatus est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excessserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus præficitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improviso in illorum lapsus cuneum, multis eorum cæsis, vulneratus ipse et in urbem delatus fatis concessit.

22. Rursus conjurationis in Romanum delati Anastasius sacellarius et Theodoretus cubicularius, necnon Demetrius ærarii privati protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppetias irent ejusque causa decertarent. Convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt.

23. Hac Romanus arrepta occasione, ac periculum prætexens, Constantinum imperatorem dejectum secundo **733** a se loco facit. Rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque excursio. Romanus re comperta Joannem rectorem cum Leone et Potho Argyris, justis copiis instructos ex agminibus et fœderatis, impetum excepturos mittit. Una

VARIÆ LECTIONES.

ırgo P. ° Μωρολέοντος?

aderat et Alexius Musele patricius navaliumque drungarius cum classiariis suis. Castris itaque in planis humilioribusque Pegarum locis dispositis, Bulgaris e superioribus armata phalange emergentibus lateque aerem incondito tremendoque clamore implentibus ac validissimo impetu irruentibus, statim rector fugam capessit; cujus tuendi partes sustinens Photinus Platipodis filius necatus. Alii partim gladio interempti, partim mari submersi perierunt: reliqui captivi abducti sunt. Argyri ad Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impetum retardante aut eis obstante, Pegarum palatia ac omne Stenum subjecta flamma incenderunt.

24. Februario mense, indictione decima, mensis die vigesima, exstincta Theodora Romani imperatoris uxor, in ejusdem Romani ædibus, quas in monasterium verterat, condita est. Sophiaque Christophori imperatoris uxor augustali insignitur corona. Quo etiam tempore Iber curopalates in urbem venit, solemnique pompa atque processu honore susceptus est; cui et Sancta Sophia magnifico cultu ornata ostensa. In quam ingressus, reique miraculo in stuporem actus, domum reversus est.

734 25. Rursus vero Bulgari, mense Junio, ad Sanctæ usque Theodoræ palatia venientes, illisque concrematis, reliqua populabantur; ac rursus conserta pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces autem (quem vocant) multis præclare fortique virtute gestis, ac multa hostium data strage, cum unus ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere fugam init, atque in Blachernarum templo positus statim diem obit.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo et Tatzate Armenio, Bardæ Boilæ in Chaldia prætoris consilio (a quibus etiam captum Paiper præsidium munitum), Joannes Curcuas scholarum domesticus, pugna in eos conserta ipsorum potitus, clariores quidem oculis orbat, eorum publicata substantia, pauperes vero et obscuros quo velint citra noxam abire jubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum præsidium, petita securitatis fide urbem ingressus est; magisterque provectus in Manganis sub custodia morabatur. Dum vero fugam molitur, captus oculis orbatur. Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu cæsarie multatur.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adrianopolim obsidente ac fortiter urbem oppugnante, quod fames valida obsessos premeret nec 735 ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se prætoremque suum Bulgaris prodiderunt. Erat is Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus tum rebus bello præclare gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros

A τῶν τῆς ἑταιρείας · [P. 482] οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ, καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν εὐθὺς φεύγει ὁ ῥαίκτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατύποδος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπώλοντο · ἄλλοι αἰχμάλωτοι γεγόνασιν. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. Οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τά τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν.

B κδ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, τῆς ι' ἰνδικτιῶνος, τῇ κ' τοῦ μηνὸς, Θεοδώρα ἡ σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατατίθεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον γενόμενον · καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τότε καὶ Ἴβηρ κουροπαλάτης ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ πρόοδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς ὑπεδέχθη, καὶ ἡ Ἁγία Σοφία τούτῳ κεκοσμημένη ὑπεδείχθη · εἰς ὃν ναὸν εἰσελθὼν καὶ θαυμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ὑπέστρεψεν.

κε'. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ μέχρι τῶν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας παλατίων ἦλθον, καὶ ταῦτα πυρὶ δόντες τὰ ἑξῆς ἐληΐζοντο. Καὶ πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. Ὁ C δὲ λεγόμενος Σακτήκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολλούς τε ἀνελὼν, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστῆναι μὴ δυνάμενος, καιρίαν πληγεὶς φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν τεθεὶς εὐθὺς ἀποθνήσκει.

κς'. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδίᾳ ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδέος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑποθήκῃ Βάρδα τοῦ Βοΐλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ τὸ Παΐπερ ὀχύρωμα ἐκρατήθη. Ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀσήμους ἀθώους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. Ὁ δὲ Τατζάτης ἐν ἑτέρῳ ὀχυρώματι διαφυγὼν καὶ λόγον αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος D γενόμενος ἐν τοῖς Μαγγάνοις τηρούμενος διῃτᾶτο · δρᾶσαι δὲ βουλευσάμενος ἁλίσκεται καὶ τῶν ὀμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν [P. 483] Βοΐλαν ἀπέκειραν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτείραντος.

κζ'. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν Ἀδριανούπολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς αὐτοὺς ἐπίεζε κραταιῶς καὶ οὐδαμόθεν εἶχον ἐπισιτίσασθαι, προδεδώκασιν ἑαυτούς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. Οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μᾶλλον Θυμολέοντος, εἰπεῖν οἰκειοτέρως, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος, ὃς πλεί-

VARIÆ LECTIONES.

[a] ὅπερ ὁ ?

δραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐπεδείξατο · ὑποχειρωσάμενος ὁ Συμεὼν, μυρίαις τε αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. Τοῖς δὲ Βουλγάροις τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν καταλιπὼν ὑπεχώρησεν · οἳ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον ἀκηκοότες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἐξῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.

Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμεως τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ... τιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ὁ Ῥαδηνὸς ... ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεσε, μόνου τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, τῆς β' ἰνδικτιῶνος, Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν ... καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάντα καὶ ... ἔφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν ...όμενος, καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ ...ιάρχην Νικόλαον καί τινας τῶν μεγιστάνων, ...ὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἔλαβον οὖν ... ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθον, ὅ τε πατριάρχης ...αὴλ πατρίκιος ὁ Στυπιώτης καὶ Ἰωάννης ... ὁ παραδυναστεύων · ἤδη γὰρ Ἰωάννης ...ρ διαβληθεὶς τῷ βασιλεῖ ἀπεκάρη. Οἱ μὲν Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, αὐτὸς δὲ ...ιλέα Ῥωμανὸν θεάσασθαι ἤθελεν. Ὅπερ ὁ βασιλεὺς σφόδρα ἠγαλλιάσατο · ἐπόθει εἰρήνην καὶ τὸ στῆναι τὴν τῶν αἱμάτων ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ [a] Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ... ὀχυρωτάτην κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ..., ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ... προσορμίζεσθαι · καὶ περιφράξας αὐτὴν ... προσέταξε διατείχισμα μέσον γενέσθαι, ... ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Ἐπὶ τούτοις ἀπο... Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας ... ναὸν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο, ἐνέπρησεν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, δῆλος ... ἔθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, [P. 484] ἀλλ' ... ἐλπίσι μετεώροις τὸν βασιλέα ἐξαπατῶν. Καὶ ...όμενος ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχῃ ἐν ... εἰς τὴν ἁγίαν εἰσῆλθε σορὸν, καὶ τὰς ... ἐκτείνας εἰς εὐχὴν, εἶτα καὶ πρηνὴς πεσὼν, τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος, τὴν πανάχραντον ... ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον ...ηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ πεῖσαι ... εἰρήνην συνθέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν μαφόριον ... παναγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ... τοῦ ναοῦ, καὶ καταλαμβάνει τὸν ὡρισμένον τόπον. Ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ... δὲ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα · καὶ τῇ τετάρτῃ ...ραγίνεται Συμεὼν, πλῆθος ἄπειρον ἐπ..., εἰς πολλὰς διῃρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν ... ἀσπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρ... καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὅπλων κοσμημένων, πάντων κατάπεφραγμένων σι... ... μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεὼν ὡς ... εὐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ

tropæis cum primis conspicuus. Ejus itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac dehonestamenta, ad extremum peremit. Tum relicta Bulgaris custodiendæ urbis provincia recessit. Relicti vero præsidiarii, audita Romanorum in eos aggressione, relicta urbe domum abierunt; rursusque illa Romanæ ditioni cessit.

28. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum insulam venisset, Joannes Radinus patricius et classis drungarius subita impressione in hostes irruens omnes internecione, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

29. Mense autem Septembri, indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque et Macedoniam populatus omnia incendit atque evertit, arboresque ad Blachernas usque veniens succidit. Tum Nicolaum patriarcham ac aliquos procerum, quibuscum de pace sit collocuturus, ad se mitti petit. Dati itaque utrinque obsides, exiitque Nicolaus patriarcha et Michael Stypiotes patricius, necnon Joannes mysticus et publicæ administrationis imperatori socius. Jam quippe Joannes rector, conjurationis **736** delatus, monachi ritu detonsus fuerat. Atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon ipsum Romanum imperatorem videre expetiit. Eo nuntio accepto, imperator valde gavisus est: pacis enim desiderio actus, immanes cædes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. Mittens igitur ad Cosmidii littus munitissimum exscensum construxit, ad quem prætoria triremis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. Inter hæc Symeon missa suorum manu sanctissimæ Dei Genitricis templum Pegis a Justiniano imperatore exstructum ac vicina quæque succendit; quibus nolle se pacem, sed vana spe imperatorem deludere, ostendit. Veniens autem imperator ad Blachernas cum patriarcha, atque ad sanctum loculum ingressus, extensis in preces manibus inque faciem cernuus ac provolutus, ubertim lacrymis solum irrigans, intemeratissimam Dei Genitricem durum immitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat eumque ad pacem componendam inflectere. Sancto igitur sanctissimæ Dei Genitricis maphorio (palliolo nimirum ac veste) e scriniolo sublato, templo egressus ad locum constitutum venit. Nona erat mensis Septembris, quinta feria, cum Symeon ingenti suorum stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. Militum alii aureis clypeis ac pilis, alii argenteis **737** auroque et argento vermiculatis instructi; omnesque ferro circumcincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tanquam imperatorem ac regem Romana lingua dilaudabant. Senatus omnis muris assidens, quæ gerebantur longe prospectabant. Erat igitur tunc vi-

VARIÆ LECTIONES.

[a] τῶν P.

dere regium vere animum ac magnificum, mentisque interritæ admirari constantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem retulit, sed quasi in amicorum se cœtum inferret, sic quiete processit, velut tantum non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret. Prior ergo ad eum quem dixi exscensum cum venisset, Symeonem præstolabatur. Hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Mutuo igitur alter alterum complexi, ac post datas jam acceptasque salutes, sermones de pace miscebant, quando ferunt imperatorem in hæc verba Symeonem allocutum esse : *Audivi te hominem Dei cultorem ac verum Christianum esse : at facta video haud satis illi de te famæ verbisque consentanea. Ejus enim qui Dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac charitatem colat, siquidem Deus est atque dicitur charitas* [1], *impii autem et infidelis, ut cædibus injusteque fuso cruore gaudeat. Si igitur verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis* **738** *finem cædibus impone; ac qui sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis percusso fœdere innoxium sanguinem fundere desine, nec velis Christianorum dexteras ejusdem fidei Christianorum cruoribus fœdari. Nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et judicium atque retributionem exspectes. Hodie cum sis, cras in pulverem dissolveris. Febris una superbientis animi jactantiam omnem exstinguet. Quam igitur Deo rationem pro injustis cædibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo. Tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut et ipse vitam pacatam agas et a cædibus liberam atque tranquillam curisque solutam, ac demum Christianorum ærumnæ necesque finem habeant. Nefas enim est ut ii adversus ejusdem fidei cultores arma tollant.*

30. Tanta hæc locutus imperator conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem plenaque modestiæ verba reveritus componendæ pacis assensum præbuit. Alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam imperator Symeonem muneribus magnifice accepisset. Quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac judicio qui hæc conjectari norunt. Mutuo enim colloquentibus regibus duas desuper aquilas devolasse ferunt

οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφεστηκότες κατεθεῶντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ὀπήει, μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀποβάθρᾳ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ἀκριβῶς, μή πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεών. *Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τοῦ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις· εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στῆσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς* [P. 485] *ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κόνιν διαλυόμενος. Εἷς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρύαγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσῃς κριτῇ; Εἰ πλούτου ἐρᾷς, ἐγώ σε κατακόρως τούτου ἐμπλήσω. Μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν, ἄσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνταί ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τὸ Χριστιανοὺς ἀναιρεῖν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἴρειν ὅπλα καθ' ὁμοπίστων.*

λ'. Τοσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐσίγησεν. Ὁ δὲ Συμεὼν αἰδεσθεὶς τὴν τοσαύτην ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους, κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεών. Ὃ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγήσομαι, τεράστιόν τε ὂν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον. Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπτῆναι [10], κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην

[1] I Joan. IV, 8.

VARIÆ LECTIONES.

[10] ὑπερπτῆναι P, at mox διαπτῆναι.

:. Τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦν-
ιλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ
| ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συ-
εὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυ-
τᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν
ἴνωσιν, ἐξεθείαζέ τε αὐτοῦ τό τε εἶδος καὶ
ʋν καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

A clangoremque edentes coivisse, ac **739** mox facto divortio alteram quidem urbem petiisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese subduxisse. Nec hæc fausti ominis judicata iis quibus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore infectaque recessuros pace principes divinavere. Symeon in castra reversus ris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, foret robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

ηνὶ Δεκεμβρίῳ κε' ἔστεψεν Ῥωμανὸς τοὺς
τοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ
τῖνον. Τὸν δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
ὄντα, ἐποίησεν κληρικὸν ὁ Νικόλαος καὶ
ν προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑποδιά-

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum Romanus imperator filios suos Stephanum et Constantinum in Magna ecclesia augustali corona donavit; Theophylactum autem ejus item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum, syncellumque præficiens hypodiaconum ordi- B navit.

δὲ ιε' τοῦ Μαΐου μηνὸς, ἰνδικτιῶνος γ' [11], τε-
πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ
ιβάσει τοῦ πατριαρχείου [12] ἔτη ιγ', καὶ θάπτε-
[P. 486] μονῇ αὐτοῦ τῶν Γαλακρηνῶν. Τῷ δὲ
ῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασείας εὐνοῦχος ὢν
πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικὸς καὶ
κστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν
φυγῇ χρησάμενος ἐν τῇ τῆς Μοναχαστάνου
ται μονῇ. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ τοῦ Βοΐλα ἐν
μπῳ ἀποκείρεται. Προβάλλεται δὲ ὁ βασι-
ιμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον παραδυ-
τα. Γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ
κησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κα-
ικὸν, ὡς πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας αὐτάν-
ταπτωθῆναι [13].

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu potitus annos quatuordecim, ex quo secundo sedem conscendit; sepeliturque in monasterio suo Galacrenorum. Mense autem Augusto Stephanus Amaseæ metropolita, ipse eunuchus, patriarcha creatur. Porro Joannes mysticus et subadjuva, quod res novas moliri ac imperatori insidiari convictus fugam inierat, in Monocastani monasterio monachi ritu tondetur. Constantinus item Boelas in Olympo capillorum cultu multatur. Præficit vero Romanus imperator subadjuvam Theophanem protovestiarium, quo tempore formidabilis terræ **740** motus in Thracesiorum C themate accidit, ingensque terræ hiatus ac terut multa prædia et loca ac ecclesiæ virique in eis absorbente vasta voragine pariter per-

ηνὶ Μαΐῳ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ
ιοὶς εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι *Ἡ ἱστα-
ήλη ἐπάνω τῆς καμάρας τοῦ Ξηρολόφου
δυσμὰς βλέπουσα τοῦ Συμεών ἐστι· καὶ
ῆς τὴν κεφαλὴν ἐκκόψεις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ
τελευτᾷ.* Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ
ν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐ-
ι Συμεὼν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον
αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευ-
ιτοῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς
ς αὐτῷ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκειρε μονα-
άννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελ-
τολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικήν.

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, indictione quinta decima, ait Joannes astronomus imperatori: *Quæ super Xerolophi fornicem erecta statua est, versa facie ad occidentem, Symeonis figura est. Ejus caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit.* Misso itaque noctu imperator ministro statuæ caput abstulit, eademque hora Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex secundo toro susceperat, principe designato ac successore, Michaele vero ex priore uxore nato in monachum attonso. Joannes porro et Benja- D min epistolam Bulgarice scriptam attulerunt.

ἀ κύκλῳ οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες
ι, οἵ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, κατὰ Βουλ-
:νεῖν ἐβούλοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ
δων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν
λον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Ὅθεν καὶ
Ῥωμανίαν ἐκστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ
ιαίνονται. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς
ν τοῦ βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης
ωσι, καὶ ἀποστέλλουσι μοναχόν τινα Καλο-
όνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς
ῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρή-

34. Audita itaque Symeonis morte circumvicinæ nationes, Chrobati pariter ac reliqui, adversum Bulgaros bellum movere cogitabant. Cumque fames maxima ac locustarum vis Bulgariam dire premeret et affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. Idcirco illi quoque Macedoniam populari. Audita autem imperatoris in eos expeditione de pace solliciti, monachum quemdam patria Armenium, Calosyrim nomine, mittunt. Susceptus ab imperatore placidissime legatus, pace confirmata,

VARIÆ LECTIONES

ιγ' margo P. [12] πατριάρχου P. [13] καταποθῆναι p. 582 c.

καὶ μέλαν. Παρέχουσιν οὖν αὐτῷ τόμον καινὸν, ω που πρὸς τὰ τέλη ποιοῦσιν γράψαι· *Τρύφων ιεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρεσθεὶς καὶ ιν τοῖς προγεγραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέ-* . Τοῦτο λαβόντες χειροτονοῦσιν αὐτὸν πατρι- Γράφουσιν οὖν ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ' ιετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ῥητοῦ χρόνου κα- ζουσιν αὐτὸν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πεισθέντα καὶ τὴν πλάνην οντα. Τοῦτο δὲ γέγονεν διὰ τὸ εἰς μέτρον ι ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλέως ιοῦ υἱόν.

A itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et **743** atramentum afferri jubet. Novo igitur allato tomo, ad oram infra scribere faciunt: *Tryphon Dei misericordia monachus et patriarcha, quæ præscripta sunt grata habens, eisque assensum præbens, manu propria subscripsi.* Libello accepto patriarcham inaugurant. Tum quidquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. Postea, ac ubi præstitutum illi tempus effluxerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriæ tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. Inde vero tota instru-ıs, quod Theophylactus Romani imperatoris filius ætatis jam modum, et ut sacerdotio maturus ur, attingeret.

88] λη'. Τῇ δὲ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμὼν ἀφό- ἐγονεν, ὡς κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέ- . Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομί- ις τεθνεῶτας. Ὅθεν βασιλεὺς Ῥωμανὸς, τὴν ον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ ὶ λιμοῦ παραμυθησόμενος ἔνδειαν, ἀνέφραξέ σι καὶ σανιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι νησι, καὶ ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατ- ιεν. Ἀργύριά τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις ιμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ ι τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι δια- ι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ' ἕκαστον μῆνα ιυ ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας ιβ'. Τρεῖς δὲ αὐ- ητες καθ' ἑκάστην συνήσθιον, λαμβάνοντες ιίσματος ἑνός. Τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρα- ιοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος Ἦν δὲ καί τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ ῃ αὐτοῦ. Φιλομόναχος δὲ εἰ καί τις ἄλλος ὤν, ῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ μετὰ δακρύων ἔλεγεν, τάς τε ἐκκλησίας ις ἐκόσμει, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς ξαπέστειλε, τά τε μοναστήρια περιέθαλπε, ς ἐν αὐτοῖς διὰ Θεὸν ἀποκαρεῖσιν ἢ καὶ ἐγ- ις οὖσι ῥόγας τυπώσας οὐ διέλιπε διδόναι. ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ κατ- των καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

B 38. Ejusdem mensis die vigesima quinta adeo aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. Ex quo fames ingens magnaque mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticuum spatia tabulatis distinxit et fenestras apposuit, ne inde nix frigusque pauperibus incommodarent. Arculas quoque seu projecturas in cunctis porticibus exstruxit, pauperibusque in eis jacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit, similiter quoque pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari jussit, adeo ut signati argenti duodecim millia quot mensibus tribuerentur. Tres quotidie C pauperes in ejus mensa comedebant, ac singuli nummum **744** accipiebant. Simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. Erat et puerorum unus, qui in ejus mensa lectoris munus obiret. Cumque erga monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis ejus instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrymas effusus actus suos referebat. Ecclesiis omnis generis ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercentibus munera ac stipendia mittebat. Monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter Deum comam posuerant, sive etiam inclusi :, constituta stipendia præbere non cessabat. Pauca hæc ex multis ac innumerabilibus tutum eleemosynarumque nobis perscripta opera.

Ἐπέθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ . Καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται λείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις τυχούσαις ὑποβάλλονται. Τοῦτο μαθὼν ὁ βα- ἐποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

D 39. Petro Bulgaro insidiatus ejus frater Joannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Joannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciis sunt. Imperator ubi cognovit, qui ad se Joannem adducant mittit.

ῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνὸς, Κοσμίτης ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηδὸν ἱστα- ἐκεῖσε κίοσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. Γέ- καὶ ἐμπρησμὸς εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεο- οῦ φόρου ἔμβολον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπωλα γουνάρια μέχρι τῶν Ψιχῶν.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt et sex viros oppressit. Contigit vero etiam incendium ad sanctissimæ Dei Genitricis Fori porticum, incenditque cerariorum pelliciariorumque officinas, usque ad Psichas.

Γῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ, τῆς δ' ἰνδικτιῶνος,

41. Mense Augusto, indictione quarta, mortuus

est Christophorus imperator atque in domo patris sepultus. Trypho quoque patriarcha, **745** qui præstitutum jam tempus munere functus esset, abdicatus in suo monasterio vivendi finem facit. Porro Ecclesia annum unum et menses quinque ob immaturam Theophylacti Romani filii ætatem pastore vidua agit.

42. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam sese jactitans, plures secum abducebat. Hic captus cum esset, altera manuum multatur. Tumque occasionem nactus rursus ad Opsicium venit; æneaque manu ejus loco quæ putata erat sibi aptata, ac prægrandi fabricato ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas esset. Captaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem, eos qui in eum incidissent deprædans, populansque provinciam. Cæterum cum denuo captus esset in urbem adductum ad Amastriani forum combusserunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo occursus, quem dixi Theophylactum Romani filium patriarcha ordinatur, cum vicarii Roma venissent, allato tomo synodico, de illius præscribente ordinatione; a quibus etiam in patriarchali sede collocatus est. Porro Romanus imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalæ; quæ et post nuptiales corollas augustali corona donata est.

746 44. Mense Aprili, indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam ditionem exstitit irruptio; grassatique ad ipsam usque urbem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. Mittitur ergo Theophanes patricius protovestiarius, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Januarii mensis locavit Romanus uxorem juniori filio suo Constantino gentis Armeniacæ, patricii Adriani filiam; qua et defuncta secunda Februarii alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis genus ducentes, conferta decem millium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. In eos itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. Quod vero ad Ponti Euxini Pharum jam venerant (dicitur autem Pharus moles quædam seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per antiphrasim dicitur, quasi bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum erga hospites juges injurias; quibus ab Hercule sublatis, securitatem nacti viatori
nuncupaverunt) in loco q[illegible]
si dicas templum (cu[illegible]

[11] ἀνιδρυσαμένων [illegible]

A τελευτᾷ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ. Χηρεύει δὲ ἡ Ἐκκλησία χρόνον α' μῆνας ε', διὰ τὸ ἀτελὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥωμανοῦ.

μβ'. Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. Οὗτος συσχεθεὶς τῆς μιᾶς χειρὸς ἀλλοτριοῦται. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπείσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκας· καὶ φρούριον κατασχὼν B ὃ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, καὶ τροφὴν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομεύων καὶ ληλατῶν τοὺς παρατυγχάνοντας. Τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ ἔκαυσαν.

μγ'. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, τῆς ς' ἰνδικτιῶνος, τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ βασιλέω; υἱὸς Θεοφύλακτος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἳ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν τοῦ Γαμαλᾶ θυγατέρα Ἄνναν, ἥτις ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

C μδ'. Μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἰνδικτιῶνος ζ', γέγονε πρώτη ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κατατρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ ληλατοῦσι πᾶσαν Θρᾳκῴαν ψυχήν. Ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατρίκιος [P. 490] Θεοφάνης καὶ πρωτοβεστιάριος, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

με'. Τῇ δὲ ιδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἠγάγετο Ῥωμανὸς γυναῖκα τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοὔνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρᾳ ἑτέραν τούτῳ συνέζευξεν γυναῖκα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμα ἐκείνου, Θεοφανὼ λεγομένην.

μς'. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Δρομῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων D ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. Πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. Καὶ τὸν στόλον εὐτρεπίσας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι ᾧ πυρσὸς ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις, Εὔξεινος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· κακόξεινος γὰρ ἐλέγετο διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομὰς, οὓς φασιν ἀνελὼν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ παροδῖται τοῦτον Εὔξεινον ἐπ[illegible]
τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ, ὃ τὴν ἐπ[illegible]
πλωτήρων ἐκεῖ[illegible]
[illegible]ων, αὐτὸς [illegible]

πέθετο, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα πλοῖα κατέφλε- A
ἰὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. Ὅθεν καὶ
ροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτῶν
κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλα-
ἰὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέ-
τὰς Ῥογὰς λεγομένας, κατέπλευσαν. Καὶ
αγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ἀπέστει-
ὺν ἕνεκα, ἐντυγχάνει τούτοις Βάρδας ὁ Φω-
γὰρ ἀποσταλεὶς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἱππέων
, παρατρέχων αὐτοὺς, καὶ κατέσφαξεν
Ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρκούας μετὰ παντὸς τοῦ
τολῆς στρατεύματος κατελθὼν τοὺς ὑπολει-
ὑβρίσκων ἀπέκτεινεν. Πολλοὺς δὲ τόπους καὶ
πρησαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥω-
ὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσ-
, τοὺς δὲ τοῦ κλήρου, ὄπισθεν τὰς χεῖρας B
ς, ἥλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς
ήγνυσαν. Χειμῶνος δὲ ἤδη καταλαμβάνον-
ἰς τὰ οἰκεῖα βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον
πούδαζον. Νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πα-
ιεοφάνης τούτους ὑπήντησε. [P. 491] Καὶ
υτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλεῖστα
ίζονται. Ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων περισω-
αὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντων ἀκτῇ,
πελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ
γάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγαλοπρε-
ὶ τοῦ βασιλέως ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμε-
θη.

ῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνὶ, τῆς α' ἰνδικτιῶνος, C
λον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ
οιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς μετ'
οιήσατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ε' ἡ εἰρήνη
θη.
ῇ δὲ β' ἰνδικτιῶνι, Πασχάλιος πρωτοσπαθά-
τρατηγὸς Λαγουβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς
Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα
τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ υἱῷ
ην. Ἣν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Πασχά-
γαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ
ικτιῶνος γ'. Ἥτις καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀν-
ς ἔτη ε', καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις
ρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθε-

ῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ, τῆς δ' ἰνδικτιῶνος, D
ιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι
τικῷ ἐξ ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου δῆ-
πεσον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑποκάτω αὐτῶν
ιὶ στήθεα. Χρόνου δὲ διελθόντος τῷ αὐτῷ
βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ [17] πα-
τήγαγον.
δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ
ιαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πο-
ἰνῆς στρατεύματος, οἱ οἰκήτορες ταύτης
βασιλέα διαπρεσβεύουσι Ῥωμανὸν τοῦτο
εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. Ὅπερ καὶ γί-

quod Argonautæ illac transeuntes eo loco templum condiderunt), **747** ipse repente in illos irruens navigia alia igne combussit, alia in fugam egit. Quocirca, fusis omnino fugatisque hostibus, partim eorum naves cum vectoribus pelago merserunt, partim plurimos ingentique turba vivos ceperunt. Qui residui fuerant, ad Orientalem plagam, ad locum quem Rhogas vocant, navigaverunt. Quodque manipulum necessarii pabuli et annonarum causa in Bithyniam miserant, Bardas Phocas in eam rem cum lectorum equitum manu missus, antevertens illorum iter illisque obviam factus, cunctos internecione delevit. Sed et Curcuas, cum Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exercitus reliquias offendens, illorum stragem dedit. Ii porro multa loca ac templa incenderant, quosque ex Romanis comprehenderant, alios in crucem agebant, alios terræ configebant; clericos sacrique ordinis viros, manibus post terga revinctis, medio cerebro infixis clavis dire perimebant. Jam vero appetente hieme cum domum redire pararent, Romanam classem latere studebant. Cum itaque noctu solvissent, facto eis obviam Theophane patricio altera statim navalis commissa pugna, multaque profundo mersa navigia : pauci cum navigiis ad Cœles asperum littus evecti incolumes per noctis opportunitatem evaserunt. Theophanes autem ingenti parta victoria reversus, honorifice ac magnifice ab imperatore susceptus, accubitoris dignitate provectus est.

748 47. Mense Aprili, indictione prima, rursus Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. Ad quos egressus accubitor pacis cum eis fœdus percussit ; unde etiam ad annos quinque pax rata fuit.

48. Altera statim indictione, Paschalis protospatharius ac Longobardiæ prætor a Romano ad Francorum regem, qui ejus filiam adducat Romano Constantini ejus generi filio copulandam, mittitur. Quam et multis donatam opibus adduxit. Celebratæ nuptiæ mense Septembri, indictione tertia. Vixitque cum viro suo annos quinque, et mortua est, ejus socero Constantino iterum jam rerum summam adepto.

49. Mense Decembri, indictione quarta, validissimo ac vehementi perflante vento, quos in Circo demos vocant, ex adverso imperatoris solii ceciderunt, subjectosque gradus ac intercolumnia contriverunt. Transacto autem anno, eodem mense, Romanum imperatorem filii aula detruserunt.

50. Edesena autem civitate, in qua sacra Christi effigies linteo expressa, Romanorum copiis obsidione cincta armisque pressa, missa ad Romanum legatione illius cives illam se præbituros polliciti sunt, ea duntaxat conditione ut obsidio solveretur.

VARIÆ LECTIONES.

Quod et ita contigit. Data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a
749 Romanis diriperetur. Missa itaque sacra effigie, obviam factus accubitor Theophanes cum magnifico cereorum luminumque apparatu et decenti cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, mensisque ejusdem die decimo nono ipsam deducens in urbem intravit. Imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. Postridie vero ad Auream portam egressi tum imperatoris ambo filii, Stephanus et Constantinus, tum ejus gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique senatu, populo quoque præeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque Sanctæ Dei Sapientiæ delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portentum quoddam ex Armenia in urbem venerat, pueri duo ex uno progressi utero, membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohærentes erant, obversis inter se vultibus. Hi diu multumque in urbe morati, velut ingens quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. Quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsum; in eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus esset. Ilorum autem gemellorum altero mortuo, partem cohærescentem periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conservatum iri sperarent. Qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, exstinctus est.

750 52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitæ sanctimonia præcipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. Erat is frater magistri Thomæ, Photii patriarchæ nepos, quem animi ingenuitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis rectitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. Sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. Hunc imperator virum inclitum velut regulam ac amussim, ut sic loquar, omnis ubique componendæ vitæ suæ jugiter apud se habebat. Isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indisciplinatos nullaque castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonebat, ne et illi idem atque Heli contingeret [a], ac pro filiorum scelere ipse quoque pœnas daret; quod et evenit. Ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam Filii Dei in linteo expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani filii se præter vultum nihil videre, ejus autem gener Constanti-

A γονε· καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη μηκέτι ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώραν αὐτῶν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνῳδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμόν. Τῇ δὲ ιθʹ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κἀκεῖθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἵ τε βασιλέως δύο υἱοὶ, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἁγίας Σοφίας πεζοὶ τοῦτο διεκόμισαν, καὶ προσκυνήσαντες B ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

[P. 492] ναʹ. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτήκει, παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες ἀλλήλοις ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. Οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ἐθαυμάζοντο· ὅθεν καὶ ὡς πονηρός τις οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. Πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μονοκρατορίας τῆς βασιλείας [18] Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον C εὐφυῶς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι. Ἀλλὰ καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησεν.

νβʹ. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσεβε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἡ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια τό τε τῆς διακρίσεως εὐθὺ καὶ τὸ τοῦ προσώπου χαρίεν τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἤθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος πάγιον καὶ σταθηρὸν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. Τοῦτον δὴ τὸν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βα- D σιλεὺς, κανόνα, ὡς ἄν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. Οὗτος πολλὰ παρῄνει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾷν εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μή ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὰ τοῦ Ἠλὶ, τιμωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας. Ὃ καὶ γέγονε. Καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστορούντων τὸν ἄχραντον χαρακτῆρα ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγείῳ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὁ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγεν βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα. Πρὸς οὓς καὶ εἶπεν ὁ

[a] I Reg. III, 12.

ONES.

[18] τοῦ

ς Σέργιο;· *Καλῶς ἀμφότεροι εἴδετε.* Οἱ δὲ A
σαν· *Καὶ τί σημαίνει ἑκάστου τούτου ἡ*
ά; Ἀπεκρίθη· *Οὐκ ἐγὼ, ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προ-*
λέγει· « *Ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους,*
α αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ
ἐπὶ ποιοῦντας [P. 493] *κακὰ τοῦ ἐξολο-*
ι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν » Τότε
ντες ἐκεῖνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ
ῦοντο. Ὅθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου κατάγουσι
τέρα αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίζουσιν. Ἀλλὰ
πάλιν αὐτὸν εἶχεν ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς
μφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώ-
φάρμακον. Συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος ὁ εὐ-
ατος μοναχὸς, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ὃς
τριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς
ρχης Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου B
ασιλέως προχειρίζεται. Εἰσοικίζεται δὲ καὶ
παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστάτου μο-
Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοιῷδε· Τοῦ πα-
ου Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συχνοτέρως
τος, παρεκάλει Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι
ρχην. Ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς τοῦτο ἀπαρνούμενος
λλὰς ἡμέρας ἠναγκάζετο. Καί ποτέ φησιν·
δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἄνδρα
ῆ καὶ χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν
ν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ, *Ἄς ἴδω αὐτόν.*
αι μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος· καὶ
ῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ
ς καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ
αὶ ὁ Σέργιος· τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον
ιν. Ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρήσιμόν τι Γραφικὸν C
υεύκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκοῦσαι ποτῶς τὴν
αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ δὲ ὀξύθυ-
αὐ... ρῶς πως καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη
ι τῇ φωνῇ· *Ὁ καθεζόμενος μετὰ τῆς βα-*
ς σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἑρμηνευσάτω αὐτός.
ὲν βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς φθόνου βέλος
κρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ
φρονήματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θέλων
ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου, καὶ, *Εὔ-*
ὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἅγιε, λέγει, *ὅτι τοσαύτας*
ἀτακτῶν οὐκ ᾐσθανόμην. Τοῦ δὲ βασιλέως
νου· *Διὰ τί οὕτως ἐποίησας;* ἔφη, *Ὅτι οὕτως*
ι ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα Ἐκ-
ς, καὶ μὴ κατὰ προσωποληψίαν τι ποιεῖν. D
ε οὖν οὐκ ἐπείσθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως
λον καθεσθῆναι.

nus videre se oculos et aures affirmavit. Ad quos vir inclitus Sergius, *Bene,* inquit, *utrique vidistis.* Tum illi : *Quidnam vero sibi vult utriusque discrimen?* respondit : *Non ego, sed David propheta ait* [b] : « *Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum ; vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam* **751** *eorum.* » Quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium. Quamobrem etiam patrem aula dejecerunt inque insulam eum relegarunt ; quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristium rerum ærumnarumque solatio utebatur ac leniente remedio. Una quoque versabatur religiosissimus monachus Polyeuctus, ipse pariter convenienti opera solans. Hic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exempto, patriarcha Cpolitanus a Constantino imperatore præficitur. Quin hic quoque a Sergio, quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano imperatori insinuatur. Theophylacto Romani filio crebrius laborante ægraque nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchæ munus iniret. Illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies ejus tentata constantia est. Aitque tandem : *Si placet, imperator, patriarcham habeo, virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex sedis hujus rationibus est.* Cui Romanus : *Quæso te, hominem videam.* Venit itaque cum Sergio et Polyeuctus; cumque ambo ad imperatorem ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo sedit, Sergiusque una cum illo consedit. Polyeuctus in scabello seorsum sedere jussus. Tum rogat imperator commodum aliquid ex Scriptura, eo spectans ut quanta ejus dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum moribus comparatum est. Tum ille ira velox austere quodammodo ac resolute voce aspera : *Qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpretetur.* **752** Ac quidem imperator ceu invidiæ jaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. Beatæ vero memoriæ Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyeucti se pedes abjicit, aitque : *Ora pro me, Pater sancte, quod tandiu incompositis moribus me ipse non cognovi.* Percontatur imperator cur ita se gesserit. Ad quem ille : *Quod is qui præest, se ita gerere debet, ac præsertim qui Ecclesiæ præpositus est ; non acceptione ...rum aliquid agere.* Exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.

Στέφανος τοίνυν ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστὰς
ρὶ, συμβούλοις τε χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μο-
Μαριανῷ καὶ Βασιλείῳ [P. 494] τῷ λεγομένῳ
ῷ καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῃ, συνειδότων αὐτῷ
ν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γήρᾳ καὶ
ρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ
ας ἀπακριβωσάμενον (καὶ ἄνακτα πρῶτον τὸν
ρογέννητον Κωνσταντῖνον προσδιωρίσατο καὶ

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consciis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogennetum statuisset, tumque deinceps filios suos

[b] ...al. xxxiii, 16.

secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevisset, expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, si quid adversus primum imperatorem offenderint ac majestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male aula detrusum inque Proten insulam relegatum monachi ritu cæsarie multavit.

Imperium Constantini Porphyrogenneti.

753 1. Imperator igitur ejus gener Constantinus relictus est, mensis Decembris vigesimo, indictione tertia, anno 6454. Is statim Bardam Phocam magistrum et scholarum domesticum creat, Constantinum vero navalium copiarum ducem, necnon tribunos viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se in christum Domini scelerate gessissent. Majestatis namque rei deprehensi misera morte vitam ambo abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyrogennetus suspectos habens Stephanum et Constantinum fratres, ne in se quoque, uti par est, talia molirentur, ut qui patri non pepercissent, nec sibi essent parcituri. Aiunt enim, (ex Menandro), *Corrumpunt bonos mores colloquia prava* [c]. Quid igitur germanis fit? Convivio acceptos lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui in hoc parati erant, abreptos et clericali militiæ ascriptos in insulas haud longe positas deportaverunt. Brevique post patrem suum, qui monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex aspectu affecti. Similiter etiam pater ejulans ad eos ait: *Filios genui et exultavi; ipsi autem spreverunt me* [d]. Exinde relegati sunt, Stephanus quidem in Prœconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constantinus 754 vero in Tenedum, inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem moliens a custodibus necatur. Michael Christophori imperatoris filius ablatis imperialibus calceis a Theophylacto patriarcha clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem patricium et accubitorem in exsilium misit, Georgium item protospatharium et pincernam, necnon Thomam primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamique triumpho per mediam urbem traductos, in exsilium amandavit. Sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare ut Romanum denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembri, indictione sexta, structæ insidiæ, ut Stephanus ex insula revocatus in aulam induceretur. Delati auctores a Michaele Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asinisque impositi ignominiæ ca[illegible]cti, exsilio relegati [illegible]

[c] I Cor. xv.

A καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱούς, καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον, ὡς εἴπερ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ κατά τι πταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραυτίκα τῆς βασιλείας, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν μοναχόν.

Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου.

α'. Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ,ϛυνδ'. Ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν Φωκᾶν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ B στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρήστων. Τὸν δὲ Πετεινὸν πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης, οὕστινας ὁ Θεὸς συντόμως ἐπεξῆλθεν ὡς εἰς χριστὸν Κυρίου παροινήσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ὡς ἑκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸν βίον ἀπέρρηξαν.

β'. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὑποπτεύσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς αὐταδέλφους, μή ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται (ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; Λέγεται γὰρ ὅτι *Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί*), τῶν ὁμαιμόνων τί γίνεται; Ἑστιάσας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, C ἀνήρπασαν τούτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν κληρικοὺς ποιήσαντες. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πένθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι. Ὁ δὲ ὁμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγξατο· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν*. Εἶθ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόννησον, εἶτα εἰς Ῥόδον, [P. 495] ἔπειτα εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρᾴκην· ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱὸν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης. Ὁμοίως καὶ Θεοφάνην πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισε, D καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ Θωμᾶν πριμικήριον, οὓς δείρας καὶ κουρεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς καιροσκοπεῖν τοῦ εἰσαγαγεῖν πάλιν τὸν Ῥωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ.

γ'. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ, τῆς ϛ' ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλῆς γενομένης εἰς τὸ τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπεὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ [illegible] ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας,

ἰὲ ιε' τοῦ Ἰουλίου μηνος, τῆς ς' ἰνδικτιῶ- A
.ανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ
αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ιονῇ.

ὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτο-
Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν
τιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν
μανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον
κχιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς
ν. Οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ
ι πᾶσιν ὑπηρετῶν αἰσίως καὶ πρεπόντως.
ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀῤῥωστήσας
:ὑτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας
ιησίας ἔτη κδ'. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ
ω εἰρημένος Πολύευκτος μοναχὸς, τίμιος
ἁγιώτατος. B

ιε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθήτων ἀποκεκρυμ-
τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεισῶν τῷ βα-
τὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος
ῷ μεγάλῳ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεθη-
ναῷ. Καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγο-
αὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν
Ἀποστόλων ἐτέθησαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς
άρτυρος Ἀναστασίας.

τοίνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ
ον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκᾶν λεγόμε-
ήρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κό-
ιν, [P. 496] τοῦ δομεστικάτου ἀποκινεῖ, καὶ
ῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πα-
ιαὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν C
ὡσαύτως καὶ πατρίκιον Λέοντα, τὸν τούτου
ρον, στρατηγὸν τῶν Δυτικῶν προχειρίζεται.
ὲ ἐμπρησμὸς μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ
ωμᾶ ὡς καῆναι τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν
πόρταν.

ιτέον δὲ ὅτι τῷ ιδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κων-
υ τοῦ Πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ
εν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος
ιδὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τῶν δὲ
ν καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ
ῦ Πάσχα, καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θρᾴ-
ι πραῖδαν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐ-
πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν ἐξκουβίτων
ὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ
ιτηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ D
ίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἐξαπέστειλεν· οἳ καὶ
ιπεσόντες κατέσφαξαν αὐτοὺς, λαβόντες καὶ
ῖδαν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

ασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Πορφυρογεν-
αμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ' καὶ πά-
τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρα φανῆ-
ιυρὸν ἔχοντα φῶς. Τελευτᾷ οὖν νοσήσας, πε-
ς βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανὸν, καὶ θά-
ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ
; βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῇ ἰδέᾳ
ς τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιὰν, εὐόφθαλ-
ϕροποὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, γρυπὸς
ῥῖνα, μακροπρόσωπος, μακροτράχηλος, εὐ-
ὺς ὤμους, φιλοτράπεζος, φίλοινος, ἡδὺς

4. Quinto decimo Julii mensis, indictione sexta, Romanus imperator in insula moritur; ejus cadaver in urbem delatum, in ipsius monasterio depositum est.

5. Solus igitur imperator relictus Constantinus Basilium protovestiarium suum, Romani, qui ante ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem filium, patricium creat et accubitorem ac senatus principem. Erat vero vir prudens atque eloquens, quique in omnibus **755** solerter ac decore imperatori obsequeretur. Tunc quoque patriarcha Theophylactus in morbum lapsus eoque prævalente mortuus est, cum illi sedi annis quatuor supra viginti præfuisset. Ejus loco ordinatur, cujus nobis in superioribus facta mentio est, Polyeuctus monachus, vir venerabilis et sanctissimus.

6. Per id tempus, quæ in quodam urbis angulo delituerant apostolicæ vestes et palliola, imperatori innotuere. Omni itaque pompa divinorumque canticorum celebritate sublata in magno Sanctorum Apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras exuvias Theologi, quarum pars in Sanctorum Apostolorum delubro, pars in Sanctæ Anastasiæ martyris positæ sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et scholarum domesticus annis gravis erat, nec præ ætate ejus muneris laboribus satis par erat, imperator illo amoto, ipsius loco Nicephorum patricium et Orientalium ducem, ejus filium, domesticum præficit. Similiter quoque Leonem patricium illius fratrem Occidentalium ducem instituit. Ingens vero haud longe a templo S. Thomæ contigit incendium, adeo ut porticus quæ ad portam Ferream ducit combureretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii Constantini Porphyrogenneti (quindecim enim annis rerum potitus est) natum esse ejus nepotem Basilium imperatorem, Romani ejus filii filium. Turcis vero **756** ad ipsam usque urbem per Paschæ solemnia excurrentibus Thraciamque omnem populantibus, ac cum multam egissent prædam, misit statim imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum subjecta illi legione, bucellariorumque et Opsicii et Thracesii duces, qui e vestigio eos insequerentur; noctuque irruentes eorum stragem fecerunt et contrucidarunt, prædamque, ac quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Aiunt, quo tempore natus est Porphyrogennetus, splendido jubare stellam conspectam esse: ac rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam apparuisse obscuris radiis tristique micatu. Extremum ergo laborans, ac Romano filio imperatore creato, efflavit animam; inque Sanctorum Apostolorum templo cum Leone patre suo sepelitur. Erat statura procerus, candore niveus, plenis oculis gratisque luminibus, naso aquilino, oblongo vultu ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini, eloquio dulcis. Vixit annos quinque supra quinqua-

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

—

GEORGII MONACHI

VITÆ RECENTIORUM IMPERATORUM.

—

IMPERIUM LEONIS ARMENI.

761-763 1. Anno mundi 6310, divinæ autem incarnationis 810, imperavit Leo Armenus patricius, ac qui postea prævaricator exstitit, annos 7, menses 5, imperii infulis ornatus a Nicephoro patriarcha. Post alterum namque annum ad impietatem deficiens, ac quam rectæ fidei professionem scripto ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. Nam et ille 764 cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adversus Davidem, cujus cumulatus beneficiis erat, armis instructus est ac sacerdotum patravit cædes. Haud aliter etiam infelicissimus hic Deoque infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exsilio multavit.

2. Nempe ejus loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla rationis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus elinguiorem; qui denique præter impietatem aliud nihil sciret. Quo ex tempore implacabile adversus Ecclesiam bellum suscitavit. Si igitur mala in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium [a], quod non est aliud præterquam Deum ad iracundiam provocare divinamque ultionem attrahere.

3. Novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione Adrianopolis, sextum jam diem Leone imperium tenente urbem invadens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias quibus fretus esset, ostentans, peractisque in Aureæ

A

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

[P. 499] α'. Τῷ ,στι' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωι', ἐβασίλευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατρίκιος [1], καὶ παραβάτης ὕστερον ἀναφανεὶς, ἔτη ζ' καὶ [2] μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου [2*]. Μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὸ ἔγγραφον ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἀθετήσας [3], ὥσπερ Σαοὺλ [4] ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κἀκεῖνος δύο ἔτη βασιλεύσας ἐννόμως, εἶτα παρατραπεὶς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεὶς καὶ πονηρῷ πνεύματι παραδοθεὶς κατὰ τοῦ εὐεργέτου Δαβὶδ ἐξωπλίσθη καὶ τὰς [P. 500] τῶν ἱερέων εἰργάσατο μιαιφονίας. Ὡσαύτως καὶ ὁ δύστηνος οὗτος καὶ ἀντίθεος μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανεὶς καὶ λυττήσας [5] τὸν στέψαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισεν [6].

B

β'. Θεόδοτον δῆθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ [7], ἄλογον ἄνδρα, μᾶλλον δὲ [8] ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον [9] καὶ μηδὲν πλέον τῆς ἀσεβείας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε [10] διωγμὸν ἄσπονδον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεῤῥίπισεν. Εἰ οὖν χρὴ θαυμάζειν φαῦλον [11] ἐπὶ φαύλῳ μετάθεσιν, τοῦτον δεῖ [12] μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἢ Γαλάτας θαυμάσαι [13], τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέσαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον Εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ [14] παροργίσαι τὸν Θεὸν καὶ τὴν θείαν ὀργὴν ἐπισπάσασθαι [15].

C

Ὁ γὰρ [16] νέος Σεναχηρεὶμ Κροῦμος, ἐπαρθεὶς τῇ πρώτῃ δίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἓξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελθὼν τῇ πόλει περιῄει τὰ τείχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπι-

[a] Galat. I, 6.

VARIÆ LECTIONES.

[1] Τῷ— ὁ πατρίκιος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμένης C i. e. codex Coislinianus 134 a f. 300. [2] καὶ om. C. [2*] στεφθεὶς — πατριάρχου om. C. [3] καὶ τὸ — ἀθετήσας om. C. [4] ὥσπερ καὶ Σαοὺλ C. [5] λυσσήσας καὶ τὸν C. [6] ἐξορίσας C. [7] ἀντιχειροτονήσας C. [8] δὲ C, καὶ P. [9] ἀφωνότερον τῶν ἰχθύων C. [10] καὶ ἔκτοτε om. C. [11] χρὴ φαῦλον ἐπὶ φαῦλον θαυμάζειν μ. C. an φαύλου ἐπ.? [12] δεῖ] δὴ P, τις ?. [13] θαυμάσεται λίαν οὕτω ταχέως μετ. C. [14] μὴ πρὸς τὸ C. [15] ἐπισπάσασθαι C, σπάσασθαι P.

ον τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. Ἐπιτελέσας καὶ [17] A
θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης
ο καὶ τὸν βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρυ
πήξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως
αδεξαμένου ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν,
υμάσας τὰ τῆς πόλεως τείχη καὶ τὴν εὐτα-
οῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβασιν οὖν
; τρέπεται, πειραστικοὺς λόγους ποιούμενος.
) δέ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπει-
οῦτον λογχῆσαι [18]· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν
κωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφυΐᾳ, πλη-
μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πλη-
ἐπὶ τούτῳ μανεὶς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἱπ-
τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκεῖσε ὂν παλάτιον ἐν-
ν, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν
B
τῳ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὑδρίου καὶ μαρμάρων
των ἐν ἁμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρα-
; τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἑλών· καὶ
ιοῦ πλείστου διαπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μα-
ν, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. Ὁ
ν τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ

Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης [19] ἐν σχήματι
πρῶν σεληνῶν ἑνουμένων [20] καὶ πάλιν διαι-
ων [21] εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκε-
ιάπλασιν ἀνδρὸς τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέ-
κεφαλὴν [22] τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων
] κατὰ τῶν [23] Χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον
κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χρι-
ν διαιρέσεως ἐσχηκότων προεμήνυσεν [24]. Καὶ C
καὶ σεισμοὶ φοβεροί τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λι-
αὐχμοὶ καὶ ἀέρος φλογώσεις γεγόνασι καὶ
ἐμφύλιοι [25] κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ
ρῶν ἀρξάμεναι [26] τοῦ θεοστυγοῦς καὶ ἀλά-
καὶ [27] μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν [28] τῆς ἐμφυ-
ιφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν.

Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσαρᾶς ταύ-
ἔσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότρο-
ἐατο τῆς αἱρέσεως. Εἶτα συμμάχους καὶ συμ-
ἐκζητήσας εὗρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον
τικόν, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν ἄλλον ἢ Σίμωνα,
λεκανομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰ-
ίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας
Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρίτας καὶ Σιμωνίτας· οὓς D
παρ' ἑαυτῷ κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσ-
: Νικηφόρον τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην καὶ
ν αὐτῷ προὔχοντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς
τῆς συγκλήτου, καί φησιν· *Ἴστε σαφῶς*
τησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυ-
τὰς εἰκόνας, οὓς εἰ βούλεσθε παραστῆναι
ἐχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον
ἐς φανήσεται.
ὸς ὃν ὁ θεῖος Νικηφόρος οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

A portæ amœno loco et irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab imperatore expetiit, **765** modo per ipsum in Auream portam jaculum ei infigere liceret. Quo abnuente in tentorium suum reversus est, majorem in modum admiratus urbis muros compositamque imperatoris aciem atque ordines. Ad pacis itaque fœdera vertitur, tentandæ rei causa sermones conferens.

4. Porro imperator arrepta occasione lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere compleret, obstitit eorum ignavia quos in ipsam ministros delegeral; qui percusserunt quidem, at letale vulnus minime intulerunt. Qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; B Circique æneum leonem cum ursa et aqualis dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; trajecto denique cum ingenti multitudine ac Macedonum ingenua pube flumine in Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe opera Leo pronus exsequeretur.

5. Eo tempore cometa conspectus est, splendentis lunæ duplicis figura, quæ una coirent ac in diversas rursum figuras divisæ abirent, ut et in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abjungerent, C exstitit. Quin tremendi quoque **766** crebrique fuere terræ motus, famesque et siccitates atque aeris inflammationes; seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex tempore vir Deo exosus furiaque imperium iniit; ac diu multumque publicæ calamitatis malum labesque invaluit.

6. Impuræ itaque illius hæresis auctorem imitatus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, hæresim occeptavit. Exinde operis socios et adjutores symmystasque quæritans, Joannem invenit, quem grammaticum vocant, magis vero Jannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi et præstigiis turpibusque actibus longe D celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Jannitas et Jambritas ac Simonitas; quorum utique stipatus caterva, eosque in palatio secum detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sodalesque præcipuos episcopos ac sacerdotes coram senatu vocat, aitque: *Scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse imagines dicant; quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.*

7. Ad quem vir divinus Nicephorus nihil re-

VARIÆ LECTIONES.

| δὲ? [18] λοχῆσαι? [19] καὶ γοῦν ὤφθη τηνικαῦτα κομήτης C. [20] ἑνωθέντων C. [21] διαιρεθέντων C.
ου ἀνδρὸς διάπλασιν P: corr. C. [23] τῶν post κατὰ add. C. [24] προεμήνυε C. [25] στάσις ἐμφύλιος C
ενοι C, ἀρξαμένου P. [27] καὶ om. C. [28] τὸ δεινὸν — p. 768 εὐσεβείας om. C folio abscisso.

spondit. Ait vero ad procerum adstantem coronam : *Dicite, quæso, quod non est, ut cadat fieri potest?* Quibus fidei securitate respondentibus, subjecit rursum patriarcha : *Numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere?* Illis annuentibus ac sic rem sese habere adjungentibus, *Ergo*, ait **767** *omnino stabant, ac sic olim priscisque temporibus erectæ erant. Quod enim non est, necque stat atque consistit, quomodo dejici ac cadere potest?*

8. Tum reliquis episcopis istiusmodi ad hæresis eversionem objectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardium episcopus libera voce sumptaque fiducia ait : *Quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc nostram ætatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubique gentium Christi erectæ effigies, isque in imagine adoratur. Quis itaque sic præfractæ audaciæ, qui tanti temporis apostolicam Patrumque traditionem abrogare præsumat ac convellere? præsertim cum Apostolus dicat* [b]: *« Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. Vel si angelus de cœlo evangelizaverit vobis præter quod accepistis, anathema sit.*

9. Post hunc respondit et Theodorus, æmulator ille fervensque rectæ fidei defensor, Studii præfectus, ita loquens : *Noli, imperator, Ecclesiæ statum ac tranquillitatem convellere. Dixit enim Apostolus* [c]: *« Et alios quidem posuit Deus in Ecclesia, primum apostolos, deinde prophetas, tertio pastores atque doctores. » Non dixit imperatores aut reges. Nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est ac exercitus. Horum curam habe, ac Ecclesiam pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum eloquio est, sine : sin minus placet ut his animum accommodes ac nostram teneas fidem, vel si angelus de cœlo descendens evertere nos* **768** *voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.*

10. His itaque tyrannus auditis, iraque supra modum exæstuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, ejectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exsilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, Ecclesiæ præficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam præferens, adversus pietatem elatus Ecclesiam Dei majoribus animis persequebatur, eamque vehementius expugnabat, donec juste eum divina ulta justitia est. Cujus ortum pessimum et pravitatem Deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitæ exsitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens

A ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγιστάνους· *Εἴπατέ μοι, τὸ μὴ ὂν δύναται πεσεῖν;* Τῶν δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀποκριθέντων, ἤρετο πάλιν ὁ πατριάρχης· *Ἔπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἅγιαι εἰκόνες;* Τῶν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ ναὶ προσειπόντων, *Οὐκοῦν ἵσταντο πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαϊκὸν αὐτῶν ἔχουσαι τὸ ἀνάστημα. Τὸ γὰρ μὴ ὂν μηδ' ἱστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν;*

η'. Εἶτα τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς αἱρέσεως, ὁ ἱερὸς ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παῤῥησιασάμενος λέγει· *Πρόσεχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. Ἀφ' οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι νῦν ὀκτακόσια* B *ἔτη παρῆλθον, καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυνεῖται. Ποῖος οὖν αὐθάδης τολμήσειεν τὴν τοσούτου χρόνου ἀποστολικήν τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μετασαλεῦσαι; μάλιστα τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, « Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς παρελάβετε εἴτε διὰ λόγου* [P. 502] *εἴτε δι' ἐπιστολῆς. Κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. »*

θ'. Μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλωτὴς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγούμενος, λέγων· *Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν ἐκκλησιαστικήν. Εἴρηκεν γὰρ ὁ Ἀπό-* C *στολος· « Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν Ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον ποιμένας καὶ διδασκάλους. » Οὐκ εἶπεν, βασιλεῖς. Σοὶ μὲν γὰρ ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατόπεδον. Τούτων φρόντιζε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἔασον ποιμέσι καὶ διδασκάλοις κατὰ τὸν θεῖον λόγον. Εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τούτοις καὶ εἶναι μετὰ τῆς πίστεως ἡμῶν, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανῶν κατελθὼν βουληθείη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλέως.*

ι'. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, καὶ λεόντειον ὁ πίθηκος βρύξας, καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον D τῶν [29] Στουδίου ἐξορίσας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρᾶν καὶ τῆς θυμέλης τὴν προσηγορίαν ἐπειλημμένον. Καὶ οὕτως ὁ ἀλιτήριος καὶ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μειζόνως ἐδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τούτον [30] ἐνδίκως ἡ θεία δίκη μετῆλθεν. Οὗ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοστυγῆ προαίρεσιν καὶ δυσσέβειαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν [31] τοῦ βίου καταστροφήν, ὁ θεσπέσιος Νικηφόρος διαῤῥήδην στηλιτεύων φάσκει· *Παρορᾷ Θεός, καὶ ἦρξεν καθ' ἡμῶν*

[b] Thess. II, 14. [c] Ephes. IV, 1.

VARIÆ LECTIONES.

[29] τῶν P. [30] μέχρις οὗ τοῦτον C. [31] μέν γε τὴν χ. C.

ος· οὐκ οἶδα εἰ [33] ἄνθρωπον λέγειν χρὴ, ἢ θηρίον, καὶ θηρίων [34] ἀγριώτερόν τε καὶ ιρον. Τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐλεεινό-ει τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; Ἡλίκον κακὸν βασιλείαν εἰσεκώμασεν [35]! Διφυὴς μὲν τὸ ιαὶ μιξοβάρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸν τρόπον λεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος [36].

A ait: *Despicit Deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominemne dicere deceat et non bestiam, interque bestias majori præstantem feritate cunctisque acerbiorem.* Quid enim hac calamitate miserabilius infortunioque infaustius? Quantum malum in imperium invasit? Duplici satus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberali sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi attinet genus vulgoque expl...

ὁ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπηργμένον [36] καὶ ριμον (ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὥρμᾶτο γῆς [37], ειν τὸ δύστροπον καὶ κακόηθες), τὸ δὲ πορ-καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρεσβυτέ-στοροῦσί τινες, οἳ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου ν ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα [38] ἴσασιν, οὐδ' ἐντεῦ-B θαρῶς [39] ποθεν ἐκπεφυκέναι, εἴπερ ἐκ τῆς ίων φυλῆς κακίστην παραφυάδα ἐκδῦναι, ἐξ ατρῷον ἐπεφήμιζεν αἷμα. Κατήχθη γὰρ ἐκ αχηρεὶμ παίδων [40], ὃς δὴ τῶν [P. 503] Ἀσ-ῆρξέ ποτε καὶ ὑπὸ τῶν φύντων καιρίαν τὴν ἐδέξατο· καὶ γάρ οἵ γε [41] φονίας δεξιὰς τῷ ρι ἐπανετείναντο [42], τῷ πατραλῴῳ [43] λύθρῳ ιόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς [44] τοῦ τε-γενόμενοι αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρ-φυγάδες οἰχόμενοι [45] ἀνασώζονται. Τούτου δὲ ατροφόνου σπόρου κατὰ τὴν ἡμετέραν γενεὰν τηρηθεὶς [47] καὶ παραβλαστήσας [48] ἀνδρο-αρπὸς, οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατα-[49] τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο. Ὡς εἰς τόδε τὸ φῶς ὁ ἀνασχόμενος κρίμασι προαχθεὶς πονηροῖς C θρίοις ἐντρέφεται καὶ συναύξεται [50] ἤθεσί τε ιξεσιν [51].

769 11. Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. Longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo ejusque majoribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. Ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis præfuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit. Quique adeo cruentas dexteras Patri intentassent, parricidialique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi recepere. Ex hoc porro parricidiali ad nostram usque ætatem, malo fato, servato semine, qua noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. Is nimirum in hanc lucem susceptus, quibus is ipse qui sustinet novit judiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque actibus.

Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν λεαίνης καὶ τῆς Ἀρ-παρδάλεως ἑτεροθαλὲς [52] σύνθετόν τε καὶ ἀλ-τίγριδος εἶδος ἐκ νόθου καὶ κιβδήλου ἐξέφυ Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἰδεχθεστέρας [53], καὶ ἐν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ μὲν [54] ἁρ-ὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἐλευθέ-δαμῶς προσιέμενος, χαμαιλέων δὲ, ὥσπερ ιἶδος, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολύμορφον, οῦ γένους ὕπουλόν τε καὶ ὕφαλον, ἐξ ὧν ἐμε-ει τῆς δυστροπίας καὶ τοῦ δόλου τὸ κεκρυμ-καὶ ἀνεξαγόρευτον. Καὶ γὰρ ἐμηχανᾶτο [56] ιν τὸ ἐνδομυχοῦν τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ ολον [57] καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιῤῥεπὲς [58]. D ς ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετηδευμέ-ποτε συμφωνήσειν καρδίαν [59] τοῖς χείλεσιν, α μὲν μελετᾷν κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προφέρειν [60] τόματι. Ἀλλ' [61] ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἀφιλοθεΐας νηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ, ὥστε καὶ [62] όρατον [63] καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαι-

12. Ex Assyriorum itaque leæna Armeniaque pardali, diverso germine, compositumque ac monstrosum tigridis genus, ex notha adulterinaque sinceraque 770 enatus filius, Armenius an Assyrius, fœda magis specie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem adeptus est, nihil quidquam admisso quod ejus liberale est, chamæleon vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis occultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. Etenim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, nocendique arte industrium solersque, id vero lateat. Ecqua ratione in hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis conveniret? ut nimirum alia mente agitaret, alia ore proferret. Enimvero ad tantam ejus vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac dæmoniaca mens ejus ac nequitia ægre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis ma-

VARIÆ LECTIONES.

...add. C. [33] καὶ τῶν θ. C. [34] βασίλειον ἀρχὴν εἰσεκ. C. [35] ἀστάτερος P. [36] ὑπηργμένος καὶ ... γνώριμος C. [37] γῆς — τὸ δὲ om. C. [38] παραδοθέντων P. [39] καθαρός ποθεν ἐκπέφυκεν P, et mox ...ς παραφυάδος ἐκφῆναι. [40] παίδων add. C. [41] εἴγε P. [42] ἐπανατείνοντι P. [43] πατρῴῳ C. [44] τῆς add. C. [45] ᾠχούμενοι P, ᾠχόμενοι C. [46] τοῦ add. C. [47] τηρηθέντος P. [48] παραβλαπτήσας C. ...κριθεὶς P. [50] συναυλίζεται C. [51] πράγμασιν P. [52] ἑτεροθαλλὴς P. [53] καὶ ἀκιβδήλης ἐξέφυεν ...ρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἰδεχθέστερος P, an Ἀρμενίων ἢ Ἀσσυρίων? [54] τὸ μὲν add. C. [55] ἐξ — ...μένον καὶ om. P. [56] μηχανᾶται P. [57] παλίμβουλον P. [58] ἐπιτρεπὲς P. [59] συμφωνήσει καρδία P. ...φέρειν CP. [61] τῷ et ἀλλ' om. C. [62] καὶ post ὥστε add. C. [63] δυσφώρατον οὖσαν?

nifesta fieret. Quinimo Dei indulgentia tyrannidem semel adeptus, furorem omnem dolumque affundit adversus immaculatam fidem, certatque per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem; parique illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitæ omnes rationes concredit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque corruptis, præstigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii **771** genere ac malitia excultis, atque ut semel dicam, qui Christianam pietatem fidemque negaverint.

13. Ac sane eos lubens necessarios asciscit ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis ac improbitatis captus vir exsecrabilis dire transigitur. Tria enim proposita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecutionem moveret; quæ si ei præstita essent, ad felicitatis summum apicem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos hujusce temporis vitam produceret.

14. Hisce itaque ejusque generis exitiosis seductionibus deceptus dementis vir animi ac pecuinus, atque ut fœdo aspectu erat, adeuntibus difficilis, orisque specie turpior. Etsi enim ei leonis nomen, simia erat quod objectum oculis erat: majori pravitate mores, insolentior animus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis, inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior.

15. Elatus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. Ac primum quidem linguam Deo **772** pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem æmulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Judaicum concilium, cui etiam funestissimus homo consessor præsessorque ac præses effectus abominatio desolationis in templo Domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus Domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. Sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in Ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum ejusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique ejus amici ac servi essent.

A μονιώδη γνώμην καὶ πονηρίαν τοῖς [64] πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον [65]. Ἐπεὶ [66] οὖν τῆς βασιλείου ἀρχῆς, μᾶλλον δὲ τυραννίδος, Θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος κατὰ τῆς ἀμωμήτου πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον, καὶ ἁμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρώνυμον, καὶ ὡσαύτως μιαροῖς τισι καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς ζωῆς καταπιστεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίου αἰσχρότητι βεβοημένοις καὶ [67] κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρμακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι καὶ ἁπαξαπλῶς τὴν Χριστιανῶν ἠρνημένοις θεοσέβειαν.

ιγʹ. Καὶ δὴ τούτους ἀσπασίως εἰσοικίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύπτει ταῖς ματαίοις αὐτῶν καὶ [68] ψυχοφθόροις διδαχαῖς καὶ μυήσεσιν, καὶ οἷα [69] B τῆς ἁμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ παράπαιστος [70] δεινῶς περιπείρεται. Τρία γὰρ αὐτῷ προὔθηκαν τὰ ὑπεσχημένα [71], [P. 504] τῆς ἀκριβοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαίρεσιν, τῶν εὐσεβούντων τὴν δίωξιν. Καὶ οὕτως εἰς ἄκρον εὐημερίας ἐλάσεις, φησὶν, ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ μήκιστον [72] χρόνον τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἰ καί τις ἄλλος, διανύσαι [73].

ιδʹ. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθρίοις φενακισθεὶς [74] ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθὴς καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ ἰδέᾳ [75] αἰσχρότερος (εἰ γὰρ καὶ λεόντειον τοὔνομα, πιθήκειον τὸ βλεπόμενον), γίνεται φαυλότερος [76] τὸν C τρόπον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθασσος τὴν ὁρμὴν, ἀκάθεκτος [77] καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε [78] καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος.

ιεʹ. Ἀναπτερωθεὶς γὰρ ὁ δείλαιος καὶ ταλαίπωρος τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλιτηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. Καὶ πρῶτον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν [79] δογμάτων ἡμῶν τὴν θεομάχον αὐτοῦ [80] γλῶσσαν, ἔπειτα δὲ ζηλοῖ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κοπρώνυμον Κόνωνα [81] καὶ συναθροίσας ὁμοίως [82] ἐκείνῳ πονηρόν τε καὶ ἀγυρτῶδες συνακτήριον [83], μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, ᾧ [84] καὶ σύνεδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάγιστος γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν ἐν ναῷ Κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα λαλοῦν μεγάλα D κατὰ τῆς δόξης Κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας [85] οἰκονομίας μεγαλορρημονοῦν καὶ ἀλαζονευόμενον. Καὶ οὕτως ὁ δεύτερος Καϊάφας μετὰ τῆς Χριστομάχου σπείρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μάταια κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογήσας καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας ἀναστήλωσιν μίσει τῷ εἰς Χριστὸν [86] καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράποντας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ [87] ἐν εἰκόνι βλεπόμενος καὶ ἐπὶ μνήμης φερόμενος [88], καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι.

VARIÆ LECTIONES.

[64] τοῖς] αὐτοῖς C. [65] κατάδηλον om. C. [66] ἐπεὶ — ἀρχῆς add. C. [67] καὶ post βεβοημένοις add. C [68] ματαίοις αὐτῶν καὶ add. C. [69] οἷον P. [70] παράπτυστος vel παράπαιστος margo P. [71] τοῦ ὑπεσχημένου P. [72] μήκιστον C, μείζονα P. [73] διανύσῃς, εἰ καί τις ἄλλος P. [74] ἀπάταις φενακισθεὶς P. [75] τῇ ἰδέᾳ] τὴν θέαν C. [76] γίνεται καὶ φ. P. [77] ἀκάθαρτος P. [78] τε add. C. [79] θείων P. [80] αὐτοῦ om. C. [81] Κοπρώνυμον Κόνωνα] Κωνσταντῖνον C. [82] ὁμοίως ἀθροίσας C. [83] ἐργαστήριον C. [84] ᾧ Hasius, ὃ C, ὃς P. [85] θείας add. C. [86] μισεῖ τε Χριστὸν P. [87] καὶ αὐτὸ ἐν add. C. [88] ἐπιφερόμενος P.

ὁ δὴ καὶ ἀνοηταίνων κατεφλυάρει πᾶσαν A ν ἀναστήλωσιν ἀπόβλητον εἶναι τῇ Θείᾳ Γραίαν ἀγνώριστον. Τί οὖν πρὸς ταῦτα φήσειεν [89] ι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι, καὶ ὁ [90] ωρὰ λαλήσει. Ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ ληπάρχων οὐκ ᾔδει πάντως τὰ χρυσότευκτα [91] ἱερουβὶμ, ἅπερ ὁ ἱεροφάντης Μωϋσῆς Θεοῦ αχότος ἐτεκτήνατο καὶ ἡ παλαιὰ καὶ ἔννομος αθύπερθεν τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ ις μόνον δεδόξαστο [92], ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ Χερουβὶμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἤτοι τὰ δεva [93]. [P. 505] Ἔτι γε μὴν καὶ ὅσα ἡ Σολοκατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ θεσπεσίῳ Ἰεζεται, καὶ εἴ τι τοιοῦτον κατὰ τὰς ἱερὰς Βιτόρηται καὶ τετίμηται, ἅπερ οὐ πέφρικεν [94] B καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων μοίρᾳ θεῖναι, ὡς [95] μᾶλλον ἢ προσίεσθαι τὰς θεοπνεύστους [96] προελόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων ερος καὶ ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθείη ὁμόφροσιν αὐτοῦ. Ἄξια γὰρ ὡς ἀληθῶς [97] ῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλογίας φρο; καὶ ἐκφωνήσαντες.

αὶ γὰρ τῷ Χριστῷ κἀνταῦθα προφανῶς ἀποι, ὃς λαβὼν ὀθόνην λαμπρὰν καὶ [98] τὸ ὑπέρ καὶ ὑπέρκαλον ἐναπομαξάμενος θεῖον εἶδος ι πιστῶς [99] αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἐδεσηνῶν Αὐγάρῳ. Ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι [1] καὶ τήμερον ικῇ παραδόσει καὶ εἰσηγήσει, γνώσεώς τε μης ἕνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασέ [2] τε καὶ C Χριστὸς, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν ιων δέλτοις ἀνιστόρηται [3], σεβασμίως ἐκτυκαὶ προσκυνοῦμεν, κἂν οἱ Χριστομάχοι διαρ:αι.

αὶ μέντοι πρὸς τούτοις παράδοσις καὶ λόγος ς πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι [4], τὸν αγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράψαι τὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν [5], πρὸς δὲ καὶ τὴν χντον [6] αὐτοῦ Μητέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας διαφυλάσσειν [7] τὴν Ῥωμαίων πόλιν. Τί δὲ δεῖ περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἄν τινες οἱ αὐτόθι γενόμενοι, ὡς πλεῖστα [8] ῆς δεῦρο πιστῶς [9] καὶ εὐσεβῶς ἱερογραφίας αιοῦ δι' ἀκριβείας [10] ἀνεστηλωμένας σεμνῶς ντες προσκυνοῦσιν; Ὡσαύτως δὲ πάλιν ἀναται ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν D ιων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς [11] θαύματα, τὴν θείαν μεταμόρφωσιν [12] ἐξεικονίσαντες ίοις παραδεδώκασι, καθὼς καὶ ὤφθη [13] Μωϋ-Ἠλίᾳ ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἃ δὴ [14] ρι τοῦ νῦν σώζεται.

A 16. Quamobrem etiam dementi animo nugatur imaginum omnem erectionem sacris litteris improbatam esse iisque valde ignotam. Ad hæc igitur quid quis dicat ac responderit? Nempe inscrutabiles esse divinæ sapientiæ sermones et stultum stulta locuturum. Cum enim valde rudis esset et imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum interpres Moses Dei præcepto fabricatus est; vetusque illud ac legale tabernaculum subtus arcam ferebat, quæ non solum apud Judæos gloriam habebant ac claritatem, sed quæ etiam gratiæ præco **773** Cherubim gloriæ (id est glorificata) aperte nuncupat. Præterea etiam quæcumque fabricata est Salomonis sapientia divinoque Ezechieli conspecta B sunt, ac si quid hujusmodi in sacris Libris narratur honorique habetur; quæ miser ille profanusque idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinas potius spernere Scripturas ac abrogare seu prodere constitutum esset. Unde cum ipsis quoque Judæis majori infidelitate majorique vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis, licet sua digna perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sensere fidemque dere.

17. Etenim hic quoque aperte Christo pugnant. Is namque accepto prænitido linteo, omnem vincente nitorem decoremque, divina sua expressa forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotione petenti munus destinavit; quo ex tempore hactenusque apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda quæ Christus C tum egit tum passus est, uti etiam in sacris conscripta Evangeliis exstant, venerabiliter effingimus ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur.

18. Ad hæc enimvero traditio est nec fide carens narratio, quæ ad nos usque devenit, pinxisse nimirum in imagine divinum Lucam evangelistam Dominum nostrum Jesum Christum **774** ac præterea intemeratam ipsius Matrem, hasque sacras imagines ac effigies urbem Romam servare. Quid vero necesse dicere de reliquis, quæ sunt Hierosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant? Similiter vero rursum D scriptum est apostolorum principes Petrum et Paulum, cum Dei magnalia Romæ prædicarent editaque a Christo miracula, divinam primum transformationem pictam expressam imagine Romanis tradidisse; qua ratione Mosi Eliæque, sanctis prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quæ et etiamnum servatur.

VARIÆ LECTIONES.

ιοὶ C. [90] ὁ om. C. [91] χρυσότικτα C. [92] δεδόξασται P. [93] τῷ δεδοξασμένῳ P. [94] οὐκ ι P. [95] ἀθετῶν P, προΐεσθαι CP. [96] θείας P. [97] ὡς ἀληθῶς add. C. [98] καὶ add. C. [99] ἐκτῷ πιστῶς P. [1] καὶ μέχρι C. [2] ἕνεκα ὧν περ ἔδρασε P. [3] ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις ἀνιστορεῖ- [4] καταντήσας P. [5] Ἰησοῦν Χριστὸν om. C. [6] ἄχραντον P. [7] φυλάσσειν P. [8] πλεῖστας margo P. ;ς add. C. [10] δι' ἀξίας P. [11] ὁ Θεὸς C. [12] πρῶτα τῆς ῥώμης μεταμορφώσεως C. [13] καθὰ ὤφθη δὴ add. C.

19. Quanam igitur ratione increduli improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque quod in hanc usque diem in templo sanctæ Dei Genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant? Ædem hanc sacram excitarunt apostoli, cum beata Virgo adhuc vita hac superstes esset. Multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, prænitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. Illud nimirum cum Græcorum quidam Judæorum **775** infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanuere. Quanto enim effigiem radebant, tanto illa majori luce radioque clariori splendebat. Mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. Oris species ac vestitus, quæque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita nullaque labe integra illi constiterunt. Narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimæ Dei Genitricis pollicitatione freti, sub ejus nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam Græci Judæique nulla quantavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuere.

20. Testis quidem etiam præter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo juxta ædes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimæque veritatis præconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cujus et magnus apud imaginum effictores magister Eusebius, in *Ecclesiastica Historia* mentione facta, memoratisque miraculis quæ ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium præsens atque malorum depultricem, subjungit dicens **776** *apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quæ etiamnum exstarent vidisse.*

21. Testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum ædium structura. Præterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. Sacrorum etiam Evangeliorum tabulæ, quæ sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. Divinæ item columnæ, et quas soleas vocant, qui-

A ιθ'. Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ᾀδόμενον καὶ ὁρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν τῇ πόλει [15] τῇ καλουμένῃ Λύδδῃ; ὅνπερ ναὸν ἔτι περιούσης κατὰ τὸν τῇδε [16] βίον οἱ ἀπόστολοι ἐδομήσαντο. Πολλοὶ [P. 506] γὰρ τεθέανται προσκυνούμενον εὐλαβῶς [17] καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότευκτον ἐκεῖνο καὶ σεβάσμιον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγέσι, καὶ διὰ βάθους κεχωρηκὸς ὅλου [18]· ὃ δὴ καὶ [19] τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι [20] σπουδάσαντες ἐματαιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσεως. Ὅσῳ γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔξεον, πλειοτέρως ἐξέλαμπεν. Οὐδὲν γὰρ ἧττον ἐπὶ σχήματος ἑστήκει ἡ μορφή, εἶδός τε καὶ στολὴν καὶ τἄλλα τῆς θέας ἀνεξ-
B άλειπτα καὶ ἀλώβητα διασώζουσα. Ἱστορεῖται [21] γὰρ ὅτι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι ὑποσχέσει τῆς παναγνου Θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς εἰς θέαν τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης καὶ εἰς ἕνα [22] τῶν κιόνων σταθείσης εὑρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὃ καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι οὐκ ἴσχυσαν ἀποξέσαι [21].

κ'. Ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τούτων ἡ ποίησις καὶ παράδοσις [23], μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ θεῖος ἀνδριὰς ὃν ἔστησεν ἡ αἱμόῤῥους γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῷ ἑαυτῆς [24] οἴκῳ, στήλην ἐναργεστάτην καὶ ἀπαράγραπτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν
C γεγονότος [25] θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς εἰκονοτύποις [26] διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ [27] *Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ* μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φυομένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πόας, καὶ ὡς ἦν ἅπασιν ἀλεξίκακον ἐπικούρημα, ἐπάγει [28] φάσκων, ὅτι *Καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας Πέτρου καὶ Παύλου καὶ αὐτοῦ δὲ* [29] *Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς σωζομένας ἱστορήσαμεν.*

κα'. Μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις, ὁ διδάσκαλος ἀψευδής. Τό τε μῆκος [30] τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ τῶν σεπτῶν ναῶν ἡ κτίσις. Ἔτι δὲ [31] καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν παρὰ τῶν εὐσεβούντων ἡ [32] ποίησις
D καὶ ἀφιέρωσις ἄπειρος τῷ πλήθει τυγχάνουσα. Οὐ μὴν δὲ [33] ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων [34] τοὺς ἱεροὺς τύπους ἔξωθεν φέρουσαι [35] ὑπὸ πάντων πιστῶν σεπτῶς προσκυνουμένους, οἵ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ σωλαῖαι καλούμεναι, αἳ [36] τὸ σεβάσμιον τοῦ ἱεροῦ διατειχίζουσι θυσιαστηρίου. Καὶ γὰρ οὐδενὶ

VARIÆ LECTIONES.

[15] τῇ πόλει add. C. [16] τόνδε τὸν P. [17] εὐλαβῶς add. C. [18] ὅλων C. [19] καὶ om. C. [20] ἀπαχρειοῦν πειρασθέντες διέξεσαν μανικῶς, ἀλλὰ διήμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίου ἐγχειρήσεως C, omissis ὅσῳ — ἐξέλαμπον. [21] Ἱστορεῖται. — ἀποξέσαι] ἱστόρηται γὰρ ὑποσχέσει τῆς πανάγνου παρθένου τῇ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδωθῆναι τὸ σεβάσμιον τουτὶ χρῆμα C. [22] ἓν P. [23] Ὅτι — παράδοσις add. C. [24] αὐτῆς P. [25] εἰς αὐτὴν γεγονότος om. C. [26] εἰκονομάχοις C. [27] τῇ add. C. [28] ἐπήγαγε C. [29] καὶ δι' αὐτοῦ δὴ C. [30] μήκιστον C. [31] δὲ om. C. [32] ἡ add. C. [33] οὐ μὴν δὲ C, μὴν P. [34] τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om. C. [35] φέρουσι παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ προσκυν. C. [36] ἃ C.

ὀγῳ ἢ τοῦ προσκυνεῖσθαι πάντως [37] εἵνεκα] ἅμα [38] τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ ὀσεβῶς ἀρχῆθεν ἐνταῦθα καθιστόρηνται [39]. A

Ἀλλ' ὅ γε θηριώνυμος καὶ [40] λεοντότροπος ταραγραψάμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα θείαν εἰκόνα [41] ἀποστρέφειν καὶ λήθῃ βαθείᾳ ἐμπειν. Ταύτῃ τοι θεομαχῶν ἐπὶ δήμου τοιαῦ- τατολμήσας ὁ ἐμβρόντητος παῤῥησιάζεται, *Ὥσπερ ἐκ [42] τῶν ὄψεων ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὄνας ἐξωλοθρεύσαμεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν ὑμῶν περιαιρήσειν ὑμεῖς ὡς Θεοῦ καὶ τοῦ ως [43] δοῦλοι καὶ φίλοι σπουδάσατε. Καὶ γὰρ ς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μά- ήσει, τοῦ συντελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς πλάνησιν.* Κἀντεῦθεν τοίνυν τοὺς εὑρισκο- ἔχοντας εἰκόνα [44] Χριστοῦ ἤ τινος ἁγίου καὶ νοῦντας [45] δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι ιασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἱμοβόρος. Καὶ οὕτω ποὐμενοι [46] καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ [47] κα- ενοι διεφθείροντο πανταχοῦ οἱ θεοσεβεῖς· καὶ ; ἐνδόξους καὶ περιβλέπτους πεφόνευκε [48]. B

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀφει- ι ἀπαύστως [49] διεπράττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν καὶ τῶν [50] εὐπορωτέρων ἄλλην πονηρὰν ἐπί- ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος [51] εὑρίσκει. Βου- ; γὰρ αὐτοὺς ἐλεεινοὺς καὶ πένητας ἀπερ- ιαι, τί [52] ποιεῖ; Αἰτίαις [53] αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ασι περιβάλλει [55], προφασιζόμενος προφάσεις ρτίαις, ἵνα τῷ δέει τῶν ἐγκλημάτων πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀναλογήσωσιν [56] ὑπὲρ τῆς ἐκεῖ- ωτηρίας. Ἔστιν [58] ὅτε δὲ [59] καὶ συνεβίαζεν [60] τινων ἀνδρικωτέρων ἢ εὐφυεστέρων [61], βα- ν τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφυΐας αὐτοῖς, ὡς νεωτε- ὑποπτεύων. Τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυτ- λλων δὲ τὰ μέλη ἠκρωτηρίαζεν· ἑτέρους [62] ; κατέχων μεθ' ἡμέρας τινὰς [63] τῷ θανάτῳ εμψεν. Ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ τὴν τοῦ ἐξ- ου τάγματος ἀρχὴν διέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ ῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὃν εἱρκτῇ καὶ εἶχε τηρούμενον. C

Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας D τῆς τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς ιὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτὴν εἴασεν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἱρκτῇ ὤν, τοῦτο μαθών, οἷς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν, ὡς *σπουδάσητε ἐξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάν- ιᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ*. Ἦν δὲ μετ' αὐ-

bus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interstinguitur. Etenim nulla alia ratione quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adjacente crucis figura, a principio ibi constitutæ sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque moribus, cuncta hæc nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivionisque profundo tradere, satagebat. Quamobrem Deo pugnans, publica concione, talia palam perdita audacia, homo vecors proloquitur: *Quasi nobis coram, velut servi et amici, sic rei incumbite. Etenim stultus stulta loquetur, et cor ejus inania cogitabit* **777** *ut perficiat improba, et loquatur adversus Dominum seductionem* [d]. Hinc itaque qui inventi essent habere Christi, aut cujusquam sanctorum imagines, diris suppliciis ac tormentis, sæva furia, cruentus homo addicebat. Atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque hæc quidem adversus orthodoxos nulla venia ac requie acerbus continue tyrannus exsequebatur: adversus autem viros equestris ac senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam ipse nequissimus ac machinandi arte solertissimus commentum adinvenit. Cum enim constitutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? Inevitabilibus eos noxis ac criminibus innectit, prætexens prætextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu omnem suam substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice præstarent. Erat quando vim simul inferret, majoribus adversus reliquos animis quam pro eorum ingenuitate. Aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos post dies aliquot neci traditurus esset. E quorum numero erat Michael, excubitorum ordinis tum præfectum **778** agens. Datum enim illi crimini erat apud imperatorem, quasi is in ipsum machinaretur; quem in carcere et nervo vinctum servabat.

24. Salvatoris itaque nostri natali instante die ejus pervigilii nocte cum neci traditurus erat. Obstante vero ob diei solemnia conjuge interim ipsum dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivit, suis omnibus conjuratis indixit: *Nisi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deferam imperatori*. Porro erat cum eis et palatii

a. xxxii, 6.

VARIÆ LECTIONES.

ούτῳ προσκυνεῖσθαι πάντων P. [38] ἀλλὰ C, om. P. [39] καθιστῶνται P. [40] καὶ om. C. [41] εἰκόνα om. P. ost παραπέμπειν add. γραφήν. [42] ὥσπερ οὖν ἐκ C. [43] ἀδελφοὶ βασιλέως add. C. [44] εἰκόνας Γ προσκυνοῦντας add. C. [46] κρεονομούμενοι C. [47] καὶ om. C. [48] καὶ πολλ.— πεφόνευκε] ἄνθρωποι C. ύστως] ἀπανθρώπως C. [50] τῶν post καὶ add. C. [51] ἄλλην ἐπίνοιάν τινα πονηρὰν ὁ C. [52] ἐμη- χτο C. [53] γὰρ post τί C. [54] αἰτίοις P. [55] προβάλλει P. [56] ἀλογήσωσιν C. [57] ἐκεῖθεν] οἰκείας C. C. [59] δὲ add. C. [60] συνεσκίαζε C. [61] ἀνδρικώτερον ἢ εὐφυΐας αὐτῶν. τινῶν P. [62] καὶ ἑτέρους C. ; δεινῶς ἀνῄρει, ἐξ C.

papias, ipse Michaelis cognatus. Hi nimirum noctu armis instructi, obtectos vestium involucro ferentes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in ædem subiere. Ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, scelestissimam atque impiam ejus animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt.

25. Eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaelem educunt, ac pro vincto imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud Psalmistæ oraculum, *Vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio* [a]. **779** Postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, injectoque in lintrem ejus impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. Quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitæ rationibus addixere. Haud vero scio cujus rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinæ, atque iis quæ illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. Nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. Simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usuque receperunt prædicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis ditione scelestum illud et improbum Christianæque pietatis adulterinum germen, Deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum exsecrabiliumque librorum in animum inducunt, præterquam solum in serva hac ac mancipata divinaque suo ipsa **780** arbitratu ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. Ubi cæcus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriæ perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis præesse, nec ipsi Deo subjici velle; humanæ gloriæ, vel ut verius dicam, confu-

A τῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενὴς ὢν τοῦ Μιχαήλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὁπλισθέντες, [P. 508] ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοίξαντος ὡς ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν... ἐν τῷ παλατίῳ [64], ἐν ᾧ οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀνῄρητο.

κε'. Αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἱρκτῇ ἀπελθόντες ἐξάγουσι τὸν Μιχαὴλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφόρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸν τὸ τοῦ Ψαλμῳδοῦ λόγιον, τὸ, *Ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωῒ ἀγαλλίασις* [65]. Μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίοις εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβαλόντες τὸ παμ-
B μίαρον αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν, ἔνθα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν [66], οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου ταύτην κατακριθεῖσαν [67] τὴν συμφορὰν [68] τοσούτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

κς'. Προσεκτέον δὲ ὡς εἴ γε ἰσχύν τινα [69] εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα [70], κἂν ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως πεφυλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νῦν δὲ οὐδαμόθεν ἐπιγνῶναι τοῦτο πάρεστιν. Ὁμοῦ τε γὰρ ἑῴα καὶ ἑσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες [71] διατελοῦσι κήρυγμα· καὶ οὔποτε [72] ἐν ἄλλῃ ἐξουσίᾳ,
C ἔνθα Χριστιανοὶ, τὸ ἔκθεσμον [73] ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν θεοσεβείας ἀλλότριον [74] παραφυὲν καταλαμβάνεται θεοστυγὲς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφῖχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μυσαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν δούλην [75] ταύτην καὶ ἠνδραποδισμένην καὶ τὰ θεῖα κατ' ἐξουσίαν παίζουσαν, ἐν ᾗ τὸ ἐμπαθὲς καὶ πρόσυλον τῶν περὶ γῆν στρεφομένων καὶ ἰλυσπωμένων [76] γήϊνον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον πρυτανεύει φρόνημα. Ἔνθα τὸ φίλαυτον, τὸ φίλαρχον, τὸ φιλήδονον, τὸ φιλόδοξον, ἡ πάντων καταθυμίων [77] ἀπόλαυσις, τὸ πάντων ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεσθαι, καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύ-
D νης [78] κτῆσις καὶ περιποίησις. Ἔνθεν [79] ἡ κατὰ τοῦ

[a] Psal. xxix, 6.

VARIÆ LECTIONES.

[64] διεβλήθη — παλατίῳ] εἱρκτῇ καὶ πέδαις τοῦτον εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενέθλιον ἐνστᾶσαν ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἐκδεχόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτὸν διαχειρίσασθαι. Ἀλλά γε θείᾳ ψήφῳ καὶ δορυφόρων ξίφει κρεουργηθεὶς αὐτὸς ἐνδίκως, μέσον τοῦ θείου ναοῦ τὴν πολλοὺς ἁγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀτιμάσασαν ψυχὴν ἀποῤῥήξας, εὐθὺς ἐπικοσμεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμώτης διαδήματι, ὃς ἐν ἐλπίσιν ὢν τὴν στέρησιν (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομεῖναι στεφηφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. Οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον, καὶ τὴν ἀνόσιον καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀποῤῥήγνυσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C. [65] ἀνῄρητο — ἀγαλλίασις] ἀνῄρηται, γενόμενος πολυστόμου μαχαίρας ἔργον πικρὰν καὶ ὀλέθριον τῆς αἰσχίστης καὶ βδελυρᾶς ζωῆς δέχεται τὴν περαίωσιν, καὶ δίκην τῶν τετολμημένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξαίσιον ἐν τόποις οὓς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιστος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐβεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχρῶς τῷ λύθρῳ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανεν. [66] εὐτελέσι — πεποιήκασιν] εὐτελέσι καὶ τραχέσι περιβληθὲν καὶ ἀκατίῳ μικρῷ, εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μιαρὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. [67] κριθεῖσαν P. [68] συμφορὰν ἀντὶ τοσ. κ. εἰσδέξασθαι P. [69] τινὰ ἰσχὺν P. [70] ἔμφασιν — κτιζόμενα] ἔναυσμά τι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ δογματιζομένοις ἀμυδρῶς πως ἐφέρετο C. [71] περιέπονται καὶ δ. P. [72] οὔποτε] ὅπου τε P. [73] ἄθεσμον P. [75] ἀλλότριον add. C. [75] δουλείαν P. [76] τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυσπώμενον P. [77] καταθυμίοις P. [78] αἰσχύνης μᾶλλον εἰπεῖν C. [79] ἐντεῦθεν C.

τῶν ἁγίων ὕϐρις; καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ διω- A
πτεῦθεν κατακυριευόμενον ἢ τυραννούμενον
ον τοῖς ἐκείνων [80] δόγμασι καὶ θελήμασιν
ιν ἐκϐιάζεται· [P. 509] ὧν ἕνεκεν τὸ ἐμψυ-
κευται καὶ ἐσχεδίασται ὅπλον, σχήματι μὲν
ατοφυλακεῖν ἠθροισμένον [81], ταῖς δὲ ἀλη-
ὸ ἐκπορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ [82] καὶ
πινενοημένον, προφάσει τοῦ συμπεριγρά-
ην Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰκόνι, παραλη-
[3]· ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ [84]
; σῶμα γεγραμμένον ἔν τινι τόπῳ, καθὼς
ὁρᾶται γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἐδογμάτι-
καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐσίαν καὶ αὐγὴν συγ-
ι καὶ περιγράφεσθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ ἡλίου
ποτέμνεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου εἴ που
προσϐάλλουσαν ἴδοι, ἐντμηθείη δὲ [87] τὸ B
συνεγκοπήσεσθαι [88] καὶ τὴν ἀκτῖνα παρα-
ἐνομίσθη. Καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ
ων διανοηθήσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παί-
όντων παιχθήσωνται φρονοῦντες ἀσυνετώ-
γὰρ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὔτε γίνεσθαι οὔτε
πέφυκεν οὔτε μὴν λέγεσθαι χώραν ἕξει [89],
λον ἐπὶ τῆς ἀποῤῥήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
ιφράστου καὶ ἀνερμηνεύτου Χριστοῦ οἰκονο-
α λέγειν ἢ ἐννοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα!
[90] σαρκούμενος ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ
ῦτο [91] πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτω γε καὶ εἰ ἄνθρω-
[2] καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη [93]
υχὴν συνεικονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξε-
ιζομένων· τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρι- C
ῆς καὶ [94] σώματος; Ὅθεν ἐν τούτοις φαί-
οδήλως οὐδὲν ἧττον ἀσεϐοῦντες ἢ ἀμαθαί-
ὸ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτοῦ καὶ περιγραπτοῦ
άφειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλ-
, καὶ διὰ τοῦτο φεναχιζόμενοι ματαιολο-
οῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ ἀπερίγραφον
αντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; Ὁ
ἢ δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν
σώματι, ἢ ὅ τί ἐστι σῶμα οὐκ ἔγνω, ἐξ οὗ
αν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοὺς σῶμα καὶ ψυχὴν
παραιτεῖται [95]. Ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
τὸν ἀνειληφέναι ὁποῖον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο
τὸν καὶ περιγραπτὸν, ἐξ ἀνάγκης [96] καὶ τὸ
τοῦ σῶμα [97] γραπτὸν καὶ περιγραπτὸν εἶναι D
γήσειεν. Εἰ δὲ τὸ δεύτερον οὐ δώσει, [98] οὐδὲ
ον ἄρα, ὃ πάντη ἄλογον καὶ καταγέλα-

περιγράφομεν οὖν ἡμεῖς, ἀλλὰ γράφομεν. Κε-
ι δὲ [99] οἱ ἄθλιοι καὶ ἄλλο ἀτοπώτερον· ὃν
ν ἀπερίγραπτον, οὐκ [P. 510] οἶδ' ὅπως ὑπ'
συμπεριγράφεσθαι τῇ εἰκόνι τερατεύονται.

A sionis sollicitus animus ac ambitio. Hinc quæ adversus Deum sanctosque contumelia jactatur, ac Ecclesiæ persecutio. Hinc dominatu seu tyrannide oppressi subditi illorum doctrinis ac voluntatibus animum submittere coguntur; cujus rei gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem colore atque prætextu, ut congregata ac parta serventur, revera autem ad expugnandam Ecclesiam eamque populandam adinventum, quasi, ut illi delirant, Christi deitas in imagine circumscribatur; ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura in aliquo depictum loco ostendens, una quoque depingi ac circumscribi lucis substantiam ac fulgorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit; vel rursus qui solis radium arbori insidentem vi- B dens cæsa arbore radium quoque exscindi dementi sensu existimaverit. Eadem et in igne aliisque **781** nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusoribus iis merito illudatur, qui majore cunctis stultitia dementiaque insaniant. Si enim nec in iis quæ dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at neque dici locum habet, quanto magis in arcana divinaque natura, sive in Christi nullis verbis explicabili interpretabilique dispensatione, impossibilia hæc dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam neque carnem sumenti aut nostri gratia corpore morienti id ei evenit. Alioqui ea ratione, cum et ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi necesse esset, aut eorum prorsus divortio mori. C Quid namque aliud mors quam animæ corporisque divortium ac sejunctio? Quamobrem manifestum est in istis non magis eos impietati litare quam deliros ac insulsos esse. Non enim norunt quantum intersit inter pictum et circumscriptum, quamque diversa hæc suis quæque rationibus exsistant. Quamobrem hacce hallucinatione vana loquuntur. Ubi vero prorsus corpus ab omni ævo, quod non pingatur aut circumscribatur, auditum est? Aut quomodo corporis definitio constabit atque ratio, nisi hæc habuerit? Qui ergo non existimat pingi Christum corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse, ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui corpus animamque incolumem sciat, recusat dicere. Qui itaque Christum dicit assumpsisse corpus quale D nostrum est ac humanum, cum humanum corpus pingi queat **782** ac circumscribi, etiam corpus Christi istiusmodi pariter fateatur necesse sit. Quod si alterum non admittit, ergo nec primum; quod a ratione prorsus abhorret, estque ridiculum.

27. Non ergo nos circumscribimus, sed pingimus. Sed et aliud miseri absurdius inaniter jactant ac effutiunt. Quem enim incircumscriptum dicunt, qua fatuitate nescio, una cum imagine circumscribi

VARIÆ LECTIONES.

ιθεν C. [81] σχηματοφυλακὴν ἠθροισμένα P. [82] Χριστοῦ add. C. [83] παραπληροῦντες C.
σι τοῦτο om. C. [85] ἐδογμάτισεν P. [86] ἡλίου πρὸς δένδρον P. [87] ἤδει, εἰ ἐκτμηθείη τὸ P.
ηπήσεσθαι P. [89] ἕξειν P. [90] γὰρ add. C. [91] τούτων τι C. [92] τῶν] τὸ P. [93] ἀνάγκη
[94] καὶ] ἀπὸ C. [95] παρῄτηται C. παραπαίει margo P. [96] ἐξ ἀνάγκης add. C. [97] καὶ τὸ τοῦ
σῶμα] κἀκεῖνο C. [98] εἴδωσιν P. [99] κενολ. δὲ] καὶ κενολ. C.

comminiscuntur. Quod si Christum pictis coloribus repræsentare non convenit inania rursus loquentibus, majorem in modum magistrorum suorum Charybdis os diduxit, Manetis, Valentini ac Marcionis. Qui enim nuda æstimatione spectroque Verbum divinum incarnatum esse sentiant, prima nihilominus mendacii blasphemia transfigentur, dum adversus omnem dispensationem, instructa iis acie, impie stare non verentur Illi vero quinam? Qui scilicet iis quæ laudem habent calumniam inferunt, in luce tenebrosi sunt, circa sapientiam imperiti, ingratæ creaturæ, juxta quod eos theologus vocat.

A Εἰ δὲ δὴ μὴ χρῆναι τὸν Χριστὸν εἰκονίζεσθαι πάλιν κενολογήσουσιν [1], ἡ τῶν διδασκάλων αὐτῶν Χάρυβδις αὐτοὺς μεγάλως [2] περιχέχηνε, Μάνεντος, Οὐαλεντίνου τε καὶ Μαρκίωνος. Δοκήσει γὰρ καὶ φαντασίᾳ τὸν θεῖον Λόγον σεσαρκῶσθαι [3] δοξάζοντες οὐδὲν ἧττον τῇ προτέρᾳ τοῦ ψεύδους βλασφημίᾳ περιπαρήσονται, οἵ γε πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκονομίαν παρατασσόμενοι δυσσεβῶς οὐ [4] κατερυθριῶσιν. Καὶ ταῦτα τίνες; Οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων, οἱ σκοτεινοὶ περὶ τὸ φῶς, οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἀπαίδευτοι, τὰ ἀχάριστα κτίσματα, κατὰ τὴν θεολόγον [5] φωνήν [6].

MICHAELIS BALBI IMPERIUM.

1. Anno mundi 6316, a Christi vero in carne dispensatione 816, imperavit Michael Balbus, Amorio ortus, annos octo menses novem; mortuusque
783 est urinæ difficultate laborans renumque vehementissimo dolore excruciatus. Is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset, hactenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam Deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione diræ hæreseos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset. Quamobrem habito conventu ait : *Sane ii qui nos præcessere, accuratam scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddituri sunt, num bene an male statuerint. Nos autem, in quo Ecclesiam incedentem accepimus, in eo et manere satius ducimus.*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ.

B α'. Τῷ ,ςτις' ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ωις' [7], ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς [8] ὁ Ἀμοραῖος, ἔτη η' μῆνας θ', καὶ ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν σφοδροτάτης ἀλγηδόνος [9]· ὃς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης [10] κακίας ὑπενδοὺς, ὅσον τοὺς ἐν εἱρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν τε καὶ ἄνεσιν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου [11] δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυγὲς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ περιεπάρη τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἀγκίστρῳ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας [12]. Ὅθεν ἐπὶ σελεντίου ἔφη [13]· *Οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τῶν δογμάτων [14] τὴν ἀκρίβειαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὕρομεν τὴν Ἐκκλησίαν [15] βαδίζουσαν, ἐν* C *τούτῳ καὶ διαμένειν [16] προκρίνομεν.*

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus, quem et imperiali corona in Magna donavit ecclesia. Sanxit autem nulli liberum esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facesserent ac de medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius tertius de istiusmodi quæstionibus Leo habuisset; altoque silentio imaginum memoriam damnavit.

β'. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔστεψεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν τινὰ ἐπ' ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ ἐκποδὼν γενέσθω καὶ οἰχέσθω [17] καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρασίου καὶ ἡ νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη [18] περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων, καὶ σιγὴ βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

784 3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus jam ac Asiaticis profectus partibus, circumforaneæque ac commistæ plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla ejus suppeterent merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriæ partes adiens, Constantini sibi nomen asci-

[P. 511] γ'. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀντάρτης ἐκ [19] τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἤδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδη καὶ ἐπίμικτον προσυλλεξάμενος [20] καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' [21] D ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγενής τε καὶ ἀφανὴς ὢν [22], πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης. Κἀντεῦθεν

VARIÆ LECTIONES.

[1] καινολογήσωσιν C. [2] αὐτοῖς μεγάλα C. [3] σεσωματῶσθαι C. [4] οὐ add. C. [5] θεολόγου P. [6] γλῶσσαν C. [7] Τῷ—ωις'] μετὰ δὲ Λέοντα C. [8] ὁ τραυλὸς om. C. [9] ἀλγηδόνος τε καὶ ἀῤῥωστίας C. [10] προκατεχούσης C. [11] προηγησαμένου] πρώην C. [12] αὐτῷ — ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμφιβλήστῳ περιπαρεὶς τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἰχθύος δίκην τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτηρίας τε καὶ ἀλογίας. Ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαίδευτος ἐτύγχανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὥσπερεὶ ἀνὴρ οὐσίαν κληρωσάμενος C. [13] ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C. [14] τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὴν C. [15] τὴν ἐκκλησίαν εὕρομεν C. [16] διαφυλάττειν C. [17] ἦν δὲ — οἴχεσθαι] τοῦτο δὲ ἐπακριβοῦντες διαβεβαιοῦμεν ὡς μὴ θαῤῥεῖν τινα κατ' εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παῤῥησίαν κινεῖν τὴν γλῶτταν, ἀλλ' ἐκποδὼν ἔστω καὶ οἰχέσθω C. [18] κροτηθεῖσα C. [19] ἐκ add. C. [20] συλλεξάμενος P. [21] παρ'] πανούργως καὶ παρ' C. [22] ὢν om. C.

τοι πολλοὺς τῶν Βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν A
ἤσας, καὶ λαὸν ἄπειρον ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συν-
ίσας ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν [24] ἐπῄει ἐν ὄχλῳ
ὶ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθάπερ τι θηρίον ἀλλό-
ν καὶ πολύμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέφαλον
ολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας [25], καὶ οἷά τις
ς Σεναχηρεὶμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθ-
σάμενος, ἐμεγαλαύχει τῶν ἑπομένων τῷ πλήθει
κατηλαζονεύετο, μὴ πάμπαν, ὡς ἔοικε, νοή-
[26], ὅτι *Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύ-
ιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος*
ῦ, καὶ [27] *ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν* · καὶ
ιος [28] *διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν*, καὶ τὰ
[29]. Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν [30]
κίαν, εὐσεβῆ φημι [31] καὶ ἐνάρετον βασιλέα,
οὐ παρεῖδεν [32] ὁ τοῦ παντὸς πρύτανις καὶ φιλ- B
ωπος Κύριος πολιορκουμένην [33] τὴν πόλιν αὐ-
καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' *ἕνεκεν τῆς ταλαιπω-
τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων*
καὶ τότε [34] · *Νῦν ἀναστήσομαι καὶ ὑπερασπιῶ
πόλεώς μου* [35] *καὶ τοῦ λαοῦ*, οὐ δι' ἐμὲ καὶ διὰ
δ τὸν δοῦλόν μου, ὥσπερ τότε καὶ νῦν φησιν [36],
δι' ἐμὲ καὶ διὰ [37] τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φύντα
μου, καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελε-
ην.

scit ac Irenes Augustæ filii; qua arte ac fraude plurimis Barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitæ multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quædam, multiformis, varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherim adversus novam Jerusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per Prophetam est: *Non salvatur rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suæ* [f] Et: *Fallax equus ad salutem* [g]. Et: *Dominus dissipat consilia gentium* [h], et quæ sequuntur. Quanquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute præditum, non tamen despexit **785** hujusce rerum universitatis moderator clementissimusque Dominus urbem suam ac plebem obsidione cinctam; *sed propter miseriam inopum et gemitum pauperum* [i], tunc quoque dixit: *Nunc exsurgam, et protegam civitatem meam et populum meum* [j], non propter me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter Jerusalem novam, quam elegi.

. Καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου
ἀς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληχότος [38] καὶ
θυομένου καὶ λέγοντος, *Εἰ ἐκποιήσει Σαμαρία*
τι [39] *τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς μου*, διέλυσε ῥᾳδίως C
ς τοῦ τρισαθλίου βασιλέως ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς
ὄνειδος, *Ἰδού*, λέγων, *ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς
χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ* [41] *ὅτι ἐγὼ Κύριος*.
ερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε [42] καὶ
οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἰδίαν ἰσχὺν καὶ
[43] Δαβὶδ ἀληθεύοντα · *Κύριος κραταιὸς καὶ
ατός, Κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ* · τῆς γὰρ
πλοκῆς γενομένης [44] δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων
ιάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν. Ἵνα δὲ κἀκεῖνοι
οὗτοι μάθωσιν [P. 512] ὡς θεήλατος ἡ πληγή,
διαπεφευγόντων εἴς τινα πόλιν καταπεσὸν τὸ
ος κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτά.
. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ
Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς
Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεούπολιν, ἐφ' D
χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παρατατ-
ένων καὶ τειχομαχούντων καὶ ναυμαχούντων ·

4. Etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multas adversus eum conflasset myriadas, ac superbiens diceret: *Si sufficiet Samaria omni populo peditibus meis* [k], confestim misericors Deus ter quaterque miserabilis regis probrum facile dissolvit, dicens: *Ecce ego trado eum in manus tuas, et scies quia ego Dominus* [l]; quod et factum est. Statim namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius robur ac vires; veracemque Davidem ostendit, cum ait: *Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio* [m]. Conserto enim prælio centum viginti millia Israel profligavit. Atque ut noverint utrique pariter Deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant quadam in urbe corruens murus viginti septem millia ruinis oppressit.

786 5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac Dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, ho-

Psal. XXXII, 16. [g] ibid. 17. [h] ibid. 10. [i] Psal. XI, 6. [j] IV Reg. XX, 6. [k] III Reg. XXI, 10. bid. 13. [m] Psal. XXIII, 8.

VARIÆ LECTIONES.

γέ τοι add. C. [24] ἐπῄει τῇ Κωνσταντινουπόλει C. [25] συναθροίσας καὶ ἀνειλημμένος καὶ C. [26] νοήσας ὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὡς οὐ C. [27] καὶ om. C. [28] καὶ Κύριος] ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσε- Κύριος C. [29] καὶ τὰ ἑξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου τὸν αἰῶνα μένει C. [30] ἔσχεν C. [31] φημὶ om. C. [32] ἀλλ' οὐ παρεῖδεν] ἀλλ' οὔ τί που διὰ τὴν τοῦ κρα- ιτος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφεναχισμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν περι- ν C. [33] πολιορκούμενον C, omissis τὴν πόλιν αὐτοῦ καί. [34] τότε που πάντως νῦν C. [35] ὑπὲρ τῆς πό- ; ταύτης οὐ C. [36] ὥσπερ — φησιν] καθὼς εἴρηκε τηνικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας C. [37] διὰ τὸν om. P. [38] συνειλοχότος? [39] παντί] ταῖς ὀρχξι παντὶ C. [40] τὸ δέος, φάσκων Ἰδοὺ ἐγὼ C. [41] γνώ- P. [42] δέδειχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P. [43] τὸν ἱεροψάλτην C. [44] γεγενημένης C.

stiumque plerasque naves incenderent. Quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, ejus prædas acturus, concessit. Eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat, sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quæ animo destinata fore exspectabat. Ac sane non solum in contrarium illi cessit versumque est atque evasit studium, sed et ea quam habere videbatur sibique ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam.

6. Cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio ejusceque generis spe, e muris, terra ac mari collatis signis, forti robore laborisque constantia, omnem fere ejus putridam jactantiam ac superbiam elisere. Munitionibus enim, quibus confisus stulte admodum superbiebat ac præferociebat, ejus, inquam, navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectissimis **787** fusis fugatisque, ingenti vertigine consiliique inopia ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomæ animus tenebatur. Quin et subtilissimæ artis multiplicesque ejus omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnatuque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. Atque in eum modum domus quidem David (Dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, Deusque glorificabatur. Ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum: *Destruxisti omnes sepes ejus, posuisti firmamentum ejus formidinem* [d], ac quæ Psalmus reliqua habet. Unde et oppidani psallebant: *Hi in curribus et hi in equis* [e] et, quæ reliqua sunt.

7. Divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis prænuntians, respondit, tantum non dicens: *Confidite, filii, et clamate ad Deum. Erit enim vobis ab eo memoria qui ultor exsistat. Qui enim vobis invexit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adduxit lætitiam.*

788 8. Quandoquidem igitur fatiscens scelestus homo atque miser, seductusque mentis suæ

τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφεὶς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐχώρει, ταύτην λῃζόμενος. Λαφυραγωγήσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἤλπιζεν, ἀλλ' ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει [63] διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὧν προσεδόκησεν. Καὶ γουν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν αὐτῷ περιέστη καὶ περιετράπη καὶ ἀπέβη τὸ σπούδασμα [66], ἀλλά γε καὶ ὅπερ [67] ἔχειν ἐδόκει καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε [68] καὶ σθένος, ἀπεγυμνώθη 'μικροῦ δεῖν καὶ διώλωλεν.

ϛ'. Οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται [69], γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαραταξάμενοι [50] τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχομαχοῦντες [51] καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς [52], ἅπαν σχεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτοῦ φρύαγμα κατέλυσαν. Τὰ γὰρ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν [53] πεποιθὼς ἀνοήτως ἄγαν ἐναβρύνετο καὶ κατεθρασύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες [54], καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας [55] τροπωσάμενοι, σκοτοδινία πολλὴ καὶ ἀμηχανία περιέσχε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότατον Θωμᾶν [56]. Ναὶ μὴν [57] καὶ τὰς πολυμηχάνους αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἑλεπόλεις [58] πάσας, ἀκαταμαχήτους οὔσας, ὡς ᾤετο, καὶ δυσαλώτους, διέφθειραν καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. Καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἡ τοῦ [59] Χριστοῦ πόλις ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο [60], ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ, τῶν πολεμίων τὸ στῖφος, ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει τῷ ὄντι, καὶ Θεὸς ἐδοξάζετο. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερόν [61]· *Καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν*, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ψαλμοῦ [62]. Ἔνθεν τοι καὶ [63] οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον· *Οὗτοι ἐν ἅρμασι, καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις*, καὶ τὰ [64] λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ.

ζ'. Ὁ δὲ θεῖος λόγος [65] παρεγγυώμενος καὶ προευαγγελιζόμενος αὐτοῖς εὖ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατάπτωσιν τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων· *Θαρσεῖτε* [66], *τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν Θεόν· ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος* [67] *μνεία. Ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν* [P. 515] *τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.*

η'. Ἐπεὶ οὖν ἀποκαμὼν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνοήτως [68] πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μάλα

[d] Psal. LXXXVIII, 41. [e] Psal. XIX, 8.

VARIÆ LECTIONES

[63] Ταύτην — παρεχώρει] τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὀφρὺν καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνστ. — χρόνον ἐκπορθήσας, καὶ τὴν Θρᾴκην δῃώσας καὶ λαφυραγωγήσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὀνειροπολῶν ἀπεκαραδόκει, ἀλλ' — συνεχώρει C. [66] Legebatur παρέστη τε καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαζόμενον C. [67] ὃ C. [68] τε add C. [69] ὡς εἴρηται om. C. [50] ἀντιπαρατατόμενοι C. [51] καὶ πεζομαχοῦντες om. C. [52] καρτερικῶς P. [53] ἃ C. [54] λέγω δὴ τὰς πλείστους ναῦς πυρπ. C. [55] στρατοπεδάρχων P. [56] Θωμᾶν om. C. [57] ναὶ μὴν] καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P. [58] πολυμ. καὶ πολυτρόπως ἐξευρημένας ἑλεπόλεις αὐτοῦ C. [59] ἤγουν ἡ τοῦ] ἤτοι C. [60] ἐκραταιοῦτο—ἠσθένει τὰ ηὐσθένει P. [61] τὸ ἱερὸν λόγιον P. [62] καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διήρπαζον πάντες et reliqua psalmi 88, 42-44, nisi quod v. 45 τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτὸν C. [63] τοι καὶ] οὖν C. [64] καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς δὲ ἐν — ἀνωρθώθημεν, e ps. 19, 8 et 9 C. [65] λόγος αὖθις παρεγγ. C. [66] λέγων θαρσεῖτε] λέγων· τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν. Κατεδίωξε γάρ σε ὁ ἐχθρός σου, καὶ ὄψη αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, καὶ ἐπὶ τραχήλους αὐτῶν ἐπιβήσῃ. Θαρσεῖτε C. [67] ἐπάγοντος P. [68] ἀνόητα C.

ους ὡς τοῦ σκοποῦ διαμαρτήσας ἐκ διαμέ-
: τῶν πραγμάτων αὐτῷ [69] κατόπιν προδήλως
ον ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ· καὶ πρὸς τούτοις
; ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς
ιν κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, παραχρῆμα
ν ἐάσας κατ' αὐτῶν θᾶττον ᾤχετο. Οὓς δὴ
σάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν διαφθείρας εἰς
ύπολιν ἑαυτὸν ἀσφαλίζεται δῆθεν, κατὰ τὴν
αὐτοῦ ἀσθένειαν [70] καὶ ἐλάττωσιν ὑφορώ-
θεν οἱ περὶ αὐτὸν αἰσθόμενοι σαφέστερον
ινὴν οἰκείαν ἀπάτην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος
ν καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζουσαν πανωλε-
ξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑποῤ-
καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαο-
Ὁ δέ γε Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκὼς ὑπὸ
φίλων καὶ συγγενῶν προδοθέντα [71], αὐτίκα B
ιως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως
ὸν ἐξώρμησε. Καὶ δὴ περικαθίσας βραχὺν
ρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὶ χειρωσάμενος, καὶ
ηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν
ὡς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ
ὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν
εσι δι' αὐτὸν [72] κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα
καὶ δύστηνον [73] ἐμφύλιον πόλεμον.

χολουμένου [74] δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην
καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φροντίδι παντὸς ἄλλου
οῦντος, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ δὴ [75] καλού-
υκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς
ησαν ἐξ Ἄφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων
ι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ C
κρατούντων δυσσέβειαν καὶ ταπεινοῦν
χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν
α.
τούτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμά-
ειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς
ῶν ἀλγηδόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν,
δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸ-
τὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης [76].

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

αυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἑξάκις χιλιοστῷ τρια-
εἰκοστῷ ἕκτῳ, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωκς',
σεν [P. 514] Θεόφιλος ἔτη ιβ', ὁ νέος [76]
ρ καὶ παραβάτης [77] καὶ θεομισὴς καὶ τῶν
κόνων [78] ὑβριστὴς καὶ καθαιρέτης, καὶ βέ- D
Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα
τοῖς θέμασιν ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς
στολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀγα-
πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγό-
ργαρίτου τρικλίνιον δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυ-
ον, εἰποῦσα· *Εἰς ἣν ἀρεσθῇς, ἐπίδος τοῦτο*
ἦν δέ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρη, ὀνόματι

A rationibus, insulse pugnans inanique conatu laborans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quotidie provenientibus; ac præterea ubi cognovit Michaelem imperatorem adversa sibi corrogasse Bulgarorum auxilia, confestim relicta urbe in eos impetum vertit, quos et pugna aggressus, multaque eorum data strage, Arcadiopolim tuto se præsidio recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri imbecillioresque fore timens. Quare etiam partiarii clarius cognoscentes tum immanem suam exsecrationem tum inanem frustratam spem, nec procul esse supremum viri exitium ac profligationem, cœperunt paulatim recedere seque subducere ac defluere, illumque ut hominem vanum et blateronem populi seductorem relinquere. His porro Michael cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus copiis in eum impetum dedit; atque ad breve obsidens tempus, nulloque labore ejus potitus, ac collo antiquo more dediticiis calcato manibusque ac pedibus truncatis, inque eum modum palo affigens, trium annorum molestum miserumque civile bellum, arrepti ab eo imperii causa conflatum productumque, sopivit.

789 9. Interim vero dum Thomæ tyranno Michael incumbit eique curam negotio addicit, aliis omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus Romanæ subductæ sunt ditioni, cum jam primum ob peccata populi ac imperatorum impietatem Christianorum res deprimere suæque eas facere ditionis occepissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus, Michael urinæ difficultate renumque dolore male exstinguitur: succedit vero imperio, ejus loco, Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

IMPERIUM THEOPHILI.

1. Anno mundi 6326, divinæ incarnationis 826, imperator Theophilus annos duodecim, novus ille Baltasar et prævaricator ac Deo exosus, sanctarumque imaginum contumeliosus destructor ac profligator, homo profanus. Ejus mater Euphrosyna in subjecta omnia mittens themata ac **790** ditionis loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis Theophilo filio nuptiarum fœdere sponsa adjungeretur. Congregatis illis omnibus in palatio, quod Margaritæ triclinium vocant, dedit illa filio malum aureum, dicens: *Illi trades cujus forma placuerit.* Erat vero inter eas ex nobilibus sata puella no-

VARIÆ LECTIONES.

ῷ] αὐτῶν αὐτῷ P. [70] τὴν κατὰ πρόσβασιν ἀσθένειαν αὐτοῦ C. [71] ὑπὸ — προδοθέντα om. C. C. [73] δύσπιστον C. [74] Ἀσχολουμένου — Εὐφροσύνης om C. [75] δὴ] δὴ αἱ? [76] Τῷ — ὁ νέος;] μετὰ λ ἐβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς αὐτοῦ ὁ νέος C. [77] καὶ παραβάτης om. C. [78] εἰκόνων om. C. [79] βέ- η ιβ', μῆνας γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς C, omissis ἡ δὲ — p. 791 αἰκιζόμενος.

mine Icasia, longe formosissima. Qua visa Theophilus, ejusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala.* Reponit illa subverecunde et cum pudore : *Sed et res meliores a muliere exuberant.* Is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodoræ dedit, ex Paphlagonum gente. Coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta Pentecoste. Tumque in Magnam ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium exstruxit, in quo etiam coma posita, religiosaque palæstra mœrens ac philosophans, Deo soli vivens in finem usque vitæ perseveravit. Quæ et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est, *Domine, in multis peccatis ;* magni item Sabbati tetraodium illud : *Insipiens vetule*, aliaque nonnulla. Imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastriæ nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

791 2. Indictis circensibus Theophilus jubet Leoni Chamædraconi protovestiario suo, multifidum ut candelabrum afferat, quod in Leonis Armenii cæde fuerat gladio conscissum. Actis circensibus senatum omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. Productoque candelabro ac illis ostenso, quærit : *Qui in templum Domini ingressus christum Domini peremit, qua dignus pœna est ?* Respondit senatus : *Domine, reus mortis est.* Moxque præfecto jubet ut eos, qui cum Michaele patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite plectat, multa licet objectantes, dicentes injustam esse sententiam. *Non enim*, aiebant, *imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in throno sedisses.* Inque cum modum sub omnium oculis capite plexi sunt, eo quidem prætextu quod in templo Domini ausi essent cædem patrare, revera autem idcirco quia hæretica pravitate sodalem, parique ad impietatem sensu, nece sustulissent. Adhærebat enim scelestus homo Deo exsecrabili illius hæresi et a pietate abhorrebat ; qui nimirum imaginum alias evelleret, alias effoderet, monachosque pietate claros exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi ejus tyrannique patriam urbem irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter **792** munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac tribunorum quinquaginta præsidio fulta, cum lectæ militiæ viris horumque ordinibus, dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac captivata infinitæ multitudinis militares viros

A Εἰκασία, ὡραιοτάτη πάνυ· ἣν ἰδὼν Θεόφιλος καὶ ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους ἔφη ὡς· *Ἄρα διὰ γυναικὸς ἐῤῥύη τὰ φαῦλα.* Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· *Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα.* Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεὶς ταύτην μὲν εἴασεν, Θεοδώρᾳ δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὔσῃ ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει Θεοδώραν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ. Κἀκεῖθεν προῆλθεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοῖς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς συγκλήτου [79]. Ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, ἀσκοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ Θεῷ B μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. Ἣ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπεν, τὸ, *Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις·* καὶ τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραῴδιον· *Ἄφρων γηραλέε*, καὶ ἄλλα τινά. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἑκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ᾗ [80] ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχασεν.

β'. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμαιδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς ἔφη· *Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν Κυρίου φο-* C *νεύων τίνος ἐστὶν ἄξιος;* Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα ἔφη· *Ἄξιος θανάτου ἐστὶν, ὦ δέσποτα.* Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν ὕπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ Σφενδόνῃ ἀποτεμεῖν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι [P. 515] τὴν κρίσιν· *Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρί σου συνηγωνισάμεθα, ὦ βασιλεῦ, οὐκ ἂν αὐτὸς ἦρξας.* Καὶ δὴ οὕτως ἐπ' ὄψεσι πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσχήματι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολμηκότων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἴχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου θεοστυγοῦς αἱρέσεως, καὶ τῆς εὐσεβείας D ἀπείχετο, τῶν δὲ εἰκόνων [81] τὰς μὲν κατασπῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκιζόμενος.

γ'. Ἐφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ [82] τοῦ ἀλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως οἱ [83] Σαρακηνοὶ παραγενόμενοι, καρτερῶς [84] ὠχυρωμένην εὑρόντες καὶ κατησφαλισμένην πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πεντήκοντα [85] φρουρουμένην μετὰ τῶν λογάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ιε' Αὐγούστῳ [86] μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον εἰληφότες ᾐχμαλώ-

VARIÆ LECTIONES.

[79] τῇ συγκλήτῳ? an τοῖς τῆς συγκλήτου? [80] ᾗ om. P. [81] δὲ εἰκ.] τε εἰκ.? [82] αὐτοῦ om. C. [83] οἱ add. C. [84] καρτερικῶς P. [85] πεντήκοντα] η' C. [86] τοῦ Αὐγούστου μηνὸς C.

ι ἀπέκτειναν λαὸν ἄπειρον. Ἀλλὰ μὴν **A** λοίων αὐτῶν ἐξελθόντα τὰς Κυκλάδας [88] ωσαν καὶ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν Καὶ ψῦχος πολὺ γέγονε, καὶ χειμὼν καὶ δριμύτατος [89], καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, σμοὶ καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλίαι, φοβεροὶ καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον ι τοῦ κρατοῦντος μοχθηρίαν καὶ κα- ς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθεΐαν καὶ ἀπόνοιαν ἄθεος, ὡς [90] καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου ωνύμων [91] χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην ξάμενος [92] καὶ ἀνακαινίσας, ὡς μηδὲν ναι τῆς ἐκείνων [93] δυσσεβείας καὶ παροι- δος τε καὶ ἐμβροντησίας ὁ πεφεναχισμέ- αιόφρων. Ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτῃ καὶ **B** τε καὶ οἰστρηλασίᾳ, τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς Ἀρειανικῆς λύσσης ὡρμημένων, πά- ν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡσαύ- νετο.

[94] τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐ- Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες, οὓς δι- οῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρ- αστήσας, αἳ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται ρσῶν· αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον [P. 516] Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν ἐποιή-

σμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος κατεσκεύασε **C** ζοντος τοῦ χρυσοχόου λογιωτάτου πάνυ υγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου τό τε ον καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα ὁλόχρυσα, ίθοις καὶ ἐλίοις καλλύνας αὐτά, δένδρον ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς ῶς ἐκελάδουν. Ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς τολὰς ὁ βασιλεὺς, ἀνανεώσας καὶ χρυ- κατασκευάσας τοὺς λεγομένους λώρους ὰ πάντα.

οσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρώην ας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυ- **D** ς ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ ἦν αὐτῷ χεσθαι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ γούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου ὄντος· *Ὑψοῖ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα σιν οἷς καινουργεῖ, καὶ τὰ ἐμὰ σκο- εῖς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ἅτε χήρας πεφρονημένης.* Καὶ παρευθὺ ἀπέστει- ιον κυαίστορα ἐπίκλην Μοναχὸν, ἐν τῇ ὄντα, σὺν Λέοντι τῷ Συμβατίῳ καὶ Δη-

plebemque occidere. Navibus egressi Cyclades insulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suæ ditionis fecere. Fuit et ingens frigus, hiemsque sævissima ac asperrima, famesque valida; aeris quoque lenitates et æstus ac intemperies et inæqualitates, tremendi item terræ motus ac pene continui; quæ omnia in immensum provectam imperatoris pravitatem et nequitiam redarguendo essent. Eo enim vir impius impietatis projectæque dementiæ delapsus est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine) gravem impurissimamque exceperit hæresim ac instauraverit; ut nihil illius impietati ac bacchationi tyrannidique ac stupori seductus homo dementisque animi cedere visus sit. Quandoquidem enim eodem ipso impiorum illorum scelestissimorumque errore et stupore œstroque tenebatur, ex Manichaico ortis furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse quoque pari ratione in Ecclesiam intendit.

793 4. Huic (Misotheum potius dicam, Dei osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quatuordecim Persarum millibus. Susceptos ille distribuit, sedesque per themata provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus contribuit; hactenusque nomen retinent, ac Persarum turmæ audiunt. Ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in conjugem, sibi affinem fecit.

5. Cum ornatus elegantiæque amans esset idem Theophilus, per aurificinæ principem, virum summe eruditum atque solertem Antoniique patriarchæ propinquum, Pentapyrgium quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis lapillis tortisque ornata. Auream item arborem, in qua insidentes aviculæ ex quadam machina musice cantillabant. Sed et imperiales vestes et paludamenta instauravit imperator, renovans auroque texta fabricans quæ vocant lora ac reliqua omnia.

6. Justitiam, quæ sæculi usu est, prætexens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem imperium tenuerant majori injuria læserit, accedente ad eum muliere vidua in Blachernis (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante injuria se affici a Petrona Augustæ fratre, excubiarum drungario: *Exaltat enim ædes suas novis ædificiis, quæ molitur, meisque tenebras obducit, ut jam mihi inutiles* **794** *faciat, quippe quæ contempta vidua sim.* Actutumque Eustathium quæstorem cognomento Monachum, in Osia degentem, cum Leone Symbatio et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova

VARIÆ LECTIONES.

ωτίσθη καὶ ἀνῃρέθη Χριστιανῶν πλῆθος ἄπειρον, καὶ ἡ πόλις ἐκαύθη καὶ κατηρειπώθη C. [88] Κυκλάδας] ἑαυτῶν ἐξελθόντες τὰς Κυκλάδων P. [89] ἀγριώτατον καὶ δριμύτατον C, omissis καὶ [90] ὁ ἄθεος ὡς om. C. [91] καὶ θηριωνύμου P. [92] καὶ ἀναδεξάμενός τε C. [93] ἧττων margo P. [94] ὁρμωμένων πάλαι C. [94] Τούτῳ — ἐπιφοιτήσεις, num. 16 fin., col. 860, om. C.

ædificia viduæ ædibus præter jus fasque officerent. Abeuntes itaque, visaque istiusmodi injuria, compertoque vera esse quæ a muliere dicta erant atque objecta, cum reversi essent, imperatori renuntiarunt; convictusque ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso cæditur. Statutum vero est ut quæstor receptoresque particulares seu custodes, abeuntes, solo tenus ejuscemodi ædes eruerent et mulieri traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, virum forti robore ac strenuum, locata ei Maria prædilecta filia in generum ascitum, patricium creavit ac brevi post etiam magistrum. Postmodum vero, quod in suspicionem venerat affectati imperii, et quasi in ipsum aliquid moliretur, magistrum militiæ ducemque Siciliæ præfectum a se amandavit. Qualia vero parit invidia! Siculi quidam ascendentes apud imperatorem calumniam instruunt, *quasi res Christianorum Saracenis prodat et adversus imperatorem res novas moliatur.* Inter hæc vivis exempta Maria desideratissima Theophili filia, ejus urnam argento exornavit, tomumque libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent. Argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit.

8. Porro Theophilus **795** Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pectorali, in Siciliam misit, qui juratam immunitatis fidem Alexio præberet et ad imperatorem in urbem reduceret. Profectus ille, ac qua præditus erat prudentia ingeniique sagacitate persuaso Alexio, dictoque ei audiente, ipsum ad imperatorem adduxit. Imperator mox reversum, quasi molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vinctumque, omni ejus publicata substantia, in carcerem compegit. Tum Theodorus Alexio: *In causa sum quod dira hæc omnia patiaris.* Profectoque ex more ad Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri tribunalis locum stola sacerdotali indutus stetit, jam prope imperatore ad soleam stipante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus: *Intende, prospere procede et regna* [p]; *quorsum, imperator?* Ille senatum reveritus: *Propter veritatem,* inquit, *et mansuetudinem et justitiam.* Cui Theodorus: *Ecquænam vero tua justitia, qui cum Alexio juratam fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?* Imperator reprehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit; nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines ejusque impietatem traducere inaudierat. Haud multo post vero, cum imperator in Magnam ecclesiam venisset ac patriarcha rem ei probro objecisset,

[p] Psal. XLIV, 5.

μητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ, ἰδεῖν εἰ τὴν γυναῖκα ἀδικεῖ τὸ καινουργηθὲν οἴκημα· οἳ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσι τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐπ' ὄψει τοῦ βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτῶν ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῶτα σφοδρῶς. Ὡρίσθη δὲ ὅ τε κυαίστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ ἐκ θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι.

ζ'. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπίκλην Μωσηλὲ, ἀνδρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσεποιήσατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν ἠγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ μάγιστρον. Εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ' αὐτῷ σχὼν ὡς ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκαν τῆς Σικελίας ἐξέπεμψεν. Οἷα δὲ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοί τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ, ὡς *Τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ.* Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τεθνηκυίας Μαρίας τῆς πεποθημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα [P. 517] ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματί τινι τέθεικεν· ὅνπερ ἄργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου.

η'. Ὁ δὲ Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτὸν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύψας ἔθετο ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν..... ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ εἰπὼν, ὅτι Δι' *ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεινά.* Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἠμφιεσμένος· καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέᾳ πλησιάσαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· *Ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε ἕνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;* Αἰδεσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ ἔφη· *Ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.* Ὁ δέ· *Καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτο;* Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεὶς τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθεὶς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβεσθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὀνειδίσαντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἤγαγε μετὰ παρακλήσεως. Τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς

οἰκονόμον τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. Καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσμωτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

θ'. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομαστότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς, λογοθέτῃ τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου ὑποβολῇ Μύρωνος [P. 518] ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προϊστάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἃ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιβὰς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. Ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς *Βασιλέως ὀργὴν ἐκφεύγω, καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσητέ με τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθέ με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε.* Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλῃ χαρᾷ δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλέα Ῥωμαίων.

ι'. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονεν, καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. Ὁ δὲ εἶπεν· *Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν σταλεὶς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἱρκτῇ καὶ δεσμοῖς ἐπισκεψόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἐλθεῖν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πρᾶξαι τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐρᾷν.* Ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆν δοὺς αὐτῷ ἀπέστειλεν.

ια'. Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμου παντοίου, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, [ὃς] τὰ δεσμωτήρια ῥογεύσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγείλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαιτήσας τὸν Ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνους τινὸς πολεμίου αὐτοῖς ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργάσατο. Καὶ τούτῳ ἐν μείζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ Ἀμερουμνῇ δυνάμενος.

ιβ'. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν

A archiepiscopum facti **796** veniam petens reduxit. Cumque is indignum se sacerdotio judicaret ob ea quæ passus erat, imperator œconomum fecit Magnæ ecclesiæ. Alexium quoque e carcere ejecit, restituta ei omni ablata substantia, virum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem charum imperator haberet. Is, consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronæ socero, imperatori a Basilio delatus ejusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affectaret atque in eum mala moliretur. Leo vero protovestiarius, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quæ
B de illo dicerentur. Quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invectus, ad Syriæ usque clusuras excisis equorum poplitibus profugit. Significavitque hæc Agarenis, *fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. Itaque si ita hisque me conditionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite.* Illi vero rem læti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum reciperent.

10. Quo cognito imperator ingenti mœrore mentisque angustia concidit, habitoque cum Joanne
C syncello ea de re consilio, ait ille : *Si vere ex animo*
797 *Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi id ipse præstem. Ita nimirum si acceptis pecuniis a te ad Amerumnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuæ majestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. Arbitror autem id me præstiturum, tum tuæ majestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasione, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare.* Imperator itaque quamplurimis ad Amerumnem datis pecuniis ac muneribus emisit.

11. Ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata supellectili ac cultu, adeo ut Agareni quas conferebat opes stupore admirarentur.
D Elargitus itaque in eos qui in carcere essent munera, ac protosymbulo coram salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. Quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quæcunque ipsi gesta essent. Porro Manuel oblata Amerumnæ petitione, ut liceret ei adversus gentem quamdam iis infensam exire, voti compos effectus est. Assumptoque Amerumnæ filio longeque copioso exercitu, profectus, ingenti potitus victoria est; quo facinore in majori quam prius habetur pretio; nec quidquam erat quod apud Amerumnem ejus gratia non posset.

12. Cum itaque gravi cura teneretur ut ad Ro-

manam ditionem se reciperet, post elapsum aliquod tempus ait ad Amerumnæ proceres: *Si mihi Amerumnæ filium ac copias præbueritis, expeditione suscepta Romanam vobis subjiciam ditionem.* Quo illi cum **798** Amerumne communicato consilio ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anatolicum thema, convocatis subditis suis ac Amerumnæ filio, quasi nimirum castra moturus et venaturus, cum ab hostibus jam procul factus esset, circumfusus Amerumnæ filio ac eum exosculatus ait: *Ego quidem ad meum imperatorem et ad propria abeo, quippe cui nihil in vita carius sit patria meæque gentis hominibus. Tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede.* Ac quidem ille eum in modum cum lacrymis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem venit, præmisso qui ejus adventum annuntiaret.

13. Imperator eum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magistrum statim ac scholarum domesticum præfecit, atque ejus liberos ex sacro baptismate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele et senatu omnique exercitu adversus Saracenos profectus est; facilique negotio captis Zapetro et Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe Amerumnæ patria, victoria ac manubiis se magnifice jactans ac superbiens, reversus est. Veniensque Bryantem usque, ædificari palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, præcepit: quod et factum est. Inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque **799** circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis invectus equis, atque veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus factionibus: *Bene fausteque venisti, omni major comparatione, factionarie.*

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, ejus loco ordinatur Joannes syncellus, ut dicam novus Jannes et Zambres, celebri homo fama, magicis artibus et divinationibus ex pelvi omnique impietate. Is nimirum organum idoneum ejus, quo imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebat. Ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, imperator edidit peperitque, jubens sacras imagines oblini, seu aboleri.

16. Hic Jannes exstructa in urbis vicinia ex quadrato lapide ædicula (Trullus hodieque vocatur), sacrificiis cum dæmonibus consuescens imperatori quæ futura essent denuntiabat. Manserunt ædes illæ inhospitæ ob dæmonum per hæc tempora in illis frequentiam.

17. Propterea adjutorem illum et conscium suæ hæreseos habens Theophilus, alter ille Nectanebo, eum quem dicebant Joannem, quinimo Jannem,

A Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρόν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ [P. 519] Ἀμερουμνῆ, ὅτι *Ἐὰν μοι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω τὴν Ῥωμανίαν.* Οἱ δὲ τῷ Ἀμερουμνῇ εἰπόντες αὐτὸν ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχειρίους αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμερουμνῆ ὡς δῆθεν διαπνήσων καὶ κυνηγήσων, πόῤῥωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλακεὶς τῷ υἱῷ τοῦ Ἀμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν, ὅτι *Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθε ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σούς.* Καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων B καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα.

ιγ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χρήμασί τε καὶ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπεδέξατο, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

ιδ'. Τούτοις ἐπαρθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ εὐπετῶς τήν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλούτῳ κομῶν καὶ δυνάμει τότε C διὰ τὸ τὸν Ἀμερουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι παραλαβὼν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος, καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν, ἱππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαΐον παίξας, ἅρματι λευκῷ μὲν ἐποχησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δήμων ἐπιβοώντων *Καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε φακτονάρη.*

ιε'. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἵν' εἴπω ὁ νέος Ἰαννὴς καὶ Ζαμβρὴς, βεβοημένος ἐπί τε μαγείαις καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· D ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὑρεθὲν τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπώλειαν εἰργάζετο. Καὶ ὃν ὤδινε μὲν, κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας, ὁ βασιλεὺς ἐξέῤῥηξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίεσθαι [P. 520] προστάξας ἢ ἀπαλείφεσθαι.

ις'. Οὗτος ὁ Ἰαννὴς πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, διά τινων θυσιῶν ὡμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσήμαινεν. Ὃ δὴ καὶ ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

ιη. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως, ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶ τὸν ῥηθέντα Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν,

.άρχην ἢ μανδριάρχην [97], τὸν νέον ὄντως A ιον ἢ Βαλαὰμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ·αφανέντα λεκανόμαντιν καὶ πάσης θεοστυ-ξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὑφ' οὗ ›άμματα παιδευθεὶς ὁ [98] εὐρίπιστος καὶ δό-ηρέτης δόκιμος ἐχθίστων πραγμάτων [1] καὶ λου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. Οὓς ἂν ι θεῖος λόγος ἐπαράσσεται σχετλιαστικῶς, *Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπο-ν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ο. Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ καὶ [2] μεμψί-:ατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ιπάταις αὐτῶν.* Ἐφαρμόσειεν δ' ἂν [3] αὐτῷ ὅτως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ γῳ στηλιτευόμενα γλώσσῃ· σφόδρα γὰρ B ἀναπέφηνε καὶ εἰς μηδὲν ἀπεοικὼς τῆς ακουργίας καὶ δυστροπίας. Ἔφη γοῦν· *Πῶς ύσω τὸν ἄθλιον; πῶς μὴ πλέον [5] τῶν δε-ων τοὺς προσδραμόντας, πλέον δὲ τῶν ησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηνήσω τὸν ἰσαντα; μᾶλλον δὲ τοῖς μὲν οὐδὲν [6] δει-ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων ιόνατον, οὐκ ἐκεῖθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παῤῥησίαν, ἣν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσαντο. Τοῖς δὲ ν τῶν ἀπειλουμένων ἅπερ ἤδη πεπόν-ιὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρό-τολάσθησαν, ἢ τοῖς ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ηησαν. Καὶ γὰρ ὥσπερ τὸν χαμαιλέοντα* C *αντοῖον γίνεσθαι ῥᾳδίως καὶ πάσας με-ιιν χροιὰς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος, ἐκεῖνος πάντα ἦν καὶ ἐγίνετο Χριστιανοῖς ιερότητος· καὶ ἦν λίαν ἀπάνθρωπον αὐτῷ ἴνθρωπον, καὶ τὸ πιθανὸν βίαιον, καὶ ία τῆς ἀγριότητος ἡ χρηστότης. Ὅθεν ˙ πρὸς αὐτὸν, Εὐηθέστατε καὶ ἀπαιδευ-τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσούτου κλήρου οἰκουμένης ἀνέστης [7], σὺ κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ [8] θυσίας τοῖς ιάσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθ-ς [10] αἵματος τοῖς σοῖς μιαροῖς αἵμασιν; ; Ἡρώδην διώκτης, καὶ μετὰ Ἰούδαν προ-πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνῃ τὴν μετάνοιαν ὥσπερ κἀκεῖνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ* D *ν [11], καὶ μετὰ Ἰουδαίους μισόθεος, ὁ τῶν ὑβριστής. Ἱεροβοὰμ σε εἰπεῖν οἰκειότερον, ὰβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομωτά-ἢ Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδο-όν Ἀσσύριον; ἢ πάντα ταῦτα συνελόντες τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰς κακίας φαίνεσαι εἰς σεαυτὸν [12] συλλε-*

patriarcham illum et mandriarcham, novum vere Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divinum, **800** omnisque Deo exosæ actionis præstigiarumque solertem interpretem; a quo etiam doctus litteras instabilis homo ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli organum exstitit. Quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens: *Væ eis, quia in via Cain ingressi ambularunt, et errore Balaam mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core perierunt. Isti sunt murmuratores, queruli, juxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis* [q]. Congruant illis jure optimo et quæ sunt Juliani, iisdem moribus viri, quibus cum theologica lingua liberaliter sugillat ac carpit. Valde enim ei similis eluxit, nec quidquam diversum atque abhorrens ab ejus malitia miraque pravitate habens. Ait itaque [r]: *Quomodo non infelicem lacrymis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. Quinimo illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. Non ea solum ratione, sed et propter illam, quæ inde est, claritatem ac gratiam, cujus per pericula sibi illi auctores exstiterunt. Contrariis vero ea quæ jam passi sunt, initia sunt eorum quæ illis eventura mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri ævi justis judiciis sunt reservati.* **801** *Etenim quemadmodum ferunt chamæleonem quidvis facile imitari nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto candore, sic et ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta duntaxat mansuetudine ac clementia. Unde his verbis a nobis compellandus est: Hominum stultissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hæreditatem ac terrarum orbem insurrexisti? tu adversus Christi Ecclesiam et hostiam piaculis? tu adversus mundi piacularem sanguinem impuris tuis cruoribus? tu post Herodem persecutor et post Judam proditor (unum abest quod non laqueo pænitentiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Christi occisor, cumque Judæis Dei osor, injurius sanctorum violator, Jeroboamne dicere convenientius an Achab Israelitem, scelestissimos hominum? Pharaonem Ægyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut uno verbo cuncta hæc unum eumdemque appellaverimus, quando etiam omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Jeroboami apostasiam, Achabi cruentam cædem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonosoris sacrilegium, omnium simul impietatem.*

ic. xi, 16. [r] Orat. 3, quæst. 1 in Julian. pag. 67-74.

VARIÆ LECTIONES.

ὰ — μανδριάρχην] Συμμύστην καὶ σύμμαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἱρέσεως ὁ δεύτερος Νε-ι τὸν προρρηθέντα Ἰαννὴν φατριάρχην, μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C. [98] ὁ] καὶ ιθεὶς ὁ C. [99] δείλαιος C. [1] ἀχθίστων πραγμάτων add. C. [2] χάριν om. C. [3] καὶ om. C. [4] ὃ ἂν [5] μὴ πλέον δ. C. [6] μηδὲν P. [7] ἀντέστης C. [8] Ἐκκλησίας καὶ om. C. [9] σοῖς add. C. [10] κα-ς C. [11] Πιλάτου P. [12] εἰς ἑαυτὸν φαίνεται C.

Ubi sunt sacrificia et consecrationes et mysteria? ubi victimæ, tum manifestæ tum quæ in tenebris atque obscuræ? ubi præscientiæ portenta et gastrimytharum signa? ubi adversus Christianos vaticinia et comminationes? Abierunt **802** *omnia, falsa deprehensa sunt, defluxerunt. Insomnium visæ sunt impiorum gloriationes et jactantiæ. Cecidit Bel, contritus est Dagon. Non jam amplius stulto dicturi sunt ut præsit imperio. Et nunc parva hæc miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac injuriosos horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum deplorantem suam ipsius pravitatem et malitiam.*

A *ξάπτος, Ἱεροβοὰμ τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαὰ μιαιφονίαν, Φαραὼ τὴν σκληρότητα, Ναβο δονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ* [15] *ἀσέβειαν. Ποῦ εἰσιν αἱ θυσίαι καὶ τελεταὶ κ μυστήρια; ποῦ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφ ποῦ τεράστια προγνώσεως καὶ σημεῖα ἐγγα μύθων; ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαντεῖα ἀπειλαί; Οἴχεται πάντα, διέψευσται, διερρ Ὄναρ ἐφάνη τῶν ἀσεβῶν τὰ κομπάσματα. Ἴ Βὰλ* [15]*, συνετρίβη Δαγών. Οὐκέτι οὐ* [16] *μὴ ε τῷ μωρῷ ἄρχειν. Καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀ ἴσως. Ἔσται δὲ καιρὸς ἡνίκα ὄψομαι τοὺς ὑβριστὰς καὶ τὸν μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλαιομένους τὴν ἑαυτῶν κακίαν* [17]*, ὅτε πᾶσα γεται καὶ βασανίζεται κακία* [18] *καὶ πονηρία.*

18-19. Interim dum hæc ita ab imperatore ejusque symmysta patriarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis ditionem, imperator una cum Persis perfugis et ordinibus ac Manuele domestico adversus eos procedit. Conserta pugna victus est imperator; medioque Persas subit, per eos præstandam sibi salutem exsistimans. Manuel dum circumquaque lustrans in medio Persarum imperatorem constitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione eos sibi conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque equi imperatoris freno, ex eorum cuneo invitum expulit, nempe nihil ferendum Romanis dedecus existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus captus sub jugo mitteretur. Verum imperator præ timore sanis animi rationibus dejectus ad Persas rursus elabi nitebatur. In quem Manuel arrecto gladio quasi percussurus minabatur. Imperator terrore actus invitusque **803** secutus vix incolumi vita evasit. Inde probro ingentique affectus clade Dorylæum revertitur. Manuel ex acceptis in prælio plagis ægrotans fatis functus est, cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. Ejus relatum corpus in monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, juxta cisternam Asparis.

B ιη'-ιθ'. Τούτων [19] δὲ οὕτως πραττομένων π τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ συμμύστου αὐτοῦ πατ χου, Ἄραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥ νίας ἐξῄεσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρ Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομ κατ' αὐτῶν ἐχώρει. Καὶ συμβολῆς γενομένης θη ὁ βασιλεὺς, καὶ μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶ αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβών. Μανουὴλ δὲ ὡ περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἄραψι τοῦτον προ καὶ δι' αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας αὐτῶν καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέ δόμενος ἐξήλασεν ἄκοντα τοῦτον ἐξάγων, αἰ ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν β Ῥωμαίων Ἄραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. Ὁ C σιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσ πάλιν τοῖς Πέρσαις ἠβούλετο. Ὁ δὲ Μανο ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Ὁ δὲ φο καὶ ἄκων συνείπετο, μόλις διασωθείς. Κἀκεῖθε στρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθε νοσήσας ἐτελεύτησε, [P. 522] πολλὰς ἀνδρα κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνστησάμενος. Τὸ δὲ αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτι μονῇ τοῦ Μανουὴλ, σύνεγγυς τῆς κινστέρνης ρος.

20. Confestim Persis objecta crimina apud imperatorem, minæque intentatæ adversus Theophobum tanquam rebellem ac perduellem. Quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque tyranni potestate tenuit. Imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus mœrore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confluerent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide assumptoque Theophobo una cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatæ erant. Diligebatur autem Theophobus non minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

κ'. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρ βασιλέα, καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀν καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. Ἃ μαθὼν Θε τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπη D ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς. Ὅπερ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (γὰρ μή πως παραῤῥυῶσι τοῖς Ἄραψι) καὶ Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπῄει· καὶ λόγον αὐτοῖς δὲν δεινὸν πείσονται δεδωκὼς, καὶ τὸν Θεόφοβο λαβόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλε ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὗπερ κατεσ θησαν ἐξ ἀρχῆς. Ἠγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος πα πολιτῶν οὐχ ἧττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθόδοξ

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad

κα'. Τότε δὴ γινομένῳ [20] τῷ βασιλεῖ πρὸ

VARIÆ LECTIONES.

[13] ἅμα P. [14] διεῤῥύηκεν C. [15] ἐπὶ Βεσελεὴλ C. [16] οὐ om. C. [17] κακίαν — πονηρία] κακίαν καὶ ρίαν P. [18] ὅτε — κακία add. C. [19] τούτων — p. 810 κατέθηκαν om. C. [20] γίνεται P.

;, καθὰ εἴθιστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελ- A
λ λέγων ὅτι· *Ὁ ἵππος ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία*
ός ἐστιν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος διὰ τὸ
ως προσιέναι, καὶ τοῦ βασιλέως τοῦτον κατα-
;, τὸν κόμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν ὁ βα-
Τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἔφη· *Ὁ κόμης*
ψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ
οὕτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντος, τῇ ἐπαύριον
ν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ
ὶπὲ τὸ ἀληθές, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος; Ὁ δ'
θεὶς εἶπεν, ὅτι *Ἐμός ἦν, καὶ ἀποστείλας ὁ*
ηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ' ἐμοῦ,
ίμημά μοι δοὺς μήτε ἀξίωμα. Εἶπε δὲ πρὸς
ητα ὁ βασιλεύς, *Εἰπὲ εἰ οὕτως ἔχει, καὶ διὰ*
ἀποκόψας [11] *περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλάς*
τόν. Ὁ δὲ ἔφη ὅτι· *Ἐπεζήτει γενέσθαι* B
ριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρεῖός ἐστιν,
ον αὐτὸν νομίσματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλα-
τό. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· *Καὶ διὰ τί μὴ ἀπο-*
τελείαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπ-
άς μοι τὸν ἵππον; Καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βα-
, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφεί-
τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγ-
ις ἐσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπ-
ε τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λα-
έλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὁρισθέντος
ὁ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτὸν, καὶ εἰ ἀνδρεῖός
ποιῆσαι αὐτὸν σχολάριον. Τοῦ [P. 523] δὲ εἰς
ν ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δειλὸς ἐν
εύγουσιν εὑρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολε-

C

Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκενσον ἐν
ύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρα-
τῶν ἀνατολικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος
ν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ
ιον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ
ρχουσι ποιῆσαι [12] συντόμως μέχρι Καππαδο-
ξῆλθεν. Ὁ δὲ Ἀμερουμνῆς ἀποχωρίσας πεν-
α χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδαῆ, ὀνομαστό-
ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπί τε ἀνδρίᾳ καὶ
σει, δοὺς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ
ως. Συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἡττηθεὶς ὁ βασι-
ἔφυγεν καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψεν μόλις
ἐίς. Ὁ δὲ ἀμερουμνῆς ἀπελθὼν μετὰ δυνά-
πολλῆς περιεχαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πο- D
; πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορ-
, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν
ν. Μαθητής δέ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἦν
κάστρῳ, καὶ βουληθέντος οὗ προσχωρῆσαι τῷ
ουμνῇ, διά τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρονόμος
προσκαρτερήσῃς δύο ἡμέρας τῷ κάστρῳ, ἐκ-
ς ἡμᾶς. Ὃ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπό τε
γομένου Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου. Κατ-
σαν τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς ἀπελ-
ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος
τρατηγὸς, ὅ τε Μελισσηνὸς, καὶ Ἀέτιος, καὶ
ρος πρωτοσπαθάριος, εὐνοῦχος ὁ Κρατερὸς, καὶ

A Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret : *Equus cui insidet majestas tua, meus est*. Exsiliente equo, sic repentino occursu, volensque imperator ipsum detinere, quærit ex comite stabuli cujusnam equus esset. Respondit ille : *Opsicii comes misit majestati tuæ*. **804** Inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator : *Verum loquere : cujusnam equus est?* Respondit ille : *Meus est; mittensque prætor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa*. Tum ad comitem imperator : *Dicito, num se ita res habeat, ac quid causæ sit cur non persoluto equi pretio eum ad me miseris*. Respondit ille : *Quærebat ut scholaris fie-* B *ret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere*. Ait imperator : *Quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?* Habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, militiæ magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. Noluit tamen is accipere, sed ejus pretio duas libras accepit. Item jussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, eum scholarem faceret. Ille ad bellum profectus, in prælii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interfectus est.

22. Imperatore autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum duce, pro tosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. Imperator ad stipendia constituta militi **805** atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. Amerumnes quinquaginta suorum millibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. Commisso prælio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. Profectus vero Amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. Nec tamen multis commissis præliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac præsidiariis forti robore ac constantia decertantibus. Erat autem in præsidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad Amerumnem vellet desciscere, significavit astronomus oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret; quod et factum est. Proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. Tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abjecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aetius, et Theodorus pro-

VARIÆ LECTIONES.

[11] ἀπέκοψας P. [12] ποιήσας?

tospatharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus, et Constantinus drungarius, et Basoes cursor, aliique multi, atque ordinum præfecti. Ili cum cogerentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in ejus sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro hujus sæculi vita adepti æternam.

806 23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis philosophi discipulus, et ad Amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. Cognito vero quis et qualis esset Leo, cum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum litteris Leoni philosopho Cpolim scribit, pollicitus in honore apud se habiturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo autem, acceptis litteris, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret, ad imperatorem Theophilum retulit. Is, ejus scientiæ præstantia cognita, tantæque sapientiæ virum se in civitate habere, assumptum eum in Magnauræ palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quæ ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. Hic et Thessalonicæ metropolita fuit.

24. Idem imperator Triconchum ædificat in palatio, et quod Sigma vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens et phialam, in qua fit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus factionum equis instratis aureis stragulis. Sub Triconcho vero subter machina gradum fecit mysterium, in cujus uno angulo quidquid aliquis dixerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem ejusque germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere **807** ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens: *Undenam estis?* Dixerunt illi: *Ex Palæstina.* Quibus scelestissimus ille: *Quid vero causæ est cur relicta patria, ad nostram hanc delati ditionem, non morem geritis meæ majestati?* Quibus nihil respondentibus, jussit durius eorum facies cædi; taureisque ad mortem usque conscissis, cum furore asperaque voce ad præfectum ait: *Tolle eos in prætorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:*

Cunctis eam urbem visere exoptantibus

Purissimi quam Christi presserunt pedes,
Totius orbis unde manavit salus,
Sacro loco isti vasa conspecti improba,
Superstitionis errore ex incredulo,
Multisque factis inquinati turpibus,
Apostatæ velut relicto inde procul,
Se contulere, mox in urbem fugiunt:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatique rursus vertunt solum.

Addens: *Nihil tibi curæ sit, tametsi non sint ele-*

A Κάλλιστος τουρμάρχης, καὶ Κωνσταντῖνος δρουγγάριος, καὶ Βασόης ὁ δρομεὺς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων· οἳ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, ἀντὶ τῆς παρούσης ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλαξάμενοι.

κγ'. Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς προσφυεὶς τῷ Ἀμερουμνῇ ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπε μαθητὴς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. Οὗτός τε, ὅστις ὁ Λέων ἐστὶ καὶ οἷος μαθὼν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκεῖνον ἰδεῖν. Καὶ δή τινι τῶν αἰχμαλώτων δοὺς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, B ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ ἐξέλθῃ ὁ αὐτὸς Λέων, ἐπ' ἐκείνου αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. Ὁ Λέων δὲ τὰ γράμματα ἀπολαβὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῇ, ἀνήγαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, [P. 524] καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παραδοὺς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἅπαντα· ὃς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

κδ'. Ὁ δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἔνθα οἱ δῆμοι ἵστανται, στήσας καὶ φιάλην ἐν ᾗ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμάτων. C Ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ ἐὰν εἴποι τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἑτέρᾳ.

κε'. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμῳδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν, εἰπὼν τάδε· *Πόθεν ἐστέ;* Οἱ δὲ εἶπον· *Ἐκ Παλαιστίνης.* Ὁ δὲ ἀλιτήριος· *Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν;* Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων ἐπέτρεψε παίεσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς: Εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρήσας αὐτοὺς μέχρι D θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὕπαρχον ἔφη· *Ἆρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκολάψας τούσδε τοὺς στίχους·*

Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
Σκεύη πονηρὰ [τῆς] δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθεμίτους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Προσθεὶς ὅτι *Κἂν μὴ ὦσι καλοί, μὴ σοι μελέτω.*

δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ A ἠσκημένους τῶν ποιητικῶν σχημάτων τὴν αν, εἰπόντος τινός· *Οὐδὲ ἄξιοί εἰσιν οὗτοι, λοὶ ὦσιν οἱ ἴαμβοι.* Οἱ δὲ εἶπον· *Γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο νσθῆναι ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ* . Ὁ δὲ ὕπαρχος τούτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραι- μετὰ δύο ἡμέρας ἁπλώσας ἐν σκάμνοις καὶ ὑτῶν χεῖρας καὶ πόδας, καταχεντήσας τε καὶ ἱας [P. 525] τοὺς στίχους εἰς τὰς ὄψεις αὐ- ὥρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ὁδωρος, ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς ε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ μητρο- εἰς Νίκαιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἤδη B εὐσεβέστερον...

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσὴφ ὁ φος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασι- Παρέτεινε δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασι- ἰοντος τοῦ σοφοῦ.

Ἐπ' αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦφα Ἰουστι- οῦ λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμηχανούντων ων, καὶ πῶς ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὑρέ- ικαλωτὴς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κε- της Μεγάλης ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε μετὰ εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ μενον, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκεῖσε αὐτὸς σχοινίου διαδραμὼν θάμβος μὲν τοῖς ὁρῶσι C το καὶ τὴν τοῦφαν προσήρμοσε καὶ τὴν τοῦ ς ἐπεσπάσατο εὔνοιαν καὶ τῇ τέχνῃ καὶ τῇ ιέγα προσέθηκεν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ ιλέως νομίσματα ἑκατόν.

Ἰτέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν άλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὧν πάντας τεψίμοις. Κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν γεγονότα ου πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ ου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, μετὰ δὲ ἐκδοθέντος κουράτορα [**], ὥστε κατοικεῖν υναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ πορνείου ξενοδοχεῖον ισεν ἐπὶ αὐτοῦ. Ὕστερον δὲ γέγονεν οἶκος D ιτίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς γεγονυῖαν ἐκτύφλωσιν εἰς αὐτόν. Τελευτή- δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα ιμένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε νοίας. Τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε ὄντος μαστοῦ, ξύλου ἐν τῷ τρικλίνῳ ἀποκλασθέν- λει πτῶσιν. Αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου λέως ἐν Βλαχέρναις ἐδεήθησαν περὶ τούτου. ενεύσας καὶ θεασάμενος τὸν οἶκον, ἀρεσθεὶς ν μετοικίζει τὰς αὐτὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ τὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπί- ινα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμ-

A *gantes.* Hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versuum atque carminum **808** exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset: *Ne ii quidem digni sunt ut iambi sint elegantes.* At illi dixere: *Scribe, scribe, imperator, quod visum fuerit, cum hæc legenda sint in conspectu justi ac tremendi Judicis.* Præfectus itaque in prætorium adductos exacto biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus, atramento compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. Ac quidem S. Theodorus in exsilio diem obit: inclytus vero Theophanes cantor ad Michaelem usque et Theodoram perseveravit, plurima collata opera in eam quæ facta est imaginum restitutionem; rebusque jam ad pietatem revocatis Nicææ metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Joseph hymnographus, qui Theodora imperium tenente in exsilium missus est: protracta vero illi vita est, usquedum Leo sapiens rerum potitus est.

27. Eodem imperatore cecidit Justiniani tupha aurea, ejus quem Augusteum vocant. Porro omnibus animis anxiis, ac quonam modo tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scandularius, conscensisque Magnæ ecclesiæ tegulis, jaculum cum fune in equestrem æneam Justiniani statuam misit, eoque illic impacto ipse per funem excurrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit, ac sibi imperatoris animum conciliavit, magnumque nomen et artis ingenio **809** adjecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaelem filium in Magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. Construxit vero etiam domum hospitalem, quam nunc Theophili dicunt. Ac quidem ædes fuere Isidori patricii ejus cui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarent nobiles feminæ; quæ caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex lupanari facta est hospitalis domus. Secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. Quo exstincto, ejus uxor, monastico assumpto habitu, monasterium construxit, ac Pœnitentiæ nomen indidit. Hæc porro domus cum maxima esset ac mirabilis, confracta in triclinio trabe ruinam minabatur. Moniales imperatorem ad Blacernas euntem ejus rei nomine interpellant. Prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornatu magnifice excultam domum hospitalem fecit,

VARIÆ LECTIONES.

[**] ὄντα κουρατώρια p. 615.

quamplurimis abunde pecuniis, reditibus ac suburbanis ei assignatis ex suo nomine ædes Theophili vocavit.

29. Ante vero mortem suam Deo exsecrabilis imperator, habito cum **810** suis partiariis secreto consilio de Theophobo Persa, cum is nimirum plurimum diligatur, atque in eum tum subditi Persæ tum non pauci procerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur adversus filium puerum et adversus conjugem, Theophobum in palatium intulit, habebatque secum morantem, morbo autem ingravescente carceri inclusit in Bucoleonis cameris. Persisque illum requirentibus quid demum eo factum esset, misso noctu imperator Petrona Augustæ fratre cum logotheta Theophobi caput abstulit, sparso rumore in Persas, ipsum in palatio cum imperatore versari. Imperatori autem dysenteriæ morbo male abrupta anima, miserum ejus funus in Sanctorum Apostolorum elatum est. Corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum prope Narsetis ædes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique deposuerunt.

πολλα καὶ ἀργύριον καὶ προάστεια, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

[P. 526] κθ'. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομισὴς οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς ἔτι πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἵ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, καὶ μή πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα κατά τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε Θεόφοβον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. Βαρηθεὶς δὲ ἐκ τῆς νόσου καθεῖρξε Θεόφοβον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος. Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀποστείλας ἐν τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνᾶν τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. Ἔπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀποῤῥήξαντος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ τῆς Θεοφοβίας, καὶ τοῦτο ἐκεῖσε κατέθηκαν.

IMPERIUM MICHAELIS CUM MATRE THEODORA.

1. Anno mundi 6339, divinæ autem incarnationis 839, imperavit Michael Theophili filius cum Theodora matre sua, annos quindecim, solus vero **811** annos decem, cum Basilio annum unum. Is, paterni imperii successionem adeptus, Deo exosa Ecclesiæ invecta direque in eam debacchata nova religione ac superstitione sincere admodum excussa, sacram pridem a Deo constitutam rectissimamque fidem prædicavit. Theodora vero sic fidelis erat et orthodoxa, ut et viro suo adhuc superstite sacras imagines coleret et adoraret. Hæc tum sua ipsa voluntate, tum Theoctisti caniclio præfecti et logothetæ suggestione ac admonitione, Joannem patriarcham cum suis asseclis ecclesia urbeque expellit, relegato ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. Ferunt autem ejus compatrem fuisse, et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. Inducit vero S. Methodium, merentem monachum, redditaque ecclesia patriarcham constituit; omnes episcopos atque monachos a Theophilo in exsilium relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque jejuniorum Dominica Ecclesiam pace composuit. Quanquam enim imperator infans ac puer erat, qui tamen *ex ore infantium et lactentium perfecit laudem* [a], hunc quoque ipse divini dogmatis veritatem cantico celebrare ac manife-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

α'. Τῷ ,ςτλθ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ωλθ', ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ, ἔτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἔτη δέκα, καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἓν [24]. Ὅστις [25] τὴν πατρῴαν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν δὲ [26] θεοστυγῆ παρεισφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δεινῶς ἐπικωμάσασαν νέαν θρησκείαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκπαλαι θεοφιλῆ καὶ [27] θεοβράβευτον ἱεράν τε καὶ ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκήρυξεν. Ἡ δὲ [28] Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτι περιόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν. Ἥτις γνώμῃ μὲν ἑαυτῆς, ὑποθήκῃ δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ εἰς τὸ Κλειδίον οὕτως καλούμενον. Λέγεται δὲ καὶ σύντεκνον αὐτῆς εἶναι. Εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους [P. 527] ἑνώσασα τὴν ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν [29]. Εἰ γὰρ καὶ νήπιος ἐτύγχανεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' *ὁ ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων καταρτησάμενος* [30] *αἶνον*, αὐτὸς καὶ τοῦτον [31] παρεσκεύασε τὴν ἀλήθειαν

[a] Psal. VIII, 3.

VARIÆ LECTIONES.

[24] Τῷ — ἓν] μετὰ δὲ Θεόφιλον ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς αὐτοῦ. Σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρᾳ κατέσχεν ἔτη ιδ', καὶ μόνος ηὐκρατόρησεν ἔτη ιβ', μῆνας γ' C. [25] ὅς γε C. [26] δὲ add. C. [27] θεοφιλῆ καὶ add. C. [28] ἡ δὲ. [29] νηστειῶν om. C, qui post ἀνεκήρυξεν subjungit quæ p. 814 leguntur: Ἐν — ἐξ αὐτῶν. [30] καταρτίσας C. [31] καὶ τούς ?

ιυ δόγματος ἀνυμνῆσαι καὶ φανερῶσαι πρὸς A
οῦ δι' ἄκραν εὐσπλαγχνίαν [53] σαρκωθέντος
όγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ γῆς ὀφθέντος
νναναστραφέντος κατὰ τὴν ἱερὰν χρησμο-

ύνοδον [54] γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων Πατέρων [55]
ωνσταντινουπόλει συναθροίσας, ὑφ' ὧν ἡ τῶν
καὶ δυσωνύμων Εἰκονομάχων κάκιστος αἵρε-
κριδῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδελυρὰ ταύτης
τα διαῤῥήδην ἀνατραπέντα, φαιδρῶς ὁ τῆς
ίας λόγος ἀνέτειλεν [56] ὥσπερ ἔκ τινων μυχαι-
[57] καὶ δυσδιεξοδεύτων λαβυρίνθων καὶ σκοτει-
ράθρων [καὶ] τῆς ἐξαγίστου καὶ πεφαυλισμέ-
ιρέσεως. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης ἔξαρχός
ὶ διδάσκαλος σὺν [58] τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ διώ-
αὶ ὑβρισταῖς, ὡς [59] τῆς ἀληθείας ἀντίθετοι [60] B
δους προστάται, ὡς λυσσώδεις λύκοι καὶ τῆς
ς καὶ δαιμονιώδους τῶν Μανιχαίων θρη-
ἀφ' ὧν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλή-
[61], ἐκδιώκεται [62], ἀντεισάγεται δὲ κοινῇ ψήφῳ
α προβολῇ [63] τε καὶ χάριτι Μεθόδιος ὁ ἀοίδι-
τῆς ὀρθοτομίας καὶ [64] ὀρθοδοξίας πρόμαχος,
πάσας [65], ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰς διαβολὰς καὶ
λέθριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδείαν
βέβηλον κενοφωνίαν [66] τῶν αἱρεσιαρχῶν καὶ
ῶν [67] τῆς ἐκείνων κακονοίας [68] καὶ φρενοβλα-
ριστά καὶ σαφέστατα διελέγξας [69] καὶ ἀνα-
[70], εἰ καί τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς
στη [71] διωγμοὺς καὶ κινδύνους καὶ θλίψεις [72]
καὶ κακὰς, ἐξ ἐπιμέτρου δὲ σφόδρα [73] ὑπὸ
λάτου Θεοφίλου. C

ίς γὰρ ἀριθμήσει [74] τοὺς ποικίλους καὶ ἀλλ-
λους [75] διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφεγ-
κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ
ν ἀναγκαίων περιστάσεις, φίλων τε καὶ ὁμο-
στερήσεις, καὶ τὰς ἄλλας συμφορὰς ἃς ἔτλη
ως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνοσίων, ἀεὶ [76]
ρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπο-
τοῖς φερεπόνοις, καὶ φθεγγόμενη [77] [P. 528] καὶ
α παραίνεσις προδήλως γενόμενος; Καὶ οὕ-
θεσπέσιος τὴν Ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ [78] Θεοῦ
ιδων, καὶ συνεργούντων τῶν θεοφόρων Πατέ-
μὲν οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδό-
ρεύετο καὶ θείᾳ ῥώμῃ σαφῶς ἐκραταιοῦτο D
πρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ· ὁ δὲ τῶν αἱρετιζόντων
ο; καὶ ἡ [79] Ἰουδαϊκὴ τῷ ὄντι σπεῖρα καὶ

stare, ac Dei Verbi ob summam misericordiam incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, juxta quod perhibitum oraculo est, effecit.

2. Synodus enim sanctorum ac divinorum Patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissimorum nefastorumque Iconomachorum hæresi gnaviter confutata ejusque diserte exsecrandis eversis deliriis, rectæ fidei doctrina grato jubare effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrinthis ac tenebricosis barathris scelestissimaque ac pravissima hæresi. Atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis asseclis, persecutoribus ac contumeliatoribus, ut qui veritatis adversarii falsique defensores essent, velut lupi rabidi exsecrandæque ac dæmoniacæ Manichæorum sectæ, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exordium, effugatur: ejus vero loco, communi suffragio divinaque promotione et gratia, inclytus vir Methodius, rectæque fidei ac doctrinæ propugnator, inducitur; qui nimirum omnes, ut verbo dicam, calumnias exitiosamque adversus sanctas imagines dolosæ mentis versutiam profanamque vocum inanitatem hæreseos principum, horumque inanitatis verborum emolæque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissimeque **813** confutavit atque evertit; eamque ob rem multas ante passus est persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante autem vehementer ab exagitato a Deo Theophilo.

3. Quis enim enumerare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illucesque carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque ærumnas ac mala, quæ forti animo atque alacri, scelestissimorum grassatione vique illata, sustinuit, lucide semper ad patientiæ formam et exemplum ærumnosis malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta exhortatio exsistens? Inque eum modum viro divino Ecclesiæ clavo admotus, adjuvantibus divinis divinoque sensu Patribus, domus Dei, orthodoxorum cœtus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque opera et doctrina omni decore effulgebat: hæreticorum autem conventus et Ju-

VARIÆ LECTIONES.

[53] σπλ. καὶ φιλανθρωπίαν σαρκ. θείου P. [54] σύνοδος P. [55] ὁσίων πατέρων καὶ θεηγόρων C. [56] δυσω-. κάκιστος αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων C. [56] ἐξανέτειλεν C. [57] μυχάτων C. [58] πεφενακισμένης. προλεχθεὶς ἔξαρχος C. [59] τε add. C. [60] σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνυ σὺν C. [61] ὡς] ηκεστοι πάμπαν καὶ λυσσώδεις ἅμα καὶ C. [62] ἀντίθεοι λίαν, ὥσπερ δὴ καὶ οἱ τῆς μυσαρᾶς καὶ ώδους θρησκείας τῶν μανιχαίων C. [63] ὧν καὶ τὴν μάχην καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐνσάρκου θείας ίας, τὴν ἀφ. C. [64] ἐκδιώκεται om. C. [65] προσβολῇ P. [66] ὀρθοτόμου καὶ τῆς P. [67] πᾶσαν C. ς διαβόλου τὴν C. [68] καινοφωνίαν C. [69] φοιτ.] φλύαρον C. [70] κενοφωνίας P. [71] προδιελέγξας C. ἀναδείξας C. [72] πολλοὺς μὲν ὑπέστη C. [73] καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βασάνους C. [74] σφόδρα. [75] τίς γὰρ ἀριθμήσει om. C. [76] ἐπαλλήλους C. [77] καὶ βόθρους ἀφεγγεῖς καὶ ζοφώδεις είσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φίλων τε καὶ ὁμοδόξων αἱρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως. καὶ βολα τῆς κακουργίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνοσίων, ἀεὶ C. [78] καὶ φθεγγομένη om. [79] εὐδοκίᾳ ίττονος καὶ συνεργείᾳ τῶν θεοσόφων πατέρων παραλαβὼν ὁ C. [80] ἡ om. C.

daica re vera cohors cuneusque valde confundebatur ac infirmabatur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. Confestim namque imperialibus jussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique dimissi, qui exsilio relegati Patres erant et acerbo carcere detenti, **814** unaque monachorum turba copiosa : sed et religiosorum sæcularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec minis quidquam omnino morem gererent.

4. Imperante itaque Michaele et Theodora ejus matre, Apodinar Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus Dei munitam præsidio Cpolim processit. Eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classiario milite in Cibyrrhæotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum Jejuniorum Dominica, post celebrata ὀρθοδοξίας quam vocant, id est, restitutionis imaginum, solemnia, mittitur in Cretam Theoctistus logotheta; profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere. Vehementius **815** autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. Qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavore ejus dejectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserint. Cumque in Creta ignavus degenerisque animi exstiterit, deterior infeliciorque inde reversus eluxit. Cum enim egressus Amer, suscepta adversus Romanam ditionem expeditione, quidquid obvium esset, devastaret ac everteret, eumdem rursus Theoctistum tanquam fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michael adversus Amerem misere. Qui cum venisset, conserta pugna cum Amere ad locum quem Mauropotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricosos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter cæteros virili præstans fortitudine atque ro-

A συμμορία κατῃσχύνετο κομιδῇ καὶ ἠσθένει π
νῶς ἐπιστομιζομένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἑκ
ἡμέραν. Καὶ δὴ λοιπὸν αὐτίκα διὰ βασιλικῆ
τροπῆς καὶ συνεργίας[63] ἀνεκλήθησάν τε καὶ
σαν οἱ ἐν ἐξορίαις καὶ πικραῖς φυλακαῖς Πα
ἅμα καὶ τὰ πλήθη[64] τῶν μοναζόντων. Καὶ
καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμικῶν οὐκ ὀλίγοι[65], ὧν ὁ
καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς[66] τὰς ὑπάρξεις ἀφ
νος[67], καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μ
πολυειδέσι καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρ
παραδοὺς ἐξώρισεν, ὡς μὴ πειθομένους πα
μήτε ταῖς θωπείαις μήτε ταῖς ἀπειλαῖς τοῦ
ρίου Θεοφίλου[69].

δ'. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θ
B ρας τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ[70] ὁ Σαρα
φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρόνων ἑτοιμαζόμενος ἐ
μει βαρείᾳ δρομώνων τετρακοσίων φοβερῶ
καταπλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς θεοφρουρ
Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ τοῦτον ἡ θεία
προφθάσασα[72] διώλεσε, πάντων τῶν πλοίων α
αὐτάνδρων συντριβέντων ἐν τῷ[74] ἀκρωτηρίῳ
Κιβυρραιωτῶν τῷ λεγομένῳ Χελιδονία, δια
των εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνων[75] ἐξ αὐτῶν[76]

ε'. Τῇ δὲ[77] Κυριακῇ τῶν ἁγίων Νηστειῶν,
τὸ γενέσθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκ
τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. Ὃς ἀπελθὼν μετὰ
πλήθους καὶ στόλου μεγάλου, σφόδρα μὲν ἐ
τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ἀδυνατοῦντας ἔτι πρὸς τὴν
τείαν ἐκείνου ἀνταγωνίζεσθαι, σφοδρότερον
C αὐτὸς ἐπτοήθη καὶ τὴν φυγαδείαν ἠσπάσατ
Αὐγοῦσταν μαθὼν ὡς ἄλλον βασιλέα προεχειρ
ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶ
αὐτοῦ ἐκπλῆξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν β
ἐπανελθεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μα
ἔργον. Τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανεὶς
ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκεῖθεν ὑποστραφεὶ
γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἄμερ ἐλ
πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, [P. 529] τὸν
πάλιν Θεόκτιστον ὡς πιστότατον καὶ οἰκει
μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ τοῦ Ἄμερ Θεοδώ
Μιχαὴλ ἀπεστάλκασιν· ὃς καὶ παραγεγονὼς κ
λεμον συνάψας τῷ Ἄμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μ
πόταμον ἡττήθη τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲ
ρεθέντων, τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ
D διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρύτητα καὶ ἐπάχθει
εἷς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων, ἀνδρίᾳ
ῥώμῃ διαφέρων πολλοὺς, ὃς ὕστερον χρόνοι
λόγον ἀπαθείας λαβὼν προσφεύγει τοῖς Χριστ
Θεόκτιστος δὲ ἐκεῖθεν ὑποστραφεὶς πρὸς τὴν
εἴχετο τῆς αὐτῆς οἰκειότητος. Καὶ τῷ τῆς Αὐγ
ἀδελφῷ Βάρδᾳ εἴς τινας λόγους ἐλθὼν τὴν

VARIÆ LECTIONES.

[63] βασιλικῆς κελεύσεως ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ P. [64] τὸ πλῆθος C. [65] ὀλίγιστοι C. [66] τυρα
add. C. [67] ἀφαιρούμενος C. [68] καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add. C. [69] post Θεοφίλου C
μὴν τῇ πολὴ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλάστορος. Sequitur in C anacephalæosis Chronici : γ
οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη δισχίλια διακόσια τεσσαράκοντα δύο, etc. cf. Montf
biblioth. Coislin. p. 205 extr. [70] Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ Ἀποδήναρ C. [71] θεοφορήτου C.
φθάσασα add. C. [73] αὐτοῦ add. C. [74] τῷ om. C. [75] διασωθεὶς ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνα P.
αὐτῶν C, εἰ γὰρ καὶ p. 811 16. [77] Τῇ δὲ] ἕως ὧδε τὸ χρονικὸν Γεωργίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ λογο
margo P.

σῆπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραινέσει A τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτράπη στρατό- τοῦτον τῆς πόλεως ἐξῶσεν βουλῇ Θεο- γούσης.

hore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. Ab ea redux expeditione Theoctistus et in urbem receptus eadem Augustæ necessitudine s, nonnullis cum Barda Augustæ fratre collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi tu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodoræ Augustæ onsilio urbe expulit.

Ὁ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστεύων ὢν τῇ οἰκήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισον καλουμένῃ Ἀψίδα πεποίηκεν πρὸς τὸ ὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. Πρὸς δὲ φυλακὴν ίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ σεν, καὶ παπίαν φυλάττειν ἐκεῖσε διωρί- ἡ δὲ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς καὶ ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις ἐν τῷ ῦ ἱππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. ὴν ποιήσασα Θεοδώρα Αὐγοῦστα μετὰ τοῦ B Θεοκτίστου δοῦναι γυναῖκα Μιχαὴλ τῷ · ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκίᾳ τῇ ρος, μισουμένῃ τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δε- ροδρῶς δι' ἀναίδειαν. Διὸ συζευγνύουσιν οκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στε- ἐν τῷ Ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν Μαγναύραν, τῆς του ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς ιθ' ἀκκουβίτοις [78]. ὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς πον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῆ καὶ γενναῖον. Ὁ τῷ ἱππικῷ βουλόμενος ὑποζεῦξαι ἠβού- εμαθεῖν τούς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ἐτῶν διαγινώσκεται, τό τε ἦθος ποῖόν ἐστι. Τοῦ θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος ἦν ἀχθόμενος C ς περὶ τούτου, ὡς μηδενὸς ὄντος μηδὲ εὐ- ς γενναιότητι καὶ ἐπιστήμῃ τὸν ἵππον ἐξ- τος ἢ μόνον κατακρατήσοντος. [P. 550] Ὡς το, παρὼν ὁ Θεοφιλίτζης εἶπεν, ὅτι *Δέ- ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειό- ς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεῖ ἡ βασιλεία ὄνομα Βασίλειον*. Τοῦ δὲ βασιλέως παρ- ῖν κελεύσαντος ἀπεστάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ ύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὑρὼν μετὰ σπουδῆς ὸς τὸν βασιλέα. Καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον ; ὁ δὲ μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατή- δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος τοῦ ἵπ- ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. Ὡ ἀρε- θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν D ὄντι ἑταιρειάρχῃ τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρείαν ύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

αγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ ὁ Βασιλείου τήν τε ἀνατροφήν, καὶ ὅθεν ἔστι ς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ὁ αὐτὸς Βασίλειος ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανου- ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβῆ, Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφό- βασιλέως εἰς Προκοπίαν τὴν ἑαυτοῦ θυγα- ὶ τούτου ἐξῆλθε Κροῦμος ὁ ἄρχων Βουλ- τὰ Χριστιανῶν· καὶ τραπεὶς Μιχαήλ, καὶ ρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας,

6. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni administer, ædes, **816** balnea et hortos ædificavit versus locum Apsidam dictum, ut esset prope palatium. Et ut saluti suæ consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut papias ibi custodias ageret. Jam vero imperator viri ætatem adeptus grandiorque factus venationibus, aurigationibus, agendisque equis in medio Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otium que addicebat. Consilium igitur Theodora Augusta cum Theoctisto logotheta iniit de uxore jungenda Michaeli filio suo. Noverat enim amicitiam junxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, logothetæ atque Augustæ vehementer exosa. Eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitæ filiam, quacum corollis nuptialibus donatur in S. Stephani, quæ est in Daphne. Stratus in Magnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post buccellariorum dux equum adduxit imperatori animosum ac strenuum. Cumque hunc Circensibus subjugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum ætas dignoscitur ac indoles, qualis est. Equo autem ferociente et subsultante, ægre rem ferebat im[per]ator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem traducere aut saltem tenere. Dum igitur moleste ferret, præsensque Theophilitzes esset, ait: *Habeo*, **817** *domine, adolescentem artis equorum expertissimum strenuissimumque, qualem majestas tua desiderat, Basilium nomine*. Quem cum imperator confestim præsto esse jussisset, missus est cubicularius ad portam ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad imperatorem adduxit. Is vero una manu prehenso freno, alteraque equi aure arrepta, ad pecudis ipsum mansuetudinem traduxit. Ea re recreatus imperator ac obsequio delinitus Andreæ hetæriarchæ Basilium tradidit, ut inter fœderatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operæ pretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus et unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilius in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaele Rancabe, Ignatii patriarchæ patre, imperatore, Nicephori imperatoris genero, ejus sibi copulata filia Procopia. Eo imperii clavum tenente Crumus Bulgarorum princeps adversus Christianos egressus est; fusoque ac fugato Michaele, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide in seque trans-

VARIÆ LECTIONES.

[78] ουβίτου P.

lato imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad S. Mamantis, qui æneas illic statuas auferrent. Profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem millia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. In diebus **818** autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiæ Cordules nomine. Habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus cum imperio trans Danubium positis præesset. Is arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. Eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quæ illos assumptos in urbem reducerent. Erat porro Bulgariæ princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est.

9. Consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanæ ditionis loca egrederentur. Egresso vero Michaele Bulgaro in Macedoniam, cœperunt trajicere cum suis facultatibus. Quo cognito comes ipse trajecit, ut eis bellum inferret. Spe itaque anxii Macedones caput sibi præfecerunt Tzantzem et Cordulem; pugnaque congressi multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. Cum autem non possent Bulgariam trajicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. Sed et missa ab imperatore navigia, quæ in urbem eos susceptura essent, venere. Confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. At illi, iis visis, cum lacrymis clamare: *Deus sancti Adriani, auxiliare nobis;* bellique signa contulere. Ad quos Turci dixere: *Date nobis omnem vestram substantiam,* **819** *et proficiscimini quo vultis.* Id tamen ut præstarent in animum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt; quarta autem die in navigia ingredi cœpere. Quo viso Turci pugna congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam persecuti sunt Macedones. In crastinum autem, cum vellent recedere, apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. Surgens vero Macedonum junior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis fœderatorum princeps fuit, aliique Macedonum viri inclyti, hostes fuderunt fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese receperunt: a quo magnifice suscepti in Macedoniam, patriam suam, reversi sunt. Erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. Patriæque redditus adhæsit Macedoniæ prætori Tzantzæ nomine, ut ei serviens in ejus obsequio esset. Nec ab eo frugis aliquid consecutus ad auream usque portam in urbem profectus est. Ingressusque, fessus ex itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad

A ἐλθὼν ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Κροῦμος περιεκύκλωσε τὴν πόλιν. Λογχευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλγαρίᾳ ἔπεμψεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζώδια. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαβεν αὐτὴν, καὶ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτους κατῴκισε πέραν τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγορευόμενος. Εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι, ἠνδρειωμένον πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινος εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκεῖσε προεγράφη. Ὃν ὑποδεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὃ B θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἔγγονος Κρούμου, πατὴρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος.

θ'. Ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾷν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ κόμης [P. 531] τοῦτο ἀντεπέρασε πολεμήσων αὐτούς. Ἀπογνόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τόν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν [79] πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσερρύησαν τοῖς Οὔγγροις καὶ [80] ἀνήγγειλαν αὐτοῖς C πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. Παρευθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὖννοι πλῆθος ἄπειρον. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρύων ἐβόων λέγοντες· *Ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ, βοήθει ἡμῖν*, καὶ παρετάσσοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. Οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτούς· *Δότε ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἔνθα καὶ βούλεσθε.* Οἱ δὲ τοῦτο [81] οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ παρατεταγμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασάμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτης μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος, κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. Καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ βουλομένων αὐτῶν ὑποχωρῆσαι, D ἀνεφάνησαν πάλιν Οὖννοι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτούς. Ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἑταιρειάρχης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτοὺς καὶ ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. Ἦν δὲ τότε Βασίλειος ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κε'. Ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ λεγομένῳ Τζάντζῃ. Καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφεληθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. Εἰσελθὼν κεκοπιωμένος

VARIÆ LECTIONES.

[79] ἀπέκτεινον P. [80] καὶ om. P. [81] τοῦτο] πού τε P.

δοιπορίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος A
άς) ἀνεκλίθη ἐν τοῖς πεζουλίοις τοῦ Ἁγίου
. Καθολικὴ γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία,
οσμονάριον ὀνόματι Νικόλαον. Τῇ δὲ νυκτὶ
άλεσεν ἡ θεία φωνὴ τὸν προσμονάριον,
Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν
Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὗρε πλὴν αὐτὸν
ιον κείμενον ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς
; τὴν ἑαυτοῦ κοίτην. Πάλιν οὖν ἐκ δευτέ-
αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. Ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ
ήσας καὶ μηδένα εὑρὼν ἐπιστραφεὶς
ν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσε. Καὶ εὐθέως μετὰ
τις δίδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων·
*εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυ-
λμενον. Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεύς.* Ἐξελ-
τὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ [P. 532] εὑρὼν B
μετὰ τῆς πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν
ς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἀπελ-
αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρὸν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ
αὶ ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελ-
, καὶ συνευφραίνοντο ἀλλήλους.

ὁ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἰατρόν, ὃς
τῷ Θεοφιλίτζῃ. Ἐλθὼν δὲ καὶ κατὰ τύχην
τρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασίλειον
ἱσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε
ἀδελφὸν αὐτοῦ· « Πόθεν ἐστὶν οὗτος; » Ὁ
ἔλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλε φυλάξαι
κον. Καθεζομένου δὲ τοῦ ἰατροῦ ἐπὶ τρα-
τὰ τοῦ Θεοφιλίτζη, καὶ τούτου καθ' ἑαυτὸν
μένου καὶ εἰπόντος, ὅτι « Ἤθελον εὑρεῖν C
ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἐμοὺς ἵππους, » ἀνα-
ρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βα-
ὶ ὅτι « Τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεῖς» καὶ
ἀποστείλας οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν.
ος οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κε-
οντα ἐπέθηκεν αὐτὸν Κεφαλᾶν, καὶ δέδω-
ον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. Ὡς
ρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ
ης Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν
ιλειον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὡς
ς· *Δεῦρο ἴδε, μῆτερ, οἷον ἄγουρον νῦν
ηκα.* Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπ-
εἰποῦσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· *Οὗτός ἐστι, τέ-
ὁ μέλλων ἀφανίσαι τὸ γένος ἡμῶν.* Ὁ
ς ἐπείσθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν αὐτῇ. D
ελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθ-
χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς
ουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς
ἐν Θρᾴκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ ληϊζομένων
α θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξατιῶνα ἐποίησεν,
κάστρων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάροις, σπο-
ὶ κατ' ὀλίγους κουρσεύοντες, ἐφόνευον
αὶ ᾐχμαλώτιζον, ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς
ς ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

ρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ πα-
ὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρα-
ισας τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει·
ρων τοὺς βασιλέως οἰκείους διαδεξάμενος
αρακοιμωμένῳ ὡρίσθη προέρχεσθαι εἰς τὸ

A occasum vergebat) in S. Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. Nimirum erat tunc viris feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens Nicolaum. Nocte autem illa præcepit divina vox mansionario, dicens: *Surge, induc in oratorium imperatorem.* Surgens vero neminem reperit præter Basilium **820** jacentem pauperis habitu. Reversusque in lectum sese jactavit. Rursus itaque secunda vice ad eum venit ejusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. Moxque pungens gladio lateri ait quidam: *Egressus introducito quem in atrio jacentem vides: ipse est imperator.* Egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendensque Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam B ingredi jussit. Vadensque postridie cum eo ad balnea lavit vestesque mutavit; veniensque in ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniit, seque mutuo recreabant ac collætabantur.

10. Erat autem Nicolao frater medicus, artis obsequio merens Theophilitzi. Convenit forte fortuna medicus fratrem; conspectoque Basilio, ejusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat undenam iste esset. Nuntiavitque ei omnia, et jussit ut secretum servaret. Sedente vero ad mensam medico cum Theophilitze, eoque secum reputante atque dicente velle se hominem idoneum, C qui suis equis operam daret, surgens medicus Basilii ei vires elocutus est, esseque virum ejusmodi qualem is expeteret ac quæritaret. Mittens itaque cum festinatione eum induxit. Videns itaque robustum juvenem ac confertum, prægrandi homi nem capite, Cephalæ nomen tribuit, atque equitis sui obsequiis mancipavit. Ea igitur occasione et per eam causam, uti dictum est, Theophilitzes Basilium tradidit **821** Michaeli imperatori. Imperator vero eumdem inducens Basilium, velut gratulans dixit matri suæ: *Veni, vide, mater mea, qualem nunc juvenem robustum repererim.* Egressa illa, eoque conspecto, pedem retulit, dicens filio suo: *Hic est, fili mi, qui genus nostrum ac familiam deleturus est.* Nihil tamen ille matri credidit aut ei D morem gessit.

11. Obiit vero sanctus patriarcha Methodius, et in illius locum subrogatur et ordinatur Ignatius, Michaelis curopalatæ filius. Bulgaris autem Thraciam et Macedoniam excursionibus vastantibus easque provincias deprædantibus, Theodora militum præsidia coegit; qui ex castris in Bulgaros irruentes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfecerunt vel in captivitatem abduxerunt, cæteris Bulgaris patriam repetere coactis.

12. Bardas Cæsar amicitia junctus est cum Damiano patricio sacrique cubiculi intimo præposito; isque imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem inducat; datisque muneribus iis qui ex aula essent imperatorisque neces-

sariis, una cum accubitore expugnatis, constitutum est ut in palatium accessum haberet. Conciliato vero etiam Theophane protovestiario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phargano, consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo dictum, caniclio præfectum. Imperator quoque in eam sententiam a Damiano inductus annuit et ipse ut res fieret. Dicebat enim Bardas **822** Damiano : *Quandiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam imperator rerum potietur regiique culminis potestate fulgebit.* Profectus vero ex more Theoctistus ad Areobindi balnea, tumque ad secretariorum curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiacum ingressus est; atque huc illuc jactans oculos Bardam cum fastu sedentem videret, turbatusque valde ait : *Si ad Augustam semel ingressus fuero, eum rursus fugabo et ejiciam.* Ingredienti autem illi in horologium in occursum venit Michael cum Damiano, nec eum ad Augustam ingredi passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaele legere jusserunt. Cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroexire coactus est. Is porro amare flens lamentansque ac quiritans exivit. Occurrit Bardas in Lausiaco, ejusque genas cædere ac capillos ipsius vellere cœpit. Videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exsurgens Bardæ contradicebat, ne logothetam cæderet. Illi enimvero virum contrucidant, membratimque concidunt ad locum Scytha, immanium in eo bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michaelem, ut par erat, reliquosque qui cædem patraverant, indignabunda excanduit. Cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve capax consolationis erat : sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat **823** aut obsequebatur. Quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. Atque adeo sorores Theclam, Anastasiam et Annam aula ejicit, Pulcheriam vero, uti matri prædilectam, in monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in monasterio Gastria, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. Cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, et ob injustam Theoctisti cædem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. Hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastria amandat. Illa nimio mœrore mente obruta, ac præ stupore sanis rationibus

A παλάτιον. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοβεστιάριον ὡς ἠνδρειωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον [P. 533] Φάργανον, βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ ἀνελεῖν Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως ἐπὶ τοῦ κανικλείου λεγόμενον. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγε γὰρ ὁ Βάρδας Δαμιανῷ, ὅτι *Ἕως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἐξουσιάσει ποτὲ ὁ βασιλεύς.* Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀρεοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ ἀσηκρητεῖα, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. Καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδαν καθεζόμενον

B ἔμπρακτον· καὶ ταραχθεὶς σφοδρῶς ἔφη, ὅτι *Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγοῦσταν πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν.* Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ Ὡρολόγιον, προϋπήντησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῷ καὶ οὐκ εἴασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκελεύσθη μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ἄκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντέστρεψεν αὐτὸν εἰς τοὐπίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς δακρύων καὶ ὀλοφυρόμενος ἐξῆλθε. Συνήντησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακὸν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρρης παίειν αὐτὸν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης ἀναστὰς ἀντέλεγε τῷ Βάρδᾳ· « Μὴ τύπτε τὸν λογοθέτην. » Οἱ δὲ σφάζουσιν αὐτὸν καὶ μεληδὸν κατακόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδειξά-

C μενοι.

ιγ'. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ παπίου Θεοδώρα, ἐξελθοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ὡς εἰκὸς, ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν οἳ τὸν φόνον κατειργάσαντο. Καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου τὴν μητέρα ἐξιλεώσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε, μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παραμυθουμένη τισὶν, ἀλλ' ὡς κλύδων θαλάσσιος νουθετουμένη παρηγορεῖτο [81] καὶ κατεπείθετο. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσούτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπείγετο ὅσοις πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐσχη-

D ματίζετο. Καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανοῦ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἠγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων. Εἶθ' οὕτως [82] μετ' ὀλίγον ἑνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων ἀπέκειρεν, περιβαλὼν αὐταῖς τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

ιδ'. Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου εὐφημισθεὶς μόνος αὐτοκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον [P. 534] καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς [83] μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἄδικον σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἄσπονδος. Ὁ δὲ καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποστέλλει. Ἥτις ἀθυμίᾳ μετεωρισθεῖσα

VARIÆ LECTIONES.

[81] οὐ παρηγορεῖτο margo P. [82] Legebatur οὗτος. [83] τῆς om. P.

τὸν νοῦν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια ἑαυτῆς κατασκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένη, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσα κοινωνὸν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμιδίου ἀναιρήσωσιν αὐτόν. Ὧν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχε· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

ιε'. Ἔπεσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὕρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν. Τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν Δυτικῶν. Συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἅρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὑπατείαν τῇ μέσῃ.

ις'. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατῆλθε μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδᾳ Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλγαρίας διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῷ τήκεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἦχον βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ᾐτήσαντο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν μὲν ἄρχοντα αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξάμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν αὐτούς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

ιζ'. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίας στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, [P. 535.] λοχήσαντες τὴν τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λαλακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῇ χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομήτων, καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνᾷ τῷ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἱππικῷ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ σφαγήν.

ιη'. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

ιθ'. Ἔκτισε δὲ Μιχαὴλ στάβλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμήσας μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιῤῥοαῖς κατασκευάσας ὡραιότατον πάνυ. Καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέτρος λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃν καὶ Πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάβλῳ ὑπ-

A dejecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi conjuratione, socium ipsum quoque imperatoris protostratorem habens. In eo conjuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. Detecta rei molitio, priusquam res præstaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. Deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Basilium 824 Michael exstincti loco prostratorem præficit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, curopalatam.

15. Cecidit tunc pulvis e cœlo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. Inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis.
B Michael Antigonum Bardæ filium scholarum domesticum præfecit. Alteri filiorum Bardas jungit conjugem, quacum malæ rei suspicio habebatur. Michael dominica post Pascha Bardam avunculum suum creat Cæsarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Amer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quæ Romanæ essent ditionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. Suscepta autem Michael cum Barda Cæsare expeditione motionem facit terra marique adversus Michaelem Bulgariæ principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud
C secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abjecerunt, Christianique fieri imperatorique subjici ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptizans, ejusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaelem vocavit. Ejus vero proceres in urbem inductos perinde baptizavit. Quo ex tempore alta pax fuit.

825 17. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam ditionem egressus esset, Petronas Asiaticorum militiæ magister et Nasar buccellariorum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra junxerunt, commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam comitum
D insequitur, ejusque tollens cervicem Petronæ magistro militiæ attulit. Ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho traduxerunt. Quo ex tempore pax magna in Oriente fuit ob eam Ameris cædem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, huncque unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marmoribus perornans aquarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. Quo absoluto, erat in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine quem Ptochomagistrum dicebant. Quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei structæ ædis insul-

sum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem captans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, idcirco quod istud operis struxisset. Ad quem ille : *Justinianus Majorem exstruxit ecclesiam, ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec ejus nunc memoria est. Tuque, imperator, structa stercorum domo ac equorum stabulo, eo nomine* **826** *celebri te fore memoria dicis?* Exspectata ille frustratus laude, iraque accensus, cæsum Ptochomagistrum tractumque ejicit.

20. Percrebescente fama de Barda Cæsare, commisceri eum fœdis amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha sæpe admonuit ab ejusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exemplum et castæ vitæ esse deberet. Noluit ille saniorem mentem assumere. Ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, repulit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret. Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ecclesia ejicit, ac quæ numerum superent, dirissimisque tormentis ut abdicare cogat virum, subjicit; cujus nihil expugnata constantia, ejus loco Photium patriarcham præfecit, eo tempore a secretis primi dignitate fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus est, relicto in urbe, cujus servandæ curam haberet, Oorypha præfecto. Is, cum necdum aliquid imperator peregisset eorum quæ moliebatur atque animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque jam Mauropotamum assecutos esse. Ac quidem imperator ab eo quod instituerat revocatus itinere, cujus causa dimisit, regalis nihil fortisque animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christianorum **827** patrarunt cædes ac insontem sanguinem effuderc. Erant autem naves ducentæ, quibus urbem obsedere ingentique oppidanos timore affecere. Imperator cum venisset, vix trajicere potuit; venitque cum Photio patriarcha ad sanctæ Deiparæ Blachernarum ædem, ibique Numen placabant ac propitium reddebant. Tum cum canticis ac laudibus educentes sanctæ Dei Genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tranquillo procella fluctusque continui insurrexerunt. Iis confracta Russorum classis, paucæque admodum naves periculum evaserunt.

22. Barda porro Cæsare solemni pompa cum chlamyde purpurei coloris procedente, Damianus ibi patricius sacrique cubiculi præfectus intimus in horologio sedens honoris causa non assurrexit. Quo viso Cæsar gravi ira exarsit, ingressoque eo in triclinium aureum, ac cum impe-

A ἐδείκνυεν αὐτῷ τὴν ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο, ὡς « Ἀεὶ μνημονεύεσθαι μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευήν. » Ὁ δὲ ἔφη τῷ βασιλεῖ· *Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαρμάροις πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστιν. Καὶ σύ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπαυσιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;* Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος ἐξεβλήθη ὁ Πτωχομάγιστρος.

κ'. Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος ὅτι τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφθείρεται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρῄνεσεν αὐτὸν B ἀποσχέσθαι τοῦ τοιούτου μύσους καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφείλοντα καὶ σώφρονος βίου. Ὁ δὲ φρονεῖν κατεπείγετο[84]. Καὶ δή ποτε μέλλοντα κοινωνεῖν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπώσατο ὡς μὴ πειθόμενον κανόσιν ἢ παραινέσεσιν· ὃς ὀργῇ πληγεὶς τὴν ψυχὴν τὸν παραινέτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξώσας καὶ βασάνοις ἀπείροις καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι παραίτησιν. Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ, πρωτασηκρῆτιν ὄντα τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ λογιώτατον πάνυ.

κα'. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτην φυλάττειν C Ὠορύφαν ὕπαρχον ὄντα, ὅστις οὔπω τοῦ βασιλέως μηδὲν ἐξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν ἐργασαμένου [P. 536] τὴν τῶν ἀθέων Ῥὼς ἐμήνυσεν ἄφιξιν, γεγενημένους ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. Οἱ δὲ Ῥὼς φθάσαντες ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ γενέσθαι πολὺν εἰργάσαντο φόνον Χριστιανῶν καὶ ἀθῷον αἷμα ἐξέχεον. Ὑπῆρχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν καὶ πολὺν φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἴσχυσε διαπεράσαι. Καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παραγένοντο, κἀκεῖ τὸ Θεῖον ἐξιλεοῦντο καὶ ἐξευ- D μενίζοντο. Εἶτα μεθ' ὑμνῳδίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὠμοφόριον τῇ θαλάσσῃ ἄκρως προσέβαψαν, καὶ νηνεμίας οὔσης εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἠρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ῥὼς πλοῖα κατεάγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγότων τὸν κίνδυνον.

κβ'. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομένου μετὰ σκαραμαγγίου ὀξέος εἰς τὸ Ὡρολόγιον καθεζόμενος Δαμιανὸς ἐκεῖσε πατρίκιος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθυμώθη λίαν· καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ

VARIÆ LECTIONES.

[84] οὐ κατεπείθετο margo P.

ἰοντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἠρώτησε τὴν βασιλεύς. Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι *Δαμιανὸς δὴ ὁ ιώμενος εἰς ἔνειδος ἐμοῦ καὶ τῆς σῆς ις οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγ-* Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μαξιμιανόν τινα ῃν παρευθὺ προστάττει ἆραι Δαμιανὸν καὶ πορίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τοκεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχὸν, καὶ προστά-ρεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται ὁ πρωτοστράτωρ παρακοιμώμενος. Ἔζη-δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε τοκτεῖναι Βασίλειον.

A peratore sedente exque ira ac furore flente, sciscitatus est imperator ejus tantæ commotionis quid illi causæ esset. Respondit ille : *Quia nimirum Damianus accubitor, meo tuæque majestatis probro, coram senatu mihi non assurrexit.* Iratus imperator Maximianum quendam cubicularium confestim jubet tollere Damianum, atque ad S. Mamantis emporium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur ac carcere teneatur jubere. Eadem ipsa die Basilius protostrator accubitor (sacri cubiculi præfectus intimus) promovetur. Hoc audito **828** Cæsar æmulatione accensus est, ac jam tum Basilio necem inferre quærebat,

χώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναι-ας, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν ιν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίαν αὐτὴν ἔχειν · ιύτὴ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνυ ἠγάπα ; εὐπρεπῆ. Τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναικὶ ούς χρυσίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν ᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν ωσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν ἰδίως.

B 23. Michael Basilium a propria uxore Maria divortio sejunxit, Eudocia Ingerina illi tradita conjuge, jubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quæ imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. Priori ejus uxori Mariæ dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet

7] κδ'. Ἔκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὅ ρ καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος ον ἀνελεῖ. Ἰδίως δὲ ἐλοιδόρει Βασίλειος τὸν Καίσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ ὡς λῆρον ἤκουεν. Ὁ δὲ Βασίλειος σπεύδων ρῆσαι τὸν βασιλέα συμφιλιοῦται Συμβατίῳ ῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ [44] δρόμου, γαμβρῷ δὲ ίσαρος· καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλή-ὁμονοίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι. Ἐπληρο-ὶ καὶ Συμβάτιον ὁ Βασίλειος δι' ὅρκων φρι-; « Τοῦ βασιλέως ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρὸς ου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελετᾷ μὲν σθαι Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου υνατεῖ ποιῆσαι. » Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις ιλείου γένονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ θεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξ-πληροφορῆσαι αὐτὸν, ὅτι « Ὁ Καῖσαρ βού-ἀνελεῖν, » ἐξειπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habebat, tum scilicet Cæsar tum Basilius, et quærebant qua ratione sibi mutuo necem conscî[s]cerent. Seorsum vero Basilius apud imperatorem Cæsari obtrectabat, quasi is adversus illum machinaretur. Id enimvero imperator ut delirium habebat. Itaque imperatorem certiorem facere satagens, amicitia jungitur C Symbatio patricio ac publici cursus logothetæ Cæsarisque genero, mutuamque jurejurando obstrinxere fidem in concordia jugique secum ambos dilectione versaturos. Sed et tremendis juramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum diligi ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso præsertim ejus illi auctore remque satagente, ut Cæsarem proveheret, propter ejus tamen socerum rem illi præstare non licere: Quibus juratis Basilii verbis adversus Bardam suum socerum stetit ; ingressusque ad imperatorem jurejurando affirmavit, facturum **829** quod in ejus Cæsar conspiraverit necem; simul etiam enarrans quæ essent ionis.

) δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβατίου πει-ὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐν-κατὰ τοῦ [45] Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος α καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσκεύασται, λει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν κινῆσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρή-του δὲ γενομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδᾳ [47] ίσαρα παρῄνει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πεφώνει τοῦ φείδεσθαι Βασιλείου.

25. Porro imperator Basilii juramentis ac sermonibus confirmatus intus animo adversus Cæsa-D rem consilia condebat. Sciens autem Basilius rite illi omnia adversus Cæsarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset, auctor est imperatori ut classem ac copias adversus Cretam educat. Quo sic constituto Leo philosophus Bardam Cæsarem serio hortabatur ut se subduceret sibique a Basilio caveret. Cæsar vero rursum imperatorem clamabat in Basilium indulgentiorem esse.

Γενομένης δὲ τῆς προελεύσεως εἰς τὰ Χαλκο-τῷ Εὐαγγελισμῷ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομέ-τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ πα-ς Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ

26. Solemni autem ad Chalcopratia in die Annuntiationis processu, factoque rei sacræ introitu ac perlecto Evangelio, Photius et imperator cum Cæsare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum Domini

VARIÆ LECTIONES

om. P. [46] τοῦ om. P. [47] Βάρδαν ?

nostri Jesu Christi sanguinem; intingentesque tum imperator tum Basilius venerandas subscripsere cruces, jurejurando affirmantes Cæsari ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. Manifeste enim Leo philosophus admonebat Bardam ne cum eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis jam Paschæ solemniis profectus imperator cum ingentibus copiis in Thracesiorum provinciam descendit. Cumque ad Cepos castra **830** posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Cæsarem neci traderet. Erant autem in conjuratione Maurianus et Symbatius et Asylæo ejus patruelis et Petrus Bulgarus et Joannes Chaldus, et Constantinus Toxaras. Joannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Cæsaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Cæsaris protovestiario servo, affirmabat cras membratim concidendum ipsorum dominum Cæsarem. Quibus Cæsari auditis, dixit Procopio: *Vadens dicito Neatocometi: Deliras. Scis te juvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. Tu enim eam ob rem hæc zizania disseminas.* Insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quæ dicta ad eum essent, rogans ac quærens quid illi consultum putarent. Ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Cæsari: *Cras, domine, aurea tua chlamyde cæsii coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.*

28. Orto itaque sole, conscenso equo ad imperatoris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, protostratorem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basilii jussu ei obviam, venerantis speciem accipiens, venit; regressusque Cæsaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et **831** ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. Tum Cæsar cum imperatore sedens: *Cum omnes jam*, inquit, *copiæ congregatæ sint, jube, domine, in Cretam trajicere.* Retro prope Basilius stans manu Cæsari minas intentabat. Conversusque repente Cæsar Basilium sibi minitantem vidit, moxque Basilius ensem illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac conticescente.

29. Hora erat diei tertia; confestimque imperator et Basilius in urbem reversi sunt. Procedentibus vero in via ad Acriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat: *Egregiam vero expeditionem fecisti, o imperator, qui propinquum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. Væ tibi, væ tibi, quod hæc egeris!* Actus furore impera-

A πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βάψαντες ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυρούς, ὅρκῳ βεβαιοῦντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξειδίῳ. Φανερῶς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρηγγυᾶτο τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς· ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς του Πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων. Ἀπληκευσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος [P. 538] βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. Ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαυριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς. Ἰωάν-
B νης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διέγνω ταῦτα· καὶ κατελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δύνοντος, καὶ συντυχὼν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεβεβαιοῦτο, ὅτι « Αὔριον μεληδὸν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν ὁ Καῖσαρ. » Ὁ δὲ Καῖσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ· *Ἀπελθὼν εἰπὲ τῷ Νεατοκωμήτῃ, ὅτι Ληρεῖς. Οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐ πρέπει σοι ἡ τοῦ πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις.* Ἄυπνος δὲ διατελέσας, ὄρθρου βαθέος τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς, προσφιλὴς αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι· *Αὔριον, ὦ δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρσικόν*
C *σου χιτῶνα, καὶ ὄφθητι τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.*

κη'. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτὸν, ἔχων πρωτοστράτορα [58] γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαρᾶς τῇ Βασιλείου ... προϋπήντησε. Προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὑποστραφεὶς ἐμήνυσε Βασιλείῳ τὴν τοῦ Καίσαρος ἄφιξιν. Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσεκύνησεν αὐτὸν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ Καῖσαρ συγκαθεσθεὶς τῷ βασιλεῖ ἔφη· *Τοῦ λαοῦ παντὸς, ὦ δέσποτα, συνηγμένου πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ.* Ὄπισθεν δὲ ἐπιστὰς ἑστὼς ὁ Βασίλειος τῇ χειρὶ διηπείλει τὸν Καίσαρα. Αἴφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίσαρος
D καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὸν κατέκοψαν αὐτὸν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος.

κθ'. Ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἷς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὑψηλῆς στὰς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ· *Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῷον αἷμα ξίφει ἀνελών. Οὐαί σοι, οὐαί σοι ὅτι ταῦτα ἐποίησας!* Θυμωθεὶς δὲ ὁ βα-

VARIÆ LECTIONES.

[58] προτροπῇ addit margo P.

ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαβίτην τὸν
ρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. Οἱ δὲ λαοὶ
ες πρὸς τὸν ἀποσταλέντα προεφασίσαν-
ἄνουν καὶ δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ
ς παρῆλθε τὴν τιμωρίαν ὁ μοναχός.
δὲ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φω-
ριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ Ῥεντακίου πρωτο-
αὐτοῦ, τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας
σιλείου. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον δύο σελ-
λοὶ διεταράχθησαν πῶς ἑνὸς βασιλέως ὄντος
ἐξῆλθον. Τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ
ὄπισθε Βασίλειος περιεπάτει, φορῶν
γιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοι-
Μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὁ
κ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς
, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων B
ι ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἐστεμ-
ὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασίλειος ὁ
μενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Κά-
ἀσηκρῆτις, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ
ραιπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δήμαρχοι
ήμοις. Ἤρξατο οὖν Λέων ὁ ἀσηκρῆτις ἀνα-
λέγων, ὅτι *Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύ-
ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεξ-
τῆς πόλεως. Καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου
είου ἐμηνύθην* [89]*, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζῶσιν
ελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας.
ασίλειον παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν
φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ
ὑ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πολὺν* C
*ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασι-
προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖ-
ασιλέα.* Βασίλειος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων.
ν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα,
ῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ὃς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ
ζῃ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχήν. Καὶ οἱ πραι-
γκαντες διαιτήσιον καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν [90]
ιον, ὅστις βαλὼν τὴν χλαμύδα ἔπεσεν εἰς
τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πατριάρ-
ρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ
ὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. Καὶ τῶν
πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔστεψεν ὁ Μιχαὴλ
ιον, καὶ εὐφήμησαν πάντες· *Μιχαὴλ καὶ
πολλὰ τὰ ἔτη!* Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπανα-
τωρ ἀσηκρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, D
εἰς μονὴν ἀνδρείαν, ἔμεινε μέσον τοῦ
Ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ
καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.
βάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀπο-
τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη
πὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος κατὰ Βασι-
ται. Καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ Γεωρ-
ηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται
προβληθῆναι. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη
τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ, κἀκεῖνος κόμης τοῦ
Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὅ τε Συμβάτιος καὶ
ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν λαὸν καὶ πυρ-

A tui Basiliusque spiculatorem mittunt, qui monachi cervices abscindat. Accurrentes autem populi ad eum qui missus ad cædem fuerat, men'is sede dejectum hominem actumque a dæmone causantur, vixque in eum modum monachus pœnam effugit.

30. Sero autem, sabbato Pentecostes, significavit imperator Photio patriarchæ per Rentacium protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem ejusque collegam acclamet. In crastinum vero geminæ sedes exierunt. **832** Mirari populus ac turbari, quomodo uno exsistente imperatore geminæ sedes exissent. Eunte autem solemni pompa imperatore Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est accubitoribus portans. Cum autem ad regias usque portas imperator in- B gressus esset, non posuit coronam, sicut moris imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit; conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. Subtus imperatorem erat Basilius accubitor; subtus Basilium vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus habens, Michael item Angures præpositus, et factionum tribuni cum ipsis factionibus. Cœpit igitur Leo a secretis legere, dicens: *Bardas Cæsar contra me conjuravit, ut neci me traderet; eaque ratio est cur me eduxerit ex urbe. Ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectæ essent insidiæ, non esset mihi jam vita superstes. Porro mortuus est suo is scelere. Volo autem Basilium, ut qui fidelis sit meamque* C *custodiat majestatem, ac qui ab hoste me liberaverit multaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii custodem, ejusque jura prospicere, et ab omnibus salutari tanquam imperatorem.* Porro Basilius lacrymis oppletus erat. Deditque imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. Is in sanctam inducens mensam super ipso precem fudit. Præpositi quoque **833** Dictesium et regias afferentes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt. Basilius abjecta chlamyde ad imperatoris pedes corruit. Exiitque patriarcha, ablatumque ex imperatoris capite stemma Basilio imposuit. Faustisque omnes vocibus ac ominibus Michaelis et Basilii annos multos conclamarunt. Qui autem tomum legerat Castor a secretis, Nicomediam egressus, ac cum D in virorum monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui constitit. Cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatius vero affinis Cæsaris, Cæsaris ipse dignitate frustratus, ac sibi illusum a Basilio videns, odio in illum incitatur; communicatoque consilio cum Georgio magistro militiæ Pegane, die crastina armata militia ducem se præfici flagitat. Ejus vero loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est, ipseque Opsicii comes. Egressique simul, tum Symbatius tum Peganes, agros evertere ac vineas ignique succendere cœpere (erat enim æstas), Michae-

VARIÆ LECTIONES.

θημα: P. [90] ἐνέδυσαν P.

lem solum faustis ominibus prosequentes Basilium vero abdicantes. Quibus cognitis imperatores reliquos duces ac tribunos infestis in eos progredi signis præcepere. Consilium autem iniens Nicephorus Maleinus schedulas misit inter milites, ut eos dolo caperent, non aperto Marte pugnarent atque in civile **834** bellum inciderent. Cunctique illos deseruere. Tentus vero Peganes est, sublatumque in urbem induxerunt. Huic imperatoris jussu Constantinus Myares præfectus lumina adimit. Collocato autem ei in Milio vasculum in manus dederunt, inque illud transeuntes jaciebant, si quid eis esset collibitum. Postque triginta dies captus est et Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad imperatorem ad S. Mamantem; cujus et jussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulfure testaceo turibulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium cæcant; atque ejus dextera manu excisa, ad Lausi ædes ipsum collocant, vasculo in ejus sinu posito, in quod quisquis vellet aliquid mitteret. Post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos.

πολεῖν τάς τε χώρας καὶ ἀμπέλους (ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεῖνος ἔῤῥιψεν ἔγγραφον μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσιν καὶ μὴ τῷ φανερῶς πολεμεῖν εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλεμον. Καὶ πάντες εἴασαν αὐτούς. Ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοῖ αὐτὸν Κωνσταντῖνος ἔπαρχος ὁ Μυάρης, καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπέῤῥιπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἴ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλεΐνου ἐν Κελτζινῇ ἐν πανδοχείῳ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μαλεῖνος ὄντα εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θεαφίου θυμιᾷν αὐτόν. Καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου, καὶ δεδώκασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὃς ἔχει προαίρεσιν ἐπιῤῥίπτῃ αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγαγον αὐτοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρᾷ.

32. Porro Michael misso machinatore Damario, sic dicto, Constantinum Cabalinum e sepulcro educit; cujus sanum integrumque inventum cadaver est. Cumque vellet in saccum inferre, nec capere posset, ipsum involvit. Similiter etiam Joannem patriarcham e tumulo extulit cum suo humerali: genus id pontificiæ vestis. Jussuque imperatoris prætor ambos in prætorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac **835** denudatos verberibus affecit, eorumque ossa mittens ad Amastriani combussit. Urnam vero Copronymi, quæ prasini marmoris esset ac mirabilis, serra secans columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

λβ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Δαμάριον ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιῆ· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ χωρούμενον, ἐνετύλιξεν αὐτόν. Ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὠμοφορίου αὐτοῦ. Καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὕπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ ἀγαγὼν αὐτοὺς καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀποστείλας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθεα ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ ἐν τῷ Φάρῳ.

33. Natus est Leo imperator ex Michaele et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset, Kalendis Septembris, indictione quinta decima. Editis vero etiam imperator ad S. Mamantis Circensibus, equitat ipse primo munere venetus, Constantinus Armeniacus Thomæ patricii pater, excubiarum drungarius, Albus, Prasinus Agalianus, Crusas Russus lusit. Cumque victor exisset imperator, et in cena cum Basilio et Eudocia sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat, quod solerter ac egregie currum rexisset. Hunc imperator surgere jubet, rubrosque calceos illi detractos sibi assumere ac induere. Abnuente illo rem præstare, intentisque in Basilium oculis, imperator iræ impetu ac furore rem omnino præstare præcepit. Abnuente porro Basilio, rubras ei ocreas imposuit. Aitque imperator jurejurando ad Basilium: *Melius illi quam tibi conveniunt. Num enim non mihi*

λγ'. Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς [91] ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἔτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ, [P. 541] μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', ἰνδικτιῶνος ιε'. Ἐποίησε δὲ καὶ ἱππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, ἱππεύσας βένετος· Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίγλης, ἵππευσε λευκός· πράσινος δὲ ἵππευσεν Ἀγαλιανὸς, ῥούσιος δὲ ὁ Κρουσᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθεσθέντος ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ πατρίκιος ἐπῄνει τὸν βασιλέα ὡς εὐφυῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἅρμα. Τοῦτον ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τζαγγία αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου μὴ ἐπινεύσαντος αὐτῷ ὑπεδήσατο τὰ τζαγγία. Ἔφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὅρκου πρὸς Βασίλειον, ὡς *Ὑπὲρ σὲ κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. Μὴ γὰρ οὐκ*

VARIÆ LECTIONES.

[91] ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ σοφὸς μπαστάρδος ἦν Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως margo P.

·σίαν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον
; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θυμούμενος.
κα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς
ις ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστὶ, καὶ
καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν, καὶ οὐ δίκαιόν
καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε·
:οῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκια-
ιλέα θέλω ποιῆσαι.
ισίλειος ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονεν.
τος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνηγίῳ, μονα-
τανπήσας δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον[τα] τὴν
:οῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου.
ιαγνοὺς καὶ θυμωθεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασι-
ῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης
ιέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ῥεντάκιον
τοβεστιάριον αὐτοῦ μετὰ ἑτέρων ἀνθρώπων
αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεῦσαί τι καὶ ἀποστεῖλαι
ι αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος συνεσκευάζετο κατὰ
καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. Ἐπὶ δεῖπνον δὲ
λέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν
λειον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως
λῷ χρησαμένου ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διά
ίαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως,
ας τὰ κλεῖθρα, δυνατὸς ὤν, ὡς μηκέτι κλεῖε-
θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει μετὰ τοῦ
:. Τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἰνωθέντος, τῆς
ης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαιρούσης, ἀναστὰς
χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπῆλθεν
κοιτῶνι· οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος
Ἔνδοθεν [P. 542] δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βα-
ιὸς, τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ
ου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος
νίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεῖσαι τὴν θύραν τοῦ
διεστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ
ης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασι-
ι τοῦ οἴνου ὕπνῳ θανάτου παραπλήσιον [28]
νου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἑτέ-
θύρας ἀνέῳξεν· καὶ ἔμφοβος ἐξελθὼν Ἰγνά-
ἐπιπτε Βασιλείῳ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος
γαρος διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελ-
; τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκρατεῖτο παρὰ
ι ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. Ἔξυπνος ἐγένετο ὁ
. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ
οὺς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
ικωβίτζης ὁ ἀπελάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασι-
ι ξίφει τρώσας ἔρριψεν αὐτὸν ἄνωθεν κάτω.
; δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου τοῦ ῥαί-
αὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυ-
ἀδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξα-
ιντο πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν
χαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες οἱ
σιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων δὲ ἔφη
σίλειον, ὅτι Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκό-
ἀλλὰ ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν· καὶ ἐὰν ζῇ,
ογησόμεθα; καὶ χαριζόμενος Βασιλείῳ ὑπο-
εὗρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ
ης δὲ κείμενον, ἐλεεινολογούμενον κατὰ Βα-

A *facultas est, qua te ratione imperatorem feci, etiam alium facere?* Iraque ac furore in Basilium excæstuabat. Flens vero Eudocia dixit imperatori: *Imperii dignitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus:* **836** *nec æquum est ut illa contemnatur.* Ad quam Imperator: *Noli rem hanc moleste ferre: nam et Basiliscianum volo imperatorem facere.*

34. Ea re Basilius ira excanduit, magnusque eum dolor incessit. Egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libellum porrexit, quas ei Basilius struebat insidias continentem. Quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. Cum autem Theodora mater imperatorem ad Anthemii ædes invitasset, misit B ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cenæ apparatum matri suæ mitteret. Porro Basilius insidias subornabat contra Michaelem, eratque mœstus valde. Sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitat. Imperatore autem multo jam gravi vino, surrexit Basilius quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum cubiculum, ejus obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi jam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. Rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; cujus manum C deosculatus Basilius egressus est. Erat intra cubiculum, imperatoris jussu Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiæ causa decumbens. Profectus Ignatius cubicularius ut ostium clauderet, seram obturbatam offendit; desperansque **837** vellens sibi capillos super lecto sedebat. Imperatore autem morti quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis Basilius fores aperuit. Egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsistebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarus sub Basilii axilla ad imperatoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. Inter quæ somno solutus est imperator. Moxque Joannes Chaldus gladio imperatori impacto ejus abscidit manus. Jacobitzes vero Apelates Persa, gladio Basilisciano D adacto, vulneratum sursum infra excussit. Bardas autem Basilii rectoris pater, et Symbatius Basilii frater, ejusdemque patruelis Asylæon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec quisquam Michaelis protectorum atque hominum cognovit ea quæ fiebant. Congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset, consultabant. Atque Sylæo ad Basilium: *Tametsi manus ejus præscidimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. Ac siquidem vixerit, quid excusabimus?* Gratiamque facturus Basilio, reversus invenit Michaelem truncum quidem manibus, in lecto vero jacentem lugubrique adversus Basilium planctu quiritantem. In

VARIÆ LECTIONES.

[28] παραπλησίῳ?

quem ille stringens gladium in imperatoris præcordia, immaniter ejus discissis visceribus, adegit. Reversusque quasi nobili magnoque patrato facinore ad Basilium gloriabatur.

838 35. Mari vero procella jactato ac æstuoso, congregati unoque agmine ad fretum usque descenderunt; eoque superato ad Eulogii Persæ ædes venerunt, quo assumpto ad Marinæ venere ædes. Erat autem asser murum muniens, prehensisque Basilius suorum duobus, calce fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabasdo fœderatorum comiti, Michaelem gladio sublatum esse, et ut imperatori aperiret. Currensque Artabasdus ad papiam; atque clavibus vi ei ablatis, aperuit imperatori. Ingressusque Basilius palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. Confestim vero ad S. Mamantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. Sed et Joannem præpositum misit, ut tollerent Decapolitissam et ad parentes suos abducerent. Misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque ejus extra pendere, invenit. Sed et ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi funerantes humarunt, trajecit.

A σιλείου. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας ἀνηλεῶς ἔπηξε κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως, διασχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. Καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκώς.

λε'. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἄραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης. Πλὰξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσδῳ ἑταιρειάρχῃ, ὡς «Ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησε, καὶ ἄνοιξον τῷ βασιλεῖ.» Καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν παπίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς
B βιαίως, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. Καὶ γενόμενος ἔνδοθεν Βασίλειος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἕωθεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν. Παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσήγαγεν Εὐδοκίαν [P. 543] τὴν τοῦ Ἴγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἆραι τὴν Δεκαπολίτισσαν καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπαγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαήλ. Καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἐντετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ ἵππου οὗ ἤλαυνεν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἔξωθεν ἐκκρεμάμενα. Εὗρε δὲ ἐκεῖ θρηνούσας καὶ ἐλεεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ τήν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ· καὶ εἰσ-
C αγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως, κἀκεῖ αὐτὸν ἐνταφιάσασαι [98] ἔθαψαν.

IMPERIUM BASILII MACEDONIS.

839 1. Anno mundi 6367, divinæ autem incarnationis 867, imperavit Basilius cum Michaele annum 1, menses 4, solus vero annos 19. Præcepit autem præfecto Mariano Petronæ filio ut ascendens in forum, omni adjuncto populo, solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porro duxi divinam in eos scriptis consignare exhibitam ultionem, qui Michaelem neci tradiderunt; ac quæ eorum singulis diversis temporibus mala invenerint. Jacobitzes cum imperatore in Philopatio venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scala pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera ac scrobes distrahente membratim discerptus est. Joannes vero Chaldus, exercitus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus imperatorem, ejusdem jussu ab Andrea duce exercitus palo affixus est. Asylæo imperatoris patruelis ab ipso imperatore in suburbanum suum expulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam immitis sævusque in servos 840 suos ab eis noctu gladiis cæsus est; quos imperator captos membra-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

α'. Τῷ ͵ϛτξζ' ἔτει [99] τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωξζ', ἐβασίλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἓν καὶ μῆνας δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαριανῷ υἱῷ Πετρωνᾶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορεῦσαι αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασιλέα.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους, καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. Ὁ μὲν οὖν Ἰακωβίτζης κυνηγῶν
D μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ ἵππου, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλᾳ, θροηθεὶς ὁ ἵππος διέσυρεν αὐτὸν καὶ [98] φάραγγας καὶ βοθύνους διελθὼν τοῦτον μεληδὸν διέσπασεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος στρατηλάτης γεγονὼς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς κατὰ βασιλέως μελετῶν, προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. Ὁ δὲ ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων ἐξωσθεὶς [98] παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ ἐπώνυμον τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς ἀπηνὴς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ ὤν, μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν

'TIONES.

[98] ἐνταφιά ... ἐθέλς ?

νηρέθη· οὓς ὁ βασιλεὺς κρατήσας καὶ μελη- A ταχίσας κατέκαυσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. πελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληκόβρωτος γενό- οῦ ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξα- Κιβυῤῥαιώταις σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. Καὶ ὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντρι- ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

44] γ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ στοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προελεύσει εἰς τὴν Με- Ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἁρμάτων ἐκάθισεν ῇ Αὐγούστῃ. Καὶ ὁ πραιπόσιτος Βαάνης σὺν βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ ως ῥίπτοντος ὑπατείαν ἐν τῇ ὁδῷ.

ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυ- μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σείεσθαι ἐπὶ ἡμέρας B ἀκοντα. Ἔπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἐκ- ἣ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλ- ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε ἐν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συν- ησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἑτέρων δύο , καὶ ἕτεροι πέντε μόνοι ὑποκάτω τοῦ ἄμβω-

ώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως κκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, τοῦ- στὴν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας ίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, C γαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο ιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον. ήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ ος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασι-

Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη- ν εἰς Τεφρικὴν [87], καὶ πολέμους συνάψας ἡτ- καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς ωμαίων ἀπεβάλετο. Ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ σιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος, ὁ πατὴρ νοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε σιλέα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρα- ον. Ὃν ἐπιζητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ, D Ἐγώ εἰμι »)...ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφεὶς τόπον βασιλι- ήσατο, οὗ καὶ τετύχηκεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ ὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμ- αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νίκην ἐποίησε μεγί- καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδά-

Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ᾠκοδόμησεν ἐκκλη- ς τὸ ἐμπόριον Σατύρου [P. 545] περικαλλῆ, όματι τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος, νὴν πεποίηκεν ἀνδρείαν, ἔνθα καὶ τὸ σῶμα ἀπόκειται.

tinque conscissos ad Amastriani combussit. Apelates Persa vermibus exesus vitæ finem fecit. Constantinus Toxaras apud Cibyrrhotas gladiis conscissus periit. Et Marcianus imperatoris frater contrito pede a vermibus corrosus interiit.

3. Imperator Christi Natalitiorum solemni die processum habens, in processu in Magnam ecclesiam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit. Junctisque equis albis cum curru una cum Augusta sedit. Sedit quoque cum eis Baanes præpositus, infantem gestans usque ad palatium, dum imperator consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyeucti terræ motus maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra quateretur. Cecidit vero tunc ejus quæ in foro est statuæ globus; sanctissima quoque Dei Genitricis ecclesia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas decantantes laudes exstincti sint, cum Leo philosophus, qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes ecclesia exire moneret. Qui nihil obsequentes pari omnes ruina oppressi interiere. Ipse vero philosophus ad columnam sub tignis sustinentibus stans cum duobus aliis salvus evasit, aliique quinque duntaxat sub ambone positi.

841 5. Porro Photius patriarcha, cum imperator in ecclesiam venisset et exspectaret ut sacra mysteria sumeret, latronem eum et parricidam dicebat, eumque iis indignum. Arreptus ira imperator Romam misit, tomumque cum episcopis Latinis advexit, ac Photium throno expulit, sanctumque Ignatium rursum sacerdotio provexit. Natus est Alexander imperator ex Eudocia filia Ingiris. Hic fuit filius legitimus Basilii.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Agarenos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus, victus est; nec raro collatis signis cum Agarenis haud exigua Romanorum data strages est. In istiusmodi vero imperatoris fuga Theophylactus Abastactus, Romani pater ejus qui postea rerum potitus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis factus obnoxius, eumdem liberavit. Quem postea imperator inquirens, inventumque eum cum cognovisset (multi etiam dicebant se esse qui imperatorem liberasset), honoribus voluit demereri. Is autem missum faciens honorem, imperiale sibi prædium depoposcit; quod et obtinuit. Reversus vero in urbem imperator Christophorum suum generum in Tephricam misit; partaque victoria maxima solo tenus evertens eamdem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam ædificavit in Satyri emporio 842 perelegantem, sub nomine cœlestis militiæ principis Orientis, fecitque virorum monasterium, ubi et sepultus est.

VARIÆ LECTIONES.

[87] Τεφρικὴν margo P, τηρήτην P.

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis quemdam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quæsivit imperator : *Quis est qui tuam dominam habeat*? Respondit ille : *Neatocometes*. Confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum detondit monachique habitu induit. Sed et eodem modo misso Procopio suo protovestiario Theclam verberibus affecit; qui et omnes ejus ablatas pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea œconomum in Magna Ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebræos suæ tum ditionis salutaribus undis instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis, imperatore liberalissime accipiente omnes Hebræos, multaque subsidia ac dona eis præbente.

10. Eum vero quem jam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Diomedis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et œconomi dignitate ornavit; ejus vero alterum fratrem Joannem excubiarum drungarium fecit. Illorum fratrem alium sacello præposuit, extremum autem ærarii publici logothetam fecit. Mortuum autem Nicolaum syncellum **843** sepeliunt in Arcadianis in domo sua, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Cœpit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendæ Novæ Ecclesiæ compluribus ædibus eam in rem coemptis. Significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. Interim vero occupatis navibus in ædificiis Novæ ecclesiæ, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus; quæ res luctus plurimum atque mœroris imperatori conscivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensæ præpositus, delatus imperatori Augustæ amorum, cæsarie damnatus monachus effectus est. Is Leone imperatore Magnæ Ecclesiæ œconomus præfectus est; vitaque functus in monasterio sepelitur, quod ipse condiderat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa ænea confregit imperator ratione Novæ ecclesiæ. Marmora quoque et musiva et columnæ ex multis ablata ecclesiis atque ædibus ejus construendæ causa; in quibus erecta erat statua ænea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. Deductam eam in vestiario collocavere. Veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis; latensque **844** in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito; ex quo vix contrariis remediis curari potuit, quæ res cunctis admirationi fuit.

η'. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποσταλάσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑπόμνησίν τινα μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι *Τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ὁ Νεατοκωμήτης*. Παρευθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύψας ἀπέκειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσε αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας ἔτυψε τὴν Θέκλαν δς καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ Νεατοκωμήτην μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

θ'. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐβάπτισε τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

ι'. Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδροσαλίτην τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ Ἁγίου Διομήδους, ᾧ τινι ὁ [**] μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προείρηται, παρὰ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν σύγκελλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανὰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἔνθα ἐστὶ νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

ια'. Ἤρξατο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοΐζειν πλησίον τοῦ παλατίου πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκήματα πάμπολλα ἐξωνησάμενος. Ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται. Ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλωΐμων ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς Νέας ἐκκλησίας ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φθάσαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θρηνήσαντος καὶ ἀποδυραμένου.

ιβ'. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ξυλινίτου κατηγορηθέντος ὡς φιλουμένου παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν· ὃς ἐπὶ βασιλείᾳ Λέοντος γέγονεν οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἀπέκειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

[P. 546] ιγ'. Πολλὰ δὲ χαλκουργήματα κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ μάρμαρα καὶ ψηφῖδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. Ἐν αἷς στήλη ἵστατο χαλκῆ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένον. Ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκαν ἐν τῷ βεστιαρίῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἔνθα ἵστατο ἡ στήλη ὀρθὴ, ἐνέβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφεως, ὢν δὲ ἔνδον ζῶν ὄφις ἔδακνε τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον· ὃς μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἰάθη, θαυμασάντων ἐπὶ τούτῳ πάντων.

VARIÆ LECTIONES.

[**] ὁ om. P

'Αλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ βασι- A ύσαν μεγίστην κατεάξας προσέταξεν ἐν ὀνό- αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν ιεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκκλησίας, ὡς θυσίαν ν τῷ τοιούτῳ κτίσματι τῷ Θεῷ προσάγων.

'Επεστράτευσε δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Με- ῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς ιους κατορθώσας ὑπέστρεψεν.

Τελευτᾷ δὲ 'Ιγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύ- αὐτοῦ ὁ βασιλεύς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τήσαντος Φωτίου πατριάρχου ἀπετέθη τὸ σῶμα ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ 'Ιερεμίου ἐν τῷ οσαγάρῃ, οὔσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανι- B καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπ- ψε.

Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βα- ς ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν ἐθρήνησε Βασίλειος, πολλὰ στέργων αὐτόν. πετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασι-

Μαΐῳ α' ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα σία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε ι πολλῷ, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βα- ς λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος ίαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

'Απεστάλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος βεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, C Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ φαληνίαν τοῦ Μουσουλίκη, εἰς δὲ τὸ Δυῤῥά- τοῦ 'Ραβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ ου καὶ τοῦ 'Αποστύππου· ὅστις Προκόπιος ; πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος ἐσχά- ολέμου [P. 547] γεγονότος καὶ προδοθέντος ῦ 'Αποστύππης** ἐσφάγη.

Λέων δὲ ὁ Σαλιβαρᾶς συνοψίζει Φωτίῳ πα- η Θεόδωρον μοναχὸν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαΐ- ς εὐλαβῆ καὶ ποιοῦντα τεράστια καὶ προορα- Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ βασιλεῖ μεσιτεύει καὶ ζει. Εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ ιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν πολλῇ. Ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ ήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ D ν ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγ- ι δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεῖ· ὃ καὶ ἐποίησεν· ρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα ησεν ἔφιππον, χρυσοΰφαντον ἐνδεδυμένον, ι τοῦ Κωνσταντίνου. Ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν ριπλακεὶς κατεφίλησε. Καὶ γεγονότος ἀφα- αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλά- Διὸ καὶ μονὴν ἐκεῖσε κτίσας ἐπωνόμασεν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

14. Sed et Salomonis in basilica exsistentem statuam maximam confringens suo nomine effigiari jussit ac in Novæ ejusdem ecclesiæ fundamentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret Deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus Melitinem expeditione, multis sub jugum missis multisque felici marte peractis prœliis reversus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; ejusque loco rursus Photium patriarcham provehit Basilius. Postea autem mortuo in exsilio patriarcha Photio, ejus depositum funus est in monasterio quod Jeremiæ vocant in Mardosagari; quod antea universalis ecclesia erat ac parœcia utrique sexui dedita, Photius vero feminarum monasterium fecerat.

17. Rursus vero cum exercitu profectus imperator in Germaniciam, illa capta et sub jugum missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudocia filius, hominum autem ac vulgi rumore filius Basilii. Hunc Basilius plurimum luxit, cum multum eum diligeret. Depositumque est ipsius funus in sepulcris regum.

845 19. Calendis Maii dedicatur divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova ecclesia, quam condidit imperator, multaque egregia supellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante lorum imperatore multasque elargiente pecunias, ac Novæ nomine illi indito.

20. Missus autem est ab imperatore Procopius, protovestiarius cum omnibus copiis ac legionibus occidentalibus, magistro militiæ bellique duce Eupraxio in Sicilia, et in Cephalenia Musulice, Dyrrachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato et Apostyppo; multisque præclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna Apostyppe proditore cæsus est.

21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchæ coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum et facientem prodigia ac prænoscendi futura charismate præditum. Photius vero illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut præsentia fruatur. Cujus imperator recreatus congressu, quippe ex cujus cupiditatum ratione comparatus esset, in multo eum honore habebat. Mœsto igitur animo cum esset imperator filii sui Constantini occasu, præ nimia illa amoris vi qua eum prosequebatur, errore seducens vivum pollicetur eum se illi ostensurum; quod et fecit. Transeunti enim in quodam saltu imperatori phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta auro chlamyde, in Constantini specie **846** ipsumque referens præsentatur, ipsisque conspexit oculis, ac ei oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur. nec sibi quicquam dæmo- astu obrepsisse. Quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit.

VARIÆ LECTIONES.

ποστύππη ?

5. Missis imperator Euchaita apparitoribus adduxit in urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Calomariæ, qui sub Basilio imperatore a Santabareno multis fuerant accusati, dolum subornantes, imperatorem commonuerunt consilium habuisse Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis imperatorem præficerent. Jussit vero imperator adduci Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. Missi porro sunt ab imperatore Stephanus magister et Andreas domesticus Craterus et patricius Gumer, et Joannes Hagiopolita, ad illorum causam examinandam. Inductoque patriarcha et in sede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas domesticus: *Nosti, domine, abbatem Theodorum?* Respondit ille: *Abbatem Theodorum non novi.* Et Andreas: *Abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?* Ad quem patriarcha: *Novi monachum Theodorum, qui archiepiscopus Euchaitarum.*

6. Duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, aitque ad eum Andreas domesticus: *Mandat tibi imperator, ubi sunt opes et pignora meæ majestatis?* **851** Qui ait: *Ubi ea dedit imperator: nunc vero si hæc requirit, licet ei ut illa recipiat.* Ad quem Andreas: *Dic, quæso, quemnam volebas imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis cæcaret, patriarchæ propinquum, an tuum?* Respondit ille ac dixit: *Nescio prorsus de quo loquamini, mihi crimen impingentes.* Ait ergo magister Stephanus ad eum: *Et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut ejus rei nomine patriarcham coarguerem?* Santabarenus vero confestim jactans se ad patriarchæ pedes ait: *Adjuro te per Deum, domine, ut meam prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio nudum tanquam maleficum pœnis subjiciant. Non enim istiusmodi rem significavi imperatori.* Porro patriarcha in omnium conspectu ait: *Per salutem animæ meæ, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in hoc sæculo tum in futuro.* In his ira accensus Andreas: *Nunquid non*, inquit, *abba, per me imperatori denuntiasti fore ut patriarcham ejusce reum sceleris perageres?* At ille se quidquam scire pernegabat. Reversi itaque, quæ illi locuti essent, imperatori cuncta renuntiant. Impotenti vero is ira furoreque correptus, quod adversus patriarcham nihil criminis deprehendisset, misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit atque Athenas relegavit; tum post illum mittens, ipsum luminibus cæcavit et in Asiam exsulem expulit. Post annos autem plures placatus imperator **852** ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova Ecclesia annonas accipere jussit. Mortuus vero est Santa-

A ε'. Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ὁ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες ἐπὶ Βασιλείου παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθηκαν τῷ βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβανηρὸς βουλὴν εἶχον ποιήσασθαι βασιλέα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου. Προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωρίσατο. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ πατρίκιος Γοῦμερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. B Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· *Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον;* Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· *Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω.* Καὶ ὁ Ἀνδρέας· *Τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις;* Καὶ ὁ πατριάρχης· *Γινώσκω τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.*

ς'. Ἤγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτούς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· *Ὁ βασιλεύς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσι τὰ χρήματα καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας;* Ὁ δὲ ἔφη· *Ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεύς· νῦν δὲ ἐπεὶ ἀναζητεῖ αὐτά, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβέσθαι αὐτά.* C Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· *Εἰπὲ τίνα ἠβούλου ποιῆσαι βασιλέα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλῶσαί με; τοῦ πατριάρχου ἴδιον ἢ σόν;* Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· *Οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγετε κατηγοροῦντές με.* Λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάγιστρος πρὸς αὐτόν· *Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην περὶ τούτου;* Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὺ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶπεν· *Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσῃς τὴν ἐμὴν καθαίρεσιν, καὶ τότε γυμνὸν ὄντα τῆς ἱερωσύνης κολαζέτωσαν*[a] *ὡς κακοῦργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ.* Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· *Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε,* D *ἀρχιεπίσκοπος εἶς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.* Θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· *Οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι' ἐμοῦ ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην εἰς τοῦτο;* Ὁ δὲ ἠπηρνεῖτο μὴ εἰδέναι τι. Ὑποστρέψαντες οὖν ἀνήγγειλαν[b] τῷ βασιλεῖ ἅπαντα τὰ λαληθέντα [P. 551] παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληφθεὶς ὡς μὴ εὑρὼν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψεν τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. Ὄπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Μετὰ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

[a] σημείωσαι ὅτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταίστης ὀφείλει ἵνα καθαιρεθῇ, καὶ τότε ἵνα κολάζηται margo P.
[b] ἀνήγγειλον P.

; ἐκεῖσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτοὺς, A
τύψας καὶ κουρεύσας τὰς περιλειφθείσας
κατέκαυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλθεν ἐν τῇ
ει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβου-
λλον ποιῆσαι. Περιεπάτουν δὲ ὄπισθεν αὐ-
νοὶ μέχρι τοῦ φόρου δεδεμένοι, καθὼς δι-
Εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας ἐξώρισεν.

οῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγῆ-
φου ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς
ασιλεὺς κατεδίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἔλαφος
βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου. Φθά-
ς καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην
τὸν βασιλέα ἐῤῥύσατο. Μετὰ δὲ τοῦ ἀπο-
ι ἐκέλευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα
ῆναι τὴν κεφαλὴν ὡς [P. 549] γυμνώσαντα B
κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς ὑπὲρ
ηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' οὐδὲν
ν. Ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τῆς ἐλάφου νοση-
Βασίλειος τελευτᾷ, καταλιπὼν Λέοντα αὐτο-
καὶ Ἀλέξανδρον.

ΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

τπς' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώ-
ς', ἐβασίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἔτη
ντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελ-
ικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πα-
, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευό-
Ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ αὐτοκρατορῆσαι
μεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολ- C
ηρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει,
γαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν
όμῳ κυπαρισσίνῳ· καὶ ἐπὶ κραβάτου θέν-
σκεπάσαντες βασιλικῶς τε τιμήσαντες,
νων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἑπομένων ἐκεῖσε
ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγεν εἰς τοὺς Ἁγίους
λους καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.
ετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν
ον τῶν σχολῶν ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ
ῳ καὶ γεγονότι λογοθέτῃ τοῦ δρόμου· καὶ
μβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες, τὰς τοῦ
χου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτον
νου κατήγαγον, καὶ περιώρισαν ἐν τῇ μονῇ
μενιανῶν τῇ ἐπιλεγομένῃ τοῦ Βόρδονος. D
ροεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαούτζαν
ον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. Ἀνήγαγε
ινον τὸν σύγκελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν
ιαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γεννῶν χει-
αι πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτο-
καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ
χείῳ ἔτη ἓξ καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε,
εται ἐν τῇ μονῇ τῶν Συκέων.
ρ' οὗ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον Ὑψηλή,
ατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτι-
πάντων τῶν ὄντων [P. 550] ἐκεῖσε. Γέγονε
ησμὸς μέγας πλησίον τῶν Σοφιανῶν, ἐμ-
της καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστό-
ᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

848 illic tribunali, eorum judicans causam, cunctis verberibus subjectis ac detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. Sic deinde solemni diei Annuntiationis pompa processit, quando et conjurationem erant expleturi. Ambulabant illi retro eum nudi vincti adusque forum, uti eis constituerat. Tum eorum publicatis bonis cunctos exsilio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo miræ magnitudinis nescio unde prodeunte, dum bestiam imperator insequitur, conversus cervus imperatorem e zona sublatum equo succussit. Lapsum quispiam occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit. Postea vero cum reversus esset, ei qui zonam secarat, caput amputari præcepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. Cumque is multa excusaret, ut qui ejus salutis causa rem aggressus esset, nihil tamen operæ fecit. Ægrotans vero Basilius ex cervi illa succussione moritur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

IMPERIUM LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divinæ incarnationis 886, imperavit Leo Basilii filius annos 25, menses 8. Stephanus vero ejus frater, qui clericus erat **849** ac syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac disciplinis instituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro militiæ cum multis cereis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Michaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, imponentes sandapilæ et operientes; regioque cultu honestantes, cum canticis multaque pompa ac honore, ipsis quoque ejus fratribus funus deducentibus, inde ad Sanctos Apostolos adduxerunt atque in urna posuerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionum domesticum cum Joanne Hagiopolita, viro eruditissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; conscensoque ecclesiæ ambone, lectis Photii patriarchæ criminum capitibus, e throno dejecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bordenis vocant, relegarunt.

3. Præfecit vero imperator Stylianum Zautzam magistrum ac publici cursus logothetam. Reduxit vero Stephanum syncellum fratremque suum in ædes patriarchales; ac ante Christi natalem patriarcha ordinatur a Theophane primæ sedis episcopo ac reliquis episcopis. Sexque annos et menses quinque summo urbis sacerdotio potitus diem obit, et in Syceorum monasterio humatur.

4. Leonis tempore proditum est præsidium cui nomen Hypsele, et ab Agarenis captum, sub jugum missis qui in eo erant universis. Exstitit **850** vero etiam ingens incendium, haud procul a Sophianis, quo et beati Thomæ succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

adversus Symeonem moverent. 854 Profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque iis Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus ad imperatorem reversus est. Rursusque imperator Eustathium patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, ingressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. Porro imperator, qui paci studeret tanto belli apparatu, Constantiniacem quæstorem ad Symeonem misit, qui ea quæ pacis essent consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, quæstorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. Transmisso igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocæ exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub jugum miserunt ac captivarunt. Hæc ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. Hi contra trajicientes pugnam cum Bulgaris conserunt. In his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolumis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogarunt ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. Quod et fecit imperator, missis in eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

13. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. In eam imperator animum inflexit, Leonemque Chœrosphactem ad eam consciscendam misit. Data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio excubiarum drungario. Symeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. Susceptaque adversus 855 Turcos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxilii præsidium haberent, sed nulla ipsorum cura relicti essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. Reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. Constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendæ occasiones quærebat. Dum enim etiam alios captivos quærit, Romanam incessit ditionem. Leo autem imperator legionum domesticum Catacalum præficit, cujus in Rabdo domicilium fuit. Missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; trajectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgarophygum, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periere, Theodosius quoque protovestiarius, cujus mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani prætorem suum ac ducem Symeonem, Joannis filium, contrucidarunt. Captum itidem Corum, munitum præsidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processu ad Damiani ædes, Zautza quoque patre imperatoris illi comite, una

A κατὰ Συμεών. Ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδη καὶ Κουρσάνη, καὶ συνθεμένων πολεμῆσαι, λαβὼν ὀψίδας ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου. Νικηφόρον δὲ πατρίκιον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε μέχρι Βουλγάρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινιάκην κυαίστωρα πρὸς Συμεὼν, τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλεύοντα. Συμεὼν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διά τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κυαίστωρα ὡς ἐπὶ δόλῳ ἐλθόντα. Περάσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεὼν ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾶ ἀσχολουμένου, ᾐχμαλώ- B τευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεὼν κινεῖται κατὰ Τούρκων. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεὼν, μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρᾳ. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ᾐτήσαντο τὸν βασιλέα ἀποστεῖλαι καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας ἀποστείλας ἐπαγοράσαι αὐτούς.

ιγ'. Ὁ δὲ Συμεὼν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδεήθη περὶ εἰρήνης. Πρὸς ἣν ὑπεῖξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφάκτην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος ὑποστρέ- C ψαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς Βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. [P. 553] Λέοντα οὐδὲ λόγου ἠξίωσε Συμεὼν, ἀλλ' ἠσφαλίσατο εἰρκτῇ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων ὀχύρωμα βοηθείας μὴ ἐχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτως ἐαθέντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψας εὗρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρᾳ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἦλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

ιδ'. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμὰς ἐζήτει Συμεὼν τὴν εἰρήνην διαλῦσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους εἰσέρχεται κατὰ Ῥω- D μαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλὸν, ἐν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἴκησιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον. Καὶ περάσας ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεὼν εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, ἐγένετο τροπὴ δημοσία καὶ πάντες ἀπώλοντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τούτου.

ιε'. Ἔσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεὼν τὸν υἱὸν Ἰωάννου. Καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

ις'. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόκενσον ἐποίει εἰς τὰ Δαμιανοῦ, τυχόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ βασιλεοπάτορος

νατεύοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς
σιλεῖ· Θεοφανὼ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρ-
ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ προ-
δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μεῖναι ἐκεῖ,
ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὅ
τοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποὶ, ἠβούλοντο
ονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ
καθεύδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα,
ρίδος προβλεψαμένη [6] αὐτοὺς κατεσίγασεν.
κεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελέτησαν,
ὸν βασιλέα, ὃς παρευθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον
εἰς Πηγὰς, ἐάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας
πρωῒ ταχίων [7] εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον,
Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλης, καὶ προ-
Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἑταιρειάρχην ἀντ'
γὰρ Νικόλαος συμφιλιωθεὶς τῷ βασιλεῖ
ἐποίει αὐτῷ πάντα [P. 554] τὰ τοῦ Ζαούτ-
έως ἂν Λέων ὁ μάγιστρος ὁ Θεοδοτάκης
αὐτούς.

A cum Zoe ejus filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. Ut **856** itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inito Zautzæ propinqui et affines, tum scilicet Tzautzes ejus filius tum reliqui, conjurarunt ut imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, audito tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicebat. Ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. Is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautza et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. Expulso Joanne excubiarum drungario, Pardum Nicolai filium ejus loco fœderatorum comitem præfecit.
B Nicolaus enim amicitia junctus imperatori, quæ erant Zautzæ omnia ei nota faciebat. Hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodotaces eos conciliavit.

ευτᾷ δὲ Θεοφανὼ Αὐγούστα, βασιλεύσασα
ι· ἣν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ
ατουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ διὰ
ημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως
ρεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἁγίαις ἐκκλη-

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. Hanc Deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, idcirco quia zelotypia non moveretur, nec ejus ulla esset injuriarum memoria; quod item eleemosynis et orationibus jugiter Deo ac sanctis ecclesiis esset assidua.

φει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα
Ὅτι [8] διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ
έως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Θεοφανὼ οὐκ εὐλογήθη
πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ
εὐλογήσας αὐτὸν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρ-
γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνόδου. Καὶ εὐλογεῖται
ς παρὰ κληρικοῦ τοῦ παλατίου ᾧ ἐπίκλην
Καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθηρέθη, ἡ δὲ ἐβασί-
ος ἓν μῆνας ὀκτώ. Τελευτησάσης δὲ τῆς
ακα ἐφεῦρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα
χουσαν ἔνδοθεν γράμματα κεκολαμμένα,
οὕτως· *Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαί-*

18. Coronat vero Leo Zoem Zautzæ filiam. Idcirco nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanone conjuge in vivis agente, haud benedictæ sunt a patriarcha Leonis nuptiæ, ut
C illegitimæ. Et qui eum benedixit sacerdos, tametsi imperator **857** esset, synodi nibilominus decreto depositus est. Benediciturque Leo cum ipsa a clerico palatino, cognomento Sinapes. Ac is quidem qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum, menses octo. Exstincta autem illa urnam invenerunt, intra quam insculptæ litteræ in hæc verba: *Filia Babylonis misera.*

βλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Λέοντι ὅ τε Μου-
ὁ Σταυράκιος ὡς ὅτι παρὰ τῶν στρατηγῶν
ιαλίων λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες
βασιλεοπάτορα. Καί ποτε εἰσελθόντος τοῦ
ου μετὰ γραμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν
Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἑστὼς
ιακῷ, ἦλθεν ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας
ένοντος ἐξήγαγεν ἔξω ὡς δῆθεν ἐρωτήσων
στρατηγῶν· καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν,
άμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονήσας, παρα-
τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου,
ινος ἀποκεῖραι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ
ἐπ' ἀπογνώσει γέγονεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βα-
θα ἵστατο ὁ Μουσικὸς παρεστὼς τῷ Ζαούτζα,
πὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγε, παραδοὺς
δρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγαγεῖν
χὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτᾷ Ζαού-

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Musicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. Quandoque vero ingresso Stauracio cum litteris cujusdam prætoris ad imperatoris patrem Zautzam, videns imperator, dum staret in solario, venit retro,
D prehensaque cervice eum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus tribunisque venisset. Ducensque ad Monothyrum, ac litteris ablatis, jactansque ac excutiens, præsentibus tradidit palatio educendum, jubens ut coma multarent. Hæc ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit. Veniensque imperator, quo loco Musicus astabat Zautzæ, collo trudens ejecit, tradens Christophoro cubiculario, qui in Studii abduceret ac monachum faceret. Nec multo post moritur Zautzas

VARIÆ LECTIONES.

βλεψαμένη Γ. [7] ταχὺ p. 222. [8] ὅτε ? [9] καὶ ὁ ἱερεὺς — συνόδου] hæc nescio an tollenda.

in palatio, ejusque per Bucoleonem eductum funus in Cauleæ monasterio condiderunt.

20. Post Zautzæ autem occasum Basilius imperatoris operum **858** præpositus ac compulsor, Nicolai fœderatorum cohortis comitis filius, amicitia junctus est Samonæ cubiculario, Agarenorum stirpe sato, imperii culminis cupidine actus. Creditque Samonæ secretum: *Exstincta jam Zoe amita nostra, imperator aliam conjugem accepturus est, nosque omnes eliminaturus. Verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium credam, et quod conjurationis exsistit.* Data vero Basilio fide, edisseruit illi omnia. Samonas vero ad imperatorem ingressus ait: *Domine mi, volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixero, mors mihi est: si autem non dixero, ipse tu morieris.* Omnemque ei Basilii conjurationem narravit. Cumque ejus dictis fidem non haberet, ac diceret: *Nunquid aliquis subornavit, ut mihi hæc loquereris, fecistique hoc ut muneris quidpiam emungas?* ait ille: *Mitte quos libuerit, viros fideles in meum cubiculum, domine mi, et si quid ex Basilio et ex me audierint, conscribant.* Confestim vero imperator Christophorum protovestiarium mittit una cum Calocyro cubiculario; ascendentesque in ejus delituere cubiculo. Velut itaque esca captus Basilius, jurataque fide a Samona accepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi edisseruit conjurationem, ac qui conjurati essent. Prandentibus vero illis descendentes Christophorus et Calocyrus omnia, ita ut audita scripserant, imperatori legerunt. Confestimque adesse jusso Basilio dedit milliarisiorum quatuordecim **859** millia, quæ in amitæ suæ Zoes remedium animæ, sic ab ea destinata, in Macedoniam deferret. Ac quidem Basilium in eum modum urbe ejecit. Reliquos vero ejus conjurationis socios ac participes, Pardum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum adducturus esset, cum ipse imperatoris libello præmonitus in mandatis accepisset ut in vincula eum compingeret. Prætextu vero abeundi ac cenandi ad S. Lazarum, in descensu sphæristerii, Joannem Garidam statuit cum reliquis cohortis fœderatorum in cubiculo; interimque descendente imperatore, tenentes, qui erant cum Joanne Nicolaum fœderatorum cohortis comitem urbe ejecerunt. Adducto vero e Macedonia Basilio, ejusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit, pilisque ejus igne succensis, ac per mediam pompa infami traducens civitatem, Athenas exsilio relegavit; ubi et male vitam finivit. Similiter etiam Nicolaum hetæriarcham et Stylianum et Joannem omnemque Zautzæ familiam, alios detondit, alios exsilio relegavit, eorum substantiis omnibus publicatis. Atque ita per Samonam Zautzæ omnis cognatio deleta est. Cunctis vero magistris ac senatoribus imperator vocatis, legit coram

A τζας ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

κ'. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ζαούτζα Βασίλειος Ἐπείκτης, υἱὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾷ κουβικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν, ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾷ, ὅτι *Τῆς θείας ἡμῶν Ζωῆς τελευτησάσης ὁ βασιλεὺς* [P. 555] *λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀφανίσαι. Ἀλλὰ δός μοι λόγον, ἵνα σοι θαῤῥήσω πάντα τὰ βουλευόμενα.* Καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλείῳ, ἐθάῤῥησεν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα εἶπεν αὐτῷ, ὅτι *Δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἐὰν μὲν εἴπω, ἀποθνήσκω, εἰ δὲ μὴ*
B *εἴπω, ἀποθνήσκεις σύ.* Καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλείου. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος· *Μή τίς σοι ὑπέβαλε ταῦτά μοι εἰπεῖν, καὶ ἐκ δωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας;* Ὁ δὲ εἶπεν· *Ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὓς κελεύεις, ἐν τῷ ἐμῷ κελλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν* [16] *ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἴ τι ἂν ἀκούουσι παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράφωσι ταῦτα.* Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιάριον ἅμα Καλοκύρῳ κοιτωνίτῃ, καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς καὶ λαβὼν λόγον ἔνορκον παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ ἐξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ
C τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀριστώντων δὲ αὐτῶν κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλόκυρος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν πάντα τῷ βασιλεῖ. Καὶ παρευθὺ μὲν Βασίλειον προσκαλεσάμενος δέδωκε μιλιαρήσια χιλιάδας εἰκοσιτέσσαρας ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θείας Ζωῆς, ὡς ὁρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως, καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ. Καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτως τῆς πόλεως ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ κοινωνήσαντας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλης ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνυθέντος ἐκείνου διὰ βασιλικοῦ πιττακίου τοῦτον δεσμῆσαι. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ δειπνῆσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον, εἰς τὸ καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ καὶ τῶν
D λοιπῶν τῆς ἑταιρείας ἐν τῷ κουβουκλείῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλέα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἑταιρειάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως. Ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον καὶ ἀνακρίνας καὶ τύψας, καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς ἐκεῖ τελευτᾷ. Ὡσαύτως καὶ Νικόλαον ἑταιρειάρχην καὶ Στυλιανὸν καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα τοὺς μὲν ἀπέκειρε, τοὺς δὲ ἐξώρισε, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. Καὶ οὕτως πᾶσα ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξωλοθρεύθη διὰ Σαμωνᾶ. Πάντας δὲ τοὺς μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ [P. 556] βασιλεὺς ἀνέγνω κατενώπιον

VARIÆ LECTIONES

[16] ἴσω?

μηνυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρήκασιν
αι τιμῆς μεγάλης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον τῇ
ιτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τετίμηκεν, καὶ προσῳ-
ἑαυτοῦ.
. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης,
αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος μυστικὸς ὢν
λέως. Παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἡ Δη-
ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ
ρηνοῦ.
έων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα
ς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὔσης Αὐγούστης.
γάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος
, ὡραιοτάτην πάνυ, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέ-
ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἐξ ἧς παι-
σας ἄῤῥενα, ἐφ' ᾧ τετελεύτηκε καὶ αὐτὴ καὶ
θέν.
ξωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων
τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκ-
περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ
τῆς ἁγίας Θεοφανῶ.
σαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγο-
όπους, τὸν ἅγιον Λάζαρον, κατασκευάσας
νὴν ἀνδρείαν εὐνούχων. Ἔνθα καὶ τὸ τοῦ
ζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς
νῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθετο, ποιή-
τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἀσχο-
δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιού-
ησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομέ-
τῶν Ἄφρων, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ,
υ δρουγγαρίου τῶν πλωΐμων, καὶ Καραμά-
ε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομέ-
ῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ
τῇ πόλει παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ
ου [11] ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαρά-
προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. Παρακλη-
τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρ-
θάνατον συνεχωρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν
ος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τῶν
αρηνῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότες.
ν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς
λέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώ-
εἰσοδεύοντος, ὅτε ἦλθε πλησίον σωλέας,
τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ
σχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ ἡ [12] φορὰ τῆς
ς πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχαυνώθη,
ἂν τοῦτον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. Τοῦ δὲ αἵμα-
ρῶς [P. 557] καταῤῥέοντος ἐκ τῆς τοῦ βα-
εφαλῆς, ταραχή τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων
καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελ-
Ἀλέξανδρος προεφασίσατο νοσηλευθεὶς καὶ
θεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὕποπτον αὐ-
θαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν κατασκευάσαι.
αμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγα-
ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνεῖναι τῷ βασι-
τηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλέα καὶ ἐξ-
ς, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπο-

A illis quæ a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque dignum esse qui magnum honorem consequeretur. Confestimque eum protospatharii dignitate ornavit et ad suam necessitudinem ascivit.

860 21-22. Mortuo vero Antonio patriarcha, ejus loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat mysticus. Capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados themate a Damiano Agareno.

23. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzæ coronat, quod non poterat constituta ex more convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans Augustamque renuntians ac sibi conju- B gem adhibens. Ex ea suscepto puero masculo tum ipsa exstincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator ædibus prope Sanctos Apostolos, ibi præmagnificam ecclesiam exstruxit, nominæ primæ suæ uxoris S. Theophanonis.

26. Similiter etiam ecclesiam ædificavit ad Topos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus e Cypro et Mariæ Magdalenæ Epheso relatum deposuit: celebrata ejusdem ecclesiæ illi encænia. Occupatis autem classiariis struendis ejuscemodi ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia seu potius proditione Eustathii C navalium drungarii et Caramali ibi tum exsistentis et Michaelis Characti, ingenti **861** data Romanorum strage. In urbem reductis, ab imperatore et patriarcha redargutis, Characto insimulante, indicta mortis sententia est. Quanquam exorato a Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia est. Monachum inire concessum, Caramalin Picridii, Eustathio in Studii. Capta est et Lemnus insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

Στουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ Λῆμνος ἡ νῆσος ὑπὸ

27. In processu autem mediæ Pentecostes, cum Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum intraret, ubi jam prope soleam attigerat, egressus D quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in caput impegit. Ac nisi fustis ictu interjecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulisset. Cruore autem e capite imperatoris largiter diffluente facta turbatio est ac fuga procerum, multique in ea perierunt. Frater autem Leonis Alexander morbum prætexens desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adducturus in palatium, ut cum imperatore esset. Capto illo qui ictum impegerat, habitaque de illo quæstione, ac cum multos dies non pauca sustinuisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

VARIÆ LECTIONES.

ασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχῃ? [12] ἡ om. P.

862 extremum manibus pedibusque excisis in Circi funda combustus est; quo ex tempore abolitus istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interjecto tempore ascendit Marcus sapientissimus œconomus ejusdem ecclesiæ (is nimirum qui complevit tetraodium magni Sabbati, a domino Cosma compositum), ac cum imperatore mensæ, accumbens ex eo efflagitabat ne exscinderetur festæ diei solemnitas. Abnuente imperatore ait Marcus: *Olim jam a Davide scriptum erat* (Ps. LXXIII, 3), *domine, id tibi eventurum esse: prophetavit namque, dicens: Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo, et gloriati sunt qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ! Oportet enim te, domine, abhinc annos decem imperium tenere.* Quod et contigit: eodem enim die quo ictum acceperat, et mortuus est.

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. Imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium ad Christophori protovestiarii sui monasterium dedicandum, venit nuntius, Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Cpolim ascendere. Mittit itaque imperator Eustathium navalium drungarium cum omni classe et tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam jungere, inani conatu rediere.

30. Venit itaque Tripolita, et ingressus est intra Abydum, Parium usque. Quo cognito imperator in magnam 863 venit animi dejectionem ac afflictionem. Mittitque Himerium a secretis primum classis ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus non ausi sunt propius classem Agarenorum adire. Quæ autem Dei judicia sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam profectus est. Quam et expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio eorum prætore ac duce, magna data civium strage multisque abductis captivis. Rodophyllus autem quispiam cubicularius necessaria quadam ex causa in Siciliam missus, habens secum auri libras centum, cum forte fortuna in via ægrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus esset, et ut vires reciperet, captus a Leone est. Hac vero iter habens Symeon a secretis, qui postea patricius primusque a secretis fuit, tum aurum recepit tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis excruciatus tormentis exstinctus est. Cumque Tripolitæ constitutum esset ut urbem everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum accipiat et urbem immunem sinat, quod et factum est.

31. Samonas autem simulato consilio exeundi in monasterium suum, quod Spira dicunt et in Damatri situm est, fuga in Syriam usus est cum pecuniis et equis suis, publicos equos per singulas stationes subnervans. Quo cognito, imperator post

μεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα κατωμολόγει, τέλος ἐκκοπεὶς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ, καὶ ἔκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις.

κη'. Μετὰ δέ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τὸ τετραῴδιον τοῦ κυρίου Κοσμᾶ· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεστιώμενος ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι *Προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. Προεφήτευσε γὰρ εἰπών· Ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου! Καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἔτη δέκα.* Ὃ δὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ καὶ ἔλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

κθ'. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἀστεπτος. Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκενσον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βουτίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, ἦλθεν ἀγγελία ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου μετὰ παντὸς στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου· οἳ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν [12] κενοί.

λ'. Ἦλθεν οὖν ὁ Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἔνδοθεν τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει Ἱμέριον πρωτασηκρῆτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἂν ὅλως πλησιάσαι τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίμασιν ἀντεστράφη ὁ αὐτὸς Λέων ὁ Τριπολίτης καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύτην ἐπολιόρκησε καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι τῷ Χατζιλακίῳ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. [P. 558] Ῥοδόφυλλος δέ τις κουβικουλάριος ἦν ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρείαν τινά, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ ἀνακτήσασθαι ἑαυτόν, ἐκρατήθη [13] παρὰ Λέοντος. Διερχομένου [14] δὲ Συμεὼν ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα γεγονὼς πατρίκιος καὶ πρωτασηκρῆτις, ἀνελάβετο τό τε χρυσίον καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἴασεν ὁ Ῥοδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησε. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συμεὼν δηλοῖ αὐτῷ χρυσίον λαβεῖν καὶ ταύτην ἐᾶσαι· ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

λα'. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπεῖρα ἐξελθεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὶ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς δημοσίους κατὰ ἀπαλλαγὴν ἀγκυλοκοπήσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει ὄπισθεν

VARIÆ LECTIONES.

[12] ὑπεστράφησαν? [13] καὶ ἐκρατήθη? [14] διερχόμενος?

Βασίλειον ἑταιρειάρχην τὸν Καματηρὸν καὶ A ον τὸν Κρηνήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ ωνᾶ τὸν Ἅλυν βουλομένου διαπεράσαι, κατ- αὐτὸν Νικηφόρος δρουγγάριος ὁ λεγόμενος ς, οὐκ ἐῶν αὐτὸν διαπεράσαι. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ ωνᾶς ὑπισχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν ιριχᾷ εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, προφασισάμε- διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλύθει. Καταλαβὼν νσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλα- ;, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξε δὲ ὁ ς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα ίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς ἱτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, ύησε τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς του, ὅτε [16] παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῇ, ἀλλ' ὅτι δι' πῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾷ· ἤθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς B θῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταν- οῦ Δουκὸς ἔμπροσθεν τῶν ἐν τέλει ἔφη· *Οὕ- εις Θεὸν καὶ τὴν κεφαλήν μου, ἔφυγεν ὁ ᾶς ἢ οὔ;* Ὁ δὲ ὡς εἰπὼν πρότερον τῷ βασιλεῖ ισθῆναι καὶ τὸ κελευόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας κους ἐξεῖπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι *Εἰς Συ- ρευγεν.* Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον φαμένου, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἔχῳ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνόψισε δὲ ἐν τῇ αὐτο- ίᾳ τοῦ βασιλέως [17].

59] λβ'. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστὴρ, ῖνας ἐπὶ Ἀνατολῆς πέμπων, φαινόμενος ἐν C ; καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα. Γέγονε δὲ Σαμωνᾶς ος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ἐγέννησε δὲ υἱὸν ῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναικός. [18] Ἐβα- δὲ τὰ ἅγια Φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ιεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξαμένων αὐτὸν Ἀλεξάν- ισιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν ἐντων.

Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, δι- ν τῶν ἑταιρίδων.

Εὐλογήθη δὲ ὁ Λέων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρῳ, ὃς καθ- Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Αὐγοῦσταν, τοῦτο τὸν βασιλέα ὁ πατριάρχης ἐκώλυσεν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι. Ὅθεν διήρχετο ἀπὸ D οῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρίου, μηδ' ὅλως ατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανο- κακίαν. Καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἤρξαντο . Προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον πατριάρ- ρουαρίῳ μηνὶ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρήσαν- ῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπεὶ πεῖσαι οὐκ ἠδυ- , ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν ικρῷ τοῦτον ἐμβιβάσαντες διεπέρασαν ἐν τῇ

eum mittit Basilium fœderatorum comitem Camaterum et Georgium Crenetem, ad eum comprehendendum. **864** Cumque Samonas Halym vellet trajicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum trajicere. Cumque Samonas multis promissis ejus nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quæ est in Siricha, simulans quasi fide in crucem ejusque religione iter suscepisset. Comprehendens itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. Præcepit vero imperator ipsum quidem servari in ædibus Bardæ Cæsaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducæ filium. Cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in præsentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Siricha profectus esset : volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. Advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait : *Ita Deum habes et caput meum, fugiebat Samonas necne ?* Is vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adjurare, ac dicturum se quod juberetur, auditis juramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit : *Sane fugiebat in Syriam.* Imperator cum ira jusso facessere, Samonam menses quatuor tenuit in domo Bardæ, reddiditque præsentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suæ **865** fugæ patricius creatus est. Sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua ; baptizatusque est in die Luminum a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, susceptoribus ejus Alexandro imperatore et Samona patricio omnique senatu.

33. Tunc quoque Cupha, quam vocant, domus hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictione impartitus est Leo imperator cum Zoe post Domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. Eamdem quoque Zoem Augustam renuntiavit ; quæ res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixerit. Quapropter a dextra parte ad metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Provectus vero est Samonas accubitor (sacri cubiculi præpositus intimus) idcirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adjutor esset et socius. Cœperuntque adversus Ecclesiam nova moliri. Advocato enim Nicolao patriarcha Kalendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequivissent, a Cletorio (conviviorum triclinio) per

VARIÆ LECTIONES.

ν ? [17] τῇ γέννῃ τοῦ υἱοῦ τούτου margo P. [18] ὅτι ἔβαλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀναδόχους margo P.

Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam trajecerunt; unde ægre pedes ad Galacrenas usque multa nive objecta humo evasit. Ordinatur vero ejus loco Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis et continens ac valde pius **866** et religiosus. Aiuntque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse, quippe cum imperator vellet hæresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quatuor uxores habere; qua in re multi eruditissimi viri ei astipularentur.

36. Mense Junio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad ejus dedicationem tum ad prandium. Factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi Dei clementia obortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

37. Præfecerat imperator Himerium cursus publici logothetam navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. Acceperat vero imperatoria jussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetæ in navibus sese adjungeret et adversus Agarenos serio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat. Subjecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet: *Cave sis naves ingrediaris et capiaris ab Himerio: Samonas namque auctor fuit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbari præciperet.* **867** Multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius solus in die S. Thomæ conserta cum eis pugna magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Cabalam urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut Samonas imperatori diceret: *Nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyrannidem moliri ac rebellem esse?*

38. Confestim itaque mittit imperator Gregoram legionum domesticum Ibiritzem, Andronici consocerum, ad eum expugnandum. Cognito vero Nicolaum patriarcham ejectum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc ditionem incursabant, magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab amerumne.

39. Dolebat plurimum Leoni imperatori propter Andronicum; sæpiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter Manuelem. Consuluere vero quidam imperatori ut quemdam e prætorio

A Ἡρίᾳ, ἀφ' [10] ἧς πεζῇ μέχρι Γαλακρηνῶν μόλις ἀπῄει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβὴς πάνυ· ὅν φασιν καταδέξασθαι τοῦτο ἐξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἵρεσιν καὶ νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναῖκας τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνηγορούντων αὐτῷ.

λϛ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὔσῃ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῃ τοῦ [20] ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστῆσαι. Καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος λὶψ ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσείσας τε καὶ δονήσας B οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὄμβρων ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

[P. 560] λζ'. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον [21] λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωΐμων, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Δοὺξ διὰ κελεύσεως συνελθεῖν Ἱμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνούς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς Ἀνδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύασε καὶ ἐμηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ὑπέβαλε δέ C τινι γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα· *Μὴ εἰσέλθοις εἰς τὰ καράβια καὶ κρατηθῇ παρὰ Ἱμερίου· ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τοῦ κρατηθῆναί σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ.* Πολλὰ δὲ προτρεπόμενος Ἱμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀπεσκίρτησε. Τῶν Ἀγαρηνῶν δὲ ἐπικειμένων Ἱμέριος μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. Τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπογνοὺς, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κάστρον τὴν Καβάλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· *Οὐκ ἔλεγόν σοι, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;*

D λη'. Παρευθὺ δὲ ἀποστέλλει ὁ βασιλεὺς Γρηγορᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα τοῦ Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξεληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἀμηρουμνῇ μεγάλως.

λθ'. Ἐλυπεῖτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστεῖλαι αὐτῷ λόγον ἐνυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε. Συνεβουλεύσαντο δέ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονηθῆναί τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνῶν τ-

VARIÆ LECTIONES.

[10] ἐφ' P. [20] τοῦ] τοῦτο P. [21] Ἡμέριον p. 229.

ῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογράφου. καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, γράψας διὰ κιν- ς καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλλου ἔνδοθεν βραχέος τράκτου. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγα- πὸ τοῦ βασιλέως, προσκαλεσάμενος αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· *Οἶδας τί κρατεῖς*; τοῦτο εἰπὼν ηρόν. *Τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας βαστά-* ι. δοὺς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο βαλεῖν εἰς ς τοῦ Ἀζὴρ [12]. Ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πε- Ἐκρατήθη [P. 561] δὲ Ἀνδρόνικος καὶ μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Καὶ ς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγο- ιγκασθεὶς ἐμαγάρισεν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν ἰκτοτε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ όντες ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελ- ιλῇ αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ φυγῇ χρησάμενοι ὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν [13], καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μόλις ισώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.

κ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλα- ε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ καὶ τούτους ἐθεάσατο [14] ὁ βασιλεὺς μετὰ ως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ Μαγναύρᾳ. πισαν δὲ καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν ολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια ἰς Ἀγαρηνοῖς, ὅπερ ἀνάξιον ἦν βασιλείας τιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεαθῆναι παρὰ ν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ τοῦ Σα- τὴρ ἔθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μεῖναι ανίαν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρῄνεσεν αὐτῷ *Κράτει τὴν πίστιν ἣν ἔχεις· κἀγώ, εἰ ἐλεύσομαι πρὸς σὲ μᾶλλον.*

ῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι' Εὐθυμίου ου. Δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄν- ὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, δουλεύειν Ζωῇ · ὃς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος ὐγούστης. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σα- τῷ, καὶ ἐλοιδόρει ὡς συνόντι τῇ Αὐγούστῃ· σιλεὺς νοήσας ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ταρα- τοῦ Σαμωνᾶ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὥρισε Σαμωνᾶν θαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπεῖρα, βουλό- ἰλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν εἰς ν ἐν τῷ Δαματρῦ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σα- ιστήσας, εἶδε Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺ ιμωνᾶν, καὶ ἔνδυσεν αὐτὸν κοσμικά, καὶ ὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε ῦ ἐν τῷ παλατίῳ.

ρῶν δὲ Σαμωνᾶς αὐξανομένην τὴν ἀγάπην έως ἐπ' αὐτὸν βουλεύεται μετὰ μεγίστου υ καὶ Μιχαὴλ Τζηριθωνος, καὶ ποιοῦσι ολυλοίδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος ξαντος [P. 562] αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοταρίου

A Saracenorum liberalius acceptum conciliaret ac in Syriam cum subscripta immunitatis fide mitteret. Quod utique fecit, scribens rubris litteris, mittensque cum aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. Egresso autem Agareno ab imperatore, accersens cum Samonas ait illi: *Nosti* **868** *quid teneas ?* hoc dicens cerei causa. *Nempe Syriæ exitium gestas.* Quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. Isque profectus id ita fecit. Tentus itaque Andronicus est, et in vincula cum propinquis suis omnibus compactus ; compertoque hæc sibi Samonæ dolo contigisse, necessitate adactus ipse se, et qui ibant cum ipso, impuris Mahumeti sacris polluere. Constantinus vero ejus filius ac reliqui, videntes impossibile factu ut Andronicus exiret, B ejus consilio, non multo post, arrepta fuga (rem vere stupendam !) ex media Syria in Romaniam evasere ; belloque appetiti per regiones vicosque et oppida, vix pauci incolumes cum Constantino ejus filio sese recepere.

40. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum Abalbaces senex tum Samonæ pater. Suscepit eos decore imperator, ac cum honore et gloria festive in Magnaura. Ornata magnifice pretiosa omni supellectili Magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa omnia : rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina, sacrorum Dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonæ patri in animum venerat ut cum filio versa- C retur et in Romania sedes statueret. Renuit Samonas, dicens : *Tene quam habes fidem ; ego potius ad te, si facultas fuerit, proficiscar.*

41. Die sacro Pentecostes coronat Leo filium Constantinum per **869** Euthymium patriarcham. Dedit autem Samonas domesticum suum, qui Basilio magistro et caniclii præfecto antea in ministerio fuerat, ut Zoæ Augustæ in obsequio esset ; demeruitque Leonis imperatoris et Augustæ gratiam. Quæ res Samonæ in ipsum haud levem concitavit invidiam ; detrahensque malæ cum Augusta rei crimen inferebat. Hæc veræ aliquid culpæ habere imperator cogitans, mittens detondit monachum in S. Tarasii per Samonam. Nec multo post statuit D imperator ut Samonas in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, volens rursus in familiam cooptare. Abiens itaque ad processum in Damastrin, prandensque in Samonæ monasterio, Constantinum vidit, moxque Samonæ, quæ ex sæculi usu essent, vestibus induere præcepit ; miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.

42. Videns autem Samonas imperatoris in eum majori cremento amorem augescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaele Tzerithono habito, libellum adversus imperatorem fœdis criminationibus ac cavillis confertum conficiunt, ejus scriptore

VARIÆ LECTIONES.

ἰσ ? [13] ἐξῆλθε P. [14] ἐδέξατο margo P.

ac librum componente Rhodio, qui Samonæ notarius erat. Veniens autem imperator in Magnam ecclesiam libellum offendit quo loco ad Deum preces fundebat, in metatorio, eumque tulit : quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quærens quis auctor libelli esset. Fuit vero et lunæ deliquium. Præcepitque imperator ut qui tunc astronomi essent, signi hujus effectum edicerent. Ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Samonæ **870** amicus erat, rogavit cum Samonas, cui istud malum portenderet? Respondit metropolita : *Tibi* ; *ac si Junii mensis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris.* Imperatori autem dixit ad eum spectare lunæ maleficium, cujus in re publica essent partes secundæ. Existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. Tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. Confestim itaque Samonam dejicit in ejus domum, detondetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. Cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacii monasterium abduxit. Fecit vero Constantinum sacri cubiculi præfectum intimum (accubitorem vocant), eique in Nosiis monasterium co[…] profectusque una cum Euthymio patriarcha illius encænia celebravit.

A ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν […]γάλῃ ἐκκλησίᾳ εὗρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ηὔχετο εἰς τὸ μιτατώριον, καὶ ἦρεν αὐτόν, καὶ ἀναγ[…] μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαν[…] γονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης, καὶ διωρίσατο […]λεὺς τοῖς οὖσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀ[…]σμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Παντο[…] μητροπολίτου, φίλου ὄντος τῷ Σαμωνᾷ, ἠρ[…] αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς· *Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις* αὐτῷ ὁ μητροπολίτης· *Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ[…]νίου τὰς ιγ', ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν.* […] βασιλέα εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν κάκω[…] σελήνην· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀ[…]δρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο ἰδίως Τζ[…] τῷ βασιλεῖ ἐξεῖπεν, « Ὁ Σαμωνᾶς τὸ πιττάκιο[ν …]σε. » B Καὶ παρευθὺ καταβιβάζει Σαμωνᾶν […] οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπ[…] τὴν μονὴν Εὐθυμίου πατριάρχου. Καὶ μετ[…] πάλιν λοιδορηθέντος, ἀπήγαγεν εἰς τὴν τοῦ […]νάκη μονήν. Ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρα[…]μενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονὴν ἐν Νωσι[…] ἀπῆλθεν ἅμα Εὐθυμίῳ πατριάρχῃ καὶ ἐγκ[…] ταύτην.

43. Mense Octobri commissum navale prælium est Himerii logothetæ cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc prætore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. Victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

μγ'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ν[…]χὸς Ἱμερίου λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥ[…] C τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. Ἡττήθη δὲ Ἱ[…] καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυ[…]των.

44. Cœpit autem Leo cœliaco morbo ægrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in jejuniorum exordio orationem erat habiturus. Factumque incendium est in cerularia Magnæ ecclesiæ, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiæ scilicet ærario **871** publico). Mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem suum imperii clavo præfecisset ; quem, ut aiunt, ad se venientem videns : *En*, inquit, *et malum tempus post tredecim menses* ; multum obsecrans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret. Evenitque quod ita imperator locutus erat : vere enim ille post tredecim menses fatis functus est.

μδ'. Ἤρξατο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ β[…] κοιλιακῷ νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξ[…] τῇ Μαγναύρᾳ τὴν δημηγορίαν λαλῆσαι ἐν […] τῶν νηστειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς εἰς […]ρουλάρια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καέντ[…] χαρτησίων πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Μαΐῳ τελευτᾷ Λέων, προχειρισάμενος Ἀλέξανδ[…] ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα· ὃν ἰδών, ὥς φασιν, […]νον πρὸς αὐτὸν ἔφη· *Ἴδε ὁ κακὸς καὶ χρόν[…] τοὺς δεκατρεῖς μῆνας*, πολλὰ ἐκλιπαρή[…] δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κων[…]νον. Καὶ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀλη[…] D μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτελεύτησε.

IMPERIUM ALEXANDRI FILII BASILII.

1. Anno mundi 6412, divinæ incarnationis 912, imperavit Alexander Basilii filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. Mittens vero adduxit Nicolaum ex Galacrenis, dejecto Euthymio patriarcha ; eumdemque Nicolaum in patriarchalem sedem denuo restituit. Habitoque in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique monasterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suspiciendi venerabilem barbam, aliasque quasdam in-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛ[…]

[P. 563] α'. Τῷ ,ςυιβ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς […]σαρκώσεως ϡιβ', ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος Βασιλείου, ἔτος ἓν ἡμέρας κθ', σὺν Κωνσταντ[…] Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐ[κ …]κρηνῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, ἐθρόνισε τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατ[…] Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδ[…] Μαγναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἐκ τοῦ Στ[…] τῶν [11] Ἀγαθοῦ· καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικο[…]τριάρχῃ ἐποιήσαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθ[…] ἀτίμως ἀποτίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[11] τῶν] τοῦ P.

ρός τὴν τιμίαν αὐτοῦ γενειάδα, καὶ ἄλλας ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἠσύ- πράως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνήρ. ερωρίσθη πάλιν εἰς τὰ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ σας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν τῇ πόλει Ψαμαθίου.

A jurias ac pœnas illi inferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque ferebat. **872** Rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita functus deponitur in suo monasterio in urbe ad Psamathii ædes.

ὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας ἃς ὁ ἀδελ- οῦ Λέων ἔτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, ἀεὶ τοῖς ίοις καὶ τοῖς ἔξω παλατίου ἐσχόλαζεν, μηδὲν ς ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ διάγων ἐν τρυ- ιὶ ἀσελγείαις καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα ἀεὶ ενος. Ὅθεν ἄρξας αὐτὸς οὐδὲν γενναῖον εἰρ- , ἀλλὰ παρευθὺ Ἰαννῆν τὸν παπᾶν, τὸν ἐπί- αζάρην, ῥαίκτωρα πεποίηκεν, ὃς καὶ κακῶς ἀπέῤῥηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου, ἐν τῷ B ῳ σφαιρίζων. Ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον σιλίτζην [26] ἀπὸ Σκλαβηνῶν ἔθνους σφοδρῶς ούτισεν ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. Ὡς δὲ, τὸν αὐτὸν Βασίλειον καὶ βασιλέα ἠβούλετο ι ὡς ἄπαις ὤν, καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν Λέον- ουχίσαι· καὶ ὁ πολλάκις βουληθεὶς, διεσκε- παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ὲν ὡς νηπίου ὑποβάλλοντα [27], ποτὲ δὲ ὡς ἀσθε- ς.

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quæ privati hominis essent otium operamque ponebat, nihil quod imperatorium esset, gerens aut tractans, sed in deliciis et impudicitiis commessationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus ejuscemodi animum continue occupans. Quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac generosæ indolis gessit; sed statim Jannem clericum cognomento Lazarem rectorem constituit qui et malo fato, exstincto Alexandro, in Hebdomo sphæra ludens vitæ finem fecit. Simili quoque ratione Gabrielopulum et Basilitzem Sclavonicæ gentis palatii thesauris valde locupletavit. Atque, ut rumor est, eumdem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia ipse improlis esset, animo destinarat ac Constantinum Leonis filium castrare. Sæpiusque ejus rei institutum con- dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demeruisset, cum ii modo infantem cum esse ægra valetudine admonerent.

564] γ'. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ ; ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν κα- καὶ αἱματοχυσίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

3. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem a gladii figura xiphiam vocari aiebant, et in urbe præstiturum sanguinis effusionem.

ὗτος πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ C ποιήκασιν αὐτοῦ συάγρου στοιχεῖον, σοὶ καὶ ζωῇ προσανάκειται, χοιρόδιον τὸν ἀνόητον ίνοντες. Ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ς τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λειπομένους Καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν ποιή- ὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυτὰς καὶ πολυκάνδηλα τὸ ἱππικὸν ἐστόλισεν καὶ τοῖς ζῴδοις φωταγω- ράρ] ἐποίησεν [28]. Διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' [29] αὐτοῦ Θεοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις ψαντος.

4. Is sese seductoribus ac præstigiatoribus dediderat, qui et ejus statuam signumque apri effigiem fecerunt, ei ejusque vitæ aptari ad **873** eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementis suinam vitam innuentes. Qui et istis seductus, sui pudenda dentesque, ut quæ illi desiderarentur, instauravit. Eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis peplisque ac multifidis pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, statuisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. Quapropter sublata in eum Dei manus est, idcirco quod Dei honorem adhibuisset idolis.

Ἱμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος πε- σεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ D πτῇ, ἐπαπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδελ- ὑτοῦ Λέοντος. Ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀῤῥω- ς, περιωρισμένος ὢν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐτελεύτη-

5. Himerio logotheta ex Agarenorum prælio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Caluptæ nomen, minas intentans, quasi qui Leone ejus fratre imperatore haud satis ei æquus fuisset. Is ex magna afflictione atque ærumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, fatis concessit.

Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ν Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοῦ φιλο- ίσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθώσπερ ἐπὶ τοῦ ος. Ὁ δὲ ἀνοίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ κρατηθεὶς τοὺς εις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν

6. Misit vero Symeon Bulgariæ princeps, mandans Alexandro quæ ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. Is vero dementia tentus mentisque insania probro legatos ablegavit, minacibus verbis Symeo-

VARIÆ LECTIONES.

ασιλίτζην, *ut et Logotheta.* margo P. [27] ὑποβαλλόντων margo P. [28] ἐποίησαν P. [29] ἐπ' margo P.

nem territans. Quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

A καταπλήξας. Αὐθεἰστ;ς οὖν ἔκτοτε τῆς εἰρήνης Συμεὼν παρεσκευάζετο κινῆσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὅπλα.

7. Porro Alexander pransus, Dei ira immisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Joanne **874** Elada, necnon Joanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, dimisso imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. Sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

ζ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ ῥομφαίᾳ θεηλάτῳ πληγεὶς ἀνελθών, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἐλαδᾶ καὶ Ἰωάννην ῥαίκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἐάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως. Ἀπέθεντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

IMPERIUM CONSTANTINI LEONIS FILII.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

1. Porro Constantinus, Leone patre exstincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum ætatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. Imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero ejus socero, illi subjectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. Atque adeo imperii ejus omne tempus annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. Arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulæ potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Joanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicæ rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

B [P. 565] α'. Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἕβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων τελῶν. Ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἕτερα ἔτη ἑπτά, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ, μονοκράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νε'. Λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπίτροπος καὶ αὐτὸς ὢν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾷ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnavumque diligerent, **875** ut ingrediatur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se rerum translaturus summam. Is autem, ut qui jam ante imperium somniaret sertique desiderio ac diadematis nunquam non æstuaret, quanta licuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa spernenda multitudine, noctuque per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce minori obscureque ostio ingressus, in soceri sui Gregoræ ædibus insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem venere; initoque consilio, cum necdum diluxisset, sed adhuc tenebræ essent, cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt, faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem salutant. Ibi ejus equiso a præsidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea transfixus occubuit.

C β'. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκί, δομεστίκῳ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρά τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλούντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβερνᾷν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ δὲ ἅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱκανοῖς οὖσι. Καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Γρηγορᾶ ἄϋπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ ἀσηκρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ D μοναχῷ τῷ Ἐλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα Κωνσταντῖνον παρεγίνοντο· καὶ βουλὴν ποιησάμενοι, οὔπω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ τοῦ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσι, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλέα. Ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἱπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνῃρέθη.

3. Non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut dæmonis cujusdam afflatu furiis actus, nec, quo imperii amore agebatur, sanis satis mentis rationibus in Circum se tristis vultuque demubducit, malum omen reputans sublatum

γ'. Μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοβηθείς, ὥσπερ ὑπό τινος ἐκβακχευόμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κεῖσθαι

ν. Ἐκεῖθεν οὖν εὐφημούμενος ἦλθε μέχρι
γομένης Χαλκῆς, καὶ [80] διὰ τῆς Σιδηρᾶς πόρτης
τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξκουβίτων
ένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς
ν [P. 566] τῶν τε τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἐλα-
οιησάμενος μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ
ουκός. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς καὶ
ου συστάντος πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν
, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμνασθῆναι
ατι ποταμηδὸν καταῤῥέοντι. Ἀνῃρέθη δὲ καὶ
ρᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος
καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων.

Γαῦτα ὁ Δοὺξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι
της γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς
ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν
την κατέβαλεν. Ἐπεὶ δέ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐρ-
νον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν
ες), ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλήν.

Τούτων οὕτως τελεσθέντων Γρηγορᾶς μάγι-
ὁ τούτου πενθερὸς, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιρο-
την ὠνόμαζον [81], τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ ἐκ-
α προσέφυγον, οὓς καὶ βίᾳ ἐκεῖθεν ἀποσπά-
; ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ.
ταντῖνον δὲ τὸν Ἐλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες,
τε περιβαλόντες καὶ ὄνῳ ἐπικαθίσαντες, διὰ
τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ
ιτου ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάκλειστον τῇ λε-
ῃ Καταδίκῃ πεποιήκασι. Λέοντα δὲ τὸν Κατα-
ζην καὶ Ἀβεσαλὼν τὸν τοῦ Ἀρωτρᾶ ἐκτυφλώ-
; ἐξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τοῦ [82]
ιπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ
ος ὁ τοῦ Λαμπύδου ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφεν-
ίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι
ικήτα ἀσηκρήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς
ὗρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῇ. Τὸν δὲ
ν ἐκεῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας
ἄλλους, ἀπό τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλεως
ιέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας
λόπισαν. Καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε
ῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι
ειναν, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς
ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς, ὡς *Παι-
ντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς κελεύ-
αὐτοῦ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι;* Τὴν
ουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείροντες εἰς τὸν ἐν Πα-
νίᾳ οἶκον ἑαυτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχίσαντες
ν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

7. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος [83]
, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ
καὶ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπο-
αὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν
Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς
ς, ἐλπίσι μετέωρος ὢν ἀπονητὶ ταύτην πάντως
Ἐπεὶ δὲ τήν τε τῶν τοίχων [P. 567] κατέμα-
υρότητα τήν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πε-
ων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεὶς ἐν τῷ

A nece equisonem. Illinc itaque faustis acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque (sic dictam) venit, ac per Chalces ejusdem ferream portam ingressus ad excubitorum usque stationem pervasit. Magister itaque Joannes Eladas, ex fœderatis **876** classiariisque delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. Cumque ad Chalcem usqu venissent, consertoque prælio, multi utrinque ce cidere; tantaque data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivi fluminis instagnarent. Occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael ejus consobrinus, nec non Curtices Armenius.

4. Quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. Porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, colla- B psus sessorem excussit. Quem solo allisum et projectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) ejus caput gladio abscidit.

5. His ita peractis Gregoras magister Ducis socer, cum Leone cui Chœrosphactes nomen, in sanctam Dei Magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis cæsum, vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatæ monasterio, inclusi ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem et Absalonem Arotræ filium luminibus privatos in exsi- C lium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum illo Theophilus præfectus ad Circi metam gladio truncavit. Haud exigua **877** perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga saluti consuluissent. Ægidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quæ est Chrysopoli, ad Leucatum usque furcis omnes suspenderunt. Procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi judicum quidam ab injusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent: *Quid vero vos, imperatore adhuc puero, ejusque injussu, ejuscemodi patrare audetis?* Itaque Ducis uxorem detondentes ad suas ædes in Pa- D phlagonia ablegarunt, cujus et filio Stephano virilia ademerunt.

6-7. Mense Augusto Symeon Bulgariæ princeps, expeditione adversus Romanos cum numeroso fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsessaque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureæ nomen, vallo, ejus omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. Enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudine, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum quod vocant reversus pacis

VARIÆ LECTIONES.

αι] ἦλθεν καὶ P. [81] ὠνόμαζεν P. [82] τὸν? [83] Βουλγαρίας?

foedera expetivit. Fuit res tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus magister. Assumpto autem Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Joannes magistri imperatore, ad **878** Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introduxere ac cum imperatore in palatio epulis excepere. Nicolao vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; fusaque super eum prece, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum ejus capiti, ut aiunt, injecit. Amplissimis itaque immensisque acceptis muneribus Symeon ac liberi, cum de prædicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (jam enim Alexander imperator, uti dictum est, aula ejeceral) eam rursus in palatium revocant. Rerum itaque potita ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Joannisque Eladæ consilio Alexandri imperatoris asseclas, Joannem rectorem, et quem Gabrielopulum vocant, et Basilitzem ac reliquos, illo dejicit. Præficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum fœderatorum comitem. Joannes porro magister Eladas morbo correptus, a medicis salute desperata, e palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, ingravescente morbo fatis concessit. Domenici hetæriarchæ **879** consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum asseclis, cum ira, aula ejicit, suam ipsius jubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum hetæriarcham apud Augustam insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem transferre cogitaret. Simulate itaque patricii dignitate ornantes, cum in ecclesiam solenni ritu precibus communiendus descendisset, ipsum domi manere jusserunt. Ejus loco præfecit Zoe fœderatorum turmis Joannem Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drungarium. Domenicus frustra lugens ac quiritans se domum recepit.

10. Cæterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret, rogavit Joannes Bosgas ut patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. Voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. Ac vero icto fœdere indeque acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Patzinacæ transmisso Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit ver[illegible] ro-
loris fam[illegible]

A λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀντιλαβόμενοι δὲ ὅ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλέα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν, καὶ συνεστιάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεῶνα ᾧτινι τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεών. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὥς φασι, τὸ ἴδιον ἐπιῤῥιπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. Δώροις οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὅ τε Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

B η'. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, ἅτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τοῦ παλατίου, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς· ἣν καὶ ἀναβιβάζουσιν πάλιν. Αὕτη οὖν περικρατὴς [31] γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους λεγομένους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ῥαίκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Αὐγούστα Θεοφύλακτον Δομήνικον ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἐλαδᾶς νόσῳ περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, κατελθὼν C ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρηθεὶς τελευτᾷ. Συμβουλῇ Δομηνίκου ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον [32] καὶ φροντίζειν εἰποῦσα.

θ'. [Οὐ] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Αὐγούστῃ Δομήνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Τοῦτον προφάσει πατρίκιον ποιήσαντες, κατελθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο. Προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνοῦχον τῆς βίγλης δρουγγάριον. Δομήνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

D

[P. 568] ι'. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θρᾴκην πάλιν ληϊζομένου, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Αὐγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσουσιν, ᾐτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρίκιος, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζίνακας. Τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων χώραν ἀπῄει, καὶ δὴ σπεισάμενος ὁμήρους ἐκεῖθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

ια'. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν

ν δν φασι σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων A
ς χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ
τειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μετάγειν,
ὑπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν
ης. Ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς
εδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξ-

επτεμβρίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρα-
Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν
εν [26]. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος
ς καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοσπαθά-
ιδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ
λαβεν αὐτὴν πάλιν.

λθε δὲ καὶ ἀμερᾶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον
ίων τοῦ πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς
, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσή- B
ύτησεν, ὑποστρεψάντων διακενῆς τῶν Ἀγα-

δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες
ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη,
ἀσωτείαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον
κακῶς ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν
ναοῦ.

ἔπουσα δὲ ἡ Αὐγοῦστα Ζωὴ τὴν ἔπαρσιν
αὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπί-
λὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλεύεται ἀλλάγιον
ην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι,
ι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς
σαι καὶ ἀφανίσαι τὸν Συμεών. Ἀπεστάλη C
ρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης
ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. Οὗ γε-
ην συνήθη τῆς ῥόγας διανομὴν ποιησάμενοι
γμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θέμασι
Θρᾳκῷα μέρη διεπέρασαν, Λέοντος μαγί-
Φωκᾶ δομεστίκου τῶν σχολῶν τυγχάνοντος,
μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσαν-
ξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσμια καὶ ζωοποιὰ
σταντίνου [P. 569] πρωτοπαπᾶ τοῦ παλα-
Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ
ν τῇ Θρᾴκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ
ενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ
λγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν
τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ
ου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ D
ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ
Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμά-
ν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος
ὁ Λίψ, Λέοντι δομεστίκῳ σύμβουλος ὢν
σι τοῖς ἀνήκουσι.

νὶ δὲ Αὐγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλε-
ξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ
συγκεκρότητο ποταμῷ· καὶ (οἷα τὰ τοῦ
ματα! ὡς ἀνερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα!)
οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ, καὶ γέγονε φυγὴ
καὶ φρικώδης ὀλολυγὴ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλή-

filius. Ferebant virgam ferream, cujus extrema manibus teneret, qua pollebat eximia vi, inflectere inque circuli **880** formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. Hunc venientem multo honore suscepere ac rursum in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit; nec multo post missus Basilius patricius ac caniclio præfectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus urbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis, et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fatis concessisset; cujus interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

14. Græciæ autem et Athenarum populi civesque continuis Chasi filii Jubæ injuriis vexati, ejus luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrale male interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, ejusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata fœdus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiæ copias ad debellandum profligandumque Symeonem trajicere. Missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Joannes Rhadinus **881** patricius et Michael Toxaras. Quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet majoribus animis quam imperatoria solertia prædito. Productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalæ, Constantinique Maleliæ opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros jurejurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. Præerant excubiti turmæ Joannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate præerat, ejusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, aliique omnes legionum duces. Præter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attinentibus consilio affuturus operamque navaturus esset.

16. Mensis vero Augusti die vigesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserta pugna ad Acheloum flumen est; ac (quæ Dei judicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii

VARIÆ LECTIONES.

[26] ὄωκε margo P.

alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a sæculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. Præter **882** alios vero in pugnæ congressione necatus est Constantinus Afer et Joannes Grapso, aliique officialium procerumque perplures.

17. Missus fuerat et Romanus patricius reique navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocæ suppetias iret: Joannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drungarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futuros Leoni Phocæ trajiceret. Versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinaces sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere.

18. Jam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. Adeoque in tantum Romani drungarii periculum adductæ res, ut amissionis luminum pœna illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non trajecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. Ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augustam summa auctoritate pollebant, connitentibus in contrarium lata sententia illi versa esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos C est Leo legionum domesticus et Joannes **883** hetæriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improviso irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris pædagogus, Constantinum accubitorem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in D quibus necesse habuerit, illi exsistat. De his itaque haud raro interpellatus Romanus abnuerat. Quapropter Constantinus ipse imperator litteras propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubitorem ejusque affines ea se aggressurum cautione in se recepit.

21. Ejus itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe proficisceretur, causabatur ille
se vela ventis dar

A λων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἵματός τε χύσις οἵα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγίνετο. Λέων ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. Ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λὶψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

ιζʹ. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωΐμων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζίνακας, ὡς προείρηται, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκᾷ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ στασιάζοντας ὑπεχώρησαν B εἰς τὰ ἴδια.

ιηʹ. Τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσαν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι ὡς ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ κακουργίᾳ μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζίνακας, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἂν [87] ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλου καὶ Στεφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστῃ πολλά, τὰ τῆς καταδίκης ἀνετράπη.

[P. 570] ιθʹ. Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικάδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς εἰς χῶρον Θρᾳκῷον οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκήτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομεστίκου φυγόντος ἐσφάγη Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

κʹ. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὔνουν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ᾖ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον D ἔχειν καὶ βοηθόν. Πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπείπατο. Γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ὅπερ οὗτος ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὧδε ποιήσασθαι.

καʹ. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προΐζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν μὴ τοῦ στόλου

[87] ἂν] μὲν

ὁμισμένην ῥόγαν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτύσει τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος ἐπισκοπούντα τὸν τοῦ ἐκπλεῦσαι. Ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ ... ατι προσυπήντησεν, καὶ προθύμως ποιήσειν ...όμενον ἐπηγγέλλετο. Ὑποστρέψαι δὲ βου... τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριή... ...ντος πρὸς Ῥωμανὸν, οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν ... ῇ χειρὶ ἑτοίμοις οὖσι πλησίον ἐλθεῖν. Οἱ δὲ ...ουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος ...οῦ γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρα...ένου Κωνσταντίνου περιπατῶν, *Ἁρπάσατε τὸν ταῖς χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτὸν*, ἐπεφώ... ...ραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἁρπάσαντες εἰς τὴν ...ουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρην εἰσήγαγον καὶ ...λείᾳ κατεῖχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ...ιτοιχτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συν... ...τῷ χρησαμένων φυγῇ.

...αῦτα Ζωὴ Αὐγοῦστα μαθοῦσα προσκαλεῖται ...άρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστᾶ... ἀποστέλλει πρὸς [P. 571] Ῥωμανὸν, τὸ γε...ουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λαὸς ἐξήλασαν βαλόντες. Ἕωθεν οὖν ἐξελ...ωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει καὶ πᾶσι· *Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία* Ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ ... Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι *Διὰ τὸ ἀπο...λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ ...ντῖνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ...εγόνασι.*

Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρ... Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ ..., τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ...μενος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην ...βάκην Ζωὴν Αὐγοῦσταν τοῦ παλατίου κατα... . Ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυ... ...σπλαχνεῖσα υἱῷ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν ...ον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν· *Ἐάσατε ...ετ' ἐμοῦ τὴν μητέρα μου.* Οἱ δὲ ταύτην λόγῳ ἀφῆκαν.

Προσκαλεσάμενοι δὲ ὅ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πα...ς Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶ προεβάλοντο [a] δομέ...ων σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χω... Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέ... μὴ Θεόδωρον γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν ...ζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβά... ἑταιρειάρχην. Ὅρκοις βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν ...ν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς ...ς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι. Τού...ν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὡς ἐθεά... ...τούς, τρόμος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ ἔκστασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανὸν, ...γήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθε· συμφιλιωθεὶς οὖν ...αὶ ὅρκους δοὺς καὶ λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν

classis militari stipendio ac legitimo donata esset. Versante autem in navali Romano navesque apparante, Constantinus accubitor, quasi solvendæ classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. Occurrit ille servili habitu **884** gestuque, promptoque animo facturum se pollicetur quod jussus erat. Cumque jam accubitor reverti volens ex Romano sciscitaretur, num elegantes ac strenuos viros haberet, qui imperatoriam triremem impellant, annuit ille statim manu paratis ut prope accederent. Hi autem, quos consilium non lateret, cum proxime jam Romani prætoriam junxissent, isque retro Constantinum accubitorem ambulans: *Eum manibus corripite atque tollite*, confestim clamasset, correptum illi in Romani drungarii triremem tuta custodia servandum intulerunt. Qui virum defenderet aut ulla ejus miseratione moveretur, ne unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui facti causam inquirant, ad Romanum mittit. Dumque ii trajiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. Mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque clamabat, *quonam modo rebellio hæc contigisset*, cui Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, *idcirco contigisse*, ait, *quod Leo Phocas Romanos et Constantinus accubitor aulam perderet.*

23. Interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse jubet, translata in se a matre potestate. Postridie **885** missus Joannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula dejiceret. Ea cum fletu ac ejulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, adeo ut imperator dixerit: *Sinite ut mater mea mecum versetur.* Qui, mox ut locutus est, eam reliquere.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha Joannem Garidam legionum domesticum præfecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. Non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezer ejus levir et Symeon illius filius fœderatorum turmis præficerentur. Amborum is jurejurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula ejecerunt. Quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. Confestim igitur ad Romanum venit, ac quæ illi facta essent narravit. Arctiori itaque amicitia ei implicatur, dataque et accepta jurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere; ut et nuptiarum fœdera se

VARIÆ LECTIONES.

[a] ...εβάλλοντο P.

juncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi astringerent.

25. Secundum hæc igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Joannem presbyterum domesticum suum eumdemque fidelissimum, et Theodorum Mastzucem nuncupatum in palatium, qui ejus causam **886** agerent ac excusarent, *nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocæ molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eum ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet.* Non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam pædagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. Re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimæ Virginis ac Dei Genitricis solemni Annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde exstrusit. Aulicorum igitur animis Romani jurejurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. Ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetæriarcha ab ipso præficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis jussio, qua is omni conflandæ seditionis misso proposito tantisper domi quiescere præciperetur. Constantinus quoque in eamdem scribit sententiam, et ut nihil **887** in adversum moliatur, sed in Constantini imperatoris subjectione perseveret. Acceptas sacras imperatorii vestiarii primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitu egit.

27. Quinta sanctorum jejuniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenæ Romani filiæ contractus nuptialis arrhabo; tertiaque Paschæ (quam Galilæam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provecto, ejus loco Christophorum ipsius filium fœderatorum turmis præficit. Nec multum temporis intercesserat, cum Leo Phocas quorumdam procerum ac tribunorum suasu subjectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoque Constantino accubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis

A ἀμφοτέρων ψυχήν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμ[...] ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιή[...] συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπ[...]σμὸν ἐπισφίγγοντες.

κε'. Τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, [...] αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τ[...] στζούσιν λεγόμενον εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολ[...]μένους, ὡς *Οὐκ ἀνταρσία γέγονε τὸ παρ[...] διαπραχθὲν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν [...]ρώμενος, καὶ δεδιὼς μή τι νεωτερισθῇ παρ' [...] εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἕνεκεν ἀνελθεῖν [...] παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν [...]σθαι τοῦ βασιλέως.* Μὴ συνευδοκοῦντος οὖν Νι[...] τοῦ πατριάρχου τούτοις, ἐμηνύθη Ῥωμαν[...]
B τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ τοῦ ἐλθεῖν μετ[...] παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. Ὃς μετὰ [...] τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγ[...]τὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπε[...] Θεοτόκου (ε' δὲ ἦν) ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. Καὶ παρευθὺ Στ[...] μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτ[...] πατρίκιος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν [...] παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν Νικόλαον τὸν πατρι[...]. Ὅρκοις οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τίμιον στ[...] καὶ προσκυνήσας αὐτὸν καὶ ὅρκοις βεβαιώσ[...] τοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ [...]τινῶν. Προσκυνήσας τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθ[...]
C αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ φόρῳ [89], καὶ [...] αὐτῷ δοὺς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' [...] μάγιστρος καὶ μέγας ἑταιρειάρχης.

κς'. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσις πρὸς τὸν Φωκᾶν παρεγγυωμένη μηδαμῶς στάσ[...] ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκ[...] παύεσθαι. Ὡσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη [...]σταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράψαι, τὰ ὅμοια παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλεύ[...] ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνστα[...]. Ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικήρ[...] βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ τα[...] Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτ[...] ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

D κζ'. Τῇ ἑβδομάδι ε' [90] τῶν ἁγίων Νηστειῶν ἀῤῥαβὼν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κω[...]τίνου βασιλέως Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμαν[...] τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γα[...] εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ [...]λάου πατριάρχου.

κη'. Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προχειρισ[...] ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἑταιρ[...] κατέστησεν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς [...]θεὶς παρά τε τινων ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ [...]των πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστείλας [...]θετο εἶναι σὺν αὐτῷ τόν τε παρακοιμώμενο[...]σταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσι[...]

VARIÆ LECTIONES.

[89] ... [90] Τῇ ε' ἑβδομάδι?

τοὺς αὐταδέλφους καὶ Κωνσταντῖνον πρωτα- A ις τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ ν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν |ν ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασι- ωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ του τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον- 573] ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσίν, δοὺς Ἄννῃ ναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασείᾳ καὶ κληρικῷ τινι ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ς τυφθεὶς τήν τε ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἐτυ- ιδῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα B

germanis fratribus, nec non Constantino a secretis primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab **888** imperatoris stare partibus significabatur, editis, Annæque cuidam effronti mulieri ac temerariæ, nec non clerico cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis castra emisit. Hi accepta diplomata in omnem late exercitum clanculum sparserunt. Ac Michael quidem a Phoca deprehensus durisque verberibus subactus, naso auribusque multatus est. Verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cum illo submissa mulier.

Πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρέως Μιχαὴλ Κων- ος [41] καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ ραμεν, ἀρχὴ γεγονὼς καταλύσεως τῆς τοιαύ- ταρσίας καὶ τυραννίδος. Σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρμάρχαι μφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλεί- χυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει κατα- διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμά- μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἔλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ ς Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος τάδε διαγο- ι. C

ς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγρη- τον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐ- ὸν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὑρηκὼς τούτῳ ἣν φυλακὴν μετὰ Θεὸν κατεπίστευσα, καὶ ατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγχνα πα- καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξά- Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν ἀεὶ τῇ ἐμῇ ίᾳ ὑποπτεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις ἐπίβουλον εὕρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς ικῶς ἐξανιστάμενον. Διὸ οὔτε δομέστικον ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύ- ν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι ίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζό- D Τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρ- πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι ίεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον ἄντος καὶ ἀπογνόντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἠστο- ς, καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον ς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε νὸς Ἰωάννην Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ ἢ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν ούτου δεξάμενοι ἐντολήν, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ

29. Primus itaque Constantinus Bary Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, ejuscemodi defectionis convellendæ ac rebellionis auctor fuit. Secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a Juvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum late aciem explicavit. Interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclii præfectus cum litteris Constantini imperatoris subscriptione munitis. Litterarum hic erat tenor, hæc sententia.

30. *Cum alium neminem dominationis meæ ac majestatis vigilantiorem magisque benevolum ac fideliorem custodem, inter omnes qui meæ ditionis sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic secundum Deum mei custodiam commisi; et ut patris loco haberem, operæ pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhibuerit. Leonem vero hunc Phocam cum semper* **889** *meæ majestati suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem inveni, et qui in meum tyrannice imperium insurrexerit. Quamobrem nec domesticum eum deinceps esse volo, neque hanc meo jussu orditum eum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio.* His itaque audiente exercitu lectis litteris, cœperunt omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusque desperatis, ut cui omne consilium cassum ivisset, salutem fuga quærens, ad castrum Ateus cum venisset, eo repulsus est. Misit itaque Romanus Joannem Tubacem et Leonem ejus cognatum, qui in urbem ipsum inducerent. Quem cum tenuissent, luminibus orbarunt, etsi ejus cæcandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Ro-

VARIÆ LECTIONES.

[41] ρυμιχαὴλ υἱὸς Κωνσταντῖνος supra p. 244 C.

manus imperatoris pater ejus rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectæ Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiæ. Qui verberibus subacti, bonisque publicatis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. Adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominiæ causa per medium forum traductus.

32-33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vitæ per cibos medicatos **890** insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. Quare hanc quoque aula dejectam inque Petrium abductam in sanctæ Euphemiæ monasterio detonderunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patricio et stabuli comite Theodorum Constantini imperatoris pædagogum ejusque fratrem Symeonem ingressus excubiarum drungarius, Curcuas nuncupatus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Cæsaris donatur dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, Dominica Patrum, quæ est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur. Sexta itaque Januarii, quæ dies sacra Luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Romani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die sancto Pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli in ea pompa processerunt.

1-2. Junio autem mense, indictione octava, die Dominico, facta Ecclesiæ unitio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metropolitæ **891** pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariæ filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio relegat, detondetque monachum cum Theophane, Tichiota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus imperator, solemni ad tribunalium processu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitu repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone ejus famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. Erat tunc administrandæ reipublicæ adjutor ac minister intimus Joannes presbyter rector. Is

A γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτῆσα τούτῳ καὶ τὸν βασιλεοπάτωρα Ῥωμανόν.

[P. 574] λα'. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματιν Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρ μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευ διὰ μέσης διῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορίᾳ πα φθησαν. Ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον μέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διῆ μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ ἐφεζόμενος.

λβ'-λγ'. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐ λεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρω ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευ των. Καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζου

B εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐ μονῇ ἀποκείραντες.

λδ'. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πα καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδ Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ ἀδελφός. Ἐσθιόντων οὖν εἰσῆλθεν Ἰωάννης γάριος τῆς βίγλης ὁ Κουρκούας λεγόμενος πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ κιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς τοῦ Ῥωμανοῦ μελετῶντας.

λε'. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μη μᾶται Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ Δ βρίῳ μηνὶ δεκάτῃ ἑβδόμῃ τῇ τῶν Πατέρων Κ τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ βα

C Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικολάου πα χου, καὶ Ἰανουαρίου ς', τῇ τῶν ἁγίων των ἡμέρᾳ, στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιζ', ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεύς, στέφεται κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου βασ τῇ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελεύσει προῆλθον.

α'-β'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρ ριακῇ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας γέγονεν ἕνωσις παρὰ μανοῦ, ἁπάντων ἑνωθέντων, μητροπολιτῶν κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ μίου διεσχισμένων.

γ'. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶ

D ἀποστείλας Ῥωμανὸς [P. 575] ὑπερορίζει τὸ γιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν τιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατη θέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θε Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρ αὐτοῦ.

δ'. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τ ναλίῳ πρόκενσον, συνηγμένων ἁπάντων ἐκεῖσ ὅπλων. Τοῦ ἀδνουμίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον μανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῷ εἰς τὸ τιον ὑποστρέφουσιν· ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Α ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἡ αὐτοῦ τοῦ Ἀρ ἐπιβουλὴ καὶ Παύλου μαγκλαβίτου, οἳ καὶ τι τες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν δὲ τότε δυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ ῥαίκτω

τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ A τοῦτον προσοικειώσας.

Εγένετο δέ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγε- Νικήτα πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατρα- δὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, περ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐν ισελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν κατ- , οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὑρὼν πάντα τὰ τρὸς αὐτοῦ ἐλήϊσατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν ιάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥω- ὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας καὶ λῃστείας ιθὼν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβου- ο καὶ παιδεῦσαι. Ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς ἑρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς [44] αὐτομολῆσαι B ὁσατο. Κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλ- ποστερεῖται.

Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι υρτῶν, μετὰ δὲ τὴν δομεστίκου Ἀδρελαστοῦ ἤν, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομέ- τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ γμάτων ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρο- ; υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους ιοπήσοντα. Ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόχῳ αὐτῶν ὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν, ς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύ-

Εμηνύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ίας ἡ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ ιασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσο- C , καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου κοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ τζῆ, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἳ καὶ ὑπὲρ αντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἑντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διῆλθον καὶ ιοι κατέστησαν. Ὁ δὲ Θεοδώρητος [P. 576] ἰδίᾳ λεγομένῳ Τρικόγχῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς ιτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστά- τέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγμῶν, ἔνθα καὶ ᾷ. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥω- τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ ον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἔμ- ιν.

. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, D ήθη Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Καυχάνῳ καὶ ῳ καὶ ἑτέροις, ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι α ἐξελαύνειν. Διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ῆλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβᾶ. Τὴν αὐτῶν δὲ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, λογισάμενος μὴ ι Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες σωσιν, Ἰωάννην ῥαίκτωρα ἀποστέλλει ἅμα καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας ιυτῶν πλῆθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ ταιρείας καὶ τῶν ταγμάτων. Οἷς συνῆν καὶ ος ὁ πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ηλὲ [45] μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ε' τῶν ιῶν ἑβδομάς. Διατάξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς

Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, imperatori commendans inque ejus gratiam insinuans.

5. Fuit Rentacius quidam in Græcia, Nicetæ patricio sanguinis necessitudine conjunctus, homo insolens et parricida. Is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furoremque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in Magnam Dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, **892** cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat justaque animadversione punire. At ille falsis ad Bulgaros confectis litteris ad illos confugere deliberaverat. Tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus præficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelem Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. Is improvise in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectæ a Theocleto officii notario structæ Romano imperatori insidiæ Anastasii sacellarii et aurificinæ præpositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii ærarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. Convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium ejecti sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii cæsus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium in Elegmorum monasterium cæsarie multarunt, ubi **893** et moritur. Eo Romanus prætextu ac occasione Constantinum imperatorem dejicit ac secundo ordine constituit, sibique ipse primas attribuit.

8-9. Symeon vero adversus Romanos rursum copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. Superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. Cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias ædes Stenumque inde effusi incenderent, Joannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire jussit, valido ex prætorianis et fœderatis aliisque cohortibus conflato exercitu. Adibat et Alexius Musele patricius reique navalis drungarius, cum iis copiis quibus præfectus erat. Agebatur quinta jejuniorum hebdomada. In campestribus itaque ac

VARIÆ LECTIONES.

[44] ...τοὺς additum e p. 247 c. [45] Μουσελὲ p. 428 c d.

depressioribus Pegarum locis, castris dispositis, A Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepentibus, maximoque impetu irruentibus, Joannes rector illico fugam arripit, Photinus Platypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. Vix itaque sospes in triremem ingressus est. Venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis celocis scalam commode satis scandere valens, **894** una cum suo protomandatore præceps in mare actus aquis suffocatus est. Ambo Argyri fuga in castellum evaserunt. Navales ac reliquæ omnes copiæ, partim hostium fugientes manus in mari exstinctæ sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum B manubias captivi facti sunt. Porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias ædes incenderunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. Sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas præsto est adjutatque.

πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶ Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων χρησαμένων ἀσήμῳ καὶ φοβερᾷ καὶ σφοδρ ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρευθὺ νης ὁ ῥαίκτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀ μενος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτεινὸς καὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρ Ἦλθε δὲ φεύγων ἔνοπλος μετὰ δρόμωνος κα ξιος δρουγγάριος ὁ Μουσηλὲ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀ ἐπὶ τὴν τοῦ δρόμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν λάσσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπν Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώ Πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος, οἱ τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσ ἐπνίγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς αἰχμάλωτοι συνελήφθη δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ ἅπαν κατέκαυσαν. Οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; cujus corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

ι'. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ κ' [44], ἰνδι ι', Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ· κα ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ λέως Ῥωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριο φθέντι.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. Eo ipso tempore Iber curopalata urbem petiit, ac per medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore C susceptus est. Inductus est et in Sanctam Dei Sophiam, ejus pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus: splendide namque ornantes, auroque textis aulæis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admisere. Ille mirandam immanisque molis ædis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum **895** cultum, sacrumque hunc locum vere Dei habitationem dicens, domum reversus est.

[P. 577] ια'. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. Τηνικαῦτα κουροπαλάτης Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λα μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσήγαγον, τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος θεασόμενον καὶ τὸν πολυτελῆ Καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιστείλαντ πλοις χρυσοϋφέσι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτω ε γον ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερ τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεὶς καὶ τὸν πολυτελῆ ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικ ναι τὸν χῶρον τοῦτον εἰπών, αὖθις ὑπέστρεψεν οἰκεῖα.

12. Rursus vero mense Junio expeditione a Bulgaris suscepta, et cum illi adusque S. Theodoræ regias ædes devecti has igni succendissent, Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium invitavit, inter quos erat quem Sacticem D vocant; hortabaturque illos ac excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. Assensere illi, atque alacres ejus tuendæ majestatis causa ac Christianæ rei incolumitatis oppetituros se mortem promisere. Postridie igitur, quem dicebam, Sactices, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam fidem fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo agressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit. Bulgari ubi cognovere quod gestum erat, in castra revertuntur; consertaque pugna Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. Is

ιβ'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστ σάντων καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας πα ἐλθόντων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, εἰς ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρ συνεκάλεσε, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομέν κτίκη, καὶ παρῄνει τούτοις καὶ προετρέπετο τῶν ἐναντίων ἐξελθεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπε νίσασθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἑτοίμως τῆς αὐτοῦ λείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσκειν. ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ μένος Σακτίκης ἀληθῆ οὖσαν τὴν ἑαυτοῦ πίσ καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὄπισθεν γὰρ τῶν Βουλ γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμ πάντας τοὺς ἐκεῖ εὑρεθέντας κατέσφαξεν. Με οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονὸς ὑποστρέφουσιν στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρ τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

[44] εἴκοσι P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a.

ίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνελὼν οὐκέτι ἀντέ- A
;δύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίησι
ππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν. Πο-
, δέ τινα ἐκεῖσε παραῤῥέοντα διαπερῶν, τοῦ
) αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλῦϊ ἐμπαγέντος, τιτρώσκεται κατὰ
δρας καὶ τοῦ μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ
ιλύος ἀνασπασθέντος, συνεργούντων τῶν ὑπὸ
, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τίθεται
} ἁγίᾳ σορῷ. Καιρίας τῆς [65] πληγῆς οὔσης τῇ
ἐτελεύτησε.

Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος,
:άξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ἔν-
καὶ ἕτερα δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ
υ Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας, τῆς πλησίον οὔσης
:υλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασιν
κεῖσθαι [P. 578] Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ B
ν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἤτοι
Μυρέλαιον.

Ἀδριανὸς δέ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάν-
[66] Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ
υλῇ Βάρδα τοῦ Βοΐλα [67] στρατηγοῦντος ἐν
ι, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ
ὠς συσκευάζουσι, τὸ Παΐπερτε λεγόμενον [68]
μα κατασχόντες· οὓς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος
ης ὁ Κροκόας [69] καταπολεμήσας τοὺς μὲν
εν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς
αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενιχροὺς καὶ ἀση-
θώσους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι. Τζάν-
ὲ ἐν ἑτέρῳ ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ διαφυγὼν
γον ἀπαθείας δεξάμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύ- C
ιι τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ
γγάνων διῃτᾶτο τηρούμενος, δρασμὸν δὲ βου-
ιενος ἁλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερίσκε-
Βάρδαν τὸν Βοΐλαν ἀπέκειραν μοναχὸν, τοῦ
ως οἰκτείραντος φίλον τυγχάνοντα.

Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρο-
; Ἀδριανούπολιν στρατηγοῦντος, κρατίστου
καὶ δεξιοῦ τυγχάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ
έρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο [50], καὶ πάλιν ὁ
ρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
ρημένην πόλιν περιεκύκλωσαν. Ἐπεὶ δὲ ὅ τε
ιοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιλελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε
ις (οὐδαμόθεν γὰρ εἶχεν ἐπισιτίσασθαι), τῇ
πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτούς τε καὶ τὸν
γὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν D
σμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ
ς αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον
ινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνε-
; καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις οὖν τὴν τῆς
; φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἳ τὴν κατ'
τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκοότες,
καταλελοιπότες, ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥω-
αὐτὴ ἐγένετο.

Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως
καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελ-
καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάν-

autem strenue prælio perfunctus, dataque hostium ingenti strage, cum tantæ eorum multitudini sustinendæ amplius par non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. Dum autem præterfluentem fluvium quemdam tentat trajicere, equo in limo hærente vulnus in anum et femur accipit. Equo tamen ægre tandem suorum cura et industria e cœno **896** evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis excedit.

13. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissimus, Romani imperatoris jussu urnam figuris ac imaginibus sculptam aliasque duas nulla cælaturæ arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio, quod est prope portam quam Xylocerci vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum liberis; quæ et in Romani monasterio (in Myrelæo scilicet) fuere depositæ.

14. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item Armenius, vir summe locuples, Bardæ Boilæ in Chaldia tum ducis prætorisque hortatu ac consilio tyrannidem struunt ac rebellionem adversus Romanum imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppido munito occupato. Horum potitus Joannes Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis quidem qui illustriores essent, publicatis eorum bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac obscuri essent, quo vellent abire jussit. Tzantzes vero, alia munitissima arce occupata ac immunitatis fide ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitæ dignitate auctus in Manganorum domo sub custodia agebat. Cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam Boilam, **897** ejus miserto imperatore, quem sibi charum haberet, monachi ritu detondere.

15. Patricio vero cui Moroleonis cognomen, Adrianopolitano prætore, viro bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, quique plurima adversus Bulgaros belli facinora præclare designasset, rursus Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obsedit. Oppidani annona deficiente, ac fame graviter afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque prætorem Bulgaris dedidere. Hunc in potestatem acceptum Symeon toto vinxit corpore, ac quæ numerum excedant, excruciatum suppliciis dehonestatum acerba demum nece sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque viri indole ac ingenio. Demandata itaque Bulgaris urbis custodia recessit. Ii sic præsidiarii relicti, audito Romanorum copias infensa illis acie ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a Romanis recepta est.

16. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique armata classe adversus Romanos egressus ubi Lemnum venisset, Joannes patricius Radinus dictus

VARIÆ LECTIONES.

ῆς] δὲ τῆς? [66] Τζαντζάκης p. 230 b. [67] Βοήλα ib. [68] τὸ Παΐπερ τὸ λεγ. P. [69] Κουρκούας l. l. [50] ἐπ
:ο P.

A reique navalis drungarius repente eum egressus insulam petiit, **898** consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. Ipse Tripolita ægre fuga salutem expediit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariæ princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est : ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. Ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. Datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes, et Joannes mysticus B rerumque administrandarum imperatori adjutor ac minister intimus. Jam enim Joannes rector criminis delatus apud imperatorem, ægritudinem prætexens, aula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat.

18. Legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre ejusque congressu frui expetebat : certo enim relatu de ejus prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. Pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianis utrinque cædibus finem imponere studebat. Mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam exscensionem struerent, quo loco prætoria C navis ac triremis appellenda esset. Loco igitur undique communito, **899** in medio jussit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. Interim Symeon, misso suorum manipulo, sanctæ Dei Genitricis templum, quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quæque igni ferroque vastavit ; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque cum imperatorem spe deludere haud obscurum erat.

19. Veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus ad preces extendit. Tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum illud lacrymis rigabat, intemeratissimam Dei Genitricem obsecrans ut inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad pacis ineundam concordiam induceD ret. Sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctæ Dei Genitricis repositum palliolum est, eoque inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis pervio, assumpto, ac quam in immaculata Dei Genitrice collocarat, galeæ instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis sacra æde egreditur. Suis itaque classiariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.

20. Feria quinta erat, cum hæc gesta sunt, mensis Novembris die decima nona, hora diei quarta. Venit

νης πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου, ὁ δεινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γεγονότο συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

ιζ'. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος β', [δὲ] ὁ ἄρχων [P. 579] Βουλγαρίας πανστρατ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζει Θρᾴκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρίζει δὲ πάν καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. Μέχρι Βλαχερν ραγενόμενος ἐπεζήτησεν [11] αὐτῷ ἀποσταλῆ πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινας τῶν μεγιστάνω περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἔλαβον οὖν ὁ παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθον πρότερ ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ π ρευόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης μυστικὸ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ θεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμ παλατίου κατεληλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ τ Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη.

ιη'. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης γοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν λέα Ῥωμανὸν ἐζήτει θεάσασθαι. Παρὰ πολ πεπληροφόρητο περί τε τῆς αὐτοῦ φρονήσ ἀνδρίας καὶ τῆς συνέσεως. Ὁ τοίνυν βασιλ τούτου σφόδρα ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν καὶ τὸ στῆναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομέν αἱμάτων ἐκχύσεις. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ Κο αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὀχυρ ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπ ἐν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν πάντοθεν διατείχισμα μέσον γενέσθαι προσέτ ᾧ ἀλλήλοις ἔμελλον ὁμιλεῖν. Ἀποστείλας οὖν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τ ἐνέπρησεν καὶ τὰ πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα, δι ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων, ἀλλ' ἐλπίσι ροις τοῦτον ἐξαπατῶν.

ιθ'. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ β ἅμα Νικολάῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορ ἦλθε καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσ ἔβρεχε, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολ ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπ νου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι τὰ πρὸς εἰρήν θέσθαι. Τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες, σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύριστ φόριον, καὶ τοῦτο ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμε ὥσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμε τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ἄμωμον Θεοτόκον οἱ κεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι τοῦ ναοῦ ἀσφαλέσι περιφραξάμενος. [P. 580] Τὸν σὺ οὖν στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὅπλοις ἀσφαλέσι κ σμήσας τὸν ὡρισμένον τόπον κατέλαβε συνο τῷ Συμεών.

Πέμπτη οὖν ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, Νοεμβρίου μηνὸς, ιθ' δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. Παρ

VARIÆ LECTIONES.

[11] ἀπεζήτησεν Γ.

ι πλῆθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς A
ένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυ-
:ων, τῶν δὲ ἀργυροασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων,
πάσῃ ὅπλων χροιᾷ κεκοσμημένων, πάντων πε-
ἰνων σιδήρῳ, οἳ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν
ι ὡς βασιλέα εὐφήμουν τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ.
δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφ-
ς ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν ἰδεῖν τὴν ψυχὴν
ιὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ
ονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας
ημα, ὅπως τοσαύτην πολεμίων ὁρῶν ἐπιφο-
κατεπλάγη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ' ὥσπερ εἰς
χωρῶν πλῆθος τὴν ψυχὴν οὕτως ἀτρεμὴς
μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων δι-
πίλυτρον.

Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἀναβάθρᾳ καταλα- B
ι Συμεὼν ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ δὲ ὅμηρα ἐξ ἀμ-
ιν ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν
λγαροι διηρευνήσαντο [ss] ἀκριβῶς, μήπω τις
ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου
ὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι δὲ
ς εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται
σιλέα πρὸς Συμεών· *Ἀκήκοά σε θεοσεβῆ*
τον ὄντα καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθι-
λέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις
ντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς
ιστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾷν καὶ τὴν
ν ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστιν
ρεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν
ς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις. Εἰ μὲν C
ηθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπλη-
μεθα, στῆσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς
ς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ
μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστια-
ὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε
σθαι Χριστιανῶν δεξιὰν αἵμασιν ὁμοπί-
ριστιανῶν. Ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνα-
οσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν.
ν ὑπάρχεις, καὶ αὔριον εἰς κόνιν διαλυ-
Εἷς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρύαγμα.
ὸν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν
ῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ
ὶ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσεις κριτῇ; Εἰ πλού-
κῶν ταῦτα ποιεῖς, [P. 581] *ἐγώ τε κα-*
ς τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον D
ς τὴν δεξιάν σου. Ἄσπασαι τὴν εἰρή-
Ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς
ήσῃς εἰρηνικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπρά-
, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν
ρων, καὶ παύσονται τοὺς Χριστιανοὺς ἀναι-
οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἴρειν ὅπλα κατὰ
ντων. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν.
ις οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπείνωσιν καὶ
ἴγους αὐτοῦ κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιῆσα-

et Symeon innumerabili prope stipatus exercitus, in multas distributo turmas atque acies. Militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. Hi medium assumptum **900** Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vocibus acclamabant. Senatus omnis muris insidentes, quidquid hujus fabulæ erat, spectabant. Res vero spectatu dignissima, regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritæ illa mentis constantia et præsentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis offerens.

21. Primus itaque ad eam, quam dicebam, exscensionem veniens Symeonem præstolabatur. Datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiæ laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. Ibi cum se mutuo consalutassent, de pace colloquia orsi sunt. Ferunt autem Romanum in hæc verba Symeonem allocutum esse: *Audivi te hominem religiosum Deique cultorem ac vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea. Proprium enim est hominis religiosi Deique cultoris ac Christiani, ut pacem et charitatem colat, quandoquidem Deus charitas est et nuncupatur; impii autem et irreligiosi et infidelis, ut cædibus injusteque fusis cruoribus gaudeat. Si igitur verus Christianus es, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste injustas cædes, finemque facito fundendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone,* **901** *qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteras Christianorum itidem ac eamdem colentium fidem cruoribus pollui sinas. Ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem exspectes. Hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. Febris una superbiam omnem dissolvet. Quam ergo rationem, ante tribunal Dei constitutus, Deo redditurus es pro injustis cædibus? Quo vultu in tremendum justumque judicem oculos intendes? Si te divitiarum cupido ad ejusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare desinant.* Hæc ita locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit. Cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magnificis donis Symeonem prosecuto.

Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου
μεών.

Ὃ δὲ τότε συμβέβηκε διηγήσομαι τεράστιον

22. Quod vero tunc accidit, referam, rem sano

VARIÆ LECTIONES.

[ss] διερευνήσαντες P.

portentosam atque illis qui horum noverant judicia novam et insolitam. Duas aiunt colloquentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem transisse, alteram in Thraciam **902** avolasse. Rerum istiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disjungerentur. Symeon ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus narrat, virique formam et robur infractumque animum immensis laudibus celebrat.

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos Stephanum et Constantinum coronat in Magna ecclesia : sed et Theophylactum ejus filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiaconum ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiaconorum gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Joannem mysticum, rerum gerendarum administrum et subadjuvam, patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit et illatum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua provectione annos tredecim throno potitus esset. Ejus corpus in monasterio, quod ipse condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. Mense vero Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amaseæ metropolita, eunuchus.

903 26. Mense Octobri Joannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adjutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. Ejus rei causa dejicitur ille quidem palatio : permissum tamen et prodire ac imperatori ministrare, et cum eo communicatis consiliis, quod officii esset, tractare. Ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. Accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, perspicuaque esse crimina objecta monstrantibus, scrutatus imperator, cum vera hæc esse comperisset, capiendum mysticum statuit ac quæstionibus subjiciendum. Quod ille præsentiens, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. Fugit vero etiam Constantinus Boilæ filius, mensæ præpositus, timens scilicet ut qui ipse mystici symmysta esset ejusque secretorum conscius. Patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Joannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadjuva rerumque gerendarum imperatori adjutor præficitur.

A τι καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδόσι πα
Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλούντων
αὐτῶν ὑπερπτῆναι κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀ
συμμῖξαι, καὶ παραυτίκα διαζευχθῆναι ἀλλή
τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴ
κην διαπτῆναι. Τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦ
ποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτ
ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθήσεσθαι
Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλαβ
ἑαυτοῦ μεγιστᾶσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγε
εσιν καὶ ταπείνωσιν, ἐξεθείαζέ τε αὐτοῦ τὸ ε
τε ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήμα

κγ'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κε' ἔστεψε Ῥωμα
υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφ
καὶ Κωνσταντῖνον· ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον ε
B υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκειρ
κὸν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε
ρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν
κόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

κδ'. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνὶ ιθ' ἐτίμησε Ἰ
Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα π
καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον
ναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπό τιν

κε'. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε', ἰνδικτιῶνος ιγ', τελ
βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν
τοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ'. Καὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ
Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχ
C σταται Στέφανος ὁ Ἀμασείας μητροπολίτης
ὑπάρχων [83].

κς'. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ
Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς
ἐφιέμενος ὑποθήκῃ τοῦ πατρικίου Κοσμᾶ κ
θέτου τοῦ δρόμου, [P. 582] διδόντος εἰς γυ
θυγατέρα αὐτῷ. Τούτου ἕνεκεν καταβιβάζ
τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προέρχεσθα
βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὸ ἀνῆκον
στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς
βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θε
δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι ο
λετο. Τῶν κατηγόρων οὖν ἐπειγόντων τὸν
καὶ σαφῆ ἀποδεικνύντων τὰ κατηγορημένα,
σας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼ
D τοῦτον κατασχὼν ἀνετάζειν. Ὁ δὲ τοῦτο
χρῆται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάστανον λεγομ
ταλαβὼν ἀποκείρεται μοναχός. Πέφευγε δὲ
σταντῖνος ὁ τοῦ Βοΐλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰ
φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὄλυμπον κατα
μοναχικὸν καὶ αὐτὸς ἅτε συμμύστης ὑπάρ
μυστικοῦ καὶ τῶν ἀποῤῥήτων αὐτοῦ κοινω
δὲ πατρίκιον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὡρολογίῳ τοῦ
τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. Προβάλλεται δὲ
μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην παραδυναστεύ

VARIÆ LECTIONES.

[83] σημείωσαι ὅτι ἐγένετο καὶ εὐνοῦχος πατριάρχης. margo P.

νετο δὲ τηνικαῦτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς Θρᾳκησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα ιὸν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας ι.

ι δὲ μηνὶ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ὁ γαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ ς ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσου- ὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν ιν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἀπέκειρε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ ν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἔτι στολῇ ἐκο- λγαρικῇ.

ιύκλῳ οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες ί τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρα- ι Βουλγάρων ἐβούλοντο. Λιμοῦ δὲ σὺν ουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντος, ἐν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὴν ἔφοδον, ἐδε- ιλέον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρα- αὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. Φόβον ὸς, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσοντες, ἔπειτα ι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ βα- οστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος χρυ- ιοναχὸν Καλοκῦριν ὀνομαζόμενον, τῷ γέ- ακὸν, χρυσοβούλλιον [P. 583] ἐπιφερόμε- ύρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥω- νην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συν- , οὐ μόνον δὲ ἀλλ', εἴ γε βούλονται, καὶ ιῆσαι συνάλλαγμα.

οιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξά- νέστατα, παρευθὺ ἀπέστειλε μετὰ δρόμω- ημβρίᾳ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβου- υνσταντῖνον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥό- ς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. ιγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλήσαντες ια Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηρᾶς. Ὄπι- ων κατέλαβε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσούβου- ραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ιήσαντο, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασι- ι ᾐτήσαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα υ Μαρίαν καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. ιστάλη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπέν- ιανοῦ βασιλέως ὑπαντῆσαι καὶ ἀγαγεῖν (ρι τῆς πόλεως. Τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέ- ιαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς λαχέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς ιόμενον ἐθεάσατό τε καὶ κατησπάσατο. λήλοις τὰ εἰκότα συνωμίλησαν, ὑπογρά- τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ ιτα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ συν- ιετοῦντος τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους.

ιη δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ

A 27. Sub id tempus horrendus in Thracesium themate exstitit terræ motus, ingensque ac terrificus terræ hiatus, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

904 28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgariæ princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat præficiens principem, quem et Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaelem ex priore uxore susceptum detondit monachum : Joannes et Benjamin Petri fratres adhuc Bulgariæ stola ornabantur.

29. Circumvicinæ igitur gentes, tum scilicet Chrobati tum reliqui, audita Symeonis morte Bul- B garos bello incessere statuebant. Fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum præcipue Romanorum in se impetum metuebant. Secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incutientes metum. Tum ubi didicere fore ut imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quemdam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, aurea instructum bulla occulte mittunt. Bullæ tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nu- C ptiarum fœdera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros.

30. Istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo imperator Theodosium Abucem monachum 905 et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emisit. Qui cum venissent ac colloquio habito rem commode tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis comite rediere. Post hos etiam Georgius Sursubulus subsecutus est; cumque in urbem venissent, pacem inierunt ac cum imperatore pacisci petierunt. Conspectaque Maria Christophori filia, ejusque plurimum specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere, cum initæ pacis pacta ante per- D cussissent.

31. Missus vero est et Nicetas magister, Romani imperatoris consocer, qui obviam iret ac Petrum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset, conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ac ibi Petrum ad se venientem et vidit et osculo salutavit. Inter se vero de præsentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque fœdera, Theophane protovestiario in omnibus quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente.

32. Octavo autem mensis Octobris egressus pa-

VARIÆ LECTIONES.

οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐβούλλωναν τὰς γραφάς, margo P

triarcha Stephanus cum Theophane protovestiario et Maria Christophori filia universoque senatu, ad sanctissimæ Dei Genitricis ad Pegas, Petrum Mariamque benedixit, et nuptiales corollas eorum capitibus imposuit, sponsam **906** comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. Instructa vero sumptuosa ac præmagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est. Tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum exscensione magnificum paravit convivium, sericis aulæis convestita machina. Quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgaro necnon Constantino genero ac Christophoro filio. Bulgaris porro etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christophorus ac tum Constantinus faustis ominibus atque vocibus imperatorum more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac quod petierant exstitit.

33-34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solemniis et gaudiis, ac cum jam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiario deducitur. Ibique cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat, puellæ circumfusi copiosas fundunt lacrymas, quantas par erat, qui charissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati, atque ejus manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mista et tristitia, in Bulgariam iter habebat. Dolorem faciebat quod amantissimis parentibus, **907** quod regiis ædibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine destituebatur; rursusque gaudio erat quod viro regi locata Bulgarorumque domina esset consalutata. Ibat itaque splendidas sibi exportans opes ac omnigenas, eaque supellectili instructa quæ et numerum excedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati advenere pacis fœdera pactaque offerentes. Nec multo post etiam Apochaps Ameris nepos, ipse Melitenes ameras, nec non Aposalath ducum strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitene venerunt; magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percussoque pacis fœdere ad sua redierunt. Indeque sociis adlecti ac fœderati adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur, ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spectaculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio) urbem ingrediebantur. Mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. Iterum igitur adversus eos proficiscuntur legionum domesticus Joannes Crocoas cum cohorti-

A πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει [85] πρωτ ρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ Χριστοφόρου θυγ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγ τόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησαν Πέτρ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖ ἐπέθηκαν κεφαλαῖς, παρανυμφεύοντος Θ πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλ πρᾶς δὲ καὶ πολυτελοῦς γεγονυίας τραπέ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρ λεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστι Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρ πόλει. Τῇ δ' δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πη βάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος, περικοσμη ὑφάσμασι σηρικοῖς. Ἔνθα συνειστιάθη Ῥ
B βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντ βρῷ καὶ [P. 584] Χριστοφόρῳ υἱῷ. Τῶν δ ρων ἔνστασιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρ φημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτως Κων ὑπεῖξε τῇ ἐνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥωμ γέγονεν ὅπερ ᾐτήσαντο.

λγ'-λδ'. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γά ετελέσθησαν, ἔμελλε δὲ Μαρία ἤδη τὴν π γαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πέτρῳ ὁδὸν ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἑβδόμου συνεξῆ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνε ἐκεῖσε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαίρειν, τες τῇ θυγατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγχνου περ
C τόν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ τ αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπῄει, χαίρουσά τε ἅμα μένη, λυπουμένη μὲν ἐφ' οἷς γονέων ἐστέρηται καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνη γένει προσοικούντων [86], χαίρουσα δὲ ὡς βα ἡρμόσθη ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων ρεύθη. Ἀπῄει τοίνυν πλοῦτον ἐπικομιζο πρὸν καὶ παντοδαπῆ καὶ σκευὴν ἀναρίθμη

λε'. Τότε δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασ μανὸν ἐκ τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι πάκτα παρέχοντε πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ ἔγγονο
D ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλὰθ στρατηγὸ στατος καὶ πλούσιος ὤν, ἐκ Μελιτηνῆς πα Ἀποδεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς πρ τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ καὶ σύμφωνα εἰ ήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἔκτοτε εστράτευον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύ ρηνῶν, ἔν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισῄρχοντο μαίοις ἐν τῇ πόλει, αἰχμαλώτους ἄγοντε νούς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν δυστυχίας. Τελευτ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετο τοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτη κοῦντες. Ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτ

VARIÆ LECTIONES.

[85] Θεοδώρου P. [86] προσηκόντων p. 257 b.

μέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κροκόας [57] μετὰ A ... ιμάτων καὶ τῶν ταγμάτων καὶ ὁ Μηλίας [58] μετὰ ... Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομὰς καθ' ἑκάστην ... μενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλω... τες τούτους καὶ ληΐζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν Μελιτηνὴν περιέστησαν [P. 585] ὥστε αὐτὴν ... ώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέ... οὐ μόνον δὲ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ ... ς καὶ χώρας πολυφόρους τε οὔσας καὶ πιοτάτας ... λλας [59] πολλὰς παρέχειν προσόδους. Ταύτην οὖν ... Μελιτηνὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ... ιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ... ιν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

bus et legionibus, Meliasque Armeniis præfectus. Hi multas quotidie agentes prædas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac **908** captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevissimo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus æquaverint. Nec eam modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opimasque, ac quæ multos proventus exhibeant. Hanc igitur Melitenem imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant), multa eruit auri argentique millia.

... Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ ... ρὸς Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος B ... κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασι... αὐτὸν ἐξῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς ... ς ἀπέκειραν μοναχὸν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ αὐ... ροαστείῳ.

36. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor ille fuisset. Quocirca urbe ejectum monachum detonderunt, exsilii in suburbano suo damnatum.

... Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιη', ἰνδικτιῶνος ς', Στέφανος ... τριάρχης τελευτᾷ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ... εκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ... Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἁγιότητι ... ρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ ... ῥητῷ [60], μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ ... ίλακτος ὁ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱὸς, ὃν ... ον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπό...

37. Mensis Julii die decima octava, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri præfuisset annos duos menses undecim. Mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in Opsicio monachum, virum religiosis moribus a sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturæ ætatis annos attingeret, quem patriarcham Cpolitanum præfecturi erant.

... Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμὼν C ... ιτος γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ... μέρας ρκ'. Ὅθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς ... τε γενομένους ὑπερβαλλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ ... πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν ... εθνεῶτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀπόρ... [61] ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ ... θοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιή... πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παρα... άμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σανι... ι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὡς μὴ τὴν χιόνα ... ὁ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε ... ς λεγομένας ἀρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ... οις, ἀργυρόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις ... ειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ ... ῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκε- D ... μένου χιλιάδας ιβ'. Οὐ μόνα δὲ ταῦτα ἡ συμ... ἐκείνη ψυχὴ διετυπώσατο τῶν πενήτων προ... ίνη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσ... τίνητας διετάξατο, οἳ καὶ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον ... ια. Τετράδι δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες ... ὶ συνήθειον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες ... ια ἕκαστος. [P. 586] Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μονα... ις εἰώθει γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ... εως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίει, ... ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν πα...

38. Ejusdem mensis die vigesima quinta gravissima sæviit et intolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. Hoc gelu subsecuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebræ **909** adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. Porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum præbitione famis indigentiam solans. Porticuum quæque spatia fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. Tum eas quoque quas vocant arculas ac projecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illic jacentibus quot mensibus erogari præcepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus jussit distribui, argenti signati duodecim millia. Neque hæc solum misericordiæ pronus ejus animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynæ ritu acciperent. Quarta autem feria et parasceve tres egenos monachos mensæ socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. Quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum

VARIÆ LECTIONES.

[57] ... ουρκούας p. 257 d. [58] Μελίας p. 258 a. [59] ἄλλας οἵας recte p. 258 b. [60] τὴν om. P. [61] σημείωσαι ... ονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. margo P. [61] ἀφόρητον p. 258 d.

lectio habeatur, hoc et ille præstabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. Quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrymarum large fontes emittebat.

910 39. Ejus vero fidem erga monachos, quos præsertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? Eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrymis non exponeret. Cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine peplis cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. Sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachei monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. Nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. Has velut e multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

40. Petro autem Bulgaro Joannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. Deprehensis illis, Joannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. Horum Romanus imperator a Petro certior factus Joannem monachum 911 (eum qui rector exstiterat) mittit, prætextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Joannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. Quippe cum Joanne navem ingressus a Mesembria in urbem venit. Nec multo post projecto monachi habitu, cum uxoris amplexus quæreret, imperator illi ædes assignavit multaque omnino prædia contulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, atque in Cæsaris domo præmagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsæ Christophoro imperatore ac Joanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine erectis, Cosmites impositus erat, decidit ac viros sex occidit. Magnum quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul a templo sanctæ Deiparæ, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitiarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto, indictione quarta, Romano

ρατιθεὶς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντρυφᾷν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατενύσσετο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἠφίει πηγάς.

λθ'. Τὴν δὲ πίστιν ἣν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἁγιωσύνῃ διαβοήτους καὶ εὐλαβείᾳ τίς ἂν διηγήσαιτο; Οὐκ ἐθεάσατο γάρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧτινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε δάκρυσιν. Πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς κατεκόσμει καὶ κατεφαίδρυνεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηνᾷ [63] καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένῃ πέτρᾳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχέος [64] ὄρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους ῥόγας ἐξαποστέλλων [64*], καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτὸν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ ἑαυτοὺς ἐν στενωτάτοις οἴκοις καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπείρων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

μ'. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεών· καὶ φωραθέντων αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. Ταῦτα δῆλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν ὡς ποιήσασθαι ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει· καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποῤῥίψαντος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν ὁρμωμένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ, τοῦ γεγονότος ῥαίκτορος, παρανυμφευσάντων.

[P. 587] μα'. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β' κοσμήτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδὸν ἱσταμένων [65] ἐκεῖσε κίοσιν ἐπικειμένων, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ς'. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε καταχαῆναι τά τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γουνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψιχῶν.

μβ'. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Αὐγούστου, ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κοψαμένου

VARIÆ LECTIONES.

[63] Κυμινᾷ p. 259 d. [64] Βαραχαίου *ib.* [64*] Legebatur, ἐξαποστέλλειν. [65] imo τῶν τοῖς στ. ἱσταμένοις Cf. p. 260 d.

τοῦ πατρὸς, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἐληλα- A
καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. Καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείσῃ μονῇ τοῦ ς αὐτοῦ.

Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐ- ῳ μηνὶ, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα, ἰνδικτιῶ- '. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χη- σης τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε' τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμα- ασιλέως· αὐτὸν γὰρ, ὡς εἴρηται, ἔμελλε πα- (ην ἀποκαθιστᾷν.

Βασίλειος δέ τις Μακεδὼν πλάνος, Κωνσταν- Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' B
ἰ συνεπήγετο. Οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαν- τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος ἤχθη ἐν ;αντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς μιᾶς ιοῦται χειρός. Εἶτα καιροῦ λαβόμενος κατα- νει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ ιπείσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερ- η κατασκευασάμενος ᾤχετο πλανῶν αὖθις τῶν ευόντων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἴη Κωνσταντῖνος Δουκός· οὓς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην κατὰ ινίας ἀνταρσίαν κινεῖ. Καὶ φρούριον κατα- ὃ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ιων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἐξορμῶν ἐληλά- ὶ τοὺς παρατυχόντας προενόμευεν. Ἀποστεί- ὸν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε C
ιδεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν λει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπετίθε- οῦ τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. Ὁ λοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συν- αὐτῷ. Μηδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξ-]εὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα ι.

Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις : τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου ικτιῶνος ς', τοποτηρητῶν [P. 588] ἐκ Ῥώμης ων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ ὑτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἳ καὶ τῷ πα- (ιχῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδουσαν.

. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγ- D
Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας, πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν ν αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. Τελευταῖον δὲ μετὰ ν εἰσῆλθε τριῶν, ἤδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χρι- ου τελευτήσαντος. Πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ υ λαβοῦσα πολὺν καὶ ἔντιμον ἐντίμως ὑπ- ε.

Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ ια ἠγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐγγό- Καταχύλα, Ἄνναν ὀνόματι. Ἅμα δὲ τῷ νυμ- στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος η.

Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ

A patre, illius funus ingenti luctu planctuque prosecuto, quippe ejus, jam vergente illi ætate, liberi adhuc pueri essent ac minuscula ætate. Depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cujus in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione **912** tertia, expleto jam statuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua monasteria fatis concedit, Ecclesia pastore vidua manente annum unum menses quinque, quod Theophylactus Romani imperatoris filius nondum matura satis ætate esset: ipsum enim pater, uti dictum est, constituerat patriarcham præficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse jactans, multos sibi adjunxit. Hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus inque urbem adductus a præfecto altera manuum truncatus est Postmodum vero occasionem nactus ad Opsicium redit; æreamque sibi manum aptans ejus loco quæ excisa erat, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, velut qui Constantinus Ducis filius esset. Iterum itaque contracta manu magnam adversus rem Romanam conflat rebellionem; oppidoque munito potitus, cui nomen Lata petra, omnisque generis in eo annona reposita, inde erumpens circum vicinam religionem populabatur lateque prædas agebat. Missis itaque imperator adversus eum copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant. Inductum in urbem judicio sistunt; atque ad quæstiones adhibito, et ut socios prodat, multas plagas imponunt: qui multos procerum, quasi sibi adhæsissent, per calumniam defert. Convictus vero nihil eis veri criminis objicere, ad Amastriani igni combustus est.

913 45. Quem vero sæpius dixi, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, cum adessent ex Roma vicarii, tomumque synodalem de illius tractantem ordinatione inferrent; qui et in patriarchali sede eum collocavere.

46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis Maria, Petri Bulgariæ principis uxor, in urbem ingressa est patrem avumque invisura. Postremo tandem venit tres secum liberos adducens, cum jam Christophorus ejus pater vivis exemptus esset. Multis itaque præclarisque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabrielis filiam, Catacylæ neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus Romanos expeditio mense Aprili, indictione

septima. Ili ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios præda abegere. Missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. Porro Theophanes **914** admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. Quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate præstaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacæ; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanonem nomine nuptum tradidit.

50. Junii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium millia adversus Byzantium navigarunt. Missus vero est cum triremibus et celocibus, quotquot in urbe exstabant, Theophanes patricius subadjuva et protovestiarius; instructaque et parata classe, jejunii ac lacrymarum apprime præsidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Cumque illi jam venissent ac Phare propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. Primus itaque sua ipse occurrens celoce cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque præparato igne **915** Græco incendit, reliquas in fugam vertit. Quem pone secutæ naves reliquæ ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos vivos ceperunt. Quæ cladi superstites fuere reliquiæ, ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt. Ibi Bardas quoque patricius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniæ partes missam, incidit, ingentique eam strage fudit et internecione delevit. Sed et Joannes magister Crocoas ac legionum domesticus cum Asiatico omni exercitu præsto fuit, multosque Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita sane ut ejus agressionis metu in suis se navibus adunata classe continerent, nec usquam excurrere auderent.

51. Ili porro ingentia maximaque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanæ copiæ junxissent. Nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarant. Ex illis quos captivos ceperant, alios

A καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλῄσαντο πᾶσαν Θρᾳκῴαν ψυχήν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θαυμασίως καὶ συνετῶς αὐτοὺς μετελθὼν ὅσαπερ ἠβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθείς τε καὶ θαυμασθείς· ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀνάῤῥυσιν.

μθ'. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοὔνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου
B Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος β', ἑτέραν τούτῳ συνέζευξε.

ν'. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ ια', ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. Ἀπεστάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριηρῶν καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ παραδυναστεύων καὶ πρωτοβεστιάριος· καὶ τόν τε στόλον προευτρεπίσας τε καὶ ἑτοιμασάμενος, καὶ νηστείᾳ καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσεδέχετο, καταναυμαχῆσαι αὐτοὺς μέλλων. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεύων
C ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον τούτοις ἐπέθετο. Καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκείῳ δρόμωνι διεκπλεύσας [P. 589] τήν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκδραμοῦσαι τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὔτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. Οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς Ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγῶρα [66] λεγόμενα καταπλέουσιν. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν αὐτούς. Καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφὴν καὶ τὴν ἄλλην χρείαν αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιούτῳ
D συντάγματι ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψάμενος καὶ κατασφάξας αὐτούς. Κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκόας [67] μετὰ παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀποσπάδας τῇδε κἀκεῖσε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πλοῖα καὶ μηδαμοῦ διατρέχειν κατατολμᾷν.

να'. Πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα κατελθεῖν. Τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπρησαν, καὶ οὓς συνελάμβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύ-

VARIÆ LECTIONES.

[66] Σγόρα p. 263 b. [67] Κουρκούας ib.

τοὺς δὲ τῇ γῇ προσεπαττάλευον, τοὺς δὲ σκοποὺς ἱστῶντες βέλεσι κατετόξευον· δὲ τοῦ ἱερατικοῦ * κλήρου συνελάμβανον, ν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἥλους σιδηροῦς μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυον· ς τε ἁγίους ναοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασι. νος δὲ ἤδη ἐνισταμένου, καὶ τροφῆς ἀπ- ες, τό τε ἐπελθὸν στράτευμα δεδιότες τάς ιμαχοῦντας τριήρεις, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεῖα ιδεῖν. Καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπουδάζοντες, ιβρίῳ μηνὶ, ιε' ἰνδικτιῶνος ἀντιπλεῦσαι ὥρ- ις ἐπὶ τὰ Θρᾳκῷα μέρη παρὰ Θεοφάνους ιίου ὑπηντήθησαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ιρωτάτην καὶ γενναίαν ψυχήν. Εὐθὺς οὖν δευ- αυμαχία συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐπόν- καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος Ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ τῆς Κοίλης περιπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπελ- ἔφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρίκιος μετὰ νίκης ἐς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τροπαίων, ίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρα- ιενος ἐτιμήθη.

A terræ configebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot **916** vero sacerdotalis ac clericalis militiæ deprehendebant, iis retro vinctis manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. Multas sacrarum ædium subjecta flamma combusserunt. Ingruente vero jam hieme, et cum eos necessarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in se impetum ac navale prælium timent, domum reverti constituerunt. Ac sane classem latere dum student, mense Septembre, indictione quinta decima, ad Thraciæ portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem patricium obviam habuere. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox B igitur navalis denuo pugna committitur; plurimæque hostium submersæ naves, multi occisi, ejus Marte, quem dicebam, viri. Pauci cum navibus cladi subducti inque Cœles asperum littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropæis reversus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate ornatur.

590] νβ'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης μάγι- ι Κρωκόας ἄριστός τις ἐγένετο τὰ πολεμικὰ, τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥω- ἐπλάτυνεν ὅρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθη- ιν Ἀγαρηνῶν· διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀρετῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς ιτοῦ ἔγγονον Ῥωμανὸν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταν- τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τούτου θυγατέρα ἀναλα- θόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἕνεκεν ὑποθέσεως ῶν λοιπῶν βασιλέων κινηθέντος ἐκπίπτει τῆς δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρίκιος ιος, συγγενὴς ὢν τοῦ βασιλέως Ῥωμα-

52. Quia vero dictus Joannes magister Crocoas præstantissima virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropæa, atque Romani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus impe- C rator **917** ut ejus filium Romano nepoti ex Constantino filio uxorem asscisceret. Conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. Hujus porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλλίῳ μηνὶ, ἐπῆλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ ιος Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν ς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρους τῶν ὸν ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρό- τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanæ ditionis fines invaserunt. Egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis fœdus percussit acceptis obsidibus ex illustrioribus. Hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari.

ιευτέρας δὲ ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ιιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγι- ς πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας Οὔγουνα ** ἐξ- ιλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νύμ- ωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταν- ἣν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος λούτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε ἰμος Σιπτεμβρίῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος γ'. Ζήσα- ε', ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρα- Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

D 54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschalium protospatharium ac Longobardiæ ducem ad Hugonem misit Franciæ regem, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. Celebratæ nuptiæ, mense Septembri, indictione tertia. Vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum poliretur.

Ἀνέμου δὲ βιαίου σφόδρα καταπνεύσαντος ρίῳ μηνὶ, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine, **918** qui in foro ex adverso

VARIÆ LECTIONES.

ιγωνα p. 267 d.

regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subjectosque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. Anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem ejus filii aula dejecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies linteo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta miserunt oppidani ad Romanum imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, ejus muneris gratiæ sacram Christi sic expressam effigiem se daturos polliciti; hujusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis præstari fidem ut non amplius Romanæ copiæ Edessenam regionem devastarent. Quod et factum est. Missa itaque sacra effigie ac sudario, jamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. Postridie vero ad Auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus **919** cum Theophylacto patriarcha, debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu præeunte maximaque cereorum atque lampadum silva prælucente, adusque sanctæ Dei sapientiæ templum pedibus detulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium intulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum in urbem invectum est, pueri scilicet duo cohærentes, uno utero effusi, aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. Hi diu in urbe versati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent, Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. Cum autem solus jam Constantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. Uno autem ex eis mortuo, periti quidam medici cohærescentem emortuam partem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dictum est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis adhiberet, præ reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione præclarum observabat. Erat hic magistri Cosmæ frater **920** Photii patriarchæ nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. Ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec utra præstaret discerni facile posset; sic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. Florebat in eo inter alia dis-

A κατέπεσον, οἳ ἀπεναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τά τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στήθεα λεγόμενα. Χρόνου δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

νϛʹ. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περιισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκήτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγειλάμενοι. Ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ᾐτήσαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν τούτων χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι· ὃ
B δὴ [P. 591] καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάσαντος, Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνῳδίας. Καὶ τῇ ιεʹ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κἀκεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἵ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσ-
C κυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

νζʹ. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφυεῖς ἄῤῥενες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρὸς, σῶοι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρίων συμπεφυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. Οἳ ἐπὶ πλεῖστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρός τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν· ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροί τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπίδι
D τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι, ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησεν.

νηʹ. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν πᾶσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερεσέβετο Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐσυγγενείας [99] ἡ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. Ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέκτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἑκατέραν ἐξήσκησεν. Ἐπήνθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

[99] συγγενείας p. 269 b.

:αὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἀνέσπα ·ῦς ὡς οἱ νῦν σοφοὶ, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐξόχει ρήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον ἀποστάζοντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθε-. 592] ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. Τοῦτον δὴ τὸν ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, ὄντως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμί-'Ος πολλὰ παρῄνει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἴσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους ἐᾷν εἰς πονηρίαν ·τας, μή ποτε αὐτοὺς πάθοι τὸ τοῦ Ἠλὶ, τι-ἐκ τῆς τῶν παίδων παρανομίας ἐκτίσας.

A cretionis donum moiumque gratia, animi sensus modestia. Neque enim supercilia attrahebat, uti nostrates sapientes in more positum habent, neque vero arrogantem ac superbum præferebat, sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. Firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac humilis. Hunc itaque virum inclytum imperator una secum continuo habebat, ad cujus normam atque regulam vitæ suæ rationes componeret. Monebat ille scrioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret, ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

Επειδὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες ·γον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν ·ἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλί-ιεσώδυνον φάρμακον. Ὧ συνῆν τότε καὶ Πο-ς μοναχὸς εὐλαβέστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα θούμενος· ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου σαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κων-ου προχειρίζεται Κωνσταντινουπόλεως.

59. Quod vero aula dejectum liberi in Protem insulam relegaverant, hunc rursus calamitatem solatium ac ærumnarum angustiarumque lene levamen B habebat. Aderat etiam pariter Polyeuctus reverendissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. Hic postea Theophylacto humanis exemplo a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

:πεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις βούλεται ὁ Θεὸς σώ-ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλέα Ῥω-δοκήτῳ περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς ισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παρα-ιων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῇ. Συνεχώρησε ·ναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ποτὲ Ἀβεσαλὼν ἐπανέστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ ἰδ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησά-ῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαριανῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ παθαρίῳ τῷ Πετεινάκῃ καὶ Μανουὴλ τῷ ·ῃ, συνειδότων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐξορίσας ἔκειρε μοναχόν.

921 60. Quandoquidem autem Deus multis modis salutem homini præstare constituit, Romanum imperatorem citra omnem exspectationem in calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus ac de superioris vitæ delictis admonitus salutem consequeretur. Permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in Davidem patrem suum. Mariani itaque exmonachi C Argiri, Basiliique protospatharii Petinacis, necnon Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, patrem aula perperam deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu detondit.

Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ γαμβρός· ὃς παραυτίκα Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκᾶ μαγίστρου ἀξίᾳ τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τὴν μοις ἀνδραγαθίαν ἐπιδειξάμενον, δομέστικον ·λῶν προχειρίζεται, εἶτα Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην ·κης, πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην. Τῷ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαριανῷ τὰ μοναχικὰ ·ς πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίη-αὐτῶς καὶ Μανουὴλ τὸν λεγόμενον Κουρτίκην ·ον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὕστινας · μετὰ πολὺν χρόνον ἡ τοῦ Θεοῦ δικαία κρί-. 593] ὡς εἰς Χριστὸν Κυρίου παροινήσαντας ·ας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγο-, μετῆλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέν-ιτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρ-Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερά τε καὶ ἐπεξερ-ύτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσο-

1. Constantinus itaque Romani gener imperator relictus est. Is confestim Bardam Phocæ filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara sæpius laude functum atque probatum, legionum domesticum præfecit. Tum Basilium, cui cognomen Petinaces, patricium creat ac magnum hetæriarcham. Marianum Argyrorum stirpe satum, detracto monachi habitu patricii decoratum infulis, comitem stabuli D facit. Similiter quoque Manuelem dictum Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos tres viros, brevi interjecto tempore, justa Dei ultio insecuta est, quod in Christum domini debacchati essent ac inique in eum manus injecissent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. Majestatis enim rei **922** peracti miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finiere. Cæterum quæ ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem sum narraturus.

·ετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τότε βασιλέα ·ον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ ·ετ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πράξωνται, καὶ λογισάμε-·ερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐχ ἐφεί-

2. Post dies quadraginta, Januarii mensis die septimo supra vigesimum, suspectos habens Constantinus Stephanum imperatorem ejusque fratrem Constantinum, ne quando in se quoque paria attentarent; ac secum reputans, quod et par erat,

cos qui nec patri pepercissent haud sibi parcituros, A convivio acceptos jamque mensæ accumbentes, cum adhuc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patricium ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque dejectos in vicinis urbi insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Protem venere; quo conspecto monachi habitu, intolerabili luctu correpti sunt. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi, ipsi vero spreverunt me.* Sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem in Prœconesum; a Prœconeso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem **923** molitus a custodi- B bus necatus est. Michaelem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. Eoque cum ipso communicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. Deprehensa autem conjuratione, delatisque Constantino imperatori, qui ejus auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. Ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam C primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa traductos, ita in exsilium misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. Delata Constantino conjuratione per Michaelem, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui conjurati essent, aliis nares auresque præscidit, alios intolerando verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

924 9. Quinta decima Julii mensis, indictione D sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protem vocant. Ejus cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

σαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται, ἑστιάσας αὐτοὺς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἵ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρίκιος Μαριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἡτοιμασμένοι, καὶ τοῦ παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιορίσαντες κληρικοὺς ἀπέκειραν.

γ'. Μετ' ὀλίγον οὖν αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. Οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατὴρ ἔφη· *Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν.* Εἶθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρᾴκην, ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.

δ'. Ὄντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλεύσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον ἀγαγεῖν· ἣν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενοι καὶ παραπείσαντες τοῦτον, ἐκαιροσκόπουν πότε πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἠμύνετο· τὸν μὲν γὰρ πατρίκιον Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρνην Γεώργιον καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δείρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίᾳ παρέπεμψε.

ε'. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος ς', ἐπιβουλήν τινες κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. [P. 594] Ταύτης οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥῖνας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσε καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψε.

ς'. Πεντεκαιδεκάτῃ Ἰουλίῳ μηνὶ, ἰνδικτιῶνος ς', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

Huc usque Francisci Combefisii editio Scriptorum post Theophanem.

JOSEPHUS GENESIUS

NOTITIA

(Fabric. *Bibliotheca Græca* ed. Harles, tom. VII, p. 530.)

em *Josephum Genesium* viri docti appellant, is ab uno memoratur Joanne Scylitze in proœmio ·iæ. Sed in ms. Scylitzæ distingui Josephum ac Genesium, notat Labbeus (*a*), ita, ut duo fuerint ·iæ Cpolit. scriptores diversi, unus Josephus Byzantinus, et alter Genesius Byzantinus. At enim, ut, Byzantium fuisse Genesium, perquam est incertum, licet Byzantinam historiam scripserit, sic hum diversum a Genesio apud Scylitzen laudari, ægre mihi persuadeo. Quidquid vero sit, Lipsiæ ria mea servatur in bibliotheca Paulina codex antiquus membranaceus Græcus *Historiæ Genesianæ*, Constantini Porphyrogeniti compositæ, et res imper. quinque CPol. *Leonis Armeni*, qui a. Chr. æpit imperare, *Michaelis Balbi*, *Theophili*, filii *Michaelis*, et *Basilii Macedonis*, a. 889, Kal. Mart. cti, comprehendentis. Ex hoc cod. collegii Paulini bibliothecæ acad. Lipsiensis pagg. 77 in fol. ınte, vir doct. Jo. Andreas Bosius jam pridem illius editionem parare se significavit in diatriba *timonio Flav. Josephi De Christo* (*b*). Apographum Bosianum cum brevibus Thom. Reinesii, quo- Bosius illud communicaverat, notis servatur Ienæ in bibl. publ. acad. cui libros suos ille moriens t, ex quo Genesii editionem deinde molitus fuit ejusdem acad. professor cel. Georgius Schubart memorant Acta erudit. Lips. a. 1685, p. 441. Aliud apographum cum iisdem Reinesii notulis bibliotheca senatus Lips. Novum etiam ac singulare studium Genesio in lucem proferendo im- t præclari vir ingenii et magnæ, supra ætatem, doctrinæ, Godfridus Wagnerus, Lipsiensis, pastor Joannis; sed, illo florentibus annis exstincto, etiam ista spes (*c*) decollavit, ita ut palma hæc in- relicta sit viro præstantiss. Godfrido Oleario, qui scriptorem illum, ex eodem codice Paulino ptum et versione ac notis a se illustratum, jam in scriniis habet, et proxime prælis commissurus). Versus, quibus Genesius suos quinque Βασιλειῶν libros Constantino Porphyrogenito offert, hi præfiguntur :

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἴη,
Ἐκ φιλοδεσποτίας συντεθὲν ἔκ τε πόθου.

versus, a Wagnero cum Caveo communicatos, et ab eo vulgatos in parte altera *Histor. litter* E. ad a. 940, ita utcunque transtuli :

Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte
Perfeci curis atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

untur et alii versus Olympii cujusdam ad voluminis calcem, qui mihi non videntur ad Genesium ere (*e*), sed ad Joannem quemdam, historicum, Scylitzæ itidem laudatum, et cujus opus fortasse Genesio in cod. Lips. ms. adhærebat, postea ab eo separatum periit.

NOTÆ.

Vide Labbeum in Protreptico ad hist. Byz. p. 41. porro Genesius, cujus meminit Sidonius lib. . 6. Alius Genesius, presbyter, scriptor Vitæ ıovefæ virginis, ut prætercam Genesios mar- quorum memoriam celebrant Latini 25 t. et 11 Octobr.

Bosius *De testimonio Flavii Josephi*, Ien. 1673, , pag. 24. *Theophanis Chronographiæ Augusta- odicem ante aliquot annos cum edito compa- us, cujus ope eum scriptorem multo emenda- , alicubi et pleniorem, completis, quibus passim is est, lacunis aliquot, una cum Georgio Syn- et utriusque continuatore, Genesio, huc usque paucisque etiam eruditissimorum virorum viso dabimus aliquando*, etc. Descripsit ille Gene- a. 1652. Fabr. Add. Morhof. *Poly. hist.* , cap. 7. 11. ubi plura, quæ Bosius eden- da sibi proposuerat, opera memorantur. Harl.

(*c*) Quemadmodum et spes editionis Genesii, promissæ a Ludolpho Kustero.

(*d*) Nec tamen prosperum habuit eventum id consilium, licet Oleario excitato ab Oudino in singulari diss. *de adversa fortuna Josepho Genesio, historiæ Byzantinæ scriptori quoad operis editionem*, inserta ejus Commentar. de S. S. E. E. tom. II, p. 435. sqq. et emendatius, ephemeridibus, inscriptis, *Histoire critique de la Républ. des Lettres*; tom. XV, n. 5. Olearium, mortuum d. 10 Nov. 1715, act. 43, plura alia editurum fuisse, sed non perfecisse, tradit *Grundmann.* in Miscell. Lips. tom. II, p. 757 sq. Harl.

(*e*) *Ab alia manu* ascriptos fuisse hos, quos attulit Fabricius, et alios Olympii versus, notatur in ed. Veneta. Harl.

Λώστων ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημὶ, καὶ Θεοφάνους
Τῶν χρονογράφων, ὅ τε δὲ τοῦ βίβλου (f) Πατὴρ
Ἰωάννης σοι ταύτης, φιλοδαιμόνων (g)
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαισαρείας, τῆς Ἀναζάρβης πάλαι (h).

In optimis est optimus, me judice
(Georgium Theophanemque intelligo
Chronographos) præsentis auctor et pater
Libri Joannes, diligentium Deum
Flos ille primus præsulum atque episcopus
Diocæsareæ, dictæ Anazarbæ antea.

Pro λοίσθων (*i*) scripsi λώστων et in quarto versu pro φίλου δαιμόνων vel Eduardi Bernardi (i) φίλε δαιμόνων, malui φιλοδαιμόνων. Sane virum pium nemo Christianus facile vocabit φίλον δαιμόνων, facilius φιλοδαίμονα, pro φιλοθέῳ, licet et hoc rarissimum sit in Christianorum scriptis, cum dæmonum vocabulum in Novo Testamento semper de malis angelis accipiatur, quod ab Homero, Platone et aliis ethnicis scriptoribus passim ponitur pro diis. Hactenus Fabricius. Postea Steph. Berglerus ex eodem cod. Lips. descripsit Genesium Latineque vertit, ipso teste in epistola ad J. A. Fabricium, in hujus Vita, a Reimaro scripta, p. 223, ubi etiam animadvertit, apographum cod. esse in senatoria bibliotheca, factum a Bosio parum perite et satis negligenter ; scriptorem vero esse horridum, incultum, judicii egentem. Addidit in margine notas breviores, ut ineditum suo tempore e tenebris vindicaret ipse, vel J. Burcardo Menkenio opitularetur, qui illud, commentario a se illustratum, adjectis aliis CPolitanæ historiæ scriptoribus, tanquam supplementum corporis Byzantini luci publicæ exponere statuerat, narrante Theoph. Sigefr. Bayero in Thes. epist. la Croziano tom. I, pag. 30. V. Burmanni 2, præf. ad Aristoph. Berglerianum pag. 8, sq. Burmanno enim, (quod quidem is reticet,) illud Berglerianum apographum donaverat Saxius, qui id Lipsiæ olim emerat; unde intelliges cel. Saxii verba in Onom. II, p. 149, *id inutili quadam liberalitate sua aliorsum exsulasse.* Enimvero nec Berglerus nec Menkenius emisit opus in lucem. Contra posterior secundarium fortassis quoddam apographum Veneto operis redemptori transcribendum dedit ; sed editor Venetus in præfat. brevi Menkenii quidem liberalitatem prædicat, sed nihil addidit, nisi pauca illa, *ut novo beneficio præclara ejus* (Menkenii) *in rempublicam litter. merito magis elucescerent :* nihil igitur de codice ejusque apographo, nihil de studio et versione Bergleri; nihil de notis subjectis, quas omnes auctorem habere Berglerum, sibi ex ejus autographo patuisse tradit Burmannus. Quam oscitanter, quam turpiter egerit editor Venetus, plures jam docuerunt, atque Fr. Otto Menken. in Vita patris sui, præfixa illius dissert. academicis pag. 47. in nota graviter conquestus est, Venetum editorem patris Menkenii amplissimam præfationem, qua et Vitam Genesii et cod. ms. rationem enarraverat, prælo jam paratam, haud exspectare ; sed potius inornatum atque inutile opus properanter extrusisse. Atque cel. Saxius l. c. Venetus, ait, operarum redemptor — hunc Genesium reliquis XXII. Historiæ Byzantinæ scriptoribus, a se repetitis, sed multis contaminatum mendis, velut rude et inelegans corollarium, addidit Venetiis 1733, fol., qua de re Fr. Otto Menken. non modo in Vita patris sui, sed etiam in adnotatione ad litteras Guil. Cavei in Misc. Lips. novis vol. I, part. II, pag. 34 sq. editis, acerbe queritur, *Josephus*, inquiens, *Genesius, Byzantinus scriptor, in eo infelicissimus, quæ post doctiss. tot virorum curas in impuras Venetorum manus incidit, unde miserrimum in modum deformatus ante paucos annos exiit.* Vitiosissime autem typis Venetis descriptos esse, Andreæ Buttigii, diligentissimi olim bibl. Paulinæ custodis — exemplum, quod penes me, ad codicis illius Lipsiensis fidem denuo castigatum, clarissime demonstrat. Hactenus Saxius.

NOTÆ.

(f) Τῆς δὲ τῆς βίβλου exstat in ed. Veneta. Harl.
(g) Φίλε δαιμόνων in ed. Veneta. Id.
(h) Πάλαι abest ed. Veneta. Id.
(i) Λοῖσθος legitur in ed. Veneta. Id.
(j) V. Caveum l. c. et Act. erud. Lips. a. 1699. p. 160. Alter Oudinus emendat :

Λοιπῶν ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε φημὶ καὶ Θεοφάνους,
Τῶν χρονογράφων, τήνδε τῆς βίβλου, Πάτερ,
Ἰωάννη σοι λάβε, φίλῳ καὶ δαιμόνων
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Δηϊοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης (*supple* εἶ).

Residuorum, vir optime, ut ego judico,
Georgiique dico atque Theophanis,
Chronographorum, huncce librum, Pater,
Joanni tibi accipe et amico cœlitum,
Qui proedrorum primus sed et sacerdos
Diocæsareæ Anazarbæ es.

PRÆFATIO CAROLI LACHMANI.

(Ed. Bonn. anni 1834).

Genesii historiæ codex unus exstat Lipsiensis, paginarum 77, formæ maximæ, editio item una Veneta, a. 1733, cui addita est St. Bergleri interpretatio Latina et annotatio (vid. Fabric. Harlesii, vol. VII, p. 532). Mihi præter apographum editionis Venetæ imperitissime factum traditæ sunt E. Wunderi V. Cl. schedæ quibus editionem cum codice magna diligentia contulit. Hac collatione ita usus sum, ut editionis Venetæ errores raro indicarem (V), plerosque (erant autem pene innumeri) tacite corrigerem. Verba scriptoris satis accurate distinxi, emendare non satis potui : curavi tamen ut emendationis instrumentum paratum esset. Itaque codicis Lipsiensis scripturam (L), quoties ab ea recedendum esse videretur, ex editione Veneta vel ex Wunderi schedis annotavi : emendationes Bergleri, si probabiles essent, nomine ejus interdum sed raro adjecto (B), vel recepi vel commemoravi : meas tanti non facio, ut a Berglerianis distinguendas duxerim. Neutri nostrum injuriam fecerit qui omnia in quibus hæc editio a codice differt Berglero ascripserit. Hujus emendationes, quas quidem veras esse putarem, curavi ne iterum in ejus annotationibus ponerentur : annotationes cæteras tantum non omnes retinui et quantum fieri potuit emendavi : erant enim negligentissime expressæ. Earum pars sub textu vel interpretatione Latina posita erat : has ad loca sua revocavi; interpretationem correxi, sed ut satis haberem vitia graviora tollere.

Libros Genesii cum plerique qui de eo locuti sunt quinque esse dixerint, sciendum est eum sane quinque βασιλείας pertractasse, sed a Michaele ad Basilium p. 113, ita transiluisse ut illius obitum et mores prope omitteret, non eadem ratione quam in tribus prioribus et in ipso Basilio secutus est.

Cæterum Genesii nomen codici Lipsiensi præfixum esse traditur : Josephus Genesius utrum ab Joanne Scylitza dictus fuerit, dubitatur. Sed in fine codicis Lipsiensis hæc scripta exstant, quæ ex editione Veneta (p. 62) exhibeo, nisi quod ibi legitur Λοῖστος, sed, ut Wunderus testatur, non recte.

Ab alia manu.

Λοῖσθος ἀνὴρ ἄριστος ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίου τε, φημὶ, καὶ Θεοφάνους,
Τῶν χρονογράφων. Τῆσδε τῆς βίβλου Πάτερ
Ἰωάννης σοι ταύτης, φίλε δαιμόνων,
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ Ο ΟΛΥΜΟΣ

Λιμῷ ταχήσῃ, βρῶσις ὀρνέων ἔσῃ
Ὡς ἐξέκοψας ἐν ἀρχῇ τὰς μεμβράνας
Καὶ κέρδος ἔσχες πλῆρες κακοβουλίας
Τοῦ γραφέως τὴν κλῆσιν ἐξαφανίσας.

Ab alia manu, partim ante, partim post ultimam lineam.

Ἐγὼ δὲ ἀνεπλήρωσα τὰ ἐκκεκομμένα
Γέρων πενιχρὸς Θευπολίτης Συμεὼν (scriptum συμε).

Idem Wunderus alios etiam versus additos esse refert, sed ita scriptos ut singula verba legi non possint.

JOSEPHI GENESII

HISTORIA

DE REBUS CONSTANTINOPOLITANIS.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α'[1].

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΑΛΗΚ ΛΕΟΝΤΟΣ.

REGUM LIBER I

DE LEONE AMALEKITA.

1-3 Historiam, jussu quam, Cæsar magne, tuopte A
Perfeci curis atque labore gravi,
Hanc tibi dona fero, notum sit ut omnibus, ista
Nutu scripta tuo, te cupiente legi.

Rerum olim gestarum memoria maximam revera utilitatem afferens ad scribendum excitat illos qui ea attingunt. Quare et ego nunc scribendi in me studio de his diversimode suscepto, cum ex hominibus qui tunc vixerunt quodammodo gnaris, tum ex vagante fama edoctus, ad hoc certamen descendi, partim si possem ad aliquid utilis a posteris cognosci, partim ut mihi ipsi hunc fructum caperem, utpote hæc etiam 4 administrare jussus a Constantino imperatore, cum omnis elegantiæ studioso natura et instituto, tum imperatorum quotquot unquam fuere doctissimo, filio Leonis illius sapientissimi semper memorandi imperatoris, ut ea quæ nondum essent tradita libro historico inde ab insanientis in impietate Leonis imperio, illius Amalekitæ, et deinceps perscriberem.

Anno secundo imperii Michaelis generi Nicephori, a mundo autem condito sexies millesimo trecentesimo vicesimo secundo, indictione septima, post illatam cladem Romanis a Crumno supremo duce Bulgarorum, Leone tunc præfecto Orientalibus, qui in conflictu belli non adfuerat, sed pravo consilio recesserat cum sua legione, occasionem observans invadendi imperii, fugere imperator Michael inde compellitur cum reliquo adhuc sibi populo.

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας,
Αὐτοκράτορ, μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἐν σοὶ δῶρον ἔθηκα, ὅπως ἐγνωσμένον εἴη
Ἐκ φιλοδεσποτίας[2] συντεθὲν ἔκ τε πόθου.

Ἡ τῶν πάλαι πεπονημένων διάληψις[3] μεγίστην ὄντως ὠφέλειαν παριστῶσα τοὺς ἐπειλημμένους[4] αὐτῆς πρὸς γραφὴν αὐτῶν διανίστησιν. Ὅθεν κἀγὼ νῦν τὴν περὶ τούτων γραφικὴν σπουδὴν πολυτρόπως ἀνῃρημένος, ἔκ τε τῶν τότε βεβιωκότων καὶ ἀμωσγέπως[5] εἰδότων ἔκ τε φήμης δῆθεν δραμούσης ἠχουτισμένος, εἰς τόνδε τὸν ἀγῶνα παρώρμημαι[6], τὸ μὲν εἴ πως πρός τι λυσιτελὴς[7] τοῖς μετέπειτα διοφθείην, τὸ δὲ καὶ ἐμαυτῷ[8] τοῦτο καρπώσοιμι, ἅτε ταῦτά γε καὶ διαιτῆσαι προστεταγμένος πρὸς Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοκράτορος, ἄλλως τε φιλοκάλου τὴν φύσιν B καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τῶν πώποτε βασιλέων λογιωτάτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ πανσόφου ἀειμνήστου ἄνακτος, ὡς ἂν τὰ μὴ παραδεδομένα βίβλῳ τῇ ἱστορούσῃ ἀπὸ τῆς κατὰ δυσσέβειαν φρενοβλαβοῦς Λέοντος βασιλείας τοῦ ἐξ Ἀμαλὴκ καὶ καθεξῆς ἀναγράψωμαι[9].

Ἐν ἔτει β' βασιλείας Μιχαὴλ γαμβροῦ Νικηφόρου τοῦ βασιλέως, κοσμικῆς δὲ κτίσεως ,ςτκβ', ἰνδικτιῶνι ζ', ἐπὶ συμβάσης[10] ἥττης Ῥωμαίοις παρὰ Κρούμμου τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλγάρων (1), Λέοντός γε[11] τηνικαῦτα στρατηγοῦντος τῶν Ἀνατολικῶν, μὴ τῇ συμπλοκῇ τοῦ πολέμου περιτυχόντος (2), ἀλλὰ σκαιοβούλως ὑποχωρήσαντος σὺν τῷ ὑπ' αὐτὸν τάγματι, καιροφυλακοῦντος[12] τὴν τῆς βασιλείας ἐπίθεσιν, φυγὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐντεῦθεν καθίσταται σὺν C τῷ περιλειφθέντι αὐτῷ λαῷ.

VARIÆ LECTIONES.

[1] *Inscr.* Βασιλειῶν α' om. L. [2] φιλοδεσποτείας L. [3] προοίμιον margo L. [4] ἐπιλειμμένους L. [5] ἀμοσγέπως L. [6] παρόρμημαι L. [7] λυσιτελὲς L. [8] ἐμαυτὸ L. [9] ἀναγράψομαι L. [10] ἐπισυμβάσης L. [11] τε L. [12] καιροφυλακοῦντος L, καιροφυλακτοῦντος V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(1) De hoc bello Noster infra p. 12.

(2) Cedrenus etiam, p. 483 edit. Paris. et Zonaras, p. 127 edit. Paris. culpa Leonis victos fuisse Romanos tradunt.

δέ τινες ἔφησαν (3), ὅτι μόνος ὁ Λέων καθ' A μέρος προσβαλὼν Βουλγάροις γενναίως κατ-ζετο, ὡς ἐνθένδε μεγίστην ἀποίσασθαι εὔ- · ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς ὑποστροφὴν τρίβον ξεν, τῶν ὑπηκόων πλεῖστα καταιτιώμενος, ὡς φροντικότων τῶν ἐγγράφων ὅρκων αὐτῶν, ροσχωρούντων εἰς διαστάσεις, ἐξ ὧνπερ ἧτται ίνουσιν, προστάξας τῷ Λέοντι μετὰ τοῦ ὑπ' στρατεύματος ἔξω προσεδρεύειν τῆς πόλεως ι μερικὴν αὐτοῦ πρὸς Βουλγάρους καθυπερτέ- εἰς τὸ μὴ τούτους ὀλιγανδρίας καὶ φυγαδείας ιχῆς τοσοῦτον λοιπὸν ὑφορᾶσθαι [13]. Ἀφ' ὧν ὁ ωτικὸς σύλλογος κατελοιδόρει τοῦ βασιλέως αν, καὶ ἔκλυτον τοῦτον ἐπεψηφίζετο, καὶ τὸν ηγὸν Λέοντα συμφώνως εἰς βασιλείαν προέκρι- οῦ δὲ ἀχλυώδει ἀγωνίᾳ καὶ πολλῇ συμπεσόν- B ρὸς λόγον τῆς ἀναῤῥήσεως (4), καθώς ποτε γέφυραν Γαΐου τοῦ Καίσαρος, Μιχαὴλ ὁ ἐξ ίου ἀναιρήσειν τοῦτον διεμαρτύρατο, εἰ μὴ κατάθοιτο. Καὶ τὴν μὲν κατάθεσιν αὐτοῦ ἀπῄτει, τὴν δὲ μέχρι τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν ισιλείων [14] εἴσοδον ποιῆσαι ῥᾳδίαν ὑπέσχετο, ἥτις εἰς ἔργον παρ' αὐτοῦ τοῦ στρατεύματος τετε-

Ut vero nonnulli aiunt : Solus Leo una quadam parte aggressus Bulgaros strenue depugnaverat, ut hinc maximam reportaret gloriam : imperator autem ad revertendum iter ingressus est, subditos plurimum culpans, quasi non curassent scriptum jusjurandum, sed abirent in dissidia ex quibus clades exsistunt, jusso Leone cum suo exercitu extra urbem excubare, quia ipse pro parte sua Bulgaris superior **5** fuisset, ne isti jam de Romanis paucitatis et fugacitatis opinionem nimiam conciperent. Unde factum ut militaris multitudo accusaret imperatoris simplicitatem, ac nimis remissum eum judicaret, ducemque Leonem una voce ad imperium eligeret. Illo autem profunda sollicitudine sese contrahente ad famam electionis, ut olim in ponte Julius Cæsar, Michael Amoriensis occisurum affirmavit nisi in eam consentiat, ac solummodo consensum ejus expetebat, introitum vero in urbem et in ipsam regiam facilem se facturum promisit; quod et re ipsa præstitum ab ipso exercitu.

[15] δέ γε τούτων, γενομένῳ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ν τῆς πόλεως (5), συναντᾷ τούτῳ ἀνήρ τις ισήμων, τὴν τῶν τειχῶν κηδεμονίαν πεπι- νος, τῶν Ἐξαβουλίων ἐκ γένους, ἀφοσιῶν τὰ βασιλεῖ, καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναλγυνόμενος νετό γε (6)· « Τίς ἂν εἴη, ὦ δέσποτα, τῶν C γούντων ἐαθεὶς ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ στρατῷ; » ρησι· « Λέων ὁ τοῦ α' θέματος ἐξηγούμε-, ἀνὴρ ἀγχίνους καὶ εὐθύτητος ἐξεχόμενος. » ἀντέφη ἀλυσιτελὲς εἶναι εἰ μόνος τοῦ τοιού- θηγοῖτο, « δίχα τινὸς τῶν σῶν οἰκείων ὑπ-. » Τοῦ δὲ βασιλέως οὐδὲν τῶν ἐναντίων μένου [16], ἀπολογισμοί τινες παρ' αὐτοῦ τῷ υλίῳ προὐτίθεντο [17], ὡς μὴ τυραννήσειν ποτὲ ησομένου τοῦ Λέοντος. Ἄπῄει τοιγαροῦν ὁ άτωρ πρὸς τὰ βασίλεια οὐ μετὰ πολὺ (8), τοῦ τυράννου Λέοντος ἀνάῤῥησις διηγγέλλετο. οὕτο τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ δυσχεραίνοντος, υν τινὲς αὐτῷ πᾶσι τρόποις τῷ τυράννῳ ς ἀντιτάξασθαι· ὁ δὲ γαλήνιος ὢν τῇ γνώμῃ αἱμοχαρὴς τὴν προαίρεσιν, ἀπεῖργε πάντας D ιας, τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι εὐγνωμόνως όμενος, καὶ τοσοῦτον ὥστε καί τινα τῆς κατ- θεραπείας αὐτοῦ (9), τὸν Ἐξάρχοντα, στεῖ-

Sed priusquam hæc perficerentur, cum jam imperator Michael accessisset ad urbem, occurrit ei vir quidam ex nobilibus, mœnium curam sibi concreditam habens, e familia Exabuliorum, consuetis officiis erga imperatorem defungens ac super calamitate condolens, quærebatque, « Qui ex ducibus esset relictus in exercitu. » Tum ille, « Leo, inquit, primo themati præfectus, vir industrius et justitiæ addictus. » At is negavit esse consultum ut is solus ei rei præsit, « absque aliquo imperatoris intimo ministro. » Cæterum imperator nihil adversi suspicans etiam rationes quasdam proponebat, quasi nunquam tyrannidem esset affectaturus **6** Leo. Abibat igitur imperator in regiam, nec multo post Leo imperator declaratus nuntiabatur. Eam rem ægre ferente Michaele imperatore, suadebant ei quidam ut omnibus modis tyranno firmiter sese opponeret. At ille cum esset placidi animi nec sanguine gauderet, arcebat omnes cæde, Dei mandato æqua mente acquiescens; adeo ut etiam quemdam ex domestico ministerio, Exarchontem, mitteret ad Leonem cum insignibus imperatoris, hortareturque senatum obviam ei ire, ne ulla sanguinis christiani gutta effunderetur sui causa.

VARIÆ LECTIONES.

ωρᾶσθαι L. [14] βασιλειῶν L. [15] πρὸς L. [16] ὑφωρομένου L. [17] προὐτίθετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

e hac discrepantia hujus historiæ et Chron. eoph. sive Continuatores, p. 10, edit. Pa-

lera simulatio fuit. Zonaras, p. 128. edit.

edrenus, p. 484, edit. Paris. Continuator. aris.

otius τε pro γε.

pparet primum thema fuisse τὸ Ἀνατολι- *rientale*, nam p. 4 dicebatur Orientalibus præfectus.

(8) Præ se fert et τοῦ μετ' οὐ πολύ, ut quidem Bosius descripsit, quamvis non satis apparente τοῦ, nec adeo locum habente hic; et οὐ μετ' οὐ πολύ, ut alius in margine Bosiani. Nec hoc rectum. Ex priori legi posset, βασίλεια αὐτοῦ μετ' οὐ πολύ. Nos posterius retinemus levissima facta mutatione.

(9) Mallem αὐτόν, et præmisso commate.

Quare uxor ejus Procopia invidiæ stimulis agitata fertur dixisse : « Indignum sane si tyranni uxor induat modolium, » Barcam eam nominans. At ille prudenti sermone eam refutans dixit : « Bonum est Domini voluntatem sequi ea quæ fiunt. »

λαι πρὸς Λέοντα μετὰ καὶ (10) βασιλικῶν συμβόλων, προτρέψαι τε καὶ τὴν σύγκλητον ἀπιέναι πρὸς τὴν τούτου ἀπάντησιν, ὡς μή τινα ῥανίδα Χριστιανικοῦ αἵματος ἐκχεθῆναι αὐτοῦ ἕνεκα. Ἐφ' ὅτῳ τὴν ἑαυτοῦ (11) γαμετὴν Προκοπίαν ζηλοτυπήσασαν τοιοῦτον εἰπεῖν· « Δεινόν γε δεινὸν, ἐὰν ἡ τοῦ τυράννου σύζυγος Λέοντος περιβάλοι τὸν μοδίολον, » Βάρκαν αὐτὴν ὀνομάσασα (12). Ὁ δὲ ταύτην φρονίμοις λόγοις ἀποκρουσάμενος εἴρηκεν· « Καλὸν τῇ τοῦ Κυρίου δοκήσει συνέπεσθαι τὰ γινόμενα. »

Porro cum jam tyrannus pervenisset per Auream portam ad Præcursoris ædem quam Studius exstruxit, multi ex senatu ac propemodum omnes accesserunt ad eum, atque stipantes una cum populo comitante in regiam deduxerunt. Jamque ingressus ante æratas consistens fores in loco rotundo et porphyretico marmore contecto, gratias acturus Christi Dei nostri illic imagini, sive revera sive specie tenus, exuit vestem 7 qua amictus erat gemini coloris rosei aquila insignem (quam colobium vernacula voce appellant), solutam cingulo secundum morem jam olim a ducibus observatum, atque Michael suorum equisonum primario palam tradit. Illo autem eam confestim induente, id pro omine adipiscendi post Leonem imperii reputatum est ab intelligentibus. Præterea in loco quodam circa palatium, cui nomen Scyla, Michael Leonis vestis oram pede premens turpavit : incertum ex protervitate id fecerit, an providentia divina futurum præmonstrante. Quod cum sensisset Leo, rebellionem ab eo in se orituram conjecit.

Τοῦ δὲ τυράννου (13) καταλαβόντος διὰ τῆς Χρυσῆς πύλης τὸν τοῦ Προδρόμου ναὸν ὃν ἐδείματο [18] Στούδιος, πολλοὶ τῆς γερουσίας ἢ καὶ σχεδὸν ἅπαντες προσῄεσαν [19] αὐτῷ, ὃν καὶ δορυφοροῦντες μετὰ τοῦ συνεπομένου ὄχλου τοῖς βασιλείοις ἀπήγαγον. Καὶ δὴ εἰσιὼν καὶ πρὸ τῶν χαλκηλάτων ἐπιστὰς πυλῶν (14), ἐπὶ τῷ [20] κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ τε καὶ περιπορφύρῳ μαρμάρῳ (15), εὐχὴν χαριστήριον ἀποδώσων τῷ ἐκεῖσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθείᾳ εἴτε προσχήματι, ἐκδιδύσκεται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπεβέβλητο ἐν δυσὶ [21] ῥοδοειδέσι χροιαῖς ἀετίζουσαν (16), ἣν κολόβιον τῇ ἐγχωρίῳ ῥήσει προσονομάζουσιν, καὶ ταύτην ἀνειμένην ζωστῆρος κατὰ τὸ ἔκπαλαι τηρηθὲν ἔθος τοῖς στρατηλάταις καὶ Μιχαὴλ τῶν αὐτοῦ ἱπποκόμων πρωτάρχῳ περιφανῶς ἐπιδίδωσιν. Τοῦ δὲ ταύτην ἐξαυτῆς ἀναβαλλομένου εἰς οἰωνὸν μετὰ Λέοντα βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελόγιστο. Περὶ δέ τινα τοῦ παλατίου χῶρον οὗ ἐπώνυμον τὰ Σκῦλα [22], ὁ Μιχαὴλ τῆς ἐσθῆτος τοῦ Λέοντος τὸ ἄκρον ἐπιβάσει καθύβρισεν (17), εἴτε ἐκ προπετείας τοῦτο καταπραξάμενος, εἴτε τῆς ἄνω Προνοίας τὸ μέλλον προχαραττούσης. Ἐν συναισθήσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος νεωτερισμόν τινα (18) παρ' αὐτοῦ ἔσεσθαι ἑαυτὸν [23] οἰωνίσατο.

Jamque regiam ingresso Leone, mox crinibus detonsis Michael imperator et ejus uxor una cum liberis, supplices miserabiles in oratorio sanctissimæ Deiparæ, quod Pharos dicitur, apparebant, clementiam quamdam sibi expetentes : atque ille precibus flexus vitam eis concedendam judicavit, mittitque Michaelem in quoddam monasterium, ut ibi solitariam vitam omnem reliquam exigat. Cui quotannis auri largitionem die quodam certo præ-

Καὶ δὴ τοῖς εἴσω τῶν βασιλείων χωρήσαντος Λέοντος, εὐθέως τὰς τρίχας κειράμενοι Μιχαήλ τε ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ τούτου γε σύνευνος σὺν παισὶν, ἱκέται ἐλεεινοὶ τῷ (19) εὐκτηρίῳ οἴκῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὃς Φάρος κατονομάζεται δείκνυνται (20), εὐμενείας [24] τινὸς ἀξιοῦντες τυχεῖν. Ὁ δὲ τῇ δυσωπήσει ἐπιπειθὴς γεγονὼς ἄνεσιν ζωῆς αὐτοῖς ἐδικαίωσεν, πέμπει τε τὸν Μιχαὴλ ἔν τινι φροντιστηρίῳ διατελεῖν τῷ μονήρει βίῳ συμφρασσό

VARIÆ LECTIONES.

[18] ἐδήματο L. [19] προσίεσαν L. [20] τῷ] τὸ D. [21] ἐν δυσὶ] imo ἔνδυσιν. [22] σκύλλα L. [23] aut εἰς ἑαυτὸν legendum est, aut ἑαυτῷ. Αὐτῷ Symeon logoth. p. 402 C. [24] εἰμενίας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(10) Loco καὶ magis quadraret articulus τῶν. Ea fuere ἁλουργὶς, κοκκοβαφῆ πέδιλα et διάδημα. Cedren. p. 485, edit. Paris. de eadem re.

(11) Solœcismus, nisi pro ἑαυτοῦ legas αὐτοῦ. In Græco deest λέγεται, quod habetur in Continuat. p. 12, ubi de eadem re.

(12) Cedrenus cæterique.

(13) Cedrenus, p. 485, edit. Paris.

(14) Continuat. p. 12, edit. Paris.

(15) Deest substantivum [μαρμάρῳ. Habet codex]. Apud Symeonem Logothetam, qui solet Nostrum quandoque exscribere, est μαρμάρῳ, p. 402, edit. Paris., ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμάρῳ.

(16) Vestis hæc ἀετὸς, *aquila* vocabatur. Græcum ἀετίζουσαν obscure dicitur et vix potest exprimi nisi dicas *aquilissantem*. Subsidio hic venit Continuat. p. 12. edit. Paris. ubi de eadem re ἀετὸν τοῦτο καλοῦσι. Symeon Log. pro ἀετίζουσαν habet ἐκλάμπουσαν, p. 402, edit. Paris. Ἐκδιδύσκεται τὴν ἐσθῆτα ἣν ἐπεβέβλητο ῥοδοειδέσι χρόαις ἐκλάμπουσαν. Nempe sine ἐν δυσὶν etiam, quod in Nostro est, nec satis apparet quorsum.

(17) Cedren. p. 285 edit. Paris ; Zonaras 118 edit. Paris.

(18) F. excidit εἰς. Sym. Log. p. 402 edit. Paris. de eadem re, νεωτερισμόν τινα παρ' αὐτοῦ (mal: ibi) παραυτά; hoc alias dicatur) ἔσεσθαι αὐτῷ.

(19) F. excidit ἐν.

(20) Continuat. p. 13, et Cedren. p. 485 edit. Paris. — *Δείκνυνται* Ἴσ. δύνονται. REINESIUS. Non inepte quidem, sed præter necessitatem.

[23] (21), ᾧ κατ' ἔτος χρυσοῦ δωρεὰν κατά τινα
τμίαν ἐδαψιλεύετο· τὴν δὲ γαμετὴν καὶ τὰ
τούτου διέστησεν, ἐξ ὧν τὸν Ἰγνάτιον εὐνουχίᾳ
κινεν (22).

δὲ τῶν βασιλείας ἡνιῶν ὁ Λέων ἐδράξατο (23),
μυημένα Βαρδανίῳ τῷ πατρικίῳ, ᾧ Τοῦρκος
σις, περὶ αὐτοῦ εἰς φῶς διανέχυπτεν (24).
ς γοῦν ὁ Βαρδάνιος, ὅτε τοῦ τῆς Ἀνατολῆς
το θέματος, βασιλειῶν (25) ἄγαν διὰ φροντί-
ἑαυτῷ εἶχεν ἐπίθεσιν ὥστε τῆς βασιλείας
ιδάνεσθαι· ὅθεν ταύτην μοναχῷ τῶν ἐπειλημ-
[24] προγνώσεως περιεσχεμμένως προσανετί-
ιν διατριβὴν ποιουμένῳ πρός τινα χῶρον τοῦ
λίου, συνίστορα τοῦ τοιούτου βουλεύματος
μένος τὸν Λέοντα (26), ἄνδρα πολλοῖς ἐμπρέ-
γενναιότητος προτερήμασιν, ἀνδρικὸν τὴν B
ιὶ βλοσυρωπὸν [27] τὸ κατάστημα, μεσήλικα καὶ
λον [28] (27), ἐκτραφέντα τε τοῦ αὐτοῦ θέματος
ιι τόπῳ Πίδρᾳ προσονομαζομένῳ (28), σὺν
ὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου τυγχάνοντα, ᾧ
γλώττης παράσημον ἐγεγένητο (29), μεθ' ὧν
μᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γαζουροῦ, καὶ αὐτὸν ἐξ
ίων τὸ γένος κατάγοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀν-
καὶ πολυπραγμονέστατον. Τοῦ οὖν Βαρδανίου
ντος γε τῷ μονάζοντι, πάντα πρὸς αὐτοῦ (30)
: διανοίας ἀνακαλύπτεσθαι βουλήματα λέγε-
), καὶ τοσοῦτον ὥστε προαγγελθῆναι αὐτῷ
ἦν περιουσίας ἀφαίρεσιν καὶ τὴν ὀφθαλμῶν
ιν. Τούτου δὲ (32) ἐπὶ τοῖς προρηθεῖσιν [29] ὡς
ἥρεσιν ἐπασχάλλοντος [30], ὅμως τὰ συνήθη τῆς C
ἀπολειψαμένου [31], τὰ τῆς ὑποχωρήσεως αὐτῷ
ρέπιστο. Προσκομισαμένων [32] (33) δὲ τῶν
κετουμένων ἵππους αὐτῷ, τούτους ὁ μοναχὸς
μετὰ πλείστης ἐπείξεως ὑπονοστεῖν παραινεῖ
ρδάνιον (34). Τῷ δὲ μετὰ περιχαρίας ἀνα-
ντι, ὡς προσδοκῶντι τῶν καταθυμίων αὐτῷ τι
θῆναι, τοὐναντίον αὐτοῦ τῶν ἐλπίδων πάλιν
ὁ θεοπρόπος ἀνήρ· « Μηδέν σοι περὶ τοῦ
ήματος, ὃ τῇ σῇ διανοίᾳ καλῶς (35) μὴ ἐν-

A stabat. Uxorem autem ejus et liberos separavit, ex quibus Ignatium castrandum condemnavit.

8 Ut vero imperii habenas tenuit, prædicta Bardanio patricio, cui Turcus cognomen, jam in lucem emergebant.

Iste namque Bardanius, cum adhuc Orientis themati præfectus esset, valde cupiens fieri imperator, invasionem meditabatur, ut imperium capesseret. Unde hanc rem monacho cuidam habenti præscientiam futurorum aperiebat, habitanti in quodam loco Philomelii; conscium hujuscemodi consilii habens Leonem istum, virum jam tum multis conspicuum fortitudinis prærogativis, virili B trucique aspectu atque habitu, mediæ ætatis, fortem educatumque in ejusdem thematis Orientalis quodam loco Pidra dicto, cumque eo et Michaelem Ameriensem, cui linguæ illud vitium inerat, simulque cum his Thomam a palude Gazura oriundum, et ipsum genus suum deducentem ex Armeniis, sed itidem virum strenuum et valde agilem. Bardanio itaque accedente ad monachum, omnes ab isto animi cogitationes, omnia consilia deprehensa et detecta fuisse aiunt, adeo ut ab eo prædicta illi fuerit etiam opum privatio et oculorum excæcatio. Super his ut minime jucundis indignabundo, cum nihilominus consuetas preces fudisset, abitus paratur. Adducentibus autem ministris 9 ei equos, C illos conspicatus, summa cum festinatione redire jubet Bardanium. Atque huic cum magna lætitia revertenti, ut qui opinabatur ex animi sententia evenisse aliquod augurium, præter spem ejus dicit vir divinus : « Ne sit tibi istud propositum, quod animum tuum non bene incessit, curæ. Nam tuorum, ut jam dixi, oculorum et omnium bonorum subibis privationem : istorum autem virorum, qui equos ad tuum ministerium adduxerunt, primus quidem et secundus diadema gestabunt, tertius

VARIÆ LECTIONES.

μφορασάμενον L. [24] ἐπιλημμένων L. [27] βλοσσυρωπὸν L. [28] εὐάμιλον L, εὐόμιλον V. [29] προρε- L, προῤῥηθεῖσιν V. [30] ἐπασχάλοντος L. [31] ἀποληψαμένου L, ἀποληψομένου V. [32] προκομισα- L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Ἴσ. συμπερασόμενον. REINESIUS. Posset to- si sensisset Reinesius συμπερασόμενον· sed s abest συμφυρασόμενον, *ut una ibi versa-*

In Cont. p. 13 edit. Paris. Eustratius filius lis dicitur castratus fuisse. Alius autem s, postea Ignatius in monachatu vocatus, uia præfuisset olim Icanatis. Cedren. autem, edit. Paris. et Zonaras, p. 128 edit. Paris. hylaotum vocant illum qui fuit castratus Continuat. init. p. 5. Zonoras p. 128 edit.

Ita ms. Cum Bosius perperam descripsisset ιυπτεν, Reinesius annotat γρ. διανέχυπτεν, *uere, in lucem, in apertum emersere.* Melius is ἐξανέχυπτεν. Hæc ille. Sed ita quidlibet ex et facias, inhærendum vestigiis litterarum, juid mutandum, leg. δὴ ἀνέκυπτεν i. e. ἤδη τεν, *jam emergebant.*
Participum, ut σπουδαρχειῶν.

D (26) Ita loquitur, quasi nunc primum faciens mentionem Leonis. Itaque addidi *istum* et *jam tum*.

(27) Scriptum εὐάμιλον, quod nihil est. Illud [εὐόμιλον] est e Reinesii conjectura, sine dubio verum. Nam ita de Leone et Continuat. p. 5, de eodem, ἀστεῖον ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα.

(28) Continuat. init.

(29) Scil. τραυλὸς ἦν. REINESIUS.

(30) Ita scriptum, non αὐτόν.

(31) Zon. p. 128.

(32) Cont. p. 5.

(33) *Consuetis tantum pro se precibus impetratis.* Continuat. p. 5, καὶ πρὸς Θεὸν εὐχὰς ἱκετηρίους. Petierat ut monachi precibus liceat ei consequi imperium. Sed is tantum consuetas promisit.

(34) Zon. in Leone REINESIUS.

(35) Ita scriptum, cum oportuisset μὴ καλῶς aut potius οὐ καλῶς.

autem tantum acclamationem consecutus mox interibit. » Igitur Bardanius ad hæc cum graviter ingemuisset, suam animi cogitationem Leoni atque Michaeli, necnon Thomæ, suis ministris, cum quadam contumeliosa in monachum invectione aperiebat, dicens hujuscemodi quædam : «Tu quidem, Leo, imperio potitus Thomas autem acclamatus, a Michaele interficiemini, qui ipse servabitur in imperio plane incolumis. »

A ἐσχηψε, πεφροντισμένον ἔστω. Τῶν γὰρ σῶν, ὡς ἔφθην εἰπών σοι, ὀμμάτων καὶ τῆς ὑπάρξεως ὑποστήσῃ τὴν ἀλλοτρίωσιν (36)· οἱ δὲ τοὺς ἵππους σοι πρὸς ὑπηρεσίαν ἐπικομίσαντες ἄνδρες, τούτων ὁ πρῶτος καὶ ὁ μετ' αὐτὸν διαδηματοφορήσει, καὶ ὁ τρίτος ἐπιτυχὼν ἀναῤῥήσεως ταχέως θανάτῳ καταστραφήσεται. » Ὁ οὖν Βαρδάνιος πρὸς ταῦτα χαλεπῶς ἀνοιμώξας τὰ τοῦ λογισμοῦ αὐτοῦ τῷ τε Λέοντι καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾷ, τοῖς ὑπὸ χεῖρα τούτῳ, μετὰ καί τινος ἐπὶ τοῦ μοναχοῦ ὑβριστικῆς προσοχθήσεως παρεδήλου (37), φάσκων τοιάδε (38)· « Σὺ μὲν, ὦ Λέων, βασιλεύσας καὶ Θωμᾶ ἀναῤῥηθεὶς παρὰ Μιχαὴλ φονευθήσεσθε, αὐτοῦ γε διαφυλαχθησομένου ἐν τῇ βασιλείᾳ πάντως ἀπήμονος. »

Hinc Bardanius animo male affectus in demandatum sibi thema reversus cum suo exercitu et quibusdam aliis ejus arrogantiæ sociis contra imperantem tunc Nicephorum vano consilio in Bithynia castra ponit. Quo audito Nicephorus collecto exercitu minime contemnendo, hunc contra illum mittit. Hic expeditione illa territus submittit se imperatori, expetens certificationem veniæ : quam facile adipiscitur, per crucis signum **10** securitatem consecutus, obedientiamque præstat, condemnans se ipsum ob facinus, ut in Proten insulam relegaretur, in prædiolum ab ipsomet studiose excultum. Neque ita multo tempore elapso, quidam ex Lycaonia, sive proprio ausu, sive imperatorio consensu et placito, sive quod eidem imperatori Nicephoro placere cuperent, Bardanium subito invadunt eique oculos eruunt, atque ad ecclesiam confugiunt petentes veniam.

Ἐντεῦθεν Βαρδάνιος κατὰ ψυχὴν χαλεπήνας καὶ εἰς τὸ ἐγκεχειρισμένον αὐτῷ θέμα ἐπανιὼν σὺν τοῖς B ὑπ' αὐτῷ στρατοπέδοις καί τισιν ἄλλοις ὁμόφροσι τῆς ἀλαζονείας αὐτοῦ κατὰ τοῦ τηνικαῦτα Νικηφόρου βασιλέως ματαιοφρόνως ἐν Βιθυνίᾳ στρατοπεδεύεται. Περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς διακηκοὼς καὶ συνθεὶς στρατιὰν[33] ἀξιόλογον αὐτῷ ἐπαφίησιν. Ὁ δὲ τῇ ἐκστρατείᾳ καταπλαγεὶς, ὑποκλινὴς τῷ βασιλεῖ γίνεται ἐξαιτῶν ἐγγύην ἀφέσεως, καὶ δὴ ταύτης ἀξιοῦται ῥᾳδίως τῷ σταυρικῷ (39) συμβόλῳ τὸ ἀσφαλὲς ἐνεγκάμενος, καὶ πειθαρχεῖ ἑαυτὸν κατακρίνων τῷ δράματι παραπεμφθῆναι ἐν νήσῳ τῇ (40) Πρώτῃ εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ἐκεῖσε φιλοπονηθέντα ἀγρόν. Οὔπω δὲ πολλοῦ χρόνου διεληλυθότος, τῶν ἐκ Λυκαονίας[34] τινὲς (41), εἴτε ἀπαυθαδιαζόμενοι, εἴτε βασιλέως συνευδοκήσει (42), εἴτε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἀρέσαι βουλόμενοι, τῷ Βαρδανίῳ αἰφνιδίως C ἐπιτίθενται καὶ πηροῦσιν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσῄεσαν ἀξιοῦντες συγχώρησιν (43).

Tunc autem cum seditio a Bardanio conflaretur, Leo ille ex Armeniis atque Assyriis ad imperatorem deficiebat, deinde et Michael Amoriensis : illique fœderatorum præfectura, huic comitis curiæ dignitas defertur. Thomas vero etiam in periculis suo domino fidem præstitit. Interjecto dein aliquo tempore, Leo, cum esset Orientalium dux secundi ordinis, contra Ismaelitas strenue rem gerit, atque ab imperatore Michaele, illo qui post Stauracium imperavit, decoratur patriciorum amplissima dignitate.

Ὁπηνίκα δὲ τὰ τῆς στάσεως παρὰ τοῦ Βαρδανίου ἐπεφυσίωτο (44), Λέων ὁ ἐξ Ἀρμενίων καὶ Ἀσσυρίων τῷ βασιλεῖ προσεῤῥύη, εἶτα καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου (45), ὧν[35] ὁ μὲν τὴν τῶν[36] φοιδεράτων[37], ὁ δὲ τὴν κόμητος κόρτης ἀρχὴν ἐγχειρίζεται· Θωμᾶς δὲ καὶ μέχρι κινδύνων τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ ἀφοσιοῖ τὰ τῆς πίστεως. Προϊόντος δέ τινος χρόνου, Λέων χρηματίσας τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγος κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν μεγάλως ἀνδραγαθίζεται (46), καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ μετὰ Σταυράκιον τιμᾶται τῷ τῶν πατρικίων μεγαλοπρεπεῖ ἀξιώματι (47).

Iste autem Michael puellam habebat quamdam vernam, per quam spiritus Pythonis per vices

D Οὗτος δὲ Μιχαὴλ παιδίσκην ἐκέκτητο κατοικίδιον[38], καθ' ἣν Πύθωνος πνεῦμα ἐπί τινας περιτρο-

VARIÆ LECTIONES.

[33] στρατείαν L. [34] λυκαωνίας L. [35] ὧν] ὧν L. [36] τὴν τῶν B, τῆς τῶν L. [37] φοιβεράτων L. [38] κατοικείδιον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Zon. p. 128.
(37) Cont. p. 5, in f.
(38) Cont. p. 6.
(39) Cont. p. 6, dicitur fuisse χρυσοῦν σταυρίδιον.
(40) Ms. τῇ ᾶ. Hæc Prote insula est Proconnesus.
(41) Cont. p. 7.
(42) Potest etiam σὺν εὐδοκήσει.
(43) Cont. p. 7, τῷ τοῦ Θεοῦ προσφεύγουσι θείῳ καὶ μεγάλῳ ναῷ.
(44) Cont, p. 6.
(45) Videtur excidisse καὶ ante ὁ μέν. — [τῆς] Ita scriptum. Requiritur τήν, ut in Cont. — *Φοιβεράτων*, ad quod Reinesius : φοιδεράτων, fœderatorum. Error ex pronuntiatione fere simili τοῦ β et δ ortus.
(46) Cont. p. 7.
(47) Zon. in Leone Arm. REINESIUS.

:νήργητο (48). Ἥτις ὀξέως ἐν χωρίῳ [39] λι- A
(49) Βουκολέων προσαγορεύεται, προσχω-
διαπρυσίως φωνὴν ἐκεκράγει πρὸς βασιλέα·
:λθε, κάτελθε, ὑποχώρει τῶν ἀλλοτρίων. »
ὖν τοιούτου προσφωνήματος πολλάκις ἐκλα-
ς ὁ βασιλεὺς εἰκότως καταπλαγεὶς καὶ οὐχ
ὑποπτήξας, κοινολογεῖται (50) περὶ τούτου
ρ σπαθαροκανδιδάτῳ (51) καὶ οἰκείῳ γνωστῷ,
Μιχαὴλ πατρικίου τοῦ πρὸς γένους Μελισση-
τὸ εὔφημον Κασσιτηρᾶς διηκούετο, ὡς εἴπερ
χον γένηται τὸ κοράσιον (52), ἔν τινι κατα-
:άντως οἰκίᾳ καὶ διερευνᾶσθαι καὶ (53) φρά-
ως αὕτη ὑπάρχει ἡ οἰκία καὶ τούτου ὁποῖον
ριμον (54). Τῆς δὲ ἀνακαλυψάσης τὴν ἐπι-
ένην κλῆσιν καὶ χαρακτῆρα, προτρέψασθαι B
5) αὐτῷ εὐκαίρως κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἀφ-
, καθ' ἣν συγχυρῆσαι δύο ἄνδρας (56), ἐξ ὧν
ὁ ἐπιβάτης τῷ βασιλικῷ θρόνῳ ὀχήματι.
Καὶ τὰ μὲν τῆς ἐξεστηκυίας τοιαῦτα, τὰ δὲ
βασιλέως ἀκριβείας (57) κατὰ τὸ εἰκὸς ἐπ-
στικώτερα, οἷα περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας
μνῶντος (58). Ἀκριβολογηθεὶς γὰρ (59) παρ'
ὁ Θεόδοτος ἀπηνήνατο μὴ ἐγνωκέναι μηδὲν
ρὰ τῆς Πυθωνίας [42] φληναφουμένων· ἀπιὼν
ς τὸν διωρισμένον χῶρον ὡς προδιήγγελτο
το, καὶ τὸν ἄνδρα (60) προσλαβόμενος ἅμα
ἄπεισιν ἐν τῷ ναῷ Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐν
ὀρφανῶν τὰ πρὸς ἀποτροφὴν τεταμίευται [43].
κεῖσε συνθήκαις ἀλλήλους κατεγγυησάμενοι,
(61) πρὸς τὸν Λέοντα ὁ Θεόδοτος τοιαῦτα ἐρεῖν (62), ὡς « Ἐκ θείας ὁράσεως περὶ σοῦ μοι
σται μέγιστά τε καὶ ἀποβησόμενα, δι' ὧν τῆς Ῥωμαίων πάντως ἡγεμονίας [44] μεταποιή-
(63). »

operabatur. Quæ statim atque in locum qui Bucoleon dicitur accessisset, clara voce clamabat ad imperatorem: « Descende, **11** descende, cede alienis. » Ejusmodi compellatione sæpius enuntiata imperator merito exterritus nec mediocriter consternatus colloquitur cum Theodoto spathariorum candidato, intimo familiari suo, filio Michaelis patricii, generis Melisseni, cui cognomentum erat Cassiteras, ut ubi furere cœperit puella in aliqua domo omnino detineatur, interrogeturque, ut indicet cujus ea sit domus et quænam illius sit propria nota. Quæ cum detexisset nomen quæsitum et notam propriam, jussit eum tempore opportuno in arcem abire, ubi ei occursuri essent duo viri, ex quibus is qui mulo insideret imperatorium solium conscensurus esset. Ac de emotæ quidem mentis puella res ita habet: imperatoris autem iniquisitio merito fuit curiosior, utpote de imperio solliciti. Interrogatus enim ab eo Theodotus diligenter, negavit se quidquam intelligere eorum quæ Pythonica nugaretur: verum abiit in præfinitum locum, ut præceptum fuerat, et spectavit. Atque homine assumpto, abit una cum eo in templum Pauli apostoli, ubi orphanorum alimenta asservantur. Atque ibi postquam conventis et pactis sese constrinxissent, ausus est Leoni talia dicere: « Ex divina visione de te mihi cognita sunt maxima, quæ etiam eventura sunt; unde fiet ut Romanorum imperium capessas. »

δεδηκότος (64) δὲ πολέμου μεταξὺ Ῥωμαίων C
υλγάρων, καὶ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀρχηγοῦ Κρούμ-
ἐσκοντος ἀναδίδοσθαι [45] (65) τοὺς προσφυγόν-
υλγάρων, ὡσαύτως δὲ καὶ Ῥωμαίων, ἐπὶ τού-
βασιλεὺς συμβαίνων ἦν, κἂν τοῖς πολλοῖς
εγιστάνων ἡ τοιαύτη γνῶσις λίαν ἐστασιάζετο,
ιστα δὲ καὶ Θεοκτίστῳ μαγίστρῳ (66)· παρ' ὧν
ωνίας συντελεσθείσης πρὸς ἐναντιότητα χω-
ἀμφότεροι. Ἐκστρατεύουσι τοιγαροῦν Ῥω-
τε καὶ Βούλγαροι κατ' ἀλλήλων, καὶ πολεμικῆς

12 Orto autem bello inter Romanos et Bulgaros, atque istorum duce Crummo postulante reddi Bulgarorum transfugas, similiter et Romanorum, in ea imperator consentiebat, etsi a plerisque magnatum illa ejus sententia valde impugnabatur, præcipue a Theoctisto magistro. A quibus rejecta conventione in dissidia abeunt utrique. Educunt itaque exercitus Romani et Bulgari, factoque concursu bellico vincitur prorsus Romanus exercitus, divina providentia, ut videtur, aliter volente res

VARIÆ LECTIONES.

ὁρῳ L. [40] γε] τε L. [41] ὀφῆχθαι L. [42] πυθονίας L. [43] τεταμείεται L. [44] ἡγεμονείας L. διδοσθαι B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Hæc aliter atque aliter Cont. p. 14. Zonaras D
seq., Cedrenus p. 485.
Ita scriptum, non ὅς, nec ὁ. Cedrenus l. c.
em nominis exponit, quæ inepta videtur. !
) *Κοινολ.... διηκούετο*. Cedrenus l. c. eadem
erba.
Spathariorum candidatus. Ad hunc Theodo-
ant epistolæ aliquot Photii. Reinesius.
Hæc etiam aliter Cont. 14. Zon. p. 131.
p. 486.
Mallem hoc καὶ [ante φράζειν] abesset. Sic
eretur ὡς φράζειν.
Ita scr. mallem γνώρισμα.
Τε melius abesset.—*Ἀφῆχθαι*. Ita scriptum,
eberet ἀφῖχθαι, aut ἀφικνεῖσθαι.
Loquitur hic inepte.

(57) Potius ἀκριβώσεως.
(58) Cedren. p. 486. Zon. p. 131.
(59) Non apparet, quid hic γὰρ faciat. — Ita et ipse hæc narrat, ut vix intelligi possit. Versione tamen juvi sensum.
(60) Nempe Leonem. Sym. Log. p. 403: Τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου, etc.
(61) Male apud Logoth. θαῤῥεῖν.
(62) Male verbum fut. temp. h. l. positum.
(63) Ita clare scriptum.
(64) Cedrenus, p. 486, ubi apta est transitio. De hoc bello Noster, p. 4.
(65) Zon. p. 126, in fine. Contin. p. 8.
(66) Et a patriarcha. Vid. auctor. cit.

nostras temperare ob rationes captum nostrum superantes.

Sed eo unde digressi sumus rursus redeamus.

Igitur publice imperator proclamatus Leo Thomam coætaneum suum ducem fœderatis constituit, atque Michaelem, cujus filium ex sacro lavacro susceperat, patricia dignitate et excubitorum præfectura decoravit.

Bulgaris autem hostibus priore victoria elatis, non parva per eos in regionibus et civitatibus incendio et prædatione consecuta est vastatio. Itaque ad ducem Bulgarorum legationem mitti ab imperatore ad pacem inclinante rationi consentaneum erat, ut pax iniretur. Sed Bulgarorum domino ad id se non accommodante, utpote barbara indole **13** prædito et arrogante homine, Leo imperator contra ipsos expeditionem parat. Acrique collisa pugna, imperatore sic disponente, nostra multitudo fugæ subjicitur, ita ut et ipse imperator una fugeret. Itaque Bulgaris persequendo instantibus, facta conversione cum reliqua multitudine resistit imperator, atque in illos impetu facto re fortiter gesta contra ipsos solidæ victoriæ auctor exsistit. Qui et ipso Bulgarorum duce potior fuit, atque istorum liberos partim petræ allisit, partim in arca gravi supplicio affecit. Atque hoc pacto effectum ut *ausa luerent*, secundum poetam.

A συμβολῆς καθεστώσης ἀνὰ κράτος ἡττᾶται τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα (67), ὡς ἔοικεν ἑτέρως τῆς ἄνω Προνοίας μελλούσης τὰ καθ' ἡμᾶς διεξάγειν, καταλήψεως λόγῳ ἐν κρείττονι (68).

Ἀλλ' ὅθεν διέστημεν (69), αὖθις νῦν ἐπανίωμεν [66].

Ἀναῤῥηθεὶς δὴ [67] δημοσίᾳ Λέων ὁ βασιλεὺς Θωμᾶν τὸν ἑαυτοῦ ἡλικιώτην τουρμάρχην εἰς φοιδεράτους [68] ἐπέστησεν (70), καὶ Μιχαὴλ, οὗ τὸν παῖδα πνευματικῆς ἐκ κολυμβήθρας υἱοποιήσατο (71), τῇ πατρικίῳ καὶ ἐκσκουβίτου τιμῇ διεσέμνυνεν (72).

Τῶν οὖν δυσμενῶν Βουλγάρων τῇ προτέρᾳ νίκῃ κατεπαρθέντων, οὐχ ἡ τυχοῦσα παρ' αὐτοῖς (73) ἐν πολλαῖς χώραις καὶ κατοικίαις διά τε πυρπολήσεως καὶ αἰχμαλωτεύσεως παρηκολούθει (74) [69] ἐρήμωσις, B ὥστε πρὸς αὐτὸν τὸν Βούλγαρον (75) [80] πεμφθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως εὔλογον ἦν (76), πρὸς τὸ εἰρηνικὸν ἀπονεύοντος, σπονδὰς ἐπεργάσασθαι. Τοῦ δὲ κρατοῦντος Βουλγάρου μὴ (77) πρὸς τοῦτο κατατιθεμένου, ἅτε βαρβαρικοῦ τὸν τρόπον καὶ καταλαζονευομένου, Λέων ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ἐπείγεται. Καὶ μάχης κραταιᾶς κροτηθείσης (78), βασιλικῷ διατάγματι ὁ καθ' ἡμᾶς λαὸς τροπῇ ὑποβάλλεται, ὥστε καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως [81] συντρίπτεσθαι (79). Ἀμέλει τῶν Βουλγάρων τῇ διώξει ἐπικειμένων, ἐξ ὑποστροφῆς μετὰ τοῦ περιόντος λαοῦ ἀντικαθίσταται ὁ βασιλεὺς καὶ τούτοις παρεμβαλὼν ἀριστεὺς κατ' αὐτῶν ὁλοτελῶς ἀναδείκνυνται (80). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ κατισχῦσαι Βουλγάρων τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τούτων τὰ ἔκγονα τὰ μὲν προσαράξαι [82] ταῖς πέτραις, τὰ δὲ ἐν ἅλωνι χαλεπῶς τιμωρήσασθαι (81), ὡς ἐντεῦθεν ἐν τούτοις πεπερατῶσθαι παλίντιτα [83] ἔργα, κατὰ τὴν ποίησιν (82).

Post hæc recordatus est monachi illius in Philomelio degentis, atque mittit ei voti causa, quæ illi usui forent, munera et dona, ut qui se divinatorem eventuum veracem ostendisset. Sed interea temporis mortuus fuerat ille monachus, factumque ut in locum ipsius alius Sabbatius ejus cellulam subiret, qui cultui venerandarum imaginum occulte

C Εἶτα εἰς λογισμὸν ἧκεν ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος (83), καὶ στέλλει αὐτῷ τὰ πρὸς χρείαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα (84), ἅτε χρησμῳδῷ ἀληθεῖ τῶν ἀποβαινόντων ἀναφανέντι. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἐτετελευτήκει ὁ αὐτὸς μοναστὴς, καὶ συνέβη ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον Σαββάτιον (85) μοναχὸν τῷ σκηνιδίῳ αὐτοῦ ὑπεισδῦναι (86), ὅστις τῇ

VARIÆ LECTIONES.

[66] ἐπανίομεν L. [67] δὲ L. [68] φιβεράτους L. [69] παρηκολούθη L. [80] πρὸς αὐτῶν τῶν Βουλγάρων L. [81] αὐτὸν τὴν βασιλέα B. [82] προσαῤῥάξαι L. [83] παλίντητα L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Nempe culpa Leonis ut pag. 4 dixerat.

(68) Ordo ἐν λόγῳ κρείττονι καταλήψεως.

(69) Cf. p. 8.

(70) Ms. φοιβεράτους. Monuit Reinesius. de φοιδ. vid. not. p. 10. Idem vitium et apud Cedren. p. 487. De eadem re recte apud Zonar. p 129.

(71) Vid. Cedren. p. 487, et Contin. p. 15.

(72) Ita scriptum. Zon. de eodem κόμητα τῆς τῶν ἐξκουβίτων σχολῆς, p. 129 initio, uti et Cedren. p. 487.

(73) Ita clare. Requiritur αὐτῶν.

(74) Cum scriptum esset παρηκολούθη, Reinesius annotavit : γρ. παρηκολούθει. Sed potuit etiam fuisse παρηκολούθησεν.

(75) Ita scriptum. Legendum πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους aut πρὸς ἄρχοντα τῶν Βουλγάρων.

(76) Imperator misit legatos. Cedren. p. 487. Zonar. p. 129. Contin. p. 15.

(77) Ita scr. sed potius Βουλγάρων legendum apparet ἐξ αὐτῶν. — *Μὴ* Zon. Reines.

(78) Ita scriptum ; συγκροτηθείσης usitatius.

(79) Cedren p. 487. Zonar. p. 129.

(80) Oratio imperfecta, nec satis exprimit quod D debet. Zonaras, p. 128, et Cedren. p. 487, ostendunt parum abfuisse quin periret dux Bulgarorum.

(81) Ita fere et Cont. p. 16 : Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἴασαν — καὶ τὰ τέκνα πέτραις καὶ τῇ γῇ προσκρουτῶν.

(82) Cum scriptum esset παλίντητα, Reinesius adnotavit : γρ. παλίντιτα. Τὰ κατὰ ποίησιν est, secundum poetam Homerum. — Loquitur auctor Homerice ex Odyss. α, ubi παλίντιτα ἔργα γενέσθαι. Cui commode respondet Virgilianum *Ausa luet*.

(83) Iisdem verbis Sym. Log. p. 402.

(84) Vid. Contin. p. 16 seq. Cedren. p. 487 et seq. Zonar. p. 129.

(85) Quandoque Συμβάτιος scribitur ejus nomen, ut in Contin. p. 17. Ratio est similitudo litterarum illarum in mss.

(86) Male apud Sym. Log. ἐπεισδύνας.

υνήσει τῶν σεβασμίων εἰκόνων κρυφίως ἀντι- :ατο. Θεασάμενος δὲ τὸν παρὰ βασιλέως ἀπ- ιένον ἀπόπεμπτον ἐποιεῖτο (87), τὸν πέμψαντα : ἀπεοικότα τῇ ἀλουργίδι (88), ὡς εἰδώλοις νέχοντα, ταῖς παρὰ τῆς σεβαστῆς Εἰρήνης ἴναις εἰκόσι καὶ Ταρασίου τοῦ ἀοιδίμου πα- ιου (89), Παρδῶ [85] ταύτην καὶ Θυάδα καὶ Τα- τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ ἀφρόνως ἐξυβρίζων ὁ (90)· ἀνθ' ὧν καταστρέψαι Κύριον τὴν αὐτοῦ ίαν καὶ ἐπιστέλλων (91) προήγγειλεν [86], εἴπερ ; οὐ καταστρέψειεν. Τούτοις καταβροντηθεὶς ὁ :λὴξ βασιλεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον (92) καὶ είκνυσιν αὐτῷ τὰ ἐπεσταλμένα (93) παρὰ τοῦ ›ντος. Τότε δὴ, τότε ὁ Θεόδοτος δραξάμενος τοῦ ου σκοποῦ καὶ ἀναθαῤῥήσας λέγει τῷ βασιλεῖ, :κῷ κακὸν ἐπιπλεονάζων (94), παρά [86] τινος :οῦ διενεργεῖσθαι παράδοξα, τὴν οἴκησιν κε- νου ἐν τοῖς τοῦ Μαυριανοῦ (95), οἷς γειτνιάζειν ιγιστέα διεσαφήνιζεν (96), ἕτερον τοῦτον ἐπι- ων μέγαν Ἀντώνιον· « Καὶ ὅπερ ἐρεῖν τῇ σῇ :ία προέλοιτο, τοῦτο καὶ διαπράξασθαι προθυ- ι (97). » Ταῦτα σκαιῶς οὕτως τῷ βασιλεῖ (98) μενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστὴν καὶ πεπλαστουρ- ως (99) τάδε φησὶν, ὡς « Τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ, ωρισμένῃ, τὸν βασιλέα ἐν εὐτελεῖ καταστή- ρεσοποίσω σοι διηγησόμενον περί τε πίστεως καὶ πραγμάτων ἀξιολόγων (1)· ὃν ἐπαρᾶσθαι καὶ [87] τοῦ βίου παρελθεῖν ἐξειπεῖν σοι βουλεύο- :), εἰ μήπω Λέοντος τοῦ Ἰσαυρίαθεν [88] ὡρμη- στοιχειοῖτο τῷ (3) δόγματι, καὶ ὡς εἴγε τοῦτο ρυλάξοιτο (4), ἐν δυσὶν ἔτεσι καὶ ο' τῆς βασι- (5) ἐνδυναστεύων ἐλάσειεν· » ὡς δῆθεν τῇ ιίᾳ καὶ φιλοδοξίᾳ τοῦτον πρὸς το οἰκεῖον ασθαι θέλημα· ταύταις γὰρ ἐφετικῶς εἶχε- το, καὶ μάλιστά γε νεότητι κουφιζόμενος.

A obsistebat. Conspicatus autem iste eum qui missus fuerat, facessere jussit, indignum judicans auctorem muneris purpura, utpote idolis addictum; imaginibus scilicet ab Irene Augusta ac Tarasio laudatissimo patriarcha cultis; pardalem illam et Baccham vocans, summum autem sacerdotem Dei, Taraxii (quasi tu dicas turbatoris) nomine infamans perditus ille: **14** quapropter futurum ut Dominus evertat illius imperium, per epistolam etiam prænuntiavit, nisi illas ipse everterit. His attonitus demens imperator accersit Theodotum, ostenditque ei epistolam monachi. Ibi tum Theodotus arrepta occasione sumptaque fiducia dicit imperatori, malum malo cumulans, a quodam monacho patrari mirabilia, stationem habente in B ædibus Mauriani (quibus vicinum esse Dagistea indicabat), alterum eum appellans magnum Antonium: « Atque quodcunque, inquit, dicturus est tuæ imperatoriæ majestati, id facere studeas. » Hæc postquam sic subdole suggessit imperatori, abit ad monachum ac veteratorie (99) ista dicit: « Insequenti nocte hora definita imperatorem in habitu vili adducam tibi, acturum tecum de fide et rebus magni momenti. Cui ut maledicas brevique moriturum denunties tibi auctor sum, nisi Leonis illius ex Isauria oriundi doctrinam sequatur: atque si id observaverit, ad septuagesimum secundum annum in imperio perventurum; » ut scilicet vitæ et gloriæ illecebris ad ipsorum adduceretur voluntatem. Harum enim rerum magna cupiditate tenebatur, C juvenili præcipue ætate sese in spem erigens. Hæc a Theodoto et illo apud Maurianos latente monacho considerate **15** in imperatorem structa fuere, utpote sectæ principibus. Ingressus itaque imperator cum Cassitera ad monachum, et sermones quosdam

VARIÆ LECTIONES.

καρδῶ L. [86] καὶ, quod ante ἐπιστέλλων legitur, post ἀνθ' ὧν ponit Symeon logoth. p. 402 D. ἀ B, περὶ D. [87] τάχειον L. [88] ἠσαυρίαθεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

) Male apud Sym. Log. ἀποπέμπειν προσ- το, ex interpolatione, ut videtur.
) Videtur excidisse verbum πράττειν, aut . Potest tamen ἀπεοικότα referri ad τὸν πέμ- .
) Contin. p. 17.
Ita ms. præ se fert. Requiritur tamen κατα- ειν. Sed et alibi aor. pro futuro ponit, ut et ro alio.
Locus mendosus videtur; post καὶ aliquid ir deesse. Bosius. Nihil deest. Καὶ ἐπιστ. γ. est, *etiam epistola scripta prænuntiavit*, nim. s eventurum quod dixerat, nisi imagines ret. Reinesius.
Contin. p. 17. Sym. Log. p. 403. Cedren. 3.
Id est, scripta in epistola. Reinesius. Nihil stis. Eadem iisdem verbis Sym. Log. p. 402 abet τὰ ἀπεσταλμένα]. Sic in epist. Socr. ab) editis p. 20: Σὲ μὲν οὐ θαυμαστὸν ἐπιστέλ- ιπὲρ ὧν γράφεις. Bosius.
Contin. p. 17. — *Περί*. Ita scriptum: leg. Habet quidem περὶ et Sym. Log sed ibi :αὶ — παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι παράδοξα.
Contin. p. 17.

(96) Cedren. p. 488.
(97) Iisdem fere verbis Sym. Log. p. 403.
(98) Cont. p. 17 Cedren. p. 488.
(99) Græcum sonat *ficte*, *simulate*, quod hic non quadrat. Sed iste non semper potest dicere quod vult.
D (1) Cont. p. 17. Cedren. l. c.
(2) Sym. Log. p. 403.
(3) Scriptum πω, leg. τῷ, et mox τῷ dele. Sym. Log. l. c. εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. Contin. p. 17: Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συ- στοιχεῖ πως τῷ δόγματι. Cedren. p. 488: Εἰ μὴ ἐχών γε αἱροῖτο τὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ ἐξ Ἰσαυρίας προστεθῆναι δόγματι.
(4) Ἠσαυρίαν φασὶν ἀπὸ τῆς τοῦ Ἠσαῦ κατασχέ- σεως. Schol. Hoc Scholion nauci est. Ἠσαυρίαθεν ὡρμημένος dicitur Leo Isauricus, primus imp. εἰκονομάχος. Chron. Syncelli de Leone Arm. ζηλοῖ καὶ ἐνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κόνωνα. Hoc erat nomen Leonis Isaurici. Isauriam autem ab Esau dictam, pariter frivolum est. Reinesius. Non potest ex hoc schol. colligi, ejus auctorem ignorasse de Leone Isaurico hic intelligendo.
(5) Ita scr., alius dixisset τῇ βασιλείᾳ.

ad eum præfatus, vehementer ab eo increpatur, tanquam gnaro simulati habitus, sic dicente: « Non decebat in privato habitu te sic simulare, cum sis imperator, nec putare te ignorari. » Quibus obstupefactus imperator, propter præscientiam illam fraudibus consutam, morigerum ei se præbet. Id ipsum enim de industria, a Theodoto cupide expetitum, dolose structum fuerat; quemadmodum a beato Theophane confessore ea res versibus notata est.

A Ταῦτα παρά τε Θεοδότου καὶ τοῦ ἐν Μαυριανοῖς (6) ἠμαυρωμένου μονάζοντος διεσκεμμένως τῷ βασιλεῖ κατεσκεύαστο, οἷάπερ αἱρεσιάρχαις ὑπάρχουσιν (7). Εἰσιὼν οὖν ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Κασσιτερᾶ πρὸς τὸν μοναχὸν καί τινας λόγους εἰς αὐτὸν προοιμιασάμενος ἀποῤῥαπίζεται παρ' αὐτοῦ (8), ὡς προεγνωκότος τὸ αὐτοῦ πρόσχημα (9), οὕτω λέγοντος, μὴ « δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὑτωσὶ ὑποκρίνεσθαι καὶ ἀγνοεῖσθαί πως οἴεσθαι. » Δι' ὥνπερ καταπλαγεὶς ὁ βασιλεὺς τῆς μηχανοραφηθείσης προγνώσεως εὐπειθὴς τούτῳ [59] καθίσταται. Τοῦτο γὰρ ἐκ προνοίας τῷ Θεοδότῳ ἐφετὸν ὑπάρχον [60] προτετέχναστο [61] (10), ὡς καὶ παρὰ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους καὶ ὁμολογητοῦ ταῦτα δι' ἐμμέτρου ποιήσεως ἐστηλίτευτο.

Atque ita venerandarum imaginum demolitio ab imperatore promulgatur. Cui etiam summum sacerdotem Nicephorum subscribere cogebat: nulloque modo obsequentem sine ratione ad exsilium condemnat. Qui quidem cum diadema imponeret Leonis capiti, visus sibi est quasi ex spinarum et tribulorum attrectatione dolorem sentire. Cum autem jam abduceretur, Theophanes confessor ab Agriensi monasterio in quodam littore ei se obtulit, tribuens venerationes cum cereis et suffimentis, atque ab illo benedictionem recipiens idem suis discipulis, qui hæc audierant, facere injunxit, cum a Propontide proficisceretur. Quos conspicatus patriarcha, suam cervicem incurvans sublatis manibus implorabat **16** postrema adoratione acceptas Deo intercessiones piissimi Theophanis. De quo qui aderant quærebant dicentes: « Cum manus attolleres, domine, ad quem convertens teipsum a longinquo mente tua dirigebas salutationem? » Tum ille: « Ad sanctum, inquit, Patrem atque confessorem Theophanem monasterii Agriensis, qui facibus et ture nos excepit. » Atque hæc prædictio ejus ipso facto in exitum deducta est: non multo enim post et ipse cum multis aliis ejectus ex ecclesia cum infinitis vexationibus confessionis corona redimitus est, cum patriarcham haud amplius, secundum illam prædictionem,

Δι' ὃ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἐκ βασιλέως καθαίρεσις θριαμβεύεται (11). Πρὸς ἣν καὶ τὸν ἀρχιερέα B Νικηφόρον ὑποσημήνασθαι κατηνάγκαζεν, καὶ μηδαμῶς πειθαρχήσαντα ἀλογίστως εὐθύνει ἐξόριστον (ᾧτινι τὸ διάδημα περιτιθέντι κατὰ τὴν τοῦ Λέοντος κεφαλὴν ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων (12) προστρίψεσιν ὀδύνης ἐπαίσθεσθαι [13]). Ἀπαγομένῳ δὲ αὐτῷ ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης ὁ Ἀγρόθεν [62] κατά τινα τῶν αἰγιαλῶν ἤνωτο ἀπονέμων (14) σεβασμιότητας κηροῖς τε ἅμα καὶ θυμιάμασιν (15), κἀκεῖθεν εὐλογίας ἀντιλαμβάνων ταυτὸ δὴ τοῦτο τοῖς αὐτοῦ φοιτηταῖς, ἐπεὶ τάδ' ἀκηκόασι [63], ποιεῖν προσετίθετο τῆς Προποντίδος ἀπαίροντι. Οὓς ὁ πατριάρχης ἰδὼν καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα συγκύψας τάς τε χεῖρας μετεωρίσας [64] ἀνεκαλεῖτο ἐσχάτῃ τῇ προσκυνήσει τὰς εὐπροσδέκτους ἐντεύξεις τοῦ πανευσεβοῦς Θεοφάνους. Περὶ οὗ οἱ συμπαρόντες ἠρεύνουν (16), ὅτι- C περ τὰς χεῖρας ἦρε [65] μεταρσίους, « Ὦ δέσποτα, πρὸς τίνα ἐπιτρεπτικῶς ἑαυτοῦ διενενόησο ἐπὶ μακρῷ ἀσπασμὸν ἐπαφεῖναι [66] τὸν ὕστατον; » Ὁ δέ φησι· « Τῷ ὁσίῳ Πατρὶ καὶ ὁμολογητῇ Θεοφάνει (17) μονάστῃ [67] τοῦ Ἀγροῦ (18), τῷ λαμπάσι καὶ λιβανωτοῖς ἡμᾶς δεξιωσαμένῳ. » Καὶ τὸ προφητευθὲν (19) εἰς πρᾶξιν ἐξήει· οὐ μετὰ πολὺ γὰρ αὐτὸς μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀφορισθεὶς (20) [68] τῆς Ἐκκλησίας σὺν ἀπείροις κακώσεσι τὸν τῆς ὁμολογίας ἐταινιώσατο στέφανον, τὸν πατριάρχην μηκέτι κατὰ τὸ προῤῥη-

VARIÆ LECTIONES.

[59] τούτῳ B, τοῦτο L. [60] ὑπάρχον B, ὑπάρχειν L. [61] προετέχναστο L. [62] articulum ante ἀγρόθεν om. L. [63] ἐπεὶ τάδ' ἀκηκόασι B, ἔπειτα δ' ἀκηκοόσι L. [64] μετεωρήσας L. [65] ἦρε addidi ex Contin. p. 18 D. [66] ἐπαφῆναι L. [67] μονάστῃ Reinesius, μον. L ς suprascripto. [68] ἀφορισθέντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(6) Ludit in vocibus. A μαυρός, niger, ut et ἀμαυρός. Supra pag. 13, in Ταράσιος et Ταράξιος.

(7) Contin. p. 18, Sym. Log. 403.

(8) Cedren. p. 488 seq.

(9) Sym. Log. λέγων. Vid. Contin. p. 18.

(10) Ita scriptum, non προετετέχναστο, nec προτετέχναστο.

(11) Idque [illegible] Contin. p. 18. Vid. [illegible]

D notavit Ἄγρυθεν ita legitur. [?] Cedren. κατ' ἀγρόν τινα, minus recte.

(15) Huic scriptori κηροὶ sunt cerei, faces. Sequitur enim λαμπάσι καὶ λιβανωτοῖς. Reinesius.

(16) Ita scriptum, non ἠρεύνων nec ἠρευνῶντα. *Χεῖρας μεταρσίους*. Videtur deesse εἶχες aut simile.

(17) Iisdem fere verbis Cedren. p. 489.

(18) Cum esset scriptum μον ς supra ν script. τοῦ ἀγροῦ, Reinesius adnotavit: Forte legendum μονάστῃ τοῦ Ἀγροῦ. Ἀγρός nomen μονῆς. Non erat [illegible]ndum, nihil certius. Vid. citatos.

Quia confessorem dicebat eum qui nondum

Ita scriptum; requiritur ἀφορισθέντων, aut ἀφορισθείς, ut apud Cedren. ubi eadem

τάμενος. Ὁ οὖν Θεόδοτος (21), τὸν πατριαρ- A ρόνον παρ' ἀξίαν ἀπειληφὼς ἐν ἡμέρᾳ τῆς ιῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, ἐπ' τῆς αἱρέσεως εἴχετο καὶ πολλοῖς ταύτης οἷα ἐπεκοινώνει.

ιν ὁ βασιλεὺς Λέων, κατά τε Βουλγάρων καὶ νῶν νεανιευσάμενος καὶ ἀηττήτῳ οἰήσει κατα-, ἀλαζονικώτερος ἅπασι κατεφαίνετο, ὡς ἐν-καὶ ἀποκλίνειν πρὸς τὸ ὠμότερον (22). Καὶ φοβερὸς τῷ τε καταστήματι καὶ τοῖς πρά- μηδὲν παραθραύων τῆς ἐνούσης αὐτῷ αὐ-; βασκανίας τε καὶ ἰταμότητος (23), καὶ τοσ-στε πολλοῖς[68] καὶ τῶν ἐπὶ μικροῖς ἑαλωκότων ασιν ὧν (24) μὲν χεῖρας ὧν δὲ πόδας καί τινα ρίων μελῶν ἐν ταῖς λεωφόροις[70] τῆς πόλεως ς ἐγκρεμάννυσθαι[71] (25), ὡς ἐκ τούτων μι-B ιαθεστάναι πᾶσι τοῖς ὑπὸ χεῖρα. Χρόνου δὲ ος οὐ μέχρι τούτων ἐνέμενε χαλεπὸς ὤν, ἀλλ' αντία (26) καὶ κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως. Εὗρε ἰ τινα συνεργὸν τῆς ἐνδομυχούσης αὐτῷ μο-;, ἄνδρα πανοῦργον (27), ὃς ἐπιστατῶν[72] τοῦ άγματος ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐτύγχανε καὶ τὴν ινομένην εἶχεν εὐσέβειαν (28). Ὑποτοπάσας[73] ιρὸν καθ' ὃν εἰς ἐπήκοον ἦν τὸ τοῦ Ἡσαΐου διάγγελμα (29), « Τίνι ὡμοιώσατε Κύριον, ι ὁμοιώματι ὡμοιώσατε αὐτόν; Μὴ εἰκόνα ι τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον πε-ιωσεν αὐτόν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐ-καὶ τὰ ἑξῆς, ἐν παραβύστῳ λέγει τῷ βασιλεῖ· ; τοῖς λεγομένοις (30), ὦ βασιλεῦ, καὶ γνῶθι C θὲς ὅπερ ὁ προφήτης ἡμῖν διεσάφησεν[74], καὶ ης ἔχου λατρείας, καὶ μὴ τοῖς ἐξ ὁμοιωμάτων ιβρόντησο[75] πάνυ σεβάσμασιν. » Τοιαῦτα εἰπὼν ψεν αὐτῷ πολλῷ πλέον (31) ἰὸν τῆς αἱρέσεως, δι' ἧς φθορᾶς[76] μετεδίδου τοῖς εὐσεβοῦσι συστή- ἐξ ὧν τοὺς μὴ πειθαρχοῦντας ἀφειδῶς κατηκίζετο (32).

ος δὲ Λέων ὁ βασιλεύς, κἂν δυσσεβὴς (33), ἀλλὰ μοσίων πραγμάτων ἦν[77] ἀντιληπτικώτατος[78], ὲν τῶν ὀνησιφόρων παραλιμπάνειν ἀπρόοπτον, μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν Νικηφόρον τὸν πα-ην τοιαῦτα ἐρεῖν (34), ὡς ἄρα ἡ πολιτεία ίων κἂν δυσσεβῆ, ἀλλ' οὖν γε μέγαν προμη-ι[79] ἀπολώλεκεν (35). Πρὸς τούτοις καὶ τοῖς

vidisset. Igitur Theodotus patriarchale solium indigne adeptus, ipso die vivificæ Christi Dei nostri resurrectionis, secure hæresim suam inchoabat, multosque illa occæcabat.

Imperator autem Leo, re contra Bulgaros et Agarenos strenue gesta, insuperabili opinione de se concepta, arrogantior omnibus videbatur; unde etiam ad crudelitatem inclinabat. Erat enim terribilis ipsa habitudine corporis et factis, nihil remittens ab insita severitate, invidia et violentia, ita ut multorum etiam ob minuta quædam condemnatorum hinc manus illinc pedes inde alia corporis præstantiora membra **17** per plateas urbis assidue suspenderentur, ita ut ob hæc invisus fieret omnibus subditis. Progressu autem temporis non in istis se continuit sævitia ejus, sed furebat etiam adversus ipsam pietatem fidei, nactus socium et adjutorem malitiæ suæ intus stabulantis hominem versutum, qui erat præfectus sacri ordinis in regia et externam tantum habebat pietatem. Observato itaque tempore quo publice ex prælectione audiebatur Esaiæ dictum: « Cui assimilabitis Dominum, et qua similitudine assimilabitis eum? Num imaginem faciet opifex, aut aurifaber conflato auro deaurabit eum? » etc., seorsim etiam dicit ad imperatorem: « Animadverte hæc verba, o imperator, atque agnosce veritatem quam propheta nobis declaravit, talemque amplectere religionem, nec imaginum cultu sis plane attonitus. » Hæc locutus incussit ei multo acrius venenum hæreseos, qua inficiebat pios cœtus: ex quibus immorigeros nihil parcendo graviter vexabat.

Iste autem imperator Leo, quamvis impius, reipublicæ tamen negotia diligentissime curabat, ut nihil eorum quæ ei emolumento essent relinqueret improvisum; ita ut etiam post ejus mortem Nicephorus patriarcha de eo diceret rempublicam Romanorum quamvis impium, magnum **18** tamen provisorem amisisse. Ad hæc in flagitiosos seve-

VARIÆ LECTIONES.

λλοῖς] imo πολλῶν vel πολλάκις. [70] λεοφόροις L. [71] ἐγκρεμμάνυσθαι L. [72] ἐπιστατεῖν L. [73] ὑπατω- L. [74] διεσάφισεν L. [75] καταβεβρόντισο L. [76] φθορᾶς L. [77] ἦν om. L. [78] ἀντιληπτικότατος L. μυθευτὴν ἀπόλωλεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cedren. p. 489 in fine. Transitiones et con- D es sæpe negligit hic auctor.
Cedr. p. 490.
Cedren. p. 490.
Debuit dicere οἷς.
Ms. ἐγκρεμμάνυσθαι. Unde Bosius pejus ἐγκρεμμάνεσθαι. Mallem autem ἐκκρεμάν-. Cedren. p. 490. ἀνακρεμαννύειν ἐκέλευσε.
Habet et Cedren. p. 490.
Zon. p. 131, 8 (ita scriptum) τῶν τῷ βασιλικῷ κ πεπληρωμένων τηνικαῦτα ὢν χορολέκτης ἢ ῆς, ὃν πρωτοψάλτιν παρέλαβε καλῆν ἡ συν-Rasnusius. — Cedren. τοῦ τάγματος ἐν τῷ ... τῶν ψαλλόντων τὴν ἀρχὴν ἔχοντα.

(28) Cedren. p. 490.
(29) Zonar. p. 131, brevius citat.
(30) Ita scriptum, non τῶν λεγομένων, et apud Cedren. τοῖς λεγομένοις.
(31) Ita scriptum, non πλέονα nec πλεῖονα, quod πλείονα est apud Cedren.
(32) Cedren. p. 490.
(33) Zonar. p. 132. Cedren. p. 490.
(34) Male verbum fut. temporis. Rectum esset εἰπεῖν, quod de eadem re est apud Contin. p. 19.
(35) Ita male posuit hoc verbum, pro ἀπώλεσεν, quod ἀπώλεσεν est apud Cedren. p. 490 et Continuatorem Const. Porphyr. p. 19.

rissime animadvertebat. Itaque cum certo quodam tempore egrederetur palatio, vir quidam accessit ad eum accusationem instituens quod sua uxor abrepta fuisset a quodam senatore, cujus tanta esset licentia ut secure detinuerit eam longo tempore, idque facinus se ad urbis præfectum detulisse, neque tamen jus suum consecutum. His auditis imperator statim cuidam ex ministris suis mandavit ut in reditu accusatorem una cum præfecto coram se sisteret. Cum igitur reversus esset imperator, jussum ejus actu ipso exhibebatur. Atque ad accusatorem prompto animo dicit: « Quænam est actio illa quam instituisti? » Ille vero iisdem utebatur vocibus. Porro reus ipse confitebatur crimen ut minime dubium, judexque delationem ad se factam attestabatur, quamvis executionem contra reum non fecisset. Statim ergo judicem quidem ut negligentem in jure administrando exuit munere: illum autem qui adulterii convictus erat secundum leges punivit. Pleraque autem negotia in Lausiaco jus dicens decidebat. Amanuenses etiam adscivit præstantissimos, quibus consignationem expensarum committebat; duces quoque bellicos ac magistratus, optimum quemque, præcipue tales qui muneribus minime corrumperentur, ipse etiam opibus haudquaquam subjectus. Hæresoos interim suæ nimis **19** vehemens erat propugnator, ita ut multos orthodoxos crudeliter vexaret. Volebat autem elegans videri in canendo, cum tamen incondite et inconcinne boaret. Quod et ipsum in Pharo memorabile apparuit iis quæ ipsi eventura erant psalmos crocitanti: præibat autem psallentibus quandoque tuncque maxime intonans,

Sprevere summi cuncta amore principis.

A quo cum ipse longe abesset, divinam vindictam aperte sibi attraxit hoc hymno, prædictione per hanc consummata.

Tempore autem hæc prægresso Michael Amoriensis fortitudine ac prærogativis proficiens, ob quam et excubitorum cohorti præfectus erat, crimine læsæ majestatis incusatus fuit: qui cum se

ἀδικοῦσι δικαίως ἐπαχθὴς (36) ἦν, ὥστε κατ
νενομισμένον καιρὸν τούτου ἐξιόντος τοῦ πα
ἀνήρ τις προσῄει [80] αὐτῷ ἔγκλησιν ἐνστησάμ
τούτου τὸ γύναιον ἁρπαγῇ (37) συγκεχώρηκ
τινος τῶν συγκλητικῶν, ὅστις εἴληχε τοσαύτ
θερίας ὡς κατασχεῖν αὐτὴν ἀδεῶς ἐπὶ χρό
λὺν (38)· « Ἐμοῦ δὲ περί γε τούτου καὶ τῷ
διεγκαλέσαντος, οὐδέν μοι τῶν πρὸς ἐκδίκησι
νατο. » Ὁ γοῦν βασιλεὺς τούτων ἐνωτισθεὶς
θεραπόντων ὀξέως προσέταξεν ἐν τῇ ἐπανό
ἐγκαλούμενον σὺν ἅμα τῷ ἐπάρχῳ κατὰ πρ
αὐτοῦ παραστήσασθαι. Τοῦ οὖν αὐτοκράτορ
μήσαντος τὸ κελευθὲν εἰς πρᾶξιν παρίστατο.
τὴν ἔγκλησιν ποιησαμένῳ ἑτοίμως φησί (3
τὸ κατὰ σὲ δραματούργημα [81]; » Καὶ ὁ μὲν
ταῖς ἐκέχρητο ῥήσεσιν, ὁ δὲ ἐγκληματιζόμε
ωμολόγει τὸ ἔγκλημα ὡς ἀναμφισβήτητον, κα
στὴς (40) τῇ καταθέσει συνεμαρτύρει, εἰ καὶ
ὑπεξέλευσιν κατὰ τοῦ κακακρίτου πεποίητο.
τὸν μὲν δικαστὴν ὡς ἀφερέπονον τοῦ δικαίου
τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῇ μοιχείᾳ ἑαλωκότα κατὰ
ἐτιμωρήσατο. Τὰ πλείω δὲ τῶν διοικημάτων
Λαυσιακῷ χρηματίζων διήνυεν (41), ὑπογ
προσκαλούμενος τῶν ἀρίστων, οἷς γραφὴν τῶ
σεων ἐπετέτραπτο, προσεποιεῖτό τε στρα
καὶ ἄρχοντας τῶν ἀξιολόγων (42), ἄλλως
ἀδωρίαν ἐξησκημένους, αὐτὸς οὐχ ἧττων [83]
των καθεστηκώς, κἂν ἐπὶ τὸ μᾶλλον αἱρέσ
τιος, ὡς καὶ πλείστους τῶν ὀρθοδόξων ποιν
ἐν ὠμότητι. Ἦν δὲ (43) φιλότιμος πάνυ, κα
βαρὸν ἐμβοῶν καὶ κακόρυθμος (44). Ὃ [85] κ
τὸν τοῦ Φάρου ναὸν καὶ τόδε γνώριμον διεφαίν
ἐπελευσομένοις αὐτῷ ψαλμῳδῶς (45) λαρυγ
Ἐξῆρχε γὰρ τῶν ψαλλόντων ἐνίοτε, καὶ
τότε (46), φωνῶν·

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ (4

οὔγε διολισθήσας ἄρα τὴν θείαν δίκην περ
ἐπεσπάσατο τῷ ὕμνῳ, προφητείας ταύτῃ (4
τελεσθείσης.

Τούτων δὲ χρόνου (49) τινὸς προδεδραμηκό
χαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου τοῖς κατ' ἀνδρείαν προ
ἐν προτερήμασι, παρ' ὃ [86] καὶ τὸ τῶν ἐξκουβίτ
πεπίστευτο σύνταγμα, διαβολῇ καθοσιώσεως ἑ

VARIÆ LECTIONES.

[80] προσίει L. [81] δραμματούργημα L. [82] ἐν om. L. [83] ἧττον L. [84] κἂν B, καὶ L. [85] ὃ] ᾧ L. [86] ὃ B, παρ' ᾧ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(36) Schol. ἐπαχθηνότατος. Cedr. ἐπαχθέστατος de eodem.

(37) Ita ms. Reinesius tamen annotavit γρ. ἁρπαγῆναι præter necessitatem.

(38) Contin. p. 19, Zon. p. 132, isti breviter. Sed Cedrenus iisdem fere verbis p. 491.

(39) Cedren. p. 491.

(40) Ita scriptum. Reinesius
καστής. Nec aliter legendum

(41) Cont. κατὰ τὸ Λαυ
Cedr. p. 491 addit τρι
καθήμενος τρικλίνῳ.

(42) Zon. p. 132. Ced

(43) Cedren. p. 491, ἑ
ἑαυτοῦ φωνήν.

(44) Cedren. l. c. ἄρρυθμος. Vid. Zonar. p

(45) Male hic etiam verbum fut. temporis
auctor. Loquitur autem portentose hic auct
minus incondite quam illum cantasse dicit

(46) Cedren. p. 491, ubi idem versus c

(47) Ita et apud Zonar. p. 134, sed le
ἄνακτος, etc., si vera est versio: Spr
cuncta amore principis. Sunt autem

ι· δς ταύτην (51) πολυτρόπως ἀποσεισάμενος A ιπεται παρὰ βασιλέως διακυβερνᾶν τὸ ἐν αὐ-2) στρατολόγημα [87]. Ὃν βασκαίνων, καθάπερ ἔφασκον, θανατῶσαι βεβούλητο, εἰ μὴ Θεὸς, οἷς ιις εὐδόκει, παραδόξως φυλάξας τῇ βασιλείᾳ ν ἀφώρισεν. Εἰ [88] καὶ τοῦτό τινες ἐξειλή-, ὅτι τῷ Μιχαὴλ παρῆν (53) καὶ τολμηρία της μείζων τῆς κατὰ γενναιότητα [89] πάντη ιτητο:, (54) λαλούσης παράσημα καὶ ἀπειλοῦ-τῷ κρατοῦντι ὅλως καθαίρεσιν, αὐτοῦ τε τὴν ῆν ἀνοσίοις γάμοις ἐγκαθυβρίσαι (55). Ἐν-ι τούτοις ὁ Λέων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπειρᾶτο ένως (56) κατευνάσαι ῥοπὴν (ᾔδει γὰρ αὐτὸν ημματίαν καὶ (57) αἴσχιστον, κἂν ἀνδρεῖον εν), ἀλλ' οὐ πείθει τοῖς λόγοις ἢ παραινῶν ις ἢ ἐμβριμώμενος· εἴχετο γὰρ ὡσαύτως ὁ B ηλ τῆς τοιαύτης αἰσχροτολμίας. Καθίστησι ὁ βασιλεὺς ἀκροατὰς (58) τῶν αὐτοῦ τολμη-, τὸ μὲν δῆθεν καταπιέζων αὐτὸν τοῦ (59) [90] υς καὶ γλωσσαλγίας, τὸ δὲ καὶ ὠτακουστεῖν τὰ οῦτον αἱρούμενος. Ἦν γὰρ καὶ τῷ Ἐξαβουλλίῳ σκεμμένως εἰσηγησάμενος (60), ἅτε νουνεχεῖ αὶ πολυπείρῳ ἀνδρὶ, πρὸς δὲ καὶ γνωστῷ αὐτοῦ ἰκείων, μὴ παραχωρεῖν αὐτῷ ἀθυροστομεῖν οντι (61), ἀλλὰ σιωπὴν ἄγειν, ἐξ ἀναγκαίου ατὰ βασιλέως ἄγαν εὐλαβουμένῳ. Ἀλλὰ ταῦτα ὐδὲν αὐτῷ πρὸς καταρτισμὸν διενήργητο, ἐξ ευσίας ἀκρατῶς φερομένῳ· ἐπεὶ δὲ ἅπαξ καὶ ιὶ πολλάκις περὶ αὐτῶν ἐδηλοῦτο τῷ βασιλεῖ, δὲ δυσίατος ἢ ἀνίατος εὕρητο, διὰ χειρογράφου C γνᾶται τὸν Ἐξαβούλλιον ὡς μηδὲν αὐτοῦ τὸ καν τοῦ λοιποῦ διαπαρασιωπῆσαι τῶν ληρη-, ἀλλὰ πάντα προῦπτα θέσθαι [91] ἑαυτῷ. Ὡς κ ἐνεδίδου γλωσσηματίζων ὁ ἀλαζὼν, αὐτίκα ν κατάδηλον (62) τίθησι βασιλεῖ τῆς αὐτῆς ιίας μεταποιούμενον. Καὶ δὴ ῥητῇ ἡμέρᾳ τῶν ῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (63) κατὰ σάρκα σεως, εἰς τοὐμφανὲς τῶν κατ' αὐτοῦ κινου-οἱ ἔλεγχοι παρεισέθεον, περὶ τὸν τῶν ἀσηκρη-(64) χῶρον τοῦ βασιλέως τὰ ἐπὶ τούτῳ κατὰ κσίαν πολλὴν ἀνετάζοντος. Οὐκοῦν ἐλέγχεται ηλ τυραννίδα (65), κατατίθεται φανερῶς ἐναρ-τῶν κατηγόρων νυττόμενος (66), καί τισι τῶν

variis modis purgasset, ab imperatore missus est, ut in Oriente delectui militum habendo præesset. Hunc ex invidia, ut quidam perhibent, occidere voluerat, nisi Deus quibus ei placebat modis mirabiliter servatum imperio destinasset. Quamvis etiam nonnulli tradiderint in Michaele fuisse temeritatem linguæ majorem omnino strenuitatis illius audacia, ita ut effutiret monstrosa minitareturque imperatori omnino eversionem ejusque uxoris incestarum nuptiarum dedecus proferret. Indicabantur hæc Leoni. Atque is primo quidem conabatur arte sopire ejus impetum: norat enim **20** cum esse linguosum et turpiloquum, etiamsi strenuum putaret. Sed nihil profecit verbis, sive moneret, sive comminaretur: perseverabat enim nihilominus Michael in impudentia. Constituit ergo imperator auscultatores et observatores ejus temeritatis, partim ut reprimeret ejus audaciam linguæque petulantiam, partim ut exploraret ejus conatus. Hortatus etiam fuerat circumspecte Exabullium, utpote cordatum et rerum peritissimum virum, præterea etiam familiarem ejus intimum, ne pateretur eum tam effreni linguæ licentia amplius uti, sed tacendum esse moneret ac necessario erga regem reverentia et cautione utendum. Sed ista quidem nihil ei ad correctionem conducebant, procacitate linguæ impotenter ruenti. Cum autem semel atque iterum et sæpius etiam de ea re significaretur imperatori, ipseque vix sanabilis aut insanabilis deprehenderetur, chirographo obstringit Exabullium ut is nihil prorsus deinceps reticeat ejus nugarum, sed omnia sibi referat. Cumque nihil remitteret a linguæ licentia homo petulans, mox imperatori indicat illum eandem impudentiam servare. Atque dehinc statuto die Christi Dei nostri nativitatem secundum carnem proxime antecedente, in apertum producebantur argumenta eorum quæ contra ipsum movebantur, imperatore in secretariorum loco omnia de eo diligenti examine inquirente. **21** Coarguitur itaque Michael affectatæ tyrannidis, fatetur palam perspicuis documentis accusantium victus, atque imperator quosdam ex satellitibus suis jubet eum manibus prehen-

VARIÆ LECTIONES.

[87] ὑπὸ χεῖρα λαὸν Cedrenus p. 491 D. [88] εἰ] ἢ L. [89] μεῖζον τῆς καταγενναιότητι L. [90] αὐτοῦ [91] προυπαθέσθαι L, προῦπυθέσθαι V.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ontin p. 21 init., Cedr. p. 491.
a scriptum. Adnotavit Reinesius: γρ. ἐφ.
p. 491. missum esse dicit ad exercendos
τακτικὰ διδάσκειν.
ntin. p. 21. Cedr. 491.
λει τὸ παρεστάμενον. Cedr. p 491.
Log. p. 406, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ
μεγίστη γυναι. Vid. Cedr. p. 491.
Cedr. p. 492,
λάστῳ γλώσ-
iptum. F.
ns recedit.
, ὠτακου-

D (59) Potest quidem tolerari [αὐτοῦ τοῦ], sed mallem, aut αὐτὸν, aut αὐτοῦ τὸ θράσος καὶ γλωσσαλγίαν.

(60) Contin. p. 21; Cedr. p. 492.

(61) Loquitur inepte.

(62) Cedren. p. 492.

(63) Contin. p. 22. Zonar. p. 332.

(64) Contin. p. 22; item Cedr. p. 492: ἐν τοῖς ἀσηκρητείοις. Dicitur autem a secretis.

(65) Τυράννους vocant isti scriptores eos qui imperium invadunt.

(66) Ita scriptum, et potest excusari. Sed fortasse scripserat auctor ἡττώμενος, ut ν ex præcedentis vocis fine repetitum sit, υ pro η positum ex similitudine pronuntiationis.

dere et abducere in palatii balneum, pithecioque vinctum et conto applicatum apponere igni fornacis consumendum.

Cum imperatoris jussum sic perageretur, spectare quæ futura essent voluit imperator. Simul autem eodem se contulit Augusta Theodosia improvisa, illa, inquam, Arsaberis filia, patricii illius et quæstoris, incusans imperatoris carnificinam et barbariem, quodque Dei timor ei plane non esset cordi, nec revereretur diem festum quo contaminatis manibus vellet divinam communionem recipere. Consiliumque ei dabat ut ille servaretur inclusus : dein sic in ejus facta ulterius inquiratur, atque etiam in socios conspirationis, ac tum demum pœnæ subjiciatur. Hujuscemodi dictis perceptis imperator præcepit reum liberum esse in præsens a supplicio, uxoremque sic allocutus est : « O mulier, meam quidem animam ab illo supplicio hodie liberasti : etiam vita me cito fortasse privabis. Tu vero et liberi videbitis quid eventurum sit. » Atque in hoc futurum prædixit. Erat enim ei ex quodam ænigmatico libro tempus **22** quo interficiendus esset compertum per imaginem declarante inter X et Φ litteras jugulum leonis bestiæ gladio transfixum, sive inter Christi nativitatem et diem φώτων (id est Epiphaniorum) ipsum interemptum iri belluinis moribus præditum Leonem. Quin et nomen ejus qui esset cum interfecturus ex insomnio divinitus immisso editum. Viderat enim paulo ante patriarcham Tarasium prædicantem ominosa et audaci voce malitiæ ejus mercedem, ab eoque Michaelem quemdam acriter incitari ad interficiendum ipsum; qui imperanti obtemperans percussisset præcipitatumque semimortuum reliquisset. Experrectus itaque ingentique pavore captus visum illud suæ uxori indicaverat. Item ex eo sciebat, quod dictum ei fuerat per patricium Bardanium a monacho illo in Philomelio, et quod vestium ejus alteram ipse induerat, alterius extremam oram calcaverat. Ceterum papia accersito illum (Michaelem) asservandum in quodam cubiculo

A ὑπασπιστῶν ὁ βασιλεὺς ἐγκελεύεται αὐτὸν τα ροῖν λαβέσθαι καὶ ἀπαγαγεῖν εἰς τὸ τοῦ πα λουτρὸν, πιθηκιῷ τε δεσμῆσαι, ἐνεῖραί τε κοντὸν καὶ τῷ καμιναίῳ πυρὶ παρατιθέναι λωμα (67).

Τοῦ δὲ βασιλικοῦ διατάγματος (68) οὕτω πρ σθέντος, θεάσασθαι τὸ τελεσθησόμενον προτε βασιλεύς. Συνηντήκει δὲ αὐτῷ ἡ Αὐγοῦστα Θ ἀσάμβαλος [92] (69), τὸ τοῦ Ἀρσαβὴρ πατρικ κοιαίστωρος θυγάτριον, τοῦ βασιλέως κατ σον (70) μιαιφονίαν καὶ βαρβαρότητα, καὶ μη τὸ τοῦ Θεοῦ δέος τοῦτον ἔχειν ἐγκάρδιον, κα μηδὲν ἠρυθριακότα ἡμέραν τὴν ἑορτάσιμον, κεχραμένας τὰς χεῖρας ἡρῆσθαι [93] (71) τη κοινωνίαν εἰσδέξασθαι, συμβουλευσόμενόν τε B χαὴλ τηρηθῆναι κατάκλειστον, εἶθ' οὕτως αὐτὸν πλείονος τυχεῖν ἀνετάσεως, καὶ τοὺς κ νηκότας [94] αὐτῷ τοῦ συνθήματος, καὶ τηνικα μωρίαις ὑπάγεσθαι. Τῶν οὖν τοιούτων λόγων ἐ μένος ὁ βασιλεὺς προσέταξε τὸν ὑπεύθυνον ριάσαι τῆς αὐθώρου [95] ὑπεξελεύσεως (72 τοιαῦτα τῇ γαμετῇ προσφωνεῖ· « Ὦ γύναι (7 μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκεῖθεν σήμερον δίκης ἀ ξας, καὶ τῆς ζωῆς με συντόμως ἴσως στερήσ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θεάσεσθε [96] τὸ ἀποβησό Καὶ ἐν τούτῳ τὸ μέλλον ἀπέφησεν [97] (74). αὐτῷ ἔκ τινος συμβολικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος μεμυημένος, αἰνιγματιζούσης μεταξὺ τοῦ τε τῶν στοιχείων τὴν κατακλεῖδα λέοντος θηρ διαπερονηθεῖσαν, ἤτοι μεταξὺ [98] Χριστοῦ τῆς C σεως καὶ τῶν Φώτων αὐτὸν ἀναιρεθῆναι τὸν τροπον Λέοντα· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κλῆσις (ἀναιρήσοντος ἐκ θεοπέμπτου ὀνείρατος (ἑωρά πρὸ μικροῦ (76) τὸν πατριάρχην Ταράσιον μοῦντα μετὰ παῤῥησίας τῆς κακίας αὐτοῦ χειρα, πρός τινά τε Μιχαὴλ αὐστηρῶς παρα μενον ἀναλῶσαι αὐτὸν, ὃς τῷ προστάττοντι ε σας γε ἐπλήξεν, ἡμιθανῆ τε κρημνίσας κατ Ἔξυπνος δὴ γεγονὼς καὶ πολλῷ συσχεθεὶς τὸ ὁραθὲν τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ παρεδήλωσεν), ὡ δὲ (77) καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ διὰ τοῦ πα Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντ ἔκ τε τῆς μεταμφιάσεως καὶ ἐπιβάσεως τῶν ἐ

VARIÆ LECTIONES.

[92] ἀσύμβαλος L. [93] ἠρεῖσθαι L. [94] κεκοινωνηκό.ας L. [95] αὐθιώρου L. [96] θεάσασθε L. [97] ἀπε Cedrenus p. 492 D. [98] μεταξὺ addidi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(67) Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 492, D Sym. Log. p. 406, atque iste postremus Nostri fere verbis.

(68) Iidem.

(69) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Γρ. ἀσύμβουλος· inconsulto enim impetu, nec præviso, invasit imperatorem.

(70) Γρ. κατηγορῆσαν. REINESIUS.

(71) Hæc commodius Contin. p. 22, Zon. p. 132, Cedr. p. 491.

(72) Ita scriptum, non ἐπεξελεύσεως.

(73) Cont. p. 22, Cedr. p. 492, Zon Nostri verbis Sym. Log. p. 406.

(74) Ita scr., sed fortasse fuera εασε, ut apud Cont. p. 22.

p. 406, edit. Paris, in eadem re habetur λικῆς, ubi in marg. Συμβυλλιακῆς. Cedren. Zonar. p. 133, item Sym. Log. hic etiam, ster. Nostram lectionem non puto falsam, Σιβυλλιακῆς probari possit ex Cont. p. 22, annotatis. Sic συμβολαιωσάμενος Noster pos p. 23.

(75) Ita scriptum sine articulo.

(76) Cedr. p. 493, Zon. p. 13

ratio, nisi aliquod ver κενοῦ sumat

p. 23. Cedr.

Noster

ς (79) μετακαλεσάμενος τὸν παπίαν, τοῦτον A
λῶς τηρεῖν πρός τι οἴκημα τῶν τὸ παλάτιον
ὄντων ἐκδέδωκε, σιδηροπέδαις ἀσφαλισάμε-
80), ὧν τὴν κλεῖδα ἐν τῷ ὑπενδύτῃ αὐτοῦ ἀπόθετον διεφρούρει, τῶν ἄλλων μηδενὶ ταύτην πεπι-
ιώς.

ρὶ γοῦν (81) νυκτερινὴν ὥραν ἀναναστὰς τοῦ
ινος ὁ βασιλεὺς τὰς ἀπαγούσας πρὸς τὴν τοῦ
ου σκηνὴν πάσας θύρας εὐσθενῶς κατηδάφισεν·
ἐρ εὐσθενὴς πάνυ καὶ θρασυκάρδιος. Καὶ εἰσιὼν
ιταλαμβάνει τὸν Μιχαὴλ (82) εἰς τὴν τοῦ παπίου
ν καθεύδοντα, χαμαὶ δὲ τὸν παπίαν παρευναζό-
ι. Καὶ περὶ τὸν Μιχαὴλ κύψας παλάμῃ τὰ στήθη
ι διηκρίβαζεν, ὁποίαν ἀφίησι ῥοπὴν, μεριμνη-
[1] ἢ ἀμέριμνον. Ὡς δὲ τοῦτον τῆς ἀφῆς μὴ
θημένον [1] συνέγνω (83), πάνυ ἐτεθαυμάκει ἐπὶ B
ρόντιδι αὐτοῦ ἀφυπνώσει (84), διανεύων τὴν
ῦ κεφαλὴν καὶ χαλεπὰ τεκμαιρόμενος, καὶ
ὸν μεγάλως τῇ χειρὶ (85) κατὰ τοῦ παπίου τὸν
ι συμβολαιωσάμενος ἀμφοτέροις τὴν ἀπειλὴν
ίπιζεν. (86) Ταῦτα προσεδρεῦον [2] τῷ Μιχαὴλ
χικὸν παιδάριον κρύφα τεθέατο, ὅπερ τὸν
τα βασιλέα οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἀπὸ τῶν βασιλι-
(87) ἐκ κόκκου πεδίλων [3] διέγνωκεν ὑπὸ τὴν
ν ὑφέρπον [4] (ἐκεῖ γὰρ τῷ βασιλεῖ διεκέκρυπτο)·
γοῦν τὴν ἄφιξιν (88) τοῦ βασιλέως τῷ τε ἰδίῳ
τῃ Μιχαὴλ, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παπίᾳ, ἅπαντα
μβεβηκότα διέλεξεν. Τούτων κατήκοος γεγονὼς
ίας καὶ ἀμέτρῳ (89) κατασχεθεὶς δείματι σὺν
Μιχαὴλ βουλὴν δοκίμην ἐπισκευάζουσιν. Προ-
ίεται (90) ὁ Μιχαὴλ τῶν κατὰ ψυχὴν ὀφλημά- C
ἄγαν κεκτῆσθαι διὰ φροντίδος, ὡς ἄν τινι τῶν
ὸν ταύτας (91) ἀνάθοιτο διά τινος τῶν ὑπ-
υμένων αὐτῷ πιστοτάτου Θεοκτίστου, ὃς μετὰ
ι τῷ τοῦ πατρικίου περιβλέπτῳ τετίμητο ἀξιώ-
καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ καλάμου ἐγκεχείριστο
ιαν, δι' οὗ κανίκλειος ἐδοξάζετο (92), ἐφ' ᾧ καὶ
ς ἐπιτροπίας τοῦ Μιχαὴλ ὡς εὐγνώμονι ἐθε-
το. (93) Τότε δὲ τὸ κατὰ τὴν αἴτησιν τῆς προ-
ως πέρας ἀπήρτητο βασιλικῆς ἐκ διατάξεως, καὶ
αιώρημα εἰς ἔργον προέβαινεν. (94) Ἀκριβολο-
μενος γὰρ τῷ Θεοκτίστῳ ὁ Μιχαὴλ τὰ τῆς ἐπιθέσεως, καὶ διαπορθμεύσας κρυφιομύστως τοῖς κε-

A eorum qui palatium verrunt tradiderat compedibus vinctum, quarum clavem in interula sua repositam servabat, nulli alii eam concredens.

Cum igitur noctu hora circiter tertia surrexisset de cubili imperator, omnes januas quæ ad papiæ cubiculum ducerent validis viribus dejecit: erat enim valde robustus et animosus. Ingressusque offendit Michaelem 23 in papiæ lecto dormientem, papiam autem humi cubantem. Ac Michaeli intentus, manu exploravit ejus pectus quali motu moveatur, num solliciti an securi. Ut autem eum contrectationem minime sensisse intellexit, valde B admiratus fuit quod tam secure dormiret: movensque caput et gravia minitans, interque egrediendum manus agitatione animum iratum erga papiam indicans, utrisque minas intentavit. Hæc omnia assidens Michaeli puer eunuchus ex occulto spectaverat, qui ingredientem imperatorem non aliunde nisi ex coccineis calceis cognoverat, sub lectulum reptans: ibi enim absconditus imperatorem latuit. Itaque post abitum, domino suo Michaeli, nec non papiæ, omnia quæ accidissent narravit: quibus auditis papias atque Michael pavore correpti consilium quoddam sibi utile ineunt. Simulat Michael valde sibi curæ esse ut animæ quædam debita alicui ex religiosis aperiret per quemdam suorum ministrorum fidissimum Theoctistum, qui postea C illustri dignitate patricii ab eo ornatus fuit curaque calami imperatorii ei demandata, unde caniclius audiebat, atque ut benevolo curatura Michaelis eidem fuerat collata. Tunc ergo secundum petitionem prætextus illius finis pendebat ab imperatoris 24 ordinatione, et mox consilium in actum deducebatur. Quippe diligenter collocutus Michael cum Theoctisto clam certiores reddit participes insidiarum de occulto consilio, minaturque se conjurationem indicaturum imperatori, si aggressionem in præsens intermittant.

VARIÆ LECTIONES.

μεριμνατικὴν L. [1] ἐπαισθημένον L. [2] προσεδρεύων L. [3] πεδήλων L. [4] ὑφέρπον B, ἐφέρπον L.
. κηλῖδας τῶν. conf. Contin. p. 21.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

) In contrarium posuit auctor hanc particu- D
ut alia quædam. — Cont. p. 22 et 23; Cedr.
2. Papias est nomen officii, custodem palatii
icans.
) Cont. p. 22 init. — Cedren. p. 492, Zonar.
5.
) Cont. p. 23, Cedr. l. c., Zonar. p. 133.
) Scriptum ἐπαισθημένον Supra p. 21, recte
augmento.
, Zon. p. 133
ν.
τῇ κινήσει
ον, etc., ut

(87) Cont. p. 24, ἐκ τῶν φοινικῶν (sive φοινικικῶν) φωρασάμενος ὑποδημάτων, et Cedr. p 494. — Scriptum πεδήλων. Monuit Reinesius de emendatione in margine.

(88) Male posuit hanc vocem in contrarium auctor, ut supra ἀπώλωλε pro ἀπώλεσε et inferius διαπεφόνηκεν.

(89) Zon. p. 134.

(90) Contin. p. 24, Cedr. p. 494.

(91) Ita scriptum, ταῦτα.

(92) Apparet hinc ex parte, quodnam caniclii officium fuerit.

(93) Cedr. p. 494. Insolite loquitur, ut plerumque.

(94) Cedr. l. c.

κοινωνηκόσιν αὐτῷ τῆς ἐνέδρας βαθεῖαν διάσκεψιν, ἐπισχυρίζεται κατ' αὐτῶν τὴν κοινωνίαν φωράσαι τῷ ἄνακτι, (95) εἴπερ καταμελήσειαν ἄρτι τῆς ἐγχειρήσεως.

Hinc communi consilio rem ita constituunt, ut clam intrarent noctu per eburneam portam, ubi Deo laudes consecrantur, simulantes se sacerdotes, sub vestibus gladios habentes, dein sic ad dexteram partem declinarent imperatoremque aggrederentur. Vetus enim quidam fuerat mos ut sacerdotes extra regiam de nocte exspectarent usque ad introitum, qui ipsis circa auroram erat definitus. Tanquam sacerdotes itaque conjurati ingrediebantur, veris sacerdotibus adjuncti comites. Ac sacerdotes quidem intrabant in oratorium; illi autem remanentes in loco obscuro, in insidiis latebant, ut tempore opportuno aggrederentur imperatorem. Instante autem matutino hymno imperator, ut solebat, se in templum confert. Tempus ipsum per auroram detegens insidiatores acuebat, nisi audacia aggredientium victoriam excitasset. Confestim enim fervente præcipitique audacia gladios manibus tenentes, a scopo aberrantes in sacerdotum præfectum gladios intentant, hunc putantes esse imperatorem, **25** ex oblato tunc ipsis habitu decepti. Cum enim esset hiems acerrima, imperator habebat in capite erectum tegumentum, ad eumdem modum et sacerdotum ordinis præfectus; unde accidebat ut conjurati omnino hunc adorirentur. Qui tanto impetu simul invadentium perterritus vehementer exclamavit alium esse imperatorem, ad quem impetum direxissent. Quapropter et caput nudavit tamquam manifestum indicium (calvitiem enim habebat), ne ictum propter similitudinem attraheret. Itaque imperator ingressus in propitiatorium fuerat, atque inde cruce aut secundum alios catena turibuli arrepta, destitutus aliis ad defendendum armis, opponere se volebat. Sed statim atque agnitus fuit a percussoribus, isti eum gladiis conciderunt crucem in manibus tenentem, ut ea saltem ictum depelleret. Qua de causa etiam ad quemdam ex percussoribus, ingentem hominem, qui unum et dimidium a statura Gigantea appellabatur, locutus est, adjurans per id quod tenebat (per crucem).

A Ἐντεῦθεν κοινὴν βουλὴν ἐπισκευασάμενοι τοιῶσδε τὸ ἐγχείρημα συντιθέασιν, παρεισδῦναι (96) νύκτωρ διὰ τῆς ἐλεφαντίνης πύλης, καθ' ὃ τὰ τῆς δοξολογίας Θεῷ ἀφιέρωτο, ὡς ἱερεῖς ὑποκριθησόμενοι τοῖς ἐπενδύμασι ξίφη τε λαθραίως [6] (97) χειρισόμενοι, εἶθ' οὕτως πρὸς μέρος τὸ δεξιὸν ποιήσασθαι τὴν ἀπόνευσιν καὶ ἐπιθέσθαι τῷ βασιλεῖ. (98) Παλαιὸς γάρ τις τύπος διεδεδραμήκει, ἐκτὸς τῶν βασιλείων τοὺς ἱερεῖς νυκτὶ διακαρτερεῖν μέχρι τῆς πρὸς ὄρθρον διωρισμένης αὐτοῖς εἰσελεύσεως. Ὡς ἱερεῖς ὅθεν οἱ στασιῶται εἰσῄεσαν [7], τοῖς ἀληθέσιν ἑπόμενοι· καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσῆλθοσαν τῷ εὐκτηρίῳ ναῷ, (99) οἱ δὲ περιλειφθέντες ζοφώδει χώρῳ λεληθότως [8] προσήδρευον, (1) ὡς ἂν εὐκαίρως ἐπίθωνται τῷ βασιλεῖ. Τοῦ δὲ ὀρθρίου ὕμνου ἐνστάντος, (2) πρὸς τὸ εἰωθὸς B καταίρει βασιλεὺς τῷ ναῷ. Ἡ ὥρα τῇ ἕῳ παρέθηγε τὸν λόχον δημοσιεύουσα, εἰ μὴ τόλμα (3) τῶν ἐπιτιθεμένων τὸν θρίαμβον ἀνεῤῥίπισεν. Αὐτίκα γὰρ ζέοντι καὶ τομῷ θάρσει ξιφήρεις παρὰ τὸν σκοπὸν ἐναυτομολήσαντες (4) κατὰ τοῦ τῶν ἱερέων ἐξάρχου τὰ ξίφη προέτειναν, τὸν βασιλέα τοῦτον ὑπάρχειν εἰκάσαντες ἐκ τοῦ τότε προσπεσόντος σχήματος ἀποπλανηθέντες· (5) χειμῶνος γὰρ δριμυτάτου καθεστηκότος ὁ μὲν βασιλεὺς κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐκέχρητο διανεστηκότι καλύμματι, τὸν αὐτὸν δὲ [9] τρόπον καὶ ὁ τοῦ τῶν ἱερέων καταλόγου προηγούμενος· ἐξ οὗ συνέβαινεν ὄντως τοῖς στασιώταις [10] κατ' αὐτοῦ τὴν ἐγχείρησιν ἐπιδείξασθαι. Ὃς τῇ ἀθρόᾳ φορᾷ τῶν ἐπιτιθεμένων καταπλαγεὶς σφοδρὸν ἀνεβόησεν, ἕτερον (6) εἶναι τὸν βασιλέα, πρὸς ὃν τὴν ὁρμὴν ἀπηώρησαν. Διὸ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπεγύμνωσεν οἷα (7) C καταφανὲς γνώρισμα (φαλάκρωμα γὰρ αὐτῷ περιΐστατο), ἵνα μὴ τὴν τομὴν ἐκ τοῦ παρείκοντος ἐπισπάσοιτο. (8) Οὐκοῦν ὁ βασιλεὺς εἰσῄει τῷ ἱλαστηρίῳ περιτυχὼν [11], καὶ τούτου τὸν σταυρὸν ἢ κατά τινας τὴν τοῦ θυμιατηρίου κρεμάθραν δραξάμενος, ἐξαπορῶν (9) τινος ἀμυντηρίου ὀργάνου, ἀντιτάξασθαι ἔμελλεν. Ὅμως (10) καταφανὴς [12] γενόμενος τοῖς αὐτὸν διαχειρισομένοις, (11) αὐθωρὸν τοῖς ξίφεσιν ἐκερμάτιζον σταυρὸν ἐν χερσὶ κατέχοντα, ὥστε τούτῳ γε [13] τὴν τομὴν ἀποπέμψασθαι. Ἧς (12) χά-

VARIÆ LECTIONES.

[6] ξίφει λαθραίως τε L. [7] εἰσίεσαν L. [8] λεληθότος L. [9] δὲ] δὴ L. [10] στασιώταις B, στρατιώταις L. [11] περιτυχὸν L. [12] καταφανεὶς L. [13] τούτου γε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Cont. p. 24 init., Zonar. 134, Sym. Log. p. 411.

(96) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(97) Zon. p. 134, Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(98) Cont. p. 24, ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ, etc. Vid. Cedr. p. 494.

(99) Zon. p. 134.

(1) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(2) Zon. p. 134.

(3) Ita sine art. ἡ, qui videtur absorptus a præc. μή. Sic paulo ante ἂν excidisse videtur propter præc. παρέθηγεν.

(4) I. e. *in unum currentes, euntes.* Rein[illegible] Cont. p. 24, εἰσπηδήσαντες ἀθρόως. — Ced[illegible] τὸν τοῦ κλήρου ἔξαρχον vocat, C[illegible] D κλήρου ἔπαρχον.

(5) Cont. p. 24, Cedr. p. 494.

(6) Cedr. p. 494.

(7) Cont. p. 24.

(8) Cont. l. c. Cedr. p. 494 in fine, ut Noster fere.

(9) I. e. penitus desperans. REINESIUS. Imo, inquam, penitus destitutus.

(10) Abutitur hac particula in contrarium hic etiam, ponens pro ἀλλά. — *Καταφανὴς γενόμενος.* Est solœcismus. Si scribatur καταφανῆ γενό[illegible] [illegible] habebit.

(11) [illegible] 24.

(12) [illegible] ad τομῆς; ut ad [illegible] crucem adhibuerit,

:ινα τῶν μιαιφόνων, ὑπερμεγέθη ἄνδρα, ᾧ .ἥμισυ κατὰ τὸ γιγάντειον [14] (13) προσωνο- ſγεθος, ἐπεφθέγξατο ὅρκῳ περιδεσμῶν οὐ . Ἀλλ' ἀμείλικτον ὄπα κατὰ τοὺς Ἀντιμά- ; διήκουσεν, ἀντειπόντα (14) ἐνόρκως αὐτῷ ὠσεσθαι. Καὶ εὐθέως (15) τῇ κατακλεῖδι ην καθεὶς τὴν χεῖρα διέσπασεν, ὥστε καὶ τὸ σχεδόν τι κέρας διακοπῆναι· εἶθ' οὕτως τῆς κεφαλῆς ἀπετείχισεν. Κατ' αὐτὴν (16) αν φωνή τις ἀερόθεν ἐνήλατο ποντοποροῦσι [15], ὡς Λέων ὁ βασιλεὺς τῇδε διαπεφώνη- οἱ συμβαλόντες [16] τὴν ἀκοὴν τήν τε νύκτα μετὰ τοῦτο καὶ ὥραν καθ' ἑαυτοὺς ἐννοήσαντες τὸ ειλήφασιν.

A Sed immitem vocem, ad exemplum Antimachi filiorum, audivit, cum juratus ei responderet haud amplius victurum. Statimque idem gladio claviculæ impacto manum amputavit, ita ut etiam crucis cornu fere dissectum fuerit. Dein sic cum capite truncavit. Eadem autem hora vox 26 quædam ex aere percutit in mari navigantes nautas quosdam, Leonem imperatorem ea periisse: qui considerantes quod audierant, et noctem postea et horam in animum revocantes, veritatem deprehenderunt.

ντες δὲ τοῦτον οἱ φονευταὶ ἀνηλεῶς ἐν εὐ- χώροις τοῖς πρὸς τὸ δέξιμον ἀπαγαγόντες , ὅπως ἐπὶ βραχὺ ἐκεῖσε προσμένοιεν· ὰρ χρειωδεστέρων φροντίδων οἱ τῷ Μιχαὴλ νοι, ὥστε τοῦτον μὲν τῆς εἱρκτῆς ἐξελέσθαι ῆσαι πᾶσιν αὐτοκράτορα βασιλέα, ὃς διαι- πρὸς τὸν καιρὸν κατεπείγοντα, ἀσφαλείας ἐπαιτουμένης, ἣν ταχέως εἰργάσατο (18). τῶν Σκύλων [17] ἑλκυσμῷ τὸ σῶμα λυγρῶς ιντες καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ παραγυμνώσαντες ;γίῳ μετεωρίσαντες ἐπὶ πάσης τῆς λεωφό- νεγκαν, εἶτα ἐμβαλόντες αὐτὸ ἐνὶ [18] πλοίῳ, τὴν σύμβιον σὺν τοῖς τέσσαρσι τούτων υμβατίῳ (20) τῷ καὶ μετονομασθέντι [19] ίνῳ κατὰ τὸ στέψιμον, Βασιλείῳ καὶ Γρη- ιῳ Θεοδοσίῳ, περὶ τὴν Πρώτην νῆσον (21) ⁊αν. Κἀκεῖσε τῶν παίδων καταθλαδίαν ποι- τοιχουμένων, ὁ Θεοδόσιος τῆς ζωῆς ἀπεζεύ- καὶ ἀμφοτέρους τῆς προσηκούσης κηδείας

Cum autem eum percussores occidissent, in B cloacas et receptacula sordium delatum posuerunt, ut paullisper ibi maneret. Intenti enim erant magis necessariis curis Michaelis complices, ut scilicet hunc ex carcere eximerent, et publice imperatorem declararent, qui temporis opportuni copiam faceret, cum securitas congrua requireretur: eamque is cito præstitit. Atque tunc per Scyla tractum cadaver misere fœdantes, in circo denudatum, jumento sublatum, per omnem plateam tulerunt, postea impositum navigio, cum conjuge et quatuor filiis, Sabbatio, qui in inauguratione imperatoris Constantinus fuit dictus, Basilio item ac Gregorio, nec non Theodosio, in Proten insulam miserunt. Atque ibi cum C exsectionis pœna afficerentur, Theodosius vitam amisit. Utrumque autem congruente sepultura dignati sunt.

ὲ, ὥς φασί τινες, καὶ πρὸ τοῦ τῆς βασιλείας]αι τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεως εἴχετο. Διὸ καὶ ἔθιμον τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβοῦς πίστεως. ; πρὸς αὐτὸν Νικηφόρου τοῦ πατριάρχου τινων ἀρχιερέων ἐγγράψασθαι τὴν εὐσέ-) καταπράξασθαι τοῦτο διανεβάλετο [21] ἕως ἡ τῆς βασιλείας ἐπέλθοι διὰ στέφους μεγα- · καὶ καθ' ἡμέραν γε τὴν δευτέραν τῆς ισιλείας ἐνσυνεχόμενος τῷ ὀρθοδόξῳ τόμῳ ασθαι ἀναντιῤῥήτως ἀπείπατο μηδ' ὅλως τῷ

Porro iste Leo, ut quidam perhibent, etiam antequam imperium capesseret, impiæ illi hæresi adhæserat. Quapropter etiam cum ex more 27 piæ nostræ fidei Nicephorus patriarcha ad eum misisset libellum per aliquot sacerdotes primarios, ut professionem fidei inscriberet, id facere distulit, donec solennitas inaugurationis adesset. Sed altero die ejus imperii, cum compelleretur ad subscribendum orthodoxo libello, plane negavit sese accommodaturum illius voluntati. Unde etiam

VARIÆ LECTIONES.

άντιον L. [15] ναυτήλοις L. [16] συμβάλλοντες L. [17] σκύλλων L.] [18] ἐμβάλλοντες αὐτῷ ἐνὶ L.]μασθέντι L. [19] ἀπετεύξατο L. [21] διανεβάλλετο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ganteum illum hominem allocutus fuerit. iic vocem χάριτος et alii, sed aliter. Cont. ῳ τῆς ἐνοικούσης χάριτος ἐν τῷ ναῷ, uti p. 495, quasi per gratiam templo inhabi- secraverit.
ire Noster hæc ut pleraque. Alii planius, p. 25, εὐμεγέθη καὶ γιγανταῖον. Cedr. ινά γιγαντιαῖον.
ipsum, cum deberet ἀντειπόντος.
p. 23, Cedr. p. 495, Zon. p. 134.
25 in fine, Sym. Log. p. 411, Cedr.

m. Reinesius annotat, Γρ. διαπε-

m, cum deberet εἰργάσαντο. —

D Cont. lib. II init., Cedr. p. 496, Zonar. p. 134.
(19) Cont. lib. II init., Zon. p. 135, Cedr. p. 495, Sym. Log. 411. — Scriptum αὐτῷ ἐνί. Notavit Reinesius, Γρ. αὐτὸ ἕνι. Recte quod ad αὐτό attinet, pessime ἕνι· ἐνὶ bene habet.
(20) Ita scriptum. Reinesius annotavit, Σαββατίῳ. Zonar. p. 135 et Cedren. p. 395, Συμβατίῳ Cont. lib. II init.
(21) Cedr. πρὸς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον. Reinesius. Et apud Nostrum mallem πρός.
(22) Ita et Continuator Const. Porphyr. p. 18, negat profiteri voluisse fidem. Sym. autem Log. p. 402, professum dicit, uti et Georgius monachus initio.

hæresis suæ adjutores et collegas in palatium assumpsit, victum ad luxum usque istis peculiariter largiens : cumque cooperatorem in sua doctrina invenisset Johannem grammaticum, qui et Iannes eo quod veritati adversaretur, hunc inter eosdem cooptavit. Quibus stultus ille desertor mandavit ut novitiam illam fidem conscriberent. Ac post duos imperii sui annos palam deficiens, ut filius Cis, venerandarum imaginum eversionem aggressus est. Mox etiam ad omnes episcopos scripsit, ut se Byzantium conferrent, urbem a Megarensibus conditam ac Byzante, cum ad eam condendam confluxissent per Europam Carystii, Mycenæi, Corinthii, aliique multi, cum philosophis et rhetoribus. Cumque ad Propontidem episcopi venirent, permissum illis non est ut pro consuetudine prius accederent ad patriarcham, sed ad ipsum imperatorem ducebantur et vi coacti adigebantur ut consentirent in ejus pravam sententiam. Ex quibus illos qui ei morem gerebant comiter et benigne excipiebat, eos autem qui obtemperare **28** nollent omnis generis contumeliis ulciscebatur, Christianorum dogmata pro nihilo reputans; quemadmodum etiam in pacis fœderibus cum Hunnis hæc conturbavit, illis quidem attribuens nostras consuetudines, sibi autem et suis subjectis illorum cæremonias. Atque ob hæc fortasse terræ motus maxime terribiles, luesque et siccitates, et inflammationes aeris, præterea seditiones in urbe omni et ditione ab initio ejus Deo invisi imperii per multos annos assidue exstiterunt, ipsis etiam elementis indignantibus ob ejus scelera. Tales erant impiæ ejus cogitationes et machinationes, et durans per eas calamitas.

Cæterum in rebus utilibus suscipiendis industria incessabili erat. Qua etiam factum, ut per Thraciam Macedoniamque, etiam usque ad fines terræ Scytharum, multas urbes instauraret, ipse omnia lustrans cum militaribus copiis, ut et hostium incursiones averteret et instaurationes ad finem commode perducendi facultatem præstaret.

τοιούτῳ συνθέσθαι βουλήματι. Ὅθεν καὶ τοὺς τῆς αἱρέσεως αὐτῷ συνεργοὺς ἐν τῷ παλατίῳ ἀποκατέστησεν, δίαιταν πρὸς τρυφὴν ἰδιαζόντως τούτοις δαψιλευσάμενος. (23) Μεθ' ὧν καὶ συνέριθον τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας εὑρὼν τὸν γραμματικὸν Ἰωάννην, τὸν καὶ Ἰαννῆν (24) διὰ τὸ τῆς ἀληθείας ἀντίῤῥοπον, τούτοις συνέταξεν. Οἷς νεαροπρεπῆ πίστιν νηπιόφρων ὁ ἀποστάτης προστάττει συγγράψασθαι. Καὶ μετὰ δύο χρόνους (25) τῆς βασιλείας ἀναίδην ἀποστατήσας, καθάπερ ὁ υἱὸς τοῦ Κὶς (26), τῆς τῶν σεβαστῶν εἰκόνων μετεποιήσατο καθαιρέσεως, ἐντεῦθεν καὶ γράψας παντὶ ἐπισκόπῳ καταίρειν ἐν Βυζαντίῳ τῷ ὑπὸ Μεγαρέων κτισθέντι καὶ Βύζαντος (27), κατ' Εὐρώπην συνελθόντων ἐν τῇ τούτου πολίσει [22] Καρυστίων, Μυκηναίων καὶ Κορινθίων ἄλλων τε πολλῶν, φιλοσόφοις ἅμα καὶ ῥήτορσι. Καὶ δὴ ὅτε οἱ ἐπίσκοποι τοῖς κατὰ πέραν προσήγγιζον, (28) οὐ κατὰ τὸ εἰθισμένον προσεντυγχάνειν [23] τῷ πατριάρχῃ ἠφίεντο, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἤγοντο καὶ ἄκοντες συνευδοκεῖν τῷ κακοδόξῳ φρονήματι ἐβιάζοντο. Ὧν (29) τοὺς πειθαρχοῦντας αὐτῷ προσηκούσης ἠξίου φιλοφρονήσεως, τοὺς (30) δὲ μὴ πειθομένους αἰκίσεσι παντοδαπαῖς διημείβετο, τὰ Χριστιανῶν παρ' οὐδὲν θεσπίσματα λογιζόμενος, ὡς δῆθεν (31) καὶ ταῖς πρὸς τοὺς Οὔννους εἰρηναίαις συμβάσεσι ταῦτα συνέχεεν, ἐκείνοις μὲν ἀναθεὶς ἐργάσασθαι τὰ ἡμέτερα εἰωθότα, ἑαυτῷ δὲ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐκείνων θρησκεύματα. Δι' ὧν τάχα σεισμοὶ φρικωδέστατοι λοιμοί τε (32) καὶ αὐχμηρίαι καὶ ἐκφλογώσεις ἀέρος, πρὸς τούτοις καὶ ἐμφύλιοι στάσεις κατὰ πόλιν καὶ χώραν πᾶσαν, ἀρχῆθεν τῆς θεομισοῦς βασιλείας αὐτοῦ μέχρι πολλῶν χρόνων διήρκεσαν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων δυσανασχετούντων οἷον τούτου τοῖς κακουργήμασιν. Τοιαῦτα τὰ κατὰ δυσσέβειαν αὐτοῦ ἐννοήματα καὶ τεχνάσματα, καὶ τούτοις (33) τὸ ἐπαχθὲς ἐγχρονίζον [24].

Ἀλλὰ καὶ (34) πρὸς τῶν εἴ τι λυσιτελούντων διέγνωστο, φιλοπονίας οὐκ ἔληγεν· δι' ἧς κατά γε Θρᾴκην Μακεδονίαν τε πᾶσαν καὶ ἕως τῶν ὁρίων τῆς Σκυθῶν γῆς πόλεις ἀνενεώσατο, αὐτὸς ἐπελθὼν σὺν στρατιώτισι [25] φάλαγξιν, ὅπως τάς τε πολεμίων ἐφόδους ἐκτρέποιτο καὶ ταῖς τούτων ἐπισκευαῖς παρέχοι τὸ εὐπεράτωτον (35).

VARIÆ LECTIONES.

[22] πολήσει L. [23] προσεντυγχάνειν V. [24] ἐγχρονίζων L. [25] στρατιώτησι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(23) Cont. p. 20.

(24) Cont. l. c., Sym. Log. p. 403, Georg. mon. p. 501.

(25) Χρόνους pro annis, quod inconsiderate negat Ritterhusius notis ad Pythagoram Malchi p. 22. REINESIUS. Sic Eustathius de Ismen. lib. VI, p. 126. Vide et notas ad Lex. Gr. Suidas Γάϊος, μετὰ δύο χρόνους ἐκστὰς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, etc. OLEARIUS aut BOSIUS. Sed hæc protrita, et nihil notius.

(26) Saulis exemplum, ut Noster quidem ponit, parum huc quadrat: explicatius et aptius id ponit Georg.

accersivisset. Cæterum in Græco nullibi sunt posita signa parentheseos.

(28) Cont. p. 21.

(29) Cedr. p. 490.

(30) Zon. p. 131 in fine, seq.

(31) Planius hæc Continuator Const. Porph. p. 19 et 20.

(32) Sym. Log. p. 404.

(33) Mallem κἂν τούτων.

(34) Cont. p. 19. — *Εἴ τι*. Ita scriptum. Puto εἴς τι.

(35) Ita scriptum. Bosius descripserat εὐπεράτωτον. Quare Reinesius annotavit in ejus marg. *Γρ.* εὐπορώτατον. Quod cum contrarium sensum heat eorum quæ debet dicere auctor, uti et lectio, tanto pejus est, quia temere et frustra atio. Nihil mutandum. Sensus bonus, ut in ne.

δὲ τῷ γένει κατὰ συζυγίαν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ A ιίων ἀναφυεὶς (36), τῶν ἰδίων (37) γεννητόρων αστάντων ²⁶ αὐτούς τε μιαιφονησαμένων καὶ οἷς τῶν Ἀρμενίων χωρίοις (38) κατὰ φυγα-νσκηνωσάντων, (39) κἀκεῖσε τὸν ἀνήμερον τεκεῖν ²⁷· ἐξ ὧν ἑτερογενές τι τεράστιον ιάτικεν. Ἀρμενίους δέ φασιν ἐξ Ἀρμένου (40) αι τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίου πόλεως Θετταλίας, ὃς συνεστράτευσεν. Ἐκεκρατήκει (41) δὲ Λέων σιλεία; ζ' ἔτεσι καὶ μησὶ ε' κατὰ Θεοῦ ὑψίστου ὡς αὐχησάμενος.

Erat autem misto genere ex Assyriis et Armeniis natus, qui in proprios parentes insurrexerant eosque interfecerant atque in Armeniorum finibus in exsilio habitaverant, ubi immansuetam hanc bestiam genuerunt. **29** Armenios autem aiunt ab Armeno quodam nomen accepisse ex Armenio Thessaliæ oppido, qui Jasoni fuisset comes expeditionis. Tenuit autem Leo imperium septem annis et quinque mensibus, erga Deum altissimum furiose insolens.

VARIÆ LECTIONES.

ιεξανιστάντων L. ²⁷ τεκόντων B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Loquitur inepte et imperfecte. Hoc vult, B parentes cum essent partim Assyrii partim ii, suos parentes interfecisse, etc.
Γρ. ἀναφυεὶς ἀντὶ τῶν ἰδίων vel ἐπὶ τῶν ἰδ. ιυs. Plane et intempestivæ et ineptæ conje-in loco sano. — Cont. init. lib. I, Georg. . 502, 503.
Ita scriptum. Mallem ὁρίοις.
Sym. Log. p. 402.
Armenum quemdam urbe Thessalia oriun-ım Jasone ad Colchos navigasse tradit Strabo lib. XI. Sed ab eo Armeniam denominatam incogitanter scribit auctor. Ita tamen et alii quos tunc nondum potuit Reinesius videre. Meus Chronogr. Græcus ms. genus Leonis Armeni a posteris filiorum Sennacherio, qui interempto patre in terram Ararat vel in Har-mini, i. e. in montana Minyadis, profugerant, de quibus IV Reg. XIX, 37. — (Duæ aut tres voces detritæ legi nequeunt) REINES.
(41) Ita scriptum. Reinesius tamen γρ. ἐπικεκρατήκει, præter necessitatem.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

REGUM LIBER II.

DE MICHAELE AMORIENSI.

ὁ Μιχαὴλ ἐν ἔτει ,ϛτκθ' (42), ἰνδικτιῶνι ιδ', C πίδα (43) ἐξ εἱρκτῆς αὐτοκράτωρ (ὢ τοῦ θαύ-) ἀνηγόρευτο, τῷ τε βασιλικῷ θρόνῳ καθίδρυ-ταῖς σιδηροπέδαις ἐπιδεσμούμενος· ᾧ προσίασι οἱ ἐντυχόντες (44), καὶ τὸ σέβας προσκυνητὸν ιουσιν. Παμπόλλης οὖν ὥρας παρῳχηκυίας, ιςκλειδὸς ἀπούσης μὴ τούτων ἀνεπτυγμέ-Ιωάννης ὁ ἐκ γένους Ἐξαβουλίων καὶ τοῦ δρό-) τοὺς λόγους τηνικαῦτα τιθεὶς τοῖς παροῦσι ἐμυστολέκτει τεταμιεῦσθαι ἐσθῆτι τῇ ἐνδο-τοῦ φονευθέντος, δι' ἧς αἱ πέδαι ἀποδεδέ-ιι. Ἑβδόμης δὲ ὥρας διατελούσης ἄπεισι ²⁸ ι βασιλεὺς τῷ μεγίστῳ ναῷ (46) σὺν ἅμα τοῖς σι τὸ τόλμημα, τῆς θείας τελεταρχίας ἀξιωθῇ-ιδ' ὅλως μήτε τῷ δήμῳ δειματωθεὶς μήτε τῷ ι τοῦ Θεοῦ κατερυθριάσας, (47) ἀλλὰ τεθαρ- D μάλιστα ἐπί τε τοῖς λοιποῖς συναντήμασι καὶ

30 Porro Michael anno mundi sexies millesimo trecentesimo vicesimo nono, indictione decima quarta, præter spem ex carcere imperator (o rem mirandam) appellatur et in imperatorio solio collocatur adhuc compedibus vinctus. Ad quem accedunt omnes qui aderant et adorationis honorem deferunt. Multo autem spatio elapso cum clavis non adesset et compedes non essent solutæ, Johannes de prosapia Exabuliorum, tunc temporis cursus publici logotheta, iis qui aderant revelavit eam asservari in intima veste interfecti: qua compedes laxatæ sunt. Cum autem septima esset hora, abit Michael in templum maximum cum patratoribus facinoris **31** ut divinam inaugurationem acciperet, plane nec populi metu nec timore Dei absterritus, sed confidens quam maxime cum aliis eventibus ac

VARIÆ LECTIONES.

εισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Sym. Log. p. 413 habet ,ϛτιδ', Georg. mon. p. 510.
Contin. lib. II init., Cedr. p. 495.
Debuit dicere παρατυχόντες.
(45) I. e. qui erat λογοθέτης τοῦ δρόμου.
(46) Cont. p. 27, Cedr. p. 495 in fine, πρὸς τὸν μέγαν τῆς Ἁγίας Σοφίας ναόν.
(47) Cont. p. 30, Cedr. l. c.

præsagiis, tum quæ ei prædicta fuerant ab Athingano quodam vate, qui ejus temporis præfecto orientalis thematis, cum documenta multorum eventuum dedisset, clare indicaverat Michaelem et alterum quendam ex inferioribus diadema gestaturum, perspicue vaticinans. Quare hi præfecto magnæ curæ fuere, ut sponsos filiabus suis conciliaret. Huic itaque scopo intentus erat. Atque aliquando, cum is qui curam invitandorum ad mensam habet, quem a triclinio vocant, ingressus ad eum consignationem ostendisset, noluit multos interesse convivio, illos solos mensa dignatus. Cum igitur hæc instructa esset filiæque considerent, jubet eos cum illis locum occupare. Qui inopinato honore obstupefacti accumbere recusarunt. At is nonnihil offensus coegit postremoque persuasit ut accumberent. Hilaritate autem exorta, utpote ipsis inebriatis, tradit eis filias uxores. At illi æstuantes ad hoc jussum paulisper renuunt, interea indignitatem suam reputantes, præcipue Michael, eo quod ex pauperrimis esset ortus et obscuræ sortis parentibus: sed tamen morem gerunt, cum urgerentur.

A προῤῥήσεσιν (48). Ἔτι δὲ καὶ τοῖς προαναπεφωνημένοις Ἀθιγγάνου [29] παρά τινος μάντεως (49), ἐς τῷ τηνικαῦτα στρατηλάτῃ [30] τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος πεῖραν δεδωκὼς πολλῶν ἀποβάσεων διετρανοῦ τὸν Μιχαὴλ καί τινα ἕτερον τῶν δευτέρων [31] διαδηματοφορήσειν, (50) σαφῶς ἀπομαντευόμενος. Ἀμέλει τούτους ὁ στρατηγέτης διὰ μερίμνης εἶχε πολλῆς ὅπως νυμφίους ταῖς ἑαυτοῦ θυγατράσιν ἁρμόσαιτο. Ἐξείχετο οὖν τοῦ τοιούτου σκοποῦ, καί ποτε τοῦ τὴν ἐπιστασίαν ἔχοντος τῶν εἰς τράπεζαν κεκλημένων, ὃν ἀτρικλίνην [32] φημίζουσι, κατὰ τὸ ἔθος εἰσιόντος [33] αὐτῷ καὶ τὴν γραφὴν ἐμφανίζοντος, (51) ἀπείπατο τῶν πολλῶν τῆς συνεστιάσεως, ἐκείνους δὲ μόνους τῆς τραπέζης καταξιῶσαι. Ταύτης γοῦν διευτρεπισθείσης καὶ τῶν αὐτοῦ θυγατέρων B συνεδριασασῶν, προστάττει τούτοις ὁμοταγεῖς γενέσθαι αὐτάς. Οἱ δὲ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θαμβηθέντες τιμῇ τῆς κατακλίσεως ἀπαναίνονται· ὁ δὲ διαχεόμενος ἐπαχθέστερον κατηνάγκαζε, καὶ τελευταῖον πείθει κατακλιθῆναι. (52) Διαχύσεως δὲ γεγονυίας, ἅτε κατεμφορηθέντων αὐτῶν, ἐπιδίδωσι τούτοις τὰς θυγατέρας εἰς γαμετάς. Οἱ δὲ κατιλιγγιάσαντες (53) τοῦ προστάγματος πρὸς μὲν μικρὸν δυσανασχετοῦσιν ἐν τούτῳ τὸ παρ' ἀξίαν αὐτῶν λογιζόμενοι, καὶ μάλιστα Μιχαὴλ διὰ τὸ ἐκ πενεστάτων προῆχθαι καὶ τὴν τύχην ἀνεπιφάντων, ἀλλ' ὅμως πειθαρχοῦσιν ἐγκελευόμενοι.

32 Cum autem audivisset Thomas Michaelem imperatorem, tradunt eum statim rebellionem instituisse conflata ingenti hominum multitudine. Ab initio enim inter se contrarii dissidebant: ac Michael quidem erat toti Orientalium themati præfectus, sed non parum invidiæ obnoxius, cum ob patriam quæ Athinganorum multitudinem alebat, ut videtur, tum propter linguæ vitium, tum vero etiam quod non satis strenuus ac fortis putaretur: Thomas contra ab omnibus diligebatur, eo quod fortis et strenuus, nec tamen non urbanus et affabilis esset, atque in rebus optimis Leone non inferior, quamvis genere ad Scythas pertinens, atque insuper senex, et in altero pede mutilus. Iste igitur, conciliatis sibi publicorum vectigalium exactoribus, scripto vindicabat exactiones usitatas, unde largitionibus in populum factis militiam contra Michaelem roborat. Nemo ex Orientalibus

Ἀχηκοὼς δέ, ὥς φασιν (54), ὁ Θωμᾶς τὸν Μιχαὴλ βασιλεύσαντα, ταχέως [κατ' αὐτοῦ] νεωτερισμὸν πολυάνθρωπον ἐντυρεύεται κατ' αὐτοῦ. (55) Ἀνέκαθεν γὰρ ἀλλήλοις ἀντιπεπονθότως διίσταντο· (56) καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ παραπαντὸς (57) τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν στρατεύματος ἐτύγχανε στρατηγός, οὐχ ἧττον C δὲ καὶ ἐπίμωμος ἀπό τε τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἀθιγγάνων (58) πληθὺν ἐκτρεφούσης, ὡς ἔοικε, (59) καὶ διὰ τὸ τῆς γλώττης ἐλάττωμα καὶ τὸ μὴ ἱκανῶς ἔχειν τισὶ πρὸς ἀνδρείαν νομίζεσθαι, ὁ δὲ Θωμᾶς πᾶσι φιλοστοργούμενος διά τε τὸ ἀνδρειόφρον οὐκ ἔλαττον καὶ ἀστεῖον (60) καὶ εὐπροσήγορον, καὶ τῶν (61) βελτίστων οὐκ ἐλαττούμενος Λέοντος, εἰ καὶ Σκυθίζων τῷ γένει, πρὸς δὲ καὶ γηραιὸς ὤν, τὸν πόδα πεπήρωτο. Οὗτος οὖν κατασχὼν (62) τοὺς τῶν δημοσίων φόρων πάντας ἀπαιτητὰς ἐγγράφους τὰς νενομισμένας ἀπεκληροῦτο εἰσπράξεις, ἐξ ὧν διανομὰς ἐν λαοῖς ποιησάμενος στρατηγεσίας κατὰ τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

[29] ἀθιγγάνω L. [30] στρατηλάτει L. [31] τῶν B L, τῶν δύο V. [32] ἀτριχλίν L. [33] εἰσιόντι L, ο supra ι scripto.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(48) Ut monachi illius in Philomelio, de quo init. D lib. I.

(49) Cont. p. 30, τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντεως φωνήν. Vid. p. 135 Cont. Theophanis p. 29, τῶν Ἀθιγγάνων τις γνωστὸς καὶ οἰκεῖος τῷ στρατηγῷ, etc. Ineptissime loquitur et intricate, quasi Athingano alicui prædictum fuerit a vate quodam; cum vates fuerit Athinganus et prædixerit præfecto, ut constat ex iis quos adduxi. Solet autem res etiam leves tenuesque mire involvere verbis insolentibus [illegible]orum structura, ut scilicet lectores magis admirentur [illegible] sub verbis latitan[illegible] [illegible]

(52) Cont. p. 29, Cedr. p. 497.

(53) Cont. p. 29, Cedr. p. 497, Zon. p. 135, qui tantum de Michaele loquitur.

(54) Cont. p. 33, Zon. p. 136, Cedr. p. 499, 500, Georg mon. p. 511.

(55) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(56) Cont. p. 33, Cedr. p. 500.

(57) Ita scriptum. Potius διαπαντός.

(58) Cont. p. 27 et præcipue 34; Cedr. p. 496, et præcipue 500; Zon. p. 135.

(59) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(60) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

(61) Cont. p. 32 in fine, et præcipue 34; Cedr. p. 499 et 500; Zon. p. 136.

(62) Cont. p. 34, Cedr. p. 500.

ἐγκρατῶς διατίθησιν. (63) Οὐδεὶς δὲ τῶν ἐξ A
ῆς ὡρμημένων ἀπελιμπάνετο, οὐδὲ τῆς Ἑσπέ-
ῆς, οὐ τῶν ἐξ ἐθνῶν ἐπηλύδων, οὐκ αὐτο-
οὐ γειτονούντων, οὐ τῆς δουλικῆς μοίρας
ταρῆν μισοδέσποτον, οὐχ ὁλοκλήρων ἐθνῶν,
ιφόρους καιροὺς οἳ οὐκ αὐτῷ προσερρύησαν
ιίποντο, οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ κατὰ θάλασ-
ρ Ξέρξη κἂν ὁμοπίστοις ἀναφανέντι, ὡς
ι καὶ πάντα τὰ θέματα σὺν τοῖς στρατηγοῖς
θαι τούτῳ συνέβαινεν, (64) Ὀλβιανοῦ μόνου,
Ἀρμενιακῶν στρατηγοῦντος, τούτους περι-
πιπειθεῖς ἄγοντος, καὶ Κατάκυλα[35] τοῦ
ι τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ γε προσκειμένων. Καὶ
ι ἐπολυπλασίαζε τὸ πλῆθος κατὰ τῶν ὁμο-
ὥστε (65) καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς ἐπ' ἀδείας
ι καὶ πάσας νήσους καὶ χώρας καταληΐζε- B
ιι καθέξειν ὅλως αὐτάς, εἰ μὴ[36] (66) μετὰ
αὐτοῖς διὰ πολλῆς φήμης ἀνανταγώνιστος ὁ
ἀνεδέδεκτο[37]. Δι' ὃ καὶ πειρᾶται πρὸς αὐ-
ρυχεύεσθαι τρόπῳ τοιῷδε, (67) πανούργως
ιας ὅπερ αὐτοῖς βουλητὸν ἠσμενίζετο τῇ
παμπληθεῖ δυνάμει καταπλαγεῖσιν. Διαπέμ-
ν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἀνακαλούμενος, πολλῷ
ν συνασπισμὸν (68), τῆς βασιλικῆς ἀνθέξε-
τοπτώσεως. Ποιεῖται τοίνυν σπονδὰς μετ'
ῶν, εἰδήσει τοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ, ἀναδεῖ-
στέφος βασίλειον παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Ἀν-
Ἰὼβ, εἶτα μετ' Ἀγαρηνῶν (70), Ἰνδῶν,
ων, Ἀσσυρίων, Μήδων, Ἀβασίων, Ζηχῶν,
, Καβείρων[38], Σκλάβων, Οὔννων, Βανδήλων, C
καὶ ὅσοι τῆς Μάνεντος βδελυρίας μετεῖχον,
τε καὶ Ἀλανῶν, Χάλδων τε καὶ Ἀρμενίων, καὶ
παντοίων ἐθνῶν πολυθρύλλητον πανστρα-
τρατοπεδευσάμενος, ἁπάσης τῆς Ἀνατολῆς
σεν, (71) τελευταῖον μέρεσι τοῖς κατὰ Θρᾴ-
οσεμπελάσας (72) ἐλεπολεῖν τὸ Βυζάντιον
ται ἱππεῦσιν εὐόπλοις καὶ πετροβολισταῖς
ι[39] χεῖρα (73) πεζοῖς, (74) ἔτι καὶ σφενδο-
γε καὶ πελτασταῖς ἀμέτροις ἐπιρωννύμενος,
μὴν καὶ πολιορκητικοῖς οὐκ ὀλίγοις τεχνά-
ρατυνόμενος. Μεθ' ὧν πολλάκις τοῖς κατ'
τείχεσι προσβαλὼν ἄπρακτος ἀποκρούε-
5) τοῦ βασιλικοῦ παιδὸς Θεοφίλου αὐτοῖς
καὶ διαγωνιζομένου τὰ μάλιστα, (76) ἀλλὰ
τοῦ πατρὸς Μιχαὴλ ἔσθ' ὅτε ὑπεξιόντος καὶ D
ναντίοις ἐπιτιθεμένου αὐτόχειρος. (77) Ὅθεν
ῦν ὁ Θωμᾶς καὶ ἐπὶ ναυμαχίαν προέρχεται,

A relinquebatur neque ex Occidentalibus, non ex advenis quisquam, non ex indigenis, non ex vicinis, non ex iis qui servilis conditionis, si qui essent dominis infensi, quin diversis temporibus ad eum confluerent eumque sequerentur terra marique, novum Xerxem inter suos habitum; ut propterea omnia themata et eorum duces cum eo paciscerentur, Olbiano solo, qui erat Armeniorum dux, his sua **33** solertia morigeris utente, nec non Catacyla Opsicii præfecto suis, ut cum Michaele imperatore manerent. Ac tanta incrementa capit apparatus belli civilis, ut etiam Saraceni auderent insulas omnes et regiones populari et occupare, et omnino eas habituri fuissent, nisi postea Thomas his propter magnam famam major visus esset B quam ut ei se opponere possent. Quod ipse sentiens conatur cum eis per legatos agere, tali modo astute eos inescans ut proponeret quod ipsi vellent et cuperent, ingentibus ejus copiis et potentia consternati. Mittit igitur ad eos pacem petens, immo potius societatem, ut auxiliarentur rebellibus imperatoris. Itaque fœdus pacis init cum Agarenis, sciente duce illorum, coronatur a patriarcha Antiochiæ Jobo, deinde cum Agarenis, Indis, Ægyptiis, Assyriis, Medis, Abasiis, Zechis, Iberis, Cabiris, Sclavis, Hunnis, Vandalis, Getis, et omnibus quotquot de Manentis abominabili secta erant, Lazis item et Alanis, nec non Chaldis et Armeniis, aliisque omnis generis nationibus, multarum linguarum C exercitu collecto, omnem Orientem in suam potestatem redegit; postremo, postquam partibus Thraciæ appropinquasset, Byzantium occupare vi conatur, equitibus bene armatis et lapidum jactoribus pedestribus, funditoribus item et scutatis innumeris valde roboratus, insuper et machinis bellicis obsidionalibus **34** non paucis instructus. Cum quibus mœnia urbis versus orientem aggressus, re infecta repellitur, imperatoris filio Theophilo in eos impetum faciente et quam maxime depugnante, cum subinde et pater ejus Michael egressus invaderet adversarios proprio Marte. Unde in angustia constitutus, ad navale prælium progreditur, ingentem navigiorum numerum secum ducens. Atque ibi itidem male rem gerit: illa enim omnia D bellico igne consumpta fuere. Cujus quidem ignis conficiendi propemodum jam scientia deperdita fuerat, tunc autem sic denuo reperta: Callinicus

VARIÆ LECTIONES.

ι περ ἣν B. [35] καταχύλα L. [36] μὴ] καὶ L [37] ἀνεδέδοκτο L. [38] Καβείρων] Σαβήρων L. [39] ὑπὸ
ι..

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cont. p. 34, Cedr. p. 500.
Cont. p. 34, Cedr. p. 500, Zon. p. 137.
Cont. p. 35, Cedr. p. 500 in fine, Zon.

Loquitur perverse.
Cedr. p. 501.
Cont. p. 35, συμμαχίαν.
Cont. p. 35, ubi Ἰακὼβ pro Ἰώβ, Cedr.
ubi Ἰώβ. Zon. p. 136, ubi Ἰώβ.
Cont. p. 35, Cedr. p. 501.

(71) Cedr. p. 501.
(72) Contin. p. 36 et 37 plene et copiose.
(73) Contin. pag. 37 et 38; Cedren. p. 503; Zonar. p. 137.
(74) Cont. p. 38, Cedr. p. 502.
(75) Cont. p. 38, Cedr. p. 503 et 505; Zon. p. 138.
(76) Cont. p. 28.
(77) Zon. p. 137.

quidam ex Ægypto, vir prudens solusque eam scientiam habens, sumpta loquendi audacia, dixit ad imperatorem se contra Thomam ei sociam operam navaturum ad mare, si vellet: atque is ignem illum artificiose a se compositum præbuit navium præfectis.

πολλὴν ὁλκάδων σωρείαν [60] ἐπαγόμενος, κἀκεῖνα παραπλησίως ἐνδυστυχεῖ. (78) Αὗται γὰρ τῷ σκευαστῷ πυρὶ κατανάλωντο, τῆς περὶ τούτου παρὰ βραχὺ τὸ πρὶν διολλυμένης εἰδήσεως, τηνικαῦτα δὲ οὕτως ἀνευρεθείσης [61] (79)· Καλλίνικός τις, τῶν ἐξ Αἰγύπτου, ἀνὴρ ἐχέφρων καὶ αὐτὸς μόνος εἰδήμων τόδε [62], παῤῥησιασάμενος (80) ἔφη τῷ βασιλεῖ κατὰ Θωμᾶ συμπονήσειν αὐτῷ παρὰ θάλασσαν, εἴπερ προέλοιτο. Ὅς τεχνικῶς τόδε συνθεὶς τοῖς ναυάρχαις [63] ἐπεχορήγησεν.

Tribus autem annis perditus ille rebellavit. Cujus rebellionis sub imperio Leonis prodigium horrendum sic apparuit: Visus est cometa in cœlo sub specie duarum lunarum clare sese conjungentium rursusque separantium per diversas conjunctiones, ex quibus figura quædam hominis sine capite formata fuit, portendens quodammodo postea invectum contra Christianos dogma rebellis sectæ acephalum, vel etiam Thoma illo pestifero tanquam capite et duce vano seditionis externorum instructæ **35** quodammodo prænuntians. Strenue autem rem gesserunt in hoc bello Olbianus et Christophorus, tunc magister factus, cujus filii Barsacius et Nasar patricii, Catacylas item ipsius Michaelis imperatoris patruelis, et ipse patricius, de quibus a nobis jam dictum. Per hos rebellis illius venena dissipata.

Ἐπὶ τρισὶ (81) δὲ ὁ δείλαιος ἐνεωτερίσατο ἔτεσιν. Οὗτινος νεωτερισμοῦ ἐπὶ βασιλείας Λέοντος τέρας τῶν ἀποφράδων ὧδε προδέδεικται· Ὠράθη κομήτης (82) κατ' οὐρανὸν ἐν σχήματι σεληνῶν [64] β λαμπρῶς συνιουσῶν καὶ αὖθις διαιρεθεισῶν κατὰ διαφόρους συστάσεις, ἐξ ὧν ἐκτύπωμά τι ἀκέφαλον ἐπλάσθη ἀνδρὸς, δηλοῦν πως τῶν μετὰ ταῦτα παρεισαγαγόντων (83) κατὰ Χριστιανῶν τὸ ἀκέφαλον δόγμα τῆς στασιώδους αἱρέσεως (84), ἢ καὶ Θωμᾶν τὸν ἀλάστορα, ὡς ἔοικε, κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν ματαιάζοντα τῆς ἐξ ἑτέρων διαστάσεως κεκτημένων πως προεφήτευσεν [65] (85). Ἠνδραγαθήκεσαν δὲ ἐν τούτῳ ὅ τε Ὀλβιανὸς, καὶ Χριστοφόρος, τηνικαῦτα μάγιστρος γεγονὼς (86), οὗ οἱ υἱοὶ Βαρσάκιός τε καὶ Νάσαρ πατρίκιοι, καὶ Κατάκυλας αὐτοῦ Μιχαὴλ βασιλέως ἐξάδελφος καὶ πατρίκιος (87), περὶ ὧν προδεδήλωται· δι' ὧν τοῦ στασιώτου τὰ φάρμακα διεσκέδαστο.

Hoc etiam modo dicunt de Thoma rem accuratius per historiam tradi. Iste rebellis, ex patria misera et conditione obscura oriundus, rerum ad vitam sustentandam necessariarum gratia in Constantini imperatoriam urbem venit. Cumque se applicasset cuidam patricio (Barbanes iste fuit, de quo diximus), crimine adulterii ab hoc viro

Καὶ οὕτω φασὶ (88) τὰ κατὰ Θωμᾶν ἀκριβέστερον διεξιστορεῖσθαι (89). Οὗτος γοῦν ὁ μουλτίων (90), ἐκ πατρίδος οἰκτρᾶς καὶ τύχης ἀφανοῦς γεγονὼς, τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ ζῆν χάριν εἰς τὴν Κωνσταντίνου καὶ βασιλεύουσαν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ κολληθεὶς τινι τῶν πατρικίων (Βαρδάνης οὗτος ἦν ὁ λεχθεὶς) ἐγκλήματι μὲν μοιχείας παρὰ τούτου τῷ

VARIÆ LECTIONES.

[60] σωρειὰν L. [61] ἀνευρεθείσης B, ἀναιρεθείσης L. [62] τόδε] τότε L. [63] ναυμάρχαις L. [64] σελήνων L. [65] προεφύτευσεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(78) Sym. Log. p. 412. Sed tempestate dispersam dicit classem Cont. p. 38, ignem autem adhibuisse Thomam, uti et Cedr. p. 503. Post amissam primam classem, altera combusta σκευαστῷ πυρί. Cedr. p. 505, Zon. p. 138, ubi ὑγρῷ πυρί. [Ὁ βασιλικὸς πυρφόρος στρατός Cont. p. 40.]

(79) Vix dubitem auctorem scripsisse ἀναιρεθείσης, ut fatali quadam perversitate contrarium ejus quod vult dixerit, nempe scientiam illam dudum deperditam tunc sublatam fuisse et abolitam; quod non potuit velle dixisse, cum per illum ignem combustæ tunc fuerint naves hostiles. — Expressi ἀνευρεθείσης, cum id voluisse videatur ponere auctor necessario. Videtur autem hæc tradere contra historiæ fidem: nam ignis iste bellicus, qui Græcus dicitur, præparatus ab isto Callinico fuit sub Constantino Pogonato, nempe sesquisæculo ante Michaelem istum. Videatur Zonaras lib. XIV, num. 20. Videtur autem cognitus fuisse etiam ante ipsum Const. Pogon. itidem non multo minus quam ante [illegible] nempe sub Justiniano, aut [illegible] me de igne illo le- [illegible] opus [illegible] rbo [illegible] n [illegible]

utrumque eumdem auctorem legisse, Nostrumque oblivione quadam confuse cogitasse.

(81) Negligit transitiones et connexiones hic auctor sæpe.

(82) De hoc cometa videor ad eumdem modum legisse scriptum in tomo illo ubi Theophanes habetur. [In Leonis Gramm. Chronographia p. 446.]

(83) Ibid. 19. Græca vere sunt portentosa, ut et mox de Thoma monstrose loquitur.

(84) Consideretur autem judicium et memoria hominis, qui cum dixisset cometam portendisse rebellionem Thomæ, mago [?] illo enarrato, portendisse ait Acephalorum hæresin aut Thomam. Is in fine lib. I cum dixisset Leonem contra percussores se defendisse catena thuribuli aut secundum alios signo crucis, mox affirmat eum concisum fuisse crucis signum tenentem, oblitus catenæ suæ.

(85) Græca sunt intolerabilia. Videtur autem hic etiam contrarium ejus quod volebat dixisse, et κεκτημένων posuisse passive, ut sit, *quos ipse habuit*.

(86) Cedr. p. 505.

(87) Tantum et Olbiano et Catacyla dictum, quod sciam.

(88) Cont. p. 32 in fine et p. seq.; Cedr. p. 499.

(89) Cont. p. 33, Zon. p. 136, ubi barbarus ut supra. Sed Sym. Log. p. 412, Ῥωμαῖος γὰρ ἦν καὶ ἀφανής.

(90) A μοῦλτος, *tumultus*.

ἐάλω, ἣν ὑπέθετο καταπράξασθαι τούτῳ A ἱρος ὁ τηνικαῦτα τὸ βασιλεύειν λαχὼν, τῷ ῃ βασκαίνων διὰ τὴν προσοῦσαν καλοκαγα-ιτῷ· φεύγων δὲ τὴν ἐπὶ τῇ μοιχείᾳ δίκην (91), απράξασθαι μὲν ἐπειράθη, οὐκ εἰς ἔργον δὲ (92), εἰς Συρίαν ἀπέδρα. Καὶ πρῶτον μὲν Χριστὸν ἐξήρνηται πίστιν, καὶ χρόνον συ-αὐτοῖς διατρίψας (93), ὡσεὶ ε' καὶ κ' παρελ-ται ἐνιαυτοὺς, ψευδῆ φήμην ἑαυτῷ περιποιεῖ-) Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν εἰσηγούμενος τὸν ς καὶ Εἰρήνης. Οὗτος δὲ (95) ἄρα διὰ τὴν ρίαν τῶν τρόπων μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ίας ἐστέρηται καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισται βραχὺ τῆς ἐκπτώσεως, καὶ ὁ τοῦδε νεκρὸς ἐν κατετέθη σορῷ τότε τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ίων. Ἀλλ' ὅγε παλαμναῖος οὗτος ἀνὴρ μετὰ B ηνῶν διαζῶν (96), ὑποσχέσεσι τούτους ἐπαί-λαμπραῖς, ὡς ὑποτελῆ ποιήσειν αὐτοῖς τὴν ίων ἀρχὴν, εἰ καὶ χρήματα ἱκανὰ καὶ στρα-ξιόχρεων δοῖεν πρὸς τὸ ἔργον αὐτῷ. Καὶ δὴ ἐτουμένων τυχὼν ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, ποιεῖται δὲ καὶ διὰ τὸ μέγεθος (97) τῶν ἐγχει-νων υἱὸν ἀνθρωπιόν τι μιξοβάρβαρον εὑρηκὼς, τῆς ψυχικῆς (98) φαυλότητος καὶ ἀνοίας ἔτι δυσμορφίαν σώματος δυστυχοῦν καὶ τἄλλα τῶν · ὃ δὴ [47] καὶ Κωνστάντιον ἐπιτρέπει καλεῖσθαι, κράν τε τούτῳ Σαρακηνῶν στρατεύματος δοὺς ὐτῷ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβάλλει ἤδη. Λέων δὲ καιροῦ τούτων ἦν βασιλεὺς, ὁ Βάρδα μὲν τοῦ κίου υἱὸς, ἐξ Ἀρμενίων δὲ κατάγων τὸ γένος· C λωρίας δὲ ἀξιώσας τὸ ἐπιφυὲν Ῥωμαίοις (99), σχεδιάσας δὲ πλῆθος στρατεύματος [48] καὶ καθηγεμόνα στρατιώτην μᾶλλον ἢ στρατ-ἐπιστήσας κατὰ Θωμᾶ ἀποστέλλει. Καὶ δὴ στρατευμάτων ἀμφοτέρων συμπεσόντων ἀλλή-κατά τι τῶν ἐν τῇ ἕῳ χωρίων, πταίει μὲν ὁ τοῦ έως στρατὸς καὶ εἰς φυγὴν τρέπεται· ἐπ' ς (1) δὲ ὁ ἀποστάτης γενόμενος πάντα πρὸς οντα ἥλιον ἐπιτρέχει καὶ πρὸς βίαν τὰ ἑαυτοῦ ται φρονεῖν.

πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ (2), καὶ Μιχαὴλ Λέοντα ει καὶ τὴν βασιλείαν ἐκδέχεται. Ὁ δέ γε στα-ης Θωμᾶς, ὡς μὴ ἀρκούσης αὐτῷ τῆς κατὰ ἐπικρατείας σχεδὸν ἁπάσης, ἤδη τὸ ναυτικὸν τὸ ὑπὸ Ῥωμαίους ὂν (3), πλὴν τοῦ βασιλικοῦ D ντος, ὑποποιεῖται, καὶ ναῦς πλείστας (4) ναυ-σας ἑτέρας σίτου τε παραπομποὺς καὶ ἵππων ε πολεμιστηρίους, ταύτας κατὰ Λέσβον κελεύει

A reus fuit factus, ad quod perpetrandum hortatus eum fuerat Nicephorus illo tempore imperator, Bardani invidens propter insitam ei probitatem. Reus autem factus crimine adulterii, quod perpetrare quidem conatus fuerat, sed in actum non devenerat, in Syriam profugit. Ac primum quidem fidem in Christum abnegavit: dein cum satis longo tempore inter ipsos habitasset, elapsis jam viginti quinque annis, falsam famam sibi acquirit, Constantinum se esse dictitans, illum Leonis et Irenes filium. At is propter morum improbitatem et oculis et imperio orbatus fuerat, ac non multo post, ut imperio exciderat, e medio sublatus fuit, cadaver autem **36** ejus loculo impositum in quodam augustali imperatoriæ urbis. Iste vero sceleratus B homo cum apud Saracenos viveret, pollicitationibus istos sollicitavit, se tributarium illis facturum Romanorum imperium, si et pecunias, quantum satis, et exercitum idoneum ad eam rem ei præbeant. Et ecce petitis potitus mox expeditionem suscipit in Romanos: adoptat etiam propter magnitudinem rerum susceptarum, filium homuncionem quemdam semibarbarum nactus, cum animi improbitate et amentia etiam corporis et deformitate et cæteris laborantem, atque Constantium jubet appellari, cumque partem ei Saracenorum exercitus tradidisset, cum illo in Romanorum ditionem impetum facit. Leo illo tempore erat imperator, Bardæ quidem patricii filius, sed genus ducens ex C Armeniis. Cum autem hic non magna cura dignum existimaret imminens Romanis malum, extemporali opera collegit numerum copiarum exiguum, impositoque eis duce, aut gregario potius milite quam duce, contra Thomam misit. At concurrentibus utrinque exercitibus apud oppidum quoddam in Oriente, vincitur imperatoris exercitus atque in fugam vertitur. Cumque sine metu esset desertor, per totum Orientem grassabatur omnesque vi cogebat suarum esse partium.

Nec multo interjecto tempore Michael Leone interfecto imperium suscipit. Princeps autem seditionis Thomas, ut cui non esset satis **37** obtinere terram fere omnem, etiam rem nauticam universam D Romanorum, excepta classe illa quæ imperatoria dicebatur, in suam potestatem redegit, navesque plurimas fabricatus alias tritico et equis portandis, bellicas item, apud Lesbum exspectare

VARIÆ LECTIONES.

τούτοις ἐξαίρει L. [47] δὴ] δὲ L. [48] οὐ βραχὺ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(91) Cedr. p. 499, Cont. p. 33.
(92) Sym. Log. p. 412, Georg. Mon. p. 511. Sed . p. 33, πρὸς τοὺς ἐξ Ἄγαρ, et Cedr. p. 499, Ἀγαρηνούς.
(93) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
(94) Cont. p. 33, Cedr. p. 499, Zon. p. 136 in Sym. Log. p. 412; Georg. Mon. p. 511.
(95) Nempe Constantinus verus. Cont. p. 33, . p. 499.
(96) Cont. p. 33, Cedr. p. 499.
(97) Cont. p. 33, Zon. p. 137.
(98) Cont. p. 33.
(99) Cont. p. 33, Cedr. p. 501.
(1) Cedr. p. 501, ubi ἀδείας τυχών.
(2) Cont. p. 33, Zon. p. 136. Cedr. p. 499, 500.
(3) Alii addunt etiam imperatoriam classem, ut Cedr. p. 501, et Zon. p. 137, et Cont. p. 35 in fine, ubi apud istum τοῦ θεματικοῦ.
(4) Cont. p. 35 in fine.

jubet: ipse autem cum innumeris copiis occupat fretum inter Sestum et Abydum. Cumque Pseudoconstantium, quem adoptaverat in filium, cum maxima multitudine a tergo reliquisset, ea quæ ipse nondum occupasset et reliqua essent pergrassari jubet. Iste porro dæmonum monitis et vaticiniis impulsus tempus et diem prædicit convivis suis quo imperatoriam urbem esset ingressurus cum gloria quadam ineffabili. Jamque instante statuto illo die, in Olbiani exercitum incidit; cujus impetum cum ad breve tantum tempus sustinuisset, fugam arripit statimque capitur. Ejusque caput egregius ille Olbianus amputatum mittit imperatori Michaeli: iste autem rebelli et patri falsi nominis transmittit. Sed is nihil a dementia remisit, verum una cum classe a Lesbo veniente, et ipse hippaginibus utens, nocte observata illuni, a maritimo quodam oppido quod ab illius loci hominibus vocatur Horcosium, in diversis Thraciæ locis clam appulit invenitque Thraces universos sibi addictos; quamvis imperator, cum fama nuntiaret rebellem navibus trajicere fretum apud Abydum, exercitum quendam **38** perexiguum eduxisset contra eum et ex omnibus civitatibus Thracicis fidem auxilii præstandi et societatis accepisset. Sed istis eam negligentibus, magna incrementa capit tyrannus, his etiam ad eum confluentibus. Statim igitur imperator in urbem revertitur, atque ut licebat ea firmata, terrestres simul et navales collegit copias ex Orientalibus, qui post discessum desertoris jam aliquantisper tyrannide liberati erant. Immisit autem imperator etiam ignem bellicum navibus, atque ferream catenam ab arce usque in castellum ex adverso extendit, ne urbis Keras quod vocatur (i. e. Cornu) ab hostili classe infestaretur. Porro Gregorium, qui olim quidem fuerat dux militaris, sed in offensionem imperatoris venerat atque ob id in Scyrum unam ex Cycladibus insulis relegatus fuerat, hunc inquam nactus desertor, utpote ad ipsum se conferentem, præficit exercitui decem mille virorum, atque hunc præcursorem suum adversus imperatoriam urbem mittit, simul autem et classem nauticumque exercitum, ut ambo eodem tempore Constantinopolin pervenirent. Id quod cito admodum factum fuit, cum convenissent terra marique ad Barbysi fluvii ostia, neque ferrea illa catena valuisset prohibere adventum navium hostilium. Nec

A μένειν αὐτόν (5)· ὁ δὲ ἅμα μυρίῳ δή τινι σ
καταλαμβάνει τὸν μεταξὺ Σηστοῦ [49] καὶ 'Α
πορθμόν, κατὰ νώτου δὲ λιπὼν ἑαυτοῦ (6) τὸ
δοκωνστάντιον καὶ ποιηθέντα υἱὸν ἅμα μ
δυναστείᾳ τῶν προκατειλημμένων αὐτῷ τὰ
καταδραμεῖν ἐπιτρέπει. Δαιμόνων δὲ (7) εἰσηγ
οὗτος καὶ μαντείαις ἡγμένος χρόνου ἡμέρα
συμπόταις προλέγει καθ' ὃν τῇ βασιλευούσῃ
θοι πόλει ἐν ἀῤῥήτῳ δόξῃ τινί· ἤδη δὲ τῆς
ἐνστάσης αὐτῆς τῷ ὑπὸ τὸν 'Ολβιανὸν περι
στρατῷ, οὗ πρὸς βραχὺ μὴ ἐνεγκὼν τὴν
φεύγει τε καὶ εὐθέως ἁλίσκεται. Καὶ τὴν κ
αὐτοῦ ὁ γενναῖος 'Ολβιανὸς ἐκτεμὼν πέμ
βασιλεῖ Μιχαήλ· ὁ δὲ τῷ στασιώτῃ ταύτην κ
δωνύμῳ (8) ἀποστέλλει πατρί. 'Αλλ' οὗτος μὲ
B τι τῆς ἀπονοίας ἠφίετο, ἀλλ' ἅμα τῷ νηΐτῃ
θεν ἥκοντι στόλῳ, καὶ αὐτὸς ναυσὶν ἱππα
κεχρημένος, νύκτα διασκοπήσας ἀσέληνον, ἐκ
λου τοπίου τινὸς ὃ δὴ πρὸς τῶν ἐγχωρίων κα
Ὀρκόσιον, πολλαχοῦ περαιοῦται τῆς Θρᾴκης
εὑρὼν [50] δὴ πάντας Θρᾷκας κατηκόους αὐτῷ,
τοῦ βασιλέως (9), ὅτε δὴ φήμῃ περιηγγέλη
διαβαίνει ναυσὶν ὁ ἀποστάτης τὸν κατὰ τὴν 'Α
τῆς θαλάττης πορθμόν, ἐνστρατεύσαντός τ
αὐτοῦ ὀλιγίστῳ στρατῷ καὶ ἐκ πασῶν τ
Θρᾳκικῶν ὡς συμμαχήσουσι βασιλεῖ πίστεις
τος· ὅμως ταύτας ἁπάσας παρ' οὐδὲν θε
αὐτῶν (10), πολὺς ὁ τύραννος ἐγεγόνει, καὶ τ
προσρυέντων αὐτῷ. Παραχρῆμα ὁ βασιλεὺ
C τὴν πόλιν ὑπονοστεῖ (11), καὶ ὡς ἐνῆν τ
αὐτὴν ἀσφαλέστατα διαθείς, πεζὸν ἅμα καὶ
κὸν [52] συναθροίζει στρατὸν ἐκ τῶν κατ' ἀν
ἤδη τοῦ ἀποστάτου ὑποχωρήσαντος πρός γε β
χρόνον [53] (12) τῆς τυραννίδος ἀπηλλαγμένων.
δὲ βασιλεὺς καὶ πῦρ πολεμιστήριον ταῖς ναυσ
καὶ τὴν σιδηρᾶν σχοῖνον ἀπ' ἀκροπόλεως μέχ
πέραθεν φρουρίου διέτεινεν (14), ὡς ἂν τὸ κατ
πόλιν καλούμενον Κέρας μὴ ἐκ τοῦ στόλου
ἀντιπάλων πημαίνοιτο. Γρηγόριον (15) δὲ, πάλ
χρηματίσαντα στρατηγόν, δι' αἰτίας δὲ β
γεγονότα καὶ διὰ τοῦτο εἰς Σκῦρον, μίαν
Κυκλάδων νήσων, φυγαδευθέντα, λαβὼν ὁ ἀποσ
ἅτε δὴ προσχωρήσαντα αὐτῷ, χειροτονεῖ στρατ
τος ἡγεμόνα μυρίων ἀνδρῶν, καὶ τοῦτον π
D μον (16) αὐτοῦ κατὰ τῆς βασιλευούσης προπέ
ἀλλὰ δὴ καὶ στόλον ναυτίλων ἀνδρῶν, ἵνα δὴ
κατὰ ταυτὸν [54] ἐν τῇ Κωνσταντίνου γένοιντο
Καὶ δὴ γέγονε τοῦτο ταχέως [55], συνελθόντω

VARIÆ LECTIONES.

[49] σειστοῦ L. [50] εὑρὼν δὲ L. [51] φήμη περιηγγέλει L. [52] πεζῶν o supra script ἅμα καὶ ν
κῶν o supra script. [53] βραχὺ χρόνον L. [54] κατ' αὐτὸν L. [55] ταχαίως L.

BERGLERI NOTÆ.

(5) Cedr. p. 501.
τόν. Cont. p. 36
(6) Cont
(7) C
(8) F
nom p
(9)
(1

(11) Cont. p. 36, Cedr. p. 502.
ms., nescio tamen quis in ma
annotavit leg. χρόνων.
loco de igne.
6, 37; Cedr. p. 502; Zon. p.
, Cedr. p. 502.
, Cedr. p. 502.
quireretur συνελθόντων sed

ἀλλήλοις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης κατὰ τὰς Βαρβύσου (18) τοῦ ποταμοῦ ἐκβολὰς, οὐδὲ τῆς σιδηρέας ἐξαρκεσάσης (19) σειρᾶς κωλῦσαι τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον πλοίων. Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτὸς σὺν π' χιλιάσιν ἐπιστατεῖ [56] τῇ πόλει, ἐπὶ δὲ τῷ προτέρως (20) ποιηθέντι υἱῷ καὶ ἕτερον ἀναδείκνυσιν, Ἀναστάσιον ὄνομα, πάλαι μὲν εἰς τοὺς καλουμένους τελέσαντα μοναχοὺς, εἰς κοσμικῶν δὲ τρόπων φαυλότητι [57] τάξιν ἐληλυθότα, αἰσχρὸν τὸ εἶδος, ὥστε δοκεῖν ἐξ οἰνοποσίας Ἰνδογενὴς εἶναι (21), μοχθηρότερον τῇ ψυχῇ ὑπὸ ἐμπληξίας ἐσχάτης. Μετὰ τούτου οὖν καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει, ἅμα τῷ φανῆναι οἰόμενος ἀνοιγῆναι τὰς πύλας αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἐλπίδος (22) διαμαρτάνει, τῶν πολιτῶν μεθ' ὕβρεων ἀποπεμψάντων αὐτὸν, σκηνοῦται κατὰ τῶν (23) σεβασμίων Ἀναργύρων νεὼν, B καὶ πάντας ἔσχεν ὑπηκόους τοὺς κατὰ τὸν Θρᾴκιον οἰκοῦντας Βόσπορον (24). Εἶτα πόλεμον μετὰ τῆς πόλεως συγκροτεῖ (25) τοξεύμασιν ἀφάτοις καὶ τοῖς ἐκ τῶν πετροβόλων λίθοις ὀργάνων, μάλα δὴ κατὰ μέρος τῶν Βλαχερνῶν ἐλπίζων ταύτην ἑλεῖν. Ὅθεν δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς (26) Μιχαὴλ ἀναβὰς ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ τὸ πολεμικὸν σημεῖον πήγνυσι, κελεύει δὲ καὶ Θεόφιλον (27) τὸν υἱὸν λαβεῖν γε τὸ νικοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον καὶ τὴν σεβαστὴν ἐσθῆτα τῆς Θεομήτορος, καὶ περιελθεῖν τὸν τοῦ Βυζαντίου τείχους περίβολον μετὰ λιτανείας, σὺν ἅμα τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, τῆς θείας ἐπικουρίας δεόμενον. Παρατάττεται δὴ παντοίῳ πολέμου εἴδει ὁ ἀποστάτης καὶ μηχαναῖς· (28) ἀλλ' C ἐξ ὑπερδεξίου οἱ τοῦ βασιλέως ταῖς τε βολαῖς καὶ τοῖς ἀντιμηχανήμασι κεχρημένοι διωθοῦνται τοὺς ἐναντίους, ὥστε καὶ κλίμακας καὶ χελώνας κριούς τε καὶ πᾶν εἴ τι τοιοῦτον ὄργανον λιπόντας [58] (29) ὑπὸ τὰς ἰδίας διαδρᾶναι σκηνάς. Ἀλλὰ καὶ ὁ ναυτικὸς τοῦ ἀποστάτου στρατὸς καὶ αὐτὸς τῷ ὑγρῷ κεχρημένος πυρὶ (30), κυκλοῖ [59] τὴν πόλιν τούτῳ τε καὶ τοξεύμασιν ἀριθμοῦ πλείοσι, πρὸς δὲ καὶ τετρασκελέσιν ἑλεπόλεσι καλουμέναις, πνεύσαντι ἐναντίῳ πνεύματι ἀποκρούεται, ἅτε δὴ καὶ χειμερίου τῆς ὥρας οὔσης.

A multo post ipse etiam cum octoginta millibus adiuit 39 ad urbem. Adoptavit etiam, post priorem adoptivum filium, alterum quoque, Anastasium nomine, qui olim quidem monachus fuerat, sed ad secularium improbitate morum ordinem defecerat; turpi facie, ut videretur ob vinolentiam ex India oriundus, sed pejore animo propter extremam vecordiam. Cum isto igitur et universo exercitu accedit ad urbem, simul atque apparuisset putans apertum iri portas sibi. Cum autem hæc spes eum fefellisset, civibus eum cum contumelia ablegantibus, tabernacula ponit apud venerabilium Anargyrorum templum, omnesque habuit sibi subjectos eos qui in Thracio habitabant Bosporo. Deinde bellum adversus urbem instaurat cum sagittis innumeris et lapidibus ex machinis ad id paratis, potissimum a parte Blachernarum sperans se eam capturum. Quapropter et Michael, conscenso tecto templi Deiparæ, belli signum figit: jubet Theophilum filium sumere lignum crucis victoriæ efficiens venerandamque vestem Deiparæ, et obire mœnium Byzantii ambitum, supplicando, una cum sacro clero aliisque civibus, divinum auxilium implorantem. Oppugnat ergo desertor omni genere bellandi atque machinis. Sed ex superiore loco ii qui erant cum imperatore, jactibus et machinis contra instructis usi, repellunt adversarios, ita ut scalas et testudines et arietes et quidquid ejusmodi esset instrumenti 40 relinquerent inque sua diffugerent tabernacula. Sed et navalis exercitus desertoris ipse etiam humido utens igne, oppugnans urbem illo, et sagittis innumeris, insuper et machinis quaternorum crurum, flante adverso vento rejicitur.

Ἤδη δὲ τοῦ ἡλίου (31) ταῖς ἀρκτῴοις οἰκήσεσιν ἐπιθέοντος διά τε τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ προσβάλλει τῇ πόλει κατ' ἐκεῖνο μάλα [60]

Sole autem jam septentrionalia lustrante, terrestri et navali exercitu oppugnat urbem, illa præcipue parte quæ Keras (i. e. Cornu) a figura vocatur,

VARIÆ LECTIONES.

[56] ἐπίσταται L. [57] φαυλότητα L. [58] λειπόντας L. [59] κυκλῶν conj. B. [60] μάλα] fort. πάλιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

hoc illud posuisse videtur ipse auctor, aliorum D etiam exemplo, qui talem syntaxin ἀσύστατον fecere.

(18) Cont. p. 37 ita: Ἐν τῷ πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ, uti Cedr. p. 502.

(19) Cont. p. 37.

(20) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. p. 137.

(21) Absurde, quasi aliquis ex temulentia Indus fieret. Itaque transposui. Si legatur δοκεῖ pro δοκεῖν, erit: turpi facie ex vinolentia ut videtur, ab India oriundus. Sed tunc sequens infinitivus in participium mutandus.

(22) Cont. p. 37, Cedr. p. 502, Zon. p. 137.

(23) Ita scriptum. Debebat potius τὸν aut τὸν τῶν, ut Cont. p. 37, ἔνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σεβασμίων Ἀναργύρων τέμενος, uti et Cedr. p. 502, et Zon. p. 137.

(24) Ita omnino per duplex omicron. Mox μετὰ scriptum, cum debuisset potius κατά.

(25) I. e. bellum conflat, molitur, quasi nunc id faciat, nec dudum fecerit. Itaque posui *instaurat*. Nam iste sæpe nescit quid loquatur.

(26) Cont. p. 38, Cedr. p. 583.

(27) Cont. p. 38, Cedr. l. c.

(28) Cont. p. 38.

(29) Cont. p. 39.

(30) Cont. p. 38, Cedr. p. 503, 504. Eadem plus semel narrat et diversa confundit hic et in antecedentibus et sequentibus, sine connexionibus et transitionibus. Mox forte κυκλῶν, aut δὲ ante πνεύσαντι.

(31) I. e. ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἐπιλάμποντος, ut Cont. p. 39 et Cedr. p. 502, Zon. p. 137, i. e. vere aut æstate ineunte. Sed considerentur transitiones et connexiones hominis.

machinas cum quaternis crucibus fabricatus, atque missis per eas lapidibus e navibus muros se concussurum putans. Cæterum imperator cum quibusdam ex hostibus de muro collocutus oblivionem et veniam patratorum, si pœnitentiam præ se ferant, promisit, sed non persuasit. Itaque postquam exercitum perexiguum armasset, subito ex urbe erumpit et occurrentes sibi magna strage vincit; pariter et in mari, ut navibus ad terram actis et colligatis, ad eos qui in continente pugnabant confugerent, in mari pugnare haud sustinentes, multique ex hostibus ad Michaelem deficerent; inter quos et Gregorius, abstrahens secum partem quandam exiguam exercitus, atque nocte quadam nactus opportunitatem, properans se confert in Thraciam et a tergo fit tyranno. **41** Sed rebellionis princeps, simul atque id intellexit, cum militari manu aggreditur Gregorium captumque interficit, reversusque ad urbem obsidionem continuat, litterisque fictis, quasi terra marique vicisset, decipiens, naves e Græcia insulisque universis subvehi jubet ad prœlium cum imperatore committendum. Itaque navibus vehendo frumento bellicisque instructis unanimiter provehuntur appelluntque in littore Byridensi, haud minore numero quam priores; nam ad CCCL earum excreverat numerus. Erat autem et ab australi et a boreali parte urbem navibus aggressurus. Sed imperator præveniens misit igniferas naves, quæ hostiles naves in loco prædicto adortæ partim comburunt integras, partim dispergunt, plerasque autem capiunt una cum hominibus et imperatori adducunt.

A τὸ μέρος (32) ὃ δὴ Κέρας τὸ σχῆμα καλεῖται, τετρασκελεῖς ἑλεπόλεις κατασκευάσας καὶ ἐκ τῶν πεμπομένων δι' αὐτῶν ἀπὸ τῶν νεῶν λίθων κατασείειν τὸ τεῖχος οἰόμενος. Ὁ δέ γε βασιλεὺς τισὶ τῶν ἐναντίων διὰ τοῦ τείχους εἰς λόγους ἦλθεν ἀμνηστίαν τῶν εἰργασμένων αὐτοῖς ἕξειν (33), εἰ μεταμεληθεῖεν, παρεγγυῶν· οὐ πείθει (34) δὲ τούτους, ἀλλὰ στρατόν τινα καθοπλίσας ὀλίγιστον, ἀθρόον [61] τῆς πόλεως ἔξεισι καὶ τοὺς ὑπαντήσαντας αὐτῷ κατὰ κράτος νικᾷ, καὶ κατὰ θάλατταν (35) δὲ τοσοῦτον ὥστε τὰ πλοῖα πρὸς γῆν διοκείλαντας [62] συνδεδεμένα πρὸς τοὺς ἐκ τῆς χέρσου μαχομένους ἀναφυγεῖν (36) καὶ τὸν ἐκ θαλάττης ἀπαγορεύσασθαι πόλεμον, (37) ἑκόντας τε πολλοὺς τῶν πολεμίων προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. Ἐν οἷς καὶ Γρηγόριος (38) B συνελκύσας ἑαυτῷ καί τινα μοῖραν βραχεῖαν στρατοῦ καὶ κατὰ νύκτα τινὰ λαβόμενος εὐκαιρίας, φεύγει πρὸς τὴν Θρᾴκην καὶ κατὰ νώτου [63] (39) γίνεται τοῦ τυράννου. Ἀλλ' ὅγε στασιάρχης ἅμα τῷ [64] τοῦτο μαθεῖν στρατεύει κατὰ Γρηγορίου, καὶ τοῦτον καταλαβὼν ἀναιρεῖ, καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν τῆς ἐξ ἀρχῆς ἔχεται προσεδρείας, γράμμασί τε πεπλασμένοις (40), ὡς κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν εἴη νενικηκώς, τῷ κατά τε τὴν Ἑλλάδα (41) καὶ τὰς νήσους ἅπασας ναυτικῷ ἐξαπατήσας ἀναχθῆναι κελεύει καὶ τῷ βασιλεῖ διαμάχεσθαι (42). Καὶ δῆτα [65] (43) πλοῖα σιταγωγὰ τοῖς πολεμιστηρίοις προσκαθοπλίσαντες πανθυμαδὸν ἀναπλέουσι, προσορμίζονταί τε τῇ τῶν καλουμένων Βυρίδων (44) ἀκτῇ, C τῶν προτέρων οὐκ ἐλάττους οὖσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ εἰς ν' καὶ τ' ὁ τούτων ηὔξητο ἀριθμός (45). Ἔμελλε δὲ ἄρα ἔκ τε νοτίου μέρους καὶ βορείου τῆς πόλεως αὐτῇ προσβαλεῖν [66] ταῖς ναυσίν. Βασιλεὺς δὲ προφθάσας ἀποστέλλει πυρφόρους ναῦς (46) αἳ δὴ ταῖς τῶν ἐναντίων ναυσὶ κατὰ τὸν εἰρημένον ἐπιθέμεναι χῶρον, ἃς μὲν ὁλοκαυτοῦσιν (47) αὐτῶν' ἃς δὲ σκεδαννύουσιν, τὰς πλείους δὲ τούτων αὐτῶν συλλαμβάνουσιν ἀνδράσιν αὐτοῖς καὶ τῷ βασιλεῖ προσάγουσιν.

Cum autem audivisset Mortagon Bulgariæ dominus quæ quantaque imperatoriæ urbi accidissent, per legationem agit cum imperatore, deposcitque sibi societatem belli. Nam fœdus illud tricennale sub Leone imperatore cum ipsis factum jam fere

Ἀκηκοὼς δὲ Μορτάγων (48) ὁ κύριος Βουλγαρίας ὅσα τε καὶ οἷα κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν συνηνέχθη γενέσθαι, διαπρεσβεύεται πρὸς βασιλέα καὶ συμμαχεῖν αἰτεῖται αὐτῷ· αἱ γὰρ ὑπὸ Λέοντος τοῦ βασιλέως (49) πρὸς αὐτοὺς τριακοντούτεις σπονδαὶ

VARIÆ LECTIONES.

[61] ἀθρῶον L. [62] διοκείλαντα L. [63] νῶτον L. [64] τῷ om. L. [65] καὶ δὴ τὰ L. [66] προσβαλλεῖν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(32) Cont. p. 39, κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἧει τὸ μέρος — ᾗ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν.
(33) Cont. p. 39, Cedr. p. 504
(34) Cont. p. 39, Cedr. p. 504, Zon. p. 137.
(35) Cedren. p. 137.
(36) Cont. p. 39 in fine.
(37) Cont. p. 39, Cedr. p. 504.
(38) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.
(39) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.
(40) Scil. ἐπιστέλλων, ut Cont. p. 40 et Cedr. p. 504.
(41) Zon. p. 138.
(42) Cont. p. 40, Cedr. p. 504.
(43) Ita scriptum, cum oporteret τὰ σιταγωγὰ πλοῖα aut τὰ πλοῖα τὰ σιταγωγά.
D (44) Zon. p. 138, κατὰ τὰς Βυρίδας. Cedr. p. 504 ubi τῷ χωρίῳ τῶν Βηρίδου προσορμίζεται. Cont. p. 40, τῷ τῶν Βυρίδων κατὰ Θρᾴκην λιμένι προσορμίζονται. Debet autem apud Nostrum subaudiri ναῦς aut νῆες, per synonymiam a superiore πλοῖα, propter αὗται· alias est solœcismus.
(45) Cont. p. 40 et Cedr. p. 504, in fine.
(46) Cont. p. 40.
(47) Scil. τῷ σκευαστῷ πυρί, Cedr. p. 505, sive ὑγρῷ πυρὶ Zon. p. 138.
(48) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138. Solus Georg. mon. ipsum Michaelem auxilia Bulgarorum petiisse p. 513. Perverse nunc etiam loquitur, αἰτεῖται συμμαχεῖν αὐτῷ, *petit ut ei auxiliaris fiat.* Illum dicit petiisse, qui ipse ultro offerebat.
(49) Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.

ν πρώτην δεκαετηρίδα συνεπλήρουν σχε- A
)). Ἀποδοχῆς δὲ μεγάλης ὁ βασιλεὺς τὴν
ι αὐτῶν ἀξίαν [67] κρίνας ἀπολογεῖται μὴ
τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὡμολογηκότας;
ινικῶν αἱμάτων ἀφέξεσθαι ἐπὶ τῷ τῶν στα-
πολέμῳ τὰ καλῶς δόξαντα καταλύειν· φιλο-
ξμενος δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἀξίω; πρὸς
τῶν ἀποστέλλει. Ἀλλ' οὗτοι μὲν κατ' οὐδὲν
βασιλέως φροντίσαντες λόγων κατά τε τοῦ
υ στρατεύουσι καὶ εἰς τὰ Ῥωμαίων εἰσβα-
ῆθη κατὰ τὸν Κηδούκτου (51) καλούμενον
εδεύονται χῶρον. Μαθὼν δὲ ὁ ἀποστάτης
:' αὐτοῦ τῶν Βουλγάρων ἔφοδον, τοῦ κατα-
ους αὐτῷ ναυτικοῦ λόγον οὐδένα ποιεῖται,
!) δὴ τοῦτο πᾶν τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖ· (53)
τοῦ πεζοῦ στρατοῦ γεγονὼς ἀπαίρει μὲν τοῦ B
ιεύειν τῇ πόλει, κατὰ δὲ τὸ εἰρημένον χωρίον
λὼν τοῖς Βουλγάροις κατὰ κράτος ἡττᾶ-
). Καὶ πλεῖστοι μὲν τῶν αὐτοῦ κτείνονται
ρπολοῦνται (55) πρὸς τούτων· οἱ δὲ περι-
τες (56) ὡς εἶχον σθένους σκεδάννυνταί
ιείαν δὲ πολλὴν τῶν πολεμίων οἱ Βούλγαροι συμφορήσαντες πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέφου-

primum decennium implebat. Sed imperator, quamvis magnopere probandam judicaret voluntatem ipsorum, se excusavit, haud oportere eos inter quos conventum sit tanto tempore **42** abstinere a Christiano sanguine, propter rebellium bellum ea quæ recte probassent et decrevissent rescindere. Condigne ergo pro ipsorum promptitudine atque humane exceptos habitosque in patriam dimittit. Sed isti, nihil curantes imperatoris dicta, adversus tyrannum infesto exercitu proficiscuntur, atque apud Cedocti locum ita dictum castra ponunt. Porro desertor, cognito Bulgarorum hostili adventu, relictæ quidem a se classis rationem habet nullam; unde etiam ea tota imperatori se adjunxit: totus autem terrestri exercitui intentus ab obsidenda urbe discedit et apud prædictum locum congressus cum Bulgaris ingenti clade afficitur, plurimique suorum occiduntur et cremantur, reliqui autem quantum possunt fugientes disperguntur. Multis autem spoliis hostium congestis Bulgari in patriam revertuntur.

ἀπολήγει δὲ καὶ οὕτως πράξας κακῶς τῆς
ς ὁ τύραννος, ἀλλὰ τοὺς σκεδασθέντας συλ-
[καὶ] πρὸς τὴν καλουμένην Διάβασιν (57),
πρὸς τὸ στρατοπεδεῦσαι πάντα οὖσαν ἐπι-
(58), διά τε τὴν τῶν ἵππων νομὴν καὶ πρὸς
λλην χρείαν τῶν ἀνθρώπων ἀφθονωτέραν
υσαν, ἐκεῖσε σκηνοῦται τῷ τέλματι τοῦ χω-
ρρήσας, ἐκεῖθέν τε ὥσπερ ἐξ ἀκροπό-
9), ὄντως τύραννος ὤν, συχνὰς ποιεῖται κα- C
ὰς καὶ τὰς πλησιαζούσας πυρπολεῖ κώμας.
ὴ μαθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, ὡς εἶχε δυνά-
0), εὐαρίθμητον σχεδιάζει στρατὸν καὶ κατὰ
ράννου πρὸς τὸν εἰρημένον ἔρχεται χῶρον
ισμῳ στρατηγεσίας παντί, λόγοις καὶ ταῖς
ὑποσχέσεσι τοὺς συνόντας ἐπιρωννύς. Ὁ δὲ
ς πλήθει πολλῷ δὴ μάλα ὑπαντιάζει τῷ βα-
61), σχηματίζεταί (62) τε φυγήν, ὥστε τὸν
ασιλέως στρατοῦ διαλυθῆναι συνασπισμόν·
τάνει δὲ τοῦ σκοποῦ, μήτε τὴν τάξιν τοῦ βα-
διαλύσας στρατοῦ, μήτε τοῖς ἑαυτοῦ συναφ-

Non desinit tamen, quamvis re ita male gesta, tyrannus insanire. Sed postquam dispersos collegisset, ducit ad Diabasin locum ita dictum, castris omnino idoneum, pabulis equorum rebusque aliis ad usus hominum abundantiorem: illic tabernacula ponit, palude illius loci tutum se fore ratus, atque inde tanquam ex arce verus tyrannus crebras facit incursiones proximosque vicos incendiis vastat. Quo intellecto imperator **43** Michael, modico coacto exercitu adversus tyrannum in prædictum locum proficiscitur bene instructa acie, verbis et pollicitationibus suos confirmans. Tyrannus porro cum ingenti multitudine adversum proficiscitur, simulat autem fugam, ut imperatoris acies dissolvatur: sed ab hoc scopo aberravit, cum nec imperatoris exercitus ordinem turbaret, nec ipse cum suis conjungere se posset. Itaque, adversæ partis impetum sustinere non valens, qua poterat celeritate fugit, atque in Arcadiopolin cum quibusdam ex suis evadit. Porro imperator, cum plerosque ex rebelli-

VARIÆ LECTIONES.

ίως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cont. p. 41, Cedr. p. 505.
Cont. p. 41 itidem κατὰ τὸν Κηδούκτου χῶ-
τω καλούμενον, et ita Cedr. etiam p. 505 ubi
sione *Cedoctus*. Zon. p. 138, κατὰ τὰ Κηδού-
ιbi itidem versio *Cedoctum*.
Cont. p. 43.
Cont. p. 41, Cedr. p. 505, Zon. p. 138.
Cont. p. 41, ἡττᾶται ἰσχυρῶς. Cedr. p. 505
et p. seq. init. ubi ἡττᾶται κατὰ κράτος.
Cremantur. Græcum πυρπολοῦνται apud
i serio loquuntur, de agris et regionibus
ιstandis solet usurpari. Sed nec crematos
mbustos fuisse victos verosimile est: aliud
ortasse voluit dicere.
Cont. p. 42, Cedr. p. 506, Zon. p. 138.
Cont. p. 43, κατά τι πεδίον, Διάβασιν οὕτω

D καλούμενον, ut et Cedr. p. 506. Paulo ante aut καὶ delendum, aut aliquod participium, ut ἀγαγὼν aut simile, excidit.
(58) Zon. p. 138.
(59) Zon. p. 138.
(60) Zon. p. 138. Cont. p. 42, et Cedr. p. 506, ubi ἀξιόλογον συστήσας στρατόν. Sed Noster suo more hic etiam contrarium dicit ejus quod videtur voluisse; nam debuisset fortasse οὐκ εὐαρίθμητον dicere. Cedr. p. 505 conjungit οὐκ εὐαρίθμητον πλεῖστον et ἀξιόλογον, non de hac re tamen. Etiam σχεδιάζειν incommode adhibuit, quasi subito, ex tempore atque tumultuarie id fecisset.
(61) Cont. p. 43.
(62) Cont. p. 43, Cedr. p. 506.

bus in fidem accepisset, aggreditur ipsam urbem in quam tyrannus evaserat, vallumque ei circumdat undique firmum. Desertor autem paucissimos intra urbem habens equites, sæpe, quoties scilicet sine ordine turbatos cerneret adversarios, immittebat his illos: sed hac etiam ratione plus patiebantur quam efficiebant perditi illi. Nullas autem imperator machinas admovit urbi, id cavens ut nec ex consortibus fidei quisquam gladio interficeretur, neque ostenderetur Scythis posse machinis capi Romanorum urbes: verum fame et assidua obsidione tyrannum in suam potestatem redigere statuerat. Itaque multo tempore elapso adeo indigere cœpit tyrannus rebus ad vitam necessariis, ut primo quidem omnem ætatem **44** sexumque inutilem ejiceret ex urbe, deinde ipsorum equorum qui fame perierant carnes, easque jam olentes, gustare hortaretur: eoque deventum ut pelles aliaque coria comederent. Ac postremo eorum alii per portas clam egressi, alii de muris suspensis funibus demissi, alii projiciendo se ipsos in terram lapsi, fractis etiam membris, fidem imperatori promiserunt. Sed veniam securitatemque adepti ad Anastasium, tyranni filium falsi nominis, sese conferebant, qui Byzæ oppidum occupaverat, indeque bellum inferre per eos imperatori cogitabat, ut scilicet pugnando præstaret desertori facultatem fugiendi. Sed cum imperator cum oppidanis collocutus eis delictorum oblivionem juratus promisisset, in tyrannum consurgunt comprehensumque adducunt imperatori. Qui, cum læto pede ejus collum calcasset, manibus ambabus et pedibus eum orbari jubet, atque in palo suspendi insuper. Cruciatibus autem exagitatus perditus ille sic clamabat magna voce, « Miserere mei, o vere imperator. » Cumque interrogasset eum imperator, si qui essent occulte conscii ejus amentiæ, fortasse multos indicasset falso ex imperatoris amicis: sed vir quidam Joannes cognomine Exabullius, patricius, prohibuit tyrannum dicere, affirmans imperatori haud oportere de amicis credere inimicis. Interim tyrannus sic misere finit

A θῆναι οἷός τε γεγονώς, ἀλλὰ τῶν ἐναντίω
ἐνεγκὼν τὴν ὁρμὴν, ὡς εἶχε τάχους, χρῆται
καὶ πρὸς τὴν Ἀρκαδιούπολιν (63) σύν τισι τῶ
τοῦ διασώζεται. Ὁμολογήσαντας δὲ αὐτῷ
πλείστους τῶν στασιωτῶν ὁ βασιλεὺς εἰληφὼ
ἐπέρχεται τῇ πόλει αὐτῇ καθ' ἣν ὁ τύραννος
ζετο, χάρακά τε περιβάλλει αὐτῇ καρτερὸν [68]
Ὀλιγίστους δὲ ὁ ἀποστάτης ἔχων ἔνδον τῆς
ἱππότας, πολλάκις, ὅτε δὴ πεφυρμένους δ:ή
τοὺς ἐναντίους, ἠφίει κατ' αὐτῶν τούτους· ἀ
γε καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐπάνθανον (65) ἢ ἔδρων
λαιοι [70]. Ὁ δέ γε βασιλεὺς (66) ἑλέπολιν
προσῆγε τῇ πόλει, φειδοῖ μήτε τινὰ τοῦ λοιπ
ὁμοδόξων ξίφεσιν ἀναιρεῖσθαι (67), μήτε μὴν
B ναι τοῖς Σκύθαις ὡς δυνατὸν μηχαναῖς τὰ
Ῥωμαίων ἁλῶναι πόλεις· λιμῷ δὲ καὶ προσ
περιγενέσθαι τοῦ τυράννου διέγνω. Καὶ δῆτα
χρόνου διαδραμόντος τοσοῦτον ἐνδεῖται τῶν π
ζῆν ὁ τύραννος ἀναγκαίων, ὥστε πρῶτον (6
πᾶσαν ἄχρηστον ἡλικίαν καὶ φύσιν ἐκκενοῖ τ
λεως, εἶτα τῶν ἵππων αὐτῶν διὰ τὴν (69)
ἀποφθαρέντων, τῶν κρεῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτ
δότων, γεύσασθαι πείθει· προῆλθον δὲ εἰς τὸ
τε καὶ τἄλλα σκύτη φαγεῖν (70). Καὶ τέλος
αὐτῶν διὰ τῶν πυλῶν λανθάνοντες, οἱ δὲ κ
τῶν τειχῶν καθάπτοντες κάλους, ἄλλοι δὲ κα
τοὺς ῥιπτοῦντες κατὰ τὸ ἔδαφος (71) καὶ τὰ
συνθλώμενοι, ἀνωμολόγουν τῷ βασιλεῖ, καὶ σ
μης (72) τυγχάνοντες καὶ ἀδείας Ἀναστασ
C ψευδωνύμῳ τοῦ τυράννου συνήπτοντο υἱῷ (7
Βύζης ἐπειλημμένῳ πολίσματος, ἐκ τούτου
τοῖς (74) διαπολεμεῖν τῷ βασιλεῖ ᾑρημένῳ
δὴ παράσχοι τῷ ἀποστάτῃ ἐν τῷ μάχεσθαι
νην φυγῆς. Εἰς δὲ λόγους ὁ βασιλεὺς (75)
τῇ πόλει ἐλθὼν καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἁμαρτη
λήθην μεθ' ὅρκων ὑποσχόμενος ἕξειν (76), κα
τυράννου συνίστανται (77) καὶ συσχόντες [72]
προσάγουσι βασιλεῖ· ὁ δὲ γηθομένῳ ποδὶ κα
χένα πατήσας αὐτὸν (78) χειρῶν ἄμφω καὶ
στερηθῆναι κελεύει, ἐπὶ κοντοῦ (79) τε ἀναρ
πρὸς τούτῳ [73]. Ποινηλατούμενος δὲ ὁ δείλαιος

VARIÆ LECTIONES.

[68] καρτερῶν L. [69] διήρθρει L. [70] Continuator p. 41 D, καὶ φόνον οὐ ποιεῖ μὲν, πάσχει δὲ παρ ἐχθρῶν. [71] ᾑρημένων L. [72] συσχῶντες L. [73] πρὸς τοῦτο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(63) Cont. p. 43, ubi Ἀδριανούπολιν· Cedr. p. 506 in fine; Zon. p. 138, ubi Ἀδριανούπολιν, ut apud Cedr. et Georg. mon. p. 513.

(64) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(65) Ita omnino scriptum.

(66) Cont. p. 43, Cedr. p. 507, Zon. p. 138.

(67) Quasi hoc melius sit quam longa fame necari. Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν, inquit Homerus, et res ipsa clamat. Altera ratio, quam et alii afferunt, est egregia, ne hostes in nostram perniciem erudiamus.

(68) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(69) Ita scriptum, non τόν.

(70) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(71) Ita scriptum. Alias tali occasione usitatum in genit. ut κατὰ τοῦ ἐδάφους.

(72) Connexiones languidæ vix sensibiles. --Cont. D p. 43, Cedr. p. 506.

(73) Cedr. p. 507, Cont. p. 43.

(74) Non apparet quid sibi velit ἐν αὐτοῖς

(75) Cont. p. 43, Cedr. p. 507.

(76) Zon. p. 138. Scriptum erat ὑποσχ vitiose. Iste autem nominativus et antece duo pro genitivis, constructione absoluta. Ut superioribus.

(77) Zon. p. 138.

(78) Cedr. p. 507. Zon. p. 138, Georg. p. 513.

(79) Cont. p. 44, ἐπὶ ὄνου pro ἐπὶ κοντοῦ. etiam ὄνῳ ἐπικαθίσας, p. 507. Zon. item ὄνῳ ἐπιβιβάσας. Nec tamen κοντοῦ in ὄνῳ dum puto. Nam et Sym. Log. p. 413, ἀκρωτη τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκο *palo affigens*, et ita etiam Georg. mon. p. 51

μέγα, « Ἐλέησόν με, ἀληθῶς βασιλεῦ (80). » A
ένου δὲ τοῦ βασιλέως αὐτὸν εἴ τινες εἶεν χρυ-
συνεγνωκότες τῆς ἀπονοίας αὐτῷ, τάχα ἂν
ν κατεῖπε ψευδῶς τῶν βασιλικῶν φίλων· ἀλλ'
της ἀνὴρ ἐπίκλησιν Ἐξαβούλλιος (81), ἐν πα-
ς τελῶν, τὸν τύραννον ἐπέσχεν εἰπεῖν (82), φήσας τῷ βασιλεῖ ὡς οὐ δέον κατὰ φίλων πιστεύειν
ς. Ἀλλ' ὁ μὲν τύραννος οὕτω; δυστυχῶς καταστρέφει τὸν βίον μηνὸς Ὀκτωβρίου (83) με-
ς ἤδη· εὐθὺς δὲ καὶ Ἀναστάσιον οἱ [74] ἐκ Βύζης (84), ἐπειδὴ τὸν ἀποστάτην ἔμαθον ἀνῃρῆσθαι,
ντες χεῖρας καὶ πόδας πρὸς βασιλέα κομίζουσιν, ὅντινα δὴ τῇ αὐτῇ (85) τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς
κάζει ποινῇ.

vitam, mense Octobri jam **45** medio. Mox autem cognito rebellem interfectum, etiam Anastasium ex Byza constrictis manibus pedibusque ad imperatorem adducunt, quem eadem qua falsi nominis patrem condemnat pœna.

ὶ δέ (86) τινες τῶν τοῦ τυράννου τὴν καλου-
Πάνιον κατασχόντες πόλιν, ἄρτι μὲν τούτου
ορότος, εἰς τὸ πολεμεῖν βασιλεῖ διέγνωσαν κα-
ναι, πρὸς ἣν (87) ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ
εἰρηνικοὺς προτεινόμενος οὐδαμῶς πεῖθει B
έσθαι τὰ ὅπλα, γίνεται δή τι θεόθεν σημεῖον
· σεισμὸς γὰρ σφοδρὸς τό τε τεῖχος κατ-
(88) καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως τὴν εἰς πόλιν δίδωσε
ον· ὃ τοῖς σεισμοσκόποις σημεῖον ἥττης, ὅθεν [75]
ηται τοῦτο (89). Ἀλλὰ δὴ καὶ Ἡράκλεια (90)
αι Πέρινθος καλουμένη, τὰ τοῦ τυράννου λίαν
ια, πρὸς τὴν διὰ τῶν τοῦ βασιλέως λόγων
είαν ἀντέσχεν· ὅθεν δὴ τῆς ἐκ τοῦ θαλαττίου
ς τοῦ τείχους ἐπιδρομῆς τῶν βασιλικῶν πειρα-
στρατιωτῶν ἁλίσκεταί τε καὶ τῆς τυραννικῆς
άττεται νόσου ἀναιμωτὶ καθάπαξ ὑπὸ τῶν
ων ληφθεῖσα [76]. Ἐντεῦθεν δὴ βασιλεὺς πάντα
οα λαβὼν ἑαυτοῦ πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν
στεῖ, καὶ ἱππικὴν ἐπιτελέσας ἅμιλλησιν οὐδὲν
στον (91) τοῖς στασιώταις ποιεῖται, πλὴν τοῦ
έσης τῆς ἱπποδρομίας εἰς τὰ ὀπίσω δεδεμένους C
ῖρας ἰέναι, καί τινας εὐθὺς φυγαδεῦσαι αὐτῶν.
ὕτω θριαμβεύει τὴν νίκην.

Cæterum quidam ex tyranni asseclis occupata urbe quæ Panion dicitur, cum, quamvis modo interempto illo, bellum gerere contra imperatorem statuissent, ad eam urbem profectus imperator Michael sermones pacificos prætendens haudquaquam persuasit ut arma deponerent. Fit autem divinitus prodigium ipsis: nam terræ motus vehemens simul murum dejecit, et iis qui cum imperatore erant in urbem ingrediendi copiam fecit: quod contemplatoribus et conjectoribus terræ motuum signum est cladis, unde etiam id factum est. Quin et Heraclea, quæ olim Perinthus dicta, rebellionis morbo laborans ad verba imperatoris voluntatem erga ipsos declarantia obstinata fuit. Itaque ex maritima parte muri incursionem imperatoriorum experta militum, capitur et rebellionis liberatur morbo sine cæde et sanguine ab adversariis occupata. Hinc imperator, postquam omnia sibi subjecerat, in imperatoriam urbem revertitur, celebratisque ludis circensibus nullam sævitiam exercet in rebelles, nisi ut per medium circum manibus post terga vinctis irent, et **46** quosdam eorum statim in exsilium ageret. Atque sic triumphavit ob victoriam.

ὶ χρόνου [77] (92) δὲ ἐν ᾧ ἀποστασία προβεβή-
Θωμᾶ, ἀδεῶς ἀπὸ Ἱσπανίας Ἀγαρηνοὶ ἐδῄουν
Ῥωμαΐτιδα γῆν σὺν δέκα περικαμπέσι ναυσί,
δέ τινας κ', τρόπῳ τοιῷδε· Προσώχθισαν τῇ
αὐτῶν διὰ τὸ μὴ πιοτάτην ὑπάρχειν καὶ εὔ-
, καὶ πρὸς (93) τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶπον
αψιν (94). « Ἆρον ἡμᾶς τῶν ἐντεῦθεν καὶ
γε εἰς εὔγειον τόπον, καὶ εὐζῶμεν ἐκεῖσε. »
οῖς λόγοις παρακληθεὶς γενναίων ἀνδρῶν καὶ
ων στόλον εὐτρέπισεν, ἐξ ὧν πασῶν νήσων

Tempore autem quo rebellio Thomæ grassabatur, Agareni Hispanici secure et licenter vastabant Romanam ditionem cum decem rotundis navibus, aut secundum alios viginti, hac ratione: Offendebantur sua regione, quod non esset pinguis nec fertilis, atque ad ducem suum Apochapsin dixerunt: « Tolle nos hinc et abduc in fecundum solum, ut bene vivamus illic. » Quorum verbis permotus strenuis viris et bene armatis instruxit classem, cum quibus omnes insulas in potestatem

VARIÆ LECTIONES.

ι om. L. [75] ὅθεν] fort. ὁπόθεν *cladem fore a qua parte ruina facta fuerit.* [76] λειφθεῖσα L. [77] ἐπὶ
L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

) Cont. p. 44, iisdem fere verbis. Cedr. etiam D
7, Zon. p. 138.
) Cont. et Cedr. l. c. Zon. p. 139 lin. pri-

) Cont. p. 44, Zon. p. 139, Cedr. p. 507.
) Cont. p. 507.
) Cont. p. 44, Zon. p. 139, ubi Βιζύης. Cedr.
7, ubi itidem Βιζύης, uti et p. 506 in fine.
) Cedr. p 508 initio.
) Cont. p. 44 in fine, Zon. p. 139, Cedr.
3.
) Posuit auctor ἣν pro ταύτην.
) Cont. p. 45, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(89) Homo mirificus. Id quidem vel sutores conjectura assequi poterunt, si hostis intraverit obsessam urbem, urbanos victos videri.

(90) Cont. p. 45, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(91) Cont. p. 45, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(92) Cont. p. 46, Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(93) Zon. p. 139, Cedr. p. 508.

(94) Est dux Agarenorum Hispanorum, qui et Ἀπόχαψ. Syllaba illa terminalis additur ad distinguendos casus, ut in aliis. Ἀπόχαψ apud Cont. p. 46, et Cedr. p. 508. Apud Sym. Log. p. 415 vocatur Ἀπόχαψ, apud Zon. p. 139 Ἀχάψ.

suam redegit, atque adeo ipsam Cretam. Hanc A
enim militibus bene accinctis cepit multamque
prædam adeptus est, atque accurate recognita re-
gione reversus est. Anno autem sequenti Apochaps
navibus quadraginta in eamdem insulam navigavit,
cumque appulisset ad ejus promontorium, statio-
nem cepit ad Characem. Cæterum populo sibi
subjecto præcepit ut apud singulas naves vicenos
viros relinquerent, cæteri omnes in insulam præ-
datum discederent ad dies duodecim. Profecto au-
tem populo ad negotium illud suscipiendum, na-
vibus injecit ignem easque totas combussit. Cum
autem invenissent eas combustas, seditionem mo-
vere contra ducem ausi sunt. Atque is facti ratio-
nem apud eos exposuit, dicens : « Antea quidem
47 obmurmurabatis mihi, tribules, abducere vos B
alio ad commode vivendum nolenti : atque ob id
adduxi vos huc, ubi lactis et mellis est fluxus. »
At illi dixerunt ad eum : « Ubinam vero liberos
nostros et uxores inveniemus? » Quibus ille :
« Scitis vos plurimam prædam tulisse : ex hac igi-
tur uxores vobis adjungite. » Atque ista oratio
grata ipsis visa est, seditioque inter ipsos sedata.
Tum densis palis vallum circumposuerunt ad mu-
nitionem ipsis sufficientem ; unde locus ille usque
ad hoc tempus Charax (i. e. vallum) vocatur. Mo-
nachus autem quidam ingressus insulam dixit
eis : « Si omnino cupitis in vestram potestatem
redigere insulam, sequimini me : atque ubi conje-
ctura assecutus ostendero vobis idoneum locum ad C
condendam urbem, ibi condite, » abduxitque eos
in locum qui dicitur Chandax, in quo urbs eorum
sita est : atque eum fossa ducta circumdederunt.
Illi urbi præfuit Apochaps, atque undetriginta Cre-
tensium urbes subjugavit, una sola non expugnata
nisi λόγῳ (i. e. verbo), non revera, ad hoc usque
tempus ; unde etiam appellari eam contigit Hypo-
logiorum ; concesso incolis ut libere peragant Chri-
stianorum consuetas functiones. Illorum autem

A ἐκράτησεν, ὥστε καὶ τῆς Κρήτης αὐτῆς· ταύτ
γὰρ λαῷ εὐζώνῳ ἐπηρεάσας ἐξῃχμαλώτισε κο
λὴν λαφυραγωγίαν εἰσεποιήσατο, καὶ ἀκριβῶ
μεμαθηκὼς τὸν χῶρον ἐπαλινόστησεν. Τῷ δὲ
καιρῷ μʹ ναῦς ὁ Ἀπόχαψ ἐπισκευασάμενος ἐν
κατῆρε (96), καὶ τῷ [78] ἀκρωτηρίῳ (97) ταύτης
ἔβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι. Διωρίσ
τῷ ὑπ' αὐτὸν λαῷ ὅπως ἕκαστος τῶν πλοίω
εἴκοσι ἀνδρῶν [79] καταλίποιειν [80], οἱ δὲ πάντ
ἄλλοι εἰς τὸ τὴν νῆσον ληΐζεσθαι προχωρήσ
ἐπὶ ἡμέρας γε ιβʹ. Ἀποκινήσαντος δὲ τοῦ λαο
τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν, ταύταις (99) ἐνέβα
καὶ ὁλικῶς ἐπυρπόλησεν. Ἐφευρηκότες δὲ
ᾐθαλωμένας στασιάζειν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ
τετολμήκασιν. Καὶ ἀπολελόγητο πρὸς αὐτο
B « Τῇ προτεραίᾳ κατεγογγύζετέ μου, ὦ ἄνδρε
φυλοι, μὴ μεταναστεύειν [82] ὑμᾶς πρὸς εὐζωΐ
βουλημένου· καὶ διὰ τοῦτο ἤγαγον ὑμᾶς [83] ἐνι
ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτός ἐστιν ἀποῤῥώξ [84]
Οἱ δὲ (2) ἀντεῖπον αὐτῷ· « Καὶ ποῦ δὴ τέκνα
καὶ γυναῖκας εὑρήσομεν; » Ὁ δὲ πρὸς α
« Ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν ἑαυτοῖς πλείστην ἠνέ
ἐκ ταύτης οὖν ὑμῖν γυναῖκας ἁρμόσασθε. » Κ
τος ὁ λόγος ἀρεστὸς ἐφάνη αὐτοῖς, καὶ τοῦ σ
σμοῦ κατευνάσθησαν, καὶ πυκνοῖς σκόλοψι χ
περιέθεντο (3) πρὸς ὀχυρότητα [85] (4) ἑαυτῶν
κεῖν ἐν αὐτῷ· ἀφ' οὗ ὁ τόπος μέχρι τῆς δεῦ
ραξ (5) προσονομάζεται. Μοναστής (6) δέ τι
ἔπειτα προσφοιτήσας τῇ νήσῳ ἔφη αὐτοῖς, ὅτι
C ἐθέλοιτε καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολου
μοι· καὶ ὅποι στοχασάμενος παραδείξω ὑμῖν
δεξιότητα κτίσεως, ἐκεῖσε πόλιν οἰκοδομήσατε
τῆς νήσου ἐξουσιάσοιτε. » Καὶ ἀπήνεγκεν αὐτ
τόπον καλούμενον Χάνδακα (7), ἐν ᾧ ἡ πόλις
καθίδρυται· καὶ ταύτην πέριξ ἐτάφρωσαν.
Ἀπόχαψ καθηγεμόνευσεν (8), καὶ θʹ καὶ κʹ Κρ
πόλεις ἠνδραποδίσατο, μιᾶς μόνης μὴ ἁλω
ἀλλ' ἢ λόγῳ, ἀπολιορκήτου μεινάσης ἕως ἄρτι
καὶ κεκλῆσθαι (10) ταύτῃ συνέδραμεν, ἐχόντων

VARIÆ LECTIONES.

[78] τῷ] τῶν L. [79] εἰς ἕκαστον et ἄνδρας B. [80] καταλείποιεν L. [81] προσχωρήσειαν L. [82] μετανασ ἡμᾶς, ὑ supra script. L. [83] ἤγαγον ἡμᾶς L. [84] ἀποῤῥόξ L. [85] πρὸς σχυρότητα L. [86] ἐχόντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(95) Cont. p. 47.

(96) Cont. p. 47.

(97) Cont. p. 47, τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ Χάρακι καλουμένῳ, et Cedr. p. 509, Sym. Log. p. 413.

(98) Cont. p. 47, Cedr. p. 509. Sym. Log. p. 413 hæc ita : ὁρίσας τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. Τοῦ δὲ στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος.

(99) Scil. ταῖς ναυσί.

(1) Sym. Log. p. 413, iisdem fere verbis. Cont. p. 47 ita : γῆ οὐκ ἄλλ
Zon. p. 139, Cedr

(2) Cont. p
Noster verb

(3) A
κνὸς

dax
ibi

D Sym. Log. l. c. recte Χάραξ, et Cedr. p. 509

(6) Cont. p. 48, Cedr. p. 510. Etiam iisde bis cum Nostro Sym. Log. p. 413.

(7) Sym. Log. p. 413, iisdem verbis.

(8) Cont. p. 48, καὶ ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Ἀ ἐγεγόνει. Sym. Log. Nostri fere verbis, nisi pro 29 habet 100 [imo 90], quasi tunc eti fuissent, ut olim cum essent ditissima regn gatur, quasi tunc etiam tam potens fuerit, meri tempore.

(9) Incondite et imperfecte loquitur. Cont.
ἔκτοτε μόνης παραμεινάσης ἀ
καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ
Χριστιανισμὸν φυλαττούσης

at Sym. Log. p. 413, οἱ
ἐκληνται.— Ταύτῃ. Ita scr

γωρημένων Sym. Log. Pe
sit quod videtur voluiss

κητόρων αὐτῆς σὺν ἐλευθερίᾳ ποιεῖν τὰ Χρι-ὸν εἰθισμένα. Ὧν (12) τῆς ἐπιδρομῆς ὁ Θωμᾶς ώσεως αἴτιος, Ἀπόχαψις [87] δὲ (13), οὗ παῖς ίπης ἐτύγχανε, Σαΐπου δὲ Βάβδελ, ὃς ἐν Πε-ήσῳ [88] κατά τι θαλάσσης κλυδώνιον πρὸς γῆν ἰ τῇ ἑαυτοῦ προσπαρείς, ἐν ἡμέραις τοῦ μα-ου Λέοντος βασιλέως, τηνικαῦτα δὲ στρατηγοῦν-ωνσταντίνου τοῦ συνετόφρονος, ἐκεκράτητο, ᾧ ακοντάπηχυς [89] (14) τὸ ἐπώνυμον· οὗτινος ι ἐτέλει ὁ Ζερκουνῆς σύγγονος, ὁ πρὸ τοῦ νῦν οῦ τῆς Κρήτης καθηγησάμενος.

A Agarenorum incursionis et expugnationis urbium Thomas erat causa. Cæterum Apochapsidis filius erat Saipes, **48** Saipæ autem Babdel, qui in Peloponneso tempestate quadam maris ad terram cum nave sua allisus, temporibus beati Leonis imperatoris, duce Constantino illo prudente, captus fuit, cui cognomen τεσσαρακοντάπηχυς (i. e. quadraginta cubitorum). Hujus autem Babdel erat Zercunes frater, qui ante istum qui nunc est ducem Cretæ præfuit.

ταύτῃ (15) δὲ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυμάσιος, ύνης [90] ἐπισκοπήσας τῆς πόλεως, ὑπὲρ Χρι-ὸς ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίαστο. Οὗ τὸ τίμιον μέχρι τῆς δεῦρο κατά τινα χῶρον, καθώς τινές, ἀνεξάλειπτον συντετήρηται· καθ' ὃν οἱ εὐσε-οιτῶντες καὶ τοῦτο σπόγγῳ ἐναπομάττοντες οῦ γε θεῖον μύρον ὑδρεύονται καὶ κατ' οὐδὲν ῦσι τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος. Ἔτι δὲ καὶ ἡ τῶν μων σεβαστῶν παίδων αὐτῆς ἑβδομὰς (16) πολλῶν ἄλλων ταφῇ ἀφιέρωται, ἀναιρεθέντων τῆς εἰς Χριστὸν ἀδιστάκτου καὶ εἰλικρινοῦς ως.

Porro in hac insula Cyrillus ille admirandus, qui fuit Gortynæ urbis episcopus, pro Christo velut immaculata hostia fuit immolatus. Cujus pretiosus sanguis usque ad hunc diem quodam in loco, ut B quidam aiunt, indelebilis conservatur: quem locum pii homines frequentantes illumque sanguinem spongiis affricantes per eum divinum unguentum hauriunt et nullatenus colorem sanguinis immutant. Præterea etiam alumnorum venerabilium et filiorum ejus insulæ septenarius, cum multis aliis, sepultura consecratus est, qui interfecti sunt pro fide in Christum indubitata et pura

δὴ (17) ἔκτοτε κατακεκράτηντο ἂν παρ' Ἀγα-αἱ νῆσοι, εἰ μὴ βασιλεὺς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμο-σχε φιλονεικότερον ἐλευθεριάσειν αὐτάς· καὶ λωρήσας ἐνδελεχῶς Κρατερῷ τῷ στρατηγέτῃ εωτῶν (18) ἐνετείλατο πάσας τὰς ὑπ' αὐτὸν καρετοιμάσασθαι καὶ ἀπᾶραι εἰς Κρήτην καὶ ῇ πάσῃ τοὺς ταύτης οἰκήτορας Σαρακηνοὺς εῦσαι (19). Ὃς ἐκεῖσε παραγενόμενος σὺν ναυ-κατ' αὐτῶν πόλεμον ἦρεν ἐξ ἀνατολῆς ἡλίου τῆς δύσεως (20), καὶ [91] κατὰ τοσοῦτον αὐτῶν ευσεν ὥστε πάντας καὶ ἀναιρήσειν βεβού-(21). Ἀλλὰ κακοὶ ἀρχηγοὶ συνόντες αὐτῷ οὐκ λως ἀνέστειλαν εἰρηκότες· « Ἡμεῖς γε πάντας ίσαντες (22), οὐκ ἔτι πάντως οὗτοι τολμήσειαν κποῦ πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξασθαι. Ἤδη νὺξ τε-, κατὰ τὸν ποιητήν, *ἀγαθὸν καὶ νυκτὶ πι-κι* [92] (23). Δυσπεφόρηκε γὰρ ὁ λαός. Ἄγωμεν ς ἡμετέρας σκηνάς, καὶ πρωΐας ἐπιλαμπούσης ώμεθα καὶ κατάσχωμεν αὐτούς. » Καὶ δὴ τοῖς

Et sane ab illo tempore mansissent in potestate Agarenorum insulæ, nisi imperator Michael Amoriensis tantopere studuisset eas liberare. Itaque cum esset assidue sollicitus, Cratero præfecto Cybereotarum præcepit ut omnes quas sub se haberet naves instrueret et in Cretam proficisceretur atque C omni studio Saracenos eam inhabitantes exterminaret. **49** Qui postquam eo pervenisset cum septuaginta navibus, cum illis bello conflixit ab ortu solis ad occasum, superavitque adeo ut omnes interficere cogitaret. Sed ignavi duces, qui erant apud ipsum, pessimo consilio represserunt eum, dicentes: « Cum nos universos illos satis afflixerimus, haud amplius audebunt deinceps acie congredi: *Et jam nox humida cœlo Præcipitat*, secundum poetam, *suadentque cadentia sidera somnos*. Indignatur enim populus. Eamus in tabernacula nostra, et mane illucescente veniamus eosque opprimamus. » Atque his verbis deceptus in taberna-

VARIÆ LECTIONES.

mo Ἀπόχαψ τε. [88] πελοπονήσω L. [89] ὁτεσαρακοντάπηχυς L. [90] ὃς γορτύνης L. [91] καὶ ante κατὰ . [92] πειθέσθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

livinandum fuit quod voluerit. Nempe viden-s sponte dedisse, ea conditione ut liberum ha- exercitium religionis.

) I. e. *quorum*, quæ est transitio et connexio, s istius hominis solent esse, obscura. Hæc n monent cæteri ordientes rebellionem Thoques ibi annotavi.

) De his Aposchapsidis posteris et iis quæ di-sque ad mentionem Cyrilli Gortynæ Ep. nihil e inveni.

) Ita scriptum, forte pro τεσσαράπηχυς, quacubitorum.

) Cont. p. 48, Sym. Log. p. 414, Zon. p. 139 e, Cedr. p. 510, paucis.

) Cont. p. 48, προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ ἀνεγήγερται ἄλλων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χρι-

D στοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν δέκα περιωνύμων μαρτύρων. Alii de his nihil, quos viderim. Αὐτῆς refero ad insulam.

(17) Sym. Log. p. 414 initio, iisdem fere verbis.

(18) Zon. p. 140, Sym. Log. l. c., ubi τῶν Κιβυρραιωτῶν. Ita etiam Cont. Theophanis Κιβυρραιωτῶν p. 49. Cedr. p. 511, Κιβυραιωτῶν.

(19) Ita scriptum per ο. — Cont. p. 49 in fine, Cedr. p. 511.

(20) Cont. p. 50, Cedr. p. 511.

(21) Zon. p. 140.

(22) Nominativi pro genitivis absolutis.

(23) Scriptum antea vitio gemino πειθέσθαι. Est autem versus Homeri.

A Etenim habebat secum Manuelem etiam illum strenuum ex Armenia, cujus fortitudo celebrabatur per omnem Syriam Romanamque ditionem; sed multo magis pietas in Deum, prout rei veritas declarabit; cum illo et Theophobum, pium virum multaque præditum virili et antiqua facundia; quemadmodum olim Moses Josuam filium Num et Chalebum strenuos viros secum habuit; quanquam horum pietate Christiana non ad placitum Dei usus est : per quos aliquando quidem Agarenos vicit, aliquando autem calamitates et clades accepit, imperscrutabili Dei consilio omnia sapienter gubernantis. Unde cum Agareni aliquando vicissent imperatorem, quandoquidem victoria in manu Dei est, ægre ab illis evasit incolumis, quamvis multi ex Persis propter clades ad Agarenos deficerent, qui tamen redibant ad imperatorem, cum ipse adversus hostes proficisceretur, eo potissimum quod ipsi diligerent Theophobum.

53 Talis autem est de isto diversorum per successionem diversa aliquatenus commemoratio, ut accuratioribus historicis usitatum etiam diversa tradere. Quandoquidem hæc mundana in fluxu et defluxu sunt, etiam interitus nationum per dispersiones quibusdam de causis exsistunt : hinc etiam Persicæ gentis : quæ olim quidem in tabernaculis vixerat, pellium amictu inopiam suam aut tolerantiam ostentans, posteaque rebus fortiter gerendis multis gentibus dominata erat, atque ad insolentias ex secunda fortuna elata, deinceps maximas calamitates perpessa et dispersa fuit, qualia Judæis aliisque gentibus acciderunt. Consueverant autem Persæ suos reges ex regia stirpe creare : sed cum bellis crebris et assiduis, aliisque civilibus et intestinis calamitatibus regia familia in patria defecisset, ipsique in angustiis essent et de inquirendo solliciti, significatum est ipsis a quodam qui ministraverat aliquando cuidam ex iis qui genus regium attingebant, sæpe ad legationem profectis Constantinopolin, ibi se eum invenisse qui quære-

ἐπισυλλογῇ (52). Καὶ γὰρ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Μανουὴλ τὸν γεννάδαν [3] τῶν Ἀρμενίων (53), οὗ κλέος τῆς ἀνδρείας κατὰ πᾶσαν Συρίαν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, πολλῷ δὲ μεῖζον καὶ εὐσεβείας, καθ' ἃ ἡ τῶν πραγμάτων παραδηλώσει ἀλήθεια, σὺν αὐτῷ καὶ τὸν ἐκ Περσίδος Θεόφοβον (54), ἄνδρα θεοσεβῆ καὶ πολλῆς ἐχόμενον ἀῤῥενωποῦ καὶ παλαιᾶς λογιότητος, ὡς πάλαι Μωυσῆς Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ [4] καὶ Χάλεβ τοὺς γενναιόφρονας (55), καὶ τούτοις τῇ [5] καθ' ἡμᾶς εὐσεβείᾳ οὐ θεοφιλῶς ἐπεκέχρητο· δι' ὧν (56) ποτὲ μὲν τῶν ἐξ Ἄγαρ κατίσχυε, ποτὲ ἃ τῶν δυστυχημάτων ἀντείχετο, ἀφράστοις Θεοῦ προμηθεύσεσι τοῦ πάντα σοφῶς διιθύνοντος. Ὅθεν τῶν Ἀγαρηνῶν ποτε περιγεγονότων τοῦ βασιλέως, ἐπείπερ νίκη Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται, καθάπερ ὁ ποιητὴς B ἀπεφήνατο, μόλις παρ' αὐτῶν διασέσωστο, εἰ καὶ (57) πολλῶν [6] τῶν Περσῶν διά γε τὰς ἥττας τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσετίθεντο, κἂν (58) ἐπαλινόστουν τῷ ἄνακτι, αὐτὸς ὁπηνίκα πρὸς ἀντιπάλους ἐξῄει, οὐχ ἥκιστα τῷ στέργειν [7] αὐτοὺς τὸν Θεόφοβον.

Τοιαύτη δὲ ἡ κατὰ τοῦτον ἀπὸ διαφόρων (59) κατὰ διαδοχὴν διάφορος κατά τι πάντως ἀπομνημόνευσις, ὡς τοῖς ἱστοροῦσι πρὸς ἀκριβολογίαν ἐξείθιστο. Ἐπειδὴ τὰ ἐγκόσμια πάντως κατὰ ῥοὴν καὶ ἀποῤῥοὴν καθεστήκεσαν, καὶ διαφθοραὶ [8] φύλων αἰτίαις τισὶ κατὰ διασπορὰς παρυφίστανται, ὅθεν καὶ τοῦ Περσικοῦ ἔθνους, πάλαι μὲν τὸν σκηνίτην βίον περιπεποιημένου καὶ δέρεσι [9] κατὰ περιστολὴν τὴν ἀπορίαν ἢ τὸ γενναῖον ἐπιδεικνυμένου, ἔτι δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις πολλῶν ἐθνῶν κυριεύσαντος [10], καὶ εἰς παρανίαν C ἐξ εὐτυχίας ἀρθέντος, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μέγιστα δυστυχήσαντος καὶ διανεμηθέντος (60), οἷα τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ἑτέροις συμβέβηκεν ἔθνεσιν. Ἐξείθιστο δὲ τοῖς Πέρσαις τοὺς ἑαυτῶν βασιλέας ἐκ βασιλείου φυλῆς ὑπέχειν ἀνάῤῥησιν· ἀλλὰ πολέμοις ἐν (61) ἐπαλλήλοις καὶ ταῖς τῶν ἐξ ὁμογενῶν ἄλλαις ἐπαγωγαῖς κατὰ τὴν πατρίδα παντελῶς τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης (62), ἐν ἀμηχανίᾳ τε περὶ τούτου διατιθεμένων καὶ δι' ἐρεύνης (63) ἐμμεμνώντων, παρά τινος ἐδηλοποιήθη αὐτοῖς τῶν ποτε ὑπηρετησαμένων (64) τινὶ τῶν κατὰ βασιλικοῦ (65)

VARIÆ LECTIONES.

[3] γεννάδα L. [4] ναυῖ L. [5] fort. κἂν τούτων τῇ Berglerus expressit ἡ — εὐσέβεια, *nostra religio*. [6] πολλοὶ B. [7] τῷ στέργειν B, τὸ στέργειν L. [8] διαφθοραὶ B, διαφοραὶ L. [9] δέῤῥεσι L. [10] κυριευσάντων, ος supra ῶ. scripto, L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(52) Cont. l. c. Cedr. p. 523.

(53) Cont. l. c. Zon. p. 147, Georg. mon. p. 517. Cedr. p. 523. — *Τῶν*, Ita scriptum. Præstaret τόν. Valde negligens librarius fuit circa ο et ω.

(54) Cont. p. 68. Cedr. p. 523. Georg. mon. p. 515. Zon. p. 147.

(55) Scriptum ιν τοῦ. Ita, inquam, artic. in genitivo, cum deberet τὸν propter seq. τούς. Alias, quia sequitur ἐκέχρητο, debuisset τῷ — postea τοῖς, etc.

(56) Ita scriptum, cum potius deberet δι' ὅ.

(57) Negligit connexiones.

(58) Κἂν abusive, ut sæpius, quod alias efficeret ut sequens significaret *rediissent*.

(59) Monet de diversitate et Cont. p. 69, exponitque uti et Noster p. 138.

(60) Imperfecta oratio, nisi legatur ἐδυστύ- D χησε καὶ διενεμήθη, aut deleatur δέ post ἐξείθιστο.

(61) Cont. p. 69 init. Sym. Log. p. 415. Cedr. p. 513. — *Ἐν*. Ita scriptum, et potest ferri. Sed mallem ἀλλεπαλλήλοις, ut apud Logothetam p. 415 de eadem re, ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέμοις τῆς βασιλικῆς σειρᾶς ἐκλιπούσης, etc.

(62) Cont. p. 69, ita : Ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν συνεχῶν πολέμων, καὶ τῇδε κἀκεῖσε μετασκηνώσαντες ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς. Zon. p. 147.

(63) Scriptum διερεύνης una voce.

(64) Cont. p. 69. Zon. p. 147. Loquitur incondite.

(65) Scriptum βασιζ. requiritur βασιλικοῦ, quamvis βασιλέως excusari possit.

συνάφειαν πολλαχῶς εἰς πρεσβείαν ἡκόντων ...ντίνου τῇ πόλει, ἐκεῖσέ γε [11] (66) τὸν εἰς ... εὑρηκέναι, εἰ καὶ μὴ ἐκ νομίμων γάμων (67), ...ως γεννηθέντα τοῦ πρέσβεως. Ὅθεν παρεισ... αὐτῇ τῶν περὶ τούτου διατεταγμένων κρύφα ...χάσασθαι, καὶ ἀναγνωρισάντων τὸν νεανίαν ...ῴκει γὰρ τῇ τεκούσῃ ἐν ταῖς κατὰ τὴν (68) διατριβαῖς, αἳ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Βύζης θυγατρὸς (69) Βύζαντος ἀντικρὺ τούτου ...θεν καθεστήκασιν), οὐκ ἐκ τῶν ἐκτὸς μόνον ...μβεβηκὸς εἰκασμάτων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐξ αὐ...ν ἐπουσιωδῶν ἰνδαλμάτων καὶ φρενῶν καὶ ...ξεώς τε καὶ καταστάσεως (70), τὸ κατ' εὐ... βασιλικόν τε καὶ εὐπρεπὲς συνῳδὰ (71) παρ...ν, καὶ τῆς κατὰ γειτονίαν ἐπιμαρτυρούσης ...ς ὁμιλίας, ἐπειδὴ (72) τὰ κατ' αὐτὸν εὐθέως B ...ρι τῶν δεσποτικῶν ἀκοῶν ἐληλύθει, εὐδόκη...[12] χάριν τῆς τοιαύτης γε σκήψεως [καὶ ὑποτε... αὐτοὺς (73)] τοῖς Ῥωμαίοις ἐπικηρυκεύεσθαι ... Περσικὸν ἀναγκαίως, καὶ ὑποτετάχθαι αὐ... ; σπονδὰς ἧκον εἰρηνικῆς τελειότητος (74). ...ἠκουτισμένων τοῖς ἐν Περσίδι ἔκ τε τῶν εἰς ...ὴν προσηκόντων καὶ τῶν διὰ τὸν Θεόφοβον ...σιλεῖ γε συναξιούντων [13] (75), ἀσπαστὸν ἐλο... τῆς οἰκείας χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσ...ν [14] (76) τῇ Ῥωμαΐδι, ὅπως τοῦ κατὰ γέ...ρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο (77), καὶ μάλιστα ὅτι ...ερσῶν ἀρχηγὸς Βάβεκ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν ...μνουνῇ ἐπὶ ε' ἔτεσι κεκορύφωτο, ὧν ἀναμεταξὺ ... πόλεμοι συμβεβηκότες καὶ ἡττηθεὶς ὁ Βά...ει (78) ἐν χιλιάσιν ἑπτὰ πρὸς τὴν Ῥωμαΐ- C ...κράτειαν, κατὰ πόλιν Σινώπην ἀνερευνῶν ...φόβου πατέρα, παρὰ Πέρσαις πάνυ τιμώμε... ...ωμαίων ὄντα τοῖς [16] καταλόγοις· ὃν ὁ Βά... ... κατειληφὼς ἐγγύας τε παρὰ βασιλέως δεξά...ὸν ὑπ' αὐτόν γε λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ... τέθεικεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος τὸν μὲν νεανίαν Θεόφοβον καταγεραίρει πατρικιότητι ἑαυτοῦ ἀδελφὴν τούτῳ πρὸς γάμον ἐκδίδωσιν (80), τῷ τε Ῥωμαϊκῷ (81) πολιτεύματι τοὺς

A batur, quamvis non ex legitimis nuptiis, legato tamen prognatum. Proinde cum clam irrepsissent in eam ad investigandum et agnovissent adolescentem (habitabat enim cum genitrice in **54** illis quæ sunt ad Oxiam mansionibus, quæ Bosporo et Cornu Bysæ filiæ Byzontis e regione sunt sitæ) non ex externis solum et accidentalibus notis, sed etiam ex illis essentialibus indiciis mentis et animi habitusque et affectionis, notabilem generis regiumque decorem congruenter repræsentantibus, viciniæ etiam conversatione testificante rei veritatem, cumque de eo fama statim etiam ad imperatorias aures pervenisset, visum est eis propter hanc causam [et ut subjicerentur] ut cum Romanis per legationem gens Persica ageret, et ut his subjicerentur ad fœdera pacis solidæ venerunt. Quibus auditis in Persia, cum ex iis qui legationis nomine venerant, tum ex iis qui propter Theophobum idem quod imperator postulabant, rem optatam putarent patria migrare et ad Romanam ditionem concedere, ut generis regii ducem nanciscerentur; ac vel maxime quod et Persarum dux Babec defectione ad Ameramnunem per quinque annos contineretur, quo spatio, cum maxima bella accidissent victusque fuisset Babec, ingressus fuit cum septem millibus in Romanam ditionem, apud urbem Sinopen investigans patrem Theophobi, apud Persas valde honoratum, Romanis militantem: quem cum Babec invenisset atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui præerat **55** militum manum seque ipsum imperatori subjecit. Porro imperator Theophilus generosum adolescentem Theophobum patricia dignitate cohonestat, sororemque suam ei in matrimonium tradit, atque in civitatem Romanam receptos Persas ad dignitatum gradus et militiæ cognationemque cum Romanis per matrimonia jungit, etsi Theophobum interfecerit post hæc dolo circumventum.

VARIÆ LECTIONES.

...] τε L. [12] ἐδόκησέν τε L. [13] συναξιόντων L. [14] προσχωρῆσαι Symeon logoth. p. 415 D. [15] τοῦ ...ους L, τοῦ κατὰ γένους Symeon. [16] ἐν τοῖς B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

...Alienum hic est τε.
...Cedr. p. 513.
...ipse feci parentheseos signa. Est autem ea, ...plures, importuna. — Cont. p. 69.
...nepta topographia.
...Cont. p. 69.
...ta scriptum, aut quod magis apparet, συν... ...quiritur autem potius συνῳδόν.
...Ἐπειδὴ — Περσ. ἀναγκ., Cont. p. 69. Cedr.

... Turbate loquitur et ambigue. [Berglerus ...t ut subjicerentur Romanis, per legationem ...m gente Persica.] Potest etiam intelligi ut ... legatio egerit de pacis fœdere, ut Cont. ...ique verti etiam potest: visum est hac de ...el *occasione*, et ut subjicerentur Romanis, ...tionem agere Persicam gentem necessario. ...ut subjicerentur, fœdera pacis solidæ inie... ...c. Ἀποστολὴ erit a Persis.

D (74) Cont. p. 70.

(75) Ita sine dubio vitiose scriptum. Forte συναξιούντων aut συνεξιόντων, ut βασιλεῖ sit πρὸς βασιλέα, quod quamvis inepte diceretur, potest tamen in hunc cadere.

(76) Cont. p. 70.

(77) Sym. Log. p. 416 init., iisdem verbis Cont. Theophanis p. 70.

(78) Rursus nominativos pro genitivis absolute. Cont. p. 70.

(79) Requiritur ἐν τοῖς. Sed alibi, tum hic, omisit hanc præpositionem. — Ὃν ὁ Βάβεκ — ὑπήκ. τέθεικεν, Sym. Log. p. 416, iisdem verbis. Hæc cum antecedentibus et sequentibus inferius non videntur congruere, traduntur tamen et ab aliis quos annotavi.

(80) Cont. p. 70. Cedr. p. 524. Zon. p. 147 in fine.

(81) Theodoram. Georg. Mon. p. 516.

Πέρσας συναριθμήσας ἀξιωμάτων τε (82) βαθμοῖς καὶ στρατείας πρὸς ἀγχιστείαν τε Ῥωμαίων ἐν γάμοις ἁρμόζεται (83), εἰ καὶ τὸν Θεόφοβον ἀναιρεῖ μετὰ ταῦτα δολιωσάμενος (84).

Etiam aliter autem de Theophobo per historiam A traditum, ita ut similia quidem dicantur iis quæ diximus, minime tamen nullatenus variantia, pro diversitate eorum qui ea referunt, dum vel ipsi præsentes cognoverunt vel memoria narrando ad ipsos propagata fuit. Cum e Persis excessisset pater Theophobi regio sanguine prognatus, venit Byzantium egens atque pro mercede servivit cuidam mulieri quæ rem cauponariam exercebat. Cumque diu ministrasset ei, hæc amore ejus capitur, atque voluptatis causa conjunguntur : ex quo mulier cum concepisset, masculum enixa est. Cæterum Persis per diversas regiones dispersis, nonnulli ex iis astronomiæ addicti erant : hæc enim ab illis præ cæteris scientiis æstimatur, ad summam perfectionem deducta, et fortasse aliæ etiam vaticinandi et fu- B tura prædicendi disciplinæ : quarum ope forte cognoverant superesse Theophobum in Constantini urbe. Proinde profecti ad 56 Theophilum tunc imperium administrantem, instanter petierunt ut sibi fieret facultas quærendi illum qui palam in ea urbe non versaretur : ipsos autem regi indicaturos esse. Quibus lubenti animo auditis imperator per totam sciscitatus est urbem, famaque de ea re utique pervulgata spatio multorum dierum, in angustia super eo qui quærebatur jam constitutis, quidam ex vicinia prædictæ mulierculæ, conjunctus exstitit, a quo significabatur eam ex Persa concepisse, seque cum illo sæpius conversatum, cum is ministerii functiones perageret, atque audivisse C certoque cognovisse illum ex Persia esse regioque sanguine cretum : isque fertur quæsitoribus omnia de illo indicasse. Cum illi porro mulierem arripuissent cum qua ille Persa consuetudinem habuisset, atque diligenter accurateque percontati essent de ejus qui quærebatur vivendi ratione et mansione, eum quidem qui cum muliere consuetudinem habuisset jam mortuum esse testabatur : qui autem illo prognatus esset ex ea consuetudine, eum osten-

A Ὡς δέ τινες, καὶ ἄλλως τὰ κατὰ Θεόφοβον διιστόρηται, ἃ τῶν λεχθέντων τελοῦσι παρόμοια (85), ἀπαράλλακτα δὲ οὐδαμῶς, κατὰ τὸ διάφορον τῶν ταῦτα διεξιόντων τῆς τε αὐτοψίας καὶ τῆς πρὸς ἑτέρους ἐν διηγήσει μετοχετεύσεως. Ἐκ Περσῶν (86) τοίνυν ἀπαναστὰς ὁ πατὴρ Θεοφόβου βασιλικοῦ αἵματος προεγηνεγμένος [17] εἰσῄει τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ κατὰ μισθαρνίαν ἐξυπηρέτει τινὶ γυναικὶ [18] (87) ᾗ τὸ καπηλεύειν εἰς ἐργασίαν παρῆν. Ἐπὶ μακρὸν δὲ καθυπουργήσας αὐτῇ, ἔρωτι τούτου περικατάληπτος γίνεται (88), καὶ πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζονται [19]· ἐξ οὗ συνειληφυῖα (89) ἐγγάστριον ἄρρεν ἐκτέτοκεν. Τῶν οὖν ἐκ Περσίδος κατὰ διαφόρους χώρας μεμερισμένων, τούτων τινὲς ἀστρονομίαν μετῇεσαν (90)· αὕτη γὰρ τούτοις τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν B προτετίμηται εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐκπεπονημένη [20], καὶ ἄλλαι τυχὸν μαντικαί τε καὶ προγνωστικαὶ [21] μέθοδοι· δι' ὧν ἴσως διεγνώκεσαν περιεῖναι [22] (91) Κωνσταντίνου τῇ πόλει Θεόφοβον. Ἐνθένδε προσιόντες τῷ τηνικαῦτα διέποντι Θεοφίλῳ τὸ βασίλειον κράτος, συνεχῶς ἐδεδέηντο τοῦ ἐρεύνης τυχεῖν (92) ἐν αὐτῇ φανερῶς μὴ διάγοντα (93), καὶ τούτοις εἰς βασιλέα φανερωθήσεσθαι. Ὡς οὖν ἀσμένως τοῦτο διηκηκόει ὁ βασιλεὺς, διὰ πάσης ἠκριβολογεῖτο τῆς πόλεως (94). Τῆς δὲ περὶ τούτου φήμης πανταχόσε διαδεδραμηκυίας ἐπὶ παρεκτάσει πολλῶν ἡμερῶν, καὶ εἰς ἀμηχανίαν τοῦ ἐρευνωμένου συνεστηκότων, τῶν κατὰ γειτονίαν [23] τις τῷ ῥηθέντι γυναίῳ συνὼν, ὅτῳ (95) συνειληφέναι παρὰ τοῦ Πέρσου διετετράνωτο, καθ' C ὁμιλίαν τε πολλαχῶς αὐτῷ συνελθεῖν τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν διενεργοῦντι, πυθέσθαι τε καὶ σαφῶς διαγνῶναι ὅτιπερ ἐκ Περσῶν εἴη, βασιλικοῦ δὲ πέφυκεν αἵματος· καὶ τοῖς ἐρευνῶσι τὰ περὶ τούτου κατασημήνασθαι. Τῶν δὲ τὸ μὲν γύναιον κατασχόντων [24], μεθ' οὗ ὁ Πέρσης τὴν ἀναστροφὴν ἐπεποίητο, καὶ ἐντελεχέστερον ἀσφαλῶς διεξετασάντων τὴν τοῦ ἐρευνωμένου διαγωγὴν (96), τὸν μὲν τῇ γυναικὶ συνελθόντα προτετελευτηκέναι διεμαρτύρατο, τὸν δὲ ἐκ τούτου προενηνεγμένον κατὰ συζυγίαν ἄῤῥενα παῖδα τούτοις

VARIÆ LECTIONES.

[17] προηγμένος L. [18] γυναικὶ ῶ supra script. [19] συμβιβάζεται Symeon p. 416 B. [20] ἐκπεπονημένη L. [21] προγνωστικοὶ L. [22] περιέναι L. [23] γειτωνίαν L. [24] καταστοχώντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 70.

(83) Cedr. p. 524. Ἕκαστόν τε τῶν Περσων νομοτεθεῖ κατ' ἐπιγαμίαν συνάπτεσθαι Ῥωμαίοις.

(84) De quo inferius.

(85) Cont. p. 69

(86) Cont. p. 69. Sym. Log. p. 416, iisdem fere verbis.

(87) Ambigue scriptum, ut et hoc possit legi et γυναίῳ, superne scripto ω. Scribendo autem γυναίῳ mox pro ᾗ legendum ᾧ et dein αὐτῇ, manetque mox τούτους. Scribendo autem γυναικὶ, manet ᾗ et ταύτῃ, sed mox legendum ταύτης, nisi καθυπουργήσας sumatur absolute pro genitivo nominativus, ut verti.

(88) Cont. p. 69.

(89) Sym. Log. p. 416 tantum ita : Ἐξ οὗ συνειληφυῖα ἄῤῥενα ἐκτέτοχεν. Sed ibi vitiose editum D ἐκατέτοχεν.

(90) Cont. p. 69. Sym. Log. l. c.

(91) Sym. Log. p. 416 in ea re περίεστιν. Rursus autem omittit præpos. ἐν.

(92) Id est ἐρευνηθῆναι sive ἐρευνήσασθαι, ut Sym. Log. p. 416.

(93) Cont. p. 69 in fine.

(94) Sym. Log. p. 416.

(95) Ita clare scriptum, et ita Attice supra scripsisse alicubi auctorem conjiciebamus. Ponitur pro ᾧτινι : id Noster barbare pro τούτῳ, manente tamen et sic incondita oratione et imperfecta, ut desit verbum ἀνεφάνη.

(96) Notandum, auctorem de conjunctione patris et matris Theophobi ambigue fere loqui, ut non satis appareat fueritne legitima an non. In priore narratione tanquam non legitima habebatur.

υεν ἐπὶ δυσὶ καὶ ι' καθ' ἡλικίαν χρονίζοντα (97). Ὅνπερ κατ' ὄψιν ἰόντα μετὰ καὶ τῶν ων αὐτοῖς κατειληφότες Περσῶν, ἐπείπερ [25] ἔκ τε τοῦ βασιλικοῦ ὁμοιώματος ἔκ τε τῆς Κῦρον γρυπότητος συμβολαιωσάμενοι (98) καὶ ων τινῶν τῶν ἐφωμαρτηκότων [26] αὐτῷ, τοῖς ποσὶ προσεκύνησαν καὶ ἀνηρημένοι πρὸς βα- ήγάγοντο. Ὅστις θεασάμενος αὐτὸν, καὶ τὴν ταν προσηκάμενος, πεπυσμένος τε, ὁ πρὸς γά- έρσης αὐτῇ συνιὼν τίς ἄρα ὑπάρχοι καὶ πόθεν απτο, ταύτης παρεδηλοῦτο ὡς ἀπὸ Περσῶν ῆς γενεᾶς, εὐγενείας τε βασιλίδος ἐξέχεσθαι. ς κατ' εὐθυμίαν ὁ αὐτοκράτωρ διατεθεὶς τὸν όφοβον (99) ἐν τοῖς βασιλείοις ἐσκήνωσεν ἀνα- ς τε προσηκούσης καὶ τῆς κατὰ μαθητείαν παιδεύσεως· ὁ δὲ φύσεως εὐκληρίᾳ, οὐχ ἧττον B μεγαλοπρεπείᾳ συνδιαιτώμενος, εἰς ἄκρον ἐλλογίμου παιδεύσεως, ὡς ἐντεῦθεν παρὰ τῷ ῖ πλεῖστα στεργόμενος εὐμοιρῆσαι πατρικιό- (1), δορυφορίας τε καὶ σεβασμιότητος περι- (2), ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς κατὰ θεραπείαν πολυ- καὶ ἱκανοτάτης, ἐφάψασθαι. Διά τοι τοῦτο ὁ σιλεὺς τοὺς Πέρσας ἐκ τούτου ὡς νεανικοὺς ἐν οις καὶ μεγαλόφρονας ἐπιστάμενος τοῖς στρατιωτικοῖς ἀναγράφεται κώδιξιν [27] (3), καὶ τούτοις Περ- σύλλογον ἐγκατέστησε, καὶ αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς στρατοπεδαρχίαις συνηριθμῆσθαι προσέταξεν.

A debat filium duodecimum ætatis annum agentem. Quem in conspectu ipsorum progressum cæterorumque qui cum ipsis erant Persarum, ut cognoverunt, de eo ex regio charactere et ex aduncitate nasi, quæ in Cyro fuerat, conjecturam facientes aliisque ipsum concomitantibus, ad ejus pedes adorarunt assumptumque ad imperatorem **57** duxerunt. Qui illum conspicatus, accersita matre atque interrogata quis ille fuisset Persa qui conjugii causa cum ipsa fuisset, et unde prognatus, ab ea edocebatur illum ex gente Persarum fuisse et ex regia familia. Quibus lætatus imperator Theophobum in aula habitare educarique congruenter et in disciplinis erudiri jussit. Is porro ingenii felicitate nec minus convictu splendido et magnifico utens ad summam eruditionem pervenit, ut proinde ab imperatore plurimum diligeretur patriciamque dignitatem consequeretur, comitatum item et venerationem illustrium, nec non ministrorum copiam sufficientissimam. Hinc imperator Persas fortes esse et strenuos persuasus in militares numeros retulit Persicamque legionem ex iis constituit ipsosque Romanis exercitibus annumerari jussit.

κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν πολλαχῶς ἐφοδεύον- (4), τοῦ Θεοφόβου αὐτῷ συμπαρόντος (5), ἐπὶ ον τῷ [28] πρὸς αὐτὸν πόθῳ τοὺς Πέρσας θαρ- αι καὶ θυμηδίᾳ διακεχύσθαι, ὡς μόνους τὸν [29] ῶν Ἀγαρηνῶν ἡρῆσθαι πόλεμον, τρέπειν τε ς ἐξ ἀηττήτου δυνάμεως (6)· ἐφ' οἷς μεγα- C σας ὁ ἄναξ καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῶν ἀποβάντων ηκῶς ἡγεμονεύειν ἐν Πέρσαις τὸν Θεόφοβον ύμητο (7). Τοῦ οὖν βασιλέως κατά τινα πρό- διεσπουδακυίᾳ (8) ἀναγκαίως πρὸς τὴν βασι- αν [30] ἀναλύσαντος, τῷ δὲ Θεοφόβῳ τὰ τῶν ν ἐγκεχειρικότος [31] διαθέσθαι στρατηγικῶς τὰ ύματα (9), εἶτα πρὸς τὴν βασιλίδα τοῦτον ἐπ- ι κελεύσαντος, εἰς ἀτοπίαν οἱ Πέρσαι προκε- εσαν [32] ἐκ στασιόφρονος διαθέσεως, καὶ μὴ (10) περιστοιχίσαντες [33] ἐν μέρεσι παραλίοις τῆς γονίας (11) ἥτις ἀπὸ Παφλαγόνος υἱοῦ Φινέως

Qui cum Ismaelitas sæpe invaderet una cum Theophobo, Persæ ex amore erga illum tantam fiduciam ceperunt tantaque delectatione exhilarati sunt, ut soli in se susciperent bellum adversus Agarenos, eosque profligarent invicta virtute: de quibus imperator bonum animum habens ac veritate eventuum fretus, præesse Persis Theophobum voluit. Cum **58** autem imperator propter causam quandam urgentem necessario in imperatoriam urbem proficiscens Theophobo rem Persarum demandasset, ut exercitibus auctoritate ducis præesset, deinde in imperatoriam urbem reverti jussisset, ad insolentiam prolapsi sunt Persæ animo rebellandi, atque invitum circumsistentes Theophobum in maritimis partibus Paphlagoniæ (quæ a Paphlagone filio Phinei illius terræ olim domino sic appellatur), cum jam Sinopen urbem aut secundum aliquos

VARIÆ LECTIONES.

rt. ἐπείπερ ἔγνωσαν αὐτόν. [26] ἐφομαρτηκότων L. [27] κόδιξιν L. [28] τῷ] τὸ L. [29] τὸν] τῶν L. πουδακυίαι L. [31] ἐγκεχειρηκότος L. [32] προσκεχωρήκεσαν L. [33] περιστοιχήσαντες L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Sym. Log. p. 416.
Solœcismus in participio, cum præcesserit quod requirebat ἐσυμβολαιώσαντο.
Sym. Log. p. 416, etc., ut supra.
Ut supra.
Ita scriptum in gen. Loquitur ambigue.
Cedr. p. 324 et Cont. p. 70. Πολλοὺς τού- ῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπειν ἀξιώμασι πεποιη- Ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀνα- ται, καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἔστησε, etc. Georg. Mon. p. 515 seq. Αἱ μέ- ῦ νῦν λέγονται τοῦρμαι Περσῶν. Sym. Log.
Ita scriptum; forte voluit εὐοδωθέντος aut ντος. Studui tamen uno [?] exprimere. Quam

D multa verba consumpsit in Theophobum! Bellum porro, cujus descriptio hic erat necessaria, tribus verbis absolvit. De eo vid. Cont. p. 70 et 71.
(5) Zonar. p. 148.
(6) Cont. p. 71 iisdem fere verbis. Ibi post δυνάμεως additur διεβεβαίουν, quod est necessarium hic etiam, aut aliud aliquod ad διακεχύσθαι.
(7) Cont. p. 71.
(8) Zonar. p. 148 et 151, lin. 1.
(9) Zon. p. 151. Propter stipendia non soluta, ut et Cedr. p. 529.
(10) Cont. p. 71 aliter. Sym. Log. p. 432. Georg. Mon. p. 521. Zon. l. c. ut Noster.
(11) Hæc ipse signis parentheseos inclusi.

Amastrin occupassent, regem declarant, ut ab illo renovaretur Persarum consuetudo. Porro ipse ægre ferens eorum conatum, quoniam non ex voluntate sua agebatur, reprehendebat eorum facinus vehementer lamentans, eoque ipso flectere illorum animos volebat, obsecrabatque et cogebat ut benevolentiam imperatoris sibi ipsis reconciliarent, et quemadmodum re vera comparatum sit, causam facti sibi ne adscriberent. Qui his auditis desperatione capti, nec minus furioso quodam impetu concitati, nequaquam ejus consilio obtemperant. Cæterum cum Theophobus clam misisset quosdam ad imperatorem, et horribili jurejurando scriptis concepto contenderet se patrati facinoris auctorem non fuisse, sed Persarum stultitia et nimia benevolentia id fuisse factum, imperator humanum et clementem **59** se præstat, ac jurejurando firmata fide ipsi quique cum ipso essent promittit veniam. Quibus satis persuasi et credentes, delictorum accepta remissione, a Sinope urbe aut Amastride discesserunt. Quarum illam quidem nomen accepisse dicunt a Sinopa quadam, una ex Amazonibus, cum ipsa eam condidisset; hanc autem, prius Cromnam dictam, a muliere quadam Persica Amastride filia Oxyartæ fratris Darii, quæ cum nupta esset Dionysio Heracleæ tyranno, istum sibi subjectam urbem a conjuge sua nominavisse.

A τῆς τοιαύτης γῆς ἐγκρατήσαντος ἀγορεύεται (12) ἐν κατασχέσει τε Σινώπης τῆς πόλεως ἢ κατά τινες Ἀμάστριδος γεγονότες βασιλέα κηρύττουσιν (13), ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ Περσῶν καινίζεσθαι (14) ἔθιμα. Αὐτὸς δὲ (15) δυσφόρως ἔχων πρὸς τὸ ἐγχείρημα, οἷα μὴ κατὰ γνώμην αὐτῷ πεπραγμένον [24], αἰτίαν αὐτοῖς προσέπλεκε τοῦ τολμήματος, δεινῶς ἀπολοφυρόμενος [25] διὰ τοῦτο (16), κατεδυσώπει [26] αὐτοὺς ἱκέτευέ τε καὶ ἐβιάζετο τὸ εὐμενὲς βασιλέως (17) ἐξιλεοῦσθαι, καὶ ὥσπερ ἔχοι τὸ ἀληθὲς, μὴ αὐτῷ ἐπιγράφειν τοῦ τελεσθέντος αἰτίαν. Οἳ ταῦτα διηκουτισμένοι [27] ἀπογνώσει τε συσχεθέντες οὐχ ἧττον καὶ μανιώδει φορᾷ συνειλούμενοι, οὐδαμῶς τῷ συμβουλεύματι πείθονται, καὶ κατὰ τὸ ἀρέσκον αὐτοῖς εὐτρεπίζονται. Τοῦ δὲ Θεοφόβου λαθραίως διαπεμ-
B ψαμένου πρὸς βασιλέα (18), ἐγγράφοις τε καὶ ὅρκοις καὶ φρικωδεστάτοις ἐπισχυριζομένου ὡς οὐ τῷ τολμηθέντι πάντως αὐτὸς κατῃτίωτο (19), παρὰ δὲ τῆς τῶν Περσῶν εὐηθείας ἢ φιλευνοίας τοῦτο πεπρᾶχθαι, φιλανθρώπως ὁ βασιλεὺς εὐμενίζεται καὶ ἐπωμότως αὐτῷ τε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ κατεγγυᾶται πιστώσιν ἄφεσιν (20)· οἷς πεπληροφορημένοι καὶ τῶν ἐσφαλμένων προσδεξάμενοι λύτρωσιν τῆς Σινωπίδος (21) πόλεως ἢ Ἀμάστριδος ἐξεδήμησαν (22). Ὧν τὴν μὲν κλῆσιν ἐξειληφέναι Σινώπης ἀπό τινος τῶν Ἀμαζόνων, αὐτῆς δειμαμένης [28], τὴν δὲ τὸ πρὶν Κρῶμναν ὠνομασμένην ἔκ τινος Περσίδος Ἀμάστριδος θυγατρὸς Ὀξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἥτις συνοικήσασα Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς [29] συζύγου ὠνομακέναι (23).

Ac Theophobus quidem rursus imperatori conciliatus in aulam restituitur pristinaque benevolentia et ubertate fruitur. Persarum autem multitudinem tantam, quoniam usque ad triginta millia excrevisset, libere et licenter quidvis agere securamque esse imperatori consultum non videbatur: proinde in Romana themata bina millia de Persico exercitu mittebantur, ut subjicerentur iis qui suo

C Καὶ ὁ μὲν Θεόφοβος τῷ βασιλεῖ αὖθις ἱλεωθεὶς ἐν τοῖς βασιλείοις κατῴκιστο καὶ τῆς (24) πάλαι προσούσης αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ φιλοστοργίας καὶ εὐπαθείας ἀπέλαυεν. Περσῶν δὲ πληθὺν, διὰ τὸ προϊέναι μέχρι μυριάδων γ', οὐ ταύτην ἐλευθεριάζειν συμφέρον εἶναι [30] καὶ ἐπ' ἀδείας διάγειν τῷ βασιλεῖ κατεφαίνετο· ἐντεῦθεν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς θέμασι χιλιάσιν ἐπὶ δυσὶ Περσικὸς ἀριθμὸς ἀπεστέλλετο ὑπὸ χεῖρα τελεῖν

VARIÆ LECTIONES.

[24] πεπραγμένων L. [25] ἀπωλοφυρόμενος L. [26] imo καὶ ἐδυσώπει. [27] διηχουσμένοι L. [28] αὐτὴν δειμαμένης Symeon Logoth. p. 422 C. [29] τῆς] τοῦ L. [30] εἶναι B, ἦν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(12) Ita scriptum, non προσαγορεύεται, quod erat melius.

(13) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(14) Per hoc verbum non dicit quod videtur voluisse. Saltem ἀνακαινίζεσθαι dixisset.

(15) *Αὐτὸς δὲ — ἱκ. καὶ ἐβιάζ.*] Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(16) Ita scriptum, cum potius deberet τούτου. Videtur et καὶ prætermittendum.

(17) Requiritur artic. τοῦ.

(18) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(19) Ita scriptum in plusquamperf. indic., cum potius deberet in præs. opt. καταιτιῷτο, i. e. *ne ipse insimularetur.* Sed forte more suo abusus est verbo, ut significet quod in versione expressi.

(20) Zon. p. 151. Cedr. p. 529.

(21) Ita scriptum. Requiritur Σινωπίδος.

(22) Cedr. p. 529. Sym. Log. p. 422. Est et hæc de nominibus Sinopes et Amastridis intempestiva parenthesis, quales hic plures, præterea oratio im-
D perfecta. Deest enim λέγεται aut simile. Iisdem fere verbis et Sym. Log. l. c.

(23) Ita omnino scriptum, non ὠνόμακεν, quod requiritur propter ἥτις. Sonant autem hæc ita ad verbum: *Quæ nupta Dionysio tyranno huic subjectam urbem illam a conjuge suo nominasse* scil. dicitur. Quæ mira est fatuitas et perversitas, cum sequatur Dionysiopolin aut Dionysios (ut Philippos) dictam fuisse urbem, non Amastrin. Ita tamen ad verbum et Sym. Log. ubi interpres facile se expedivit, deflectens a Græcis. Hoc monendum, apud Sym. Log. pro ἀπὸ τοῦ συζύγου legi ἀπὸ τῆς συζύγου, quod omnino verum: parum tamen juvatur oratio et sensus, nisi quis meminerit istos nimium delectatos fuisse ponendis nominativis pro genitivis absolutis. Atque hæc sic accipienda: Ἥτινος συνοικησάσης Διονυσίῳ τῷ Ἡρακλείας τυράννῳ, οὔτος ὑπ' ἐκείνῳ (potius et melius αὐτῷ aut ἑαυτῷ) οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς συζύγου ὠνόμακεν.

(24) De his Cont. p. 77, Zon. p. 151.

τὰ στρατηγεσίαν καιροῖς (25) τεταγμένων, ἐφ' A
τουρμάρχαι [61] τούτων (26) ἐπιστατεῖν διωρί-
'Αμέλει καὶ ἕως τῶν ἐνταυθοῖ χρόνων τὴν
ορίαν (27) Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τοῦρμαι
ωνται, ἐφ' οἷς διεσπάρησαν.
ἰτου δὴ πέρατος τὰ τῶν Περσῶν ὅλως τετύχη-
ι τὴν στασιῶτιν [62] (28) κακόνοιαν οὕτω διε-
ντων καὶ σχεδὸν εἰς ἀφανισμὸν χωρησάντων.
ι βασιλέως θανατηφόρῳ νόσῳ περιπεσόντος
χετό τις σκοπὸς, ἐκ ματαίας διαβολῆς χαιρε-
μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἐπιθέσεως παρὰ
ου σὺν ἅμα Πέρσαις κατὰ τῶν αὐτοῦ κληρο-
καὶ τῶν κατ' ἐπιτροπείαν ἐκριπισθῆναι (29).
ῦτο καὶ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἤδη πύλαις τοῦ
ι παριστηκὼς καθειργνύει (30) κευθμῶσιν
ας τοῦ Βουκολέοντος τὸν Θεόφοβον (31), καὶ B
ην διὰ κεφαλικῆς τιμωρίας περιτίθησιν αὐτῷ
ιυσιν, ἄθλον ἀπανθρωπίας ἐντάφιον ὁ δείλαιος
ιμενος. Διὰ τὸ οὖν λαθραίαν γεγονέναι τὴν
ελευτὴν διαβεβόηται (32) παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσασθαι τὸν Θεόφο-

quisque tempore duces constituti essent: quibus et turmarchæ qui præessent instituebantur. Et sane usque ad hæc tempora cognomen istud Persarum turmæ quasi hæreditarium habent in thematis ad quæ illi dispersi erant.

Hujuscemodi finem cœpta Persarum omnino sortita sunt, ipsis sic dispersis ac propemodum ad nihilum redactis. Cum igitur imperator in **60** letiferum morbum incidisset, conflabatur criminatio vana et calumniosa a malevolis, quasi post ejus mortem rebellio a Theophobo et Persis contra heredes ejus et tutores esset excitanda. Quapropter in extremis jam foribus mortis constitutus, missum in cavernas Bucoleontis includit Theophobum, noctuque capitalis supplicii imponit ei exsecutionem, quasi immanitatis certamen funebre instituens perditus ille. Itaque quia occulte fuit interfectus, percrebuit fama inter Persas usque ad hæc tempora mortem non gustasse Theophobum.

ιὶ ἄλλως τινὲς διειλήφασιν (33), ὅτι τοῦ Θεο-
ιατά τινα περιπέτειαν δυστυχήσαντος ἐν πο-
4) εἰρήκει αὐτὸν [63] ὁ Θεόφοβος συνθέσθαι μό-
ιὰ Περσῶν νυκτοπόλεμον (35) καὶ συμμαχίᾳ
ῶν ἐχθρῶν καταδυναστεῦσαι. Ὡς οὖν ἐπέπυστο
ύτου ὁ βασιλεὺς, ἐσείσθη τὸν λογισμὸν καὶ τῷ
τι ἐτετάρακτο, ὀνειροπολῶν μή τι νεωτερίσα-
ούλοιτο· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλοβάσκανοί τινες C
ισαν καὶ πρὸς ὑπόνοιαν ἄλογον ἐξεκύλισαν,
τες μὴ πεισθῆναι τῷ Θεοφόβῳ ἐφ' ὧν λυσι-
36) ἐβεβούλητο, καθοσιώσει δῆθεν ἐνείρον-
37). Ὃς ζήλῳ θείῳ πυρποληθεὶς καθὼς Ἠλιοὺ
της, θεοφίλως τοῦ βασιλέως κατεμβριθεύεται
ος Φινεὲς ζηλωτὴς ἀναδείκνυται (38), τέμνων
ομάστῃ τῷ λόγῳ τὴν αὐτοῦ ἄδικον ὑπόληψιν,
ιτό φησιν ἐμφανῶς, ὡς τὴν ὀφειλὴν ὑφ-
(39) τοῦ Χριστιανικοῦ τροπαίου, ἣν μὴ Θεὸς
ήσειεν, ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως ἀμετρίᾳ
χαλεπήναντος (ἦν [66] γὰρ] ὑποκεκινημένος
τῇ ζέσει, οἷα τὸν νοῦν ταῖς σωματικαῖς καχ-
ιμπαθαινόμενος), καὶ [67] τῶν συκοφαντῶν [68]
τὸ ἀληθὲς ἐποικοδομούντων παρὰ φύσιν λη-

Quanquam etiam aliter aliqui tradiderunt, cum Theophilus casu quodam in bello rem infeliciter gessisset, dixisse ei Theophobum se solum cum Persis nocturnum prælium facturum: fore, ut auxiliante Deo hostes superaret. Quod ut audivit imperator, animo commotus et mente perturbatus fuit, quasi per somnum sibi fingens ne forte quid novarum rerum is moliretur: ita enim ei persuadebant malevoli quidam et invidi atque in suspicionem improbabilem conjiciebant, affirmantes non esse obtemperandum Theophobo in illis quæ præter rem et utilitatem suaderet, majestatis scilicet crimine eum involventes. Qui zelo divino incensus, sicut Helias Thesbites, pie et graviter imperatorem increpat alterque Phinees zelotes evadit, secans tanquam gladio sermone suo injustam ejus **61** suspicionem, atque palam hoc dicit, fore ut debitum sustineat Christianorum tropæi, quod Deus avertat. Ad hæc cum imperator immoderato animo irasceretur (erat enim commotior iracundo fervore, ut cujus animus ex vitiosa corporis habitudine labem contraheret), calumniatoribus etiam vero super-

VARIÆ LECTIONES.

ουρμάρχας L. [62] στασιώτην L. [63] αὐτὸν L. [64] ἐνήροντες L. [65] ὑφέξειν L. [66] ἦν] ἦν L. [67] καὶ]
. [68] συκοφάντων L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Καιροῖς tantum turbat, nec habet Cont. D
ιanis, qui ita p. 77: ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς
γίαν τεταγμένοις, ἐφ' ὧν καὶ τουρμάρχας
τεῖν ἐξετίθετο.
Τούτων non est necessarium, nec est apud
ıt vides.
Cont. l. c. eadem fere verba.
Ita scriptum, cum deberet στασιώτιδα, aut
τῶν. Posterius omnino verum propter seqq.
Pro ἐκριπισθήσεσθαι. Solet enim aoristos qui
ti sunt temporis pro futuro ponere.
Zon. p. 152.
Cont. p. 84.
Cont. p. 84, in fine.
Tales solent esse hujus transitiones.
Cont. p. 84.—*Αὐτόν*. Ita scriptum, non αὐτῷ.

(35) Cedr. p. 527. Est autem νυκτοπόλεμος νυκτομαχία, qua voce Herodotus utitur.

(36) *Utiliter*, nempe ex mente auctoris, sed ut calumniatores dicebant, *inutiliter*, quod clarius, ἀλυσιτελῶς. Et ita verti.

(37) Cont. p. 84.

(38) Inepte abutitur istis.

(39) Ambigue loquitur, duplici ambiguitate, ut aut sit: *fore ut sentiat et eum pœniteat impedivisse victoriam Christianorum quæ futura fuisset*, aut: *fore ut cladem Christianorum patiatur, quæ debeat fieri*. Sive ita primum: *fore ut pœnas luat impeditæ Christianorum victoriæ, quæ erat futura*, deinde: *fore ut patiatur cladem*, etc.

(40) Ita scriptum, sed una voce. Inepte autem atticissat hic, si ipse ita scripserat.

A struentibus nugas naturam superantes, consternatio haud exigua invasit Theophobum : adscitisque ad se delectis quibusdam viris aufugit in urbem Amastrin cum illis, atque ibi commoratur. Quapropter mittitur ad eum classis ab imperatore, ut urbem et ipsum teneret. Cæterum ipse cum esset pius, timore et amore erga Deum ductus verebatur ad Christiani sanguinis effusionem progredi : itaque cedit impio imperatori sponsionem signo crucis munitam mittenti, atque sic malo suo fato revocatus fuit, cum pacta conventa fuerint mutata : amputationem enim capitis, ut quidem aliqui aiunt, statim ab Oorypha tunc vigiliæ imperatoriæ præfecto passus est : ut autem alii, eo tempore quo imperator e vita decessit, cuidam suorum eunuchorum noctu abductum in quemdam locum mari- B timum trucidandum injunxerat.

Confligentibus utrimque exercitibus alio tempore, et Ismaelitis superantibus, imperatori ab his circumvento comprehensio intentabatur, ac **62** sane parum aberat ut captus omnibusque ludibrio fuisset, ni Manuel suos confirmasset, ad hunc quasi modum eos allocutus :

« *O socii, fortes animoque estote virili,*

apes reveriti, quæ regi suo ad mortem usque adhærent. » Cum quibus perrumpens aciem Agarenorum, pollutus cruore multo et sanguine eum extraxit. Ter autem id fecit et a circumventione liberavit : nam quasi vertigine correptus hæsitabat veniente Manuele ad eum eripiendum, C quamvis late transitus ei pateret. Idcirco ter id factum est, quamvis etiam mox freno imperatorii equi alligato loro et applicato loro cuidam quo Manuelis equus indutus erat : tamen nec sic exibat, donec tertia vice eum aggrederetur gladioque moriturum affirmaret, nisi ipsum sequeretur et totalem interitum non efficeret : atque

A ῥήματα· καὶ (41) πτόησις οὐχ ὀλίγη περιε
σε [49] τὸν Θεόφοβον. Καὶ συλλέξας μεθ' ἑαυτο
ἐκκρίτους ἀποδιδράσκει πρὸς Ἄμαστριν πό
κεῖσε χρονοτριβεῖ. Διὸ στέλλεται πρὸς αὐτὸν
χος στόλος πρὸς βασιλέως (42), ὡς ἄν γε τὴ
κἀκεῖνον κατάσχωσιν· αὐτὸς δὲ (43) φιλόθ
κατὰ θεόφοβον τρόπον φιλευσεβῶς ἐδεδίει πρ
στιανῶν αἱματεκχυσίας χωρεῖν, ὅθεν ὑπείκε
θεομισεῖ βασιλεῖ ἐγγύησιν σταυρικὴν ἐπιτ
τι (44), καὶ δυστυχῶς ἀνακέκληται τῶν συμτ
μένων ἀλλοιωθέντων. Τομῆς γὰρ ἔργον κεφαλικ
ὡς μέν τινες, παραυτίκα ὑπὸ Ὠορυφᾶ τη
τῆς βασιλικῆς βίγλης ἐπικρατοῦντος καθίστα
ὡς δὲ ἄλλοι, καθ' ἣν ὥραν ἀποβεβιώκει ὁ ἀν
τινὶ τῶν οἰκείων εὐνούχων διὰ νυκτὸς τῷ ἐν
B πελαγίου τόπῳ ἀπαγαγόντι τοῦτον ἀποτυμπαν
προήγγελτο (48).

Προσπεσόντων δὲ ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδ
ἄλλοτε καὶ τῶν ἐξ Ἰσμαὴλ ὑπερσχόντων [51],
σιλέως τε παρ' αὐτῶν κυκλωθέντος (50), τ
κατάληψιν διηπείλητο (51), καὶ δὴ παρὰ μι
δορυάλωτος καὶ πᾶσιν ἐπίχαρτος γενησόμεν
εἰ μὴ τοὺς σὺν αὐτῷ Μανουὴλ ὡσεὶ τοιοῦτον
ἐθαρσαλέωσεν·

« *Ἀνέρες ἐστέ, φίλοι, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἕλεσ*
τὰς μελίσσας αἰδούμενοι (54), αἳ τοῦ βασιλέω
θανάτου ἕως ἀνέχονται. » Μεθ' ὧν τὴν φάλαγ
τεμὼν τῶν Ἀγαρηνῶν, πεπαλαγμένος λύθρῳ
τε καὶ αἵματι (55), τοῦτον ἐξείλκυσεν. Τ
τοῦτο διαπραξάμενος τῆς ἐμπερισχέσεως αὐτῷ
C ελθὼν ἐξελύτρου (56)· ἐσκοτοδινία [52] γὰρ
κότι τῷ Μανουὴλ (57) εἰς ἀνάῤῥυσιν, κἂν
εὐρείας ἐτύγχανεν. Διὸ τοῦτο [53] μέχρι τρίτο
βέβηκε (58), κἂν τάχα τῷ χαλινῷ τοῦ βα
ἵππου ἐπιδεθέντος ἱμάντος καὶ προσαναρτηθέν
γε τοῦ Μανουήλ, ὃν [54] καθ' ἵππον ἀμπίσχετ
ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐξῄει, ἕως τὸ τέταρτον αὐτῷ

VARIÆ LECTIONES.

[49] περιεστοίχησε L. [50] ὑπήχει L. [51] ὑπερσχώντων L. [52] ἐσκοτοδεινία L. [53] διὰ τοῦτο L. [54] ὃν]

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Hæc copula turbat orationem : ergo omittenda.

(42) Cont. p. 84.

(43) Cont. p. 84 : Ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβών, etc.

(44) Compendiose scriptum [ς]ρικήν. De re ipsa infra ad p. 166, n. 1. [? ad p. 63.]

(45) Cont. p. 84.

(46) Cont. l. c. ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος. Immiscet priorem narrationem stultus.

(47) Jam in priore narratione ipse id dixit p. 154. [? p. 60] Alia exempla similis incogitantiæ annotavi supra.

(48) Mire loquitur. Supra ad Bucoleontem dicebat.

(49) Sine ulla connexione et transitione abrupte alia narrare incipit ... in maritis et defectione ...
p. 72.

D (53) Homeri versus.

(54) Cont. p. 73.

(55) Potius λύθρῳ τε πολλῷ καί.

(56) Cont. 73. — *Τρὶς γὰρ τοῦτο — Μανου καθ' ἵππ.* Hæc omnia perturbate et incondi rat, præsertim hæc ultima, quibus id tantu luit, Manuelem comprehensis habenis equi q perator vehebatur hunc duxisse. Illud etia γε τοῦ Μαν. ὧν καθ' ἵππον ænigma. — Sc ἐνπερισχέσεως. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Req potius αὐτόν.

(57) Cont. p. 73 : Ὡς δ' εὗρεν ἀποκαμόν τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δειλίας ἀπογνόντα, πρ ζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν λιπόντα γεῖν.

(58) Cont. p. 73 : Ὡς καὶ ἱμᾶσι τὸν ἐπιφ τοῦτον ἐπιδῆσαι ἵππον καὶ αὖθις ὑπεξερύ ἐτύγχανεν. Sym. Log. p. 422 : τοῦ χαλινοῦ τοῦ ...λέως λαβόμενος.

...riptum sine augmento. Pro οὐχ
... τὸ δ'. Paulo ante bis id monui

λ ξίφει θανεῖν ἀποφήνασθαι (60), εἰ οὐ τούτῳ [58] ϑιτὸ καὶ μὴ πανωλεθρίαν [56] ἐκ τούτου διά- (61), ἕως ἐξήγαγεν. Τούτου [57] σωτὴρ μέγας ανίζεται (62), καὶ τῇ βασιλίδι παλιμπετὴς με- ται, καὶ τοῦτον τιμαῖς καὶ προσηκούσαις δω- ἐπαμείβεται (63), τὸν εὔνουν ἀποδεχόμενος. τοῦ φθόνου πρὸ τούτου παράταξις κατ᾽ αὐτοῦ λίζεται διὰ τῶν τῆς ἀρετῆς ἐναντίων, καὶ ἐπι- οῦσι ψευδῶς καθοσίωσιν στρατηγεύοντι (64)·), ἐνηχηθεὶς οὗτος τὰ πρὸς ἀποστασίαν ἐπι- ιηται καὶ φυγαδείᾳ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετοι- ι (66), καὶ δόξαις περιφανέσι πρὸς αὐ- ϲοτνιᾶται καὶ ὑπαντήσεσιν, καταλιπὼν βασιλέως

A sic eduxit. Ita ei servator magnus oblatus, ipseque in imperatoriam urbem rursus se confert, atque illum honore et donis congruis remuneratur, bene sibi cupientem carum habens. Sed invidia ei se opposuit et contra eum sese armavit per illa quæ virtuti sunt contraria: atque per calumniam falso insimulant eum majestatis, cum esset præfectus militum. Quibus iste auditis defectionem molitur, fugiensque ad Agarenos commigrat, atque ab his honoribus illustribus decoratur et obviam itionibus, **63** cum sui desiderium apud imperatorem et pœnitentiam suspicionis reliquisset.

μετάμελον (67) τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποπτεύσεως.

νου δὲ πολλοῦ παριππεύσαντος (68) καὶ τῶν ϒαρ ταῖς νίκαις κατορχουμένων ἡμῶν, οἷα ισαμένων τὸν καθ᾽ ἡμᾶς Ἀχιλλέα, πρὸς εἰρη- συμβάσεις ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἰσμαηλίτας μνη- αι (69), ἐκπέμπων πρέσβυν τὸν μοναχὸν Ἰαν- (70), τότε τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ ἡμῖν κατὰ πρε- φανέντα γε ἐπιτήδειον. Ἐπεπράχει γὰρ τὰ διαλλαγὴν (71) ἀμφοτέρων ἁρμόδια, δώροις παρ᾽ αὐτῶν τοῦ δέοντος μὴ ἐκστὰς (72), ὡς ιμάζειν τὸν ἀμεραμνουνῆ πάνυ καὶ οἷς [58] περὶ ἐγινώσκετο (73), καὶ ἀξιοῦν αὐτὸν περὶ ὧν τυγχάνειν ἠξιωμένων· τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ις (74) εἴτε προσωπείῳ εἴτε ἀληθείᾳ [60] ἐξ- ο· καὶ διὰ ταύτην καὶ εὐπροσηγόροις προθέσε-) ἐπὶ τῶν συμφερόντων ἀκούεσθαι (76), καὶ χέσθαι πολλοὺς αἰχμαλώτων πρεσβεύοντι. νεται πολυτρόπως οὗτος τῷ Μανουὴλ καὶ σταυ- (77) ἐγκόλπιον τούτῳ δίδωσι κρύφα καὶ ἐν ϐιομόσας ἐπισχυρίζεται καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ιρομεῖν ὑποτίθεται καὶ Συρίας ἀπάνεισι [61].

Tempore autem multo præterlapso, Agarenis per victorias nobis insultantibus, ut qui Achillem no- B strum sibi appropriassent, ad pacem imperator eosdem Ismaelitas sollicitat ineundam, mittens legatum monachum Joannem, tunc Agarenis et nobis ad legationem visum idoneum. Susceperat enim negotium de permutandis utrimque captivis: in quo munerum ingentium oblationibus a decoro non recessit, ita ut admiraretur ameramnunes et quibus circa eum innotuisset, jubereturque petere quidquid vellet, potiturus petitis: adeo præ se ferebat quasi non caperetur donis, sive specie tenus, sive revera, ut ob fidem et comitatem verborum in offerendo audiretur super utilibus, et multos captivos raciperet legatione fungens. Iste igitur veteratorie in conspectum venit Manuelis, atque crucis collare imperatoris tradit ei clam, ipsumque jurejurando confirmat et C ad imperatorem reverti hortatur, e Syriaque discedit.

δὲ ἀλλαγίου περατωθέντος (78) καὶ τῆς ἀνὰ ὺ Ῥωμαίων τε καὶ Ἀγαρηνῶν εἰρήνης διαλυ-

Permutatione porro captivorum finita, et pace inter Romanos atque Agarenos dissoluta, imperator

VARIÆ LECTIONES.

ύτῳ B, τοῦτο L. [56] πανολεθρίαν L. [57] τούτου] an οὕτω? [58] ἰαννὶν L. [59] οἷς] τοῖς L. [60] ἀληθείας L. ισι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cont. p. 73. θάνατον ἀπειλήσας αὐτῷ, εἰ μὴ συνακολουθήσειεν. Sym. Log. p. 422: Τὸ ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. Vid. Zon. p. Cedr. p. 526.

Verbum διάθοιτο hic nullum commodum m parit. Itaque lego διωθοῖτο. Inepte autem ι ἕως.

Zon. p. 149. — Quare *rursus* aut *denuo?* Mi- nisi putavit eum ex quo hæc descripsit de hobo loqui. Certe ambigue loquitur.

Cont. p. 73. [Zon. p. 149. Cedr. p. 526.

) Cont. p. 73.

) Ἧς. Ita scriptum. Potius οἷς. — Cont. p. m. p. 149. Cedr. p. 526.

Cont. p. 73. Sym. Log. p. 419. Georg. Mon. Cedr. p. 526.

Utitur eadem voce Cont. p. 74.

) Ita loquitur, quasi alii essent Agareni, alii litm, nempe: Agarenis insultantibus ab litis pacem petit.

) Cont. p. 74.

) Cedr. p. 527: Διά τινος ἀγύρτου μοναχοῦ. . 149 tantum μετά τινος μοναχοῦ. — *Ἰαν-* a scriptum per iota, cum deberet per η, ut Cont. p. 74, Symeoni Log. p. 419. Et Ἰωάν- quidem Syncellus patriarcha, uti et Georg. Mon. p. 518. Nempe per contumeliam Ἰαννῆς dictus.

(71) Vid. p. 67, ibi Not. 3. [? 63.]

(72) Sym. Log. p. 420. Georg. Mon. p. 518. — Αὐτῶν. Ita scriptum; potius αὐτοῖς.

(73) Requiritur γινώσκεσθαι.

(74) Vox ἀδωρία perobscure potest significare ea quæ expressi. Si pro ea μεγαλοδωρία i. e. *muni-* D *ficentia* legatur, ad utrumque in eadem significatione potest referri. — *Ἀληθείας.* Ita scriptum. Requiritur ἀληθείᾳ aut ἀληθείαις, aut potius cum articulo τῇ vel ταῖς. — Imperfecta oratio, nisi addatur ὡς ante καί: præterea oratio ambigua.

(75) Ita scriptum. Forte καὶ τὰς εὐπροσηγόρους προθέσεις.

(76) Propter ἀκούεσθαι referri hæc possunt ad legatum; propter παρασχέσθαι, quod tantum est *præbere*, hic *tradere*, ad ameramunem.

(77) Cedr. p. 526: Σταυρὸν καὶ χρυσόβουλλον. Cont. p. 74: Τό τε τοῦ βασιλέως ἐγκόλπιον καὶ τὸ χρυσοβούλλιον ἐδίδου. Sym. Log. p. 420: Καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως, uti et Georg. Mon. p. 518.

(78) Cont. p. 74: Πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλακὰς διαλλαγίου. Uti interpres: quo tempore missus est ad commutandos captivos. Loquitur de ea re de qua Noster p. 164 [? p. 63.], ubi διαλλαγὴν habet.

fortem et strenuum se præstare adversus hostes magnopere studebat, ut plane non esset inferior paterna fortitudine: **64** atque in Ismaelitarum ditionem cum ingentibus copiis proficiscitur multasque prædas quaquaversum coacervat, ita ut in intimas ejus penetraret partes, atque etiam ad ipsam urbem patriam tunc rerum potientis ameramnunis appropinquaret, quæ Ozopetra vocabatur, eamque obsidione oppugnaret ad illius contumeliam. Sed ea quidem res haud fructuosum eventum habuit, siquidem propter hanc prædam postea factus fuit maximus hominum interitus. Exsurgit proinde audacter ameramnunes, contumeliam haud ferens quam suæ patriæ accidisse videbat, imperatque cunctis qui flammulum (vexillum) circumferrent ut inscriptionem facerent Amorium inquirendum, eamque cum exercitu insolenti propter robur intolerabile invadit, cum interim huic imperator resistere non valeret, verum retro cederet et ad imperatoriam urbem se conferret cum ingenti præda, postquam urbi Amorio quanta licebat cura prospexisset, munitione aliisque ad eam conservandam idoneis. Qui tum quidem conatum suscipit, quamvis vano consilio, sedandi iram ameramnunis per legatos qui muneribus pretiosis et pollicitationibus magnificis ipsum flecterent: sed haud permovent nec persuadent, æmulando studentem par pari referre. Nihili enim faciebat eorum legationem, adventum irridebat, **65** ignaviam exprobrabat, atque interposito tempore relinquit eos dubios et incertos, patriam autem imperatoris urbem cingit vallo, a pluribus partibus eam capturus. Habuit illa quidem, habuit intra se defensores, quamvis infelices, missos ab imperatore viros prudentia et fortitudine ac multiplici rerum usu celebres: sed ab uno improbo defensio ei interversa fuit, proditionem machinante, qui bovis nomine deminutionis forma facto propter vecordiam appellatus fuit; idque occasione seditionis inter Christianos ac Judæos ortæ. Capitur itaque post multas validasque aggressiones Amorium, novo Senacherib, permissione aut voluntate

A θείσης, ὁ βασιλεὺς (79) γενναΐζειν κατὰ πολεμίων πολλὴν ἐπεποίητο μέριμναν, ὡς μηδ' ὅλως ἐλάττων γενέσθαι τῆς πατρικῆς γενναιότητος· καὶ κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν τὴν χώραν σὺν πλήθει πολλῷ προχωρεῖ[62] καὶ αἰχμαλωσίαν παντοδαπῆ παρυφίστησιν, ὡς καὶ παρεμβαθῦναι τοῖς ἐσωτέροις μέρεσι ταύτης αὐτῇ τε τῇ πατρίδι προσεμπελάσαι τοῦ τότε κρατοῦντος ἀμεραμνουνῆ, ἥτις Ὀζοπέτρα προσηγόρευται[63], καὶ ταύτην πολιορκῆσαι πρὸς ὕβριν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ κατὰ σκοπόν πως λυσιτελῆ διαβέβηκε, τοσοῦτον ἐκ ταύτης τῆς (80) ὠφελείας ἐπισυμβάσης ἣ (81) μεγίστη ἀνθρώπων ἀπωλεία[64]. Διανίσταται γὰρ ἐντεῦθεν εὐθαρσῶς ὁ ἀμεραμνουνῆς, τὴν ὕβριν μὴ ἐνεγκὼν ἣν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ πατρίδι συμβεβηκυῖαν ἑώρα, καὶ θεσμοθετεῖ παντὶ τῷ τὸ φλάμουρον περι-
B φέροντι γραφὴν ἐνδηλοῦντος (82) τοῦ Ἀμορίου[65] συζήτησιν, καὶ κατ' αὐτοῦ σὺν στρατιᾷ σοβαρᾷ δυνάμεως ἐμφορήτῳ (83) ἐπέρχεται, ταύτῃ τοῦ βασιλέως ἀνθεστηκέναι μὴ ἐξισχύοντος, ἀλλὰ προσχωροῦντος τοῖς ὄπισθεν καὶ καταλαβόντος τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων σὺν λαφυραγωγίᾳ πολυπληθεῖ[66], καὶ τὰ τῆς πόλεως Ἀμορίου κατὰ το ἐνδεχόμενον διαμεριμνῆσαι[67] (84) ἔκ τε διοχυρώσεως καὶ ἄλλων τῶν ἐπαρκούντων εἰς διατήρησιν. Ὃς τέως δοκιμὴν μὲν ποιεῖται, κἂν ματαιόβουλον, τὴν τοῦ ἀμεραμνουνῆ ἀναστεῖλαι ὀργὴν διὰ πρέσβεων δώροις (85) τιμίοις καὶ ὑποσχέσεσι μεγαλοδωρεῶν ἐκδυσωπούντων (86) αὐτόν· ἀλλ' οὐ πείθουσι ζηλοτυποῦντα τὴν ὁμοίαν ἐνδείξασθαι ἀνταπόδοσιν. Ἐξουθένει γὰρ αὐτοὺς τῆς πρεσβείας, τῆς ἀποστολῆς διεκωμῴδει[68] (87),
C τῆς δειλίας κατελοιδόρει, καὶ διὰ μέσου χρόνου καταλιμπάνει μετεωρίζεσθαι (88), καὶ τῇ πατρίδι τοῦ βασιλέως περιτίθησι[69] πολέμιον χάρακα (89), πολυμερῶς ἑλέσθαι βουλόμενος (90). Εἶχε μὲν οὖν, εἶχεν αὕτη κἂν δυστυχῶς ὑπερμαχοῦντας ἐντὸς τοὺς ἐκ βασιλέως σταλέντας (91), περιφανεῖς φρονήσει τε καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πολυπειρίᾳ διηχουμένους, κἂν δι' ἑνὸς τῶν κακούργων τῆς ὑπερμαχίας διέσφαλτο, τὴν προδοσίαν ἐπισκευάσαντος, ᾧ (92) βοὸς[70] ὑποκοριζόντως ὄνομα κατ' ἀλογιστίαν προσεκέκλητο, ἐκ τινος τηνικαῦτα στασιώτιδος ἀνὰ μέσον Χριστιανῶν τε καὶ

VARIÆ LECTIONES.

[62] προσχωρεῖ L. [63] προσηγορεύεται L. [64] ἡ μεγίστη ἀνθρώπων ἀπώλεια L. [65] fort. γραφῇ ἐνδηλοῦν. [66] πολλυπλοθεῖ L. [67] διαμεριμνήσαντος B. [68] διεκομῴδει L. [69] παρατίθησι L. [70] ὁ βοὸς ὑποκορίζοντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(79) Cont. p. 77.

(80) Scripserat librarius τήν, posito superne σ indicavit veram lectionem.

(81) Scriptum ἥ, non ἡ. Utroque modo solœcissat. — *Διανίσταται γὰρ — συμβεβ. ἑώρα.* Cont. p. 78, Zon. p. 151, Cedr. p. 529.

(82) Debuisset ἐνδηλοῦσαν. — Ita omnino scripta hæc. Loquitur autem portentose, ac fortasse de eo quod ameramnunes jussit suos in clypeos scribere *Amorium*, ut cæteri.

(83) Ita scriptum. Forte ἀφορήτου.

(84) Oratio est imperfecta, nisi sc μεριμνήσαντος, aut pro καὶ ὡς. — C Zon. p. 151, ubi breviter: Καὶ ὁ β γνοὺς αὐτὸ κατωχύρωσεν, ἄλλως τε των ἀποστολῇ.

(85) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

D (86) Ita scriptum. Requiritur ἐκδυσωπῶν. Et fortasse scripserat ἐκδυσωπῶν τὸν αὐτόν, sed erravit librarius in ο et ω. Cedr. p. 531 hæc ita: Ἐκπέμπονται οὖν πρεσβευταὶ μετὰ δώρων τιμίων καὶ ὑποσχέσεων οὐκ ὀλίγων τοῦτον ἐκδυσωπήσοντες. Ubi pro isto male ἐκδυσωπήσαντες in aor. I, quod tamen forte ipse Cedrenus posuit: nam et Noster abutitur sic aoristis alibi sæpe.

(87) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(88) Forte quia legatos retinebat. Cont. p. 8

συμβεβηκυίας προφάσεως (93). Αἱρεῖται [71] A μετὰ πολλὰς ἐπιβριθεῖς προσβολὰς τὸ τοῦ νέου Σεναχηρὶμ [72] παραχωρήσει θείᾳ κατὰ τὴν τῶν κριμάτων Θεοῦ ἄβυσσον εὐ-ς, οἵ τε πρέσβεις ἐφύβριστοι ἀποπέμπονται ·ο γὰρ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μεσολαβούσης τῆς ως (94), καὶ ἀπαγγέλλονται δι' αὐτῶν τῷ ιιδισμοὶ σφοδροὶ καὶ ἐξουδενώσεως προαγ- Τίς δὲ λογισμὸς ἀκριβὴς ἀναγράψειε τὰ χθέντα κατὰ τὴν ἅλωσιν (95); Τίς λόγος διηγήσεται οἷα καὶ ὅσα συγκεχύρηκεν ιστυχήματα; Πάντες ἀρχηγοὶ (96) λαῶν ;μάλωτοι πρὸς Συρίαν ἀπήγοντο, μεθ' ὧν τε καὶ οἱ διαφόροις ἐν ἀξιώμασι καὶ αὐτοὶ τὴν ἴσην δυστυχίαν διεκαρτέρουν· τινὲς (97) δὲ ἐξ ; διὰ ξιφῶν τομῆς ὑπῆρξαν ἐγχείρημα καὶ πτῶμα θρήνων ἐπάξιον.

divina, secundum judiciorum Dei abyssum, secunda fortuna utente, legatique contumeliis affecti dimittuntur (retenti enim fuerant ab hostibus interea dum quod susceperant perficerent), ac renuntiantur per eos imperatori exprobrationes acerrimæ et contemptus denuntiationes. Quæ consideratio accurata describet ea quæ illic in capienda urbe sunt facta? Quis sermo satis enarrabit quæ quantaque evenerint tristia mala? Omnes omnino duces bellici captivi in Syriam abducti, cum iisque patricii aliique dignitatibus excellentes eamdem calamitatem perpessi, nonnulli etiam ferro cæsi ceciderunt casu fletibus digno.

ἰτὰ τῆς πόλεώς μοι ἐκτραγῳδεῖν, ὡς ἄλλῳ τι- B ι καὶ Βαροὺχ καὶ Ζαχαρίᾳ τὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ, σις ἐγκελεύεται; ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖστον ἡ συμ-.θύνηται (98). Καὶ περὶ αὐτῶν αὖθις ἀφίησι ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμεραμνουνῆ, ἀναδοῦναι ιτῷ αἰχμαλώτους τῆς πόλεως, ὧν ἀπογυ-ὑτὴν πολλῶν βουλευομένων ἠπείθησεν, καὶ ;οὺς πρὸς γένος αὐτῷ πλησιάζοντας ὑπο-ις αὐτοῦ οἷς ἐπωχύρωτο, καὶ τοὺς ἐπὶ συμ-τροσπεφοιτηκότας, καὶ μὴν τοὺς ἐπὶ τὴν ιαὐτοῦ μεγιστᾶνας, ἐπὶ κεντηναρίοις σ' σὺν πάδων [73] πραγματευόμενος τὴν ἀνάῤῥυ-λλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα κεντηνάρια χίλια ιρὸν λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ ἐν ἐξ-ιίρᾳ καταναλῶσαι.

66 Sed cur mihi narrationem tragicam de urbe, tanquam alteri Jeremiæ aut Baruch aut Zachariæ de Hierosolymis, animus suggessit? Desino, ne dolor et miseria magis crescat. Porro de iis etiam rursus mittit legatos imperator ad ameramnunem, ut omnes redderet ei captivos urbis, quibus spoliare eam multis suadentibus noluisset, ac præcipue genere ipsi propinquos duces quibus munita fuisset, quive auxiliares accessissent, tum ex ministris suis primarios, pro centenariis ducentis in universum conficere laborans redemptionem: sed non persuasit affirmanti mille centenaria fere pro ratione congregatæ multitudinis in ea expeditione se consumpsisse.

ι δὲ καὶ ὧδέ πως παρά τισιν, ὅτι μετὰ τὸ C ;σαι Θεόφιλον σὺν Πέρσαις καὶ τὴν κατ' ιν νίκην ἐργάσασθαι καὶ αὖθις ἐξιέναι μετὰ αὶ Ὀζοπέτραν (1) πόλιν τὴν μαιευσαμένην αμνουνῆ ἐκπορθῆσαι, ὡς ἐντεῦθεν κεχολῶ-ον συμβέβηκεν (2). Διὸ στρατιὰν ἐξ Αἰγύ-ι Παλαιστίνης συλλεξάμενος διάφορον (3),

Sic etiam a quibusdam traditum est, postquam Theophilus cum Persis expeditionem suscepisset ac victoriam ab Agarenis reportasset rursusque cum Persis egressus Ozopetram urbem ameramnunis patriam cepisset, hunc eam ob rem ira accensum fuisse. Igitur exercitum ex Ægypto et Palæstina congregavit apud Tarsum, Ciliciæ urbem,

VARIÆ LECTIONES.

ται L. [72] σεναχειρὴμ L. [73] σ' συν ᾶ ἐκατοντα v, ὃ supra script. L. [74] ἐξόδω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ι ille proditor. Zonar. p. 151. Apud Cedr. ιαδίτζης, minus recte, ut videtur, si etynostri auctoris vera est. Apud Sym. Log. Βουδίτζη. Apud Georg. Mon. p. 523, Βοι-ιιδίτζης et Cont. p. 81, ubi et Βοΐδιον· ιco est sermo. — Ita scriptum. Potius ὑπο-ως adverb.

ιn. p. 151, Cont. Theophanis p. 81, ubi ι οὖν αἱρεῖται τὸ Ἀμόριον, ubi melius αἱ-

edr. p. 532, Cont. 80.

edr. 532, Ποῖος λόγος ἱκανὸς ἐξειπεῖν τὸ ὧν ἀναιρεθέντων;

[illegible] apud Sym. Log. p. 423, et p. 525. Cedr. p. 532, Zon. p. 151, in

—d Sym. Log. p. 424, Georg.

ι ejus quod vult dicit, . Hoc posito ita ver-ιι calamitas, etiam nperator. γήσασθαι βουλό-

D μενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀμερουμνῆ μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. Ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν, εἰπόντα, ὅτι Χίλια κεντηνάρια ἐὰν πα-ράσχῃς λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. Cedr. p. 532: Ἀποδοθῆναί οἱ ζητῶν τούς τε ληφθέντας, etc. εἴχοσιν ἐπὶ τέσσαρσι κεντηναρίους δώσειν ὑπισχνούμενος· respondit ἀνόητος ἂν εἶναι εἰπών, εἰ χίλια κεντηνάρια καταναλώσας ἐπὶ συλλογῇ τοῦ οἰκείου στρατοῦ τοσούτων ἀποδώσει τοὺς ἡλωκότας κεντηναρίων. Zon. p. 152: Ἀποδοθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἁλόντων αἰτῶν καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέτταρσιν εἴκοσι δοῦναι αὐτῷ ὑποσχόμενος. — Συν sine accentu scriptum. Sine dubio vitium hic est a librario forte συνάμα legendum, ut omnes simul intelligantur, cum cæteri de singulis videantur loqui, tantum viginti quatuor centenaria dicentes promissa.

(1) De Ozopetra annotavi supra.

(2) Cont. p. 78.

(3) Est imperfecta oratio. Cont. p. 78: Συνήγετο γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο

[illegible] 67 [illegible]

[illegible] *Rex* [illegible] *Turcos* [illegible] qui et ipsi [illegible] Melitenen [illegible], qui apud [illegible] congregati [illegible] Id enim consilii dederat Ame[illegible] qui cum ipso erant, ut ejus filius cum [illegible] prior exiret. « Si is vicerit, » dicen[illegible] « erit et penes te victoria: sin minus, saltem [illegible] »

[illegible] (12) [illegible] (13) [illegible] (14) [illegible] (15) [illegible] (16) [illegible] (17) [illegible] (18) [illegible] « Καὶ εἰ μὲν οὗτος νικήσειεν, ἔσται καὶ σοὶ [illegible] · εἰ δέ γε [illegible] (19). »

68 His auditis Theophilus eorum qui ex oriente collecti erant et ex occidente, nec non Persarum, congregat exercitum. Porro ex Syria Manuel redierat, pristinamque præfecturam scholarum obtinebat. Progresso autem exercitu ad Anzen, locum ita dictum, voluit imperator hostilem spectare exercitum. Qui in locum quemdam editum a Manuele adductus, ipso intuitu conjecit Saracenorum

C Ταῦτα Θεόφιλος διακηκοὼς ἔκ τε τῶν ἀνατ ἐγηγερμένων [80] καὶ δυσικῶν καὶ Περσῶν [illegible] στρατόπεδον· ἦν δὲ ἀπὸ Συρίας ὁ Μανουὴλ νε ἐξεληλυθὼς καὶ τῆς πρὸ τῆς φυγῆς στρα [illegible] τῶν σχολῶν (22) προστασίας μεταπο Προϊόντος οὖν τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὸν Ἀ οὕτω χωρίον καλούμενον, προῃρέθη ὁ βα τῶν ἐναντίων θεάσασθαι στράτευμα (24)

VARIÆ LECTIONES.

[76] τὸ] potius τὰ, sed deest verbum. [76] Ταῦρον] ταύρου L. [77] ἀναξηράνθαι L. [78] ἀφοσ [79] ἐρρίπωθεῖσα L. [80] ἴδημεν L. [81] μελιτίνην L. [82] δοξημῶνα L, Δαζημῶνα V. [83] ἀγειγερμένων

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(4) Ita scripta hæc sunt. Parentheseos signa ipse feci. Est autem satis longa et intempestiva. Finitur autem p. 178 [? p. 67]. Voluit fortasse imperfectam hic orationem post parenthesim absolvere, sed non fecit.

(5) Ita scriptum, cum deberet Ταῦρον. Aut ἀπὸ τοῦ, Ταῦρον. Sic supra forte πρὸς Ταρσὸν legendum.

(6) Ita scriptum, non, ut debet, ἀνεξηράνθαι cum augmento.

(7) Deest aliquod verbum, ut φασὶν aut ἴσμεν aut simile.

(8) Deliria. Nihil potest fieri stultius.

(9) Scriptum ποταμῶν. Error ex seq. νῆσος.

(10) Pueriliter connectit.

(11) Inepte. Saltem dixisset ἧς καί.

(12) Cont. p. 78.

(13) Ita nunc scriptum. [Imo δρεγουμνίῳ.] Cedr. D p. 530.

(14) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(15) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(16) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(17) Scriptum δοξημῶνα [imo δοξημῶ Cont. Theophanis Δαζημόνα per omicr Cedr. p. 530, Δαζύμηνον.

(18) Cont. p. 78.

(19) Cont. p. 78, Cedr. p. 530.

(20) Cont. p. 79.

(21) Ita scriptum, non νεωστί (?).

(22) Nempe erat Domesticus Scholarum l. c.

(23) Ita et Cont. p. 79, ὡς δὲ κατὰ τ οὕτω χῶρον καλούμενον ἐγένετο. Ap p. 530, Ἀνζῖν.

(24) Cont. p. 79, Cedr. p. 530.

rem, vos etiam miserabor. » Igitur protosymbulus, cognito rem bene gestam esse adversus Romanos, statim in Amorium expeditionem instituit : imperator autem apud Nicæam et Dorylæum manebat, quid patriæ suæ futurum esset exspectans : ambo enim exercitus, nempe ameramnunis et filii ejus, apud Amorium **70** sese conjunxerant. Ut autem ejus (Amorii) calamitatem audivit, intestinorum inflammatione corripitur, ita ut assumpta nivali aqua, hæc tepida ei videretur : cujus etiam potus occasione dysenteria laborare cœpit.

αὐτῶν ἀποθέμενοι (41) ἑαυτοὺς θανάτῳ ψηφίζονται· πρὸς οὓς ὁ βασιλεὺς φιλοικτιρμόνως διατεθεὶς ἐν ὀδυρμῷ δικαίῳ ἀπολελόγητο· « Ἐπεὶ ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, κἂν λιποταξίας ἐγκλίνεσθαι παρὰ Θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος ἠλέημαι (42), καὶ ὑμᾶς οἰκτερῶ (43). » Ὁ οὖν πρωτοσύμβουλος τὸ κατὰ Ῥωμαίων μαθὼν ἀνδραγάθημα εὐθέως κατὰ τοῦ Ἀμορίου συντίθεται· ὁ δὲ βασιλεὺς πρός τε Νίκαιαν [90] καὶ τὸ Δορύλαον διεκαρτέρει (44), τῇ αὐτοῦ πατρίδι τὸ μέλλον ἀπεκδεχόμενος (45)· τὰ γὰρ δύο στρατόπεδα τοῦ τε ἀμεραμνουνῆ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ Ἀμόριον ἥνωντο. Ὡς δὲ τὸ περὶ ταύτης δυστύχημα διενώτιστο (46), ἐγκαρδίῳ φλογώσει κάτοχος γίνεται (47), ὥστε ταύτῃ τοῦ χιονώδους ὕδατος προσιόντος χλιαρὸν τοῦτο λογίζεσθαι (48)· οὔτε ἐκ [91] τῆς πόσεως ἀφορμὴ [92] τοῦ δυσεντεριάσαι αὐτῷ γέγονεν (49).

Porro Agarenam mulierem Pythonis spiritu correptam, quam cum præda ab Agarenis simul captam vaticinari cognoverat imperator, ad se accersitam interrogat cujus imperium in plures annos esset duraturum. Respondit : « Martinaciorum. » Atque propterea studebat Martinacium imperator malis afficere (diligenter enim et curiose et efficaciter scrutabatur et inquirebat quid in suo imperio agerctur, ut nullus alius imperator) ipsosque affinitate sibi junctos aggredi. Sed a divina providentia idem aberravit. Quin et in divinatione per pelvim ope Joannis suum imperii successorem viderat Basilium. Itaque certo persuasus causa significata ad monasticam vitam condemnat Martinacium affinitate sibi conjunctum hominem, ejusque domum in monasterium mutat. Hinc factum ut effugeret mala ab imperatore sibi imminentia. Cum autem omnium ore celebraretur mulier illa cunctisque admirationi esset, Constantinus Triphyllius, fortunatus ipso nomine suo honoribusque ab imperatore et tributis propter legationem glorians, compellat

Ἀγαρηνὸν δέ τι γύναιον πνεύματι Πύθωνος ἐγκατάληπτον, ὃ μετὰ λείας ποτὲ Ἀγαρηνῆς συλληφθὲν ἀναμαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐκμαντεύεσθαι, μετακαλεσάμενος αὐτὸ, ἐκπυνθάνεται, ἡ βασιλεία τίνος ἐν πολλοῖς διαρκέσειεν [93] ἔτεσιν (50), ἐξεῖπεν· « Ἡ τῶν Μαρτηνακίων. » Καὶ διὰ τοῦτο διερευνᾶτο [94] κάκωσιν ἐπαγαγεῖν τῷ Μαρτηνακίῳ ὁ βασιλεὺς (ἦν γὰρ αὐτῷ δραστηρίως (51) τὰ τῆς βασιλείας ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν πώποτε βασιλέων ἐξεταζόμενά τε καὶ πολυπραγμονούμενα) καὶ αὐτῶν τῶν ἀγχιστευόντων κατεπιτίθεσθαι. Ἀλλὰ τῆς θείας προνοίας οὗτος ἀπέσφαλτο, κἂν ἐν λεκανομαντείᾳ τῇ διὰ τοῦ Ἰωάννου τὸν αὐτοῦ τῆς βασιλείας (52) διάδοχον ἑωράκει Βασίλειον. Κατὰ πληροφορίαν δὴ τῆς τοιαύτης προφάσεως ἐν αὐτῷ σημανθείσης, τῷ μονήρει βίῳ τὸν ἐκ τοῦ γένους ἄνδρα κατέκρινε Μαρτηνάκιον (53), τὸν αὐτοῦ οἶκον (54) μεταποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον (55). Ἐντεῦθεν διαδιδράσκει [95] τὴν ἐκ βασιλέως ἐπιτεινομένην ἐπήρειαν. Πολλοῖς δὲ στόμασι τοῦ γυναίου διαλαλουμένου καὶ ἀποθειαζομένου ἐν ἅπασι, Κωνσταντῖνος Τριφύλλιος ὁ τὴν

VARIÆ LECTIONES.

[90] νίκαν L. sed νίκαιαν marg. eadem m. [91] ἐκ om. L. [92] ἀφορμῇ L. [93] διαρκέσει ἐν L. [94] διερευνάτο L, διερευνᾶται V. [95] διδράσκει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(41) Cont. p. 80, Cedr. p. 531.

(42) Loquitur mire.— *Ἐγκλίνεσθαι*. Ita omnino scriptum. Forte scripserat auctor ἐγκαλεῖσθαι, aut potius λειποταξίᾳ in dativo.

(43) Sym. Log. p. 424 etiam nominat πρωτοσύμβουλον. Cont. p. 80 : Τὸ δὲ ἀμεραμνουνῆ ἀκηκοότι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου καταδρομή. Cedr. p. 531 : Τῷ δὲ ἀμεραμνουνῆ ἀκηκοότι τὴν νίκην ἔδοξε μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἀπιέναι πρὸς τὸ Ἀμόριον. Protosymbulon vocat ameramnunem et Georg. Mon. p. 513.

(44) Zon. p. 152, Sym. Log. p. 422, Cont. p. 80, Cedr. p. 529. Idem p. 531, ubi ita : Πρὸς τὸ Δορύλαον γενόμενος προσεκαρτέρει, τὴν ἔκβασιν ἐκδεχόμενος.

(45) Cont. p. 80.

(46) Ita nihil monens abrumpit narrationem de obsidione Amorii. Vid. supra p. 170 et 171 [?]. Porro transitionis nec particulam aliquam ponit.

(47) Cedr. p. 532 : Τῇ ἀπληστίᾳ τῆς συμφορᾶς πληγεὶς ὁ Θεόφιλος, πᾶσάν τε βρῶσιν καὶ πόσιν ἀποστρεφόμενος καὶ [illegible] ἄποσιτος γεγονὼς, καὶ μηδὲν ἕτερον [illegible] ἀποθλιβόμενον ὕδωρ [illegible] 152 : Ὕδωρ ψυχρότατον καὶ οἷον ἐκ χιόνος.

(48) Ita hæc scripta, cum deberent οὔτε ἡ πόσις ἀφορμὴ τοῦ, etc., aut οὔτε τῆς πόσεως ἀφορμὴ δυσεντεριάσαι, etc., sine τοῦ.

(49) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421. Iisdem fere verbis quibus noster. Cedr. p. 527. —*Δέ*. Hic nulla apta transitionis particula.

(50) Sym. Log. p. 421 iisdem verbis, ubi καὶ ante ἐξεῖπεν. — Cont. p. 75, ubi Μαρτινακίους per Iota, et apud Sym. Log. Μαρτινακίων per Iota. Apud Cedr. etiam p. 527, in fine, per Iota.

(51) Feci parentheseos signa, ut διερευνᾶτο sumi possit ἀπὸ κοινοῦ post eam.

(52) Cont. p. 76 : Τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ βασιλείας ἠρεύνα τε καὶ ἐξιχνίαζεν, ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὑπειληφέναι ἀρχὴν καθαρῶς ἐνιδεῖν. Vide Cedr. p. 528.

(53) Eadem fere verba apud Sym. p. 421. Sed minus recte ibi τὸν μονήρη βίον.

(54) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 421, Cedr. p. 527, in fine.

(55) Ambigue loquitur. Potest enim intelligi etiam ut inde aufugerit.

ευμοιρῶν (56) καὶ ταῖς ἐκ βασιλέως κατὰ
ν τιμαῖς ἁβρυνόμενος, προσφθέγγεται τῷ
ɔεῖν καὶ αὐτῷ τὰ ἐσόμενα. Τὸ δὲ διαπρυ-
ιέλλον ἀποφοιβάζεται, ὅτιπερ « Αὐτὸς σὺ
ὰ τέκνα (57) ἀποκαρήσεσθε ἱερωθησόμενοι
καταστήματι ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου. »
άντως ἐκβέβηκεν· προσοχθίσεως γὰρ βασι-
τῷ προστριψάσης (58) τὰ τῆς προφητείας
ου βίου τελευτῇ πεπεράτωτο. Παραπλησίως
Νικήτᾳ υἱῷ τοῦ αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ
(59) καθηγουμένῳ [96], τοῦ βασιλέως ἐπι-
πος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Γεωργίῳ τῷ τὰς
ικὰς (60) δέλτους πεπιστευμένῳ, ἐξ ὧν (61)
αι τῷ ξίφει ἐπὶ σφενδόνῃ τῇ κατὰ τοῦ
ἀγωνίσματος καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ὕπαρξιν
ῷ βασιλικῷ ἀνειλῆφθαι (62). Πρὸς τούτοις B
τὸ γύναιον τῷ Θεοφίλῳ ἀποβιοῦντι τὴν
τὸν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ διαμοιβὴν σὺν τῇ
προσδέξασθαι (63), τά τε παρ' αὐτοῦ χυ-
α τῶν εἰκόνων σεβάσματα δόξης μεγαλο-
εὐτυχῆσαι, αὐτόν τε τὸν πατριάρχην καθ-
διυβρισθῆναι [97]. Ὁ οὖν βασιλεὺς τοῖς προ-

A mulierem ut et sibi prædiceret **71** futura. Atque illa clare vaticinatur quid ei eventurum esset, dicens: « Tu liberique tui tondebimini, sacrandi clericorum habitu et statu, imperatore Basilio. » Id quod omnino contigit. Cum enim in offensionem imperatoris incurrisset, prædictio cum vitæ fine finem sortita est. Similiter Nicetæ filio ejus speciali secreto præposito, cum imperator infremuisset: nec minus Georgio cui militares tabulæ concreditæ erant; fore interficeretur gladio in funda circi, omnisque ejus substantia fisco imperatorio addiceretur. Præter hæc prædixit mulier illa Theophilo imperium post mortem ejus filium per vices cum matre suscepturum, quosque ipse profanasset imaginum cultus gloriam illustrem consecuturos, ipB sumque patriarcham defectionis infamiam subiturum. Itaque imperator his prædictionibus penitus persuasus, jurejurando constrinxit uxorem suam et Theoctistum logothetam, ut nec quidquam omnino mutare auderent post ejus mortem eorum quæ ipse sanxisset, et ne Joannem quidem patriarchali sede pellerent.

καὶ ἐν τούτῳ πιστούμενος κατηγγυάσατο διορκώσει τήν τε αὐτοῦ γαμετὴν καὶ τὸν λογοθέ- Θεόκτιστον τοῦ μηδὲν ἑτεροιῶσαι τετολμηκέναι μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ- μένων τὸ σύνολον (65), καὶ μήτε τὸν Ἰωάννην τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξωθῆσαι (66) ἱδρύματος.

ρεμεῖν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκεκρίκει ἐπὶ τῇ τοῦ
καταστροφῇ χαλεπῶς ἀνιώμενος· διὸ καὶ
πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας τὸν πατρίκιον Θεο-
ν ἐκ Βαβουτζίκων [98] (67) φυέντα καὶ αὐτοῦ
ι, τοῦ κατ' ἐπικουρίαν συνθέσθαι αὐτῷ
ωπον στράτευμα, καί τινας ὑποστρατήγων C
ρῶν τε καὶ πόλεών τινὰς Σαρακηνικῶν
ξὺ Λιβύης (68) καὶ Ἀσίας καταληΐσασθαι.

Porro imperator minime quiescendum sibi esse decrevit propter Amorii eversionem. Quare mittit ad regem Franciæ Theodosium patricium **72** ex Babuzicorum familia, affinitate sibi junctum, ut auxiliares copias ab eo compararet numerosas, ac de ducibus ejus aliqui regiones urbesque Saracenorum inter Libyam et Asiam popularentur.

προτεραίᾳ κατὰ Συρίαν διατρίβων (69)
ήλ ἔν τε λόγων πολυπείρων συνέσει καὶ
περὶ πολλοῦ ἐπεπόθητο τῷ τε ἀρχηγῷ τῶν
ων καὶ τοῖς αὐτῷ παραδυναστεύουσι, καὶ
ἀνδραγαθίας, καθ' ὅσον χρόνον ἐκεῖσε
ετὰ τῶν ἀντιμαχούντων αὐτοῖς πλησιοχώρων
τῶν πόῤῥω διῳκισμένων εἰργάσατο (70),
είω μετὰ τῶν κατὰ φυλακὴν (71) αἰχμαλώ-

Cæterum superiore tempore Manuel cum in Syria commoraretur, propter doctrinam et multarum rerum experientiam multum diligebatur a duce Agarenorum iisque qui juxta eum plurimum valebant, plurimaque præclara facinora omni illo tempore quo ibi habitavit adversus belligerantes cum ipsis cum vicinos tum longius remotos edidit, eorumque pleraque cum Romanis captivis, quos

VARIÆ LECTIONES.

ηγορουμένῳ V. [97] ἐξωθῆναι V. [98] βαβουτζίξω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cont. p. 76. Sym. Log. p. 431, Cedr. D

ym. Log. l. c., Cedr. l. c.
assive posuit. In seqq. præterita et aorista
futuris.
uit et σεκρέτον γενικὸν, ut hic εἰδικόν.
edr. p. 518, ubi tantum Γεωργίῳ τῷ στρα-
Sym. Log. p. 422, initio. Cont. p. 76,
Γεώργιον δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους
μένον ἐπὶ σφενδόνῃ τῇ κατὰ τὸν ἱππόδρομον
θῆναι καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλικῷ
αι ταμείῳ. Ille etiam ut Noster, imperite
t præterita ponit pro futuris.
lud ἐξ ὧν non apparet quid hic sibi velit,
apud Continuatorem, qui iisdem fere ver-
r.
ut ἐπεῖπε legendum aut deest verbum, ut
vel simile. — Cont. p. 75.

(63) Ita scriptum, non προσδέξεσθαι, quod requirebatur.— *Τά τε παρ' αὐτοῦ — μεγ. εὐτυχῆσαι.* Cont. p 75, Sym. sLog. p. 421, in fine, Cedr. p. 528.

(64) Cont. p. 76, Cedr. 528, ubi additur τὸν τοῦ θρόμου λογοθέτην Θεόκτιστον.

(65) Sym. Log. p. 422, initio.

(66) Ita scriptum. Requiritur ἐξωσθῆναι.

(67) Cont. p. 83: Ὅς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβούτζικος. Cedr. p. 532, in fine, ἐκ τοῦ τῶν Βουβουτζίκων καταγόμενος γένους.

(68) Ita hæc scripta. Cedr. p. 533.

(69) Intempestive recidit ad Manuelem, de quo toties. Igitur superiora inculcabit usque ad p. 200 [?], aliter atque aliter.

(70) Cont. p. 73, in fine.

(71) Cont. p. 71, initio, Sym. Log. p. 420.

precibus impetraverat ut ad bellum cum ipso proficiscerentur; ita ut et Chorosan ceperit atque ameramnuni subjecerit. Quin et feras bestias regionem cum incolis vastantes et infestantes devicit, ita ut in utroque admirationi esset Ismaelitis. Quapropter diligunt eum valde, magisque ei assuescunt, cum scirent eum utili consilio ita descivisse ab imperatore, quamvis eum religioni nostræ addictum viderent, et permittunt ei adversus hostiles globos exercitum educere prout vellet ac posset. Cum igitur intermedio tempore multa præclara facinora edidisset, expeditionem adversus Romanos suscipere cum filio ameramnunis coactus ab isto fuit, aut potius id simulavit. Sane strenuos propugnatores cum suis opibus bene multis misit **73** in urbem Geron vocatam, in antecessum clam significans incolis urbis ut sufficienter eam munirent propter instantem Saracenorum hostilem adventum. Cum igitur utrimque constitissent exercitus, procedit tanquam bellator audaculus, atque hastam retro protendens plane Christianis se adjunxit, in prædictam urbem fuga elapsus, filio autem ameramnunis gratias egit, quod benevoli erga ipsum fuissent, atque in urbem (Constantinopolim) lætus pervenit, templumque Deiparæ in Blachernis ingressus est, ut qui sciret illi Theophilum plurimum deferre cultus ac venerationis. A quo (Theophilo) fidem ac certitudinem veniæ accepit, plurimumque ab eo honoratus et magistri dignitate cohonestatus fuit.

Cæterum cum imperator nihil effecisset in paranda expeditione Francica adversus Ismaelitas, eo quod is qui missus ad eos fuerat Theodosius interea e vita decessisset, quilibet contristabatur, præcipue ad finem vitæ jam inclinante imperatore; ut qui in tabidum morbum ac dysenteriam ventrisque profluvium incidisset. Qua infirmitate tabefactus mortique vicinus, in lectica portatus ad Magnauram venit, atque ibi omnibus convocatis orationem miserabilem pro re nata pronuntiat, ut ratione quadam in hunc modum formari possit: « Me defleat populus meus universus, lamentetur me se-

A των Ῥωμαίων δι' ἑαυτοῦ συστρατεῦσαι αὐτῷ ἐξαιτηθέντων· ὥστε (72) καὶ τὸ Χωρῶσαν κατασχεῖν καὶ ὑπὸ χεῖρα τῷ ἀμεραμνουνῇ καταπράξασθαι. Ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ θηρῶν ἀτιθάσσων τὴν ἐκεῖσε χώραν αὐτούς τε τοὺς κατοικοῦντας διαλυμαινομένων ἠρίστευσεν, ὥστε θαυμαστὸν κατ' ἄμφω τοῖς Ἰσμαηλίταις νομίζεσθαι (73). Διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτὸν ἐξαιρέτως καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσῳκείωνται [99], ἐπειδὰν αὐτῷ οἰκονομικῶς ἀποστάντι, κἂν ἐν σχήματι τῆς καθ' ἡμᾶς εὐσεβείας διέγνωσαν (74), καὶ αὐτῷ ἐγχειρίζουσι τὰ τῶν πολεμίων[1] συστήματα ἐκστρατεύειν καθ' ὅσον ἔχει βουλήσεως καὶ δυνάμεως. Ἐν μέσῳ δὲ χρόνων πολλὰς ἀριστείας καταπραξάμενος ἐξιέναι κατὰ Ῥωμαίων σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀμεραμνουνῆ κατηνάγκαστο (75), B ἢ τοῦτο προσεπεποίητο. Καὶ δὴ γεννάδας ὑπασπιστὰς σὺν χρήμασιν αὐτοῦ ἱκανοῖς ἐπεπόμφει πρὸς πολίχνην ἣ Γέρων ἐκέκλητο, προσημηνάμενος λάθρα καὶ (76) τοῖς ναέταις τῆς πόλεως τὴν δέουσαν ἐπιθεῖναι ὀχύρωσιν διὰ τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἐσομένην ἔφοδον. Τῶν οὖν ἑκατέρων μερῶν στρατοπεδευσάντων ἔξεισιν[2] ὥσπερ ἀγωνιστὴς τολμητίας, καὶ τὸ δόρυ εἰς τοὐπίσω προτείνας τοῖς Χριστιανοῖς ὅλως συντέτακτο πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν πολίχνην καταφυγών, τῷ τε υἱῷ τοῦ ἀμεραμνουνῆ (77) χαριστήρια διεπέμπετο οὗ πρὸς αὐτὸν χάριν εὐμενῶς διετέθησαν, καὶ τῇ πόλει χαρμονικῶς ἐπεδήμησεν, καὶ τῷ ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου εἰσῄει ναῷ (78), ὡς ἐν τούτῳ πλέον εἰδὼς τὸν Θεόφιλον (79) ἀπονέμειν σέβας αἰδέσιμον· ὑφ' οὗ καὶ πληροφορίαν συμ- C παθείας ἐδέδεκτο καὶ ἐπὶ πλεῖστον πεφιλοτίμητο, σεβασμιωθεὶς μαγιστρότητι (80).

Τοῦ δὲ βασιλέως διαπρακτήσαντος (81) ἐπὶ τῇ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν Φραγγικῇ ἐκστρατείᾳ, διὰ τὸ τὸν ἐσταλμένον πρὸς αὐτοὺς Θεοδόσιον μεταξὺ ἀπαλλάξαι τὸν βίον, πᾶς τις ἠθύμει, μάλιστά γε πρὸς τελευτὴν ἤδη τοῦ βασιλέως ἀπονεύοντος, ἅτε φθινάδι[3] (82) νόσῳ καὶ γαστρὸς δυσεντερικῇ διαῤῥοίᾳ περιπεσόντος. Ὡς δὲ ταύτῃ τῇ ἀῤῥωστίᾳ συντέτηκτο καὶ πρὸς τὰς ἐσχατιὰς τοῦ θανάτου προέκυπτεν, ἐπὶ κλίνης (83) αἰρόμενος πρὸς τὴν Μαγναύραν ἀπῄει, κἀκεῖσε πάντας ἐκκλησιάσας δημηγορίαν οἰκτρὰν κατὰ τὸ εἰκὸς ἀποφθέγγεται, καθὼς ὁ λόγος ταύτην ὧδε μορφώσειεν· « Ἐμὲ

VARIÆ LECTIONES.

[99] προσῳκείονται L. [1] fort. τῶν πολιτῶν. [2] εἰσίει L. [3] φθινάδει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(72) Apud Cont. p. 74, est Χορασάν.

(73) Cont. p. 74, Sym. Log. p. 420.

(74) Loquitur absurde. — Nam ea conditione se ad illos contulerat, si non cogerent ipsum deserere religionem suam. Sym. Log. p. 419, necnon Georg. Mon. p. 518, Zon. p. 149.

(75) Sym. Log. p. 420, Cedr. p. 527, Cont. p. 74, qui non coactum fuisse dicit, sed sponte se obtulisse, ut et Sym. Log. l. c., Georg. Mon. p. 518, in fine.

(76) *Καὶ*] Hic locum non habet.

(77) Cont. p. 75, Sym. Log. p. 420, Georg. Mon. p. 519, Cedr. p. 527, Zon. p. 149, in fine

(78) Cont. p. 75, Cedr. p. 527.

D (79) Adest ἐν in ms.; melius abesset, aut pro eo legendum ἄν.

(80) Suidas in μαγιστεριανὸς et καθοσιώσεως. Bosius. Cont. p. 75: Μάγιστρος τιμᾶται. Sym. Log. p. 420, in fine, Georg. Mon. p. 519, Zon. p. 149, in fine.

(81) Ita scriptum. Forte δυσπρακτήσαντος, aut δυσπραγήσαντος. Confirmat Cedr. p. 533, ubi: ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ πρεσβεία ἄπρακτος ἔμεινεν.

(82) Ita scriptum, cum deberet φθινάδι per simplex iota, aut φθινώδει. — Cont. p. 84.

(83) Scriptum ἐπικλίνης. Cedr. ἄνεισι κλινήρης, p. 533. — Cont. p. 85 Cedr. p. 533.

ω ὁ ἐμὸς ἅπας λαὸς (84), ἐπολοφυρέτω A ητος καὶ σύμπαν τὸ πρὸς θεραπείαν οἰ-ροισμα διολολυξάτω, ὅτιπερ κομῶν τῇ ὑν εὐδαιμονίᾳ τοσαύτῃ ἄρτι τούτων ἐκ-ομαι, πολλῷ δὲ μᾶλλον γυναικὸς νεαζού-καὶ παιδὸς ἀνήβου, ὧν τὴν στέρησιν πάντως τελευτῆς ἀποκλαίομαι, οὐχ ἧττον (86) δὲ ὸν ἐρημίαν [6] μετά γε τὴν αὐτοῦ [8] ἀπο-Διά τοι ταῦτα μέμνησθέ μου (87), πα-τῶν τοιούτων τελευταίων ῥημάτων καὶ τέρας πρὸς ὑμᾶς προμηθείας καὶ γαλη-(88)· ὧν ἀντίδοτέ μοι τὴν μετὰ θάνατον πρὸς αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐπ' ἐμοὶ τὰ ώμονος καὶ ὀρθῆς διαθέσεως διανοούμενοι ιπραττόμενοι. Οὐκ ἔτι γὰρ ὑμᾶς θεάσομαι οῦ, οὐ τοιούτοις παρακαλέσομαι ῥήμασιν, B ύταις δυσωπήσομαι παραινέσεσιν, οὐχ ἱκετεύσω σὺν δάκρυσιν (89). ¡Τοιαῦτα προσειπόντες ἕως πολὺς ὀδυρμὸς στεναγμός τε καὶ κωκυτὸς παρὰ πάντων ἀνεπέμπετο.

ῶν δὲ Θεόφιλος τὸ τῆς εὐσεβείας ἀκλυ-πέλαγος τοὺς ἐν αὐτῷ πλέοντας ἀκυμάν-ὑς ἐκλυδώνιζεν (91)· ἐν οἷς καὶ τὸν σύγκελ-ὴλ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος [9] ὁμηγύρεως (92) πολλοῖς ἀσκηταῖς φυλακαῖς ἐναπέκλει-μεθ' ὧν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοὺς οδοξίας συνασπιστὰς (94) Σκυθικῶς ἐπι-ίοις [7] διεγράψατο κεντήμασιν. Τοιαῦται δὴ ῦται αἱ κατὰ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ θύελλαι ττον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χειμῶνες πολλοὶ ος, δυσφορίαι τε καὶ αὐχμηρίαι καὶ σιτο-δυσκρασίας, παλμοί τε καὶ ἀναβρασμοὶ ἡμέραν (95) τῆς αὐτοῦ βασιλείας γεγό- C ὶ φυγὴ καθόλου παρῆν εὐσεβῶν ἐν χειμῶνι ἀσεβείας, κατὰ τὸ λόγιον (96), καὶ οὐδενὶ αββάτου ἀνάπαυσις ἐξ ἀπανθρωπίας αὐτοῦ ἰσης Χριστιανῶν γαληναῖον κατάστημα. Καὶ τοῖς τοιούτοις αὐτοῦ κακοτεχνήμασι τὸν πατριάρχην καθίστησι (97), συμμύστην υργὸν τῆς κακίστης αἱρέσεως.

Θεόφιλος μετὰ πλειόνων ἐλαττωμάτων ὑπ-ἦν (98), κἂν ἔν τισι τῶν καλῶν εἴτε ἐκὼν

natus, totusque domestici famulitii grex ululet, **74** quod florens ætate ac felicitate tanta jam ab istis separabor, multoque magis quod ab uxore florente filioque impubere, quorum jacturam utique et ante obitum deploro, nec minus autem orbitatem eorum post meum e vita discessum. Quapropter mementote, quæso, hujus novissimæ orationis nostræque erga vos curæ et mansuetudinis, proque his reddite mihi post meam mortem benivolentiam erga ipsos, quasi erga me ipsum grati ac recti affectus officia meditantes et perficientes. Non enim amplius vos videbo posthac, non talibus obsecrabo verbis, non tantis commovebo animos vestros adhortationibus, non obtestabor cum lacrymis. » Post talem imperatoris allocutionem multus ejulatus et gemitus et ploratus ab omnibus edebatur.

Dum autem conturbaret Theophilus religionis tranquillum mare, navigantes in eo sine fluctibus diris fluctuationibus exercuit : atque inter hos etiam Michaelem syncellum Hierosolymitani cœtus cum multis monachis in carcerem inclusit, interque eos Theophanem et Theodorum, orthodoxæ fidei defensores, Scythico more in frontibus conscripsit punctis. Tales tantæque procellæ ipso excitante adversus religionem ingruerunt. Quin et in aere hiemes tempestatesque vehementes, itemque et siccitates, et penuria rei frumentariæ ex intemperie, concussiones **75** denique et tremores terræ, in diebus imperii ejus exstiterunt, et summatim fuga erat piorum in hieme ejus impietatis, secundum oraculum, nec ulli quovis Sabbato requies ab ejus immanitate, Christianorum tranquillum statum turbante et jactante. Etenim ejusmodi improbarum ejus machinationum et id fuit quod Joannem patriarcham constituit, socium et administrum pessimæ illius hæresis.

Idem Theophilus in pluribus vitiis etiam superciliosus erat ac superbus, quamvis in laudabilibus

VARIÆ LECTIONES.

ν L. [8] αὐτοῦ] αὐτῶν L. [9] ἱεροσολυμήτιδος L. [7] ἐπὶ προσωπίοις L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

ıngit et Continuator Theophanis oratio- D am data opera huic videtur opposuisse : ıegat se facturum quod hic fit, p. 85. Sane ·ilis videtur lamentatio.
ədr. p. 583.
olente et perverse loquitur. — *Αὐτοῦ.* Ita . Requiritur ἐμήν. Nempe hic etiam conejus quod vult dicit, fatali perversitate.
ont. p. 86, Cedr. p. 533.
ont. p. 86, Cedr. p. 533.
ont. p. 86, Cedr. p. 533.
a sine transitione ad alia revertitur. Quoıaginum cultores afflixerit Theophilus, de piose Cont. Theophanis p. 62.
ont. p. 66.
ı margine ms. πάντων ποθούντων προστρέ-; τὴν πόλιν ὅπου πάναγ—. Est Senarius us-ἵπου, primus eorum quibus frontes comıaginum confessoribus. Habentur integri omnes apud Cont. [p. 66, apud Sym. Log. p. 425. Georg. Mon. p. 523. Cedr. p. 521. Zon. p. 146. — Cont. p. 65, ubi fuse. Sym. Log. p. 424 seq. Cedr. p. 520.

(93) I. e. notis Thraciis compunxit, quarum passim apud veteres mentio.

(94) Cont. p. 85. Georg. Mon. p. 515.

(95) Ita scriptum cum deberet ἡμέρας in Accusativo plur. [vide Cont. p. 85.]

(96) Nempe, ut puto, illud Matth. xxiv, 20 : *Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato.*

(97) Cont. p. 75, est Joannes Grammaticus Syncellus. Sym. Log. p. 421. Georg. Mon. p. 519; de eodem Joanne accurate Sym. Log. p. 430. Zon. p. 150.

(98) Justitiæ studium præ se tulit : de quo Cont. p. 54. Sym. Log. p. 416. Zon. p. 142. Erat et continens Zon. p. 146.

etiam quibusdam contenderet, sive sponte sive non sponte, abundantia naturæ. Etenim cum muri Byzantinæ urbis essent humiles ac proinde hostibus facilem præberent ascensum, iste eos altius eductos instauravit, in quibus nominis sui inscriptionem fecit. Ad laudem etiam hoc ejus generosum factum addatur, a principibus fortasse non improbandum, lucri cupiditatem aut potius ejus turpe studium a se amolientibus, quanquam convenientius superbiæ ascribendum. Aliquando enim nave transeunte apud Bucoleontem, super ea quæsivit imperator cujus esset. Adstantes respondebant: « Dominæ. » Tum ille ægre id ferens, accersit eam, cumque rei veritatem ex illa comperisset: « Hei mihi, » inquit, « naucleri effecti sumus, quandoquidem hæc conjugis est meæ. » Quod simul ac dixit, comburi navem imperavit una cum mercibus, **76** quæ multæ et pretiosæ erant ad negotiandum comparatæ, plane non parcens illis ad laudem imperatoriæ dignitatis, non exsugendo populum, sed ei prospiciendo possessionem acquirentis.

Curiosus autem erat valde circa occultas quæstiones Theophilus: quapropter etiam sanctum Methodium e carcere liberavit, utpote virum sapientem et ad eas solvendas idoneum, secum esse eum in palatio cupiens, etiamsi propter orthodoxam fidem eum quodam modo aversaretur.

Hic igitur cum imperii regimen administrasset per duodecim annos mensesque tres, ex morbo de quo diximus commune debitum naturæ implevit, postquam adversus orthodoxam fidem plurimas insolentias insipienter exercuisset una cum Joanne ΚΔ.

A εἴτε ἄκων πεφιλοτίμητο πλεονεκτήμασι φύσεως (99). Καὶ γὰρ τῶν τειχῶν Βυζαντίδος τῆς πόλεως χθαμαλῶν ὄντων καὶ τοῖς πολεμίοις ἐντεῦθεν ἐμπαρεχόντων τὸ εὐεπίβατον, οὗτος ὑψώσας ἀνενεώσατο, τούτοις καθεὶς γραφὴν τοῦ ἰδίου ὀνόματος (1). Πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τοῦτο τὸ φιλότιμον [8] ἐντεθείσθω, ὃ καὶ (2) τοῖς βασιλεῦσιν ἴσως ἔστω ἀπόδεκτον τὸ φιλοκερδὲς ἀποσειομένοις ἢ μᾶλλον κακοκερδὲς, κἂν ἐξ ὑπεροψίας εἰπεῖν οἰκειότερον. Ποτὲ (3) γὰρ πλοίου διερχομένου κατὰ τὴν ἅλα τοῦ Βουκολέοντος, περί γε τούτου ὁ βασιλεὺς ἐπυνθάνετο τίνος ἂν εἴη. Οἱ παρεστῶτες ἀπολελόγηντο· « Τῆς δεσποίνης. » Ὁ δὲ δυσφόρως διατεθεὶς ἐπὶ τούτῳ προσκαλεῖται ταύτην, καὶ παρ' αὐτῆς τὸ ἀληθὲς ἐγνωκὼς, « Οἴμοι, ἔφη (4), φανερωθὲν [9] ναυκλήρῳ, ἐπείπερ B τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου καθέστηκεν, » καὶ ἅμα τῷ λόγῳ παρεκελεύετο πυρποληθῆναι τὴν ναῦν (5) σὺν τοῖς ἀγωγίμοις πολλοῖς καὶ τιμίοις κατὰ πραγματείαν ὑπάρχουσιν, μὴ τούτων ὅλως φεισάμενος εἰς ἔπαινον βασιλικῆς τιμιότητος (6) δημοκτῆσίς μᾶλλον ἢ δημοβορίᾳ συνιστώσης ἐπίκτησιν (7).

Πολυπράγμων δὲ περὶ ζητημάτων τῶν ἀποκρύφων ἐτύγχανε λίαν Θεόφιλος· ὧν χάριν (8) καὶ Μεθόδιον τὸν ὅσιον, ἅτε σοφὸν ὄντα καὶ περὶ τὰς λύσεις αὐτῶν ἱκανῶς ἔχοντα, τῆς φυλακῆς ἀνεῤῥύσατο, συνδιάγειν αὐτῷ κατὰ τὸ παλάτιον αἱρησάμενος (9), κἂν διὰ τὸ ὀρθὸν δόγμα πως αὐτὸν ἐμυσάττετο.

Ὃς (10) τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν διαιτήσας C ἐπὶ ιβ' ἔτεσι μησί τε τρισὶν (11) κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν νόσον τὸ κοινὸν ἀνέπλησεν ὄφλημα, μετὰ Ἰαννοῦ ΚΔ [10] ἀφρόνως τῆς ὀρθοδόξου πλεῖστα καταλαζονευσάμενος πίστεως.

VARIÆ LECTIONES.

[8] πρὸς ἐπαίνου δὲ καὶ τὸ τούτῳ φιλότιμον L. [9] φανερωθὲν] f. φανερωθέντι. [10] ΚΔ] his notis numerus non indicari patet. Bergleri commentum delevi.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(99) Cont. p. 59, idem circa finem lib. III et ad finem usque alia multa Theophili recenset ædificia. Sym. Log. p. 416. Cedr. p. 517, ubi itidem alia etiam. Zonar. p. 146.

(1) Cont. p. 59. Cedr. p. 517. Ita scriptum, cum deberet τούτου aut τούτῳ τὸ, non τὸ τούτῳ.

(2) Loquitur insolite. — *Ἔστω*, ita scriptum, cum deberet ἔσται potius. Si ἔστω retineatur, potest verti etiam aliter, ut ἴσως significet *pariter*.

(3) Cont. p. 55. Cedr. p. 514. Zon. p. 143.

(4) Οἴμοι, ἔφη, φ. ναυχ. Cont. p. 56, ubi Theophilus dicit: Ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασιλέα γενόμενον ἡ Αὐγοῦστα καὶ σύμβιος ναύκληρόν με εἰργάσατο. Apud Sym. Log. 417, ita: οἴμοι, ἔφη, φανερωθέντος ναυκλήρου. Quod vertitur: *Væ mihi, inquit, qui sum effectus nauclerus*, quasi esset φανερωθέντος μου ναυκλήρου. Ut Cont. et Cedr. p. 514.

(5) Cont. p. 56. Sym. Log. p, 417. Cedr. p. 515. Zon. p. 143.

(6) Loquitur obscure.

(7) Ita scriptum ἐπίκτησιν.

(8) Cont. p. 72.

(9) Ita omnino scriptum.

D (10) Qualis connexio, qualis transitio! ὅς significat *qui*. Sed vertendum fuit aliter. Cont. p. 86. Cedr. p. 533. Zon. p. 153.

(11) Scriptum τρισσίν.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ' [11]

ΠΕΡΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

—

REGUM LIB. IV

DE MICHAELE THEOPHILI FILIO.

—

ἐκ πατρῷα σκῆπτρα ἐν ἔτει ,ςτμ' (12), ἰνδι- A
ε', διιθύνειν καταλιμπάνεται (13) Μιχαὴλ
ιερὶ Θεοδώρᾳ θεόφρονι, αὐτοῦ τε τὰ τῆς ἐπι-
ας ὅ τε πατρίκιος Θεόκτιστος καὶ Μανουὴλ ὁ
μάγιστρος ἠξίωται, ᾧ καὶ διὰ μερίμνης ἐνῆν
δεσποτεῖν καὶ λόγοις πρὸς τοῦτο καὶ πράξεσι
σθαι. Οὐκοῦν ἔξεισι κατὰ τὸν ἱππόδρομον (14),
ντα τὸν ὑπασπιστὴν λαὸν συναγείρας καὶ οἷς
ρορίαν ἐκέκτητο στρατιώταις τὰ πρὸς εὐπεί-
αὐτῷ συντηρῆσαι, προοίμιον οὕτω τοῦ λόγου
τίθησιν· « Οἴδατε πάντες, ὦ ἄνδρες, ὁποῖα τὰ
μᾶς τῆς ἀγάπης γνωρίσματα, ἔν τε κηδεμο-
[12] ἔν τε προστασίαις φιλόφροσι, σὺν ἅμα ταύ-
λ εὐεργεσίαις, μηδ' ὅλως ἐξισταμένων ἡμῶν.
ι τοῦτο χρεὼν ὑμᾶς ἡμῖν ἀποδοῦναι τὰς ἀν-
ας, ἔν τε λόγων πειθοῖ καὶ τῶν ἔργων· καὶ B
15) ἂν ἡμῖν αἱρετὸν διακέκριται, τοῦτο ἐλέ-
σπουδάζοιτε, καὶ ὃ ἐὰν ἀρέσκον (16), κατὰ
ν καὶ προαίρεσιν τὸ εὐπειθὲς αὐτῷ μέχρι καὶ
υ παντὸς ἐπιδείξασθαι. » Τούτοις οὖν αὐτοὺς
ίσας (17), παραχρῆμα ἅπαντες τὰ τῆς ἀρε-
αὐτῷ καὶ ὑπακοῆς δι' ὅρκων συχνῶν παρετί-
ἠλπίκεσαν γὰρ κατὰ νοῦν ὄρεξιν ἔχειν τῆς βα-
τὸν Μανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο τοιαῦτα κατεπ-
τῶν [13], εἰ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις παρ'
ἠγόρευτο. Ἐκεκράγει γὰρ διαῤῥήδην· « Μι-
ι καὶ Θεοδώρας τὰ ἔτη πρὸς πλεῖστον ὁδεύ-
Ὡς δὲ ταύτης τῆς ἀναῤῥήσεως διενήχηντο,
ησαν ἀθυμίας καὶ πολυειδοῦς ἐνεφορήθησαν
ς, ἀλλ' ὅμως τὸ προσταχθὲν ἐξεπλήρουν· καὶ τὰ C
οκρατορίας [14] διετετράνωτο.

τὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἀνακαλύπτεται (18) καιροῦ
να εὐαγοῦς καὶ θεοφιλίας ἀνδρῶν εὐπροθέτων,
γητῆς αἱρέσεως τῶν εἰκονομάχων (19) διασυ-
ἀπὸ βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου μέχρι
(20) λ'. Εἴχοντο δὲ τοῦ εὐθέος σκοποῦ ὅ τε
πος, ἄλλως τε καὶ αὐτὸς Μανουὴλ, εἰ καὶ διὰ

A **77** Paternum autem imperium anno mundi sexies millesimo trecentesimo quadragesimo, indictione quinta, gubernandum relinquitur Michaeli matrique Theodoræ piæ ac fideli, ipsiusque tutela patricio Theoctisto et Manueli primo magistro commissa. Cui Manueli et curæ erat ut dominum diligeret, et verbis factisque ad eam rem se componeret. Itaque progreditur in circum, cunctisque satellitibus convocatis et militibus in quos fiduciam habebat, fidem et obedientiam erga eum conservaturos, ejusmodi orationem orditur: « Scitis omnes, o viri, qualia nostri erga vos amoris exstent documenta, dum in cura pro vobis gerenda et patrocinii **78** comitate cum beneficentia conjuncta B neutiquam officio desumus. Quapropter decet vos nobis referre gratiam, dictorum et factorum obedientia: atque quod nostro judicio placitum fuerit, hoc facite vobis placeat, placitoque studiose et volenter obedientiam, etiam periculi tenus cujusvis, accommodate et ostendite. » His cum eos adhortatus fuisset, statim omnes promptam erga ipsum voluntatem et obedientiam multiplici jurejurando detulerunt: putabant enim eum in animo habere affectationem imperii, ac propterea talia incantare. Sed contrarium ipse indicavit: clamavit enim clara voce: « Michaelis et Theodoræ anni longissime procedant: » quam acclamationem ut perceperunt, tristitia repleti sunt variaque anxietate satiati, sed tamen jussionem impleverunt: atque imperii initi C ratio fama divulgabatur.

Atque orthodoxa fides revelatur, occasionem nacta piam et virorum bonum propositum habentium religiosum affectum, cum detestabilis hæresis imagines oppugnantium deducta fuisset inde ab imperio Leonis illius Amalecitæ ad trigesimum annum. Tenebant autem hoc rectum consilium

VARIÆ LECTIONES.

σιλειῶν δ' om. L. [12] κηδεμονείαις L. [13] αὐτῶν] αὐτὸν L. [14] θεοφιλείας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Sym. Log. p. 428, habet ,ςτλε'. Georg. Mon. ,ςτλθ'.
Cont. init. lib. IV. Cedr. p. 533. Zon. p. 142,
Cedr. p. 533, in fine.
Mire loquitur.
Ita hæc scripta, non καὶ ὁ ἐὰν ἀρέσκον ᾖ, potest tamen ἀπὸ κοινοῦ sumi κέκριται.
(17) Rursus nominativus pro genit. absoluto.
(18) Sacrarum imaginum cultus instauratur. Cont. init. lib. IV.
(19) Cedr. p. 534.
(20) I. e. ἐτῶν, ut supra lib. I, extr. Bosius.

Theoctistus, ac præterea ipse Manuel, etsi hic interveniente tempore quodam nutaret. Sed incidit in aliquem morbum, ob quem pro desperato habebatur: in illo morbo Deus miraculose agere visus est, ut in Ezechia scilicet. Hoc igitur morbo tenebatur, et vehementer macerabatur **79** ac intus stabulante torpore mortificabatur, ut omnibus videretur mortuus esse, etsi exiguum spiraculum scintillaret exilisque et debilis vox per intervalla ex ipso audiretur. Ad hæc quid fit, et quæ Dei machinatio? Excitat monachos ex Studii monasterio, viros revera Deo notos et amicos, qui visitarent ipsum postridie. Auditum enim fuerat quasi mortuus esset, convenerantque ut hymnos funebres ei accinerent: quod usque adhuc fecerant, languido et debili. Cumque accessissent ad lectum quidam ex monachis, de quibus superius mentionem fecimus, confisi Deo et virtutis integritati, bono animo esse jubent illum quasi mortuum aut jamjam moriturum, dicentes eum convaliturum. At illo ex intimo pressæ angustiis animæ non nihil respirante ac dubitante an sperandum id sibi esset, acclamarunt: « Quod si pollicitus fueris Deo te divinas imagines in pristinum statum restituturum et instauraturum, vitam tibi læto nuntio annuntiamus, pro certo affirmantes. » Abierant: atque is, sicut annuntiaverant, miraculose quasi ab inferis emersit, morte liberatus. Ut igitur se cognovit præter spem a morbo convaluisse, cum imperatrice Theodora de orthodoxa fide agit et contendit, indicans ei ut venerabiles instauraret imagines in statum pristinum; quemadmodum de ea re forte et ipsi imperatrici videbatur et placebat, quod pietati et **80** religioni veræ adhæreret, adjutante, ut aiunt, etiam patricia matre ejus germanisque ejusdem patriciis: sed illa istis obstitit, ac Manueli multo magis, sive propter tantæ rei mutationem, sive ob amorem erga maritum fortasse nimium humana divinis præferens. Dixit enim ad Manuelem: « Maritus meus et imperator beatæ memoriæ, sapientia sufficienter instructus erat, nec eum quid fieri deceret aut e re esset latebat: quomodo igitur illius constitutio-

A μέσου τινὸς παρεμπεσόντος διώκλασεν (21). Ἀλλὰ περιπίπτει τινὶ ἀῤῥωστίᾳ, δι' ἥσπερ ἀπέγνωστο· καθ' ἣν Θεὸς παραδοξοποιῶν ὡς ἐπὶ τοῦ Ἐζεκίου δηλαδὴ καταφαίνεται. Συνείχετο τοίνυν τῇ νόσῳ καὶ χαλεπῶς ἐτετρύχωτο καὶ ἐγκατόχῳ κάρῳ νενέκρωτο, ὡς ἐντεῦθεν ἐδόκει πᾶσι τεθνάναι, εἰ καὶ βραχύ τι πνεῦμα ἐν αὐτῷ ἐσπινθήριζεν ἀμυδρά τε φωνὴ διαστηματικῶς ἐξ αὐτοῦ διηκούετο. Πρὸς ταῦτα τί γίνεται, καὶ τί τὸ περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ μηχανούργημα; Διανίστησι μοναχοὺς τῶν Στουδίου (22), ἄνδρας τῷ ὄντι Θεῷ γνωστοὺς, ἐπισκεψαμένους κατὰ τὴν ὑστεραίαν αὐτόν (23). Ἐξήκουστο γὰρ ὅτιπερ ἐκεδίω, καὶ συνεπεφοιτήκεσαν ὅπως ἐπικηδείους αὐτῷ ὕμνους προσοίσειαν· ὃ τέως ἐπεποιήκεσαν, ὀλιγοδρανέοντι κατὰ ποίησιν (24). Καὶ προσελθόντες τῇ κλίνῃ
B τῶν μοναζόντων τινὲς (25), περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω μνείαν πεποιήμεθα (26), τεθαῤῥηκότες Θεῷ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς τελειότητι ἀναθαῤῥοῦσι τὸν ὡς νεκρὸν ἢ μετ' ὀλίγον ἐσόμενον, λέγοντες τοῦτον ἀναῤῥωσθήσεσθαι. Τοῦ δὲ ἐκ βάθους ἐστενωμένης ψυχῆς (27) μικρόν τι ἀνενεγκόντος καὶ διαπορήσαντος εἰ τοῦτο ἔσται αὐτῷ κατ' ἐλπίδα, ἐπεβόησαν, ὡς « Εἴπερ (28) ἐν ὑποσχέσει ἔστι σοι πρὸς Θεὸν τὰς θείας εἰκόνας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀνανεώσασθαι, τὴν ζωὴν εὐαγγελιζόμεθα βεβαιούμενοι. » Ἀπῄεσαν [15], καὶ τὸ εὐαγγελισθὲν συντόμως ἐπεπραγμάτευτο, καὶ παραδόξως ὡς ἐξ ᾅδου ἀνέδυ τοῦ θανάτου ἀπαλλαγείς. Ὡς οὖν ἑαυτὸν διέγνωκε παρ' ἐλπίδα τῆς ἀσθενείας ἀπεῤῥαΐσαντα (29), πρὸς βασίλισσαν Θεοδώραν ὀρθοδόξως διαγωνίζεται (30), φράζων αὐτῇ τὰς σεβαστὰς ἀνα-
C καινίζειν εἰκόνας κατὰ τὸ πρότερον (31), καθὼς περὶ τούτου τάχα καὶ ταύτῃ συνήρεσκε θεοφιλίας [16] γνησίας ἐξεχομένῃ (32), συνεπιλαμβανομένης, ὥς φασι, καὶ πατρικίας τῆς ταύτης μητρὸς καὶ τῶν αὐταδέλφων αὐτῆς πατρικίων. Ἀλλ' ἀντέπιπτεν αὕτη τούτοις καὶ τῷ Μανουὴλ ἐπὶ μᾶλλον (33), εἴτε διὰ τὴν τοῦ τηλικούτου μετάθεσιν πράγματος, εἴτε διὰ φιλανδρίαν ἴσως παράλογον (34), προτιμωμένην (35) τοῦ Θεοῦ τὰ ἀνθρώπινα. Εἰρήκει γὰρ πρὸς Μανουὴλ, ὡς « Ὁ ἐμὸς (36) ἀνήρ τε καὶ βασιλεὺς μακαρίτης σοφίας ἀρκούντως ἐξείχετο, καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων αὐτῷ ἐλελήθει· καὶ πῶς τῶν ἐκείνου διαταγμάτων

VARIÆ LECTIONES.

[15] ἀπῄεσαν L. [16] θεοφιλείας L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(21) Cedr. p. 534, ubi: ὁ δὲ Μανουὴλ ἐπί τινα καιρὸν ὀκλάζων ἦν· ubi versio: Manuele aliquandiu nutante. Apud Nostrum videtur deesse καιροῦ. Cont. init. lib. IV. Cedr. p. 534. Zon. p. 153.

(22) Cont. init. lib. IV. Cedr. p. 534, ubi τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.

(23) Ita in aor. scriptum, cum deberet in futuro. Alibi contra futurum pro alio tempore posuit.

(24) Cedr. λεπτῷ καὶ ἀδρανεῖ τῷ ἄσθματι, p. 534. Zon. p. 153, ubi λεπτῇ καὶ ἀδρανεῖ φωνῇ.

(25) Cedr. p. 534.

(26) Satis ubique apparet nostrum modo hinc modo illinc sua descripsisse. Dicit, *de quibus superius mentionem fecimus*, cum ipse ne verbo interposito de iis locutus fuerit modo. Videtur itaque quædam interjecta omisisse, ut hanc admonitionem præter rem addiderit aut ex altero transtulerit.

(27) Cedr. p. 534 videtur Nostrum præ oculis D habuisse.

(28) Cont. p. 93. Cedr. p. 534. Zon. p. 153.

(29) Cedr. p. 534.

(30) Cont. p. 93. Zon. p. 153. Cedr. p. 534.

(31) Cont. p. 93, paulo aliter. Sym. Log. p. 428. Georg. Mon. p. 526.

(32) Hæc Zon. p. 153, ita: Ταῦτα (aut potius ταὐτὰ) καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων πρεσβευόντων τῶν πατρικίων. Cedr. p. 534, in fine: τῆς οἰκείας μητρὸς — καὶ τῶν μητραδέλφων τῶν πατρικίων.

(33) Cedrenus p. 534, lin. ult. fere ut Noster.

(34) Ad hanc φιλανδρίαν Theodoræ pertinet, quod apud Cont. dicit p. 95, et Sym. Log. p. 431. Zon. p. 153.

(35) Ita scriptum mallem προτιμωμένη.

(36) Cedr. p. 535.

νήσαντες εἰς ἑτέραν διαγωγὴν ἐκτραπείημεν; » A
εἰπούσης κατηπείλησε σωφρόνως ὁ Μανουήλ,
περ τῶν εἰκόνων μὴ φροντίσειας ἀναμορφῆς
προσκυνήσεως (37), ἑτέρως τὰ τῆς εὐνοίας
τῆς βασιλείας, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, διατεθή-
Τούτοις τῷ φαινομένῳ καταπεσοῦσα ἡ βασι-
, τῷ δὲ νοουμένῳ καὶ μάλα χαρεῖσα, τὸ δο-
τοῖς ἐπαφίησι καὶ σὺν αὐτοῖς διανίσταται
; ὀρθοδόξους τοῖς τοῦ κανικλείου ἐνδιαιτήμασιν
θαι διεθεσμοθέτησεν (39), κἀκεῖσε πρὸς ἀλ-
γυμνάζειν τὰ περὶ ὀρθοδοξίας προβλήματά τε
ματα (40).

ταχέως μετὰ προσηκούσης τῆς διασκέψεως
ῖαι εἰκόνες ἀνεμορφοῦντο καὶ τὰ τῆς Ἐκκλη-
ὸς τὸ ὀρθοτομοῦν μετεκλίνετο, τῶν ἐν αὐτῇ
(41), πρὸς δὲ καὶ ἀρχιερέων, τῶν μὲν με- B
ιουμένων τῆς δυσσεβείας, τῶν δὲ ἀνθεστη-
τῷ εὐσεβεῖ δόγματι καὶ δικαίως ἐξωθουμένων,
γε πάντων Ἰαννοῦ τοῦ δυσσεβοῦς πατριάρ-
ἀρχιερατικοῦ θρόνου καθαιρουμένου. Τοιγα-
ποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν ἄνδρας (42) ἀξιολό-
ν ἐπὶ τῆς φυλακῆς βασιλέως, τοῦ πατριαρ-
ιταγαγεῖν · οἷς οὐκ ἐνεδίδου πρὸς κάθοδον (43).
εἰ βουλόμενοι τοῦτον καταβιβάσαι ὅμως οὐ
:, παρ' αὐτοῦ κακοτρόπως μεταπεισθέντες
ιέως ἐᾶσαι · διὸ περί γε τούτου τοῖς ἀποστεῖ-
:παγγέλλουσι, καὶ κατ' αὐτοῦ πλείονα τὴν
ἐξάπτουσιν. Εἴσεισι οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πα-
Βάρδας (44), πευσόμενος ὅτου χάριν τοῦ πα-
ίου οὐκ ἀπανίσταται · καὶ τὴν ἀπολογίαν C
ύχει [17] (45) δεικνὺς τὴν ἑαυτοῦ γαστέρα δι'
ων κατάστικτον αὐτῷ, εἰπὼν ὅτι παρὰ
πεμφθέντων ὡς ἐθνικῶν ἐπεπόνθει τοιαύτην
; κοινὴν (46), « Δι' ἧς χαλεπῶς ἄγαν ἔχων,
τε, τὸ παρὸν συγχωρηθείην τῆς καταβάσεως ·
θειν δὲ μάλιστα παρὰ Κωνσταντίνου (47) τοῦ
ενίων καὶ τῷ τῶν ἐξκουβίτων ἐμπρέποντος
ι. » Τοῦτον δέ φησιν, ὦ ἀκροαταί, ὁ βδελυ-
ὶ παμβέβηλος (48), τὸν κεχρηματικότα ἀπὸ
Ἀρμενίων, ἐξ ἀρχηγῶν καὶ συναυταδέλφων
α πρὸς βασιλέα Θεόφιλον ἐπικηρυκεύσεως
, ὃς οὐ μετὰ μακρὸν χρόνον διά τε τὴν αὐτοῦ
ε καὶ σώματος εὐκοσμίαν καὶ τὴν ἄλλην περὶ
ιστα φιλόκαλον [18] πρόθεσιν δρουγγάριος τοῦ
ἤτοι τῆς βασιλικῆς βίγλης καθίσταται (49), D
ν πατρίκιός τε καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου

num immemores ad aliud institutum deflectemus?» Hæc locutæ minatus est moderate Manuel dicens: « Siquidem imaginum non procurabis instaurationem et cultum, alia ratio benevolentiæ aut ipsius etiam imperii exsistet Deo volente. » His consternata imperatrix ut quidem videbatur, ut autem intelligi poterat admodum læta, quod placeret ipsis permittit cumque ipsis exsurgit, atque orthodoxis conventum in caniclei mansionibus indicit, utque ibi inter se examinarent orthodoxæ fidei quæstiones et decreta.

Ac celeriter cum decenti consideratione divinæ imagines instaurabantur, ecclesiaque ad rectum sensum dirigebatur, sacerdotibus principibusque sacerdotum partim deserentibus impietatem, partim reluctantibus pio decreto jureque et merito ejectis; Joanne ante omnes, illo impio patriarcha, sede pulso. Ad quem cum misissent viros præstantes **81** de custodia imperatoris, ut eum sede patriarchali dimoverent, his ille non cessit. Qui quamvis conarentur eum abducere, tamen permovere non potuerunt, ab ipso malitiose eo inducti ut eum interim missum facerent: quapropter de ea re iis qui ipsos miserant renuntiant, majoremque adversus eum excitant impetum. Ivit ergo ad eum patricius Bardas interrogatum quamobrem e patriarchali sede non discederet. At is responsionem et excusationem meditatus ostendit ventrem suum obeliscis compunctum, subindicans ei quod ab iis qui missi ad ipsum fuissent, tanquam ab ethnicis, perpessus fuerit sine causa talem cruciatum, ex quo male admodum affectus remitti sibi decessionem in præsens, si fieri posset, postulabat, « Passus sum, inquiens, præcipue multa a Constantino illo ex Armeniis, conspicuo in excubitorum cohorte. » Istum scilicet dicit, o auditores, homo exsecrabilis ac profanissimus, oriundum ex Armeniis, a ducibus ac fratribus missum ad imperatorem Theophilum legationis obsidem, qui non multo post tempore, cum propter animi corporisque decorem, tum propter reliquam rerum optimarum elegans studium, drungarius numeri sive imperatoriæ vigiliæ constituitur, exin patricius et logotheta cursus salutatur. Itaque machinatio pravi animi deprehensa in iracundiam adhuc magis

VARIÆ LECTIONES.

[17] ... θοδεύει L. [18] φιλόκαλλον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Cedrenus, p. 535. — *Φροντίσειας*, ita scri-

Cedr. p. 535.

Cedr. p. 535, ubi ita: καὶ εὐθὺς ἀγείρεσθαι σκηνώμασι τοῦ Θεοκτίστου προσέταττε, etc.

Cedr. p. 535.

Cedr. p. 535.

Nominatim apud Cont. p. 93. Sym. Log. p.

...dr. p. p. 535.

Cedr. p. 535,

Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429. Cedr. p.

(45) Cont p. 94. — *Ὀβελίσκων*. Ὄργανα φλεβοτόμα dicit fuisse Cont. p. 94, uti et Sym. Log. p. 429. Cedr. p. 535, μολίβδῳ, plumbo, quo scilicet notas fecit livoris quasi ex verberibus contracti.

(46) Desinit in mimesin illis tunc valde usitatam propter infantiam.

(47) Cedr. p. 535, a Barda. Inter illos, qui ad patriarcham missi fuerant, nominant etiam Constantinum Cont. p. 93. Sym. etiam Log. p. 429.

(48) Hic jam patet, quod supra alicubi dixi, Nostrum quædam ex declamatore aliquo descripsisse.

(49) Cont, p. 93. Sym. Log. p. 429.

conjecit inquisitorem prudentem, **82** per quem etiam ecclesiastico principatu jure ac merito excidit, incusato magis, quamvis non sponte, largitus laudem haud subditiciam. Piusque ac fidelis in ejus locum introducitur patriarcha Methodius, in se ipso plurimas pietatis inscriptas notas et ex carceris squalore capillorum raritatem quasi quædam insignia virtutis præ se ferens. Huic summi sacerdotii ancoras tradiderunt, cum approbatione summa omnium religiosorum hominum, cum eorum qui in imperatoria urbe versabantur, tum eorum qui undique in eam convenerant. Etenim definito quodam die eorum conventus, in quo Ecclesia suum decus et ornatum induit, descenderunt ex celebri monte Olympo, Athone item et Ida, quin et ex congregatione ad Cyminan, aperte et clare veram fidem prædicantes, imperatoriisque remunerationibus et honorariis decentibus affecti ad sua tabernacula recesserunt : quorum veræ fidei portus ab illo tempore ad hunc usque diem virtute Christi custoditi permanent tempestatis expertes.

Hæc prima sunt Michaelis ac Theodoræ, piorum imperatorum, facta præclara. Porro Joannes cuidam monasterio inclusus atque in parte templi in eo conspicatus Salvatoris Christi Dei nostri carnalem imaginem, Deiparæ item et archangelorum, præcipit suo ministro ut ascenderet et venerandarum imaginum effoderet oculos, dictitans haud se posse ad **83** ea dirigere oculorum aciem ; cum effigiarius in juventute exsecrabilissimus ille fuisset, atque monasterio Sergii et Bacchi martyrum, quod imperatoribus dicatum, præpositus. Ut igitur id audivit piissima domina Theodora, zelo amoris erga Christum ardenter commota fuit, illiusque invisos oculos eruere volebat : sed precibus quorumdam prohibebatur : proinde missis aliquot ex satellitibus ad eum, ducentis illum flagrorum verberibus flagellavit.

A γεραίρεται (50). Τοῦ οὖν δραματουργήματο
κακόφρονα γνώμην ἀπελεγχθέντος (51), εἰς
μᾶλλον ἐξῆγεν τὸν ἐταστὴν ἔμφρονα (52), δι'
τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικρατείας ἐνδίκως ἐκ
κεν, τῷ κατηγορηθέντι μᾶλλον (53), κἂν μὴ
δωρησάμενος ἀπαρέγγραπτον ἔπαινον. Καὶ
δὴς (54) ἀντεισάγεται πατριάρχης Μεθόδιος,
τῷ πλεῖστα τὰ ὑπὲρ εὐσεβείας στίγματα καὶ
εἱρκτῆς σαπρώσεως τῶν τριχῶν ψίλωσιν οἷά τι
προκομιζόμενος (55). Τούτῳ τὰς ἀρχιερατικ
κύρας ἐπέδοσαν σὺν ἀποδοχῇ πάσῃ θεοφόρω
των ἀνδρῶν (56), τῶν τε τῇ βασιλίδι περινοστ
καὶ τῶν πανταχόθεν πρὸς ταύτην ἐληλυθότω
γὰρ κατὰ διωρισμένην ἡμέραν τῆς αὐτῶν σ
σεως (57), καθ' ἣν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τὴν
B εὐπρέπειαν ἀμφεβάλλετο, κατίασιν ἐκ τοῦ π
μου ὄρους Ὀλύμπου Ἄθω τε καὶ τῆς Ἴδης
μὴν καὶ τοῦ κατὰ Κυμινᾶν (58) συμπληρ
περιφανῶς τὴν ὀρθοδοξίαν κηρύσσοντες, βα
τε διαμοιβαῖς καὶ σεβασμίοις αἰσίοις ἱκαν
πρὸς τὰς ἰδίας σκηνὰς ὑπεχώρησαν· ὧν ἐκτ
μέχρι δεῦρο οἱ τῆς ὀρθοδοξίας λιμένες (59)
δυνάμει φρουρούμενοι διατηροῦσιν ἀχείμων

Ταῦτα μὲν ἐν πρώτοις Μιχαὴλ τε καὶ Θεοδώρ
εὐσεβῶν βασιλέων, τὰ κατορθώματα. Ὁ δὲ Ἰαν
τινὶ μοναστηρίῳ ἐγκαθειρχθεὶς καὶ ἐν μέ
κατ' ἐκεῖνο ναοῦ κατιδών [11] τοῦ Σωτῆρος Χρισ
Θεοῦ ἡμῶν σαρκικὸν χαρακτῆρα (62), οὐ μὴ
καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν στρατιαρχῶν,
C σατο τῷ ἑαυτοῦ ὑπηρέτῃ διανιόντι τῶν σεβ
εἰκόνων ἀνορύξαι τὰ ὄμματα, φάσκων ἀμ
πρὸς ταῦτα τὴν ὁρατικὴν προτείνασθαι αἴσθησ
εἰκονιστὴς ἐκ νεότητος ὁ τρισκατάρατος κα
καὶ μονῆς τῶν ἀθλοφόρων Σεργίου καὶ Βάκ
βασιλεῦσιν (64) ἀφωρισμένης προβάθμιος (
οὖν ἐπύθετο ταῦτα ἡ θεοσεβεστάτη δέσποι
δώρα, ζήλῳ τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγαπήσεως
ἐκεκίνητο, καὶ τοὺς αὐτοῦ μισητοὺς ὀφθαλμ
μοχλεύειν προτεθύμητο (66), κἂν δεήσεσι παρ
ἐκεκώλυτο· ὅθεν τινὰς τῶν δορυφόρων ἐκπ
πρὸς αὐτὸν σ' λώροις ἐμάστιξεν (67.)

VARIÆ LECTIONES.

[11] ἐκείνω ναοῦ κατειδὼν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(50) Is inter logothetas palatinos. Vid. Meurs. in λογοθέτης, et Curopolatem p. 15 et 17, et ad eum Notas anonymi p. 202. Bosius. D

(51) Cont. p. 94. Cedr. p. 535. — *Δραματουργ. — ἀπελεγχθέντος*. Hic genitivos absolutos pro nominativis ponit solœcistice ; ut alias non raro nominativos pro genitivis absolutis.

(52) Cont. p. 94. Zon. p. 153. — Ita omnino scriptum. Debuisset τὸν ἔμφρονα ἐταστήν.

(53) Loquitur incondite nec pro sano homine. Videtur Constantinum intelligere a se incusatum paulo ante.

(54) Cont. p. 94. Sym. Log. p. 429, p. 431. Georg. Mon. p. 526.

(55) Georg. Mon. p. 527, Zonaras p. 158. Cedr. p. 535, in fine.

(56) Cedr. p. 536, lin. 1.

(57) Cont. p. 96. Sym. Log. p, 451. Georg. Mon. p. 527.

(58) Scriptum καταχυμινάν.

(59) Mire loquitur.

(60) Ita hæc omnia scripta. Pro hoc pot gendum διατελοῦσιν. Aut διατηροῦνται debuit i. e. *servantur:* ut hic etiam contrarium ejus quod voluit,

(61) Cont. p. 98. Sym. Log. d. 429, ubi τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ. Vid. Georg. Mon.

(62) Zon. p. 153, in fine et seq. Cedr. ubi ἀρχαγγέλων, quod idem est

(63) Sym. Log. p. 431. Zon. p. 154. C 536.

(64) Cont. p. 96. Sym. Log. p. 430. C 536. — *Βασιλεῦσιν*, unde βασιλέως κληρικ Sym. Log. p. 430.

(65) Cont. p. 96, ἡγούμενος. Sym. Log. Cedr. p. 556.

(66) Cedr. p. 536. Zonar. p. 154. Sym. I 451, qui ipso actu erutos ei oculos affirmat, Noster et Zonaras.

(67) Zon. p. 154. Cont. p. 98. Sym. Log.

ι· αἱρετικοὶ (68) τοῖς προσαχθεῖσι πρὸ . . ὡς A
κτιζόμενοι, χρήμασιν ἱκανοῖς φρεναπατήσ. .ν-
ρην πρὸς τὰ δημόσια ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας
ρῆσαι τοῦ πατριάρχου (69), συν . ῳ ἐξ αὐτῆς
:ι υἱῷ Μητροφάνῃ (70), τῷ κατὰ καιρους
ροέδρῳ τῶν Σμυρναίων [53] πόλεως χρηματί-
κρυψιγαμίας [54] ἔγκλημα θριαμβεύουσαν, ἐν-
πλεῖστος παρὰ τῶν κακοδόξων ἐπισυνίσταται
; ἐπισχεν λιαζόντων ἡμῖν καὶ ἀμέτρως ἐπεγ-
ων [55]. Οὗ χάριν τῷ πατριαρχείῳ προσίασιν
α φέρων Μανουὴλ ἐν μαγίστροις (71), καὶ ὁ
ιος καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλίου καὶ λογοθέτης τοῦ
Θεόκτιστος, σὺν ἑτέροις συγκλητικοῖς, κατ-
ες ἐπὶ τοῖς ἀνα΄δην ἐνωτισμένοις (72). Οὓς ὁ
εὺς ἐπιδὼν κα. τῆς κατὰ βάθος (73) ἀνίας τῶν
ὐθόντων εὐσεβῶν ἐπαισθόμενος (74), μηδαμῶς B
; ὀρθοδόξους [ἑαυτὸν] θέλων πέτρα [56] σκανδά-
εσθαι καὶ λίθος προσκόμματος, τὰ κρύφια (75)
ἐπογυμνοῖ ὁ αἰδέσιμος πάντων ἐπ' ὄψεσιν,
ρητο παρὰ τὸ εἰκὸς μαρασμῷ τῆς φύσεως
ὡς, οὗ ματαίω; εὐθύνετο, καὶ τὸ αἴτιον ἐρεῖν
ατο (76), ὅτι περ « Ἐν Ῥώμῃ διάγων, ἀπο-
; πρὸς τὸν ἀρχιερέα ταύτης διὰ τὰς ἐπὶ Νι-
ρ τῷ πατριάρχῃ αἰτιαθείσας ἐπαγωγάς, πλεῖ-
ισινιάσαι με (77) γαργαλισμοῖς τὸν Σατανᾶν,
τε περὶ τούτου Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ ἐπεντυ-
λλοτριῶσαι τῆς ἐνσωματούσης κινήσεως (78).
ἐμοῦ νύκτωρ ἐν τῷ ἀποστολίῳ (79) εὐναζο-
ἐπιστάντα τὸν κορυφαῖον (80) δεξιᾷ τῇ χειρὶ
ἰοῖα καταπιέσαι καὶ ἐπιφθέγξασθαι μὴ τοῦ C
πτοεῖσθαι (81) τὴν φιλήδονον ἔφεσιν μήτε τὴν
της εἰς τὸ ἑξῆς ὑφορᾶσθαι ζωπύρησιν. Ἐγὼ
νισθεὶς μετὰ σφοδρᾶς ἀλγηδόνος [57] περιῆλθον
κικῇ τοιαύτῃ, καθὼς ὁρᾶτε [58], νεκρότητι. »
α τοῦ πατριάρχου ταπεινοφρόνως εἰπόντος
ηθες, τῆς κατηφείας οἱ συμπαρόντες διΐσταντο.

A Cæterum hæretici, his eis obvenientibus proterve certantes, pecuniis multis corruptam mulierculam subornarunt, ut publice in ecclesia accusaret patriarcham, cum filio ex ea nato Metrophane, qui quodam tempore præpositus Smyrnæorum urbis fuit, occultarum nuptiarum crimen jactans. Hinc maxima a male sentientibus excitatur turba, nos vexantibus et sine modo irridentibus. Quapropter ad patriarchalem sedem adeunt Manuel primarius inter magistros, et Theoctistus patricius ac caniclei præfectus atque etiam cursus logotheta, cum aliis senatoriis viris, mœsti ob ea quæ vulgo propalam audirentur. Quos summus sacerdos conspicatus, cum profundum mœrorem piorum qui convenerant sensisset, minimeque vellet orthodoxis se ipsum B petram scandali exponere ac lapidem offensionis, occultam turpitudinem denudat verecundus ille in oculis **84** omnium, et inventus est præter solitum marcore naturæ tabefactus: quare vana erat accusatio. Causam etiam ejus rei indicavit: se, cum Romæ ageret missus ad summum sacerdotem ejus urbis propter intentata Nicephoro patriarchæ crimina, valde vexatum fuisse titillationibus a Satana, multumque de ea re supplicasse Petro apostolo, ut liberaretur a corporis pruritu. « Atque cum per noctem, inquit, in templo apostoli dormirem, coryphæus ille apostolorum mihi astans dextera manu virilia mea pressit, dixitque ne deinceps timerem voluptuosam concupiscentiam, neve opinarer eam in posterum revicturam. Ego autem somno C excitatus cum vehementi dolore, ambulavi ex illo in ejusmodi carnali mortificatione, ut videtis. » Hæc patriarcha humiliter locuto verissime, contristari præsentes destiterunt. Post hæc Manuel ad examinandam mulierem se accingit, ut verum indicaret, intentans ei gladium, quærens a quo subornata

VARIÆ LECTIONES.

[53] Σμυρνέων L. [54] χρηψιγαμίας L. [55] ἐπεγγελόντων L. [56] κρύφα L. [57] ἀλγηδόνος L. [58] ὁρᾶ-

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

, ubi μάσιξι διακοσίαις. Cedr p. 536. ubi
ξι λώρων διακοσίων. Ubi vertitur quasi esset
ίαις.
Cont. p. 98. Sym. Log. p. 432 initio. Zon.
. Cedrenus p. 537.
Est oratio imperfecta, nisi pro κατηγορῆσαι D
r κατηγοροῦσιν, aut verbum aliquod addatur,
γον aut πείθουσι sive πεπείκασιν, ut Zon. et

Cont. p. 98. Μητροφάνης οὗτος ἦν ὁ μετ' οὐ
τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος. Vid. Cedr. p.
bi itidem μετέπειτα.
Cont. p. 99. Cedr. p. 538.
Quo verbo et Cont. utitur p. 98, in hac re.
on. p. 154.
Scripserat prius βάθους: deinde υ deletum.
tem et idem rectum.
Cont. p. 99.
Ita scriptum. Debet esse πέτραν: aut de-
ι ἑαυτόν.—*Λίθος*. Ita et hic scriptum. Requi-
ίθον. Est quidem λίθος et apud Cedr. p. 538;
i non est ἑαυτόν, quod apud Nostrum de-
m, λίθος stante. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ
πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι.—*Τὰ κρύφια* ita
scriptum, non κρύφια) *αἴσχη — φύσεως ἐσκληκώς*, Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, iisdem cum Nostro verbis. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(76) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538, solus ut Noster etiam de Nicephoro.

(77) Est semimimesis quædam solœcizans, ut alibi etiam. Sym. Log. iisdem fere cum Nostro verbis, sed commodius formata oratione. Cedrenus directa narratione orsus, inepte in infinitivum desinit.

(78) Ita scriptum. Convenientius esset κινήσεως.

(79) Ita scriptum. Debebat ἀποστολείῳ per ε.

(80) Petrum, qui coryphæus apostolorum. Bosius, Cont. p. 99. τὸν κορυφαῖον Πέτρον. Vid. Zon. p. 152. Cedr. p. 538. Sym. Log. p. 432. Zon. p. 154. Cedr. p. 538.

(81) Cont. p. 99. Sym. Log. p. 432, ubi μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι φιλήδονίαν, ubi illud πτοεῖσθαι rectum videtur et apud Nostrum restituendum [ita codex]. Inde habet ille πτοεῖσθαι et Zon. p. 154. Sed Cedr. p. 538, Τοῦ λοιποῦ μὴ ποιεῖσθαι τὴν φιλήδονον ὄρεξιν.

esset. Quæ propter minas verborum gladiique intentationem, veritatem indicavit de iis qui ea omnia struxissent et certam summam pecuniæ dedissent; eamque in quodam vasculo esse repositam atque absconditam in quadam arca frumenti plena. Atque ut ab ea dictum fuerat, res inventa et patefacta est. Tum hæretici caligine **85** pudoris obfuscati sunt. Quibus pius ille patriarcha delictorum veniam dedit, Christi septuaginta septem remittentis legi obtemperans. Itaque ab iis qui præfuerant ejusmodi inquisitioni, in deprehensos et convictos statutum duntaxat est, ad ultionem cum utilitate etiam conjunctam, ut in orthodoxiæ renatæ natali die ab ea quæ in Blachernis est Deiparæ sacrata æde litaniam cum facibus præcederent: [Blachernæ, a quodam duce Scytharum Blacherno ibi interfecto nominatæ:] isque mos singularis longo tempore usque duravit, tolerantibus scilicet heterodoxis id in congregatione in magno templo, ut anathema contra se ipsos audirent, ob triumphatam eorum detestabilem hæresin.

A Ἐξ ὧν Μανουὴλ (82) πρὸς ἀνέτασιν τῆς γυναικὸς ἀγωνίζεται διασαφῆσαι τὸ ἀκριβὲς, τὸ ξίφος ἐπανατείνων καὶ παρά τινος ὑποβεβλῆσθαι αὐτὴν ἀνετάζων. Ἡ δὲ τοῖς κατ' ἀπειλὴν λόγοις ἐκ τῆς ξιφήρους ἐκτάσεως [26] τὴν ἀλήθειαν παρεδήλου, διὰ (83) τῶν πρὸς τοῦτο συσκευασθέντων καὶ ποσὸν ὅσον χρήματος (84) καταβαλομένων [27], καὶ τῷ [28] εἴς τι ἀγγεῖδιον τοῦτο εἶναι ἀπόθετον καὶ ὑποκεκρύφθαι κατά τι κιβώτιον σίτου ὑπάρχον κατάπλεον. Καὶ καθὼς ἀνωμολόγητο ταύτῃ, οὕτως τὰ τῆς εὑρέσεως ἐμφανῶς ἐγνωρίζετο, καὶ οἱ αἱρετικοὶ τηνικαῦτα ἄχλυσιν αἰσχύνης ἠμαύρωντο· οἷς ὁ θεοφιλὴς πατριάρχης τῶν εἰς αὐτὸν ἐπταισμένων παρέσχε συμπάθειαν (85), τοῦ οζ' συγχωροῦντος Χριστοῦ τῷ νόμῳ πειθόμενος. Διὸ καὶ παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοιούτου ἐλέγχου B κατὰ τῶν ἐλεγχθέντων ἔκτοτε διώρισται αὐτοῖς πρὸς ἀντέκτισιν (86), κἂν ὠφελείας ἀντεχομένην (87), ὅπως κατὰ τὸ τῆς ὀρθοδοξοποιοῦ ἡμέρας γενέθλιον ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου τιμωμένου ναοῦ τῆς λιτανείας μετὰ λαμπάδων προάγοιεν (88). [Βλαχέρναις. Ἀπό τινος ἀρχηγοῦ Σκύθου Βλαχέρνου ἀναιρεθέντος ἐκεῖσε πεφήμισται.] Καὶ τὸ τοιοῦτον ἰδίωμα χρόνῳ πολλῷ μέχρι διήρκεσεν, διακαρτερούντων δῆλον ὅτι τῶν ἀλλοδόξων ἐν τῇ κατὰ τὸν μέγαν ναὸν ἐπισυναγωγῇ καὶ τὸν ἴδιον ἀναθεματισμὸν διενηχουμένων (89) ἐπὶ θριάμβῳ τῆς παντομισοῦς αὐτῶν ἀποστάσεως.

Porro illis temporibus Zelicum hæresis exorta est cum auctore suo Zelice, uno ex primariis amanuensibus imperatoriis. Qui cum festo quodam die in solemni pompa imperatoris hæresin suam publicaret, tunc statim, una cum asseclis, albis tunicis ac vestibus induitur unctus unguento perfectionis.

Interea imperium bene administrabatur ab imperatore Michaele ac Theodora matre ejus, mediantibus viris illis quos dixi. Dux autem Bulgariæ (cujus incolarum genus ex Avaris et Chazaris, a Bulgaro, nomine **86** proprio, qui a Romanis Dorystolum et Mœsiam incolendam habuit) molesta jactabat verba, incursionem Romanis minitans. Cui imperatrix virili animo cum suo exercitu usque in Bulgaricum solum se occursuram et obstituram gloriose denuntiat: « Et si quidem, inquit, mulierem viceris,

Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ ἡ τῶν Ζηλίκων αἵρεσις (90) ἀνεφάνη σὺν τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Ζήλικι, ὄντι τῶν βασιλικῶν ἐν πρώτοις ὑπογραφέων, ὃς ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ καὶ βασιλείῳ προόδῳ ἐν τῇ μεγίστῃ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ τὰ τῆς αἱρέσεως κατάδηλα τεκτηνάμενος μετὰ τῶν ὁμοφρόνων ἐμφωτίοις ἐσθῆσιν ἠμφιάσατο (91), χρισθεὶς τῷ μύρῳ τῆς τελειότητος.

C Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ καλῶς τὰ τῆς πολιτείας ἐκεκυβέρνητο παρά τε βασιλέως Μιχαὴλ καὶ [29] Θεοδώρας τῆς τούτου μητρὸς, μεσιτευόντων τῶν προδηλωθέντων ἀνδρῶν. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς Βουλγαρίας (92) (οἷς τὸ γένος ἐξ Ἀβάρων τε καὶ Χαζάρων (93), ἀπὸ Βουλγάρου κυρίου ὀνόματος, ὃς παρὰ Ῥωμαίων ἐν κατοικήσει Δορυστόλου καὶ τῆς Μυσίας γεγένητο) ἐπαχθῆ προΐησι ῥήματα ἐπιδρομὴν Ῥωμαίοις ἐπαπειλῶν (94). Ἡ δὲ βασίλισσα τούτῳ ἀνδρειοφρόνως μετὰ τοῦ ἑαυτῆς στρατοπέδου ἄχρι Βουλγαρικῆς γῆς

VARIÆ LECTIONES.

[26] f. ἐξετάσεως. [27] καταβαλλομένων L. [28] τῷ] τὸ L. [29] καὶ om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(82) Cont. p. 99. Zon. p. 154 in fine. Cedr. p. 538, ubi male Μιχαὴλ.

(83) Male utitur hac particula. Debebat potius περί.

(84) Cedr. p. 538 in fine et seq. Zon. p. 155 initio. Cont. p. 99, ubi ita: Ἔκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δραματουργίαν ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσίου ἐξωνηθῆναι, καὶ ἔτι ἔν τινί μου τῶν κιβωτίων οὕτως ὡς ἐδόθη σεσημασμένον ἐστὶ καὶ πεφύλακται σφραγῖδι αὐτῶν. Sym. Log. p. 432.

(85) I. e. συγγνώμην, qua vere hic utitur Cont. p. 99. — *Οζ'*, i. e. ἑβδομήκοντα ἑπτά, ut sit, qui septuaginta septem remittit peccata, aut septies septuaginta.

(86) Cont. p. 99.

(87) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(88) Glossema esse videtur. Bosius aut Olearius, D additis parentheseos signis. Recte, nisi quod posterius rejecerant ad διήρκεσεν. In superioribus longiores hujuscemodi parentheses observavi et notavi signis.

(89) Cont. p. 99 in fine. Cedr. p. 539.

(90) Cont. p. 100 in fine. Sym. Log. p. 435. Cedr. p. 539.

(91) Perobscure indicat eorum conversionem. — *Ἐμφωτίοις*. Ita fere scriptum, ut propemodum legi possit ἐν φωτίοις. Sed illud præstat. Cont. p. 100 in fine, ita: Μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων. — *Μύρῳ*, Cedr. p. 539.

(92) Cont. p. 101. Cedr. p. 539 in fine. Zon. p. 155.

(93) Parenthesis, cujus signa ipse apposui.

(94) Cont. p. 101.

ἐπαναστεύειν (95) ἐμεγαλαύχησεν· « Καὶ εἰ A
ναῖκα ἡττήσειας, οὐδέν σοι πρὸς νῖκος τὸ καύ-
96)· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ ταύτης ἐκνικηθείης, πᾶσι
ἥττημα καταγέλαστον. » Ταῦτα ὁ Σκύθης
ἠρεμεῖν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν διέγνωκεν (97).
ολὺς δὲ χρόνος προεβεβήκει (98), καὶ ἡ τῶν
ων ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοια διαφθείρε-
ἐξάπτεταί τις ἔρις χαιρέκακος παρὰ Θεοκτί-
ος Μανουήλ, εἰς ἀποικίαν αὐτὸν διωθήσασα [30].
λατίῳ γὰρ μετ' αὐτοῦ γε συνῴκιστο (99), καὶ
τὰ τοῦ κοινοῦ διεπραγματεύοντο· κἀὶ καθ-
ὑποσμύχουσαν διεσυκοφάντει (1), ἀλλ' ἐν παρα-
τῇ περισκέψει· ἧς ἐντέχνως (2) καταστοχασά-
Μανουὴλ οἴκαδε χωρεῖν καθ' ἑαυτὸν τίθεται, κά-
τοῖς βασιλείοις ἐπιδημεῖν καὶ συμπράττειν τὰ
(3). Κατῴκει δὲ τοῖς κατὰ τὴν κιστέρναν χώ- B
ου Ἄσπαρος, ἣν (4) ἐκεῖνος ἱδρύσατο, δι' οὗ
προσηγορίαν αὐτὴ ἀπείληφεν· καὶ ἐπὶ μακρὸν
βιώσας [31] ἐνδόξως ἀποβεβιώκει, ἀποκαταστή-
ἑαυτοῦ οἶκον μονασταῖς (5) καταγώγιον, ἐν
κεκήδευτο.
δὲ τὴν ἐκ τοῦ παλατίου αὐτοῦ ἀποικίαν
6) τῷ πρὸς τὸν Θεόκτιστον διεγείρεται Βάρδας,
φαντῶσαι (7), καὶ τρόπῳ τοιούτῳ τεχνάζεται·
ίθησι (8) βασιλεῖ Μιχαὴλ τὴν μητέρα φρονεῖν
γάμον ἢ ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς θυγατέρων (9) ἐπι-
σθαι, δι' οὗ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ποιήσειεν
, τοῦτόν τε καθαιρήσειν αὐτῆς καὶ ἀπομμα-
10). Ὡς δὲ τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐκεκλυδώ-
Μιχαήλ, ἐπεῖπε τὸν Θεόκτιστον τούτων αἴτιον C
. Καὶ ἐμμεριμνῶσιν ἀμφότεροι περὶ τῆς
ὑτοῦ ἐπιθέσεως (11), δολοφονῆσαι ἢ μᾶλλον
ίσαι [32] τοῦτον, εἴγε δυνήσονται· καὶ ἐπὶ
τῇ συσκευῇ προσλαμβάνουσιν ὑποστρατήγους
ῆς οἰκείας περιῃρημένους ἀρχῆς, ὅπως αὐ-
νεργήσαιεν, ἀλλὰ μὴν καὶ Θεοδώρας τὴν σύγ-
12), ἐφ' ᾗ Καλὴ Μαρία τὸ εὔσημον (13), ὡς
αὐτὴ τὰ κατὰ δολοφονίαν τοῦ Θεοκτίστου
ίξει τῷ βασιλεῖ κρυφίως, ἐξ ὑπερτέρου τετρη-

nihil tibi ad gloriam victoria : quod si vero a muliere victus fueris, omnibus tua clades derisui erit. » Quibus intellectis Scytha quiescere in sua regione decrevit.

Cæterum non multum temporis processit, et præ dictorum virorum inter se concordia dissolvitur, excitaturque contentio malevolens a Theoctisto adversus Manuelem, quæ hunc ad migrandum impulit. Nam in palatio cum illo habitabat, et simul rem summam administrabant : atque hunc ille crimine majestatis gliscente insimulat, sed occulte per cautionem ; quam industrie odoratus Manuel, domum secedere, ut solus esset, statuit, atque inde, cum res postularet, adesse ad commune officium in regiam. Habitat autem ille apud cisternam Asparis loca, quam hic exstruxit, a quo eadem nomen etiam accepit : atque cum diu vixisset, gloriose vita functus est, mutato domo sua inhabitaculum monachorum, ubi etiam sepultus est

Post migrationem autem Manuelis ex palatio invidia erga Theoctistum excitatur Bardas ad hunc e medio tollendum, idque hoc modo machinatur : **87** ingerit imperatori Michaeli quasi mater ejus meditaretur sibi aut uni ex filiabus conjugium cum Theoctisto ineundum, per quod et imperium tradendum sit, quo ipsum exuere velit et oculis orbare. Cum ejusmodi sermonibus turbaretur Michael, subjunxit dicens Theoctistum istorum auctorem esse, cogitantque ambo de aggrediendo illo ita ut aut fraude ac dolo interficiant, aut in exsilium mittant potius, si possent : atque ad hanc molitionem asciscunt duces quosdam secundi ordinis, munere suo exutos, ut ipsis sociam operam præstarent ; quin et Theodoræ sororem, cui Pulchra Maria honorificum nomen, ut et ipsa in ejusmodi dolosa nece adjutrix clam esset imperatori, in superiore domuncula perforata eam speculatricem constituen-

VARIÆ LECTIONES.

[30] ωθίσασα L. [31] ἀποβιώσας L. [32] περιορίσαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Ita scriptum. Forte ἀντιστρατεύειν, ut cæteri.
p. 101. Sym. Log. p. 439. Cedr. p. 540. Zon.

Ita scriptum. Debuisset potius πρὸς καύ-
τὸ νῖκος, ut verti. Istud est : *nihil tibi ad*
m gloria. Perverse.
Cont. p. 101. Cedr. l. c. Zon. l. c.
Cont. p. 104. Cedr. p. 542, Zon. p. 156.
Cont. p. 104 circa fin. Cedr. p. 542. Zon.

Cont. p. 104, in fine.
Cont. p. 105. Cedr. p. 542. Zon. p. 156.
Cont. p. 102. Cedr. p. 542.
Ita scriptum. Voluit forte ὃς ἐκείνην. Apud
p. 105, est ὃν ad οἶκον.
Cont. p. 105. Cedr. p. 542.
Cedr. p. 542.
Cont. p. 105. Sym. Log. p. 435. Zon. p. 156,

Cedr. p. 543.
Loquitur perdite.

D (10) Ita hæc omnia scripta. Cont. p. 105: Λέγων ὅτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς βασιλείας, πόῤῥω σου ταύτην οὗτος (ὁ Θεόκτιστος) ποιεῖ, γάμον μητρί σου ἢ τῶν ταύτης θυγατέρων μιᾷ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ πόῤῥω που ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς, quæ postrema significant ἀπομματῶσαι, quod apud Nostrum est. Mirifice autem loquuntur. Cedr. p. 543, eadem sic : Καὶ τοὺς σοὺς ἐξορύξαι ὀφθαλμούς.

(11) Cont. p. 105.

(12) Scriptum ita ut non appareat quis sit casus. Cæterum sorores Theodoræ enumerantur a Cont. p. 108, ubi : Ἀδελφαὶ δὲ τρεῖς, ἥτε εὐφήμῳ οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σοφία καὶ ἡ Εἰρήνη. Cedr. p. 543, Μαρίαν vocat. De hac cæteri nihil in hoc negotio : et quidem ejus opera nec magna nec necessaria videtur.

(13) Ita jam de nece tantum, cum tamen dixerit de exsilio eos etiam, et quidem magis, cogitasse, infra etiam prius de exsilio.

tes, ut inde signum daret imperatori quando viderit Bardam aggredi Theoctistum. Hæc de ea re speculatus et meditatus Bardas simulavit se velle in sedibus ad Lausiacum requiescere, cum præpositis una assidendo. Atque dum ea quæ sunt logothetæ cursus administrat Theoctistus, perdiligenter observabat Bardas ab imperatore redeuntem aut adeuntem ad eum, insidians ut leo in occulto, ut cum impetu prosiliret insequereturque et impediret aut potius supplantatum pronum prosterneret. Tenebat eum quidem, tenebat magna **88** anxietas; sæpeque aggrediendi impetum cepit, atque in impetu retardatus fuit: sed tamen, quamvis tarde, a sede surgit, et currens illum occupat, atque ut poetice dicatur:

Tergum percussit feriens huic membraque solvit,

ipsumque prostravit. Ac statim traditur cum vagina gladius humeralis, quem ad propulsationem adversariorum nudavit. A sede expraetores surgunt audacter auxiliaturi in facinore. Atque a speculatrice muliere significatur imperatori ut veniat per æneas portas Tiberii imperatoris: atque is consistens illic Theoctistum imperatorio calculo præcipit tollendum esse. Trahiturque iste humi a satellitibus usque ad exteriora circa Scyla, atque ibi tenetur imperatorii mandati passurus effectum. Ut autem de ea re domina certior facta est, exivit ad Lausiacum ut erat incompta, requirens suum ministrum nec permissura ut occidatur: sed frustra, quamvis tunc audacter clamaret. Mox namque voce asperiore conterrita, lamentans in thalamum se recepit: quidam enim expraetorum a Melissenis genus deducens, ei indixerat ut recurreret domum, diem illum percussorum vocans.

Cum igitur diu apud Scyla Theoctistus teneretur, Constantinus ex Armeniis, cujus supra mentionem fecimus, commotus fuit ad ei succurrendum, **89** isque humanitatis moribus impulsus eas quæ ad

A μένου [33] οἰκίσκου διόπτειραν καταστήσαντες, ἐντεῦθεν κατασημῆναι τῷ βασιλεῖ ὁπόταν τὸν Βάρδαν ἴδοι Θεοκτίστῳ ἐπιτιθέμενον. Ὡς οὖν ταῦτα περὶ τούτου διεσκοπήκει ὁ Βάρδας (14), ταῖς πρὸς τὸν Λαυσιακὸν καθέδραις προσεποιεῖτο διαναπαύσασθαι τοῖς πραιποσίτοις [34] (15) συνεδριάζων καὶ δὴ τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου πραγματικῶς Θεοκτίστου [35] διευθετοῦντος, πάνυ τετηρημένως ἔσχεν ὁ Βάρδας ἐκ βασιλέως ἀπανιόντα ἢ πρὸς τοῦτον ἐπανιόντα ἐνεδρεύειν (16) ὡς λέων ἐν ἀποκρύφῳ ἀθρόως τε προσπηδῆσαι κατακολουθῆσαί τε καὶ ἐνστῆναι [36] ἢ καὶ μᾶλλον ὑποσκελίσαι καταπρηνῆ. Συνεῖχε μὲν αὐτὸν, συνεῖχε πολὺς ὁ ἀγὼν, καὶ ἐπιθέσθαι πολλάκις διώρμητο, καὶ τῆς ὁρμῆς ἀνεκόπτετο· ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ βραδέως (17) τῆς καθέδρας ἀνίσταται καὶ καταδραμὼν φθάνει, καὶ

B ἵνα λεχθείη ποιητικῶς,

Κόψ' ὄπιθεν κώληπα τυχὼν [37] (18), *ὑπέλυσε δὲ [γυῖα,*

καταπρηνίξας αὐτόν [38]. Καὶ εὐθέως ἐπιδίδοται (19) σὺν κουλεῷ σπάθη ἐπώμιος, ἣν πρὸς ἀποτροπὴν ἐναντίων ἐγύμνωσεν. Τῆς ἕδρας οἱ ἀποστράτηγοι (20) διανίστανται θαρσαλέως ἀπαμυνοῦντες τῷ ἐγχειρήματι. Καὶ τῇ σκοπῷ γυναικὶ κατασημαίνεται βασιλεὺς (21) πρὸς ἐξέλευσιν [39] τὴν διὰ χαλκηλάτων πυλῶν Τιβερίου τοῦ ἄνακτος· καὶ στὰς ἐκεῖσε τὸν Θεόκτιστον βασιλικῇ ψήφῳ προστέταχεν αἴρεσθαι. Καὶ ἑλκύεται χαμαὶ δι' ὑπασπιστῶν μέχρι τῶν ἔξω περὶ τὰ Σκῦλα, κἀκεῖσε συνέχεται πρός τινος βασιλικῆς (22) ἀποφάσεως τελέσων ἐνέργημα (23). Ὡς δὲ περὶ τούτου ἡ δέσποινα διεμεμαθήκει, ἐξῄει [40] πρὸς

C τὸν Λαυσιακὸν αὐτοσχέδιος (24), ἐπιζητοῦσα τὸν ταύτης θεράποντα (25) καὶ ἀπεκτονέναι [41] μὴ συγχωροῦσα· ἀλλ' ἀπρακτὶ, κἂν τότε τολμηρὸν ἐπεβόα. Ἔπειτα δὲ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα (26), θρηνωδῶς θαλαμεύεται· τῶν ἀποστρατήγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν [42] κατάγων τὸ γένος, αὐτῇ ἐπεφθέγξατο παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν αὐτὴν ἡμέραν [43] κρουόντων ἀποκαλῶν.

Ὡς οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὰ Σκῦλα ὁ Θεόκτιστος ἐκεκράτητο, τῶν ἐξ Ἀρμενίων Κωνσταντῖνος (27), οὗ προμεμνήμεθα, δυσωπεῖ ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ. Οὗτος δὴ [44] χρηστότητος τρόποις φερόμενος τὰς πρὸς

VARIÆ LECTIONES.

[33] τετριμένου L. [34] πραιπωσίτοις L. [35] Θεοκτίστῳ L. [36] ἐνστῆσαι L. [37] κόψεν ὄπισθε κόλη πατυχὼν L. conf. Il. ψ, 726. [38] fort. καταπρηνῆ νύξας αὐτόν. [39] βασιλέως προσεξέλευσιν L. [40] ἐξίει L. [41] ἀποκτονέναι L. [42] μελισσινῶν L. [43] τὴν τοιαύτην ἡμέραν Symeon logoth. p. 435 B. [44] δὲ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(14) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(15) Cont. p. 106, ubi recte πραιποσίτοις per omicron.— *Τὰ λογοθέτου τοῦ δρόμου*. Videtur intelligere τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν, quam memorat Cont. p. 106, ita et Cedr. p. 543. Zon. p. 157, ita: Ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων.

(16) Ita scriptum. Debebat potius ἐνεδρεύων.

(17) Portentose loquitur et narrat.

(18) Scriptum κόλη πατυχών, pueriliter sectatur poeticas phrases, ut et p. 42. [?]

(19) Incertum cui.

(20) Ita nunc scriptum, non ὑποστράτηγοι ut supra.

(21) Scriptum βασιλ. Ita solet librarius, quicunque sit casus. Potest hic etiam legi βασιλεῖ, mox po-

D tius προσεξέλευσις. Nam in Acc. non potest, nisi legatur ἡ σκοπὸς γυνὴ ante. Loquitur autem desperate.

(22) Cont. p. 106. Cedr. p. 543.

(23) Dicit contrarium ejus quod vult. Τελέσων est perfecturus, cum iste sit perpessurus.

(24) Cont. p. 106, ubi λυσίκομος θέουσα, passis capillis currens. Ita et Cedr. p. 543.

(25) Forte Theoctistum.

(26) Cont. p. 106 Zon. p. 157. —*Ἔπειτα δὲ — ἡμ. κρούοντ. ἀποκ.* Hæc Nostri verba usurpat Sym. Log. p. 435, sed inepte, cum non indicaverit imperatricem venisse.

(27) Scriptum, Κωνσταντιν, o supra v script. sine accentu. — Debuisset δυσωπεῖται. Hic etiam contra ac vult.

A τὸν Ἰουστινιανοῦ [65] τρίκλινον φρούσας πύλας συνέπτυξεν, τὴν δι' αὐτῶν ἀπείργων φορὰν στρατιωτικὴν τέως ἀκρατῶς ἐρχομένην, ἕως ἂν τὰ πρὸς ἐξορίαν αὐτοῦ διορίσειαν, καὶ μὴ κεχράνθαι Χριστιανικῷ τινας αἵματι. Τοῦτο [66] γὰρ καὶ Βάρδᾳ πολυμερῶς ἐπεφρόντιστο, εἴγε ῥᾳδίως τὰ πραττόμενα διεξάγοιτο. Ἀλλὰ τὸν βασιλέα παρορμῶσί τινες συμβουλεύοντες ὡς εἴπερ μὴ διὰ τάχους ἀναιρεθείη Θεόκτιστος, ἐπανάστασις ἔσται παρὰ δεσποίνης δυσφόρητος. Τοὺς (28) ἐκ Ταυρικῆς καθ' ἑταιρείαν Σκύθας βασιλεὺς ῥαγδαίῳ προστάγματι διαρώννυσιν ἐπελθεῖν κατ' αὐτοῦ καὶ συντόμως διαχειρίσασθαι. Οἱ δὲ ἐπῄεσαν [67] ὁμοθυμαδόν· ὡς δὲ τὰς πύλας εὗρον συνεπτυγμένας, ἐπεῖπερ ὁ Κωνσταντῖνος ἐντὸς ἐφεστήκει, κακῷ μετρίῳ τὸ ἄμετρον τῶν κακῶν ἐξιώμενος ὑπεξίσταται, εἰ καὶ γενναῖος (29) τήν τε φρόνησιν B καὶ τὴν ψυχὴν καθεστήκει· καὶ ὅσον ἐνῆν αὐτῷ σθένους ἔν τε λόγοις καὶ ἔργοις, κατευνάζειν ἐπεχείρει τοὺς ἐπιόντας κατὰ Θεοκτίστου, κατὰ τὸ μᾶλλον ἱκετευόμενος (30). Ὡς δὲ τὰ τῆς σωτηρίας Θεοκτίστῳ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ βοηθοῦ διηπόνει, τῆς ἀνάγκης κορυφουμένης, ἐπείπερ δύναμις

Ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει (31),

καὶ,

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδήριτον σθένος (32)

κατὰ τὰ λόγια, ἐξίσταται τῶν πυλῶν, καὶ τῶν εἴσω ῥύδην προσκεχωρήκεσαν (33). Καί τις αὐτῶν ὑπεισέρχεται τῇ καθέδρᾳ (34) καθ' ἣν ὁ Θεόκτιστος ὑποκέκρυπται, καὶ ἐκεῖσε τὴν διὰ ξίφους τελευταίαν τομὴν αὐτῷ ἐγγαστρίζεται. Ἐντεῦθεν εἰπεῖν (35) τῷ Βάρδᾳ C τὸν Μανουὴλ σιβυλλαίνοντα,

Σπάθην γυμνώσας, Βάρδα, τοῖς ἀνακτόροις,
Σαυτῷ γυμνώσεις εἰς τομὴν τοῦ σαρκίου (36).

Καὶ μετὰ βραχὺ τὰ κατὰ τὴν δέσποιναν ἐκταράττεται· διὸ σὺν ταῖς ἑαυτῆς θυγατράσι τῆς πρὸς τὸν υἱὸν ὁμοτιμίας ἐκπεπτωκυῖα τοῦ παλατίου ἐξοστρακίζεται (37) καὶ τῇ τῶν Γαστρίων προσονομαζομένῃ μονῇ κατοικίζεται, καὶ τῷ μοναχικῷ μεταμείβονται σχήματι (38). Ὅτε δὲ αὕτη προέγνω τὰ κατ' αὐτὴν συμβησόμενα, προσκαλεσαμένη τὴν σύγκλητον καὶ τὸ (39) ἐν τῷ ταμείῳ χρῆμα κατεμφανίσασα τὸ τούτου ποσὸν διωρίζετο (40) ͵α κεντηναρίων πρὸς τοῖς Ϟ' διὰ χαράγματος (41) τοῦ χρυσοῦ, ὡσαύτως

A Justiniani triclinium ducunt portas clausit, prohibens militarem impetum per eas immodice ingruentem, usque dum de ejus exsilio aliquid determinaretur, ne inquinarentur Christiano aliqui sanguine. Istud enim et Bardæ omnino curæ erat, si facile possent quæ agerentur ad finem perduci. Sed imperatorem impellunt aliqui monentes, nisi celeriter interficiatur Theoctistus, rebellionem orituram a domina, vix sustinendam. Itaque Scythas ex Taurica sociales imperator acri ac vehementi mandato roboratos instigat ut adorirentur eum et confestim interficerent. At illi invadebant unanimiter: cumque portas invenissent clausas, siquidem Constantinus intus astabat, malo mediocri nimium malum sanans iste cedit, quamvis mente animoque esset B fortis ac strenuus, et quantum poterat dictis ac factis sedare conabatur in Theoctistum irruentes, majorem in modum obsecrans. Cum autem salutis spes Theoctisto in viribus auxiliatoris evanesceret, necessitate crescente, quandoquidem

Vis prope necessitatem habitat,

et

Necessitatis est inexpugnabile robur,

secundum oracula, recedit a portis: illique impetu facto in interiora penetrant, et quidam eorum 90 subit sellam sub qua Theoctistus occultabatur, ibique gladio supremum ictum ei in ventrem infert. C Hinc dixisse fertur Manuel de Barda vaticinans:

Nudatus abs te, Barda, in ipsa regia
Stringetur ensis in tuum corpusculum.

Ac paulo post turbatur status dominæ: itaque dejecta honoribus quos pares habuerat cum filio ex palatio cum filiabus removetur, atque in monasterio Gastria dicto collocatur et ad monasticum statum redigitur. Quæ cum præsensisset ea quæ sibi eventura essent, convocato senatu ac monstrata pecunia ærarii, magnitudinem ejus indicavit, mille nonaginta centenaria signati auri, argenti item quasi ter mille centenaria; quæ partim testamento reliquisset suus maritus, partim additamento acces-

VARIÆ LECTIONES.

[65] Ἰουστινιανὸν L. [66] τούτω L. [67] ἐπίεσαν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(28) Nullam habet particulam connectentem, D qualis esset οὖν.

(29) Scripserat prius librarius γενναίως, deinde per ο superne scriptum indicavit meliorem lectionem.

(30) Hic etiam contrarium ejus quod vult dicit, *qui rogatur*, cum debeat *qui rogat*.

(31) Ex Hesiodo hemistichium. [?]

(32) Ex Tragico senarius. [Æschyli, Prom. 105.]

(33) Scriptum πρ (ο supra script.) κεχωρήκεσαν. Atque ita solet librarius πρός scribere.

(34) Zon. p. 157, Ὑπὸ σκάμνον εἰσέδυ. Cont. p. 106, Κατὰ τοῦ σκάμνου ὑπέδυ. Cedr. p. 543, Ὑπέδυ σκάμνον. Georg. Mon. p. 533.

(35) Deest aliquod verbum, ut λέγεται, quod est apud Cont. p. 106.

(36) Sunt duo senarii. Alii in eandem sententiam habentur apud Cont. p. 106, nec non Cedr. p. 543.

(37) Cedr. p. 544. Zon. p. 157, p. 158. Cont. p. 106. lin. 2 fine.

(38) Cont. p. 108. Sym. Log. p. 445. Georg. Mon. p. 533 seq. Cedr. p. 545. Zon. p. 158.

(39) Cont. p. 107. Zon. p. 157.—*Τὸ χρῆμα*, i. e. τὰ χρήματα.

(40) 1090 centenaria fuisse in ærario dicit Sym. Log. p. 436, nec non Cont. p. 107, et Cedr. p. 544.

(41) Scriptum διαχαράγμ — una voce.

sissent, quantum ipsa collegisset. Cum autem ægre ferret abitum ex aula, filio prædicit profusionem propter inscitiam, atque insuper ex ea inevitabilem interitum.

A καὶ ἀργυρίου ὡσεὶ κεντηναρίων τριῶν [48] (42)· ὧν τὸ μὲν κατὰ διαθήκας παρῆκεν ὁ ταύτης ἀνήρ, τὸ δὲ κατὰ προσθήκην, ὃ αὕτη συνέλεξεν. Ἐπὶ τῇ καταβάσει δὲ δυσχεραίνουσα τῷ υἱῷ προσενείρει (43) τὸ ἐξ ἀπαιδευσίας πολυανάλωτον, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τούτου τὸν ἄφυκτον ὄλεθρον.

Cæterum imperii habenæ ad solum Michaelem redactæ, facileque Bardas propter affinitatem cum imperatore familiariter conciliatus, nec minus propter ejusmodi facinus. Itaque et Cæsaris dignitatem sibi acquirere consultum videbatur, et ad securitatem ac salutem propriam **91** convenientius, etsi circa hanc falsus fuit. Sic enim Theophilus quidam, ex suis, admodum familiaris, protospatharii dignitate, ei consuluerat. Porro Bardas, assumpta Cæsaris dignitate multis rebus præclare administrandis alacrem se præstabat, ut inde Cæsarea dignitas cresceret atque hinc, ut aiunt, ad imperium grassaretur.

Αἱ δὲ αὐτοκρατορικαὶ ἡνίαι μόνῳ τῷ Μιχαὴλ προσανήρτηνται, καὶ ἐξ ἑτοίμου ὁ Βάρδας (44), οἷα πρὸς γένους τῷ βασιλεῖ ὤν, προσῳκείωτο, οὐχ ἧττον [49] δὲ καὶ ἐκ τοιούτου τολμήματος. Διὰ ταῦτα καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος δόξαν προσπορίσασθαι ἑαυτῷ κατεφαίνετο εὔλογον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀσφάλειαν προσεχέστερον, εἰ καὶ ταύτης διήμαρτεν· οὕτως γὰρ αὐτῷ Φιλόθεός τις τῶν αὐτοῦ λίαν γνωστὸς καὶ τὴν τοῦ πρωτοσπαθαρίου ὑπέχων τιμὴν ἐδεδούλευτο (45). Ὁ

B δὲ Βάρδας τὴν Καίσαρος εὔκλειαν εἰληφὼς πολλοῖς ἀνδραστηρίωτο κατορθώμασιν, ὡς ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ τῆς Καισαρείας ἐπαύξοιτο (46), κἀκεῖθεν, ὥς φασι, τῆς βασιλείας ἐπαναβήσοιτο.

Cæterum impiis Ismaelitis impetentibus Romanos, duce Amere ex Melitena, haud segnis nec adeo remissus esse imperator voluit, virilis jam ætatis strenuitatem præ se ferens. Itaque Samosatam versus cum exercitu proficiscitur, urbem Ismaelitarum. Quam cum triduo jam obsideret, die Dominica res divinas Christianorum celebrare instituit, communicaturus ineruento complemento. Eadem autem hora repente Agareni portis patefactis erumpunt, facileque in fugam imperatorem compellunt, atque in tantum fugant ut et tentoria ejus et reliquam omnem supellectilem abstulerint, ipso imperatore ægre elapso.

Τῶν δὲ δυσσεβῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐπηρεαζόντων Ῥωμαίους (47), ἐξηγουμένου αὐτῶν κατὰ Μελιτηνὴν [50] τοῦ Ἄμερ (48), οὐκ ἐκλελύσθαι τοσοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐδεδούλητο (49), ἀνδρικῆς ἐμπράκτου μεταποιούμενος καταστάσεως. Διὸ καὶ εἰς τὰ Σαμόσατα [51] (50) πολεμικῶς προβιβάζεται, πόλιν Ἰσμαηλίτιδος. Καθ' ἣν προσεδρεύσας ἐπὶ ἡμέραις τρισὶ μέχρι τε τῆς κυρίας ἐλθὼν (51) παρ' αὐτῇ τὰ κατὰ λειτουργίαν Χριστιανῶν ἀνατίθησι, μετασχεῖν (52) μέλλων τῆς ἀναιμάκτου πληρότητος. Καὶ κατ' αὐτήν γε τὴν ὥραν

C ἐξαίφνης τὰς πύλας οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀνεῴξαντες (53) ἐξεληλύθεσαν, καὶ εὐχερῶς εἰς τροπὴν τὸν ἄνακτα διεκρούσαντο, καὶ τοσοῦτον ἀπήλασαν ὡς καὶ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ καὶ πᾶν ἄλλο τι τῶν πρὸς χρείαν σκευῶν σφετερίσασθαι (54), τοῦ βασιλέως μόλις ἀνασωθέντος.

Postea post decursum duorum annorum Amer cum triginta millibus superbe egressus est. Atque Michael postquam Thracenses in primis ac Macedones cum reliquis thematum exercitibus usque ad quadraginta millia collegisset, obviam profectus est, occupatoque loco quodam cui nomen **92** Daximon, ibi castra ponit in quodam prato Cella-

Εἶτα χρόνων δύο παριππευσάντων Ἄμερ (55) σὺν μυριάσι τρισὶν αὐθαδῶς ἐκστρατεύεται (56). Καὶ Μιχαὴλ ἐν πρώτοις Θρᾷκας καὶ Μακεδόνας σὺν λοιποῖς θεμάτων στρατεύμασι μέχρι τετράδος δεκαδικῆς χιλιάδος [52] (57) συλλεξάμενος διεξήει (58), καὶ καταλαβών τινα χῶρον ᾧ ἐπώνυμον Δαξιμὼν [53] (59), ἐκεῖσε σκηνοῦται εἴς τι λιβάδιον κατωνομασμέ-

VARIÆ LECTIONES.

[48] τριῶν] imo τρισχιλίων. [49] ἧττων L. [50] καταμελιτινὴν L. [51] Σαμώσατα L. [52] δεκατικῆς χιλιάδος L. [53] δόξυμον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(42) Ita et Cont. l. c. sed Cedr. l. c. ὡσεὶ τριῶν χιλιάδων.

(43) Ex imperitia ipse etiam videtur abusus hoc verbo, ac forte προενείρει scripserat, quasi ab hoc esse possit προείρηκε.

(44) Cont. p. 109. Zon. p. 158.

(45) Cont. p. 114.

(46) Male pro futuro posuit. Ἐπαύξοιτο pro ἐπαυξήσοιτο.

(47) Cont. p. 109, Sym. Log. p. 440. Occasio et causa belli. Cont. p. 103, Cedr. p. 545.

(48) Cont. p. 104.

(49) ... 109, ἄρτι τελοῦντος αὐτοῦ εἰς τοὺς ...

(50) ... ner o. Cont. p. 109, ... 545, necnon

D (51) Cont. p. 109, Cedr. p. 545, Zon. p. 158.

(52) Cedr. p. 545, in fine. — Cont. p. 109, ἔμελλον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν.

(53) Ita scriptum cum augmento pro ἀνοίξαντες, ac forte ipse auctor ita scripserat contra grammaticam.

(54) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(55) Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.

(56) Cont. p. 110.

(57) Ita scriptum. Potius τετάρτης δεκάδος dicendum erat. — Cont. l. c. μέχρι τεσσάρων μυριάδων.

(58) Imperite, pro ἀντεξήει. Ignorant fere isti vim particularum.

(59) Ambigue scriptum, ut et Δάξυμον possit legi.

Κελλάριον (60). Ὁ δὲ Ἄμερ στρατηγικῶς A
κβατικώτερον διελθὼν τῆς ἀπαγούσης ὁδοῦ πρὸς
:έλισαν (61), ἀπῄει πρὸς τὸ Χωνάριον, ἐν τούτῳ
λεμον πρὸς Ῥωμαίους ἀράμενος, αὐτίκα πρὸς
ἱ τροποῦται ὁ βασιλεὺς φυγαδείας ἐπιλαβόμενος
ιν ἕως ἕξ. Ἐντεῦθεν τοῦ δρόμου τῶν βασιλικῶν
ν ἀτονησάντων καὶ τοῦ συμφυγαδευομένου λαοῦ,
ιάλιστα διὰ τὸ παρεῖναι δυσφόρητον καύσετον
ς καιρικῆς διαθέσεως (62), λυσιτελείας ἡγοῦν-
κοπὸν ἀναβεβηκέναι (63) πρός τι ὄρος πέτραις
:σιν ἀντίτυπον καὶ παρόδῳ δύσβατον, ὃ Ἀνζῆς
νόμασται. Τοῦτο δήπερ ὁ βασιλεὺς καταλαβὼν
ίζεται· ὁ δὲ Ἄμερ γυρώσας αὐτὸν παρεντίθε-
4). Καὶ διὰ τοῦτο μάχης σφοδρᾶς ἐκ τοῦ σύνεγ-
μφοτέρων συγκροτηθείσης, ἡ τῶν ἐναντίων (65)
B τῆς βασιλικῆς ἂν περιγέγονε σοβαρευο-
πανωλεθρίαν (τοσοῦτον γὰρ ἐκρατύνετο) (66),
ἔκ τε τοῦ τόπου καὶ τῆς τῶν συμπαρόντων τῷ
εῖ ἀνδρειόφρονος συλλογῆς, πολλῷ δὲ μᾶλλον
ς ἄνω συμμαχίας, ἀντέπιπτεν. Ὅθεν οὗτος
νωκὼς τὴν ἀπειλουμένην ἀπώλειαν τῷ μαγί-
(67) Μανουὴλ τὰ περὶ σωτηρίας κεκοινολόγητο,
τα εἰπών· « Τί δρῶμεν, ὦ Μανουὴλ μάγιστρε;
.ύμεθα γάρ [84]. » Καὶ οὗτος ἀντέφη αὐτῷ· « Τὰ
οινικίζοντα πέδιλα (68), δέσποτα, ἃ τὴν βασι-
περιφάνειαν δηλοῦσιν, ἀπαμφιάσθητι, μελαμ-
δὲ περίβαλε [85], ὡσαύτως καὶ τὴν λοιπὴν βασι-
πανοπλίαν. Ἐγὼ δὲ λογάδας ἀνδρῶν φ' γεν-
ς συλλάβοιμι· καὶ δι' αὐτῶν γε πρὸς ἓν μέρος
πολεμίων χωρήσομεν καὶ ῥᾳδίως διελευσόμεθα. » C
ι βασιλεὺς ἀντειρήκει· « Ὁ δὲ λαὸς ἐκ τούτου
:σεται (69); » Καὶ ὁ Μανουὴλ ἀπεκρίνατο, ὅτι
μὲν (70) βασιλεία σου πάντως ἐξ ἀναγκαίου
ιθήτω, ὥστε μὴ κατασχεθῆναί σε τοῖς πολε-
· τοῦτο γὰρ εἴγε συμβήσεται, ἐλεεινὸν ἔσται
:ιανοῖς. Περὶ δὲ τοῦ λαοῦ ὅπερ τὸ θεῖον κράτος
σειεν εὐσεβῶς διακαρτερήσομεν. » Φ' οὖν ἄνδρας
:ίους ἀφορίσας ὁ Μανουὴλ παρεγένετο εἴς τι
; Σαρακηνικοῦ τάγματος, καί, « Τὸ Σωτῆρος
ηκεν » ἀνακεκραγὼς αὐτὸς μετὰ τῶν κατ' ἐκλο-
ιὐτῷ προσβαλὼν ἀνδρείως διέκοψε καὶ ἐξέθο-
ι· ὁ δὲ βασιλεὺς (71) δειλίᾳ κατασχεθεὶς ὑπ-
ίφη. Ὁ δὲ μάγιστρος βραχύ τι διαδραμὼν καὶ
ασιλέα μὴ ἐκβεβηκότα πυθόμενος [87] αὖθις ἀπῄει [88]
ἕτερον μέρος, καὶ αὐτὸ διασχίσας εἰσέδυ ἔνθα D
.ξ διέτριβεν (72). Βραδείας δὲ ὥρας γενομένης
αῖς τοιαύταις παρεμβολαῖς καὶ πολλῶν ἐν ταύ-
ἀναιρεθέντων Σαρακηνῶν, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ

A rium dicto. Cæterum Amer, astutia quadam bellica longius divertens ab ea quæ Zelisam versus ducit via, Chonarium petit. Cumque inde prœlium excitasset adversus Romanos, mox ab ipso in fugam vertitur imperator fugitque ad sex usque milliaria. Hinc cum in cursu equi multitudoque una fugiens deficerent, præcipue quod esset intolerabilis æstus propter diei tempus, utile consilium putant ascendere in montem quemdam saxis asperum et accessu difficilem, cui Anzes nomen; quo occupato imperator ibi stabulatur: cæterum Amer locum cingens ipsum intercludit. Itaque acri pugna ex propinquo utrinque excitata, hostilis multitudo valida internecionem insolenter minitans imperatoriam superasset (adeo roborata erat), nisi ex B loci opportunitate et virtute imperatoriæ cohortis aut multo magis ex cœlesti auxilio, impedimentum objectum fuisset. Proinde imperator, intelligens internecionem intentari, cum magistro Manuele de salute communicat, sic dicens: « Quid agimus, Manuel magister? perimus enim. » Atque hic ei respondit: « Puniceos calceos, domine, qui imperatorium splendorem significant, exue, ac nigros indue, pariterque reliquum imperatorium ornatum. Ego autem delectos viros quingentos strenuos **93** assumam, cumque iis ab una parte hostes aggrediar, facileque per eos transibimus. » Cui imperator regerit: « Multitudine vero postea quid fiet? » Respondit Manuel: « Imperatoriam tuam C majestatem omnino oportet incolumem evadere, ne apud hostes detinearis: hoc enim si contingat, lamentabile erit Christianis. Quod ad multitudinem attinet, divini numinis voluntatem pie feremus. » Quingentos itaque viros strenuos cum delegisset Manuel, accessit ad unam partem Saracenici exercitus, atque « Salvatoris signum vicit » exclamans ipse cum delecta manu facto impetu perrumpit atque exsilit: cæterum imperator metu impeditus reversus fuerat. Magister vero cum paululum procurrisset atque imperatorem non exivisse audivisset, rursus abiit ad aliam partem, eamque perrumpens penetravit eo ubi imperator morabatur. Cumque longo tempore durarent ejusmodi incursiones multique Saracenorum in iis interficerentur, D insuper et locus aquæ laboraret penuria, nec minus pascuorum, recessit Amer cum suo exercitu, profectusque in locum quemdam herbosum Dora dictum mox requievit. Securitatem igitur hinc nactus

VARIÆ LECTIONES.

fort. τί δρῶμεν, ὦ μάγιστρ'; ἀπολλύμεσθα γάρ. Conf. Eurip. Med. 1258. [85] περίβαλλε L. [86] ἐξέθωρεν [87] πευθόμενος L. [88] ἀπίει L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

)) Cont. p. 110, ὡς δὲ κατά τι χορτοφόρον πε-
Κελάριον οὕτω λεγόμενον κατεσκήνωτο.
1) Cont. p. 110. — *Ἐν τούτῳ τε — φυγαδ.*
αβ. Cont. p. 110, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.
2) Cont. p. 110. — Cont. l. c. σταθερᾶς με-
ϊρίας.
5) Cont. p. 110, in fine
4) Cont. p. 111.
(65) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158.
(66) Apposui signa parentheseos.
(67) Cont. p. 111.
(68) Scriptum per η in penult.
(69) Cont. p. 111. — Scriptum πήσεται.
(70) Cont. p. 111.
(71) Cont. p. 111.
(72) Cedr. p. 546.

imperator ex cruentis hostium manibus effugit per totum diem fugæ deditus, atque hoc modo salvus evasit.

A σπανίζειν τὸν τόπον ὕδατος, ἀλλὰ μὴν καὶ νομὴν ὑπεχώρησεν (73) ὁ Ἄμερ μετὰ τοῦ ἰδίου στρατεύματος, καὶ παραγενόμενος εἴς τι λιβάδιον ὅπερ λάμπαχατονομάζεται, εὐθέως προσανεπαύσατο. Ἀδείας οὖν ἐντεῦθεν ὁ ἄναξ λαβόμενος τὰς τῶν ἐχθρῶν (74) μιαιφόνους χεῖρας διέδρασεν (75) ὅλην ἡμέραν τῇ φυγῇ προστιθέμενος, καὶ τοιούτῳ τρόπῳ διεσέσωστο.

94 Porro annis duobus prætcrlapsis rursus idem ille Amer Romani imperii fines aggreditur, quadraginta millibus sese efferens, quibus Armeniacum thema plane disperdidit, progressus usque ad maritimam urbem Amisum. Vidensque plurimos captivos multaque spolia quibus potitus fuerat, plane insanire cœpit, quod mari prohiberetur ab insatiabili impetu, suisque præcepit ut virgis abscissis cæderent mare (sicut Xerxes apud Hellesponti pontem ferreis ipsum flagellavit), dicens: « Cur istud hic invenimus? et cur non ulterius progressi sumus populando incolas? » De hac ingenti præda et captivitate cum audivisset imperator, graviter tulit et contristatus fuit, atque apud mensam talia dicit: « Heu, heu, non est inventus ullus homo qui erga nostrum imperium et erga Christianos sincerum amorem conservaret, ut hinc prompto animo incitatus proficiscatur dimicetque cum impio Amere. » Sic affecto imperatore surrexit Petronas, Theodoræ ac Bardæ frater, atque ad imperatorem dicit: « Subjectos quidem multos tuo glorioso imperio dedit Deus, qui te plurimum amant, domine, paratique sunt amore tui mortem subire. Sed in bello modo prosperæ, modo adversæ res accidunt, victoriamque certam et indubitatam nemo hominum sibi promittere potest, verum hæc a solo 95 Deo præscitur. Itaque ad hæc imperator respondit ergo: « Mi Petrona, vis proficisci et aggredi hostem ac pro Christianis meoque imperio periclitari? » Qui respondens ei dicit: « Equidem, imperator, paratus sum, quoad pugillus sanguinis inerit mihi, eum pro tuo imperio proque fidei consortibus evacuare. » Hoc alacri sermone imperator confirmatus præficit ducem cohorti scholarum. Qui verbis incusationis promptus factus rem et facta adjunxit, recta profectus in hostem cum delectis, nec nimia multitudine gravatus. Non latuit ea res Amerem: transfuga enim quidam eum adit dicitque: « Notum sit tibi, Amer, Petronas ille

Ἐτῶν δὲ δύο διαβεβηκότων πάλιν ὁ αὐτὸς Ἄμερ τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ὁρίοις ἐφάλλεται (76), ἐπὶ μʹ χιλιάσι μεγαλειούμενος (77), ἐξ ὧν τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα παντάπασι διωλόθρευσε, παρεμβαλὼν μέχρι τῆς πρὸς θάλασσαν Ἀμινσοῦ (78). Καὶ τὴν πολυάνθρωπον τεθεαμένος αἰχμαλωσίαν καὶ λαφυραγωγίαν πολλὴν ὧν γέγονεν ἐγκρατής, ὅλος [a] καθέστηκεν ἐκμανής, τῇ θαλάσσῃ περισχεθεὶς τῆς ἀπλήστου φορᾶς, καὶ τῷ ἰδίῳ λαῷ (79) ὀξέως διενετείλατο B κοπείσαις ῥάβδοις τύψαι τὴν θάλασσαν (καθὼς ὁ Ξέρξης κατὰ τὸ πρὸς Ἑλλήσποντον ζεῦγμα σιδηροῖς (80) ταύτην ἐμάστιξεν), ἐπειπών· « Ἵνα τί αὐτὴν εὕρομεν ἐνθάδε; καὶ ἵνα τί μὴ περαιτέρω λεηλατοῦντες τοὺς ἐγχωρίους προέβημεν; » Περὶ δὲ τῆς πλείστης αἰχμαλωσίας πεπυσμένος ὁ βασιλεὺς δυσφορήτως εἶχε καὶ ἠνιᾶτο, καὶ τοῖς ὑποχειρίοις ἐντραπεζούμενος τοιαῦτά φησιν· « Οἴμοι οἴμοι, οὐχ εὕρηταί τις ἀνθρώπων ὃς πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν καὶ πρὸς Χριστιανοὺς ἀγάπην εἰλικρινῆ διασώσειεν, ὡς ἐνθένδε προθυμοποιηθεὶς ἀπέλθοι καὶ τῷ ἀσεβεῖ πολεμήσειεν Ἄμερ. » Οὕτως του βασιλέως διατεθέντος ἀνέστη Πετρωνᾶ ὁ Θεοδώρας καὶ Βάρδα αὐτάδελφος (81), καὶ πρὸς τὸν βασιλέα φησίν, ὅτι C « Ὑπηκόους μὲν πολλοὺς τῇ σῇ μεγαλοδόξῳ βασιλείᾳ δέδωκεν ὁ Θεός, οἵτινες πλεῖστά σε στέργουσι, δέσποτα, προτεθύμηνται δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς ἀγάπης τεθνάναι· πλὴν τοῖς πολέμοις ποτὲ μὲν εὐτυχίαι, ποτὲ δὲ δυστυχίαι συμβαίνουσιν· τὴν δὲ νίκην ἀνενδοίαστον οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐπίσταται, εἰ μὴ μόνῳ αὕτη Θεῷ προέγνωσται. » Διὸ πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο· « Λοιπόν, ὦ Πετρωνᾶ, προαιρῇ ἀπιέναι καὶ προσβαλεῖν τῷ ἐχθρῷ, καὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας προκινδυνεῦσαι; » Ὑπολαβὼν δὲ αὐτῷ φησιν, ὅτι περ « Ἐν ἑτοιμότητι, βασιλεῦ, χρηματίζω τὴν ἐνοῦσάν μοι αἵματος δράκα εἰς [b] τε τὴν σὴν βασιλείαν καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμοπίστων ἀποκενῶσαι (82). » Τούτοις δὴ τοῖς προθύμοις λόγοις ὁ ἄναξ ἐγγυηθεὶς προχειρίζεται (83) τοῦτον ἡγεῖσθαι τοῦ τάγματος D τῶν σχολῶν (84)· ὃς τῷ λόγῳ τῆς προβολῆς σπου-

VARIÆ LECTIONES.

[a] ὅλως, o supra script. [b] εἰς] corr. marg. ὑπὲρ L: hoc post καὶ adjeci.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(73) Cont. p. 111.

(74) Cont. p. 111.

(75) Ita omnino scriptum.

(76) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in fine.

(77) Cont. p. 111, et Cedr. l. c.

(78) Apud Cont. l. c. sine ν.

(79) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, ubi ὅτε φασὶν αὐτὸν παραπλήσιον τῷ Ξέρξῃ πάθος παθεῖν, μάστιξι κελεύσαντος παίειν τὴν θάλατταν, ὅτι μὴ περαιτέρω προήκατο τοῦτον χωρεῖν. Male legitur χαίρειν.

(80) Ita scriptum, σιδηροῖς, et nullum adest substantivum.

(81) Cont. p. 111, Cedr. p. 546, Zon. p. 158, in fine.

(82) Ita scripta hæc sunt, et annotavit librarius in margine etiam lectionem ὑπὲρ, qua recepta sit ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας, quibus recte adhærent καὶ τῶν, etc., manente autem εἰς, accusativi continuandi, καὶ τοὺς ὁμοπίστους.

(83) Cont. p. 112, Cedr. p. 547, Zon. p. 158, in fine.

(84) Obscure et ambigue. Aut enim invertit pro τοῦ λόγου τῇ προβολῇ, id est *prolatione verborum*, aut subintelligendum reliquit ἕνεκα, ut sit προβολῆς ἕνεκα σπουδ. διατ., *propter illam oblationem*, etc.

διατεθεὶς τὸ ἔργον ἐπήγαγεν, εὐθυβολήσας A
τὸν πολέμιον σὺν ἐπιλέκτοις καὶ οὐ πλήθει τοσ-
μεστούμενος. Ὃ οὐκ ἐλελήθει τὸν Ἄμερ [61] (85)·
; γάρ τις Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν ἄπεισι (86) καὶ
· « Γνωστὸν ἔστω σοι, Ἄμερ, Πετρωνᾶς ἐκεῖνος
ὸς γένους τοῦ βασιλέως τὸ αἰδέσιμον ἔχων
ζησε περιθέσθαι σοι πόλεμον· ὅθεν αὐτὸν ἀπά-
ῆς στρατιᾶς ἡγεμονεύειν προσέταξεν. Παρ' ᾧ (87)
ἀθροισται πᾶς ὁ τῶν θεμάτων στρατὸς καὶ ἐξ-
σται, τὴν κατὰ σοῦ μάχην πραγματευόμενος. »
Ἄμερ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταξιάρχαις τὸ ἀκουσθὲν
γύμνου, τί δρᾷν χρὴ πρὸς τοῦτο διερευνώμενος.
πρὸς αὐτὸν ὁμοφρόνως εἶπον· « Τὸ παρ' ἡμῶν
ὸς, ὦ [62] Ἄμερ (88), κατὰ τῆς ἐπικρατείας Ῥω-
ν ἀνδραγάθημα οὐδεὶς τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξειργά-
[63]. Οὐ χρείαν ἔχει πλείονος ἐργασίας, ἀλλ' ἢ B
ναι [64] (89) ὁδὸν τὴν πρὸς τὴν χώραν ἡμῶν, δι' ἧς
μεθα (90). Καὶ εἰ μὲν ὁ Πετρωνᾶς διώκων ἡμᾶς
λάβοι, τηνικαῦτα τούτῳ παραταξόμεθα [65]· εἰ δὲ
μὴ συναντήσοι, ἐν τοῖς ἰδίοις πάντως ἀπελευ-
α. » Αὐτὸς δὲ ὁ Ἄμερ ὡς εἴ τις ἄλλος οἰηματίας
(91) καὶ ὑπέροπλος ἔφη· « Οὐδαμῶς τὸ παρ'
βουλευθὲν διαπράξομαι, ὡς ἂν μὴ ἐκεῖνος ἐμοὶ
ν καὶ δρασμὸν ἐπιγράψοιτο· διὸ ἄπειμι πρὸς
αράταξιν αὐτοῦ. » Διοδεύσας δὲ ἀπὸ Ἀμινσοῦ
μίλια [66] (92) φ' τῷ Ἀβυσιανῷ καταντᾷ, κατὰ
ιαν τελοῦντι τῆς τε Παφλαγονίας καὶ τοῦ Ἀρ-
κῶν θέματος, εἰς τὸν χῶρον ὃς κατωνόμασται
οντα (93), ἐν ᾧ ὄρος καθέστηκε, καθ' ὃ ὁ Ἄμερ
ισεν (94), ἤτοι τοῦ ὄρους ἐκεῖθεν, καὶ ὁ Πε- C
ᾶς ἔνθεν. Νυκτὸς δὲ καταλαβούσης στρατηγοὺς
πει τῶν εὐδοκίμων, ἐπαναβεβηκέναι τοῦ ὄρους
γκρατῆσαι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τούτου ἐν κατασχέσει
ται οἱ πολέμιοι. Ταὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ ὁ Ἄμερ
σατο (95). Πρὸς τῇ ἀναβάσει δὲ τοῦ ὄρους συν-
κότων ἀλλήλοις, ὑπερίσχυσεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
καὶ τοὺς ἀναβεβηκότας εὐθαρσῶς κατεβί-
ν· ἐφ' ὃ καὶ ὁ Πετρωνᾶς μετά του ὑπ' αὐτὸν
ὸς λαοῦ ἀναβέβηκεν. Συμβολῆς δὲ γενομένης
ἑκατέρων μερῶν, ὁ ἐπιβλέπων Θεὸς ἐπὶ ταπεινὸν
πρᾶον καὶ τοὺς αὐτοῦ τρέμοντα λόγους, ὁ τοῖς
ηφάνοις ἀντιτασσόμενος, τὸν μὲν ἐκραταίωσε,
ὲ ἐσάθρωσεν (96)· καὶ παραυτίκα ὁ Ἄμερ μα-
πεποινηλάτητο [67], οὗπερ ἀναιρεθέντος ὁ ὑπ'
ἅπας λαὸς διεσκέδαστο καὶ ξίφους ἐγχείρημα D

affinitate imperatoris glorians minatus est tibi bellum inferre: quapropter eum universo exercitui præesse jussit. Ab eo collectæ sunt omnes thematum copiæ et armis instructæ, prœlio adversus te paratæ. » Tunc Amer suis ducibus revelavit quid audivisset, quid faciendum ad hæc sit quærens. Illi vero ad eum unanimiter dixerunt: « Res quales nos, o Amer, gessimus adversus Romanorum imperium, nemo ante nos gessit: non est opus majore negotio, sed tantum via in nostram regionem, per quam proficiscamur. Et si quidem Petronas nos persequens occupaverit, tunc **96** contra eum in acie consistemus: sin id non accidat, ad nostra utique abibimus. » Ipse autem Amer, si quis alius arrogans et superbus, dixit: « Haudquaquam vestrum consilium exsequar, ne ille formidinem aut fugacitatem mihi imputet. Quare proficiscar in aciem contra eum. » Profectusque ab Amiso quasi milliaria quingenta ad Amysianum pervenit in confinibus Paphlagoniæ et Armeniaci thematis, in locum qui Porsonta dicitur, ubi mons est, apud quem Amer tabernacula posuit; ipse in altera parte montis, et in altera Petronas. Cum autem nox venisset, duces mittit Petronas ex probatioribus qui conscendant montem eumque occupent, ne hostes eum obtineant. Quod idem et Amer fecit. Cumque in ascensu montis sibi obviassent, prævalere fecit Deus populum suum, eosque qui ascenderant audacter aggressi dejecerunt, et Petronas montem cum omni sua multitudine ascendit. Factoque conflictu ex utraque parte, Deus, qui humilem respicit et mansuetum suosque sermones trementem, qui superbis resistit, hunc roboravit, illum debilitavit. Ac confestim Amer gladio pœnas dat: quo interfecto omnis ejus multitudo dissipata gladioque perempta est, ac fere universa periit, excepto illius filio cum una centuria Halyn fluvium transgresso; quem tamen occurrens **97** ei in Charsiano themate merarches Machæras dictus cepit, illosque qui cum ipso erant, ut propemodum, Deo miraculose agente in excelso brachio, nec relinqueretur aliquis ex ipsis, quidque accidisset nuntiaret in urbe ipsorum adhuc reliquis Saracenis. Hoc cum nuntiatum esset imperatori, civitas abundanti lætitia exhilarata est, ac Petronas magistrorum gloria decoratur. Ut au-

VARIÆ LECTIONES.

τὸ Ἄμερ L. [62] γεγονὼς ὁ Ἄμερ L. [63] ἐξείργαστο V. [64] παραινεῖ L. [65] παραταξώμεθα, o supra ω
t. L. [66] μήλια L. [67] πεποινήλατο L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

5) Ita scriptum, solemni hallucinatione circa
ω. Forte τῷ scripserat auctor [ut p. 80]. Alias
ν legi potest.
6) Scriptum ἄπισιν ex iotacismo.
7) Ita scriptum. Potius παρ' ὅ, *quocirca*, *qua-*
ter, aut παρ' οὗ, *a quo*.
8) Scriptum γεγονὼς ὁ. Apparet autem hinc
ma socordia librarii circa o et ω.
9) Ita scriptum, non παραινεῖν, quod aptius
.. Aut potius legendum περανεῖ vel περαίνειν.
0) Balbutit misere.
1) Scriptum τελών. Solet librarius pro circum-
flexo acutum ponere, ut supra in Πετρωνᾶς aliquoties: paulo ante tamen recte περισπωμένως.

(92) Ita scriptum μήλια, non μίλια. Videtur autem numerus quingentorum nimius. — Ita fere scriptum, ut etiam legi possit Ἀμυσιανῷ.

(93) Cont. p. 112, ubi Πόσοντα. Vid. ibid. p. 113, Cedr. p. 546, ubi Πτώσοντα· apud Zon. p. 159, Πτώσαντα.

(94) Ita scriptum, non ἐσκήνωσεν.

(95) Cont. p. 113.

(96) Cont. p. 114, Sym. Log. p. 440, Georg. Mon. p. 535, Cedr. p. 547, Zonar. p. 159.

tem aliqui, etiam Bardas postquam cum fratre hostes vicisset, tunc Cæsar acclamatus fuit, in diebus Paschatis, indictione decima.

A γέγονε, καὶ σχεδὸν ἅπας ἀπώλετο, δίχα τοῦ του υἱοῦ μετὰ ἑκατοντάδος ἀνδρῶν (97) ρατωσαμένου Ἅλυν τὸν ποταμόν (98)· οὗ κατ ά τησιν καθεστὼς ἐν τῷ Χαρσιανοῦ θέματι μεράρχης [68] ὁ Μαχαιρᾶς οὕτω καλούμενος κατέσχεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὥστε παρὰ μικρὸν τοῦ Θεοῦ θαυματουργήσαντος ὑψηλῷ ἐν βραχίονι, μὴ λειφθῆναί τινα ἐξ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἀπαγγεῖλαι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν πε Σαρακηνοῖς. Περὶ τούτου διαγγελθέντος τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν πολιτείαν χαρμονὴ δαψιλὴς διακέχυται καὶ ὁ Πετρωνᾶς τῇ τῶν μαγίστρων εὐκλείᾳ σεμνύνεται. Ὡς δέ τινες, ὅτι καὶ Βάρδας σὺν τῷ ὁμ τοὺς ἐχθροὺς τροπωσάμενος τὴν τοῦ Καίσαρος τότε κληροῦται ἀνάῤῥησιν, ἐν ἡμέραις τοῦ Πάσχα, ἰνδικτ

De his rebus cum audivisset dux Bulgarorum, cedens ejusmodi victoriæ ad pacificum statum inclinabat, quamvis prius fuisset ferox. Sed et fame premebantur ejus subjecti: unde et Homericum apud se, ut par est, cogitarunt oraculum,

Tristes sunt mortes miseris mortalibus omnes,
Sed quam dira fames affert tristissima demum est;

adeo ut facile Christianorum admitterent baptismum universi, ipseque eorum dux vellet Michael vocari imperatoris nomine, cum mitterentur illuc sacerdotes quidem eximii ad religionem Christianam firmandam.

Ὁ οὖν καθηγεμὼν Βουλγάρων περὶ τούτου ἐ κὼς (1) καὶ τῷ τοιούτῳ κατατροπωθεὶς εὐτυ πρὸς εἰρηναίαν κατάστασιν ὑποκλίνεται, εἰ κα ἐθρασύνετο (2), ἀλλὰ μὴν καὶ λιμῷ οἱ περὶ πιεζόμενοι (3) (ὅθεν καὶ τὸ Ὁμηρικὸν καθ' ἑ

B ὡς εἰκὸς διενενόητο [69] λόγιον,

Πάντες μὲν στυγεροὶ [70] θάνατοι δειλοῖσι βρ
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπ

καὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ τοῦ Χριστιανῶν εὐπει καταξιωθῆναι βαπτίσματος ἅπαντας, τὸν δὲ ἀρχηγὸν αἱρετίσασθαι [71] Μιχαὴλ ὠνομάσθαι βασιλέως ὀνόματι (5), ἐκπεμφθέντων ἐκεῖσε ρέων τινῶν ἐλλογίμων τὰ τῆς Χριστιανικῆς π ἐγκρατύνασθαι.

98 Cæterum magnæ curæ erat Cæsari Bardæ sapientia, quamvis ea cura ad ostentationem spectaret. Congregat itaque sapientes in Magnaura, ut, aliis philosophiæ, geometriæ, aliis astronomiæ, aliis grammatices professoribus ibi constitutis, isti gratis docerent accedentes. Ac tantum in ea cura laborabat, ut Leonem illum summum philosophum in philosophia constitueret doctorem, ejusque discipulum Theodorum in geometria, atque in astronomia Theodegium, inque grammaticis Cometan, istisque imperatorias largitiones suppeditaret. Quos præ studio sæpe visitans ac discipulorum cujusque aptitudinem considerans, bona spe hos sustentabat, ipsorumque præceptores diligentiores beneficiis efficiebat, ita ut eruditionis semina ex illo tempore ad hunc usque diem sumpto incremento plures fructus ferrent, in illius memoriam litterarum monumentis consignatam. Insuper nec muneribus facile corrumpebatur, quamvis ficte id præ se ferret: inhiabat enim opibus vehementer, multas pos-

Περὶ πολλοῦ δὲ (6) τῷ Καίσαρι Βάρδᾳ ἡ σοφ φιλοτίμητο, κἂν (7) τῶν πολλῶν πρὸς ἐπίδειξ μέλητο. Συναθροίζει σοφοὺς κατὰ τὴν Μαγν ὡς τοὺς μὲν φιλοσοφίας, γεωμετρίας, τοὺς δὲ ἀστρονομίας, ἄλλους γραμματικῆς ἀντιποιου ἐγκαταστήσας προῖκα διδάσκειν τοὺς προσι

C Καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ τῆς ἐπιμελείας ἐν τοῦ εἴργαστο, ὡς Λέοντα τὸν πάνυ φιλόσοφον κατ φιλοσοφίαν ἐντάξαι διδάσκαλον (8), καὶ τὸν φοιτητὴν ἐν γεωμετρίᾳ Θεόδωρον (9), καὶ ἐν νομίᾳ Θεοδήγιον (10), ἔν τε γραμματικοῖς Κο καὶ τούτους ταῖς βασιλικαῖς δωρεαῖς ἐπαρκεῖν ἐφ' οἷς ἐκ φιλοπονίας ἐπιχωριάζων συχνῶς κ μαθητιώντων ἑκάστου τὸ ἐπιτήδειον ἐννοῶν χρ ἐλπίσιν ὑπέτρεφεν, αὐτῶν τε τοὺς καθηγου ἐμμελεστέρους πρὸς τούτους ταῖς εὐεργεσία ποίητο, ὥστε τοῦ λόγου τὰ σπέρματα ἐκτο μέχρι τῆς δεῦρο διαυξηθέντα ἐπὶ πλέον τελεσ εἰς ἐκείνου μνήμην ἀνάγραπτον (12). Πρὸς ἐπ τοις τῷ ἀδωροδοκήτῳ, κἂν ἐπιπλάστως, ἐκέ

VARIÆ LECTIONES.

[68] Μενάρχης V. [69] διενενόητο L. [70] στυγεροὶ] γὰρ L. Odyss. μ, 341. [71] αἱρετήσασθαι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(97) Cedr. p. 547, Zon. p. 159.

(98) Cont. p. 114, Cedr. p. 547.

(99) Id est: *Per civitatem lætitia ingens manavit.* Sed videtur et hic invertisse pro ἡ πολιτεία (sive ἡ πόλις) χαρμονῇ δαψιλεῖ διακέχυται.

(1) Videtur hæc alieno loco inseruisse. Bulgaros ad Christum conversos fuisse adhuc Theodora imperante, tradit Cont. pp. 101 et 102. Sym. etiam Log. ante expeditionem Petronæ refert, p. 440. Vid. Georg. Mon. p. 534, Cedr. etiam p. 540, Zon etiam p. 155.

(2) Zon. p. 155, Cedr. p. 540, Sym. Log. p. 440, Cont. p. 101, Georg. Mon. p. 534.

(3) Nominat. pro genit. absol. — Pueriliter rursus inculcat Homerum. — *Καθ' ἑαυτούς*. Ita scriptum, non κατ' αὐτῶν.

D (4) Sym. Log. p. 440.

(5) Cedr. p. 540, Cont. p. 102, Sym. Log. p Georg. Mon. p. 534.

(6) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160

(7) Ita hæc scripta. Loquitur negligentissim Nullam ponit particulam connexionis.

(8) Cont. p. 115, Cedr. p. 547, Zon. p. 160

(9) Cont. p. 119. De hoc Theodoro Leonis pulo multa idem, p. 115 seq.; de eodem p. 548 et seq. non nominat, ut et Zon. p et seq.

(10) Cont. p. 119, Cedr. p. 550. — *Κομ* Cont. p. 119.

(11) Cont. p. 119, Cedr. p. 550.

(12) Exemplo sit auctor.

ιλοχρηματήκει (13) γὰρ ἀφειδῶς πολλῶν κτη-
καὶ μὴν τιμαλφῶν ἐφιέμενος, ὧν τὴν κτῆσιν ἐξ
ιίου προσελαμβάνετο· ἐπεφιλοτίμητο γὰρ πρα-
ῖς εἰς ἄκρον καὶ σεβασμιότησι, τὸ αὔθαδες καὶ
ικὸν ἐπισπώμενος (14), εἰ καὶ μετὰ σχηνικευο-
φρονήσεως καὶ ἀρχικῆς καταστάσεως ἥττων [73]
ν ἐξ ἀληθείας βελτιωμάτων. Ἐξ ὧν ἀσχέτως
εία (15), Μιχαὴλ ἐπαυχενίζων τοῦ βασιλέως,
ρορᾶσθαι μὲν πολλάκις ἔκ τε (16) τῶν συγκλη-
ἐξεγένετο, τάχα δὲ καὶ διὰ τὸ ἁλίσκεσθαι (17)
ἀμονι καὶ φιλιπποδρόμῳ προθέσει τὸν ἄνακτα
ροσεξίαν τῶν ἀμεινόνων, ἢ τυχὸν καὶ ἡλικίᾳ
ζούσῃ παραριπίζεσθαι.

ιὴν δὲ Βάρδας μόνης τῆς βασιλείας ἐρῶν ἐτυρ-
ι, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐγκρατεῖν οὐκ
το (18), ὥστε καθελεῖν τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρό-
ν σεμνὸν Ἰγνάτιον διασκέψασθαι, τῷ ἀπεῖρ-
ποτε κοινωνίας αὐτὸν κατά τι τῶν ἀπευκταίων
ομα, ὃ πρὸς ὑπόνοιαν παρενέσκηπτεν, εἰ καὶ
ὑτοῦ πολλάκις ἐν ταύτῃ δεχθεὶς νουθετικαῖς
μβουλαῖς μὴ πεισθεὶς [74] ἑαυτὸν δοκιμάζειν
ι τῷ Παύλῳ νενομοθέτηται, ἀνευλαβῶς τῷ
ντι πρόσεισι καὶ πολλάκις· διὸ ἐν μιᾷ (19)
διαφόρου τόλμης ἀποῤῥαπίζεται (20), καὶ
ἰ κατ' αὐτοῦ μεθ' ὕβρεων χαλεπῶν τῆς ἀρ-
σύνης αὐτὸν καθαιρήσειν, προσεπιθησόμενος [75]
ιούς (21). Ὃς μετ' ὀλίγον τὸν τοιοῦτον ἄνδρα
ιετῆς ματαιώσας τοῖς κατ' αὐτοῦ σκευασθεῖσι
κλησίας καθίστησιν ἔκβλητον, τὸν μετὰ (22)
τραετῆ τοῦ θρόνου κατάσχεσιν καὶ τελευταίαν [76]
ισμάκαρος Μεθοδίου κατ' ἐκλογὴν προκριθέντα,
λαβείᾳ τῷ μεγίστῳ (23) τῶν ἐκ πατρὸς ὀρθο-
συστάσεων [77] τῶν μεγάλων τῇ ἀρετῇ Βασιλείου
ρηγορίου, τῶν υἱῶν Λέοντος βασιλέως, κἂν τῇ
ιτρὸς ἐπιψόγῳ αἱρέσει σμικρυνομένων, ὡς
εν λοιπὸν κληροῦσθαι [78-80] τὸ μέγιστον τῶν [81]
ων ἐπαναβέβηκεν (24). Ἀντεισάγει δὲ Φώτιον
ἀρχην, κατά τι μὲν τῶν βελτιόνων [82] ὑπερτε-
ι, κατά τι δὲ χθαμαλούμενον. Ἐφ' ὧν καθ-
καὶ τῇ ἀνόδῳ πολλῶν προσκληθέντων τῆς γε-
υ βουλῆς καὶ ταύταις ἐπισφραγισαμένων,
ταντῖνος μόνος ὁ εἰρημένος οὐ κατατίθεται,
ν μὴ ἐξεῖναί τινι τῶν λαϊκοῖς καταλόγοις συν-
ένων περὶ τοιούτων ἐγγράφεσθαι. Οὐ μέχρι
ι τὰ κατ' αὐτόν· ἀλλὰ πολλαῖς τιμωρίαις ἐμ-
ύεται [83] παρὰ μικρὸν τῆς ζωῆς ἀπηλλάχθαι,

A sessiones, sed et pretiosas, affectans, quarum comparationem necessario suscipiebat: studebat enim pompæ summopere et magnificentiæ, arrogantiam et fastum colligens, quamvis cum simulata prudentia et imperii affectatione aspiraret ad eos profectus qui rei veritate probarentur. Quare immodice affectabat imperium, Michaelis imperatoris cervici imminens; **99** cui ut contemneretur et a senatoriis viris sæpe accidit, forte quia caperetur spectaculis ac circo nimis esset deditus imperator propter neglectum meliorum morum, aut fortasse quod juvenili ætate huc illuc impelleretur.

Sed non solum cupiditate imperandi Bardas turbulentus erat, verum et Ecclesiam violare non
B desinebat, adeo ut removere a sede patriarchali sanctum Ignatium in animum induceret, quod exclusus aliquando communione ab eo fuisset, propter quoddam detestandum crimen, quod in suspicionem veniebat, quamvis sæpe in eam receptus, admonitionibus et consiliis non obtemperans ut sese probaret secundum Pauli præceptum, irreverenter ad sanctum accedit, et sæpius: quare uno quodam die ob indifferentem audaciam repellitur cum castigatione. Atque hic minatur illi cum contumeliis gravibus, a summo sacerdotio remoturum, additurum etiam sæva verbera: qui et paulo post, ejusmodi virum, virtute irrita et despecta, suis in eum machinationibus ex ecclesia
C ejicit, illum post quatuor annorum patriarchatum et obitum beatissimi Methodii per electionem antepositum, cum maxima reverentia, patrum orthodoxorum pari magnis illis in virtute, Basilio et Gregorio, filiis Leonis imperatoris, etsi propter patris infamem hæresin minuerentur, ut ad percipiendos **100** honores magnorum maximos ascenderet. Introducit autem Bardas in locum ejus Photium patriarcham, in aliquibus bonis superiorem, in aliquibus inferiorem. In quorum descensu et adscensu, cum multi accersiti fuissent ex senatorio ordine cumque assensu suo comprobassent, solus Constantinus, de quo diximus, non consensit, dicens non licere cuiquam ex laicorum numero talibus inscribi. Non eo tantum processum adver-
D sus ipsum, sed multis suppliciis exercetur, ut propemodum vitam amitteret, in tantum ut humi

VARIÆ LECTIONES.

τον L. [73] ᾧ] ὡς L. [74] πεισθῇς L. [75] προσεπιτεθησόμενος L. [76] τελευτὴν potius. [77] συνευλ, a scripto τῷ μεγίστῳ L. [78-80] πληροῦσθαι L. [81] τῶν] τινῶν L. [82] βελτιώνων L. [83] ἐνμεθοδεύεται L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Ita scriptum per η in penult., non per iota.
Loquitur involute et contorte et ambigue.
Cedr. p. 547, ubi τῆς βασιλείας κατεστοχά-
Zon. p. 160, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἔμνατο.
Ita loquitur quasi Bardas contemptus fuerit
ιtu: sed causæ quas subjungit contemptum
atoris indicant. Taceo quod μὲν et τε et
γένετο ἐξ præter rem posuit.
Cont. p. 114, Cedr. p. 547, Zon. p. 159.
Cont. p. 120, initio, Cedr. p. 551.
Loquitur incondite et pugnantia. — Διὰ ἐν
μιᾷ. Involute et ambigue.

(20) Græca sunt instar foliorum Sibyllæ. Itaque Latina non possunt fieri multo clariora. De aliquibus amplius quærendum quod ad res attinet.

(21) Desperate et perdite loquitur.

(22) Cont. p. 120, Cedr. p. 551, Zon. p. 161.

(23) Ita scriptum. Forte τῇ μεγίστῃ.—Verti quasi esset συστάσεως in singulari. Potest σύστασις esse et *factio*. Item *commendatio*; in qua significatione hic retineri posset plurale συστάσεων.

(24) Cedr. p. 551, Zon. p. 161, in fine.

projectus in formam crucis extenderetur manibus pedibusque alligatis indeque doloribus cruciaretur. Non hic abrupti ejus cruciatus, sed in majus progressi. Traditur a Cæsare Theodoro illi fatuo dicto, ut crudelissi..a experiretur, nec non Joanni Gorgonitæ et Nicolao Scutellopi, in apostolorum celebre templum, ubi monumenta imperatorum, includendus, ut fame ac siti vexaretur, ac multo magis corporis cruciatibus: qui loculo Constantini Copronymi eum divaricatis cruribus impositum nudum ibi reliquerunt. Erat autem tempestas hiberna et admodum gravis; lapidis dorsum acutum, totusque lapis attactu perquam frigidus, cum anni tempore tum suapte natura. Proinde athleta ille ex intestinis pus mistum sanguine mittebat. Dolorque erat talis **101** qualem utique non ignoratis quotquot dysenteriam ex frigore experti estis. Dum enim algoris et inflammationis admorsu intestinum labefactatur, continuo doloribus distenditur qui ea patitur. Deinde valde pallescit et ob densitatem aeris cum dolore inhorrescit, sanguine in grumos coalescente in superficie, unde digestio pessum it. Sed in intimis etiam dum spiritus in corde densatur et constipatione exterioris spissatur, in affecta parte magis exasperatur dolor, vi mali eo compulsa. Ita tolerans diros cruciatus vir beatissimus, quamvis ex castratione etiam et senectute varie esset debilitatus, non est locutus Domino malum super iis quæ patiebatur, nullum anceps verbum aut quod illis ansam præbere posset, non judicavit ut Ithacensis illius socii,

Horæ momento aut cadere aut reperire salutem
Præstat quam lento affligi certamine vitam.

Certamine, inquam, cum Cæsare: non enim ei minor

A καὶ τοσοῦτον ὥστε χαμαιριφῆ σταυροειδῶς (25) ἐκτηπλῶσθαι τὰ χεῖρε καὶ τὼ πόδε [84] κατάδεσμον καὶ ἀλγηδόσιν [85] ἐντεῦθεν κακύνεσθαι. Οὐ μέχρι δὲ τούτου τὰ τῶν αἰκισμῶν διεκόπτετο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτεν. Ἐκδίδοται παρὰ Καίσαρος Θεοδώρῳ τῷ Μωρῷ κατὰ κτῆσιν τῶν ὠμοτάτων (26), πρὸς δὲ καὶ Γοργονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτέλλοπι (27), καὶ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων περιβοήτῳ ναῷ (28), ἐν ἡρῴῳ τῶν βασιλέων, ἐφ' ὅτῳ [86] ἐγκέκλειστο λιμῷ καὶ δίψει (29) τρυχόμενον [87], καὶ πολλῷ πλέον ταῖς κατὰ σῶμα κακώσεσιν· οἵτινες λάρνακι Κωνσταντίνου (30) τοῦ Κοπρωνύμου περισκελίσαντες [88] κατὰ γύμνωσιν (31) εἴασαν. Χειμῶνος δὲ ἦν ὥρα, καὶ μάλα [89] τῶν ἐπαχθῶν· τῷ λίθῳ ἐπαυχένιος ἡ ὀξύτης, καὶ δι' ὅλου κατὰ τὴν ἁφὴν λίαν ψυχρὸς [90] ἔκ τε καιροῦ καὶ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως (32). Ἐνθένδε ὁ ἀθ- B λητὴς τῶν κρυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν ἐποιεῖτο σαπρίας καὶ αἵματος (33). Καὶ ἡ ὀδύνη ὁποία, ἴστε πάντως τινὲς οἱ δυσεντερίας καὶ μᾶλλον (34) ἐκ ψύχους πεπείρασθε. Κρύους γὰρ καὶ φλέγματος δήξει τοῦ ἐντέρου σημαινομένου εὐθὺς μὲν περιοδυνᾶται καὶ διατείνεται ὁ τούτων αἰσθόμενος, εἶτα σφοδρῶς ὠχριᾷ καὶ τῇ πυκνώσει τοῦ περιέχοντος ὀδυνηρῶς φρικιᾷ θρομβουμένου τοῦ αἵματος κατ' ἐπιφάνειαν, ἐξ οὗ ἡ διαφόρησις οἴχεται· ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ βάθος τοῦ ἐγκαρδίου πνεύματος πυκνουμένου τῇ συμπιλήσει τοῦ ἔξω παχυνομένου, εἶτα τῷ τραυματίῳ μέρει πλέον δριμύσσεται, συνελαυνομένης ἐκεῖσε τῆς χαλεπότητος. Οὕτως ἐγκαρτερῶν (35) τοῖς C δεινοῖς ὁ πανόλβιος, εἰ καὶ εὐνουχίᾳ καὶ γήρει (36) πολυειδῶς μεμαλάκιστο, οὐκ ἐφθέγξατο πρὸς τὸν Κύριον πονηρὸν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθει, οὐκ ἐκείνοις ἐνδόσιμον, οὐκ ἀμφίβολον, οὐ κατὰ τοὺς ἑταίρους τοῦ ἐξ Ἰθάκης συνέκρινεν

Βέλτερον ἢ [91] ἀπολέσθαι ἕνα χρόνον ἠὲ βιῶναι,
Ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι [92] ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι (37),

ἤτοι τῇ πρὸς τὸν Καίσαρα· οὐκ ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ

VARIÆ LECTIONES.

[84] τὼ πόδε L. [85] ἀλγηδῶσιν C. [86] ἐφότῳ L. [87] τρυχόμενος B. [88] περισκελλίσαντες L. [89] μάλα L. [90] ψυχρῶς L. [91] ἢ om. L. [92] στρατεύεσθαι ἐν αἰνὶ δηϊοτῆτι L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(25) Cont. p. 120, ubi τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐκτάσεις.

(26) Cont. p. 120, ubi Θεόδωρος ὁ Μωρός. Apud Sym. Log. p. 441, ubi Θεοδοσίῳ τῷ Μορῷ.

(27) Cont. p. 120, Sym. Log. l. c. — Cont. p. 120, ubi ὁ Σκουτελότης Νικόλαος. Apud Sym. Log. p. 441, ubi Νικολάῳ τῷ Σκουτελώπτῃ.

(28) Loquitur conturbate. —Cont. p. 120 [ἐν τῷ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἔνθα οἱ τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἰσίν].

(29) Loquitur imperfecte.

(30) Scriptum Κωνσταν. τ supra script. Erat ex marmore.

(31) Cont. p. 120. — Apud Cont. p. 120 ἐναποκλείσαντες. Apud Sym. Log. p. 441, Οἳ καὶ περιέκλεισαν αὐτόν. Unde et apud Nostrum potius περικλείσαντες legendum videri possit. Apud Cedren. p. 551, Τῷ τοῦ Κοπρωνύμου τάφῳ ἀποκλείει. Zon. p. 161, D, Ἐγκλείει τάφῳ. Nihil tamen mutandum apud Nostrum, sed tantum περισκελίσαντες uno λ scribendum, *divaricatis cruribus imposuerunt arcæ*. Contin. ita: Ἐν τῷ μετεώρῳ ἐπικαθίσαντες. — Scriptum καταγύμνωσιν..

(32) Cont. p. 120.

(33) Cont. p. 120, Sym. Log., p. 441, Nostri verbis, nisi quod ἐκ τῶν, melius.

D (34) Rursus tanquam declamator: et satis apparet melius sermonis genus. — *Καὶ μᾶλλον*. Ita scriptum.

(35) Sym. Log. p. 441, iisdem eum Nostro verbis.

(36) Ita scriptum, non γήρᾳ.

(37) Ita scriptum, male. Emendandum ex Homero. Negligenter hæc ut pleraque et supine tractata sunt, partim a librario, partim ab ipso auctore. Loca Homeri, in quibus Noster multus est et ineptus, id ostendunt, plerumque vitiose descripta. Apud Hom. Il. ο, v. 511, hæc ita: Βέλτερον ἢ ἀπολέσθαι ἕνα χρόνον ἠὲ βιῶναι· Ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι. Quæ ibi Ajax dicit suos prælio acuens. Sed Noster, lapsu memoriæ, ut videtur, sociis Ulyssis tribuit, deceptus fortasse similitudine loci Odyss. μ, v. 350. Βούλομ' ἅπαξ — ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι Ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι ἐὼν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ, ubi unus sociorum Ulyssis reliquos hortatur ad mactandos Solis boves, cum fame laborarent. Atque eo nunc respicit. Supra etiam indidem, occasione famis, verba reddebat.

ἡ πάλη πρὸς σάρκα καὶ αἷμα τῆς πρὸς τὰς A
ἰι τὰς ἐξουσίας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τοῦ-
ιᾶλλον εἰπεῖν κατὰ τὸ μέγιστον, ἴσος ὁ ἀγὼν
ότερα (38). Τοιγαροῦν τινα διανίστησιν[93]
όντων τῷ μακαρίῳ κατὰ φρουρὰν, οὐ πρὸς
.ν, ἀλλὰ παρηγορίαν, ὡς δι' αὐτὸν κινδυ-
(39). Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμένιος, οὗ πολ-
ατὰ μνείαν κατέστην. Οὗτος πάνυ κρύφα
ν τι ἀγγείδιον ἐξ ὑέλου ἔμπλεον οἴνου, πρὸς
ῳ καὶ ἄρτον, ἔστιν ὅτε καὶ μῆλα, τῶν κα-
ἀνδρῶν τὴν ὑποχώρησιν πρὸς μικρὸν ἐμεθ-
καὶ τῷ ὁσίῳ εἰσῄει, καὶ τοῦ λάρνακος[94]
κτέβιβαζεν, καὶ παρεῖχε τὸν ἔλεον, ἀποκου-
ὶν ἐπ' ὀλίγον τῆς συμφορᾶς, μέχρι τῆς ἐκεί-
δσεως (40). Ὦ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν ἠμεί-
τὰ τὴν τῶν κακῶν λύτρωσιν· οὐ γὰρ ὡς B
ς ὤν, εἰ καὶ τῶν οἰκείων, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς
, εἰδὼς ἀπονέμειν Θεῷ τὰ Θεοῦ καὶ τὰ Καί-
αίσαρι, ὥστε μὴ παροξῦναι τὸν Ὕψιστον.

πρὸς ἱπποδρομίαν (41) τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ
δαστο ἐν τοῖς κατὰ Προποντίδα παλατίοις
ιέσιν, ἔνθα ναὸς του μεγαλομάρτυρος Μά-
ῆδρασται (42)· ἐκεῖσε τὰς ἁμίλλας συνεχεῖς
, αὐτὸς ἱππάζων ἐφ' ἅρματος, τῶν εἰωθό-
των κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν περὶ τὸν ἀγῶνα
μένων· καθ' ὃν τῆς Θεομήτορος τιμία εἰκὼν
βασιλικῆς ἱδρύσεως ἵστατο, ἐξ ἧς τοὺς νικη-
πάθλους ὁ βασιλεὺς ἀνεδέχετο. Καὶ τοσοῦτον
ὶ τῆς ἱπποδρομικῆς ἔριδος ἐπεφιλοτέχναστο,
τὲ συνηνιοχοῦντι (43) Κωνσταντίνῳ τῷ δηλ- C
ἐκ περιτροπῆς ἀκουσίου τοῦτον ἀνασκευά-
καὶ παρὰ μικρὸν διολέσθαι τῇ περιπτώσει
ματος. Ὅθεν προσεπετίθεντο τὰ τῆς εὐτε-
ὐτῷ, καὶ πολλῷ πλέον (44) τὰ τῆς ἐξουδενώ-
τοῦ ψευδοφανοῦς πατριάρχου καὶ συνεπαγο-
αὐτῷ αἰσχίστου κλήρου, καὶ τῷ ἀληθεῖ πα-
κακὴν ἅμιλλαν διαμιλλωμένων καὶ δυσωνύ-
ρονιζομένων κακῶς μητροπόλεσι καὶ μετα-
ων ἐναγέσι θυσίαις τὰ ἅγια, ὡς[95] ἐντεῦθεν (45)
ηλοῦσθαι αὐτὸν παρὰ παντὸς [τε] Χριστιανι-
πληρώματος καὶ κατεύχεσθαι τῆς βασιλείας
ιν, ἥτις οὐκ ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀποβέβηκεν,
ταμένης τῆς Καίσαρος ἀναιρέσεως, ὥς φασι,
οκότος αὐτὴν Μιχαὴλ βασιλέως ἐξ ἀστατούσης τῆς διαθέσεως· καθ' ἣν καὶ τὴν ἐσχάτην δίκην αὐτὸς
σατο, ὡς ὧδε λεχθήσεται.

A erat colluctatio cum carne et sanguine quam cum principalibus et potestatibus tenebrarum hujus sæculi, aut, ut plus etiam dicatur, par certamen cum utrisque. Itaque quemdam suscitat Dominus ex iis qui erant cum beato viro custodiæ causa, non ad nocendum, sed ad solatium præstandum, tanquam propter ipsum periclitanti. Erat is Constantinus Armenius, cujus sæpe mentionem feci. Iste admodum occulte portans vasculum vitri plenum **102** vino, insuper et panem, quandoque et poma, infestorum hominum abitum ad breve tempus procurabat, ingrediebaturque ad sanctum virum ac de loculo eum tollebat, præbebatque misericordiam, saltem ad breve tempus sublevans ejus calamitatem, usque ad eorum reditum. Cui magnam gratiam retulit B a malis illis liberatus. Non enim quasi Cæsaris esset, quamvis ex propinquis, illius vexationibus cedebat, cum sciret dare Deo quæ Dei sunt et Cæsari quæ Cæsaris, ne irritaret Altissimum.

Porro imperator Michael circo et aurigationi studebat in palatiis ad Propontidem visendis, ubi templum magni martyris Mamantis situm est, ipse agens equos in curru, rebus necessariis ad certamen in imperatoria urbe comportatis. In eo templo Deiparæ pretiosa imago in imperatorio solio collocata erat, a qua victoriæ præmia imperator accipiebat. Ac tantopere studebat circo, ut auriganti aliquando cum Constantino, de quo diximus, currus subverteretur ipseque subversione currus C pene periret. Unde adhuc magis contemnebatur. Sed multo despicabilior fiebat propter falsum patriarcham eique adjunctum turpissimum clerum, qui improbo certamine contendebant cum vero patriarcha, infamesque **103** faciebant metropoles occupandis thronis, et imitabantur exsecrabilibus sacrificiis sanctissima; ut proinde profanus haberetur ab omni Christianorum multitudine, eique dissolutionem imperii imprecarentur: quæ etiam non longo post tempore accidit, præcedente Cæsaris interfectione, cum ejus, ut aiunt, conscius esset imperator Michael, affectu erga illum parum firmo et constanti. In qua supremum supplicium ipse sortitus est, ut hoc loco dicetur.

VARIÆ LECTIONES.

[93] Τοιγαροῦν διανίστησιν αὐτῷ Κύριος Symeon Logoth. p. 441 C. [94] τῆς λάρνακος V. [95] ἀνασκευά- [95] ὡς om. L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Sym. Log. p. 441, Cedr. p. 551. — Non adduis excitaverit, ut aliquid excidisse necesse Θεὸς aut Κύριος, ut apud Log. p. 441, Τοιδιανίστησιν αὐτῷ Κύριος.

Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441.

Cont. p. 120. Sym. Log. p. 441, iisdem fere ostro verbis.

Redit ad imperatorem et ejus studium aurigis, de quo obscure supra quædam, ubi annoctores. Vid. Const. Porph. Bas. Maced. p. 151, Cedr. p. 552.

Zon. p. 162 et 166. Const. Porph. Bas. D Maced. p. 152.

(43) Ita scriptum una voce, solœcissante oratione, ut dativus sit pro genitivo.

(44) Non de Photio hæc intelligenda, sed de Gryllo, de quo Const. Porph. in Bas. Maced. p. 153, Sym. Log. p. 437, Contin. Theophanis, p. 124, Cedr. p. 554. Zon. p. 165. Noster hæc in brevitate obscure. Nec autem Photio iste Gryllus oppositus fuit, sed ante illum is Ignatio.

(45) Imperfecte, ut desit vel ὥστε vel verbum aliquod, ut συνέβη aut simile.

Parant ambo simul expeditionem navalem in Cretam, omnemque militarem multitudinem terra marique commovent, ac proficisci ipsi voluerunt. Ut autem ad Cepos ita dictos accesserunt, statim adversus Bardam Cæsarem consilia locum inveniunt. Illuc enim hæc instructa fuerant divino et imperatorio nutu, ut et ipsi Bardæ patesceret, ad quem spectabat conatus. Nam quodam die ante profectionem Bardas ingressus ædes suas accersitos amicos suos extremo complexu convivioque accepit ac familiarissimis amicorum legata distribuit, interitum suum conjectans. Abit ergo in monasterium vicinum, Hodegi dictum : ut autem adstitit ad vestibulum propitiatorii, facem tenens ac vota faciens pro abitu, ibi tum ei chlamys ab humeris avulsa palam decidit. Quod cum sensisset, lacrymans **104** implorabat Deiparam ardentibus precibus orans ut ab instantibus malis liberaretur.

A Εὐτρεπισμὸν [97] ναυστολίας κατὰ Κρήτη[ν] συντίθενται (46), καὶ πάντα στρατὸν συγκιν[οῦσιν] ἤπειρόν τε καὶ θάλασσαν, καὶ αὐτοὶ ἐφικέσ[θαι] προῄρηντο. Ὡς δὲ τοῖς πρὸς τὸ ὄνομα Κήπ[οις] κεχωρήκεσαν, εὐθέως τὰ κατὰ Βάρδα τοῦ [Καίσα]ρος χώραν λαμβάνει. Ἐνταῦθα γὰρ προμεμ[η]γητο ταῦτα ἔκ τε Θεοῦ καὶ βασιλικῆς ἐπι[νεύσεως] ὡς καὶ αὐτῷ τῷ Βάρδᾳ γνωσθῆναι, περὶ οὗ [ἡ ἐπιχείρη]σις. Μιᾷ γὰρ τῶν ἡμερῶν πρὸ τῆς ἐξελεύσε[ως Βάρ]δας [98] προσφοιτήσας κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον γνωστοὺς μετακαλεσάμενος, τὴν ἐσχάτη[ν] ἀνετίθει δεξίωσιν, καὶ συμποσιάσας τοῖς οἰκ[ειοτάτοις] τῶν φίλων λεγάτα παρέσχετο, τὴν ἰδίαν κ[ατα]φὴν τεκμηράμενος (48). Ἄπεισι πρὸς μον[ὴν] γείτονα, ἥπερ Ὁδηγοὶ κατωνόμασται (49) B παρεστήκει τοῖς τοῦ ἱλαστηρίου προθύροις [λαμπα]δουχῶν ἀφιερῶν τε προπεμπτηρίους φων[άς, ἐν] ταῦτα ἡ τούτου χλαμὺς τῶν ὤμων ἀπο[σπασθεῖσα] ἐμφανῶς συγκεχάλακεν (50)· ἧς ἐν ἐπαισθήσει γενόμενος ἀπωλοφύρετο δάκρυσι πρὸς τὴν διαπρύσιον, βοὴν εὐκτικῶς ἀναπέμπων τῆς τῶν ἐλπιζομένων λυτρώσεως.

Non solum autem in hac re præsagium ei factum, sed et aliud quoddam signum præcessit. Insomnium apparuit Cæsari tali forma quasi festo die imperator et Cæsar contenderent in templum Sapientiæ Dei cum solito splendore ; progressisque ad fenestras, in his candidas vestes gerentes eis apparerent angeli, atque in penetralibus conspiceretur quidam senex in sublimi solio sedens ; quis ille? Petrus apostolorum primarius, eique supplicans in genubus cum lacrymis Ignatius super iis quæ contumeliose passus esset ; qui acerbitate rei condolens ei diceret ultionem a manu Domini illum accepturum : quo dicto uni ex duobus ei astantibus tanquam præpositis, in aureis vestibus, exiguum traderet gladium, nutuque præciperet imperatorem quidem ad dextram separandum esse, Cæsarem autem, Deo exosum eum dicens, ad sinistram, eoque gladio frustatim concidendum : quo exeunte etiam de Michaele diceret, ei etiam exspectandam esse percussionem, impium filium eum vocans.

Οὐ μόνον δὲ ἐν τούτοις αὐτῷ τὰ τῆς προδ[ηλώσεως], ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι συμβόλαιον (51) πρ[οῆλθεν]. Ἔδοξεν ὄναρ ὁρᾶν γε τῷ Καίσαρι· τὸ δὲ [ὄναρ] διεμόρφωτο, ὡς ἐν ἑορτασίμῳ ἡμέρᾳ ὅ τε [βασιλεὺς] καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπῄει τῷ Σοφίας Θεοῦ ἱερῷ [μετὰ τῆς] συνήθους λαμπρότητος. Ὡς δὲ προσπεφ[οιτήκασιν] οἷα θυρίσι (52), ταύταις εἰκονισμένοι λ[αμπροφο]ροῦντες [1] τούτοις ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ τοῖς ἔσω διώπτετό τις ὑπεράνω γηραιὸς θ[ρό]νος· τίς οὗτος; Πέτρος ὁ ἀποστόλων πρ[ῶτος], C αὐτῷ τε γονυπετῶν δάκρυσιν ὁ Ἰγνάτιος [ἐφ' οἷς ἐπηρεασθεὶς ἐλ]λωβηθεὶς ὑπομεμενήκει (54). Ὁ δὲ τῷ π[άθει συν]διατεθεὶς αὐτῷ ἔφη τὴν ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸ[ς Κυρίου] ἀποίσασθαι (55), καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἑνὶ δύο τ[ῶν παρ'] αὐτῷ ἱσταμένων ὡσεὶ πραιποσίτων χρυσοεν[δύτων] βραχεῖαν ἐπιδίδωσι μάχαιραν, καὶ προ[στάξαι] ἐννεύσας (57), τὸν μὲν βασιλέα τοῖς δεξιοῖς [χωρίζειν], τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα (58), οὕτως εἰ[πών, τοῖς] ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμω[ρεῖν]. Οὗ δῆθεν ἐξιεμένου καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ [ἔφη] τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι (59), ἀποκαλῶν αὐτ[ὸν ἄθεον] τέκνον (60).

VARIÆ LECTIONES.

[97] εὐπρεπισμὸν D. [98] Βάρδα L. [99] διαπύρσιον D. [1] λαμπροφοροῦντες et in marg. στολ[...] λαμπροφόροι Symeon Log. p. 447 C.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(46) Cont. Theoph. p. 127, Sym. Log. p. 446, in fine. Georg. Mon. p. 537, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(47) Ita scriptum. Debuit potius ἀφικέσθαι, quod ipse solet perverse pro *proficisci* ponere. — *Κήποις*. Vid. omnino Cont. p. 127, Sym. Log. p. 537 in fine. Noster infra p. 101, 105.

(48) Cont. p. 127, Cedr. p. 555.

(49) Cont. p. 127, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(50) Cont. p. 127, Cedren. p. 155, Zon. p. 105.

(51) Alius σύμβολον dixisset : nam illud aliud est. Mox etiam alius dixisset : Ἔδοξεν ὄναρ ὁρᾶν ὁ Καῖσαρ.—*Ἔδοξεν ὄναρ — τοῦτ. ἀνεφάνησαν ἄγγελοι*. Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, Cedr. p. 554.

(52) Videtur ex declamatione quadam hæc ubi orator digitis ostendebat fenestras. bis oratorum more alloquitur

D auditores, quæ loca ibidem ex declamation[e].

(53) Cont. p. 126, Sym. Log. p. 447, ut Sed ibi male τοὺς pro τοῖς. Cedr. p 554. — Scriptum ὑπὲρ ἄνω. Sed apud Logoth. ὑπεράνω.

(54) Sym. Log. p. 447.

(55) Ita scriptum, cum deberet ἀποίσεσθαι uti recte apud Log. p. 447. — *Καὶ ἅμα τ[ῷ] — ἐπιδίδ. μάχαιραν*. Cont. p. 126 in fine.

(56) Apud Logoth. est χρυσενδυτῶν. *Ib*. πραιποσίτοις.

(57) Apud Logoth. pro istis male καὶ φη[...] ἐκνεύσας. Male ibidem ἀφώρισεν.

(58) Cont. p. 127; Cedr. p. 555.

(59) Iisdem verbis Sym. Log. p. 447, Cedr. ubi μεληδὸν διέτεμνε.

(60) Cont. p. 127.

λλο τι σημεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ παρηκολουθή- A
Καίσαρος. Ἐξαπεστάλη κατὰ Κήπους διάγοντι
ὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς ἐσθῆς τοῦ
ντος μήκους ἐλλείπουσα [1]ᾗτινι πέρδιξ χρυσό-
καθιστόρητο · ἣν προσδεξάμενος ἐπυνθάνετο
τί κεκολόβωται ; καὶ ὁ ἐν ταύτῃ πέρδιξ τί
ναγέγραπται ; ι ἀμφοτέρων τὴν λύσιν δι-
ρει, διὰ μὲν τοῦ πέρδικος τὸ πρὸς αὐτὸν δο-
ς ἔοικε, τῆς στειλάσης διὰ τὴν ἐπὶ τῷ ἀναιρε-
οκτίστῳ ἀντέκτισιν, διὰ δὲ τοῦ ἐλλιποῦς τὸ
τῶν ἑαυτοῦ ἡμερῶν αἰνιττόμενος (62). Ὅθεν
Ἀντιγόνῳ τῷ πατρικίῳ καὶ καθηγεμονεύ-
ν σχολῶν (64), τῷ υἱῷ αὐτοῦ, προσετετάχει
αὐτὸν λαὸν ἅπαντα συντελεῖν καὶ τῇ βασιλίδι
ναί τὴν ἄφιξιν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην B
χετεῖ βούλησιν (65). Καὶ πλέον τὰ κατὰ Μι-
σιλέως ἐπεφανέρωτο παρὰ Καίσαρι (66).
ετινος χρόνου σεισμοῦ γεγονότος τῶν πώποτε
υομένων φρικωδεστέρου (67), ἐπεπτώκει τὸ
ὃ κατὰ τὴν ἁγίαν Ἄνναν, ᾗ [2] ἐπώνυμον (68)
ερον, κατὰ κίονα διεστήλωτο · ὅπερ διαγ-
παρὰ Καίσαρος Λέοντι φιλοσόφῳ σαφῶς
ευτο (69), τὸν ἐκ πρώτου ἄνακτος δεύτε-
ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου, τῷ τε Καίσαρι
τὸν διαδεξόμενον δακτυλοδεικτεῖσθαι (71)
ον · ὃν ἔκτοτε οὗτος βασκάνως ἐπέβλεπεν.
ταῦτα κατὰ προφητείαν συνωμαρτήκεσαν
. Ἐπὶ Κήπους γὰρ ἐφεστηκότων αὐτῶν (72),
ασιλεὺς τὰ τῆς βασιλείας ἐνήργει πρακτέα,
ῖσαρ τὰ τῆς φιλαρχίας πλέον ἐπετηδεύετο, C
ὑς ἦν, ὑπεραίρων τοῦ βασιλέως καὶ ἑτέρων
ὰ θεραπείαν ᾠκειωμένων αὐτῷ. Ὡς δὲ πρὸς
σφορήτως διέκειντο, ἐμηχανῶντο κατ' αὐτοῦ
ολερὰν, ὅπως μιαιφονήσειαν (73) · ἀλλὰ τὴν
ιτιν τούτου πληθὺν ἐδεδοίκεσαν, ἵνα μὴ παρ'
καταδυναστεύοιντο. Πρὸς (74) ἁμιλλητήριον
ππων συμφύρονται σὺν Ἀντιγόνῳ τῷ τούτου
αὐτὸν πόῤῥω τῆς βασιλικῆς σκηνῆς διορί-
καὶ Καίσαρος τοὺς πρωταγωνιστὰς ἐπὶ τούτῳ
σιν, ὡς ἂν ἐνησχολημένων αὐτῶν ἀφυλάκτως
ῖσαρι ἐπίθωνταί τινες καὶ διαχειρίσωνται.
ου (75) δὲ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ Καίσαρος

A Etiam aliud quoddam signum super morte Cæsaris secutum. Missa fuit ei apud Cepos commoranti a Theodora sorore sua vestis justa minor **105** longitudine, cui perdix auro intertextus erat : qua accepta quæsivit cur ea brevior esset et ad quid significandum perdix esset inscriptus ? Utriusque solutionem depinxit, per perdicem quidem dolosum, ut videtur, animum erga ipsum mittentis, occisi Theoctisti ulciscendi causa, per brevitatem autem brevitatem dierum suorum conjectans. Unde et Antigono patricio, duci scholarum, filio suo, præcepit ut omnes copias suas colligeret et ad imperatoriam urbem dirigeret iter. At ille ejus voluntati segnem se præbebat. Magisque res B ut se haberet erga imperatorem Michaelem manifestabatur apud Cæsarem. Porro non ita multo ante, facto terræmotu omnium qui unquam fuerunt maxime horribili, ceciderat statua, quæ ad Sanctam Annam, cognomento Deuteron, in columna erecta fuerat : quod cum a Cæsare nuntiatum fuisset Leoni philosopho, clare ab hoc expositum fuit, eum qui a primo imperatore secundus esset morte casurum, Cæsarisque Bardæ successorem indice digito monstrari Basilium : quem ille ab eo tempore oculis haud æquis aspexit.

Eaque ut prædicta fuerant Cæsari consecuta sunt. Cum enim ad Cepos constitissent, imperator quidem functiones imperii peragebat, Cæsar autem C imperium magis magisque affectabat, nimiusque erat supra imperatorem cæterosque ministros ejus et domesticos. Quam rem graviter **106** ferentes struebant adversus eum consilium dolosum, ut interficeretur : sed sodalitium ejus cœtum timebant, ne ab hoc superarentur. Itaque certamen cursus equorum instituunt cum Antigono, eumque longe ab imperatorio tentorio abducunt, Cæsaris etiam actores primarum partium una abstrahunt, ut occupatis istis Cæsarem custodibus destitutum aggrediantur alii et interficiant. Sabbatio autem, genero Cæsaris patricio et logotheta cursus, ingresso ad Cæsarem qui una cum imperatore erat, atque

VARIÆ LECTIONES.

[1] ...πουσα L. [2] ᾗ] ἡ L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Vide supra p. 103, cum not. — *Παρὰ Θεο-* — *ὡς ἔοικε τῆς στειλάσης*. Cont. p. 128, og. p. 447. Iisdem fere cum Nostro verbis, perfectius et vitiosius.
Sym. Log. p. 447.
Cont. p. 127.
Const. Porph. p. 147.
Involute et perturbate.
Sym. Log. p. 447, Zon. p. 162.
Cont. p. 122, Cedr. p. 552, Sym. Log. p. 447, le interpres : *secundo ordine*.
Scriptum ἐπωνυμ, o supra script.
Cont. p. 122, Sym. Log. p. 447. Iisdem cum verbis, Cedr. p. 552.
Quia δεύτερος secundus.
Forte quia ille senex in throno sedisset, quod πλέων, imperatorum. — *Δακτυλοδεικτ.* — D *συνωμαρτ. Καίσαρι*. Const. Porph. p. 145, ubi καὶ τῷ δακτύλῳ τοῦτον ὑποδεῖξαι τῷ Καίσαρι, etc. ἐξ οὗ καὶ ὑφωρᾶτο. Καὶ ἐνήδρευεν ὁ Καῖσαρ ἀεὶ τὸν Βασίλειον. Vid. Georg. Mon. p. 536, et Cedr. p. 664.

(72) Const. Porph. p. 147, Georg. Mon. p. 537 in fine. Cedr. p. 566.

(73) Const. Porph. p. 147, Cont. p. 127, et 128, Cedr. p. 555, Zon. p. 165.

(74) Nulla adest particula connectens, qualis esset οὖν.

(75) Const. Porph. p. 148, ubi Συμβάτιος. Cont. p. 127, ubi itidem Συμβάτιος. Varietas orta ex similitudine litteræ β cum μ in mss. Apud Georg. Mox etiam Συμβάτιος p. 537, et apud Cedr. p. 554, Συμβάτιος.

perlectis publicis relationibus recedente, ante autem se crucis signo signante, utpote duce insidiarum, ii qui in occulto loco tentorii insidiabantur cum gladiis eum adoriebantur, atque in conspectu imperatoris crudeliter trucidantes concidunt Cæsarem, mensis Aprilis die XXI, indictione XIV: cum quibus Chaldus quidam inveniebatur, cui Tziphinarites cognomen. Cæterum conjuratis magno impetu incumbentibus, atque imperatore perturbato involuntario impulsu, vigiliæ imperatoriæ drungarius Constantinus protegebat imperatorem, quo minus una occideretur, tanquam fidelis protector et ad vitæ periculum usque benevolentiam præ se ferens. Ac fortasse simul periisset, nisi idem ille faustis acclamationibus manibusque suis opem tulisset animumque addidisset imperatori **107** eumque ab homicidis eduxisset, virtute et benevolentia præditus. Porro homicidæ, cadavere in multa frusta dissecto, genitalia ejus conto suspensa ostentantes traducebant. Propter Cæsarem autem turba haud exigua concurrebat, bellumque inter eos ortum fuisset, nisi ab eodem Constantino omni vi fuisset repressum, per quem quædam mal... prol... hebantur. Sed pleraque perturbatius ferebantur quam Icarium mare Euro vehementi flante, nemoque de rebus adversus hostes gerendis cogitabat, sed separatim quisque sollicitus erat, alius de Cæsare, alius de magnanimo Basilio, alius de ipso imperatore, a quo Basilius magnopere diligebatur. Atque continuo in partes imperatoriæ urbis revertitur imperator.

A τιμῆς τε πατρικίων ἠξιωμένου καὶ τὰ τοῦ δρ... έπειν διειληχότος, εἰσιόντος τῷ βασιλεῖ συμπ... Καίσαρι τάς τε δημοσίους ἀνεγνωκότος ἀναφορ... ἀπιόντος δὲ κατὰ τὰ [5] πρόσθεν τύπῳ σταυρικῷ ...τισαμένου (77) ἅτε καθηγουμένου τῆς συσκευ... παραβύστῳ σκηνῆς ἐνεδρεύοντες ξιφηφόροι ... καὶ πρὸς ἐνώπιον βασιλέως ἀνηλεῶς απο...τες (78) κατακερματίζουσι Καίσαρα, μηνὶ Ἀ... κα' (79), ἰνδικτιῶνι (80) ιδ'· μεθ' ὧν Χάλδο... εὕρητο, ᾧ Τζιφιναρίτης ἐπώνυμον. Τῆς οὖν ...τιδος ἐπηρείας ἀθρόως ἐπισυστάσης τοῦ τε ... ἐνθροηθέντος (81) καὶ τῷ πτώματι ἀκουσίω... ...μνισθέντος, ὁ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς βίγλης ὑπερ... ἦν βασιλεῖ Κωνσταντῖνος δρουγγάριος, τὸ ... πεφονεῦσθαι αὐτὸν, οἷα πιστὸς ὑπερασπισ... B μέχρι ψυχῆς τὸ εὔνουν ἐπιδεικνύμενος. Κ... ἂν ἀμφότεροι διεφθάρησαν, εἰ μὴ αὐτὸς ... εὐφημίαις ἐπιδημίοις (82) καὶ αὐταῖς ... ἐπήμυνε θαρσοποιήσας τὸν ἄνακτα καὶ τ... φόνων ἐξήνεγκε, καλοκἀγαθίᾳ γνώμης καὶ ... φραττόμενος. Ὡς οὖν οἱ μιαιφόνοι τὸ λείψα... ...λοῖς τμήμασι διενείμαντο, τὰ τούτου αἰδοῖα ... διαρτήσαντες ἐθριάμβευον (83)· οὕτως γὰρ ... θάνατον αἰκίζειν ἐξέμηναν [7] (84). Ὑπὲρ Κ... δὲ οὐκ ὀλίγος ὄχλος ἐπέτρεχεν· καὶ προσεκε... ἂν πόλεμος κατ' ἀλλήλων, εἰ μὴ παρὰ τ... Κωνσταντίνου πάσῃ δυνάμει ἀνέσταλτο. Δι... τῶν κακῶν ἀνεκεχαίτιστο [8], τὰ πλείω δὲ ἐκ... μεῖζον ἢ τὸ Ἰκάριον πέλαγος Εὔρου δει... πνέοντος· οὐδείς τε τῶν κατὰ πολεμίων ... C σεων ἢ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἔμφροντις ἦν, ὑπὲρ βασιλέως γε νήφοντος, τοῦ δὲ ὑπὲρ Καίσαρος, ἑτέρου δὲ ὑπὲρ Βασιλείου τοῦ μεγαλόφρονος, πεφιλοστοργῆσθαι [9] λίαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Καὶ εὐθέως περὶ τὴν βασιλεύουσαν ἀν...σιν (85).

Basilius autem genus ducebat a prisco Arsace Partho, qui sibi Assyriorum imperium acquisivit animi corporisque fortitudine, deinde et a Teridate rege ejusdem prosapiæ, quin et a Philippo et Alexandro præstantissimis principibus. Is in Macedonia natus parentibus haud obscuris nec ignobilibus, educatusque ab ipsis egregie, tanquam aliquis Achilles a Chirone centauro, exercebatur studiis factisque fortium virorum inclarescebatque

Ὑπῆρχε δὲ ὁ Βασίλειος ἐκ γένους μὲν ...τέρου (86) Πάρθου Ἀρσάκου αὐχῶν, τοῦ ...μένου τὴν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ἑαυτῷ ἐκ ψυχ... σωματικῆς καρτερότητος, καθεξῆς δὲ καὶ Τ... τοῦ βασιλέως τῆς αὐτῆς σειρᾶς ἐξημμένου· ... καὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν ἀρίστων ...νων ἐξείχετο (87). Ὃς Μακεδόσης [10] (88) γῆς γεννητόρων ἦν κατὰ γενεὰν οὐκ ἀσήμων, τρ... νεανικῶς (89), ὡς εἴ τις Ἀχιλλεὺς Χείρωνι

VARIÆ LECTIONES.

[4] σὺν παρόντι L. [5] τὰ om. L. [6] κόντῳ L. [7] potius ἐξεμεμήνεσαν vel ἐξεμάνησαν. [8] ἀνεχαί... [9] πεφιλοστοργεῖσθαι L. [10] Μακέσσης γῆς.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(76) Cont. p. 127, in fine Cedr. p. 555, Ἄρτι γὰρ D ἐξῄει τὰς ἀναφορὰς ἀναγνούς.

(77) Cont. p. 127, in fine, ubi Τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγχαράττων αὐτοῦ, et Cedr. p. 555. Vid. Const. Porph. p. 148.

(78) Ita scriptum.

(79) Const. Porph. p. 148, Zon. p. 165. — I. e. εἰκάδι πρώτῃ, ut Contin. Theophanis p. 128.

...ta scriptum [?]: requiritur ω, ut Bosius

...m. Mallem ἐκθροηθέντος. — *Καὶ* ...*αὐτόν*. Cont p. 128, Cedr.

(83) Contin. p. 128, Cedr. p. 556.

(84) Ita scriptum, sine dubio pro ἐξ... quamvis ἐκμαίνω sit μεταβατικόν.

(85) Zon. p. 165 in fine. Cont. p. 118 Const. Porph. p. 148, Georg. Mon. p. 538 p. 556, et 566.

(86) Hæc in gratiam Constantini Porphyr... videtur comminisci. Const. Porph. in B... p. 133. Negat. Zon. p. 163.

(87) Cont. p. 135.

(88) Ita omnino scriptum, non Μακεδ... apud Const. Porph. in Basilio Mac. ubi, μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, p. 133.

(89) Hanc similitudinem videtur tacite ...

παρ' αὐτῶν τοῖς ἀνδρικοῖς ἐγεγύμναστο φρο- A
[11] (90) τε καὶ πράγμασιν, καὶ πᾶσι μὲν
φω ἐξάκουστος διετέλει καὶ φίλιος (91). Καὶ
ιδόξως διὰ τῶν Χρυσέων πυλῶν εἴσῃει τῇ
ούσῃ τῶν πόλεων (92), κατὰ μονήν γε τὴν
προσαναπαυσόμενος, ἥτις νῦν μὲν ἱερὸν Διο-
τοῦ μάρτυρος (93), Ἠλίου [12] δὲ τὸ πρὶν
άτιχεν. Εἴσῃει δὲ τὴν τεκοῦσαν ἐκβιασάμε-
ιὰ δὴ ἂν ἐκεκράτητο παρ' αὐτῆς, εἰ μὴ τὸ
αὐτῇ ὄναρ τινὸς ἔτυχεν ἐπικρίσεως παρὰ
τούτοις ἐσπουδακότων (94). Ἑωράκει γὰρ
μέγιστον ἐκφυῆναι, καθώς ποτε ἡ Ἀνδά-
ι, καὶ ἄνθεσιν ἐγκομᾷν κατὰ τὸν οἶκον αὐτῆς,
τε τὸ γῆθεν μέγα στέλεχος καὶ τὰ πρέμνα
λαι καὶ φύλλα, καὶ ἐντεῦθεν ἀπομεμαντεῦ-
6) σὺν ὅρκῳ ταύτῃ τῷ [13] ἐξ αὐτῆς τὴν τῆς B
ας ἐπίτευξιν καὶ ταύτης μεγαλειότητα καὶ
μῆκος διάτασιν συγγόνοις τε καὶ ἀπογόνοις
σθαι (97), καὶ αὐτάρκη πλοῦτον τῇ κατ' αὐ-
ώρᾳ μεθήσειν ἐξ ἧς ἐγεγέννητο· σὺν τούτοις
οεισηγηθῆναι αὐτῇ παρά τινος ῥῆσιν εὐάγγε-
τοῦ παιδὸς κατὰ παιγνίαν τῶν ὁμηλίκων ἐν
ιvῃ ἀετὸν ἐπιπτῆσαι τῇ κεφαλῇ (98), σκέπειν τε ταύτην πτερύσσοντα· καί ποτε γηραιὸν ἄνδρα, οὗ
ματος πῦρ ἐξαπέπνει, τὸν Ἠλιοῦ τε ἑαυτὸν ταύτῃ παραδηλοῦντα (99), τὴν βασιλείαν προσήκα-
τεκνίον ἐμήνυεν [15] (1).

apud omnes et diligebatur. Mirabilis etiam fuit introitus **108** ejus in imperatoriam urbem per Aureas portas, ubi in propinquo apud monasterium requievit, quod nunc quidem Diomedi martyri consecratum, Heliæ olim fuit. Venit autem in urbem, matre invita: et sane ab ea retentus fuisset, nisi somnum ab ea visum interpretatione quadam expositum fuisset ab earum studiosis et gnaris. Viderat enim germen maximum enatum, ut olim Andame, idque floribus comare in domo sua, auroque stipitem magnum, qui e terra exsurgebat, et ramos etiam ac folia tegi. Unde jurejurando prædictum imperium ejus filio, cujus longam durationem in cognatos et posteros futuram, multasque ipsum opes ei regioni missurum ex qua natus fuisset. Ad hæc, faustus nuntius aliquando mulieri venerat, puero ludente in palude cum æqualibus, aquilam super ejus caput advolasse, alisque expansis id contexisse. Atque aliquando senem virum, cujus per os ignis spiraret, quique se Heliam esse diceret, puerum imperio potiturum sibi indicasse professa est.

άζοντος δὲ τοῦ Βασιλείου κατὰ τὴν εἰρημένην
τινὶ μοναχῷ, ἢ ὥς ἔνιοι, αὐτῷ τῷ ταύτης
ουμένῳ, καθ' ὕπνον ὁ μάρτυς ἐπιφανεὶς ἐξιέναι
περὶ πυλῶνα καὶ τὸν ἐκεῖσε προσμεμενη-
ἰσαγαγεῖν (2), βασιλέα ἐσόμενον, ὃν περιποιή- C
δεῖον ἐπί τε σκέπῃ καὶ τοῖς ἐνδύμασιν, οἷα
μονὴν ἀνοικοδομῇ [16] (3) συστησόμενον. Τῷ δὲ
καὶ τὸν νεανίαν τεθεαμένῳ κατεσκληκότα
τά τε καὶ ἀπρονόητον ἐξ ἐνδεοῦς περιστάσεως,
τό [17] τι κατὰ φαντασίαν εἴδωλον ἐμπαρεῖναι,
κομιδῆς κατημέλησεν. Διὰ τοῦτο αὖθις ὁ
τῷ αὐτῷ διωρᾶτο κατεμβριμώμενος ἐξιέναι
βασιλέα Βασίλειον πάντως εἰσενεγκεῖν (4)
δεμονίας δεούσης καταξιῶσαι. Τοῦ δὲ νεανίου
τὴν λεχθεῖσαν κλῆσιν ἀποκριναμένου (5) καὶ

Commorante autem Basilio apud prædictum monasterium, cuidam monacho, aut, ut aliqui, ipsi præfecto monasterii, per somnum martyr ille apparens exire eum jubet ad portam et illum qui ibi exspectaret introducere, **109** ut qui imperator esset futurus, eumque fovere tecto et indumentis, ut qui illud monasterium esset instauraturus. Qui egressus adolescentemque conspicatus emaciatum et sordidatum atque incultum propter inopem statum, spectrum imaginatus phantasiæ quæ oblatum introducere et curare neglexit. Quare rursus martyr ei apparuit, increpans, exiret atque imperatorem Basilium omnino intro vocaret curamque ejus haberet. Cumque adolescens ad pronuntiatum nomen respondisset, introitus perficiebatur: cujus rei

VARIÆ LECTIONES.

ρονίμασί L. [12] Ἠλιοῦ V. [13] τῷ B, τὸ L. [14] κατ' αὐτῶν L. [15] an μηνῦσαι? [16] ἀνοικοδομεῖ L.
δάτό L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Const. Porph. in Bas. Mac. p. 137, ubi τρεφό- D
τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ — οὔτε μιξαν-
υ Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεύς, οὔτε, etc.
ιhominis educatoris mentio eum offenderit.
Cedr. p. 450.
Jamdudum dissolute loquitur et incondite.
Abrupte, sine transitione, sine apta connexione, nec præparato lectore. — Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Sym. Log. p. 434, Georg. Mon. 1, Cedr. p. 560, Zon. p. 163.
Georg. Mon. p. 531, Log. p. 164, Sym. Log. , Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. . — Sym. Log. p. 434, ubi ὃς πρὶν Ἠλιοῦ ιεχρηματίκεν.
Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139, Cedr. 1.
Varie scribitur hoc nomen apud veteres, Herodotum Μανδάνη.
Infinitivus requirit aliquod verbum, aut ὡς ί. Loquitur et alibi ita imperfecte.

(97) Loquitur horride.
(98) Alia occasione Cont. Porph. in Bas. Mac. p. 136, et p. seq. Cedr. p. 556. Zon. p. 163.
(99) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 139.
(1) Loquitur profligatissime.
(2) Const. Porph. in Bas. Mac. p. 140. Sym. Log. p. 434. Georg. Mon. p. 531. Cedr. p. 560. Zon. p. 164.
(3) Ita scriptum; f. ἀνοικοδομεῖν. Apud Const. Porph. p. 140. et apud Cedr. p. 560, ita: Αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ αὔξησιν τῆς παρούσης γενέσθαι μονῆς. Unde apud Nostrum melius: Οἷα τῆσδε μονῆς εἰς ἀνοικοδομὴν συστησόμενον, aut omisso εἰς. — Scriptum συστησόμ. ε supra script. — B. τὸ νεανίας, et vide quot fuerit annorum. Bosius. Fuit XXV.
(4) Εἰσκαλεῖν potius legendum propter sequens ἀποκριναμένου.
(5) Omittit dicere quod vocatus fuit, et tamen respondisse dicit.

occupato imperio memor esse voluit et a se mercedem exigi. Quod et observavit: nam postquam purpuram induisset, multa et splendida donaria venerabili martyri obtulit, præterea monasterium possessionibus multis ornavit et ædificando instauravit.

Tunc autem per præfectum monachorum applicavit se ad quemdam de familia imperatoria magnatem, qui amicitiæ gratia in monasterium venerat, et cui id curæ erat ut juvenum statura conspicuorum sibi cœtum compararet, cum jam invenisset alios etiam tales, sed minores (nam multo majore statura quam isti Basilius præditus erat), et gloriabatur istis jactabundus. Theophiliscus is audiebat: contra quem ab imperatore certamen motum speciosorum et fortium juvenum. At mittitur a Cæsare **110** ad eum Antigonus, hujus charissimus, convivio excipiendus, cumque eo sæpius commemoratus Constantinus. Cum autem satiati fuissent epulis, etiam lætitia et ludus excitatur, accersitis ex iis qui domi commorabantur qui ad luctandum essent idonei, atque mox certamen instituitur. Atque omnes palæstrici et luctatores imperatoris et Cæsaris vincunt reliquos, præter Basilium qui in luctatione non aderat. Quare et hic vocatur et ad luctandum cum potiore ex illis adducitur. Erga hunc amice propter affinitatem affectus Constantinus jubet pavimentum palea conspergi, ne forte laberetur Basilius. Convenerunt igitur, convenerunt ad luctandum ambo. Tum alter sublimem tollere conatur Basilium, sed non ferens Basilii contrarium nisum, in sublime ab isto tollitur prævalide et circumrotatur celerrimo motu, atque amplexu illo qui κατὰ πόδρεζαν dicitur vernaculo sermone, in terram dejicitur, passus casum incelabilem, ita ut ea res præsentibus omnibus delectationi esset. Et quamvis diu multumque aquis conspergeretur, vix sese recollegit. Cum igitur Antigonus cum iis qui apud ipsum erant abiiset ad Cæsarem, narrat ei de eis quæ facta essent. A quo et imperator de iis certior factus, accersit eum cum aliis duobus æqualibus: quos ut vidit, probavit speciem,

A πρὸς [18] αὐτὴν τὰ τῆς εἰσόδου διήνυστο (6), δι' ἧς ἐν τῇ καταλήψει τῆς βασιλείας ἐπιμνησθῆναι ταύτης εἰσπράττεσθαι (7). Ὃ καὶ παρεφυλάξατο· μετὰ γὰρ τὴν τῆς ἁλουργίδος ἀμφίασιν πολλά τε καὶ πάνυ λαμπρὰ ἀναθήματα τῷ σεβαστῷ μάρτυρι προσενήνοχεν, ἔτι μὴν τὴν μονὴν καὶ κτήμασιν ἱκανοῖς κατελάμπρυνε καὶ οἰκοδομίαις ἐνεοποίησεν.

Τότε δέ τινι (8) προσκεκόλληται τῶν πρὸς γένους βασιλικοῦ μεγιστάνων διὰ τοῦ προστατοῦντος τῶν μοναχῶν, φιλίως κατὰ τὴν αὐτὴν μονὴν προσφοιτῶντι, ᾧ τῆς ἐπάνδρου καὶ νεανικῆς συλλογῆς ἐπεφρόντιστο (9), προσευρηκότι καὶ ἄλλους τοὺς καθ' ἡλικίαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐλάττονας (πολὺ γὰρ τὸ μεῖζον ἐν τούτοις Βασίλειος ἐπεκέκτητο), καὶ τούτοις ἐμεγαλαύχει σοβαρευόμενος. Θεοφιλίσκος (10) οὗτος ἠκούετο· πρὸς ὃν παρὰ βασιλέως ἀνθαμίλλησις B ἐκεκίνητο εὐθεάτων καὶ ἀνδρείων νεανιῶν ἕνεκα (11). Καὶ παρὰ μὲν Καίσαρος Ἀντίγονος (12) ὁ τούτου φίλτατος ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὸν δεξιωθησόμενος, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ ἐπὶ συχνῷ ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος (13). Ἐμπεφορημένῳ [19] δὲ τῆς εὐωχίας αὐτῷ (14) καὶ τὰ πρὸς χαρμοσύνην διεγείρεται φιλοπαίγμονα, προσκαλεσαμένῳ (15) τῶν οἴκοι διατριβόντων τοὺς εἰς πάλην ἐπιτηδείους, καὶ δὴ κατ' αὐτὴν ἀγὼν διανίσταται. Καὶ δὴ πάντες παλαιστρικοὶ βασιλέως καὶ Καίσαρος ἡττῶσι τοὺς ἄλλους, ἄνευθε Βασιλείου μὴ τῇ παλαίστρᾳ παρόντος. Προσκέκληται διὸ καὶ αὐτὸς [20] καὶ πρὸς μονομαχίαν τοῦ κρείττονος (16) ἄγεται· καθ' ὃν τὰ πρὸς φιλίαν ἐξ ἀγχιστείας ὁ Κωνσταντῖνος καλῶς διακείμενος προστάττει τὸ ἔδαφος C ἀχύρῳ περιραντίζεσθαι, ἵνα μή πως διολισθαίνοι Βασίλειος. Συνῆλθον οὖν, συνῆλθον κατὰ παλαίστραν ἀμφότεροι· ὧν ὁ μὲν μετεωρίζειν πειρᾶται Βασίλειον, ὁ δὲ μὴ ἐνεγκὼν τὴν Βασιλείου ἀντίβασιν μετεωρίζεται παραυτὰ [21] γενναιότατα καὶ περιστρέφεται ταχίστῳ κινήματι, καὶ τῇ κατὰ πόδρεζαν (17) προσπλοκῇ, ὡς ὁ ἐγχώριος λόγος, πρὸς γῆν καταφέρεται, ὑποστὰς πτῶσιν ἀλάθητον, ὡς καὶ παραψυχὴν τοῖς πᾶσιν εἶναι λογίζεσθαι, εἰ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ὕδασι πολλοῖς καταραντισθεὶς μόλις ἀνέσφηλεν. Ὡς οὖν ὁ Ἀντίγονος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπανῆκε πρὸς Καίσαρα, φησὶ περὶ τῶν δεδραμένων αὐτῷ· δι' οὗ καὶ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τούτων ἐγεγόνει κατήκοος, καὶ ἀνακαλεῖται τοῦτον σὺν ἑτέροις ἡλι-

VARIÆ LECTIONES.

[18] καὶ πρὸς τὴν μονήν? sed etiam quæ sequuntur perturbata sunt et vix integra. [19] ἐνπεφορημένων (ν finali punctis notato) δὲ τῆς εὐνουνίας αὐτῶ L. [20] καὶ αὐτοὺς L. [21] παρ' αὐτοῦ B.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(6) Const. Porph. p. 140. Cedr. p. 560.

(7) Ita hæc scripta. Loquitur horride, imperfecte.

(8) Const. Porph. p. 142.

(9) Const. Porph. p. 141.

(10) Theophilus iste alia forma diminutiva et Θεοφιλίδιον et Θεοφιλίτζης barbare dicebatur. Const. Porph. p. 140. Sym. Log. p. 543. Georg. Mon. p. 552. Cedr. p. 561. Zon. p. 164.

(11) Hæc obscure narrat. Sed vid. Const. p. 143. Cedr. p. 561.

(12) Filius erat Cæsaris. Cedr. p. 563. Const. Porph. p. 143.

(13) Scriptum Κωνσταν, τ supra script. Vide Const. Porph. p. 143.

D (14) Forte εὐωχίας scripserat auctor, et ita omnino legendum. Voce εὐωχίας utitur Cedr. in hac re, p. 563, ubi ἀκμαζούσης τῆς εὐωχίας. — Αὐτῷ. Ita scriptum. Potius αὐτῶν.

(15) Ita scriptum, nisi quod iota non subscr., ut solet hic librarius.

(16) Bulgarus quidam fuit. — *Καθ' ὃν — μετεωρ. πειρᾶται Βασίλειον*. Constant. Porph. p. 143, in fine, et p. seq. init. Cedr. p. 563.

(17) Hinc emendandus forte Const. Porph. p. 144, ubi οὕτω ῥᾳδίως αὐτὸν ἐπάνω τραπέζης μετεωρίσας ἀπέρριψεν. Ita tamen et Cedr. p. 563, quasi sublatum in mensam abjecisset, quod non videtur verisimile.

ἰ; δὲ τούτους τεθέατο, ἠγάσθη τῆς ὄψεως, A
ε τὴν ἡλικιῶτιν, καὶ τῶν δύο πολλῷ πλέον
.ὅήκει Βασίλειον, καὶ διαφόροις βαθμοῖς κατα-
αὶ πρὸς μείζονας εὐποιίας ἀῤῥαβωνίζεται (18).
ρ ὁ Θεὸς εἰς βασιλέας (19) διέγνωκε, τούτους
ισε καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν πάντως προδιατίθησι
ια. Οὓς ἡ βασίλισσα Θεοδώρα θεασαμένη τῶν
ὸο ἐμεμελήκει κατὰ μηδὲν, τοῦ δὲ ἑνὸς ἐν
δι ὅλως καθίστατο, ἀπὸ βάθους ψυχῆς κεκρα-
ώς « Εἴθε, ὦ τέκνον, τοῦτον σήμερον μὴ
ειν, ἄνδρα τοιοῦτον τῆς ἡμετέρας βασιλείας
ρήσοντα, καθὼς ὁ ἐμὸς ἐν λήξει μακάρων
τεριῶν ἀπεφοίβασεν (20). » Πρωτοστάτην οὖν
τῶν ἱπποκόμων καθίστησι τὸν Βασίλειον (21),
πον αὐτῷ δυσήνιον ἐπιδίδωσι διοχήσασθαι (22),
φιλήκει τὰ μάλιστα (23). Οὗτος αὐτοῦ ἐφαλ- B
ς ὡς εἴ τις ἄλλου Βουκεφάλου Ἀλέξανδρος,
λεροφόντης Πηγάσῳ (24) γενναίως ἱππάζεται,
; λιπὼν (25) ἁπάσαις ἐν ὄψεσιν εὐκατάπλη-
Ἐντεῦθεν καὶ κρεῖττον αὐτῷ τῆς δεσποτικῆς »
ς τὰ πρακτέα διηύξητο, ὡς καὶ τῇ τῶν πα-
ν εὐκλείᾳ συντόμως προσεμπελάσαι, γαμετῇ
αρμοσθῆναι [22] κοσμιωτάτῃ τῶν εὐγενίδων ἐξ
ος (26), υἱόν [23] τε θετὸν ἐπὶ πᾶσι βασιλέως
θῆναι, εἶτα μάγιστρον [24], καὶ παρὰ τῷ κοι-
τῶν προσυπνούντων (27) φυλάκων προτιμηθῆναι κατά τινας (28), καὶ μετὰ βραχὺ τὴν βασίλειον
ν κληρώσασθαι.

(29) οὖν (30) περί τινα χρόνον παρῆν ὁ ἄναξ
ρὶ τὸν καλλίνικον Μάμαντα μάρτυρα (31) βα-
ς, ἐπεφύη τούτῳ σκοπὸς κἂν γελοῖος [25], ὃν
ρὸς (32) αὐτὸν οὐ πᾶσιν ἐγνώρισεν. Ἐγχε-
ι δυσὶ τῶν οἰκείων, οἷς τὰ κατὰ ψυχὴν ἐπ- C
ει περὶ τοῦ προκειμένου γε δράματος, καὶ κατὰ
σιλίδα πόλιν περιχωρεῖ, πρὸς ἕω τε τὴν ῥητὴν
; διαγελῶσαν (33) Πεντηκοστὴν ἡμέραν τινὶ
ων ἐγκλείσας Βασίλειον τρὶς σὺν αὐτῷ προσ-
ἐν νεύματι ἀπογυμνοῦν τοῦτον τὼ χεῖρέ τε
ναι. Τούτου δὲ γινομένου κατὰ τὸ προσταχθὲν,
λειος καταπλήττεται, ἀλλ' ὅμως νεανικὸς ὢν

111 laudavit staturam, sed præ duobus illis multo magis admirabatur Basilium, et variis dignitatum gradibus evehit, atque ad majora beneficia sese offert. Quos enim Deus præscivit imperatores futuros, hos et prædestinavit omniaque ad eam rem prædisponit. Hos imperatrix Theodora conspicata, duos quidem illos neglexit, unius autem illius causa plane in sollicitudinem data est, ab imo pectore exclamans: « Utinam, o fili, hunc hodie non vidissem, talem virum nostro imperio superiorem futurum, quemadmodum meus beatæ memoriæ maritus adhuc superstes vaticinatus est. » Hinc equisonibus præficit Basilium, atque equum ei tradit effrenem domandum, quem valde amabat. Iste ei insiliens tanquam aliquis Alexander alteri Bucephalo, tanquam Bellerophontes Pegaso egregie equitat. Res admiranda et obstupescenda in oculis omnium visa est. Majoraque incrementa capiebat amor domini erga ipsum, ita ut ad patriciorum dignitatem celeriter accederet, uxorique jungeretur venustissimæ ex nobilibus, Ingere prognatæ, ac post hæc omnia filius adoptivus imperatoris nominaretur, deinde magister atque inter cubiculi custodes præcipuus fieret secundum aliquos, ac paulo post imperatoriam gloriam adipisceretur

[Cum igitur aliquo tempore imperator esset in illa quæ est apud Mamantem, egregium martyrio victorem, regia, subnatum ei fuit consilium, **112** etsi ridiculum, quod non omnibus qui circa ipsum erant indicavit. Mandat duobus familiaribus, in quorum animositate fiduciam habebat de proposito negotio, et per imperatoriam urbem proficiscitur, maneque certo die Pentecostès illucescente cum cuidam cubiculo inclusisset Basilium, iis qui cum ipso erant innuit ut eum nudarent manusque extenderent. Quod cum fieret prout præceptum erat, Basilius consternatus est, sed tamen, quod esset fortis, sese

VARIÆ LECTIONES.

κοσμιοτάτῃ L. [23] τε] γε L. [24] μαγίστρος L. [25] γελοίως L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

) Const. Porph. p. 144, in fine.
) Videtur βασιλείαν legendum propter sequens D
. Sed potest utcunque, mutatione facta ἀπὸ
, βασιλείαν ad αὐτὴν a βασιλέας.
) Const. Porph. p. 146 Sym. Log. p. 434 Georg. p. 532 Cedr. p. 564, 565.
) Const. Porph. p. 145, ubi εἰς τὴν τοῦ Πρωτώρος ἀξίαν ἐβίβασεν. Unde Noster forte landus. Sym. Log. p. 436. Cedr. p. 564. Zon. . — *Igitur*. Sine judicio ponit particulam ut alias, ignorans usum.
)Zon. p. 164.
) Tale quid Const. Porph. p. 144. Cedr. p. 593. . 164.
) Ita scriptum in dativo, prius in genitivo
) Ita scriptum. Potest et λοιπόν, ut ante hoc ur punctum.
) Cedr. p. 565, ubi αὐτη δὲ θυγάτηρ — Ἰγγε-
on. p. 165 in fine, καὶ ζεύγνυσι τῷ Βασιλείῳ
αν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἴγχηρος. Const. Porph.
, θυγάτηρ — Ἴγγερος.— Const. Porph. p. 148
et p. 149. Const. Theoph. Porph. p. 128 in fine.
(27) Cont. p. 121 in fine.
(28) Const. Porph. p. 149. Zon. p. 166.
(29) Hæc intempestive inserta sine præparatione lectoris, cum sint abhorrentia a re præsenti. Est autem narratio monstrosa, sine mente, nec sani aut sobrii hominis. — Hæc tam aliena et inopinata hic intrusa, signis [ ] inclusi saltem in versione. Quibus junctim lectis existimabitur Michael Basilium præ nimio amore verberibus sævissimis affecisse: quod ut facere rabiosi et insanientis est, ita et ad hunc modum narrare quo Noster narrat.
(30) Abusive ponit hanc particulam, ut paulo ante. Et ferme ignorat verum usum particularum.
(31) Scriptum καλλίνις μάμαν (ς supra script.) μαρ (τ supra script.)
(32) Ita scriptum, non περί.
(33) Mox dicet festo Pentecostes collegam creatum Basilium a Michaele.

recolligit, suusque fit et imperatoris (34), atque ab eo cæditur duplici flagello triginta verberibus, ut memoriæ mandatum haberet illius erga ipsum benevolum affectum. Atque maximum templum ingressus mane ipso coronatum imperatorem populo ostendit d. XXVI mensis Maii, indictione XIV, et secundario imperio convenientia ei tradit. Cui etiam multum amorem exhibens, et paria, insuper et ad eminentiam, præbet.]

A τῆς ἐκπλήξεως ἀνακτᾶται, ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ βασιλέως καθίσταται, καὶ μαστίζεται παρ' αὐτοῦ διπλοῖς ἐν φραγελλίοις λ', μνήμην ἔχειν (35) τοῦτον ἀνάγραπτον τῆς πρὸς αὐτὸν φιλοστόργου προθέσεως. Καὶ τῷ μεγίστῳ (36) ναῷ ἐπελθὼν πρωῒας αὐτῆς στεφηφόρον ἄνακτα λαοῖς ἀναδείκνυσι, μηνὶ Μαΐῳ κς' (37), ἰνδικτιῶνι ιδ', καὶ τῆς κατὰ δευτερεῖαν [34] αὐτῷ βασιλείας τὰ πρόσφορα δίδωσιν. Ὧ καὶ πολὺ φίλτρον ἐπιδιδούς, καὶ τὰ ἴσα, πρὸς δὲ καὶ τὰ καθ' ὑπεροχὴν ἐμπαρέχεται.

Tam prolixa erat voluntas explendi illius animum. Invidia proinde magna multorum se præbet, qui et dissolutionem eorum concordiæ et amoris moliuntur, omnibus modis discordiam inter illos machinantes, ut pacificam domum domini clauderent inimicitiis, modo verbis dolosis, modo scriptis inficientes illorum animos, male animati. Persuadent enim per hæc fore ut Michael a Basilio interficiatur, idemque iste a Michaele **113** patiatur ex inconstantia animi, temulentum vocantes ac vecordem. Atque ut aliqui aiunt, voluit Michael omnino interficere Basilium : præcipue ad venationem cum ipso egressum hasta conjecta petere cuidam mandaverat. Ut autem alii, non ita ; sed benevole erga eum affectum fuisse, etsi a quibusdam turbaretur. Unde ii qui Basilio favebant ad necem imperatoris eum incitabant : cum autem non possent impellere, a benevolentia erga illum nullo modo aversum, aut etiam ab homicidio abhorrentem, ipsi suis manibus perpetrant cædem, ne uno cum illo perirent.

Τοσοῦτον τὰ τῆς πληροφορίας ὁλικῶς διεξήπλωτο, καὶ φθόνος ἐκ τούτου δαψιλὴς παρὰ πολλῶν ἐξεκέχυτο, οἳ καὶ τὰ πρὸς διάλυσιν τῆς αὐτῶν ὁμονοούσης ἀγάπης ἐντεχνιτεύουσι, τρόπῳ παντὶ τὰ κατ' αὐτῶν ἀλλήλων ἐκμηχανώμενοι, εἰρηναῖον οἶκον Κυρίου B κλεῖσαι τῇ ἔριδι, ποτὲ μὲν λογίοις (38) δολίοις, ποτὲ δὲ γραφαῖς δολοῦντες τὰς αὐτῶν φρένας κακόφρονες. Συμπείθουσι γὰρ ἐκ τούτων βιαίως τὸν Μιχαὴλ παρὰ Βασιλείου ἀναίρεσιν πείσεσθαι, ταυτὸ δὲ [37] τοῦτο αὐτὸν ὑποστήσεσθαι παρὰ Μιχαὴλ ἐξ ἀστάτου φρονήματος, οἰνοφλυγίαν (39) καλοῦντες καὶ ματαιόφρονα. Καὶ καθὼς φασί τινες, βουλὴν ἔσχεν ὁ Μιχαὴλ ἀναγκαίως ἀναιρήσειν Βασίλειον· μάλιστα δὲ κατὰ κυνηγέσιον σὺν αὐτῷ ἐξελθόντα ἐπαφεῖναι λόγχην τινὶ διετάξατο (40). Ὡς δ' ἕτεροι, οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς διακεῖσθαι, κἂν παρά τινων ἐσεσάλευτο. Ὅθεν οἱ τὰ συνοίσοντα φρονοῦντες τῷ Βασιλείῳ πρὸς φόνον ἐκίνουν τοῦ αὐτοκράτορος· ὡς δ' οὐκ ἔπειθον τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας μηδ' ὅλως ἐκτετραμμένον ἢ καὶ πρὸς μιαιφονίαν ἰλιγγιῶντα, αὐτόχειρες γίνονται τῆς σφαγῆς [38] (41), ἵνα μὴ σὺν αὐτῷ διαπόλοιντο.

Itaque ab homicidio propriam utilitatem captans, et cum sciret imperium sibi divinitus, neque ut antea, datum, grates Deo persolvens, inaugurat templum principum incorporeæ militiæ a se ædificatum, magnitudine et pulchritudine et magnificentia valde speciosum et admirandum. Quo perfecto voluntate et pietate imperatoris, in eoque sacris rite peractis, spiritali lætitia confluente, ibidem imperatoriam coronam a manibus summi sacerdotis accipit, aliud principium sibi constituens imperii, quod auxilio archangelorum adeptus esset.

C Τοῦ δὲ (42) μιαιφονήματος τῆς οἰκείας εὐχρηστίας ἀντεχόμενος [39], καὶ τὴν βασιλείαν ὡς ἤδη [40] θεόθεν δοθεῖσαν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὡς τὸ πρότερον, τὰς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας ἀποδιδοὺς προσεγκαινίζει τῶν Ἀρχιστρατήγων τῶν ἀΰλων ταγμάτων ναὸν καινουργήσας (43), μεγέθει τε καὶ κάλλει καὶ πολυτελείᾳ τῶν συντεθέντων λίαν ὡραῖον καὶ ἀξιάγαστον· οὗ τελεσιουργηθέντος σὺν πόθῳ καὶ πίστει τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶς ἀφορισθέντων συντελεσμάτων, πνευματικῆς τε θυμηδίας συναθροισθείσης, ἐν ταύτῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα χειρῶν

VARIÆ LECTIONES.

[36] δευτερίαν L. [37] δὲ] δὴ L. [38] διαπώλυντο L. [39] ἀντεχομένους L. [40] ἤδη L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(34) *Suusque fit et imperatoris*. Hæc mire dicuntur : sed fideliter exprimo, ut alias, nisi quod sæpe multa mollire cogor, et dextre accipere ac reddere quod ille sinistre dat. Hic autem sensus erit, Basilium, recepto animo, sese accommodasse imperatori et tergum præbuisse.

(35) Ita scripta, ut aliquid exciderit aut truncata male exscripserit ipse auctor. Sed si legatur ἔχει, excusabitur utcunque. Sed puto potius aliquid deesse, ut φοβηθεὶς δέ, aut simile.

(36) Const. Porph. p. 149. Cont. Theoph. p. 129. Zon. p. 166. Cedr. p. 566.

(37) I. e. εἰκάδι ἕκτῃ.

(38) Λόγια sunt oracula : sed ad γραφαῖς ex opposito requiritur potius λόγοις. Si λογίοις retineatur, γραφαῖς erit Scripturis, scilicet dictis S. D Scripturæ.

(39) Ita scriptum, non οἰνόφλυγα.

(40) Cont. p. 130. Const. Porph. p. 155. Sym. Log. p. 451.

(41) Cont. p. 130. Const. Porph. Cedr. p. 567.

(42) Ita scriptum. requiritur τοῦδε una voce. -- Ἀντεχομένους. Ita scriptum. Requiritur ἀντεχόμενοι. Occasio errandi videtur, quia librarius novum folium inchoavit, ut hinc oblitus fuerit quem casum antecedentia requirant, intercedente mora dum membrana expeditur.

(43) Const. Porph. p. 190, sed cum jamdudum imperator fuisset. Forte de eodem Sym. Log. p. 455. Sed Ignatium ædificasse dicit, uti et Georg. Mon. p. 545. Zon. p. 172, Michaeli, quia ejusdem nominis imperatorem occiderat.

ρέων ἐκδέχεται (44), ἄλλην ἀρχὴν καθιστῶν A
βασιλείας ἣν συμμαχίᾳ τῶν ἀρχαγγέλων κε-
ιτο, υἱέσι τε τρισὶν ἑαυτοῦ (45), Κωνσταντίνῳ
ι καὶ Ἀλεξάνδρῳ, τὴν ὁμοίαν στεφοδοξίαν με-
ιὶ τῆς βασιλικῆς ἐντίθησιν, τὸν δὲ Στέφανον
ας τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ πρὸς τὸ μέλλον
ισεν. Καὶ περὶ μὲν τὸν πρῶτον μετά τινα χρό-
ηλλαχότα τὸν βίον δυστυχεῖ παρ' ἐλπίδα (46)·
γὰρ μᾶλλον προσετετήκει τῶν ἄλλων θαῤῥῶν
τὴν τῆς βασιλείας διαδοχὴν, κἂν τοῦ ἐφετοῦ
ὑστόχησεν. Λέοντι γὰρ τῷ περιωνύμῳ καὶ παν-
εῖ βασιλεῖ τὸ τῆς βασιλείας συνετετήρητο
ιον, τῷ μετ' αὐτὸν [31] ὁμαίμονι Ἀλεξάνδρῳ δια-
γενησομένῳ κατὰ πατρικὴν θεσμοθέτησιν.
ουσι δὲ κἀν τούτῳ τὰ φυσικὰ σπλάγχνα οἱ πο-
, τῆς πατρῴου φιλοστοργίας κατά τι παρα- B
σθείσης ἐπὶ τῷ Λέοντι μικρὸν ὅσον (47). Καὶ
ς πονηρίας νεῦρα διακοπέντα, ἐπείπερ αὐτῇ
τῶν ἰσχυρῶν παρυφίσταται, καὶ οἱ συκοφάνται
ς ἀπελήλανται, καὶ Λέων τῆς βασιλείας ἐγκάτοχος γίνεται καὶ τὰ πατρόθεν διωρισμένα ἀπο-
οῖ καλοκἀγαθίᾳ καὶ ἀγχινοίᾳ νευρούμενος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ γεννή-

Filiis etiam suis Constantino ac Leoni atque Alexandro similem coronæ atque imperii gloriam tribuit: Stephanum autem patriarchali sedi consecratum in futurum destinavit. **114** Ac circa primum quidem mox vita defunctum adversa usus est fortuna præter spem: huic enim magis erat addictus præ cæteris, sperans eum imperio successurum: sed voti compos non est factus. Leoni enim inclyto et gloriosissimo principi, imperium servabatur stabile, et post illum fratri Alexandro, qui successor erat futurus secundum paternam ordinationem. Corrumpunt autem et in hac re naturalem affectum homines maligni, paterno amore nonnihil labefactato erga Leonem. Sed improbitatis nervi incisi, cum eis nihil firmitatis inesset, atque sycophantæ turpiter abacti sunt, Leoque imperio potitus est ac paternam ordinationem implevit, virtute et ingenio firmus. Verum hæc quidem posterius, post obitum parentis.

πεὶ δὲ διὰ μέσου χρόνου τινὸς (48) τὰ τῶν πο-
ν ἔργα κατωλιγώρουν [32], οἷάπερ σκανδάλων
μπεσόντων τῷ πολιτεύματι ὧν προεμνήμεθα,
ν (49) ἡ Ἰσμαηλῖτις ὀφρὺς ἐκορύσσετο καὶ με-
ν ἐπεποίητο τὴν ἐπίθεσιν, ὥστε μέχρι τῶν Μα-
νῶν ἐλάσαι στρατὸν κἀκεῖθεν τὴν βασιλέως
τιν συναγωγὴν ἀνιμήσασθαι, εἰς ἑαυτῶν μὲν
τηγίαν ἀείμνηστον, ἡμῶν δὲ καταστρατηγίαν C
ῆς ἄξιον. Ὡς δὲ περὶ τούτων τῷ θεοστεφεῖ
τι διέγνωστο, διοχλάζειν αὐτῷ οὐ παρῆν ἐπὶ
ούτῳ τῷ ἀτοπήματι, ἀλλὰ σπουδαίως ἐπανατ-
αι ὄντως ἐκδίκησιν τῶν οὕτως ἐνηνεγμένων.
ρέαν γάρ τινα στοχασάμενος (50), ἄνδρα πολύ-
α καὶ πολυπειρίας μεταδιώκοντα, οὐχ ἧττον δὲ
ἀνδρείας, κἂν ἐπεκέκρυπτο, καθὼς ἡ τῶν πρα-
ων ἀλήθεια παρεδήλωσεν (οὗτος Σκυθῶν ἑσπε-
ἐξώρμητο [51]) ὑποστράτηγον τοῦτον τοῦ κατὰ
ψίκιον προτίθησι θέματος. Ὃς τὸν ὑπ' αὐτὸν
τὸν στρατηγικῶς διαθεὶς καὶ τοῖς πολεμίοις παρ-
ιλὼν μεγίστην ἀπηνέγκατο νίκην καὶ καταβε-
ει τέως τὴν τούτων ἀλαζονείαν, καὶ διὰ τοῦτο
ταῖς συχναῖς αὐτοῦ εὐανδρείαις μετά γε πατρι- D
ητα τῆς τῶν σχολῶν εὐμοιρεῖ (52) κυριότητος.
πολλῷ κρείττων κατὰ τῶν ἐχθρῶν διανίστα-
53) καὶ κατ' αὐτῶν ἄγαν ἠρίστευσεν, καὶ μετὰ
ἐπείληπτο μαγιστρότητος οὐ μετὰ πολλοῦ χρό-
54).

Cum autem intermedio tempore aliquo res bellicas neglexissent, quasi scandalis et offendiculis incidentibus in remp. quorum ante mentionem fecimus, ea occasione Ismaeliticum supercilium attollebatur, ipsique superbi armabantur, maximamque fecerant invasionem, ut ad Malagenos usque ducerent exercitum indeque imperatoris equitatum tollerent, cum ipsorum bellica solertia perpetuo memoranda, nostra autem clade silentio digna. Quæ cum audivisset imperator a Deo coronatus, haud succubuit rebus tam inopinatis, verum celeriter pœnas exigere studuit pro talibus factis. **115** Cum enim Andream quemdam ad eam rem delegisset, virum prudentem et multarum rerum usum sectantem nec minus virtutem bellicam (quamvis id non præ se ferret), ut rei veritas ostendit (is a Scythis occidentalibus erat oriundus), hunc secundarium ducem thematis Opsiciani constituit imperator. Qui arte bellica exstructo exercitu hostes aggressus maximam victoriam obtinuit dejecitque ad tempus illorum insolentiam, atque ob id, et quod assidue rem strenue gereret, post patriciam dignitatem etiam scholarum præfecturam feliciter consequitur. Multoque valentior in hostes insurgebat, remque adversus eos optime gessit. Post hæc et magistri dignitatem non multo post adeptus est.

VARIÆ LECTIONES.

[31] potius τῷ τε μετ' αὐτόν. [32] κατολιγώρουν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(44) Ita scripta. Potius ἀρχιερέως.
(45) Const. Porph. p. 159 et p. 164. Zon. p. 167 . p. 569.
(46) Sym. Log. p. 456 Constantinum mortuum anno 13 Basilii imperii. Georg. Mon. p. 546.
(47) Imperfecte loquitur.
(48) Pro τινὸς requiritur τινὲς potius ad ὀλιγώ-
(49) Δι' ὧν accipiendum διὰ τούτων. Const. Porph. p. 166 et p. 176, Sym. Log. p. 455. Cedr. p. 570.
(50) Const. Porph. p. 170. Zon. p. 169. Cedr. p. 575.
(51) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.
(52) Const. Porph. p. 176. Cedr. p. 575.
(53) Const. Porph. p. 176.
(54) Ita scriptum, non πολὺν χρόνον, et ita habet distinctio. Mallem autem punctum post μαγιστρότητος poni, et deleri post χρόνου.

Ad hæc ex Tephrica ca.amitates in nos jactabantur, occasionem nactis illius loci perditis hominibus nos invadendi occupatos bello cum Agarenis terra marique. Sed tamen superat superbos illos imperator auxilio divino et experientia ducum bonum successum habens. Post hæc et adversus Germaniciam necnon Samosata educto exercitu, insignes urbes Saracenorum ac regiones, ipsa etiam Militena ad angustias redacta assiduis incursionibus, tropæa erigit et insignem victoriam reportans in imperatoriam urbem revertitur.

Καὶ τὰ (55) ἐκ τῆς Τεφρικῆς κακὰ καθ' ἡμῶν ἐδρενθύετο, χώραν λαβόντων τῶν ἐκεῖσε κακούργων τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιθέσεως, ἀπησχολημένους Ἀγαρηνῶν ἐν πολέμοις ἐπί τε γῆς καὶ θαλάσσης. Ἀλλ' ὅμως περιγίνεται τῶν ἀλαζόνων αὐτοκράτωρ ὑπερμαχήσει θείᾳ καὶ στρατηγετῶν ἐμπειρίᾳ κατευοδούμενος· μεθ' οὓς καὶ (56) κατὰ Γερμανικείας [33] ἐκστρατεύσας καὶ Σαμοσάτων [34], ἐκπρεπεῖς πόλεις Σαρακηνῶν καὶ χώρας (57), ἀλλὰ μὴν καὶ Μελιτηνὴν στενώσας ἐξ ἐπιδρομῆς συνεχοῦς, κατ' αὐτῶν ἵστησι τρόπαια, καὶ μετὰ νίκης εὐσήμου πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν ἐπάνεισιν (58).

Per mare etiam Afrorum classis nos infestare haud cessavit, a quibus **116** versus occidentem omnia subacta erant, Siciliæ et Longobardiæ urbes plurimæ usque ad cı. præter Gallerianum. Quas imperator Basilius recuperavit, Nasare et Procopio ducibus in illo tempore. Atque Italia quidem nomen invenit ab Italo Siculi parente, patre Italia, filio autem Sicania sive Trinacria potito. Sic etiam dicitur : Italia a bove advena, quem subito conspicati indigenæ adnatantem ad ipsos persequentibus possessoribus clamarunt « Italus, » quod illorum sermone significat bovem, aut a quodam prædone Italo, quem Hercules ibi occidit, nomen duxit. Longobarbia autem a quodam Longobarbo, qui primitus tenuit illam regionem, quia magnam barbam alebat : longa enim Longobarbis est magnum, pili autem menti barba.

Οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν ἅλα διὰ Ἀφρικῶν καθ' ἡμῶν στρατεύματα ναύμαχα δι' ἠρεμίας ἐτύγχανεν (59), δι' ὧν Ἑσπέρα πᾶσα καταδεδούλωτο, ἐν πόλεσι τῆς τε Σικελίας (60), ἔτι μὴν καὶ Λογγιβαρδίας πολυαριθμήτοις ἐπὶ ν' τε καὶ ρ' (61), τοῦ Γαλλεριανοῦ χωρίς. Ὧν [35] τὴν ἀνάῤῥυσιν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος ἀπειργάσατο Νάσαρ (62) καὶ Προκοπίου κατ' ἐκεῖνο καιροῦ στρατηγίας ἀντεχομένων. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Ἰταλία ἐφεῦρεν ἀπὸ Ἰταλοῦ τοῦ Σικελοῦ γενετῆρος, τοῦ μὲν πατρὸς τῆς Ἰταλίας χώρας, τοῦ δὲ υἱοῦ Σικανίας ἢ Τριναχρίας ἐγκρατῶν γεγονότων. Ἰταλία δὲ (63) καὶ οὕτως, ἀπό τινος περαιωσαμένης βοὸς ἣν ἀθρόαν ἰδόντες ἐγχώριοι ἐκ γῆς ἑτέρας τὸν ἀπόπλουν πρὸς αὐτοὺς ποιουμένην διωκομένην τε παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς ἐβόησαν· « Ἰταλὸς, ἰταλὸς, » ὃ [36] τῇ ἑαυτῶν διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται βοῦς. ἢ ἀπό τινος λῃστοῦ Ἰταλοῦ δι' Ἡρακλέους ἐκεῖσε ἀναιρεθέντος, τὴν κλῆσιν ἠγάγετο. Λογγιβαρδία δὲ ἀπό τινος Λογγιβάρδου (64) τοῦ πρώτως κατασχόντος [37] τὴν χώραν, ἐφ' ὅτῳ καὶ μέγα ἐξήνθιστο γένειον· λόγγη γὰρ παρὰ Λογγιβάρδοις τὸ μέγα, βάρβα δὲ τὸ γένειον.

Syracusarum autem calamitates quodam tempore intervenerunt : obsidebantur enim ab Ismaelitis. Eo misit imperator Adrianum, virum strenuum, cum classe numerosa, ad eam urbem liberandam. Qui profectus ad usque Peloponnesum, portum cui nomen Hierax occupat, impeditus ibi magna difficultate navigandi per quinquaginta dies. Cumque ibi retardaretur a navigatione propter inclusos ventos, accessit ad eum **117** quidam ex colonis nuntium gravem apportans, hesterno die, hora quinta Syracusas captas fuisse. Quibus nomen a conditricibus earum Archiæ filiabus Syra et Cossa, aut a quodam lacu ibidem, aut a fonte olim Syra-

Τὰ δὲ κατὰ Συράκουσαν διεμεσολάβει χρόνων τινῶν δυστυχήματα (65)· ἐπεπολιόρκητο γὰρ παρὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν. Καθ' ἣν ἐξεπεπόμφει ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸν ἄνδρα γενναῖον σὺν ναυτικῷ πολυάνδρῳ πρὸς τὴν αὐτῆς ἀπολύτρωσιν (66). Ὃς κατιὼν μέχρι Πελοποννήσου [38], Ἱέρακι οὕτω κατονομαζομένῳ λιμένι (67) προσλιμενεύεται, παρεμποδισθεὶς ἐκεῖσε δυσπλοΐᾳ χαλεπωτάτῃ ἐπὶ ἡμέρας ν'· καὶ κατὰ τοῦτον αὐτοῦ δυσφορίᾳ πιεζομένου διὰ τὴν ἐξ ἀνέμων ἐγκάθειρξιν, προσεδεδημήκει τις τῶν χρησίμων ἀγγελίαν ἐπικομιζόμενος δυσαχθῆ, ὡς κατὰ ε' ὥραν πρὸς τὸ χθὲς τὰς Συρακούσας ἡλῶσθαι. Αἷς ὄνομα ἀπό τινων κτισασῶν ταύτας Ἀρχίου θυγατρῶν

VARIÆ LECTIONES.

[33] Γερμανεικίας L. [34] Σαμωσάτων L. [35] ὧν B, ὃν L. [36] ὃ] ὧι, supra scripto ὃ, L. [37] κατασχῶντας L. [38] Πελοπονήσου L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(55) Confuse diversa, et inferius iterum fusius. — Const. Porph. p. 166 seqq. et p. 176. Sym. Log. p. 455, 456. Georg. Mon. p. 544. Cedr. p. 570.

(56) Const. Porph. p. 174. Sym. Log. p. 556. Georg. Mon. p. 546. Zon. p. 168. Cedr. p. 574. Const. Porph. p. 167, ubi τὸ Σαμόσατον. Cedr. p. 570.

(57) Const. Porph. p. 167.

(58) Const. Porph. p. 168.

(59) Const. Porph. p. 179, Noster duas expeditiones confundit in antecedentibus etiam.

(60) Zon. p. 169, Cedr. p. 576. Sym. Log. p. 458. Const. Porph. p. 179 in fine, ubi Λαγοβαρδία. Cedr. p. 577.

(61) Eumdem numerum habet et Const. Porph. p. 181.

(62) Const. Porph. p. 186. — *Προκοπίου*. Const. Porph. p. 188. Georg. Mon. p. 456.

(63) Ineptissime loquitur,

(64) Ita nunc scriptum : supra recte erat ὃ, sed et illud rectum ex hypothesi.

(65) Cedr. p. 585. Zon. p. 172. Georg. Mon. p. 545. Sym. Log. p. 455 refert ad nonum Basilii imperii annum.

(66) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

(67) Const. Porph. p. 190. Cedr. p. 585.

καὶ Κόσσης, ἢ ἀπό τινος ἐκεῖσε λίμνης, ἢ ἀπὸ A οἶν μὲν κρήνης Συρακοῦς, νῦν δὲ Ἀρεθούσης. δὲ τὸ ἀληθὲς πολυπραγμονοῦντος καὶ ὁπό-8) ἐπίστασθαι τοῦτο διερευνῶντος, αὐτὸς ἀπ-ιτο, ὅτιπερ (69) « Ἐν χώρῳ ὃς Ἕλος ὠνόμα- ἀγρὸς πάρεστί μοι ὡς ἀπὸ μιλίων η' πρὸς ;μα. Καὶ κατὰ τὴν παριοῦσαν ἑσπέραν καθ')) μοι περιπολεύοντι προσίασί τινες ποιμαι-ν, καὶ ἔφασκον ὡς ἐκ τῶν ἐπιχωριαζόντων δαι-ι διακηκοέναι φραζόντων γενέσθαι (71) τὴν :ουσαν δοριάλωτον, ἐν ταύτῃ τε παρεῖναι (72) ς, ὅθεν καὶ διατρανοῦσθαι ἀλήθειαν. » Αὐτὸς ὸς τοῦτο μὴ κατανεύων εἰς ἀπιστίαν ἐχώρει, ὑτηκοΐαν σφετεριζόμενος (73). Καθ' ἣν ἐν κα-ιει [39] γενόμενος τοῦ ἀγροῦ πρώτην καθ' ὥραν :οιμέσι συγκατειλήφει τὸν ὡρισμένον χῶρον B τὰ ἀέρια (74) τὴν διατριβὴν ἐπεποίηντο. Ὧν ιαγωγὴν πυνθανομένῳ τινὶ τῶν ποιμένων [40] ιπεκρίναντο κατὰ πόλιν (75) Συράκουσαν εἶναι, :εριλειφθέντος Χριστιανικοῦ αἵματος ἐμφορεῖ- τὸν δὲ περὶ τῶν τοιούτων εἰδέναι διερευνώμε-) πραχθὲν γινώσκειν, τό τε ὄνομα καὶ τὸν ὸν βαθμὸν ἐξεπίστασθαι. Οἷς ὁ Ἀδριανὸς μὴ ύων [41] ἔτι ὑπελογίζετο ἕωλα (76). Καὶ μετὰ ιε' σαν ἡμέραν τὰ παρ' αὐτῶν ὡς ψευδῆ νομιζό- παρὰ τῶν ἐκεῖθεν μόλις ἐληλυθότων ἀληθῆ ;αίνετο. Τῶν οὖν ἐγχωρίων πνευμάτων ἡ τη πρόγνωσις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ ἐπὶ τῶν πραγ-ων γνῶσις, τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν ἄχρι είας τοῦ εὐσεβεστάτου, ὥς φασι, Λέοντος προσμε-

conc nunc Arethusa. Illo autem in veritatem inquirente atque unde id sciat interrogante, hic respondit: « Est mihi in eo loco qui Helos dicitur, prædium quasi octo milliariorum intervallo. Atque heri vesperi illud obambulanti mihi occurrunt quidam ex pastoribus, et dicebant se ex dæmonibus hic versantibus audivisse dicentibus Syracusas captas esse, ibique se fuisse atque inde veritatem certo comperisse. » Sed ille haud credens, fidem sibi fieri volebat proprio auditu. Quare in prædium profectus hora prima cum pastoribus definitum locum occupavit, in quo spiritus illi commorabantur. Quos cum quidam ex pastoribus interrogasset ubi fuissent, ipsi responderunt in urbe Syracusarum se fuisse et satiasse reliquiis sanguinis Christiani qui effusus esset; illum porro qui de his scire cuperet quid sit factum, se nosse, nomenque et gradum dignitatis scire. Quibus nondum credens Adrianus ea existimabat frivola. Sed post decimum quintum diem ea quæ ipsi mendacia videbantur per illos qui inde ægre evaserant vera demonstrabantur. Cæterum illius loci **118** spirituum præscientia, aut potius ipsorum factorum scientia, ibidem usque ad imperium piissimi Leonis, ut aiunt, duravit. Tunc igitur copiis nauticis quas secum habebat congregatis Constantinopolim proficiscitur, supplexque fit in quodam templo petens veniam delictorum. Sed quod officium neglexisset, nec adeo difficultate navigandi usus fuisset, ut ipse dictitabat, veniam consecutus non est.

ιεν. Τότε δὴ στρατὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν ναύμαχον συναγείρας τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδημεῖ, καὶ ς ἔν τινι ἱερῷ παραγίνεται (77) ἐξαιτῶν συγκεχωρῆσθαι τοῦ σφάλματος. Ἀλλὰ τῶν δεόντων ιρήσας, καὶ οὐχὶ δυσπλοΐᾳ πλέον (78), ὡς ἔφασκεν, συγγνώμης οὐκ ἔτυχεν.

ι δὲ τῷ αὐτῷ ἐφεστηκότι καιρῷ (79) οἱ ἀπὸ C ηδόνος Ἄφροι Σαρακηνοὶ σὺν ὁλκάσι παμμε-ιν ξ', αἷς χώρησις σ' ἀνδρῶν διηρίθμητο, κα-ιατεύουσι καὶ διικνοῦνται Κεφαληνίας μέχρι ακύνθου, ἥτις πρὸς ἄνεμον Ζέφυρον (80) κατὰ αλούμενον Ἰχθὺν ἀπονένευκεν, ἔκ τε Ζακύνθου Μέροπος τῆς προσηγορίας τετύχηκεν (81). Περὶ βασιλεὺς διαγνοὺς τὸν πατρίκιον Νάσαρ ἐκ-ει σὺν ναυστολίᾳ, ἄνδρα πολύπειρον, ταύτης γησόμενον. Τοῦ δὲ κατὰ Μεθώνην τὴν πρὶν σον [42] (82) καλουμένην ἐπιδημήσαντος, οἱ ποι στρατιωτῶν τῶν πλοίων ἀπέδρασαν κατα-

Eodem tempore ex Carthagine Afri Saraceni cum ingentibus navibus sexaginta, quæ ducentenos viros capiebant, infesto exercitu nos invadunt, perveniuntque ad Cephaleniam usque ac Zacynthum, quæ ad Zephyrum versus Ichthyn spectat; a Zacyntho autem Meropis filio nomen accepit. Quo cognito, imperator patricium Nasarem, virum multarum rerum peritum, mitit cum classe ducem. Qui cum ad Methonam, quæ prius Pedasus dicta fuit, pervenisset, plerique militum ex navibus aufugerunt ipsumque deseruerunt. Quod mox notificatur imperatori, atque cum festinatione vehementi ab ipso

VARIÆ LECTIONES.

ἐγκαταλήψει L. [40] ποιμαίνων L. [41] πιστεύων B, πιστεύειν L. [42] Πήδασον L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

8) Ita scriptum. Ponitur pro ποθέν, *alicunde*. D egendum ἐπίσταται pro ἐπίστασθαι.
)) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.
)) Ὃν pro αὐτόν.
l) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.
2) Ambigue et perdite loquitur. — Quamvis ῖναι non sit præteritum perfectum, tamen in :cto verbo, et ita intelligi voluisse puto aucto- qui fere promiscue utitur temporibus, ut ı præteritum ponat aliquando pro futuro.
3) Const. Porph. p. 191.
4) Const Porph p. 191, Cedr. p 583

(75) Loquitur profligate.
(76) Const. Porph. p. 191, Cedr. p. 585.
(77) Const. Porph. p. 192, init. Cedr. p. 586.
(78) Ita scriptum, f. πλέων, quamvis illud possit manere.
(79) Zon. p. 172, Cedr. p. 582.
(80) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.
(81) Cedr. p. 582, Const. Porph. p. 187, Zon. p 172, ubi Νάρσαν.
(82) Const. Porph. p. 186.

aliquis missus est, jussus in eo loco furcas collocare **A** ligneas ac fugitivos in iis suspendere ; ita fieri aperte mandans : clam enim noctu ex carcere Agarenos triginta eductos drungario ac præfecto suæ custodiæ tradidit, severe præcipiens ne cuiquam **119** enuntiaret quod strueretur, ne supplicio intolerabili subjiciatur : imperavit etiam ei ut illis triginta Ismaelitis igni ac pice barbas necnon capitis capillos ambureret, faciesque eorum fuligine oblineret, ac compedibus duplicibus pedes constringeret, utque ipsi hora certa definiti diei cæderentur, tanquam fugitivi ac desertores navium, diris flagellis in circo, et cum exprobratione et incusatione, quod fugitivi essent, traducerentur, nudi atque asinis invecti usque ad Aureas portas imperatoriæ **B** urbis ; caveretque ne quisquam præsentium accedens cum iis loquatur. Quibus ita peractis Methonam versus eos mittit suspendendos tanquam fugitivos ac desertores belli ignavos, præcipit etiam ne quisquam ex ducibus illius loci, aut etiam ex vulgo hominum, ne ipse quidem summus dux exercitus, tali silentio exemptus sit : atque vincti omnes suspensi sunt. Hinc lamentatio non vulgaris patricio Nasari ac ducibus qui ei suberant suborta, se ipsos insimulantibus illorum desertionis, eo qui ab imperatore venerat affirmante etiam conjuges fugitivorum, necnon parentes, imperatorem omnes omnino gladio perditurum. Ita factum hoc pulcherrimo commento ut per paucos condemnatos Agarenos suum populum conservaret. Metu enim perculsi, **C** cum navarchus ipsorum Nasar, **120** tum duces qui ei suberant, ne tale quid aliquando et ipsi perpetiantur, necessario hostibus resistunt propter superiorem victoriam superbientibus summa barbarie atque Zacynthum obsidentibus. Ergo impetum in eos facit Nasar, atque internecione cædit, divino auxilio imperatorisque apud Deum intercessione contra illos. Cum autem nostra classis Agarenos superasset, articulata quædam vox ex convalle mittebatur, ulterius pergere jubens. Unde isti per Siciliam omnem et Africam nec non Longobardiam profecti, bellico igni et omni genere cædis Agarenos in navibus comburentes et interficientes, etiam alias naves mercatorias ceperunt, quarum numerum inire haud facile est, oneratas variis mercibus, **D** in quibus et oleum maxima copia, ita ut in illis diebus libræ pondus obolo veniret, ac tanquam miracula apud omnes ea quæ tunc facta essent celebrarentur.

A λελοιπότες αὐτόν (83). Ὁ διαγινώσκεται ταχ βασιλεῖ, καὶ σὺν κατεπείξει σφοδρᾷ παρ' αὐ τις ἀποσταλεὶς διατέτακται περὶ τὸν τόπον λοπισμὸν ἱδρύσασθαι ξυλουργήματος καὶ τι πέτας ἐν αὐτοῖς ἀνασκολοπίσαι, οὕτως τὴν ξιν κατὰ τὸ ἐμφανὲς μηχανώμενος (85)· γὰρ ἐν νυκτὶ τῶν ἀπὸ τῆς φυλακῆς Ἀγαρ προσλαβόμενος δρουγγαρίῳ τῷ κατὰ τὴ φρουρὰν προεστῶτι ἐκδέδωκε, διασφαλισάμ δενὶ ἔκφορον ποιήσασθαι τὸ συντεθησόμ ἵνα μὴ ποινῇ ἀφορήτῳ καθυποβάλοιτο· ἐκ γὰρ αὐτῷ τῶν λ' Ἰσμαηλιτῶν πυρὶ καὶ π γενειάδας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς κατὰ κεφαλὴ ἐναποφλέξαι (87), τάς τε ὄψεις αὐτῶν ἀσβ **B** ριχρῖσαι καὶ πέδαις διπλαῖς τοὺς πόδας ἐμ καί τινι ὥρᾳ διωρισμένης ἡμέρας μεμαι αὐτοὺς ὡς λειποτάκτας πλευσίμους ἐν φρ δεινοῖς κατὰ τὸν ἱππόδρομον (88), καὶ δ δραπετῶν κατηγόροις ἐν λόγοις ὑφισταμ ἐλεύσεσθαι γυμνητεύοντας καὶ ὀχουμένους ἕως πυλῶν χρυσωνύμων βασιλίδος τῆς πό ραφυλάξασθαι δὲ μηδένα τῶν συνόντων αὐτ λάσαντα ὁμιλῆσαι (89). Τούτων ταύτῃ σάντων κατὰ Μεθώνην προΐησιν ἀνεσκολοπ τούτους ὡς δραπέτας πολέμων ἀνάλκιδας τινα τῶν ἐγχωρίων ἀρχηγετῶν εἴτε λαοῦ τ τητος, ἀλλὰ μήτε αὐτὸν προηγέτην στρ ὁμοίων τῆς ἐχεμυθίας ἀπολιμπάνεσθαι· κ ται πάντες ἀνήρτηντο σκόλοψιν. Ἐνθένδε θ **C** ὁ τυχὼν τῷ πατρικίῳ Νάσαρ καὶ ὑπ' αὐ χουσιν ἐπεγίνετο, μέμψιν ἑαυτοῖς ἐπιτρ περὶ τούτους [44] λειποταξίας, τοῦ ἐκ βασιλέ βαιουμένου αὐτοῖς τάς τε συνεύνους κα δραπετευσάντων (91), ἔτι μὴν καὶ γεννήτ αὐτοκράτορα πάντας ἄρδην ξίφει διολ Ὡς ἐκ τοῦδε τοῦ καλλίστου σκευάσματος θμήτων κατακρίτων Ἀγαρηνῶν τὸν οἰκ ἀνασώσασθαι (92). Περιδεεῖς οὖν γεγονό ναύαρχος αὐτῶν Νάσαρ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν τε σύμπας λαὸς, τὸ τοιοῦτον μήποτε καὶ α στήσωνται [45], ἀναγκαίως τοῖς πολεμίοις ἵστανται (93), νίκῃ τῇ πρὶν μεγαλειουμένο βαρικώτατα καὶ Ζάκυνθον προσεδρεύουσιν ἐπιτίθεται τούτοις Νάσαρ παρεμβαλὼν, **D** ωλεθρίαν [47] θείᾳ ἰσχύϊ καὶ βασιλέως ἐντεύξε τῶν τίθεται. Τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς πλοΐμου στ Ἀγαρηνῶν κατισχύοντος, ἔναρθρός τις β δος [48] ἠφίετο τοῖς πρόσω φοιτᾶν ἐγκελευο

VARIÆ LECTIONES.

[43] καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν V. [44] περὶ τούτου L. [45] ὑποστήσονται L. [46] μεγαλειουμένους L. [47] ...θρίαν L. [48] κυλάδος L

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(83) Const. Porph. p. 186, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(84) Const. Porph. p. 186.

(85) Const. Porph. p. 187, Zon. p. 172, Cedr. p. 582.

(86) Const. Porph. p. 187.

(87) Const. Porph. p. 187, Zon p. 172, Cedr. p 582.

(88) Const. Porph. p. 187, Cedr. p. 582.

(89) Const. Porph. p. 187.

(90) Const. Porph. p. 187.

(91) Non adest articulus in ms.

(92) Zon. p. 172, Cedr. p. 582 in fine.

(93) Cedr. p. 583.

(94) Imperatorem id jussisse dicit Const p. 187 in fine. Ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρ κελεύεται. Ita et Cedr. p. 583.

ι (95) Σικελίαν πᾶσαν καὶ Ἀφρικὴν, πρὸς A γγιδαρδίαν, διαδραμόντες πολεμικῷ πυρὶ δαπεῖ ξίφει τοὺς ἐν τοῖς πλοίοις Ἀγαρηνοὺς ιντές τε καὶ δηϊωσάμενοι (96), καὶ ἑτέρας ἐμπορίαν κατέσχον, ὧν ἀριθμὸν συνθέσθαι ῥᾴδιον, ἐπιφορτιζομένων εἴδη παντοῖα, τούτοις καὶ δαψιλέστατον ἔλαιον, καὶ τοσ-) ὡς ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις τὴν κατὰ ιὴν ὀδολοῦ πρίασθαι καὶ κατὰ θαυμασιό-ᾶσι τὰ τότε πραχθέντα φημίζεσθαι. Καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν Τεφρικὴν συνηλύδων, ύλου Σαμοσατέως [89], σὺν αὐτῷ Κούδρηκός ντανοῦ, καὶ ἄλλων αἱρεσιαρχῶν διαφόρων, σάντων [91] τὸ πρότερον, καὶ καταδυναστευ- ὕστερον Θεοῦ βραχίονι κραταιῷ καὶ ἱκε-ὸν φροντίσμασιν, ἐπαλλήλοις τοῦ αὐτοκρά- B ; ἅπαξ καὶ δὶς (98) κατ' αὐτῶν [92] ἐπιὼν ιν πρῶτον ἀπάσας χώρας ἐν αἰχμαλωσίαις ιλήσεσιν ἐρειπιώσας[93], κατὰ Τεφρικῆς ἀγω-τινὶ χρόνῳ ἐνδιαρκέσας. Ἧς ἀπρακτήσας πρὸς τὴν βασιλεύουσαν (99), καὶ τῷ ναῷ (1) στρατήγων εἰσδὺς, ὃς παρ' αὐτοῦ κατ-, αὐτοὺς ἱκετεύει ἐν συντριβῇ καρδίας καὶ ἰς, μὴ πρὶν θεάσασθαι θάνατον πρὶν ἂν διὰ

Præcipue ob colluviem Tephricensium, Paulum Samosatensem, cumque eo Cubricum et Montanum, aliosque auctores hæresium ac principes varios, superbia elatos prius, sed superatos postea Dei brachio forti et supplicationibus continuisque curis imperatoris. Qui semel iterumque eos aggressus, prius quidem omnibus regionibus, **121** populando et captivos abducendo, vastatis, Tephricam oppugnat aliquandiu; sed cum nihil proficeret, revertitur in imperatoriam urbem, ingressusque templum principum cœlestis militiæ, quod ipse ædificaverat, illis supplicat in contritione cordis et suspiriis, ne prius videret mortem quam Tephricam exitio dedisset. Atque rursus adversus eam proficiscitur cum maximis copiis, vastitatem magnam inferens. In cujus expugnatione de cœlo fremitus maxime terribilis in eos ingruit, ut ex eo Tephricæ structuræ concuterentur atque ejusmodi terrorem incolæ ejus ipsorum causa divinitus factum existimarent. Quare alii eorum ad imperatorem se contulerunt misericordiam orantes, alii in intimam Syriam migrarunt, ut sic utrinque urbs eorum, ab hominibus deserta, vacua fieret, quæ subacta est duce ejus Chrysochire in terrorem conjecto.

σχοίη [94] τὸν κατὰ Τεφρικὴν ὄλεθρον· καὶ αὖθις κατ' αὐτῶν (3) ἔξεισι σὺν πολυπληθέσι στρα-, ἐρημίαν πολλὴν αὐτοῖς ἐπαγόμενος. Αὐτῆς δὲ διειργασμένης (4) ἐν τῷ μεταξὺ οὐρανόθεν βρόμος ωδεστάτων προσπίπτει αὐτοῖς, ὡς ἐκ τούτου τὰς τῆς Τεφρικῆς ἱδρύσεις ἐκδεδινῆσθαι, καὶ τοῦ γε (5) δείματος τοὺς ταύτης οἰκήτορας χάριν αὐτῶν θεόθεν τελεσθέντος καθυπειληφέναι [95]. οἱ μὲν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσεχώρουν ἐλέους δεόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰ ἔνδον Συρίας μετανα-ὡς παρὰ μικρὸν ἐξ ἀμφοῖν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρήμην λαοῦ γεγονέναι, ἥτις κεκράτητο τοῦ ροστατοῦντος καταπτοηθέντος [96] Χρυσόχειρος (6).

γὰρ ὁ ἀλαζὼν σὺν Καρβαίᾳ καὶ Καλλί- C πλεῖστα κακὰ Χριστιανοῖς τεκτηνάμενος, ὡς του πατὴρ, καὶ μέχρι Νικομηδείας καὶ Νι-τῆς διελθὼν, ἀλλὰ μὴν καὶ εἰς τὸ τῶν Θρᾳ-έμα διαδραμὼν, μέχρις Ἰωάννου τοῦ Θεολό-ἐπαρχίας κατήντησεν, οὕτινος τῷ ναῷ οἱ ἐντυχόντες εἰσήγαγον τά τε ἄλογα (8) αὐ-λοιπὴν ἀποσκευὴν, δυσμενῶς ἐνυβρίζοντες. τὸν Χρυσόχειρα γράφει ὁ βασιλεὺς εἰρήνην ι, οἷα τὸν τρόπον εἰρηνικὸς ὑπάρχων καὶ χνος ὄντως, κατὰ τὸ λόγιον τὸ φάσκον· *Γί-ρὸς ἀλλήλους χρηστοὶ καὶ εὔσπλαγχνοι,*

Iste enim homo insolens cum Carbea et Callisto plurima mala Christianis intulit, sicut et ejus pater, atque Nicomediam usque ac Nicæam ipsam profectus, per Thracensium etiam thema, usque ad Joannis Theologi regionem pervenit. Cujus templum ii qui cum illo erant intrantes introduxerunt equos suos et impedimenta, hostiliter insultantes. Igitur ad Chrysochirem scribit imperator pacis componendæ causa, ut qui erat **122** pacificus et vere misericors, secundum oraculum quod ait: *Estote invicem benigni et misericordes, donantes invicem, sicut et Christus nobis se ipsum donavit*: esset contentus

VARIÆ LECTIONES.

μασιώτητα L. [89] Σαμωσατέως L. [91] κατωφρυσάντων L. [92] κατ' αὐτὸν L. [93] ἐῤῥιπώσας L. L. [95] καθυπειλῆφαι L. [96] καταπτωθέντος L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

onst. Porph. p. 188, Zon. p. 172, Cedr. p. D

a scriptum pro δηϊωσάμενοι. Negligens fuit s circa ο et ω.
Const. Porph. p. 188, Cedr. p. 583.
Hæc supra initio rerum a Basilio gestarum habebant, et cœperat dicere obscure, sed ose narrat. — *Καὶ τὸ μὲν — κυρπολ. ἐβ-*
ς. Const. Porph. p. 166, Zon. p. 167, Cedr.

Const. Porph. p. 166, Zon. p. 168, init. Cedr.

onst. Porph. p. 169.
criptum διαζωῆς.

(3) Potest quidem ferri, sed potius αὐτῆς. — *Ἔξεισι*. Sym. Log. p. 455, alium misisse dicit, ut et Georg. Mon. p. 544, nempe Christophorum, vid. Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 571.

(4) De his non memini me apud alios legisse.

(5) Loquitur monstrose. Oratio constabit, si legatur καὶ τὸ τοιοῦτόν γε δεῖμα — τελεσθέν.

(6) Huc jam conjicit quæ initio facta sunt, nihil monito nec præparato lectore.

(7) Const. Porph. p. 166, de Carbea Cont. Theoph. p. 110.

(8) Ita hodierni etiam vocant equos.

iis quæ acquisivisset, acciperetque ab ipso aurum A et argentum et vestes, ac desineret captivos ducere et trucidare Christianos. Sed homo ferox et infidelis pacificis verbis non permovetur. Quare etiam rescribit imperatori : Si cupis, imperator, nobiscum pacem inire, relinque Orientis imperium, et tantum Occidentale serva : sic pacem agemus tecum. Si minus, conabimur te omnino regno ejicere. » Hanc ejus amentiam imperator sentiens sapienter tacuit nec amplius rescripsit.

χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῖν ἑαυτὸν ἐχαρίσατο (9), καὶ αὐταρκεσθῆναι ἐφ' οἷς ἐπεπόνητο, εἰληφέναι τε παρ' αὐτοῦ χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐσθῆτας, καὶ αἰχμαλωτίζειν κατασφάττειν Χριστιανοὺς ἀναχόψαι. Ἀλλ' ὁ θρασύφρων καὶ ἄπιστος τοῖς εἰρηναίοις λόγοις οὐ πείθεται· διὸ καὶ ἀντιγράφει τῷ βασιλεῖ, ὡς « Εἴπερ ἐθέλοις, ὦ βασιλεῦ, μεθ' ἡμῶν εἰρήνην ἐπιτελέσαι, ἀπόστηθι τῆς κατ' ἀνατολὴν ἐξουσίας σου, τῆς δὲ πρὸς δύσιν ἀντέχου, καὶ εἰρηνεύσομεν μετὰ σοῦ· εἰ δὲ μή, σπεύσομεν [57] ὅλως ἵνα σε καὶ τῆς βασιλείας ἐξοστρακίσωμεν. » Τῆς οὖν ἀπονοίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς διαισθόμενος ἐφιλοσόφησε σιωπήν, μηδὲν ἔτι αὐτῷ ἀντιγεγραφώς.

Duobus autem annis elapsis venit Chrysochir cum suo exercitu usque ad Ancyram urbem et ipsa B Commata, prædaque multa potitus revertitur. Cæterum domesticus scholarum intervallo unius diei distans subsequi desinebat : verebatur enim subsequi et conspici. Chrysochir autem in Charsiani thema venit, et ad Agranas castra metatur, domesticus autem ad Siboron. Qui prætoribus Armeniacorum et Charsiani præcepit dicens : « Tollite duces qui vobis subsunt, et equites aliquos bonos, victumque quasi dierum duodecim, et subsequimini Chrysochirem usque ad **123** Bathyrrhyacem. Et si quidem partem aliquam exercitus quæ facile superari possit miserit in Armeniacorum aut in Charsiani thema, significate id nobis : si autem discesserit a Bathyrrhyace, revertentes venite ad nos. » Vesperi igitur profectus Chrysochir castra posuit in inferiore loco, C prætores autem nostri in jugum montis ascenderunt manseruntque in quodam loco Zogoloenon dicto : est enim propter rupes ascensu difficilis habetque densam silvam. Cæterum prætoribus ibi quiescentibus contentio quædam exorta est de fortitudine, ducibus inter se rixantibus utri potiores essent, utrum ii qui sunt ab Armeniacorum, an ii qui sunt a Charsiani themate. Cumque Charsianitæ contenderent primas fortitudinis sibi potius deferendas esse quam alteris, Armeniaci dixerunt ad eos : « Quid amplius contendere de fortitudine verbis cupimus ? reipsa hostes aggrediamur utrique : atque tunc apparebit qualis quisque nostrum sit et quis altero fortior. » Prætores quoque cum audivissent de certamine istorum et ex iisdem intellexissent D militum alacritatem, quæ ipsis placebat, duxerunt eisque dixerunt : « Vultisne, o æmuli, ut hostes Deo cooperante aggrediamur ? » Quibus alacri animo responderunt : « Ita : et propterea jurejurando maximo per imperatoris caput nos obstringimus ut

Δυσὶ δὲ χρόνοις παρελκυσθεῖσιν ὁ Χρυσόχειρ ἐξῆλθε σὺν τοῖς ἰδίοις στρατεύμασι μέχρις Ἀγκύρας τῆς πόλεως καὶ αὐτῶν τῶν κομμάτων, λαφυραγωγίαν ἑαυτῷ πολλὴν προσηκάμενος, καὶ ἐπάνεισιν. Ὁ δὲ καθηγεμὼν τῶν σχολῶν διαστηματίζων μίλιον ἐν τῇ παραδρομῇ ἐσκευάζετο (10)· ἐδεδοίκει γὰρ πλησιοφανῆ τὴν παραδρομὴν παραδείκνυσθαι. Ὁ δὲ Χρυσόχειρ κατηντηκὼς τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι εἰς Ἀγράνας ἐσκήνωται, εἰς τὸ Σίβορον δὲ ὁ δομέστικος· καὶ τοῖς στρατηγέταις τῶν τε Ἀρμενιακῶν καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ προστέταχε διειπών (11)· « Ἄρατε τοὺς ὑπὸ χεῖρα τελοῦντας ὑμῶν ἄρχοντας, καὶ καλλίππους τινάς, καὶ δαπάνας ὡς ἡμερῶν ιβ', καὶ παρατρέχοντι τὸν Χρυσόχειρα μέχρι τοῦ Βαθυρύακος· καὶ εἰ μὲν διαιρήσας λαὸν εὔπληκτον παραπέμψοι τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν (12) ἢ τῷ τοῦ Χαρσιανοῦ θέματι, κατάδηλον ἡμῖν τοῦτο ποιήσατε (13)· ὅτε δὲ ἀποκινήσοι τοῦ C Βαθυρύακος, ὑποστραφέντες ἥκετε πρὸς ἡμᾶς. » Ἀπελθὼν τοίνυν ἑσπέρας ὁ Χρυσόχειρ ἐσκήνωσε κάτω, οἱ δὲ στρατηλάται εἰς τὸν ζυγὸν προσανέβησαν καὶ ηὐλίσθησαν εἴς τινα τόπον κατονομαζόμενον Ζωγολόηνον (14)· οὗτος γάρ ἐστιν ἐκ πετρώδους συμπήξεως δυσανάβατος, ἐν ᾧ ὕλη πολύδενδρος πέφυκεν. Τῶν οὖν εἰρημένων στρατηλατῶν ἐκεῖσε διαναπαυσαμένων, φιλονεικία τις ἀνέκυψεν ἀνδρικὴ τῶν ἀρχόντων ἀλλήλοις ἀντεριζόντων (15) τίνες ἂν εἶεν κρείττους, πότερον οἱ ἀπὸ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος ἢ τοῦ Χαρσιανοῦ ὡρμημένοι. Τῶν οὖν Χαρσιανιτῶν φιλονεικούντων τὰ πρεσβεῖα ἑαυτοῖς τῆς ἀνδρείας ἐπιδοῦναι ἢ τοῖς ἑτέροις [58] (16), οἱ Ἀρμενιακοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· « Τί φιλονεικεῖν ἔτι περὶ D ἀνδρείας ἐκ λόγων βουλόμεθα ; Πρακτικῶς τοῖς πολεμίοις παρεμβάλωμεν ἄμφω [59] (17)· καὶ τότε φανερωθείη ἕκαστος ἡμῶν, ὁποῖος ἑτέρου καθέστηκεν ἀνδρειότερος (18). » Οἱ δὲ στρατηγέται διακηκοότες περὶ τῆς ἁμίλλης αὐτῶν, δι' αὐτῶν δὲ καὶ τῆς τοῦ λαοῦ προθυμίας συνευδοκούσης αὐτοῖς, ἤγαγον καὶ εἰρήκεσαν·

VARIÆ LECTIONES.

[57] σπεύσωμεν L. [58] ἑταίροις L. [59] παρεμβάλομεν L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(9) In epist. ad Ephes. IV, 32.
(10) In ambiguitate obscure. Sed vid. auctores inferius notatos.
(11) Const. Porpn. p. 169, Cedr. p. 571.
(12) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 571. — Scriptum καλλίππους.
(13) Const. Porph. p. 169.
(14) Const. Porph. p. 169, ubi τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τούτου μετεωρότερα. Vid. Zon. p. 168, Cedr. p. 572.
(15) Const. Porph. p. 169, Zon. p. 168, Cedr. p. 572.
(16) Const. Porph. p. 169, Cedr. p. 572.
(17) Zon. p. 168, Cedr. p. 572.
(18) Const. Porph. p. 169.

υμεῖσθε, ὦ ἄνδρες ἀνθάμιλλοι, ἵνα τοῖς πολε- A
ῆεοῦ συνεργοῦντος, προσβάλωμεν. » Πρὸς οὓς
φρόνως ἐξεῖπον· « Ναί. Καὶ διὰ τοῦτο ὅρκῳ
ῳ τῆς βασιλικῆς κεφαλῆς περιδεσμοῦμεν
ὅπως συμπλακῶμεν αὐτοῖς (19). Ὁ γὰρ τόπος
ρηρείσμεθα, τῶν ὀχυρωτάτων· ἐξ οὗ εἴπερ
αὐτῶν γενναῖον κατεπραξαίμεθα, τοῦτο ἡμῖν
ἰς τρόπαιον· εἰ δὲ μή, κατ᾽ οὐδὲν παρ᾽ αὐτῶν
ιείημεν (20). » Τότε δή, τότε οἱ δύο στρατ-
διεῖλον ἄνδρας μέχρι ἕκτης ἑκατοντάδος, τοὺς
οὺς παρῆκαν ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἀρχηγῶν
σὺν φλαμούλλοις (21), καὶ τούτοις διησφαλί-
πειπόντες· « Ἡμεῖς μὲν τῷ φωσάτῳ παρεμ-
μεν ἐπιτρέχοντες, καὶ ὅταν (22) τὴν ἄφιξιν
ἡμᾶς [1] ἀπευθύνωσι, παρεμβαλοῦμεν αὐτοῖς·
μὲν ὁρμήσουσι κατέναντι ἡμῶν [2], ἐξέλθετε B
ως καὶ μεγάλως κεκράξατε [3], πλείστου λαοῦ
νσημαίνοντες (23), ὅπως ἐκ ταύτης εἰκά-
24) τὸν [4] τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον μετὰ τῶν
ον ἐφεστηκέναι. » Τῇ οὖν ὑφηγήσει ταύτῃ κε-
των τῶν στρατηγῶν καὶ παρεμπεπτωκότων
σύνεγγυς τοῖς ἐχθροῖς πρὸ τοῦ τὴν ἡμέραν
ἐπιλάμψαι (25) τοῖς τῶν τυμπάνων κρούμα-
κίνησαν. Ἀλλ᾽ οἱ μὲν αὐτῶν μετὰ τοῦ Χρυ-
ος ... (26), οἱ δὲ τὰ φορτία τοῖς ὑποζυγίοις
ζον. Τούτων οὕτως μεριζομένων οἱ στρατηγέται σὺν τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν (27) ἄρχουσιν ἐπέθεντο κατ᾽
καὶ φωνῇ βριαρᾷ· *Σταυρὸς νενίκηκεν*, οἷον πολεμικῶς ἐτυμπάνισαν (28). Οὗτοι δὲ τῇ ἀθρόᾳ
λῇ καταπτήξαντες ἀμεταστρεπτὶ τῆς φυγῆς εἴχοντο (29), μηδὲ ὁρᾶν καὶ πολυπραγμονεῖν ἀνεχό-
ένες διώκται τούτων ὑπάρχοιεν, ἀπὸ τοῦ Βαθυρύακος διωκόμενοι ἐπὶ μιλίοις (30) λ᾽ ἕως τοῦ
μασμένου Κωνσταντίνου βουνοῦ, χαλεπῶς συγκοπτόμενοι.

ὁ Χρυσόχειρ (31) ὀλίγους τινὰς μεθ᾽ ἑαυτοῦ C
βόμενος φυγαδείαν ἠσπάσατο (32). Ἐπιφθάνει
αὐτὸν ὁ Πουλλάδης, ᾧ τοῦτο [5] παρῆν ὄνομα
ητον, πῖλον ἐνδεδυμένος· προεκεκράτητο δὲ
Γεφρικὴν καὶ κατὰ χαριεντισμὸν τῷ Χρυσό-
προσῳκείωτο (33). Ὡς οὖν ἑωράκει τοῦτον,
ο καὶ ἐκεκράγει διαπρυσίως· « Ὧδε οἱ στρατ-
(34), ὧδε ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος ἴτω [6]. »
ιν ὁ Χρυσόχειρ, καὶ πρὸς τὸν Πουλλάδην ἔφω-
· « Ἄθλιε (35) ὦ Πουλλάδη, τί σοι φαῦλον
ξάμην; μᾶλλον μέντοιγε πλεῖστά σοι (36) χρη-
ργασάμην. Ἄπελθε, καὶ μή μοι πρόσκομμα
» Ὁ δὲ ἀντέφη αὐτῷ· « Ἐγὼ γινώσκω, Χρυ-
, ὅτι πλεῖστα καλά μοι πεποίηκας, καὶ εὐελ-

A confligamus cum illis. Locus enim in quo siti sumus est munitissimus, **124** ex quo si strenue rem gesserimus adversus eos, eo ipso victoriam consequemur : sin minus, nulla ab ipsis clade afficiemur. » Tunc igitur, tunc duo prætores separarunt viros ad sexcentos, cæteros reliquerunt in tentoriis ducum ipsorum cum vexillis, atque his præceperunt dicentes : « Nos quidem castris hostium propinquabimus, atque si obviam nobis venerint, aggrediemur eos : si vero impetum in nos fecerint, exite ex castris, et vehementer clamate, maximæ multitudinis clamorem exprimentes, ut inde suspicentur domesticum scholarum cum thematibus adesse. » Secundum hoc igitur præceptum cum prætores exivissent cum suis atque propius ad hostem accessissent antequam dies plane illucerel, isti tympa-B norum sonitu cientur. Sed partim cum Chrysochire erant, partim onera jumentis tollebant. Quibus ita divisis, prætor cum suis ductoribus eos aggrediuntur, ac voce magna : *Crux vicit*, quasi bellicum intonarunt. At isti subito in cursu territi, terga dantes fugam arripiunt, nec videre nec explorare sustinentes quinam ipsos persequantur, cum a Bathyrrhyace fugerent ad triginta milliaria usque ad Constantini collem, multis interea cæsis.

C Etiam Chrysochir cum paucis quibusdam quos sibi adjunxerat fugæ **125** intentus erat. Hunc assequitur Pullades quidam, ut vocabatur celebri nomine, pileo indutus : captivus autem fuerat in Tephrica, cumque lepidus et festivus esset, in familiaritatem Chrysochiris venerat. Ut igitur hunc vidit, agnovit clamavitque magna voce : « Huc prætores, huc domesticus scholarum veniat. » Evadit Chrysochir atque ad Pulladem dicit : « Quid, miser Pullades, mali tibi feci ? potius quidem plurima beneficia in te contuli. Abi, ne mihi sis offendiculo. » At is respondit : « Equidem scio, Chrysochir, quod plurimis beneficiis me affecisti : et confido Salvatori meo Deo, hoc die me tibi gratiam relaturum. » Porro

VARIÆ LECTIONES.

[1] μᾶς L. [2] ὑμῶν L. [3] fort. γε κράξατε. [4] τὸν] τὸ L. [5] Πουλλάδις ᾧ τούτῳ L. [6] εἴτω L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Const. Porph. p. 170.
Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
Scriptum συμφλαμούλλοις una voce
Perturbate.
Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
Ita scriptum per ε. mox τὸ, cum deberet τὸν
, ut apud Const. Porph. p. 170.
Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
Ita scriptum, ut excidisse videatur verbum, ἦσαν aut simile. Sed narrat absurde, ambi-imperfecte.
Ita scriptum, non αὐτούς.
Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
Const. Porph. p. 170

D (30) Const. Porph. p. 170.
(31) Const. Porph. p. 170.
(32) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(33) Ita scriptum. Legendum aut ὁ τούτῳ aut ᾧ τοῦτο. — Προεκεκρ. — Χ. προσῳκείωτο. Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 572.
(34) Hæc intelligi possunt ex eo quod Cedr. scribit p. 572 : *Persequentibus igitur Romanis atque inclamantibus eos etiam duces qui non aderant, et cohortes et domesticum scholarum, sicut ipsis præceptum fuerat.* Id Pulades etiam hic facit. Latine autem apposui, quia Xylander minus recte vertit.
(35) Const. Porph. p. 170, Cedr. p. 573.
(36) Ita scriptum, non σε, et mox μοι.

Chrysochir equitans invenit fossam sibi objectam, quam equus ejus transilire reformidavit et titubavit. Unde Chrysochir jam ad Pulladem respicere plane non cogitavit, sed magis ante se videbat, ne in fossam incideret: atque Pullades eum clam sub axilla vulnerat conto: qui cum peturbaretur hoc ictu, equus ejus commotior factus eum dejecit. Desiliens igitur equo ex ministris ejus conjunctissimus Diaconitzes nomine (quem Leo laudatissimus imperator conversum a cultu abominali Paulinistarum ad meliorem, constituit mensuratorem, ut Romanorum sermone vocatur), ejusque caput tenens fovebat et curabat genibus suis impositum. Supervenientes autem **126** prætores occupant, caputque amputant, quod imperatori a Deo coronato tanquam donum miserunt.

A πιστῷ τῷ Σωτῆρί μου Θεῷ κατ' αὐτήν γε τὴν ἡμέραν ἀποδοῦναί σοι τὰ χαριστήρια.» Ἱππάζων δὲ ὁ Χρυσόχειρ εὑρίσκει τάφρον πρὸς τοῖς ἐνωπίοις αὐτοῦ (37), ἣν ὁ ἵππος αὐτοῦ ὑπερπηδᾷν . . . . . τούτου διώκλαζεν (38). Ὅθεν ὁ μὲν Χρυσόχειρ τοῦ λοιποῦ ὁρᾷν τὸν Πουλλάδην οὐδ' ὅλως ἐφρόντιζεν, ἑώρα δὲ μᾶλλον κατέναντι αὐτοῦ, ἵνα μὴ τῷ τῆς τάφρου περιπέσειεν (39) πτώματι· καὶ λαθραίως αὐτὸν ὁ Πουλλάδης κατὰ τὴν μασχάλην τιτρώσκει κοντῷ (40)· οὗ τῇ πληγῇ ταραχθέντος ὁ ἵππος παρέσφηλέ τε καὶ αὐτὸν ἀπεχρήμνισεν. Καταβὰς οὖν ὁ τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ οἰκειότατος, ᾧ [66] Διακονίτζης τὸ φημιζόμενον (41) (ὃν Λέων ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς ἀλλοιωθέντα τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν ἐκ τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τῶν Παυλιανιστῶν, προεχειρίσατο μηνσουρά-

B τωρα [67], ὅπερ φωνῇ Ῥωμαίων οὕτω προσαγορεύεται), καὶ τούτου τὴν κεφαλὴν βαστάξας ἠξίωσε κομιδῆς ταύτην ἐνθεὶς τοῖς αὐτοῦ γόνασιν· ὃν εὑρηκότες οἱ στρατηλάται κατέσχον καὶ διατεμόντες αὐτὴν σπουδαίως τῷ θεοστέπτῳ ἄνακτι Βασιλείῳ ὡς δῶρον ἀνέπεμψαν (42).

Erat autem in publicis commodis et reip. negotiis curandis imperator diligentissimus, cum plurimas res gereret, ita ut tempore jejunii in ejus hebdomadibus post discessum senatorum ex regia, intraret in secretum, ubi vectigalia et reditus publici colliguntur; quæque ibi intervenirent controversiæ, eas dijudicaret.

Περὶ δὲ τὰς κοινωφελεῖς [68] πράξεις τοιοῦτος ὑπῆρχε μεριμνηματικώτατος ὁ βασιλεὺς (43), μετά γε πλείστων τῶν παρ' αὐτοῦ [69] διαπεπραγμένων, ὥστε κατὰ τὸν ἐγκρατείας καιρὸν ἐπὶ ἑβδομάσιν αὐτῆς, μετὰ τὴν συγκλητικὴν τῶν βασιλείων ἀπαναχώρησιν, εἰσίεσθαι τῷ σεκρέτῳ, ἔνθα αἱ εἰσπράξεις τῶν δημοσίων πεφορολόγηνται (44), κἀκεῖσε τὰς συμπιπτούσας ἀμφισβητήσεις πραγματικῶς διαλύεσθαι.

In venatione porro et p..a et onerum gestatione et saltibus omnino excellebat Basilius imperator, ita ut in venatione superaret Centauros, in pila Alcinoi regis juvenes pila ludentes vinceret, in lucta Aristæo et Æaco valentior ipsique Herculi par esset, præverteret saltibus Achillem, atque in tollendis facile manu oneribus multum præstaret Hectori, ita ut et in ipsum, etiam sine ope *cæli Jovis* attollentem onus, quadraret poetæ carmen,

Ἐν δὲ ταῖς (45) κατὰ κυνηγεσίαν καὶ σφαιρισμὸν ἀχθοφορίαν τε καὶ πρὸς ἅλματα γενναιότησι πάνυ περιδέξιος ἦν ὁ ἄναξ Βασίλειος, ὥστε κατὰ κυνηγεσίαν μὲν καθυπερτερεῖν τῶν Κενταύρων (46), κατὰ

C δὲ σφαιρισμὸν Ἀλκινόου τοῦ βασιλέως ὑπερβάλλειν τοὺς σφαιριστάς, κατὰ πάλην Ἀρισταίου καὶ Αἰακοῦ ἀλκιμώτερος καὶ αὐτοῦ Ἡρακλέους [70] ἐφάμιλλος, ὑπεραναβεβηκέναι δὲ τοῖς πηδήμασιν Ἀχιλλέως, κατά τε τὸ [71] φέρειν ἄχθη ῥᾳδίως χερσὶ πολλῷ [72] διενηνοχέναι τοῦ Ἕκτορος, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ, καὶ δίχα τοῦ ἀγκυλομήτου Διὸς ἐν τῇ ἄρσει τὸ ἄχθος κουφίζοντος, τὸ ποιητικὸν ἔπος προσαρμοσθήσεται·

Vix illud bini præstantes robore cunctis
De terra in currum possent subvolvere, quales
Nunc homines vivunt, tulit ipse quod ut leve solus:

Τὸ δ' οὔ κε δύ' ἀνέρε δήμου ἀρίστω (47)
Ῥηϊδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὔδεος ὀχλίσσειαν [73]
Οἷοι νῦν βροτοί εἰσ'· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος

in disco autem jaciendo Halimede et Ulysse superior, Erechtheo et Celmete equitandi peritior, Eurymedonte atque Alcmone **127** pugilatu firmior, in cursu Aristomedonte Dictæoque ac Priaso velocior, in sagittando Hymenæo et Asterio longe dexterior. Ex quibus paucissima ascribam.

ἐν δὲ τῷ δισκεύειν Ἀλιμήδου καὶ Ὀδυσσέως ὑπέρτερος, Ἐρεχθέως δὲ καὶ Κέλμητος (48) καθ' ἱππασίαν τεχνημονέστερος, Εὐρυμέδοντός τε καὶ Ἄλκμονος κατὰ πυγμαχίαν στεῤῥότερος, περί τε δρόμον (49) Ἀριστομέδοντος Δικναίου τε καὶ Πριάσου ὠκύτερος, καὶ ἐν τῷ τοξάζεσθαι Ὑμεναίου καὶ Ἀστερίου πολλῷ εὐστοχώτερος. Ἐξ ὧν ὀλίγιστα διαγράψομαι.

VARIÆ LECTIONES.

[66] ᾧ] ὁ L. [67] μινσουράτωρα L. [68] κοινοφυλεῖς L. [69] παρ' αὐτῶν L. [70] Ἡρακλέως L. [71] το om. L. [72] πολλῶν L. [73] ὀχλήσειαν οἵ νῦν βροτοὶ εἰσ· ὁ δὲ μὴν ῥέα πάλε L.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(37) Const. Porph. p. 170. Nostri fere verbis et p. 171 init.
(38) Cedr. p. 573.
(39) Ita scriptum per ει.
(40) Const. Porph. p. 151, Cedr. p. 573.
(41) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.
(42) Const. Porph. p. 171, Cedr. p. 573.
(43) Sic sine transitione, sine connexione.
(44) Const. Porph. p. 162.
(45) Ita scriptum [?], non ταῖς.
(46) Sequuntur nugæ nugacissimæ stultissimi hominis: habent tamen aliquid philologicum, quamvis ostentatio sit puerilis.
(47) Vid. Const. Porph. p. 167.
(48) Ita prius scripserat librarius, deinde exigua littera fecit apparere v pro μ.
(49) Scriptum per υ, potius v. [?]

...οτε περὶ θήραν ἐνδιατρίβοντι ἐξ ὕλης A μεγέθης ἔλαφος εἰς μέσον πεφοίτηκεν, οὗ ...θίων ποδῶν ἐπαφεὶς κορύνην ὁ βασιλεὺς ...υτυχήσας τούτους διέθλασεν. Τὸ αὐτὸ δὴ ... ἐπὶ λύκῳ κατεπεπράχει (50). Σφαιριζόν...τὰ τὸ πρὸς τὰ βασίλεια μέσαυλον ἢ κατὰ ἵππων ἁμιλλητήριον, οὐδέποτε τῆς σφαλ-τετύχει (51), καίτοι πολλῶν διαμιλλωμένων ...βαινόντων τῇ παιδιᾷ· καὶ τοσοῦτον ἐπιτυ-γενναίως τὰ τῆς σφαίρας αὐτῷ (52) ....λάκις τυπτήσαντι ταύτην ἀπ' ἄκρας αὐλῶ-...βασθῆναι ἔξω κατὰ πολύ γε τοῦ τέρματος, ...ύτην ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον. Ἐμεγαληγορεῖτο ...ἀρχηγῷ Βουλγάρων παλαιστρικὸς, ὃς κατὰ ...αν ἐκέκτητο τὸ ἀήττητον· τοῦτον πρὸς τὴν θαῤῥούντως ἐκπέπομφε [75] πειρασθῆναι δυ- B ...τος. Ἐπὶ τούτῳ δυσφόρως εἶχεν ὁ βασιλεὺς, δυσφορίαν εἰς τὸ εὔφορον μετερύθμισεν, ...θεὶς τῇ παλαίστρᾳ, πλὴν μετὰ προσηκούσης ...ρύψεως· μετασχηματισθεὶς γὰρ τῶν βασι-...θήτων τῷ παλαίοντι πρόσεισι. Καὶ ὁ μὲν (53) ...ὸν Μακεδόνα μετεωρίσαι μὴ ἐνδεδωκότα τῇ ...μαρτεν· ὁ δὲ τοῦτον χερσὶ γενναίαις ἐτοί-...ας σφοδρῶς τε περιδινήσας ἐπαγκυλίζεται, ...γῆν (54) πτῶμα ῥίπτει παμμέγεθες, ὥστε ...μὲν ὕδασι, δαψιλέσι δὲ οἴνοις, πρὸς δὲ ταῖς ...σταγόσιν ἐγκατομβρούμενον μόλις που τῆς νεκρώσεως ἀπηλλάχθαι, ὤτων τε καὶ ῥινῶν ἐκβλύ-...ίματος· ὡς ἐνθένδε κατὰ πολὺ θαυμάσαι τοὺς παρόντας τὸ γεγονὸς, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐκτε-...ται.

Cum imperator aliquando in venatu esset, e silva cervus ingens in medium venit, cujus posteriores pedes conjecta clavà confregit. Idem illud et lupo fecit. Pila autem cum luderent in atrio ad regiam aut in Circo, nunquam aberravit a pila tangenda, quamvis multis certantibus et intervenientibus ludo: tamque dextre et valide id faciebat, ut sæpe percussa pila supremo spatio longe ferretur ultra terminum, ut nec conspiceretur omnino. Porro luctator erat apud Bulgarorum ducem in magna existimatione famaque celebris, tanquam invictus in luctando. Hunc ille non dubitavit in imperatoriam urbem mittere, ut periculum faceret an potiorem posset invenire. Eam rem moleste ferebat imperator, sed molestiam illam removit, ipse demittens se ad luctandum, verumtamen cum decente occultatione: mutato enim imperatorio ornatu in arenam descendit adversus luctatorem. Ac Scytha quidem Macedonem sublimem tollere minime cedentem haud valuit: verum iste illum manibus robustis facillime tollens valide circumactum in terram dejicit, prostratum **128** casu maximo, ita ut multa aqua ac vino guttisque rosaccis rigatus vix a deliquio animæ liberaretur, ex auribus naribusque manante sanguine; ut id factum magnopere admirarentur præsentes, quod adhuc etiam fama celebratur.

...ἰκτιρμοῖς δὲ πενήτων πλούσιος ἦν ἐπιχορη- C ...υσίως τὸν ἔλεον, νοσοκομείων γηροκομείων ...πτωχοτροφείων πολυειδῶν ἐγκαινίσμασιν. Οὐ τούτοις μόνοις ἐνέμενεν, ἀλλὰ καὶ θείους ...(55) σαθρωθέντας τῇ παλαιότητι πρὸς νεότη-...ηλλοιώκει στεῤῥότητα, ἐπιθεὶς κοσμιότητα. ...ὁ μόνον τῶν κατὰ σῶμα τῆς ἐπιμελείας διὰ ...ς ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ ψυχὴν ...δειν. Καὶ γὰρ οὐχ ἡγεῖτο συμφέρον, κατὰ τὴν ...ἡ φόρος προσαγορεύεται Κωνσταντίνου, περι-[76] λαοῦ, σύρμασιν ὕλης τοῦτον ὅλως ἐνίσχε-... τῶν περὶ Θεοῦ ἐκλελῆσθαι [77]· δι' ὃ καὶ ναὸν ...προσπήγνυσιν, ἐφ' ᾧπερ ἡ Θεομήτωρ δημοσίᾳ τετίμηται, μετρίῳ μεγέθει καὶ ἀμέτρῳ κάλλει ...μένον.

Sed et misericordia erga pauperes dives ditia præstabat beneficia, dum ædificia varia pro invalidis senibus atque egenis curandis, fovendis atque alendis instaurat. Nec hic substitit, sed sacras etiam ædes vetustate labefactatas renovavit, additis ornamentis; ita ut non solum corporis haberet curam, verum etiam animæ. Non etiam ducebat conveniens, forum quod Constantini dicitur, versante ibi populo quisquiliis materiæ totum teneri et a sacris rebus esse abalienatum: quare templum ibi exstruit honori Deiparæ dedicatum, magnitudine modica, sed pulchritudine mirum in modum fulgens.

...τος ὁ μεγαλουργὸς ἄναξ Βασίλειος, καὶ τοσ- D ...ἐκείνου μεγαλουργήματα. Ἀλλὰ προκατα-(56) τηκεδόνι τῇ ἐκ διαῤῥοίας [78] γαστρὸς, κατ' ...κ τινος περιπτώσεως, ἔπειτα πυρετοῦ καυ-ἀναφλεγέντος αὐτῷ ἀνικμῶντος ζωτικὴν

Talis erat ille magnificus imperator Basilius tantaque ejus magnifica opera. Verumenimvero cum invasisset eum tabificus morbus ex profluvio ventris subsecuto casum quemdam in venatione, deinde febris ardens exorta esset consumens omnem vita-

VARIÆ LECTIONES.

...καταχῶρον L. [75] ἐκπέπομφαι L. [76] περιόντος λαοῦ συρμᾶσιν L. [77] ἐκλελύσθαι L. [78] τῇ ἐκδια-

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

Const. Porph. p. 144.
Ita scriptum, ἀποτετύχει.
Nullum adest verbum.
In superioribus etiam tale quid narrat de nondum imperatore, ubi auctores annotavi.
...pter similitudinem licet fere suspicari Nostrum unam rem ut aliam atque aliam narrare.
(54) Ita scriptum, non γῆς.
(55) Plurima templa a Basilio vel exstructa vel instaurata enumerat Const. Porph. p. 198 seqq. vid. Zon. p. 173. Cedr. p. 587.
(56) Const. Porph. p. 216, Nostri fere verbis.

lem ac naturalem humorem, mortuus est, cum imperasset cum Michaele simul unum annum, solus autem imperator vixisset novemdecim annos.

A πᾶσαν ὑγρότητα τῶν πρὸς φύσιν ἐνόντων (57), ἐκπεφώνηκεν (58), συμβασιλεύσας (59) μὲν τῷ Μιχαὴλ ἔτος ἕν, αὐτοκράτωρ δὲ βιοὺς ιθ' ἔτεσιν.

STEPH. BERGLERI NOTÆ.

(57) Const. Porph. l. c. ita ὕστερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος.

(58) Ita clare scriptum per ω, et ita alicubi apud Sextum Empiricum.

(59) Const. Porph. p. 216, Zon. p. 175, Cedr. p. 592

INDEX GRÆCITATIS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

Revocatur in hoc Indice et in duobus sequentibus Lector ad numeros typis grandioribus, ut moris est nostri, in textu expressos.

—

A

B

Γ

Π

Ρ

Σ

Τ

INDEX HISTORICUS

IN

SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

—

A

B

C

L

M

U

V

X

Z

INDEX IN GENESIUM.

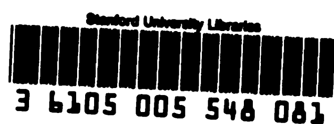
ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

HISTORIÆ BYZANTINÆ SCRIPTORES POST THEOPHANEM.

FINIS TOMI CENTESIMI NONI.

Imprimé par les Usines Brepols S. A. — Turnhout (Belgique).
PRINTED IN BELGIUM

Stanford University Libraries
3 6105 005 548 081

